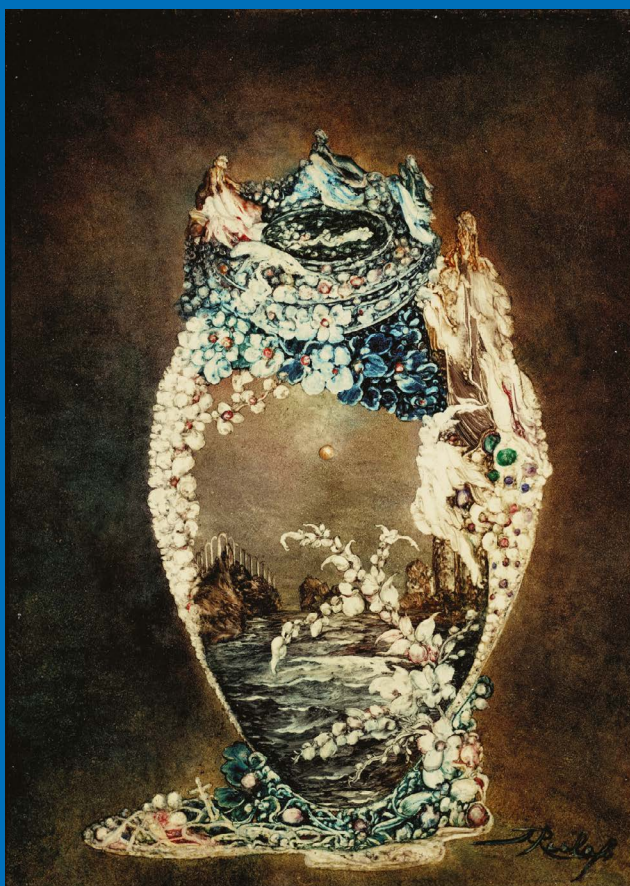
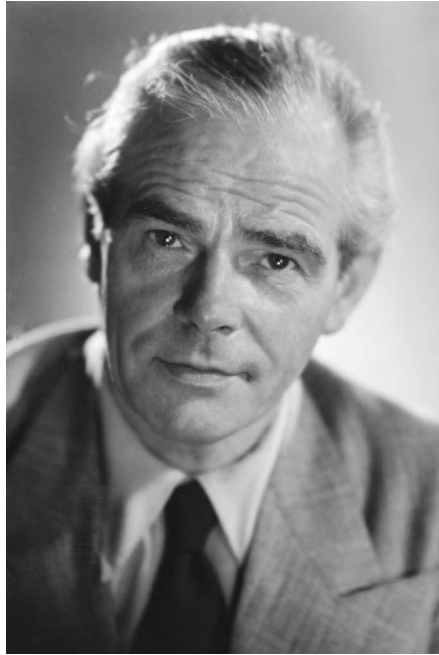

Maskers en Mensen

Jozef Rulof

Jozef Rulof
1898-1952

Maskers en Mensen

Het boek 'Maskers en Mensen' heeft een heel eigen plaats in de boekenreeks die Jozef Rulof mediamiek ontvangen heeft. Hij bevat een compilatie van thema's uit alle andere boeken van de reeks en vervlecht die in een rijke mix van drama en geestelijke kennis.

Deze roman is geschreven door Frederik van Eeden vanuit zijn geestelijk voortleven. Van Eeden (1860-1932) was een Nederlandse schrijver. Toen Frederik na zijn dood zijn geestelijke ogen opensloeg, zag hij dat hij met zijn aardse boeken de geestelijke realiteit niet had vertolkt. Zijn geluk was onnoembaar groot toen hij door het mediumschap van Jozef Rulof in staat werd gesteld zijn schrijverstalent te benutten voor het schrijven van deze geestelijk-wetenschappelijke roman.

In dit boek laat Frederik ons zien hoe we écht kunnen denken. Hij leert ons een gedachte te onderzoeken en te kijken waar die gedachte vandaan komt. Waarom we die gedachte wel of niet voor waarheid kunnen aannemen. Frederik raadt ons aan al onze 'zekere' waarheden eerst overboord te gooien en dan te gaan kijken wat het leven zelf ons te zeggen heeft. Hij formuleert zijn eigen aanpak als volgt: 'Ik wil voorzichtig de bewijzen aandragen, steen voor steen mijn universiteit bouwen. Ik leg de ene laag na de andere op het fundament en je zult het zien, zo kom ik er!'

Jozef Rulof

Maskers en Mensen

De Geesteszieke

De Eeuw van Christus

Contact en copyright

De Eeuw van Christus

Braspenningstraat 88, 1827 JW Alkmaar, Nederland

Tel: 00 31 (0)728443852

E-mail: info@rulof.org

Website: rulof.nl

Op de omslag ziet u een afbeelding van een schilderij dat Jozef Rulof uit het hiernamaals ontvangen heeft.

© 1948-2021, Stichting Geestelijk-Wetenschappelijk Genootschap “De Eeuw van Christus”, Nederland, alle rechten voorbehouden.

Maskers en Mensen, 2021

ISBN 978-90-70554-69-9

Inhoud

Contact en copyright	4
Woord van de uitgever	7
Boekenreeks	8
Toelichting bij de boeken van Jozef Rulof	9
Artikelenlijst	11
Jozef Rulof	15

1948

Deel 1

Inleiding	21
Snap jij, Frederik, waarom mijn kind mij zo van streek maakt?	32
Was dit nu inspiratie, Frederik?	70
Ik zeg je, Frederik, met Erica gebeurt er niets. Ze pleegt geen zelfmoord! – Vrouwen denken anders dan mannen! En jij droomt!	82
Frederik, wij hebben een jongen ... en we noemen hem René	89
Ach Frederik, mocht ik even toeven in die reine klaarte	103
Frederik, we hebben allebei 'n masker	111
Geleerden en leken	117
Heeft de menselijke schedel je iets te zeggen, Frederik?	127
O, Frederik, René schildert met poep	139
Frederik, denk je, dat het leven vóór de geboorte kan denken?	151
Vind je gekken bovennatuurlijk, Frederik?	176
Ik geloof, Frederik, dat je er glad naast bent	208
Frederik, René schrijft gekke briefjes, weet jij wat dat te betekenen heeft?	217
Zie je dan niet, Frederik, dat ons kind doofstom wordt?	234
Frederik, kom bij ons, René heeft je nodig!	246

Deel 2

O, Frederik, wat ben ik bedrogen	258
O, Frederik, wat is de jeugd toch onbarmhartig!	270
Denk je Frederik, dat dit de goede is?	288
Weet je nu, Oom Frederik, wat dromen zijn?	298
Noem je dat nu een geestelijk wonderkind, Frederik?	325
Frederik ... hoe is mijn Hansi?	334
Denk je, Frederik ... dat epilepsie hetzelfde is als hypnose?	352
O, Frederik, onze René gaat weg	371
Frederik, Hansi moet weg	390
Frederik, weet je nu zeker wat je wilt?	400
Dat zijn de duivelen van God, Frederik	444
Als je het mij vraagt, Erica, gaat alles naar wens	462
Oom Frederik, laat je mij die mooie schilderijen zien?	475
Dag Oom Frederik ... Ik wacht!	531

Deel 3

Wat denk je, Frederik, komt René nu spoedig thuis?	540
Oom Frederik, wilt u mij helpen?	563
Als Rembrandt van Rijn nog leefde, Oom Frederik, zou ik bij hem les nemen	609
Frederik, ik ben Rachi-Hadju	623
Als ik praat, Frederik, is het dan mijn ziel of mijn geest?	633
Frederik, je kunt mij thans vragen stellen	660
O, Frederik, ik heb zo'n nare droom gehad!	727
Frederik, je krijgt gelijk, René is 'n wonder	742
Frederik, de Paulus van deze eeuw leeft in ons midden!	806
O, Frederik, is het niet afschuwelijk, Hans heeft zelfmoord gepleegd! ...	836
Frederik, o, Frederik, wat 'n dag!	859

Woord van de uitgever

Geachte lezers,

Dit boek behoort tot de reeks van 27 boeken die via Jozef Rulof op aarde zijn gekomen tussen 1933 en 1952. Deze boeken worden uitgegeven door Stichting Geestelijk-Wetenschappelijk Genootschap “De Eeuw van Christus”, die hiervoor in 1946 door Jozef Rulof werd opgericht. Als bestuur van deze stichting staan wij garant voor de oorspronkelijke tekst van de boeken die wij heden ter beschikking stellen. In die tekst staan de toevoegingen door de uitgever tussen (ronde) haakjes, om ze te onderscheiden van de oorspronkelijke tekst.

We hebben ook een toelichting bij de boeken gepubliceerd, die 140 artikelen bevat. Het uitgeven van de 27 boeken en deze toelichting beschouwen we als een onlosmakelijk geheel. Bij sommige passages uit de boeken verwijzen we naar desbetreffende artikelen uit de toelichting. Zo bijvoorbeeld verwijst (zie artikel ‘verklaring op zielsniveau’ op rulof.nl) naar het basisartikel ‘verklaring op zielsniveau’ zoals dat op de website rulof.nl te lezen is.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van Stichting De Eeuw van Christus

Boekenreeks

Overzicht van de boeken die via Jozef Rulof op aarde zijn gekomen in de volgorde dat ze gepubliceerd werden, met de jaartallen waarin de inhoud van die boeken tot stand kwam:

- Een Blik in het Hiernamaals (1933-1936)
- Zij die terugkeerden uit de Dood (1937)
- De Kringloop der Ziel (1938)
- Zielsziekten van Gene Zijde bezien (1939-1945)
- Het Ontstaan van het Heelal (1939)
- Tussen Leven en Dood (1940)
- De Volkeren der Aarde door Gene Zijde bezien (1941)
- Door de Grebbelinie naar het Eeuwige Leven (1942)
- Geestelijke Gaven (1943)
- Maskers en Mensen (1948)
- Jeus van Moeder Crisje Deel 1 (1950)
- Jeus van Moeder Crisje Deel 2 (1951)
- Jeus van Moeder Crisje Deel 3 (1952)
- Vraag en Antwoord Deel 1 (1949-1951)
- Vraag en Antwoord Deel 2 (1951-1952)
- Vraag en Antwoord Deel 3 (1952)
- Vraag en Antwoord Deel 4 (1952)
- Vraag en Antwoord Deel 5 (1949-1952)
- Vraag en Antwoord Deel 6 (1951)
- Lezingen Deel 1 (1949-1950)
- Lezingen Deel 2 (1950-1951)
- Lezingen Deel 3 (1951-1952)
- De Kosmologie van Jozef Rulof Deel 1 (1944-1950)
- De Kosmologie van Jozef Rulof Deel 2 (1944-1950)
- De Kosmologie van Jozef Rulof Deel 3 (1944-1950)
- De Kosmologie van Jozef Rulof Deel 4 (1944-1950)
- De Kosmologie van Jozef Rulof Deel 5 (1944-1950)

Toelichting bij de boeken van Jozef Rulof

Het voorwoord van deze toelichting is:

Beste lezers,

In deze 'toelichting bij de boeken van Jozef Rulof' beschrijven we als uitgever de kern van zijn zienswijze. Hiermee beantwoorden we twee soorten vragen die ons in de afgelopen jaren gesteld werden over de inhoud van deze boeken.

Ten eerste zijn er de vragen over specifieke onderwerpen zoals bijvoorbeeld crematie en euthanasie. De informatie over dergelijke onderwerpen is dikwijls verspreid over de 27 boeken met in totaal meer dan 11.000 pagina's. Daarom hebben we per onderwerp relevante passages uit alle boeken bij elkaar gezet en telkens samengevat in een artikel.

De verspreide informatie is het gevolg van de kennisopbouw in de boekenreeks. In het artikel 'verklaring op zielsniveau' onderscheiden we twee niveaus in deze kennisopbouw: het maatschappelijke denken enerzijds en de verklaringen op zielsniveau anderzijds. Voor zijn eerste verklaring van vele verschijnselen beperkte de schrijver zich tot woorden en begrippen die tot het maatschappelijke denken van de eerste helft van de vorige eeuw behoorden. Hierdoor stemde hij zich af op het wereldbeeld van zijn toenmalige lezers.

Boek na boek bouwde de schrijver daarnaast het zielsniveau op, waarbij de menselijke ziel centraal staat. Om het leven op zielsniveau te verklaren, introduceerde hij nieuwe woorden en begrippen. Daarmee kwamen er nieuwe verklaringen, die de informatie uit de vorige ronde over bepaalde onderwerpen aanvulden.

Meestal echter vulden de verklaringen op zielsniveau de eerste beschrijvingen niet aan, maar vervingen ze die. Zo kan er bijvoorbeeld in maatschappelijke terminologie gesproken worden over een 'leven na de dood', maar op zielsniveau heeft het woord 'dood' elke betekenis verloren. Volgens de schrijver gaat de ziel niet dood, maar laat zij het aardse lichaam los en gaat zij dan over naar de volgende fase in haar eeuwige evolutie.

De onbekendheid met het verschil tussen deze twee verklaringsniveaus zorgt voor een tweede soort vragen over woorden en opvattingen in de boeken waarover het huidige maatschappelijk denken gewijzigd is ten opzichte van de eerste helft van de vorige eeuw. In deze toelichting belichten we die onderwerpen vanuit het zielsniveau. Hierdoor wordt duidelijk dat woorden zoals bijvoorbeeld rassen of psychopathie op zielsniveau geen rol meer spelen. Deze woorden en de bijbehorende opvattingen werden in de boekenreeks

alleen gebruikt om aan te sluiten bij het maatschappelijke denken in de tijdsperiode dat deze boeken tot stand kwamen, tussen 1933 en 1952. De passages met deze woorden behoren tot de toenmalige tijdsgeslacht van de lezers en geven op geen enkele wijze de eigenlijke zienswijze van de schrijver of de uitgever weer.

Dat is bij het huidige lezen van deze boeken niet altijd duidelijk, omdat de schrijver meestal niet expliciet vermeld heeft op welk verklaringsniveau het onderwerp in een bepaalde passage behandeld werd. Daarom voegen we als uitgever bij een aantal passages een verwijzing toe naar een relevant artikel uit deze toelichting. Dat artikel belicht dan het behandelde onderwerp in die passage vanuit het zielsniveau, om de eigenlijke zienswijze van de schrijver op dat onderwerp in het licht te stellen. Om cultuurhistorische en geestelijk-wetenschappelijke redenen brengen we in de 27 boeken geen wijzigingen aan in de oorspronkelijke formuleringen van de schrijver. Voor de leesbaarheid hebben we alleen de spelling van het Oudnederlands aangepast. In de online versie van de boeken op onze website rulof.nl zijn alle taaltechnische wijzigingen per zin opvraagbaar.

We beschouwen het uitgeven van de 27 boeken en deze toelichting als een onlosmakelijk geheel. Daarom verwijzen we voortaan op de cover van elk boek en in het ‘woord van de uitgever’ naar de toelichting. Voor een brede beschikbaarheid geven we de 140 artikelen van deze toelichting uit als fysiek boek (isbn 978-94-93165-77-9) en als e-book (zie pagina ‘downloaden’ op rulof.nl), en staan alle artikelen als aparte webpagina’s op onze website.

Ook de relevante passages uit alle boeken van Jozef Rulof waar we de artikelen op gebaseerd hebben, zijn een integraal onderdeel van deze toelichting. Die passages zijn samen met de desbetreffende artikelen gebundeld in boekvorm en beschikbaar als de vier delen van ‘Het Jozef Rulof Naslagwerk’, in de vorm van paperbacks en e-books. Bovendien is op onze website bij de meeste artikelen onderaan een link opgenomen naar een aparte webpagina met de bronteksten van dat artikel.

Met het uitgeven van de 27 boeken en deze toelichting beogen we bij te dragen aan een onderbouwd begrip van de eigenlijke boodschap van de schrijver. Die werd reeds door Christus verwoord met: Heb elkander lief. Op zielsniveau verklaart Jozef Rulof dat het gaat om de universele liefde die zich niet bezighoudt met het uiterlijk of de persoonlijkheid van onze medemens, maar zich richt naar zijn diepste kern, die Jozef de ziel of het leven noemt.

Met hartelijke groet,

Namens het bestuur van Stichting De Eeuw van Christus,

Ludo Vrebos

11 juni 2020

Artikelenlijst

De toelichting bestaat uit de volgende 140 artikelen:

Hiernamaals

1. Ons Hiernamaals
2. Bijnadoodervaring
3. Uittreding
4. Sferen in het hiernamaals
5. Lichtsferen
6. Eerste licht sfeer
7. Tweede licht sfeer
8. Derde licht sfeer
9. Zomerland - Vierde licht sfeer
10. Vijfde licht sfeer
11. Zesde licht sfeer
12. Zevende licht sfeer
13. Mentale gebieden
14. Hemel
15. Gene Zijde
16. Kindersferen
17. Weide
18. Sterven als overgaan
19. De dood
20. Geest en geestelijk lichaam
21. Crematie of begraven
22. Balseming
23. Orgaandonatie en transplantatie
24. Aura
25. Fluïdekoord
26. Euthanasie en zelfmoord
27. Schijndood
28. Geesten op aarde
29. Duistere sferen
30. Schemerland
31. Land van haat en hartstocht en geweld
32. Dal van smarten
33. Hel
34. Dante en Doré
35. Engel

36. Lantos
37. Meesters
38. Alcar
39. Zelanus
40. Boeken over het Hiernamaals
- Reïncarnatie
41. Onze reïncarnaties
42. Herinneringen aan vorige levens
43. Wereld van het onbewuste
44. Aanleg talent gave
45. Wonderkind
46. Fobie en angst
47. Gevoel
48. Ziel
49. Gevoelsgraden
50. Stoffelijk of geestelijk
51. Onderbewustzijn
52. Dagbewustzijn
53. Van gevoel tot gedachte
54. Zonnevlucht
55. Hersenen
56. Overspannen en slapeloosheid
57. Leren denken
58. Gedachten van een ander
59. Wat weten we zeker
60. Wetenschap
61. Psychologie
62. Geestelijk-wetenschappelijk
63. Universele waarheid
64. Gevoelsverbinding
65. Geliefden uit vorige levens
66. Uiterlijke gelijkenis met onze ouders
67. Karakter
68. Persoonlijkheid
69. Deelpersoonlijkheden
70. Wil
71. Zelfkennis
72. Socrates
73. Wedergeboren voor een taak
74. Wedergeboren opperpriester Venry

75. Alonzo vraagt waarom
76. Spijt wroeging berouw
77. Goedmaken
78. Wedergeboren als Anthony van Dyck
79. Tempel der ziel
80. Boeken over reïncarnatie
- Onze Kosmische Ziel
81. Onze Kosmische Ziel
82. Verklaring op zielsniveau
83. Er bestaan geen rassen
84. Stoffelijke levensgraden
85. Mens of ziel
86. Anti racisme en discriminatie
87. Kosmologie
88. Alziel en Albron
89. Onze basiskrachten
90. Kosmische splitsing
91. Maan
92. Zon
93. Kosmische levensgraden
94. Onze eerste levens als cel
95. Evolutie in het water
96. Evolutie op het land
97. De vergissing van Darwin
98. Ons bewustzijn op Mars
99. Aarde
100. Goed en kwaad
101. Harmonie
102. Karma
103. Oorzaak en gevolg
104. Vrije wil
105. Rechtvaardigheid
106. Ontstaan van de astrale wereld
107. Schepper van licht
108. Vierde Kosmische Levensgraad
109. Het Al
110. Animatie van onze kosmische reis
- Universiteit van Christus
111. Universiteit van Christus
112. Mozes en de profeten

113. Bijbelschrijvers
114. God
115. De eerste priester-magiër
116. Het oude Egypte
117. Piramide van Gizeh
118. Jezus Christus
119. Judas
120. Pilatus
121. Caiphas
122. Gethsemane en Golgotha
123. Apostelen
124. Kerkelijke vertelsels
125. Evolutie van de mensheid
126. Hitler
127. Joodse volk
128. NSB en nationaalsocialisme
129. Genocide
130. Graden van Liefde
131. Tweelingzielen
132. Moederschap en vaderschap
133. Homoseksualiteit
134. Psychopathie
135. Krankzinnigheid
136. Het mediumschap van Jozef Rulof
137. De Eeuw van Christus
138. Lichtende toekomst
139. Ultiem genezingsinstrument
140. Directe-stemapparaat

Jozef Rulof

Jozef Rulof (1898-1952) ontving allesomvattende kennis over het hiernamaals, reïncarnatie, onze kosmische ziel en Christus.

Kennis uit het hiernamaals

Toen Jozef Rulof in 1898 in het landelijke 's-Heerenberg in Nederland geboren werd, had zijn geestelijke leider Alcar al grote plannen met hem. Alcar was in 1641 overgegaan naar het hiernamaals, na zijn laatste leven op aarde als Anthony van Dyck. Sindsdien had hij een omvangrijke kennis opgebouwd over het leven van de mens op aarde en in het hiernamaals. Om die kennis op aarde te brengen, wilde hij Jozef ontwikkelen tot schrijvend medium.

Nadat Jozef zich in 1922 in Den Haag had gevestigd als taxichauffeur, ontwikkelde Alcar hem eerst tot genezend en schilderend medium, om de trance op te bouwen die nodig was voor het ontvangen van boeken. Jozef ontving honderden schilderijen, en door de verkoop daarvan kon de uitgave van de boeken in eigen hand gehouden worden.

Toen Alcar in 1933 begon met het doorgeven van zijn eerste boek, 'Een Blik in het Hiernamaals', gaf hij Jozef de keuze hoe diep de mediamieke trance zou worden. Hij zou Jozef in een zeer diepe slaap kunnen brengen en zijn lichaam overnemen om boeken te schrijven buiten het bewustzijn van het medium om. Dan zou Alcar vanaf de eerste zin zijn eigen woordkeus kunnen gebruiken om de lezer uit die tijd te verklaren hoe hijzelf de werkelijkheid had leren kennen op zielsniveau, waarbij het eeuwige leven van de menselijke ziel centraal staat.

Een andere mogelijkheid was om een lichtere trance toe te passen, waarbij het medium tijdens het schrijven kon voelen wat er geschreven werd. Dat zou Jozef in staat stellen om geestelijk mee te groeien met de doorgegeven kennis. Maar dan moest de opbouw van de kennis in de boekenreeks wel afgestemd worden op de geestelijke ontwikkeling van het medium. En dan kon Alcar de verklaringen op zielsniveau pas geven als ook het medium daaraan toe was.

Jozef koos voor de lichtere trance. Hierdoor was Alcar wat beperkt in de woorden die hij in de eerste boeken kon gebruiken. Hij liet dit Jozef ervaren door in trance het woord 'Jozef' neer te schrijven. Op datzelfde moment werd Jozef uit trance wakker, omdat hij zich geroepen voelde. Om dit te voorkomen, koos Alcar de naam 'André' om de ervaringen van Jozef in de boeken te beschrijven. Alcar wijzigde of omzeilde ook andere namen en omstandigheden in 'Een Blik in het Hiernamaals', zodat Jozef in trance kon

blijven. Zo komt de lezer in dit eerste boek wel te weten dat André getrouwd was, maar niet dat dit in 1923 gebeurde en dat zijn vrouw Anna heette.

Om in harmonie te blijven met het gevoelsleven van Jozef liet Alcar zijn medium alles wat in de boeken werd beschreven eerst zelf beleven. Daartoe liet Alcar hem uit zijn lichaam treden, zodat Jozef de geestelijke werelden van het hiernamaals zelf kon waarnemen. De boeken beschrijven hun gezamenlijke reizen door de duistere sferen en de lichtsferen. Jozef zag dat de mens na zijn overgang op aarde terecht komt in de sfeer die bij zijn gevoelsleven hoort.

Hij was in uitgetreden toestand ook getuige van vele overgangen op aarde. Door de beschrijving hiervan wordt in de boeken vastgelegd wat er precies met de menselijke ziel gebeurt bij crematie, begraven, balseming, euthanasie, zelfmoord en orgaantransplantatie.

Jozef leert zijn vorige levens kennen

De naam André werd door Alcar gekozen, omdat Jozef die naam ooit gedragen had in een vorig leven in Frankrijk. Toen was André een geleerde, en de toewijding om alles grondig te onderzoeken kon helpen om het verklaringsniveau van de boeken stap voor stap te verdiepen.

Zo kon Jozef in 1938 het boek 'De Kringloop der Ziel' ontvangen van meester Zelanus, een leerling van Alcar. Hierin beschreef Zelanus zijn vorige levens. Hij liet hiermee zien hoe al zijn ervaringen in zijn vorige levens uiteindelijk zijn gevoelsleven hebben opgebouwd, en ervoor zorgden dat hij steeds meer kon aanvoelen.

In 1940 was Jozef ver genoeg ontwikkeld om het boek 'Tussen Leven en Dood' te beleven. Hierdoor leerde hij Dectar kennen, zijn eigen vorige leven als tempelpriester in het oude Egypte. Dectar had zijn geestelijke krachten in de tempels hoog opgevoerd, waardoor hij intense ervaringen in uitgetreden toestand kon beleven, en daarnaast zijn aardse leven niet verwaarloosde. Die krachten waren nu nodig om de ultieme graad van mediumschap te bereiken: het kosmische bewustzijn.

Onze kosmische ziel

In 1944 was Jozef Rulof als 'André-Dectar' zover ontwikkeld dat hij samen met Alcar en Zelanus geestelijke reizen door de kosmos kon beleven. Door de beschrijvingen van die reizen in de boekenreeks 'De Kosmologie van Jozef Rulof' werd de hoogste kennis uit het hiernamaals op aarde gebracht.

Nu konden de meesters Alcar en Zelanus eindelijk de werkelijkheid beschrijven zoals zij die voor zichzelf als waarheid hadden leren kennen. Nu pas konden ze woorden en begrippen gebruiken, die de kern van onze ziel beschrijven en hiermee het wezen van de mens onthullen.

In de kosmologie verklaren de meesters op zielsniveau waar wij vandaan komen en hoe onze kosmische evolutie begon doordat onze ziel zich af-

scheidde van de Alziel. André-Dectar leerde nu zijn vorige levens op andere planeten kennen, en de gigantische ontwikkelingsweg die zijn ziel heeft doorlopen om van een ijle cel op de eerste planeet in de ruimte tot het leven op aarde te evolueren.

Daarnaast bezocht hij met de meesters de hogere kosmische levensgraden die ons wachten na onze aardse levens. De kosmologie beschrijft waar we naartoe gaan, en op welke wijze onze levens op aarde hierin noodzakelijk zijn. Dit werpt een kosmisch licht op de zin van ons leven en het wezen van de mens als ziel.

De Universiteit van Christus

De meesters konden al de kosmische graden bereizen en deze ultieme kennis doorgeven, omdat ze zelf geholpen werden door hun orde van leraren. Deze orde wordt 'De Universiteit van Christus' genoemd, omdat Christus de mentor van deze universiteit is.

In zijn leven op aarde kon Christus deze kennis niet doorgeven, omdat de mensheid daar toen niet aan toe was. Christus werd al vermoord voor het weinige dat hij heeft kunnen zeggen. Maar hij wist dat zijn orde deze kennis op aarde zou brengen, zodra er een medium geboren kon worden, dat hiervoor niet meer omgebracht zou worden.

Dat medium was Jozef Rulof, en de boeken die hij ontving luidden een nieuwe tijd in: 'De Eeuw van Christus'. Christus zelf had zich moeten beperken tot de kern van zijn boodschap: de onbaatzuchtige liefde. In de Eeuw van Christus konden Zijn leerlingen door Jozef Rulof tekst en uitleg geven hoe we door het geven van universele liefde onszelf in gevoel verhogen en hierdoor hogere lichtsferen en kosmische levensgraden bereiken.

In opdracht van zijn meesters richtte Jozef in 1946 Stichting De Eeuw van Christus op, om de boeken en schilderijen te beheren. In datzelfde jaar reisde hij naar Amerika om zijn ontvangen kennis daar bekend te maken, in samenwerking met zijn geëmigreerde broers. Hij hield er net als in Nederland trancelezingen en schilderdemonstraties.

Terug in Nederland gaf hij naast de honderden trancelezingen ook jarenlang contactavonden, om vragen te beantwoorden van lezers van de boeken. In 1950 kon meester Zelanus de biografie van Jozef met als titel 'Jezus van Moeder Crisje' schrijven met de naam 'Jozef' en de jeugdnaam 'Jezus', zonder de trance te doorbreken.

De meesters wisten dat de mensheid de Universiteit van Christus nog niet zou aanvaarden, ondanks alle doorgegeven kennis en inspanningen van Jozef. De wetenschap zal alleen een bewijs van het leven na de dood aanvaarden, als dat zonder een menselijk medium tot stand komt, zodat beïnvloeding door de persoonlijkheid van het medium uitgesloten kan worden.

Dat bewijs zal worden geleverd door wat de meesters het 'directe-stem-apparaat' noemen. Ze voorspellen dat dit technisch instrument een directe communicatie tussen de mens op aarde en de meesters van het licht zal brengen. Op dat moment zullen Jozef en andere meesters vanuit het hiernamaals de wereld kunnen toespreken, en de mensheid het geluk kunnen geven van het zekere weten dat we als kosmische ziel oneindig leven.

Om zich op deze taak voor te bereiden, is Jozef in 1952 naar het hiernamaals overgegaan. Meester Zelanus had al op het einde van zijn boek 'Geestelijke Gaven' vermeld dat Jozef en de meesters zich na de overgang van Jozef niet meer tot menselijke mediums zullen richten, omdat de ultieme kennis uit het hiernamaals al te vinden is in de boeken die Jozef tijdens zijn aardse leven mocht ontvangen.

Deel 1

Deze Trilogie is opgedragen aan allen die hun hoofden kunnen buigen, want zij dragen geen masker.

ALFREDO

Inleiding

Geachte lezer,

Als inleiding tot deze zo wonderlijke „Trilogie” die ons door een „Gek” geschonken werd, zou ik willen beginnen met:

„Zegt u na lezing van deze Trilogie nóg dat alle „gekken” abnormaal zijn?
– Ik durf er niet meer aan te denken.”

* *

*

Nu alles tot het verleden behoort, blijkt het, dat de eerste verschijnselen tevoorschijn traden toen Erica zich bewust werd dat ze moeder zou worden. Maar vanaf het ogenblik dat het jonge leven in haar ontwaakte, de narigheden begonnen, kreeg ik de opwelling aantekeningen te maken en zonder deze had geen van ons in deze wonderlijke doolhof de rechte weg teruggevonden en was ook nimmer deze merkwaardige Trilogie ontstaan.

De feiten spreken nu voor zichzelf. Thans moeten wij aanvaarden, dat alles van tevoren doorleefd en berekend werd. Elke gedachte kreeg door de gek bewustzijn en een eigen persoonlijkheid, waarop een geleerde 'n faculteit meende te kunnen optrekken; even later kreeg hij echter te aanvaarden dat hij niet alleen zichzelf niet kende, maar het verschijnsel en de gek evenmin. Toen stond hij voor een afschuwelijk „masker”! ... en tevens voor zijn eigen onbeholpenheid, zijn armoede, zijn onbewustzijn!

Voor ons zijn duizenden „maskers”, stoffelijke én geestelijke, geopenbaard. Maskers van ongekeerde diepte en met ruimtelijk bewustzijn. Géén van ons had gedacht, dat al die dingen zouden geschieden. Wat is een mens? Wat zijn we, als we onszelf „Mens” voelen? Hoe zit eigenlijk zo'n machine in elkaar? We weten het niet? De gek wist het!

Door ónze gek leerden wij begrijpen, dat wij niet konden denken. Hij plaatste ons voor de directe „wetten”, wetten – waarop faculteiten zijn gegrond. Ons grote woordenboek heeft hij ontleed! Onze hoofden werden gebogen, een ander en schoner leven hebben wij door hém gekregen. Wondervol was alles!

Een dood sprak over lieflijke dingen en schonk je ruikertjes van lelietjes-van-dalen, margrietjes en vergeet-me-nietjes. Hij deed dat op zo'n natuurlijke wijze, opdat je maar duidelijk zou zien hoe goed en hoe menselijk hij wel

voor je was. Diezelfde dood sprak tot je als een mens, hij droeg duizenden prachtige, ja zelfs „hemelse” gewaden, was telkens weer anders en liefkoosde je alsof je zijn kind was. Maar dan gebeurde er meestal iets en stond je als nuchter mens, als normale ... te duizelen, naar jezelf te zoeken, zo onbeholpen deed je op dat ogenblik ...

Er waren ook ogenblikken, dat je dacht „hem” onder je voeten te kunnen verbrijzelen, je beleefde dat zo intens, je wist, dat hij door je persoonlijkheid „dood” werd gedrukt, doch even later hoorde je „hem” ergens in je omgeving schaterlachen en wist je alwéér, dat je als mens niets te betekenen had zodra je voor de „maskers” kwam te staan. Ik beleefde, dat „hij” boven in een boom me zat uit te lachen. Ik wil niet meer denken aan hetgeen toen met mij gebeurde. In de natuur kreeg ik mijn rust terug, de dingen van elke dag trokken me in het dagelijkse gareel, met wat wilskracht kreeg ik mijn zelfbeheersing terug, doch de anderen vielen, beleefden die narigheden op hun eigen wijze en hadden als ik de „maskers” ervan te aanvaarden!

Maar wat te zeggen van bovennatuurlijke rechtvaardigheden, die zomaar in de straatgoten van je stad liggen en toch door géén mens worden opgemerkt! De gek wist dat alles, hij wist de „maskers” af te rukken en ze ons te tonen, hij gaf hun nieuw leven en een nieuw, schoner gewaad, hij gaf ze „Sandaaltjes” aan, zoals wij normalen nog niet hebben gedragen, zo wonderschoon, dat het blauw van de hemel voor onze ogen toch zo machtig, daarmee vergeleken, was als de tekening van een kind naast het schilderij van de meester. De gek toonde ons „Hemelen” en hij stelde ons normalen voor de „Universele” waarachtigheid en wij stónden voor het „bovennatuurlijke masker.” Zó machtig was het ... zó onaards en zó „Goddelijk” van kleur en natuurlijkheid, dat je dacht een jonge „God” te zien. Ik weet wel, dit is moeilijk te aanvaarden, maar je zult het zélf ondervinden als je de „maskers” leert kennen.

Wie durft van zichzelf zeggen: „Ik ben mens?” Dit is toch heel eenvoudig, nietwaar. Wij zijn mensen! Maar wanneer het „masker” valt, je voor jezelf staat áls mens, moet je aanvaarden, dat je nog geen mens bent! En ook dat leerde ons de gek, René, de zoon van Karel en Erica Wolff. Hij was het, die het menselijke wezen kende en niet wij, de normalen van geest.

Als je meent tot denken in staat te zijn, dit als een eenvoudige levensfunctie beschouwde, dan zul je, als wij leerden, moeten aanvaarden, dat dit geen denken is. Als ook dit masker valt, sta je voor je eigen onmenselijkheid, je zielig en nutteloos gedoe – en weet je, dat je dit bovennatuurlijke óf maatschappelijke wezen nog verdienen moet.

Indien de wetten voor ons leven echter gaan spreken, waardoor wij mensen ... mens zijn geworden ... sta je alweer voor een nieuw masker. Wat doe je, als

je van wetenschap iets begrijpt en de dingen in dit leven je interesseren? Dan ga je vragen stellen. Nog nooit echter kreeg ik, en met mij miljoenen mensen, die vragen beantwoord. Toen onze gek geboren was, ja zelfs vóórdat dit leven het daglicht aanschouwde, vielen al maskers voor je voeten. Je stond er bovenop en toch begreep je ze niet. Hij zou ze verklaren, later, toen álles voor ons leven waarde kreeg, ook al beleefde je de grootste ellende!

Als je moeder bent, de natuur tot je leven spreekt, je een kind baart, het gaat allemaal vanzelf, denk je, dat je dan weet wat er eigenlijk plaatsvindt? Dacht je dat je moeder was, ook al spelen zich die dingen in je leven af en ben je als moeder met het „Goddelijke Proces” verbonden, lange tijd volkomen één? Dat denken miljoenen moeders; géén mens kent het machtige wonder, ook dat is een „masker”! Doch toen onze gek tot bewustzijn kwam, zagen wij in hoe „Goddelijk” dit proces is, maar tevens ... hoe ónbegrepen.

Als je wachtende bent als moeder, en je komt, na als het ware de dagen, de uren geteld te hebben, die je van het nieuwe leven scheidden, tot de ontdekking, dat God je een half bewust wezen in je armen heeft gelegd, dan sla je tegen de grond, je wordt, tenzij je voldoende wilskracht bezit, wanhopig en je schreit je leeg. Maar dan sta je voor een afschrikwekkend „masker”, één, dat je volkomen in zijn macht heeft, dat je als het ware dooddrukt, verbrijzelt, martelt en dat het leven tot een vreselijk probleem maakt. Hoeveelen hebben dit niet moeten aanvaarden? Hoeveel moeders hebben zich niet opgeschreid omdat ze hun leventjes zagen verongelukt? Onze gek verklaarde het gebeuren en het „masker” beide, zodat ook zij, ál die moeders, een nieuw leven ontvingen en hun hoofden konden buigen. Ook al sleepten zij zich voort, het „weten” bracht ongelooflijk geluk, juist nú op het ogenblik, dat zij met een afschrikwekkende gestalte in verbinding waren gekomen.

En wat dan nog, als je kindje – doodgeboren – het daglicht niet eens wil zien? Wanneer de moeder voor dit „masker” staat en moet aanvaarden, dat zij dagenlang een dood kindje in zich droeg, dan slaat niet alleen de „dood” haar tegen de grond, neen, zij komt in opstand tegen de God van alle leven. Het leven heeft geen waarde meer, alles is duisternis, afbraak. Maar dan komen de vragen! En al die vragen zijn „maskers”! Harde werkelijkheid? Onze gek lichtte dat „masker” op en een moeder kreeg nieuw bloed, haar menselijk hart ving aan wat rustiger te kloppen, de menselijke ziel of de geest, de persoonlijkheid of de menselijke „wil” gaf zich over! Maar wat zijn dit voor dingen? Kent u ze? Niemand op deze zo vreselijke Aarde kent ze. De gek liet ons zien hoe wonderbaarlijk schoon deze toch zo vervloekte Aarde is. Hij gaf het antwoord, hij kreeg het vanuit een bron die álles is en voor ál het léven en diezelfde moeder, die bedrogen ziel, dankte tenslotte God voor alles wat Hij de denkende mens geschonken had en dat Hij haar de kracht had gegeven

om verder te gaan.

Maar toen regende het vragen! Is er wel een God? En als er een God is, waarom is Hij dan zo hard en verschrikkelijk? Hoe kan Hij dat alles goedvinden? Hoe kan Hij het ene leven bevoordelen en het andere, óók Zijn kind, vernietigen? Maar krijg je antwoord? Waarom is de ene mens, die toch het goede wil, verschrikkelijk ziek, en gaat het een ander, die maar raak leeft en alles stuk slaat, naar den vleze? Hoe kan dat? Hoe kan God, die toch een „Vader van Liefde” is, dat toestaan? Ziet Hij dan niet, dat sommige vrouwen hun kinderen vermoorden, terwijl wij wachtende zijn? Maskers zijn het!

De God van ál het leven is het afschrikwekkendste masker waarvoor het menselijke wezen staat. Miljoenen vragen wachten op een antwoord. Is één geleerde in staat om je dit te geven? Wat ben je, als je „godgeleerde”, theoloog bent? Weet je dan alles van God af? Ben je dan in staat om de zoekende mens, de gelovige mens te steunen en hem alles van zijn God te vertellen zodat er geen maskers meer zijn?

Neen, maar onze gék heeft ons die wetten verklaard. Als je denkt dat je iets bent, iets van jezelf hebt gemaakt, leerden wij, dan ben je nog niets! De mens kán niet denken! Als de mens zegt: „Ik heb je lief” en hij wil je van die liefde volgens de levenswetten overtuigen, dan zou hij moeten zeggen: „Ja, liefde is er, als je bloemen en schone dingen worden geschonken!” Maar ga eens wat verder? Dacht je, dat je jezelf kende? Dacht je, dat je het menselijke wezen kende? Dacht je waarlijk, dat je was zoals je zélf spreekt, zoals stoffelijk weldadig over je lippen komt? Wanneer ook dat masker valt, sta je voor je lége en nietszeggende persoonlijkheid en heb je je val te aanvaarden. Dacht je, dat je waarachtig was, ook al schreeuw je het uit, ook al wil je er elkeen van overtuigen en ook al doe je nog zo goed, sta je voor het leven van God open, eens komt het nieuwe masker op je af en slaat je tegen de grond. Nu moet je bewijzen wat je kunt en wie je bent, of je werkelijke liefde bezit, als je de rechtvaardigheid wilt vertegenwoordigen, het „masker” dwingt je ertoe en dán bezwijk je meestal!

Wij hebben dat allemaal moeten aanvaarden, de gek leerde ons het eigen masker afrukken en door hem leerden wij de God van Liefde en Rechtvaardigheid kennen!

Als mens van deze wereld kún je niet denken. Wij zijn geen mensen van goede wil, wij liegen en bedriegen elkaar, ook al vertel je de heiligste waarheid, Goddelijke zaken, dingen, die je door geloof en priesterschap geschonken zijn, stellingen, waarom de Profeten leefden en stierven, je kent het „masker” niet! Pas nadat onze gek ook deze verbrijzelde, zagen wij normalen dat wij geen rechtvaardigheid kenden, dat wij de God van ál het leven mismaakten – ook al heb je er voor jezelf een Godgeleerdheid van gemaakt. Is het niet

vreselijk? Tóch zul je die „maskers” zien, en je zult ze lief krijgen en dan de „Alvader” erom danken!

Géén mens kent zichzelf! Maar onze gek leerde ons „de mens” kennen. Geloof je niet? Ook wij konden het niet geloven, doch wij hadden het te aanvaarden. Wil je zeggen, dat je liefhebt? Eerlijk bent en oprecht? Dat dacht je, toch is dat niet waar! Als de maskers vallen ben je armoedig en heeft die eigenliefde niets te betekenen. Alléén het „masker” is daartoe in staat!

Zeg nu eens, dat je liefde voelt voor je vrouw en kinderen? Wat is liefde? Je weet het niet! Waarom leven wij op Aarde? Waarom zijn wij man en vrouw? Waarom heeft God ons geschapen en waar beleefden wij ons eerste leven? Geloof je aan „klei en wat levensadem”, waardoor wij het menselijk leven begonnen?

Toen ik mij instelde op ál de Goddelijke dingen, stelde ik duizenden vragen en kreeg geen antwoord. Waarom moeten we doodgaan en waarom is het leven zo kort? In één leventje bereik je niets. Als je bijna klaar bent moet je eruit! En dan al die narigheden, waarvan ieder zijn deel krijgt; álles is eigenlijk één narigheid. Waarom is het éne leven gezond en moet een ander leven blind zijn? Ik stond voor duizenden maskers, maar ik kreeg geen antwoord. Ik voelde me kerngezond, maar vroeg, om me heen ziend: Heeft God al die ellende geschapen? Wat heeft God met die onmenselijke zaken gewild? Waarom slaat Hij het éne leven met krankzinnigheid en geeft Hij het andere talent? Is dat niet droevig, niet tegenstrijdig, als je een God van Liefde en Rechtvaardigheid aanvaarden moet? „Maskers” zijn het!

Wij allen kregen antwoord door onze gek, die achter de maskers keek en deze een rein en bovennatuurlijk gewaad schonk – en wat meer zegt: een voor ons aanvaardbaar gewaad, want wij herkenden onszelf daarin.

Een van ons verloor het leven, dit, maar ook dat masker keerde later tot ons leven terug en was gelukkig. Hans kende zichzelf niet, hij moest door vele maskers tot het laatste voor zijn stoffelijk leven en kreeg toen die voor zijn ziel en geest te zien. Géén van ons durft te zeggen: „Ik ben het zelf, die thans aan het woord is!” Wij leerden, dat wij onszelf nog niet kenden, dit „zelf” nog tot ontwaking hadden te brengen. Eerst veel later, toen er zo’n paar duizend „maskers” waren gevallen, begrepen wij iets van onszelf en beleefden toen, dat die „Dood” glimlachend tot ons kwam. Hij had zijn „Zeis” afgelegd. Hij ging zélf op „Sandaaltjes”! Ik heb nog nooit zulke mooie sandaaltjes gezien. De gewaden die hij droeg, fonkelden zoals sterren niet kunnen. En juist dát afschuwelijke masker, het vooreeuwse beest, dat geluk zomaar op slag vernietigt en er pret in heeft om de mensen te sarren, te martelen, die kille, satanische „Dood” droeg een gouden gewaad en uit zijn ogen straalden Hemelen!

Op dat ogenblik lag ik op een heide naar de ruimte te staren en regende

het madeliefjes, lelietjes-van-dalen en vergeet-me-nietjes voor mijn kleine menselijkheid! Ik hoorde toen Engelen zingen, Hemelse klanken waren het. Ik zag dat al die zielen als geesten kunnen zijn en ze waren als wij mensen, maar schoner.

Ze riepen me toe: „Dag Frederik! Ga zo maar verder! Ga zo verder, dan vallen ál die duizenden „maskers” en leer je jezelf en leer je ons en leer je „HEM” kennen! Nu sta je voor een oneindigheid, voor het bovennatuurlijke, het eeuwige nú, het geopende! Hoor je ons, Frederik? Wil je weten, waarom God al deze dingen geschapen heeft? Wil je al die Maskers zien vallen, die je neerslaan, misleiden en mishandelen? Wil je rechtop door het leven gaan en wil je in álles vreugde en geluk bezitten, ook al sta je voor je dode en voor je krankzinnige kind, voor je ziekte, je bedrog, je verdriet, je bedrogen liefde? Dát weten wij, Frederik! Wij! Zag je ónze sandaaltjes? Onze hemelse gewaden, Frederik? Dacht je dat je droomde? Doe je ogen maar open, dan nog zie je ons! En is het niet wonderlijk? Maar pas op, Frederik, wees voorzichtig, blijf mens! Blijf op eigen benen staan, gebruik je wil. Maar je weet niet of God je een eigen wil heeft geschonken, nietwaar? Dat zal de gek je wel vertellen!

Zie je achter dit blauw? Een nieuw Masker! Daarvoor dragen wij een nieuw gewaad, wij zijn bezig om het te scheppen! Zie je ons? Hoor je de klanken uit het Heelal?”

En dat krijg je zomaar ineens! Ik geloof niet aan spiritisme, ik geloof aan niets, want ik kán niet aanvaarden, dat God ál deze ellende op Aarde geschapen heeft. Dit zijn Maskers voor me!

Wat is geluk op Aarde! Als je alles hebt! Maar is dat waar? Ken je de mens waarmee je door het huwelijk verbonden bent? Ga je waarlijk met die mens tot God terug? Zal je straks een Hemel beleven met je kinderen? En kun je uit de grond van je hart zeggen: ik sterf voor je, ik heb je zo lief? Weet je, wat je met je woorden en daden kunt verrichten? Wie weet dat? Hier is een gek voor nodig om het je te verklaren, doch dan spreken de bovennatuurlijke werelden tot je bewustzijn en geschiedt er iets, dat meestal buiten je eigen denken om tot je leven werd gebracht. En nu sta je alweer als mens en weet je niet waar je het zoeken moet, hulpeloosheid is het! Maskers?

Socrates heeft eens gezegd: „De Normalen zijn de Gekken op deze wereld en de Gekken de normalen, de bewusten van Geest!!!” Of hij daarvoor zijn gifbeker heeft moeten drinken, doet hier niet ter zake, maar de waarheid van zijn woorden moesten wij aanvaarden. Wij kunnen thans zeggen: Já, Socrates, jij had gelijk! De normale mens is de onbewuste, de gékken zijn bewust. En nu valt die psycholoog en ligt hij aan je voeten. Of ... hij leert het volgende masker kennen en kan verder. Kan hij het hoofd niet buigen, dan

staat hij stil en komt hij niet van zijn eigen voetstukje af! Dag man? Blijf daar maar staan, je komt niet verder, eeuwen zul je moeten wachten. Je bent nu niet meer als mens te bereiken. Je bent niets en je wilt iets zijn en iets betekenen, maar dit masker roept je het eeuwige halt toe! Is het niet waar? Dacht jij een geleerde te zijn? Waarom maakte men u dokter? Wat ben je, als men je dokter noemt? Wie ben je dan? Méér dan ik of 'n ander? Weet jij waar de ziel vandaan komt? Heeft een mens een ziel en is de mens ook geest? Lach je? Hier sta je, geleerde man, voor je eigen masker!

Ik zou duizenden vragen kunnen blijven stellen, doch dat doen wij straks, zoals ik ze voor mezelf en voor je leven heb gesteld en waarna we de „maskers” mochten aanschouwen. Je kunt geen vraag stellen zonder aan een masker te raken! Waarom bevinden er zich zovelen in mensonwaardige omstandigheden, de oerwoudbewoners bijvoorbeeld, en kregen wij het blanke, toch zo schone lichaam van God toebedeeld? Waarom bewonen wij zo'n prachtig kasteeltje en moeten al die miljoenen mensen slechts afbraak aanvaarden?

Kom je tot het scheppingsplan, dan sta je voor gigantische maskers! Kom je tot de Bijbel, dan verwaast je eigen persoonlijkheid en sta je voor het „laatste oordeel”! Je ziet jezelf in de grond liggen, wat beentjes nog, de grootste helft is weggesleept door ondiepelijk leven, maar straks moet je tóch, of je wilt of niet, voor je God, de Vader van Liefde verschijnen en wordt je leven beoordeeld? Foei wat 'n masker is dat! En verder moet je dan aanvaarden, dat elk ogenblik de wereld kan vergaan en je je onherroepelijk laatste ogenblikken beleeft? Wat denk je van dit masker? Ik moet er niet aan denken. Ik ril en beef bij deze voorstelling en wie niet? Kan dát? Is dat zo? Wil God ons ééns terugroepen, na eeuwenlang als „beenderenmens” te hebben geslapen? Moeten wij als mensen opstaan en voor Hem verschijnen? Foei, ik kom er niet achter! Maar onze gek gooide ook dat masker aan onze voeten. Ik was de eerste die het vertrapte, Hans en Karel gingen ervoor voelen, en dominee Dicksma jubelde me toe en riep: Goddank, ook dat afschuwelijke masker is verbrijzeld! Welk een zegen voor de miljoenen kinderen van Hem, waardoor wij leven en terugkeren!

Ga in jezelf maar na hoeveel maskers er voor je leven geschapen zijn. De allergrootste hebben met ons eigen leven te maken. En dat zijn in de eerste plaats „God”, ziel, geest, hellen en hemelen, eeuwigdurend voortgaan of eeuwigdurende verdoemenis! En thans sta je voor een ruimte! Een gat is het, een hellend vlak ook, waarop je staat en waardoor je je eigen vernietiging ziet. Dan volgt het Universum, het vader- en het moederschap, leven en dood, geluk en armoede, rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid door God geschapen. Je staat voor een oerwoud van ellende! Geluk is er niet. Wie zegt, ik ben gelukkig, kent zichzelf niet. Wie zegt, ik weet alles, is doofstom! Als je

alles van je faculteit kent, weet je nog niets! Zie je, dat zijn maskers! En wat voor werelden? Welke liefde geef je elke dag aan je eigen leven? Waarvoor lééf je met haar en jij met hem! Waarom kreeg je geen kinderen en waarom kreeg je een gek? Maskers! Ik kan er niets aan doen, ik had het antwoord niet, ónze gek was het, die deze „Universiteit” bezielde en nieuw leven schonk!

Wanneer je nog altijd met de zichtbare dingen te maken hebt, blijft het eenvoudig. Maar nu dalen we eens in de ziel en in de geest af. Thans staan we voor bovennatuurlijke maskers. Is er één psycholoog die hiervan de wetten kent? Is er één astronoom op deze wereld te vinden, die het Universum kent? Maskers zijn het! Onze gek tóonde ons niet alleen het masker, doch verklaarde het ons ook! Een jonge god was hij op dat ogenblik. Géén schijngestalte heeft hij geschapen, hij drong tot het éérste ogenblik, tot elke gedachte door en bezielde óns éénzijn met hem! Nu sta je voor een menselijk kasteeltje waarin het spookt. Zelf ben je het spook! Je rilt en beeft van jezelf, maar je verlangt naar wat liefde. Wij kregen die liefde te zien en te voelen, te beleven! Zó iets schoons, zoiets heiligs, maar ook menselijks heb je nog niet beleefd. Elkeen, weet ik, wil wel iets van die gekke liefde. Wij namen ervan en kregen er niet genoeg van, zelfs Karel, die toch niets met onzichtbaarheid te maken wilde hebben, deed met ons mee en hij viel op zijn knieën van geluk en dankbaarheid. Op dat ogenblik was het doek voor ons leven slechts enkele uren opengescheurd. Wat dan, als je hierin miljoenen uren vertoeven kunt?

Toen regende het viiooltjes, schonk elkeen zich zo'n ruikertje en bedacht er iets leuks mee om het andere leven gelukkig te maken. Wat voor enkele dagen ellende bleek te zijn, was nu ontzagwekkend geluk. Je zag jezelf en je God die je geschapen heeft. Je danste van plezier, omdat je wist! Géén narigheden hoe groot ook, of je kunt ze aan, je wéét! En dat door een gek? Já, een gek voerde ons tot de „Maskers” en rukte ze voor ons leven af. Toen herkenden wij onszélf en betraden het andere én betere ik, een volgende, maar waarachtige gelukzaligheid. O, wat was het leven toen mooi! Hoe ontzagwekkend toch. Elkeen behoort het te weten! Grijp hiernaar, zoek het, denk, leer denken en leer te voelen, hóe het moet.

Nu sta je voor hét ogenblik, het spel begint! De mensen in de zaal zijn gereed, wachtende op het grote nieuws. Ze zullen zichzelf en hun maskers leren kennen! Nu sta je voor een figuur, als mens, als ziel en als geest, het ding spreekt tot je! Wat zal je antwoorden? Het is zichtbaar en het is niet te zien, toch hoor je het en voel je het! Dichtbij is het en toch ver af! Het loopt en je hoort het gerammel, je voelt óók de scherpe zeis, maar ziet tévens, dat het ding niet geslepen is. Je loopt zuiver naakt over de straat en toch ziet niemand dat je ongekleed bent. Wat is het?

Je schrijft brieven en je bent het zelf niet, toch ben jij het die de pen han-

teert! Dan doe je iets en smeeek je om hulp. Ik rende de deur uit en zocht het in de natuur, waar ik mezelf terugvond! Maar anders, een deel van het Masker was verdwenen!

Je zingt en denkt zélf te zingen, je speelt piano en je denkt dat je het kunt, als het „Masker” tevoorschijn treedt zie je, dat hij het was! O, mijn goedheid, kan je dit verwerken?

Je praat als een onbeholpen mens, je stottert, even later sta je op wetenschappelijke manier stelsels te ontleden, waarvan een, waarachtig geleerde duizelt. Ken je dat masker? Je begrijpt alles, je hebt iets van de wereld gezien en toch, als het masker aan je leven verschijnt, ben je nét niets meer! Je voelt dat je moeder bent en je kunt zeggen: Mijn kind zal straks een baard dragen, het is dus een jongen. Wie gaf je deze zekerheid? Dan sta je voor je eigen masker! Je loopt op straat en je bent er niet, je bent ergens en nergens en toch ben je jezelf, je zegt elkeen goedendag en toch weet je, dat je er zélf niet bent. Wat doe je dan?

Je zet je leven in voor je zieke en toch gaat die zieke dood, erger je nu maar, als je een goed dokter en menslievend geleerde bent, het masker lacht je uit en dan sta je te kijken. Droefheid helpt je niet, machteloosheid is het, het masker van dit leven voert je tot de dood van de eigen persoonlijkheid, even later roept het je toe: Ik ben er al, ik groet je, zie je mijn ongelooflijk mooi, maar nieuw gewaadje? Had jij, mijn lieve dokter, dit kunnen denken? Néén, hè, maar je ziet het, zó is het!

Als je gedachten toestromen en je gedichten maakt, die je later niet eens toebehoren, wat doe je dan? Zeg nu nóg eens dat je iets van jezelf kent, zeg nu nog eens, dat álle gekken abnormaal zijn als je door een gék die maskers leert kennen. Dát is het volmaakte, het éنية wat goed en waarachtig aan je is! En nog is het eerste bedrijf niet voorbij, wij zijn er nog lang niet, omdat dit stuk je met het bovennatuurlijke in de mens verbindt! Je zweeft en je wandelt tegelijk. Kán je dat ook nu op eigen kracht?

Je vaart op zee en je hebt je eigen kompas, even later zie je, dat je er geen bezit en ben je overgeleverd aan de woede der elementen. Nacht is het, het stormt en het onweert! Wat doe je? Er is maar één kompas en dat leeft onder je menselijke hart, maar je kent het niet, je weet niet eens dat het er is. Wat doe je nu? Als dit masker aan je leven verschijnt en je beseft je kleinheid, dan dank je God op je blote knieën voor Zijn hulp, maar nu is er iets wonderbaarlijks geschied! Je bent op slag een ander mens geworden. Voor hetgeen je vroeger niet geloofde zet je nu je eigen leven in en je bent als een kind zo gelukkig! Het andere masker trok je in die wereld op en je kwam behouden thuis! Is dit niet wonderbaarlijk?

Je bent een stervende, je gaat dood, je gaat de grond in, maar even later zit

je boven je eigen graf een kransje te vlechten van margrietjes, viooltjes en de lelietjes-van-dalen ... Je kijkt rustig uit je ogen en je weet dat alles goed is, je doet net wijs, je verwacht iets, dat beslist tot je komt, waardoor je de eerste „universele” kus zult ontvangen. Wat is het? Wat gebeurt er op dat ogenblik, als je je als mens grofstoffelijk voelt! Aards? Maatschappelijk? Ook al ben je een Koning of een Koningin, een Keizer, hoe groot ook, je valt neer en je bidt, je smeekt, je kunt nú eerst je reine kus schenken! Is dát die gekke liefde waarop wij mensen wachten?

Wat dan als je ziet, dat „Hemel en Aarde” elkaar kussen? Wat ga je doen, als je dat als gewoon en normaal mens zien, voelen, beleven kunt? Dacht je nu nog weg te lopen, jezelf te ontvluchten? Dat dacht je ja, doch je kunt nu blijven waar je bent. En toch is dit het laatste oordeel niet! Niks van aan, ook Hemel en Aarde hebben lief, elk insectje immers draagt, schept, doet mee aan ál dat machtige, wat wij mensen niet kennen, maar „Liefde” noemen!

Ik zegen het ogenblik, waarop ónze gek geboren werd. Al die narigheid zegenen wij, oh, hoe gelukkig zijn wij geworden! Doe nu de deur van je slaapkamer niet op slot, dát wat je móét beleven komt toch binnen, ook al wil je het getik niet beluisteren. Wat zeg je nu, goedemorgen of goedenavond? Op welke dag leven wij? Is het dag of is het nacht? Heeft dát nog iets te betekenen wanneer de maskers vallen, de maskers worden verklaard? Ik zeg je, dan zal er uur noch dag, week noch jaar zijn, alléén jij zult er zijn en dat is het immers waar het op aankomt. Jijzelf en de liefde waarvoor je leeft! En in deze ruimte nog wel! Nu is er eeuwigdurende liefde voor je! Je sterft niet meer, een dood brengt je alleen maar telkens andere „sandaaltjes” en je draagt ook het nieuwe gewaad. Herkén je deze goddelijke geschenken voor jezelf? Ben je voorbereid? Ben je gereed om hem nu te volgen?

Kom, we gaan beginnen! Volg me! Maak zélf uit of je goedemorgen of goedenavond moet zeggen. Ik wéét wat mij te doen staat. Ik ben gereed! Durf nu verdergaan. Ik zeg je, aan het eind van deze doolhof lig je op je knieën om te danken voor hetgeen je onderweg geschonken werd. Ik zeg je echter, onze gek gaat ons lichtend voor! Houd hem vast, klamp je aan zijn leven vast, doe het en je zult het einde behalen! Ik ben zéér nieuwsgierig welke „sandaaltjes” je dragen zult en hoe je gewaad zal zijn. Eén ding weet ik al, je dankt God voor hetgeen je mocht ontvangen, mocht zien en beleven, zo niet, dan ben je té levend dood, té onbewust, té onmenselijk, en heb je geen verlangens om geliefd en bemind te worden. Je bent nu schijnheilig, giftig, géén normaal mens, want élke ziel wil liefde, wil geluk, wil een mooi kleertje bezitten, als je stadse bewustzijn voor je menselijke voelen en denken is ontwaakt!

Kom er dus voor uit! Gá verder! Het spel kan beginnen! We staan voor het voetlicht van deze wereld. De mensen zitten daar. Wie is er op het toneel?

Ben je het zelf? Wie is het? Kijk, een schim ... nóg één, nóg één, ik zie ze allemaal al. Maar ben jij in het bezit van die „ogen”? Tóch leeft het ín je, onder je hart bonkt het erdoor! Zág je dat? Zág je dat, Frederik? Is het niet wondervol? Nú valt het eerste stoffelijke woord! Nacht of licht is het! Hoor je de eerste kus? Proef je de stilte? Dát is een „menselijk kasteeltje”! Oh, oh, ken jezelf! Aan geschrei hebben we nu niets. Wees man of vrouw! Begrijp je eerste voetstap.

Snap jij, Frederik, waarom mijn kind mij zo van streek maakt?

Zei ik zo-even dat ik, toen alles tot het verleden behoorde, meende, dat de allereerste verschijnselen naar voren traden toen Erica voelde dat ze moeder zou worden, nú veronderstel ik, dat die er reeds waren vóórdát Karel en Erica dachten een zieltje aan te trekken. Ook eigenlijk weer volgens de gek, want door zijn „gek-achtig” bewustzijn verloor Erica haar menselijke denken, haar eigen karakter. Of dit mogelijk is, is weer héél iets anders. En hierin was geen sprake meer van water bij de wijn doen, beiden hadden dit wijntje zo natuurlijk mogelijk te slikken. Ik veronderstelde, dat dit tot het ongeziene, het ontastbare behoorde, waar wij mensen geen weet van hebben. Eerlijk gezegd, het stemde het best met mijn eigen gedachten overeen. Doch ik moet kleur bekennen: ik was er volkomen naast en in andere problemen verdiept.

En Karel is er eigenlijk te nuchter voor. Hij ijlt niet op de dag. Hij weet van dit aantrekken en afstoten niets, het interesseert hem niet. Hij komt er rond voor uit, hij kent die ziekte niet. Voor hem is het sentimentaliteit, met een klein beetje overgevoeligheid van de moeder.

Wanneer je denkt, dat je Karel bezit, ben je hem kwijt. Hij is precies zoals Erica zich nu voelt. Ze zit in narigheid, maar even later zie je haar als een vlindertje een ruimte bewandelen. Het voelt geen angst, onheil is er niet, hoewel, zoals we weten, zo'n diertje slechts enkele uren te leven heeft. Zie je de waarheid van deze vergelijking, dan begrijp je, dat je elk ogenblik haar val voor je ziet en zich een andere persoonlijkheid aan je openbaart.

Ik zei al, Karel ziet haar geval anders. Hij windt er geen doekjes om: Erica fantaseert! Maar ook in hem zie je telkens een andere persoonlijkheid. Je leert hem niet kennen. Hij geeft zijn innerlijk niet bloot. Ik moest later echter aanvaarden, dat hij de enige is geweest die zichzelf bleef in deze zo ongelooflijke heksenketel. Hij voelt niets om gehangen en gewurgd te worden door problemen, die voor ons mensen ruimtelijk zijn. Hij zegt: breek je nek niet, blijf er met je handen af, het leven is zo gewoon mogelijk. Ook al klaagde Erica en trachtte zij Karel in haar leven op te trekken, hij bleef onverbidde-lijk. Haar verschijnselen raakten hem niet. Karel wil met bijkomstigheden niet te maken hebben. Zijn taak als dokter ziet hij als iets doodgewoons, ook daarin drukt hij elke sentimentaliteit de kop in. Hij wil alles met het blote oog aanschouwen en begrijpelijk maken, groene staar mijdt hij als pest. En geef hem nu eens ongelijk? Hij smoort elke gedachte die maar enigszins het ongeziene raakt of tracht te bewijzen, hij staat hecht én bewust met beide benen op de grond.

Elke moeder beleeft iets en je hoeft er dus geen drukte van te maken. Is wat Erica beleeft bovennatuurlijk?

Wanneer ze aan hem vraagt: hoe denkt een moeder over het ééNZijn met haar kind, dan haalt hij smalend zijn schouders op en krijgt zij een pak slaag of tuimelt 'n sloot in.

Toen de eerste woorden over haar lippen kwamen en zij zich ging vastklampen aan verschijnselen, begon ik voor mijzelf in een andere richting te denken. Karel werd wat kalmer, hij was niet meer zo onbesuisd, ondoordacht, doch gaf haar te kennen, dat hij en alle aardse wetenschap er nog niets van wisten. Per slot van rekening kon je de wetenschap de das niet om doen. Maar toen begon de narigheid.

Kom je nu tot de verbondenheid van ziel tot ziel, dan ga je de dingen anders zien. De ene moeder beleeft haar wonder heel natuurlijk, doodeenvoudig is het voor haar; een ander maakt er grote drukte van en vindt het wonderlijk kunstig. De een krijgt er zelfrespect door, een ander verliest zichzelf en staat voor afbraak. En dat door het baren van een kind, een natuurlijk proces in je binnenste? Karel wist er dan ook geen raad mee, maar hij voelde zich erdoor geslagen. Ik hoorde hem zeggen:

„Op stuk van zaken weet ik ook niet alles.”

Op dat ogenblik voelde hij, dat hij zichzelf 'n pak slaag gaf. Even later haalt hij je in een gesprek, houdt je zijn sigarettenkoker voor en vraagt of je wilt gaan zitten, want mijnheer wil over Erica's verschijnselen praten. Hij springt met je in een sloot, laat je in de modder achter en kijkt vanaf het droge hoe je er weer uit komt. Een hand uitsteken doet hij niet. Hij is er onmiddellijk weer uit, ziet zich door niets bevuild, doch stelt je voor de feiten. Alsof hem alles machtig interesseert en hij er kapot van is, danst hij met je verkregen ik door Erica's wereld heen en lacht zich dan 'n aap om je onbeholpenheid. Je staat nu voor gewapend beton, je ziet en voelt zijn persoonlijkheid, maar je weet niet hoe deze te benaderen.

Het duurde dan ook geruime tijd voordat ik hem door had, doch vanaf die morgen speelde ik met hem. Tot aan mijn dood heeft hij mij niet meer teruggezien; maar toch moet ik erkennen, dat hij het is geweest, die vermoedde in welk harnas ik mijzelf had verstopt. Ik deed het om me tegen zijn onbarmhartig heen en weer geslinger te beschermen. En hij was toch zo'n goeie kerel.

„Speelt Erica met zichzelf, Frederik?”

Zoek het zelf maar uit. Voor hem waren het geen problemen. Problemen, zegt hij, zijn zaken, die je niet kent, waarvan je het ontstaan niet begrijpt. Het is een groot kippenhok met tien hanen en één kip, maar ook die éne kip heeft nog hanenallures. Ook als je dronken bent zeg je soms waarheden, waar je als nuchter mens niet op zou komen, maar die meestal doel treffen,

omdat je een ander ziet kleuren. Maakt Erica van gewone dingen problemen? Hij laat haar zien hoe het moet, maar hier zien wij twee verschillende werelden, kinderen zijn het, in een volwassen organisme.

Karel zegt: „Al dat stadse denken maakt je maar van streek. De natuurlijkheid is uit de mensen en dan gaan ze zoeken. Een varken en een koe, hond en kat, beleven het niet anders. Je kunt erdoor leren!”

Maar geen seconde later dan sta je voor een dichterlijke persoonlijkheid en hoor je hem zeggen:

„Miljoenen moeders staan voor deze openbaringen, ze streven naar geheiligde barmhartigheid, een troostrijke wereld, die ze willen omarmen, maar voelen zich alsof er niets anders meer bestaat. Onze-Lieve-Heerachtig!

Toen ik nog een kind was,” gaat hij verder, „was het leven geen probleem meer, toen reeds zag ik hoe het moest, omdat de dieren je het grote voorbeeld geven.”

Of ik ook dat begreep? Ik begreep het nog niet, maar ik dacht er iets van te begrijpen.

„Wat wil je van mij, Erica? Een moeder baart een drieling en voelt zich volkomen normaal. Een ander komt met een half mens op de wereld en maakt er grote drukte van. Er zijn er ook die willen borrelen en zich zat drinken. Daar weet, noch begrijp ik iets van, omdat al die zaken mij niet interesseren. Maar wat wil jij?”

Nu krijgt Erica zo'n nat bad, ze voelt zich in zijn sloot geslingerd en moet maar trachten er weer uit te komen. „Schrei nu maar niet, het helpt je toch niet. Ik ben 'n man en jij bent een vrouw. Of zou je met mij willen ruilen? Indien we dat in onze handen hadden, bleef er van de Goddelijke zaken niet veel over. Zet je schouders eronder, meer is er niet voor nodig.”

En heeft hij ongelijk?

Thans zien wij hem echter in zijn eigen kasteeltje. De blinden zijn gesloten. Hij is het spook! Men trekt aan de bel, maar hij laat geen mens binnen. Hij gaat in en uit, heeft geen rust. Hij denkt er niet aan plaats te nemen bij de haard. Wij zien trouwens, dat er geen vuur is. Hij weet het niet! We weten ook dat Karel niet van open haarden houdt; die stralen te veel warmte uit en van achteren blijf je steenkoud. Onverwachts staat Erica voor hem en verlangt een menslievende behandeling. Háár man is het. Doe nu zelf je jasje maar uit, Erica, en ga bij de haard zitten. Voel je warmte? Of heb je het koud? Wat is er eigenlijk aan de hand? Je staat nu voor de verschijnselen, voor 'n mens, wiens vrouw je bent. Je zou je leven willen geven, je ziel en je zaligheid, maar je weet nog niet wat dat allemaal is en te betekenen heeft. Tóch voel je je in dat leven getrokken en je daalt er ook in af. Je beleeft echter, dat je buiten staat. Het regent, ijskoud is het, grillig, onbarmhartig onzeker. En dat

is je eigen bezit. Het behoort jou alléén toe. Is het geluk?

Je weet heel goed, dat dit je pak slaag is. Een ogenblik sta je vreemd te kijken, toch zoek je jezelf weer op en slungelt 'n plantsoen in, waar alle banken bezet zijn en geen plaats voor je is. Je beseft niet, dat het winter is, dat de aarde om de zon draait en zich van al die menselijke nietigheden niets aantrekt. Indien je die diepte bezat, zou je alles anders zien, maar je bent 'n geslagene, je loopt je te pletter. In je karakter ligt 'n halt. Jij zélf ziet het niet! Of ik dat kan begrijpen?

Nú kun je weten, dat je in staat bent je eigen karakter te ontleden. Je staat voor jezelf! Je staat bovenop jezelf en voelt het niet. Je kunt weten, dat dit leven geen hand naar je uitsteekt, tóch ben je één met dat stelsel van vlees en beenderen, het hoort je toe! Als een hoop ellende sta je te zoeken naar een hartelijk woord. Is dat dan geluk?

Ik hoorde zijn tanden knarsen, zag zijn tuimeling in zijn sloot, maar ik bemoeide mij er niet mee. Voor Erica was het een nieuw probleem en direct daarna stond ze weer voor 'n ander, want de deur vloog té hard dicht!

Komt er verandering? Hebben alle moeders problemen tijdens het dragen van hun kindertjes? Hebben mannen geen begrip voor moederlijke overgevoeligheid? Ga ik daarop in, hoor ik Erica zeggen, dan beleef ik geen moederschap, maar krankzinnigheid.

Ze informeert links en rechts; waar ze wijzer denkt te worden ondervraagt zij andere moeders. „Hebt u ook narigheden? Hoe voelt u zich? „Bent” u er of „bent” u er niet? Is er voor uw leven nog zon? Zit u hier zélf, of is het 'n ander?”

Wie kan haar helpen? Karel niet! Ook zijn geleerde vrienden niet, doch de verschijnselen zijn er en dringen zich aan haar gevoelsleven op, maken van haar persoonlijkheid 'n kermistent én een ziekenhuis!

Karel zegt, dat ik studie moet maken van de zielkunde, ik ben er volgens hem geschikt voor. Vijf minuten later heet het: „Je moet kinderarts worden.”

Ga er eens op in? En toch, je moet hem kénnen. Komt er tóch een woord over mijn lippen, dan vraagt hij:

„Heb ik dat gezegd?”

Je ziet zijn lach, z'n speels karakter, zijn boerenafkomst en dan vergeef je hem alles. Je klimt nu met hem in een appelboom, je rent door zijn bongerd, hij laat je de beste vruchten eten, toont je, hoe wonderbaarlijk God is met ál Zijn zaken, maar even later springt hij met je over een té brede sloot en ga je kopje onder. Voordat je eigenlijk beseft wat er met je is gebeurd, is hij alweer verdwenen. Je ziet hem nog net een hoek omrennen, wuivende, dan verdwijnt hij voor je ogen. Dít is Karel! Toen mij dat overkwam, dacht ik, mijn hemel, wat leer ik veel van de dokter!

Erica kwam echter met dit alles geen stap verder. Zij bleef naar het geheim zoeken. Ze wilde zichzelf en al haar verschijnselen leren kennen. Toch bleven het raadselen, die het moederschap omhulden; het werden nachtmerries. Urenlang ligt ze te schreien, tranen zie je niet. Toch schreit ze! Ze voelt zich hulpeloos, levensmoe, lastig. Ze weet het niet, maar het schijnt, dat ze er toch over nadenkt.

Voordat ze moeder moest worden, had ze een vrolijk karakter. Nu is dat zoek! Altijd harmonisch, ook dat is weg! Wat ik zie, is een miezige persoonlijkheid. Haar mooie trekken zijn verdwenen, ze lijkt ouder dan ze is. Je zou het niet eens van Anna, haar dienstmeisje, hebben verwacht; die is blijkbaar nog sterker van geest.

Anna weet wat ze wil. Zij is het, geloof ik tenminste, die Erica door haar verschijnselen sleept, haar kracht geeft om haar ellende te dragen. Vooral nu Karel zegt, dat het uit moet zijn met die kinderachtigheid, hij wil er niet misselijk van worden. Begrijpt Anna het? Ik weet het niet. Ze zegt niets, toch begrijpen wij elkaar.

Moet Erica als moeder mislukken? Anna zegt geen woord. Toch heb ik het gevoel, dat ze er iets van weet. Er is 'n zekerheid in haar die wij missen. Ze kan plotseling krachtig en zelfverzekerd handelen. Als je denkt, dat ze in de keuken is, je haar geen seconde terug bezig zag, zie je haar achter het huis bloemen plukken, die ze kunstig schikt. Ze zegt er iets door, en ik versta haar.

Ik voelde, dat onze werelden overeenstemmen, met elkaar hebben te maken. Ik ken mijn eigen leven nog niet en had nooit gedacht, dat je door zoiets doodgewoons zulke grote dingen kon zeggen. Zij doet het! En zij weet het. Ik vroeg mij af: is dat vrouwelijk of mannelijk; hebben ook wij mannen die dingen in ons? Wat is het? Moet je ook hierin afdalen? Het staat voor je en je hebt er geen erg in. Je kijkt ernaar en je ziet het niet. Ben je voor honderd procent met het gebeuren één, dan zie je 'n „universum” van geluk. Zó diep wordt dan 'n mens. En dat door die gewone Anna!

Waardoor ik plotseling zekerheid kreeg, dat Anna er meer van begreep dan wij, dank ik aan een opkomend gevoel in mijzelf, waarvan ik de oorsprong niet kende, maar dat mij zekerheid gaf: ons hangen nare dingen boven het hoofd, iets akeligs! Erica speelt geen komedie! Ze is er niet toe in staat. Maar ik weet het nog niet. En toch, het is er!

Voor Karel voltrekt zich slechts een groeiproces, werking! Als Erica hem vraagt: „Wat is eigenlijk leven, Karel,” lacht de boerenzoon. En even later krijgt ze een antwoord waar ze niets aan heeft. De boer is nu dokter geworden. De wetenschap beschermt zichzelf achter de natuur, peren en appelen, varkens, paarden en ander gedierte krijgen injecties toegediend en zijn labo-

ratoriumobjecten geworden. Door wat gemompel binnensmonds maakt hij er zich af, maar mij vraagt ze:

„Snap jij, Frederik, waarom mijn kind mij zo van streek maakt?”

De boer glimlacht wéér, ik sta met mijn mond vol tanden, doch zij wacht het slot van mijn getreuzel niet af en gaat verder:

„Ik zou willen weten, Frederik, hoe jij erover denkt. Waarom zeg je niets?” Ik kán niets zeggen, mijn kinderlijk gevoelsleven weigert. Ze wacht ook niet op mijn antwoord en zegt:

„Ik ga er kapot van. Ik had niet gedacht, Frederik, dat kinderen krijgen zo moeilijk was. Ik weet precies wat ik voel, maar kan mij niet uitdrukken. Wat 'n narigheid is het! Ik ben toch waarachtig geen zielepoot. Wat weet men er eigenlijk (van) af? Niets? Is het leven van 'n kind in dit stadium reeds in staat dat van de moeder te beïnvloeden? Heeft zo'n zieltje macht over de moeder? En kan dat leven al denken? Ze vinden mij aanstellerig, fantastisch onbeholpen. Maar moet ik goedvinden, dat mijn kind me afbreekt? Mijn karakter vernietigt? Zo is het! Karel lacht om alles. Ik heb niets aan hem. Zie je dan niet, Frederik, dat ik mijzelf niet meer ben? Heb jij nooit van deze verschijnselen gehoord? Er nimmer over gelezen? Ik hecht meer waarde aan jouw gevoelens dan aan de wetenschap van Karel en zijn vrienden.”

Wat moet je antwoorden, als je van dergelijke zaken geen verstand hebt? Ja en amen kun je zeggen, het hoofd schudden en wat piekeren. Je zoekt blindelings, je neemt echter een afwachtende houding aan en wacht af, totdat ze zichzelf antwoord geven. Je voelt je machteloosheid en zegt dan eindelijk: hier is een kundig dokter voor nodig. Tevreden ben je niet, arm ben je, het is je bewustzijns grens.

Toen ik op een middag binnenwipte, zei Anna, dat Karel aan het gezanik een einde wilde maken. Hij had Erica een „buitengewoon specialist” op haar dak gestuurd. Een man, die hij zelf niet lustte om zijn kale drukte. En juist hém moest hij hebben. Deze zelfstandigheid moest nu aan Erica's verschijnselen een naam geven. De ene faculteit heeft de andere nodig, zegt Anna nog, en ze vertelt me, dat Erica mij verwacht.

Ik stap binnen en sta voor een nieuw probleem. Erica's hulp, haar dokter, maar Karels kosmische wind. En zie: Karel vliegt de deur uit. Hij is als een wilde stier. Ik lees op zijn gezicht: „Moet je de kat wijs maken”. Maar ik sta voor een invloedrijk persoon, doch stuur Erica mijn gedachten. „Foei, mijn vriendin, had je niet moeten doen. Het is niet vals van je, maar voor mij onmenselijk.”

Ik strompel naar een hoek van de kamer en plof in een stoel neer. O, Frederik, wat een toestand. Wat wil Erica? Wat wil die vrouweziel van mij?

Waarom haalt ze mij in dit alles? Ik voel haar gedachten, maar ze negeert mij volkomen. Ook de dokter! We zitten tezamen in één schuitje. Erica is het, die roeit. Er is storm op komst. En toch zit hier vis, zie ik. Zij is het echter, die de hengels uitgooit. De dokter doet het aas aan de haak, de geleerde man heeft haar maar te volgen. Zij gooit uit en kijkt niet meer naar de mens. Ik schrik, nu ik zie, dat zij in staat is om zó te hándelen. Ik neem mijn hoed af voor deze persoonlijkheid, kunst is het!

Maar de man is op mij niet gesteld en ik weet natuurlijk waarom. Dit is waarachtig té goedkoop. Alledaags is het. Wat heb ik met deze wetenschap uitstaande? Wat wil Dr. Wolff? Je wordt bedankt, maar dit is nét iets voor 'n doktersvrouw. Bij haar zijn er vijftig zoek. Arme Erica, zie je dat dan niet?

Ze stelt de geleerde man ook nog aan mij voor. Ook dat nog.

„Dit is Frederik, onze huisvriend. Dr. Van Stein.”

De geleerde man ziet mij niet, waar hij trouwens gelijk in heeft. Het is wel tamelijk onbeschoft, doch het recht is aan zijn kant. Karel zou zoiets nimmer hebben geslikt, die liet het peren en appelen regenen en trapte je zijn sloot in. Erica vertelt over haar kwalen waar ik bij zit. Wat 'n drama.

„'s Nachts, dokter, komt het op. Het overvalt me. En dan die huilbuien. Ik wil mij beheersen, maar kan het niet. Angst is er in mij. Ik ben mijzelf en mijn stuur kwijt. Ik sta er en ik ben er niet. Ik voel mij nietig en klein en u ziet zelf hoe groot ik ben. Ik zou soms rare gezichten kunnen trekken. Ik doe het dan ook, doch zie dan, dat ik plotseling, als een vreemde, in de lach schiet. Ik voel het duidelijk, dokter, maar is hier iets aan te doen?”

Van Stein gaapt. De „universiteit” wordt nu schoongemaakt. Ik zie, dat vrouwen de ruiten poetsen. Een man staat bovenop 'n ladder en de portier is in slaap gevallen. Nu zie ik, dat een gewichtig man de deur uit vliegt en in zijn gereedstaande auto stapt, alsof men hem nodig heeft voor een spoedoperatie. Maar als ik dit alles wil vergelijken, met hetgeen ik zo-even beluisterde, wordt het stikdonker om mij heen en lijd ik aan groene staar. O, wat voor een masker is dit. Even later zie ik, dat een „Dood” madeliefjes kust. Ik zie ook, dat lelietjes-van-dalen de schoenen poetsen van Van Stein. En bladluizen klimmen langs zijn benen omhoog en prikken hem in de kuiten. Zag je dat? En de dokter voelt het, hij krabt zichzelf, maar hij weet niet, dat Erica al die luizen op hem afgezonden heeft, waar de geleerde invliegt. Na dit alles moet Erica even ademhalen, nadenken, dan gaat ze weer voor zichzelf verder.

„Ja, dokter, 's nachts is het heel erg. Maar ook overdag overvalt het me soms, ineens kan het me overvallen, ziet u? Het is eigenlijk voelbaar. Ja, dat is het! Zoek dat nu eens uit, dokter. Kent u deze verschijnselen?”

De dokter ziet het niet en ik heb er geen verstand van. Van Stein lijkt als bevroren. Weet je niet wat het is, dokter? Ik zag het zo-even ineens gestalte

krijgen. Ja, ik geloof dat ik het weet! Maar Van Stein lispelt plotseling iets, waarvan Erica geen hoogte kan krijgen. Ze raakt er alleen de draad door kwijt. Ze zegt nog, dat het een groot raadsel is en vervolgt dan weer:

„Ik ben er en ik ben er niet, dokter. Het zweet breekt me soms uit. Ik voel me sterk en tot veel in staat, zodat ik aan kunst zou willen doen of zoiets. Er zijn ogenblikken, dat ik een fles oude klare leeg zou willen drinken, zo'n dorst heb ik, en zo verlang ik naar een prikkel. Branderig is het dan binnen in mij, alsof het kind met me praat. Denkt zo'n kind, dokter? Kan het kind je nu al beïnvloeden? Is het kind levend bewust?”

Van Stein speelt met z'n vingers en hij glijdt bijna uit zijn stoel. Hij zinkt diep weg. Hij denkt. Erica vraagt:

„Is er soms nog iets, dokter, wat u moet weten?”

Zo'n klein kind toch, hoe eerlijk is ze, hoe onbaatzuchtig, hoe naïef! En direct vliegt ze weer naar het woord, gunt hem geen tijd om erover te denken.

„En die gedachten, dokter, besluipen me. Ze liggen op mij te wachten. Ze zijn echter nog abstract en egocentrisch.”

Dit is de oude Erica niet meer, weet ik nu! Waar haalt ze dit vandaan? Ik heb moeite om te blijven zitten. Ook Van Stein voelt zich ernstig, hij wil handelen en kan het niet. Erica is hem weer voor en vertelt:

„Het zijn griezelige gevoelens, dokter. Maar verder is er niets, lichamenlijk voel ik mij in orde. Vanbinnen is het regenachtig, ik zie geen zon meer, héél de dag wandel ik in duisternis.”

Ook weer volkomen natuurlijk, Erica, maar Van Stein wil je 'n pak slaag geven. Toch doet hij het niet, want hij weet niet waar. Hij ziet nu zijn universiteit in de straatgoot liggen. En jij speelt met hem en zijn grote leven. Hij grabbelt toch zichzelf bij elkaar, steekt z'n bul onder z'n rechterarm en drukt z'n hoed op zijn hoofd. Hij lijkt nú op de aap van Darwin. Hij is mens en aap tegelijk, doch weet het niet. Echt stuntelig staat hij voor jou en je problemen, maar lichtelijk verwilderd dringt hij zich nu aan je op. Hij voelt zich béétgenomen. Maar je vrouwelijke intuïtie wint het van mannelijke wijsheid. Let maar op!

Van Stein wil haar toch onderzoeken. Ze gaan naar boven, deze twee zielen, die niets met elkaar gemeen hebben. Vuur en water is het, zichtbare zelfstandigheid en bovennatuurlijke sensitiviteit, direct ontvangen door het moederschap. Of is het iets anders? Van Stein draagt een masker. Erica geeft zich open en bloot. Ze heeft nu met madeliefjes en viooltjes te maken, maar het is geen bed, dat zij aan zijn voeten legt. Hij zal er zichzelf door verliezen. Nú spookt het voor een geleerde. Van Stein ziet spoken!

Erica betreedt haar eigen kasteel, daarin is ze heerseres. De geleerde belt aan. Hij ziet, dat de deur open en dicht gaat. Toch belt hij nog een keer, wat

luider, en drukt de deur in. Hij wil al binnen. Hij ligt languit op de grond en ziet nu, dat het marmer van de gang voetstappen vertoont. Voor hem het teken, dat er veel mensen in- en uitgaan. Dus toch geen bovennatuurlijk wezen? Hij ziet 'n mens, zoals hij zelf ook is. Wel iets anders, 'n halve gek is het!

Maar wat doe je, als je als leek bij een dergelijk onderhoud in een stoel wordt gezet en vriendelijk wordt behandeld? Ik rook weinig, nu kreeg ik zo'n trek in een sigaret als ik nog nooit te voren had gevoeld. Ik ben uitgebrand en zie het stel naar beneden komen. Daar staan ze weer. Ik wil niet eens meer luisteren, maar ik moet het. Néé! Toeval bestaat, geloof ik, niet. Wel bijziendheid! Ik hoor Erica spreken over 'n gesprek met zichzelf. En toen barstte de bom voor Van Stein midden in zijn geweten en geleerdheid. Wat is 'n vrouw in zo'n toestand toch onbarmhartig, fluister ik tegen mijzelf. Ik ken haar niet meer, ze is net gek. Geloof hem toch niet, Erica, hij weet met je verschijnselen geen raad. Al zou je tien flessen jenever opdrieken in enkele uren, dan nog gelooft hij je niet. Je hebt je man en jezelf alleen maar belachelijk gemaakt. Je gaat nu over de straat, je wordt 'n „universiteitspraatje”. Je zult nu zelf je bloemen moeten schikken en je ramen zemen. Zag je niet een vogelverschrikker? Erica toch. Karel is van alles de schuld!

„Zegt het u niets, dokter, dat er verlangens in mij zijn naar drank? Zegt het u niets, als ik buiten loop en denk dat ik binnen ben? Ik eet en drink en ik ben het niet. Ik voel, dat 'n ander voor mij eet. Zegt u dit niets? Het is net als ik zo-even al zei, het is als 'n lijf aan lijf gesprek met mezelf. Maar het komt van binnenuit in me op, dokter ...!”

Ik zit in mijn stoel en hoor in mijn binnenste praten, ik hoor: „Ga toch weg man!” „Maak dat je wegkomt!” en dergelijke uitdrukkingen. Ik weet nu, dat het Erica is en ik haar nog niet ken, dat ik haar nimmer zó hard, zo onbeschoft heb gezien. Banaal wordt het! Tóch heb ik mij niet vergist, ze zei het! O, Karel, wat ben je begonnen. Wat dom ben je nog! Net 'n kind. Je boerenkop kost het. Je zult je hoofd nog moeten leren buigen. Waarom heb je dit gedaan? Van Stein zal het onderzoeken, Erica gooit hem de deur uit, ook al beheerst ze zich en redt zij wat er te redden valt. Ze volgt de wetenschap tot aan de huiskamer, dan neemt Anna het gevaarte van haar over en valt er een deur dicht.

Wel, Erica, je roeit jezelf de sloot in. Nu kun jij het aas aan doen, hij gooit je eigen hengel uit, eet en drinkt lekker en laat jou en je kind verhongeren. Voorzie je dit niet? Indien hij op je gepraat was ingegaan, lieverd, was hij op slag gestorven. Ik heb je ziel gezien, Erica, ze was te voelen! Jij vertelt geen onzin! Maar je maakte je belachelijk, omdat wij stomme mensen er geen taal voor hebben gemaakt. Dergelijke gevoelens zijn niet te verstoffelijken. Je staat in brand en er is geen vuur. Zoek dat nu maar uit. Wilde je, dat deze

lummel het voor je zou doen? Zag je hem niet op straat liggen? Zag je niet, hoe hij z'n bul oprapte en zijn hoed zó diep op z'n hoofd zette, dat niemand hem meer zou herkennen?

„Begrijp je nu zo'n kerel, Frederik?”

Wéér zo'n hard woord over haar moederlijke lippen, waardoor je haar intellectuele verschrompeld ziet, zoals je vroeger niet mogelijk geacht zou hebben. Wat zijn wij mensen toch vals. Of komt het, doordat wij onszelf nog niet kennen? Al verklaart Rome je ook voor heilig, je moet jezelf voorhouden, dat je het niet bent, of je gaat vóór, of tégen, de vloer van dat betere en hogere ik.

„Die Karel ook. Heb jij nu je zin? Waarom zei die man niets? Frederik? Ben ik nu 'n fantaste?”

Ze praat niet verder, maar schenkt zich een borrel in. Weer zo'n verschijnsel, dat ik vroeger nooit bij haar zag. Ze zegt me:

„Was ik vroeger zo, Frederik? Ik schaam me, maar trek mij er niets van aan. Is ook dit niets bijzonders? Ik word gek, Frederik. Hoort die hartstocht bij mij? Dat bestaat niet! Ik word zielsziek! Ik word krankzinnig! Het kruipt gewoon vanuit mijn binnenste omhoog en zet zich dan vast in de buurt van mijn keel en verhemelte.”

Ik schrik hevig en vraag: „Wat zeg je?”

Ze is zichzelf weer en vervolgt:

„Verstond je me dan niet? Het zet zich vast in mijn keelholte. Daar kriebelt het geweldig en ik verga van dorst.”

„Maar dan kun je toch beter 'n slok melk drinken of iets anders?”

„Melk? Hoe kom je daarbij, Frederik. Het moet branden tot in mijn keel, door mijn héle lijf. Als ik sterke drank drink, dan spoel ik die gevoelens weg en is het nét of het kind tegen mij praat. Dan zakt het. Ik dacht, dat het tot mijn maagstreek ging. Soms gaat het nog dieper. Maar dat kan ook verbeelding zijn. En toch, Frederik, het kind heeft ermee te maken. Je voelt wel wat ik bedoel. Begrijp je me niet? Wat zeg je?”

„Ik zei, laten wij hopen dat je normaal blijft.”

Ze hoort mij maar half en vraagt:

„Jij moet mij helpen, Frederik. Je kunt het! Ik ben bang.”

„Die gedachten zet je van je af, begrepen?”

Ze schrikt wakker en is als een kind zo gelukkig.

„Zie je wel, dat je mij helpen kunt, Frederik? Dat is het ... nu help je mij al. Begrijp je het?”

Ik schrok van mijn eigen woorden, van de klank. Was ik dat? Ze keek me aan, want ook zij kent mij zo niet. Onmiddellijk gaat ze verder en zegt:

„Ik kan niet aanvaarden dat dit het groeiproces is. Iets zegt me, dat we nare

dingen beleven. Ik vraag je, Frederik, wil je me helpen? Wil je mij niet alleen laten? Kom je zoveel je kunt? Of moet ik het alleen met Anna uitvechten? Je kunt nu wel denken dat ik zwak ben, raar doe. Ik zweer je, ik begrijp mezelf niet. Ik ben veranderd, ik ben niet meer als vroeger, ik ben ziek! O, wat 'n ellende toch! Maar ik moet het met mezelf uitvechten. Karel heeft er geen hersens voor en geen geduld om naar me te luisteren en dat zou me toch zo goed doen. Ik kan naar het licht kijken en ik zie het niet. Is dat soms 'n psychopathische trek? Wil je mij helpen, Frederik?"

„Ik doe mijn best, Erica. Of jij er iets aan hebt? Vergeet niet, dat ik een leek ben. Ook al houd ik veel van kinderen en interesseert me alles wat met hen in verband staat, ik weet er niets van! Ik raad je echter aan: doe gewoon. Wat die zon betreft, die komt wel weer terug. Kijk er niet naar, blijf dicht bij huis, beul je hersens niet af.”

Ze denkt na, ik tracht haar wezen te peilen: het enige wat ik doen kan. Ik weet nog niet waar ik mijn eigen onderzoek moet beginnen, wil ik de éénheid van ziel tot ziel bereiken en van haar het antwoord ontvangen. Ik denk, dat dit de énige mogelijkheid is. Ik moet haar steunen. Als kind had ik zo mijn eigen gedachten, waarvan mijn moeder zei: wat loop je toch weer te piekeren, het striemt in mijn binnenste. Prikkel doet het je. Ik lachte haar uit, begreep het niet. Nu geloof ik dat ze gelijk had. Ook ik voelde alléén dat geprikkeld. Een ziel raakte me, het kan ook het leven zijn, of een andere persoonlijkheid. En dat is voor Erica één toestand, geloof ik, háár lijf-aanlijfsprek. Wat stom zijn wij mensen toch, hoe arm is onze taal, klungels zijn we. Achterhoekse baldadigheid, Gelders plat, varkensbewustzijn hebben we. Ik geloof ook, dat ik Karel beter ga kennen. Maar Erica zit alléén met haar ellende. Ik ben bezig om haar te helpen! Ik denk te mogen aanvaarden, dat het voor mij mogelijk is! Wat een geluk komt er plotseling in mij? Wat heb ik weer een massa geleerd. Frederik, je wordt nu 'n man!

Ze vraagt me onverwachts:

„Wat is gevoel, Frederik?”

Ik slikte de woorden in, die ik vorm gaf en kleur, maar die te grof waren voor haar leven. Ik had een verwensing willen uiten, zo schrok ik door haar vraag. Voor een buitenstaander zal dit niets te betekenen hebben, voor mij is het 'n wonder. Erica voelt dat ik met haar wezen tot éénheid kom. Ze haalt die wetenschap zomaar uit mij weg. Ook deze persoonlijkheid ken ik niet. Iets heel nieuws is het. Ik weet niet, wat gevoel is, geef ik haar ten antwoord, maar ze is ingesluimerd en heeft haar vraag vergeten. Haar wezen straalt het besef uit, dat zij weet, dat ik de klok eeuwen heb teruggezet. Alle maatschappelijke wijsheid en verstand gaat nu overboord. Toch is ze wakker, ze herhaalt prevelend haar vraag. Ik hoor: gevoel is leven en leven is gevoel! Ik word er

wel niet wijzer door, maar ze dénkt. Wie gelijk heeft, zullen we later wel zien. Misschien krijgen we nooit het antwoord te horen. Ze praat met Van Stein, ze droomt dus hardop. Dit zijn nuchtere, natuurlijke verschijnselen, elk mens heeft die van tijd tot tijd. Het komt van binnen uit haar wezen, kan ik voelen. De doffe klank van de stem is niet van haar. En ook dát is nieuw voor me. Ik ben in staat om mijn opvatting als zou er geen toeval bestaan, op te geven. Alles wordt voorbeschikking. Wat leer ik toch veel, bedoel ik. Wie stuurde haar op mijn weg? Wie joeg me de deur uit om haar te ontmoeten? Ik ga terug tot dat ogenblik en verlies me in de herinnering. Nu sta ik opnieuw voor mijn kennismaking met haar en mijn gevoel spreekt tegen zichzelf!

Voor me zit een vrouw, die korte tijd geleden nog wist wat ze wilde. Nu lijkt ze 'n stuk wrakhout. Een aangespoelde roeiboot is het. Ik zou willen zeggen maar alweer is het voor haar persoonlijkheid te hard en te koud, té onvriendelijk, want zij is dat niet: Door jouw soort is deze wereld verongelukt. Je bent je stuur kwijt en vaart nu op het kompas van 'n ander leven. Je schip is lek geslagen, je ziet land, maar als je het anker uitwerpt krijgt dit géén houvast!

Het is als was zij op weg naar haar eigen graf! Even later staat zij er juist bovenop, rust uit op haar grafsteen van het bloemen plukken en verbeeldt zich, dat ze met hemel en aarde in verbinding is, waarvan ze, als ik en miljoenen andere mensen, geen wet kent! Ze draagt nu een masker en daarachter lacht óns 'n individu toe. Maar we kennen dat leven niet! Zag je dit masker? Het kan aan kunst doen en het drinkt flessen jenever leeg, het staat vóór je en het is er niet. Het kijkt naar de zon en er is geen licht. Het bezit hartstochten, felle krachten, en heeft krampachtige allures. Het prikkelt je bij dag en bij nacht, maar tegen het middaguur is dit het hevigst. Mooie woorden kun je door dat masker zeggen, als een gedicht.

Hoor je thans dit geknetter buiten? Schrik niet, het is Moeder Natuur! In Erica knettert het nu ook. Ze ziet haar eigen graf, ze staat er bovenop. Ze trekt bij Karel aan de bel en bevriest door zijn innerlijk: ik gá het begrijpen. Ik ga al deze narigheid, geloof ik voor mezelf, voelen!

„En toch kun je mij helpen,” komt er over haar lippen. Haar dromen op de dag zijn zo kwaad nog niet, ze bevoelt voor zichzelf opbouwend geluk, hulp heeft ze nodig.

Is dit telepathie? Mensenéénheid? Zieverwantschap? Ik hou niet van die woorden, ik heb er altijd een hekel aan gehad ze uit te spreken. Ik doe niet aan occultisme, en ik haat spiritisme. Dat is voor vrouwen, die hun mannen hebben verloren. Het enige, waarvoor ik ontzag heb, is, dat zij geen angst meer hebben voor een dood. Het zijn net kinderen die met iets leuks spelen, omdat de dood voor deze mensen zijn verschrikking verloren heeft. Het is

allemaal interessant genoeg, maar ik houd er niet van.

Erica's ziel praat tot mij, vermoed ik nu. Korte tijd geleden zou ze ons allen hebben uitgelachen. Nu is dat in haar gekomen. Vanzelf, of door haar kind? Van hét leven, prevelt ze en dat maakt me angstig. Ze neemt al dromende elk woord van mij over. Schrikbarend is het voor me, als ik niet zoveel van de wereld wist, ging ik thans op de loop. Zo verdrietig ben ik ook weer niet. Maar snap jij het?

Zijn het slechts haar stembanden, die nu tot me spreken? Wat is het? Haar eenheid met Moeder Natuur? Je zou ze! En weer verslaan haar woorden mij als ze zegt en ik zie, dat ze klaarwakker is:

„Je moet denken, Frederik, als je op deze wijze doordenkt, kom je er. Jij kunt het, je móet de dingen aanvoelen!”

Hoor je dát? Het zijn mijn woorden, mijn gedachten, mijn woordenkeus. Ze ontleedt me! Ze ontrafelt mijn ziel, ze kent mijn persoonlijkheid. Ik sta nu in een bad met mijn kleren aan en hoed op. De kraan is dicht, maar er sijpelt water over mijn grote teen. Wat kan 'n mens toch schrikken. Nu komt er over haar graf:

„Dacht je, dat het regende, Frederik? Het is buiten kurkdroog.”

Ik voel een druk in mijn keel, mijn ademhaling gaat moeilijker, spanning is het. Ik zou om hulp willen roepen, maar vind het flauw. Ik zou haar laten schrikken en ikzelf maakte een tuimeling, de sloot in van Erica, want Karel heeft met dit alles niets te maken. Hier heb je echter zo'n afschuwelijk voorbeeld, dat nu 'n gevoelskwestie is, maar wij mensen dooddrukken door ons ingebeelde fatsoen, normaal te zijn in alles. Een moederlijke overrompeling is het, omgezet en in vergelijking gebracht met Moeder Natuur. Want tijdens mijn denken en analyseren regende het in mij. Ze zegt, het is kurkdroog, met andere woorden: ga door, zoek niet een andere weg, déze is het!

Zeg nu eens, dat alles wat zij zegt kletspraat is, hysterie, moederlijke sensitiviteit! Maar is het dan moederlijke tederheid, haar zuivere gevoelsleven? Of is alles verwaasd?

Je ligt nu buiten op de heide, op de grond, nee, erin. Deze plaats biedt een wijde blik. Je ziet het paradijs boven je hoofd, men lacht je toe, maar vanwaar het tot je komt, dat weet je niet. Zag je dat lachje?

Dit zijn nu de bladluizen van de dokter. Ze zijn ook voor jezelf! Ze bejucken je benen, je hoofd, maar vooral je hart en je gevoelsleven. Je gaat denken, dat het intuïtie is, sensitiviteit van jezelf, maar je krijgt het. Je ging immers de natuur in! Je wilt wat rust bezitten, los zijn van het alledaagse, maatschappelijk rotte om je heen. Je bent stervende, levensmoe, maar kinderlijk-open en bewust. Nu worden je ruiten gepoetst. De viooltjes rijden paard. De vergeetme-nietjes poetsen je schoenen. Doch hoog boven je, aan de hemel, lees je 'n

gebed, dat je tot schreiens toe beroert. Ontroert is beter.

Zag je dat niet?

Een moeder, die haar kindje verwacht, krijgt bovennatuurlijke en laag-bijde-grondse gedachten, schreef ik in mijn kladboek. Ik moet echter aanvaarden, dat ik het niet ben geweest, want ik kan dat niet uit mijzelf. Daar ben ik té sufferig voor, té kinderachtig. Maar wat is het? Ik zou nu tegen mijzelf kunnen zeggen: toen je met je aantekeningen begon, dreef je al in noordelijke richting, terwijl je het nuchtere Westen wilde bereiken, waarvoor je aantekeningen bestemd waren. Ook ik voer op 'n ander kompas. Maar een hond ruikt eraan, kwispelt wat met z'n staart om zijn minachting te uiten en rent hard weg. Wat willen wij mensen beginnen? Toch zeg ik je dat ik gelukkig ben. Ik leerde enorm vandaag.

Erica is duidelijk wakker en vraagt me:

„Jij hebt veel van het leven gezien, Frederik. Je hebt veel gelezen. Je bent zo anders. Geloof me toch, vertel wat je weet. Help me!”

Aan haar gepraat voel ik, dat ze uitgeput is. Ze heeft geen kracht meer om te denken, ze is irreeël geworden in haar verlangens. Ik meen te weten, dat ze mij zo-even al vroeg haar te helpen. „Gaarne! ...” laat ik mij ontglippen, „ik zal doen wat ik kan”, maar maak haar duidelijk, dat zij het belachelijk moet vinden. Niettemin blijf ik innerlijk op haar ingesteld. Ik heb het gevoel, dat ik veel ouder ben geworden en dat er maanden voorbijgingen, sinds het ogenblik, dat ik hier binnentrad. En het is wonderlijk, ik voel, dat ik, met tachtig procent gevoelsovergave, de stem van haar ziel horen kan. En zij die van mijn ziel. Of dit je naar de krankzinnigheid voert? Ik weet het niet en ik dacht er ook niet aan. Het kan mij niet schelen, ik ben wat sterker geworden sinds ik begon te denken. Toch bewandel ik een eigen weg. Zij de hare. We komen elkaar ergens in deze ruimte tegen. Ze nodigt mij uit op thee en gebak, ik moet mijn eigen traktatie betalen. Even later zitten wij buiten, tezamen op weg; het heeft geregend. Je ruikt het aan het bos, muffig is het. We voeren de eendjes, mensen zijn er niet. Wij zijn alleen op deze wereld en zouden zo voor een tweede Adam en Eva kunnen spelen, indien ik aan de eersten geloofde. Volg het leven maar en je weet het!

We leven een zorgeloos bestaan, niets is er wat ons hindert. Kinderen hebben we niet en krijgen we ook niet. We zijn er te oud voor. En we geloven niet aan de wonderen van de Bijbel, wij willen op negentigjarige leeftijd geen kinderen meer uitbroeken. We rillen ervan. We zijn dat geduld ontgroeid. Dáár, plotseling een knal in mijn brein ...!! Ik weet het nu. Of zij het weet? Houd je nu vast, Frederik, en geloof niet meer aan toevalligheden ... Alles is berekend! Als je dat nu vasthoudt, kun je verdergaan. Nu zie je háár zon, ook je eigen licht beter. Scherper en maagdelijker. Hanengekraai is er niet. Tot

wachten op het Gethsemanese antwoord ben je nog niet in staat. Geloof die onzin niet. Kijk erachter, eerst dán ga je hoger, kom je dichterbij in Zijn buurt. Zijn hartenkamer en zie je, dat Zijn bloed voor je vloeide!

Erica's beleven onder woorden gebracht luidde:

„Je gelooft toch niet, Frederik, dat ik onzin verkoop?”

Ik had haar een kus willen geven, dit goeie kind van Karel, indien ik er de kracht voor bezeten had, maar ik vond het te onvriendelijk. Néé, mijn arme ziel, jij praat geen onzin, jij bent zo natuurlijk als wat, ook al moet ik er het mijne nog van weten. Ik ben er middenin, mijn gestel houdt het uit. Maar???

Ik zeg echter, dat het belachelijk is waarover wij praten. Er moet een einde aan komen. Wel kan ik je zeggen, dat ik voor zeker zeventig procent niet meer aan toeval geloof. En nu vloog er vanzelf uit mijn mond, zonder veel geluid, maar met een schok in mijn binnenste:

„De verstoffelijking van woorden, mijn Erica, krijgt eerst dan gestalte, als je het vuur aansteekt van je menselijke wil!”

Hé, Frederik ... Schrik je niet van jezelf? Ik dank de hemel, dat ze mijn woorden niet duidelijk heeft verstaan, want ze reageerde niet voldoende. Ik herhaalde ze voor mezelf en vond ze wonderbaarlijk. Niets van mijzelf! Maar wat dan? Ik stelde maar weer vast, dat ik ze toegezonden kreeg, een ander in deze wereld schonk ze mij. Want aan onderbewustzijn geloof ik niet. Ik zou als Karel zeggen, maak dat de kat maar wijs. Zijn deze gedachten van Erica? Ik kan het niet aanvaarden. Nú lacht mij een dood toe, die me enkele van zijn viooltjes schonk. Maar ik voelde, dat deze gedachten als woorden rakelings langs die van mij de holte van mijn keel overwipten en zichzelf als het ware schreven. Lees nogmaals de zin en je zult het moeten beamen. Kunstig is het. Ik wou, dat ik zo'n stijl had, zulke dingen kon zeggen. Ook bovennatuurlijk?

Ik zei tegen haar, dat ik in haar geloofde, ze behoefde zich niet bezorgd te maken. En ik sprak de waarheid, voor dit ogenblik natuurlijk, omdat ik in dat bos ben geweest en het zo muffig rook. Ze knikt en vindt alles goed.

Ik geloof waarlijk, dat wij grote dingen zullen beleven, maar even grote narigheden. Ik zie het huis al in brand staan. Wij allen rennen de straat op. Buiten gekomen, sta je met de kachelpook in je hand, terwijl je de schatten laat verbranden. Nu moet je voelen wat het betekent. Ik denk er nog niet over, want het wordt mij te veel vandaag. Ik weet echter, ook dát is 'n masker!

Zie er eens achter?

Vóór ze moeder werd, zei ik trouwens al, was ze een mooie vrouw, met geen greintje gevoel voor occulte wetenschappen. Nú zou je zeggen, dat ze het zélf is geworden. Ik heb nimmer in haar die gevoelens kunnen ontdekken, die óns tot de telepathie voeren en naar een zesde zintuig reiken. Haar

gestalte is er niet geschikt voor, ook zij lijkt wat provincie-achtig, haar bouw, kleur van de ogen, zou ik zo denken, zijn er niet voor gereed. Ze kleedt zich heel goed, toch zie je iets aan haar wezen, wat niet van de stad is. En kan zo iemand de diepte van 'n occulte wet verdragen en verwerken? Volgens de Oosterse yogi's heeft het menselijke organisme enorme betekenis. Die lui zien als het ware aan je lichaam wie je bent, ze kennen je wandelende gang zo zeker als ze 'n slak met het huisje kennen, ze kneden je van voren en van achter zonder dat je het weet. Dit alles van horen zeggen? Niets van waar, ik heb de wereld gezien.

En Erica heeft dáár iets van? Is dit nonsens? Maar wat dan?

Ze neemt gedachten over zonder dat ze het weet. Denk er maar over na, straks staan we voor deze wetten en het waarachtige beleven ervan, ook dat voel ik. Eerst dan ga je méér ontzag voelen voor mijn denken. Nu lach je nog, haal je je schouders op, doch dan komen wij dichterbij elkaar en krijgt alles voor de eigen persoonlijkheid ontzag. Erica is, zoals de spiritisten dat kennen, wippende ... Zij wipt in een ander leven, en dat ben ik en dat is haar eigen kind. Als het tenminste een kind is. Maar wat dan weer? Ik wil me verontschuldigen. Ik dacht waarlijk aan een hond. Ga ik daar echter dieper op in, zoals je zien en voelen kunt als je met mij meegaat, dan is dit wonderlijke toch zo kwaad nog niet. Ik voor mij begrijp het al. Jij?

Ik weet niet, of het al tijd is om te analyseren. Ik zou je toch heel gaarne mijn gevoelens willen schenken, indien ik je daar gelukkig mee kon maken. Wat ik aanvaarden moet is, dat wij naar het – nu komt het – dierlijke bewustzijn afdalen! Het is eruit ... Voel je, dat het mogelijk is? Dat wij bezig zijn haarfijn haar ziel te ontleden? Maar dat zou je wel willen. Zover is het nog niet. Zou je denken, dat het ... mogelijk is? Dierlijk bewustzijn ... Het klinkt enorm! Hoe is het mogelijk? Ik laat het weer volkomen los ... Ik wil vrij staan van elke beïnvloeding. Niet op losse schroeven verder, noch op één-nachtelijk ijs gaan wandelen. Maar een ander masker lacht je al toe!

En ook die gevoelens bezat ze niet voordat het kind in haar kwam. Ik moet wel aanvaarden, ook al zijn enkele borrels van geen betekenis – voor vele doktoren is het een medicijntje als je de maat niet vergeet – dat zij, onze Erica, in staat is om flessen leeg te maken. Haar gevoelsleven heeft nu afstemming op het hondenbewustzijn. Is dierlijk! Waar of niet? Ook dus weer zoiets wat de moeite waard is. Waar zij als moeder tegen vechten moet en waar haar mooie zélfrespect door vernietigd wordt. Wat zal Dr. Stein van haar denken? Ze is voor hem 'n seksuele aantijging. Daarom is het zo jammer, dat Karel haar die ellende ook nog op het dak heeft gestuurd. Jammer? Maar zijn er jammers geschapen? Ik zeg nu maar, indien Erica niet zo had gejammerd, had ik haar niet leren kennen, met andere woorden: gá er niet te diep op in, maar een

klein mirakel is het. Voor mij schijnt de zon!

Karel laat haar als een bedelares voor zijn deur staan en ook dat moet niet. En je ziet, Frederik, zegt ze ... dat hij alle soorten van mensen in zijn kasteel binnen laat, maar ik hou niet van die franjes. Er is geen hulp. De kachel is uit. Bah ...! Waarvan ik weer ondersteboven val, omdat ze bezig is uit mij te halen wat tot mijn innerlijk behoort. Ze kiest een beeldspraak uit die de mijne is, ze maakt grapjes die menselijk verantwoord zijn. Is dat gek? Is zij sentimenteel of erotisch aangelegd en loopt ze met mensonwaardige franjes te koop, die niets met elkaar gemeen hebben? Ik vraag je ... komt dit door het kind? Kan een kind reeds vóór de geboorte de moeder beïnvloeden ...? Is zo vreemd niet, zo onnatuurlijk niet als wij denken? Kom er rond voor uit, het is bovennatuurlijk. Géén specialist zal haar kunnen helpen. Lach niet, wetenschappelijke wereld, haal je schouders niet op, boerenzoon. Je bent er glad naast. Ik sta naast haar en ga begrijpen, dat ik haar kan helpen.

Als je haar laat uitspreken, weet je nog veel meer en krijg ik de waarachtige voldoening, dat ze mijn leven te pakken heeft. Nogmaals: voordat ze zwanger werd, voelde ze, bezat ze van al deze zaken niets ... Karel had haar een dag voor deze nog gezegd:

„Alles wat je buiten jezelf om, voor jezelf denkt, kan bedenken, is toch ván jezelf!”

Zoek dat maar weer uit, tóch is het raak gezegd. Maar zij heeft er niets aan. „Toen,” zegt Erica, „rende ik het huis uit om wat rust te vinden. Toen ik terugkeerde begon hij opnieuw en haalde mij uit mezelf, hij kwakte me in zijn sloot. Later op de dag schonk hij mij de bloemen van zijn hart en zei:

„Ik zeg je, vrouwke, een paard heeft ook met moederschap te maken, maar wij mensen horen het dier niet klagen. Omdat dit beest zo natuurlijk is, heeft het geen hinder van verschijnselen, maar baren is baren! Ook dat jonge veulen is 'n kind van Onze-Lieve-Heer. Waarom zou jij het dan niet kunnen verwerken. Jij bent 'n mens. Let op, 'n mens. Je kunt alles overzien, hulp krijgen, de wetenschap is nu zover. Je zult heus niet verongelukken. Vergeet niet, mijn kind, ik wil op eigen benen blijven staan. Ik kan mijzelf en hetgeen ik vertegenwoordigen moet niet verwaarlozen. Wat is ziel en wat is leven? Wat gaat het je aan? Leer eerst jezelf kennen, maar dicht in de natuurlijke buurt. Dit is het, waarover je moet denken en Hij Die boven ons troont is je er genadig door.”

Zie je, Frederik, dat is Karel. Zijn dit hartebloemen? Je ziet nu een kleinigheidje van zijn wezen en karakter. Toen kwam er nog:

„Alles wat wij mensen beleven is voorbeschikt. Niet dóór God, want Die bemoeit zich niet met óns kinderen-krijgen en met geboorten, daartoe heeft Hij merrie en hengst geschapen en gaf Hij mij het vermogen jou vrucht te

laten dragen. Nu sta je meteen voor je Bijbel en dat ongelooflijke verhaal, waardoor ze mij niet zullen blinddoeken.”

Toen, Frederik, had ik hem wel kunnen zoenen van geluk, indien hij er niet op had laten volgen:

„Je loopt zélf het krankzinnigengesticht tegemoet en ik haal je er niet uit, omdat daartegenover elk mens machteloos staat. Ik zou eerder willen zeggen: je hebt het te goed!”

Meteen vloog hij de deur weer uit en liet me alleen.

Later op de avond kreeg ik hem weer zover, want hij kan soms zulke rake dingen zeggen, waardoor hij mij nu zou kunnen helpen, als hij er maar behoefte aan had, of tenminste het nut ervan inzag. Het kwam zo plotseling, hij zei:

„Mijn zieken, Erica, zullen mij wel zeggen of ik normaal ben. Ik doe mijn best; soms sta je die arme zielen aan te kijken en kun je geen hand uitsteken. Het bloed kruipt dan naar je hersens en het is of je 'n pak slaag toegediend krijgt. Niet van die mensen, maar van Hem, omdat, wat ik geloof, Hij op slag kon veranderen. Ik geloof dus niet in bovennatuurlijke machten, wetten, hand- of zielewonderen, dat is kletspraat, Erica ... Hij laat ons in de misère zitten, het gans alleen uitvechten. Hij wil niet, dat wij ons met die dingen bemoeien, omdat ook wij, geleerden, Zijn halt hebben te aanvaarden! Maar een koe weet het!”

Je zou hem, Frederik, maar je kunt er niets tegen doen. Als je hem hoort, denk je dat hij gelijk heeft. Maar ik zit er toch mee. Ik kan mezelf toch niet bedriegen?”

Ze wacht op antwoord. Ik zeg:

„Je moet sterk willen zijn, dát is alles! Ga je naar een dokter, dan weet je wat je te verwachten hebt. Ze weten het niet. Karel heeft voor zichzelf gelijk, maar hij weet niet wat hij bedoelt, tenminste, indien we van onszelf alles overboord gooien. Hij wil erdoor zeggen, als ik hem goed begrijp: Alles is goed zoals het uit Gods hand komt en is het niet goed, dat wil zeggen: natuurlijk blijven, omdat God anders zal ingrijpen. Maar God grijpt niet in, Karel staat voor zijn doodjes, hij moet aanvaarden, dat hij niets te zeggen heeft, niets te willen, tegenover de machten en krachten waar hij tegenover gesteld is; hij – en met hem zijn collega's. Maar bedenk: hij meent het goed met je.”

Toch moeten wij trachten deze ziel te helpen, dacht ik, hoe dan ook, ze heeft hulp nodig. Er is meer met haar één dan wij vermoeden. Er zijn hier krachten aan het werk die wij nog niet kennen, maar waarvan we enkele verschijnselen gaan zien. Hoe straks, als diezelfde verschijnselen krachtiger zijn? Want wij zijn er nog niet. Daarbij komt, je bent een eigen persoonlijkheid of

je bent het niet. Zij is het niet meer.

En dat door haar zwangerschap? Wij staan voor haar gevoelsleven. De wetenschap weet er niets, hoegenaamd niets van, studies hebben nog geen betekenis. Als je erop ingaat als leek, dan doe je vanzelf iets op. Of het een axioma heeft, weet je niet. Ze wil van mij het antwoord ontvangen, en waarachtig, ik weet er wel iets van ... Ga ik bijvoorbeeld op de theosofie over, die wedergeboorte van die mensen aanvaardt, dan sta ik direct weer voor Karel met zijn „universiteit”, die zegt: de ziel is voor het eerst op aarde. Als het kind leven krijgt is dat het eerste begin. Wij zijn niet verder! Maar wie heeft gelijk? Het begint mij al te duizelen. En als je haar hoort vragen: „Is zo'n wurm nu al in staat om de moeder te beïnvloeden,” ben je geneigd te antwoorden: „Já, het kan niet anders. Waar komen je gevoelens en verschijnselen vandaan?” Doch nu sta je voor honderdduizenden mogelijkheden en smijt je een parapsycholoog omver. Je trapt op je psycholoog; een psychiater lijdt aan honds-dolheid. Je voelt wel, dat gaat niet! Dat is onmogelijk. Ik ben niet in staat zomaar, door Erica's verschijnselen, haar gepraat en haar trek in een borrel, datgene af te maken, waardoor deze mensheid haar karakter en persoonlijkheid gekregen heeft. Er bleef nu van ons maatschappelijke denken niets meer over. We zakten in woestijnzand weg, we bouwden niet, maar wij braken af! Moeten „universiteiten” bezwijken door moederlijke sensitiviteit? Als Karel het zegt: door overgevoelige barmhartigheid, troostrijke openbaring? Laat me niet lachen!

Je voelt het zeker, vragen én vragen stellen is het. En dan is er nog iets. Hoe je ook over Karel denkt, hij kiest de juiste weg. Ik zeg je, dat ik hoop hem niet anders te zien dan zoals hij nu is. Een natuurlijk dokter is het. Hij is nuchter en staat vast in zijn schoenen. Karel wil fundamenteën zien, of is het anders?

Erica is het. Ze kan zich niet verklaren. Ze stikt in haar gevoelens, stof-felijke betekenis krijgen ze niet. Ook zij heeft géén fundamenteën. En wat mijzelf betreft, ik wacht af en neem een eigen weg. Wat jij doet moet je zélf weten! Ik geloof echter, dat ik straks gelijk krijg.

Karel zei onlangs:

„Als ik geweten had, Frederik, dat ik met al mijn kennis toch zo machteloos zou zijn, dan was ik bij de koeien gebleven, of ik was dierenarts geworden. Een dier praat met je, het natuurlijke van het dier trekt je vanzelf in de goede richting. Het dier zegt je hoe je moet handelen, maar een mens met al zijn goddelijke afstemmingen is doofstom, onbereikbaar, onberekenend. Wat ik nu ben, bereik jij in een halfjaar. Jij, met je kinderlijk optimisme, je onbeholpenheid, dringt dieper tot het probleem door dan wij met al onze zekerheid. Ik meen het!”

Ik vloog er echter niet meer in, de volgende dag zou ik het toch moeten

bezuren! Maar toch, is het waarheid?

Ik neem afscheid van Erica en verlang ernaar alleen te zijn. Ah, die frisse lucht. De natuur in, Frederik. Vlug wat, zo hard als je lopen kunt. Op mijn bankje zitten mensen. Ik ga dus verder. Ik wil nadenken. Nu ik één ben met de natuur, groen en grijs, de eenheid van deze ruimte tot mij spreekt, de bomen over een hartstochtelijke liefde jegens Hem kibbelen, ren ik het bos uit en sluit me in mijn kamer op. Eén ding is me duidelijk, er is dierlijk bewustzijn in Erica. Het zal haar kapotmaken. De rest laat ik voorlopig bezinken.

Ik denk aan haar en stuur haar vanuit de verte mijn gedachten. Of het helpt?

„Ik wil je eens wat zeggen. Erica, vrouw Wolff, als je ernstig wilt, je mij belooft, dat je het drinken laat, zal ik mijn uiterste best doen om je te helpen. Ik weet nog niet hoe en waardoor ik het moet doen, maar wij begrijpen elkaar. Méér is er voorlopig niet!”

Enige dagen later, als ik weer binnen wip, stelt ze mij voor het feit.

„Zullen wij een borrel drinken, Frederik?” Ik moet nu wel aanvaarden, dat de door mij uitgezonden gedachten en hulp geen cent waard zijn. Ik moet het anders gaan doen, maar ik weiger te drinken.

„Toe, Frederik, eentje, voor de gezelligheid. Geloof je, dat ik deze fles ineens leeg maak? Wil je met me wedden? Wil je weten of mijn kind jenever lust?”

Ik denk aan Karel, hij zou haar een pak slaag geven. Ze voelt het en zegt:

„Als Karel me ziet, brandt er iets voor mijn ziel. Maar hij weet het nog niet, hij hoeft het ook niet te weten, het zegt hem toch niets.”

We stellen vast, dat het hier in haar leeft. Vreselijk is het en onbegrijpelijk. Ze is nu 'n kerel, ze heeft geleerde handelingen, de hand om te drinken en evenzo de slok. Haar genotsklok, die je (er) achterna hoort, maar waar je van rilt en beeft. Dit is een ander bewustzijn, het hare niet meer.

Ik smee haar, het borrelen te laten. Zet het niet op een drinken, zeg ik. Ze glimlacht en vindt het niet erg. Toch zet ze de fles in de kast en vraagt:

„Zou ik te oud zijn, Frederik, om kinderen te krijgen? Ik ben nu zevenendertig. Mij lijkt het té oud! We hebben te lang gewacht. Geloof je me?”

Ik moet weer onbeholpen doen, want ik weet het niet. Toch heb ik er mijn eigen gedachten voor. Ze gaat verder:

„Waarom kregen wij geen kinderen toen wij ze hadden moeten hebben?”

Lijkt nergens op, maar het is een menselijke vraag. Ze heeft nog meer vragen, ik hoor:

„Of kun je kinderen krijgen wanneer je dat zélf wilt.”

Nog gekker, maar ook nu weer echt menselijk of gezwam in de ruimte. Verder:

„Ik moet eerlijk zeggen, Frederik, we wilden ze niet. Maar ik geloof dat ik lieg. Karel houdt van kinderen, mij kon het niet schelen. Ik weet niet, of ik er gelukkig door ben. Ik zou van mijn kinderen kunnen houden, als ik van tevoren wist, dat ik ze kende. Ik zie genoeg narigheid. Problemen zijn het! Er komen steeds meer vragen bij, vind je niet?”

Wat ze daar zegt klinkt volkomen redelijk. Kinderen zijn problemen, elke moeder denkt erover als Erica. Voor velen betekent hun kroost ellende, ruzie, afbraak, en, hoe ongerijmd ook, verwijdering tussen man en vrouw. Ga maar door! Maar zijn Erica's woorden die van een erotische driftkop? Ik ben nog niet met mezelf gereed, of ze zegt: „Ik denk Frederik, dat het narigheid wordt. Ik hoor van Karel geen woord. Vroeger had hij het er dag en nacht over. Nu ik het kind verwacht, sta ik alleen. Je zou denken, dat het hem niet meer interesseert. Zijn liefde voor het kind van zijn eigen bloed, is gedoofd. Wat is de oorzaak van deze verandering? O God, wat een problemen!”

Enkele seconden later zegt ze:

„Ja, waarom is een moeder niet in staat om op tijd haar kinderen te baren? Waarom krijgen moeders hun kinderen, ook al willen zij ze niet? De een ontdoet er zich van, de ander jammert en smeekt en krijgt ze niet. Er zijn vrouwen, die de wereld afreizen om kinderen te krijgen, maar geen professor kan hen helpen. Moeders vernietigen de vrucht en maken zichzelf onvruchtbaar, anderen laten zich opereren om het tegendeel te bereiken. Mijn God ... als je met dit alles te maken hebt, wat een afschuwelijke raadselen zijn het dan!

Vijftien mooie jaren gingen voorbij. Tussen twintig en dertig vind ik de mooiste leeftijd. Dan ben je er het meest geschikt voor, ik zal niet zeggen: dan sta je ervoor open, ben je het meest in harmonie met het gebeuren. Je bent zelf jong en begrijpt alles beter. Nu komt bij ons de eerste. Als het de laatste maar is, want ik heb er al genoeg van.”

Is dit nu allemaal kletspraat, krankzinnig gedoe? Doch ik heb geen tijd tot nadenken, maar zij gaat verder, ze raakt wetten aan waarvan ik duizel en waarvan geen mens het juiste weet, maar waarvoor iedere moeder gesteld werd.

„En, Frederik, wil je mij wijsmaken, dat God Zich met al deze dingen bemoeit? Dat Hij zorgt, dat je geen kinderen krijgt? Dat Hij ...!? Maar vraag zelf duizenden vragen ... Is het God die de ene moeder bevoordeelt en 'n andere laat verongelukken? Is het door God, vraag ik je, dat het ene kind begaafd is en het andere psychopatisch aangelegd? Houd dan je God maar, ik moet niets van Hem hebben!

Wil je mij wijsmaken, vraag ik je nogmaals, dat Hij zich met deze ellende bemoeit? Ik weet het wel, ik praat onder invloed van Karel, maar heeft hij geen gelijk? Begrijp goed, Frederik, ik ben niet Bijbelvast, ik heb dat boek

niet goed bestudeerd. Ik wil je niet beledigen, géén mens, maar geef me antwoord! Ik ben zoekende, maar jij pluist! Jij zult dit raadsel voor mij oplossen. Wat mij mankeert, weet ik niet, maar het hoort bij alles wat ik nu voel, is de oorzaak van mijn narigheid.”

Weer zijn het mijn gedachten die ze uitspreekt, ze zuigt als het ware een deel van mijn leven in zich op. Wonderlijk is het, maar beslist angstig.

Volgen wij haar, zijn wij daartoe in staat, dan staan we waarlijk voor feiten. Laat God, vraag ik je, de kinderen geboren worden? Is het niet, zoals Karel het zegt: voor het paard schiep Hij een hengst en ik ben er om jouw schoot vrucht te doen dragen. Maar, zo heeft hij willen zeggen, dat heb je ook zelf in handen! God gaf jou, ons, het vermogen, verder heeft Hij er niet mee te maken! Het is ellendig genoeg. We zitten in een grote modderige maatschappij en lopen op Zijn wetten vast. Zijn we dieren? Een dier heeft meer ruimte dan wij denken.

Het dier redeneert niet; het doet, maar beter dan wij mensen luistert het naar zijn meester. Heeft Erica naar al deze verschijnselen gevraagd? Karel en zij zijn normale mensen, goed geschapen lichamen bezitten ze en ze zijn met een goed verstand begiftigd. Eenvoudig zijn ze ook! Karel verbeeldt zich niets! Hun vrienden, waartoe ik behoor, die echter van dit alles nog niets weten, zijn doodgewone prutsers. Wat wijsheid hebben ze gepacht en ze zorgen, dat geen mens hun lastig valt. Maar nu komt God en smijt dit leven door elkaar. Hij hakt op Zijn wijze en passant het geluk in dit huis aan stukken. Het komt zomaar ineens ... Ik zei „en passant”, in enkele minuten gebeurde het verschrikkelijke drama. Maar Karel en Erica hadden er geen erg in. En wie zou dat kunnen begrijpen? Wie zal ons de Universele wetten verklaren? Deze twee, Erica en Karel, waren één vlees, doch hoe kon Erica daarbij weten dat de man, die Hij haar gegeven had, het hare zou vergiftigen. Ze krijgt de levenssappen in zich, gleeed weg in des levens diepten, verloor en verloochende zichzelf door in haar vrouwelijke drift zich geheel weg te schenken en verzonk toen in een buitengewone, van lieflijkheid vervulde slaap en droomde. Ze zag de vergeet-me-nietjes en madeliefjes kransjes vlechten om haar donkere haardos. Ze beleefde ongekende zaligheid, iets zó ontzagwekkends, van zó bovennatuurlijke schoonheid, dat ze al slapende Hem zag, Hem dankte voor al het goede aan haar en Karel geschonken. Geen drie weken later verschijnselen en moet ze aanvaarden, dat haar droom haar bedrogen heeft. Ja, dat God zelf haar bedrogen heeft.

God gaf hun een kind? Is Hij het, die Zijn kind 'n drankzuchtige moeder geeft? Is Hij het die haar al die nachtmerries bezorgd? Want zo was ze nooit te voren! Erica krijgt de neiging alles kort en klein te slaan ... Is dat Gods gezegende liefde? Zie je, dat geloof ik niet! Ik kán dit niet geloven, omdat ik

Hem er niet toe in staat acht! Wij zélf zijn het, weet ik, al kan ik deze bewering niet staven. Ik ben wellicht wat te nuchter voor die „universele” beeldspraak. Voor Erica is de slag die haar trof, haar direct vanuit Zijn ruimte toegediend?

„Dat kun je de kat wijsmaken,” ontviel Karel eens, toen dit onderwerp voor de zoveelste maal ter sprake kwam, ik doe het mijne erbij ... Ik vertik het om zo'n scharminkel de naam „God” te schenken. Erica is er zwanger door geworden ... Ik geloof dat ik deze ziel begrijp! Werkelijk en waarachtig, ze voelt zich bedrogen!

Toen ik nog 'n jongen was, kreeg ik ruzie met mijn vader over machten en krachten die bepaalde Bijbelse gezegden zouden hebben geïnspireerd. Ik weet nu nog niet, wie die ontzettende woorden in mijn mond heeft gelegd. Ik weet echter nog, dat ze eruit waren voordat ik er erg in had. Mijn vader zag, dat ik reageerde als een stier op een rode lap, maar ook hij vergat zichzelf. Ik vertelde hem doodleuk, dat de God van het Oude Testament 'n kreng was! Meteen rende ik de deur uit en bleef een dag weg. Moeder vond me, geleid door haar intuïtie, boven op zolder. Intussen had ik vaders God aan de balken gespijkerd, opgehangen aan een stevig koord en Hem in het vermolmde hout uitgesneden. Ik vermaakte mij ermee, mij nauwelijks bewust dat ik nog leefde. Ik vond toen al zoveel van wat men omtrent God vertelde, in strijd met Zijn Liefde- en Rechtvaardigheidswetten, waarmee men mij – en hoeveel andere kinderen meer – trachtte om te kopen en die ze ons als bewijzen van waarachtigheid voorzetten. Was ik toen zo'n belhamel? Ik meen van niet. Ik heb mij vrienden gemaakt en die ook behouden. Ik, die als jongen reeds leerde denken, was mijn vrienden steeds tot steun! En zou ik nu, op deze leeftijd, moeten aanvaarden, dat ik toen ongelijk had? Moet ik nu aanvaarden, dat tóch ook de God van het Oude Testament een Vader van Liefde is?

Een theoloog zou kunnen trachten mij, Erica en Karel met stellingen te verslaan, of door gezegden uit de Bijbel, Goddelijke oorsprong, Goddelijke rechtszin toe te kennen. Bij mij wil er niet in, dat dit alles rechtvaardig is, het beleid van een God van Liefde ... Voor mij is het waaghalzerij, te spreken over ruimte en tijd waarvan wij niets weten ... waarvan niets bewezen is! Versta mij goed, ik heb het niet over „Christus”, noch over de gebeurtenissen in verband met Hem. Voor mij liggen de voetangels en klemmen, die ons beletten de uitweg te vinden, niet bij de Zoon, doch bij de Vader, dat wil zeggen: de Vader van het Oude Testament. Nu kan men praten en praten, wijsheden verkondigen. Men kan geleerd doen, professor zijn. Die voetangels en klemmen moet men voorgoed aanvaarden, want de God uit het Oude Testament is 'n vreemde ...'n hater. Wij mensen willen geen ondergrondse afbraak. Hij

dééd het! De Bijbel zegt het immers! Maar ben je dan geen mens, behoor je ook tot dat kuddedierachtige gedoe? Druk je Hem ook nog een revolver in de hand! Nee ... ik geloof niet, dat Hij gewelddadig is. Ik kán dat niet aanvaarden!

Ik geloof Erica en Karel, maar volg tóch een eigen weg. Over één ding twijfel ik ... Bracht God in dit leven de chaos? Dat moeten wij afwachten. Of wij het antwoord ontvangen, hangt in Zijn ruimte. O, die engelen van Hem, wat laten ze ons alleen! „Zie je”, zei ik tegen Erica, „ik geloof niet, dat God je bedrogen heeft! Wij mensen zijn als kuddedieren. En wat doet een schaap, als het van de grote kudde is afgedwaald, wég van de man, voor wie het ontzag heeft en die het bewáken moet? Het vreet je tuintje leeg. Het vertrapt al je goede gaven. Het bijt links en rechts de stukken van het gewas en gaat verder tot het opnieuw honger krijgt, dan begint het weer van voren af aan ... Waar zo'n leven verschijnt, scheidt het armoede en ellende. Leg dit nu eens onder je menselijke hart, maak een vergelijking, zie terug, hóé je van huis ging en sta oprecht voor ál je daden, die je als 'n verloren zoon hebt geschapen. Je weet nu, héél deze wereld hoort je toe, héél deze aarde ... maar je hebt je bezit niet begrepen! Kan God behagen scheppen in ons vallen en opstaan? Kan Hij je doen verongelukken? Misschien wel, maar doet Hij het ook? Wij mensen, Erica, struikelden al over één woordje ... over duizenden onbenullige dingen, doch de kwintessens zien wij niet! Of om het Bijbels te zeggen: We zien – o zo gáúw zien we de splinter in het oog van de ander, doch de balk in het eigen oog bemerken wij niet.”

Als zij vraagt, waar ik deze wijsheid vandaan heb ... moet ik haar het antwoord schuldig blijven ... Ik weet het zélf niet. Ik voelde echter, dat er 'n heerlijk gevoel in mij kwam toen ik erover sprak! Het was, alsof alles tot mij sprak, ál Zijn geschapen dingen. Sta ik daar dan voor open? Verklaar het eens? Ik antwoordde:

„In het Oosten van gehoord, mevrouw. Het Oosten weet soms meer dan het Westen. Het Westen houdt van klaploperij. Het Oosten blijft zichzelf. Wat dit wil zeggen? Dat wij Westerlingen ónze natuurlijkheid hebben verloren. Wij doen thans aan klaploperij. Het Oosten richt zich op dát, wat in je leeft. Het wil zeggen: een geleerde uit het Westen doet aan zichzelf ... Hij tracht door zichzelf raadsels op te lossen, die je in de natuur zomaar voor het grijpen hebt, maar waarvan hij geen oorsprong aanvaarden wil. En élk insect, zegt men in het Oosten, kan het je zeggen! Want ook dat diertje heeft een eigen ruimte. Dat brengt je tot de witte en zwarte magie, óf, eenvoudiger gezegd ... voor de zelfkennis! Eén ding weet ik, een Oosterling is nog een kind van Moeder Natuur ... Wij Westerlingen - en met ons, elk stadsbewust-zijn - grepen in ons, ons leven en in de van God ontvangen hoedanigheden

zo bruut in, dat de waarheid, ook al staat die met reusachtige letters opgetekend, niet gekend is.”

„Prachtig is het, Frederik. Man, wat kun jij de dingen mooi zeggen. Ik wist het ...!! Je bent zo anders dan miljoenen mensen van deze wereld ... Je bent werkelijk nog een kind. Maar hoe mooi is het toch! Weet je, dat ik soms wandelingen maak over de aarde? Juist nú, vroeger kon ik dat niet. Ga eens verder?”

„Het is zo, dat zelfs de meest bewuste onder ons in geen geval zijn leven met dat van een Indiër zou willen ruilen. Dat wil zeggen, zijn stoffelijk leven niet ... Zijn innerlijk staat hoger dan het onze, althans van die mensen, die de natuurlijke orde in eigen huis hebben geschapen. Want de rest is 'n zootijtje! Ik geloof, dat ál de mensen op aarde eens tot het stadse leven zullen worden opgetrokken, omdat dit nu eenmaal het doel voor deze mensheid is. Je kunt tenslotte niet de cultuur blijvend verzaken. En dat brengt mij weer op Onze-Lieve-Heer, Die zegt: „Ik schep een paradijs voor je!” – volgens het Oude Testament tenminste. Doch zie de ellende en oordeel! En wat die klaploperij van Karel betreft? De wetenschap moet je kunnen voelen!; het Oosten leeft volgens de natuurlijke wetten, wij hier maken van alles een wetenschap, maar de ziel van álle leven zal ons ééns aantonen, dat dit niet alleen onnodig is, maar zelfs volkomen verkeerd. Neem de rechterlijke vonnissen. Bevredigen die het natuurlijk rechtsgevoel? Meestal niet! Neem de kerk. Geeft zij licht? Integendeel, door het beeld dat zij ons schenkt van de Allerhoogste, maakt zij de duisternis, die Hem omhult, alleen dichter. Nooit was zij waarlijk lichtend voor de armen van geest, nimmer ging er iets van haar uit, want de God die zij predikt verdoemt nog altijd ... En ook dát aanvaard ik niet!

Zie je, Erica, dat is klaploperij ... geestelijke wetenschap onder de grond ... gezwam in de ruimte! ... Dat is door de dood God belasteren!! ... Zijn ruimte verkopen voor bezit, voor goud, zilver ... stoffelijke waanzin! Ik zou je een ander beeld kunnen geven, waardoor je mij beter zult begrijpen. En dan zou je misschien beter begrijpen wat ik met wetenschappelijke klaploperij bedoel. Ik zal je een voorbeeld geven.

Karel heeft een patiënt ... Hij bezoekt die en de zieke meent dat hij aan zijn genezing werkt. Maar alles wat Karel doet is 'n medicijntje voorschrijven, iets anders ligt niet in zijn bereik. Soms gaan er jaren voorbij, dan komt alsnog de dood ... Karel staat voor het feit.

Al die tijd leefde hij van zijn onkunde ... De zieke betaalde hem, maar kreeg er niets voor terug ... niets dan een beetje hoop op beterschap. Weet je, wat hen dwars zit, de duivel injaagt, ook al zeggen de heren het je niet? Néé, dat weet je niet. Ik sprak eens met een wetende, die zei:

„Dan sta je daar als 'n hoop bewust bedrog. Je zou je gekregen geld op het

lijk willen smijten, want je voelt je een klaploper ... Een straatveger is rechtvaardiger dan wij geleerden.”

Die man liep toen weg. Ik heb hem nooit meer gezien. Maar hij voelde, wist ik, dat hij dat geld niet had verdiend ... Hij had alleen wat nutteloze kennis verkocht, kennis, die niet hielp, voor niets deugde! Noem je dit in harmonie met het oneindige? Dacht je, dat het de manier is om gaven van hart en verstand te benutten? Ik weet het wel, wij mensen mogen zo niet denken, doch wat wil je? Zie hun kale drukte, hun opschik en stoffelijk lawaai, wat zijn ze? Als wij, verdergaande op het pad der wetenschap, een manier vinden de mens het leven terug te geven, – zeggen zij die hun eigen gemak zien – zijn wij onschendbaar!, vergoedt dat álles! Maar tot het zover is ... en zover komt het nooit!!!

Ik zeg je, zij moeten dat met zichzelf maar uitmaken. Indien Karel zou doordenken in deze richting, ik geloof, dat hij die aalmoes dan niet langer zou kunnen aanvaarden. Maar hij denkt niet door. Ik zeg je, toen ik had te kiezen, toen mijn leven begon, toen ik het plan opvatte om dokter te worden, droomde ik op een nacht over deze narigheid en smoorde toen ál mijn wensen op slag ... Nooit in mijn leven, zei ik tegen mijzelf, word ik dokter. Ik doe niet aan klaploperij! Later, Erica, begreep ik pas goed, hoe zot die gedachten waren. Uitingen van jongensachtige sensatie, want onze maatschappij en evolutie stonden immers volkomen stil. Maar Karel is nu eenmaal zo. Toch weet ik, dat wij het nog wel van zijn lippen zullen horen. Hij is té eerlijk, té veel boer ... om zijn hand te blijven ophouden voor een lijk! Hij houdt niet van maskers!”

Erica lacht erom, maar ze is nu rustig. Ze lacht zoals ik haar nog niet zag doen en ik gun het haar. Ik weet om wie ze zo lacht ... Karel is het. Als ik opsta om te vertrekken, dringt ze aan, dat ik zal blijven. „Dit uur is te kostelijk,” zegt ze, „om het nu al te beëindigen. Je hebt me zoveel duidelijk gemaakt. Ik heb nooit beseft dat volle leven van klaploperij. Maar je hebt gelijk. O, die Karel!” Meteen heb ik spijt van mijn stom gepraat.

Na een kort stilzwijgen herneemt ze:

„Wanneer een doodgewoon mens iets verkoopt, Frederik, en later blijkt, dat de verkochte waar niet deugt, gaat zo'n man de gevangenis in. Voor oplichting of voor iets anders, de maatschappij weert zo'n individu. Maar wat doen Karel en zijn soort? Zie je, ik begrijp je wel. Belachelijk is het als je dik doet om wat je weet, hoewel je eigenlijk niets weet, althans je wetenschap machteloos is. Nu zie ik Van Stein anders, nu ik medelijden heb met de manier. Hij kan vertellen wat hij wil, denken over mij dat ik sentimenteel, wellicht een erotische vrouw ben. Ik zie nu mijn armoede! Mijn God, wat heb je mij geholpen, Frederik. Zoveel narigheid is van mij weggefallen, alleen

door je woorden. Wat ben ik gelukkig met je ... Schrik maar niet, Frederik, ik bedoel dat ik gelukkig ben je mijn vriend te mogen noemen! Dat meen ik. Je bent je gewicht in goud waard. Je woorden zijn zo kalm! Die Van Stein toch! Ik weet het nu: ... wetenschappelijke hulp heb ik niet nodig. Ze kunnen mij straks helpen om het leven te halen, maar meer ook niet. Gedaan is het!”

Ze lacht zo wild en hartstochtelijk, dat het op straat is te horen. Ze ziet meer dan ik. Ze kijkt naar de grond, maar daar staat volgens mij Van Stein en zijn „universiteitsgraad”! Ik begrijp nu, dat bladluizen de mens kunnen prikken, en ze houden van een pretje!

Ik moet weer aanvaarden, dat haar denkvermogen scherper is dan ik dacht. Vroeger was ze geestelijk armer, nú is het, alsof ze duizend jaar ouder en wijzer geworden is. Het zegt mij, dat niet alles narigheid is, noch krankzinnigheid wordt, maar ook groei en bloei betekenen kan.

Zij vraagt weer:

„Hoe kom je toch aan al die wijsheid, Frederik?”

Ik antwoordde: „Je hebt het of je hebt het niet ... Weet, ik ben 'n verdwaaide. Soms kan ik over menselijke zaken praten. Plotseling wordt mijn gedachtenwereld voor me afgesloten en snoert iemand mijn keel, zet alles volkomen in mij stop. Naar het schijnt, heb ik dan mijn eigen olie verbrand. Of misschien is het iets anders en moet ik ervoor naar het Oosten terug. Ik doe niet aan theosofie of spiritisme, ik blijf nuchter, met beide benen op de grond, en ken de ruimte. Dit is geen gevolg van mijn rijpere leeftijd, die staat daarbuiten. Het staat alles in verband met geestelijke gaven. Dat brengt mij meteen tot deze vraag: „Waarom geeft God het ene kind zoveel van Zijn gaven en laat Hij het andere mislukken? Leeftijd heeft daarmee niets te maken, Erica. Ouderdom is ... dómheid, jeugd kan zijn ... schepping, verruiming ...!! Wat doen witte haren daartoe en alle ervaring?”

Dacht je, dat dit alles met de jaren gekomen is? Enkele maanden terug wist ik hier nog niets van, nu leer ik iedere seconde.”

Ik had haar willen zeggen, door jou leer ik, maar dat vond ik té erg. Ik zou er haar maar door van streek maken. Tóch was dit de heilige waarheid. Enkele maanden geleden was ik nog een botterik, geestelijk klein. Doch ik voel, néén ik weet, dat ik nóg kleiner moet worden, wil ik oud worden! Naar Zijn oudheid groeien, Zijn oudheid, die niet lichamelijk is, doch geestelijk. Aardse ouderdom heeft geen betekenis.

Tegen Erica zei ik:

„Je zult veranderen! Geloof me, je kind komt vanzelf! En lach nu niet, al druk ik mij onbeholpen uit. Je moet jezelf blijven, bedoel ik. Het hangt er meer van af of je ziel van vrouw die van de moeder in je kan overheersen.”

Het was eruit. Ik hoorde mezelf weer praten. Hoe is het mogelijk, vroeg ik

mezelf af, hoe kom je aan al deze dingen, ze komen niet uit jezelf. Of begin ik nú eerst mijzelf te worden?

Erica vroeg:

„Zeg dat nog eens?”

„Wat? Waarom?”

„Ik vind het de moeite waard.”

„Ik weet waarachtig niet wat je bedoelt.”

„Je zei immers, of de ziel, die de vrouw in mij ... en verder?”

„Heb ik dat gezegd? Het klinkt heel mooi.” Ik voel nu, dat ik haar bedrieg. Ik moet haar niet laten zien, dat ik, als zij, dingen doe, woorden zeg, die niet uit mijzelf voortkomen. Dan wordt het beslist een gekkenhuis. Ik herstel me vlug en tracht gewoon te doen, maar ik ben hevig geschrokken. Doch god-dank bemerkt zij dat niet, ze vraagt:

„Bezit je dan toch kennis van de ziel, Frederik? Vertel er eens wat meer van, ik wil er alles van weten.”

Ik voelde me ijskoud en begreep mezelf niet, toen ik haar zei, dat er soms iets in mij leefde, wat ik zelf niet begreep. Hevig ontsteld keek ze mij aan. Maar onmiddellijk daarop zei ze:

„Je bent als een kind, Frederik, ik zei het al. Heus, je kunt soms mooie dingen zeggen. Je had moeten studeren. Of je had schrijver moeten worden. Je zegt de dingen zo ruim, zo prikkelend, zo speels, zo kunstig. Je bent, geloof ik, een geboren psycholoog. Nooit aan gedaan, Frederik?”

„Nooit,” antwoordde ik mechanisch. „Nee, nooit aan gedaan!”

„Vreemd is het niet, maar wel jammer, want dan ben je beslist je roeping misgelopen, Frederik. In jou schuilt een groot talent; je kunt prachtige boeken schrijven, waar wij mensen iets aan hebben. Veronderstel nu eens, dat dit, wat wij nu allemaal besproken hebben, eigenlijk alles ... van het eerste ogenblik af, beschreven werd, op een wijze, zoals jij denkt en zoals jij de dingen zegt. Zou dat niet een wonderbaarlijk boek zijn, een van ongeëvenaarde inhoud! Ik weet zeker, dat je beroemd zou worden. En ik weet ook waarom. Ik vergelijk het met mezelf ... Je weet, dat ik piano speel. Ik kan ondanks alle moeite niet bereiken, wat er bij jou zomaar schijnt uit te vliegen en waarvan jij zegt, dat het niet tot je leven behoort. Ik zie het anders. Jij kunt dingen zeggen, die je door ongekende krachten worden ingegeven. De wereld noemt dat „inspiratie”. Wat het precies is, weten de geleerden niet! Ik ook niet en jij evenmin. En toch is het er! Ik ben géén schepper. Jij wel! Elke kunstenaar snakt hiernaar ... krijgt het slechts enkele malen in zijn leven. Bij jou zie ik het elke dag. Wat het ook is, Frederik, in alles druk jij je uit door een onbekend gevoel, een kracht vanbuiten of vanbinnen – doet er niet toe – en het wordt kunst. Je ziel lééft! Ik, en later ook Karel, moet dat beamen. Je denkt,

dat wij je niet kennen? Voordat ik zwanger werd, ik kom er eerlijk voor uit, zag ik niet zo scherp als ik nu doe. Ik zou me volkomen gelukkig kunnen voelen, als al die narigheid er niet bij was. Ik geloof nu toch, dat God alles weet. Ik ga begrijpen, dat Hij Zijn dingen volgens Zijn inzicht verdeelt, dat geeft mij hoop. Met andere woorden, goed en slecht, geluk en ongeluk, hoog en laag bewustzijn – zoals jij dat zegt, Frederik – deze alle leven in mij. Maar van het lagere heb jij geen weet meer, bij jou staat alles op een hoger plan.

Nogmaals, je denkt, dat niemand je kent. Aanstonds ben ik wellicht alles weer vergeten en zie ik je anders. Nu zie ik je ziel, je kunnen en je ganse persoonlijkheid, die voor mij van een lieflijke schoonheid is, die waaraan onze wereld gebrek heeft. Soms ben ik gek, Frederik, maar ik weet dat het de waanzin in mij weer los zal laten. Dat is mijn eigen redding, mijn hoop, mijn kracht, om het afschuwelijke te dragen. Ik weet nu al niet meer wat ik zo-even zei. Waar spraken wij over? O, ik heb het al, geloof ik: Ik zei dat ik soms volslagen krankzinnig ben. Nee, dat is het niet. Mij stel je gerust. Omdat die zekerheid in je is, al doe je alsof je het niet weet. Wat ik voel en wat jij soms krijgt, behoort tot één wereld. En plotseling sluit het zich vanzelf af, word je buiten dat kasteel gezet. Is het niet zo?

Ik hoorde eens iemand gelijkgestemde zielen vergelijken met bloemen van één kleur. Toen begreep ik dat niet, maar nu ga ik die man begrijpen. Hij wilde ermee zeggen, dat zielen op verschillend niveau kunnen staan. Maar behoort de mijne dan tot een, zo luguber soort? Ja, nu besef ik het opeens. Zo moet het zijn!”

Ik kan het slechts beamen. Ze is de waarheid gaan zien. Ze had me bijna te pakken. In die seconden waren we één, als bloemen van één kleur. Zij droeg echter ook doornen! De mijne hebben ze mij onderweg hierheen uitgetrokken. Daarom ben ik zo kinderlijk bewust, hetgeen zij zo bewondert. Ik weet het niet, ik kan er nog niet bij, hoewel ik moet toegeven, dat het wonderlijk is. Rust komt er in je. Ze zegt mij, dat ze ernaast is, van ons eigenlijke onderwerp is afgedwaald, en daarin had ze gelijk. Maar nu heeft ze dat teruggevonden en ze gaat verder:

„Zie je, Frederik, dát is allemaal scheppen! Ik geloof, dat ik het weer voel. Plankenkoorts, is het niet. Het vliegt uit je pen, zonder dat je erbij denkt. Scheppen is het! Mijn hemel, Frederik, ik scheid ermee uit. Ik zou kunnen dichten. Nu wordt het echt akelig.”

Waarlijk als dit is. Ik wist hoe het in haar kwam, hoewel ik de oorsprong niet ken. Of het een stinkende put is of 'n hemel? Wie zal het zeggen? Ze is tot grote dingen in staat en even later is het verdwenen, het gevoel, of de kracht waardoor ze haar gevoelens in woorden omzet. Als dit uit haar is, vermoed ik, zal het kind geboren zijn. Of het een meisje of een jongen zal zijn,

doet niets ter zake ... maar ook daaraan twijfel ik opeens. Onder het spreken kwam een nieuwe zekerheid in mij.

Op het ogenblik dat ik zei ... dat het geslacht van de boreling geen rol speelt, schonk iets mij de wetenschap, dát het wél betekenis heeft. Alweer zo'n overheersend gevoel, waarvan ik later meer hoop te weten te komen. Nu maakt het me weer angstig. Ik voel zeker en bewust, dat als het kind het levenslicht te aanschouwen krijgt, Erica zich weer de oude zal voelen. Daaruit volgt, dat alles, wat zich nu bij haar openbaart, van het kind komt. Onverschillig hoe of wat ze doet, vreemd of niet vreemd, het doet er niet toe. Het wordt haar ingegeven door een zelfstandigheid die wij niet kennen. Ben ik nu zwanger of is zij het? ... Of is het een ander? Het leven? Erica geeft duidelijke tekenen van waanzin en van ... een groot kunstenaarschap! Zij heeft die krachten in zich echter niet onder controle, moet afwachten en dulden welke zich manifesteert. En juist die gedwongen lijdelijkheid is de oorzaak van alle ellende. Ik veronderstel echter, dat wij veel wijzer geworden zijn. Wat zij voelt, zijn essentiële verschijnselen met ongekende inhoud. Ze zijn zo reëel mogelijk, doch dan moet je ze volgens je eigen bovennatuurlijke afstemming verklaren, als je daarvoor de moed hebt. Je kunt ze zien, ze zijn al bijna tastbaar, maar vergeten nog, dat wij mensen God niet kennen. Ze vergeten ook, dat wij geen Bijbelvrienden zijn en van theosofie en spiritisme niets afweten. Erica valt erdoor uit haar eigen begrip, zé verandert elke seconde. Ik niet, ik vertik het. En toch loopt er door mij een scheur, een spleet is het. Ik sta open voor een dolheid, die niets met die van het dier te maken heeft. Het raakt het dier niet!

Erica onderbrak mijn gedachtengang:

„Als Karel ziet, Frederik, dat ik drink, slaat hij mij. Ik mag het niet doen, maar ik kan het niet laten. Doe ik dwaas?”

Zie je, dat raakt kant noch wal. Dat was al oud, maar ze haalt het weer terug. Voor mij een bewijs, dat ze niet ziet wat er in haar omgeving staat. Ik wel, ik heb haar boeltje goed in mij opgenomen. Als ik er nog niet over gesproken heb, dan is het, omdat mij die stoffelijke rommel geen cent kan schelen. Indien je behoefte hebt, kleeft je zelf haar omgeving maar aan. Het ziet er hier goed uit. Prachtige zaken staan hier links en rechts. We zitten elk, in een prachtig hoekje, met boven ons dromen van schilderijen, waarop vooral Karel veel kijkt heeft.

En in deze kamer staat Erica's vleugel. Ik wil maar zeggen, ontleed haar eens als je kunt. Ik gaf haar als antwoord:

„Laat het dan toch, blijf er vanaf.”

Maar ik zie, dat ze opeens veranderd is; hoor maar wat er komt:

„Wil je geloven, Frederik, dat ik me soms voel als een krankzinnige. Ik

zweer je dat gekken hetzelfde moeten voelen, als ik mij nu gedraag. Als je mij niet gelooft en uitlacht, zou ik je willen vragen – gá, en kom hier nóóit meer terug! Maar jij lacht niet om ernstige dingen. Jij kunt luisteren. Ik weet hoe je bent. We houden van je, Anna ook. Geloof je mij?”

Ik ga er niet op in. Ze zoekt even naar woorden, dan vervolgt ze:

„Ik ben er weer in, Frederik.” Erica houdt het nu vast. Even nog. „Zie je, het is alweer weg. Ik weet nu waarachtig niet wat ik zeggen wilde. Ben ik nu niet net gek? Maar ik noem alles inspiratie. Ongelooflijk is het. Ik geloof, Frederik, wanneer ik op zo’n ogenblik voor de piano zat, dat ik het ding kort en klein sloeg. Ik hoop alleen maar, dat je dan hier bent. En dan zal ik schep-pen. Denk je van niet? We zullen zien. Wonderlijk is het.

Ik zeg je dat ik er vanzelf weer inkom. Thans voel ik scherper, denk ik scherper. Het kan door de jenever komen of door óns gesprek. Schelen kan het me niet. Ik weet nu, dat het niet gebeurt, of ik maak me belachelijk. Maar als dat gevoel of die kracht dán in mij is, mijn hemel, hoe zal ik tekeer gaan. Ik geloof niet, dat ik dan muziek nodig heb. Het is als ’n onweersbui, als de bliksem zo snel, doch dan weet ik, dat ik krankzinnig ben!”

„Hou je nu op met dat gepraat over krankzinnigheid, of ik ga weg.”

„Dat doe je niet, Frederik. Jij loopt niet weg. Je bent zo niet. Wij vrouwen kunnen jou vertrouwen. Je bent in alles ’n gentleman. Karel blijft een boer. Jij kunt aantrekken wat je wilt, je blijft een heer. Karel niet, elkeen ziet dat hij een boer is. Dat ligt op zijn gezicht.”

Ik ken haar weer niet, maar moet aanvaarden, dat ze wéér anders denkt. En als ze zegt:

„Jij ziet de dingen zoals ze zijn,” komt innerlijk tot mij. Maar ze spreekt alweer, zeggend: „Je ziet de dingen door de eigen harmonische opbouw.” Ik weet waarachtig niet meer met wie ik te maken heb en ik sluit me wat dieper in mijzelf op. Het is wel jammer, maar ik acht het noodzakelijk. Deze ziel is nog ongekend! Bij alles toch ook veel moois. Zou dat een van Gods ondoor-grondelijkheden zijn?

Enige minuten later komt ze terug op Karel en haar drinken en geeft ze zichzelf het lang beloofde pak slaag. Maar dat heb ik al enige malen gehoord, en is niets nieuws voor me. Als ze mij vraagt, of ze gek kan worden door het kind, staat ze er weer bovenop, doch dat is putten uit het verleden. Vallen en opstaan is het, zoeken, het heen en weer geslingerd worden van ’n mens, narigheid en geluk, wijsheid en stommitieit, strijd om het bestaan als bewust mens! Wat moet ik er anders uit opmaken? Niets immers. Twijfel is uitgesloten, want ongezien staat de stok achter de deur en aanstonds zal hij op Erica los rammelen. Ik hoor haar al schreeuwen, niemand kan haar helpen, dat mag ik nimmer uit het oog verliezen. De verschijnselen kunnen mij niet

bedriegen.

„Maar gek wil ik niet worden! Dan spring ik liever het raam uit of ik verdrink me. Ik wil graag moeder worden, maar niet gek. En ik word gek, of ... of mijn kind is het! Dit is het, wat ik weet, voel en aan mezelf zie. Ik praat door het leven van 'n ander. Jij door je eigen kracht, je bewustzijn. Zou je mij dat willen ontnemen?

Zie je, nu heb ik je te pakken. Je schrikt, is het niet? Zo heb je mij nog niet gehoord. Ik ben nu volkomen mezelf, bewust en kalm. Ik weet wat ik zeg.”

En ze heeft gelijk. Ik dacht, dat ik haar gelaat zag veranderen, of verbeeldde ik me dat maar. Maar dat kan niet, ik zag het. En toen was ze eigenlijk bovennatuurlijk, of 'n bewuste gek! En ze zegt nog:

„Ik zal je laten zien, Frederik, dat ik een eigen wil heb. Maak je maar geen zorgen om mij. Ik kom er! Ik zal aan mijn drang om te drinken weerstand bieden. Ik wil niet, dat ik later voor dit probleem sta. Ik wil geen schuld hebben aan het ongeluk van mijn kind. Ik láát het! Ik zal er van mijn kant alles voor doen. Iets zegt me, dóé het! Vanwaar het komt ... weet ik niet. Wellicht is het ... het betere ik ... van mezelf!”

Zie je, dat is je reinste zélfkennis. Zo leert de mens zichzelf kennen, allemaal hogere dingen, ze komen nu uit een poel van ellende. Nu schiet me iets in gedachten: 's werelds geluk ligt zelfs onder de mesthoop, zei me eens een Oosterling. En toen ik hem vroeg, wat hij hiermee bedoelde, lachte de man mij uit. Hij staat op, maar wendt zich nog tot mij en zegt eenvoudig:

„Gods Alomvertegenwoordigheid!!” ... Zijn witte Lotus! Ga naar je huis, je vader en moeder terug, hier heb je niets te zoeken. Wat je ziet is een dood-eenvoudig masker. Stomme, Westerse beschaving! Ga!”

Ook bij Erica zou je deze dingen kunnen zeggen. Uit haar verward gevoelsleven, stijgt de geur van een Egyptische Lotus op, maar met rood, wit en blauw om de hals ... Uit eigen bron verkregen, voortgekomen uit twijfelijk contact. En nu is het zo gek nog niet. Wat dacht je?

Het is alleen jammer, dat Karel om alles lacht en er niet dieper op ingaat. Wat een weelde zou hij nu kunnen beleven. Voel je haar kus op je lippen branden? Hoe is nu haar liefde? Universeeldiep zou ik willen zeggen. Maar daar heb ik eigenlijk geen verstand van. Ik heb die nooit gekend? Toch, als ik even nadenk, verlang ik naar zo'n prik, zo'n angeltje, zo'n giftig insect, ook al schenkt het je bloedige wonden, je zou er eigenlijk om willen vragen. Ik geloof, dat ik wel wat met die gekke liefde van doen zou willen hebben!

Nú sta ik voor een hemelse pudding en ik ben de eerste, die er z'n vingers in steekt en ervan likt. Maar als 'n braaf kind, ziet u!

Toen ik buiten haar regenboogachtig, nachtelijk duister, en stralend blauwe hemel stond, dacht ik weer: de natuur in, Frederik, maak dat je wegkomt,

hemel en aarde hebben contact met elkaar gekregen. Er hangt er zich vandaag nog een op. Maar ik wil het niet zijn! Wat voor uren beleef ik toch. Ik ben in een hel en in een hemel geweest. Ik moet alles eerst verwerken. Hoe kom ik erdoor?

Maar deze studie kost je geen cent, maakte ik mezelf wijs. Deze universiteit ligt op straat, de asemers zijn er vol van. Men gooit het te grabbel en geen mens begeert het. En toch ... ik hoorde nu hemel en aarde kussen, „Mijn God, wat ben je toch onbegrijpelijk voor ons mensen. Ik heb heilige eerbied voor U ... En als ik het over jou en jij heb, is het je eigen schuld. Jij was het, die ons al deze namen schonk. Je wilde zélf, dat wij Vader zouden zeggen en zó voel ik je nú. Ik ben dichterbij je gekomen. Véél, véél dichterbij! Niemand zal me kunnen geloven, omdat ze dit geij niet willen horen. Maar lach je niet om alles? Is dat niet precies hetzelfde voor je? Want ik geloof niet, dat woorden iets van je heiligheid en almacht te kort doen. Ik geloof eerder, dat achter die gekke dood geen woorden meer worden gebruikt. Vandaag is die wetenschap in mij gekomen ... Ik bèn anders gaan denken! De hoogleraren bevinden zich in het óngeziena! Ze spreken niet, ze glijden vanzelf je leven binnen. Als stroop zo kleverig zijn ze en zitten dan aan je leven vast, maar dan komt het. Ik ben luisterende! Ik wil 'n ontvankelijk adept zijn. En ik geloof, dat ik 't zal worden. Máár dan moet ik waakzaam zijn. Dank U voor álles. Geluk, ik ben als een kind! Ik ben alléén van huis gegaan, als een verdwaalde. Gij zijt het, die mij naar huis terugleidt. O, Vader, o, Moeder!”

Wat voor mens ben ik eigenlijk? Een wezen op twee benen, met wat hoogmoed en beeldspraak behept, van vlees en beenderen, wat zuurstof, maar begaafd met iets, wat in me leeft en wéét, of het bedrogen wordt. Met ... eigenlijk een onfeilbare intuïtie ... Maar waar me nu nog geen gram van toebehoort ... in vergelijking met dat van Hem, dat miljoenen kilo's weegt! Wat voor 'n vergelijking toch. Kinderen zijn nu eenmaal zo.

Erica heeft er iets van. Karel ook. Soms denk ik, dat wij allen het bezitten. In de zwarte ogen van Afrika zie je het zelfs in de nacht. Vooral als de kinderen die dat werelddeel bewonen, merken, dat er slangen in de omgeving zijn. Foei, wat heb ik ze zien schrikken. Eens had een van de koelies het een beetje te pakken, tengevolge van een slangenbeet. We reddden hem door 'n modderachtig bad. In het donker spiegelend vlak ontwaardde ik de hemelse viooltjes, wemelende weldadigheid in het donkere water, waarvan ik tapte, om hem te laten drinken. Gevaarlijk als je de wetten kent. Even gevaarlijk, als het geluk, dat nu in mijn leven gekomen is.

Iets wil mij nu niet te binnen schieten. Ik pieker erover, maar kan me niet voldoende concentreren. Het leeft in mij en ik ken het niet. Als ik meen het te kunnen grijpen, glipt het tussen mijn vingers door en het vliegt weg, de

ruimte in, vanwaar het kwam of verzinkt het in de bodem waarop ik sta. Ik ben mezelf kwijt. Waarachtig ... ik heb het! Ik vergis mij. Het is heel anders.

Ik moet op mijzelf letten. Ze moeten mij daar nooit kennen, anders verlies ik mijn zelfstandigheid. Karel heeft mij voldoende in zijn sloot getrapt. Als ik Erica haar gang laat gaan, kan er van alles geschieden, maar als ik spreek, weet ik, vlieg ik met al mijn fraais de straat op, ik moet daar blijven als een sfinx! Wie mij niet kent, krijgt ontzag voor me, heb ik vandaag geleerd. Nu sta ik op mezelf. Ik heb verschillende aspecten van mijn persoonlijkheid ingekapseld, maar als ik wil, vroeg of laat kan ik ermee voor de dag komen en ze als balsem gebruiken voor een gewonde ziel. Ik geloof inderdaad dat ik talent heb om te schrijven. Erica heeft gelijk.

Wat zij inspiratie noemt, lééft in jezélf! Wát het eigenlijk is, zal wel eens geopenbaard worden. Ik denk dat het, het uitschakelen, het verdwijnen is van je bewuste persoonlijkheid, maar dat het niets met je onderbewustzijn heeft uit te staan. Ik zei zoets al eerder!

Erica ook! Zij krijgt gevoelens, waarvan ze zich niet bewust wordt, maar die toch op haar inwerken. Daarbij komt, volgens mijn mening, dat wij mensen niets cadeau krijgen. Alles, wat men gaarne zou willen bezitten, vereist de inzet van je ziel en zaligheid. Ik weet nú, dat dit mij tot duizenden problemen voert. Maar daar ga ik thans niet op in.

Ze zegt dingen, waarvan ze de bron niet kent. Ook ik niet? Ik weet trouwens en niemand brengt me tot andere gedachten, dat ik haar bron ben. Ik weet nu al, waaruit ze put en waardoor ze geleefd wordt. Hoe geleerd zij ook zijn, straks win ik het van Karel en zijn vrienden. Maar ik ga een eigen weg. Mijn universiteit ligt op straat! Let op, het gaat spannen.

Het is 'n universiteit, maar men moet daarvoor het juiste gevoel bezitten. En dit is heel begrijpelijk, omdat hier het léven aan het woord is. En wat het karakter ervan betreft, dat is nú nog 'n masker, een dood! Het heeft te maken met het gefonkel van sterren, heldere maannachten enz. enz.! Met alles wat ziel heeft.

Het is ook vanzelfsprekend, dat Erica's ogen nu het moederschap weerspiegelen. Wat je daarin soms ziet is angstig en voert je naar de kunst, waarover zij het telkens heeft. Ik ben al bezig aantekeningen te maken; mijn kladboekje krijgt kleur, het spel gaat beginnen. Erica draagt nu een masker! Wij kijken er niet doorheen; wij, dat wil zeggen: de geleerdheid, Van Stein en zijn soort. Ik wél! Goddank ... já, mijn God. Ik dank U! U ziet het. Ik heb mijn eerbied jegens U terug.

En verder ...? Ze is dicht bij mij en weer ver weg. Net als ze zelf zegt; ze is er en ze is er niet. Een geluk voor haar, dat ik nog een kind ben en van deze ongewone liefde niets afweet. Was ik anders, dan gebeurden er ongelukken.

Want ook die zekerheid stelde ik vast. Ik vertelde haar iets en zij sprak tot mij. Toch weken onze lippen niet vaneen. Een mentaal gesprek was het ... hemelen zongen toen. We kregen vleugelen! Het gezoem van 'n orgel kwam dicht bij ons. We zaten toen in de weide! Boven ons hoofd ruimte. De bloesems van de éne boom die er stond, overdekte ons. Ik stelde toen vast, dat wij nog niet hadden geleefd. We voelden ons als engelenkindertjes zich moeten voelen. Er was alléén stilte! Eén heilig éénzijn. Wij gingen later hand in hand voort. En wij liepen nu op zilverwitte sandaaltjes. Mensen waren er niet ... Dit kasteel behoorde ons alléén toe! En God in de hemel wuifde ons toe! Toen zagen wij, dat Hij een Vader en Moeder is. Liefde! Even later aten wij van de hemelse vruchten, als om te bewijzen dat we nog aards waren, althans konden zijn zo wij wilden!

Dit alles voor het bewijs. Als het later een druk voor me wordt, ben ik hiermee gereed. Nog is het stoffelijk. Maar voel je het?

Ik heb me voorgenomen met aanstaande moeders contact te zoeken en plaats daartoe een advertentie. Ik wil met hen van gedachten wisselen, omdat ik Erica in alles wil steunen. Ook voor mezelf, omdat nu het onderzoek begonnen is. Ik ben aan het pluizen. Enige dagen later kreeg ik al antwoord op mijn advertentie. Ik had gevraagd, mij onomwonden te schrijven over hun dracht. Natuurlijk strikt betrouwelijk. Ziehier de uitslag.

Het komt meer voor, dat moeders trek in 'n borrel hebben. Er zijn er, die hele flessen zouden willen leegdrinken. Maar het bewijs van kracht en wil dragen zij in zich, want ze verzetten zich met al hun kracht ertegen en overwinnen ten slotte. Een moeder zegt: je kunt per slot van rekening van je kind geen dronkaard maken ... Ik vertikte het dan ook. Uit haar stijl kun je haar beschaving opmaken. Haar man is grondwerker. Maar ik bewonderde haar zo, dat ik haar vijftig gulden heb beloofd.

Een ander schrijft: „Ik had trek in 'n lekker wijntje, maar mijn man verdiende niet zoveel. En ik hunkerde zo naar mooie kleren, dat ik van verschillende oude één heel mooie jurk ben gaan maken. Niet een als wij vrouwen nu kopen, neen, zo een als ze vroeger droegen. Mijn man dacht toen, dat ik op hol geslagen was en moest erom lachen. Voor mij waren het gelukkige dagen.

De vrouw van mijn broer was heel anders. Zij kreeg zo nu en dan neiging alles in huis kort en klein te slaan. Ze kreeg trek in 'n biertje en net als ik wilde ze mooie kleren hebben. Bij haar verliep het komisch. Ze kon toen gekheid maken, dat je er gewoon versteld van stond. Wij zeiden toen, dat wordt nog 'n kermisklant, pas op, het is een jongen. En het was 'n jongen ... Maar later, nu haar jongen al acht jaar is, is ze zó chagrijnig geworden en haar kind zo onuitstaanbaar, dat je van geen van beiden nog houden kunt. Ze liegt en bedriegt je, zoals wij nog nooit hebben meegemaakt. Een gekke boel is het,

als je het mij vraagt, mijnheer. Maar ik hoop, dat u er iets aan hebt.”

Zij zal haar jurk hebben. Ook al is het er niet een naar oude trant.

Een andere moeder heeft het over veranderingen in haar karakter, en in dat van een kennis, die twee volle maanden verder is dan zij. Ook zij hebben met de vorigen niet veel nieuws. Toen ik zover was gekomen, ging ik naar buiten. Ik voelde mij ineens erg naar worden. Het gewoet in andermans zaken staat mij tegen. Maar in het bos, op mijn bank, zit een aanstaande moeder. Ik zie direct, dat het een gewoon mens is. Ze zit naast me en geniet. Vanzelf kom je dan aan het praten. Hoe ik over haar moederschap begon weet ik niet meer. Maar ze vindt het drinken voor aanstaande moeders doodgewoon. En die angsten ook. Zij gaat er niet op in. Dat hoort erbij, zegt ze. En ze heeft wel wat anders te doen. Moet ik dan aanvaarden, dat Erica aanstellerig is? Deze eenvoudige vrouw joeg mij de angst op het lijf. Toen ik haar vroeg, of ze het breed had, antwoordde ze, dat ze het nog zo slecht niet had. Alleen met de wieg zat ze en enkele andere dingen, die ze broodnodig heeft, maar waar ze de centen voor mist. Ik vond haar zo eerlijk, dat ik haar honderd gulden in de hand stopte en meteen de benen nam, want ik vond mezelf 'n verschrikking.

De vrouw dacht aan gekke dingen. Ik heb het toch heus eerlijk bedoeld, maar het kwam ineens in me. Wat ik wilde weten kreeg ik niet te horen. Wat zij dacht, maakte me aan het schrikken. Ik ben géén seksuele gek.

Dit is een gemene streek, Frederik, maar je bent ook niet meer normaal. Je moet niet vergeten, wat je nu doet is lang niet alledaags. En hier sta ik met mijn straatpsychologie. Ik doe domme dingen. Ik verlies mezelf op deze manier en dat moet niet. Ik zou dit goed willen maken, maar weet niet hoe. Ik huiver van mezelf. Dit doe ik nooit meer. Had ik dan maar liever al die brieven doorgelezen.

Ik ben weer terug in mijn kamer. Ik zal aantekeningen maken. Een vredig gevoel is in mij teruggekeerd. Zeker, omdat ik mijzelf een pak slaag gaf. Als ik zo bezig ben, voel ik wat pijn onder het hart. Even later voel ik het anders en is het, alsof mijn hart iets te zeggen heeft. Het is een voldaan gevoel. Ik laat me volkomen gaan. Mijn gedachtengang is nu natuurlijk. Maar toen ik mijn pen opnam moest ik ervaren, dat de pen alléén schrijven wilde buiten mijn wil om. Ik dacht te zullen stikken en werd er koud van. Wat was dat? Was dat soms inspiratie? Ik wil dat niet, het doet mij aan de dood denken.

Ik had het gevoel alsof al mijn organen iets wilden zeggen en het zweet brak me uit. Ik schrok hevig. Wie ben je eigenlijk, Frederik? Is het iets van 'n schrijver? Hebben dichters er hinder van, voelen zij dit gebonk in hun lichaam ook? Het is een geweldige spanning, nog nooit te voren zoiets gek beleefd. Ik gooi de pen neer, loop heen en weer en dwing me aan andere dingen te denken. Ik zie mezelf in Italië, Parijs, Sumatra, Londen en Berlijn.

Ben even nog in Grinzing, omdat de wijn me die avond niet beviel, te zuur was. Ik lig te slapen in de trein en ben tegelijk in Venetië. Hoor je dát? Zag je dát? Méér is er niet!

Maar ik ben mijn inspiratie volkomen kwijt. Erica is in vergelijking met mij 'n bewust schepsel. Karel ook en zelfs Anna. Mijn gediensstige bedriegt me. Je zult het zien. Wij zijn dus kunstenaars. Een koud bad zal me goed doen. Ik ben er nog te jong voor. Ik bedoel, voor die inspiratie. Het mooie is nu uit me weggevaagd. Ikzelf ben er de schuld van. Ik ga begrijpen, dat wij mensen nimmer alleen zijn. Wie wil mij nu wijsmaken dat 'n bloem vrouwelijk is? Wij kennen de dingen niet bij naam ... De ziel niet ... en nú verandert alles!

Ik sta weer buiten ... halsoverkop rende ik de deur uit, de straat op, het bos weer in. Hier zit ik nu. Wat was het? Weet jij er het antwoord voor? Ik weet het ... maar ik mág er niet aan denken. Het is heel kostbaar. Ook kun je het des duivels noemen. Maar ik ben magnetisch geladen. Zó gewapend als het maar mogelijk is. Het kan je breken, schoon schip in je maken, je kúnt er alles door verliezen en alles erdoor winnen. Je hebt het of je hebt het niet ... Je zit vast in het zadel of je valt eruit en breekt je nek. Het is álles en niets en daarmee heb ik het mijne over dit onderwerp gezegd.

Ik weet nu zeker, dat ik het voorlopig met rust moet laten. Het verschijnsel hiervan voert je tot groei en bloei. Mij ging het zo-even té hard.

Ik weet het nu. Uren van inspanning zijn voorbij. Ik ga lekker eten! Mijn smaak heb ik er niet bij verloren, maar Gerrit is anders. Hij ziet iets aan me. Of ben ik het! Als ik hem vraag wat het is, weet hij het niet. Ik ben dus in geen enkel opzicht geheimzinnig. Ik eet, zoals ik gisteren deed. De mensen zie ik vandaag anders. Ik ben ver van krankzinnigheid weg. Ik wil er niets mee te maken hebben.

Ook de klank van mijn stem is normaal. Maar ik ga niet eerder naar Erica voordat ik zelf voel dat het kán, dat het goed is! Ik laat mij niet aantrekken door toevalligheden. Ik ben zoekende en ga wandelen om te vinden. Ik denk oprecht en bij mijn volle besef na over alles. Ik wil niets bezitten wat ik zo-maar krijg. Ik moet er het fijne van weten. Zo ziet mijn dagboek er vandaag uit. In mij komt gejubel, de vreugde van de blije en gelukkige mens, die ik nu ben.

Wat is de natuur opeens wonderlijk mooi. Nooit nog zag ik haar zoals nu.

Als ik zó tot eenheid kom met alles, is het, alsof ik mijn grootvader voor me zie. Ook hij was een liefhebber van de natuur. Nu ik weet, dat vanuit de ruimte nog geen bazuinklank de doden tot opstanding geroepen heeft, moet ik wel aanvaarden, dat hij nog in ruste is. Ik heb nu bepaalde neigingen om hem uit te lachen, omdat hij, toen hij nog leefde, steeds zijn eigen boontjes

wilde doppen. En met een eigenwijsheid, die Onze Lieve Heer niet gevallig was. Hem heb ik nu niet meer nodig. Maar ik voel, dat hij thans zijn levenslust verloren heeft. Hij zal het bar koud hebben daar! Zoek het daarom zelf maar uit, grote! ... Je wist het immers altijd beter!

Dit heeft met Erica's verschijnselen niets te maken ... begrijp ik. Ik kom er niet van los ... álles heeft gestalte gekregen, maar ik wil mijn nachtrust niet verliezen. Ga weg man ... ga terug! Ik behoef nu je kasteel nog niet schoon te maken, daarvoor roepen ze je nog.

Aan het eind van deze dag dankte ik Hem voor ál het gekregene! Toen overviel mij een rustige slaap. Ik vergat alles en stond fris en opgewekt, volkomen vrij van elke vreemde druk, op, om de mij opgelegde taak af te maken. Ik weet, dat het leven op aarde bijna een zegen kan zijn. En God gaf ons niet voor niets ogen om te zien en oren om te horen, kortom, een organisme om te werken en te leven, een kasteel, waarvan mijn vensters al wagenwijd openstaan!

Wie dit niet begrijpt is een verloren zoon.

Was dit nu inspiratie, Frederik?

De volgende dagen bracht ik door met nadenken over alles. In mij is rust gekomen en natuurlijke overgave, waar Moeder Natuur mij bij geholpen heeft. Ik moet aan al dat vorige niet meer denken ...! Ik weet ook, dat mijn hand thans zou weigeren om die ellendige krachten te aanvaarden, waardoor geen zenuw onberoerd bleef en de pen persoonlijkheid kreeg. Ik verzeker je, ik kende deze dingen niet ... Ik zei al, voor mij zijn ze lijkachtig. Ik maakte hierin schoon schip, grote schoonmaak. En toen dat gevoel zich aan mij manifesteerde, voelde ik mij als herboren. Ik boog mijn hoofd diep ... en dankte Hem, dat ik er zo goed afgekomen was, hoewel ik, naar ik begreep, mijn evenwicht plotseling verloren had. Iets bracht mij volkomen uit mijn normale doen. M'n benen schoven onder mij weg!

Daarvoor maakte ik lange wandelingen door het bos om tot eenheid te komen met alle leven daar, waar ik vroeger wel naar keek, doch waarvan ik nog nooit zó genoten had, als thans, daar waar ik mijn eigen kleine zieltje het best kan begrijpen. Ik wist het eenvoudig niet. Stond ik vroeger naar de schoonheid van 'n bloem te kijken, dan vond ik dat een wereldje op zichzelf. Hoe wonderlijk dit wereldje met zijn eigen ruimte en tijd, zijn eigen karakter, dood én leven ook was, het raakte me niet. Nu hindert het mij mateloos wanneer ik zo'n leventje ruw zie vernietigen; ik zou karrenvrachten ervan willen kopen om ze een andere plaats te geven, zo ver mogelijk van de mensen weg. Want nú spreekt dat leven tot mij. Het leeft in mij en dus moet ik met die gevoelens rekening houden. En dat zo ineens! Wat kan 'n mens toch vlug veranderen. Ik weet nu, dat het mijn universiteit is, die aan mijn persoonlijkheid schaaft. Elke morgen krijg ik mijn lessen te leren en mijn leraren hebben niets te verbergen. Ze staan onbevangen voor je, waar niemand het ziet!

Alles verandert! Alles in mij. Ik zag de dingen met mijn ogen dicht. Ik keek naar de dingen en zag ze niet zoals ze zijn. Ik zag er een deel van, het uiterlijk nog maar half, de vorm waarin dat leven gegoten is. Maar de rest onderging 'n stoffelijke verwaarlozing. Ik dacht, dat ik genoot, maar dat maakte ik mijzelf maar wijs. Ik at lekker; nu weet ik, dat ik nog nooit gegeten heb. Ik slurpte m'n kostje op, net als 'n varken dat kan, en ging verder. Ik weet nu, ik voelde me steeds mens, maar ik was het niet, geen seconde!

Nu ben ik zover gekomen, dat ik met mijn eigen maag ben gaan praten. Ben jij het nú, die eet, of ben ik het? Vandaag krijg je niet meer. Ik zet je onder controle. Praatjes verwacht ik niet van je. Ik verwacht, dat je je heer en meester onderdanig blijft. Ik ben het voortaan die de lakens uitdeelt!

En zie, sinds vanmorgen heb ik niet meer zoveel trek en het bevat mij best!

Zo-even een moeder gezien met haar kindje. Een erg lief ding en de moeder was van een frisse schoonheid. Dat begreep ik vroeger niet zo, het leek allemaal zo doodgewoon. Nú sta ik er anders tegenover, ik vind het nu een machtig wonder. Daar voor je weerspiegelt zich de hemel in een kleine, die, moegezogen, slaapt in de veilige bescherming van een kinderwagen. Een wagen, die een leven, een ziel en een geest, ja een wonderbaarlijk kasteel bevat. Maskers zag ik niet, daar is alles té jong voor, het leven begint!

Ik ben thans bezig om alles wat leven bezit vriendelijk te groeten. Niet zoals die man, die ik hier telkens ontmoet en er lust in heeft om elkeen goedendag te zeggen. Hij maakt er een hoofdbuiging bij, die je duidelijk maakt, dat hij er een van de vijf kwijt is. Dit is niet meer normaal ... de man doet ongewoon, hij is klaar voor een psychiatrische inrichting. Jammer toch ... hij lijkt mij 'n intellectueel. Het eerste wat ik dacht, was: die heeft het vroeger beter gehad. Maar ik zal informeren wie hij eigenlijk is. Ik vermoed, dat deze man, die toch geen kinderen kan krijgen, iets heeft, waar Erica door aan het tobben is geslagen. Die allures zijn een masker. Hij buigt, als 'n koning, doch zijn hoffelijkheid geeft te denken.

Maar hoffelijkheid is het. En ik stelde vast, dat hij nu niets te betekenen heeft, de mensen willen dat niet. Ze gaan ervoor op de loop, ze glimlachen. Zag je dat spotten?

Moet je zo'n boom eens zien. En kijk eens naar dat vogeltje. Het diertje zoekt voedsel. Iets anders bestaat niet voor dit wezen. Het lééft voor honderd procent. Waren wij maar zo in harmonie met alles, we beleefden dan een andere wereld, een die regelrecht in verband staat met de Alom-tegenwoordige, met de kern, de schepper van de grondgedachte, die ons benen gaf om te lopen en dat diertje daar vleugelen en 'n keeltje om te zingen. En de mensen klagen, dat alles zo oneerlijk is verdeeld. Ik geloof het nu niet meer. Dit heb je in eigen hand. Ik weet wel, dit alles voert je tot allerlei problemen. Wij, die zo in strijd met de wetten en de goddelijke harmonie leven, overheersen. Zou dat mogelijk zijn als we niets met elkaar te maken hadden? Neen, want dan zou de dierenwereld er niet zijn. Dan zouden wij in een heel andere wereld leven, doch de dingen zetten zich voor je neer en vragen om wat hartelijkheid. Een bewijs, dat ze ons kennen. Wij zijn anders!

Ik heb nog nooit zo heerlijk gewandeld. Ik genoot van elke stap en van moeheid geen sprake. De levensvreugde kan ik niet op, mijn organische stelsels tintelden voorbarig. Indien we niet naar de winter gingen, zou ik denken, dat de lente in mijn bloed zat. Ik dartel! Ik spring van geluk. Ik kan het uitschreeuwen van innerlijke voldaanheid. Ik barst eigenlijk! O, Frederik, als dit alles maar echt is.

Wat ik vroeger niet heb gekund, dat doe ik nu. Ik trapte bijna op 'n slak. Ik

pak het dier beet en gooide het ... nee, legde het aan de kant van de weg. Ik praat tegen het dier, voor mij één van de allerlaagste levensvormen die God heeft geschapen! Toen ik mijn handeling besepte, nam ik het besluit om het niet meer te doen en dat leven z'n eigen gang te laten gaan. Ik let thans op noodzakelijkheden, natuurlijke hulp aan minder bevoorreedden, maar stel direct vast, dat ik duizenden werelden te aanschouwen krijg, die stuk voor stuk een eigen zelfstandigheid bezitten. Ik zeg nu: doe als ik en zorg dat je voor jezelf een bestaan veroverd. Wie lui is moet dan maar armoede lijden. Ik heb de wereld gezien!

Zo'n slak toch, het dier accepteert mij niet en kruipt weer op de weg waar het straks door 'n mens wordt doodgetrapt. Dat is eens en nooit weer, die wereld is niet te helpen! Haar bewustzijn moet eerst ontwaken. Als je doodgetrapt wordt, is het je eigen schuld. Ik wacht er niet op. Die fractie van leven heeft dus te leren hoe het zichzelf moet verzorgen. Maar zijn wij mensen anders? Vreemd toch, zoals mijn gedachten flitsen! Nu ik hier aan denk, zie, of zag ik plotseling dat, wanneer wij mensen wat dieper over het leven nadenken, wij er kennis van krijgen ook, zodat wij tegen onszelf mogen zeggen: „Ik wéét iets van de Goddelijke schepping. Ik ken Zijn wetten.” Als wij bijna stoffelijke engelen zijn, zal van deze soort dieren niet één meer op aarde leven, omdat die rotte plekken niet meer bij ons vergeestelijkte bestaan behoren. En prompt daarop voelde ik, dat zélfs de natuur een ander gewaad krijgt. Eigenlijk alles. Hoe oud ben je eigenlijk, Moeder Aarde? Hoe oud is de zon, is de maan, zijn de sterren? Hoe oud ben ik? Hoe oud is 'n begaafd wonderkind? Waardoor komt zo'n wonderkind aan al die prachtige zaken? Is het een oneerlijke verdeling? Want kunst of wat het ook is voor zo'n wonderkind zijn Goddelijke geschenken! Volgens de mensen dan, maar ik ben bezig om niet meer als mens te denken. Ik wil kind zijn en al die zaken napluizen. Ik ga na wat er eigenlijk aan de hand is.

Eerlijk gezegd, het kan mij weinig schelen hoe oud al dat leven is. Ik zou wel willen vaststellen, dat er géén einde is aan dit alles. Maar já, dan sta ik niettemin voor de dood en zijn afschuwelijk attribuu, de kist, waar je onbarmhartig ingaat – het einde van je bestaan als mens! Wat nu? Nu ik ál deze ontzagwekkende dingen zie en bewonder, staat die vervloekte dood me uit te lachen. Hij vraagt: „En ik dan?” Zie je, dit is nu 'n begrip? En of je al hartelijkheden tegen hem zegt, het helpt je niets. Er is hier 'n einde en je staat voor zijn leven of voor zijn dood! En in die wereld is hij heer en meester over al je bezit. Erica heeft mij tot nu toe al geleerd, dat je achter zijn blauwe bril moet zien. Hij zet die op, opdat de mensen zullen denken, dat hij, ondanks zijn onprettig voorkomen, lieflijk is, welwillend, ja, van een bizarre schoonheid. Ik voor mij zie hem – waardoor precies weet ik niet – anders. Wél weet ik, en

dat staat voor mij als 'n paal boven het water, hij is niet wit, noch zwart, hij is ... kleurrijk ... maar volkomen gewetenloos! Zie hem niet anders!

Ik zie geen maskers vandaag. De zon lacht niet tegen me, maar vervult me van een heilige ernst. En ik ben ernstig. Is dit een teken dat ik gek ben? Anders dan ál die mensen om mij heen? Ik ga het directe doel van ons leven inzien. Mijn moeder geloofde niet aan zoveel. Ze voelde zich altijd doodmoe en toch wist ik haar ijzersterk. Armoede was het. Ze hoorde me niet graag. Ik zei altijd wat ze juist niet wilde weten. Ook vader negeerde mij erom, maar vond ik voor mezelf juist wat ik wilde. Ik had nu macht over zijn leven. Ik deed eigenlijk wat ik wilde. Hij vloog er steeds in en stopte m'n zakken vol. Uiteindelijk was ik zijn kind en was hij mijn vader. We zijn steeds goede vrienden gebleven, doch we stonden op eigen benen. Ik had ontzag voor zijn vaderschap, hij voor mij, omdat ik tot zijn leven behoorde. Hij wist, dat ik vroeg of laat tóch zijn kasteeltje zou verlaten, omdat het voor mij té muffig stonk, hoewel hijzelf het niet merkte. Maar in die tijd – piepjong was ik nog – stonden wij voor onze eigen wereld. De mijne was ruimte, de zijne even beknopt als die van een slak. Hij was enorm rijk, maar wist met zijn rijkdom geen raad. Toen ik dat begreep, hielp ik er hem van af en leerde mede met behulp van zijn geld de wereld kennen! Eigenlijk grappig, hoewel een wrange voldoening.

De laatste dagen ben ik stukken opgeknapt. Ik slaap als een roos. Ik ga liggen en ik slaap. Nooit te voren beleefd. Ik veronderstel nu, dat ik het natuurlijke benader. Dat van Erica is zo gek nog niet, ze leert mij denken! Maar haar problemen blijven haar leven vergallen, volgens Anna, die ik op straat mocht begroeten. Ik ben er nog niet geweest, doch ik voel, dat ze mij tot zich trekt. Daartegen bied ik weerstand. Ik ga nu, als ik het zélf wil, niet langer wil ik door haar wankelen, evenmin als Karel, door niémand meer! Ik zet een streep onder zwakke willetjes ... Ik zélf ben het en niemand anders, die mijn leven aanvaardt. En nu begin ik te handelen voor mezelf. Vroeger was ik een speelbal voor anderen ... Mensen trokken mij bewust of onbewust uit de dagelijkse kunst. Want álles, wat ook, is kunst, mits het je voert tot het natuurlijke, het harmonische, tot Hem?

De volgende dag voelde ik mij zuiver en mezelf. Ik besloot haar te bezoeken. Karel, die mij bijna omver reed, zei, dat het heel goed ging. Hij maakte een hoop onzin, deed kwajongensachtig, gooide mij na met zijn peren en apelen ... maar dacht er niet aan mij eventjes in zijn sloot te trappen, hetgeen hij anders steeds probeerde, ook al stond je pas enkele seconden tegenover hem. Ik vond hem nogal bedaard. Er waren geen liflafjes te zien, ernst kwam me tegemoet. En ik begreep het ook, toen hij zei, dat er weer een op sterven lag, waarvan hij het masker niet kende. Typhus, zei hij en hij dacht, dat de

lijder zou sterven ... Toen regende het fruit. Ik schrok, maar gooide het van mij weg, omdat ik al van kind af voelen kan, wat soms de mensen denken. Ik zei al, ze noemen het telepathie. Ik geloof er niet aan, want zelfs 'n hond en een kat bezitten het. Ik zeg je, het is álles of niets bedenken, het beslist léég zijn voor 'n ander. Het is, dát leven moet je aanvaarden! En nu gooi je 'n ander dood met eigen dingen. Het komt vanzelf in je en je weet het. Ik speelde er Karel door uit. Hij verloor vandaag ál zijn troeven. Ik weet nu, dat ik er hem volkomen door kraak ... Hij gaat nu begrijpen, dat ik iets meer ben dan 'n onbeholpen kind. Mij zegt het geen cent! Het is niets dan léégte! Dat begrijp ik eerst vandaag, bezit een eigen ruimte én 'n persoonlijkheid. Maar waar het bij behoort weet ik niet! Is het ziel of is het geest? Ik weet het niet!

Erica zit achter haar klavier. Fijn, dat je komt, Frederik, zegt ze. Aanstands zullen we praten. Ze speelt prachtig. De Liebestraum van Liszt. Ik luister meteen. Ik doe mijn ogen dicht, ze speelt vandaag wonderlijk goed, gevoeliger is het. Dieper en tegelijk zachter. Is dit van haar zélf? Of ruik ik ook hierin verschijnselen. Droom toch, Frederik.

Ik kan het uitjubelen van geluk, zo speelt ze. Eerlijk, er gebeurt iets met mij. Ik vlieg met haar door de ruimte. Ze is nu in staat om liefde tot ontwaking te brengen, als het voor mij maar niet te laat is. Ik beloof nu mezelf nuchter te blijven. Ik ga voelen, dat ik anders uit elkaar spat. Dit is kunst! Zo heeft ze nog nooit gespeeld. Iets gek is het. Ik kan het bijna niet verwerken. Het overrompelt me. Een leraar spreekt tot zijn arme leerling. Noten, Erica, hebben nu geen betekenis meer. Je bént nu jezelf niet, maar toch zou Karel je zo moeten kunnen horen, en Van Stein en al je vrienden. Die zijn altijd weg als er grote dingen gebeuren. Het is net alsof God zegt: „Het gaat jullie niet aan, onverschilligen”. Ik geniet. Ik sterf. Ik heb waarachtig lief. Franz Liszt (1811-1886, Hongaars componist en pianist), je hebt me te pakken. Ik ga zien, dat ik mijn tijd verknoeide. De ergste misstap die ik ooit deed. Ik heb niet geschapen? Ik verknoeide mijn tijd? Ik plantte niet? Ik trok niet eens aan de bel? Ik heb nimmer geweten wat een kus van 'n vrouw te betekenen heeft? Nú voel ik, waarom wij mensen onze ogen sluiten voor iets, wat toch zo gewoon lijkt. We hebben nergens, nergens ontzag voor. Voor een kus doen we meer dan op de knieën vallen om te bidden tot God. We zijn zo van streek, zo ongelooflijk gelukkig, dat we ze sluiten. O, mijn God, dit kind is behekst!

Ik hou mezelf vast, ze dartelt als 'n vlinder de ruimte in. Ze is eigenlijk steenkoud en toch zó warm, dat je haar naaktheid ziet. Ze staat naakt voor me en dat door Franz Liszt. Wat moeten wij mensen deze man toch dankbaar zijn. Je leert ons liefhebben en kussen.

Ik beleef een drama! Ik sta voor een wonderschone vrouw. We zaten samen in het bos en keren nu huiswaarts. In haar kasteel is het wonderlijk schoon,

de kachel brandt, bedienden zijn er niet. Ze behandelt alles zelf. Ze drukt op knopjes en het staat voor je klaar. Een paradijs is het. Nu dansen we. Ik zie me gekleed in een Romeins gewaad, de zilverwitte sandaaltjes aan m'n voeten. Zij is 'n prinses. Ze is slank en wonderbaarlijk gevuld, nog nooit in mijn leven heb ik zoiets schoons gezien. En dat voel ik in mijn armen. We drinken champagne ... nippen er alleen maar van, omdat we onze bovenna-tuurlijke brand niet willen doven. We verzinken in elkander. En ze kúst mij. Mijn ogen vallen dicht, mijn hart koopt bloemen voor haar wezen. Ik sta op viooltjes en vergeet-me-nietjes. Zij draagt ze in háár ogen, ze spreken tot mij.

We rijzen op ... we maken opnieuw een wandeling door de omliggende tuinen. De maan schijnt. Hoor je de nachtegaal zingen? Ik draag haar in mijn hart. Ze vertelt me hoe lief ze mij heeft en bewijst het ook. We zijn in een hemel. We zweven van de aarde weg. Alles is Goddelijke schoonheid in en óm ons heen.

Ik kom met haar leven tot éénheid. Zij met het mijne. Ik voel me man, noch vrouw. Ik weet echter, wie met mij is. Ik veredel en keer terug tot het ogenblik, waarop wij het verstand kregen om te kussen. O, Franz Liszt, wat wilde je met dit alles? Indien jij het niet had gevoeld, niet had ontsluitend, niet had aanvaard, waren wij blind en doof gebleven. Onbewust van onze persoonlijkheid. Hoe moet ik je danken!

Ik vlieg door haar leven, zij komt tot éénheid met het mijne. Nú zijn we volkomen. Ik word haar hoofd, haar hart. Ik stroom door haar bloed. Ik heb háár ogen om te zien, haar stem om iets lieflijks te zeggen. Ik sta op haar benen, ik tuimel niet. Ik glij vanzelf in haar ontzagwekkende persoonlijkheid. Ik kom tot éénheid met sterren en planeten. De zon zegt, dat ze nú ... vader is. Daar valt een meteoriet en wij begrijpen, dat dit een goddelijke afgezant is. Wij omarmen geluk en leed, maar ook dat leed komt van Hem, Die ons nu volgt. Ik kuste haar duizenden malen. Ik vergreep me niet aan haar kuisheid. Ik sterf van geluk. Ik weet nu wat liefde is!

Dan legt ze zich neer aan mijn voeten. Het heelal is in haar tot ontwakend gekomen, ze is 'n Godin! Ik ben 'n God! Dank je, Franz! Ik ben je zo dankbaar ... Wat heb je ons veel geschonken!

Ik bid, zij bidt! Ik zie haar afkomst, zij de mijne. We gaan in elkaar, wáár het geschieden moet. Nog steeds heb ik mijn ogen dicht, ik droom en ben klaarwakker. Plotseling scheurt het universum vaneen. Ik splits me en zij ontvangt! De rozen krijgen thans ons bloed, het dier het eigen geluid, een boom het geweld van ons leven. Zij en ik zien en voelen het, wij weten het, dat óns leven in álles geopenbaard werd. De zon staat erbuiten, de maan eveneens, maar dat wat wij bezitten gaven wij licht, leven, ziel, geest!

Inééngestrengeld, van ziel tot ziel één, lichamelijk één, monden gesloten ...

herrijzen we uit de dood. Nergens zien we maskers! Ze zijn er niet! Dan lost ze in mijn armen op. Ze gaat naar haar eigen wereld om af te wachten. Ik zie, dat het goed is! Daarginds, op een hoge berg, knielt ze neer. Ik zie haar gestalte, hoog boven haar hoofd staat een lichtend kruis. Daarvoor bidt ze. Daarheen stuurt ze zichzelf, daarheen gaat ze om te danken.

Ik zie, dat ze kleiner en kleiner wordt. Ze lost op voor mijn ogen. Als ik denk, dat ze weg is, waarheen weet ik niet, staat ze naast mij.

„Zie je mij? Voel je mij? Heb je mij lief? Ik lééf! Wij zullen leven en liefhebben alles wat leeft. Is het niet?”

Een gewoon mens is het nu. We keren huiswaarts, we zijn als de andere mensen. Nu we onze ogen openen zit zij daar en ik hier, we hadden lief, we hebben het gevonden. Zó heb je lief, dit leeft in je, maar je geeft het nooit! Nooit! Omdat je jezelf niet geven kunt. Franz Liszt leerde ons hoe het te moeten schenken. O, die Franz, wat maakte hij mij gelukkig. Mijn prinses ... ik ga nooit meer van je weg! Of je moet mij zélf weggagen. Maar dat geloof ik niet, omdat jij jezelf kent. Je breekt je nek niet meer over aardse dingen, het hemelse is in je ontwaakt. Wij gaan verder, schenk me echter nog één kus! Dank je. God zal je zegenen!

Dit is iets ongekends. Erica heeft geloof ik wel tienmaal hetzelfde gespeeld, zo vreselijk lang was ik op weg. Ze behekt me ... ze is niet meer zichzelf ... Ik wil van al dit gedoe meer weten. Hoe onbenullig ben ik. Ik schaam me voor mezelf. Ik voel me bedrogen. Het schuim staat op mijn onzichtbare mond, het enige nog, waar ik ontzag voor heb, of ik had haar naar de keel gegrepen en mij volkomen vergeten. Indien ik het niet zo kinderachtig vond, schold ik haar kunst uit voor uitingen van erotiek. Is dat moederlijk, moederachtig?

Een ander gevoel toont me een bongerd. De bomen hangen vol vruchten. Zoet en zuur door elkaar. Haal daar de rijpe maar uit, Frederik, storm eropaf en verklaar dan of ze niet tot die wereld behoren.

Wat speelt ze wonderlijk mooi, ze is fantastisch. Nét gek! Ik zink weer weg, haar klanken, ontlokt aan dat stuk hout met snaren, wiegen me weer in slaap. Hoor nu zo'n getjilp eens. Ze is 'n groot mens. Het stormt in haar leven en het is er rustig. Ook zij kan liefhebben. Dit kan zowel ruimte als bekrompenheid betekenen. Voorbij is het, plotseling sta ik voor een kloof die zij geschapen heeft. Ze doet het zélf?

Griezelig wordt het, steenkoud voel ik me ineens. Is dit het Adagio ... in ...dddd ... opus 30-I? Ze zegt het! Is dat doof en blind zijn? Ik zie als het ware wat doofheid is. Ik ruik het door haar spel. Het trilt onder mijn maagstreek, door iets, wat zo-even in mij geboren is. Zo leef je en sterf je tegelijk. Erica, je bent van adel! Maar niet meer van deze wereld. Ik weet met je, dit heeft Karel nog niet gehoord. Ik voel nu, dat ik weer in alle opzichten mezelf ben.

Ik zie nu een kermistent, een tentoonstelling van schone kunsten ernaast. Mensen gaan in en uit en begrijpen het niet. Waarom zette men deze zo verschillende werelden bij elkaar? Erica lééft erdoor en ze speelt erdoor!

Ik zie vloed en eb, bloed over me komen; het loopt zo uit haar weg. Vanuit haar hoofd komt het op mij af. Het geeft licht ook, fosforiserend is het, en haar zenuwstelsel heeft ermee te maken. Aan het eind van haar haardos flikkert het. Is dit – inspiratie?

Ik hoor je en zie je, Erica, maar ik ben ver van je weg. Ik zou in slaap vallen, indien het niet zo ernstig was. De lieflijkheid is er nu af. Ze is als 'n razende windhoos. Het stormt ... het bliksemt, het onweer is ontzettend. Ons gehoorvlies kan er niet tegen. Mijn God, ik krijg een beroerte. Houd in vredesnaam op. Ik ben doodmoe! Ik voel me kleverig. Ik ben bang voor mezelf. Ik pluk nooit meer bloemen. Dit gaat niet goed, het praat tot je en slaat je onverwachts neer. Het schroeit in je, branderige lucht ruik je, de bliksem is ingeslagen!

Ik ga naar buiten en schiet van mij af, links en rechts vallen er doden. Ik ben 'n revolverheld en heb met het wilde Westen te maken. Ik kom zojuist terug van 'n wilde jacht op katten. Als ik er te pakken heb, zie ik, dat het 'n mens is. En dat mens lijkt op Erica. Maar ze is het niet, haar gestalte is anders. Tóch lijken ze op elkaar. En dan valt er duisternis. Ik stik, ik schreeuw het uit. Ik voel nog, dat ze mij naar een ziekenhuis brengen. Maar Karel wil mij niet helpen. Hij zegt: zoekt het zélf maar uit! Ik ben 'n boerenzoon. Je ziet het nu, allemaal larie, sentimentaliteit, vrouwelijke barmhartigheid, waar ik niet in loop!

Ik zie naaktlopers, mensen die aan naaktcultuur doen en zich vergapen aan dat, wat een ander van zichzelf heeft gemaakt. Ik voel nu, waarom die lieden ertoe kwamen, zich voor 'n ander uit te kleden. Ik krijg nu een stortbad, maar voel, dat er toch ook een hemels wolkje om zweeft. De wind raast nog harder. Het regent dat het giet. Ik ben in een schuur gezet, op mijn hoofd druppelt het. Ik geniet van een doodstraf en ben er niet bang voor. Ik weet het nu; mij krijgen ze niet gek! Iedereen kan gek doen, ik doe het niet! Dit is weer een openbaring voor me! Maar zij speelt verder en doet alsof er niets anders meer bestaat. Ontzettend is het! Ik sta op een dak en val naar beneden, mijn hersens zijn gebroken. De dokter spalkt ze en meteen ga ik verder. Ik vat vlam en ben tegelijk gedooft. Ik zie mijn eigen lichaam! Dit lijf heb ik ook in Parijs en Brussel gezien, te Londen en te Wenen. 's Nachts in Napels. Toen waren er vrienden bij me, die echter een richting uitgingen die ik niet verkoos. Ik verliet hen en heb hen nooit meer gezien.

Ze valt tot de Aarde terug en klampt zich vast, ten tweede male, aan Franz en zijn Traum. Ik ga niet meer met haar mee. Ze is 'n vervloekte heks. Ik

wil die gekheid niet weer zien, waanzin wordt het. Ik ben volkomen wakker geschud! Ik noem het nu kunst met een „D” ervoor. De ... „d” ... van dierlijk gedoe. Dit hoort ons mensen niet toe. Dit is afschuwelijk van grootheid. Ze is thans geen mens meer, want mensen blijven altijd zichzelf, ook al lost de persoonlijkheid volkomen door hun kunst op. Immers, ze vielen dan uit hun lichaam, zakten in elkaar. De bewuste wil brak! Als er een wil is!

Eindelijk vindt ze zichzelf terug. Ze staart naar de toetsen, is geestelijk en lichamelijk 'n wrak. En dat zo ineens. Zie die ogen, het lijken die van 'n schelvis met het wilde erin van 'n tijgerkat. Nog zit ze daar. Ze denkt waar-schijnlijk en zoekt zichzelf te hervinden. Slechts haar voeten bewegen, haar lichaam is als verstijfd. Toch komt er meer en meer beweging in haar zélf. Als ze dat tenminste nog niet verloren heeft. Ik merk nu, dat ik sarcastisch ben en dat mag niet.

Ineens springt ze op. Ze hijgt naar adem, maar is zichzelf. Ze schreit. Ik krijg medelijden met haar. Ik laat haar echter stil uitschreien en heb al spijt van mijn gedachten. Ik zie haar rustiger worden, hoewel haar schouders nog schokken. Toch ben ik niet bang, dat het haar kind raakt. Geen ogenblik heb ik eraan gedacht. Ze heeft haar zelfbeheersing terug. Nu moet ik haar bewonderen. Groot is ze, machtig, ongelooflijk. Ze vraagt me, alsof er niets is gebeurd:

„Was dat nu inspiratie, Frederik?”

Ze laat erop volgen: „Dit was toch niet echt? Niet echt menselijk! Ik wilde wat voor mezelf spelen, echt genieten. Toen kwam jij binnen en voelde ik me innerlijk veranderen. En ik wist van niets meer af! Wat is eigenlijk inspiratie? Ik had dat ding wel kort en klein willen slaan, zo'n kracht voelde ik in mij. Mijn vingers jeukten, tintelden van voldoening en mijn hart legde ik in de klank. Het is alles wat ik ervan weet.”

Ik geloofde haar niet alleen, nee, ik wist dat zij de waarheid sprak. Er was iets, wat haar beschermde en zonder dat zou ze zijn bezweken.

„Praat er in vredesnaam niet met Karel over,” zegt ze, weer helemaal zichzelf. Het is om er naar van te worden; want ik dacht juist aan hem. ”Een lach van hem en ik sla hem tegen de grond. Natuurlijk, anders ...” Zó is ze zichzelf. Ik weet, ze wordt niet gek!

„Als jij hier bent, Frederik, gebeurt er niets met mij, weet je dat?”

Ik geloof het gaarne, maar moet het eerst verwerken. Aan zelfmoord denkt ze niet meer, zegt ze, ze is sterker geworden, warme gevoelens kwamen aan en gingen weg. Ze is nu, volgens haar berekening, nét tussen de derde en vierde maand in. Het kan iets verder zijn, máár ... Wat wil dit zeggen? Nu is er een voortdurende warmte gekomen, voelt ze. Ze zegt het en ze zal het ook wel weten, dankzij haar lichamelijke gewaarwordingen.

We zijn denkende. De angst is weg, we zijn doodgewoon. Nu ik nogmaals vraag in welke maand wij eigenlijk leven, zegt ze, dat het de vierde en vijfde maand is. Ik maak eruit op, dat ze zichzelf tóch nog niet is en van verre mijn vraag beantwoordt. Ik ruik beïnvloeding, maar vanwaar komt die? Ik geloof nu ook, dat er verandering komt. Lét op ... hier is 'n natuurverwisseling of -schommeling vast te stellen, waarvan de slungelige Van Stein geen hoogte krijgt, want hij slaat juist de plank mis. Hem zie ik thans, als 'n koorddanser met 'n paraplu, hoog boven het volk zijn kunsten vertonen. Hij denkt, dat het zijn tangen zijn waardoor hij verlost. Ik zie scherper en weet nu, dat de bladluizen hem te pakken hebben. Wat 'n val maakt die man!

Wat er in Erica leeft is afbraak en tegelijk kunst, hoger bewustzijn. Op al die dingen ga ik vandaag niet in, want ik ben doodmoe. Ze zegt weer, dat ze te oud is, maar vraagt meteen, of ik niet wegblijf. En Karel moet er niets van weten. Alléén al niet, omdat hij om alles lacht. Als een kind klampt ze zich aan mij vast. Ik ben niet anders.

Maar dan vraagt ze weer. „Weet jij, Frederik, of de ziel meermalen op aarde leeft?”

Ze heeft mij dit al eerder gevraagd, wij hebben er al zo vaak over gesproken. Ik ga er niet op in. Je zou zo zeggen, dat er iets ontwaakt, haar vragen krijgen inhoud, ze zijn menselijk verantwoord! Wij stellen echter vast, dat er tal van zaken zijn die door haar moederschap naar voren treden. Voorlopig is dat alles, meer behoeven wij niet te doen. Ik zei al: ik ben doodmoe, mijn hersens staan stil. En nu praat ze zelf over werking, alsof ze voelt, dat er in mij iets weigert. Zij is zo fris mogelijk, alsof ze uren aaneen geslapen heeft.

„De natuur gaat verder, Frederik; hoe wij ons ook voelen, dat is niet tegen te houden. Ik vind het eigenlijk een groot wonder. Maar ... diezelfde natuur zou je tot zelfmoord dwingen. Is de natuur menselijk ingesteld? Kan deze natuur denken? Als alles wat ik ervaar werkelijk haar inwerking is, dan zeg ik: zij denkt! Zij stuurt je naar de afgrond en zij doet aan kunst. Want ik geloof niet, dat ik dit zélf was. Wat betekent die werking voor de moeder als ze draagt? Wat betekent de natuur in dit stadium? Kunst is zij, en narigheid. Zij, en door haar ik, heeft trek in 'n borrel! Zij maakt je onhebbelijk. De natuur is fantastisch in zijn werking en zou tóch geen verstand hebben? Die werking overheerst je in alles. Ik schei ermee uit.”

„Het is het beste wat je kunt doen,” antwoord ik, doch dan overvalt haar mijn moeheid en zinkt ze in slaap. Ik ga weg. Onderweg, een eind van haar vandaan, bedek ik haar met een gewaadje. Op het kleed liggen de viooltjes van Onze-Lieve-Heer. Orgelmuziek hoort ze, de engelen zingen. Nu voelt ook zij haar éérste kus. Ze beleeft nú precies hetzelfde, weet ik van hieruit, als ik zostraks onderging. Ik ga eerst nu het hemelse ervan begrijpen. O, mijn

God, wat was dát geweldig. Ik wil nog meer van die gekke liefde!!!

De natuur vertelt me, dat alles werking is en dat heb je dan maar weer te aanvaarden. Karel heeft gelijk, het is het groeiproces, meer niet! Even later weet ik ook, dat ik mezelf voor de gek houd. Ik handel thans als het kud-dedier, dat nergens over nadenkt. Ik zink terug in dat wat ik vroeger was. Misschien ben ik achterlijk, het kan ook zelfbescherming zijn. Dan zegt mijn innerlijk: Nu is het genoeg! En ik heb weer reden om dankbaarheid te tonen. Frederik ... heb je al eens zó liefgehad? Het was – maar laat het niemand horen – of je binnenstebuiten werd gekeerd. En dat allemaal uit een vrouw? Die gekke Franz Liszt toch! Maar wat zal die man gesard zijn, wat is dat leven gemarteld ... Druk je maar eens uit ... en dat door een stuk hout met wat gepoetste snaren. Hijzelf stond er geloof ik naast. Loden schoenen had hij aan en een bril op. Want ik verzeker je, zó ver, zo diep kom je nooit van jezelf los. Franz ... je was in de zevende hemel!

Maar ik moet trachten mijzelf te redden. Erica's wieg is nu aan het schommelen geslagen. Engeltjes voeren haar ver weg, of – zij is gek.

Ik weet nu ineens, waar ik die man, die elkeen zo vriendelijk goedendag zegt, eerder heb gezien. Ik weet nu eigenlijk alles van hem. Waarlijk, het is niets bijzonders. Ik laat hem nu los!

Erica krijgt nu haar gewaad aan. Ze ziet maan en sterren op de dag ... ikzelf zag even een glimp ervan. Groei je nu naar Hem toe? Of werkt het je van Hem af? Dit, Erica, is ons éénzijn in denken. Daar word je niet gek van!

Je bent nu alles! Franz Liszt bracht geen leugen, hij onderging het zélf. Maar wij werden erdoor geboren. Nu hebben wij lief!

In het bos heb ik mijn aantekeningen gemaakt. Ik kan tevreden zijn. Ik hunker naar een uurtje slaap. Ik doe het. Maar ik wil daar niet meer in, het smooit je, je hart kan er niet tegen.

Thuisgekomen greep ik naar m'n penhouder. Ik stopte er een nieuwe pen in, ik voelde afschuw voor de oude. De nieuwe weigert te schrijven. Wat is dat? Nu kan ik niet slapen ... Ik denk dan maar. Ik analyseer alles. De muziek nam mij mee naar een hemel, waar de mensen zijn zoals God hen heeft geschapen. Wat we er zelf van maakten is drek! Wat wij doen heeft ziel noch inhoud. Het is kleinmenselijk gedoe met 'n zure bijsmaak. Ergens leest iemand 'n krant. En ik zie hoe iemand 'n appeltje eet. Ik hou er niet van om onder ernstige zaken speels te doen ... Het zijn geitenallures! Maar het dier in ons weet het niet. Zo moet ik dan wel slikken, dat ze mij met alles in het leven voor de gek hebben gehouden. En daar ligt nu mijn goeie leven!

Ik leg vast.

Tussen de derde en vierde maand reageert de werking en doet dan iets voor zichzelf. Het lijkt op een kuur, maar dat is het niet. Er zijn tijdperken aan het

werk. De natuur spreekt en maakt slachtoffers. En een kind moet ze aanvaarden, of stuurt het door aan de moeder. Aarde en ruimte zijn nu één. Vreemd? Ik zie het! Denk er maar over na, dit is de moeite waard. Ga dan slapen en tracht iets van die gekke liefde te bemachtigen. Ik zeg je, neem er niet te veel van, anders ben je niet meer geschikt voor deze maatschappij.

Maskers, zei ik al, zie je niet. Heb daar maar geen angst voor.

Maar zag je de viooltjes?

Ik zeg je, Frederik, met Erica gebeurt er niets. Ze pleegt geen zelfmoord! – Vrouwen denken anders dan mannen! En jij droomt!

Enige dagen later ontmoet ik Anna op straat. Het eerste woord is over Erica. En als ik Anna vraag hoe het met deze is, zegt ze:

„Ik zeg je, Frederik, met Erica gebeurt er niets, ze pleegt geen zelfmoord.”

En als ik vraag hoe zij dat zo zeker weet, antwoordt ze:

„Wij vrouwen denken anders dan jullie mannen. Maar kom, deze kant uit, we kunnen daar rustiger praten.”

Ze trekt mij mee. Die Anna toch, denk ik, wat is ze resoluut, overtuigend sterk. Ik ga ook haar anders zien. Ik heb, voel ik, een enorme fout gemaakt. Ik zag ze en ik zag ze niet. Van dat begrijpen is weinig meer over. Ik bezat haar en ik voelde haar bezit niet eens. Wat 'n fout, Frederik. Hoe heb je geslapen. Ik geloof waarlijk, dat ik ben ontwaakt. Of ik had reeds lang een eigen huis, een vrouw en kinderen? Nu ben ik 'n uitgedroogde strohalm die opnieuw naar het leven verlangt? Als we buiten de druk van de huizen zijn, vraag ik:

„Zeg me nu, Anna, waardoor ben je zo zeker.”

Ze kijkt me glimlachend aan en antwoordt:

„Dacht je, Frederik, dat ik zo spoedig schrik?”

„Ik geloof je, Anna. Ik ben er nu zeker van, dat ik je voor het eerst in mijn leven ontmoet.”

„En dat komt, beste man, omdat je je ogen in je zak hebt. Je bent 'n dromer!”

Een koud bad. Maar ze heeft, geloof ik, gelijk. Zeker weet ik het niet. Wat uit m'n mond valt is armoedig-zielig.

„Zo, dus toch, Anna? Ondanks alles, toch nog 'n sufferd?”

„Zo moet je het niet zien, Frederik. Je bent 'n beste man, we mogen je graag. Ik zeg dit niet om je te vleien, dat weet je wel beter. Ik zinspeel op niets, wij kennen elkaar al zolang.”

„En ik zei zo-even, dat ik je vandaag voor het eerst zag.”

„Dat heb je niet gezegd, Frederik. Zie je wel, dat je droomt?”

Ik schrok me 'n ongeluk. Ik denk dus hardop, en ik praat zwijgend hoorbaar. En toch spreek ik met haar. Ze zegt:

„Jij overdroomt alles.”

Ik overdroom me. Gek wordt het. Ik moet op mijzelf letten.

„Dus je bent niet angstig, Anna?”

„Waar zou ik angstig om zijn?”

„En de verschijnselen dan, Anna?”

„Die zijn heel goed, Frederik, maar elke moeder kent haar eigen mirakeltjes het best.”

„Dat begrijp ik, maar je bent ineens zo duidelijk.”

„Moet ik je kletspraat verkopen, Frederik? Ik keek anders naar al die dingen dan jullie deden. Ik ken mijn mevrouw, Frederik. Je weet, dat wij als zusters met elkaar omgaan. Ik hou evenveel van Karel als van Erica. Maar zij pleegt geen zelfmoord. Ze springt niet uit het raam en ze bedrinkt zich niet, zodat ze erbij neervalt. Ik heb trouwens al gezien, dat ze de fles niet meer aankijkt. Maar ze droomt hardop en dat is nieuw voor me. Karel hoort het ook, maar hem zegt het niets. Dit zijn echter maar nietige dingen, de grote komen nog, maar dan was ik luiers.

Hoe ik aan dit alles kom, Frederik? Van mijn moeder. Ze had een ellendig leven en een hok vol kinderen. Elk kind was een wereld apart, placht ze te zeggen. En al die kinderen hadden een eigen karakter. Moeder wist al van tevoren hoe haar kind er uitzag en welk karakter het had meegekregen. Ook doodgewoon zei ze, want het is vlees van je vlees. Het laat zich niet bedotten, het koopt geen kat in de zak. Het is zoals je het zélf voelt. Ik waak, Frederik, maar ga nergens op in. Ik waak dag en nacht. Zo, nu moet ik weg, kom maar gauw, we missen je.”

„Vrouwen,” zegt ze nog, „zijn anders dan jullie mannen, Frederik ... Droom niet langer, maar houd er wat van over, je bent anders geen cent meer waard.”

Weg is ze ... een gedicht is het. Wat 'n vreselijke sufferd ben je toch, Frederik. Heb jij dat niet geweten? Dacht jij mensen te kennen? Voor straf honderd gulden op haar spaarbank ... Grote goedheid ... wat 'n sufferd ben je.

Maar Anna heeft gelijk. Ze voelt hoe Erica is. Ik heb mijn studie verwaarloosd. Anna voelt de ziel Erica als 'n vrouw. Ik bezie haar vanuit mijn scheppende allures en dat is nu fout gebleken? Ik kan er nog niet in geloven. Als ik even nadenk, weet ik, dat ik toch gelijk heb, maar dat Anna het veel eenvoudiger voelt. Ga ik er nog dieper op in, dan weet ik ook, dat Anna stil staat en nu al aan de luiers denkt, wat mij zegt, dat zij de diepte van deze verschijnselen niet kent, ook al vindt zij ze doodgewoon. Wat ze heeft, is uit een natuurlijke bron. Tóch staan of stonden wij voor problemen. Eigenlijk zijn het geen problemen meer. Karel heeft gelijk, werking is het. Alles is nu weer gewoon? Ik wacht nog even af!

Ik ga terug naar huis en wil nu de brieven lezen. Ik lees:

„U wilt gegevens hebben voor wetenschappelijk onderzoek. Welnu, hier hebt u de mijne. Ik kreeg ongeveer tussen de derde en vierde maand zelfmoordplannen. Maar ik ben er nog en in het bezit van 'n flinke meid. Dat is eigenlijk alles. U wilt natuurlijk weten hoe die gevoelens in mij opkwamen,

maar daar kan ikzelf geen touw aan vast knopen. Ze zijn er en ze zijn er niet. Net als ikzelf. Soms was ik volkomen mijzelf, maar op andere tijden stond ik zelf verbaasd om mijn vreemde neigingen. Nu ik naar m'n kind kijk, moet ik wel zeggen: ik heb er iets van gevoeld. Soms doet het ook vreemd en dan begin ik te piekeren. Maar enkele dagen geleden, was het, alsof ze herboren werd. Nu zingt ze elke dag, het is gewoonweg 'n wonder."

Ik zal haar 'n mooie pop zenden en wat geld. Een eerlijk moedertje, maar wat driftig aangelegd. Ik zie dat aan haar schrift ... hoewel ik geen grafoloog ben. Schrift spreekt direct tot me.

Een ander heeft precies dezelfde verschijnselen. Ze is neerslachtig en moet tegen de zelfmoord vechten. „Het is een druk, een zware last, die op je schouder rust, waar je dan geen raad mee weet. Ik begrijp het nu, toen m'n jongen geboren werd, was het uit mij weg. Ik heb er nu vier ... bij al de anderen droeg ik anders, maar van zelfmoord was geen sprake meer. Ik had wel andere verlangens, maar dat kunnen hallucinaties zijn geweest. Alles wat mooi was, trok me tot zich. Ik wilde rijk zijn, was natuurlijk ontevreden met alles. De dokter vond het gewoon. En mijn man lachte maar. Ik wil er niet meer aan denken, want het gebeuren zelf is immers 'n wonder. Het groeit in je op en het krijgt alles wat je zelf ook hebt. Het praat en is blij. Het is leven en ziel tegelijk. Maar eens moet je het weer missen. En daar ben ik nu al bang voor."

„Ik”, zegt een andere moeder, „wilde maar uit. Het huis was me te eng geworden. Als wij geld hadden gehad, was ik de wereld omgevlogen. In alles zag ik ruimte. In alles vloog ik. In alles was ik de eerste, mijn mond stond niet stil. Voorheen was ik zwijgzaam ... In mij is er wat veranderd, maar die nare stilte is uit mij weg. Ik leef nu meer, ik geniet meer van het leven. En mijn jongen heeft een goede kop, 'n goed stel hersens. Jammer, dat we hem niet kunnen laten studeren. Ik zou er alles voor geven. Is dat soms hetgeen ik voelde en wilde beleven tijdens mijn dragen? Gek is het, maar je komt toch niet achter die dingen. Betekenis zullen ze wel hebben."

Zij en de andere moeder elk vijftig gulden. Voor de jongen zal ik (er) werk (van) maken. Doch ik lees daar dat hij piepjong is.

Enfin, het regelt zich vanzelf! Eigenlijk niets bijzonders. De een heeft zelfmoordplannen, de ander drinkt haar wijntje of biertje. De hogere klasse, waartoe Erica behoort, heeft veel verbeelding. Slechts een enkele doet gewoon. Ik stel vast, dat de verfijnde lui zich het meest aanstellerig voordoen. De gewone mens aanvaardt al deze dingen, omdat hij niet de persoonlijkheid van een druktemaker heeft. Er zijn eronder die ineens veel van dieren houden en andere moeders, die juist geen dier meer kunnen uitstaan. Ik voel, dat dit eigenschappen zijn die direct vanuit de persoonlijkheid worden gevoeld. Hé, Frederik, wat is dat? Zeg het over ...? Het klinkt niet onaardig. Maar het was

weer té vlug.

Andere moeders hebben trek in 'n sigaret ... roken als schoorstenen en voelen zich volkomen gelukkig. Prikkelers zijn het, zegt er een, omdat het gegroei in je alles van je lichaam vergt. Voor mij tenminste als ik het goed heb. Ik geloof het ook ... heel natuurlijk is het.

Een is er ... die haar kind al wilde worgen voordat het op de wereld kwam. Met man en macht heeft men haar moeten beletten het kind en zichzelf te verminken. Toen het geboren werd was het 'n half kind. Heeft deze moeder álles van haar kind gevoeld? De dokter zegt: eigen afbraak. Zij zal wel raketelings langs het hartje hebben gestoken, want men vond 'n prik in dat tere lijfje? Waardoor werd de diagnose gesteld? Ik zie tranen op het papier en ik moet haar antwoorden ook. Voor haar smart beloof ik haar ... wat meer stof! Hoe is het mogelijk, hoe duidelijk toch ... Spraken zich hier gevoelens uit? Ik heb veel om te overdenken. Toch ben ik dankbaar dat ik het heb gedaan. Zo zie je, toch ergens nuttig voor, moeder.

Anderen zijn er, die directe verschijnselen van helderziendheid krijgen. Prachtig dromen ook. En kunst. Dat stemt dus met hetgeen Erica heeft beleefd overeen. Met zwakke gevoelens voor vernietiging van de vrucht. En de weerstand om er niet aan te komen. Zij doet aan theosofie. Door haar moederschap is ze ertoe gekomen. Nu 'n volbloed en volgens haar zeggen een goed astrologe.

Ik voor mij voel daar niets voor ... Een vriend maakte eens een berekening voor mij die volkomen fout bleek te zijn. Toen ik merkte, dat het tóch gezocht bleef, zei het me niets meer. Zo vrouwtje, dat is alles! Het andere is niets bijzonders. We namen afscheid van elkaar.

Weer een andere moeder zegt: „Ik had lichamelijke en geestelijke armoede ... Ik versufte door het kind en leed vreselijk aan de nieren. Ik had veel angst, last van huilbuien ook. Ik wist het niet meer. Ik had het gevoel, dat er iets gebeurde met het kind. Toch was het 'n flinke jongen. Maar op achtjarige leeftijd werd m'n jongen dood thuis gebracht. Onder 'n wagen en dood. Had ik dat nu van tevoren moeten voelen? We kregen er nog een en bij deze is alles goed. Ik hoop, dat ik 'm behouden mag. Maar de andere vergeet ik niet. Ik hoop, dat u er iets aan hebt.”

Ik stel vast, dat dit verschijnselen zijn die we straks moeten onderzoeken, indien we door eigen bron niet bedrogen worden. Eén ding is zeker en bewust: de werking, het groei- en bloeiproces kan onfeilbaar voorspellen. O, Van Stein, waarom ga je hier niet op in? Dus die stomme werking bezit bovennatuurlijk bewustzijn. Ik vind dit wel het beste wat erbij is, waarnaar je onmiddellijk 'n conclusie kunt trekken. Waarom denkt een dokter niet door? Het is stof voor de para-psycholoog. Ook de psychiater komt erbij te pas en

de man die aan psychologie doet. De geestelijke faculteiten, ga ik verder, staan op het dode punt! Ze weten met zichzelf nog geen raad en zijn allen klaplopers! Waarom geven ze die mensen 'n titel? Wat zijn ze eigenlijk voor de wetenschappen? Maar dat gaat mij niet aan. Ik huiver. Ik verbloem niets voor ze, omdat ze zo verwaand doen en toch nog niets weten.

Er is nog een brief die waarlijk bijzondere dingen behelst. De moeder heeft tijdens haar dragen last van 'n baard, waardoor zij beslist weet, dat het een jongen is. En het werd een jongen!

Dat groei- en bloeiproces heeft reeds op een leeftijd van vier of vijf maanden het bewustzijn, dat het zich zal moeten laten scheren. Zoiets zet Van Stein zo ongelooflijk te kijk, dat het er voor hem en zijn soort slecht uitziet. Alles bijeen de moeite waard om over na te denken. Ik sloot het onderzoek. Zond allen die hadden meegewerkt een geschenk en sloot me toen in mijn eigen wereld op. Wat later hoorde ik, bij toeval, nog meer over moeders, maar ik had geen lust meer mij erin te verdiepen. Het was vaak wel de moeite waard, maar meestal betrof het zaken die we reeds bij Erica hebben vastgesteld.

Bijvoorbeeld het feit, dat een moeder tijdens haar dragen en éénzijn met haar kind onfeilbaar weet te zeggen, hoe het geaard zal zijn. Het kind waar het hier om ging zit nu in de gevangenis! De moeder had vooruit geweten, dat het een galgenbrok zou worden, dat er niets met dit kind te beginnen zou zijn. Het is bewust slecht. Op al haar belevenissen, opkomende droefenissen en vervloekte geknaag onder het hart, heeft ze geantwoord. En alweer: de werking van Karel en Van Stein voorspelt onfeilbaar! Heeft het kind ziel en bewustzijn? Dat het kind ziel bezit, spreekt vanzelf. Dat is bekend, máár bewustzijn? Dat kán niet volgens de wetenschap. Zijn wij nu gek of moeten we aanvaarden, dat al die geleerden nog geboren moeten worden. Moeten ze niet naar een kostschool? Of is dit het bewustzijn van deze arme wereld? Wat is het? Moeten zij niet zorg dragen, zo spoedig mogelijk aan een ander en beter onderzoek, een scherper, te beginnen, als ál deze tóch zo natuurlijke wonderen voorbij te lopen? Ik weet wel wat ze zeggen, die verschijnselen zijn allemaal abstract. We lopen ons toch te pletter. Maar ze negeren álles! Ik erger me niet, máár, je zou zo zeggen!

Het is geloof ik de tijd nog niet om over al deze zaken te praten. Mij voert het tot de realiteit voor dit zo bovenmenselijke gebeuren. Das Ding an sich spricht (Het ding, zoals het in wezen is, spreekt)! Onze geleerden zijn kalveren of ze zijn slapende bezig het wonder op de wereld te brengen. Wellicht schreeuw ik al te vroeg ... en zetten ze mij straks voor de ware feiten. Maar ook dan zullen we zien. Indien ze gelijk hebben buig ik mijn hoofd.

De redactie liet me weten, dat er nog meer brieven waren gekomen. Ik

vond het echter voldoende en legde hen bij de andere, die hun dienst hadden gedaan. Ik naar Erica ... Ze las ze een voor een. Ze vond me 'n genie. „Hoe is het mogelijk,” zegt ze, „dat je daaraan denkt. Net iets voor jou. Ik ben je ontzettend dankbaar. Zou Karel nooit in z'n hoofd krijgen. Wat lief schrijft deze. Ik heb nog een mooie jurk, Frederik, zij zal die hebben. En deze voor haar jongen wat geld ... Ze kan dan boeken kopen. Erg lief is deze brief, vind je niet? Hoe wonderlijk toch. Zie je, Frederik, dat wij anders moeten gaan denken en dat Karel niet alles kan beantwoorden? Die Van Stein toch. Zal ik hem dit laten lezen? Maar dat is waar ook, ik wil de kerel niet meer zien. Wat 'n realiteit, Frederik. Ik geloof, dat ik dankbaar word, dat ik die narigheid heb gevoeld. Deze brief is droevig. Wat moet je hieraan veranderen? Wat een vreselijke voorspelling. Foei ... ik vind het afschuwelijk. De rest zegt me niet zoveel.”

Maar wat wil dit alles zeggen? Ze hoort me en vraagt:

„Wat zegt het, Frederik?”

„Het wil zeggen, ook al noemen de geleerden je kind leven en werking, dat het in staat is menselijk te denken en onfeilbaar vooruit te zien en zijn gevoelens aan de moeder door te geven. Dit, duidelijker omvat ... voert ons naar een bewuste persoonlijkheid en wij kunnen, zouden kunnen aanvaarden, dat het kind in de moeder al weet waar later de baard zit.”

Ze lacht zich 'n stuip en vindt het 'n openbaring voor me. Já, het is onfeilbaar gezegd en beleefd. „Dit,” zei ik nog, „houdt verband met ál je eigen problemen. Met álles!”

„En wat is dat alles?”

„Dat kan ik je niet zomaar zeggen. Het wijst ons echter naar verschillende richtingen, waar 'n zon schijnt en mensen leven, ook al zijn ze nog niet geboren. Ik moet er eerst over nadenken.”

En ik heb erover nagedacht. Ik sprak er vanzelfsprekend niet te veel over met Erica. Voorzichtig blijven, want ze is veel en veel beter en zichzelf. Ik heb het Karel trouwens beloofd. Onomstotelijk is mij hier iets bewezen, waarvan ik de wetten nog niet ken, maar waarvan ik het bewuste leven mocht aanschouwen. Ik stelde vast, dat de ziel van 'n mens een machtig wonder is, intellectualiteit bezit en voor universeel gehouden kan worden. Of dit alles voor het kind is, de moeder dus zélf hoger bewustzijn ontvangt, óf dat het kind bewust is en in die maanden een eigen persoonlijkheid bezit, kán ik niet verklaren, maar het lijkt me mogelijk.

In mijn dagboek staat: vandaag brieven ontvangen met verbijsterende klanken. Ik beleefde wonderen. Nu weet ik dat ik leef! Het analyseren van al deze ongekende zaken, doe ik binnenshuis ... Ik geloof, dat dit het beste is. Zoveel mogelijk eraan denken. Ik merk nu, dat het één het ander helpt

en zichzelf op de goede weg brengt. Ik heb daarin stemmen gehoord ... De feiten zélf zijn in strijd met elkaar. Maar ik luister goed, totdat ze klaar en rein voor mij staan.

De kletspraat van Karel is reeds voor mij hemels gezang. En mijn universiteit krijgt betekenis! Ik geloof zelfs, dat ik later college kan geven. Ik denk, als ik alles weet, dat ik er een naam voor heb, die wonderlijk in je oren klinkt, waarvan de mensen zullen zeggen: „Hoe is het mogelijk?”

Ik ga God kennen! Ik had niet gedacht, dat het leven zo wonderbaarlijk voor ons mensen was. Ik weet nu ook, dat Hij tot Zijn mensen spreekt. Ik raapte dit alles zomaar uit de goot van de straat op! Schatten liggen er, maar je moet ze zien! Wie zijn ogen openzet, krijgt kleur in zijn hart en moet nu beamen, dat het leven rijk geschakeerd is. Vroeger heb ook ik die schatten niet gezien, maar ik heb de laatste dagen mijn innerlijke ogen opengezet. Mijn kasteel staat nu wagenwijd open! Tot zover! De rest, zei ik al ... bevindt zich nog in mijn laboratorium ... Maar niemand is in staat chaos te scheppen. Mijn wachters staan op de uitkijk!

Erica stuur ik een prachtmand met bloemen. Anna ook. Karel krijgt z'n geliefkoosde sigaret, Simon Arzt. Ik zal hem er 'n massa van sturen, want ik ben zo gelukkig.

Ik zeg je, wie mij gelooft, deze verschijnselen voeren je tot God terug. Nogmaals, ik had niet gedacht, dat Hij zó dicht bij de mensen leefde. Elke seconde steekt Hij Zijn handen naar ons uit en trekt je omhoog. Dan hoor je: „Is er iets, m'n jongen, of m'n meisje?” Als je valt, Hij staat direct naast je! Heb je onwaarschijnelijke dingen, Hij verklaart je alles en zet er meteen een streep en Zijn handtekening onder, opdat je begrijpen zult, dat voor Hem ál de rekeningen zijn betaald. Natuurlijk, ik voelde dát weer, moet je zélf zorgen, dat die wonden geheeld worden en daar heb je 'n stoffelijk verbandje voor nodig. Maar dat is zo erg niet! Ik hoor Hem nu al praten, het klinkt wonderbaarlijk in je oren!

Nu weet ik, dat uren, maanden, jaren, tijd en ruimte, betekenis hebben, als je er zelf in staat. Dit alles is volkomen één! Maar je moet het alweer begrijpen. Ik zeg je, wie eenmaal de draad te pakken heeft, krijgt ook de klos waarin zij gewonden is in handen, zodat je de oorsprong ervan kan onderzoeken.

En die oorsprong is het licht, geloof me, is het leven, de ziel en de geest! Zij kan bidden en zij heeft al gebeden voordat zij op aarde haar werking begon. Ik durf zelfs zeggen: zij stond al een keer voor het altaar en diende de mis, voordat zij zelf tot leven kwam. Het is adem van Zijn adem, groei van Zijn groei. En dat alles zag ik op straat liggen. O, hoe dankbaar ben ik Hem!

Wat 'n dag. Machtig was het! Ik barst bijna van geluk!

Frederik, wij hebben een jongen ... en we noemen hem René

Wij mochten niet klagen: de wetten van Moeder Natuur stelden het menselijke verlangen om het zo goed mogelijk te hebben in het leven, niet al te zeer op proef, en de laatste maanden gingen als in een droom voorbij. Het enige wat Erica zei was: „Het heeft wat te lang geduurd. Maar nu is het er.”

In deze maanden hebben we heel veel gepraat, doch verschijnselen waren er niet. Karel vond – en ik moet hem gelijk geven – dat Erica soms ontzettend overdreef, en toen alles goed ging, merkte hij op: „Zie je wel, de natuur regelt alles!” Toch is hij een rare dokter.

Ik heb hem over deze zaken horen praten, op een manier die voor een geleerde niet minder dan waaghalzerij was. Men kan de dingen ook té nonchalant behandelen, zeker, als het je eigen vrouw betreft, die 'n kind verwacht, ook al denkt men, dat de natuur tenslotte alle leven in handen heeft. Maar komaan: ze hebben nu hun kind. Waarom ze de jongen René noemen, weet ik niet. De knaap weegt, volgens Anna, zes pond en enkele onsjes, nogal een flink kind. Op de dag, dat het kind geboren werd, regende het bakstenen. Erica vond dat niet prettig. Ik ben geen zwartkijker, maar ik denk er het mijne van. Niet omdat het regende, maar om haar onprettig gevoel; dit is weer iets wat niet tot haar wezen behoort. Toen ik bij haar kwam, riep ze me toe: „Frederik, we hebben een jongen en we noemen hem René.”

Karel begon dadelijk met grof geschut, toen hij zei:

„Waar blijf je nu met al je problemen?” Hij had z'n mond moeten houden. Of hij gelukkig is? Hij doet als 'n veulen, dat voor het eerst in de wei komt – hij kan z'n vreugde niet op. Ik voel nu al dat het niet echt is. Wanneer hij over een jaar nóg zo gelukkig is, geloof ik hem. Ik zeg je: dit blijft niet. Er is geen sprake van enig verstandelijk overleg en dat is toch het eerste waar 'n moeder naar verlangt. Ik mis dit eenvoudige gepraat. Ik ben er al die tijd niet naast geweest, ga ik nu zien. Ook hier krijgen wij het antwoord voor en dan is het raak ook. Dit is Karel niet. Maar Erica krijgt nieuwe tikken. Het zal er rauw aan toe gaan!

Welzeker, aan alles komt een eind, ook aan de negen maanden voor 'n moeder. En dan staat ze voor het machtige wonder en moet ze de God van óns en ál het leven bewijzen of ze het begrijpt. Maar ik zei al ... het regende. Hoe is het mogelijk ... moeder ... kindje nog ... dat zo'n regen de overhand op je krijgt en je zomaar verdrietig stemt. Of is het de náwerking? Ik bedoel maar: het geluk in je moet álles omver werpen, moet als het ware kunnen zeggen: ik ben nu als 'n rots in de branding, er is niets op deze wereld, dat

mij mijn geluk ontnemen, verwoesten, bezoedelen kan! Maar het regende en ze vond het geenszins prettig, het overheerste haar geluk. Zie je, toen dacht ik al aan andere dingen, maar tóch wil ik de toekomst niet donker inzien. Ik weet nu, dat wij mensen elkaar kunnen beïnvloeden.

Van de geboorte valt niets te zeggen – alles ging voorspoedig. Toch bleef ze in haar regenbui. Zo nu en dan trok Anna haar eruit, doch ze viel er telkens weer in terug. Je kunt haar horen fluisteren. Ook Karel praat innerlijk, het is net, of hij opeens hardhorend is. Soms zie je z'n lippen trillen. Hij denkt, dat niemand dat ziet, maar ik zie nu eenmaal alles. Je ziet het trouwens ook aan zijn loop, zijn brede schouders, zijn nek, zijn gezwaai met z'n armen en aan zijn geleerde kop, waarachter veel warrende gedachten zichzelf trachten te ordenen, maar tot nog toe tevergeefs, omdat hij zelf telkens en telkens weer de boel op stelten zet. Maar hij gelooft niet in gevoelsmensen.

Wat wil je, Karel? Dat mensen ineens veranderen? Erica kijkt thans door je heen. Een schamele troost is het. Je schenkt haar 'n aalmoes. Ik weet het nu, ik zal nooit trouwen? Vrouwen moeten voorzichtig zijn. Ze krijgen tikken! En wij mannen zijn te ongevoelig voor 'n vrouw als Erica. Die manvrouwen ... bedoel ik niet. O, ze behoeven zich van mijn woorden niets aan te trekken. Ik weet wel, ze hebben ook hun mooie eigenschappen, waar zo'n gevoelige de waarde nog niet van beseft.

Ik heb me wijs laten maken, dat er ... kindmoeders, moederlijke moeders en ... mánmoeders bestaan, een onderscheiding, die de moeders dus classificeert naar hun gevoelsdiepten. Wie de beste is, weet ik niet. Maar allen beleven ze hetzelfde proces. Om dat te leren kennen, zou ik ó zo graag dokter geworden zijn. Juist om al die verschillende werelden, waarvan ik dan, zoals ik toen wilde, het mijne zou zeggen. En ook om daarin wat orde te brengen, wat rust en vrede. Ja, zo was het. Ik zeg niets afbrekends van al deze levensgraden, als ik mij op die manier uitdruk.

Of het overal zo is? Er zijn vaders en moeders die ongelooflijk gelukkig zijn. Ik zag eens een man, die de straat op rende, dolgelukkig, waar hij aan iedereen, die het maar horen wilde, verzekerde: ja, hij was de gelukkigste man van de wereld. Moeders glimlachten om het broekje. Ik schatte de man op hoogstens dertig en begreep dat ze er te lang op hadden moeten wachten. Maar misschien zijn mannen anders.

Ik ben 'n rare kerel ... Niemand van al die mensen, ongeveer 'n twintigtal, waaronder ouden van dagen, die ik hun hoofd zag schudden ... dacht er geloof ik aan te informeren, waar deze jonge vader woonde. Men dacht toen, dat ik bloemen wilde laten bezorgen en ik liet het zo. Mij ging het om zijn adres en voorlopig niets anders. Een jaar later – geloof me, ik spreek de waarheid – wist ik, dat diezelfde vader holderdebolder door z'n geluk ging.

Hij verbrak in de eerste plaats zijn huwelijk, sloeg moeder en kind de kamers door, stal als de raven, totdat hij er zelf een eind aan maakte, omdat men hem anders voor minstens tien jaar zou hebben opgeborgen. De advocaat, een vriend van me, die reeds drie maanden na de geboorte trachtte te redden wat er te redden was, gaf het op. Zo ellendig was de persoonlijkheid van dit onnatuurlijke, mannelijke instinct. Ik wil maar zeggen: wees toch voorzichtig met je geluk. Loop er niet mee te koop. Het is veel moeilijker het geluk te bewaren dan leed of smart. En ook dat geloven veel mensen niet eens, maar ik zou het je kunnen bewijzen.

Die oudjes dachten er precies als ik over ... Zij kenden dat onnatuurlijke geluk veel beter, maar gingen sloffend verder, daar ze wisten, dat Moeder Natuur je 'n kat in de zak verkoopt, waar je later geen raad mee weet. En zo zijn er duizenden gevallen ... Dat weet men trouwens zélf ook.

Voor Erica is Karel nu al een schamele troost, zei ik zo-even. Het is hard voor een moeder, maar wat kun je eraan veranderen? Je ziet nu, dat de vader niet gereed is voor de moeder en de moeder niet voor haar man. Deze twee verschillende werelden hebben 'n kosmische opleiding nodig, voordat ze aan kinderen krijgen mogen beginnen te denken. De één zoekt het bij de ander, maar beiden zoeken het tevergeefs. Ze missen iets!

Ze kennen elkaar niet! En daarom is er geen geluk. Waardoor ik dit zo zeker weet? Omdat Erica het mij door Franz Liszt heeft getoond. Het is nu een deel van mijn eigen hart. Ik zeg je weer, als opgeschoten jongeman had ik daar al erg in. Hier in huis regent het nu bakstenen. Er is geen toenadering, want Karel doet alsof hij er niet zélf bij is, niet uit hem de kiemen kwamen, die Erica opnam en die haar de hemelen deden zien. Weet je nog hoe het orgel speelde? Hoe de kaboutermpjes aan haar grote teen zaten te wriemelen, waardoor ze zich geprikkeld voelde? Zag je niet, dat het stralende licht van de hemel een roos vlocht, op haar zo mooie hoofd? Haar lipjes kleurde met het smaragd van Onze-Lieve-Heer? Toen tuitte er iets in haar rechteroor ... En ze hoorde dat gefluit heel duidelijk, maar het orkest, duizend man sterk ... zette, de „Liebestraum” van Franz Liszt in. Ze zonk weg, nét als ik dat onderging en zoals elkeen, die een hart heeft, voelt!

Zie je, dát zijn ze al vergeten! Het is oud roest geworden. De oorsprong van het leven is voor hen een lichamelijk spel, in plaats van een universeel bezit, dat de Goddelijke zaken gestalte geeft. Hoogstens laat men er een mis voor lezen. Of dacht je, dat het anders was?

Ik weet wel, ze hebben er beiden schuld aan, maar ze kennen ook de wetten ervan niet. Ze zien niet meer, dat deze melk nimmer verzuurt. Als je dat kent, de ruimte ervoor waarachtig bemint, liefhebt, staat Hij alweer naast je om je 'n klein stapje verder te helpen. Nú weet je, dat alles in je en aan je,

licht is. En als je dat ziet, het steeds weer in de ander voor heilig verklaart, is het ook steeds weer nieuw en een schepping apart, omdat je weet ... Nee, niet waar Abraham de mosterd haalt, – ik vind dat té goedkoop, want wij hebben het over het eeuwig geluk voor man en vrouw! – doch weet waar het Goddelijk zaad geborgen is.

En dan kun je stemmen beluisteren. Elk geluid van haar is je welkom. Ook al is ze snipverkouden ... staat ze voor een besmettelijke ziekte, het is je welkom. De roodvonk van haar leven voert je tot de inspiratie. Als dokter stap je over alles heen en maak je je niet druk meer, als er zo twee per dag onder je kundige hand het onvergetelijke leven verlaten. De volgende dag ben je weer zeker en zelfbewust en gelukt een operatie volkomen. Maar nu heb je lief ... alles wat leeft ... Hij staat nu naast je en hanteert het mes voor je en dat andere leven. Of het een kind is of 'n volwassen mens, heeft geen betekenis ... Daarachter leest men 'n mis en dat kost geen cent! Nu hoor je Hém zeggen: Dacht je, dat het anders was?

Erica lijdt eronder. Deze grote gebeurtenis bezit het licht niet, dat zij ervan verwachtten. Ik zei al: het is ziel, het is leven, het is geest ... Voor hen is dit kasteel potdicht! Hoe hard het ook regent, zij staan buiten. Tegen dit weer kun je je niet kleden! Het is onmogelijk!

Ik weet nog alsof het gisteren geschiedde, dat Erica lust kreeg om een wandeling te maken, juist toen het stortregende. Toen Karel er iets van te zeggen had, kreeg hij te horen:

„Juist nu. Karel-lief ... Juist nu het giet, gaan wij wandelen. Je moet álles van Hem aanvaarden, bewonderen en liefhebben. Alles! Hoe beleefde Chopin dit genot? Hoe Beethoven en Mozart? Als er geen regen was, hadden wij al dat wonderbaarlijke moeten missen.”

Haar ogen fonkelden, haar gestalte straalde licht uit, haar stap, zeker en bewust, schonk haar tevredenheid. Het geluk van Moeder Natuur. O, ik hoor haar nog ademen, zich vol zuigen, zich tegoed doen aan al deze gaven van boven, waar ze raad mee wist. Enige dagen later, toen ze voor haar vleugel het lied van de ruimte wilde vertolken ... dankte ze, ondanks haar verkoudheid, de lieve God, omdat het haar zó goed ging en haar vingers de regen in zich voelden. Tóén geloofde ze, dat ze voor de „waarachtige” inspiratie open stond. Doch even later, was het uit haar leven verdwenen! Nog hoor ik haar zuchten ... Jammer, vond ze het, maar vond toch de regen 'n openbaring.

En thans? Wat 'n machtig verschil is er. Ik ken deze ziel dan ook niet meer, deze zo doodgewone regen slaat haar, overdekt haar met een naargeestig kleed, waar een natuurlijke ... mot ... in zit. Ik ril en beef erdoor, wat jij denkt, moet je voor jezelf uitmaken. Maar Karel ziet en hoort het niet rege-

nen. Ook dit 'n verschijnsel?

Karel kreeg geen antwoord. Hij deed ook echt onbeholpen. Hij geeft zich thans een eigen karakter. Zij ziet er doorheen, fantastisch is dit. O, wat spelen mensen toch komedie. Ik zou hun willen smeken: blijf toch jezelf! Maar ik bemoei mij er niet mee.

Karel verwachtte een boodschap van zijn zoon. Nu is die boodschap al gepost en weldra zal zij bezorgd worden. Kijk nu eventjes naar die brievenbesteller. De man heeft een masker voor en doet vastenavondachtig. Hij loopt in 'n gemaakt pakje rond en zingt leuke liedjes, maar is zijn afkomst al vergeten. Jij moet de rekening betalen ... ook al kreeg je bloemen gestuurd.

Een prachstem heeft het kind, maar iets te schor. Karel denkt al aan die postbode. Maar hij weet nog niet, dat hij van een ander dorp komt en ver heeft moeten lopen. De man ziet er oud uit. Ik ergerde me, toen ik dit alles vaststelde en vond mezelf onbegrijpelijk. Maar die stem ook!

Een kind verbergt niets, ook al is het enkele uren oud, hoorde ik lang geleden iemand zeggen. Ik geloof nu, dat die geleerde gelijk had. Ikzelf ken dit genot. Ik voel dit stemmetje, het zegt mij iets meer dan het aan het publiek zeggen wil. De stem vertolkt het karakter. Als het kind later wat meer bewust is, verandert de stem, doch dan hoor je hoe de innerlijke toestand is, ook al sta je voor daden, die het tegendeel trachten aan te tonen. De stem waarschuwt meestal, vooral 'n moeder.

René is wat te schor dus. Ik zou nu al kunnen zeggen wat het straks te betekenen heeft, maar dan volgens de vorige verschijnselen. Karel hoort het ook wel aan, maar denkt, dat het zo hoort, de natuur weet het. Als het maar geen kat in de zak zal blijken te zijn. Dit kind is té oud! Ik kijk niet naar het gerimpelde snoetje, dat zegt niets. Het is iets anders.

In Indië werd ik door de vriendelijkheid van 'n stem gewaarschuwd. Ik hoorde erdoor, dat ik bedrogen en vergiftigd zou worden. Ik liet dat zó met zorg klaar gemaakte eten staan en gaf het mijn hond, die 'n uur later de geest gaf. Zo'n Indisch kind toch, ze verraadde zich volkomen – of was dit bescherming? Hoe ook, ik hoorde het aan de stem. Ik keek niet eens op, toen dat lieve kind naast me stond en mij m'n eten voorzette. Haar stem klonk me in de oren als het gemiauw van 'n bergkat op verre afstand. Ik likte er niet aan. Ik zag mijn kist niet ... De menselijke stem echter gaf me juist voldoende te kennen om mijn leven te redden. Ik wilde bij voorkeur niet vermoord worden, zomaar op de dag ... daarvoor vond ik het leven te wonderbaarlijk. Van dat ogenblik af lette ik speciaal op de menselijke stem en zou je er thans alles van kunnen vertellen. Een ontzagwekkend groot boek is het. En ook dat gedeelte van mijzelf krijgt straks een plaats in mijn „Universiteit”, waaraan de studenten in geen twintig jaar het doctoraat zullen behalen. Zó eenvoudig is

het! Je gelooft het zeker weer niet, doch toen voelde ik mij één met Socrates. Ik zei toen tegen hem: man, je was er dicht bij, als al die beunhazen je ontzagwekkende kennis nu maar niet verknoeien. Of je zult nog een keer – als het kan tenminste, want de mens leeft slechts éénmaal op aarde, volgens velen – nog één keer zul je hier moeten terugkeren, om je eigen faculteit het Goddelijke sproeibad te schenken. Mij had men erdoor om zeep willen brengen, maar ik nam het niet!

En de stem van René zegt me ontzettend veel, méér nog dan Erica's zwaar-geestig gevoel, haar verdoofde zélf! Want dat is ze, ze lééft niet!

Ik zou bijna willen zeggen, René voelt al waar straks de baard zit. En ga ik nog even verder, dan vraagt hij nu al waar hij de beste scheerzeep kan krijgen, en waarom nu mannen zich eigenlijk moeten scheren en vrouwen daarvan geen hinder hebben. Zag je dat magere snuitje? Een gek ding is de man. Je zou erom kunnen lachen, maar je weet dat het heel natuurlijk is en lacht niet. Ja, waarom hébben wij 'n baard? Waarom de moeder niet? De God van al het leven heeft het toch maar geweten. Hij weet nu ook, waarom ik voel, dat dit stemmetje te oud is. Ik denk er het mijne van ... Ik hoor, dat gekraak ... Voor Erica is het evenmin engelengezing ... anders tintelde ze nu van schoonheid, zweefde ze in haar ruimte en die van haar kind. Doch ze is als lood zo zwaar. Je zou haar zo kunnen kisten.

Ik scheid ermee uit, het heeft geen zin daarop door te gaan. Ik sta toch met alles alleen. Had ik een gehoor van studenten, dan kon ik mijn ontdekkingen aan het nieuwe geslacht doorgeven, maar ik heb dat nog niet. En nu wordt alles zo zwaar. Je staat voor 'n berg. En dan is er weer iets, wat zegt: drink en eet, dit is Mijn Bloed, dit is Mijn Lichaam, wat wil je?

Karel haalde de volgende dag reeds zijn oude koeien van stal en toonde Erica, dat ze geen melk meer konden geven, omdat ze nu in een verkeerde richting graasden. Telkens rolden ze nu zijn sloot in, ze doen het achterstevoren. Hij wist niet, dat daar nog geen brillen voor geslepen zijn. Zijn koeien gedragen zich als witte muizen dat kunnen, ze zijn zo vlug als water ... Erica heeft echter geen lust zich erin te verdiepen. Ze zegt: het is te modderig!

„Zie je,“ zegt hij, „dat had je zó moeten doen. En dit hoort anders. En dat ook. Als je het anders gedaan had zou je nu gelukkig zijn. Wat kan ik voor je doen?“ Als er dan komt: „Zorg eerst maar voor je zelf“ dan weet je, dat er ook hier geen geluk leeft en dat de een de ander tot last is. Doch deze beiden begrijpen niet, dat het zo heel anders kan. Je staat nu voor de persoonlijkheden, die zich niet willen buigen en dit enorme geluk niet begrijpen. Een kleinigheid, maar één, die duizenden kilo's weegt. Ze staan voor elkaar en, niet wetend hoe elkaar te bereiken, scheppen ze een chaos. René roept hun reeds toe, het kind praat tegen de ouders, doch zij horen dit nog niet. Al wat

ze doen, is zichzelf verwijderen van Hem, van wie ze alles ontvingen.

Karel toont haar zijn bonkige manieren. Daarna hoorde ik wat gehuil en moederlijk gesnotter. Hij vergeet zich als vader, ze zijn voor dit wonder niet gereed, een probleem is het! Hij had anders moeten handelen en hij weet het, maar is te trots om het toe te geven. Kijk thans naar je boerderij, Karel, maar weet, dat het anders kan, beter; wat meer gevoel zou je openen voor dit wonder.

Gelegenheid om eventjes met haar te praten kreeg ik niet. Trouwens, zij had het niet gekund. En eerlijk gezegd, was ik er bang voor. Treed eens in een leven dat alleen duisternis is? Foei! De dekens tot aan haar kin opgetrokken, ogen gesloten, zwaar denkende, zo ligt ze daar. Ik voel zwaarte, eigen afbraak? Ik had een vermoeden, dat dit een chaos zou worden, nu geloof ik het zeker. Een mens kan nu eenmaal geen stukken overslaan.

Zoals ik al zei, Anna probeert alles om haar te steunen. Erica schenkt haar knikjes. Anna begrijpt het en doet alsof ze alles weet. Haar krachtige persoonlijkheid werkt stimulerend en kan bergen verzetten. Een prachtziel is het. Ik geloof, dat Erica nu gevoeliger is geworden, waardoor het niet zo eenvoudig is haar zuiver, zoals ze uiteindelijk moet zijn, aan te voelen. Of dit door het kind is gekomen? Of dit als al het andere beïnvloeding is? De dokter zegt dat alles in orde is. Ook dit behoort erbij. Maar ik weet het niet. Ik heb mijn eigen gevoelens, doch durf geen analyse maken. Anna schudt haar hoofd, haar rokken knetteren door het huis, ook haar voetstap is anders. Ze berekent haar tred. Alles is anders aan haar, wij zien verandering komen, wij allen beleven het voor ons zelf. Maar wie doet het goed? Het was afwachten.

Ik heb het kind gezien. Zoals ik het van tevoren voor mezelf uitgetekend had, is het! En geloof me, dit leven leeft in mijn ziel, het maakt als het ware deel uit (van) mijn leven. Ik weet niet waardoor, maar ik voel het. Je zou denken, dat het niet mogelijk is, maar ik kom er niet vrij van, deze gedachten lopen mij achterna. Ik leef er als het ware door. Ik geloof ook, omdat ik het al zolang mocht volgen, dat die gevoelens in mij leven. Ik keek reikhalzend naar dit ogenblik uit, maar het is me tegengevallen. Mijn hemel, dacht ik, wat ben je toch een ongeluk, ik deed weer als vroeger en werd kinds. Karel rende de deur uit, er was weer iets. Erica smeekte mij te blijven; ze vroeg het met haar ogen. De deur sloeg weer te hard dicht, een schok was het voor haar en het kind. Ze hoorde nog hoe hij zijn auto startte, een laatste groet aan haar en dat in de wieg. Meer was er niet.

Ze slaat eventjes haar ogen op, maar ze vallen meteen weer toe; ze zijn, zie ik, loodzwaar. Het duurt eventjes, dan kijkt ze in mijn richting en van mij naar de wieg. Kijk zélf eerst, komt er tot me. Maar ik ben als een stuk steen. Ik zou mezelf een pak slaag willen geven, zo onbeholpen gedraag ik me. Mijn

lijf zwijgt, vanbinnen sta ik stil, maar een moeder vraagt me iets. Ik moet handelen en ik kan het niet. Het duurt zeker tien minuten, smartelijk is het voor haar, doch dan hoor ik:

„Ik weet het niet, Frederik, ik weet het niet.”

Haar lippen perst ze rood, zo-even waren ze lijkwit, en ik kan nog steeds niet spreken. Toch moet het! Ik had mezelf wel kunnen vermoorden, zo griezelig is het. Wat voor 'n sufferd ben ik toch. Toch is er contact met haar leven, haar denken en voelen. Ook dat zuig ik in me op. Ik schrei vanbinnen, ik voel mezelf noodlottig. Ik zou willen sterven. In mij is er wanhoop, kortsluiting, mijn leven is verdord. En ik ben niets waard, niets, wanhopig ben ik!

Ik zit hier en ben een levende dode. Ik denk en ben tegelijk gedachtenloos. Ik beef! Nu of nooit, praten moet ik, ik kan haar zo niet alleen laten. Ik zit maar en doe niets. En zij vraagt en smeekt om een antwoord. Ze kijkt wat ik doe, maar zij blijft loodzwaar. Ik ben nog niet zover, dat ik het kind aanvaarden kan en aan haar verlangens voldoe. Ze verwacht van mij dat ik iets liefs zeg, maar ik kan het nog niet. Ik ben als bevroren! Als Anna binnenkomt breekt er iets in me. Erica kijkt nu naar me, ze doorboort me met haar blikken. Ik ben intussen tien keer gebrandstapeld. Ze denkt aan mij en aan haar kind. Nu gaan de ogen naar het wiegje en hoor ik:

„Hier moet toch elkeen van kunnen genieten, is het niet, Frederik?”

Haar stem zegt me veel. Er vliegt nu over mijn lippen:

„Zo is het, Erica, vanzelfsprekend, zo is het! Elke ... mensenzoon moet dat.”

Wat is dat nu weer? Ze lacht toch. Ik heb iets bereikt, maar waar ik geen deel aan heb. Ik had willen zeggen: elk mens ... en er komt elke mensenzoon. Ik vind het afschuwelijk. Ik voel me als een geslagen hond, doch ik kijk naar het kind. Ik prevel iets en doe erg dwaas. Zij volgt het kind, ze gelooft zelf, dat ze met Renétje praat. Maar hoeveel mensen leven er nu in haar? Staan wij voor nieuwe problemen? Dan zegt zij:

„Blijf niet te lang weg, Frederik.”

Ik beef en beloof haar spoedig terug te komen. Maar ik ben 'n geslagen man. Ik moet eruit! Dan sta ik al buiten en ren het bos in. Toch zie ik Anna nog voor me, die geloof ik medelijden met mij heeft, hetgeen ik vreselijk vind. Er is een ongekende drang, die mij naar buiten loodst. Had ik uitsluitend op eigen kracht moeten steunen, weet ik nu, dan was ik in elkaar gezakt. Maar als ik denk aan Anna, dan voel ik me krachtig. Kom ik met René en Erica in contact, dan sla ik tegen de grond en doe hulpeloos. Het is dan net of ik aan de dood moet denken. Anna zette mijn benen weer onder mijn lichaam, nadat die twee daar ze onder mij vandaan sloegen. Ben ik dan nog zo onbeholpen?

Ik ga denkende verder. Ik was besloten om vandaag, op de gezondheid van moeder en kind eens lekker te gaan eten. Nu is het, alsof René mij het eten niet gunt. Een misselijk gevoel krijg ik als ik eraan denk. Ik laat me op m'n bank neervallen, maar ik zie me tegelijk wandelend verdergaan. Er klopt iets niet in mijn bovenkamer, geloof ik. Plotseling zie ik, dat ik ren en toch zit! Ik wilde schreeuwen, maar kon geen geluid uitbrengen. Ik dacht door het bos te vliegen, maar zag aan mijn schoenpunten dat ik zat. Nu zwijg ik, ik wil niet meer denken, zo ongelukkig voel ik me. Ik heb trek in een borrel, want ik weet dat ik te veel kreeg van het goede.

Wat 'n dag is dit! Beethoven, Mozart en Franz Liszt met zijn treurmarsen, liggen nu thuis: ze zijn ziek. Ze spelen geloof ik voor zieke. Ze hebben hun inspiratie verloren. Hun geestelijk kindje ligt al onder de grond. Erica kent hen niet meer, ook die steun is zoek! Ook die kunst is lariekoek voor haar leven gebleken. Niets helpt, niets, wij liegen en bedriegen, wij houden elkaar voor de gek. Op mensen kun je niet op aan, ze denken niet, ook al denken ze, dat ze het zo mooi en machtig vinden, kletspraat is het! Ik heb dit zo-even moeten aanvaarden. Er zijn geen nuttige dingen op de wereld die de mensen steunen, alles is verbeelding! Ik geloof, dat ik geen wijsheid meer opraap, het helpt toch niet. Ook dit behoort bij mijn universiteit, doch het is zwaarte, armoede!

Het is weer avond geweest – ik geloof de eerste of tweede dag na de geboorte – en ik was n t gek van het denken en door mijn onbeholpenheid. Ik vond mezelf nog ongeboren en had er tegelijk wel een einde aan willen maken! Is het niet afschuwelijk?

Wat ik een dag tevoren nog wijsheid vond, is vandaag als een wijsgerige kermistent. Zotte verwaandheid is het! Ik, dom mens, zag de wereld en de mensen al veranderen. Ik leef nu weer in duisternis en ik kom er niet uit. Toch moet het! Ik ben evoluerend verdergegaan, maar er kwam plotseling een halt, dat ik n g niet begrijp. En nu weet ik het. Karel heeft gelijk als hij zegt: alles is werking, alles is „natuur"! De natuur is het. All en ik ben het nog niet! Maar als ik daarop inga, hangt hij aan zijn paarden en slingert in een ruimte van gevaar. Mij t  wild, t  gevaarlijk!

Toen ik hieraan dacht, aan zijn werking en zijn natuur, kwam er plotseling weer licht in mijn leven en voelde ik me weer gelukkig. Ik zou nu kunnen zeggen, kletspraat, beste man! Ook al zijn wij er nog niet, toch is alles anders! Toen zag ik een hand, en die trok er mij weer uit, ik houd die hand stevig vast, het is mijn leven en geluk! En het was een hand! Ik laat me dit niet ontnemen! Ik z g het! Ik beleefde het! Maar ik weet nu ook, dat wij het t  ernstig in ons opnemen. Wij moeten deze dingen doodgewoon zien. Miljoenen moeders beleven het en blijven zichzelf. En Karel heeft gelijk? Ik

volgde Karel in gedachten en zag hoe hij achter zijn paarden aansleepte. Dat zijn z'n karaktertrekken, zo is zijn persoonlijkheid. Ik doe het dus liever wat eenvoudiger, ook al ga ik soms te ver weg van eigen stal, ik weet wat ik doe en hoe ik denk, maar hij weet het niet! Toch ga ik voetje voor voetje verder. Ik doe nog wel wat vreemd, maar ik ga vooruit. Hij niet, hij staat stil! Ik geloof, dat hij nu in één van zijn eigen sloten ligt. Ik steek geen hand naar hem uit, de dokter moet nu maar eens kijken hoe eruit te komen. Lang genoeg heeft hij mij door zijn moddersloten gehaald. Ik vertik het langer! En dit Renétje liet me dat weten. Daarom ben ik er zo spoedig weer bovenop, maar gevaarlijk was het!

Hoe zal God van ons mensen denken? Wilde Hij, dat dit kind geboren werd? Volgens Karel heeft God wel wat anders te doen. Ik weet nu zeker, dat het vallen van zijn paarden hem zijn boerenkop zal doen buigen. Er is geen andere verklaring voor te vinden, dit is het! En nu staat hij voor de gevoeligheid van Erica en weet er geen raad mee. Wordt dit een gebroken hart? Aan een kist wil ik niet denken, maar je zou zo zeggen?

Ik ben weer bezig karakters te slopen – waarom laat ik hen niet met rust? – dit is een bloedige bladzij in het dagboek. Ik weet eigenlijk niet waar te beginnen. Ik zie nu dat er veel tussen aanhalingstekens staat, vooral waar het over mezelf gaat. Doch het schrift verzwakt en ben ik aan het denken, zonder te vinden wat ik zoek. En toch ben ik zeker van mijn zaak. Ik lees alles na, zin voor zin overdenk ik, maar kom er nog niet achter. Toch, geloof ik, heeft alles betekenis! Alles! Ik schrijf nog in het dagboek:

„Ik was in de stilte en ik verwachtte mijn kind. Plotseling begon het te regenen, een onweer was op komst. Ik rende naar huis terug, maar onderweg verloor ik mijn kind. Toen ik thuis kwam lag het in zijn wiegje en keek naar me, gewichtig! Het was net alsof het iets wilde zeggen, maar ik verstond het toen niet. Nu weet ik dat het tegen mij wilde zeggen:

Ik wist het al zolang, Moeder! Ik rende nog harder en was veel eerder thuis. Ik wist al zolang dat het zou gaan stormen en nam dus mijn maatregelen. Zie je?”

Ik smet de pen uit mijn handen, wilde het geschrevene verscheuren, maar deed het niet. Ik sloot de zin af, omdat ik er geen snars van begreep. Het lijkt waanzin! Toch kwam ik tot diep nadenken. En wat later schreef ik nog:

„Je wist niet, mijn moeder, dat je in een sloot gevallen was? Ik was het, die je er weer uit trok. En wat vader doet is erg. Ik roep hem wel op het matje! Maar dan regent het peren en appelen voor zijn leven van bovennatuurlijke verwaandheid, met het opschrift: „Ook deze zijn in het paradijs gegroeid.” Ze zijn niet om ze voor de koeien te smijten, als paarden voor de zwijnen. Ze hebben lichtjes, ze zijn als bijeengestampde wierook die niet brandt. Je ruikt

het echter, want je staat nu voor je eigen ziel. René!”

Ik ben voor mirakel gevallen en kom er eerlijk en rond vooruit, ik ril en beef weer van mezelf. Ik heb geslapen en ik weet nu, dat ik voor 'n schok ben behoed, zo'n ellende vind ik het. En achter dit alles zag ik Zijn hand, de treffer! Ben ik thans door Hem aangeraakt? Zo te zien is het onzin, maar het beven van mijn hart wijst mij naar een ander antwoord. Ik lees de onzin wel tien keer over en blijf er met mijn vingers af, je kunt het niet weten. Ik voel iets, maar weet niet wat het is. Wellicht wordt dit nog het beste van alles wat ik reeds geschreven heb.

En toen was het weer avond, de zoveelste dag na deze geboorte, die mij van de ene verwondering in de andere bracht en ik dacht: ik ben gelukkig of ... een verwilderde gek. Maar ik leef nog en ik kan nog denken ook, in mij is er gevoel. Die avond echter was ik stomdronken!

En de volgende dag wist ik beslist, dat mijn dienstmeisje me bestal. Ik nam dan ook een besluit om goed van haar af te komen. Ik weet zeker dat het me lukt! Droevig is het!

Toen ik de volgende keer voor m'n dagboek zat en las, wat ik had geschreven, kwamen er nog wat krabbels bij, die niets voorspelden, en sloot het boek weer. De rest zal ik onthouden. Het zal wel weer in strijd zijn met elkaar, daar wacht ik op. Maar wat voor maskers zie ik toch? Er gaat geen uur voorbij of je staat voor maskers! Als er weer iets door m'n hand geschreven wordt, waarvan ik de schepper niet ben, hang ik me op. Dan hoeft ik dit diefachtige kind niet weg te jagen en wordt het een bloempje op mijn graf. Wat 'n onzin bedenk ik toch.

Maar ik kan bijvoorbeeld zeggen, welke dingen zij in haar handen heeft gehad. En ze leest mijn brieven, wat het ergste van alles is! Als ze in reine liefde de brieven las, zou ik haar tien gulden opslag geven, nu moet ze weg! Ik denk dat ik straks al mijn rommel verkoop en weer op reis ga! Jammer voor mijn vrienden. Erica en Anna zullen het vreselijk vinden. Karels vind ik genoeg. Ook al is deze een aparte, een kwajongen met een goed stel hersens, ik laat hem zonder veel spijt alleen!

Ik zie thans het ogenblik, waarop ik hen leerde kennen. We maakten een reisje en kwamen met elkaar tot een gesprek. Mooi weer was het, met de fjorden in zicht. Toen begon het. Na wat heen en weer gepraat kregen onze karakters contact. Ik stelde mij op hen in en volgde hen in alles. Zij niet, zij deden dat anders. In de stad teruggekeerd, volgde daarop mijn eerste bezoek. En nu kom ik daar nog, veel zelfs, en ben ik één van de beste huisvrienden geworden.

Voordien was het reizen en trekken – veel heb ik gezien van deze wereld en veel geleerd, geloof ik. Veel bankrekeningen moeten betalen ten behoeve

van een ander, hoewel ik er nog geen goede kennis door won. Zo gaat het meestal!

Thans heb ik mijn honk, ik kom geloof ik niet meer weg, ook al bezit ik nu deze gevoelens. Ik weet nog niet waardoor het komt, iets wil mij verjagen, maar het gevoel om te blijven is sterker en zal het wel van het vorige winnen. Wil Hij soms niet, dat ik vertrek? Wat een verbeelding weer, maar ook dat kun je nooit weten. Als mens heb je telkens weer iets anders. Is er niets, dan zoek je het juist! Wij zijn nu eenmaal zo.

Maar ik sta nu voor een bedriegster en nog wel in eigen huis! Afschuwelijk is het! Het is alsof ik onder de luis zit. Een massa ellende wordt het. Een ruige, nare boel, ik wil dat niet! Ik geloof, dat nu álles tegen mij opstormt, juist nu, nu ik rust nodig heb. Door die dingen kun je niet denken, ze halen je uit je wereld van de stilte en het geluk. Kostbaarheden gaan tegen de vloer door die laag-bij-de-grondse zaken en dat moet niet.

Ik weet nu al, dat ik hier niet vandaan kom. Vreemd, hè, maar je zult het zien. Waardoor ik het weet, begrijp ik zelf niet goed, maar het is er! Als ik die gevoelens volg, zit ik bij Erica en bij haar kind! Ik ben doofstom, maar als ik ergens naar luister hoor ik het toch! Zoiets gek is het! Maar als ik ga, krijgt Karel de overhand en verhuist Erica naar een wereld waarin ze alleen staat en nooit meer een sprankje liefs ontvangt. Ook dat weet ik!

Karel zei me laatst, dat ik te veel naar de grond keek. Ik voelde wat hij ermee wil zeggen, maar zelf zoekt hij naar de eerste grassprietjes en ziet ze niet, al staat hij er bijna bovenop. Hij wil wel, maar hij kan niet, nog niet. Wat is het? Waardoor is een mens aan handen en voeten door het eigen karakter gebonden? Dat is Karel niet, hijzelf loopt achter „zichzelf” aan en zoekt naar die man! Soms hoor je hem kreunen, of het echt is, durf ik niet te zeggen. Het is net het verhaal van Hans en Grietje, verouderde kunst, ook hij doet aan veroudering mee, doch plaagt er Erica door! Als je het mij vraagt, wordt dit een gekraakt leven!

Als ik blijf, krijgt hij nooit meer de gelegenheid om mij in zijn sloten te trappen. Toch heeft hij in deze jaren moeten aanvaarden, dat ik soms rake dingen kan zeggen, ook al ben ik onbeholpen van natuur. Of dit aangeboren is? Op werkelijk talent wijst? We weten het niet! Hij zegt tegen mij: „Alles is kunst aan je, taai als een modderplant groeit de kunst (in) je leven.” Die Karel toch. Ik voelde me allerminst artistiek, toen hij hierover sprak. Maar ik stop, vandaag is het genoeg, anders verlies ik mezelf weer en dat moet niet. Mijn gedachten zoeken naar de ruimte voor dit leven. En nu bouwen ze aan een andere persoonlijkheid. Ik ga er achteraan en vind het goed! Ze sluipen uit me en zoeken ander licht. Komt dit ook al uit Renétje? Vreemd is het, ik voel me zo één met dit leven, angstig één bijna. En wat heb ik met dat kind,

die ziel of geest, te maken? Niets! Zag jij het ook, Erica? En jij, Anna? En jij, Karel?

Een ding is er, dat me gelukkig stemt. Karel vertrouwt mij als zichzelf, anders waren wij trouwens reeds uit elkaar gegaan. Het komt waarschijnlijk omdat de vrouwen mij niet als man appreciëren. Doch het kan ook een andere oorzaak hebben, die ik ook ken, maar waar ik niet over praat. Dat komt later wel eens als dat nodig zou zijn. Of Hij moet er anders over denken, dan hebben wij ons maar te buigen. Karel is er in elk geval gerust onder!

En wéér sta je voor maskers ... élk ding heeft er een. Maar hoe zijn de vrouwen? Ik weet er alles van, ook al ben ik daarin onbeholpen. Je hoorde het zelf, ze mogen mij wel en ze spreken goed over me. Maar wat is het? Waarom zeggen velen, dat ze mij niet als man zouden verkiezen? Gaat dat gevoel van mij uit? Stoor ik die zielen? Wát is het? Ik weet het wel, maar ik zeg het niet, ik hou dit voor het allerlaatste. Ik durf nu nog niet zeker zeggen of ik het neer zal schrijven. Het houdt met veel in mijn leven verband, met mijn ganse karakter, ik leef erdoor en ik ben juist dáárdor op deze weg gekomen, geloof ik. Het is alsof het moet! Maar wat de vrouwenziel erdoor voelt? Mij een raadsel, tóch begrijp ik het! Dit druist wel tegen elkaar in, maar ik laat het zo. Het is iets wat er eenmaal is en toch niet meedoet. Het is ook van jezelf, maar het hoort je geloof ik niet eens toe! Zie je, dat zijn nu die maskers! Wie heeft ze en kent ze niet voor zichzelf? Alleen als ik in de natuur kijk, denk ik, dat daar alles in orde is. Dieren hebben er geloof ik geen weet van. Alleen wij mensen lopen ermee rond! Schandalige zuigerij vind ik het, het is net alsof het je niet toebehoort, maar alles in en van je leven draait er omheen, maakt er deel vanuit. Het voert je omhoog en omlaag. Je zult zien dat ik gelijk krijg, ook al weet ik er nu het juiste niet van. Het leeft immers en het kan denken ook!

Mijn hart is echt, werkelijk, en ik weet wat ik doe. Erica is een uitzondering, ook dat weet ik. En toch zegt ze het!

Toen ik destijds van 'n reis terugkeerde lag mijn vader op sterven. Zo vroeg was ik al van huis weg en wandelde ik door Gods vrije natuur, door Zijn machtig mooie wereld! Had ik vaders geld niet gekregen, dan zag het er nu slecht voor me uit. Gelukkig liet hij mij zijn hele vermogen na en kan ik doen wat ik wil. Zijn prachtige paarden hield ik eerst voor mezelf en ik liet me niet door mijn familie bedotten; de simpele Frederik wist hoe te moeten handelen. Ze gunden mij nog niet het licht in mijn ogen, maar zij hebben thans dikke brillenglazen nodig, ik niet. Zo zien we, dat vervloekingen niet altijd uitkomen, ware dat zo, dan was ik er al lang geweest. God luistert niet meer naar menselijke verdwazing, dat is voorbij, of heeft nooit bestaan; ik weet het niet!

Toen ging ik opnieuw reizen. Alleen de laatste jaren werd ik honkvast, juist door Erica en Karel. Dit is alles wat je van mij moet weten, de rest volgt later, als het eens noodzakelijk is. Je weet dan meteen waar ik alzo ben geweest en ook hoe het leven tot me sprak en me sloeg. Weet echter, dat ik voor alles dankbaar was!

Hoe het ook tot me kwam, ik bleef altijd mezelf. Het kostte soms mijn bloed, maar een innerlijk gevecht, soms op leven en dood, bracht mij er steeds weer bovenop en dan scheen de zon weer voor mijn leven. Smartelijk soms werd ik geslagen, maar wat doe je dan?

Je voelt het zeker al: ik kom hier nog niet weg. Ik zit aan iets vast, wat ik niet ken en ook dat is een masker! Het enige waarvoor ik zorgen moet is, dat de mensen mij niet leren kennen, ik ga dan de straat over. Ik wil niet hulpeloos worden, niet als die man met zijn inhoudsloze groetjes. De mensen vragen wel wat ik doe, velen denken, dat ik schrijver ben, omdat ik met de ingrediënten rondloop die daarop wijzen. Ik ga er niet op in, maar toch prikkelt het me en ik wil iets zeggen: meestal juist het verkeerde. Ik ben een onderzoeker, zo heet het hier en ik laat het zo.

Erica, het is vanzelfsprekend, dat ik terugkom, maar ik ben er nog niet. Vreselijk? Je voelt je door mij bedrogen? Ik zou naar je toe willen vliegen, maar ik kán het niet, zó ben ik geslagen! En dat door mezelf! Maar ik kom wel. Nog even en je ziet me weer! Nu zal ik op mijn woorden letten en ik geloof, dat je mij anders zult zien, beter, hoop ik, ruimer nog, lieflijker! Ik geloof, dat ik een ander masker krijg, Erica. Maar hoe vond je de bloemen? Ik wil daardoor alles weer goedmaken. Geloof je mij? En Anna?

Frederik, komt er nog over mijn lippen, ga gerust verder! Er komt licht!

Ach Frederik, mocht ik even toeven in die reine klaarte

In mij liep er iets vast dat echter vanzelf weer loskwam. Mijn denkvermogen leek gebonden en weigerde dienst te doen. Daaronder leed ik. De situatie ontledend, zei ik tot mezelf: Nu ben je het zelf niet meer die beschikt over je organische stelsels, je staat er nu naast. Toch dacht ik normaal ... Dat was juist het vreemde. Ik ging over splitsing van persoonlijkheid denken ... een geleerd en wetenschappelijk object ... waarvan men het juiste nog niet weet, hoewel de geleerden er elke dag drukte over maken. Even later stelde ik vast, dat diezelfde stoornis in mijn hoofd me dwong in een bepaalde richting te denken. En toen ik daaraan toegaf, liep de „machine” weer gesmeerd. Ik stond ernaar te kijken alsof het een groot wonder was, niet beseffend, dat ik zelf nog slechts een onderdeel ervan was. Ik smeerde en vergat de kwintessens. Toen trok ik aan het fluitsignaal en de fabriek liep leeg. Zeven uur was het, maar ik zag me weer in het bos en vond mezelf terug.

Ik ben nog niet bij Erica geweest, morgen denk ik, is het zover. Indien Anna met gestuurde boodschappen komt, ben ik er eerder. En dat is mogelijk.

Een moeder, die maandenlang met zelfmoordplannen rondloopt, kan zo maar niet veranderen, ook al heeft er nooit gevaar bestaan, dat zij ze zou uitvoeren. Daar is tijd voor nodig. Ze kan niet in enkele ogenblikken in een ander leven overstappen, dat is niet mogelijk, en daaraan had ik moeten denken. Nu weet ik, dat ze niet persoonlijk is, andere gestalten bevinden zich nog steeds in haar huis; dat heeft ze zelf gewild, want ze zette de deuren wijd open. Ik zag honderden bedelaars naar binnenstormen, die hun luizen achterlieten, de grond bevuilden en de provisiekast plunderden. Karel trokken ze uit zijn hoek, waarbij hij alléén zijn receptenboekje verloor, en niet meer, de rest ging aan zijn persoonlijkheid voorbij.

Ik moet mezelf tot hen terugvoeren, van Erica's toestand de mijne maken, wil ik voorbereid zijn op hetgeen komt, wil ik haar en haar kind kunnen begrijpen. Want ik voel, dat ik uit deze geschiedenis moet halen wat erin zit. Ik ga inzien, dat dit muisje 'n lange staart heeft. Een muisje met 'n kinderhoofd. Als dat René maar niet is! De naam van het kind vind ik griezelig, hoewel ik niet weet waarom! Er zit een bijzondere klank aan en is in geen van de beide betrokken families te vinden. Dat is juist zo vreemd.

„O, Frederik,” komt er in mij, „mocht ik even in die reine klaarte toeven.”

Het kunnen ook mijn eigen gedachten zijn, maar eerder veronderstelde ik, dat Erica ze uitsprak, ja, uitgilde! En ik zit hier in de reine klaarte met haar

te spreken?! Word ik weer gek? Néé, komt resoluut over mijn lippen, ik zal klaarheid brengen in haar toestand. Ze is nog altijd zoekende, voel ik, en ze treurt, hoewel ze niet weet waarom. Dat gezegde: „Hiervan moet nu eigenlijk elkeen genieten!” kwam vanuit een graf tot me. Waarvan wij moeten genieten? Ik zal het spoedig weten ... Ik weet nu, dat ik blijf.

Maar vanwaar komen nu deze gedachten tot haar leven? Wat wil ze, wat bedoelt ze? Is zij nóg niet zichzelf? Ik blijf bij hetgeen ik ervan weet. Ik geloof niet, dat er in deze dagen verandering ten goede gekomen is. Erica wil de waarheid weten. Eerlijk gezegd is haar kind 'n lelijk mormel. Nog nooit heb ik zo'n afschuwelijk gedrocht gezien. Ik vind het ontzettend, maar moet ik erom liegen? Vanzelfsprekend zeg ik het haar niet waar ze bij zit. Maar ook Anna ziet het. Het zal Karel geloof ik aan het schrikken hebben gebracht. Ik vermoed, dat hij daardoor zo van streek is, zo onbeholpen doet, zodat hij geen hartelijk woord voor haar heeft. Hij zit nú met 'n kat in zijn zak. Dit is het en niets anders. Het lijkt nu al, of het kind last heeft van 'n waterhoofd. Toch zegt de geleerde dat alles in orde is. Weer zo'n masker!

Er is iets, waardoor deze mensen nu al van streek zijn. René is het? Het kind heeft iets, weet ik, dankzij de klaarte, waarin ik gekomen ben en die ik tot nu toe niet kon winnen.

Wat sommige mensen in de slaap beleven, dat ze wakker schrikken en wonderlijke vindingen tot stand brengen, komt tot mij op de dag tot werking en ontplooiing. O, de reine klaarte! Frederik, je zult het zien, je krijgt die toegezonden. Een universiteit is het. En je zult het eens aanvaarden!

Ik sta voor een onmetelijkheid, die dicht bij me is: Ik zou nu Hem voor alles willen danken, maar ik weet, dat ik in de laatste dagen Zijn hemel in brand gestoken heb, de hand die Hij me toestak, beslist weigerde ... omdat ik de benen wilde nemen. Ik negeerde Hem. Nu moet ik ook proberen weer goede vrienden met Hem te worden, dat moet van mij uitgaan ... Het is het hoofd buigen voor Zijn wereld. Ik weet het, ik sta weer op! Ik ben het type niet, dat de schepen achter zich verbrandt. Ik gooi geen oude schoenen weg voordat ik nieuwe heb ... Ik heb dat in me. Ik moet allereerst met mezelf beginnen. En eerst dan onderga ik Zijn zalving.

Is ook dit inspiratie? Ik geloof het! Maar wat is inspiratie. Ik zei al, geen mens weet het. En die zegt het wel te kennen, bedriegt zichzelf. Dat is geen mens meer van deze wereld. Ik ga voelen, dat die ijheid boven en in mij leeft, maar waarvan de vorm Hem toebehoort ...

Ook het leven, vanzelfsprekend de ziel, ook de geest! Erica is vrijgekomen van haar ... lichamelijke, haar stoffelijk éénzijn met haar kind, maar ze zit nog steeds aan dat leven vast. Ongelooflijk is het. Zijn dit soms de naweën, die levensvatbaarheid bezitten en nu tot denken en voelen zijn gekomen,

maar die zij nog moet verwerken? Ik geloof, dat haar ziel, haar leven besmet is, onder een kracht staat, waar ze het rechte niet van weet, maar die nu door haar bloedsomloop natuurlijk geregeld wordt. Maar ik wéét het niet. Ik begrijp wel, dat deze kwestie onveranderlijk vaststaat, maar toch lijkt het mij de moeite waard, om er het mijne van te weten. Deze klaarte vertelt je alles, van jezelf, van de dingen waardoor we het leven ontvingen. Ik ben rijpende. Ik sta in bloesem, de lente komt met ongekende krachten tot mijn leven, maar die is niet stoffelijk meer. Als er nu maar geen storm komt, die alles ontijdig vernietigt. Ik verlies nu mijn natuurlijke geboorte.

Ik geloof echter, dat nu eerst mijn taak voor deze wereld begint. Ik zal mezelf voor Hem als 'n levend iets maken. Een rad in Zijn uurwerk, dat waarmee Hij de mensen de waarachtige tijd kan tonen. Als het dan twaalf uur slaat ... zie je, dat de dood geen narigheid meer is. Hé ... wat voor wonderbaarlijke dingen zie en beleef ik toch vandaag. Ik weet ook, dat er dagen zullen komen vol verdriet, om te moeten aanvaarden, dat ik er weer glad naast ben. Maar ik zal mijn best blijven doen en kinderlijk eenvoudig de aarde kussen waarop ik loop.

Ik moet echter de dingen voelen, ze door een ander gevoelsleven bezien, doordringen tot achter het masker van deze wereld, waar dan, zoals ik denk, wij mensen en dieren, de natuur, vandaan zijn gekomen. Hier klamp ik mij aan vast en dan draag ik een ander gewaad. Misschien zal ik naakt voor de dingen staan, het is ook mogelijk, dat ik een ander pakje krijg, omdat Hij ervoor zorgt, dat ik m'n menselijk onbegrijpen niet toon. Ik geloof, dat wij eerst dan volkomen naaktheid zullen beleven, wanneer wij het engelenstadium binnentreden ... omdat wij voordien de mensen maar slechter zouden maken. Ik geloof dus niet, dat er hierna nog naaktlopers zullen leven! Ik zie de dingen al anders. In mij is er leven gekomen en dat leven verspreidt zich. Al mijn eigenschappen zuigen zich vol en worden geïnspireerd ... Ik vermoed ... dat dit mijn nieuwe voelhorens zullen zijn. Niet zoals Karel het doet ... die hangt achter de paarden ... zijn eigenschappen vliegen over het land ... hij zet er nog geen streep onder. Hij rolt erdoor in de sloten, hij behoudt zijn levenslust ... maar heeft niets met ziel en geest uit te staan. Al die paarden van Karel hebben een eigen wereld ... Ze vertegenwoordigen nonchalance, gemakzucht, drukte, het gelach om een ander, het vermaak om diens onbeholpenheid. En duizenden zaken en dingen meer, die hem echter zullen slaan als het er straks om gaat en ook hij z'n boerenkop te buigen heeft. Of had je er iets anders van gemaakt?

In deze wereld ligt alles voor mij open. Ik zie bewuster! Moet ik nu aanvaarden, dat ik bezig ben gek te worden? Is dit onmenselijk? Zie ik de levenswaarheden soms verkeerd? Is het verkeerd goddelijke zaken uit de aardse

poelen op te diepen en ze terug te voeren tot Zijn Alwetendheid ... Zijn Liefde, Zijn Rechtvaardigheid? Ik meen van niet, ik weet nu, dat ik de goede weg aan het bewandelen ben ... Er komt zekerheid!

Ach, als ik mocht toeven in Zijn klaarte? In Zijn Alwetendheid. Wat zou ik dan veel weten. Ik beloof Hem, dat ik mijn best zal doen. Ik wil er andere mensen door genezen. Ik zie mijn hulp. Ik raapte al Zijn schatten op, ik zag eronder, die de mensen hadden laten verrotten. Is dat geen schande? Ze laten Zijn gaven verteren ... Ze laten de Rechtvaardigheid van Zijn leven en Wezen onder een stinkende mesthoop liggen ... Ik haal het daaronder vandaan en geef het opnieuw leven, kleur, de mogelijkheid om een nieuw leven te beginnen. Zijn Liefde hebben ze verhoerd! Zijn Hartelijkheid hebben de mensen op straat als 'n doodgewoon handelsobject verkocht. Zijn Ziel en Zaligheid, Geest en Vooruitgang, ga maar verder ... hebben de mensen als modderig slijk gezien ... zodat ze eraan voorbijgingen. Ze hebben alles van Hem verdraaid ... er kerken van gebouwd ... die nu net zo stinkend zijn als zij, die zich erdoor heilig verklaren. Hoeveel heb je in je zak? luidt de enige vraag die gesteld wordt en waarvan het antwoord beslissend is voor de kwestie: zalig of verdoemd? Ik zeg niets van hen, die hun geloofsbelijdenis doen, dat moeten ze zelf weten. Maar ik zie nu, hoe het zou zijn, als Hij op aarde leefde, net als wij in 'n manchester pak. Ik verzeker u dat Hij de gevangenis inging.

Nogmaals, ik zie nu mijn hulp voor me liggen. Ik sta er al bovenop. Is er nog iets, wat ik voor U bezorgen kan? Hebt U geen postbode nodig? Ik zal Uw brieven anders bezorgen. Karel zal dan weten, hoe ze voor zijn leven werden dichtgeplakt ... Ik zal al die talen van de wereld omzetten in de Uwe. Want de mensen kennen Uw lettergrepen niet, ze weten niet wat die karakters willen zeggen. Ze staan voor een zin van Uw leven en ze zien niet, dat er geen einde komt! Ze lezen maar raak ... Uw school zit nog onder de grond. Ik zie thans de eerste grassprietjes, het nieuwe leven. In mij gaat het branden, er wordt een vuurtje aangestoken. Ik ben U zo dankbaar!!

Ik vraag het U nogmaals ... als er wat rond te brengen is? Ik doe immers toch niets anders. U maakt er mij gelukkig door. Ik lees al door die stof heen. Ik weet precies wat erin staat ... nú komt het geopende tot mij!

Laat mij Uw straatveger zijn! Laat mij de bellen poetsen bij al Uw kinderen! Laat mij hun tonen, dat ze 'n kasteel bezitten waarin ze leven! Laat mij hun verklaren welke schatten er aan die muren hangen, ik zie en weet al zo lang, dat ze de Rembrandts en de Van Dycken niet begrijpen. Ze behangen zichzelf, maar het spookt er. Ze weten het niet. Ze weten niet, dat ze elke seconde van de dag spoken, in disharmonie met Uw leven. Ze weten niet, dat Uw viooltjes en margrietten een welsprekendheid bezitten, waarvan ze kunnen rillen en beven, doch waardoor ze tot Uw ontwaking kunnen worden

gebracht. Dán vallen al die maskers weg. Ze staan nu naakt voor Uw leven en Wezen. Ik ben dan gelukkig, omdat ik er voor mezelf iets aan veranderde. En dan treden we aan, staan we in een grote optocht naar al Uw sterren en planeten te kijken. Nu vallen er mensen op de knieën en leren hoe het „Onze Vader” is!

Laat mij een deel zijn van dit alles! Vertel me, wat al deze verschijnselen betekenen, laat mij ze opschrijven door Uw pen ... Ik zorg zelf wel voor de inkt. Want zei Uw Zoon niet: Laat hen allen tot Mij komen? Kinderen ... speelt met Mijn knikkers ... dan verlies je nóóit meer! Ik wil met Zijn knikkers spelen ... En mocht ik nog verliezen, dan leg ik er mij bij neer. Morgen is het mijn beurt!

Welnu dan, ik wil vallen, mijn onbeholpenheid afleggen, omdat ik van ’n ander geen kwaad meer wil zien!

Wat ’n dag, wat voor uren beleeft ik toch weer. Ik had vanmorgen niet gedacht, dat voor mij de zon zou schijnen. En nu dit? Het wordt mijn bezit, voel ik, ik sta voor een „alwetendheid”! En die is op deze vreselijke wereld te beleven? Ik geloof het! Maar je moet er alles van jezelf voor inzetten. Vandaag ben je het kwijt, morgen komt het je tegemoet. Er gebeuren merkwaardige dingen. In het kladboek staat:

„Ik voel nu, dat vreemde krachten op mijn leven inwerken. Of elkeen dat ondervindt is me nog niet duidelijk, maar ik beleeft het.”

Toen ik wat later wéér het boek in handen nam, was het, of mijn hand werd bestuurd, doch anders dan ik reeds had beleefd. Deze gedachten komen strompelend op mijn leven af en zetten zich in mijn brein vast. Ik zie ook, dat ze een lange weg moeten afleggen voordat ze tot me komen en zélf iets te zeggen hebben. Ik voel ook, dat ze moe zijn, maar echt menselijk. Of ben ik het? Ze ruiken naar inspiratie? Is dit soms de reine klaarte?

Nu die gedachten wat hebben kunnen slapen, zie ik ze anders. Wel vreemd gezegd, ik voel en ik zie het zo, er is geen andere verklaring voor, geloof ik. O, wat ben ik blij! En wat gaan wij nu beleven, Frederik? Het zijn net gestalten, de één is al mooier dan de ander en állen hebben een eigen wereld te vertegenwoordigen. En ze zijn op het pad om elkaar te helpen. Ze staan naast me en kijken door mij heen, recht in mijn ogen ook en ik begin te knippen. Angst heb ik nu niet meer, geloof ik. Ze kunnen echt menselijk doen en ze begrijpen mij volkomen, tenminste – dat denk ik er nu nog van. Máár, ik word „straatveger”! Ik word een goddelijk brievenbesteller! Ik hoor dit zeggen! Die gedachten zijn het!

Ik kijk nu naar de pen en het ding vliegt over het papier. Ik geloof, dat ik kan aanvaarden, dat ik thans weet, wat „Inspiratie” is! Zo vlug had ik het niet verwacht, ook al moet ik het begin ervan zien, juist daar, waar het zaadje in

de grond werd gestopt. Je voelt wel wat ik bedoel, het eerste ogenblik voor dit denken, voordat het tot me kwam! Wáár is dat? Ik weet dat niet! Maar mijn eigen schrift verandert erdoor. En ik vind het nu goed! Het is eten en drinken tegelijk voor mijn hart, ziel en geest, als ik dát tezamen ben. Er staat alles in en het heeft betrekking op Erica. Tot aan het ogenblik, waarop René zijn eerste geschreeuw liet horen. De woorden zijn telegrafisch opgebouwd, zodat je begrijpt, dat er nog iets volgen moet, zonder te weten wanneer. Ik geloof, dat dit voor mijn universiteit is. Prachtig gaat het en het voornaamste is wel, dat het de goede richting uitgaat. Zal ik uit deze doolhof komen?

Ik ben nu niet blind meer. Je zult straks zien, dat ze mij daarginds niet meer kennen. Ik geloof nu al, dat ik veel van mijn onbeholpenheid overwonnen heb. En dit in slechts enkele uren? Ik weet nu, Erica, dat het gaat zoals het gaan moet, het regent ook, hard zelfs, narigheid is het!

De gedachten die ik zie en voel, willen deze wereld vooruithelpen. En is dat niet mooi? Maar voor Erica en Karel zal het stormen, ik voorvoel een orkaan, een schip in nood.

Op welk kompas varen we? De gedachten die ik zie en voel, willen deze wereld vooruithelpen, lichtend voor te gaan. Je denkt natuurlijk aan geesten, maar daar bedank ik voor, ik doe niet aan spiritisme; ik zie het anders! Voor mij is het werking, de „werking” van Karel en de geloofwaardigheid van Moeder Natuur! Dit is eigenlijk alles, meer komt er niet. Maar het is veelzeggend, geloof je ook niet? Ik ontvang volgens het groei- en bloeiproces gevoelens vanuit een ruimte waar het steeds lieflijk is en men, geloof ik, geen dood meer kent. En nu kom je dicht bij „Onze-Lieve-Heer”. Ik geloof, omdat ik een ruimtelijk straatveger wil zijn, komen die gedachten tot me; anders krijg je ze niet. Ik ga achter de Maskers kijken, geloof ik, althans de eerste verschijnselen ervan, meer is er geloof ik nog niet te zien. Maar dit is er! Ik heb er andere ogen door gekregen. Ik ga alles beter begrijpen, de dingen zijn niet zo zwaarmoedig, ik zie overal licht in en ikzelf straal erdoor. Zo ingrijpend zijn die gedachten. Je staat nu niet meer op een hellend vlak, je voelt vaste bodem onder je voeten, je bent zekerder van jezelf en rust komt over je! Ik voel me, geloof ik, tien jaar jonger geworden. En dat zo ineens! Ik geloof, dat God mij heeft kunnen vergeven. Ik gelóóf het!

Ik ben niet langer in staat nog iets verkeerd van andere mensen te denken. Ik wil niet van huis gaan op een wit paard en thuiskomen op 'n zwart, ik hou niet van die veranderingen waar je zelf niets van begrijpt. Tóch voltrekken zich die. De mensen nemen zich heilig voor niets van hun kennissen te zeggen, doch altijd wordt het geklets! Dit is dan hún zwarte hengst, woest is dat dier, maar zij zijn het zélf! Nu hebben ze hun goddelijke afstemming al verprutst. Huichelaars?

En zo is het met alles. Ik weet nu precies wat ik heb gezegd ... En ik begrijp het ook. Ik hoop nu, dat de taak, die op mijn schouders is gelegd, menselijk zal blijven. Daarom wil ik niets met spiritisme te maken hebben. Je raakt nu je zelfbescherming kwijt en loopt aan de leiband van 'n onstoffelijk individu, ook al is het nog zo goed. Vroeg of laat moet je toch terug, wil je niet alles van jezelf verliezen. Wéét echter ... ik maak het niet af ... Ik doe het anders! Ik zeg er niet alles van, ik moet het voor mezelf eerst uitmaken. Wellicht denk ik er straks anders over en heb dan te beamen, dat er tal van mogelijkheden zijn om de éérste sprietjes te zien.

Alles wat door mensen uitgedacht is, vorm heeft gekregen – waartoe dus elke gedachte behoort – krijgt thans 'n ander gewaad aan. We beginnen van voor af aan, alles krijgt nieuw licht, leven, ziel en geest, ook al is er aan de „eigenlijke schepping” ervan niets veranderd. Werelddelen komen tot ontwaaking, krijgen een universeel karakter en staan ons voor ogen als goddelijke tempels! Ik zal niet te hard vooruitlopen, maar er wacht ons veel schoons en ... veel narigheid! De stukken zullen er afvliegen! Wie houdt zich nu staande?

Een Duitser zei eens: „Das Gleiche ist da”! Ik zie het nu! Het is mijn reine klaarte! Hij is het! Hem! Zó ken je Hem beter! Maar het nietigste insectenleven hapt ernaar en heeft er de smaak voor gekregen ook. Ga nu ál deze werelden eens door, en eindig in de hemelen. Dat ga ik voelen ... het is niet te geloven, maar niettemin waarheid, we zullen het zien!

En dan hoorde ik die Duitser nog zeggen: „Wer sucht wird es sehen (Wie zoekt zal vinden)!” Dat is het vallen en opstaan ... Let nú op de voetangels en klemmen.

Als je jezelf volkomen verliest, komt er nieuw leven in je body. Wat nu aan het corrigeren slaat, weet ik nog niet, maar het voert je naar de kunst; is hetgeen ik Erica zal zeggen. En nog duizenden dingen meer. Ik weet ook, dat ik er een lepeltje voor nodig heb om ze dat allemaal te laten slikken, maar waarvan Karel de eerste is die het natuurlijke ervan inziet. En nu krijg ik hulp van de boer, zijn vrienden komen later vanzelf, dat wil zeggen: een enkele van hen. Ik verbeeld me niet, dat ze allen college willen lopen. Ik verkies dat trouwens niet eens.

Het doek is nu 'n half uur open. De spelers raken wat vermoeid, maar er blijft spanning op het toneel en in de zaal. We gaan naar het volgende bedrijf!

Je weet al wat er komt. Je kunt je het toneel voorstellen. Erica ligt in bed, het regent nog en er zijn volgens mij nieuwe verschijnselen. Ik wil alle spelers laten weten hoe ze hun rollen moeten zien. Er zullen dramatische ontknoppingen zijn, de rest volkomen menselijk. Er wordt gesproken en geanalyseerd ... Ik zie geleerden. Ik ruik hen! Mij zien ze thans anders.

Kom, Frederik, de deur uit, dáár heeft men je hulp nodig. Ik breng van-

daag mijn éérste brief weg. Ik houd het ding met beide handen omklemd. Ik wil haar goed behoeden, opdat er geen vervlekken op komen – en hij mag niet kreuken, doch moet schoon en onbeschadigd bezorgd worden, zodat de mensen, zodra zij hem zien de verwachting krijgen van iets moois!

Ik ben ontwaakt!

De reine klaarte is er!

Frederik toch ...

Frederik, we hebben allebei 'n masker

Had ik het niet gedacht? Erica blijft droevig, ze schreit dag en nacht. Het is geen geluk wat zij gekregen heeft, in haar ziel woont ellende. Of zij er zelf schuld aan heeft en het door haar zwakke persoonlijkheid aantrekt, weet men nog niet, hoewel er genoeg over wordt gepraat; er zijn geleerden gekomen die het met elkaar zullen uitmaken. Of ook deze verschijnselen een naam krijgen? Ik moet het eerst zien. Men zegt al, ze weigert haar geluk te aanvaarden. Ik geloof ook dat niet, want wie zou dat in eigen handen hebben? Ik weet wel, de mens wil gelukkig zijn, wil alleen datgene bezitten wat door de eigen glazen als geluk wordt gezien, hoewel anderen het niet de moeite waard vinden om het, zoals ik, uit de straatgoten op te rapen. Wie zegt mij, kan mij verzekeren, dat Erica haar geluk niet wil? Wie weet beslist, of haar kind geluk brengt? Hebben wij niet gezien, dat een moeder voorspelde, dat zij 'n galgenstrop droeg? Nu zit dat kind in de gevangenis. Noem dat nu geluk, noem het een geweigerd geschenk van Onze-Lieve-Heer, geef het een andere naam, doe ermee wat je wilt ... ik stel er geen prijs op, tenminste als (ik) die zekerheid bezit en dat waarachtige weten over mij komt. Wie kan nu zeggen: Erica wenst haar geluk niet? Oordeel niet, zo gij niet wilt geoordeeld worden, met andere woorden: zie nu ook achter dit masker!

Erica is ziek! Ik legde haar mijn eerste post in de handen. Ze keek er vreemd naar, maar was dan ineens vol vuur, ze wilde weten wat erin stond. Nu zocht ik naar een manier om het haar bij stukjes en beetjes voor te lezen, en ook daarvoor voelde ik mijn hulp ... het kwam direct van de directeur af! Hoe die man waakt is me nu duidelijk, per slot van rekening hebben we Zijn lichtjes – Zijn alles!

Haar dokter, de man die het kind het levenslicht gaf, weet nog niet wat deze droefheid te betekenen heeft. Hij moet nu een naam verzinnen en die 'n universiteitsgeboorte schenken, waarop de latere mensheid kan teren. Waarop, zeg ik, 'n nieuw fundament wordt gelegd, dat studie heet. Wie doet er straks aan zielkunde? Let op ... Dr. Van Hoogten legde hiervoor de eerste stenen. Vergeet het nooit, deze mens staat voor u. Elke dag ligt deze geleerde aan de voeten van deze nieuwe wetenschap neergeknield, hij voelt als het ware, dat hier wat te leren valt. Maar door Erica wordt hij niet veel wijzer, ze zwijgt! Als er iets over haar lippen komt, dan heeft ze het over die afschrikwekkende regen. Ze is al kletsnat, zegt ze, en Van Hoogten weet, dat het buiten kurkdroog is! Moeilijk is het, om in korte tijd, de tijd dat je op aarde bent, op een gebouw 'n torentje te bouwen, hoe graag je het huis ook af zou willen zien. Maar iets roept je het halt toe, vooral, als het om wetenschappen

gaat, volgens welke de mensheid haar persoonlijkheid kreeg.

„Zo,” zegt ze, „ben je daar weer, Frederik?”

„Ik ben er, Erica, volkomen. Hoe is het?”

„Ik drink koffie met ’n rietje, je weet het zeker al.”

Een merkwaardig antwoord geeft ze me, wonderlijk. Ik weet nu al, dat het regenen straks ophoudt! Maar ik voorzie nog ’n strakke westenwind, een die stukken maakt, maar waarvan je van tevoren weet, hoe hij zal verlopen, zodat je je eigen maatregelen kunt treffen. We zullen de dijken dichten! Ze moet er zelf om lachen, als ze zegt:

„Man, waar ben je zolang gebleven, wij waren je al aan het zoeken,” begrijp ik, dat wij weer tot éénheid zijn gekomen en het haar kracht geeft dat ze mij ziet.

„Het lijkt wel een eeuwigheid, Frederik, dat moet je toch niet meer doen. Als je maar weet, dat wij je komen halen. Anna is driemaal bij je aan de deur geweest. Telkens was je weg. Wat voer je toch uit? Voelde je niet, dat wij je hebben gemist? Ondeugende vlegel ... pas op, Frederik!” En opeens:

„Zie je, dat wij allebei ’n masker dragen, Frederik?”

Wat? Het is eruit. Ze wentelt zich even later weer naar mij toe, tranen in haar ogen. Voor mij verbergt ze niets. We kennen elkaar al zo lang.

Ze wil antwoord hebben. Ik ben gereed! Toch zwijgen we nog even. Het is beter zo. Nu voel je de diepte van de ziel in je komen en krijg je ’n kus of ’n dolkmes in je rug, zij schenkt me de kus! En ik kus haar terug, met eerbied op haar handen, voorhoofd ook, op beide wangen, ik ben niet bang voor dat masker. Ik wil, dat ze dit weet en ze wéét het!

„De dokter kent toch deze verschijnselen? De wetenschap is zover, Erica.”

„Maar weet je dan niet,” reageert ze onmiddellijk, „dat ik die vlekken niet bedoel? Kijk zélf maar.”

Ik ken dat al, ik vond dat hoofd niet in orde, ze hoeft me niets te zeggen. Ze vraagt echter:

„Moet je het kind niet zien, Frederik?”

Ik kijk naar René. Langer en bewuster, ik daal in dit leven af. Ik onderga dit leventje. Ik prevel natuurlijk leuke dingen, die toch nog een glimlach tevoorschijn toveren. Het is ’n bloem van mijn hart. Ze steekt haar dan ook in haar mond en speelt even voor Carmen. Gelijk heeft ze, want nog altijd regent het voor haar. De zon schijnt, maar hier in huis is er niets van te zien. Dag René? Een verbazend sterke, ik zou willen zeggen ... transpirerende kracht vliegt door mij heen. Ik dacht direct: dat kind is drijfnat, maar ik ruik een frisse lucht. Wat is het? Het kind zegt me iets; dat doen andere kinderen ook, maar René heeft beslist ’n masker op. Het is oud als andere kinderen dat ook hebben in de eerste dagen, maar dit is heel iets anders. René is oerlelijk!

En die oerlelijkheid zit in het hoofd, leeft in het gelaat, het zijn niet de trekken van Erica en Karel; dit gelaat komt ergens vandaan waar de mensen nog niet het recht hebben, zich mens te noemen. En nu ben ik er nog niet.

Maar er wacht iemand op mij, de moeder wil mijn stem horen. Ze is me al voor, ik heb te lang gewacht en gekeken.

„Wat zie je, Frederik?”

„Ik geloof dat dit een los masker is ... Erica, wat wil je eigenlijk?”

„Je bedoelt, dat het niet van blijvende aard is?”

„Zoiets, mijn kind.”

„Is hij geen stakkerd?”

„Noem je René 'n stakkerd? Je eigen kind 'n stumperd?”

„Zie je dan niet hoe oud dit kind is? Wil je voor mij alles goedpraten, Frederik? Ga dan maar weer weg. Je moet geen medelijden met me hebben. Van de anderen wil ik niets horen, jij zult me niet bedriegen!”

Ik weet het, en ik zal gehoorzamen ook, ik ben mijn boodschap al aan het verdoezelen, ik lees niet alles voor wat er geschreven is, men tikt mij al op m'n vingers. Dank u, ik word anders!

„Ik ben zo moe, Frederik,” gaat ze even later verder. „Zo, zo moe en nu dat nog. In mij leeft 'n ander. En die is van hem, dat kleine kereltje daar. Ik ben mezelf niet, omdat hij zichzelf nog niet is, als hij nog eens mag weten wat een natuurlijke gezondheid betekent. Ik heb een gevoel alsof mijn blindedarm in mijn hoofd zit, Frederik, en dat is toch verschrikkelijk, is het niet?”

Dat ben ik weer ... er is dus niets veranderd. We beginnen weer opnieuw. Er was een korte tijd rust, thans gaat het doek open en het volgende tafereel zal voor ons liggen. Ik ben met haar aan het regisseren. Onder mij hoor ik la-waai, mannenstemmen zijn het. Karel en zijn vrienden analyseren dus toch. Dat ik het niet eerder wist, komt, omdat de deur open stond. Of Karel kwam zojuist terug. Maar daar is Anna. We weten het al.

Ze zijn denkende. Erica geeft er niet om, ze wacht, ze wil beter zijn. Ze begint weer over haar masker en dat van René. Ik luister.

„Dacht je, Frederik, dat ik mezelf niet begrijp? René niet? Dit heeft met het dragen en de bevalling niets te maken. We waren ook niet te lang opgesloten, hij heeft er juist negen maanden over gedaan. Ik weet het wel, het was voor hem een lange reis, voor mij ook trouwens, ik zie nu eerst hoelang het heeft geduurd. Wat vreemd toch, ik praat al net zoals jij kunt doen. Het beste bewijs, dat je mij helpt, zelfs al ben je er niet. Ik draag je in mij!

Zie je dat masker?”

Ik zie het en ik zal het weten ook, wat dit te betekenen heeft. Zij heeft het woord en laat me weten:

„Er zijn zoveel dingen, Frederik, waar ik nu over denk en waar ik dag en

nacht om schreien moet, maar dat ik als regen en storm voor me zie. O, wat regent het. Ik kan die dokters niet meer zien. Dát zijn ongelukkigen, niet wij, wij beleven de werkelijkheid. Ze lachen en halen de schouders op als ik zeg, dat het zo regent, zo stormt, zo kletsnat is. En dat is mijn masker, Frederik. Ook René heeft ermee te maken. Is hij gek, Frederik? Zal mijn kind abnormaal opgroeien? Ik wil op eigen benen blijven staan, maar kan het niet. Ik had alweer beneden moeten zijn, met alles al achter me, ik geloof, dat we nu eerst beginnen. Ik zal me herstellen, zeker, maar wat te doen met René?"

„Je weet toch niets? Wie zegt je, dat het kind niet normaal is?"

„Zeiden ze dat maar, dat zie en voel ik alleen; Anna wil er ook niet over horen. Maar ook hij heeft mijn masker. Het wil zeggen, wij krijgen narigheid en daar tob ik nu over. Het is mijn ongeluk, ik weet het wel, ik moet er mij tegen verzetten, maar ik ben ook maar 'n mens."

We trachtten iets te beleven, waarvan zij het leven overziet. Ik zit er alleen bij, zij lijkt nu verlangend. De stilte van het leven voedt ons rustige denken, het doet haar goed, dat weet ik. René slaapt. Onder ons is het rumoer iets verzwakt, of komt het, omdat wij naar een andere wereld zijn vertrokken. Het tegenovergestelde van de stilte is het, en die trekt onze leegheid open. Anna komt binnen, zet nieuwe bloemen, de mijne, naast haar neer en verdwijnt. Erica peinst, diep denkt ze na en ze is zo gewoon en gezond als wie ook. Ik heb haar maar weinig van de brief verteld, doch dat komt nog wel.

Ze steekt haar hand in de mijne, we zitten tezamen beneden en praten. Toch keert ze weer terug naar bed, ze is te moe om op te blijven. Ik begrijp haar, ze wil wel, maar ze kan nog niet. Tóch wil ze, dat ik de brief voorlees. Ze smeekt er eigenlijk om.

Een kracht is het, die mij beelden schenkt. Wij zijn weer buiten en tarten de regen, ook de storm. Ze vraagt: „Móeten wij hier nu doorheen, Frederik?"

„Hier moeten wij doorheen, Erica! Je zult al je kleren van tevoren op deze regen moeten instellen, nakijken is beter. Je hebt zeker wel duizend paraplu's nodig, de een na de ander vliegt uit elkaar. Toch ga je verder, wij, Anna en ik, gaan met je mee, je zult nimmer alleen zijn. Ook René gaat met ons, ik ben zijn vriend."

„Wat heerlijk, Frederik?"

„Wij zullen bergen beklimmen en afdalen. We zullen door koude en door warmte gaan, door woestijnen en door de laagvlakten, langs polen en door tropen, het wordt een reis om de wereld."

„Wat zullen we genieten, hè, Frederik?"

„We deinzen voor niets terug, lieverd, want wij hebben geweren en al het andere voor zo'n tocht bij ons. Er is bewaking in de nacht, want vele bedienden nemen we mee. René mag onderweg paardrijden op mijn rug en jij hoeft

alleen maar te kijken hoe het gaat, is dat nu ellende?”

„Ik geloof, Frederik, dat het al niet meer zo stormt.”

„Onderweg komen wij met allerlei vogels in verbinding. Je zult juist de mooiste soorten zien, waardoor René dan denkt een hemel te ontvangen. Er zijn echter ook zwarte kraaien onder, diefachtige duivels, die alles stelen wat los en vast is. Ook muizen zullen we zien, kortom: vele soorten van dieren, de insecten niet te vergeten, waar je, als je ze niet kent, bang voor zult zijn, maar die later, als je weer gezond en wel thuis bent, tot je vrienden behoren, omdat je ook het mooie ervan leerde begrijpen en waardoor van dan af je wereld straalt! In de wouden, Erica, waar we van tijd tot tijd zullen toeven om uit te rusten, horen we het geloei van duizenden soorten dieren, geloof me, ook het gesis van slangen, het weerzinwekkend gehuil van de jakhals, het gebrom van de bruine beren, kuddedieren, die ons de weg willen versperren, maar toch door ons overwonnen worden, omdat wij mensen bovennatuurlijk zijn begaafd.

We gaan dus verder, we weten waarheen wij gaan. Aan het eind van onze tocht hebben we ál het schone van Onze-Lieve-Heer gezien en er kennis mee gemaakt!”

„Hoe zal ik genieten, Frederik? Ik zal heel voorzichtig zijn. En ik ben zo blij dat je mij en René meeneemt. Ook voor Anna ben ik zo gelukkig. Wat al die dieren betreft, Frederik, als je het goede met hen voor hebt, las ik eens in een boek, doen ze je niets. Je moet alleen de kracht bezitten om tóch verder te gaan. O, wat zal dat een mooie reis worden. Wanneer gaan we?”

„We zijn al op weg, lieverd. De koffers zijn al gepakt, we zitten nu in een schuit, die ons tot de wateren voert.”

„Dan ben jij, Frederik, onze kapitein! En als René later groot is, dan volgt hij je vanzelf op. Ik verlang al, dat we nu eens wat zeeslangen ontmoeten.”

„Pas op, volg nu de gedragingen van het schip. Je hoort zeer zeker de bel voor het eten, je hebt maar te volgen. Zet nu je ogen open, Erica, we zullen wonderen beleven.”

„O, Frederik, hoe hemels ben je vandaag, zal dat blijven? Ik ga met je mee! Ik zal de koffers nemen, ik weet wat je van mij verlangt. Wanneer varen we?”

„Ik zei toch, dat we al op weg zijn. Houd dit voor ogen: wij zijn op weg! Wij zijn varende ... wij zijn op weg om de wereld te verkennen, wij zijn een lange reis aan het maken, máár ... we komen terug.”

„Gezond en wel, is het niet, Frederik?”

„Juist, met fraaie dingen bij ons en heel veel wijsheid ook. Je zult alle talen van de wereld spreken.”

„Zie je, Frederik, dat het opgehouden heeft met regenen?”

„Ik zie het, moeder van Renétje ... ik wist het al een kwartier geleden.”

Dit was nog niet het einde van de brief ... maar ze weet voorlopig genoeg. Toch vraagt ze nog:

„Zag je Karel niet, Frederik?”

„Karel zit onder in de machinekamer. Hij zorgt voor de brandstoffen, méér heeft hij niet te doen, maar tenslotte het is zijn schip.”

„Dan begrijp ik het. Hij klungelt graag, het is net 'n baantje voor hem!”

Ik wens haar sterkte toe en geef haar een hand. Maar als onze handen elkaar loslaten, vouwt zij de hare en bidt ... de ogen gesloten. Als ze opkijkt, weet ik, dat ze de boot wil zien. Als ik de deur bereikt heb, zegt ze nog:

„Frederik, ik zie de schoorsteen al roken. O, ik ben zo gelukkig.”

Als Anna bovenkomt ziet ze een héél andere wereld. Erica straalt en het masker lacht haar toe. Ik ben nog niet beneden of ze is er al.

„Wat heb jij met haar uitgespookt, Frederik?”

„Heb je de fluit dan niet gehoord, Anna? We varen al.”

Ze keert terug naar Erica ... nu beleeft ze andere verschijnselen, deze zijn dichter bij ons en bewuster, stoffelijker, ook Anna begrijpt ze. Ik heb mijn allereerste brief bezorgd, het wonderbaarlijke zegel bewaar ik zélf om later als bewijs te tonen. Het beeld vertoont het goddelijke aangezicht! Wil je zo'n zegeltje bezitten? Niet te koop ...! Verdien het ...

En dat door de reine klaarte?

Ik ben nu gereed voor mijn andere ambacht!

Veeg ze schoon, Frederik ... al die rommel weg, de straten moeten mooi zijn ... En zo is het! We spelen nu ruim achtenveertig minuten. De volle zaal is in spanning gekomen. Ik zag tranen! Harten kloppen sneller. Er waren héél mooie snuitjes onder al die maskers. Ik zag ze!

Geleerden en leken

Anna rent door het huis, ze is boven en beneden tegelijk, ze wil stukken overslaan, en het lukt haar. Ik wist, dat ze een sterke persoonlijkheid heeft, nu bewijst ze het mij en ieder die er ogen voor heeft en die het ondankbare werk van een bediende waarderen kan. Het is een slaafsheid in een lieflijke vorm; zij is over deze hoofden gegroeid, zij is de kapitein van dit schip, die nu het sein geeft het anker op te halen om een reis naar het onbekende te beginnen. Wanneer ik met wat bloemen uit eigen tuin terugkeer, staat ze al met een vaas gereed ... zó goed weet ze wat er omgaat in ieder, die haar wil begrijpen en haar krachtige karakter waardeert. Ze is een lichtbaken voor Erica, voor Karel een loods ... zij is het, die kennis van zaken heeft, die duisternis, noch storm vreest, ook al vliegen de golven overboord. Zij bemint al de kleuren van de zee ... omdat ze een kind is van dezelfde Vader, die de elementen schiep.

„Waar wacht je op, Anna?”

„Is dat wat? Is er een nieuwe geboorte op komst, Frederik?”

„Zie je dat dan niet?”

„Dan weet ik wat mij te doen staat. Hier komt geen mens meer bij. Die kerels met hun geklets weten het niet. Meen je, Frederik, dat dit blijvende is? Ze prevelt woorden, waarvan ik de strekking niet begrijpen kan. Zo-even riep ze: „Zag je dat, Anna? Dat is nu een zeeslang. Maar straks zien we landdieren. Die meeuwen vergezellen ons tot we op de open zee zijn. Frederik weet wat hij doet.” Zou ze ijlen?”

„Laat haar maar, Anna.”

„Meen je het waarachtig, Frederik?”

„Ik meen het.”

„Dan begrijp ik er niets meer van. Als Karel niet ophoudt met al die kerels erbij te halen, is het haar dood nog. Wat 'n wereld toch, ik weet het niet meer. En nu varen we al op zee ook, we zien slangen en er komen landdieren ook. Mijn hemel, het lijkt hier wel 'n gekkenhuis.”

„Je moet nog even afwachten, Anna. Straks ken je haar terug. Luister goed naar wat ze vertelt over wat zij onderweg ziet. Maak je niet bezorgd, er is niets aan de hand.”

„Dat zegt Karel ook, maar van hem kun je niet op aan. En die anderen zeggen mij niets. Als jullie haar niet helpen, doe ik het.”

Anna gaat terug naar Erica ... Karel roept mij. Ik treed binnen. Hij stelt me aan zijn vrienden voor. Allereerst ... dokter Ten Hove. Van Hoogten ken ik al. Ten Hove valt me tegen, de eerste indruk is slecht. De tijd zal bewijzen

dat ik gelijk heb. Ten Hove is als 'n opgeschoten jongen, hij lijkt 'n klein, gedrongen boertje. Karel mag hem wel, hij ruikt zijn eigen afkomst. De man komt uit 'n provinciestadje, maar doet alsof het Koninklijk Huis achter hem staat. Aan zijn rechterhand zie ik een knap stuk smeedwerk ... té blufferig voor 'n dokter. Maar ik zit. Karel praat en schenkt me een borrel in, de heren drinken zelf ook. Ze roken zo, dat een schoorsteen er trots op zou zijn. Ik volg het gesprek niet, maar kijk naar de geleerden. Toch dringt Karels gepraat tot me door, merk ik even later. Hij heeft het over 'n zieke ... het heeft niets met Erica te maken.

Ten Hove woelt in zijn zak en zoekt iets. Daarin zie ik een schaaftje, dat hij nimmer gebruikt. Hij heeft donkerblond haar met rechts een brede scheiding en kijkt parmantig uit zijn ogen. Ik zei al: 'n echte boerenkop ... veel verbeelding, veel drukte. Ik vermoed, dat zijn hele familie aan zijn studie meebetaald heeft. Hij loopt op rozen, ik ken z'n gang al. Draagt hoge schoenen, omdat lage hem niet staan. Ik ken deze lui van vroeger; ze lopen het liefst in avondkleding, met wat gouden knopjes op! En zo iemand is dokter geworden!

Van Hoogten is groter en slanker. Een smal hoofd met een grote neus op 'n lange nek. Knipt met zijn ogen, maar is verder heel rustig. Ten Hove zit geen seconde stil, het is, alsof ook hem de bladluizen prikkelen. Ten Hove kijkt even naar de wollen sokken, waaruit ik opmaak, dat de man geen regelrechte opvolger is van Robert Koch ... die liet zich niet storen. Hij staat dan ook voor beïnvloeding open. Karel en Van Hoogten reageren er niet op, Karel is een goed verteller, hij kan de dingen smakelijk opdissen en is een zeer goed analist. Velen zullen hem benijden, ik weet, dat hij deze twee ringeloort; hij heeft hen volkomen in zijn zak. Ik begrijp nu, dat Karel allang alles van mijn leven heeft verteld. Ik krijg het gevoel, dat ze rust bezitten, want meestal krijg je onder zo'n gesprek hun prikkels toegezonden, waaruit je de karakters leert kennen. Ten Hove strijkt steeds over zijn voorhoofd, hij rookt alleen sigaren en weet daar goed raad mee. Van zijn borrel nipt hij, net als vrouwen doen, die niet willen weten, dat ze er zo gek op zijn. Karel heeft zijn verhaal gedaan, hij komt erop terug en begint over Erica.

„Wat zeg jij ervan, Frederik?”

„Hoe denk jij erover, wat denken de heren ervan? Ik ben een leek.”

„Dat is waar ... maar jij kent haar, Frederik.”

„Nogmaals, Karel, ik ben een leek. Maar het regent wat voor haar, het stormt nog een beetje, doch daar komt wel verandering in.”

De heren glimlachen, ik ben op mijn hoede. Karel vangt me niet. En hij sluit zichzelf op. Als Ten Hove mij vraagt, of ik denk, dat deze verschijnselen direct vanuit het kind tevoorschijn treden, weet ik, dat Karel mij bedot heeft.

Ik ga op de vraag in en antwoord met een wedervraag:

„Wat wilt u van mij, moet ik een diagnose stellen?”

Hij komt er nu voor uit, dat Karel over het een en ander heeft gesproken. Karel voelt mijn prikkeling en vraagt me:

„Is deze toestand niet dezelfde, Frederik, die wij al die tijd hebben gezien?”

„Ik geloof, Karel, dat ook dit werking is. Natuurlijke wetten ... maar ja, ik ben maar een leek. Ik veronderstel, dat ook nu de moeder door het kind beïnvloed wordt. Wat zij thans beleeft, hebben wij tussen de vierde en derde maand reeds gezien. Ik heb eens een dokter gesproken, die voor zichzelf een advertentie plaatste, om te weten te komen hoe vele moeders haar kinderen droegen. Ik weet niet of je dat verhaal kent. Het werd een hele studie, naar ik hoorde; de man kreeg prachtige brieven toegezonden.”

„Ga eens verder, Frederik,” vraagt Karel.

„Ik liet me wijsmaken, dat er moeders bij waren, die tijdens het dragen van het kind last hadden van hun baard.”

Ten Hove schatert het opeens uit. Van Hoogten blijft ernstig, Karel volgt de eerste. Ik ga verder:

„Voor jullie geleerden moet dit wel afschuwelijk klinken. Toch zei deze moeder: „Ik wist van tevoren, dat ik een jongen kreeg. En het was 'n jongen!”

Toch merkwaardig, vindt Ten Hove, Karel lacht en denkt nu, dat ik hem in mijn sloot trap. Maar Van Hoogten vraagt:

„Is er nog meer?”

„Er was bijvoorbeeld een brief bij van 'n moeder, die tijdens het dragen zelfmoordplannen had, maar toch de kracht bezat er niet aan toe te geven. Er waren andere brieven, heel interessant, over een moeder die mooie kleren wilde dragen tijdens de dracht en die later, toen het kind opgroeide, inzag, dat het stikte van verwaandheid. Er waren er tevens onder, die bang waren, dat zij het kind zouden verliezen. Er gebeurde niets, maar het kind werd doodgereden. Nu vraag ik de heren: Kan de ziel, kan het leven reeds vóór de geboorte denken en met zijn gedachten tot het bewustzijn van de moeder doordringen? Weet bijvoorbeeld het kind al van 'n baard af?”

Karel lacht luidop. Ten Hove grijnst. Van Hoogten ziet lijkbleek. Hij maakt zich gereed om te verdwijnen. Karel ziet het, tast mis en meent dat ik zijn vrienden de sloot intrap. In elk geval: ze gaan ervandoor!

Karel zegt hen goedendag ... Anna houdt hen ver van Erica weg ... ze droomt; een wonderbaarlijke mystiek toont haar de ballonnetjes van Onze Lieve Heer, waarvan zij de mooiste voor zichzelf en René wil bemachtigen. Maar of zij er ook dan raad mee weet? De doktoren zijn weg, Karel stormt binnen.

„Frederik, sinds wanneer gebruik jij zoveel woorden om zoveel onzin uit te

braken? Je ging werkelijk te ver.”

Ik geef hem geen antwoord. Plotseling begint hij onstuimig te lachen, kan niet tot bedaren komen. Tenslotte weer kalm, zegt hij: „We zullen er ’n borrel op nemen. Hij was waarlijk goed. Maar hoe is het met Erica?”

„Moet je Anna vragen.”

„Je was toch boven? Hoe vind je het kind, Frederik? Nu geen onzin.”

Het duurt even voordat ik tot spreken kan komen. De machine staat niet stil, maar begint ook niet ineens op volle toeren te draaien, dat kan nog niet. Ik tuf hem tegemoet. Karel neemt het gesprek al over en zegt:

„Wat is er eigenlijk met jou aan de hand, Frederik, je bent veranderd. Ik ken je anders niet dan iemand, die in gezelschap geen mond opendoet, maar nu had je praats voor zeven anderen. Waar haalde je al die onzin vandaan?”

„Wat wil je eigenlijk, Karel?”

„Ik ben niet van plan je te beledigen, Frederik, de zaken staan nu anders. Ik heb voldoende mijn kop in de wind geslagen, we staan thans voor ernstige problemen.”

„Zo, als jij er zo over denkt, varen we in hetzelfde schuitje.”

„Wat anders ... ik kén Erica niet meer. Ik had niet gedacht, dat ze zo zwak van karakter was. Haar vroegere persoonlijkheid is zoek. Snap jij het?”

„Je had het al zo lang kunnen snappen, maar je eigen bloed zei je blijkbaar niets. Je springt liever over sloten en laat er ’n ander tot aan z’n hals in verdwijnen, terwijl jij aan de kant staat toe te zien hoe die er weer uitklimt. Dan heb je de grootste pret. Ik heb thans lak aan je peren- en appelengedoe, als je het weten wilt.”

„Wat bedoel je met peren en appels?”

„Ik breng alles van jou in verband met het boerenleven. Je argumenten zijn voor mij de vruchten van je tuinen. Maar ik heb mijn eigen boom. Ik heb er al die jaren niet naar gekeken, nú weet ik eerst wat ik bezit. Jij daarentegen weet dat niet!”

„Ik snap je niet, Frederik.”

„Dat komt, omdat je stilstaat in het leven. Je tuft dag en nacht door de straten en je ziet niet, dat deze mensheid je met rotte appels gooit, je bent er trouwens te speels voor.”

„Man, praat niet zo onzinnig, wat wil je.”

„Ik zal maar weggaan, ergens anders mijn geluk beproeven.”

„Zo bedoel ik het niet, Frederik, maar ik begrijp je niet.”

„Ofschoon we al die jaren naast elkaar geleefd hebben, moet ik toch beamen, dat nu je eigen tuintje bloeit, waardoor ik wil zeggen, je ziet nú eigenlijk eerst hoeveel onkruid je hebt staan. Jij, Karel, wilt heilige ernst? Jij wilt praten met mij? Jij wilt problemen zien? Jij wilt je ongerust maken over

moeder en kind? Jij ... !”

„Houd op ... Frederik ... wat wil je?”

„Je laat me niet eens uitspreken. Je valt en je ziet niet, dat er duizenden zijn om je op te vangen.”

„Wat ben je dichterlijk vandaag, hoe kom je aan die wijsheid?”

„Ik raapte het van de straat op en stopte m'n zakken vol, thans deel ik het gevondene uit. Jij rijdt in je auto en ziet dat zo niet. Dat beleven alleen die mensen, die slenterig door het leven gaan, landloperig kijken naar alles wat de mens niet wenst. Zo zag ik, dat jij al die jaren het grootste deel van je bezit te grabbel gooide ... en ook dat raapte ik op.”

Karel denkt; er is heilige ernst in dit lichaam, zijn ziel klautert tegen de tralies van het kasteel op, maar de regenpijpen zijn te glad, hij zakt telkens terug en voelt nu zijn eigen onbeholpenheid. Hij weet dat het zo niet gaat. Goddank, denk ik, nóg is er kern ... niet alles is speels, niet alles in hem smijt met Zijn natuurproducten ... hij leert denken. Hij kijkt me aan, ik weet het, ik raakte hem. We zitten zo een tijdje ... we zeggen geen woord meer, maar onze zielen bevoelen elkaar, van kussen is er geen sprake. Nóg zegt hij niets, Anna brengt thee, hij drinkt, hij denkt, hij loopt nu in een andere richting, hij laat zijn paarden los en jaagt ze één voor één het land in, hij kastijdt zichzelf. Als dat voorbij is, rent hij het bos in. Ik zie hem onder een boom zitten, voor zich uit starend, het voorhoofd gerimpeld. Het duurt eventjes, dan komt hij huistoe ... zet zich daar weer neer, maar is veranderd.

„Je hebt gelijk ... Frederik, dat moet veranderen. Maar vertel me, ben ik blind? Ben ik zo afschuwelijk gezonken? Ben ik geen normaal mens meer?”

„Je had 'n masker op, Karel. Niet een ingewikkelde of een weerzinwekkende, de mensen waren er niet bang voor. En het is hierdoor dat je de anderen niet zag. Omdat je zelf een masker droeg, keek je niet door de anderen heen en zag je je eigen omgeving als 'n kermistent. Maar ik krijg je wel ... ik heb meer mensen van jouw soort hartelijk zien lachen om de heilige ernst van anderen! Ik heb jouw soort meer zien breken, dan hen, die ogenschijnlijk de klappen kregen en te kijk werden gezet, terwijl niemand wist hen aan te pakken. Ik hou nu eenmaal niet van mensen met schartjes in hun zakken die ze nimmer gebruiken; provincie-achtige burgerlijkheid loopt steeds in de gaten, vooral als ze adellijke allures heeft, hoewel men uit armoede alles verkocht en de familie een bakkerij dreef om tenminste aan het dagelijkse brood te komen. Hoor je dat gebluf niet, heb je geen ogen meer in je hoofd, voel je niet, dat jij en Erica worden beduveld? Indien je zegt dat ik weg moet gaan, Karel, smeer ik 'm onmiddellijk. Maar van Erica's toestand weet je geen snars ... je ziet haar niet eens. Je bent 'n ondankbare hond!”

„Ga verder ... Frederik,” komt er na korte tijd, „ga gerust verder.”

„Merci ...! Hartelijk bedankt ... Hoe is het mogelijk!!! Ik drink er nu een op de gezondheid van je ganse familie ... jammer is het, dat Erica er niet bij is. Maar dat komt nog. Proost, Karel!”

„Proost, maar ga verder! Ik vind je vandaag 'n wonder.”

„Dank u! Maar het gaat niet!” Hij neemt geloof ik, mijn inspiratie weg, als dit tenminste gekregen goed is, of ... mijn innerlijk ontwaakt, zoals ik al enige dagen onderga. Hij schijnt het te begrijpen en wacht. Karel is horende geworden ... een grote winst!

Ineens is het me, alsof Hij mij Zijn brieven in handen stopt ... en ik hoor mezelf zeggen: „Als ik terugga tot het eerste ogenblik, dat er in huis stemmen te horen waren, een algehele verandering aankondigde, een lichaam begon uit te dijen en daarin werking kwam ... versta me goed ... zag ik mezelf staan voor een groot wonder, dat door jullie niet werd begrepen. Het leek alles zo eenvoudig, Karel, miljoenen levens hebben er mee te maken, allen beleefden een eigen wereld. Wie niet gewoon deed, viel er onmiddellijk buiten ... buiten de natuurlijkheid van het gebeuren, en stond dan alleen, omdat de rest van deze mensheid zich niet met aanstellerig gekwezel ophoudt. Sensatie en aanstellerij gaan voorop en zwaaien met problemen, die voor jullie geleerden geen problemen zijn. De deksel gaat op de pan, voor mij was het alsof zich kastelen sluiten ... het eigen bloed staat te bellen tot het zwart ziet, want van opendoen is er geen sprake. Je voelt het zeker; in mijn droomwereld spreekt men anders. Ik zou als jullie niet meer kunnen praten; ik weet nu, dat ik, tot deze leeftijd gekomen, eraan heb gewerkt, zonder het te mogen weten. Het wil ook zeggen, de mens kent zich niet, er leeft van alles in je, goed, kwaad; soms zie je prachtige zaken waarmee je dan je kasteel kunt versieren, meestal breek je je nek al bij het binnenstappen, omdat je bedienden een klodder zeep hebben laten liggen. Je vloekt wat, helpen doet het je toch niet, je kunt zelf zorgen, dat je orde schept.

Je eigen bloed staat in regen en wind buiten! Je lacht. Je hebt er geen erg in dat er nog iemand lacht. Je hoort niets, ziet niets. Je voelt alleen jezelf én je dode wereld waarin je leeft, je eigen baas bent ook nog, maar géén mens iets in ziet. Want ook dat kun je in de straatgoten van je stad oprapen. En toch, kijk eens naar die mensen? Welke drukte willen zij je verkopen ...? Zijn we niet zelf bezig maskers op te zetten, harten te breken zoveel we kunnen? Je hebt geluk, je lacht, je hebt er plezier in en wil 'n ander wijsmaken, dat je ondanks alles toch de ellende van dat leven voelt en begrijpt, já, dat je daar je leven voor inzet. Ik zag, toen de eerste verschijnselen begonnen, Erica in de regen staan, jij hield je deuren dicht. Toen begon je te spoken! Je hebt er plezier in gehad om haar en, mét haar datgene wat jij werking noemt, te ontkleden en de straat op te sturen – anders had je die Van Stein nimmer 'n kans

gegeven haar firmament te omsluiëren, en er diepe duisternis van te maken. Menselijk gesproken, dichtër bij je leven ... geroddel is het!

„Wat jij hebt gekund – en gooi me nu de deur maar uit – was niets anders, dan hard de deuren dicht slaan ... haar tonen, dat je van 'n boerderij komt, van boeren afstamt ...! Maar wat heb ik er eigenlijk mee te maken? Ik geloof, dat je gaat denken, dat ik je de les wil lezen, vergeef het me, Karel, ik heb heilig ontzag voor je ... ook voor Erica en Anna ... Gooi mij er maar uit!”

„Ga verder, Frederik, ik smeeek het je!”

„Dank je ...!” Weer ben ik mijn onderwerp kwijt ... maar wellicht wil de machine nog draaien.

„Probeer het ding aan het lopen te krijgen ...!”

„Ik doe mijn best al ... hoor je het gepuf, Karel?”

„Ik hoor het, ga verder ...!”

„Toen die eerste verschijnselen zichtbaar werden, Karel, begon ik in een andere richting te denken, niet voor mezelf, maar omdat ik ermee te maken had ... ik behoorde tot al deze meubels. Ik prijs mezelf, omdat ik het goedvond ... ik wist niet dat ik in staat zou zijn de taak van brievenbesteller te aanvaarden en, indien nodig, een bezem in handen te nemen om het boerenafval op te vegen, om het menselijke oog dat hier vrij rondkeek niet te hinderen, hetgeen toch heus geen pretje was. Je kunt, als je wilt, zeggen: gá! ... en ook dan vind ik het best ...! Ik zie dat je al kunt zwijgen.

Dat ik die mogelijkheid bezat, Karel, weet ik pas sinds enkele dagen; ik had niet gedacht, dat zo'n bezem je zoveel wetenswaardigheden kon vertellen, die eigenlijk tot de universiteit behoren, waar de menselijke karaktertrekken worden ontleed. Ik verloor mezelf in wijsgerige stelsels, doch ik zag, dat ze op straat lagen, de goten waren erdoor verstopt. En toen kreeg Erica allures ... op dat ogenblik stond ze buiten ... er was geen schijn van kans meer voor haar tot je eigen universiteit door te dringen, omdat je achter paarden hing, de boterbloemen te dik onder de mest zette, zodat ze verstikten door een teveel. Je karaktertrekken werden verdoezeld. Jij verstopte je achter een masker en beleefde zo jouw tijd. Jij zag niet, dat werking verstand heeft van 'n baard, dat diezelfde werking trek had in 'n borrel, ja, in staat was om voor negen uur 's morgens een kruik oude klare leeg (te) drinken, jij zag niet, dat er grote ... kunst leefde in die en op die modderige bodem, jij hoorde en zag niets, jij wist niet, of er in ons organisme universele grondbeginselen waren gelegd, die door dat zieltje gefundeerd zouden worden. Je zag niet, dat die zee niet te peilen was, dat schip wrakkig ronddobberde, land in zicht, maar een verkeerde vaart; je zag niet, dat zij bovenop haar graf neerzat, bloemetjes verzorgde die ze voor je boerenverstand had geplukt en kinderlijk speels het geluk verdeelde!

Je hebt nimmer begrepen, dat moeders in zo'n toestand aan zelfmoord kunnen denken, nimmer gevoeld, dat zo'n leven gelijk had kunnen krijgen, je sloeg haar, kraakte haar ... je plaatste jezelf op 'n voetstuk en wist het niet.

Werking is alles ... de natuur doet het vanzelf ... maar je hebt nooit ook maar even gedacht, dat ook die ... natuur ... een persoonlijkheid bezit. Dit, Karel, is je niet geleerd, die „universiteit” leeft nog niet, dié moet nog geboren worden, maar dáármee kreeg mijn leven als 'n rad van de massa, contact. Nu is dat radertje, geloof ik, een eigen constructie geworden ... het wentelt echter door verschijnselen, door dat, wat je op straat vindt!

Ik weet er niet alles van, Karel, maar het voerde me tot de ziel en de God voor ál het leven. Toen wist ik, dat de mens 'n machtig wonder is. Maar zie, dat wonder kent zichzelf niet!

Ik zou je zo dag en uur kunnen verklaren ... ik weet ook, dat wij er nog niets aan hebben, en waarom ik al deze dingen zeg, ook dat weet ik niet, maar wel zeg ik je: ik ben brieven aan het bestellen! Erica heeft natuurlijke verschijnselen, Karel, ook al snappen wij er geen cent van, ze zijn er. Wanneer 'n moeder van tevoren weet, dat haar kind 'n jongen is, omdat zij al die maanden het jeukerige gevoel van 'n baard heeft, dat zij dag en nacht tracht te bedwingen, lach jij daar dan om, maar ik zoek het uit de modder te halen, te verklaren als 'n natuurlijk verschijnsel is. Je vertelde me zo-even, dat deze dingen je niets zeggen, je praatte over onzin! Ik zeg je, we leefden naast elkaar en kenden elkaar niet. Ik jou wel, jij mij niet en Erica kende je evenmin.

En nu, Karel, zijn er twee boven, die beiden verschijnselen bezitten. Een van hen bevaart de grote zeeën, ziet slangen met mensenhoofden, met maskers, ze ziet prachtige streken en vreemde vogels. Jij en je geleerdheid moeten nu uitmaken waar ze dat weer van heeft, ik zeg je, álles is zo wonderlijk gezond, zó mooi, zo ontzettend natuurlijk, maar jullie zien het licht niet, kennen niet de oorsprong. Toch geeft het leven rust. Je kunt nu zien, dat ze verandert ... maar ze wandelt door moeras, door regen en wind, door woestijnen, ze beklimt bergen, ze hoort het gebrom van wilde dieren, ze staat er met haar neus bij dat de één de ander verscheurt. Geven jullie nu eens een naam aan al deze nieuwe verschijnselen, die er vanmorgen nog niet waren, maar die haar gelukkig maken. En dat zie je aan haar wonderbaarlijke glimlach ... die van tijd tot tijd vanachter dit bovennatuurlijke masker een verstoffelijking ondergaat.”

Anna komt binnen en zegt:

„Frederik, ze ijlt weer. Ze heeft het over berengebrom en het gehuil van 'n jakhals in de verte. Ik word er akelig van. Begrijp jij het?”

„Dan zijn we al een eind op weg, Anna, we zullen spoedig het avondmaal gebruiken. Maak je geen zorgen, Anna, spoedig slaapt ze nu en morgen weet

ze er geen woorden voor te vinden. Maar zalig is het!”

Anna begrijpt het niet en toch is ze tevreden; ook zij ziet, dat mijn leven is veranderd. Karel zegt niets, hij denkt! Dán komt er:

„Verrek ...!”

„Je gaat hier nooit weg, hè, Frederik? Wij hebben je nodig!”

„Merci ... ik blijf, want ik ben op die reis tot kapitein van het schip bevorderd. Maar wat zeg je van deze zotheid, Karel?”

„Ik heb er geen woorden voor. Denk je, dat ze spoedig verandert?”

„Er is met haar niets aan de hand, Karel. René is het!”

„Dat dacht ik ook, maar begrijpen kan ik het niet. Wat is er met het kind?”

„Moeten jullie een naam voor zoeken. Ik weet het nog niet ... bewaar me voor deze wetenschap, máár ... alweer verschijnselen!”

„Heb jij er 'n naam voor?”

„Ik ben 'n leek, Karel, jullie zijn geleerden!”

„Buiten dat, Frederik, je kunt er toch zélf 'n naam aan geven? Ik ga je boterbloemetjes zien.”

„Merci ... maar die van René hebben te veel mest ... ze verstikken en nu sta je voorlopig machteloos; thans, Karel, moet je het aan de natuur overlaten, zij wéét wat ze doet, maar je kunt uitkijken, hulp verlenen als je ziet, dat je hulp nodig is. Ik zeg je eerlijk, dat hoofd bevat me niet!”

„Hoezo?”

„Dat is weer iets anders ... ik deed voor jaren aan schedelkennis. Zie je, daar heb je het weer, je kent me niet! Je hebt mij voor 'n sufferd gehouden ... nú moet dat voorbij zijn, althans gedeeltelijk. Ik groei geloof ik! Ik ben aan het ontwaken.”

„Vertel iets van z'n schedel.”

„Indien je denkt, Karel, dat tangen iets aan het leven kunnen veranderen, dan geloof ik dat direct. Je zou nu kunnen zeggen, de tangen zijn te stevig aangezet. Máár ... geloof je dat? Volgens de wetten van je vriend is alles in orde. Alles! Ik geloof dat niet! En van daaruit, uit dat schedeldak, of hoe je het noemen wilt, ziet Erica de slangen en bruine beren, regent het, stormt het; het verandert telkens, omdat zij haar reis moet voortzetten. Haar neerliggen moet je zien als rust, het verwerken van die zo natuurlijke gebeurtenis, die haar té hevig heeft aangegrepen. Voor de rest wacht je af, want meer is er niet!”

Karel denkt ... hij zegt echter:

„Je bent 'n rare kerel, Frederik. Ik heb spijt van alles, gelijk heb je! Ik zal erover nadenken!”

Karel wipt omhoog en verlaat het vertrek. Maar vrijwel onmiddellijk keert hij terug met de boodschap, dat Erica in een gezonde slaap ligt, zoals hij

in de laatste maanden niet van haar heeft gezien. „Ik hoop maar,” gaat hij verder, „dat dit ganse geval oplost, we hebben er nog geen vijf minuten pret van beleefd. Maar de kleine kijkt als ’n oude man ... Het is verschrikkelijk. We waren te oud!”

„Kletspraat, dokter Wolff, onzin, dat weet je heel goed, je verstopt jezelf weer achter je masker. Waar is nu jullie kennis? Wat weet je van natuurlijke broedsels af? Je zou zeggen, dat ’n pas geboren eendje al weet dat het tot de waterwereld behoort, waarvan ’n kip toch geen verstand heeft. Waarom probeert ’n hond nimmer om te vliegen? Het zijn de bladluizen voor je leven en je dokterschap, je universiteit lijdt aan schurft! Haal dat modderachtige eerst uit je wonden en doe er een nieuw verband om, doch kijk beter uit je ogen, verzorg die wonden anders, je hebt de goede medicijnen niet, Karel!”

„Is er nog iets anders, Frederik?”

„Dat niet zo direct, omdat je voor alles fundamenten moet leggen. Ik ben gegaan in zelfstandigheden. Ik daalde in maskers af en zag, dat het ook daarachter leeft en je opnieuw het zaad ontvangt om je land te beplanten. Het is een zekerheid waarvan jij de wetten nog niet kent, maar die voor ons vaststaat. Je weet van deze geboorte niets. Soms heb je een drang om erover te praten, maar als je je mond opent, Karel, spreek je een taal, waarvan je het abc niet kent. Je verliest jezelf volkomen.”

„Sinds wanneer ben je aan het dichten geslagen?”

„Ik had het al als kind, Karel, maar nu zie je de kleuren ervan. Mijn appels beginnen te rijpen! Ik heb niet geweten, dat je zo vriendelijk kon zijn jegens je minderen.

Leken hebben van universitaire wetenschap geen verstand ... geleerden weten het beter, zij studeerden ervoor, maar vergeten, dat alles gefundeerd is en dus voor ieder vaststaat,” kwam nog over mijn lippen. Toen ging zijn kop naar beneden en hij zuchtte, wat me goeddeed!

En toen was het avond, zes uur op de dag, de zoveelste van het jaar 1900 en zoveel ergens in dit landje, waarvan ik ’n kind ben. Tóén zag ik dat het doek voor m’n ogen gesloten werd, maar achter de schermen hoorde ik lawaai, het getrappel van mensen, die aan het decor bouwden voor het volgende bedrijf. In de zaal is nog steeds spanning, ze weten niet hoe het affloopt; ik, de regisseur, weet er nu alles van ... Ook dat zag ik op straat liggen ... niemand had er erg in; maar thans betalen die domme mensen het gelag. Ik ben het echter, die hen uitnodigde ... Zie je die maskers?

Nu moet je zien, dat, ondanks alles, ieder ’n waarachtig zieltje heeft. Vooruit, Frederik, bestel je brieven! Maar vergeet tevens je bezem niet!

Hoe is het mogelijk!

Heeft de menselijke schedel je iets te zeggen, Frederik?

Stop een mens 'n tuiltje bloemen in zijn handen, doe er wat gevoel bij door hem lief aan te kijken, doe heel gewoon, eenvoudig, praat wat, maar let op je woorden; voer het leven de natuur in en léér de ziel, dat álles, hoe het ook tot haar komt, goed is! ... Een op duizend, je brengt weer vreugde en zonneschijn in dit leven. En het kost je eigenlijk geen cent! Toch is dit de genezende kracht, die wonderen verricht. Karel geloofde er nog niet aan, hoewel hij moest aanvaarden, dat Erica veranderde, zichzelf terugvond. Toen veranderde zijn loop, vond ook hij zijn vroegere houding terug en ik zag, dat de innerlijke rimpels van zijn voorhoofd waren verdwenen. Maar er is één zekerheid uit hem weg – hij zoekt naar zijn universiteit! Ik geloof zelfs te mogen zeggen, hij dacht te zien, dat ergens zijn fundamenten door 'n vreselijke mot werden aangevreten. Maar dat moet hij nu maar voor zichzelf uitmaken. Ik wacht af, ik ben op mijn hoede, ik ben voor honderden feiten gewaarschuwd!

Anna is in de wolken: de dokters zijn de deur uit, Karel kijkt nu zelf naar zijn zoon. Toch ziet Anna hem zo nu en dan nog met een collega, en ook die zal ik leren kennen. Anna weet, dat zij het is die René moet verzorgen, de ouders krijgen de kruimels. Let op, ook dát zal bewaarheid worden. En ten slotte ... zal mijn postbodentalent noodzakelijk worden geacht om zo nu en dan een lettertje voor te lezen.

De maanden vlogen voorbij, het regende niet meer voor Erica, de ijlbuien verzwakten. Anna hoorde haar soms verschrikte geluiden maken, maar ook dat hield op, zodat eigenlijk haar leven en persoonlijkheid als herboren waren! Ze was waarlijk zichzelf en we hadden schijnbaar onze wereldreis bijna volbracht, maar ik weet, dat wij er nog aan moeten beginnen.

Het leven begint saai te worden, het ingewikkelde is eraf, wat vroeger leed, smart, ellende betekende, vindt men nu wonderlijk interessant en bijna jammer dat het weg is. Zo zijn de mensen! Ik weet dat we er nog niet zijn. Telkens zien wij hen opnieuw anders ... of hebben ze geleerd? Ze staan nu in een ongevulde kamer, er is leegte gekomen. Ik ben als 'n oude stoel waarvan men elk plekje ruggelings voelt en kent, zodat je hem voor geen geld wilt missen. Soms denk je erover 'n nieuwe te kopen, maar je begint er niet aan, iets mis je, om tot dat besluit te komen. Nu is vriendschap verveling ... maar die was er nooit eerder, die moet nog geboren worden. Je zag al die tijd maskers!

Ik dacht toen: dit bedrijf begint goed ... er komt even rust, de spanning in de zaal kan niet op volle kracht blijven, menselijke harten kunnen het niet verwerken, er is een inleiding nodig, een korte overgang om de volgende

problemen te schikken, omdat wij 'n ruim overzicht noodzakelijk achten. Ik hoorde Erica zeggen: „Frederik, wat hebben we toch 'n wonderlijke reis gehad, veel gezien, ik geloof, dat ik er nu tegen kan.” Dit gaf aan mij de zekerheid, dat ze door alles nog niets heeft geleerd. Ik liet het zoals zij het voelde, zoals zij het kleur gaf en zonnenschijn, maar ik heb niet alles uit haar brieven voorgelezen, doch ook daarvoor is er nu geen nieuwsgierigheid meer.

Anna ziet nu ook, dat René een waterhoofd krijgt. Mijn God ...

Ze gooide me bloemen toe uit haar tuintje, deze waren niet tot een tuiltje geschikt, zoals Anna zo goed kan. Ze zegt: „Wat zijn we toch kleine kinderen, sufferds zijn we.” Ze denkt dus dat ze alles begrepen heeft, maar dat is niet zo; ze staat weer op haar voetstuk en wil er niet af! O, als ik die andere brieven voorlees! Ik ga al voelen wat daar in staat, want ik zag beren, tijgers en slangen, ik weet het nog wel, die haar zo gelukkig maakten. Ik begreep toen ... dat zo'n tuiltje bloemen de mensen eigenlijk bedriegt, ik had met lege handen moeten komen: ze heeft haar tuiltje nog niet verdiend! Is dit nu zo onbegrijpelijk, zó onnatuurlijk? Nee, deze waarheid ligt overal voor het grijpen, maar men moet weten waar ze te zoeken!

Hoe ook, René is nu anderhalf jaar oud en wij zijn een nieuw leven begonnen. Alles ging goed. Het kind vraagt verzorging, Karel is het die naar zijn zoon kijkt, maar al spoedig was ook dat niet meer nodig. Sinds enkele weken is er echter weer verandering gekomen. Karels voorhoofd rimpelt zich opnieuw, omdat René zo'n lelijkerd is, een té groot hoofd heeft. Of er wat in zit is een andere zaak, waar Karel niet eens over praat. Ik weet het van Anna. Deze zegt: „Erica wil er niets van horen, je kunt ook geen eerlijke mening van haar verwachten, omdat zij de moeder is; maar Karel staat soms naar dat hoofd te kijken, zijn hoofd te schudden, waardoor je duidelijk voelt, dat het hem heel veel waard zou zijn te mogen weten wat er eigenlijk met zijn kind, zijn vlees en bloed, aan de hand is. Dat is tenslotte heel natuurlijk. Verder is er niets. Zoekt Karel naar verschijnselen? Hij staat ervoor! Waarom heeft zijn kind een te groot hoofd? Hij weet het niet! Is het weer zo'n streek van een God, die niets anders te doen heeft dan Zijn kinderen te plagen? Anna zegt, dat je hem kunt horen vloeken, al zegt hij niets. Ik geloof dat Karel inwendig stikt; hij weet hier geen raad mee. Ik geloof ook, dat hij spoedig zal denken: naar de duivel ermee ... houd dat gebroed zelf maar! Ik zeg je, Frederik ... het zal gaan zoals het gaan moet, je hebt alles van de natuur te aanvaarden. Als je maar onthoudt dat jij me niet in de steek mag laten.”

Karel staat voor zijn werking, voor zijn natuur, die alles regelt en voor alles zorgt en waar mensenhanden af moeten blijven. Het is het ongekende voor hem, voor zijn universiteit, zijn dagelijks gedoe, waarvoor hij leeft en sterft, waarvan hij zijn brood eet. Maar nu de bewijzen, Karel! Wat wil je? Wéér je

schouders ophalen, lachen om menselijke onbeholpenheid? Je hebt 'n halfjaar, bijna een heel jaar de tijd gekregen om tot jezelf te komen. Nu staan we voor onze reis, die gaat beginnen, stookt nu de vuren op, want in het zweet des aanschijns zul je je brood moeten verdienen, ik zeg, loop je niet langer te pletter, buig je boerenkop, er is meer tussen hemel en aarde waarvan jullie geleerden nog niets weten. Lach maar ... loop weg voor die onzin ... zet je boorden op, loop met je bul onder je arm ... doe alsof je alles weet. Zie je de stok niet, die verdekt wacht om je 'n pak slaag toe te dienen?

Vooruit, Karel, de boot wil vooruit, stook, gooi nog wat brandstoffen op het vuur, jij bent de machinist voor dit gevaarte. We gaan nog niet, je staat te denken, je weet niet hoe je het vuur moet aansteken. Je staat met de schop in je handen, de kolen erop, je weet niet waar de vuurdeur zit. Wat een zorgen toch. Nu kan Hij, daarboven verrekken met Zijn schone gaven, je wenst die wereldreis niet. Hoor je het valse geknetter van zo'n doodgewone kraai, Karel? Nee, dan zo'n tijgerkat, of een jakhals, Karel, en de beren en slangen niet te vergeten. Doch als je die reeds zou ontmoeten, zou je ineenzinken en het uitschreeuwen.

Karel staat nu voor zijn eigen masker en dat van zijn kind! Hij lag even in zijn hangmat te rusten, doch werd er door 'n onnatuurlijke kracht uitgeslingerd, hij weet niet waar die stoornis vandaan komt. Gunt men 'n mens geen rust? Wil men 'n mens steeds folteren? Wil Hij dat ook? Wat voor geschenken deelt Hij Zijn mensen uit? Ik hoor hem die vragen stellen, heel zwakjes nog, maar ze zijn er! De tijd van voorbereiding heeft voor hem waarlijk windeieren gelegd, evenals voor Erica, maar het volgende tafereel vraagt hun menselijke belangstelling. Of dachten die twee, nu het juist om hun levens gaat, dat zij er niet mee te maken hadden? Het doek gaat vanzelf open ... de zaal wacht in spanning, omdat men daar voelt, dat dit geen sensatie meer is, het gaat om mensenlevens, het handelt om wetenschap of om kletspraat, het gaat erop of eronder ... we willen weten of God een Vader van Liefde is of ... 'n idioot, 'n ploert! Daarom is er zoveel belangstelling. Het stuk gaat al duizenden jaren en eerst nu begrijpen de mensen er iets van, vroeger, veel vroeger werd het steeds uitgefloten. De schrijver begreep het, doch dacht: Ik kom straks tot je terug. Ik kan desnoods eeuwen wachten. Nu spelen we, jullie luisteren! Hoofd buigen komt later!

De maskers zijn weg, maar er kwam een te groot hoofd voor in de plaats. René is veranderd! Ik zeg je, het hoofd van het kind bevalt me niet. Maar zolang alles goed gaat, duik ik niet onder in zwartkijkerij ... ik ben niet van plan om op alle slakken zout te leggen, je gunt de mens een gezonde ademhaling.

De huisvrienden kwamen en gingen, steeds weer andere vrienden melden

zich aan. Er heeft zich nu weer een geleerde aangekondigd, die er 'n tijd terug al was, doch plotseling weer spoorloos verdween. Anna denkt, dat die man voor studie op reis was. Wat ik er zo van hoorde, lijkt me verdacht, hij is een psychiater en moet heel kundig zijn. Zijn naam is Dr. Groevers.

Ik heb in die maanden aan mijn aantekeningen gewerkt, alles ligt gereed, het ziet er netjes uit. Ik sta zelf te kijken over de manier van indeling, waarvan ik nu weet, dat het 'n boek wordt en wellicht meerdere, zoveel is er reeds om beschreven en ontleed te worden. Ik kreeg vroeger steeds een goed cijfer voor mijn opstellen, ik geloof dat die vaardigheid thans ontwikkeld is en nu deel uitmaakt van mijn persoonlijkheid. Dit is dan ook mijn tweede jeugd.

Maar ik vertrouw René niet. Ik zie het kind op mijn wijze. Het heeft fonkelende ogen, maar dat hebben kinderen meestal. In zijn ogen ligt echter iets wat mij niet bevalt. Het is 'n vreemd gezicht, als je er zo naar kijkt. Mismaakt is het, als je het mij vraagt. Babyachtige geluidjes overheersen thans, maar er blijft 'n vraagteken over. Ik zal blijven waken!

Ik houd van menselijke hoofden. Zei ik je al eerder, dat de schedelbouw mij hevig interesseert? Wat ik opmerk is meestal raak ook, goed gevoeld, zodat ik er zeker van ben dat het menselijke hoofd aan ons iets te zeggen heeft over het innerlijke leven. Uit ogen spreken verschillende werelden, volgens mij, nader bepaald door vaak zeer fijne lijntjes; de vorm van het hoofd is beslissend voor de persoonlijkheid, je kunt er alles van maken, maar er is één lijn die je eigenlijk alles vertelt, die je het masker toont. Je hoeft er nauwelijks naar te kijken of je weet het reeds. Duidelijker gezegd, als het leven kan voorspellen of het een jongen of een meisje zal zijn, wat dan te zeggen van zo'n groot menselijk hoofd? Zou dat dan geen aanduiding zijn? Zie je dan die wonderlijke lijnen niet, die kleurtjes? Ik let daarop, tot mij spreekt dat, heel sterk. Ik ga voelen, dat wij hierdoor een faculteit zullen optrekken.

Ik kijk naar mensenhoofden en weet soms op hetzelfde ogenblik hoe ik de inhoud ervan beschouwen moet. En dat heeft iedereen; men kijkt, ziet in de ogen, volgt de lippen, al die lijntjes en men denkt: pas op ... je vliegt erin, daar staat 'n dief, 'n ploert, 'n druktemaker, 'n charlatan voor je. Daarom, mijn lief Renétje, kom jij maar binnen, ook al heb je nog zo'n vreselijk hoofd op je romp, jij bent de goedheid zelf! Ook dat zie ik, voel ik, weet ik soms met één oogopslag. Het is toch zo gek niet om op menselijke hoofden te letten, maar de mensen moeten niet weten dat je ze aankijkt. Op straat is dat gevaarlijk, ze zouden denken – die gevoelige vrouwen – zo'n oude snoeperd toch. Voor mannen bewandel ik een weg, die zij niet appreciëren. Begrijp je het? Het is verbazend interessant, je leert er enorm door!

Karel nodigde me uit ... er komt 'n vriend en diezelfde vriend wil mij leren kennen. Het is Dr. Groevers. Ik ben benieuwd; als het maar goed is.

We zitten nu rond de haard, ze hebben mij voorgesteld aan Karels beste vriend. Erica bedient ons, Karel heeft het over een landhuis met paarden, dat hij van plan is te kopen, omdat hij denkt, dat René ook wat hebben moet. Maar ik voel hem, hij draait het gesprek in mijn richting en ik weet al dat die vriend alles van mij weet, die is ingelicht. Daar heeft Karel slag van, je staat ineens voor zijn gesprek, hij geeft het je zomaar in handen. Vroeger voelde ik mij steeds onbeholpen, nu ben ik gereed, ik verlang alleen te weten op welke wijze hij het zal klaarspelen. Komen doet het! En nog geen vijf minuten later zegt hij:

„Zie je, Hans, dat is mijn hobby. Frederik doet daarentegen aan schedelbouw, bestudeert innerlijke verschijnselen, zo hebben wij mensen allen 'n eigen hobby ... Voor Frederik heeft zelfs een paardekop betekenis.”

Dat was alles. Ik vond het tamelijk goedkoop, maar ik krijg hem nog wel. Hans gaat er onmiddellijk op in en vraagt:

„Wat weten wij van schedelbouw af, Frederik? Vind je goed dat wij tutoyeren?”

Ik moet praten, maar ik weet al wie deze Dr. Groevers is. Hij heeft niets gemeen met Van Stein noch met Ten Hove. Boven al deze geleerden staat hij als mens en persoonlijkheid. Hij is een man die belangstelling heeft voor het onbekende, omdat hij daarvoor een taak heeft aanvaard. Hij lacht niet om lekengepraat, hij weet, dat hijzelf nog een leek is. Dit is het, waardoor ik mij met hem één voelde. Onze harten gingen ineen, onze persoonlijkheden raakten elkaar en we stonden direct voor elkaar open ... een wonderlijk mooi gevoel stroomde mijn ziel binnen. We waren op slag vrienden. Wonderlijk is het, wat ik voelde, ik nam het met beide handen aan, liefkoosde het, omdat ik hierop al zolang had gewacht.

Toen ontviel mij:

„Kijk in de ogen van een paardenkop, Karel ... dan vragen die je meestal of je wat lekkers hebt. Is dat niet het geval, dan is dat eerste contact 'n mislukking. Waarlijk, de kop van 'n paard, van welk dier ook, tekent zichzelf! Maar vergeet de mensen niet. Kijk maar naar al het vee op Aarde; het verbaast mij, onder ons gezegd, dat de mensen jou niet vragen hoe duur de aardappelen zijn in plaats van medicijn, aan je schedel alleen al is te zien dat je van het land komt. Waar of niet?”

Karel zegt en dat vond ik fideel van hem: „Merci. Frederik, je wordt bedankt!”

Hans lacht, hij geniet en Erica ook, ze lacht, ze weet, dat Karel mij niet meer van mijn stuk brengt, dat behoort tot het verleden. Maar het spel gaat beginnen.

„Willen wij het,” vervolg ik, „via de verschijnselen zoeken, op grond daar-

van een safe diagnose stellen, dan sta je voor problemen. Kom eens in een gekkenhuis, waar je zo'n honderd gevallen bij elkaar vindt, dan kun je meteen beginnen aan het schrijven van een boek met ontzagwekkende inhoud, omdat aan die hoofden tien universiteiten te pas komen. Je staat dan volgens mij, voor stoffelijke verschijnselen, die door de innerlijke werking vervormd zijn. Heeft de natuur daar schuld aan? Neen, of toch ja, maar dan alleen voor zover de ziel – het innerlijke natuurproduct waarvan wij de wetten nog niet kennen – ons het „masker” toont. Hoe diep dat is, weten wij, duizenden geleerden gaven hun zoek op. Een enkeling gaat verder, doch die is 'n gek.”

Ik zwijg even. Hans kijkt mij aan alsof hij 'n wonder ziet. Karel krimpt ineen, hij staat nu weer voor ons gesprek van 'n tijd terug. Hij heeft er niet meer aan gedacht, maar het is er nog. Hans, zo voel ik, vindt het gezegde geen wonder, zo dom is hij niet, maar het gevecht vindt hij prachtig, temeer, omdat hij voelt, dat Karel het niet had verwacht. Ik begrijp dat Karel hem heeft gezegd, dat ik nog een kind ben, zo onbeholpen, maar nu sta ik bewust voor hem en ontmasker zijn woorden als leeg gepraat, toon aan dat zij dezelfde waarde hebben als ... zijn gebazel over het landhuis met de paarden uit zijn toekomstdromen. Hans weet het, de mens in mij raakt hem, omgekeerd is er voor mij éénheid met dit leven.

„Ga verder, Frederik,” vraagt Hans.

Ik ben er weer uit, maar ik smee om olie, ik gun Karel z'n bluf niet langer. Erica zit naar me te kijken alsof ze het Oosten en Westen voor zich ziet, dat ze Noord en Zuid tot openbaring ziet komen, werelden zich aan haar kleine leven zullen manifesteren, ze staat naast mij en laat Karel thans in de regen staan. Karel merkt het, maar hij kan er niets aan veranderen, het wordt mens, het wordt heilige ernst, ook al lijkt alles onzin. Ik stop Hans zijn pijp en vraag:

„Wat denk je er zelf van, Hans?”

Mij is nog niet gezegd, dat Hans 'n psychiater is. Anna dacht het en als zij gelijk heeft moet Hans nu open kaart spelen. En zie, Hans voelt me aan en zegt:

„Weet je, Frederik, dat het mijn beroep is?”

„Ik dacht het al, nu weet ik het dus zeker. Wel, hoe denk je erover? Wat hebben die verwrongen gezichten jou te zeggen? Hoe sta je er tegenover?”

„Dat is gauw gezegd, Frederik, we staan er machteloos naar te kijken, we kennen de eigenlijke kern, het wezen ervan niet, ik althans niet, doch ik tracht iets voor die mensen te doen. Het is ontzettend moeilijk.”

„Dat weten we. Als het je interesseert, zal ik je zeggen hoe ik erover denk, maar vergeet niet, dat ik 'n leek ben.”

„Geeft niets, we praten immers over deze dingen. Denk jij, dat we beteke-

nis moeten hechten aan de schedelbouw?”

„Volgens mij, Hans, wijst die direct op de persoonlijkheid. Wij hebben er al zo vaak over gepraat. Karel gaat er nooit op in, voor hem is alles werking en natuur. Ik denk echter dat, nog voordat wij mensen neiging krijgen tot de daad, die het kind tengevolge zal hebben, de ziel ervan of het nieuwe leven reeds is ingesteld op het stoffelijk en menselijk gebeuren, met andere woorden: het leven, of hoe je het noemen wilt, heeft het vermogen menselijk te denken. We staan thans voor honderdduizenden problemen, die ieder voor zich weer geconcentreerd zijn op de persoonlijkheid van dit „leven”, van dat kind, die aanwezig zijn zodra het groeiproces een aanvang neemt.”

„Ben je theosoof, Frederik, of geweest?”

„Ik niet, ik volg een eigen weg, maar er is iets, dat mij die weg toont, want ik heb contact met de verschijnselen. Laten wij een ander beeld nemen. Een dokter krijgt het in zijn hoofd, om aanstaande moeders te ondervragen. Hij plaatst een advertentie en krijgt brieven toegezonden. Er zijn moeders onder, die last hebben van een baard. Maar wat voor Karel werking en natuur is, krijgt in de moeder last van ’n baard en voorspelt de moeder, dat ze een zoon kan verwachten. Het wordt ook een zoon! Ten Hove en Van Hoogten lachten erom en maakten dat ze weg kwamen. Wat voor Karel en ook voor hen natuur is, werd voor een moeder een lichamelijk gesprek, een lijf aan lijf gesprek, dat van binnenuit tot haar kwam en haar bewustzijn beïnvloedde.”

Karel lacht dat het davert, Erica kijkt mij aan, ze begrijpt me en wil zeggen: ga voort, Frederik, ik sta naast je, het is ’n openbaring voor me, laat je niet door Karel uit het veld slaan. Hans dreigt:

„Als je om Frederik lacht, ga ik weg.”

Die zit ... Karel moet zich verklaren. Hij verzekert echter:

„Ik lach helemaal niet om Frederik. Ik zie die twee weer voor me, ik weet ook wat zij ervan hebben gemaakt. Laat me toch uitlachen, het is zo voorbij. Frederik kan me begrijpen, hijzelf was de aanleiding.”

Karel vertelt nu, hoe de geleerden schaakmat werden gezet. Ze worden doodleuk voor feiten geplaatst, waar ze geen touw aan vast kunnen knopen, doch die hen dwingen toe te geven, dat een leek hen in tegenwoordigheid van een collega in de maling neemt. Hij zegt:

„Ze hebben de duvel op me in en zullen het mij mijn leven niet vergeven. Mag ik daar niet om lachen?”

„Ga verder, Frederik.” Hans blijft ernstig.

„Wel, Hans, denk er zelf over na. Ik weet het niet ... zeg ik je nogmaals, maar wat zegt het de wetenschap?”

Hans strijkt zich over het voorhoofd. Karel ziet het en lacht innerlijk, hij ziet die schedelbouw. Hans is flink gebouwd, een krachtig hoofd staat op

die romp, flitsende ogen kijken ruim deze rotte wereld in, hij is als 'n stier zo sterk, geloof ik, een kop groter dan Karel en ik. Hij is slordig gekleed, draagt lakschoenen onder 'n gestreepte broek, zwarte jas, het colbertje is oud. Dikke wenkbrauwen, brede neus, stevige lippen, die iets te zeggen hebben, die nimmer om een antwoord verlegen zitten. Een persoonlijkheid, die waarheid eist, die vecht tegen armoede, stoffelijke ellende, die regelrecht uit hem tevoorschijn treedt. Hans is 'n kerel, 'n man, maar, zie ik, ontzettend driftig. Hij staat z'n man, hij is onbuigbaar, hij laat niet met zich spotten, hij zegt je zijn mening in je gezicht. En dat weet Karel! Hans zegt:

„Ik zei al, ook wij weten het niet. Vandaag word je voor een raadsel gesteld, morgen sta je voor 'n ander mormel. Een vrouw kan je zo aanzien, dat je de benen zou willen nemen. Daarbij nog duizenden andere problemen, waar je geen raad mee weet. Ik sta voor die koppen te kijken, Frederik, doe ermee wat ik wil, maar ik sta machteloos, en met mij heel deze wereld, je kunt geen hand uitsteken. Ik geloof ook, dat wij 'n heel andere weg moeten bewandelen, willen wij klaarheid brengen in deze duisternis.

Jij meent, dat het leven al begint te denken in de moeder?”

„Het is slechts een veronderstelling, Hans, ik wil niemand mijn mening als vaststaand opdringen. Ik geloof dat, meer niet. Mij zeggen die koppen in elk geval ontzettend veel.”

„Wil je mijn inrichting eens zien, Frederik?”

„Wellicht later, ik voel me daar nog niet geschikt voor.”

„Kom dan eens gauw bij me, dan zetten we ons gesprek voort. Ik weet wel, dat de theosofen en andere sekten ons helpen kunnen, maar daar hebben we weinig aan. Ons gaat het om het begin, het eerste stadium, waar het leven begint. Ik sta voor 'n raadsel, Frederik, en ik geloof niet, dat wij in de eerste honderd jaar 'n oplossing ervoor vinden. Wie zal ons helpen? Er is materiaal genoeg! Wáár begint het leven? Ik weet wel, dat de fundamenten gelegd zijn, maar waar het mij en al mijn collega's, onze faculteit om gaat is de vraag, of de ziel reeds in de moeder persoonlijkheid bezit. Heb jij er studie van gemaakt?”

„Ik denk erover na, Hans. Ik volg een eigen weg, maar ik weet het nog niet.”

„Vertel me daar eens iets van, van die weg die jij bewandelt.”

„Dat is niet zomaar te zeggen. Karel zal je het beter kunnen verklaren dan ik. Ik kan me niet goed uitdrukken, omdat het niet verstandelijk te beredeneren valt. Analyseren kun je het niet, het is niet stoffelijk, het hangt in de ruimte. Ik wil je er in één woord alles van zeggen: Het is de reine klaarte, Hans.”

„Wat is het?” vraagt Karel. Hans antwoordt voor mij en zegt:

„Waar jouw landhuis door geschapen is, waar alle leven vandaan komt, verstand, gevoel, ziel en geest, als ik het zo noemen mag, kreeg, waar het antwoord leeft, de eerste gedachte gevormd werd. God is het! Is het niet zo, Frederik?”

„Dank je, Hans, dank je, voor mij de klaarte, het opene, álles!”

Hans is ’n geleerde, máár ook ’n gevoelsmens. Karel staat al lang buiten in de regen, is buiten de deur gezet! Erica geniet! Ze is als in ’n hemel.

„Zie je, Frederik, je aanvaardt het moeilijkste wat er is. Indien je een antwoord hebt, hou ik me aanbevolen. Zorg echter, dat je kind blijft, anders breek je je nek. Ook ik heb eraan gedaan, maar moest ermee ophouden, omdat ik me te pletter liep. Mijn natuur kan er niet tegen,” merkt Hans op.

„Jij bent te driftig!”

„Dank je, Frederik, ik moet dat beamen. Ik moet iets in handen hebben, maar hoewel ik dacht dat we die gekken zouden kunnen helpen, sta ik machteloos. Ik zou hen aan repen willen snijden om te zien wat erin zit, je kent dat gevoel. Ik weet echter niets. Hun hersenen zeggen me niets meer, en als het leven uit het organisme gaat, sta je voor ’n ander raadsel.”

„Maskers, Hans, allemaal maskers.”

„Een wonderlijk goed gekozen woord, Frederik, jij weet je uit te drukken. Jammer, kerel, wij hebben je nodig. Waarom heb je deze studie niet gevolgd?”

„Om net als jij machteloosheid te moeten aanvaarden?”

„Denk je, dat je er komt?”

„De verschijnselen voeren ons tot het eerste begin, Hans, het begin leidt via het einde tot het antwoord.”

„En wil je dat op eigen kracht vinden, Frederik?”

„Ik heb hulp, Hans, ik zie het liggen in de straatgoten.”

„Kerel wat ben je rijk. Ik dank de voorzienigheid, dat ik je heb mogen ontmoeten. Ik ben gelukkig vandaag en ik geloof dat ik goed zal slapen.”

Karel kijkt me aan en denkt dat hij een spook ziet. Hans merkt het op en zegt:

„Zie je, Karel, iets, waaraan jij niet gedacht hebt. Voor mij heeft Frederik iets van het zesde zintuig.”

„Dat nooit, Hans.”

„Ik weet, dat jij geen geschenken wenst. Je wilt alles innerlijk verwerken. Ik heb gehoord dat je veel van de wereld hebt gezien en ook ik ken iets van de wetten uit het Oosten. In mij leeft iets wat mij met die wereld verbindt. En ik zeg je, wees voorzichtig, je kunt jezelf erdoor verliezen. Als we ook maar achter die maskers konden zien, Frederik?”

„Ik ben ermee bezig, Hans. Ik zie achter vele maskers, alle zeggen ze: wees voorzichtig ... een dood licht, speelt met viooltjes voor je aankomt en doet

als 'n ongeboren kind, voelt ... zucht, is wind, is liefde, werking? Natuur? Je hoort orgelmuziek, je voelt je gedragen, men kust je, is lief tegen je, je voelt zo'n kus, maar het is een vreemde liefde! Dacht je, Hans, dat je gekken het antwoord niet weten? Jij kunt alleen nog niet achter die maskers kijken, je weet nog niet waar je beginnen moet, je staat voor hen als mens, maar dat moet niet, je moet géén mens willen zijn. Ik denk in het „niets”; in het diepste van je boezem leeft het, klopt het ook, nét als op de dag. Je staat er bovenop, hoort het schreeuwen, doch op dat ogenblik ben je stokdoof, zo hard als staal niet kan zijn, want wij mensen hebben de natuurlijke oorsprong omgezet in harddraverij. Verroest, wat wordt het moeilijk! Eerst als je zover bent, zul je een taal horen van welk bestaan je nu nog geen vermoeden hebt.”

„Jij bent m'n man, Frederik! Waarom schrijf je hier geen boek over? Je kunt de dingen een naam geven, ze uitspreken, waar ons de woorden voor te kort schieten leeft in je hart. Je kunt de dingen vorm geven en nu krijgt alles gestalte. Weet je dat?”

„Heb ik ook al gezegd,” merkt Erica op, „hij heeft 'n aangeboren talent.”

„Werkelijk, Frederik, Erica heeft gelijk, je moet deze gedachten vastleggen. Het zou jammer zijn als je het niet doet, en je hebt er tijd voor. Ga eens verder.”

„Je bent het dus met mij eens, Hans, dat je niet achter de maskers kunt kijken?”

„Inderdaad.”

„Ik ben bezig het te proberen. Of het lukt weet ik nog niet, doch ik zie anders, bèn anders. Karel vroeg wat er met me gebeurd was. Erica weet al lang, dat ik veel zomaar in de straatgoten liggen zie.”

„Wat zie je, Frederik?”

„Maskers, Hans. Alleen maskers. Ze zijn zo verschillend, maar het zijn maskers ... En toch hoop ik er een universiteit van te maken.”

Stilte. Karel lacht niet. Erica is lief. Hans denkt. Hij doet opwindend aan, hij is zo onstuimig, zo bliksemend, hij lijdt onder zijn machteloosheid. Maskers, prevelt hij, maskers, ja, het zijn maskers, allemaal zijn het maskers. Alles op deze wereld draagt een masker, wij allen zijn maskers. Alle dingen dragen 'n masker. Er is niets op deze wereld, dat geen masker draagt ... Vervloekt ... wat zijn wij arm en hoe moeilijk wordt het!

Een andere stilte valt er. We hebben eigenlijk niets meer te zeggen. De menselijke koppen zijn onaangeroerd gebleven, omdat wij er geen snars van begrijpen, Hans stikt innerlijk, Karel lijkt als 'n geslagen hond, Erica ziet eruit alsof ze zeggen wil: zie je het nu? Je lachte, lachte om mijn masker en dat van René, nu sta je er met je boerenkop zélf voor, Karelkje, liefste.

Het is tenslotte Hans, die de stilte verbreekt.

„Je moet toch zo spoedig mogelijk eens komen, Frederik, ik wil met je praten,” zegt hij.

Erica schenkt in, we steken ’n sigaret op, maar blijven zwijgen. Even later zegt Hans tegen Karel:

„Indien je erover gaat denken dit oude meubel af te danken – je weet het, ik heb m’n hobby en neem het onmiddellijk van je over.”

Raak ...! O, hoe vreselijk voor Karel. Hij tuimelt bijna omver, jammer dat zijn luie stoel hem opvangt. Maar Erica strijkt hem over het haar ... „Alles is goed,” zegt ze, „nu mag je binnenkomen.”

Ze praat nog steeds vanuit de ruimte en Karel vraagt verwonderd:

„Binnenkomen?”

„Je stond immers buiten in de regen,” verklaart Hans. Gevoelens komen tot éénheid, ze laten zich niet weerhouden, ze dringen door alles heen, ook door mensenschedels. Maar Karel is sportief. Hij buigt weer en wij lachen. Nu kunnen we lachen, want alles is goed, zo-even viel er ’n masker! Zag je dat? Zag je het werkelijk? Ik ook! Maar Hans wilde er nog niet in geloven en toch?

Hans wil nog even alles van zichzelf inzetten, hij wil tot de kern doordringen, hij is niet te verzadigen. Ik maak hem duidelijk:

„In de eerste plaats, Hans, moet je je mensen anders bekijken. Zie je hen als mensen, dan bekijk je ze vanuit het normale. Maar je moet trachten te begrijpen, dat zij in hun abnormale zaken ... normaal zijn! Ik zeg je, hoewel ik het nog niet weet, alles is normaal. Zelfs het naast elkaar bestaan van goed en kwaad! Of God dit goedkeurt is natuurlijk een andere kwestie, maar hun bestaan, hun aanwezigheid en dus hun werking, is normaal! En normaal is, dat wij mensen schuld hebben aan ons eigen ongeluk, dat het ene leven bevoordeeld wordt en het andere vervloekt, evenals duizenden andere zaken die om rechtvaardigheid vragen. Ik weet zomin als jij hoe ik alles moet verklaren, want de waarheid, het antwoord leeft achter dit alles.

Ik zoek ernaar. Jij en Karel doen er iets voor. Erica onderging het zelf. Ik zag, dat hallucinaties kunstzinnig kunnen zijn. Ik zag dat het leven, de werking, trek kreeg in ’n borrel en in staat was, vóór negen uur in de morgen een kruik oude klare leeg te drinken, nadat het eenmaal de smaak te pakken had.”

Karel haalt er mij weer uit, hij moet lachen. Hans is woedend. Ik ben onderbroken, doch ga toch rustig verder, ik weet nu, dat Erica een stootje kan verdragen, ze smeekt mij als het ware door te gaan.

„Wil je nu nog volhouden, Hans, dat het leven niet, zoals wij mensen, denken kan? Het leven in de moeder bezit ’n zelfstandigheid! En die zelfstandigheid kan trek in ’n borrel hebben.”

„Geloof je aan reïncarnatie, Frederik?”

„Ik weet het niet. Ik ken die leer niet voldoende. En tegenover alles wat ik niet ken, blijf ik gereserveerd.”

„Jij bent ’n geboren analist, weet je dat?”

„Het is mogelijk, maar ik bemoei me niet met theosofie. Het is mogelijk, dat deze leer de juiste is, evenmin geloof ik in het bestaan van spiritisme, althans in de echtheid der verschijnselen niet! Ik moet alles zien en kunnen betasten. Wijsheid heeft het in elk geval op Aarde nog niet gebracht. Wat weten we van parapsychologische verschijnselen? Ik heb het Oosten bezocht ... Daar zegt men, pas op, gij Westerling ... wees voorzichtig, het kost je leven. Maar ik blijf zoeken. Ik heb me nu op dat leven ingesteld, ik volg een eigen weg, ik breng brieven rond, ik doe aan straatvegerij en ben ’n besteller van deze reine klaarte!”

„Indien je post voor me hebt, Frederik?”

„Ik zal het niet vergeten, Hans. Weet echter, dat ik maar ’n arm man ben, een onbeholpen kind vergeleken bij jou als een geleerde. Maar achter het masker staat ’n andere persoonlijkheid je op te wachten. Aan ons de taal te leren die het spreekt. Ik geloof, dat je hier geen Frans, Duits of Engels voor nodig hebt.”

We gaan uiteen. Ik zal Hans terugzien. Ik verlang ernaar hem meer te zien. Het toneel ligt nu verlaten, de spelers zijn achter de coulissen, maar er is lawaai te horen, het volgende bedrijf begint weldra.

In de zaal nieuwe spanning. Machtig interessant is het, heilige ernst voelt elkeen. Maar ik ging naar huis terug en sliep spoedig in. Ik had wonderlijke dromen, zoals nooit te voren nog. Wéér iets heel nieuws voor me. Ik geef me er volkomen aan over, indien ik daartoe in staat ben, want op stuk van zaken kregen we alles! We zijn nog altijd één met de ruimte waarin we leven. Als het nu maar goed gaat! Ik betracht alle voorzichtigheid. We zullen wachten. Ik geloof echter, dat de maskers mij zullen aanvallen. Wat dan, Frederik? We zullen zien, wellicht komt er dan hulp opdagen, ook glimwormpjes kregen ... geloof ik ... Bijbelse rechtvaardigheid te zien. Of vergis ik me thans ... Ergens vertelde iemand mij over een wonder en daar hadden die glimwormpjes mee te maken. Maar of die man dacht dat hij was aangeraakt? Ik weet het niet! Doch je zou zo zeggen! En hij ging verder!

Onder mijn hart is het rustig! Eén ding ... weet ik, als er achter mijn rug gelachen wordt, ik draai mij niet om ... dát masker kén ik!

Maar voel je die zachte tik tot je komen? Je denkt bloemen te ontvangen. Wanneer je ze wilt overnemen, blijkt het, dat ze niet voor je bestemd zijn. En wéér hoor je lachen ... Gá er toch niet op in! Foei, wat ’n leegte.

Geloof me, ik ben rustig!

O, Frederik, René schildert met poep

Als je het mij vraagt, denk ik, dat er straks een tijd komt, die ons allen voor de waarachtige feiten plaatst. Ik geloof, dat Karel dan niet meer aan zijn landhuis denkt; er zullen zorgen zijn die hij nu nog niet ziet, maar die evenals alles, waarvan wij het fijne willen weten, tot het onzichtbaar aanwezige behoort, waar we voortdurend mee in aanraking komen, hoewel toch weer niet in geloven. Ik hoop, dat ik ongelijk krijg, want ik voorzie narigheden, ik kom nu eenmaal niet van mijn reis af, ik hoor dat berengebrom al dichterbij me komen en ik schrik plotseling, omdat ik denk, dat er ook in onze omgeving al slangen leven. Het gejang van de jakhals komt voortdurend nader. Ik zet het van me af, wil er niets van horen, maar wat doe je, als je die stemmen in je voelt? Ze gaan buiten jezelf om en weten hoe je als mens te bereiken bent. En ook nu sta je machteloos, je kunt er niets tegen doen! Is dat nu verschrikkelijk? Ik geloof van wel, want het maakt je machteloos, steekt 'n spaak in je wielen, je slaat over de kop, zonder te weten uit welke hoek de wind waait. Je tegenstander is 'n natuurwet, draagt alweer 'n masker. Je zou je er ongelukkig door voelen, als je niet wist, dat je toch verder moest.

Toen ik enige dagen geleden mijn vrienden bezocht, stormden Anna en Erica op me af. Ze waren beiden zichtbaar van streek. „Wat is er met jullie?” vroeg ik.

„René schildert met poep! ...” zegt Erica, „is dat niet afschuwelijk?”

Anna knipoogt me toe, alsof ze zeggen wil: „Stel haar gerust.”

Wat nu? Ik ga mee naar boven en kijk naar het kind. Ik zeg:

„Wil je mij wijsmaken, Erica, dat dit kind al verstand heeft van hetgeen het doet? Je kunt dat je kat wijsmaken. Nu geen gekheden. Elk kind doet op tijd gekke dingen. Niets bijzonders.”

„Je zou ervan opkijken, Frederik, als je, zoals wij gezien hadden, hoe alles onder die smeerbeel zat. Het is gewoon een wonder, zoals hij het gedaan heeft, alsof een schilder aan het werk is geweest. Het zou verbazingwekkend zijn, als het niet zo griezelig was, zo vies, zo vreemd. Zal m'n kind gek worden, Frederik? Moet René naar een gekkenhuis, Frederik? Mijn hemel, waar moet dit naartoe. Hoe afschuwelijk is het. Zie je dat niet, voel je dat niet, Frederik?”

„Waar denk je nu weer aan, Erica. Waarom ga je zover? Ik wil je zo niet meer horen, versta je?”

Ze kijkt mij aan en ondergaat mijn berisping. Ze zal het aanzien, maar ze blijft angstig. Dat zijn de beren en de slangen. Ze zitten al in huis, ze hebben de weg tot ons leven gevonden, ze weten precies waar we wonen, ze kennen je

zoals we onszelf niet kennen, geloof ik thans, ook al weet ik er het mijne nog niet van. Wat zullen we nog beleven? Wat moeten we doen? Welke maatregelen moeten we treffen, willen wij op alles voorbereid zijn? Ik weet het niet, ik sta machteloos, maar ik weet dat ik gelijk zal krijgen. Je zult wat beleven, het spel gaat beginnen!

Ik krijg haar en Anna zover, dat ze er tenslotte om lachen. „Wat is 'n mens toch 'n zielig probleem, hè, Frederik?” ... komt er nu over de lippen van Erica.

„Juist, Erica, je grijpt met je vrouwenhanden de koe bij de horens, houd nog even vast.” „Wat zijn we toch voor wonderen” gaat ze voort en ik vul voor mezelf aan: „Wat hebben we praatjes, als alles goed gaat en wij alles bezitten, vind je niet? Wat voelen wij ons toch sterk, hè? En wat doen we eraan en ervoor? Letterlijk staan we met lege handen, maar figuurlijk zijn die vol problemen. Ze trachten je in de slaap te overwinnen en je dan stiekem te worgen. Ze vergiftigen je eten en je drinken, je wordt onwel van de stank; zonde dat ik het zeg ... maar zo is het! En het lijkt, alsof ze door een vaardige hand zijn gedeponeerd, je ziet hun ware karakter niet, ze dragen maskers! Als je denkt, dat je er één te pakken hebt, dood hebt gedrukt, komen er duizend andere voor in de plaats. Je kunt er niet tegen vechten, je staat voor 'n overmacht. En nu moet je leren hoe te handelen, anders ga je met één slag tegen de vloer, bots je tegen het harde in jezelf, dat onoverwinnelijk lijkt, hoewel je er een gat in kunt boren, waardoor je kunt zien of er nog meer op je af stormen.

Zo willen wij mensen ons eigen-ikje voor narigheden beschermen. Wie zegt: ik ben anders – liegt! Wijs mij die mensen aan, Erica, waar leven deze groten, ik weet er alles van. Maskers zijn het en wij mensen denken, dat wij „Hem”, als 'n afgejakkerd trekpaard kunnen verkopen. Maar hoor je, voel je, zie je niet, dat er nóg meer gejank op je leven afkomt?

En daartussendoor hoor je het gejank van je karakter. Het klinkt niet zo vreemd meer, maar je kunt het menselijke karakter horen huilen, horen vloeken. O, wat wil je? Deze dingen vreten aan je hart en toch, het is alles zo eenvoudig mogelijk, maar je moet het begrijpen. Kinderen zijn verschillend en hebben een eigen karakter, vele kleintjes vinden dat niets bijzonders en hebben er geen erg in. Voor René is dit spel niet zo kinderachtig, ik vind hem nog te jong. Hier overheerst een stevige natuur het karakter. De persoonlijkheid is er niet toe in staat, toch geschieden deze onmenselijke dingen, die toch, zoals je ziet weer menselijk zijn. Wist je nu maar wáár en hóé die gedachten zijn gevormd. En weer staan wij voor duizenden maskers. Kan 'n kind boven het normale bewustzijn denken? Foei, waar ga ik heen. Altijd die maskers. Als je een mening gevormd hebt sta je alweer voor een nieuw. Het hele leven is één masker. Breng daar nu ruimte, ontwikkeling, bewustzijn in. Doe alsof het je rechtstreeks aangaat en laat al die maskers op je inwerken.

Ik ga voelen wat de oorzaak is van het bewustzijn, waar de Oosterlingen ons tegen waarschuwen en dat uiteindelijk onze ondergang wordt. Moeilijk is het, maar wij zijn voorbereid, het spel gaat beginnen.” Deze laatste gedachten heb ik niet kunnen verstoffelijken en moet zij ook niet weten. Máár ... ik zie nieuwe maskers ... ellende is het, de jakhalzen ... leven hier in deze kleine ruimte.

Erica is alweer weg, met Anna kijk ik naar René. Het ziet er armoedig uit, dat kind van mijn vrienden, vooral nu, want het heeft volgens mij iets beleefd waar wij als normale mensen geen besef van hebben. Moeten wij ons bezorgd maken en ons afvragen of dit kind wel zichzelf is? Anna zegt: „Het zag er hier uit als 'n varkenshok. Je gelooft het niet, Frederik, maar ik ben er bang door geworden. Ik weet wel, het lijkt gewoon ... hoeveel kinderen doen zoiets, maar dit was anders, het leek zo berekend! En dat maakt je bang. Je zou denken, dat hier een kind van vier jaar aan het werk is geweest. Kijk zelf maar.”

Ze vinden het vreselijk. Karel gaat er niet op in, maar hij denkt erover na. Anna zal voor René bidden en op hem letten. Als we zo naar hem kijken, valt het kind in een diepe slaap. Anna zegt weer: „Als jij bij de mensen komt, breng je rust en slaap mee, Frederik, en dat is nog beter dan bloemen. Wist je dat, Frederik?”

Ik tracht over haar woorden na te denken, maar merkwaardig genoeg dringt de betekenis ervan niet tot me door. Anna is zeer verstandig en dat kan heel goed te pas komen, in dit huis leert ze praktisch en snel te handelen. We komen beneden, Erica zit me op te wachten en wil me spreken.

„Wat denk je ervan, Frederik?”

„Niets, ik geloof, dat je op jacht bent naar verschijnselen. Ik raad je aan dat te laten. Dit alles heeft niets te betekenen. Duizend kinderen spelen met hun stof ... waarom René niet! Of hoort dat niet in je familie? Laat me niet lachen, Erica, ga er niet te diep op in.”

„Ik heb het gevoel, Frederik, dat ik 'n zelfmoordenaar op aarde heb gebracht. Ik weet niet wat het is, maar ik val terug in mijn verleden. Er gaat geen dag voorbij of ik denk over mijn kind na en altijd zie ik het dan als ellende. Ik droom steeds weer nare dromen, zodat ik wakker schrik met het gevoel of ze mijn keel dicht knepen.”

Haar lippen trillen. Wat nu? Moet ik haar vermoedens bevestigen? Ik wacht even met mijn antwoord, maar ervanaf kom ik niet, want ze dringt aan:

„Nu, weet je het niet?”

Dan weet ik het ... en zeg ik haar wat ik denk. Ik ga terug en we beleven opnieuw de grote reis, ze weet nu, dat alles nog komen moet en dat we er alleen maar het beste van kunnen hopen.

„Volgens mij, Erica, ben je als moeder één met je kind. Ik geloof ook, dat jij je dromen van hem ontvangt. Hoe dat mogelijk is, weet ik niet, maar wanneer het leven ongeveer álles aan de moeder kan doorgeven, wat wij immers aanvaarden, is ook dit mogelijk. Je kunt dus dromen beleven die je zuiver ontvangt. Natuurlijk draagt zo'n droom een masker, want je kent de oorsprong ervan niet. We weten nog niets van zielkunde, de wetenschap kan je dus niet helpen, zodat je, als je hier 'n antwoord op wil hebben, terug moet naar het oude Egypte, want daar hadden ze er verstand van. Om kort te zijn, je moet de ziel als geest kennen en die ontzagwekkende werelden volkomen beheersen. Ik denk, dat we, eer we zover komen wel krankzinnig zullen zijn, want wie zou dat kunnen? Wat weten wij, wat weet een geleerde van het onderbewustzijn af? Niets! Dat is het vreselijkste masker dat er bestaat, geloof ik.

Maar wat wil je beginnen, Erica? Als dit alles is, dan is er geen reden tot angst, aangezien vele kinderen hetzelfde doen. Je dromen zullen wel weer oplossen, het leven gaat verder. Aanvaard dit alles zoals het tot je komt. Maak van alledaagse dingen geen mysteriën. Daar heb je geen verstand van. Laat Anna haar gang gaan en bemoei je nergens mee; zij is 'n goede hulp. Wat wil je nog meer?”

Ik voel dat mijn woorden haar niet helpen, voor haar staat eenmaal vast, dat haar kind zwakzinnig zal zijn en ik zie geen kans haar tot andere gedachten te brengen. Bovendien moet ze zich voorbereiden, want er kunnen vreemde dingen geschieden. Als ze zegt, dat ze bang is, dat René ongeneeslijk ziek is, moet ik mijn krachten inspannen om haar die angst te ontnemen en tegelijk haar voorbereiden. Ze wordt makker, zie ik, het heeft haar te pakken.

Als ik enige dagen later terugkeer, stormen ze mij weer tegemoet, want weer smeerde René op zijn primitieve manier zijn kleine wereld vol narigheid. De hele santenkraam was volgesmeerd. Het kind zag eruit als 'n mesthoop en Anna heeft een dag nodig gehad om zijn omgeving te reinigen. Erica schreide erger dan ooit en stond op het punt om haar zelfbeheersing volkomen te verliezen. Ze beheerste zich dankzij Anna. Ze vindt René 'n bewuste knoeier ... ze beweert dat, wat René doet door een volwassen mens kon zijn uitgedacht. Het lijken net figuurtjes. Je kunt het haar niet uit het hoofd praten, ze heeft het zélf gezien. En dat zal haar breken? Ik geloof het niet, de trots van het moederschap overheerst hier, of misschien haar intellect, haar afkomst. Ze had 'n ander kind verwacht, volkomen normaal. Maar ze staat voor de feiten en ik weet er geen raad mee. Wel voel ik, dat hier ondanks het schijnbaar gewone voorval, krachten aan het werk zijn die wij nog niet kennen. Misschien ga ik te ver, maar wanneer ik haar wil overtuigen, dat dit alles doodgewoon is, merk ik, dat ook ik geen ijzer met handen kan breken.

Karel, die het van Erica hoort, trekt rimpels, hij zegt een paar woorden en daarmee uit. Maar het woord „werking” of „natuur” hoort ze niet meer. Ik geloof, dat hij het ganse geval belachelijk vindt. En geef hem nu eens ongelijk. Hoe ook, we praten het goed, we vinden het doodgewoon, vele kinderen spelen met natuurproducten en hebben er geen weet van. René soms? Erica loopt weg, ze voelt zich verongelijkt, maar krijgt geen gelijk. Als ze weg is, vraagt Karel:

„Denk je, Frederik, dat dit iets te betekenen heeft? Ik zeg je eerlijk, dat ik zijn hoofd niet vertrouw. Ik sta uren naar het kind te kijken, maar ik krijg er geen hoogte van. Het is waarachtig ’n vreemd kind. Wat ’n teleurstelling. Ik kan Erica begrijpen, het is heus niet zo eenvoudig. Maar wat moeten we doen? Ik ben toch waarachtig geen sufferd, niet kleinzielig. Ik kan veel aan, maar dit niet. We zijn bedrogen, Frederik. Wat kan God daarmee bedoelen? Moeten wij zeggen, dank U? O, wat zijn we gelukkig? Ik zou soms de hele boel neer willen smijten, mijn zieken willen laten stikken, want het wordt me te machtig. Ik sta voor mijn zieken, ik kijk naar die mensen, maar wat denk je dat ik zie? Door alles en alles heen René! Het kind bouwt zich als het ware voor mijn ogen op. Ik zie hem al op straat lopen, een gek is het. Ik sla mezelf, ik weet hoe ik ben, ik hou niet van zielepoterij, daar ben ik te nuchter voor. En geloof me, René volgt me. Waar ik ook ben, wat ik ook doe, Frederik, het kind volgt me!

En toch geef ik er me niet aan over. Het is, alsof het joch in mijn ogen leeft. Ik moet met geweld zijn persoonlijkheid verdrijven, ik zie er soms scheel door. Daarom begrijp ik Erica’s onrust. Zeg me, begint die narigheid opnieuw?”

„Wat wij moeten doen, Karel ... is afwachten. Zet alles van je af. Ga er niet op in. Wat wil zo’n kind tegenover je bewustzijn beginnen? Maak je niet belachelijk.”

„Je hebt goed praten. Ik had voor enige maanden niet kunnen aanvaarden, dat ik zo zou denken, Frederik. Nu is het er en voor Erica niet minder.”

„Toch moet het je leven veranderen, Karel. Er is maar één mogelijkheid om er vrij van te blijven, om je ervan te bevrijden: aanvaard! Aanvaard dit leven zoals het is en je ziet het niet meer. Dit is mijn medicijn en die helpt stellig. Ga je erop in, dan volgt het kind je, tenminste dat denk je, want het is het kind niet, jij zélf trekt het met je mee, jij bent het die ’n tweede ik optrekt. En zo is het met alles. Wij mensen, Karel, willen het hebben zoals wij het willen zien. Ouders voelen zich bedrogen, hard gezegd – belazerd door Hem ... jullie zijn thans geslagen en je weet geen weerstand te bieden. En zoals je het tracht te doen, helpt niet. Links en rechts voel je het gevaar, maar je ziet het niet. Tóch is het er! Hoeveel mensen voor deze maskers staan, is niet uit te

spreken, zo verschrikkelijk groot is dat getal. En wat willen al die mensen, al die mannen en vrouwen beginnen? Niets! De moeite waard is het om erover na te denken. Nú wordt het heilige ernst.

Is het leven zo schoon, Karel, dat wij mogen zeggen: wat ben ik gelukkig, dat ik tot dit leven behoor! Wat doen wij? Wat willen wij? Wat is er? Wat doet 'n mens die zijn liefde verliest? Is dat leven in staat het verlies te dragen en te aanvaarden? Indien je dat kunt, Karel, is het leed te dragen. Wil de ziel of de persoonlijkheid niet in het gemis berusten, dan vreet dat het hart stuk en vervolgt haar."

„Je hebt gelijk, Frederik, ik weet het en ik ben je dankbaar. Ik moet dit aanvaarden. Ik weet wel, vandaag lukt het me, morgen weer niet. Dan sta ik voor nieuwe ellende, die van gisteren en deze, moeilijker wordt het, steeds erger, totdat je bezwijkt."

„Vals ben je, Karel."

„Wat ben ik?"

„Als je achter dit masker kijkt, dan kom je 'n andere persoonlijkheid tegen. Wil je mij wijsmaken, dat dit gevoel, deze ellende voortvloeit uit je ontzagwekkende liefde voor je kind? Laten we eerlijk zijn, Karel. Als ik in je hart kijk, dan is dit geschenk je overvallen. Je hebt het niet verwacht. Je dacht er geen seconde aan. Je voelt je nu bedrogen! Wat jou raakt is het onnatuurlijke. Je bent in je trots gekrenkt. Dit leven is het niet, de narigheid is het! René zegt je eigenlijk niets. Die vreemde persoonlijkheid kan je geen cent schelen, zijn hoofd is het! Het leven van het kind raakt je niet. Daar ben je niet genoeg vader voor, die gevoelens moeten nog in je ontwaken. Je bent niet gereed voor narigheid, je wilt het niet! Je bent in opstand! God heeft je bedrogen! Indien je er kans toe zag, zou je dit leven tot Hem terug sturen. Kom er maar eerlijk voor uit, er is niets in je, wat dit logen straft. Ik ken je!

Jullie moeten thans leren aanvaarden, jij en Erica. Het is misschien een goedkoop argument, maar iets geeft mij het gevoel, dat wij er nog eens geluk door zullen ontvangen. Jij zult dit als kletspraak beschouwen, maar ik ben nu eenmaal zo en meestal krijg ik gelijk.

Buig je hoofd, Karel. Ga naar je zieken en laat René thuis. Anna is er en, dit zweer ik je, ook ik help je dragen. Laat het kind los, geef het kind de mogelijkheid zich te ontplooiën, geef het je liefde, leg geen druk op hem. Je maakt hem op deze wijze onrustig."

Karel zucht. Hij schenkt zich 'n borrel in, ik geloof niet, dat hij in staat is zijn zieken te bezoeken. René leeft reeds onder zijn hart en vreet zijn krachten weg. „Het is net 'n rat" ... ontvalt hem opeens en ik schrik. Deze woorden zijn hard. Ze klinken vreselijk koud en ze zeggen ontzettend veel. René 'n rat? René vreet aan zijn hart en is in staat om hem te hinderen bij zijn werk. Dat

zegt veel, het voert tot waakzaamheid, tot nadenken! Er is voor Karel maar één weg, één mogelijkheid, zichzelf blijven!

„Het leven is rot, Frederik,” komt er even later over zijn lippen.

„Het leven is ontzagwekkend mooi, Karel,” volgt er van mij. „Het leven is wonderlijk, machtig, ongelooflijk schoon, Karel, maar jij begrijpt het niet. Je bent geslagen, je voelt je in je eer getast. Je moet leren het hoofd te buigen. Maar dat kun je niet en dat wil je niet. En toch, eraan ontkomen is niet mogelijk. Denk aan je landhuis, tracht het te begrijpen en te krijgen, Karel ... straks heeft René je nodig. Zie in vredesnaam je kind niet als 'n mol onder de grond, het is je leven, je bloed! Geef dit leven 'n bestaan, ook al is het volkomen gek! Wat doen wij voor zulke mensen?”

„Stel je voor, wij 'n gek kind?”

„Wat zou dat? Zou jij er alleen de minder welgestelden mee willen opknappen? Zijn jullie twee zo hoog verheven? Dragen jullie dan geen maskers? Sta je boven zoiets? Kletspraat, Karel! Zijn deze ellendige zaken niet voor jullie geschapen? Je hebt hem te aanvaarden zoals hij tot je is gekomen. Aan hem heb je nog geen seconde gedacht! Je denkt alleen aan jezelf ... Je handelt alléén voor jezelf, je drijft je wil door, anderen, ook mensen, ook mannen en vrouwen, vaders en moeders, moeten het maar aanvaarden. Jullie willen geen duisternis, ellende, niets, alleen geluk! Hoe je kind zich straks voelen zal, raakt je niet. Of dat kind ellende moet beleven, gaat je niet aan! Jij bent het! Jij denkt alleen aan jezelf, dit leven kan sterven! Je schenkt het geen vriendschap, want je bezit geen gevoel meer. Je ziet René als een berg ellende, je ziet alléén zorgen. Je kunt niet langer doen wat je wilt, want wij hebben er een zieke bij, Karel.”

„Je hebt gelijk, Frederik. Nogmaals, mijn dank voor je woorden. Ik ben bezweken, je bent mijn meerdere. Vanaf heden zie ik het anders. Ik begrijp je. Praat ook eens op deze manier met Erica. Van nu af, Frederik, staat ons huis meer dan ooit voor je open!”

We staan voor elkaar, kijken elkaar in de ogen. Karel is 'n wonder! Hij weet mijn hulp te waarderen! Ik geloof hem. Nu zijn wij vrienden geworden! Al die jaren waren we vreemden voor elkaar. Deze maskers vallen af! Zij hebben een geboorte beleefd! Of moeten wij aanvaarden, dat ook die een nieuwe geboorte beleven? Hoog boven onze hoofden zie ik een regen van viooltjes. Karel ziet ze ook! Het begin van ruimte, geloof ik. Of de ... glimwormpjes ... van Hem, die ons voorgaan. Wellicht van de wal in een sloot, die nu niet de onze is. Maar ik weet het niet! Dit masker hebben we tezamen vernietigend geslagen. O, mijn God, hoe oneindig is Uw liefde. Zal ik niet bezwijken als ik voor mijn eigen maskers sta? Vandaag heb ik alle mensen lief, hoe ben ik morgen? Vandaag zweer ik dat ik voor die liefde gebrandstapeld wil worden,

hoe is morgen mijn verlangen? Ik weet het niet, maar ik zal mijn best doen. Breek me gerust!

Ik zie Karel op slag tien jaar ouder en ik weet, dat hij deze dag nooit meer zal vergeten, ook al zal hij voor het volgende bezwijken. Maar wat is dat? Weer 'n masker! Karel zal anders gaan denken, hij zal bewust worden, hij gaat bewust zijn weg. Ik handel anders. Karel gaat geen zijpaden bewandelen, hij heeft voldoende aan deze ene grote weg!

En toch, zoals ik het voel, is Karel jonger geworden. Ouderdom en jongzijn, hebben één masker, één leven. Ik begrijp nu, waarom men nimmer mijn leeftijd kan vaststellen. Iedereen vliegt erin. Want ik voel me jong, ik ben jonger dan de rest van de wereld! Waar je uiteindelijk zijn moet, zullen jaren niet tellen, daar zal eeuwige gelukzaligheid zijn, daar zal geen einde zijn. Ik moet het natuurlijk eerst weten, ik veronderstel maar! Nu ik het duidelijk voor me zie, (zie) ik het als volgt:

Karel is mijn vriend, ik was voor hem en Erica 'n meubelstuk. Ik had reeds lang een einde kunnen maken aan deze verhouding, doch liet haar voortbestaan. Ik zie nu, dat hij, die geduld heeft om te wachten, om alles te aanvaarden, wint! Je moet alles van jezelf inzetten, dan eerst treedt de waarachtige ziel je tegemoet, om je te kussen. Karel kuste me thans, ik hem, we deden het door elkaar de handen ineen te leggen, maar het had ook anders gekund. Onze ogen droegen nu het leven, het eigen leven, het ikje dat we zo beminnen. Doch daarvoor zijn we mensen!

Ware vriendschap is diep! Ik weet het! Zó diep als de ruimte waarin wij leven. En daarachter is 'n nieuw masker te zien, een nieuwe ruimte, en ook die moeten wij leren kennen. Als je afdaalt in een ziel, leer je haar diepte kennen en krijg je er liefde voor in de plaats. Als je voor die liefde gereed bent! Of wéér verlies je jezelf in die vriendschap en komt het vernietigen op je af. Dat is echter, geloof ik, hetgeen „Hij” wil! ... (en) het vermogen gaf om in Zijn richting te leren denken en te voelen. Eerst dan volgt die onbegrijpelijke liefde. En nu vooruit, door de dingen raak je het stoffelijke masker kwijt. Karel staat nu open voor mij. Ik wist het reeds lang voor hem, maar hij zag het niet. Nu ziet hij het, ook al weet ik, dat dit niet ineens spreekt. Hij zal evenals René ook deze taal moeten aanvaarden. Je doet het met 'n knik, je legt er wat gevoel in en nu nog wat bloemen ... het zijn de vergeet-me-nietjes van je hart. Nu is vriendschap een deel van mijn universiteit. En al dat andere dan?

Erica keert terug, maar Karel gaat weg. Het is, alsof ze elkaar hebben gewaarschuwd, hoewel, weet ik, dat dit onmogelijk is. Ze begint direct en vraagt:

„Hoe kan 'n mens veranderen, Frederik?”

Ze kijkt me in mijn ogen, ze wil waarheid. Ik zeg: „Als je wilt, Erica, kan

je vandaag nog veel leren!”

„Hoe dan?”

„Bijvoorbeeld ten opzichte van René. Ik denk, dat je, als je wat minder gevoelig bent, de dingen als doodgewone zaken aanvaardt. Dat alleen is het leven waard.”

„Het is niet zo eenvoudig, weet je dat?”

„Het kleinste wissewasje breekt ons. Willen wij dit tranendal begrijpen, dan moeten wij, zoals ik reeds doe, het „oorzaak en gevolg” voor ons leven en onze persoonlijkheid aanvaarden. Dat wil zeggen, dat Hij hierboven zich niets aantrekt van ons gedachteleven of van onze ellende, maar dat wij zelf schuld hebben aan ons ongeluk. En kijk nu eens even naar de mensen. Wat zie je? Als je goed kijkt, Erica, dan dank je Hem dat je er nog zo goed afgekomen bent. Je hebt alles: eten, drinken, een mooi huis, kleren, noem maar op. Je hebt het als vanzelfsprekend aanvaard. En nu René nog! Hem weiger je te aanvaarden, maar je merkt het al, je bent gedwongen je hoofd te buigen. Zo is het goed, want je moet leren om ... amen te zeggen. Ik heb geleerd dat Zijn wil geschiedt, ik buig daarvoor mijn hoofd. Jullie vertikken het!

Wil je leren? Wil je waarachtig iets voor jezelf doen? Begin dan met alles, wat ook, lief te hebben. Blijf niet opstandig. Ga niet zoeken! Je bent het zélf! Wij mensen zijn zo onnatuurlijk als wat, wij dragen maskers. Weet je karakter kleur en gestalte te geven. Mopper niet langer, vervloek jezelf niet om onnatuurlijke zaken, je bént het zélf! En verwacht jij, die zelf een masker draagt, dat het leven dat je aantrok er geen bezit? Dacht je, dat je 'n engel bent. Vrij van deze wereld, los van „oorzaak en gevolg”?”

„Wat bedoel je met die term, Frederik?”

„Dat je de dingen moet zien in verband met wat je 'n tijd terug deed. Je hoeft niet eens ver terug te gaan; neem je oude-klare-bui maar en trouwens zoveel andere dingen. Op zichzelf betekenen ze niet veel, maar wanneer je ze 'n ander aandoet, sta je voor het gevolg. Eens moet je nu bewijzen in harmonie te zijn met het leven.”

„Wat is dat erg, Frederik!”

„Toch is het zo. En gaan we thans verder en dieper, dan, Erica, staan we voor een wereld van gevolgen, waarvan ook ik het ware nog niet weet. En ook dat is weer een masker voor je leven. Je voelt immers wel dat je, door de dingen zo goed mogelijk te doen, door de dingen gestalte te geven, door hartelijk te zijn, te berusten, dat je door een harmonisch bestaan je persoonlijkheid dient! Je bent nu stijgende, je rijpt, je ziet vroeg of laat je eigen bloesems en eerst dan ben je gelukkig! Duizenden karaktereigenschappen bezitten wij als mens. En al die dingen moeten hun masker afleggen! Totdat je jezelf bent en anderen kunnen zeggen, dat je ziel volkomen openstaat. Je zult bij zelfbe-

schouwing een ander niet zien, je weet nu, tot oordelen ben je niet in staat! Een ander leven van deze wereld behoort tot het bloed van je, tot je ziel en zaligheid, maar dat geloven wij toch niet. Maar heb jij het anders verwacht? Heb jij er anders over gedacht?”

„Jij bent zo anders, Frederik, maar voor ons is het niet zo eenvoudig. Jij ziet geloof ik, geen kwaad, geen eenzaamheid, jij voelt geen druk. Ik struikel over alles, ik weet nu dat ik er nog niet ben. Doch dit ook nog?”

„Zie je, dit is het al. Jij wilt dit evenmin als Karel. Zo-even heb ik met hem gepraat, hij boog zijn hoofd. Nu jij nog, dan gaan we een nieuw leven beginnen, we zijn nu voorbereid.”

„Ik zal mijn best doen, Frederik.”

„Zie je, nu begint het leven je al iets te zeggen. Je bent te veel verwend. Je had meer slaag moeten hebben.”

Plotseling vraagt ze:

„Geloof jij aan wedergeboorte?”

„Elke seconde kunnen wij een volgende geboorte beleven, Erica. Of bedoel je een stoffelijke terugkeer op aarde?”

„Dat bedoel ik, ja!”

„Een machtig groot woord is het. Ik laat me daar nog niet mee in omdat ik geen bewijzen heb. Ik denk wel, dat ik ervoor opensta. Ik wil het op eigen kracht bereiken en dan zal ik het je zeggen. Deze gedachten komen in je leven, omdat je denkt, dat René met je te maken heeft en je het uit hem ontvangt. Het is mogelijk, maar ik aanvaard niets als ik het zelf niet mee beleef. Ik zeg je nogmaals te geloven dat ik er komen zal en ook jij zult je deel hebben. Ik zeg je nu reeds, dat hetgeen je weten wilt in je leeft! In alle mensen leeft het, in elk dieren- en plantenleven; maar dat leven moet het je kunnen tonen. Ik ben nu met mezelf begonnen. Ik tracht de dingen zo goed mogelijk te doen en je ziet het: er is al een succesje. Ik ga anders voelen en denken, kunst komt er opdagen en je weet niet eens vanwaar. Ik begrijp nu, dat het komt, omdat ik mijn uiterste best doe. En onder mijn hart klopt het al, daaronder leeft het, het trekt mij uit deze wereld weg, het is rust, geluk, o, het is zo machtig, ik kan het bijna al niet meer alleen op. Zoveel krijg ik elke dag.

Je moet je fouten willen zien en die ook aanvaarden. Je moet je hoofd willen buigen voor alles, wat je ook doet, eerst dan staat het betere voor je deur, maar ook het hogere, het ijlere, juist dat, waardoor het leven „ziel” werd, geest is geworden, maar waarvan ik, evenals van al het andere, de wetten nog moet leren. Aanvaard ziekte, ga in geluk, heb regen en wind, storm, nacht en licht lief, bijvoorbeeld, als je geopereerd moet worden, houd jezelf dan voor hoe heerlijk het is dat er mensen zijn die de kunst verstaan, die je kunnen helpen! En al helpen zij je van de wal in de sloot, dan nog bewijst dat niets

omtrent de oorzaak. Ik geloof niet, dat 'n chirurg bewust moordt, ook al weten we, dat ook hij z'n faculteit nog moet kronen!

Of wij schuld hebben aan onze ziekten, Erica? Ik geloof het, omdat ik het niet aanvaarden kan, dat God ons met ziekten en narigheden naar de aarde stuurt. Wanneer wij mensen genoeg gevoel bezitten om een ander mens niet te besmetten, zo we het kunnen voorkomen, omdat het onmenselijk zou zijn, zou 'n God van Liefde het dan kunnen? Alles is anders, als je het mij vraagt, álles heeft een masker ... daarachter leeft het reine-ik! Hoeveel werelden zullen wij moeten overwinnen? Ik snak ernaar dat te weten!"

Ik ben gaan wandelen. Ik geloof, dat ik deze mensen iets van mezelf heb kunnen schenken. Eén ding moeten zij begrijpen; ik meen wat ik zeg, ik kán mezelf niet meer veranderen, wie mij kent heeft mij, dankzij mijn eerbied voor de mens. Ik buig me voor elkeen, ik heb liefde voor alles en allen, ik kan schreien als ik zie, dat een dier te hard moet werken zonder ooit dank of hartelijkheid te ondervinden. Tenminste niet de soort waar het behoefte aan heeft. Verdiep je in een paard bijvoorbeeld en je wordt als dit dier. Had je dit gedacht? Het dier is nu als jij zélf bent. Wil je gaan slapen, dan denkt het paard eveneens aan rust. Mijn dieren snikken, kunnen lachen en kunnen schreien; het lijkt vreemd, maar je bent 'n mens en voor mensen zijn deze zaken ongewoon. Wat zegt 'n Oosterling? „Wordt als het leven zélf is en het praat tegen je.”

Soms weer gekheid? Wartaal? Ik raad je aan daar een paar weken heen te gaan, je keert er anders van terug. Zij dwingen je alléén maar wekenlang op hun matje neer te knielen. Ze laten je wachten en wachten, breken je zo ongenadig ongeduld, breken je volkomen in alles, totdat zij zien dat je geen masker meer draagt. Dan ben je een naaktloper, hebt nu niets meer te verbergen, niets! Is het geen schande?

De mens komt tot eenheid met de natuur, zodra hij zich buigt! Ik wilde me buigen ... ik bleef urenlang op de been. Het was, geloof ik, hartje nacht en nóg was ik op de been. Het schemerde al, de zon kwam op, of is het juist andersom, ja, zó is het ... onze goeie aarde trok zichzelf weer tot het licht terug, en nog was ik in het bos. Mijn God, wat heb ik het goed gehad!

Hoe wonderbaarlijk waren mijn dromen. Ik zat bij een boom en liet me volpompen. Ik trapte in een sloot en dankte de diepte, voor haar koelte. Ik ging in een weide liggen en kwam toen tot eenheid met 'n doodgewone nacht ...! Wat kan 'n nacht je veel zeggen. Ik zag het licht van de ruimte in me komen.

Ja, ik zag licht in me en tót me komen.

Ik zag, dat er geen nacht was, maar ik begreep het niet.

De nacht was licht! En achter mijn nacht leefde dát licht, miljoenen jaren

lang! Als ik er nu over zou spreken, verklaren ze mij voor gek. Indien ik zou zeggen, ik heb je lief, in mij is er geen haat meer, eveneens! En toch ben ik niet kwaad op al die mensen, die mij voor 'n gek uitmaken! Integendeel, ik leer zo'n hoop van die zielen, zij zijn het, die mij zeggen hoe te moeten handelen en hoe het moet! En ik dóé het!

Zou het waar zijn, schoot me plotseling te binnen, wat eens een vriend van me zei, dat er in het universum nooit nacht is. Ik dacht: geleerde, je kunt mij nog meer vertellen, maar dit niet, want wat betekent onze nacht dan? Wil jij mij wijsmaken, dat dit niet echt is?

Nu lig ik erin. Ik zag, dat er waarlijk geen nacht is in deze ruimte. Frederik, wat leer je veel, wat ben je toch 'n gelukkig mens! Toen stond ik eventjes voor God! Hij keek me aan en zei:

„Ventje ... kleine man, wil jij groot worden, worden zoals Ik ben?”

„Vanzelfsprekend,” antwoordde ik.

„Dan moet je goed luisteren ... !”

Toen hoorde ik dat Hij tot me sprak ... en even later wist ik, dat er nooit nacht is in Zijn ruimte. Stoffelijke nacht, bedoel ik, dat andere leren wij toch niet kennen, tenzij als een genade. Blader, blader, dacht ik, lees nu de Schrift anders. O, Vader, wat hebben ze jou te pakken gehad. Hij is niet menselijk ...! Nooit geweest ...! Hij heeft nóóit als 'n mens gesproken!!! Nóóit!! Ik moet het allemaal eerst verwerken. Ik ben boordevol, en dat in één nacht, door één korte wandeling.

Toen ik thuiskwam begaf ik me naar bed ... Het meisje is weg, het is dus rustig in huis. Ik droomde opnieuw en zag de kleine René bloemetjes plukken voor vader en moeder, Anna en mij. Het waren juist die bloemen waarnaar wij allen verlangen ...!

Toen ik wakker werd, was het middag. Ik had het gevoel, dat ik duizend jaar ouder was geworden. Ik wil er niets van verliezen! Zo wondervol is het!

Frederik, denk je, dat het leven vóór de geboorte kan denken?

In mijn slaap leerde ik nádenken, al het verkregene analyseren, de brieven voor de mensen en die van mezelf. Ik weet nu, dat dit de juiste manier is, omdat niets je hindert, je dagbewustzijn is uitgeschakeld. Ik moet bekennen, dat het niet zo eenvoudig is, om het juiste woord te vinden, ik geloof waarlijk, dat mijn beeldspraak moeilijk wordt, van begin af aan onmenselijk lijkt, hoewel juist daardoor voor jou en mij de eigenlijke verstoffelijking ontstaat. Er zijn vele boeken geschreven, vele stijlen ontstaan, maar de meeste zo droog als koek, omdat die schrijvers niet de grond onder hun voeten konden verliezen. Ik verlies mezelf nu, ik bid erom, en ik weet, dat het niet zo eenvoudig is, maar je leert de dingen anders zien. Wat ik ontvang – want dat is het: ontvangen, krijgen – is 'n gunst, die elkeen verwerven kan, die zichzelf wil verliezen! Het is het loskomen van de stof, van je masker voor deze wereld en de dingen, los ervan komen als door God geschapen léven.

En nu wij voor problemen worden geplaatst, komt het reële tot ons en dat kraakt het masker, dwingt ons het af te leggen. Is dit de ziel? Is dat ons geestelijke leven? Is dat hetgeen Karel werking en natuur noemt?

Ons waarlijke leven is niet het abstracte, het is het concrete ... dat áchter je masker leeft! En dat heeft betekenis! Als je in slaap valt, lééf je erin! Ik heb dat vannacht beleefd. Toen toefde ik weer in de „reine klaarte"! Maar wij zijn er nog niet. Ik wil voorzichtig de bewijzen aandragen, steen voor steen mijn universiteit bouwen. Ik leg de ene laag na de andere op het fundament, en je zult het zien, zo kom ik er!

Maar tracht te begrijpen wat ik bedoel, wanneer wij trachten achter het masker te kijken! Je spreekt dan net als ik een ander dialect, dat je de dingen levend doet zien. Daarna volgt de analyse! Voel je hoe eenvoudig dat is?

In het bos is het begonnen. Het kwam dadelijk na het ogenblik, dat Hij tot me sprak. Toen ik hoorde: „Zeg ventje, wil jij groot worden, zoals Ik ben?" werd ik juist kleiner. Wilt ge? Hij begreep me volkomen. Je kunt je daarin binnenstebuiten keren en beleven, je ziet nu, wat er verkeerd aan je is. Nú denk je anders en alles van deze wereld valt van je af. Even later zag ik kinderen, ze wandelden net als ik door het bos, men leerde hun, hoe te kijken naar al het door God geschapene. Ik begreep, dat ik niet alleen was, ook zij gingen door 'n nacht en zagen, dat er toch licht was! Nu was ik als 'n kind, het volwassene was uit me weggevaagd. Ik voelde de grond niet meer waarop ik liep, ik zweefde!

Ik zag nu, dat mijn betere ik een nachtelijke wandeling maakte. Achter al

die kinderen zag ik René, die, naar ik wist, het ouderlijke huis was ontvlucht. Toen ik hem vroeg, of hij wist wie ik was, antwoordde hij: „Je bent Oom Frederik. En je denkt wel, dat ik me heb bepoept ... Dat is in zekere zin ook waar ... maar ik was het zelf niet! Dacht je, dat ik niet wist hoe je over mij denkt?”

Ik schrok niet eens, ik vond het doodgewoon, want ik zag, dat René net zou oud was als ik, já ouder zelfs. Toen vroeg ik:

„Maar weet je dan niet, René, dat je daar anderhalf jaar bent en nog niet kunt lopen?”

„Wat laat je me lachen, Oom Frederik,” zegt hij, „weet je dan niet, dat je kunt wandelen zonder te lopen? Dat je kunt gaan waarheen je wilt? Dat heeft met leeftijd niets te maken!”

Daar stond ik nu. Ik vroeg: „Wat bedoel je eigenlijk?”

„Ben ik niet duidelijk genoeg? Als je daar slaapt, ben je toch wakker, je slaapt slechts ten opzichte van je wandeling, van deze ruimte, als ik het zo zeggen wil. Dat geldt voor alle mensen, Oom Frederik.”

„Weet jij dan, René, dat je nu niet dáár bent?”

„Nu weet ik het, Oom Frederik ... Als ik daar weer terug ben, weet ik er niets meer van. Toch ben ik ... bij de kinderen. Want je ziet het! Ik slaap op het ogenblik, Oom Frederik ... maar ik bèn wakker. Hoor je het!

Ik slaap ...

Maar ik ben wakker ...!

Dat is mijn masker!!!!”

„Waar ga je naartoe, René?”

„Naar de weide, Oom Frederik, ik ga bloesems zoeken voor Vader en Moeder ... Je weet immers, dat het vreselijk stormde.”

„En wat doe je daarmee?”

„Maar Oom Frederik, dat is ook wat! Natuurlijk ga ik hen daarmee versieren ... Ik plak ze echter zomaar tegen hun masker aan, zij zélf moeten de versierselen schikken.”

„En dan?”

„En dan zien ze zichzelf, dan komen ze verder.”

„En ga je dus die bloesems zoeken?”

„Die liggen voor het oprapen, Oom Frederik, ook voor alle mensen, voor elk dier, voor alles wat leven heeft.”

„Wat ben je oud, René.”

„Wist je dat niet, Oom Frederik? Word kind en je bent héél oud!”

„Ik moet erover nadenken, René, het is zo ongelooflijk.”

„Zeg dat niet. Als je het geloven kunt ... is het zo. Straks zie je hoe alles geconstrueerd is, dan kun je er niet meer mee spelen. Maar maak nu dat je wegkomt, Oom Frederik, anders ga ik poepen ...! Ik vind het akelig! Oom

Frederik, ga slapen, dromen. Dan pas ben je wakker! Doe als ik, ga uit het normale, ga naar het abnormale. Wéét dat we elkaar kennen al langer dan vandaag! Er is meer dan je denkt. Laat me met rust, Oom Frederik, stoor geen kleine kinderen, dit is onze wereld! Dag Oom Frederik!”

„Dag Renétje, dag Renétje ...!” Mijn God, o mijn God, ben ik dan gek? Maar daar gaan ze, de kinderen. Ze leven en ze weten dat ze leven. Geef me toch antwoord, laat mij wéten?”

Om tien uur 's morgens ontwaak ik en kort daarna stond ik al naast het bedje van René, dankzij m'n droom.

„Je zou zeggen, Frederik, dat het kind nu al begint te praten. Je kunt er nog niets van maken, maar dat gerol in het mondje wil iets zeggen. Het is het begin ... ik weet het. Maar dit is al veelzeggend. Ik ga denken, dat hij toch normaal is. Zou dat kunnen, Frederik?”

„Alles is mogelijk, Anna.”

„Vannacht dacht ik zowaar, dat hij me riep. Ik het bed uit en toen leek het net of het iets zei.”

„Hoe laat was dat, Anna?”

„Vier uur, Frederik.”

Vier uur, maar ik weet van geen tijd af ... Het is mogelijk dat het vier uur was toen ik droomde. Maar 'n kind van anderhalf jaar denkt niet als 'n volwassene. En dit kind is immers niet bovennatuurlijk, terwijl dat kind sprak als 'n wijsgeer. Dat kan niet! Ik droomde dus. Toch 'n mooie droom, ook al begrijp ik hem niet. Ik moet me met geweld van René losmaken. Ik zit weer op m'n bankje in het bos en denk. Ik zak weg ... regelrecht naar mijn droom toe. Plotseling hoor ik:

„Sufferd ... sufferd ... sufferd toch!”

Ik vlieg huiswaarts. Ik rust een tijdje en neem later mijn dagboek. Dan las ik:

„Wat ik nu onderging doet me denken aan 'n eeuwigdurende gedachte-wereld. Indien wij volwassen mensen dit kunnen aanvaarden, staan wij voor ontzagwekkende openbaringen. Ik moet zeggen, ik geloof het nog niet, ook al word ik uitgescholden voor ... sufferd! Het is allemaal zo machtig. We zouden moeten aanvaarden, dat er eigenlijk géén slaap bestaat en dat wij als mensen nóóit slapen. Ouderdom is er niet! Je bent er of je bent er niet, maar als je er bent heb je de „eeuwige jeugd”! Ik maak eruit op dat er – wáár wij ook als mensen leven – nimmer met het kindzijn rekening wordt gehouden. Ik sta voor 'n ontzaglijk probleem. Indien ik het raadsel kan oplossen, valt deze stelling omver en begint een nieuw leven op aarde. Maar ik kan het nog niet! Als we aannemen, dat je als mens waarachtige werkelijkheid kunt beleven tijdens 'n droom, dan zou ik er zijn. Dán ook zou Renétje zo zuiver

als goud kunnen zijn. Maar dan stromen er miljoenen stellingen op me af, als stenen voor ons nieuw gebouw, dat nu mijn eigen universiteit is. We zullen zien, ik ben voorbereid.”

Ik lees dit alles, maar ik ben nog niet uitgeschreven, voel ik. En zie, wat er nu komt ...?

„Ik hoorde het gezang van ’n wind. Levend was die wind. Echt menselijk. Die wind suist door me heen, ik hoor het. De wind vervormt, maakt alles spiegelglad ... ik kijk in ’n spiegel. En nu komt het woord:

„Als ik zeg „sufferd” ... dan b en je dat. Als ik zeg: „je bent ’n twijfelaar” ... dan b en je dat! Ik bedrieg je niet! Ik ben hard ... maar je moet mij beleven ... koud kijk ik, maar ik ben warmte! Ga nu maar weer verder!”

En ik begreep alles! O, wat ’n genade toch! Hoe is het mogelijk. Ik zag het gezicht van ’n wind, ik sprak met ’n persoonlijkheid ... de nacht is nu lichter ... lichter dan ooit te voren. Ik was die nacht! Want Hij heeft geen duisternis geschapen. Hoe komen wij eruit? En dat alles door ’n kind, dat nu reeds tekent met poep. Het is toch onnatuurlijk ...!

Ik zag daarna mijn vader en mijn moeder in deze spiegel. Ruimte werd het! Ik vroeg hem: „Ik twijfel niet ... maar is het nacht waar jij nu bent? Want ik geloof niet, dat je wachten moet op dat bazuingeschal? Is moeder bij je en krijgt ook zij nieuwe beenderen om er straks mee voor de dag te komen? En wil je mij wijsmaken, dat het geschal der bazuinen waarlijk zal klinken? Lopen jullie je daar niet in de weg? Hoe wil je, vraag ik je, van de kruimels, die nog over zijn, ’n gestalte maken? Wat wij bidden noemen, is geprevel! We hebben het recht niet om het amen uit te spreken! Dat komt eerst veel en veel later! Loop je nog met ’n masker? O, Vader, wat hebben ze jou bedrogen!”

W eg was zijn blik, w eg zijn gestalte en ik wil met zijn persoonlijkheid ook niets meer te maken hebben. Wat hij hier was, is voorbij! Nu is hij wind! Wind met ’n tintje. Wind met een welsprekendheid, waar je als doodgewoon mens de stuipen van krijgt, omdat het z o natuurlijk is! Maar dat weten ze hier nog niet, dat moet ik hen wijsmaken, ik, die ’n leek ben!

Ik weet het nu. Wie goed is, komt er beslist! Maar het is anders dan wij denken, al doen we nog zo geleerd, Vader, je las je Bijbel ... Vader, boven ons is er licht ... Vader, nacht is er niet! De zon draait niet om de aarde, wij draaien om de zon! Mijn vriend de astroloog krijgt gelijk. Als ik nu maar wist waar hij was, kreeg hij bloemen. Ik wil echter niets met hem te maken hebben, want hij trapt me in zijn sloot. Ik denk nu, dat ik Hans helpen kan. L ees jij je Bijbel nu maar, maar denk aan het begin en aan  al dat andere, wat je nooit hebt begrepen. O, Vader toch!

Ik weet nu voldoende. Op deze grondslag ga ik verder. Nu kan ik praten. Ik weet, dat ik niet moet trachten dit alles nu al te ontleden. Het maakt

deel uit van mezelf en zal daarom te rechter tijd tot klaarte komen. Ik kan eerst dán bestellen. Hans, ik heb brieven voor je! Ik kom spoedig! Wellicht vandaag nog!

Ons leven leidt vanuit de duisternis naar het licht ... staat in mijn dagboek! En dat weet ik al! Ik dank U ervoor! Het is ontzaglijk!

Het leven van de dag zakte uit mij weg, 'n ander kwam ervoor in de plaats. Als dit geen harmonie is, weet ik het niet meer. Toen ik ontwaakte, nadat ik 'n gat in de dag had geslapen, ging er nieuwe kracht van mij uit, een kracht, die er gisteren nog niet was. Mijn zenuwen waren tot rust gekomen, als had ik mij gelaafd aan de bron van alle leven, die nog maar zo weinig mensen te vinden weten! En toch vloeien haar wateren uit het menselijk hart; je staat erop, je leeft erin, het overspoelt onze voeten, maar de mensen denken, dat het water troebel is en dat het stinkt zelfs! De spatten vliegen je om je oren, het bemorst je! Toch is het zo helder als wat.

Ik drink er nu al van ... ook dit zou ik voor geen geld van de wereld willen missen. Het was er altijd, en ondanks alles, is het er nog! Je moet het alleen maar willen zien. Dorst eens normaal? Je denkt dat je dorst hebt, maar je hébt geen dorst, je denkt het alleen maar.

Ik geloof nu niet meer, dat de ziel voor het eerst op deze wereld is. Wél zie ik in, dat ik er niet alles van weet, anders zou ik me schamen! Ik moet het echter eerst zien, zomaar alles geloven, doe ik niet. Ik neem dus aan, dat ik nog 'n sufferd ben. Ik blijf voorzichtig!

Ik schreef eerst Erica een kort briefje. Ik zei haar:

„Je bent tóch aan het veranderen. Ik droomde het vannacht. Wat wij mensen zien als afgevallen bloemen, is maar schijn, je zult nóóit 'n naaktloopster worden, want alles blijft! Anderen rapen het voor je op. En dat krijg je thuis gestuurd. Het ligt boven en maakt tekeningen met fecaliën! O, wat kunnen wij mensen toch dom zijn, Erica. Als je deze regels niet begrijpt, frommel dit briefje dan in elkaar en gooi het in je prullemand. Prikkel het je, bedenk dan, dat ik nog geen andere medicijn voor je heb. Mijn apotheek is dag en nacht open. Met weersverandering houd ik me niet mee op, ik hou van storm, regen en wind. Ik krijg lust om te gaan rijden ... ik geloof, Erica, dat ik 'n paard koop. Wat doen jullie?”

Precies half acht stond ik voor Hans. Ik bofte, hij had niets te doen. Eerst moest ik zijn huis bewonderen, zijn schatten. Hans houdt van oude dingen en heeft er heel wat. Een verzamelaar van antiek is Hans. Hij zag er slordig uit; ik ben de mijnheer, hij de landloper, zó weinig geeft hij om kleren. Ik vind het jammer!

Huis en inhoud zijn prachtig en hij merkt, dat hij er niet in hoort. En toch is er eenheid, omdat Hans z'n persoonlijkheid heeft blootgelegd. Het huis

is hijzelf, de inhoud ervan is verzorgd. Hij geeft niet om uiterlijke zaken, de inhoud, daar gaat het om! Een rijke omgeving is het. Hij leeft hier als 'n Oosters vorst, alles is geheimzinnig. Overal staan beeldjes, prachtige Perzen glanzen je tegen; je zou er dagenlang op willen rusten, slapen, dromen, ik geloof, dat zo'n kleed je veel te zeggen heeft. Hij trekt je in 'n andere richting, als je ervoor openstaat. En Hans weet dat. Hij rekent er zelfs op, anders had hij al deze dingen niet gekocht. Hij koopt deze zaken omdat ze hem iets te zeggen hebben. Andere mensen doen het om hun omgeving te versieren, Hans niet! En nu is alles anders!

Hans leeft hier alleen in zijn kasteel; hij is niet getrouwd, merk ik, vermoedde ik trouwens al lang. Zo'n uitgestalde kamer bezit diepte. Wordt zij door 'n vrouw of 'n man verzorgd? 'n Vrouw breekt de Oosterse mystiek volkomen, omdat haar gevoelsleven er niet in past. Het is als 'n vlag op 'n modderschuit. Hans lijkt 'n morganatisch gehuwde prins, alsof hij meer van aardappelen houdt dan van 'n Oosters kleed, waarvoor je een laken nodig hebt ... zoals je een tulband moet dragen om deze mystiek te kunnen verwerken. Of Hans het ook zo voelt?

Hij toont me zijn schatten, zijn handen in de zakken, doodgewoon, zoals hij is, zie ik hem. Hij doet onverschillig, maar hij is het niet. En ik weet al, dat hij zich diep ongelukkig zou voelen als hij al deze dingen zou moeten missen. Nu is hij voor mij verloren. Dit is verkeerd, hij breekt zichzelf. Hij kan doen wat hij wil, alles bereiken wat hij wenst, dit is 'n gat waarover hij zijn nek breekt, zo hij er ooit invalt. Vanuit zijn positie gezien, bedoel ik, als dokter! Dit kan zijn doodvonnis betekenen. Ik weet niet hoe het komt, maar het komt gewoon in me en ik voel, dat het zo is. Ik weet ook, dat hij geen yogi is, anders had hij nu mijn gedachten geraden. Hij kan dat niet, ook al is hij gevoelig. Hans heeft een tweede ik, wat voor het Westen noodlottig kan zijn. Ik weet nog niet welke richting het mij voert, maar het is er!

Dit vormt zijn wereld, samen met zijn studie en zijn zieken. Van liefde en kinderen krijgen heeft hij nog geen verstand. Dat ligt ver van hem. Maar ook hij is 'n mens, het kan in zijn leven veranderen. Hier hoort 'n vrouw, een schone vrouw, geen gewone, neen, hier moet 'n prinses plaatsnemen en vanaf haar troon zijn vrienden ontvangen. De zieken die hier komen hebben er geen verstand van, en weten het niet naar waarde te schatten. Ik zie als het ware zijn smaak ... ik wed, dat het zo is, het kan niet anders! Omdat een Oosterling die allures nu eenmaal bezit! Maar een schone vrouw, Hans, zo ga ik verder, zou hier stikken en een eind aan haar leven maken. Het wordt dus moeilijk!

Smaakvol is alles neergezet. Zelfs de gordijnen zijn neergezet, ze hangen niet. Iets nieuws? Hans ziet nu zichzelf ... hij kijkt er elke dag naar en kust zo

nu en dan een deel van zijn ik, dat echter onbegrijpelijk en doofstom blijft.

Zowel boven als beneden is de inrichting vorstelijk, zodat ik bang ben om te gaan zitten.

„Bevalt het je, Frederik? – Zeg het eerlijk en spaar me niet. Dat smeek ik je. Kom rond voor de waarheid uit.”

Zie je, dat is Hans, hij kent me en hij daagt me uit. Hij draait er niet omheen ... hij durft rechtstreeks en persoonlijk te zijn; hij ontziet zichzelf niet. Hij zocht er al jaren naar, nu staat het voor hem. Dit weet ik en heb er rekening mee te houden. Wéér vraagt hij:

„Bevalt het je hier, Frederik?”

„Ik moet er eerst aan wennen, Hans. Je Oosterse natuur overrompelt me niet, maar ik wil binnentreden zoals men het daar verwacht. Ik kén je!”

„Dat weet ik, dát maakt me zo gelukkig, Frederik. Ik schenk je alles!”

„Ook dat weet ik ... maar je maakt dan toch 'n ander kasteeltje voor jezelf.”

„Veel geërfd, veel gekregen, maar onnoemelijk veel geld uitgegeven ook, wanneer je 'n cent ziet als 'n tientje. Ik ben er gelukkig mee, maar royaal ook; soms ga ik plotseling op reis om 'n ander geheel op te trekken. Je hebt gelijk!”

We nemen plaats bij de haard, een huisknecht bedient. Had ik verwacht. Hans weet al waaraan ik denk, maar niet waarom, en vraagt dan ook:

„Verklaar me je innerlijke glimlach, Frederik.”

„Dat is te zeggen, Hans, ik zie, dat je volgens de wetten handelt. Het is niet zo eenvoudig het doen en laten van 'n mens te ontleden, dit hier ligt in mijn bereik, we staan er bovenop en het draagt geen masker. Jij bent nog niet zover ... anders wandelde hier een prinses rond, op zilverwitte sandaaltjes. Het is nu nog goed zoals het is, maar het zal wel veranderen. Dat leven hoort bij je, omdat het enigszins hetzelfde werk doet. Omdat je er nog niet voor openstaat ... ben je daar tevreden mee ... alleen straks verandert het!

Deze dingen, Hans, hebben geen verklaring nodig. Jij bent het. Je hebt geen allures, je stamt van die adel af ... je hebt geen Westerse afstemming, jij bent niet van ons bloed ... ook al heb je de Gelderse Achterhoek gekend ... stond daar voor enkele jaren je wieg. Ik zie het, het fluit in m'n oren, mijn hart zegt het ... dit hier is bewuste beeldspraak, het staat er en het hangt aan je innerlijke muur, al je karaktertrekken liggen hier te grabbel, verspreid, je bent man en vrouw tegelijk, zonder dat dit iets met homoseksualiteit uitstaande heeft!”

„Dank je! Voor honderden ben ik dat wel ... goddank, mij verlies je nooit meer.”

Hij springt op en heeft tranen in zijn ogen. Hij weet, dat ik ook dat begrijpen kan. Direct is hij weer zichzelf en zegt:

„Ook jij bent niet gehuwd.”

„Nee, zover bracht ik het nog niet. Ik voelde er mij niet geschikt voor.”

„Ik heb het te druk met m'n zieken, met mezelf, maar het is 'n fout van me.”

We praten over Erica en Karel, Anna en René. Over hun huis en over hun zorgen. Alles krijgt 'n beurt. Hans trekt vergelijkingen. Hij verkent. Dan komt zijn vraag:

„Frederik, denk je, dat het „léven” vóór de geboorte al kan denken?”

„Ik ben door die vraag aan het zoeken geslagen. Nu geloof ik het.”

„Waarom?”

„Omdat ik bewijzen gekregen heb.”

„Noem ze me.”

„Dat is nog niet mogelijk.”

„Dus toch door de theosofie?”

„Je weet dat ik daar niet aan doe. Ik moet het juist om al het bestaande en geleerde ontvangen en er voor mezelf 'n nieuw leven van maken. Ik volg misschien de meesters, maar doe het nu vanuit ons Westerse bestaan, door alles wat wij bezitten. Ook door de Bijbel. Ik ga zien, dat we maskers dragen. Achter elk ding leeft 'n wereld, Hans. En die wereld is van zo'n ongelooflijke schoonheid, zo concreet en bewust, dat daarin geen kindergeboorte te zien of te beleven valt, daar is geen fase die ons zegt: „Hier is het denken begonnen. Wat wij er nu van maken, is namaak!”

„Dus toch?”

„Dus toch? Het was er altijd, Hans! Ondanks al onze grote dingen, die we als mens bezitten, waardoor we zien, voelen en denken, deze machine door-kregen, alles van deze wereld wat wij schiepen, lopen wij ernaast! We leven niet, we zijn psychopathisch. Armlastig voor het grote ik!”

„Spreekt het leven tot je?”

„Het is bezig om me de eerste lettergrepen bij te brengen. Machtig is het, je moet je er volkomen voor willen verliezen. Nu is je kasteel je onherroepelijk eindpunt.”

„Ik weet het, maar ben nog niet zover.”

„Dan zul je eraan moeten beginnen, Hans.”

„Wat zeggen je mijn zieken, Frederik?”

„Alles!”

„Wat is dat?”

„Ze zijn levend ... ze zijn ziel, geest en stof. Alles spreekt tot je. En elk deel bezit een eigen wereld, nacht is er niet. Waar je kijkt spreekt het tot je. Het omarmt je, het is zalig om er te zijn. Alles valt nu van je weg.”

„Zou je mijn zieken willen zien? Ik vroeg het je reeds. Kún je hen zien?”

„Ik kom ... even geduld ... ik kom, ik zal er mij voor gereedmaken. Komen

zal ik, ik moet ze zien. Maskers zeggen mij alles.”

„Denk je, dat buiten het zieleleven ook het organisme een persoonlijkheid bezit en erdoor spreekt?”

„Ik vermoed, dat het leven vervormt, Hans. Dat wat we zien, werd door het leven geschapen. Ik vraag je weer, kan het leven, zoals wij dat kunnen, denken, voordat het bewust is? Kan het leven vooruitzien en dingen bepalen, waartoe jij en ik niet in staat zijn? Wáár, vraag ik je, begint de allereerste gedachte om dat lichaam als 'n machine te scheppen, te vervormen? Wáár is het begonnen? Waar begint de eerste gedachte om mens te zijn, te worden? Doet God dat? Weet Hij, bijvoorbeeld, waar we zullen en moeten leven als wij de sprong moeten maken? Nu kun je als 'n theosoof gaan praten, aan spiritisme gaan doen, wijsgeren volgen, Oosterse ingewijden laten praten en hen aanvaarden – ik doe dat niet. Wij zijn er nog niet wijzer van geworden, er is geen faculteit die er 'n greintje waarheid in ziet. En toch, Hans, zou je dat alles overboord kunnen gooien? Hoe waren de priesters in het oude Egypte? Hebben zij ons niet geleerd hoe het moet! Ook dat was hun eigen bezit, ik zoek en ik beleef mezelf en daaruit komt het naar voren.

Ik ben géén yogi, geen fakir, geen magiër. Ik ben Westers georiënteerd en blijf dat. Hiér voor je voeten ligt het en leeft het. Ik raap het uit de straatgoten en tracht het vorm te geven, licht, gestalte, maar zoals het uit de bron tot ons kwam. Nu sta ik voor een koe die kalft ... voor een merrie met haar veulen, voor onze duiven, en, natuurlijk voor de mens. Nu begint het oorzaak en gevolg? Wat weet zo'n dier van oorzaak en gevolg af? Wat wij mensen? Maar wij hebben verstand gekregen, het gevoel om te zien en te aanvaarden, te handelen vanuit een iets universeels, dat God moet zijn. Ga je van daaruit even verder, dan sta je voor een slaap die geen slaap meer is, maar ruimte, geen tijd heeft, geen dag en nacht kent. Wat wil je? Welke weg wil je bewandelen, Hans? Deze, die je nu bevaart? Want je loopt niet, je denkt te lopen ...! Lopen is zweven ... een wandeling in de nacht kan het je bewijzen. Maar je moet bereid zijn jezelf erdoor te verliezen! En dit is maar kinderspel. Er is nog zoveel.”

Hans strijkt zich over het voorhoofd. Even later vraagt hij:

„Hoe kom je aan dit alles?”

„Je luistert niet. Je kunt nog niet luisteren, Hans, dat hebben wij mensen allereerst te leren. Ik zeg je dat de ziel haar stempels drukt op het organisme, zij maakt het masker. Natuurlijk, heb ik nog geen fundamenten, maar ook die krijg ik. De ziel drukt het leven voort in één richting, en dat is de mens. Bij de geboorte worden de verschijnselen stoffelijk, voordien waren ze onzichtbaar bewust ... Weet je wat dit zeggen wil?”

„Niet zoals zij dat weet of meent te weten, natuurlijk!”

„Onzichtbaar bewustzijn, Hans, is achter het masker zien. Onzichtbaar bewustzijn is precies hetzelfde als wanneer de winterwind onze ruiten omtovert in bloemschilderingen. Die wind is anders dan wij denken, hij laat iets, de nevel namelijk, verstoffelijken. Maar wij zijn mensen! Wij mensen vervormen ook. Als ik niet in het gareel der natuur wandel, loop ik mijn bestemming mis, ik vorm dan niet volgens de wetten, omdat ik die natuurlijke waardigheid niet bezit.”

„Wat wil je daarmee zeggen?”

„Dat ik voordien als God was, nu ben ik 'n verdwaalde.”

„En vinden we de weg terug?”

„Achter het masker, Hans. Ik moet ver terug wil ik mijn natuurlijke afstamming beleven. Hoe dat is, weet ik nog niet. Ik heb het gezien vlak voor ik ontwaakte. Ik dacht dat ik droomde, maar het was geen droom. Dromen bestaan niet, ook al droom je nog zoveel. Het is het leven, dromen zijn als de stof op en in dit kleed. Je ziet de ware stof niet, omdat de andere, die in het kleed is, áls het kleed werd. Daarin leeft alles voor je, eerst als je de stof ziet, kun jij iets voor je zieken doen! Je leert dan het leven begrijpen, je ként dit!”

„Maar dat bereiken we nooit, Frederik.”

„Dat dacht je. Zei ik niet, dat je achter dit masker moet kijken. Neem dat tapijt daar? Waardoor kreeg die Pers het leven? Hoe werd dat ding gemaakt? Wat was het, voordat het ... kleed werd? Wat was dat beeldje daar, voordat het werd gesneden?”

„Hout, een boom ... levend organisme!”

„Juist, Hans ... die diepte moeten we ontsluiten, zo moeten we ontleden! Nu is het een beeldje, daarvoor was het hout en in oorsprong was het een levend organisme. Wat we nu zien, dat kleedje, dat beeldje, zijn de maskers, maar als we teruggaan ...!”

„Frederik?”

„Je bent verwonderd, nietwaar. Ik voor mij overdacht dit reeds toen ik nog een kind was. Ik vroeg me af – veertien jaar was ik toen – als mijn vader naar mijn moeder gaat en, zo stelde ik het mij voor, bloemen in een vaas zet, waardoor moeder uitdijt, is het dát, waardoor ik geboren ben: eigenlijk niets! Geloof me, Hans, het mijne ging er toen aan. Wat er toen met mij gebeurde, kun je begrijpen. Ik dacht op dat ogenblik, dat hemel en aarde door mijn lichaam stroomden, elkaar nét onder mijn hart ontmoetten, waarvan ik zélf niet kon genieten, maar het onderging. Even later leefde er een ruimte in mijn handen. Ik keek, legde haar onder mijn vergrootglas en later onder de microscoop, die ik van vader voor mijn verjaardag kreeg. Zo stelde ik 'n ruimte vast, die leefde, die massa had, en toen begon ik te denken.

Dit ben ik? Is dit de mens? Wáár ben ik ontstaan? Ik schrok, maar her-

stelde me. Toen volgde ik alles en het leven had me iets te zeggen, totdat ik er genoeg van kreeg. Máár, vraag ik je, hoe zag het eruit? Ik dacht aan de ellende van deze wereld. Ik dacht, kan dit 'n gek opbouwen? Kan dit al gek zijn, kan dit een psychopathische uitwerking bezitten? Waarom zoeken de geleerden dan niet in deze richting? Waarom nemen ze het mijne niet, ik ben gezond en niet gek, om zo'n ongelukkige in te spuiten? Wanneer het bloed dienst bewijst ... waarom deze allesoverheersende stof dan niet? Maar wat doe je, als je zestien jaar wordt? Ik beleefde het grote wonder op achttienjarige leeftijd. Ik vroeg haar, of ook zij dezelfde verschijnselen bezat. Ik zocht het in haar wezen, daalde in haar af, maar had te aanvaarden, dat zij anders was geschapen dan ik. Nu ik er wat dieper op inging, dacht het kind vanzelfsprekend, dat ik gek was. Maar ik wist het ... in haar leefde het ei, dat ik bevruchtte.

Ik ging terug totdat er niets meer van mij en haar over was. Ik stond toen voor een leegte, 'n masker ... voor ziel, leven en geest! Waren wij voordien „ziel”, werden wij nadien „geest” en toen stof? Ik stikte bijna en gaf het op!” „Ga verder, Frederik.”

„Ik keek nog een tijd naar de dieren, naar de planten en bloemen, waardoor ik dacht gek te worden, want dat is nog vreselijker, dieper, onbarmhartiger dan wij mensen zijn. Waar stammen wij vanaf? Van God, maar wat is die God, wáár is die God, waar lééft Hij? Duizenden vragen ging ik stellen, ik kreeg op niet één 'n fatsoenlijk antwoord. Na vijfentwintig begon ik opnieuw. De ene kerk in, de andere weer uit. Door bidden tot ...Verrek voor mijn part! Van gevloek naar hoofd buigen, van daaruit buigen, van daaruit naar een nieuw begin. Onderweg zoeken en genadeblijken ontvangen. Tóch zuiver gebleven en dankbaarheid tenslotte beloond; het Oosten en het Westen beleefd, rijk en arm aanschouwd tot het geen hemd meer aanhad en er voor mijn ogen géén masker meer was. Doch op die dag stond ik ervoor zoals ik het nog nimmer had gezien. En hier zit ik nu ... een ongelooflijke verandering onderging mijn ik!

Wat is het dat in staat is mens te worden? Dit is geen nieuws ... we weten hét. Elk diertje bezit het vermogen om te scheppen en te baren, het is uit het vorige ontstaan. Maar daarvoor, Hans. Daarvóór, wat was er? Wat waren we daarvoor? Ziel, geest? Wat is ziel en wat is geest? Wat is stof, als het abnormaal is, gek doet? Is het sperma krankzinnig?”

We zitten met onze hoofden gebogen in onze stoelen ... De klok tikt, en bij iedere tik is het of je 'n slag op je hoofd krijgt, dankzij het feit, dat wij tot barstens toe gevuld zijn.

Hans zegt: „Je zou de hele boel erbij neergooien, geloof je dat?”

„Net als ik zeker; straks heb je er spijt van. Ik dank God dat ik geen dok-

ter ben geworden, geen studie heb gevolgd, ik was toch van de goede weg geraakt. Maar dit zijn de feiten, Hans. Ga dieper en je stikt. Wat weten theosofen en spiritisten, ingewijden, noem maar op, van dit alles? Willen ze jou wijsmaken, dat wij, van oorsprong plant en dier en daarna mens geworden, als God zijn? Ik smijt niet met geestelijke gedachten, ik ben een zoeker, maar ik accepteer dit alles niet langer! Ik wil weten en ik zál weten, de reine klaarte is er, ik sta er nu voor open!

En als het zover is, Hans, verandert het nimmer meer.”

„Ga verder, Frederik.”

„Wat zou je willen, Hans? Dat ik je nu al de wetten verklaarde? Jij en ik en al de anderen kunnen afwachten. Eén ding weet ik: ik zal het niet zijn die ze jullie verklaart. Daarvoor is er een ander!”

„Wie?”

„Gaat je geen bliksem aan voorlopig. Als ik je dat vertelde zou ik je maar onttroten, 'n graf voor jou en voor mezelf maken! Ik ben nog niet zover!”

„Verberg je niets voor me?”

„Niets, mijn vriend, niets.”

„Dan is het goed. Je weet het, ik smeed om je brieven, Frederik.

Ik vergeet het niet.”

„Néén, en toch, hetgeen ik me eigen maakte, já, maar wat is het?”

„Ik neem dus aan, dat je door eigen denken, door ziel en leven je fundamenten optrekt.”

„Juist.”

„Maar zal het je niet breken?”

„Ik geloof het niet, Hans, het heeft me reeds gebroken.”

„Toch de Oosterse manier, is het niet?”

„Wij allen volgen één weg, Hans, wat daar Oosters is, is hier Oostelijk. Wat daar Westers is, wordt hier het kijken van 'n ziel, die naar waarheid verlangt en door haar God tot Zijn dingen wordt gebracht. Méér is er niet! Ik denk en zet mijn ogen open. Soms zie ik de vragen en de antwoorden duidelijk en kan er aantekeningen van maken.”

„Je legt dus je denken en voelen vast?”

„Dat doe ik.”

„Dat wordt 'n prachtig boek, Frederik, ik beschouw het als 'n prachttak voor je.”

„Het is mogelijk. Ik denk, Hans, dat als de ziel in het embryo komt, het leven dus, de vorming van het organisme begint. Maar ook de vérvorming!”

„Waarom denk je dat?”

„Omdat ik niet aanvaarden kan, dat God aansprakelijk zou zijn voor de krankzinnigheid?”

„Maar Zijn Almacht dan?”

„Juist daarom. Ik ben 'n kind van Hem, dat weet je immers? Hij scheidt geen krankzinnigheid, brengt geen leed, smart, ellende over Zijn kinderen, want dat is Zijn bedoeling niet. Ik zie deze wonderen in de natuur en je hoeft er niet voor naar het Oosten te gaan, die koeien daar zijn niet anders dan de onze! Dacht je, Hans, dat God fouten maakte, dat Hij onnatuurlijke zaken schiep? Geloof me, wij schiepen ons krankzinnige-ik zelf! Het gaat er alleen om waar het begin is!”

„Jij denkt, dat de ziel door de natuur en het leven voor zichzelf schept.”

„Inderdaad! – en dat is geen geheim. We weten waarover wij het hebben, als we zo spreken dan gaat het erom achter het masker te zien. Wat ziel, wat leven, wat geest is, weet niemand! Al deze dingen hebben een eigen zelfstandigheid.”

„Is dat zeker?”

„Kan een varken een geit bevruchten?”

„Je bent ontzettend raak ... zo is het. Maar dan?”

„Wat dan? Ik voel, dat het leven tijdens het bestaan als embryo een grote rol speelt.”

„Welke?”

„Die van vervorming, van intellect ... en nog duizend andere functies!”

„Welke, Frederik?”

„Mag ik aannemen, dat je mij volgt? Of blijf je al achter? Neem de natuur, de dierenwereld, ons bestaan, de ruimte, kosmos en microkosmos tezamen en ik zie elke zelfstandigheid afzonderlijk.”

„Dan word je gek.”

„Geloof ik niet, Hans. Het is te beleven, want wij zijn erdoor ontstaan. De ziel vormt, scheidt, maar dóór de persoonlijkheid. Het lichaam heeft geen betekenis, daarom zei een kind eens: „Als je slaapt ben je wakker, en als je wakker bent slaap je.” En zo is het, Hans, als wij slapen zijn we wakker; de ziel slaapt nooit, anders zouden wij een dood beleven. Maar ook het organisme kan scheppen, doch voor zichzelf, en ook heeft het een persoonlijkheid.”

„Verklaar je nader, Frederik.”

„Nog niet mogelijk, Hans. Wel weet ik, dat de ziel – de ik – in ons is, dit móét zijn! Dat klinkt erg onbeholpen, maar het is zoals ik het zag en onderging. Bezit elk diertje een eigen organisme, leven, ziel en geest? Dat weet ik niet, omdat ik heb gezien hoe duizenden diersoorten oplossen. Ook wij losten op, want waar zijn de prehistorische soorten van ons ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl) gebleven? Zijn wij dat? Hoe was onze levenswijze in het begin? Zoals een Adam en een Eva? Geloof jij dié onzin? Kan 'n kat, vraag ik je, in een hondenlichaam afdalen, kan 'n kat 'n hond

bevruchten? Deze dingen zijn het, Hans, die mij te denken geven. En ik ben eraan begonnen, anders dan in mijn jeugd, maar daarvan snappen Erica en Karel niets. Soort leeft dus bij soort, vormen één wereld, één ziel, één leven, of zij echter ook één geest vormen is een kwestie apart!”

„Je hebt er geen woord over gelezen, Frederik?”

„Dat zweer ik je.”

„Dan raad ik je aan daarin te volharden. Lees nooit ’n boek over deze zaken, houd je aan je zelf.”

„Ik weet wat je bedoelt; het is ook niet mogelijk door anderen te leren, eenmaal moet je er toch zélf aan beginnen.”

„Je denkt dus, Frederik, dat ziel en lichaam vervormen?”

„Weet je dat dan niet, Hans?”

„We weten er iets van, Frederik, iets.”

„Stel, dat mijn grootouders kanker hebben gehad – wat wil dat dan zeggen voor de volgende generaties?”

„Ik begrijp je.”

„Dat is stoffelijke afbraak. De innerlijke is veel erger, die vervormt op haar manier en stopt de krankzinnigengestichten vol. Wist je dat?”

„Ik weet het niet, één ding weet ik echter zeker, Frederik, namelijk dat jij er bent!”

„Juist, maar zonder fundament, dat moet ik nog ontvangen.”

„Vanwaar?”

„Het komt uit de Goddelijke brievenbus.”

„Het is wonderbaarlijk, Frederik. Ga voort.”

„Ik heb niets om verder te gaan. Ik wacht af.”

„Als je mijn zieken eens zag, wat zouden die je kunnen zeggen?”

„Niets, ik zou een beetje bedroefd worden, Hans, meer niet. Maar ál die maskers verbergen de goddelijke waarheid. Wat bij jou daar achter de tralies leeft, is goddelijk bewust!”

„Dat meen je toch niet?”

„En óf ik dat meen! Zijn hun levens niet goddelijk? Zij zijn op de weg terug bezweken, Hans, en lopen nu als gekken rond. Maar wie zegt ons dat zij gek, waanzinnig zijn? Wie zegt ons, dat wij het bewuste beleven? Ik durf het niet meer zeggen! Ik ben bang om ’n mens voor gek uit te maken; ik kan dat niet bewijzen. Ik weet, dat ze in disharmonie zijn met dit bestaan, maar met het andere, met dat áchter dit masker! Je voelt wel, dat je jezelf verliest, wat de dood betekenen kan. Maar uiteindelijk leven we en daarheen voer ik mezelf!

Al die vervormde organismen zeggen me niets. Ze kunnen me niets zeggen, Hans; wij leren eerst dan, wanneer wij de vervorming doorschouwen, is de ziel, is de persoonlijkheid vervormd?

Moeten wij aanvaarden, dat de ziel slechts één stoffelijk leven bezit? En als ik naar een theosoof of een spiritist zou gaan? Natuurlijk, die mensen geloven slechts, wéten doen ze niets. Daarom bouw ik daar niet op; afleveringen, geschriften lees ik niet, ik wil het door mezelf bereiken! Al deze werelden, Hans, stormen nu op me af en een voor een doe ik hen een ketting om en leg ik ze vast aan mijn omgeving. Wat de dood lijkt te zijn, is leven, wordt ziel en geest. Ik luister, sla hem gade en laat hem geen ogenblik aan mijn aandacht ontsnappen.”

„Je bent een yogi, Frederik.”

„Is mogelijk, maar dan 'n Westerse, door de Bijbel naar het licht.”

„Dus toch 'n geloofskwestie?”

„O, Hans, wat ben je jong. Door Hem naar het nieuwe, dat het oude is, omdat het er altijd is geweest. Juist door „Christus”, de God van het Oude Testament is 'n onbewuste.”

„Voor mij ook!”

„Dat kan niet anders.”

„Wat deze mensheid nodig heeft, Hans, is 'n man die denkt. En dat wil ik zijn. Los van alles, vrij, volkomen kind, met volwassen bewustzijn. Door hetgeen ik zie, leer ik de wet kennen. En elke wet is nu een lichaam, en ziel en geest. Weefsel na weefsel schiep de ziel, totdat zij eens kon zeggen: zie, dat ben ik.”

„Het is enorm, Frederik. Deze dingen zullen de mensheid veranderen.”

„Is mogelijk, Hans. Vooruitlopen, doe ik niet. Wellicht zeggen mij al die hoofden wat meer dan ik nu denk. Ik hoop het. Elke stoffelijke lijn heeft ons iets te zeggen. Maar voel je hoe diep je raadsels zijn? Wat ben je begonnen? Toch moet je verder, Hans. Jij net zo goed als ik, we mogen het niet opgeven. Het is je taak en je leven. Ik weet, dat het de ziel is en met haar kom ik nog tot 'n gesprek. Het zal anders klinken dan dit, voor stoffelijke oren wellicht mismaakt, onzinnig, maar bewuster zal het zijn. Maar dat zal ik zelf uitmaken. Je zult het nog niet kunnen aanvaarden, ik voel het zo. Dan zal ik de persoonlijkheid van élk ding herkennen. Voor mij staat nu al vast, dat de ziel de verstoorster is van alle stoffelijke harmonie. Zij schiep ellende, afbraak, leed en ziekten! De werking en de natuur van Karel gaven mij alles! Hij zag het niet! Zie nu al deze mogelijkheden en je ziet jezelf anders. Dat lees je niet in een boek, Hans, het werd nog niet gedrukt, want Hij is de geestelijke vader van deze dingen.”

„Met andere woorden, Frederik, het leven keert terug, is al teruggekeerd. Reïncarnatie!”

„Dat is mogelijk, natuurlijk, en áls het zo is, zijn alle gedachten één, is alles één wereld, één ziel, één leven, één geest!”

„Dan zouden wij kunnen ophouden, Frederik. Nu staan we voor alles machteloos, er is geen einde en geen begin.”

„Jammer wil je zeggen, niet? Maar er bestaat geen jammer. Als jouw universiteit instort, is de mijne ontstaan. Of wij dán in staat zijn om de gekken te helpen? Ik weet het nog niet. Eén ding weet ik wel: eerst dan weten we hoe wij hen moeten benaderen. En veel zullen we anders doen. En ook dan komt de natuur ons te hulp. Hans, er zijn nieuwe mogelijkheden ontstaan. Er werden altijd volgende fundamenten gelegd. De natuur ging door, de aarde is niet tegen te houden, maar wat nacht is wordt licht, nergens in de ruimte is duisternis. Dus bevat ook de Bijbel veel onzin en moet ook dat leven zich heroriënteren. Bouw maar 'n kerk nu, het is de moeite waard. Nu bezwijken er geen mensen meer. Zij weten, dat God niet verdoemt! Want dat is het allergergste wat er is ... daarachter staat jouw gek, al weet hij het niet!

En als je dit aanneemt, Hans, moet je ook het volgende aanvaarden. Wij zijn zielen ... hebben een persoonlijkheid opgebouwd ... maar wij verlieten de enige weg. We braken af, we verslierten het beste in ons. En nu worden we embryo? Wat is er in ons, dat het stoffelijke aantrekt? Kijk toch naar je mensen, zij zijn het, die je het antwoord moeten geven. Daarom zocht ik naar m'n eigen zaadje. Ik wilde zien of die krankzinnige gedachten er al waren, dat alleen wilde ik weten. Begrijp je, dat het mij ernst is? Dat ik me niet meer met een kluitje in het riet laat sturen?”

„Zeg me eerlijk, Frederik, was jij altijd zo onbeholpen?”

„Ik was zoals ik nu ben. Ik sta alleen in bloei. Karel leerde me kennen toen ik mijn herfstkleurtje bezat, wij gingen de winter door en toen ontwaakte het voorjaar in mij, anders niet!”

„Volgens je denken en voelen, Frederik, zijn er dus geen zwakzinnigen geschapen.”

„Wanneer je achter al die maskers kijkt, Hans, krijg je mijn beelden te zien. Er is geen narigheid, ellende, smart of ziekte geschapen. Een God van Liefde kan ons niet in die ellende jagen. Zodra ik zou moeten aanvaarden, dat dit wel zo is, schei ik ermee uit. Maar ik geloof het niet! Wat wij in deze maatschappij beleven is rotheid. Als het rechtvaardigheidsgevoel gaat spreken, sta je voor 'n duivels gedoe. Alles moet veranderen en alles heeft een eigen betekenis, wij zijn het, die stukken maakten! Ik zeg je, dat de ziel schuld heeft aan haar eigen ongeluk! Het is niet anders!

Wanneer wij eenmaal zo ver zijn dat wij dit inzien, krijg je een andere mensheid. Ik doe er het mijne aan toe. Ik zal niet rusten voordat ik het weet. Natuurlijk begrijp ik, dat ik als mens die waarachtigheden van „boven” moet ontvangen. Tegen jou gezegd: ik ontvang! Ik sta in die branding. Ik zag het „licht” reeds, het bescheen me bij nacht en dag ... zélfs in mijn slaap!”

„Ga in vredesnaam verder, Frederik. Volgens mij is dat de enige mogelijkheid om er te komen. Indien je deze dingen als fundamenteën, als waarachtige beginselen kunt waarnemen, verzeker ik je, dat je op mij kan rekenen. Kom zo spoedig mogelijk eens naar m'n zieken kijken. Je ziet er van alles ... Maar ik waarschuw je vooruit: het is er een hel!”

„Ik kom, Hans!”

„Wat denk je, Frederik, is ons stoffelijk leven het doel naar de Almacht, naar God terug?”

„Wat moeten wij hier doen, Hans? Ik voor mij geloof, dat wij eens het oneindige Heelal zullen bevolken. Dan zullen wij regen zijn, wind, warmte, koude; dan zullen we het water zijn voor de dieren en al het andere leven, want ik geloof, dat God ons ziet zoals Hij Zélf is! We zijn ziel van Zijn Ziel, leven van Zijn Leven ... geest van Zijn Geest. Door Hem ontvingen wij het leven, waaraan we hier echter moeten werken. Ik geloof onherroepelijk, dat wij meermalen op aarde leven, maar ik wil de feiten zien. Ik ga niet over één nacht ijs, ik neem niet aan wat men in de loop der tijden heeft bedacht; ik onderzoek alles. Blijkt het, dat 'n theosoof gelijk heeft, dat 'n spiritist de waarheid bezit, dan zal ik zijn leer als universele waarheid aanvaarden en verdergaan. Ik weet wat ingewijden de eeuwen door hebben beleefd en tot openbaring brachten, maar dat zegt niets voor ons hier in het Westen. Je ziet dat de maatschappij er niet door verandert. Ik zeg je, Hans, dat het gekken en dwazen zullen zijn, die ons de kans geven deze studie voort te zetten. Je moet het niet zoeken bij de gezonden van geest, maar bij de abnormalen. Ik zeg je: wij zijn ziek, zij zijn gezond!

Zij, Hans, beleven de natuurlijke wetten zoals ze zijn, ook al zijn deze zielen voor deze maatschappij verongelukt. Voel je de barmhartigheid, de dwaasheid als wij zeggen: „Wij zijn normaal!” Ik zeg je, dat ik het niet meer durf. Zij zijn volgens mij – en daarvoor kreeg ik reeds bewijzen – zo bovennatuurlijk, dat jij, als geleerde, en wij, leken, er het „hemelse” niet van kunnen begrijpen, niet kunnen zien, omdat wij die werkelijkheid nimmer hebben gekend. Althans nu niet, want ik geloof, Hans, dat wij allen door die vervloekte waanzin heen moeten, willen wij het licht zien, de waarheid in ons hart beleven en tot groei en bloei brengen, zoals ons voorgeschreven wordt. Maar dan zie je alles anders!

Een gek, beste Hans, is 'n normale voor zijn wetten! Jij kunt werelden beleven, als je wilt, maar ga er dieper op in, zie achter het masker, anders kom je er niet. Al dat geklungel, dat geknoei voor die lichamen, helpt je niet! Ik weet wel, wat dan? Maar dat komt nog! Nú sta je en met jou al die collega's voor de machteloosheid. Je kunt iets doen ... maar daarmee is de ziel niet geholpen. Wij moeten beginnen met vast te stellen, waar de fouten liggen en

hoe die menselijke knoerij is begonnen. Ik geloof niet, dat het de hersens zijn, ook al zullen er stoffelijke stoornissen zijn die op dat uurwerk hebben gewerkt. Een tumor bijvoorbeeld zie ik als stoffelijke afbraak. Maar wat wil je doen voor 'n godsdienstwaaninnige? Een moeder, die gebroken is, omdat zij haar kind dood ter wereld bracht? Je staat niet alleen voor de stoffelijke afbraak, maar vooral ook voor de geestelijke en die is het, waardoor onze maatschappij verongelukt!"

„Ga voort.”

„Ik zeg je, dat de ziel aan de afbraak begonnen is. En dat geldt voor al de ziekten op aarde. Wij zijn het zelf, Hans! Natuurlijk is er stoffelijk geknoei, mensen, die de vrucht vernietigen, maar wij moeten terug naar de eerste afbraak. Als de stof het nevelstadium heeft gekend, zou dan de ziel dat niet hebben doorgemaakt? De mens ziet zijn God niet. De mens wil alles voltooid zien en bezitten, de mens denkt en vraagt: „Waarom maakte Hij alles niet af volgens Zijn begrippen, Zijn Almacht?” Maar wat waren wij voordat deze „schepping” begon, Hans? Zie terug ... en je komt voor je eigen afbraak te staan. Ik geloof, dat ik nu bezeten ben, maar ga ik 'n vergelijking maken, dan weet ik, dat ik nu leef; slechts korte tijd terug was ik een levend-dode. Ik zie mijn eigen nut en ik verzeker je, dat ik niet gedacht had, dat het zo eenvoudig was, ook al sta ik soms op het punt te bezwijken, maar dat gebeurt niet, Hans; anderen zullen bezwijken, ik niet!

De natuur geeft me houvast. Ik kan je niet alles verklaren, maar geloof me als ik je zeg, dat het in me bruist. De natuur wil 'n open boek zijn, wel, ik lees daarin. De ene bladzijde is schoner dan de andere. O, Hans, als je de Moeder leert kennen. Je verliest er jezelf door! Maar wat ligt daarachter, vraag je na lezing. Dan sta je meteen voor miljoenen problemen, die geen problemen zijn, doch natuurlijke opbouw hoe vreemd het ook tot je komt. De ziel ontwaakt in de moeder. Als ze in het menselijke organisme geboren wordt, staat zij voor de volgende stap. Maar je weet het: eens leefden prehistorische mensen op aarde; wij, dat neem ik als vaststaand aan, leefden eens in de oerwouden. En van daaruit begonnen wij ons menselijk bestaan, leerden wij Zijn wetten kennen, die we als 'n kasteeltje gingen bewonen en waarin we nu de rotheid van onszelf mogen aanschouwen. Ik weet het nog niet, maar er is verandering ten goede gekomen, we zijn aan het ontwaken. Alleen de universele lente geeft ons begrip, maar Adam en Eva wisten daar niet van. Vroeger en nu, Hans, is één wereld! Wat wij vroeger waren, zijn we nu! Er is alleen leven! Opgang en ontwaking! Wat vroeger mistig was, heeft nu wat meer licht. Wat vroeger een moeras was, is nu 'n stad geworden. Wat vroeger mensen waren met dierlijke instincten, zijn thans geleerden geworden die alles uitpluizen. Wat eens bewust en gezond geschapen werd, hebben wij

vermoord ...

De ziel werkt bewust en onbewust aan haar eigen scheppingen. Ik heb nog geen fundamenteën, maar wat ik voel, krijgt zekerheid. Er is geen andere weg te bewandelen. Het eitje in de moeder stelt zich open en het groeiproces begint ... het is het eerste begin, toen de planeten hun taak begonnen.”

„Waarheen ga je, Frederik?”

„Naar dat waartoe wij behoren. Ik voel me ruimtelijk worden. Jullie zien alles, beschouwen alles vanaf een voetstuk. Je blijft dan staan, daalt niet af en stijgt niet op, maar ik maak een wandeling door de ruimte en voel me niet langer stoffelijk. Ik maak elke dag m'n wenteling met de aarde mee en zie dat alles goed gaat. Begrijp je dan niet, Hans, dat wij mensen in 'n ruimte leven? Dat de aarde ruimtelijk is? Ik moet eerst de grondslagen van ons leven kennen, dan die van het dierenrijk, van de natuur, en daarna neem ik afscheid van deze wereld in de hoop het leven van de ruimte te mogen leren kennen. Ik praat al met zon en maan. Ik praat met de wind en hij houdt mij 'n spiegel voor. Daarin zie je maskers, je eigen bestaan en waarheen je dat voert. Nonsens? Een kind kan het je bevestigen ... maar dan moet dat kind iets van het abnormale bezitten, gek zijn dus! Eerst dan sta je voor de werkelijkheid, omdat 'n gezonde geen leven bezit, die kijkt niet door het masker van deze „eeuw” heen, daarvoor moet je jezelf willen verliezen!

Ik zeg je, Hans, dat zon en maan het geheim kennen. Ik moet nu zorgen die levens te voelen, te zijn zoals ze voor mij werden. Dat is alles! Méér is er niet! Eerst daarna begrijp je je dagelijkse brood ...”

Even zwijg ik, dan, plotseling van onderwerp veranderend, neem ik mijn glas op en zeg: „Proost, ik heb dorst gekregen ... en ik heb een hartversterking nodig. Jij hebt verstand van goede wijn, dat moet ik zeggen.”

Hans denkt ... hij kán denken, maar ik ben moe ... ik weet waarachtig niet waardoor ik dit alles kreeg. Ik voelde ineens, dat mijn deuren open werden gezet. Dat geeft me goede hoop om verder te gaan. Als René wil, als zijn leven mij geopenbaard wordt, kan het spel beginnen!

Na een kort stilzwijgen vraagt Hans:

„Wil je nog enkele vragen beantwoorden, of ben je te moe?”

„Begin maar. Maar maak het kort, dokter.”

„Denk in vredesnaam niet, dat je voor mij 'n object bent, Frederik, integendeel. Mijn eerste vraag is deze: Wanneer de ziel voor het eerst op aarde kwam, zou zij dan volgens jou niet vervormd zijn?”

„Nee, we zouden dan zo blank als kristal zijn, zo helder, bedoel ik ... Nu zijn we troebel, vaal!”

„Zou God ons op aarde zenden met fouten?”

„Ik zei je al, dat dat niet kán! Ik geloof in Hem als 'n Vader van Liefde!”

„Zal deze aarde – volgens jou – vernietigd worden, zoals de Bijbel ons leert?”

„Hoe kun je dergelijke gedachten uiten, Hans. Dacht je, dat het Oude Testament niet opnieuw geschreven wordt? Nee, dat kan niet, Hans, de aarde maakt haar tocht af! Ik lach nu om dat geloof, die kerkelijke praatjes.”

„Maar je gelooft pertinent in 'n Oppermacht?”

„Zei ik immers al!”

„Ga je naar 'n kerk, Frederik?”

„Nee, ik leer er niets meer. Ik zeg je, vroeger voelde ik me fel ... branderig vanbinnen, doch dat vuur heeft men gesmoord. Ik geloof in een Oppermacht, in een God, maar niet in een die verdoemen zal!”

„Liep je er daarom uit?”

„Ik rende weg om er nooit meer terug te keren!”

„Hoe zie je die Oppermacht, Frederik?”

„Ik neem aan, dat je buiten je wetenschap om deze vragen stelt.”

„Vanzelfsprekend, ik stel ze je als mens tegenover mens.”

„Ik zie die Oppermacht door de stoffelijke openbaringen, Hans. Natuurlijk moeten wij Zijn Ziel en Geest aanvaarden, want daardoor is Zijn Persoonlijkheid ontstaan.”

„En is die Almacht te voelen, Frederik?”

„Ik zie Hem als 'n miljoen kilo's gevoel, ik heb er mij anderhalf ons van eigen gemaakt. Maar ik ga verder, leer de wetten kennen, ik ga door leven en dood, Hans, voort, naar het Oneindige!”

„Staat het voor jou vast, Frederik, dat God 'n persoonlijkheid is?”

„Is 'n boom geen persoonlijkheid? Alles bezit Zijn ruimte, Zijn zelfstandigheid, ook al zie je er heel weinig van. Elk stoffelijk leven, met het daarin levende gevoelsdeel van Zijn Wezen, vertegenwoordigt Hem!”

„Bepaalt die Almacht ons leven?”

„Dat geloof ik niet, Hans. Ik denk, dat wij zélf die wetten daarvoor bepalen, nadat wij deze voordien als natuurwetten ontvingen. Met andere woorden: wij kregen ze in handen. God schonk ze ons! Toen is het begonnen!”

„Dat wil toch niet zeggen, dat alles van tevoren uitgestippeld is?”

„Ik voel wat jij bedoelt. Neen. Zó is het niet, zo kán het niet zijn. Dat ons leven geradbraakt wordt, dat wij ziekten en ellende ondergaan en toch op God afstemming bezitten, is te wijten aan ons domme doen en laten. Ik zei je al, als zielen breken we af, als mens beleven we die narigheid.”

„En daarin denk je door nieuwe levens verandering te brengen?”

„Dat geloof ik, já. Er is maar één mogelijkheid: door vele levens tot Hem terug!”

„Dus ... reïncarnatie?”

„Is er wat anders of beters?”

„Ik weet het niet! Maar iets anders. Wat denk je van René?”

„Hoe zie jij het kind? Jij bent de geleerde. Ik hoorde van Anna, dat je met Karel ’n onderzoek hebt ingesteld. Wat zag je, Hans?”

„Ik zag niets bijzonders, Frederik. Wel ben ik tot de conclusie gekomen, dat de geboorte moeilijk was, althans voor het kind. Ik kijk net als jullie naar dat grote hoofd, hoewel er verandering is. Karel staat machteloos, ik ook. Ik weet het nog niet ... ik wil eerst nog wat wachten. Het is niet mogelijk om nu al een duidelijke diagnose te stellen. Denk jij, Frederik, dat René normaal is?”

„Ik vraag het jou, Hans.”

„Nu, volgens mij: Néé! Er zijn geen geestelijke stoornissen.”

„Volgens stoffelijke normen gezien, Hans?”

„Een andere manier kennen wij eenmaal niet, Frederik. Er is niets te zien dat op een afwijking kan duiden. Ik heb er met Van Stein, Ten Hove en Van Hoogten over gesproken. Ook zij staan voor een natuurlijk gebeuren. Verschijnselen? Het te grote hoofd? Karel heeft zich belachelijk gemaakt.”

„Ik denk er anders over ... René is ziek!”

„Dat meen je niet, Frederik.”

„Je zult het zien ... maar praat er niet over.”

„Zijn er al verschijnselen aanwezig?”

„Stoffelijke én geestelijke.”

„Onbegrijpelijk ... maar ik voor mij weet het niet, ik speel open kaart.”

„Dank je, Hans, als je dat niet deed, zag je mij niet terug. René is ziek ... straks zie je de verschijnselen, maar later ...?”

„Wat later?”

„Dat weet ik nog niet ... Misschien komen er openbaringen. Je kunt hem niet doorgronden, maar alles heeft bedoeling ... zelfs de geboorte van een gek.”

„Je hebt dus voor jezelf zekerheid?”

„Ik heb veronderstellingen, Hans, die mij aanleiding geven om in deze richting door te denken.”

„Dan duurt het nog lang, Frederik, dat beleven wij niet meer.”

„Ik begrijp je, maar ik denk nu niet aan God, doch aan René.”

„Man wat word je moeilijk, wat ben je sarcastisch, Frederik.”

„Het ligt ook zo voor de hand, Hans, je kunt immers zien, dat René achterlijk is.”

„Nu al?”

„Als je achter zijn masker kunt kijken, zie je het!”

„Jij klampt je toch niet aan Erica vast?”

„Beschouw je mij als zó onbeholpen?”

„Ik wacht af, Frederik ... ik zie niets bijzonders, ik zeg het je eerlijk.”

„Wat voor de volwassen mens kinderlijk gedoe is, Hans, wordt voor het kind volwassenheid, zodra het ervoor ontwaakt, het leven erdoor ontvangt.”

„Té abstract voor me.”

„Dat is mogelijk. Hier waait 'n kosmische wind ... die regelrecht uit de ruimte komt ... Maar hij is op óns leven gericht, hij zal onze geest verruimen.”

„Verklaar je nader, Frederik?”

„Straks! Ik heb de vlagen ervan nog niet gevoeld, maar ze zullen komen. Erica hoort ze als berengebrom, het gehuil van 'n jakhals ... ze zijn al om haar heen. Maar Anna jaagt ze de deur weer uit en ik draag er het mijne toe bij.”

„Leg je dit alles vast, Frederik?”

„Ik weet het niet, Hans.”

„Man, beschrijf het. Het wordt 'n wetenschappelijk drama, als je het mij vraagt!”

„Best mogelijk, ik moet er eerst over nadenken. Niettegenstaande dat, zie ik de figuren al voor me en elk van hen heeft reeds zijn eigen rol ...”

Opeens lachte ik en hij vroeg verwonderd:

„Waar heb je zo'n pret om?”

„Om al die figuren, Hans.”

„Dan weet ik het al. Ik ben dan zeker de ongelukkige.”

„Ik geloof niet in je helderziendheid. Ik geloof niet, dat jij het zesde zintuig bezit. Was dit wel zo, dan zou je weten dat je dit kasteel niet moest bewonen.”

„Ga er eens op door?”

„Ik ben geen toekomstvoorspeller en ik zie er ook niets in! Je had dit moeten weten, Hans! Ik daag je niettemin uit om te wedden. Ik zeg: René is ziek! Jij zegt: bestaat niet! Afgesproken?”

„Ik neem je weddenschap aan. Wij geleerden tegenover 'n leek, dat is je bedoeling toch?”

„Zoals je wilt ... we zullen afwachten.”

„Waardoor ben je zo zeker, Frederik?”

„Ik ben door dit leven besmet.”

„Is een baby in staat volwassenen te besmetten?”

„Het schijnt van wel, Hans, vroeger wist ik ook niet beter of het kon niet, maar nu denk ik er anders over en weet ik, dat „gekken” normale dingen kunnen zeggen en soms weten, wáár het begin ontwaakte!”

„Je geeft je niet meer, Frederik.”

„Dit is de grens, Hans ... afwachten is het! Met diagnoses heb ik niets te maken ... als je dat maar niet vergeet. Ik vecht voor verruiming!”

„Jij denkt dus, als ik goed begrijp, dat René 'n geesteszieke is?”

„René is ziek ... een ziekte, die al de andere overtreft. Hij lijdt aan een ...

kunst!”

„Je gaat veel verder van me weg, Frederik, waarom doe je dat?”

„Omdat hier voorlopig onze wegen uiteengaan. Voel je dat zelf niet?”

„Moet ik denken, dat jij je aan 'n strohalm vastklampt?”

„Zie je, zo zijn geleerden altijd, Hans. Nog één waarschuwing ... houd je je daaraan niet, dan ga ik. Indien je mij niet als 'n normale ziet, moet ik uit je omgeving verdwijnen. Ik heb niets met je faculteit uitstaande. Indien je mij als „geval” beschouwt en je geleerdheid op mij tracht te toetsen ... ga ik. Dit zó natuurlijke moet je buiten je universiteit om kunnen beredeneren. Geleerde woorden zijn er niet voor nodig. Wat voor jou 'n naam is, is voor mij 'n wet! Je hoeft niet te schrikken, Hans, maar ik wil open kaart spelen, ik wil je niet als 'n geleerde zien; doen wij dat, dan komen wij er nóóit!”

„Ik vergeet het nu niet meer, Frederik, ik heb er spijt van.”

„Straks, als je professor bent, Hans, kun jij je dat veroorloven. Jij zult het worden ook ... Je hebt er 'n kop voor, en het gevoel vooral, je hersens betekenen niets in dit verband.”

„Geloof je dat, of wéét je dat reeds.”

„Ik dénk, dat het zo is! Weefsels, groot of klein ... leven, en komen tot werking, als het bezielde woord ervoor als 'n geestelijke stuwning aanwezig is.”

„Zeg het nog eens?”

„Ik ben het kwijt, Hans ... Het kwam en ging weg, zonder iets achter te laten. Dergelijke dingen komen slechts éénmaal tot ons.”

„Inspiratie?”

„Wat is inspiratie, Hans?”

„Ik weet het niet.”

„Wat 'n gek ervan zegt, is inspiratie. Jij hebt er dus geen schuld aan.”

„Begin je met mij net als je met Karel doet?”

„Néé, nooit, maar bij Karel praat ik niet zoveel, die schenkt me geen geloof, voor hem is zijn leven inspiratie ... werking, doodgewone natuur!”

„Dank je!”

„Ik geloof het graag.”

„Mijn God, Frederik, wat ben je ad rem.”

„Toch niet, Hans, nu leef ik onder de bloesem.”

„Dus toch ... ondanks alles ... „inspiratie”. Karel, hoe is het mogelijk.”

„Ik zeg je, Hans – en dat is dan mijn laatste woord vanavond, want ik zie, dat het al heel laat is – zowaar als jij prof wordt, zowaar en waarachtig is René ziek. Dit is mijn voorspelling.”

„Dan gaan de Wolffs naar de haaien.”

„Dacht je dat ...? Ik zeg je: die verongelukken níét, niet zo tenminste, als wij thans bedoelen. Zij niet, ze zijn er te onnozel voor. Je weet echter, dat ik

niettemin van hen houd.”

„Heb je dit gedroomd?”

„Geloof jij, dat er in de bossen kabouterijtjes leven, Hans?”

„Je maakt me zo nieuwsgierig, Frederik.”

„Dat is de moeite waard, Hans. Maar we moeten wachten, zie je, want wat nu slechts nieuwsgierigheid van je is, wordt straks drift ... Als je dan maar weet wat je doet ...!”

„Je hebt gelijk, je bent ’n wonder voor me, ik wil je voor geen kasteel kwijt, Frederik.”

„We zullen dan maar zeggen, dat het goed is. Alles trouwens, wat op hetzelfde ogenblik de liefde kon verklaren. Ik zeg erbij, mannenliefde heeft niets vrouwelijks ... als de man zijn eigen barensweeën heeft vergeten.”

„Je beeldspraak is af, Frederik.”

„Dat zeg jij, voor anderen ben ik gek. Wanneer je de eerste pagina’s, m’n eerste aantekeningen zou lezen, sla je achterover door de onzin die ik verkoop. Ik moest er ook iets aan veranderen. Maar ik zeg je, Hans, je gaat ruimtelijk denken, je komt los van het doodgewone gezegde, dat eigenlijk voor onze tijd geen waarde meer heeft. Ik denk, dat het boek te diep wordt ... maar je leert erdoor denken!”

„Ga er in vredesnaam geen futiliteit van maken. Blijf speels, Frederik, sla ons om de oren, zet ons bovennatuurlijke ik achter ’n pomp en zet de kraan open ... Verrek, hoe kom ik aan die dingen?”

„Je lacht er zelf om, Hans, en je schrikt. Nu zie je al, dat het mogelijk is. Anna noemt het „slaap”. Ze zegt, dat ik de mensen kan laten slapen.”

„Het is merkwaardig. Heb je nimmer aan hypnose gedaan, Frederik?”

„Dacht ik het niet? Wanneer je natuurlijk gaat doen, ben je ’n fakir. Voel je dan niet, Hans, dat jij de gek bent? Begrijp je dan niet, dat al je mensen normaal zijn en dat jij als hun dokter in het krankzinnigengesticht zit en de boel beduvelt?”

Hans lacht. Ik geloof niet, dat hij al eerder zo’n lachstuiptje heeft gekend. Hij lacht gezond en smakelijk, die lach, welke voor de menselijke zenuwen de Goddelijke medicijn is. Hij zegt:

„Ik ben door jou aangeraakt, Frederik. Ik had niet gedacht, dat het bestond, nu geloof ik aan telepathie.”

„Ik zie het anders. Het is naakt-zijn, Hans, je had je zo-even ontkleed.”

„Wat zeg je?!”

„Je stond naakt voor me.”

„Verklaar me dat, Frederik. Wat bedoel je eigenlijk.”

„Het is eenvoudig, maar je moet ruimte bezitten. Toen jij je jasje uittrok, stond je open voor me. Nu volgt de naaktheid, het éénzijn van mensen, het

éénzijn van gevoel tot gevoel. Op dat ogenblik woei mijn wind in je ... mijn gevoel werkt op je in, je zei er iets door. Meer is er niet! Je masker viel af. Nu ben je als 'n kind en gereed voor deze éénheid van ziel tot ziel. Moet je niet méér van deze gekke liefde?"

„Wat zou jij 'n vrouw geweldig veel kunnen schenken, Frederik.”

„Zo, dacht je dat. Ik geloof niet dat zij deze naaktheid wil. De meeste vrouwen gaan dik gekleed. Ik weet wat je voelt, Hans, maar ook ik ken dat nog niet. Ik ben er bang voor, eerlijk, ik wens het niet. Voor mijn leven té ontzaglijk. Ik wacht liever totdat ik m'n andere masker zie, doch dan leven wij in het jaar 2000 ...!”

„Ik ken je niet meer. Maar het is voor mij goede taal ...! Wacht, laten we nog een glas nemen, Frederik, goed voor je zenuwen.”

We spreken af, dat ik spoedig naar zijn gekken zal komen kijken.

Een groot verlangen kwam in mij, maar ik bood tegenstand, hoewel ik wist, dat er 'n andere wereld zou opengaan. Ik neem afscheid en Hans, de vorst, laat me uit. Hij kijkt mij na, en ik heb het gevoel alsof ik mijn meisje achterliet, zo hunkert Hans naar mijn liefde. Een best mens, een hondennaatur heeft hij, maar dat stemt me gelukkig. Ik houd van dieren!

Ik voelde, dat ik mij voor dat bezoek gereed moest maken. Ik moet mij ertegen wapenen! Thuisgekomen, na 'n uur wandelen, legde ik me neer om te slapen. Wie is het, die tot me kwam? In mijn slaap zag ik het „Teken des Kruises"! Indien ik katholiek was geweest, had het mij uit mijn evenwicht geslingerd, nú aanvaardde ik het, alsof ik mijn paard bereed, met de gedachte, dat „de God van álle Leven” gekke dingen doet. Meestal zijn ze zo, dat ze ons, volwassenen, aan het schrikken maken, omdat wij op de dag slapende zijn! Voel je de steen des aanstoets? Ik zág dat ding, maar scherpe hoeken had het niet.

Ik droomde, maar bleef nadenken. Toen spelde Hij me wat sieraden op m'n jasje en ik wist, dat ik mijn eerste boodschappen goed had bezorgd. Dank U, riep ik, morgen ga ik verder! Toen kwam de normale slaap! Ik denk, dat ik nu gereed ben voor het volgende masker! Maar nog geen vijf minuten later zag ik, dat ik bedrogen was!

Hoe is het mogelijk?!!!

Vind je gekken bovennatuurlijk, Frederik?

Heeft de mens het over zichzelf, hoor je hem praten over bovennatuurlijke zaken en doet hij dan alsof hij denkt dat hij „hemel en aarde” in z'n zak heeft, dan komt de neiging in je op om te zeggen: Hartstikke gek ... die ziet er vijftig lopen, het is het gepraat van een fantast. Wég mens, die persoonlijkheid wordt gekraakt, bezoedeld, belasterd, omdat men die mens niet snapt en voor onnatuurlijk houdt, want dat bestaat niet! Dat is niet mogelijk, dergelijke mensen leven niet op deze wereld. En heeft de nuchtere mens niet gelijk? Ik weet dus, wanneer het om heilige zaken gaat, zelfs 'n psychopaat in opstand komt en denkt achter je masker te zien. Het is de ergste strijd die wij mensen kunnen voeren; zo is het al vanaf het ontstaan der mensheid geweest. Elkeen wil het „absolute” vertegenwoordigen, de eigen God verdedigen, of ze Hem kennen of niet. Raak je het woord God aan, ook al sta je voor een varkensbewustzijn, een konijnenintuïtie, een eendengevoelsleven, een kuddedierachtige mentaliteit, ik zweer je, indien je over God en Zijn wetten begint, over geloof en liefde, rechtvaardigheid en schepping, dan sta je ineens voor een gevecht op leven en dood en vallen er slachtoffers. Even later zie je, dat je voor 'n godsdienstwaan-zinnige stond en begrijp je, dat je al je krachten hebt verspild, dat het niet de moeite waard was. Je staat thans voor feiten. Zo'n biddende ziel is door Hem bedrogen, deze ploert sloeg dit kind stekeblind en dan heb je medelijden met al die mensen, die denken, dat zij op eigen houtje iets voor hun Schepper moeten doen, omdat iedereen het doet en voor Zijn Vader wil leven en sterven. Ik heb het natuurlijk niet over het slag, dat Hem niet bekijkt en maar raak leeft.

Zó dacht ik, toen ik gisteren bedrogen werd. Maar laten we niet op de dingen vooruit lopen.

Ik zag dus het Teken des Kruises ... en wel tijdens 'n onnatuurlijke slaap, een slaap die je bewust maakt, waarin je zien en denken kunt. Je kent dat wel. Ik vroeg me eerst af, wie toont me dit heilige? Ik meen te weten, dat het „Teken des Kruises” altijd bestaan heeft, ook al vóórdat Christus op aarde was. Ik neem aan, dat dit teken alléén Hem toebehoort en daardoor vanzelfsprekend als 'n bovennatuurlijk gebeuren wordt beschouwd, als het door menselijke ogen waargenomen wordt. Ofschoon ik er niet om vroeg, kwam het tot mij, doch even later had ik te aanvaarden, dat mij opnieuw 'n kat in de zak was verkocht en dan nog een mismaakte. Ik had moeten schrikken, maar ik lachte dat ik schaterde, want wat zag ik, wat beleefde ik?

Ik lag op mijn rug, mijn armen langs het lichaam, zo rust ik het beste. Ik was in slaap gevallen en begon te dromen. Plotseling, eigenlijk kwam het

voorzichtig tot me – want het heeft zich van tevoren moeten opbouwen – zag ik het Teken des Kruises. Even later kreeg ik 'n schok en was ik klaarwakker. Toen schoot ik in de lach, maar begon te denken; ik zag nu eigenlijk heel de wereld aan mij voorbijgaan; ik zag duizenden mensen, die net als ik naar de God van alle leven hadden gezocht en er zichzelf door hadden verloren. Het slot voor deze zielen bouwde zich voor me op. Maar toen zag ik Hans en rondom hem al zijn zwakzinnigen van geest, al zijn gekken. Het eerste wat ik toen dacht was: laat me eens kijken of ik er zelf ook niet bij ben, maar ik vond me niet.

Zie nu het teken ... Ik kijk naar het raam. Door het raam valt er een spleet licht binnen, 'n vijftig centimeter lager ligt 'n koperen staaf, die dan de gordijnen schikt. De gordijnen scheuren zich daar vaneen; iets wat ik niet begrijp, maar dat voor mij het straatwonder tot stand bracht. Dat was nu het Teken des Kruises. Door 'n straatlantaarn! Ik stond ineens met beide benen op de grond en begreep toen, in welk gevaar ik verkeerde. Ik legde me opnieuw neer om te rusten en na te denken.

Onmiddellijk dacht ik aan Hans. Ik hoorde hem zeggen: pas op, Frederik, verlies jezelf niet, wat je doet is levensgevaarlijk. En zo is het! Maar nu de werking van zo'n straatlantaarn.

Het spleetje was het, waardoor het licht mij bescheen en juist op mijn ogen viel. Ik lig er met m'n gezicht naartoe. Langzaam werkt het daglicht op me in en ik neem het in mijn slaap over. Ik zie het voor me, ja, ik zie even later, dat er medailles op mijn borst worden gespeld. Ik zei: „Dank U!” Wel een bewijs, dat ik alles aanvaardde en erop ingesteld was, dat het mij goed deed. Ik combineerde het onmiddellijk met het boodschappen doen, mijn brievenbestellersnatuur, en dacht: fijn, morgen ga ik verder. Direct daarna het nuchtere feit en m'n hoofd buigen voor de waarheid.

Ik vroeg mezelf nu af: veronderstel eens, dat ik katholiek was, m'n biecht deed, en het altaar nog beklom om de Goddelijke genade te ontvangen; ik geloof vast en zeker, dat ik mezelf voor heilig had verklaard. Ik zeg niets van mijn katholieken, bewaar me, géén haar op mijn hoofd denkt eraan iets lelijks van hen te zeggen. Ik ben van oordeel, dat wij allen kinderen van één Vader zijn en ook allen gelijk hebben. Eén ding echter stuit me tegen de borst: ik geloof niet meer, dat God Zijn kinderen verdoemen zal. Maar je voelt wel waarheen ik wil en wat voor ons betekenis heeft. Neem 'n spiritist. Ik verzeker je, dat diezelfde man of vrouw de volgende dag reeds aan eenieder had verteld, dat Christus aan hem verschenen was en gezegd had: „Zie je Mij? Ga heen en doe Mijn werk.” En daar gaat dan dat leven, holderdebolder door de straten van de stad, met het kruis op de borst, slierten van wierook meeslepend, tranen in de ogen, dag en nacht schreiende van ál dit heilige,

totdat het einde komt: Hans z'n inrichting, of heel dit lange leven zittende voor en achter dit kruisje – eenzaamheid, 'n wit laken, heiligverklaring, maar voor velen volkomen waanzinnig! Waar of niet? En thans staan we voor de katholieke, die door zijn pastoor of bisschop aangekeken wordt en verstandig toegesproken. Hij krijgt een vermanend woord, een vaderlijke raadgeving: voorzichtig nu, bederf niet alles. Ik weet dit uit ervaring en kan er mijn vingers voor opsteken. Ik heb zoiets al eerder beleefd. Ik wil hiermee zeggen, dat zo'n katholiek een beter houvast heeft, dan de op hol geslagen spiritist. Een theosoof doet dat niet, kán dat niet doen. Hij is anders en verder, ook al heeft hij zich de laatste jaren behangen met franjes, net als de andere sekten. Ik zag al die mensen aan de ren, ik keek naar hen, volgde hen in alles en dacht: pas op, Frederik, of ook jij gaat als 'n bedrieger de gevangenis in! En dat zou mij mijn hoofd kosten!

Ik nam dit alles als een waarschuwing ter harte, die me geen cent kostte, want die ik van zo'n doodgewone straatlantaarn kreeg.

Ik werd dus door 'n toevalligheid op mijn vingers getikt. Ik was er heel dankbaar voor en voelde onmiddellijk het ongelooflijke gevaar voor mezelf en de anderen, die mij als 'n vriend hebben aanvaard. Ik dacht na, lang en zonder pardon voor mezelf, en boekte winst. Ik beschouw het als de voorbereiding, het gereedkomen voor die andere maskers, te midden waarvan Hans leeft en werkt.

Ik zei tegen mezelf: je hoeft geen verbeelding te bezitten, hallucinaties voeren je naar 'n afgrond. En weg waren mijn versierselen. Ik moest nu echter aanvaarden, dat ik ze in werkelijkheid verlangde. Ik stond naakt, en dat was noodzakelijk, omdat er gevoelens in mij waren die voor ijdelheid openstonden en er schik in hadden, zichzelf mooi te zien. En die gedachten of gevoelens kwamen regelrecht uit mijn wensleven voort, ze namen mijn dagbewuste ik over en zie: Frederik wandelde onder 'n masker, hij zette z'n ellebogen uit, niemand die erdoor kon wandelen. Ik was het, mijn stomme en onbeholpen ik, die dat „kruisje” had waargenomen en de heiligheid ervan onderging. Dat in mezelf vroeg niet: waar heb ik dat aan verdiend? Het slikte die heiligheid en ik plaatste dus mezelf op 'n voetstuk! Goddank werd ik er direct afgesmeten, anders had mijn ganse leer, mijn zoeken naar de waarheid, op dat ogenblik 'n knak gekregen, die nimmer meer te herstellen was geweest, ik had erop door geborduurd en later moeten aanvaarden, dat de onnatuurlijke mot het gehele zaakje kapot gevreten had. Ik stond er bovenop en zag het niet eens.

Begrijp je nu, dat ik thans van straatlantaarns ben gaan houden? Een van hen bracht een omwenteling in mijn denken en zoeken. Was mijn ziel niet zo gevoelig geweest, dan had dit avondlicht mijn innerlijke ogen niet aan het

knippen kunnen brengen, doch dat gebeurde. Dat licht bleef mij bestralen, drong zelfs tot mijn slaap door en ziedaar: het Teken des Kruises komt tot mij in de slaap. Dat straatlicht was sterker dan ik, het overrompelde mij, het liet me zien en maakte me gelukkig. Maar nu de mystiek van dit doodgewone voorval.

Voel je nu, dat wij, wanneer we als mensen los zijn van ons eigen ik, onszelf hebben verloren, andere dingen kunnen beleven, die dan zomaar aan je leven geschonken worden? Nu kun je begrijpen, dat ik, die mezelf aan het verliezen ben, opensta voor andere gedachten. Was ik nog mezelf, dan zou er geen sprake meer zijn van „krijgen”. Ik sta er dan niet voor open. Op deze wijze krijg ik dus al mijn gedachten toegezonden, krijg ik beelden te zien, die jij wellicht visioenen noemt, maar die voor mij de stem is die de „reine klaarte” en het absolute bezit, die ons mensen het bovennatuurlijke tonen, waardoor ten slotte deze mensheid ontwaakt. Hans noemde dat „inspiratie”. Erica ook, ze speelde erdoor als nooit tevoren; ik dacht toen even, dat Franz Liszt haar in die bezetenheid had gebracht, alsof hijzelf voor het klavier plaatsgenomen had, doch ik drukte die gedachte even later volkomen de kop in, namelijk toen het beestachtige zich aan mijn leven manifesteerde.

Ik noemde het „de stem voor het absolute”, voor „de reine klaarte”. Het is zo zuiver als wat, maar je moet ervoor openstaan en volkomen bewust blijven, zo natuurlijk mogelijk, anders schep je zélf de hallucinatie, je krijgt met je eigen fantasie te doen, die je dan later onthoofd, de nek laat breken! Maar als je jezelf kunt verliezen, wilt toevertrouwen aan een beter en hoger ik, geloof me – je hebt het nu al gezien, kunnen volgen – dan krijg je waarheid, dán zal je niet verongelukken, doch dan móét er niets meer in je zijn dat zich openstelt voor lawaai, ijdeluiterij, hoogmoed dus, geestelijke verwaandheid, anders breek je jezelf vroeg of laat! Je struikelt, je gaat regelrecht naar de godsdienstwaanzin, gék word je! En dáár werd ik nu voor gewaarschuwd. Ik schreide als ’n gelukkig kind. En om te bewijzen dat ik gelukkig ben stuur ik vandaag 1000 gulden naar ’n instelling, die de armen voorziet van wat beters, eten en drinken schenkt aan hulpbehoevenden, waarvoor ook ik zo nu en dan mijn kleinigheidje bijdraag. Zó dankbaar was ik, en ben ik nog, door mijn straatlantaarn, die daar voor m’n huis een persoonlijkheid kreeg die ’n mens niet bezit, omdat zo’n dood stuk ijzer niet als wij mensen denkt. Om niet tot het abnormale te vallen, doe ik niets, maar ik zou dat ding een naam willen geven en het ’n strikje om willen doen, ’n lintje schénken, dat ik mezelf had toebedacht. Ik zal lief zijn, het ding elke dag groeten, mijn dankbaarheid op deze manier tonen, het geheel als ’n kameraad aanvaarden, want het gebeuren sloeg ’n groot gat in mijn ziel. Mens, wat ben ik eigenlijk geschrokken!

Toen dacht ik aan alle mensen, die vóór mij aan de ren zijn gegaan om deze rotte mensheid uit de modder te trekken. Ik dacht aan al die mensen, die hun heiligheden hebben gekregen en voor goddelijke zaken hebben verkocht of zomaar hadden uitgedeeld, waardoor ze nóg heiliger waren, maar een heiligheid, die voor mij niets te betekenen heeft, omdat ook het leven op aarde eisen stelt. Iemand ziet „Maria” en haar beeld is ontzagwekkend, geweldig! Als het waar is, heb ik er heilige eerbied voor, maar ik vraag me nu af: zag die vrouw niet slechts het licht van een straatlantaarn door een spleetje? Kwam bij haar verschijning niet ’n straatlantaarn te pas? Was het allemaal puur Goddelijk licht? Was er niets bij van haarzelf?

Zie je, het bracht mij tot diep nadenken. En toen ik in gedachten een gesprek voerde met die mens, stond ik voor ’n gek. Ik zag ’n godsdienstwaan-zinnige; aan deze heiligheid is het kind gestorven. Deze geheel normale ziel lost volkomen op ... in drek, in modder, waar geen nuchter mens mee te maken wil hebben, omdat het daarin stinkt!

Voor mij was dit ’n opgestoken hand met „twee vingers”. Pas op, Frederik! Wil je niet bedrogen worden, aanvaard dan! Houd je normale denken onder de goddelijke pomp, zodat Hij je verfrissen kan wanneer Hij dat wil! Nú moet je kijken naar die bron, dat levenswater, én naar de man die zich voor God uitgeeft, want ik geloof niet, dat Hij zich met dergelijke zaken ophoudt. Ik zag toen ’n masker, ’n duivelse streek, Satan, die mij wilde verfrissen, om straks zijn modderachtig bad over me uit te storten. Want het begin is altijd goed, het einde is waanzin, het volkomen gebrek aan menselijk denken en voelen, kletspraak!

Ik maakte eruit op, dat ik nog voor tien procent open stond voor die geestelijke bewieroking, die lintjesjagerij, dat Goddelijke jasje.

Er zijn al zoveel stelsels opgetrokken. Honderden profeten kwamen er om de mensen de goederen te schenken van hun „Vader”. Later bleek, dat zij er niet alleen met de kas vandoor waren gegaan, maar ook dat zij hun gezwam in de ruimte, dat ze voor bovennatuurlijke wijsheid dik hadden verkocht, zelf absoluut niet hadden begrepen. Er waren erbij die voor bedriegers werden uitgemaakt, anderen gingen naar het krankzinnigengesticht. Zij allen hadden hun spleetjes niet goed gezien, wel die aanvaard en als heilige wonderen in hun bloementuin gezet. Zie je hun universiteit? Lach om hun dwaze gedoe, maar vergeet niet dat duizenden mensen eraan te gronde gingen.

Ik zeg je thans dat ik geen geestelijk hardloper ben, geen fantast. Ik verbeeld me niet, dat ik ’n buitengewoon mens ben, ik ben er te nuchter voor. Ik zweer u echter, dat ik voor waarachtige zaken opensta en mijn leven ervoor in wil zetten. Ik ben geen man die zich een kroon op het hoofd zet, ik trap voetstukken onder mij vandaan. Ik hou niet van versierselen, ik wens die

dingen niet, maar ik dórst om te wéten!

Ik ben geen man om 'n aalmoes te aanvaarden, ik werk er liever voor, ik wil mijn eten en drinken eerlijk verdienen.

Ik zag hierdoor al die anderen. Ik zag hen in een wit laken voor me staan. Ik walg van die adepten, die hun meester beschouwen als een heilige, die over zijn persoonlijkheid willen waken omdat deze wereld te hard voor hun meester is ... Ik sta liever in deze rotte maatschappij en doe eraan mee. Ik wil leren en doodgewoon doen. Als zo'n heilige neerligt in zijn schuurtje en vandaar uit zijn wijsheid over de wereld verspreidt, noem ik dat geen kunst, maar angst, nietigheid, omdat ik zie, dat deze lieden het zware leven van de stad niet kennen. Ze hebben goed praten ... Je moet zo en je moet het anders doen, zélf staan ze buiten elk gevaar en doen heilig! Ik zeg nogmaals: ik walg van deze heilige mensen, zodra ik hen met Hem vergelijk. Nú valt alles! Hij liep barvoets door regen en wind. Hij had geen sigaretje nodig ... Ik wel, mijn sigaartje smaakt me, maar ik heb ook geen andere allures meer, ik ben zo naakt als 'n pas geplukte kip. Ik zag door al deze groten heen en vond toen, dat ze eerst naar Jeruzalem moesten gaan om uit te zoeken, of soms tóch de haan voor hen zou kraaien. Ik hoorde die al ... en hoe ...! En ik zag hen gaan en ik wist het: dáár gaan ze: één voor één breken ze hun kostbare nek!

Ken je hen niet?

Ik begrijp het, Hans zou me vermoorden, indien hij straks moest aanvaarden dat ik zo'n gek was, die zo nonchalant met zijn leven had omgesprongen. Ik ben geen type die 'n mens bedriegen zal. Daarom dank ik elkeen voor m'n tik, ik ben thans voor duizenden gewaarschuwd.

Ik breek liever eerst zélf mijn nek, voordat ik begin met 'n ander erin te laten lopen. Ik sterf liever 'n gewelddadige dood, dan kletspraat te verkopen! Ik vergaloppeer me niet! Ik snijd direct de ongezonde plekken uit mijn hart, ik geef mezelf 'n goed pak slaag, omdat ik geleerd heb, dat je er toch niet aan ontkomen kunt. Vroeg of laat sta je voor je eigen afbraak en dan heb je die te aanvaarden, met het droevige gevolg, dat je géén voor- noch achteruit meer bezit.

Ik heb té veel liefde voor de mens en al het leven. Ik bega geen bewuste domheden, ik ben maar 'n eenvoudige brievenbesteller. En je zag het reeds: ook daarbij kun je je nek breken. Ik ben niet van plan om de mensen door mijn zoek en gepraat naar de verdommenis te helpen, ik ben er het type niet voor. Mijn Stetson (hoed) staat „op half zeven” en zo blijft het, géén mens moet aan mij kunnen zien, dat het bovennatuurlijke me raakte en mijn deuren wagenwijd openzette. Ik wil niets met geestelijk lawaai, noch met hoogten te maken hebben, ik druk menselijke verering de kop in. Maar je

vraagt je onwillekeurig af, waar wil die kerel naartoe, is het niet?

Wél, ik heb dit alles met mezelf bepraat en beschouw het nu als de voorbereiding voor straks, voor Hans en zijn gekken, maar vooral voor later. Voel je dan niet, dat wij bezig zijn onze eigen benen te verliezen? En dat is al mogelijk door zo'n kruisje, op een raam getekend door een straatlantaarn, en dan de werkelijkheid? Ik moet er niet aan denken, maar ik ben 'n stuk verder!

Als je valt is het geen val van 'n paard, maar een, waarvan je je in geen duizend jaar herstellen kunt. Je maakt een ongelooflijke tuimeling, waarmee je geen ellende van deze wereld vergelijken kunt, ook al ben je aangetast door melaatsheid! Zó erg is het! En toch wordt er zo nonchalant met deze bovennatuurlijke machten en krachten omgesprongen. Eén ding weet ik: het is je val of je opstanding! Dát is waar, maar verlies je eens!

Héél de dag bleef ik al die beelden volgen. Ik bleef alleen, wilde geen mens zien, omdat ik dit noodzakelijk achtte voor mezelf en me in niets wilde laten storen. In het bos wist ik het ineens. Ik voelde me vrijkomen van al die mensen, zag meteen waar het goede en het slechte in ons bezig was om ondermijnend werk te verrichten en kreeg daardoor mijn eigen persoonlijkheid te zien. Ik zag waar de fouten in mijzelf leefden, ook al wilden ze hun maskers opzetten, ik haalde hen omhoog en toen kregen ze 'n stevig pak slaag. Eén voor één gingen ze over de knie, zonder mij aan hun geschreeuw of hun pijn te storen. Ik denk, dat ik toen die „Franciscus” begreep; ik echter, deed het anders, omdat ik zag, dat mijn kasteeltje er part noch deel aan had. Hij echter bedierf de goede bron, mismaakte het schone organisme waarin hij leefde en schiep stoffelijke afbraak! Of hij er geestelijk wijzer van geworden is weet ik niet, ik heb hem niet gesproken. Maar mogelijk is het!

Enige dagen later stond ik voor Hans, gereed en bewust, maar als een kind. De geleerde bracht me naar zijn inrichting. Er waren daar een honderd mensen bijeen, mannen en vrouwen. Ik mis iets, dacht ik, ik zie geen kinderen. Toen ik Hans vroeg, waarom er geen kinderen waren, keek hij me verwonderd aan en bleef me het antwoord schuldig. Enige seconden later vloog hij me bijna aan en schreeuwde:

„Maar mijn God, Frederik, het lijkt allemaal zo doodgewoon, je vraagt me daar iets, waar ik eigenlijk nooit aan heb gedacht. Ik herinner me, dat ik er vroeger wel eens over nadacht. Nu je mij die vraag stelt is het, alsof ik 'n slag op mijn hoofd voel, zo ben ik ervan geschrokken. Waarom zijn kinderen niet krankzinnig?”

„Ik weet wat je voelt, Hans, maar je vergist je. Ik zie en voel het anders. Ben je die kleine psychopaten dan vergeten? Al je achterlijke kindertjes?”

„Dat is waar ook, maar wat is het dan?”

„Ik dacht aan kinderen, nu ik al die volwassenen zie. Maar tussen de vol-

wassenheid en het kinderlijke gevoelsleven ligt een kloof. Een gek van het type als deze volwassenen zie je onder kinderen niet.”

En nu zat ik er al middenin en eronder ook. Hans verklaarde mij al die toestanden. Ik keek naar al die mensen, ik zoog me vol. Elk wezen zei me iets. Elke toestand voelde en zag ik anders, net als Hans, maar voor mij ging er een bovennatuurlijke wereld open. Toen ik tot barstens toe was gevuld barstte ik opeens uit:

„Wat is dit bovennatuurlijk!”

„Vind jij „gekken” bovennatuurlijk, Frederik?”

„Inderdaad. Ongelooflijk zijn die mensen, bovennatuurlijk zijn ze. Wij als bewusten zijn doofstom, zijn maskers, deze kunnen geen maskers dragen, ze zijn naakt voor me; ook al weet ik nog niet hoe zij in hun ellende gekomen zijn.”

„Ik begrijp je nu niet, Frederik.”

„Dat dacht ik wel, ik praat over bovennatuurlijk en direct erna over de ellende, die er is, natuurlijk. Maar alles is zo anders, Hans. Zó ongelooflijk reëel en machtig tegelijk, dat m'n hoofd al barst van spanning. Ik geloof, dat al de sluizen openstaan en ik móét weten.”

„Je vertelt er me alles over, Frederik?”

„Ik vergeet niets, mijn vriend, je zult er alles van mogen weten.”

„Hier,” zegt Hans, „de vrouwen. De één voelt zich anders dan de ander, maar allen zijn ze gek: de één omdat ze haar kind heeft vermoord, de ander, omdat ze het verloor. Die daar omdat haar man haar bedroog, deze vrouw door haar eerste liefde. Gek, gek, gek, gek!!! Dat is alles. Als ik niet zo sterk was, werd ik het ook nog. Maar ik ga er niet zo diep meer op in, dat is de bedoeling ook niet.

De één is door godsdienst verongelukt, bidt dag en nacht tot haar Heer; die daar vervloekt Hem en is er gek door geworden. Daar is 'n moeder die door haar hoererie gek werd ... die daar, omdat ze haar centjes verloor. Ik zie hen allen, weet waardoor ze verongelukten, maar begrijpen doe ik er geen steek van, Frederik, als ik je eerlijk de waarheid moet zeggen. Ik snap hen niet of, om het met je eigen woorden te zeggen, ik kén deze zielen niet, ik stik er geloof ik nog in!

Wat zeggen mij seksuele neigingen? Niets meer. Wat zegt me het gevoel van 'n moeder die haar kind heeft vermoord, haar wroeging dus, geen cent! Wat ik kan doen, Frederik, is dienen, meer niet! Maar ik wil er wijzer door worden. Ik sta stil! Ik loop me te pletter. Kijk goed, ik zal je er alles van vertellen; jij zegt mij wat je ervan denkt, zet je deuren van je kennis voor mij open, Frederik, voel hoe dringend noodzakelijk het is, dat wij weten.”

Een hopeloze bende zag ik. Armoe en ellende: ik was in 'n gekkenhuis.

Onder het voortgaan, ook ik gekleed in een van Hans' witte jassen, nam ik alles in me op. Ik dacht groen en geel te zien, mijn hart bonkte in mijn keel, dan weer voelde ik me rood worden en sloeg het bloed tegen m'n kaken, even later zag Hans me lijkwit, gereed om gekist te worden. Maar hij bleef praten, ik luisterde en bouwde intussen aan mijn geloof, mijn hoop en mijn liefde voor deze kinderen.

Dáár leeft de zwakke persoonlijkheid. Al deze ziekten, voelde ik, gáán van de persoonlijkheid uit. Ik zie René tussen deze zieken. En van het kind uit kom ik bij deze vrouwen, aanstonds bij de mannen. Ik zie geen stoffelijke afbraak, tenminste niet die ik verwachtte. Ik zie prachtige lichamen met de daarin levende gek. Wat 'n ploert ben je, o God, als je dit alles op je geweten hebt. Maar ik geloof het niet, jij hebt dit niet op je geweten, onmogelijk, vergeef me, dat ik dit durfde veronderstellen. Een enkele is erbij waarvan je zou zeggen: die is door stoffelijke afbraak gesneuveld. Die daar is wat verwrongen, daar weer zie ik 'n schoonheid, ook al zijn die vrouwen nog zo oud, het kasteel ziet er goed uit. De menselijke ogen zijn het! Daarin zie je alles en lees je hoe het er vanbinnen uitziet. En die ogen houden me vast. Ik volg hun blikken, ik smeeke hun mijn lichaam met rust te laten. Er gebeurde iets! ... Een is er op hol geslagen en doet wat aan naaktloperij. Hans lacht en geeft mij 'n stomp tussen m'n ribben, zodat ik ondersteboven tuimel ... Hans vangt me op en zegt:

„Dat moet je maar als 'n extraatje beschouwen, Frederik, de kastelen gaan open en dicht hier, het is doodgewoon, wij wennen aan alles.

Maar is dit de ziel, Frederik? Is dit alleen de persoonlijkheid? Die daar heeft een tumorje. We kunnen er niets aan doen, we weten van tevoren dat ze onder het mes bezwijkt. Wat doe je dan? Moeten we deze ziel bewust vermoorden? Ik denk er niet aan en de familie voelt het als ik en de anderen. Maar rot is alles! We staan voor 'n ruimte. Wij staan voor het te pletter lopen, wij voelen ons volkomen bedrogen, Frederik ... iets van jezelf, maar wij zitten ermee. Ik wou, dat ik er nooit aan begonnen was!

Is dit de ziel, vraag ik je? De z*í*el! Wat weet je van ziel en de persoonlijkheid af? Alles wat je nu ziet is verzwakking van geest, het zijn de zwakken uit onze maatschappij. Immers, als al die mensen, die persoonlijkheden wat meer kracht hadden gehad, waren ze hier niet. Nu staan we voor de vraag: „Wil God dit alles? Is het Zijn schuld? Slaat Hij Zijn mensen? Gaf Hij mij het verstand om hen te helpen en sloeg Hij deze zielen met vuur? Duivelsgedoe is het, als je het mij vraagt. Satansliederen zijn het die je hier hoort, alles is ellende, bedrog, verval!

Ga maar mee, terug naar de mannen. Maar vertel me intussen, wat je indrukken zijn.”

„Ik kan geen woord over mijn lippen krijgen en wacht dus even. Ik sta als jij voor de ziel, haar onmetelijke wereld en haar armoede.”

„Noem je dit onmetelijk, Frederik? Ellendig is het, er is niets anders over, dit is de naakte waarheid. Je zou ze wel beter willen slaan, maar je weet het, ze kunnen er niets aan doen. Wat willen die vrouwen en al deze mannen hier op aarde? Waarom stuurde men ze naar deze wereld? Waarom levert men daar deze soort, terwijl we toch moeten aanvaarden, Frederik, dat er betere soorten zijn? Wat willen die heilige engelen beginnen? Wat wil God met deze soort, vraag ik je? De rotste hebben ze ons op het dak gestuurd, wij moeten maar proberen er mensen van te maken en dat is niet mogelijk. Dit zijn mijn vragen als je het weten wilt. En dan nog deze:

Wil God Zijn mensdom vernietigen!? Stampte Hij dit uit Zijn bodem? Moeten we hiermee vrede en rust op aarde brengen? Ik weet wel, Frederik, dat ik me als dokter belachelijk maak, maar als mens denk ik erover zoals jij erover denkt ... we zijn bedrogen!

Ik neem aan, dat er soorten van mensen zijn op deze aarde, maar waarom de aarde een dergelijke taak te vervullen kreeg is voor mij 'n raadsel. En nu hierboven. Hoe is het leven op andere planeten? Zegt me geen cent. Laten we eerst zorgen, dat we met onszelf in harmonie komen met de werkelijkheid. Wat hier boven ons, naast ons dan, als je dat beter vindt, geschiedt, gaat me niet aan, dat soort collega's staat net zo machteloos als wij. Het is het zoeken in de ruimte, het te pletter lopen, en wij allen verlangen om te mogen weten.

Noem ze maar op. Niet één kent de ruimte, kent de wetten voor zichzelf, allen staan machteloos. Wat ben je, wat wil je, wat zou je willen?

Kijk nu al deze mannen eens, Frederik. Zie je die onzure gezichten? Zie je dat menselijke verlangen, het gevraag om wat vlees? Niet allen hebben er hinder van, maar juist die het niet bezitten zijn nog afschuwelijker voor ons, want bij hen zie je geen verschijnselen, bij hen sta je voor 'n waarachtig masker. Moet ik God dankbaar zijn voor het leven? Moeten zij dat vanuit hun zieke ik tot Hem opzenden? Frederik, deze mensen hebben allen de geboorte gekend, zij gingen dezelfde weg als wij, maar zij werden gek! Zijn ze daarvoor naar deze aarde gekomen? Moet God daarvoor zo'n drukte maken? Is 'n geboorte van 'n mens zóiets bovennatuurlijks? Zie jij nog langer deze mensen als bovennatuurlijke schepsels? Ik geloof, Frederik, dat ik je dan bij je jasje pak en je de deur uitsmijt, want dan kan ik niet meer in je geloven. Deze mensen zijn ziek van ellende. Moet God over liefde spreken? Wil Hij dat wij Hem in liefde aanvaarden?”

„Houd óp, Hans, of ik ga ... je praat alsof je bezeten bent.”

„Dat dacht je, Frederik, maar dat ben ik niet. Ik ben bezeten door 'n onmenselijke smart, ik ga er te diep op in. Ik lag bijna tussen deze gekken, ik

zonk al ineen, doch ik raapte mezelf op en zette ook m'n benen weer onder mijn lichaam. Nu jij hier bent, bezwijk ik opnieuw. Je hebt gelijk, mijn beste vriend, ik was het die je waarschuwde, maar ik vergat mezelf. Toch wil ik al deze vragen stellen, onthoud ze, want we moeten erover praten.

Zie, Frederik, hoe ellendig het hier is. Al deze mensen stinken door eigen verrotting. Er is niets op deze wereld, wat te vergelijken is met dit leven. Je kunt blind zijn, doofstom, armen of benen missen, dit is het ergste wat er is, deze zielen zijn niets meer! Niets! Ze zijn rottend slecht!

Er zijn eronder die we extra behandelen, zo nu en dan krijgen ze hun eigen strijd, waar we raad mee weten, maar waar we geen verandering in zien. Dag in dag uit hetzelfde gedoe. Probeer dat maar, geef dit maar, ontnem hem zijn vrijheid voor een week, spuit hem in, met wat meer tact behandelen, zet je eigen gevoelsleven stop, geef wat liefde. Dacht je, Frederik, dat ik voor deze ellende en kwakzalverij dokter, psychiater was geworden?

Kijk die daar ... Vandaag voelt hij zich als 'n boerenknecht, morgen is mijnheer Napoleon en een uur later generaal. Hoogmoedswaanzin! Door verwaandheid kwam dit kantoorclerkje hierheen, is niet gevaarlijk, maar wat wil je dat ik doe? Praat maar, ogen kijken je aan, ik begrijp je, Frederik, ik zie nu 'n masker! Maar dáárachter? Of daarin? Wie stak de brand aan? Deed de ziel dat zelf? Wou zij voor generaal spelen en dik doen, omdat ze op dat kantoor net genoeg verdiende om in leven te blijven? Is die ziel hiervoor naar deze wereld gestuurd? Ik zeg je, dat ik, zolang ik hier ben, elke dag opnieuw dezelfde vragen gesteld heb. Nu vond ik Hem 'n „ploert”!

Wat hebben al die andere ziekten te betekenen, Frederik, als je moet aanvaarden, dat de ziel vermoddert? En kijk nu eens over deze wereld. Je zou waarlijk verlangen om geen bewustzijn te bezitten. Je zou willen leven bij de eskimo's, in de oerwouden, want daar leven zoveel gekken niet, alleen onze maatschappij heeft die. Speelt God met ons allen? Of is het de ziel zélf die schuld heeft aan haar verrotting, aan het verlies van haar denkvermogens? Ik weet het niet! Ik sta machteloos en met mij onze faculteit!”

Even later gaat Hans verder:

„Stom zijn ze allemaal, Frederik. Je vindt er niet een die 'n normaal verstand heeft. Hoe hebben wij geploeterd in die menselijke hersens. Heeft die stof betekenis voor de ziel? Ik geloof het niet. Ik denk, dat dit uurwerk anders in elkaar is gezet, wij kennen het nog niet, Frederik, wij zoeken.

Kijk nu naar oud en jong, zuig je vol. Of ze vandaag sterven of morgen, heeft geen betekenis voor ons. Wie op jeugdige leeftijd gaat, feliciteren wij van harte. We doen er dan 'n briefje bij voor Hem, die Liefde is. We vragen of Hij eindelijk wil ophouden, dit gesar is niet menselijk meer. Maar Hij laat ons aan ons lot over, laat het ons zélf uitzoeken! Maar wij, Frederik, zijn

mannen van de wetenschap, wij zijn geen landlopers meer, je moet in onze harten kijken. Nu zie je een lijdensgeschiedenis, onze afbraak.

Wie van ons geloof bezit, kerks is, denkt er anders over, natuurlijk, maar dat zijn voor ons beroep kuddedieren, fundamenteel hebben ze geen betekenis, nog nimmer is uit die klik 'n genie geboren. Dat zijn geen mensen, Frederik, het zijn de armen van geest in deze wetenschap. Ze doen hun best, maar zijn niet meer dan 'n broeder. Ze geven hun medicijntje, zo ze geleerd hebben, maar meer heb je niet aan hen. Maar zo ben ik niet! Ik verdom het om met lege handen te staan, Frederik, ik zet hier m'n leven voor in. Ik wil deze mensen helpen met mijn eigen bloed, als ik wist, dat ik er iets door bereikte. En dán, Frederik, het wéten! Wanneer we zo moeten doorgaan, komen wij er nooit. Ik vraag je – en dat vraag ik ieder – als je denkt, dat jij achter deze maskers kunt kijken, doe het dan voor mij! Doe het voor deze zielen, doe het voor God ook, dan houdt dat gescheld op van mijn ziel en van hen, die reeds voor mij hun eigen vernietiging moesten aanvaarden. Want wij allen gaan eraan kapot!

Kijk, Frederik, dit zijn mijn mannen! ... Dág Henkie? Zag je dat snuitje? Een kind nog, Frederik. Dit is nu 'n kind in een oud kasteel. Vierenzeventig jaar, maar als 'n kind van hoogstens vier jaar en de ongelukkigste niet.

En nu de opgeschoten jongens. Je komt nu in mijn hartebloed, Frederik, want ik ben daar geen mens meer. Ik verdom het dan ook om 'n kind te maken ... Hij kan dat zaakje zélf voor me opknappen, ik wens Zijn grote gaven niet. De vijftig, die ik er hier heb, zijn allen doodgedrukt. Zie zelf, Frederik ... Morgen gaan er weer weg, ze zijn voor ongeneeslijk verklaard ... Het hart breekt, je persoonlijkheid lijkt gekraakt – allemaal je eigen woorden, maar zó is het!

Vervorming? Dacht je waarlijk, Frederik, dat je ons geleerden door je lekengepraat kunt imponeren? Dat wij afgingen op je zoek, dat wij wachten op hogere hulp? Dacht je waarlijk, dat ik in staat ben om mijn menselijk gevoel naast dat van de geleerde te leggen en nu een rondedans te maken om deze twee, die niets met elkaar gemeen hebben? Schrik niet, mijn goeie Frederik! Ik liet je niet praten, ik bedrieg je niet ... Maar voelde je mijn pijnen dan niet? Ik luisterde met al mijn aandacht, met liefde voor je ziel, maar, vraag ik je thans, begrijp je, hoe ontzettend het is, als jij als leek bovennatuurlijke zaken zomaar verhaspelt? Ik stel je voor de feiten, Frederik. Ik weet, dat ik op je zuivere vriendschap kan rekenen, maar ik verzoek je, op te letten!

Als ik straks moet aanvaarden, dat jij mij door je onbeholpenheid, je ziek gepraat, je menselijke overgevoeligheid het éne houvast ontnemt, gá jij eraan! Dan ken je mij nog niet, Frederik, want al deze zaken zijn te ernstig! Ik duld geen kwakzalverij en niemand van ons doet dat. Wij breken je, als je

dat maar weet! Wij kraken je van tevoren, wij allen, die net als ik hun leven inzetten voor ons werk ... Frederik, wij spuiten je met een gif in, waardoor je zult weten, wat zij beleven, wat zij ondergaan, omdat je met al deze ellende loopt te spotten.

Je voelt me, Frederik, mij is het heilige ernst. In naam van hen hier, in naam van mijn faculteit, zeg ik jou nu, te midden van deze zieken: let op jezelf, bega geen domheden, kom niet met praatjes aan die je niet verantwoord kunt, of ik vermoord je op staande voet!

Ik voel al, dat je mij begrijpt, want je bent rustig, je kent me. Ik ben 'n vreselijke kerel, Frederik, met mij anderen, maar wij laten deze zieken niet verongelukken, wij laten hen niet afmaken door lekengezwam ... Wij zetten ons eigen leven voor hen in. Wat dit betekent, zal je duidelijk zijn, als je weet, hoe ellendig ons bestaan is!

Geve de voorzienigheid jou het woord! Maar mij het mes om al deze narigheid uit te snijden. Ik hoop, Frederik, dat ik al mijn woorden moet terugnemen, ook ik houd van 'n Vader van Liefde! Is het je duidelijk?"

Hij kijkt me even aan en besluit dan:

„Denk niet, Frederik, dat wij op jou wachten. Denk ook niet, dat jouw „universiteit” voor mij geen betekenis heeft. Wij moeten het hebben van mensen, die buiten ons weten om nieuwe axioma's weten te stellen. Zie je, wij gaan eigenlijk één weg, we beleven één leven, ik ben niet meer dan jij, jij ziet meer dan wij zijn, maar jij geeft kleur aan de lijnen, jij bezielt verstand, omdat je, zoals ik al weet, het contact bezit! Ik bouw op je, niet alleen als mens, ook als dokter!”

We kijken naar zijn jongens. Ik ben niet geschrokken door zijn woorden, ik ben zo dankbaar, o, wat voor dingen beleef ik toch. Ik geloof, dat Hans me had vermoord, indien ik voor mezelf al deze woorden niet had overdacht. Ik was dus nét gereed. Maar hoe is het mogelijk? Ik begreep hem volkomen. Ik heb niet anders verwacht. Dit is Hans. Zoals hij is, zijn er weinig!

We gaan naar zijn kamer. We praten nog wat, spreken af, over enkele dagen verder te gaan, bepalen dag en uur ... toen stond ik buiten.

Het is in de namiddag ... goed weer voor de tijd van het jaar ... ik wandel en blijf wandelen. Laat in de avond kom ik thuis in gedachten verzonken. Zal ik normaal kunnen slapen? O, die arme Hans. Hij vertikt het om kinderen te scheppen; dat hoor je weinig; hij is voor honderd procent dokter, geleerde. De één geeft z'n bloed om 'n mens te redden, spuit zichzelf in om mensen beter te maken, Hans weigert gekken op de wereld te brengen, hij heeft er al genoeg. Wat 'n ellende toch ... maar ik kende hem ... ik wist ook, waardoor hij mij had aanvaard. Hier staan wetenschap en mens tegenover elkaar. Hans is 'n wonder voor mij. Maar ik ben gereed.

Ik weet waarom hij mij heeft aanvaard. Ik weet ook, dat ik mezelf en hem niet belachelijk behoef te maken. Ik weet tevens, dat Hans niet op mij zit te wachten en dat deze faculteit zich niets van mij en de duizenden anderen aantrekt, omdat wetenschap geen kwakzalverij kan zijn. Toch staat hij als mens en wetenschap voor mij open; hij kent de wetten, hij is 'n kind van God, als ik 'n zoeker, 'n vragend kind, dat weten wil! Zó wilde ik hem zien. Ik mag zeggen, ik had hem goed aangevoeld. Waarlijk, ik was bang om te gaan slapen. Toch zonk ik weg, liet mijn dagbewustzijn volkomen los en zie, ik tuimelde vanzelf naar de laagte, een wereld, die als al het andere nog onbekend is, waarvan men niets weet. Wat is slaap? Ik weet het niet! Waarvoor dient de slaap? Dat weet men zo'n beetje, het is noodzakelijk voor het lichaam, voor ziel en geest. Maar wat is dat alles? Je kunt wel vragen blijven stellen. Helpen doet het je niets.

Als ik in slaap ben gekomen, weten ik en jij van niets meer af. Nu echter begon het bij mij te schemeren, mistig was het en mijn slaap onzeker. En daarin zocht ik naar een weg, ik moest trachten mijn pad te houden of ik zou verongelukken. Wat ik zag en onderging, voelde ik als mijn bezit. Het was dus een wereld die ik kende en tot mijn leven behoorde. Mistig bleef het ... héél die nacht, ik was aan mijn wandeling begonnen.

Is hierin geen leven? vroeg ik me af. Ben ik alleen in deze ruimte? Ik riep om 'n antwoord, hoorde niets en probeerde het nog een keer, geen antwoord. Ik bleef wandelen, door mijn gedroom heen ging ik verder. Het duurde ontzettend lang. Ik had het gevoel, dat ik al dagenlang op weg was. Ik kreeg behoefte om te zien hoe laat het was. Ik neem mijn horloge en kijk ... op dat moment werd ik wakker. Goed wakker ook. Ik zie, dat het twaalf uur is. Ik heb 'n gat in de dag geslapen, niets voor mij. Maar wat is er?

Ik begin te denken. Hier is er licht, daar bleef het mistig. Het bleef mistig, ook al kwam de zon op, werd het dag. Ik was in een wereld die niet tot deze behoort. Ik leefde en kon denken ... ik was volkomen normaal. Wat is het?

Dagenlang volgde ik mijn droom, telkens opnieuw. Eindelijk had ik het raadsel voor me opgelost. Wellicht kan ik Hans met iets tevredenstellen, dacht ik, maar het moet vanzelf over mijn lippen komen, ik kan er nu geen woorden voor vinden. Maar het is wonderbaarlijk ... ook al was er mist, toefde ik nog lang niet in een hemel. Ik begreep echter, dat al die gekken er meer of minder deel aan hadden.

Nu ik weer bij Hans ben, even moet wachten omdat hij nog 'n zieke moet behandelen, raad geeft, kom ik terug bij zijn ellende. Ik sta weer in zijn inrichting, wij volgen al die gekken, ik zie hen één voor één. Even later begroet hij mij en zetten wij ons neer. Onmiddellijk stelt hij de vraag:

„En, Frederik, nieuws?”

„Ik ben bezig.”

„Denk je nog altijd, dat ze bovennatuurlijk zijn?”

„Ik weet het nu wel zeker, Hans.”

„Dat is ’n openbaring voor me. Vertel, Frederik, ik brand van verlangen.”

„Wil jij me niet wat helpen, Hans?”

„Ik begrijp het. Ik zal je vragen stellen. In de eerste plaats dit, Frederik: hoe kom jij aan je bovennatuurlijkheid, hoe kom je ertoe te zeggen, dat mijn gekken bovennatuurlijk zijn? Dat wil ik weten.”

En zie ... ’n innerlijk gerommel komt er tot stand, ik zeg:

„Ik zei je al, wij mensen beleven het abnormale, de gekken het waarachtige, waarvan wij de wetten nog niet kennen. Ik zeg je voorop, Hans, verwacht geen wetenschap van mij, ik ben nog niet zover. Toen ik bij je mensen toefde, en later, toen ik alleen was, ook tijdens mijn slaap, keerde ik tot hen terug, daalde ik in hun levens af. Ik zag deze zielen, ik voelde hen. Voor mij is het de ziel, de persoonlijkheid. Ik neem nu aan, dat wij mensen in verschillende graden leven. Ik zou het hoogten willen noemen. De één is verder dan de ander. Wat wij voor ons bewustzijn het normale noemen, is eigenlijk het stilstaan in deze ruimte, het verkregen bezit van de ziel, waardoor zij zich van die gekheid los heeft gemaakt.”

„Met andere woorden Frederik, wij en anderen hebben die krankzinnigheid al beleefd?”

„Zo zie ik het! Ik noem ze daarom bovennatuurlijk, omdat ze zichzelf als ziel beleven, waarvan wij bewusten nog niets bezitten, of, alweer, er juist boven staan. Onze persoonlijkheid kan tegen deze maatschappij. Zij moeten zich onze krachten nog eigen maken. Maar ze bevinden zich dus juist in dat, wat wij als normalen volkomen afsloten. Ze beleven iets van het innerlijke leven, wat wij niet kennen, waarnaar wij zoeken. Ze leven met een dagbewust leven, maar dat van de ziel, het innerlijk, of, zoals Karel het noemt, hun natuur! En dat is nu het wonderbaarlijke.

Kijk hen maar aan. Allen gingen door hun verlangens te gronde. Allen staan voor de seksualiteit, – ook de homo zag ik – weer anderen gingen door godsdienst kapot. Wat wij volgen is voorlopig afbraak. God heeft met dit alles niets te maken!!”

„Waarom niet?”

„Ik wandelde diezelfde nacht in ’n mist. Die wereld was ruimte! Ik zag, dat er geen einde aan was. Ik begreep, Hans, dat dit met jouw zieken te maken had. Ik maakte vergelijkingen. Toen zag ik de zieken weer. Ik ging hen achterna. Ik daalde in hun levens af en beleefde hun mist. Ik zag de dag, ons zonlicht, ontwaakte tegen twaalf uur. De dag had geen macht over die ruimte, ik maakte eruit op, dat dit de wereld van deze zielen was. En daarin

heb ik 'n tijd terug René ontmoet.”

„Wat zeg je?”

„Ik zal het je nu vertellen.”

Hans luistert, ik ben gereed. Hij vraagt:

„Welk verschil is er tussen die wereld en mijn zieken?”

„Voel je dat dan niet? René is bewuster. René wandelt niet in een mist, maar René lééft in een andere levensgraad, een eigen wereld. En toch is René ziek. Jouw zieken zijn onbewuster, zijn ook zieker, wat wij later nog zullen zien en vaststellen, als René ouder wordt. Je zieken, Hans, zijn anders, maar hebben allen thans met de eigen persoonlijkheid te maken. Zij staan voor deze persoonlijkheid. Ze hebben ermee te maken en zij komen er niet los van, omdat dit hun ruimte is. En nu staan ze voor de eigen verlangens, het beleven van wat liefde, maar zijn in opstand, in disharmonie met dit leven gekomen, waardoor ze verongelukten. De zwakken van geest? De zwakken voor ons harde leven ... deze maatschappij? Ik neem het onherroepelijk aan, als je het mij vraagt.”

„Het is mogelijk, Frederik, maar ga verder.”

„Je zieken zijn nog niet zover, Hans, dat ze dit leven kunnen dragen. En daarin zie ik vele soorten. Als ik naar de menselijke lichamen kijk, de rassen (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl) op aarde volg, dan sta ik voor deze soorten van mensen. Wij vroegen ons af waarom er in de oerwouden geen gekken leven? Wel, Hans, ik geloof, dat al die soorten mensen nog bezig zijn naar 't door ons bereikte stadium te streven. Ik weet het nog niet, maar voor mij is er 'n zwak licht, dat zegt: ook die mensen beleven eens ons lichaam. Ook die mensen gaan tot God terug en zo staan we voor 'n natuurlijk feit, 'n rechtvaardigheidswet! En thans is het God niet, Hans, wij zélf zijn het! De gekken in onze maatschappij hebben deze hoogte bereikt, maar zijn bezweken. Doordat ik René in die wereld zag, moest ik wel aanvaarden, dat wij bewusten eigenlijk voor de reine klaarte afgesloten zijn. Doordat dus die mensen – en René moet het ons bewijzen, want ik verwacht, dat deze ziel óns de feiten schenkt, omdat ik uit zijn mond hoorde: „tot straks ...” – half bewust zijn voor de maatschappij, bevinden zij zich in de ruimte van de ziel, en met al hun hartstochten, hun liefde en menselijke gevoelens, die jij nu vaststelt als seksuele driften, maar die tenslotte doodgewoon zijn, omdat wij allen dóór de scheppingen heen 'n andere hoogte bereiken. Ik breng dat nu weer in verband met andere volken, de oerwoudstadia bijvoorbeeld, die allen nog het organische moeten aanvaarden, voordat die eigenlijk aan de innerlijke wereld kunnen beginnen. En nu stromen er duizenden werelden op mij af.”

„Welke?”

„In de eerste plaats leeft de ziel meermalen op aarde. Als dat niet zo is, Hans, komen wij ook niet verder en deugen mijn fundamenten niet. Ik zou dan moeten aanvaarden, dat de ziel als persoonlijkheid waarlijk op aarde terugkeert, omdat zij, door het beleven van al die volken, al die organismen, hoger en hoger gaat. Dat klopt dus volkomen met de reïncarnatie. Kunnen wij die aanvaarden, dan staan we voor de persoonlijkheid en is het géén onzin meer, dat 'n moeder tijdens haar dragen 'n baard voelt. En tevens is het geen onzin, dat 'n moeder van tevoren voorspelt, dat zij 'n dief in zich draagt ... omdat wij er genoeg bezitten, maar dat haar door het leven geschonken wordt, door de persoonlijkheid, omdat die persoonlijkheid reeds aanwezig is.”

„Ga verder, houd dit vast.”

„Indien wij beslist fundamenten zien, Hans, dan zijn er geen raadsels meer voor deze toestand en kunnen wij duizenden vragen beantwoorden. Je kunt me die stellen, ik geloof, dat ik er het antwoord voor voel. Je gekken nu, bevinden zich in hun eigen wereld. Zowaar er soorten mensen zijn, die allen 'n eigen organisme bezitten, moeten wij ook aanvaarden, dat de ziel of de persoonlijkheid, als het lichaam die bezit, hoogten kan beleven. Dus ook diepten – en nu sta je voor je zieken. Komen we tot de karaktereigenschappen, tot de godsdienst, dan weet je al, dat dit zwakken van geest zijn. Dazen we even door in godsdienst – ik zal je het aanstonds verklaren hoe dat mogelijk is – en begrijp je, dat ik je heb begrepen, dan los je volkomen op. Wanneer wij nu naar alles op aarde kijken, de kunst beleven, en daarin het allerhoogste tot stand brengen, lossen we op en wordt het kunst. We vergeten ons op dat ogenblik volkomen, maar wij scheppen kunst met 'n grote K. Verliest zich nu 'n gelovige ziel in God en blijft niet op eigen benen staan, valt ze, verliest ze zichzelf in haar geloof, in haar liefde, in haar hoererij, of in seksuele driften, dan krijgen we een ander beeld. Help me onthouden, dat we aanstonds die lijn volgen.

Dit oplossen, Hans, is het verlaten van ons zo bewuste ik. Die zielen gaan eruit. Ze verliezen dit, nee ze leggen dit af. Of ze moeten dit bewustzijn nog behalen. In elk geval, ze zijn ziek voor deze wereld, ze spreken wartaal, men sluit hen op. En nu staan wij voor hun ellende, die ... niet God geschapen heeft, maar wijzélft doordat we ons in hartstochten verloren. Dat beleven alle kunstenaars. Nu is het oplossen 'n kunst. Heb je geen kunstenaars in je omgeving?”

„Er zijn er twee.”

„Wat doen die mensen?”

„Ze spelen, zijn vreselijk met zichzelf bezig ... maar het zijn niet de moeilijkste gevallen.”

„Wel, die losten op. Die verloren zich in hun kunst en door hun smeerlapperij ... Ze zijn zwak van geest en persoonlijkheid. De godsdienstwaanzinnigen, Hans, beleven precies hetzelfde. Zij door hun geloof, anderen door het verlies van hun bezit, kinderen. Al deze soorten nu, zie ik nog steeds in de omgeving van René, met uitzondering, zoals ik al zei, dat René hoger bewustzijn geniet. René zie ik als 'n heilige ... die van jou als de bemodderden, de verongelukten, de zwakken van geest. Of René nu zwak van geest is moeten wij nog beleven, ik geloof het niet! Omdat ik René in die wereld ontmoet, wat voor mij dus geen droom meer is, geloof ik, indien hij onbewust blijft, dat hij ons straks meer en meer zal openbaren, dingen, waarvoor jij noch ik de diepte zullen bereiken, omdat wij die gevoeligheid niet bezitten.”

„Dus jij verwacht het van 'n gek?”

„Ik zou willen vragen, Hans, wie zegt jou, dat je zieken gek zijn? Wie even onder het dagbewustzijn leeft, is abnormaal. Maar wat is nu normaal en wat is abnormaal? Het antwoord daarop weet ik nog niet. Ik heb dus voor mezelf vastgesteld, dat, wanneer de ziel achter dit leven, de dood dus, ook een persoonlijkheid is, álles verklaard kan worden, waarnaar jullie geleerden zoeken. Eerst dan kunnen jullie verdergaan. Ik stelde vast, dat wij voortleven. In de eerste plaats door René, dan je eigen zieken, indien ik de vergelijking kan aanvaarden, dat de ziel álle organismen beleven moet die de aarde voor ons, de natuur, geschapen heeft, dat nú de ruimte van deze aarde wil zijn. En eerst dan gaan we wellicht verder. Of we dan in 'n hiernamaals leven, weet ik niet. Maar René was er! Ik droomde en ook René droomde. Ik ontmoette hem daar, hij mij en wij beiden zijn kerngezond en bewust. Laat dit nu een droom zijn, het kan ook iets anders zijn. Doch dan, Hans, staan we in de wereld van de ziel, die 'n mens is, ogen heeft, een lichaam bezit, denken kan, en wat voor ons nú bovennatuurlijk lijkt ... voor daar geestelijke bewustwording is. Dat moet het leven zijn voor ons als geest! Ik liep daar, was als 'n kind zo gelukkig, ik kon René vragen stellen, die het kind beantwoordde alsof alles doodgewoon was. Ik vond het een mooie droom, met menselijke bezieling, waarachtigheid.

Ik kan je wel zeggen, Hans, dat ik de laatste dagen 'n stuk in deze richting verder gekomen ben. En nu de beleefde sensaties.”

Ik vertelde Hans van mijn lantaarnpaal ... Hij zegt:

„Verduiveld raak gevoeld, Frederik.”

„Je ziet het; ik ga niet over een nacht ijs, ik sla liever mezelf. Ik was net gereed toen ik bij je kwam.”

„En dat andere, Frederik.”

„Welnu, Hans, als wij dus kunnen aanvaarden, dat de ziel in haar wereld verder gaat, staan wij voor de hellen en de hemelen.”

„Wát zag je?”

„Nu komen wij voor het geestelijk bewustzijn te staan, het rijk der hemelen óf dat der lagere hartstochten, de hellen, waar ook de Bijbel over spreekt. Welnu, nogmaals, jij kunt dan aanvaarden, dat er waarlijke geestelijke beïnvloeding bestaat. Je kunt dan rekenen dat je niet tegen een mens vecht om hem beter te maken, maar je staat tevens voor duivelen, die zich van zo'n ziel meester hebben gemaakt. Ik zie nu twee soorten van bezetenheid. De eerste is bewuste geestelijke afbraak door hartstochten of het zélf verliezen, het geeft niet door wat dan ook, de volgende door geestelijke „bezetenheid”! Wanneer de ziel zichzelf verliest, behoeft dat nog geen bezetenheid te zijn.”

„Neem ik direct aan, Frederik. Een wonderlijke stelling is het!”

„Komen wij nu tot het uiteindelijke voor hetgeen we weten, dan kun je aanvaarden, dat de ziel als een geestelijke persoonlijkheid voortleeft, doch dan hebben theosofen en spiritisten volkomen gelijk! En dan is veel geen onzin meer, maar 'n contact met afgestorvenen, met hen, die heengingen. Ikzelf ga er echter nog niet op in, ook al is het mij thans 'n groot raadsel, waardoor deze zekerheid tot me komt, gekomen is. Ik denk alleen maar, doch doordat ik bezig ben te denken, stromen er golven van gedachten door me heen en krijg ik ná mijn eigen denken het antwoord. Is dit nu inspiratie? vroeg Erica me een tijd terug! Ik zou het niet kunnen zeggen. Ik zou veel eerder willen beamen, dat zij op dat ogenblik voor honderd procent zichzelf in het spel verloor, ook al vond ik haar spel engelenkunst en even later beestachtig vies, daar ik er alle hartstochten in terug voelde, die 'n hartstochtelijk mens kan beleven en verlangt te beleven. En ook zou ik kunnen zeggen: René was het!”

„Hoezo?”

„Snap je dat niet, Hans?”

„Ik begrijp er niets van.”

„Je zult zien, dat het heel eenvoudig is en zo zeker als iets, als ik het je verklaar.”

„Doe het dan.”

„Wel ... ik verbind je met de moeder van de baard. Als zij de baard voelt, Hans, zou 'n ander dan niet in staat zijn om aan de moeder, die openstaat voor kunst, het gevoel daarvoor door te geven en naar haar moederlijk dagbewustzijn op te zenden? Bedenk nu, dat de ziel 'n persoonlijkheid is. En die persoonlijkheid is niet onbewust, de werking in de moeder is geen natuur, is niet doofstom, maar die werking is 'n krachtige persoonlijkheid en geeft dat bezit aan de moeder. Is dat niet het geval, dan is het ook mogelijk, dat Franz Liszt zélf door haar, door Erica dus, speelde.”

„Het is 'n openbaring voor me, Frederik, hoe je thans de dingen ontleedt. Maar dat van René begrijp ik niet.”

„Het is ook niet zo eenvoudig. Ik ga het voelen en dan komt het denken. Ga ik terug naar de tijd toen Erica droeg, dan zie ik, dat zij als moeder volkomen uit haar evenwicht geslagen werd, wat Karel „werking of natuur” noemt. Nu sta ik voor de verschillende moeders. Ik heb mij wijs laten maken, dat er kinderlijke moeders zijn en tevens mánmoeders. De een is overgevoelig, de ander zo ruw als ’n bootwerker, ook al wil ik van die mensen niets verkeerds zeggen. Komt daarbij ’n zwakke persoonlijkheid als van ’n kind, dat Erica niet is, dan komen er verschijnselen voor de dag, waardoor Ten Hove, Van Stein en Van Hoogten zich te pletter liepen. Maar er wáren verschijnselen. De zelfmoordgedachten van Erica vertegenwoordigen zwakte voor de persoonlijkheid. Karel zegt: stel je niet zo aan, duizenden moeders beleven precies hetzelfde. Maar voel je dan niet, Hans, dat Erica die verschijnselen niet wilde? Dacht je waarlijk, dat al die moeders om die narigheden vragen? De sterke karakters zijn niet te beïnvloeden! Die blijven zichzelf en met deze zielen geschiedt ook niets. Ze verwerken het moederschap op natuurlijke wijze, vallen niet, en er is niets dat hen stoort.

Daal nu met mij af in de diepte van de ziel. Neem aan, dat één van deze drie gevoelsgraden, want zo zie ik het, als moeder een persoonlijkheid in zich draagt, die later volkomen krankzinnig is. Zo’n overheersende persoonlijkheid dwingt de moeder de eigen gedachtenwereld te aanvaarden en dat geschiedt dan ook, omdat de verschijnselen zichtbaar het dagbewustzijn van de moeder vernietigen of verstoren. En nu heb je de poppen aan het dansen. Erica, nog maar even door René aangeraakt, is zichzelf niet meer. Andere moeders zijn bijvoorbeeld met een moordenaar verbonden, volkomen één. De ziel gaat verder, móet verder. God geeft ons de gelegenheid om ons menselijke leven voort te zetten in Zijn richting.”

„Wanneer je deze stelling gefundamenteerd voor je ziet, Frederik, ben je er.”

„Ik geloof het ook, maar dan staan we voor ’n universele waarheid. Het zal ’n omwenteling betekenen voor je wetenschap, elke geestelijke faculteit krijgt hoger bewustzijn. Godsdienstwaaninnigen zijn er niet meer.”

„Waarom niet?”

„Ik begrijp nu, dat je nog niet kunt denken, niet kunt analyseren. Voel je dan niet, Hans, dat, wanneer de ziel als mens op aarde God kent, van haar eigen vorige bestaan af weet, de natuurlijke wetten leert, de universiteit haar vanzelfsprekend het natuurlijke halt toeroept? Wanneer de ziel weet, dat zij hier in staat is een nieuw leven aan te trekken, moeder kan worden, dat zij haar verloren leven terugziet na de dood, valt ze niet. Al die gekken van je hebben hun stoffelijk contact verloren, omdat de persoonlijkheid de natuurlijke weg niet kent. Die zielen als mensen zijn niet zo zwak, Hans, wij zijn

het, die hen verkeerd hebben ingelicht. Volg nu zo'n theoloog, volg de kerk, wat is 'n geleerde, die over verdoemenis praat? Heeft de man zijn gekken niets anders te schenken? Want ook die zijn abnormale wezens; ik geloof niet, dat God Zijn leven naar de aarde zendt om het daar te vernietigen en gek te maken. Wij zijn het zélf!

De geestelijke faculteiten staan allen op een dood punt! Jullie kunnen niet verder, omdat je de ziel niet kent. Indien de theoloog aan zijn volgelingen de wetten van mijn „universiteit” kan verklaren, de wetten voor de ziel, vliegt het innerlijke leven als wezen over de bergen heen en ziet daar het eeuwige nú! Wat 'n mens breekt, komt door onwetendheid tot stand. De onwetendheid is het, Hans, die ze kraakt. Daarom is er zoveel gezocht. Elkeen wil iets weten van God, Hem kennen, en zichzelf, maar al die mensen weten niet waar te beginnen. En beginnen zij toch dan volgt het bekende liedje: waanzinnig of onbewust en bewust bedrog. Daarna je inrichting in.

Wat wij moeten volgen zijn de verschijnselen van René en van je zieken. Die zijn het, die ons fundamenteen geven. Godsdienstwaanzin of waanzin door kunst of gebroken liefde, je ziet het, het zegt allemaal heel weinig, maar zij gingen allen door onwetendheid hun duisternis tegemoet. Al die ziekten zie ik terug in één mens! Wij allen hebben iets van het abnormale, wij zijn niet bewust! Ook al denken wij, dat we volwassen zijn, kinderlijke jeugd bestaat er niet voor de ziel. Er zijn geen kindertjes in het universele denken, de ziel is oeroud! Ze heeft, volgens mij, miljoenen malen geleefd. Maar zo-
ver zijn we nog niet! De ziel werd 'n persoonlijkheid. En die is het, Hans, waarvan wij de wetten en de ruimte nog niet kennen. Is dit allemaal nieuws voor je? Ik weet het niet, maar daarin zie ik het fundament. Soms vind je die fundamenteen in de straatgoten van 'n stad. Waar je maar kijkt, zie je ze.”

„Ga verder, Frederik.”

„Komen wij thans tot het beschouwen van de verschijnselen, dan zie je, Hans, dat alles om het natuurlijke bewustzijn draait. De gekken beleven dus thans de wetten voor de ziel, niet de onze voor deze rotte maatschappij, maar juist die welke ónder het dagbewuste denken en voelen een eigen wereld vertegenwoordigen. Ik noem ze hierdoor bovennatuurlijk, omdat elke gedachte, die vanuit het zieleleven tevoorschijn treedt, die diepte en onmetelijkheid bezit. Eén menselijke gedachte, Hans, het doet er niet toe waaraan gewijd, bezit 'n universele diepte en bezit ook 'n eigen afstemming, die weer bovennatuurlijk is. Het is niet zo vreemd nu, dat 'n gek, in welke graad die zich ook bevindt, bezig is zich los te maken van de innerlijke gevoelswereld, waardoor hierna de verstoffelijking ontstaat, dat de abnormale regelrecht naar de natuurlijke maatschappij voert. Was er geen godsdienst ontstaan, dan waren er tevens geen godsdienstige gekken. Voel je dan niet, dat onmiddellijk die

ziekte oplost? Indien de theoloog nadenkt, voelt, waarvoor hij staat en zijn zieken leert, is zijn wereld nog rotter, nog onbewuster dan die van jou. Betreden we de kerk, dan staan we voor dezelfde wetten. Doordat God nog altijd verdoemt, de ziel als Zijn kind tegenover het eeuwige branden plaatst, vallen er slachtoffers. Omdat de persoonlijkheid van de kerk zelf nog onbewust is, komen er godsdienstwaaninnigen! En jullie als geleerden nu moeten trachten hun zieken, hun mensen, die ze zó wonderbaarlijk natuurlijk hebben afgeslacht, innerlijk hebben gebroken, nieuw leven en 'n ander bewustzijn schenken. Die dingen, Hans, liggen in de straatgoten van je stad. En duizenden goddelijke zaken meer, die de mensen volkomen hebben verkracht, waardoor deze chaos is ontstaan!

Wat moeten wij doen voor je inrichting? Bij jou leeft en ligt het niet. We moeten méér doen voor de parapsychologie dan voor welk ander wetenschappelijk onderwerp ook, die faculteit is het, die de zieken op slag geneest en hun 'n Goddelijk, maar menselijk verstand geeft. Jullie denken, dat je gelijk hebt, ik zeg je: jullie dénken niet! Jullie zijn onbewust en komen er nooit. Praatjes maken, dat kun je. De boel erbij neersmiten, God voor ploert uitmaken en zo meer. Wat jullie kunnen doen is briefjes bij de lijken leggen, waarin je Hem voor het menselijke gerecht roept om Hem in de gevangenis te stoppen. Of je hangt Hem op! Dat is alles! Ik weet wel, dat als je je leven voor deze zielen kunt inzetten, 'n ander zich met de door hem uitgevonden stof injecteert om zijn doel te bereiken, doen jullie dat! Alles voor zijn zieken doen, is machtig mooi, maar daar gaat het niet om. En als je zegt, Hans, dat er al gekken genoeg zijn – ik sla je thans met je eigen woorden – is dat de ergste wartaal die ik ooit heb gehoord; het is zó onbenullig, zó onbeholpen, dat mijn eigen stunteligheid nog maar kinderspel daarbij is.”

„Hoezo, Frederik?”

„Hoezo? Weet je het dan niet? Denk je niet meer? Ben je nu al versuft, stikt het in je brein? Loop je over? Kun je niet verder? Ik geloof je niet. Het bewijst, dat jullie geleerden geen diepte bezitten. Wanneer men jullie ziet, loop je met tien brillen op en zes hoeden en dan vraag je nog waar al die spullen zijn gebleven. Ik zeg je, Hans, als ik in mijn denken zo vergeetachtig was, in de tijd dan dat ik bezig ben om hierin 'n gat te zoeken, dan had je mij al 'n tijd terug bij je zieken kunnen stoppen, maar ik zag zelf dat ik er niet zal komen. Jullie vergeten alles! Jullie denken zuiver uit de natuur! Je gaat de dingen ondersteboven gooien en je ziet niet, dat je vlak voor het masker staat en dat het ding, juist dat, je er alles van vertellen kan. Je gedachtenwereld is zo rot als wat, men moet jullie eerst leren denken. Je maakt duizenden analyses, maar je komt er niet doorheen! Je strandt ergens en dan ga je maar verder. Je bedenkt iets, maar je raakt de ondergrond niet. Het is hierdoor,

dat, wanneer men over problemen spreekt, jullie onmiddellijk naar je hoofd grijpen, omdat je denkt dat het barst. Maar het barst niet, jij déntk verkeerd! Die fundamenteën voor je studie deugen ook niet. Jij moet de eerste jaren leren denken en dan kom je tot de eigenlijke studie. Ik doe het anders ... je zult het zien, ik zal mijn mensen straks laten verklaren, hoe 'n natuurlijke wet in elkaar zit."

„Maar waarom vind je mijn houding stuntelig, Frederik."

„Dank je, Hans, je bewijst nu, dat je gaat denken. Ik was dat probleem nog niet vergeten. Denk niet, dat ik verwaand ben, of word.

Begrijpt de dokter dan niet ... dat hij geen enkele goddelijke wet in handen heeft? Begrijpt de dokter niet, dat het God geen cent kan schelen of jij geen kinderen wilt verwekken? Hoe onbeholpen ben je toch, hoe stuntelig naïef, mijnheer de geleerde, want dat heb je niet in handen. Het bewijst me, dat je niet doordent. Immers, mijn vriend, indien jij de gek géén leven gaf, geen lichaam dus, stond de ziel stil in haar „universele" ontwikkeling. Jij hield haar evolutie tegen! Dan waren er wel geen gekken meer, maar dan stond deze wereld stop! En hoe willen wij, hoe willen die miljoenen zielen zich kunnen ontplooiën? Dat kan alléén hier op aarde, in de stoffelijke wereld, door de stoffelijke wetten! Daarom kan ik je zeggen – en nu moet je goed luisteren, Hans, je krijgt thans college van me – dat 'n gek normaal is en dat wij mensen abnormale verschijnselen bezitten, ons ganse doen en laten gek ... is! Wij vertikken het om de ziel een lichaam te schenken? Dan zegt God: goed, ga je gang, sufferd ... maar dan moet ik de éne moeder twintig kinderen schenken, dan moet zij het werk doen van 'n ander, die er te lui voor is en zelfs Mijn leven, door 'n kunstgreep terugstuurt, het Mij in het aangezicht slingert. Dacht je, Hans, dat God, de Almacht, of het Alwezen, hoe je Hem ook noemen wilt, zich iets van je homoseksualiteit aantrekt? Hij maakt zich geen zorgen over wat jij doet met je zaad, want Hij schenkt het andere leven het dubbele vermogen, voert dit eenvoudig op, omdat jij, en velen met jou, weigert! Ik zie nu achter dit masker!!! Ik ga zien, dat alles heel anders is! Ik ga zien, Hans, dat jouw gedachtenwereld zo nietig is. Al denk je dat je straks het professoraat haalt, daarom ben je nog niets. Jij weigert het broedsel je krachten te geven. Goed, dat moet jij weten. Ik ben nog niet zover, maar wanneer ik de mogelijkheid krijg, sla ik je neer! Dan hoef je mij niet te vermoorden, dokter, maar dan sla ik je met mijn verkregen bezit tegen 'n grond, die niet van deze wereld is!

O, mijn hemel, wat stormt erop me af."

„Ga in vredesnaam verder en houd het vast, Frederik."

„Je hebt goed praten, maar ik ben er al. Ik zie en voel nu, Hans, dát ik voor duizenden mensen ga denken. Elkeen kan er doorheen komen, kan wijsheid

ontvangen, kan achter de maskers zien, maar dan niet zoals wij dat denken en willen doen, op een wijze die je door de natuur van Karel en zijn werking wordt aangetoond. Ik ga voor jullie denken en ik krijg mijn gegevens, omdat ik het werk moet doen voor al die mannen, die het vertikken in Zijn lijn te denken, te moe, te ongelukkig zijn achter het masker te zien. En daarvoor moet je jezelf willen verliezen of het gaat niet!

Begrijp je, Hans, dat jij de schepping niet kunt tegenhouden?”

„En jij zélf dan, Frederik?”

„Is weer heel iets anders. Dat ik niet gehuwd ben komt, omdat ik daarvoor niet ben ontwaakt? Mijn organisme verlangt niet naar veelwijverij, ik heb daar geen behoefte aan. Ook mijn ziel en de persoonlijkheid denken er niet aan. En dat voert me naar René. Nu eerst ga ik denken, dat dit kind 'n wonder kan betekenen.”

„Hoe kom je daarbij?”

„Wel, dokter, nu ik mij op deze wereld met deze dingen moet bezighouden, dit als het ware tot taak krijg, beschouw ik René, zijn ziel, als een deel van het bovennatuurlijke, waarvoor zij dan geboren is. Ik ga 'n verband zien, ik ga voelen, dat er gekken zijn met bovennatuurlijke vermogens, alleen om – en nu komt het – het bezit van die gevoelens, ware dit niet zo, dan zou die ziel zijn als wij zijn: dood!”

Goddank, het is eruit.

„Eeuwig jammer, dat al deze woorden verloren gaan, Frederik. Ik ga er 'n stenografe bij halen.”

„Wat ben je weer dom, Hans. Dacht je, dat ik dan zo zou kunnen praten? Bovendien is het niet nodig, want wat nu gezaaid wordt, wat nu over mijn lippen komt, komt straks, wanneer ik rustig in mijn kamer zit en tot het schrijven van al deze zaken kom, ook.

Ik wil je zeggen, dat de ziel voor een bepaalde taak op aarde is. Indien 'n gek ziekelijke verschijnselen beleven moet, dan is dat voor 'n ontwikkeling, die haarzelf aangaat. Wat René betreft, ik zeg je eerlijk: ik weet het nog niet, maar mijn droom of m'n belevenis voert me in die richting ... de ziel als wezen, dit kind dus, zei het, was bewust en kon verklaren: „Ik kom terug, Oom Frederik ... je bent mij nu wel iets voor, maar ik haal je weer in. Hoe kan dat, Hans?”

„Ik weet het niet.”

„Er is maar één mogelijkheid, Hans. René groeit op! Ik ben hem nu voor in leeftijd, in stoffelijke groei, maar dat heeft niets te betekenen. Straks komen ziel en lichaam tot volwassenheid en dan hoop ik, dat we meer zullen beleven, meer door deze zieke mogen ontvangen, want niet al de gekken van deze wereld zijn natuurlijk gek, de één is ziekelijk gek, brak zichzelf, de ander,

Hans, krijgt er bovennatuurlijke zaken door en is voor mij 'n bovennatuurlijk wezen!”

Gedurende een half uur zeggen we geen woord. Hans is er kapot van. Hij drinkt borrels en ook ik neem er een paar. Het doet me goed. Het is al laat, maar we zijn er nog niet. Dan zegt hij:

„Het is ongelooflijk, Frederik. Je hebt al 'n universiteit opgetrokken door je ontledingen, je analyses zijn wonderbaarlijk. Je hebt gelijk! Ik denk er al anders over. Ik ben 'n onbewuste. Ik moet 'n meisje zoeken. Ik vegeteer! Mijn God, hoe is het mogelijk. En dat door jou, die wij allen voor 'n sufferd hielden. Ga in vredesnaam door. Als ik je met iets kan helpen, je weet het: mijn hele vermogen leg ik in je handen. Het is ontzettend! Dus toch, ondanks alles, kunnen spiritisten en theosofen gelijk hebben. En dat van de theologen is zo waarachtig, dat ik het zou kunnen uitschreeuwen van geluk, als die lieden niet zo in- en indroevig waren. Mens wat 'n ellende toch, wat 'n armoede, wat een kleinzieligheid. Ik ben dokter, ik ben 'n psychiater? Ik hang morgen mijn jas aan de kapstok en schei ermee uit!”

„Dan ga ik maar naar huis. Ik groet je! Alles is voor niets geweest en ik ben niet van plan nog langer mijn tijd te verknoeien. Het ga je goed.”

„Dat meen je niet, Frederik.”

„Of ik dat meen, Hans? Ik ga al ...”

„Maar dat gaat zomaar niet.”

„Waarom niet?”

„Ga zitten, als ik je vragen mag ... we zullen iets eten.”

We praten verder. Ik heb mijn zaken, hij de zijne te vertegenwoordigen en te verdedigen.

„Wat voor jouw leven weggelegd is, Hans, treedt nu al naar voren. Jij moet het professoraat halen. Jij kunt door je studie andere fundamenteen leggen, de mijne leg ik onder die van jou. Wij gaan één weg. Ik doe het op mijn wijze, jij door je faculteit. En dat is het, wat van ons wordt verlangd, wij smijten niet met goddelijke taken; jij bent hier gekomen om alles te doen wat je bereiken kunt, wil je deze arme zieken straks 'n ander leven schenken. Jij zult trouwen en kinderen aantrekken, of maken, zo je het noemen wilt. Je zult zo natuurlijk mogelijk zijn en moeten leven, wil je je innerlijke deuren openen voor hoger denken en voelen. Dit leven, wat je nu bezit, zegt mij geen cent! Je loopt ernaast, je bent losgeslagen van het goddelijk anker!

Jij gaat verder, net als ik. Wie het winnen zal, doet er niet toe. Ik houd me echter aan onze afspraak. Wat ik doe, gaat je niets aan, van tijd tot tijd zien wij elkaar. Of je straks nog zo ingesteld bent, moeten wij afwachten. Ik geloof van niet!”

„Dus je twijfelt aan me?”

„Niet voor hetgeen je dienen zult, maar er is nog zoveel ... ook jij lust wel iets van die gekke liefde! Je zult je persoonlijkheid aan een ander geven en dan, Hans, ben je voor 'n tijd op hol, je zweeft dan daar, waar ik was, waar René leeft, namelijk tussen hemel en aarde, en je voelt, hoe die twee aan het kussen zijn geslagen. En dan vergeet je alles! Maar dat is je weg, volg je die niet, dan bezwijk je onder je studie. Je bent een te goed dokter!

Wat mij betreft, ik ga verder, ik móet verder! Aan alles zie je, merk je, dat mijn gedachten niet verkeerd kúnnen zijn. Indien wij de spiritualistische opvatting en de daar bijkomende theosofische denkwijze vergelijken en een plaats geven als grondbeginselen voor de universele universiteit, die dan de naam krijgt, die ik al weet, dan staan wij voor een andere en hogere bewustwording, die ons door je gekken geschonken wordt.”

„Hoe is de naam, Frederik?”

„Daar is het nog te vroeg voor. Ik wil er niet eens aan denken. Ik kijk niet naar de eitjes, die 'n dag onder de zon liggen, ik neem ze niet in mijn handen en ik zit ook niet met mijn vingers aan broedsels, die in die stilte het natuurlijke proces beleven en waar wij mensen vanaf moeten blijven. Dat komt later!

Ik weet nu, dat ik op de goede weg ben. Er zijn geen voetangels of klemmen daar. Die trap ik van tevoren weg. Ik ga niet over één nacht ijs – ik ga regelrecht naar 'n gek en die zal mij de bewijzen schenken.

Jouw opvattingen van het leven, Hans, hebben geen natuurlijke ondergrond. Je moet de dingen anders zien. Voor veel is het masker al doorschijnend gemaakt. Ik ga René waarden. Als je alles overdenkt, is het 'n van tevoren berekende machine, die kunstig in elkaar is gezet. Het is 'n legkaart, Hans, waarvan wij deel uitmaken, evenals de katholieke kerk en de andere geestelijke faculteiten. Het geloof speelt een enorme rol. Ik geloof, dat je nu weet, waar eigenlijk de vuurhaard leeft. En dáár moeten wij blussen, dáár moeten wij beginnen, anders brandt het daar over duizend jaar nog. En dat is de bedoeling niet. Wij kregen ons menselijk denken en voelen niet voor niets; wij dienen dat in te zetten voor een betere maatschappij. Dat wij tezamen zijn gekomen, beschouw ik als 'n natuurlijke wet. Of er al toeval bestaat op aarde en voor dit leven, zegt me niets. Ik geloof echter, dat er geen toeval meer kán bestaan, als je achter de maskers kijkt. Want daar is het leggen van deze kaart al begonnen!

De ziel als mens, is het, Hans, die universele betekenis bezit! Ze heeft het nog niet in handen, maar dat komt! Zij is het, die tezamen met haar opgebouwde persoonlijkheid deze wereld vooruit helpt. En dat zijn wij mensen. Maar nú door het normale maatschappelijke, naar het abnormale geestelijke, dat voor mij nu al zo „normaal” is als 'n vrucht aan een boom, omdat de ziel

als mens haar onmetelijkheid voor zich ziet! En zeg nu maar, dat alles kletspraat is wat 'n moeder also belevend moet tijdens haar dragen, ik zeg je, het zijn bovennatuurlijke verschijnselen. De ziel als de persoonlijkheid beleeft het nieuwe ontwaken. Zó zal het dan zijn! En ik geloof niet anders, of wij komen er nooit!

René loopt al op oudere benen. Indien het een doodgewone droom is, Hans, zonder geestelijk rechtvaardigheidsbegrip, ik bedoel, los van alles, 'n warboel belevend, dan loopt die zich vanzelf te pletter. Maar wanneer de ziel nu reeds in staat is, omdat zij die gevoeligheid, waarvoor ik nog geen naam weet, bezit, wil dat zeggen, dat René bovennatuurlijke begaafdheid bezit en 'n geestelijk wonderkind zal zijn.”

„Nu overdrijf je.”

„De tijd zal het ons leren, Hans. Heb jij al eens gehoord van geestelijke wonderkinderen?”

„Ik niet, als ik je bedoeling snap tenminste.”

„We hebben talenten, Hans. Ik zie dat als 'n splitsing. Dat talent als 'n kind, Mozart bijvoorbeeld, bezat stoffelijk talent. Dat kind modelleerde door noten, muziek. Vrijwel alle wonderkinderen vertegenwoordigen het stoffelijke talent – van de innerlijke aspecten, de ziel, zagen wij er nog niet een. Dat wil dus zeggen, dat zo'n wonderkind jou en je collega's door zijn talent voor problemen zou kunnen plaatsen. En dat noem ik 'n geestelijk wonderkind. Voor die studie, Hans, heb je jaren nodig. Indien er nu eens zo'n wonderkind geboren werd, wat zou je dan zeggen?”

„Bestaat niet, dan hadden we dat allang gehad?”

„Zó, moet ik je uit de droom helpen? Wat had deze wereld met 'n wonderkind op geestelijk gebied moeten beginnen? Vijftig, neen, dertig jaar geleden zette men deze zielen als wonderen op brandstapels. Dat deed de kerk! Als God waarlijk met ons uitstaande heeft, moet ik zeggen: „Man, wat heb je dat goed gezien.” Indien we in die tijden geestelijke wonderkinderen op aarde hadden zien rondlopen, was dat toch maar tijdelijk geweest, omdat de kerk het als duivelsgedoe beschouwde, en ik zou tot God kunnen zeggen: „God, wat ben je 'n sufferd!” Maar God wéét wat Hij doet! Hij stuurt niets te vroeg naar deze wereld. Het is anders, zei ik al, maar dat komt nog. Zie nu zo'n wonderkind aan, Hans, en zeg wat je hiervan denkt.”

„Dat is spoedig verklaard, Frederik. Je loopt zo vast als 'n muur. Vandaag is René ziek, volslagen gek, je zegt zelf, dat er verschijnselen zijn, een uur later is het 'n bovennatuurlijk wezen en nu zelfs 'n geestelijk wonderkind. Ik snap het niet meer, eerlijk niet!”

„En nu denk je, dat je mij hebt, is het niet?”

„Daar gaat het me niet om, dat weet je trouwens wel beter en daar moeten

we niet eens over spreken. Maar wat denk je? Moet ik me thans laten ontkleden, moet ik dan toch al mijn verkregen kennis overboord gooien? Zegt ons hetgeen is bereikt dan niets meer? Dit is géén wetenschap, Frederik, je zult nimmer mogen vergeten, dat je vanuit je lekenbestaan wetenschap wilt behandelen. En nu sta je weer voor 'n dokter ... mijn faculteit en de andere, waarvoor ik insta ... want nu is het 'n grote chaos!"

„Komt er nog meer, Hans?"

„Dat niet, maar voel je zelf dan niet, dat dit niet meer te aanvaarden is?"

„Luister, dokter. Ik mag dit aanvaarden, nu gaan we beginnen! Je moet nu aanvaarden, dat je er waarlijk geen cent meer van snapt. En dat heb je nu aan je geleerdheid te danken. Ik weet het nu dat ik God moet danken, dat ik geen studie volgde ... niet voor anderen, maar alléén voor mezelf, anders stond de wereld stil. Maar voor bepaalde dingen moet je niet verknoeid worden door 'n universiteit of een school, het aangeboren talent wordt daar verknoeid. Of geloof je dat ook niet? Als 'n aangeboren talent als schilder volkomen oplost in het academische gedoe, is datzelfde talent kapot ook. Maar dat neem je niet. En nu zo'n geestelijk wonderkind. Jij staat voor René, Hans, ik voor je gekken. Als die zielen aan het kijken zijn geslagen, soms verschijningen zien, dingen zeggen, waarvan je geen woord begrijpt, denk jij, dat behoort de gek toe. Maar ik heb je al verklaard, dat gekken bovennatuurlijk kunnen denken. Elk woord van zo'n gek nu, dat boven het normale in en van ons leven staat, is 'n deeltje van die wonderbaarlijke wereld waarheen wij allen gaan en waar jij je kleurenblind naar zoekt. Elk woord, dat maar even boven ons stoffelijke bewustzijn komt, is 'n deeltje van die bovennatuurlijke wereld en iets van de ruimte, die de ziel als mens bezit en waarvan hij het vuurwerk nog niet kent.

Nu geloof ik, dat René ziek is. Zeker, de verschijnselen zijn er. Maar wordt niet elke onderzoeker die met iets nieuws komt door de wetenschap voor krankzinnig verklaard? Ik noem dat de „bewuste krankzinnigheid". Die mensen, Hans, zijn wonderen, later werden ze begrepen en dan heet het: wat waren we stom! Wat voor jullie ziekte betekende en waanzin was, bleek later een bovennatuurlijk verschijnsel te zijn. Toen Galilei zei, dat de aarde om de zon draaide, sloot men dit genie op! En evenzoveel anderen werden verbrand, gehangen! Zij allen waren wonderkinderen! De een wat vroeger dan de ander, ze waren het! En die kinderen waren allen bewust en onbewust, ze dienden als grote mensen, doch streefden één doel na, deze zo rotte mensheid wat meer schoonheid te schenken, waarvoor ze dan één voor één werden afgemaakt.

Zo ontving de aarde kunst en ook wetenschap! En ook dat is kunst! Kom ik bij René terug, dan zie ik, dat zijn verschijnselen juist door deze ziekte tot ontplooiing zullen komen. Maar nu is het geen ziekte meer, nu is het de

voorbereiding voor later: ontwaking, ontplooiing, het natuurlijke evolueren van de ziel voor de geestelijke wetenschappen.

Wat nu ziekte is, is kunst voor de ziel! Dat weet René al! Ik ga mijn droom nu dan ook anders zien. Ik beleef deze wonderen, gisteren zag ik het ganse geheel nog verkeerd of ik durfde er nog niet aan beginnen. René is 'n wonderkind, 'n geestelijk genie, waarvoor wij straks de bewijzen krijgen. Dan mag je mij aan stukken snijden en geef ik je het mes zélf in je handen, je kunt dan met mij doen wat je wilt! Ik daag je dus opnieuw uit, Hans. René zal dát bewijzen, ik het mijne! Maar wij zijn beiden gek ... nu nog, straks heet dit anders, heeft het een andere naam gekregen, die echter hetzelfde betekent. De ziel is het en met haar ál haar verkregen bezit, bewustzijn!

Dat jij nog steeds aan je wetenschap en je doctoraat vastzit, komt, doordat je dat móét! Als je je beide benen verliest, ben je voor de wetenschap geen cent meer waard. Ik mag je zo, want dit is de weg, de manier om er te komen!

Elke gedachte die 'n gek beleeft, zei ik zo-even, is voor ons, bewusten, het naast de schepping lopen, waarin de zieke leeft. Hij ziet als ziel zijn eigen verschijnselen. Haal er nu geen godsdienst en geen harstocht bij, of seksuele driften en zo meer, dat heeft niets met René's toestand te maken. Zijn ziel, zijn persoonlijkheid, is bewust, maar voor deze wereld abnormaal. Door het kind hebben wij nog niets beleefd, maar dat kan de mens wel, omdat deze ziel net als wij naar de volwassenheid moet groeien en zich eerst dan de gaven ontplooiën.

Zijn hoofd is te groot, dat geef ik toe. Maar wat zegt het? Tóch zullen wij rare zaken beleven. Eén ding is mij niet duidelijk en dat is ... waarom komt zo'n genie niet normaal op deze wereld. Waarom door 'n ziekte? Ik gaf er mezelf zo-even al antwoord op, tóch vind ik dit vreemd. Dat komt natuurlijk, omdat ik de draad kwijt ben. Ik zie het daar leven, ik kan het volgen, maar niet verklaren. Wat is het?"

„Doe eens moeite, Frederik.”

„Je hebt hiervoor niets van jezelf in te zetten, Hans, je kunt er niets aan doen, tenminste, als die storm vanzelf tot je komt. Ga je er als leek aan beginnen, dan breek je je nek over de spleetjes, waarvoor ik nu hartelijk bedank. Néé, ik zie het niet, misschien komt het nog. Maar wacht ... ik ben er al!"

„Wat is het?"

„Luister, beste geleerde ... ik geef je 'n veronderstelling, géén wetenschap dus ...! Omdat er op geestelijk gebied nog geen wonderkinderen zijn geweest, is René de eerste voor heel de wereld ... 'n bovennatuurlijk mensenkind. Hij begint, de eerste, ook op de éérste trede ... moet zich aanpassen, moet door het abnormale naar het bewuste ik! En nu voel ik, Hans, dat je dit kinderachtig vindt, maar ga je gang maar. Wanneer die school, als ik het noemen mag,

verder is, wat meer fundamenten heeft gelegd, dan zal straks het volgende geestelijke wonderkind zich van al deze narigheid bevrijd voelen. Dan is er geen strijd meer voor nodig. Dit klinkt wel erg onbeholpen, nietwaar, maar dan plaats ik je voor het volgende feit.

Waardoor zijn de occulte wetten, de scholen, ontstaan? Waardoor heeft Egypte die hoogte bereikt? Ik heb me laten wijsmaken, dat er zeker honderdduizend priesters verongelukt zijn, voordat men daar iets van een volgend leven afwist. Er zijn er daar massa's verongelukt voordat het eerste geestelijke woord gesproken werd. Maar toen het eenmaal zover was gekomen, zij dat hadden bereikt, Hans, toen eerst ontvingen die lieden, die toch heus geen sufferds waren, de universele werkelijkheid! En dat is onze cultuur? Is het zo gek, dat ze er doktoren van gaan maken? Is 'n Egyptoloog soms gek? Als je zo'n dokter tegenkomt, Hans, verklaar je hem dan voor gek? Lach je om zijn studie? Maak er dan maar een eind aan: je bent dan zelf onaanvaardbaar geworden!

Néé, zeg ik je, men is ook daar bij de grond begonnen, ook daar moesten zij steen voor steen in handen nemen en volgens de regelen van de kunst bij het geheel voegen, dat door die eerste duizenden het licht en de gestalte kreeg. En nu weer René. Hij leeft hier in het nuchtere Westen. Wat weten wij van geestelijke wonderen af? Wat van occulte wetten? Voor mij zijn dat doodgewone dingen, omdat, wanneer je in slaap valt, je net zo goed 'n occulte wet beleeft als 'n fakir uit het Oosten. De menselijke slaap, Hans, als je het weten wilt, is 'n occulte wet, omdat wij de slaap niet kennen. Die behoort tot het innerlijke leven, ook al ondergaat de stof de werking ervoor. Alles wat de ziel toebehoort, dat weet je trouwens zélf ook, al wist je dan niet, wat ik je nu zeg, is geestelijke realiteit. Of die realiteit ook bij de duisternis behoort, of die hoerachtig is, naakt loopt, aan godsdienstwaanzin lijdt, doet niets ter zake, heeft geen betekenis, het gaat om de innerlijke acties, de geestelijke aspecten voor de ziel, die haar wereld en persoonlijkheid vormen!

Snap je er nu iets van? René is ziek, voor ons, niet voor zichzelf! René zijn hoofd is te groot? Ik denk door innerlijke stuwung. Voel je dit? Dan zal je gaan denken aan innerlijke bewustwording, 'n apart stel hersenen – maar niet die, zoals jullie geleerden die zien. René's hersenen zitten in zijn maag. Zijn hersens liggen daar, waar de ziel begint te denken. Volg de menselijke machine maar en je weet het."

Weer gaat er 'n half uur in zwijgen voorbij ... Ik zie, dat het half drie is, de tijd is omgevlogen. Ik ben nog niet leeg, ik voel, dat er nog enkele grammen beweging over zijn om me aan het praten te brengen. Ik weet eigenlijk niet waarover wij het hebben gehad, wel zie ik, dat er licht is in de kamers van mijn kasteel en dat al de deuren wagenwijd open zijn gezet. Eindelijk zegt

Hans:

„Ik geef me voorlopig gewonnen. Ik kan er geen speld tussen krijgen, maar ik hoop waarachtig, dat je gelijk krijgt. Het is 'n openbaring voor me en ik weet dat ik veel dingen anders moet gaan zien, ook voor mezelf, wat m'n maatschappelijk leven betreft. Je bent in mijn achting gestegen, Frederik. Ik ga erover nadenken en ook al duurt het even: ik zál er komen. Dank voor je college, het was de moeite waard.”

Ik ben weer buiten. Ik ga regelrecht het bos in. Ik zal geen spoken meer zien. In mij komt rust ... Het is, alsof heel de ruimte tot me spreekt en zegt: ga verder, er is lang genoeg over verdoemenis gesproken, dát moet er nu uit! Eerst dan krijgen de godsdienstwaaninnigen gelijk.

En zo is het, voel ik, waren die theologen niet zo stom, dan konden Hans en de anderen van hun inrichtingen dansscholen maken, nu is het ellende. Begrepen de mensen hun liefde wat beter, dan waren er geen homoseksuelen (zie artikel 'Homoseksualiteit' op rulof.nl) meer. Doch als ik daarover begin sta ik alweer stil. Eén ding valt me op en dat is, geloof ik, mijn eigen redding, namelijk de húlþ om te denken. Als ik aan iets denk wat ik nog niet ken, of anders is, dan sta ik ineens vanbinnen stil. Er weigert dan iets vanbinnen en merk (ik) dat ik het nog niet weet, althans nog geen verklaring ervoor heb. Maar ik zal die nog wel krijgen.

Maar wat is het? Ik herhaal ... en zie de menselijke liefde. Een groot gat zie ik. Ook dat voor later behouden? Als de mensen – nu gaat het alweer verloren – hun liefde beter begrepen, dan zou er geen homoseksualiteit (zie artikel 'Homoseksualiteit' op rulof.nl) zijn. Ik geloof, dat ik het voel, je moet het zien als iets onnatuurlijks, maar met 'n verdacht tintje!

Deze mensen begrijpen natuurlijk hun liefde niet, anders zouden zij wel anders zijn ingesteld, dan hield 'n vrouw niet van 'n vrouw, maar dan vroeg zij als 'n natuurlijke windhond dat kan en 'n duifje, om wat meer van die andere gekke liefde. Wat voor problemen toch. En toch zo menselijk, zo gans natuurlijk!

Liefde ... liefde ... hoe ben je geboren? Wat is liefde? Wat is het gevoel wanneer men een ander of iets anders liefheeft? Zaagsel is het, woestijnzand, het glipt door je vingers, maar het zijn menselijke problemen, het worden de pilaren voor de wetenschap, mijn fundamenten!

Wat is Hans nog een kind. Ik ben gelukkig. Niet omdat ik hem voor mijn feiten kon plaatsens, maar omdat hij ook nog geleerde is. Hij moet vechten voor zijn eigen bezit of het loopt naar een dood punt. Ik wed, dat we hem straks verloofd zien en wellicht voor veel narigheid behoed, of misschien juist andersom. Is ook hij gereed voor de liefde? Ook daar moeten we gereed voor zijn. Zijn we dat niet, dan volgen er klappen. Ik ben benieuwd hoe hij

dat probleem tot 'n oplossing brengt. Als je het mij vraagt ... ik verwacht nog iets! Ik geloof niet, dat ik er ver naast ben, ik krijg in veel gelijk! Nu is ook dat wetenschap!

René is nu 'n wonder voor me. Of dat zo blijft? Ik ga er niet op in. Ik moet mijn eigen leven beleven, hij zijn wereld. Máár we gaan verder.

Het doek is thans een uur en drie kwartier open. Op het toneel waren alleen wij tweeën, Hans en ik. De spanning in de zaal was enorm en we voelden, dat we allebei hetzelfde applaus kregen: de één deed voor de ander niet onder. En het geachte publiek heeft nog nooit zoiets gehoord ... Machtig interessant is het, je kunt komedie maken en je kunt tegelijk aan wetenschap doen. Ook voor de volgende voorstellingen staan de deuren wagenwijd open.

Maar we gaan verder, de laatste bedrijven tegemoet ...

Hoe is het einde? Onder je hart leeft het antwoord ... moet je iets van deze gekke liefde?

Ik geloof, Frederik, dat je er glad naast bent

René is nu vier jaar oud. En in al die tijd hebben we niets bijzonders mogen of kunnen beleven. Hans lacht innerlijk, hij vindt het alles een leuke mop, waarvan ik mij niets aantrek, omdat er nu eenmaal geen verschijnselen zijn. We moeten niet om narigheid vragen, zei ik. Maar ik voelde zijn schouder aan de mijne plakken, 'n rem vanbinnen, 'n oog dat glinsterde, 'n voetstap die zekerder ging dan enige maanden terug, 'n oortje dat roodgekleurd naar de waarheid vroeg, maar dat je alweer met klompen kon aanvoelen, zo doodeenvoudig was het. Hij doet zijn werk en ik wandel, heb een paard gekocht net als de anderen en ga zo nu en dan de ruimte in. Een prachtige sport is het, ik houd van dieren en met paarden kun je praten.

Erica is geheel zichzelf! Haar leven is geestdodend. Ze zoekt het bij haar thee's en rijdt net als wij zo nu en dan paard, Karel heeft het nog altijd over zijn boerderij, zijn landhuis, waarvoor hij, geloof ik, hard aan het sparen is. Ik bood hem aan een huisje van mij te betrekken, maar daar voelt hij niets voor, hij wil ervoor werken. Hij is het type niet om gekregen goederen als de zijne te beschouwen. Ik denk er anders over. Je bent vrienden of je bent het niet! Ik zet daar alles van mezelf voor in! De familie voelt zich voldaan, want er is niets, wat hun narigheid bezorgt. Karel let nu wat beter op zijn patiënten, er lopen er niet zoveel meer van hem weg. Ik geloof, dat er wat meer vriendelijkheid uit zijn leven straalt dan vroeger, hij staat meer voor zijn zieken open. Ik weet nog, dat hij enige jaren terugvond, dat je met al dat gepraat toch niet verder kwam. Nu kletst hij uren met zijn zieken en er zijn er al, die hem voor geen geld zouden willen missen. En dat praatje gaat spoedig van mond tot mond en het heeft reeds lang bewezen, de beste reclame te zijn! Er kan tegen dit recept niets, maar dan ook niets op, dit is het!

Zo zie je, ik kreeg ook daar alweer gelijk in. En hij weet het, maar je moet er nooit over praten. Dat heeft hij nog niet overwonnen, toch zie ik, dat hij voor zichzelf en zijn omgeving vorderingen heeft gemaakt. Erica staat nu bij hem in de schuld.

Anna zorgt voor René. Zij is tevreden en mij zien ze als 'n oud man. Ik ga weer terug naar het oude meubel. Soms lijkt het, dat ze mij voor 'n fantast houden, maar 'n ongevaarlijke. Ik moet eerlijk zeggen, dat niets aan of van René op achterlijkheid wijst, het kind is gezond en daarmee uit. Erica ziet haar slangen en beren niet meer, het gejack van de jakhals heeft Anna naar de bossen verdreven, er is 'n barricade aangebracht, waarvan géén van allen weet, hoe zij eigenlijk in elkaar zit. Regenen doet het ook al niet meer ... Als het buiten stormt is dat volkomen normaal en van nul en gener waarde voor

deze zo bewuste, zichzelf voelende persoonlijkheden. Hans gooide er nog 'n schepje op door te zeggen:

„Ik geloof, Frederik, dat je er glad naast bent.”

Karel hoorde het niet, Erica scheen er doof voor te zijn en ik ging nergens op in. Maar dit ligt reeds maanden terug. Hans ging kort na onze diepe gesprekken de stad even uit, doch schreef me 'n kort briefje.

„In de trein, Frederik, schrijft mijn ziel aan je. Man, wat ben ik gelukkig. Wat ben je 'n wonder voor mij en voor alle mensen. Je bent 'n waarachtig vriend, ik wil je nooit kwijt, Frederik. Geloof me, ik ben niet sentimenteel, maar ook ik heb 'n hart, ook in mij leeft er menselijk bloed, de geleerde en de mens staan voor je open. Gun me wat tijd, Frederik ...!”

Enkele maanden later echter hoor ik hem zeggen: je bent er geloof ik weer glad naast. En toen sloot ik me een ietsje beter af, praatte niet zoveel meer, zei net genoeg om niet onbeleefd te zijn. Ik begreep; Frederik denkt ... en Frederik dacht ook, maar aan heel veel andere dingen, want ik stond geen seconde stil!

Sta ik naast het kind, dan beleef ik werelden. Het is, als de jongen op mijn schoot zit, of er werelden van tintelende schoonheid voor me opengaan. Dit zieltje is elektrisch geladen, niet met ellebogenstoom, die wij allen kennen en die de onbenullige mens zo gaarne wil bezitten, dit is anders. Je wordt er stil van, rust is het ... o, je moet het kunnen voelen. Ook Anna zuigt er zich van vol; Erica kan dat niet, ze staat er niet voor open! Zij heeft dat niet, zij mist dit gevoel. Ondertussen volg en zie ik alles. Niets aan mezelf ontgaat me, ook van de anderen niet. Ik denk door! Ik voel verder en dieper dan gisteren, maar zwijg ... ik ben al boordevol. Toch is er nog niemand die me nodig heeft. Brieven zijn er niet, maar het kantoor is elke dag open, tot laat in de nacht. Mocht er toch nog iets komen, dat dringend om verzorging smeekt. Ik ben dus op mijn post en ik verwaarloos niets!

René is overgevoelig. Zijn hoofd krimpt iets, de ogen staan helder, maar er ligt 'n vlies over. Zo nu en dan zinken de ogen weg, het licht verdwijnt volkomen, even later zie je het kind weer anders. Ik zeg je, dat zien de anderen niet, mij ontgaat het geenszins.

René heeft echter bezieling gekregen. Het kind grijpt alles wat maar te beschrijven valt. Potloden en pennen moet je uit zijn omgeving houden, want hij kladdert alles vol: Erica heeft de handen vol met hem. Maar dat hoort erbij. Niemand ziet er iets in, ook Anna niet. Nee, zegt Karel, het gaat best! En het gáát goed ... alles is dik in orde. René schrijft, het kind kladdert!

Het liefst heeft hij gekleurde potloden. Ik bracht er een voor hem mee en nu hoor je elke dag: Ik wil potloden hebben, Oom Frederik. Toen hij voor het eerst dat „Oom Frederik” uitsprak, schrok ik me bijna 'n beroerte, waar-

door ik Anna op haar beurt aan het schrikken maakte, hoewel zij niet begreep, waarom ik zo wit werd. Ze vroeg me niet waarom ik schrok, ze dacht, dat het niet nodig was, omdat het kind doodgewoon scheen. Ik herstelde me spoedig, zó vlug, dat Anna geen gelegenheid kreeg om die vraag te stellen. Maar, dacht ik, dat „Oom Frederik” heb ik al eens gehoord. Waar was het? En zie, toen ik mijn dagboek opensloeg, las ik het.

De klank, de uitspraak, de druk op dat „Oom”, de uitspraak van de F, de r, de k – alles was als toen. Nú weet ik ineens, dacht ik, dat Hans klappen krijgt; René ’n geestelijk wonder wordt en dat mijn universiteit straks op de gelegde fundamenten kan voortbouwen. Even later was ik weer aan het wandelen, want ik wilde het geval beleven.

Ik tekende aan:

„Ook al denken die stakkerds dat alles goed is, ook al denkt Hans, dat hij zijn weddenschap al in zijn zak heeft en wij leken moeten aanvaarden, dat wij geen verstand hebben van psychologie, de handen moeten afhouden van dergelijke kunst, tóch loeren de dieren in de wouden nog op revanche. Onze reis is nog niet begonnen! Dat is het!”

Ik sta sterker dan ooit te voren. René sprak mijn naam uit, zoals hij deed, toen wij in die andere wereld tot éénheid waren gekomen. Ik moet nu wel aanvaarden, dat de ziel daar een persoonlijkheid is. O, lieve goedheid, wat zullen er slachtoffers vallen! Wat een studie is dit. Hoe diep, hoe ontzagwekkend toch. O, kerk! O, theoloog! O, wat moeten jullie veel overboord gooien.

Ik sta zó sterk, nú al, dat ik erom schreien kan. Ik kijk thans reeds door die maskers heen met ’n kracht, waarvan ik zelf de diepte nog niet kan bepalen, maar die straks, veel later wellicht, onmetelijk lijkt en toch menselijk beredeneerd kan worden.

Ik ga verder ... Ze denken daar dat ik weer ingeslapen ben, doch dat geeft niet, het geeft mij de rust die ik nodig heb. René tekent! Het kind tékent!? Dat getekend is doodgewoon. Maar voor mij niet!

René zoekt! Maar dat zien ze niet. Elk kind zoekt! Elk kind wil schrijven, maar soms duidt dit op ’n talent. En dan is dit in orde!

René is rustig, zijn ogen staan goed. Niet voor mij; ze zien niet, dat er over die ogen soms ’n dicht waas ligt. En even later is het weg. Dat is voor mij het vallen en opstaan voor het kind, voor de ziel, de persoonlijkheid later.

Maar wij wachten af! Ook ik. Ik zet er een streep onder, onder het beleefde tijdens mijn droom. Dat is een stevig fundament!

René is soms erg wild. Het kind staat stevig op de benen, ziet er gevuld uit. Hij schijnt voor geluk en ’n goed leven geboren. Straks zal hij gaan studeren, hij zal dokter worden. Ik moet het eerst zien.

Het slaapt goed, dit kind van Erica en Karel, er zijn geen klachten!

Wanneer de anderen wat tijd over hebben, gaan we er met de paarden vandoor. Ten Hove en mevrouw doen ook mee. Van Stein en Van Hoogten hebben het te druk en vinden het een te dure hobby. Ik begrijp nog niet dat die Van Stein teruggekeerd is. Karel zegt: „Wat moet je doen als die lui als honden voor je deur liggen, je kunt hen toch niet wegjagen?” Hij heeft gelijk, nu houdt alles op, tenslotte zijn ze collega's.

Als je Ten Hove op z'n paard ziet zitten, moet je wel glimlachen. Dit stijve kereltje op een paard is als 'n schip in de storm, hij slingert links en rechts en zit meestal op de hals en hij kreunt onder het rijden. Je hoort hem angstig piepen. Wij hebben daar pret om en zouden hem voor geen geld willen missen. Het is net 'n poppenkast. Hij zit op z'n paard als 'n kind op 'n kermis-hit, hij kijkt links en rechts of de mensen hem wel zien. Het hoort bij zijn karakter, dat hij ook erg lawaaiig doet. Ik zie hem als de man die iedereen goedendag zegt, maar nu van een hoogte. Kijk je naar zijn hoedje, dan moet je lachen of je wilt of niet, zo potsierlijk staat het hem. En, z'n strikje fladdert onder zijn kin als 'n kleine vlag op 'n kleine modderschuit, waar hij voortdurend naar kijkt.

Z'n vrouw, die we de naam hebben gegeven van Vinkje, omdat ze net zo trots is als hij en zo ingenomen is met haar geblondeerde haarpracht, rijdt voortreffelijk. Ze zit op haar paard als 'n prinses uit de oude doos en ik moet zeggen, dat ze opvalt, maar haar snuit blijft landelijk. Ten Hove zoekt zijn ganse familie af om namen te vinden voor de paarden, wat voor hem niet zo eenvoudig blijkt, want ze zijn er al een half jaar over bezig. Als het nog even duurt krijgen ze van mij namen waar ze plezier van zullen hebben. Voorlopig heeft Tippy – zo noemt hij haar, hoewel hij haar beter Topsy had kunnen noemen, omdat ze nogal wat lust – haar paard „Liefje” genoemd, maar ware liefde is er niet. Liefje doet net wat ze zelf wil, alsof ze voelt wat voor dotje op haar prachtige lijf zit, want ze is niet tevreden met haar bazin. Dat is aan alles te zien, zo onfeilbaar reageert het paard. Met haar kalvergezicht zegt ze honderdmaal „Liefje”, tot je er akelig van wordt, voordat de sporen het sein geven tot vertrek. Men begrijpt wel, dat ik niet op deze nietszeggende lieden gesteld ben. Van deze lege naturen kan ik onwel worden. Ik kan er nu eenmaal niets aan doen, al ga ik er tegenin, het helpt me niet. Ik geloof, dat het 'n fout van me is en ik zal mijn best doen die zoveel mogelijk te bestrijden.

Hans rijdt paard als 'n man uit het Wilde Westen. Dat heeft zijn lievelingsdier Peter al 'n lap vlees gekost en hem bijna een gebroken nek, zodat hij het nu wat kalmer doet. Hij heeft talent, maar is te roekeloos. Karel beleeft deze sport niet als kunst: hij zit op 'n paard, meer niet. Erica rijdt beter dan Karel, zij heeft zo haar eigen manier, en geen pikeur zou het haar verbeteren. Ze noemde haar dier René, wat Karel onzin vond, maar zij denkt, dat René

er dan ook van geniet. Toen Hans zich het woord „Fledermaus” liet ontval-
len, kreeg onmiddellijk haar leventje bezieling en had René afgedaan. Het
was „Fledermaus” voor en na. Er is al iets af, want het is nu „Mausje” ge-
worden. Die vrouwen toch! Karels paard heet „Piet”. Eenvoudiger kan het al
niet. Hans kocht er natuurlijk twee, de dieren zijn wonderlijk goed, prachtige
beesten zijn het, ze hebben vorstelijke gestalten. Dat is Hans!

Men zegt, dat ik het beste paard berijd van allen. Erica volgt me, zij gaf me
deze pluimen op m'n hoed en de anderen hebben haar te aanvaarden. Ik rijd!
Ik zit niet, ik rijd! Ik vind deze sport zo machtig mooi en gun het elkeen. Ik
zie niemand, ik wil niemand zien, maar ik rol ook niet uit het zadel. Ik ben
met het dier volkomen één, wat 'n grote sensatie is, je voelt elke zenuw van
het beest in jezelf komen, het is alsof ik het zo sterke dierenhart in me voel.
Het paard spreekt tot me. Sientje verstaat me, ik hoef niet te schreeuwen, het
gaat allemaal vanzelf, ze luistert goed en ze doet alles om het voor mij maar
zo aangenaam mogelijk te maken. Sientje is het, niet ik, die het talent heeft
om deze éénheid op te bouwen, zij stelt zich op het menselijke wezen in en
ik volg haar in alles.

Op een middag ging ik er alleen op uit, eerst stapvoets, dan in galop. Toen
ik 'n mooi stukje grond voor me zag, steeg ik af. Ik legde me neer en sliep
in. Eerst was het duisternis, langzaam werd het lichter. Sientje staat naast
me ... Ik houd het dier aan de leidsels. Ik slaap en ontwaak weer. Een mooi
landschap zie ik ... het is zomer. Hé, waar is dat? Ben ik hier al niet eerder
geweest? Het lijkt op Italië ... 'n prachtige vlakke, overal bloemen, de natuur
op haar mooist. Een vlakke zie ik, overal goed verzorgd gras. En daar voor
me een boom, één boom maar, vol bloesem. Ik denk, ik vraag me af of ik
hier al niet van hoorde. En ...? En ...? Wat zie ik daar? De kindertjes. Ik zoek
naar René. Ik zie hem niet. Wat doen de kinderen? Ze rapen de afgevallen
bloesems op, doen die in kleurige mandjes en gaan verder, zingend, vrolijk,
opgewekt.

Toen dacht ik: dit is de „weide” van René! Ik geloof hem! Ik zie, dat het
kind waarheid bezit. Maar ik ben in het licht! Ik ben hem wel achterna ge-
lopen, maar ik ben er op eigen kracht gekomen. Ik kijk nog even waar de
kinderen heen gaan, maar ze zijn al weg, ik zie hen niet, nergens.

Ik sta op en kijk naar de bloesemboom. Ik zie en kan voelen, daarna begrip-
pen, wat dit te betekenen heeft. Ik ben zo gelukkig!

Wat 'n pronkjuweel van 'n boom toch. Dit is 'n mens! Als ik en jij zo in de
bloesems zitten, met dit geschoren grasveldje om ons heen, met deze zon en
blauwe hemel boven ons, die fonkelende bloesem, kan je zeggen: ik ben van
alle narigheden af, ik ben rijp, ik ben „geboren lente”!

Toen werd het avond voor me en ik kon niets meer zien, maar even later

was ik klaarwakker. Ik keek om me heen, waar was Sientje? Achter me lag het dier, het kijkt me met de paardenogen bewust en sprekend aan en springt op. Ik schrei ... ik kan er niets aan doen, Sientje is bijna als 'n mens!

Ik ga verder, blijf denken aan de „weide” en voel het geluk in me groeien. Daar heeft dit edele dier eveneens deel aan, omdat het wil doen zoals mensen van haar verlangen. Ik vond me niet kinderachtig, maar ontzettend ijl, zoals ik in geen jaren was geweest. Ik zag en ik leefde nu al in de reine klaarte ... ik kon aanvaarden, dat alles goed ging ... ik moest alleen maar afwachten!

Toen ik enige dagen later Hans vertelde, wat mij was geschonken, gaf Hans me 'n koude douche door te zeggen: „Frederik, je moet 'n borrel hebben, je verliest je mannelijke bewustzijn.”

Ik dacht: „Merci, Hans, ik spreek je later nog wel.” En direct hierna zegt hij:

„Denk je, Frederik, dat 'n paard het karakter heeft gekregen van 'n prairiehond?”

„Wat ...” Ik zweeg en toen volgde er:

„Ik zeg het verkeerd, schrik maar niet. Ik bedoelde heel iets anders. Ik bedoel: krijgt het paard door het karakter dit lichaam? Of, omgekeerd, door het lichaam deze persoonlijkheid?”

Ik antwoordde niet en hij zegt nog:

„Het is me heilige ernst, Frederik.”

Mijn ziel weigert, maar toch komt even later over mijn lippen:

„Ik weet het niet, maar ik geloof, dat al de dierlijke organismen gestalte en persoonlijkheid geven aan het innerlijk leven. Dat wil zeggen, dat de ziel van het dier het organisme bepaalt!”

Nu vraagt hij verschrikt: „Wát zeg je?”

„Ik vertelde je iets uit de oude doos, Hans. Ik weet het nu niet meer.”

Zwijgen, waarin het gevoel tot me komt ... gemis! Dat was toen, nú is alles anders. Toch vraagt hij:

„Ga er eens op door, Frederik?” En zie, dat is de oude Hans. Hij zegt zelf iets, ik hoor:

„Je moet niet vergeten, Frederik, ik ben ontzettend bezig.”

„Ik weet het, Hans, ik zie het.”

„En?” „De ziel bepaalt het organisme, Hans, ik geloof dat het zo is.”

„Geldt dat voor alle dieren?”

„Kan ik je geen antwoord op geven. Ik geloof het wel!”

„En heeft het dier 'n ziel, Frederik?”

Ik wacht even, dan komt er: „Ja, 'n onbewuste, vergeleken met onze ziel. Máár ze kan denken en voelen als 'n mens. Neem Sientje bijvoorbeeld.”

„Wat bedoel je eigenlijk, Frederik.”

„Ik wil je zeggen, dat ook de dieren dicht in onze omgeving een eigen zelfstandigheid hebben veroverd. Ik denk zelfs, dat het mogelijk is om verschillende diersoorten menselijk verstand te geven. Neem bijvoorbeeld 'n goede hond en, niet te vergeten, 'n postduif. Jij vindt de weg naar huis niet terug, als je 'n borrel op hebt. Dan kom je bij de burens terecht, Hans, met 'n gescheurde broek en je jas aan flarden, je handen kapot en bebloed. Dat overkomt 'n duif niet. Dat wijst er volgens mij op, dat zo'n diertje dicht bij het menselijke bewustzijn staat.”

Ik kijk naar hem, dan vraagt hij benepen:

„Wie heeft uit de school geklapt, Frederik?”

„Je zag me niet, vriend, dokter, en je collega's zagen me evenmin, maar je liep me bijna ondersteboven. Geloof me, al had je je nek gebroken ik zou geen hand hebben uitgestoken. Ik wilde zien, of je iets leerde. Ik zou je willen zeggen, Hans: borrels helpen je niet, als je er geen medicijntje van maakt, word je stomdronken.”

„Ziezo, Frederik, die slag is raak!”

„Dank je!”

„Maar ga eens door.”

„Gaan we op de theosofen in, Hans, dan zou je hun waarschijnlijk gelijk geven. Ik echter denk er anders over. Wanneer je het dierlijke hart in je voelt kloppen, als de ziel van het dier spreekt over het zelfstandige ik, dat als het onze een eigen wereld te vertegenwoordigen heeft, moet je wel aanvaarden, dat ook zij tot het Al zullen terugkeren en met ons Zijn Ik vertegenwoordigen. Ik voel, dat dit leven 'n afgelegde schil is van onszelf!”

„Wát zeg je?”

„Weet ik niet. Dat had jij moeten vasthouden. Het ging buiten me om, het heeft niets met mijn denken en voelen uitstaande.”

„Je bent niet te benaderen, Frederik.”

„Zo is het niet, Hans, het is anders, maar ik sta erbuiten.”

„Je bent 'n rare kerel. Ik kan je niet meer volgen, Frederik.”

„Ik mezelf wél, Hans ... ik zie spleetjes ... maar de kruisjes hebben hun nek gebroken. Ik zal je eens wat zeggen, maar dan moet je goed luisteren.

Dieren en mensen zijn één, Hans. Heb je nooit over deze zaken nagedacht? Je nooit afgevraagd waarom dieren geen krankzinnigheid kennen? Natuurlijk, er is hondsdolheid, maar is dat waanzin? Ik geloof niet, dat 'n dier bezeten is. Indien je ziet, dat wij mensen te veel drukte maken van ons verkregen ik – kijk maar naar die twee ongelukkigen daar voor je – ga je er heel anders over denken en eerst dan kun je vergelijkingen maken. Het dier is in alles zichzelf gebleven. Maar, Hans, zie je dan niet, dat het dier vrij is van lage gevoelens, van afbrekende mentaliteit, het zo bekende menselijk dierlijke ge-

doe? Ik ga voelen – luister goed – dat alle leven uit één cel is voortgekomen.”

„Uit één cel? Uit God dus.”

„Dat spreekt vanzelf ... Maar volg je die evolutie, dan kom je bij jezelf terug en daarachter leeft God.”

„Waar ga je naartoe, Frederik?”

„Zei ik je niet, dat ik bezig ben om mezelf en het dierenrijk, de natuur, te leren kennen? Als je vrijkomt van je eigen kasteel, Hans, krijg je met de ruimte contact. Ik sta opnieuw in bloesem, maar deze is nog mooier dan de eerste. Wanneer je de eerste boom ziet, je daar alles van hebt gezien, ga je voelen dat je evolueert en sla je nooit meer de plank mis. Nu gaat het als vanzelf, maar je moet er eerst doorheen, wat niet zo eenvoudig is.”

„Wat bedoel je eigenlijk met die éne cel, Frederik?”

„Dat is het ontstaan van het leven, Hans. Wáár het begonnen is, weet ik nog niet. Wat de theosofen ervan denken, kan allemaal heel mooi zijn, maar ik ga mijn eigen weg. Indien ik contact krijg met het bovennatuurlijke voor het Universum ... ja, wat dan? Wat dan? Eén ding weet ik, het bloed van mijn lichaam zie ik in alles terug, ook al heeft het daar een andere kleur. En wat het volgende stadium betreft, dat vertelt Sientje me wel, ze is er al hard mee bezig. Ook 'n hond en 'n kat hebben je nu iets te zeggen, en een postduif en de hoogste soort, 'n nachtegaal bijvoorbeeld, niet te vergeten.”

„Je bent ver van huis, Frederik ... Ga je niet té ver?”

„Heb jij aan een van mijn handelingen iets kunnen vaststellen, dat ik abnormaal doe? Daar zorg ik voor, Hans. Maar jij leeft ergens anders, je zit in 'n andere stad.”

„Dat herinnert me ergens aan, Frederik ... Ik ga volgende week voor een paar maanden de stad uit ... Leipzig, Berlijn, Wenen ... die steden roepen me.”

„Als het noodzakelijk is, moet je gaan. Ik hoor wel van je. Aan Wenen mijn groeten ... Ga tot Franzel Kersten. Neem voor mijn rekening zijn Stinkenbrunner ... Maar geen twee liter, Hans, dan krijg je 'n zware Schwips ... mijn hemel, wat 'n tijd was het daar.”

„Ga mee, Frederik.”

„Néé, dat nooit ... ik mag geen seconde weg. Mijn duiven zijn het eerst binnen, denk ik, en dan moet ik aan de ren.”

„Je bent onbetaalbaar, Frederik. Ik ga even draven!”

Daar gaat de wilde weer. Peter is als 'n razende storm! Als dat maar goed gaat! In geen velden of wegen is Hans te zien. De anderen denken al dat hij zijn nek gebroken heeft, maar wanneer we bij de uitspanning komen om een kopje thee te drinken, zit mijnheer daar als 'n kwajongen. Peter drijft, het dier mag dat wel, het wil de vlakke zien. Geen paard voor deze bodem,

het houdt van de woestijn, de volbloed is gelukkig. Hans niet ... Hij piekert, maar ik weet uit welke hoek de wind waait.

Hij let wat meer op de vrouwen dan vroeger. Kijk, denk ik, daarvoor moet je naar Wenen ... Zoek het nu zelf maar uit.

Hij gaat voor zijn studie, de rest zie ik wel, maar die hoort erbij. Er komt feest ... 'n varken zal geslacht worden ... een hoop drukte en lawaai krijgen wij te zien en te horen.

Ik ga mijn weg!

De dieren brengen ons thuis, elkeen gaat zijns wegs om zijn taak te vervullen ... er is niets aan, het leven is geestdodend. Maar intussen werk ik aan mijn dagboek ... ik ga de dingen duidelijker zien; wat vroeger in 'n mist gehuld was ligt thans in zonneschijn. Waar ik ook kijk er is bloesem. Dat zal toekomst zijn. Niets kan mij uit het gareel duwen, ik zal blijven afwachten, omdat het de moeite waard is. Ik ga sprekende rechtvaardigheid zien, universele eenheid in alles, wat voor ons mensen narigheid en ellende is, bevat Gods kern, Zijn Alziend Oog, Zijn Persoonlijkheid. Het grootste geluk leeft onder het menselijke hart, als een band die geen mens verbreken kan, die alléén „liefde” is!

Na mijn dagtaak ga ik wandelen. Nu dank ik Hem, dat ik de middelen bezit om te mogen wandelen. Ik hoef me om niets bezorgd te maken. Ik ga begrijpen, dat dit voor me weggelegd is. Alles heeft 'n eigen bedoeling, werd van tevoren berekend. Ik denk nu voor duizenden mensen, die er zelf te lui voor zijn, die zijn opgelost in het leven van alle dag.

Ik ga opnieuw een korte rust voelen, 'n voorbereiding op het andere dat komen gaat ... 'n Stukje weg is het, waar je even halt houdt om de toekomst te overzien, wat te eten en te drinken, en om na te denken.

Ik weet nu, dat ik alles moet laten bezinken, maar het maakt deel uit van mezelf! Er is géén mens op deze wereld die mij dit ontnemen kan.

Er is pauze in de zaal ... de mensen krijgen hun kopje thee en roken hun sigaret, net als wij allen, die meedoen om het stuk van hun leven gestalte te geven.

Aan het geroezemoes daarbuiten hoor je, hoe ze erover denken. Zo-even kwamen er al bloemen. Ik schonk ze aan de kleine René en je zult ze zien, als het doek open is. René is nu bijna zes jaar oud ... het kind tekent en schrijft op zijn manier. Anna leerde hem kladderen. Nog eventjes en wij gaan verder

...

Frederik, René schrijft gekke briefjes, weet jij wat dat te betekenen heeft?

Als ik enige dagen later de drempel overschrijd, stormen Erica en Anna op me af en doen erg zenuwachtig. Toen ik vroeg wat er eigenlijk was, hoorde ik 'n verhaal van gekke briefjes, over 'n kind, dat niet schrijven kan, over gek doen en rare gezichten trekken en alzo meer. Toen we binnen waren, hoorde ik van Erica:

„René schrijft gekke briefjes, Frederik, weet jij wat dat te betekenen heeft?”

„Gekke briefjes, zeg je? Laat eens kijken.”

Ze reikt me zo'n briefje over. Ik zie gekrabbel, een zoeken en tasten om iets te zeggen. Het potlood heeft draaiende bewegingen gemaakt, maar eronder lees ik, duidelijk te zien:

„Als de Apostelen het hadden geweten ... had geen van hen het gekraai gehoord.”

Dat is heel erg, waarlijk, het is heel erg. Mijn God, wat gaat er gebeuren? In geen jaren iets en nu gekke dingen ... Erica zegt: „Ik heb altijd geweten, dat dit geschrijf niet natuurlijk was, zo'n hartstocht van 'n kind is niet menselijk meer.” Maar Anna haalt haar schouders op en is er vreselijk van geschrokken. Ja, wat nu?

„Wat moet zo'n kind met Apostelen, Frederik? Is dat dan niet om je een ongeluk te schrikken? Karel is er half kapot van. We weten geen raad.”

Hier zitten we nu, ook ik weet geen uitweg. Het lijkt bovennatuurlijk, maar het ruikt ook naar duivelsgedoe, buitenhandse beïnvloeding, je zou zeggen, dat René's hand werd bestuurd. Plotseling zie ik mezelf, voel ik mezelf, toen ook ik aan het schrijven was en 'n andere kracht me dwong iets neer te schrijven wat niet van mezelf was. Ik geloof nu, dat mijn kracht en die van René één wereld vertegenwoordigen, één gedachte, één ziel, één persoonlijkheid bevatten, alleen ik maakte geen krullen. Er ligt waarlijk 'n hand in, hier is met zekerheid iets geschreven, waaraan 'n kind niet denkt. En dan nog de bedoeling van het schrift. Ik lees en herlees en zeg niets.

...Dan had geen van de Apostelen het hanengekraai gehoord. Ik schrijf de zin op en zal erover nadenken. Ik moet eerst de vrouwen tot rust brengen en ik wil René zien. Het kind is boven. Wij naar de speelkamer van René. Als de jongen me ziet vliegt het leven op me af. Ik herken weer de stem, ook het „Oom Frederik” komt weer precies als voorheen tot me. René is rustig en weet van niets. Erica laat zich ontvallen:

„Zo'n hummel heeft het nu al over Apostelen, over hanengekraai ... Het is om gek te worden.”

Ik gooi het op het talent van de jongen. Als Karel thuiskomt, aanvaardt hij het onmiddellijk. Dat kan, zegt hij, waarom niet! Maar hij voelt even later, dat dit toch niet aanvaardbaar is, omdat 'n kind geen apostelen kent. „En het hanengekraai?” vraagt Anna.

„Wat weet 'n kind van hanengekraai af? Wat van Christus, want dit slaat immers op Christus? Wil je mij dat wijsmaken? Ik geloof het niet, het is erg, het is duivelsgedoe. Maar ik weet het niet.”

„Anna!” Erica gaat erop door.

„Als je het mij vraagt, heeft dit niets met talenten te maken. Menselijke talenten zie ik anders. De bedoeling is Christus, Anna heeft gelijk. Ik ben er kapot van. Ik word gek! Ik dacht het wel. Wat 'n ellende toch.”

Karel staart naar de grond. Hij weet het niet. Talent is het niet en het is er wel, maar van 'n raar soort. Zo'n René toch, wat wil zo'n kind? Nu al aan het veranderen van de mensen beginnen? Hoe kom ik eigenlijk op deze gedachte ... rot is het!

„En wat weet jij ervan, Frederik? Jij hebt immers van deze zaken verstand, is het niet?” Erica wordt sarcastisch. Ik moet haar remmen. René speelt en trekt zich van al onze praatjes niets aan. Maar de potloden zijn verdwenen. Als ik daar naar zoek, zegt Anna:

„Weggestopt, Frederik, om meer onheil te voorkomen.”

Karel lacht erom, ik ook, Erica niet, die is ontroerd. Als we beneden zijn, zegt Karel:

„Wat denk je ervan, Frederik?”

„Wat ik ervan denk? Ik geloof, Karel, dat het buitenhandse beïnvloeding is.”

„Wat is dat?”

„Dat is zomaar niet te zeggen. Het voert ons naar een buitengewoon talent, naar de kunst, want het geschrijf heeft ons iets te zeggen.”

„Noem je dit kunst? Kunst? Talent? Buitenhands talent? Laat me niet lachen, Frederik.”

„Wat zou je dan willen, Karel.”

„Niets,” zegt Erica, „niets! Ik wil 'n normaal kind, niets meer, maar ook niets minder. Versta je het?”

Karel remt haar. Ik luister, we zijn ons gesprek kwijt. Mond dicht, zegt Karel, maar nu stoort Anna, die iets te zeggen heeft.

„Als je het mij vraagt, Frederik, dan is het duivelsgedoe.”

„Ga niet te ver, Anna,” zegt Karel, „wat weten wij van duivelen? Niets. Gaan jullie maar. Wij zoeken het wel uit.”

Anna gaat weg, Erica blijft. Karel vraagt:

„Denk je waarlijk, Frederik, dat dit beïnvloeding is van buitenaf? Dat is je

bedoeling toch, nietwaar?”

„Zoiets moet het wel zijn, Karel. De gedachte die vertolkt wordt is menselijk, maar zeker niet kinderlijk. Ik zou willen zeggen: „Dank U!” Maar jullie zijn er niet toe in staat.”

„Wát zou je willen zeggen, Frederik?”

„Dank U, o God.”

„Verroest! Is dat wat,” ontvalt Karel. „Dat gaat te ver, Frederik.”

„Toch zie ik het niet anders. Wat jullie gek vinden, kán wel eens de uiting zijn van een bovennatuurlijk bewustzijn.”

„Overdrijf niet, Frederik,” slingerd Karel me toe, „maak er geen onzin bij.”

„Jullie laten me niet uitpraten. Is dit geschrijf van 'n kind? Nee, van wie is het? Zegt mij geen cent, als je het weten wilt. Heb jij nooit van wonderkinderen gehoord. Karel? En jij, Erica? Waren Mozart en vele anderen niet bovennatuurlijk?”

„En wat wil je hiermee zeggen, Frederik?” vraagt Erica.

„Dat is toch duidelijk genoeg. Wat voor anderen het gekruip naar de piano is geweest, kan voor René het gekladder zijn op papier. En dat is eigenlijk al aan de gang. Waar jullie je druk om maken is voor mij 'n wonder. Waar jullie je door van streek maken, voert mij naar de kunst met 'n geestelijke K ... Of er nu over apostelen gesproken wordt, ze er Christus bij halen, doet niets ter zake, mij gaat het om het schrijven zélf.”

„Wie zijn die „ze”, Frederik?” vraagt Erica.

„Dat weet ik niet. Dat kunnen krachten zijn, die door zijn ziele bewust worden gemaakt, doordat dit talent in het leven aanwezig is. En nu handelt de persoonlijkheid naar dat, wat er vanbinnen in overvloed leeft. Is dat nu gek? Vind je dit nu duivelsgedoe? Moeten jullie je daarom nu van streek maken? Indien ik handelen mocht, Karel, liet ik alles zoals het was, ik legde zelfs de potloden voor zijn neus neer. Je moet dergelijke reacties niet breken. Deze ziel uit zich door geschrijf, 'n ander kind door iets anders. Er moet 'n uitlaat zijn, het kind moet zich op iets kunnen concentreren. Of het nu door de kat of door de hond gebeten wordt, heeft geen betekenis, als jullie het maar willen begrijpen.”

Ik krijg van Karel onmiddellijk gelijk. Hij zegt:

„Heel duidelijk gezien, Frederik, mijn compliment. Een psycholoog had het je niet kunnen verbeteren.”

Ook Erica denkt er zo over en is nu wat rustiger. Even later zegt ze:

„Gewoon z'n gang laten gaan, doen alsof je van niets weet, maar je kind laten verongelukken, Frederik?”

„Wie zegt dat, Erica?”

„Jullie kerels hebben altijd iets aparts. Maar ik dank ervoor. Ik doe niet

mee aan hocus pocus, dat kan me gestolen worden.”

We zijn alleen, Karel en ik, de vrouwen bevinden zich bij René.

Anna heeft al telepathische gevoelens. Erica stormt naar beneden om het te vertellen, Anna denkt er al anders over; ze merkt, dat René naar zijn spullen zoekt en vindt dat erg naar. Toen ze hem papier en potloden in de handen stopte, zei René:

„Dank je wel, Anna, ik ben zo gelukkig.”

„Dit is geen kind meer, als je het mij vraagt, Karel. Ik ga er kapot van,” roffelt Erica hem toe. „Je moet het zelf weten, ik vind, dat het kind met vuur speelt en dat vinden jullie goed.” Karel kijkt somber. Hij kan haar geen antwoord geven. Dan zegt hij:

„Anna heeft gelijk ... Laat komen wat wil, maar laat het joch spelen. Ik ga straks wat vuurwerk voor hem kopen, voor mij mag hij de boel in brand steken, als je het weten wilt.”

Erica heeft een ander idee gekregen en vliegt de deur uit.

„Wat gaat die beginnen, Frederik?”

„Voel je dat dan niet, Karel?”

„Weet jij het soms alweer?”

„Haar gevoel kun je volgen, je kunt het ene bij het andere voegen. Indien je openstaat voor 'n detectiveverhaaltje met wat menselijke psychologie erbij weet je het.”

„Ik zeg je eerlijk, dat ik er niets van snap.”

„Kijk, daar gaat ze al ... gekleed en 'n rood gezicht. Ze is net 'n rooie lap, nu de stier nog.”

„Wat bedoel je, Frederik?”

„Dat zij die stier gaat kopen. Ze rent naar het warenhuis, Karel, let op, ze komt straks met 'n berg speelgoed thuis. René moet andere gedachten krijgen, wat meer en wat ander speelgoed, maar geen potloden meer. Ik zeg je, dat is maar voor vijf minuten. Als de ziel is ingesteld op iets wat zij wil doen en bezitten, weten wij van onszelf, Karel, dan kan niets haar daarvan afbrengen. Kinderen zijn grote mensen, wij kinderen, verschil is er niet te zien, de handeling blijft dezelfde. Maar laat maar gaan, het is beter zo dan al dat geschrei.”

„Maar wat is het eigenlijk, Frederik?”

„Zei ik je al, Karel, René heeft 'n talent in zich en dat uit zich nu door geschrijf. Meer is er niet. Natuurlijk, daarbij komt duidelijk het gevoelsleven te pas. Wat geschreven is, raakt ons leven en heeft enorme betekenis. Het geschrijf voert ons tot Christus, waarlijk geen kleinigheid. Het plaatst ons voor feiten, waarvan wij de diepte en de noodzaak niet kennen. Ik zeg je: maak je niet druk, leg er geen zout op, neem het aan als iets doodgewoons

en wacht af. Ook al komen er nog meer briefjes, wat zegt het je, als het kind maar normaal blijft.”

„En daar ben ik bezorgd voor, Frederik, dat is het, wat ons allen prikkelt. Dacht je van niet?”

„Je slaat de spijker op z'n kop, Karel, en je bent er niet naast, zo is het! Ik liet hem begaan. Ik zeg je echter, je kunt er toch niets aan veranderen. Die gevoelens kun je niet smoren. Doe je het, dan zal je zien, dat het kind eronder lijdt. Je zet zijn machine niet zomaar stil, die draait door hemzélf en door geen mens anders. En wanneer er 'n ander was, wat dan nog? Geef het over, laat gaan zoals het gaan moet, hier is niets, dat je reden geeft tot angst.”

„Ik geloof, dat je gelijk hebt. Laat hem maar knoeien. Tóch is het 'n vreemde geschiedenis. Weet jij er niet meer van?”

„Néé, ik heb geen andere aspecten. Ik heb geen twijfel ook aan het gebeuren. Dit is zó bewust geschreven, dat wij ons petje daarvoor kunnen afnemen en niets anders te zeggen hebben, dan ja en amen! Ik vind het wonderlijk, bovennatuurlijk, Karel. Ik ben benieuwd of het zich herhaalt ...!”

We denken erover na. Erica is intussen thuisgekomen met 'n massa speelgoed. Karel knikt me toe, ik heb haar goed gevoeld. Wij allen gaan naar boven. Welke reactie krijgen we te beleven? René ziet naar het speelgoed, klautert uit zijn stoeltje, bekijkt de zaak aandachtig, smijt vervolgens het een hier en het ander daar neer, zegt niets, kijkt even naar ons, kirt wat en klautert op z'n stoeltje. Erica praat met het kind. Ze doet hem voor hoe hij die dingen moet behandelen en ook Anna is bezig, maar toch houdt hij meer van zijn potloodje dan van al deze mooie zaken. Hij negeert die!

„Wat ongewoon,” zegt Erica, „dat komt nog.”

Wat moeten we doen? Het kind laten spelen en vertrekken. We gaan weer naar de salon. Karel schenkt me 'n borrel in. We roken 'n goede sigaar en praten. Maar er valt weinig te praten. Het is er en het is er niet! En tussen dit alles ligt 'n kloof. René is de brug, te zwak om er over te wippen? Te sterk, te ondoorzichtig, te bovennatuurlijk? Te duivels? Komen wij van 'n vertrouwde wal in 'n onbekende sloot terecht? God mag en God kan het weten, zegt Karel, maar hij weet het niet en denkt, vraagt, zoekt, maar krijgt geen kern, geen antwoord. Waardoor komt Karel bij God terecht? Wat voor prachtige beelden ziet hij ineens? Ik laat hem begaan en denk erover na. In mij is geluk, het is ontzagwekkend. Niemand begrijpt het en ziet het me aan ... maar mijn ziel en het leven van René staan in bloesem ... déze is 'n wonderbaarlijke, zie ik, die kwam regelrecht uit „Jeruzalem”!

Toen ik enige dagen later terugkeerde, hadden ze ruzie met elkaar. Anna wil weg, met die mensen valt niet meer te praten, zegt ze. Erica is als bezeten. Ze rent dag en nacht het huis door en weet niet meer waar het te zoeken. Ze

smijft met allerlei dingen, buldert tegen Anna en Karel, niets helpt, ze is volkomen van streek. En dat om René? Ik vraag eerst hoe het met het kind is. Ik had met Anna afgesproken, dat zij mij zou roepen zodra René'tje iets nieuws geschreven had. Maar Anna kwam niet, intussen schreef ik in het dagboek:

„De leeuwen en de tijgers keerden terug. Nu is het geloei van zo'n jakhals niet meer tegen te houden, Anna, die alles heeft gedaan om dat wilde tuig buiten de deuren te houden, weet het niet meer, maar zij weet wel raad met het feit op zichzelf, zij handelt natuurlijk. Haar liefde voor René is het, die de potloden terugbracht, de enige kans om het kind rustig te houden, zo wij allen reeds hebben moeten aanvaarden. Onze reis gaat beginnen!

Karel heeft plaatsgenomen in de machinekamer, de koffers zijn gepakt. We zitten reeds in het oerwoud, ook al lijkt het, dat wij het stadse beeld nog niet zagen verdwijnen. Of is het zo, dat de dieren ons tegemoet komen? De barricade is verbroken! Het regent en het stormt. De geweren knallen al, maar Erica schiet in het wilde weg. Karel legt rustig aan, ik geef kogeltjes aan, omdat ik zie, dat er nog geen aardigheid aan is, hoewel ik zeer geïnteresseerd ben hoe de buit zal zijn.

Maar het is 'n wonder – dit tussen twee haakjes aangetekend – een machtig wonder is het, ook al snap ik er geen snars van. Ik loop in niets op de dingen vooruit. Als er iets is, hoor ik het wel, straks ga ik naar hen toe en dan zie ik wel hoe de zaken staan. Aan het eigenlijke gebeuren denk ik nog niet, maar ik weet, dat ik gelijk krijg! Ook dit is 'n machtig fundament, je zult het zien.”

Erica vraagt me om eens met Anna te praten, ze wil haar voor geen geld kwijt. Anna is in de tuin, ik ga naar haar toe.

„Kijk niet naar boven, Anna, daar staat Erica, achter de gordijnen. Ze wil je voor geen geld kwijt, Anna. Dat is alles wat ik je te zeggen heb, en wij kennen elkaar.”

„Is me dat 'n bende hier, Frederik? Ik laat me niet gek maken. Ik houd dit niet uit, ze doet als 'n bezetene. En Karel is precies eender. Zijn dat mensen? Moet ik het kind laten blèren, omdat Erica niet wil, dat het met potloden speelt? Laat hem schrijven, Frederik. Wat dan nog? Ik sta aan jouw kant, als je dat maar weet. Je hebt gelijk, hier zijn ze gek.”

„Maar Anna, wat moet René doen als jij er niet meer bent? Je treft het kind, niet Erica of Karel, René kan je niet missen. Ik ben er toch ook, Anna, vind je niet, dat het zo moet?”

Anna glimlacht. „Jij ook?” ontvalt haar. „Jou kun je niets weigeren. Ga maar weg!”

Als ik in de kamer kom is Erica er ook:

„Blijft ze, Frederik?”

„Natuurlijk blijft ze. Maar jij moet je niet zo aanstellen. Wat is er eigenlijk

aan de hand?”

Erica pruilt. Ze zegt het niet en ik begrijp dat allen schuld hebben. Ze weten het niet meer. Ze horen het gekraai van 'n haan – hemel nog toe, wat is het ernstig!

Alsof die storm ons hoort, voelt, dat wij mensen toch maar onbenullige persoonlijkheidjes bezitten, komt er nog zo'n stootje na, dat de huizen doet trillen, lantaarnpaaltjes knakt, de dieren uit zo'n oerwoud aan het schrikken brengt, waardoor ze het dichterbij huis zoeken, omdat ze denken, dat de mensen hen zullen beschermen. Maar wie wil met jakhalzen en slangen te maken hebben? Anna, die regelrecht naar René is gewandeld, vliegt naar beneden alsof ze door 'n schorpioen gebeten is. Haar ogen flikkeren, hijgend staat ze voor ons en zegt:

„Hier, we zijn er nog niet ...! God bewaar me!”

Erica rukt haar het papiertje uit de hand en leest. Rood wordt ze tot achter de oren, haar lippen beven. Ze staat niet, maar ze trappelt als 'n paard, dat op hol slaat. Ze draait met haar ogen, ze schreit ...!

Dan krijg ik het ding in m'n handen. Ik zie dezelfde bewegingen ... er staat ook 'n kruisje op. Daaronder lees ik:

„Mensen zijn erger dan wilde beesten ...!” En schreef eronder, alsof het voor 'n volwassene berekend is:

„Lap het maar aan je laars ... poep als ik ... poep als ik ...!”

Dit is nog erger! Afschuwelijk is het! Ik weet nu, dat er buitenhandse beïnvloeding is. Erica vraagt Anna:

„Waar lag dit briefje?”

„Op de grond. Ik raapte het op en zag, dat er weer geschreven was.”

Anna verdwijnt. Erica is haar stuur volkomen kwijt en roept om Karel. Maar die is juist de stad uit en komt vanavond laat thuis. Jammer? Wat wil je van Karel weten?

Ik doe alles om de vrouwen tot rust te brengen. Met Anna gelukt dat vlug genoeg. Ze zegt: „Voor mijn part schrijft de bliksem, laat die maar inslaan ook nog, zo is het niets gedaan. Ik ga naar René.”

„En dat door 'n kind dat van taal noch teken afweet, Frederik.”

„Maar René kan toch praten, het kind kletst toch al?”

„Wil je alles goedpraten?”

„Ik praat niets goed – of dat al mogelijk is laat ik zelfs buiten beschouwing. Ik zou me maar niet druk maken. Erica, geef het over. Ik ga naar René!”

De jongen speelt nu met de dingen die in geen dagen aangekeken zijn. Erica straalt. Anna heeft tranen in de ogen. Ik vind het ontzettend ... van de regen zomaar thuis ook, door storm en regen heen naar de zonneschijn, van slangen en tijgers is niets meer te zien, geen leeuw, hoor je. We zitten mid-

den in de rimboe, midden in de wildernis, maar geen diertje te zien. Dat is verwachtend, tevens verdacht ... Ik huil er niet om. We zien een wonder. We staan ernaast en het speelt op eigen kracht, het is zichtbaar bewust ook nog. Een kind is het! En dat alles door dat grote hoofd, dat nu niet groot meer is? Dat alles doordat de moeder verschijnselen voelde en met zichzelf geen raad meer wist? Die borrelen wilde? Die piano speelde als de groten slechts kunnen? Het kind speelt, het kijkt naar het treintje, naar de ballen en ik weet al niet hoeveel, naar alles, wat Erica hem heeft gegund. Ze denkt nu: het heeft dan toch maar geholpen. En het doet dienst, er wordt mee gespeeld.

Een uur lang staan we te kijken, maar er gebeurt niets meer. De potloden, die daar voor het oprapen liggen, worden niet meer aangekeken. Er is niets bijzonders te zien. Ik ga naar beneden, Erica volgt.

„Nu, Frederik, is je dit duidelijk?”

„Waar dit vandaan komt, Erica, leeft het talent.”

„Je mag het van mij houden, ik verkies dat talent niet. Maar zeg me nu eerlijk, is het niet angstig? Moeten wij als volwassen mensen hierbij stil blijven staan? Moeten wij dit gekke gedoe zomaar laten begaan?”

„Wat wil je doen?”

„Wist ik dat maar. Was Hans nu maar hier. Maar die is buiten de stad en aan de anderen heb je niets! Die Karel ook!”

Ik ga weg, maar zal terugkeren. „Plak het maar aan je laars”, staat er, „poep als ik ... poep als ik ...!” „René”, had er onder moeten staan, dan was alles volmaakt geweest, nu moeten we nog even zoeken. Maar, het is kunst.

Ik teken aan:

„Als ik mijn verstand gebruik, is er niets aan de hand. Ik ben alleen bang, dat het zenuwstelsel dat niet uithoudt. Ik spreek over bang, dat is het echter niet, ik bedoel nieuwsgierig. Ik maak me om niets zorgen. Maar wat 'n herrie is het toch. Wel te onmenselijk voor 'n mens, als je geen bloesembomen ziet, die onzichtbaar zijn en toch bij je leven behoren. René is het! Zijn ziel schrijft! Zijn geest en persoonlijkheid zijn het tere organische vér vooruit. Het kind wil me nu al inhalen! Had hij het niet over dat „gepoep”, toen wij elkaar in onze dromen ontmoetten? Voor mij is het zo!

Wat daar, 'n tijd terug nog, in het onzichtbare gebeurde, innerlijk dus door ziel, geest en persoonlijkheid beleefd werd, heeft zich verstoffelijkt! Het lijkt wel, of wij bij elkaar horen. Voor hetgeen René doet krijg ik 'n verklaring. Maar wat dan, wanneer dit leven zover is en het mij als stof ingehaald heeft? Ik vind het 'n wonderlijke dag. De zon schijnt en heeft nu al iets van het universele gewaad aan. René wordt erdoor beschenen! Het is ál goed! Er is niets angstwekkends bij! Ik had niet gedacht, dat het zo spoedig zou geschieden. Ik ben echter niet in staat om aan hen tekst en uitleg te geven, dat komt later

... Ik denk, dat dit voor ons allen is. Prachtige fundamenten zijn het ... waar poep al niet goed voor is.

Wél moet ik heilig ontzag bezitten voor de hand die dit tot stand brengt. Of het zijn eigen hand is, weet ik niet en kan ik ook niet vast stellen. Een spiritist zou zeggen: is het een geest. Maar dat aanvaard ik niet, wat voor 'n mentaliteit is het? Hebben die lui niets anders te doen? Is dit het vermaak van 'n groot mens? Moeten geesten naar de aarde terugkomen om door kinderen met poep te spelen, om tekeningen te maken voor zichzelf en voor ons? Dat hier nog eens echte tekeningen door worden gemaakt, begrijp ik, want dat zie je eruit, nu al. Maar die spiritistische gedachte moet er niet bij. Je slaat nu duizenden stukken over, je springt ineens zomaar door werelden heen, waar je nog niets van gezien hebt. Dat is je val! Néé, hier schrijft de persoonlijkheid. Ook al is de persoonlijkheid nog niet bewust van het aardse, toch kan het! Dit heeft niets met occulte wetten te maken? Weet ik niet! Ik denk, dat het innerlijke leven zich aan het dagbewuste manifesteert, net als bij Erica en al de andere moeders. René is bevrucht! Uit zichzelf! Doordat het leven die gevoeligheid bezit. Of het waar is? Ik wacht af, ik ga niet te ver! Ik daas in geen geval.”

Nu we bijeen zitten – Karel reeds weet van het gebeurde –, de rust terug is, persoonlijkheden hun kalmte hebben hervonden, komt het tot vragen stellen. We schreeuwen nu niet door elkaar, waar je op den duur beu van wordt. Karel doet zijn mond open en vraagt:

„Wat denk jij ervan, Frederik, heb je een analyse voor jezelf?”

Erica is benieuwd, ze grijnst me al toe, Karel wacht. Ik ga erop in en vertel hun over wat ik zo terloops in het dagboek schreef. Karel vindt het enorm! Erica kan er niet bij. En Anna waakt nu over ons aller kind als 'n kloek over haar kiekens. Karel zegt:

„Het is eigenlijk de enige verklaring, Frederik. Ook ik moet niets van dat occulte gedoe hebben. We mogen eigenlijk tevreden zijn.”

„Dat is verkeerd,” zegt Erica, Karel aanvallend. „Het is je verstoppen achter 't masker van René. Is dit geen masker, Frederik?”

„Ik geloof van niet, want je ziet de dingen immers.”

„Frederik heeft gelijk, Erica, waarom moeten we ons druk maken? Er is niets aan de hand ... Doe als Anna, leer erdoor en laat het maar bliksemen. Je hoeft er niet naar te verlangen, maar wat wil je beginnen?”

Wanneer Erica met Anna boven is, vraagt Karel:

„Zeg me eerlijk, Frederik, is hier gevaar bij? Kan dit niet nadelig zijn voor het organische leven van het kind?”

„Dat is het enige, Karel, waaraan ik denk. De rest staat onzichtbaar voor je en geeft je 'n pak slaag.”

„Zo is het. Maar hoe is het bij God mogelijk, Frederik. Wat weten wij eigenlijk van 'n mens af? Niets! Konden we zo'n machine maar eens duidelijk ontleden, niet bij dood, maar bij het leven, wellicht wisten we dan meer. Het zijn problemen. Ben heel benieuwd wat de heren hiervan zullen zeggen. Zo spoedig mogelijk wil ik ze hier hebben, ik zal het je van tevoren laten weten.”

„Merci, Karel.”

Dát wordt wat! Het is hetgeen waarnaar ik verlang. Feest zal er zijn, ik wil nu de heren wel eens horen.

Vier dagen later kwamen we bijeen. René is goed, er is weer niets aan de hand. Erica schenkt thee in, wij zitten om de haard te roken.

Karel zit tegenover mij, naast hem Hans, dan Ten Hove, tussen mij en de kwikstaart Van Stein en Van Hoogten. Een leek met vijf doktoren, onder wie een psycholoog-psychiater, namelijk Hans, een huisdokter, een kinderarts en een vrouwenspecialist – een halve universiteit bijeen. Wat 'n weelde toch, denk ik. Ten Hove voelt zich alsof hij aan het Hof geroepen is, de man denkt niet, geeft geen antwoord, hij kan er geen verklaring voor vinden. (Van) Stein kijkt somber, Van Hoogten is het die praat, maar hij wil van spiritisme niets weten. Hij voelt meer voor het onderbewustzijn en de rest is zelfoverschatting, dat wij niet begrijpen en blijkbaar 'n woord is, dat aan het vorige kleeft of bleef haken. We kijken even, Hans krijgt 'n hoestbui, Karel 'n innerlijke stuip. Erica kijkt de kring rond met een gezicht of 'n spin muziek maakte, hoewel de vleugel gesloten was.

Wat denkt Ten Hove ervan? Karel is het, die hem uitdaagt. Maar de kwikstaart weet het niet. Deze naam is nog niet verstoffelijkt, maar wanneer ik Karel laat weten hoe hij hem thans moet zien, lacht die zich 'n ongeluk. De persoonlijkheid van de kwikstaart is aan het tjilpen geslagen, wij kunnen er geen touw aan vastknopen, het is geen wetenschap en geen lekengepraat, het raakt kant noch wal. Máár ... 'n raar geval is het! Hij weet het tenslotte niet.

Van Hoogten laat ons weten, dat hij nog eens van zo'n geval heeft gehoord. Doch toen betrof het een kind van drie jaar of nog jonger, dat 'n versje opzei van 'n nogal zwaarlijvig dichter, hetgeen zelfs voor een volwassen dramaturg geen spelerei was. Er bestaan gekke dingen in de wereld. Ging hij het parapsychologisch bekijken, dan zat er stof in en was het de moeite waard om het te onderzoeken. Hans zegt geen woord, die wacht op mij, hij zal aanstonds vragen wat ik ervan denk, want de geleerden weten het niet! Ik ben voorzichtig!

Het blijft zweven tussen onderbewustzijn en beïnvloeding, het ongekende onderbewustzijn wint het. Maar wat is het eigenlijk? Géén weet het. Hans, die toch geen sufferd is, die hard bezig is om prof te worden, staat voor een groot probleem waar hij toch geen raad mee weet. Ze draaien er omheen en

hebben het steeds over de gezondheid van het kind. Erica luistert ... ze pakt spoedig, zie en voel ik ... je zult wat zien.

Het gesprek vliegt heen en weer. De geleerden geven analyses waarom een koe zou lachen. Ze fluiten, ze zingen – heel mooi is het. De woorden zijn bliksems goed gekozen, er mankeert niets aan, maar ze komen niet door het masker. Ik geniet! Nu staan we ervoor om de fundamenten te leggen. Toch zal ik hun geen antwoord kunnen geven, omdat ik dan weer van voren af aan moet beginnen en in geen drie weken klaar ben. Nu zegt Erica:

„Daar zitten jullie nu ... met je mond vol tanden. Wat 'n universiteit toch. Waar blijf je nu, Hans? Hoeveel heb je tijdens je grote reis geleerd? Nu kun je college geven! En jij, Karel? Werking? Natuur? Toen ik met mijn verschijnselen zichtbaar rondliep wisten jullie het niet eens, wat wil je hiervan dan weten? Niets? Nóóit zul je het weten! Frederik weet het!”

Hans glimlacht. Hij durfde mij geen vraag stellen, nu uit eerbied voor mijn persoonlijkheid. Hem is het heilige ernst? Ze kijken ... Karel zegt:

„Frederik heeft er 'n buitengewone verklaring voor. Ik moet zeggen: eigenlijk het enige antwoord.”

„Vertel op, Frederik ...!” Hans is het die vraagt. Ten Hove en Van Stein halen even hun schouders al op, Van Hoogten iets minder neerbuigend. Ik vertel wat ik in mijn dagboek geschreven heb en aan Karel mededeelde ... Toen was het opnieuw denken. Hans vraagt weer:

„Hoe kom je aan die zekerheid, Frederik?”

„Hoe? Waardoor, had je moeten zeggen – dan komen wij verder. Dit is niet te bepraten, heren van het vak, je bent nog niet zover. Deze universiteit moet nog ontwaken. Wat jullie van psychologie weten, weet de kip van haar ei, ze kakelt veel, maar kent de wetten van haar eigen natuur niet. Ze weet niet, dat vanuit haar lichaam 'n zacht eitje naar voren dringt, dat géén seconde later keihard is, hoewel het een groot wonder is, maar waar zij feitelijk niet voor kakelt. En dat is nu het onderbewustzijn van René!”

Hier is 'n gek aan het woord. Toch zegt Hans:

„Een pracht van 'n vergelijking, Frederik. Wonderlijk.” Hans moet hardop lachen. Karel helpt hem 'n handje, Erica proest het uit. Alleen Ten Hove en Van Hoogten – Van Stein mag zoiets wel – trekken 'n lang gezicht en denken dat ze voor de gek gehouden worden. Van Stein is wat veranderd, die gaat de laatste tijd meer met Karel om en kent me nu al zo'n beetje. Hans vraagt:

„Wat bedoel je feitelijk, Frederik?”

„Heel eenvoudig, Hans. Dat van René is niet anders. Het werd onderweg, voordat het hoofd werk kon verrichten, verstoffelijkt. Wat bij een kip van achteren geschiedt, vliegt bij René door het grote hoofd, daarna wipt het door het lichaam en krijgen de handen de kans om het uit te werken. En toen

zei het onderbewustzijn iets, het gevoelsleven reageerde en zie, het poepen volgde!”

Buiten kunnen ze Hans en Karel horen lachen. Anna komt kijken wat er aan de hand is, Erica komt haar al tegemoet en proest het weer uit. Ten Hove en Van Hoogten zijn degenen, die denken dat ze vanavond opzettelijk bedrogen worden, ze kijken naar Karel en Erica en ook Hans staat onder verdenking. Hans vraagt me alweer verder te gaan: ik voel nu, dat het de moeite waard wordt en stel me ervoor open. Een wetenschappelijke verklaring is er niet. Wel halen ze Freud, Adler en andere beroemdheden aan, ze volgen de menselijke geschiedenis, gaan weer door de theosofie en het spiritisme, om tenslotte met 'n leeg rapport thuis te komen. Ze weten het niet. Er is niets aan te doen – ze weten het niet! Hans vraagt alweer, doch wordt nu door Ten Hove gestoord. Ten Hove voelt, dat dit zijn enige redding is, ook Van Stein helpt hem. Van Hoogten kijkt vanuit een ruimte, die voor deze studie nét even boven de straatgoot leeft, naar de anderen en wacht. Hij neemt het wat makkelijker op. Ten Hove houdt Hans aan de praat, Karel en Erica vinden het 'n kostelijke komedie, ze hebben nog nooit zo gelachen. Dan krijgt Hans gelegenheid Ten Hove van zich af te schudden en vraagt hij mij opnieuw om 'n verklaring.

„Wat wil je weten, Hans,” komt er droog uit mijn keel, alsof het kind van drie jaar weer is ontwaakt. Hans ziet al, dat ik het ganse geval voor leuk ge-doe hou. Hij weet, dat ik er nu met mijn pet naar gooi, maar soms erg raak de dingen zal verklaren.

„Ga eens verder,” zegt hij. „Wij wachten!”

„Wat moet je nu van deze dingen zeggen. Ik zeg je, ik ben maar 'n leek. Jullie zijn geleerde mensen. Maar vind je mijn verklaring zó banaal? Denk je, dat 'n kip het eigen wonder begrijpt? Ik zeg je van niet, het is waarheid. Ook 'n spin weet niet hoe kunstig zij haar web spint. Indien wij mensen bewust wisten wat wij allemaal in onze macht hebben, zouden jullie en ik in staat zijn tot paarden en al het gedierte te spreken, alsof het mensen waren. Zie je zo'n schilletje – zo'n afgelegd leven? Het is of je voor Vader Abraham en Isaak komt te staan, die je dan in vijf minuten de ganse Bijbel verklaren, wat toch niet mogelijk is. Maar daar is het begonnen. Ik bedoel, de vervormde gelaatsuitdrukking. Je ziet nu niets anders meer dan maskers. En ook dit heeft 'n masker voor, maar ik zei je al: aan dat geteken en geschrijf zie je, weet je, waar die mosterd vandaan komt. En thans heeft Abraham je verteld, dat er geen mosterd aanwezig was, doch abdijsiroop voor de hoest, waar je kinderen mee geneest!”

Ik moet ophouden ... Het gelach neemt toe ... Het duurt ruim 'n kwartier voordat de gemoederen wat kalmer zijn. Hans vraagt alweer verder te gaan.

Karel schenkt nu 'n borrel in, we roken weer nieuwe sigaren en Erica ziet eruit, alsof ze nog nooit zo gelukkig is geweest. Ik begin met heilige ernst, maar er is steeds iets, wat mezélf uit het verhaal wringt en dan komt er onzin. Dat brengt me aan het denken, want is het niet precies hetzelfde als dat van René? Ik begin met:

„Ofschoon we de feiten zien, de handelingen kunnen controleren, staan we toch voor 'n raadsel. Ik durf het woord occult niet uit te spreken, omdat ik dan weet, dat Karel en Erica vannacht niet zullen slapen. Maar volg ik een natuurlijke lijn, de gegevens van René en die van Erica tijdens haar dracht, evenals de gegevens van die andere vrouw, die vooraf voelde dat ze 'n baard kreeg, dan sta ik in een tuin met ongekende bloemen, die ik net als gewone bloemen kan afplukken en in 'n vaasje zetten. Nu komen dus de krachten tot éénheid. Weten wij mensen, wáár wij hebben geleefd? Geloven de heren aan reïncarnatie? Wedergeboorte? Is de ziel slechts éénmaal op aarde? Heeft de ziel voordien nog nooit windeieren gelegd? Of is het steeds raak ook voor haar natuurlijke bewustzijn door God ontvangen? Die windeieren nu zijn de ongeboren gedachten van de mens. Ze hebben met het zieleleven uit te staan, maken deel uit van het onderbewustzijn, maar vertegenwoordigen een eigen wereld, die nimmer voor ons mensen te aanschouwen is. En daaruit putten wij mensen, Beethoven en Mozart schiepen erdoor, Rembrandt schilderde, Titiaan ook, maar René komt erdoor tot poepen en dichten ... Is dat nu zo onbegrijpelijk?”

Ze hebben er pret om, maar ik voel, dat de heilige ernst in me gestalte krijgt en het net genoeg vindt! Ik walg van al deze geleerden, alléén Karel en Hans vind ik natuurlijke mensen, de anderen denken, dat ik hun godendom beledig en kunnen niet tegen 'n pretje. Ten Hove en Van Stein zouden liefst de benen nemen, Van Hoogten is er niet ver meer af. Waarover willen jullie praten? Ik ben zélf nog niet zover. Hans daagt me weer uit. Hij weet, dat wij er meer van weten en prachtige fundamenten hebben gelegd. Toch begrijpt hij mij en zegt:

„Het is ernstig bedoeld, nietwaar, Frederik, maar welke verschijnselen zijn het? Is het mogelijk, dat er van spiritistische inwerking sprake is?”

„Geloven jullie in een leven na de dood? Is de ziel al meermalen op aarde geweest? Is er wel 'n onderbewustzijn? Wat weten jullie van onderbewustzijn af? Niets! Je praat over onderbewustzijn, maar wat is het? Wat weten jullie van het wezen en het leven? Niets? Freud en al de anderen verliezen zich in het seksuele gedoe, ze hebben gelijk in veel, hebben dingen aangeboord waarop jullie nu staan, maar wat is het? Je weet het niet! Je kunt ja en amen zeggen. Wat is onderbewustzijn, Hans? Draai er nu maar omheen, praat heel geleerd, zodat ik er geen cent meer van snap, ik zeg je: je weet het niet! Je

staat machteloos. En toch moet hier 'n verklaring voor te vinden zijn. Ik zeg je nogmaals: Dit kind is 'n wonder. Ik wed met jullie allemaal, dat dit 'n geestelijk wonderkind is, onze René is dat!”

Daar zitten ze nu. Erica straalt. Karel glimlacht en vertrouwt het zaakje niet. Hans kent me. De anderen zeggen nog niets, nu komt de kwikstaart los en vraagt:

„Je zegt, Frederik, dat René 'n geestelijk wonderkind is?”

„Heb je dan niet gehoord wat ik zo-even zei? Is hetgeen Beethoven en vooral Mozart deden, niet geniaal? Ik weet wel dat dit niet te verklaren is, daartoe zou ik het ganse Universum in m'n zak moeten hebben. Ik kom er echter eerlijk voor uit dat ik maar 'n leek ben, doch ik zeg je dat dit, wat hier gebeurt, bovennatuurlijk is. Ik heb het niet meer over dat „poepen”, dat is maar bijzaak. Maar ga nu eens op de gedachte in? Wat weet zo'n kind van Christus af, mijne heren? Wat van 'n Apostel? Moeten wij niet aanvaarden, dat de ziel een eeuwigdurende persoonlijkheid is? Geloof u, vraag ik nogmaals, in hellen en hemelen? Ik zeg je, Van Hoogten, en jou ook, Van Stein, jullie zijn nogal kerks aangelegd, maar wanneer er geen geloof, geen godsdiensten op deze wereld waren geboren, waren er ook geen krankzinnigen. Zo dom nog niet? Maar waar moet het naartoe? Wat willen jullie beginnen, als de ziel niet meer ervaring heeft dan in dit éne leventje opgedaan! Geloof je, dat God het éne kind alles schenkt en het andere verdoemt! Geloof je waarachtig in 'n Vader van Liefde? Maar wat zijn jullie dan voor mensen – pardon, ik wil niemand kwetsen – maar denk je dan niet door, ga je niet dieper? Blijf je aan de oppervlakte van het leven staan en wil je van al dat andere niets weten?

René móét 'n geestelijk wonderkind zijn. Ook al komt er niets meer omhoog, dit is al genoeg om vast te stellen, dat wij onze menselijke machine nog niet kennen. Ik zeg je: wij zijn er nog niet. Maar wat er ook gebeuren gaat, – en hoor nu goed wat 'n leek je zegt – wij zullen wonderen beleven. Dit alles heeft met bovennatuurlijk bewustzijn uit te staan. Het komt vanuit een wereld, waarvan Freud en de anderen zouden kunnen snoepen, indien zij er het verstand voor hadden, wat echter nog lang niet bewezen is. Hiervoor moet je naar het Oosten, naar het oude Egypte, als je het weten wilt, het is daar, waar deze „Lotus” geheiligd werd!

Honderdduizenden problemen stormen erop je af? Ik zeg je, dat wij met dit wonder voor een nieuwe „eeuw” staan! Alles wat wij mensen tot stand hebben gebracht, begon met het gebagger in de modder. Welnu, hier ruikt het naar wat „kinderpoep” en is dat nu zo vreselijk? Ik wed met de heren, ja, ik wil met de heren 'n weddenschap aangaan. Ik wil dat? Nee, wij, namelijk René en ik tegen jullie allen! Wij nietelingen tegen de wereld, tegen jullie,

omdat wij niet geloven in 'n God die verdoemt!

Onze universiteit tegen jullie onbewustzijn, want dat is de bedoeling. Ik zou je fundamenteën kunnen laten zien, veel van dit gebeuren kunnen verklaren, maar je bent niet te overtuigen. Ik weet wel dat jullie geen stukken kunnen overslaan, maar je dénkt niet! Wat Karel werking noemt, voor hem natuur is, krijgt van René en mij 'n hoger bewustzijn, 'n persoonlijkheid die eeuwigdurend is. En dat wordt 'n mens. Jullie lopen je tegen je eigen ik te pletter. Jullie hebben eraan gesneden, dat lijkt gezien, maar je weet niet wat erin heeft geleefd. Dat schrijft nu en is nog 'n kind! Mensen zijn erger dan wilde beesten. Begrijp je niet, omdat 'n kind het zegt, dat van taal noch teken afweet! Maar kijk eens achter dit masker? Zag je die ziel niet vliegen? Wachten jullie niet bij 'n stervende, of de ziel nog niet komt? Daar vind je die heiligheid niet meer ... In de straatgoten ligt het antwoord ... Je staat er bovenop. Maak nu maar gekheid om alles en haal je schouders op! Méér en iets anders kun je niet, zet ook deze Galilei maar achter de tralies! Hang hem maar op of trek de ziel uit dit lichaam. Zet ook dit leven maar op de brandstapel en loop hard weg, omdat je zelf bang bent om 'n God die rechtvaardig is te aanvaarden en je leven daarvoor in te zetten. Je durft je theologen geen halt toe te roepen ... je bent bang voor je bezit, dat voor onze universiteit geen waarde heeft, omdat jullie de ziel niet kennen!

Dacht je waarlijk, dat God Zijn kinderen te vroeg naar de aarde stuurde? Ze komen juist op tijd en ze hebben gaven in zich of ze zijn hier om voor zichzelf een bewustzijn te bouwen. En daar is René er één van!

Wat voor Erica en Karel nu zorgen zijn, is straks geluk! Gekken zullen deze wereld vooruit helpen, zullen de mens optrekken naar hogere regionen. Dit kunnen jullie niet aanvaarden, maar je zult het zien, de massa loopt naast de schepping! Jullie gekken zijn het!

Wie trapt 'n godsdienstwaaninnige naar het gekkenhuis, naar Hans' inrichting? Dat doen jullie als theoloog! Je vermoordt de ziel omdat je over verdoemenis praat. Elk woord, dat van de kansel uitgesproken wordt en over verdoemenis spreekt, is 'n nagel voor de eeuwigdurende kist ... voor de ziel, die nu haar universele ik gesmoord ziet. Het is 'n slag in het aangezicht van God, het is haar ziekte! Houd op met die verdoemenis, God is 'n Vader van Liefde!

René's gebeuren heeft met onderbewustzijn, met ziel en geest uit te staan. Met voortgang en ontwaking! Met hel en hemel, met de macro- en microkosmos. Dit is groot en bovennatuurlijk, als je het weten wilt, omdat het 'n gek bracht! Maar ik durf niet meer zeggen, dat álle gekken hun verstand hebben verloren; de verschijnselen tonen aan, dat er andere wetten spreken.

Ik zeg je, galstenen vind je niet in dit leven, ook geen zaagsel, dat regel-

recht door de lever naar de nieren stroomt en daar uitgebalanceerd wordt om het leven te zuiveren van elke smet, daarachter ziet de ziel het masker. Maar jullie zien dat niet ... je bent blind en blijft het? En toch lachen jullie? Zijn jullie zo zeker, dat alles goed is? Denk je waarachtig, dat God niet meer geluk voor ons heeft? Dat de ziel haar goddelijk „nirwana” in de vijf minuten, die een aards leven duurt, bereikt? Ik zeg je, wil je haar leren kennen, daal dan af in deze wereld, doe je andere duikerpak aan, want je zult hierin gebrek aan levensadem voelen. Zoek het in het leven, in jezelf, de verschijnselen wijzen je de weg naar omhoog! Daal af in dit menselijke, onmetelijke ik, werp stellingen omver ... leg nieuwe fundamenten – sta niet stil, want je bent deeltjes van het nieuwe leven! Geleerdheid heeft niets te betekenen, wél gevoel, want dat is eeuwigdurend!”

Ik kijk naar Hans, en aan zijn ogen zie ik dat ik geslaagd ben. En de anderen hebben heilig ontzag voor zijn woord.

„Cum Laude, Frederik!”

Ik bedank hem en Karel en Erica drukken me hun handen. Ik zie vriendelijke gezichten, overgave voel ik. Laat komen wat komt. Hans kijkt naar Ten Hove ... de kwikstaart was ingeslapen, nacht is het voor hem en de zijnen. Hij kijkt naar zijn vrouw, die met Jan Rap en z'n maat danst – ergens, waar hij niet bij is. Van Hoogten sluimert en Van Stein lijkt boordevol. Ze praten nog even en gaan weg. De één viel de ander aan, nu hebben ze allen hun stelsels en bewijzen. Hans is wijzer geworden, die denkt anders. Wenen heeft er schuld aan, Grinzing ... de wijn, liefde ook!

Het gesprek deint heen en weer, ieder zegt iets, de geleerden wisselen van gedachten. Ze geven volmondig toe, dat de geestelijke faculteiten op een dood punt staan. Ze behoeven zich niet te schamen, er is niets aan te doen. Weer volgen zij René, de verschijnselen van Erica en andere moeders. Ze vliegen over de aarde en hebben het over Socrates, Plato, Aristoteles, Freud, gaan even kijken in het oude Egypte, betreden een Tempel en lopen er zo weer uit, tekenen en kladderen gelijk Renétje deed. Boeken zij winst? Van alles blijft niets over!

Ja, zegt Hans, wat bezitten we eigenlijk. De techniek kan verder, net als de medicus, bijvoorbeeld Karel. En jullie, Van Hoogten en Van Stein, zijn dat, en de kwikstaart, die doet of hij er niet bij is. Wij kennen de ziel niet! Wij staan machteloos, maar jullie hebben houvast waar wij met lege handen staan. Ziekte en narigheid op de wereld – of je nu gek bent of ernstig ziek – het is narigheid. Ons karakter deugt niet. Wij zijn het! We moeten aan een andere tijd beginnen. Ik wilde, dat ik het alleen voor het zeggen had! Juist, Frederik, ik wilde, dat ik het mocht zeggen, dan zou alles anders zijn.

Hans ... Maar het is gepraat in de ruimte. Karel laat hen uit, ze zijn leeg-

gepraat, de geleerden verwijderen zich, het toneel loopt leeg. Ze gaan links en rechts, ik blijf alleen achter, maar Erica komt terug. Ze vraagt nog:

„Jij zult mijn jongen nooit alleen laten, hè, Frederik?”

„Nooit, Erica, als het in mijn macht is, ben ik er. Zolang ik leef sta ik naast hem.”

Als Erica naar boven gaat, blijf ik nog even zitten denken, maar dan is het ook voor mij tijd. Om mij is stilte. Huiveren doe ik niet, maar een gevoel in me vraagt: „Wat nu?” Maar ik zie het. Mijn ziel wil nog wat zeggen, en dan hoor ik mezelf:

„Zag je al die maskers?”

Toen ging ik weg, het doek sluit zich, we gaan naar het volgende bedrijf. Of er nog spanning is? Een golf van gevoelens stormt erop mij af. Wat nu weer ...?

Ik ga regelrecht naar huis toe. Ik heb het verlangen gekregen om aantekeningen te maken. Achter mij loopt iemand die in zichzelf mompelt en blijkbaar kwaad is over het een of ander. Ook geen geluk. Wat is geluk? Ik ben het! Wat is harmonie? Ik wil het worden! Want ik geloof niet, dat ik het ben. De man mompelt nóg. Hij verstoort de rust die in mij was. Ik ga nog een eind om ... Zó, nu is het beter.

En ook dat gaf me te denken.

Wéér zo'n masker, altijd maskers, nimmer zie je 'n harmonisch mens. Is er geen geluk?

Hoe onbegrijpelijk ben je, Vader!

Zie je dan niet, Frederik, dat ons kind doofstom wordt?

Door de aantekeningen stormden problemen op me af, die één voor één vroegen om beleefd en geschreven te worden. Een nieuw verschijnsel dat mijn aandacht verdient. De geleerden hebben er schuld aan. Hadden die mensen niet over Socrates en Plato gepraat, ik geloof niet, dat mijn voelhorens zo scherp hadden gereageerd op het wetenschappelijke gedoe als ik nu onderging. Spoken zijn het thans voor me. Het is merkwaardig ... kwaad, goed, rechtvaardigheid, liefde en geluk, hartstocht en geweld, lieflijkheid en welwillendheid, het gehele woordenboek voor goed en kwaad; alle menselijke eigenschappen zijn het die 'n masker dragen en voor me staan. En kijk daar nu eens achter. Ze willen beleefd worden, ze vragen erom, ze dagen mij uit. En tenslotte zie ik René.

Het kind zit met de menselijke eigenschappen te spelen als met loden soldaatjes. Het neemt één voor één zo'n karaktertrek in de handjes en bekijkt het tafereel. Je zou zeggen, denk ik bij mezelf, dat hij nu reeds weet wat goed en verkeerd is ... Wanneer er van zijn leven uitgaat dat hij 'n goed soldaatje voor zich ziet, dan zie ik 'n glimlach achter zijn masker tevoorschijn treden, die echter bliksemsnel zichzelf of door 'n andere kracht verschuilt, om even later als heel iets anders terug te keren. En dan smijt René het ding weg. Hij trapt erop met z'n pootjes, kijkt naar links en rechts, zoals ik doe ... en wordt het ook voor hem alsof hij die eigenschappen als levende persoonlijkheden voor zich ziet. Nu wordt het te veel voor het kind, het legt zich midden in de kamer neer en wil slapen.

Een visioen? Betekent dit iets? Als het beeld verdwenen is, voel ik me wat opgelucht, de drang van al die menselijke eigenschappen mindert. Waarin leef ik eigenlijk? Wat is de bedoeling van dit alles? Beleven we weer narigheid? In mijn boek staat:

„Ik geloof, dat we naar 'n andere tijd marcheren. Er zullen veranderingen komen voor René. Ik dacht eerst, dat ik wetenschappelijke aantekeningen zou ontleden, nu blijkt, dat het René is. Ik kom er nog niet achter, maar het zegt iets. Ik voel geen angst, maar ik ga begrijpen, dat men mij daar nodig heeft.

Het menselijke woordenboek is het, dat de jongen beleeft en als gestalten voor zich ziet. Een gevoel in mij zegt, dat wij volkomen op elkaar zijn ingesteld en dat René de zaken van zijn leventje aan mij doorgeeft. Er is dus toch beïnvloeding van verre mogelijk, of we bezitten, wat ik zeer zeker aanvaarden kan, een telepathische éénheid, die je feitelijk overal in de natuur waarnemen

kunt.

Dit is het! Ik ga maar niet verder, dit is het!! Wij zijn bloemen van één kleur, we zijn van één gevoelssoort, ik geloof ook, dat onze karakters die éénheid beleven. En hierdoor spreekt alles! Het is niet gek!”

Toen legde ik me neer en sliep spoedig in. Korte tijd later – het begint erg wazig, als liep ik in ’n mist – voel ik me buiten. Het weer klaart op. Het is morgen, de dauw ligt op het land en heeft zich overal vastgezet. Maar de zon komt en spoedig is alles anders. Het wordt ’n pracht dag. Je zult het zien.

Ik ga door bossen en vlakten, het groen buiten lacht me toe, vogels zingen. Daarginds staat ’n grote boom, ik zie er weer één. Mijn ogen zien naar de grond en daar zie ik ’n kind. Het wezentje leunt tegen het machtige gevaarte. Wie is het? Ik denk aan René ... Tussen mij en hem ligt een brede sloot. Ik kan het kind niet bereiken. Ik roep, maar krijg geen antwoord. Harder is mijn geroep, even slechts kijkt het kind en slaapt weer in. En toch is het wakker. Nogmaals roep ik: „Ré-nééééé ...” Ik leg de klemtoon op beide e’s. Ik stel ’n lichte schrik vast; het kind doezelt en geeft geen kik. Ik voel pijn, smart ...! Het speelt met iets en van verre voel ik, dat het de loden soldaatjes zijn. Ook ik zet me neer, van mijn plaats af volg ik het kind. Een tijdlang doet het niets en staart voor zich uit. Het ziet me niet.

Nu komt er beweging in het kind. Als het opstaat, slaat het tegen de grond. Het staat weer op, maar het struikelt. Wéér springt het kind op, doch het komt niet verder. Het lijkt me, dat het kind duizelig is. Toch wil het hier weg, de natuur in. Maar het gaat niet. Het zet zich opnieuw neer, leunend tegen het grote gevaarte. Bloesem is er niet te zien. Dit is ’n andere natuur, een ander leven is het. Het kind valt in slaap. Ik denk, ik wrijf over m’n voorhoofd, ik wil weten wat het kan zijn en kijk even later op om te zien hoe het daar is. René is weg! Het kind is opgelost. Als ik de omgeving afspeur, zie ik het daarginds over ’n heuvel verdwijnen. Wég is dit leven voor mijn ogen en mijn omgeving. Het leven wandelt! Maar het zal ’n tijdlang ... Wat is het?

Na dergelijke dromen word ik steeds wakker. Ik denk dan bewust aan het beleefde en meestal zie ik het antwoord. Ook nu! Het zegt me, dat we ’n andere tijd ingaan. Ga ik mezelf na, maar door vergelijkingen naar René toe, dan weet ik het. Nu kunnen wij mensen wel zeggen, dat alles toeval is, maar die soldaatjes van René zie ik terug bij de geleerden. Dat is het woordenboek, doch René bezwijkt eronder. En dat woordenboek leeft in hem. Wat de geleerden onderbewustzijn noemen, spookt in het kind. Het wil zeggen, dat er in dat leven iets broeit, waardoor het doodgedrukt wordt. Het is zo zwaar, dat het dit leven volkomen overheerst. Maar daarachter zag ik ruimte, nieuw leven! Het kind krijgt plotseling tóch de kracht om verder te gaan. Dus – narigheid en geluk? De zon scheen! De dag neemt hem op, licht is er! Moeten

wij wanhopen? Néé! Ik ben weer voorbereid en ga slapen!

Geen vier dagen later stormt Anna mijn kamer binnen om het grote nieuws te vertellen. Ze schreit zich even uit. Ze is volkomen overstuurd. Dan zegt ze:

„Kom mee, Frederik, we geloven dat René gek wordt.”

„Wát zeg je, Anna? René gek? Kalm wat ... zover is het nog niet.”

Onderweg hoor ik wat er nu weer is geschied. Karel heeft het briefje, ik zal het aanstonds zien. Het gaat niet zozeer over het briefje, maar René ziet eruit alsof het kind doofstom is.

Karel verwacht me. „Hier, Frederik,” zegt hij, „kijk zelf maar.”

Ik lees door de krullen heen ...

„Als ik de blote billen van Anna zie, roep ik ha, ha, ha! Ik roep, ha, ha, ha ...!”

Wij naar boven. Erica zegt:

„Zie je het dan niet, Frederik? Ons kind wordt doofstom!”

René zit in z'n bedje, kijkt niet, staart maar voor zich uit. Mijn God, hoe is het mogelijk, hij zit daar net als tegen die boom! Hij wil opstaan, doch valt terug. Weer staat hij op ... hij valt, probeert opnieuw overeind te komen en zakt weer ineem ...

Erica vliegt op het kind af, doch voordat zij bij René is, sta ik voor haar.

„Even geduld, even slechts! Laat hem begaan.”

René probeert weer op te staan, maar kán niet! Het kind rolt terug en slaat achterover in het bedje. Ik weet wat Karel denkt. Kinderverlamming ... komt er in mij, maar daaraan geloof ik niet, René blijft liggen, doet de oogjes dicht. Ik leg even mijn hand op het hoofdje, het is koel. Geen koorts. Karel zegt het trouwens al. Geen koorts ... Maar wat dan? René slaapt al!

We zitten beneden. Erica schreit ... Anna schreit. De vrouwen gaan naar boven. Karel zegt:

„Is dit niet afschuwelijk, Frederik?”

Ik moet praten ... Ik moet hem vertellen wat ik heb gedroomd. Maar Erica en Anna moeten naar beneden komen, ook zij moeten het weten. Karel roept en ze komen dadelijk. We zijn allen ernstig als ik begin.

„Laat dat briefje voor wat het is. Dat komt straks ... Wat je nu ziet is van voorbijgaande aard. Zoals alles tenslotte. Ik houd nog steeds vol, dat René een geestelijk wonderkind is! Mijn droom en dit gebeuren is één toestand. Of geloven jullie hier niet aan? Wetenschap zegt ons niets. Wetenschap gelooft nog niet aan dromen. Wetenschap weet nog niet dat ouderen en kinderen, kinderen en ouderen, elkander steunen in dit leven, vooral, wanneer het om natuurlijke en bóvennatuurlijke zaken gaat. Ik voel, dat jullie hier weinig aan zullen hebben, maar nu het volgende.

Ik heb dit gecontroleerd ... ik spreek dus uit ervaring, door bewijzen ...?

Twee mensen op deze wereld willen schrijven. Ze weten van elkaar niets af ... alzo zal elk aan 'n boek beginnen. Toen het eerste uitkwam verscheen ook het tweede. Nu staan we voor het feit. Beide boeken zijn precies hetzelfde, de één moet van de ander hebben gestolen. De rechtbank komt erbij te pas, maar de bewijzen zijn er niet, door 'n bovennatuurlijke kracht waren deze mensen één. Wat het nu precies is, doet er niet toe, het geschiedde! Het spreekt vanzelf, dat ze erom gingen loten wiens boek verschijnen zou. Als twee druppels water lijken de geschriften op elkaar. Elk hoofdstuk precies hetzelfde, begin, behandeling, alles!

Geloven jullie niet aan geestelijke éénheid, dan heb je niets aan dit voorbeeld. Ik zeg je thans, dat René beter wordt ...! Ik zag hem over de bergen verdwijnen, er was zon, licht, hij wandelde alleen, maar hij wist waarheen hij ging. Toen ik daar naar hem keek, zag ik dat vallen en opstaan. Telkens probeerde hij het opnieuw. Het lukte niet. Toch probeerde het kind het weer, het ging niet, het sloeg tegen de grond, net als boven in zijn bedje. Dat is alles!”

Erica is wat rustiger. Anna kan er niet bij, maar ze zegt:

„En dat briefje dan, Frederik? Is dat niet verschrikkelijk?”

„Zo is het, Anna, maar dat breekt hem niet.”

„René is toch geen grote kerel? Ik heb het gevoel alsof men mij bespiedt. Ik durf me niet meer uit te kleden. Bah ...!”

Karel zit in de put. De vrouwen gaan weer naar boven. Ik zeg:

„Als je dit leest, Karel, lijkt het, alsof het op de maat van de muziek geschreven is. Dus nog muzikaal ook.” Ik fluit het deuntje. Ik begrijp het niet, maar het is er, het is muziek. Ik vlieg naar boven en roep Erica. Even later zit ze voor de vleugel. Ik zoek de noten op, want ik geloof, dat ik dit deuntje al eerder hoorde. Juist! Nu ik de noten hoor, weet ik het. Erica is het! Toen zij als 'n duivel speelde, kwam telkens deze octaaf voor de dag, die mij griezels bezorgde, omdat zij zo tartend was. Toen begon dat beestachtige, waarvan ik rilde en beefde, zodat ik haar uitschold voor wilde kat. Maar wat nu?

Erica vindt het onzin en smeert 'm. Ik verklaar Karel het geheel. Hij snapt het niet, wist ook niet, dat Erica in haar tijd zo van streek was. Ik noem het beïnvloeding door de moeder. Karel denkt nu, dat het mogelijk is. Wanneer de moeder baarden voelt en zo, is het kind ook in staat om van de moeder hetzelfde proces te beleven, te ondergaan, want beide levens zijn één.

Ik krijg deze lieden er weer uit ... Weer schijnt de zon even. Toch ligt er 'n ontzettende druk in huis. Het leven wordt zwaar op deze wijze, dat kan geen mens verwerken. Toch moet Karel beamen, dat dit de enige oplossing is. Het geschrijf blijft 'n groot raadsel. Voor mij staat vast, dat dit de enige mogelijkheid is om vast te stellen, wat er eigenlijk aan de hand is. Dit is de enige verklaring. René zit niet vast aan duivelsgedoe. Van binnenuit komt

het omhoog en kijkt het deze rotte wereld in. Toen zag het juist Anna in haar blootje staan, meer niet ...

„Moet je daar niet om lachen, Karel?”

Karel lacht inderdaad. Hij zegt:

„Het lijkt waarachtig wel of jij 'n nieuwe universiteit bouwt.”

„Ik ben eraan bezig, Karel, dit zijn fundamenten. Anna heeft echter de schrik te pakken en dat is nog erger, want ik weet niet wat ik daaraan moet doen.

Het onderbewustzijn, Karel, houdt van 'n verzetje. Dat zie je. Dat wezen lacht. Weet je dat niet? Zo zie je! Ik geloof niet, dat René behekt is. Erica denkt, dat de duivelen der hel hem te pakken hebben. Ik geloof het niet! Heeft Anna zich ontkleed waar René bij stond?”

„Daar heb ik niet aan gedacht, Frederik. Roep Anna eens.”

Anna staat voor de rechtbank. Ze schreit, over haar lippen komt er:

„Nu ga ik weg, voorgoed weg! Denk je, dat ik weer 'n ...”

„Nee, Anna, dat denk ik niet, zeg zoiets niet. We willen het woord niet eens horen. We geloven je volkomen! Hier is iets anders in het spel, het kijkt door de muren heen, Anna, anders niet! Ga rustig je gang, denk er niet meer aan en dreig niet met je vertrek. Maar we praten nog wel, kindje?”

Anna gaat weg, ze is er kapot van. Ik schiet in de lach en Karel doet mee. Hij moet zeggen:

„Hier is verdomme elke dag wat anders. Het lijkt hier wel 'n heksenketel ... duivelsgedoe is het. Maar er is tenminste 'n grappenmaker bij, waardoor je je de stuipen kunt lachen. Die Anna toch. Als het niet zó droevig was, zou ik me 'n ongeluk lachen!”

En Karel lacht ... Hij loopt het toneel af, waarheen weet ik niet. Direct hierna hoor ik hem Anna roepen.

„Anna, kom nog eens even beneden. Kom even voor het voetlicht ...!”

De deur gaat open, Anna komt binnen, haar schort voor haar ogen ... tranen rollen over haar wangen. Arme Anna! Karel zegt:

„Luister eens, Anna. Wat wij hier beleven, gaat jou en ons aan. Ik vraag je namens René: ga niet weg, het kind heeft je beslist nodig. Ik ben dokter ... Ik heb meer naakte mensen gezien dan jij denkt en ik verzeker je, dat er niets aan is. We zijn allemaal precies eender. Je trekt je van dat gekijk niets aan, versta je dat, Anna?”

Helpt niets, Karel. Zo krijg je Anna niet, zó zul je haar niet steunen. Laat dat maar aan mij over. Ik neem Anna bij een arm en ga met haar weg. We wandelen het hekje uit en het bos in. De mensen kijken ons niet eens aan, ze kennen ons. Anna krijgt echter toch een idee. Ze pakt mij bij m'n arm en trekt me mee. Terug naar huis. Naar boven, naar René. En zie, het kind is

wakker, het ligt daar rustig. Anna neemt het kind op, stopt hem vliegensvlug in het bad, kleedt hem weer, legt hem in de wagen en zegt tegen mij:

„Vooruit ... het bos in, hij moet ook mee.”

Anna blijft! Nu we wat tot rust komen, zegt ze:

„Wat moet ik doen, Frederik?”

Ik zei iets ... een mooi verschijnsel is het. Hoe is het mogelijk, denk ik bij mezelf, als je ergens om verlegen zit, geeft de natuur je alles.

„Kijk hier, Anna. Je hebt wel eens gehoord van hellen, hellen, waarin mensen leven die het aardse tranendal hebben verlaten. Of we daarin moeten geloven, weet ik niet, want wij weten er nog te weinig vanaf. Maar daarin leven, volgens mededelingen uit de Bijbel, mensen. En die mensen verlangen naar wat warmte, mensenwarmte, ze zien gaarne ons leventje terug, doch hebben het verloren. Dag in dag uit beloeren ons die mensen. Ze staan als het ware op verhoogde voetstukken naar ons te kijken. Vrouwen kijken naar de mannen, mannen naar de vrouwen. Want voor God is er niets te verbergen, Anna. Het is volgens mij onze naaktheid voor het Al. Wij mensen kunnen ons niet verbergen, als de mensen er niet zijn, is er iets anders, wat ons ziet, zodat kleren geen betekenis hebben, zomin als naaktheid.”

„Jij draait overal 'n punt aan, Frederik, maar ik vind het griezelig!”

„Dat nu juist niet, Anna. Je moet de dingen zien zoals ze zijn. Ik weet bijvoorbeeld, dat God alles van ons weet. De gestorven mens leeft volgens de Bijbel voort. Er zijn mensen op deze wereld die met de gestorven mens praten en boodschappen van hen ontvangen.”

„Kan dat, Frederik?”

„Ik ga geloven, Anna, dat het mogelijk is. En als die mensen even over de schutting kijken naar wat er in je tuintje staat, is dat dan zo erg? Je moet het menselijk gaan zien. Maar je moet voor jezelf kunnen zeggen: ik heb niets te verbergen, kijk gerust ... Ik ben als alle mensen. Of ik nu naakt voor je sta of gekleed – God kent elkeen. En nu, Anna, is kindertjes krijgen het mooiste wat er is. Ik zou je zoveel kunnen vertellen, maar dat komt nog wel, eerst dan geloof je, dat wij mensen geen maskers meer bezitten. Indien we daar zijn waar al die mensen 'n voortgang beleven, Anna, zie je, dat wij naakt zijn geboren en naakt zullen zijn in alles, áls die andere rechtelijke macht over ons leven spreekt. Als je je voor stoffelijke ogen afsluit, ben je er al. En geen van ons denkt eraan, dat jij je kuisheid verloren hebt, jij bent nog zo gaaf als wat ... O, Anna, is het niet wondervol? Is het niet om je dood te lachen? Houd jij dan niet van 'n pretje? Gun dat onzichtbare kereltje iets van je eigen schoonheid. Gun elkeen 'n blik in je hart, maar weet, dat het jou toebehoort! Dat komt nu alleen, Anna, omdat je zelf geen kindertjes hebt gekregen, dan denk je over alles anders. Er is geen narigheid ... jij bent jezelf en je gaat bewust

je gang. Héél de natuur staat naakt voor ons. Is dat niet de bedoeling van Onze-Lieve-Heer?”

„Als je het zo ziet, Frederik ...”

„Er is niets anders, Anna, je moet het zo zien.”

„En wat nu met dit kind?”

„René komt er wel. Kijk zelf, hij slaapt als 'n roos. We komen er wel door! Ik zweer het je, Anna.”

Als we terugkeren, is Anna zichzelf weer. Karel wacht (op) me, hij wil praten. Erica is er ook. Hij vraagt:

„En, heeft ze zichzelf of heb jij haar 'n luier om gedaan, Frederik?”

We lachen. Erica grijnst. Ze lacht niet. Ze kan het niet. Toch is er 'n andere straling in haar ogen. Ze denkt over iets na of is bezig zichzelf 'n ander gewaad aan te doen. Als ze het zegt, weten wij het. Ze loopt het toneel af, doch slingert ons toe:

„Ik weet nu eerst, dat ik geen ogen in m'n hoofd heb ... Die we vanbinnen hebben, mannen van wetenschap, kijken door het masker, deze van alledag zijn blind ... We zijn sufferds!”

Weg is Erica! We denken! Karel denkt hardop ... Hij zegt wat en ik versta:

„Mijn boerenafkomst is het! Als je denkt, dat je naakt bent, sta je in 'n Romeins gewaad jezelf uit te schelden. Ben je in rok, dan sta je naakt! Ik heb nu de anderen niet meer nodig, want we gaan alléén de straat maar over. Ik dank ze allen.” En tegen mij:

„Mond dicht, Frederik. Voorlopig althans. Ik ga het even boven vertellen. Wacht nog even.”

De boer keert terug. „Zó, we zullen het met elkaar uitvechten. Psychologen hebben we, geloof ik, voorlopig niet meer nodig. René moet dan maar doofstom worden, ik kan er niets aan veranderen. Ik laat mijn leven niet verpesten, daar zorg ik zelf voor.”

We denken even, dan komt er:

„En toch, Frederik, is het om je dood te lachen. Die Anna ook.”

Weer zwijgen we even, in gedachten verzonken en weer is het Karel die de stilte verbreekt:

„Tóch is het gek ... waar komen die bewuste woorden vandaan? Je komt er niet over uit. Ik sta volkomen stil. Ik kan geen mens helpen, ik beef. Ik ben niet in staat om m'n recepten te schrijven. Zieken zie ik niet meer. Dít overheerst alles. Muziek is het. Muziek zit erin, als je het mij vraagt, maar nu stormt het ook. Verdomme nog aan toe ... is 'n mens dan nimmer zichzelf? Zijn we nóóit alleen? Kunnen wij ons voor niets verbergen? Hoe diep is het leven? Hoe diep is 'n mens? Is het onderbewustzijn in staat achter het masker te zien? Houdt dat ook van naaktheid? Waar leven de hartstochtelijke eigen-

schappen in ons? In je grote teen soms? In je handen, je hoofd, je gestel, dat ervoor geschapen is. Hebben hersens er iets mee te maken? Het menselijke hart? Bloedsomloop? Wat is het? Hoe is het in elkaar gezet? Kunnen we waarlijk voordat we geboren zijn denken als volwassen mensen, Frederik? Weten wij dan al wat liefde is, wat kussen zijn? Weten wij dan al wat we zullen worden? Weten wij dan al of we vrouw zijn of man? Het gaat mij te ver en te diep!

Maar ik moet zeggen ... daar denkt iemand in. Of het voor of door René is: er wordt van daaruit gedacht en kijkt naar ons mensen. Men weet daar of je naakt bent of dat je in avondkleding rondwandelt, men weet daar wat je doet, wat je denkt, wat je eet en wat je drinkt! Het is griezelig, Frederik!

Ik zal m'n verstand bewaren ... je hebt gelijk, we moeten verder. Ik ga thans aan psychologie doen ... Machtig interessant is het, alleen al om René te begrijpen. Of, ik maak 'n eind aan dit leven. Ik walg ervan!"

We denken. Ik zit en hij loopt heen en weer. Erica, die weer binnenkomt, doet hetzelfde en ook zij denkt! We hebben onze eigen gedachten, we hebben onze eigen werelden. De één ziet het zo, de andere zo en de derde noemt het gevoel of persoonlijkheid of sensitiviteit. Wát het is, leer ik later wel, ook al staat het me voor m'n neus uit te lachen.

Er is weer rust in huis. De spanning blijft, René slaapt ... aan eten en drinken wordt niet gedacht. We zitten in de zorgen. Zorgen zijn het, die bovennatuurlijke betekenis bezitten. Ik weet wat mij te wachten staat, ik zal het zo goed mogelijk doen. Brieven zijn er, ik heb ze direct dóórgegeven. Wat komt er thans?

Enkele dagen later was er weer een briefje. Anna riep me niet; ze vond het beter om er maar geen drukte van te maken. En, ze heeft heel verstandig gehandeld. Erica en Karel weten het niet. Ik vertelde haar, dat dit beter was dan 'n hoop narigheid in huis. We spraken af, dat wij voortaan als het enigszins mogelijk is, deze varkentjes zelf zouden wassen. Ik kijk naar het briefje. Ik voel muziek.

Er staat: „Tralalalalaatje ... tralalalaatje ... kijk maar naar het gaatje ... tralalalaaaaa.” Muziek is het! Wat dat gaatje ermee te maken heeft, weet ik nog niet. Muziek ... muziek ... Ik hoor hoog en laag. Een deuntje is het maar dat is 'n zin ook. Muziek kan dichtten. Er groeit iets, iets wil zich openbaren. Wat is het? Een gek komt tot openbaring. Het leven stikt bijna van bezieling. Het leven barst bijna van inspiratie! We aanvaardden het. Anna gelooft het ook, ze vraagt me echter, of René niet gek wordt.

Nu ze achter het bedje kijkt, vindt ze 'n stuk papier. Een stuk papier met 'n gat erin. Het papier is verfrommeld, René heeft ermee gespeeld. Ik ga denken. Ik voel 'n chaos. Dat van de dag en de nacht is tot éénheid gekomen.

Ook dat van ons leven zegt iets aan het kind. Natuurlijk, het ziet 'n gat. En dat andere zijn letters, noten! Het kind verhaspelt alles, ook heel natuurlijk. We wachten weer af en leggen het hele geval naast ons neer. Voor Anna lijkt ook dit het allerbeste. En er is nog rust in huis. De eigenaren maken zich nu niet van streek. Wij voelen, dat we 'n band bezitten. Wij gaan zien dat we vader en moeder zijn en René ons kind. Anna vindt 't 'n uitkomst. Daar steunt ze nu op en ik vind 't goed. Karel en Erica moeten rust hebben. Karel moet kunnen werken, Erica's zenuwen moeten rust hebben. Zo hopen wij, dat wij het mogen zijn die die twee, de echte vader en moeder, kunnen opvangen. We voelen, dat we 'n geheim met ons dragen. Het is, alsof ik Anna en zij mij nog beter begrijpt. Ineens staan we nog dichterbij elkaar. Nu heeft ze geen angst meer dat men haar naakt ziet, ik geloof zelfs te mogen constateren, dat ze roosjes op de wangen krijgt. Als ik me niet vergis kijkt ze thans naar zichzelf. Ik veronderstel het maar, maar ook deze gedachten stromen door m'n ziel.

Ik zou willen zeggen: Anna, ga verder. Hoe oud ben je thans? Ik geloof vijfenveertig ... 'n mooie vrouw is het. Wat 'n prachtig figuur heeft ze. Mooi voorhoofd met vastberaden blik. Prachtige, rustige ogen ook, mooi gevormde lippen. Ze waggelt niet, ze heeft 'n stap als 'n dame, die Erica haar zou kunnen benijden. Ik zie haar in 'n mooi gewaad. Ik zie haar in avondgewaad aan tafel, te midden van veel mensen. Ze zegt iets, ze spreekt vrij, bezit 'n voortreffelijke conversatie.

Ik sta in een hoekje en kijk naar haar. Ze ziet me niet. Ze heeft er geen erg in. Hoe mollig is ze!

Anna weet 't nu! En dat door René? Is dat geen kunst? Feitelijk moesten Karel en Erica het weten. Bij even nadenken kom ik erop terug, want dan is het weg, of er vallen stukken af en dan is die broze vaas beschadigd. Mooi is het, ik zou haast zeggen: heilig! Wat is 'n mens toch mooi!

Anna heeft nu naar zichzelf gekeken, ze had zichzelf nog nooit gezien! Ze wist niet eens, dat zij er was. Ze had er geen erg in dat ze naakt kon zijn, ze had altijd kleren aan. Nu zijn die kleren weg, 'n masker was het? En de kleine René sloeg met één slag dat ganse harnas aan gruzelementen. Anna zoekt de stukken niet op, ze heeft het hele geheel het raam uitgegooid. Ze kijkt naar dit nieuwe leven en vindt het 'n wonder. Ik wéét het nu en Karel en Erica kunnen het ook weten; maar zij zijn blind. En nu weet ik ook, dat ik er met geen woord van rep. Maar ik let op; wonderbaarlijk is het. Die grote René toch!

Ik ga het bos maar weer in. Op m'n bankje ga ik verder.

René, René, René, toch! Wat ben je 'n kunstenaar! Hoe is het mogelijk! Mijn God, wat ben je knap! Mijn God, wat ben je onbegrijpelijk voor 'n

mens, maar wat is álles gewoon, zo natuurlijk. René is 'n wonder!

Dat kunnen doodgewone mensen niet. Dit is hogere psychologie! Ik zag immers, dat Anna niet meer op slofjes loopt, ze draagt al schoenen. Zag je, Frederik, hoe zij gekleed was? Hoe die rokken vielen? Gewoonweg 'n wonder! Zag je haar gelaat? Nieuw is het, dertig jaar is ze! Zag je haar ogen? Ze stralen! Zag je haar lippen? Gereed om te kussen! Zag je haar stap? Een dame kan het haar niet verbeteren. En ze let op haar woorden. Ze is ánders, op slag ánders, en dat door 'n gek, 'n doofstomme! Nee, door 'n naaktkijker, die geen mens van vlees en bloed gezien heeft! Een wonder is het! Een ongelooflijk wonder is het, als je het mij vraagt. Die Anna toch!

O, die René ... Renétje toch, wat ben je 'n mirakel!

In mijn dagboek staat:

„Ik beleefde vandaag wonderen. Waarachtige wonderen. Ik heb 'n psychologie ontdekt die niet van deze wereld is, maar een „bovennatuurlijke” inhoud heeft. Het maakt van onbewusten bewusten, van armen rijken, van boeren stadse lui en van 'n dienstmeisje 'n mevrouw, dode ogen doet het stralen als zonnen, van menselijke lichamen maakt het adonissen, van alledaagse kletspraat „wetenschap”, van doodgaan nieuw leven ...! Of het je ingespoten kan worden door 'n injectie of door 'n poedertje met wat water, weet ik nog niet, ik ben daar nog niet achter gekomen, maar ik beleef er iets van en het maakte mij ontzettend gelukkig.

Ik geloof nu, dat die vrouw uit de Bijbel niet op honderdjarige leeftijd één kind, maar 'n vierling had kunnen krijgen. Zó heeft het je te pakken, zó almachtig is het voor je ziel, leven, geest en stoffelijke zelfstandigheid, die ik, zo geloof ik, eerst thans ga begrijpen. Nu stroomt er uit mijn leven: ik geloof aan wonderen! Ik geloof nu, dat 'n mens op slag kan veranderen en wel ten goede. Ik wist wel, dat 'n mens ineens in een duivel kon veranderen, de gekste en onbarmhartigste dingen kan doen, waar je als nuchter mens voor staat te kijken en moet denken, dat de Satan zelf 'n kermistent opgetrokken heeft; maar voor 'n mens ten goede? Ik wist het niet, ik had het ook nog niet beleefd ... voor mij waren dat juist de ongelooflijkste verhalen die de Bijbel ons vertelt, maar die nu nooit meer geschieden. En die zijn er nu! Ik geloof, dat ook ik mezelf nog niet ken. Ik geloof nu, dat 'n mens naar de natuur toe kan veranderen. En het gekste daarvan is, dat ik er eerlijk voor uitkom ... Ik heb thans het verlangen gekregen om mezelf naakt te zien! Is dat niet vreemd? Toch vind ik het doodgewoon, ik geloof, dat ik mezelf nog nooit zag.

En toen geschiedde ook dat wonder! Eerst nog wat bedeesd ... kuis. Toen met wat meer bewustzijn en natuurlijkheid en dan liet ik me los. Já, dacht ik, zó slecht sta jij er nog niet op, ik had werkelijk niet gedacht, dat je zo'n flink, zo'n mooi kasteeltje had. En die snor staat je best. Een mán ben je!

Ik scharrelde nog wat rond, schoot in m'n pyjama en flirtte met mezelf. Niet onkuis natuurlijk! Ik vond mezelf 'n schepping! Het is zó natuurlijk, zó vanzelfsprekend, dat het was, alsof de natuur met me concurreerde, ik kreeg 'n gestalte te zien, de bloedsomloop versnelde zich als 'n motor die op volle toeren gaat draaien, m'n hart bonkte tot in mijn keel en ikzelf als de persoonlijkheid, (kreeg) het gevoel om aan liefdadigheid te doen. Ik merkte op, dat ik float, daarna lispelde. En ten slotte kwam er 'n bewustwording in me om vandaag ik de vlag uit te hangen.

Ik ben duizend jaar jonger geworden ...! Vandaag!!! In één dag, néé in enkele uren tijds!!! Vandaag is het de 21ste van het jaar 1900 en zoveel, bijna hartje winter, maar ik loop in 'n lente met mijn kop in de wind en ik sta in de bloesem. Anna ook! Karel en Erica weten er niets van, ze zien het niet. Wat 'n geluk is dat voor ons. Ik zal erover waken. Ik geloof nu ook, dat ik het kan. Als Anna maar niet op de verschillende bloemetjes trapt, deze perkjes zijn zo-even eerst aangelegd.

Wat ik enige dagen terug nog niet wist, weet ik nu. Anna is veranderd, René precies dezelfde gebleven. We geloven wel, dat het kind doofstom kan worden, maar nu dringt het nog niet tot ons door. Zijn leven spreekt niet meer, er stikt iets vanbinnen. Dat leven zwijgt nu als het graf, het is net, alsof hij 'n tijdlang zijn krachten heeft weggegeven. Of de motor waardoor zijn machine loopt zo-even is stilgezet. Wij willen zon zien! Karel zei tegen Anna, waardoor ik alweer wist, dat hij er glad naast was:

„Ik ben blij, Anna, dat je naar mij geluisterd hebt.”

Anna zei niets meer dan: „Zó, dan is het in orde.”

Karel wist feitelijk niet wat hij aan haar had, doch die gedachten kon ik raden, Anna was nog wat sikkeneurig en dat was tevens te begrijpen. O, Karel, indien je nu eens achter dit masker kon zien, mán, wat zou je ervan denken? Ik moet nu wel beamen, dat 'n boer, ook al gaat hij naar de stad, z'n grond toch niet voelt verdwijnen. Nu loopt hij op sterke, stevige bodem, maar hij voelt ook de beploegde grond. En dat is het waggelen wat hij doet, dat ook scheepslui nimmer verliezen. Karel blijft boer! Anna is thans wetenschappelijk onderlegd, wat volkomen nieuw is voor haar leven en waarvan Karel 'n studie heeft gemaakt, maar de reine psychologie er niet van kent. Anna ziet nu wetenschappelijk vooruit en handelt erdoor.

Maar René is het! Karel heeft hier geen verstand van. Hij zou dat wel willen, je krijgt het echter niet voor niets ... het kan je bloed kosten. Anna heeft nu een hoop kleren gekocht. Eergisteren ging ze even inkopen, maar als 'n dame. Erica keek haar na, denkt, dat ze iets ziet, iets anders aan haar leven voelt, toch zinkt ze weer in zichzelf weg. Ze keek ook nú in een zon en zag het licht niet! Maar zie dit verschil eens? Er zijn thans geen verschijnselen, ze

is volkomen zichzelf en toch is ze stekeblind. Ik wil maar zeggen: ook al denk je dat je jezelf bent, je ziet niet alles. En nu heb je zelf 'n masker voor, je bent onnatuurlijk. Of is het wat anders? Erica zag niet, dat daar 'n nieuwe ster was ontdekt en dat René de astronoom is; ze zou ('t) niet eens kunnen aanvaarden. Zo ja, dan sloeg het in haar brein en werd zij wellicht ... volslagen gek!

Je moet Anna's haardracht nu eens zien. Ik hoop waarachtig, dat ze niet te ver gaat, dan komt haar geheim in de straatgoot. Er komen lippen in beweging, ze hebben iets te zeggen, ogen zien wat meer en daar lig je. Als andere mensen er zich mee bemoeien, lééft het niet meer, men kist het onmiddellijk. Nu valt de ster als 'n vuurspuwende berg naar beneden, je wordt uit je baan gelicht en kunt van voren af aan beginnen. Maar waar vind je zo'n inspiratie terug? Ik geloof, nergens! Ik denk, dat René de enige is die het bezit. Ik denk, dat zij de grens kent waarheen ze moet. En daar ziet ze dan haar eigen halt. Nu blijft haar leven ruim en lichtend.

Er gebeuren wonderen om ons heen, we kijken opnieuw door spleetjes, deze lantaarnpaal is van ongekende kracht, tussen hemel en aarde zijn ze, of is dat ding gegoten, van licht voorzien!

Voor mij is nu alles mogelijk. Ik zie me nu buiten in de natuur. Ook die moeder vraagt me:

„Hoe zie ik eruit? Ik was altijd zo, maar ik wist het.”

Is dat niet wondervol? Ik geloof, dat de mensen niet weten hoe mooi ze zijn, indien ze het wisten maakten zij niet zoveel van dat schone kapot. Wat zijn er een kasteeltjes vernietigd in de eeuwen die voorbijgingen! Ik moet er niet aan denken. Ik zie nu dat, ook al ben je naakt, God je steeds 'n ander kleedje gaf, maar vele lieden maakten er een masker van!

De mensen in de zaal bekijken zich al. De één is nog mooier dan de ander. Nog nooit hebben ze zoiets moois gezien. En het stuk boeit geweldig, het slaat in. Ze willen het wel tienmaal zien!

René rukt hun maskers af. Wij maken ons gereed voor het volgende bedrijf ... en er kwamen weer bloemen. Thans voor Renétje! Anna en ik waren zo blij. Erica en Karel zijn boven ... ze kleden zich al voor het volgende tafereel. Wat zal er thans weer geschieden? Ik zeg je, voor maskers heb ik geen angst meer! Want ook daarachter leeft de reine klaarte.

Ik vraag nog wat van die gekke liefde! Ik geloof, ik heb de smaak ervan te pakken. Tot straks.

Frederik, kom bij ons, René heeft je nodig!

Een lange, koude, natte winter hebben wij achter ons. Het voorjaar is nu in zicht, mens en dier verlangen naar ander weer. Hoe al die maanden voorbij gevlogen zijn, weet ik nog niet. Maar dat komt, omdat je hevig bezig bent; de problemen je ten volle opeisen en vooral, omdat je het alledaagse vergeet. Dat zijn de zorgen voor de mens, zorgen doen je alles vergeten, door leed en smart valt alles in het niet. Als je jarenlang voor zo'n masker staat, vergeet je alles, onbenullige zaken hebben ook geen betekenis meer, je staat alleen open voor het ernstige, het is juist datgene waardoor je geslagen werd.

We leefden goed, er was hoegenaamd niets dat ons stoorde, ook al bleef René stil, hangerig en neerslachtig, ook al was er bijna geen leven meer in het kind, wij hielden ons staande. En zo zijn wij die lange winter door gesukkeld. We hebben heel weinig paardgereden, Erica en Karel hadden er geen zin meer in. En Hans werkte zo hard, dat hij geen seconde aan 'n ander gunde, de zieken hadden zijn volle belangstelling. Daarvoor staat hij open. Ik vond het prachtig, iets beters is er niet voor zijn persoonlijkheid. Wat ik had verwacht gebeurde niet. Ik had gedacht, dat hij met 'n blonde Wienerin was teruggekeerd. Ik hoorde wel het een en ander, doch hij schijnt niet te bijten. Ik denk, dat mijnheer ook hierin het vorstelijke zoekt en er alles voor over heeft ook, maar dat is niet zo eenvoudig. Meestal heb je juist de verkeerde. Ik hoop voor hem, dat hij geen levend lijk koopt, het zou hem vermoorden.

Maar wij weten het niet. In mij bleef het zomer. Toen ik midden in de winter ergens wandelde gebeurde het, dat onder die bergen sneeuw en ijs het zaad des Heren tot me sprak en ging dichten. Ik had gedichtjes kunnen maken, maar ik ben er het type niet voor ... Ik houd niet van die zalvende taal, als kind kon ik het al niet uitstaan. Ik geloof, dat het 'n gebrek is. Weten doe ik het niet.

Ik ging er dus niet op in. Maar toen het toch op mezelf bleef doorwerken, stelde ik me daar voor open en hoorde ik ...

„Tralala, tralala, tralalaatje ...” en als slot:

„Ga ik er dansend in, heb ik pret

En dan ben je zalig

Lieflijker dan ooit

Waarheen ga je?”

Dat vond ik nu net iets voor 'n kind. Maar onder sneeuw en ijs vandaan komt het getralala van René tot me. En er volgde nog:

„Diep het uit jezelf op

Tracht het daar te vangen

Geef het aan de mensen door
Of je wordt door mij gehangen!”

Niet aardig ... waarom moet ik gehangen worden? Wat ik ervan snapte, was dit. Ook al is René ziek – het kind is ziek ... Karel gooit het op kinder-verlamming, al is dat niet juist – toch broedt dat verkeerde zintuig bij hem de eieren uit. Dit zijn de eitjes van René. Hij zat daar onder het ijs en de sneeuw, ik zag het. Met andere woorden: tot stikkens toe in de koude. Zijn ziek-zijn, déze ellende. Erica vroeg me toen:

„Frederik, kom bij ons, René heeft je nodig.”

En dat is wel waar, dacht ik, maar dan ben ik mijn vrijheid kwijt. Ik wil alles voor René doen, maar is dat nu noodzakelijk? We hebben erover gepraat. Karel vond, dat het niet nodig was. Alleen de vrouwen vonden het voor René beter, omdat het kind naar me vroeg, het weinige dat er over die lipjes kwam. En toch ... iets zei me: doe het nog niet, wacht af ... straks heeft men je hier nodig. Dus besloten we nog even af te wachten. Maar de kamer is al voor me gereedgemaakt, ik kan als ik wil zo verhuizen.

Wat mijn eigen woning betreft ... een oud man ruimt de boel op, stoft wat, hij heeft in zijn leven niets anders gedaan, voor de rest ga ik eruit en eet buiten de deur. Alles gaat zo vanzelf, dat ik de man eigenlijk niet eens zie, ook al loopt hij bij me over de vloer. Ik heb het dus getroffen. Eén ding weet ik: 'n ander iets heeft me daar gehouden, anders was ik allang weer op reis gegaan. Ik heb m'n zit ... en mijn taak, geloof ik, bewust en in vrede in handen gekregen.

Maar René is erg ziek. Misschien dat het voorjaar beterschap brengt. Ik weet het niet. Karel denkt al aan Zwitserland. Erica wil er niet van weten, zij wil hier niet weg. Het spreekt vanzelf, dat ze bedoelt, dat ze dan mee gaat. Maar ook dat is alweer gesmoord ... elke dag is er wat anders. Nu rennen de doktoren weer in huis, trap op, trap af. Verandering is er niet te zien. Vraag je het mij op de man af, dan zeg ik, dat René doofstom lijkt! Zielig is het. Ik kreeg vele malen te horen:

„Waar zit je nu met je „geestelijk wonderkind”?”

Erica zei onder andere:

„Ik wou, dat ik maar 'n doodgewone jongen had, die vuiligheid kan me gestolen worden.”

En dan sta je toch maar. Je hebt het te aanvaarden, er valt niets te zeggen, je hebt geen benen meer onder je lichaam, je ligt als 'n stuk vuil in 'n hoek. Ik ging de straat niet op, maar zo is het! Wat doe je? Niets! En Karel is precies eender. Alles bijeen dus kraait mijn haan vandaag koning, en morgen gaat hij de soep in. Karel kluipt aan de beentjes, eet er zelfs magere soep van, omdat de boer dacht, dat hanensoep 'n bijzondere smaak bezat, maar waarvan wij

het geraamte niet wilden zien. Anna vond hem dan ook uitheems, van die kerel kon je nooit op aan, altijd was er weer iets anders. Karel lacht, hij zegt weinig de laatste maanden, hij piekert. Het is 'n druk, ook hij kan die karrenvracht niet aan, het duurt te lang.

In ieder geval moet ik aanvaarden, dat dit geestelijke wonder verschijnse-
len vertoont van bloedarmoede en van kinderverlamming. De beentjes zijn zo slap, dat je er doorheen kijkt. Ook al is kinderverlamming anders, Karel zegt, dat het net zoiets is. En met de andere heren was het precies hetzelfde geval. Ten Hove kwam ook kijken, maar die komt niet meer boven. Anna gooit de kwikstaart de deur voor z'n neus dicht, zeggend, dat het kind slaapt. Toen de kwikstaart zag, dat René met 'n papiertje lag te frommelen, wist hij meteen, dat Anna niet op hem gesteld is. Nu zie je, dat de geleerde uit haar buurt blijft, haar straal negeert, want we zien hem niet meer.

René is er nog zieker door geworden. Erica dacht al, dat ze haar kind zou verliezen. Nu ging alles van mij overboord. Niets deugde er meer. Ik ben 'n fantast. Het deed mij pijn, maar wat kon ik doen? En op dat moment wist ik, waarom ik geen lust had om te verhuizen. Wat voor narigheid zou ik hebben geschapen? Ik vond het 'n bescherming! Ik ben nu nog mezelf, had ik daar gewoond, dan was ik met heel m'n hebben en houden op straat gezet. Ik had die vrouwen en Karel in de weg gelopen en het vreselijke einde moeten aanvaarden. Alles weg, niemand geloofde het ... Toch stierf onze vriendschap.

Zo onredelijk zijn mensen. Ik weet niet waaraan ik dat te danken heb, maar ik wilde niet. Ik neem dus aan, dat ook mijn innerlijk afgestemd is op de eigen bescherming en het dan zomaar aan mezelf doorgeeft. Ik hoorde het toevallig, nee ik voelde het, een bewijs, dat er gevoelige sensitiviteit bestaat. Maar René werd er niet beter door.

Dit op het toneel verteld schept narigheid in de zaal, maar het hoort erbij. En het voert je naar het nieuwe leven, waarop wij wachten.

Soms dacht ik, dat René beter zou worden alleen reeds doordat ik er was. Nu weet ik wel beter. Als 'n ziekte uitgezikt moet worden, kan je bidden zo hard je wilt, helpen doet het je niet. Vanaf dat ogenblik ben ik niet aan de waarde van het gebed gaan twifelen, maar wij kregen er toch wonderlijke gesprekken door en zagen de zaken daarna weer anders.

We zaten op 'n avond bij de haard, toen Erica zei:

„Ik laat 'n mis lezen voor René.”

Karel springt uit zijn stoel op, kijkt haar aan als 'n wildeman en zegt:

„Wat wil jij? Hoor ik dat goed? Wil jij voor René 'n mis laten lezen?”

Verbouwereerd kijkt zij hem aan en vraagt op haar beurt:

„Is dat zoiets gek? Is dat zo vreemd, vraag ik je.”

„Maar vrouw ...” gaat Karel ertegenin, „ben je stapel geworden?”

„Ik doe het door iemand anders, als je dat maar weet.”

„Dat heeft er niets mee te maken, mevrouw Wolff, je bent niet goed snik. Een mis lezen voor René? Moet het kind dood?”

„Voor zijn gezondheid is het.”

„Als je dat doet breek ik je nek!” dreigt Karel en meteen zijn de poppen aan het dansen. Een ruzie van jewelste! Karel vliegt de kamer uit, we horen hem boven met deuren smijten. Erica hem achterna. Ik zit alleen op het toneel en praat met mezelf. Wat voor narigheden gebeuren er toch. Ik hoor Karel schreeuwen. Hij heeft het over God hier en daar, de driftkop is weer in hem ontwaakt. Het is het gebrul van zijn eigen karakter, dat masker is nog niet kapot geslagen; als 'n lintworm zuigt het dierlijke zich aan zijn leven vast. Eerst die kop nog, Karel! Jarenlang heeft hij zich kunnen beheersen, nu is er geen houden meer aan, maar de werkelijkheid wast z'n voetjes. Dat wordt wat! Hij scheldt, hij vloekt, hij heeft het over mij. De ruwste woorden kiest 'n mens altijd als hij gelijk wil hebben. Ook dat is niet vreemd ... ineens slaat zo'n mens z'n eigen voetstuk aan gruzels, breekt af waaraan jarenlang is gebouwd, alsof er geen ruimte meer is, géén gedachten, noch gevoel, om zo'n narigheidje te kunnen opvangen. Wij zijn géén honden, géén katten, maar hadden we maar iets, 'n ietsje van dat geduld, die goeigheid, zo'n dierlijk karakter! Foei ... ik ben er nog niet!

Hoor die deur knallen, die Karel toch! Erica hoor ik er bovenuit en ik hoor ook Anna. Wat wil de driftkop? Ik hoor, dat hij van plan is, René in observatie te laten nemen. Erica wil dat niet toestaan, ze is mans genoeg om haar eigen kind te verzorgen. Het gaat nu hard tegen hard. Dit wordt de ontspanning, opgekropte zenuwen krijgen ontlading, of, alles dan maar kapot! Alles! Maar ik moet het nog beleven. Daar komt mijnheer. Als 'n wilde stier staat hij voor me. Wat wil je, Karel? Nu hoor ik:

„En jij met je verdomde, verrotte psychologie, mijn huis uit, vooruit, vlug wat, mijn huis uit. Ik word gek van je snuit, eruit zeg ik je, vuile schoft! Ik trap je mijn huis uit!”

Ik geef hem geen antwoord. Ik ben volkomen mezelf en laat hem uitrazen. Erica en Anna vliegen hem aan, ze verdedigen mij. Hij moet dat maar eens proberen. Uit beider mond komt er:

„Als Frederik weg moet, gaan wij ook, lelijke driftkop.”

Anna scheldt hem uit voor bulldog. Hij hoort het niet. Hij steekt 'n sigaret op en smijt het ding meteen weer weg. Het is erg kinderachtig. Wat is 'n mens toch 'n akelig wezen. Hoe erbarmelijk ziet Karel eruit en dat zo ineens. Maar hij geeft zich niet.

„Ik zeg je nogmaals ... wanneer je dergelijke dingen uithaalt, breek ik je nek. Morgenmiddag gaat René naar professor Van Loon.”

Dat neemt Erica niet ... Het is iets, waar zij zich met haar ganse wezen tegen verzet. Vader en moeder vechten zonder het eigenlijk te weten. Nú heeft één masker hen te pakken of zijn het er duizenden tegelijk. Je zou zo zeggen! Anna heeft 'n plan bedacht. Ze komt naar me toe en zegt:

„Kom, Frederik, wij hebben hier niets meer te zoeken. Voor die bulldog steek ik geen hand meer uit. Wat doe ik? Ik wil alleen het goede! Wat heb jij gedaan? Je bent één en al goedheid. En nu dit.”

Anna heeft niets anders te doen dan naar René te gaan. Ze gaat weg, haar tranen rollen als nooit te voren over haar wangen. Ze heeft echt verdriet. Karel zit daar en spuwt vuur. Erica trippelt heen en weer, ze daagt hem volkomen uit. Ik zit in 'n hoek van de kamer en denk er niet aan om te gaan. Als ik het nog één keer hoor, dat ik weg moet, dan ga ik erover denken. Hoe dan de beslissing zijn zal, weet ik nog niet, want je kunt zomaar niet op 'n mens ingaan die overspannen is. Ik weet zeker, dat Karel er straks spijt van heeft. Of ik zou mij lelijk moeten vergissen. Maar indien hij volhoudt dat ik moet vertrekken, dán ... ga ik om nóóit meer terug te keren! Ik ben géén vloermat!

Karel beeft, Erica bezwijkt bijna. Ik kan niets zeggen. Anna komt ons te hulp ... Ze staat plotseling in het gat van de deur en zegt:

„Hier, lelijke driftkop ... misschien kikker je hierdoor op.”

Ze gooit hem 'n briefje toe, Karel stort zich op het ding als 'n getergde leeuw op z'n prooi. Het schuim staat niet op zijn mond maar op zijn voorhoofd. We horen:

„Godverdikke nog aan toe, als dat niet ophoudt, vermoord ik ...!”

„Wie wil jij vermoorden?” ... vraagt Erica. „Wie, vraag ik je! Wie, dokter! Wie wil jij vermoorden?”

Erica staat voor hem, ze vecht met haar ogen. De lippen gespannen, ze is gereed voor de sprong, doch neemt die niet. Als 'n tijgerkat zie ik ze. Karel ziet grijs en groen, hij leest niet, want zijn ogen kijken eroverheen. Erica grist hem het papiertje uit z'n hand en komt naar mij toe. Karel vliegt haar na en neemt het haar weer af. Ik mag blijkbaar niet weten wat erop staat. Nu gaat het erom wie het krijgt. Toch heeft Erica het weer te pakken en geeft het mij.

„Kom Frederik, we zullen eens zien wat het is.”

We vliegen naar boven. René zit in zijn bedje. Erica pakt het kind en drukt het aan haar hart. Ze snikt het uit, het kind streelt haar met beide handjes. Ik lees:

„Boeha, boeha! Ik kan niet slapen, ome Frederik. Boeha is het!”

Wel iets bijzonders, niets voor een kind. Erica zegt tegen René:

„Zo, m'n liefje, kun je niet slapen? Wil boeha je iets doen? Ome Frederik zal je wel helpen. Kijk maar, daar is ome Frederik.”

Ze geeft mij het kind. Ik ga zitten en praat wat tegen dit ongekende leven-

tje, dat volgens de verschijnselen „levens” heeft te aanvaarden. Ik merk op, dat er een grote verandering is gekomen, er is meer vitaliteit in het kind, het schijnt, dat het niet meer zo zwak is. Wonderlijke dingen beleven we toch. Is dat soms zijn heuvel? Ik loop met het kind heen en weer ... René krijgt slaap, het kind rust in mijn armen. Ik leg het in het bedje. Erica zinkt in elkaar, ook haar moeten we verzorgen. Dan stormt de boer de trappen op. Hij overziet de situatie ... houdt Erica even later iets onder haar neus, bekijkt René en wringt zich in een stoel. Kop omlaag, zijn handen steunen het zware gevaarte waarin nu zoveel zorgen leven en al deze dingen worden bedacht. Als we ook dat eens konden openen om te kijken hoe eigenlijk die menselijke machine in elkaar zit. Wellicht kwamen we dan verder. Maar ik stel geen vertrouwen in menselijke hersens! Ik geloof, dat het heel iets anders is, maar wat het is, weet ik niet. Ergens in dit huis leeft er iets en van daaruit worden wij aangevallen.

Erica springt op en trekt me mee naar beneden. Het kind is rustig. Karel springt op, de beul schreit, wellicht voor het eerst in zijn leven, maar hij schreit. Of het echte tranen zijn, weet ik niet, maar hij heeft ze! Wat ook deze dingen betekenen, zal ik wel nooit leren kennen, maar ze zijn er altijd ... als er iets in de machine knapt, vast loopt, óf bezwijkt! Het lijkt iets gek, doch dat is het ook niet. Ook de natuur schreit, alles schreit, maar je moet het kunnen zien. Ik weet wel, dat deze geen „kus” hebben beleefd, ik zie geen graf. Ook dit is 'n masker voor me. De beul schreit slechts enkele seconden, dan hervindt hij zichzelf. Net als ik dacht. Hij wil praten, maar kan het niet. Ik zeg: „Tot straks, Karel, of tot morgen, ik ga even het bos in.”

Erica houdt me tegen, ze klampt zich aan m'n jas vast. Ik weet wel, dit is geen mannelijke handeling, maar ik kan niet anders. Ik vind het zó kinderachtig, zo onbeholpen, dat ik erin stik. Ik moet wat lucht hebben.

„Je komt terug, Frederik,” zegt Erica. „Je komt terug, Frederik,” zegt Anna.

„Ik kom terug, kinderen, ik kom wel terug! Vast en zeker, ik kom! Houd je maar rustig.”

Ik wandel, ik hoef aan niets te denken, want er is niets, René wordt beter! Dát weet ik nu zeker. Hij ging zojuist zijn heuveltje over. Ik zit op m'n bankje en geniet van het bar slechte weer. Wat wil je, Frederik? Deze dag vloog voorbij. Ik wil denken, maar kan het niet. Onder m'n dekens komen er tafferelen op mij af, even later ging ik door een „dood”. Zonder masker, geloof ik, maar ik weet het niet zeker.

In de morgen kwamen er bloemen, met een briefje erbij van Karel. „Frederik, vergeef het me maar.” Dat dacht ik wel, ook dat grote bezit leeft in Karel. Het is waar, hij kán zijn hoofd buigen en nu kunnen wij verdergaan. Het is het machtigste bezit, weet ik nu, nee, kén ik al zolang, van de mens. Nu kun je direct verderbouwen óf je staat stil, voor een duisternis, het kan zelfs des

duivels zijn. Weet ik ook, al zolang geleden! Maar die bloemen toch. Indien er nu geen bloemen waren, wat dan, Karel? Hoe nu, Karel? Denk er eens over na, Karel! Wanneer je dit alles eens met je naakte-ik moest vergoeden, wat dan, Karel? Ik zie nu je onbeholpenheid, want hiervan bezit je niets. Foei, foei toch, wat wordt het moeilijk. Ik hoor:

„Voor mezelf droeg ik wat steen aan,
om daarvan een Tempel te bouwen.

Toen ik klaar was, zag ik, hoe ongelukkig mijn kasteeltje was.”

Echt kinderlijk, maar dat komt van René. Ik vang het zomaar uit de ruimte op. Het is ook voor Karel, voor ons allen, voor dier en plant, geloof ik. Já, zo is het.

Ook ik vlieg de deur uit om bloemen te kopen. Ik schaam me, want ik heb nog niets anders. Ook ik zit nog aan 'n bloem of ik was hier niet meer, geloof ik! René krijgt ze ... Het zal het mooiste zijn wat ik ooit heb bedacht. En Erica en Anna krijgen bloemen, met een kaartje erbij voor Karel ...! Ik zou hem het liefst een kist vol radijsjes willen sturen of een droge koe om te melken ... já, wat al niet, zodat hij leert hoe het moet! Ik schreef erop:

„Alles is goed, Karel, ook dit! Als je je ... lichtjes ... in je ogen maar niet verliest, niet dooft, want dát ...?”

En nu wacht ik af. Wat zijn mensen toch vreemd. Ik teken aan:

„Wat heb ik toch veel geleerd. Ik heb geleerd, hoe het „niét” moet. De mensen willen hun zorgen niet aanvaarden. Ik zie het nu, het is hun val. Als ze hun zin niet krijgen worden ze kwaad en begint het gescheld. Vloeken doen ze dan ook en ze verwensen Hem, van wie ze zoveel schoons kregen. Ik zal over alles nadenken. Ik heb nu behoefte om met Sientje uit te gaan. En dat doe ik.”

We zijn buiten ... onderweg en in harmonie met het dier, denk ik verder over mijn ziel en mijn persoonlijkheid! We gaan stapvoets, Sientje geniet. Het is alsof het dier me nog beter begrijpt dan anders. Voelt het dier menselijke smart aan? Je zou zeggen van wel.

Verdriet willen de mensen niet. Of ze schuld hebben aan het eigen ongeluk ... dát zou ik gaarne willen weten. Ik weet het wel, maar ik heb de fundamenteen nog niet. Maar ik zal wachten. De plaats waar deze fundamenteen zullen worden neergelegd ... zie ik!

René gaat vooruit, en dat is mijn geluk. Hoe machtig is het. Ik geloof dat dit 'n zegen wordt voor ons allen. Er is maar één weg, Frederik, één is er en die moeten wij vinden. Eerst dan kun je beginnen te bouwen. Vele wegen leiden naar Rome, maar er is er slechts één tot de universele waarheid. Eéntje maar! En daarvoor boog Karel zijn stierennek. Goddank! O, ik ben zo gelukkig, alleen om Karel. Het is het grootste geschenk in mijn leven, voor

vandaag dan. Morgen zal ik wel weer zien. Ook voor overmorgen en voor maanden, ik geloof voor jaren, zie ik het al. En dan komen er andere tranen, betere! Foei wat 'n gat, wat 'n kuil zie ik toch. Karel schonk mij 'n bloem van zijn hart, van zijn levende hart. En die wil ik bezitten. Deze verwelkt nooit, geloof ik nu, áls de voeding goed is, de oorsprong niet ingeslagen wordt. Gooi nu dit leven gerust op 'n mesthoop, later, veel later zie je, dat je toch, ondanks alles nog ergens voor deugde. Zo'n mens toch!

Twee dagen bleef ik weg ... toen reeds stonden Erica en Anna voor m'n deur en moest ik mee. Ik kreeg nog op m'n kop ook. En even later zitten wij bijeen alsof er niets is gebeurd. Maar Karel is ernstig. Hij zegt:

„Wat kan 'n mens toch gekke dingen doen. Vandaag ben je sterk, morgen verraden we onze vrienden en trappen ze de deur uit. We schelden ze uit voor vuile schoften en weten eigenlijk niet eens dat we het doen en zo onbeholpen zijn. Als je het masker ziet, schrei je, je zou alles willen doen om het weer goed te maken. Maar ben je ertoe in staat? We willen voor elkaar sterven ... doch het wolkje in de verte maakt je al angstig. Géén brandstapels! Aan de ren en hard ook! Ernstig denken kun je niet, je gelooft niet meer wat er wordt gezegd, maar je bent het zélf! Zand erover, Frederik.”

Karel schenkt in, we stoten aan, ook Erica en Anna doen mee. Het is weer zo gewoon menselijk als wat. Maar ja ... het vocht is er nu eenmaal. Ik geloof niet, dat wij het later nog nodig hebben. Nu hoort het erbij. En wij mensen weten niet beter. Dan zegt Karel:

„Weet je, Frederik, dat René veel beter is? Ik vind het 'n wonder. Wil je hem zien?”

We zijn boven, René vliegt op me af en wil in m'n armen. Het kind bezit nu een andere vitaliteit, déze beurt het lichaam op. Vanwaar die krachten komen weet ik niet en Karel zal er ook geen weet van hebben. Erica en Anna denken dat ik het ben, die het kind gezondheid en levensmoed schonk. Ik eigen me deze bovennatuurlijke geschenken niet toe ... ik vind me nog te sufferig. Maar wij gaan vooruit, ook al begrijpen wij er niets van. Toch zijn we gelukkig! Maar wat zal de toekomst brengen? Karel weet, dat de geestesgesteldheid van René niet normaal is. Erica en Anna ook, wij allen weten het, maar ik geloof het niet!

We zitten weer beneden. Het toneel staat vol bloemen, er zijn erbij die voor René bestemd waren. Anna drinkt ook iets, ze zit tegenover mij en kijkt. Wat 'n lieflijkheid toch.

Erica zit tegenover Karel ... zij kijkt haar kwajongen naar zich toe. Niemand zegt iets, maar we praten innerlijk. De lippen gesloten, innerlijk is er rust, vrede, eenheid gekomen. Menselijke harten zijn geopend, strijd, leed, smart in het leven bindt harten!

We krijgen nog iets van Karel. We zeggen geen proost meer, we weten het al, het zou nu banaal klinken. Armoedig is het! Zo-even had het nog betekenis, nu is ook dat al gekraakt. Weer 'n ander masker, óf een handeling, omgezet door 'n daad, evolueert en neemt je een trede hoger ... Waarheen? Waar is het einde, het uiteindelijk te beleven, zodat je kunt zeggen, nú is het goed? Dit is het goede? Ik weet het nog niet!

We denken! Allemaal denken we aan René. Wat zal er morgen weer geschieden? Overmorgen? Hoe zijn wij het volgende jaar? Alsof Erica mijn gedachten vertolken wil, horen wij:

„Hoe zal ónze toekomst zijn? Hoe die van Renétje?”

Karel reageert al en maakt er een eind aan. Uit hem valt er:

„Ik ga naar 'n zieke, hij heeft mij nodig.”

Een nieuw fundament, Karel, voel ik, wéét ik nu. Hij kust Erica hartelijk goedenavond. „Tot straks, kindje” komt er over zijn lippen. Zo'n bloem toch! Een ándere kus, déze had geen masker. Wat leren we toch een boel, élke seconde ben je oneindig! Gedachtenloze dingen zijn er niet geschapen ... ook dát leerde ik vandaag, nu nét geleden. Er wás 'n graf, waarlijk, maar deze mensen „vloegen” eroverheen. Doch ik geloof ook, dat álle radertjes werkende, dienende waren voor dit ogenblikje. Zo'n menselijke machine toch!

Erica laat hem gaan, maar zegt:

„Kom, Anna, wij gaan even kijken.”

Ik blijf alleen op het toneel. De spanning in de zaal en onder mijn hart is voelbaar ... want wat is het laatste woord? Eerst dan weten de mensen dat het stuk geëindigd is. Je zou het wel willen weten, maar wij zijn er nog niet. In mij komt er beweging. Ik heb nog iets te zeggen. Ik zeg tegen mezelf:

„Was je eigen masker er ook bij, Frederik? Tracht het dan te leren kennen, wil je gereed zijn voor het volgende.”

Het doek valt en ik ga zonder iets te zeggen huiswaarts, want ik heb nieuwe dingen ontdekt in mezelf en in mijn vrienden en die zetten mij tot schrijven.

Het stuk duurde ongeveer twee en 'n half uur. Als je het korter wilt maken is dat mogelijk, maar dan leer je niets. Ik zeg je, dat ik niet meer durf te zeggen, dat álle gekken abnormaal zijn, aan de verschijnselen mocht ik reeds vaststellen dat het niet zo is! Maar zie je de diepte van dit masker? Ik heb het grote verlangen in mij om ook dat te leren kennen. Ik weet het, het is de reine klaarte.

O, Renétje ... Ik geloof toch, dat ik spoedig ga verhuizen! En dan? Já, wat dan? Of moet ik een tijd wegblijven, jou vergeten? Dát kan ik niet! Ik zie je snuitje voor me! Ik ben één met je, altijd ... tussen dag en nacht zien wij elkaar. Aan je voeten lig ik neergeknield, tot aan mijn laatste snik, omdat ik weet waardoor het mij geschonken werd. Zul jij het dan zijn die mij roept?

Eerst dán weten het de anderen ... En ik herhaal:
René, jij bent 'n Geestelijk Wonderkind ...

Einde Eerste Deel

Deel 2

O, Frederik, wat ben ik bedrogen

Wat ze niet hebben verwacht is toch geschied; onze René is vanmorgen naar school gegaan. Er is verandering gekomen, ook al weten ze, dat zijn gevoelsleven niet voor honderd procent ontwikkeld is. Hij gaat dan ook naar een hogere-fröbelschool, waar hij eerst de dingen van elke dag te leren krijgt. Hoe hij zich zal ontwikkelen is nog voor iedereen een raadsel, niettemin moet het kind onder de mensen. Voor Erica en Anna is het geen feestdag. Karel weet niet wat hij ervan denken moet en geeft het over. De zon schijnt, toch regent het voor de beide vrouwen. Hoe Renétje erover denkt, vragen wij niet: het kind zou niet weten wat wij bedoelen. In de ogen van zijn moeder zag ik tranen en in die van Anna verdriet en medelijden. De druk van het oerwoud is het, het gemis van het waarachtige geluk, dat Erica dwars zit. En hoe kan het ook anders?

Ik geloof wel, dat ouders op die dag zenuwachtig zijn. Immers, hun vlees en bloed komt nu met de maatschappij in aanraking. Ze stellen er zich veel van voor, de kinderen zullen goed leren en later voor de wereld een taak aanvaarden. De vader denkt al dat zijn zoon hem opvolgt; die ziet vanuit zijn wereld naar dat leven en wacht met ongeduld hoe het zal ontwaken. Is het niet zo?

Moeders denken er anders over, zij staan voor een verlies, de kinderen zijn nu onder haar directe zorgen vandaan. Voor de moeder is dat soms leed en smart; ik geloof niet, dat er één moeder is die haar tranen bedwingen kan op zo'n dag, het uur van afscheid, het ogenblik voor haar en haar kind, dat een splitsing veroorzaakt.

Ik kan mij nog herinneren toen ik op die bewuste dag naar school moest en voor enkele uren het ouderlijk huis ging verlaten. O, hoe had mijn moeder het te pakken. Mijn vader vond het aanstellerij. Hij ging nog verder en zei: „Het lijkt armoedig, onbeholpen is het, zoiets doe je niet. Een mens moet nadenken, een mens moet kunnen overgeven. Ja, 'n mens heeft dit te aanvaarden!” Ik weet wel, dat mijn moeder heel erg sentimenteel was. Vader ging er tegenin en dacht het op zijn manier te behandelen, hetgeen hem niet goed af ging, omdat hij steeds te hard optrad. En toen was het al 'n klein drama. Dagenlang hadden zij het over die morgen, ze kwamen er niet over uitgepraat, waardoor ik me ging „voelen” en hen als een kwajongen uitlachte achter hun rug.

Ik zei reeds: voor Erica is het diepe smart, zij had zo gaarne haar jongen gewoon, normaal gezien. Haar moederlijke trots is gebroken! Ze voelt een mes in haar hart, en haar bloed stroomt uit innerlijke wonden. Ze ziet haar

kind, haar Renétje, tussen al die andere kinderen als het zwarte schaap ... de enkeling! Ik hoor haar nog zeggen: „Mijn God, waar heb ik dit aan verdiend? Ben ik dan zó slecht? Wat heb ik gedaan, dat mijn kind onnatuurlijk op deze wereld kwam?”

Zij dacht te bidden, maar ik weet het, géén van ons kon het! Niet één van ons heeft 'n kinderlijk gebed tot „HEM” kunnen opzenden. We stikten erin! Anna zei: „Ik schei er maar (mee) uit, het helpt je toch niets! Je gebeden worden niet verhoord, kúnnen niet verhoord worden. En waarom zal ik mij dan nog langer afbeulen?”

En ook dat is weer een groot gat voor het menselijke hart! Het is méér, het is het ellendigste wat er is! Het stuurt je tot de bewuste wánhoop, het alléén zijn, het alléén staan, hulpeloosheid is het! Maar miljoenen mensen, zielen van God, bidden om iets. Al die kinderen van één Vader bidden, liggen neergeknield aan „ZIJN” voeten, máár „HIJ” zwijgt! Bidden helpt niet! Maar wat dan? Is er geen God?

Vraag het deze miljoenen mensen maar, allen baden, niets helpt! God zwijgt! Hij laat ons alleen! Is het dan zó vreemd te verlangen om achter ál die maskers te mogen kijken? Ik wil er die miljoenen, de bedrogen, gemartelde, geslagen massa door helpen. Ik wil proberen te dienen en is dit nu onmenselijk? Moeten wij ons leven hiervoor afsluiten? Blindelings een kuil ingaan en ons laten verongelukken?

Ik moet eerlijk zijn, ook ik stond machteloos, ook ik stikte in mijn gebed! Maar ik vroeg me op 'n dag af, wáár moet dit schip stranden, waarheen voert dit nietige, toch zo machtige menselijke scheepje mijn leven en dat van al die miljoenen mensen? En wat wil dit brokje ellende, dat Renétje is, beginnen, als een gezond mens het al te zwaar, te moeilijk vindt in dit leven? Wat wil dit leventje, dacht ik, als het straks ontwaakt?

Mensen bidden, mensen leggen bloemen aan de voeten van hun Vader van Liefde, zoals het heet en men denkt, bloemen die hun hoop, verlangen, het dorsten naar wat geluk vertolkten, ook voor „ZIJN” Zoon, Christus, maar geen antwoord, God bleef zwijgen! En toen renden ze hun kerken uit ... geslagen, gebroken zijn deze menselijke harten, omdat God zwijgt! Ik hoorde ál dat gekerm tot me komen. Ik was er zélf bij, ook ik strompelde huiswaarts, leeg waren mijn handen, ik voelde geen dankbaarheid meer onder mijn hart, het Vaderlijke gezag bleek gesmoord te zijn. Heb ik aan alles schuld? Wij allen schreeuwden om hulp, dag in, dag uit, niets hielp, géén hulp, geen liefdevolle handen die ons zouden steunen, niets, alléén diepe duisternis. Een afschuwelijk masker is het!

Ten einde raad zwegen we maar. Niet één durfde omhoog kijken. Karel leerde Erica en Anna hoe te handelen. Hij is het geweest, die door zijn „wer-

king, natuur en het menselijk lot” Erica en Anna enigszins de kracht gaf de dingen te aanvaarden zoals ze in werkelijkheid waren. Met alle afbraak en ellende toe. En ze hebben het gekund! Ze deden hun best! Ze droegen hun leed en smart vrouwelijk, als moeders. O, ze wisten, wel, dat er nog meer ellende is, begrepen zeer zeker, dat meerdere mensen heftiger worden geslagen, nog dieper in deze menselijke afbraak worden getrapt, dan zij hadden te dragen door hun René. Karel was het, die zei:

„De wereld draait door. De aarde maakt elke dag haar taak af, ze vraagt niet wat wij doen, ze gaat verder. Kom, we moeten er maar ’n streep onder zetten. Er blijft ons niets anders over. Ook mijn zieken worden gekist.”

Omdat Karel elke dag met „leven en dood” te maken heeft, denkt hij er anders over en kan hij zijn eigen leed beter verwerken. Hij ziet meer narigheid, hij staat er middenin en moet tonen sterk te zijn, anders hebben de zieken hem niet nodig.

In deze twee jaar is er allerlei gebeurd, allemaal dingen die, net als de vorige, maskers optrekken en dus problemen voor ons waren. We hebben ze doorleefd zo goed en kwaad als dat ging, de feiten verstandelijk beredeneerd om er ten slotte een eind aan te maken, wilden we verzekerd zijn van rust en vrede in huis. Ik ben intussen verhuisd en woon nu bij de familie in. René had me nodig ... volgens Erica en Anna. En ik geloof, dat ze gelijk hadden, want voor veel was ik hun steun, ’n springplank, ’n lichtbaken.

We hebben nog enkele briefjes ontvangen, doch die waren deels zeer onduidelijk, deels wat bewuster geschreven, maar we wisten er geen raad mee. Ook ik niet! Er waren verschijnselen die mij aantoonde uit welke richting het geschrevene tot ons kwam, doch ik stond alleen en was niet in staat om achter de maskers te zien.

Mijn kamer ligt naast die van René. Ik ging met het kind om als ’n schoolmeester dat zou doen, doch intussen werkte ik aan onze vriendschap. René moest voelen, dat hij niet alleen stond. Ik geloof, dat ik mag zeggen, dat mij dat volkomen gelukt is. Erica en Anna vonden het ’n wonder en Karel was mij zeer dankbaar en toonde mij dat telkens weer. De rest legden we in handen van „Moeder Natuur”!

Toen vroeg ik me af: indien dit leven eens ontwaakt, wat dan? Ik twijfelde aan niets, mij bleef ’n schat van wijsheid over, ik dankte God voor deze werkelijkheid, waarvan de anderen niets begrepen. En dat waren mijn gelegde fundamenten! Ik sta er bovenop, ook al zien ze dat niet. Ik weet, dat dit ene ééns zal ontwaken! Maar ik mag er niet op vooruitlopen.

We hebben er eigenlijk alles bijgehaald wat maar enigszins mogelijk was. We hebben over splitsing van persoonlijkheid gesproken, over geestelijke inwerking, astrale beïnvloeding en al zo meer. We geloofden enkele uren zelfs

aan „spoken”, dat er ’n kracht in en om ons leefde, die er pret in had ons het leven te vergallen en het kind René voor gek te verklaren. We hebben waarlijk even gedacht: daar gaat Renétje, regelrecht naar het gekkenhuis. Er is niets aan te doen, niets ... dit is zijn onherroepelijk lot! Een bekend parapsycholoog had het over hersenverweking, maar toen zag deze man er voor zichzelf geen gat meer in en ook hij stond maar wat te dazen.

Karel zei: „Dat kun je alweer de kat wijsmaken, maar mij niet!”

Een ander plaatste ons voor ’n hypnotische slaap, die het dagbewustzijn stoorde en volkomen in zich opzooog, waardoor nu de ziel geen levensvatbaarheid meer bezat. Het leek er even op dat deze man gelijk kreeg, maar door diep nadenken en wetenschappelijk geredeneer, vooral door het natuurlijke, verstandelijke denken van Karel, kreeg ook deze stelling of diagnose nul op het rekest en zij verdween in onze prullemand. Wij stonden voor maskers, voor onmenselijke problemen, waarmee we als normaal denkende mannen en vrouwen geen raad wisten, ook al bewandelde ik mijn eigen weg. Ik ging er niet af, ook al brak ik mijn nek over al die voetangels en klemmen, al die opgehoopte rommel van deze wereld, ik stapte niet in zo’n klem, ook al bleek het voor mij duisternis te zijn, ik ging verder! Eindelijk gooiden we alles overboord en kregen we rust, de doktoren gingen de deur weer uit!

Karel heeft alles gedaan wat in zijn vermogen lag en hij als dokter kon doen. Professoren hebben getracht het leven van René te peilen. Maar ook dat draaide op niets uit. Later heette het: „Seksuele afbraak, wel wat vroeg, maar het is niet anders, wij moeten het u zeggen.”

Erica werd woedend! Anna had hen één voor één hun nek kunnen omdraaien. Toen werd het Karel te bar en had je hem moeten zien. Ik genoot van dit wetenschappelijke gevecht. Ik leerde erdoor hóé te kijken, en te aanvaarden. Ik keek vanachter ’n natuurlijke zelfstandigheid naar al deze geleerden en wachtte, totdat ze aan mijn leven voorbijgingen, om dan te kijken wat voor schoons ze hadden achtergelaten. Het woord „seksuele afbraak” sloeg in, holderdebolder vlogen ze het huis uit. Ik zal het mijn leven lang niet vergeten. O, wat ’n dag was het.

„En toch mogen we niet klagen,” zei Erica op ’n morgen, toen ze alles had geprobeerd voor René en bemodderd thuis kwam en urenlang de tranen over haar wangen rolden.

„We hebben ook andere tijden gekend. Is het niet zo?”

Wij gaven haar volkomen gelijk. Maar we gingen door het nachtelijk duister, door regen en wind, het stormde ontzettend, we gingen door slangenholen en leeuwenkuilen en dachten soms, dat we ook nog werden gebrandstapeld. Nimmer mochten zij zien hoe het vuurtje aangestoken werd en goddank kwam het ook niet ter sprake. Wij hadden met dierlijke instincten

uit te staan, angstaanjagend gehuil en ik weet al niet hoeveel andere zaken meer, waarmee men de mens de stuipen op het lijf jaagt. En ik zei tegen mezelf: „We zijn er nog niet, wat jullie horen is maar kinderspel, wij zijn nog dagreizen verwijderd van het eigenlijke oerwoud. We zijn er nog niet!” Ik was wel zo verstandig om het aan geen van hen te zeggen, doch ik wachtte af en dacht er tevens het mijne van.

Erica was op 'n ogenblik zo van streek, dat zij naar helderzienden ging en die raadpleegde. Wellicht konden die mensen haar helpen. Spoedig kwam ze naar huis terug, bemodderd, besmet, bedrogen. We hoorden:

„O, Frederik, wat ben ik bedrogen.”

Men heeft haar leugens op de mouw gespeld. En ook ik was zo gek om haar te volgen. Ik wilde zo'n begenadigde raadplegen, wilde horen wat het bovennatuurlijke ervan wist, maar ook ik kwam bemodderd en haveloos thuis, volkomen verslagen, uiteengerukt, door het afschrikwekkende gedoe van al die mensen, deze satanische vrouwen en mannen. Maar wij deden het allemaal voor René! We wilden hem geluk schenken. Toen de wetenschap het niet meer wist, vlogen we naar links en rechts, omdat het menselijke drama te lang ons leven liet verongelukken. Mijn God, wat kunnen die mensen liegen!

Ze trekken er zich niets van aan, deze mannen en vrouwen, ze gaan over je lijk. Ze vertellen je doodleuk, dat je morgen sterven moet. En dit waren geen „Jehova”-klanten ... Het waren zieners en zienersessen, mensen, die in staat waren als medium op te treden tussen jezelf en hen, die reeds waren gekist. Nu heb ik meer ontzag voor 'n straatdief, voor de grootste schooier, meer ontzag voor 'n publieke vrouw, dan voor deze ongelooflijk slechte mensen. Ik heb nimmer gedacht, dat mensen dergelijke maskers konden vertegenwoordigen. Wanneer 'n dief tegen 'n lamp loopt, gaat dat leven de gevangenis in. Misschien begint het aan een ander leven, maar het aanvaardt water en brood en komt er eerlijk voor uit dat het gestolen heeft en te rot is voor deze maatschappij. Maar die vrouwen en mannen nu? Ze vegen hun geestelijke voeten aan je af en trekken zich niets aan van je smart, leed of narigheid, ze smijten je van 'n onzekere wal in 'n moddersloot, één, waaruit je in geen jaren uitkomt.

Vanzelfsprekend is Erica nimmer zover gekomen om voor René 'n mis te laten lezen. Maar wat doet 'n moeder voor haar zieke kind? Ze rende van de ene ziener en zienster naar de andere, totdat ze geen hemdje meer aan had, naakt stond. Maar ze heeft het masker gezien! Toen ze erachter kwam hoe dat ding eruitzag, lag ze zelf in de modder, was ze geslagen, zoals ze nog niet geslagen was. Hoe schreide ze.

Wat zijn dat voor mensen. Toen we er later over spraken, hebben wij er

maar om gelachen. Ik had toen het idee, dat wij aan het volgende tafereel waren begonnen, zo prachtig vond ik de eerste opzet en de dialoog van ons stuk, dat de „Geesteszieke” heet. Maar telkens weer hoorde ik Erica zeggen:

„Wat voor tuig is het, Frederik, is daar nu niets tegen te doen? Moeten duizenden mensen bewust en onbewust bedrogen worden? Een dief sluit men op, maar déze verdienen het evenzeer. Ik zie het als ’n modderige vlek op ons maatschappelijk gewaad. Je zou ze!”

En dat zijn mensen met bovennatuurlijke gaven. Ik vroeg me af of ook déze lieden naar deze wereld gezonden waren om miljoenen mensen uit de put te trekken? Heeft God niets anders? Deze mensen hebben geen geweten meer. Zo’n klavertjever wandelt niet in je buurt, ik moet de eerste mens nog zien die er z’n geluk door gekregen heeft.

Ze vertegenwoordigen duistere mentaliteit. Er zijn enkele treffers onder die mensen, ik heb hen niet ontmoet en Erica evenmin. Ze hebben allen één eigenschap gemeen, die volkomen bewust is: ze hebben je geld nodig! Je krijgt zonder het te vragen je vader en moeder op bezoek en dan kun je zo’n gek half uurtje met hen praten, waar je dan van alles wordt verteld. Ze dringen door tot de hemelen en hellen, vertellen je van leven en dood, over karmische wetten en „universele” mogelijkheden, totdat je voor de God van alle leven staat, waar ze je dan dwingen het hoofd te buigen en wat dieper in je zak te kijken. Wat ze dan verwachten is je geld, je bezit. Ze denken: die heb ik te pakken; hierin bezwijkt elk mensenkind? Ik geloof nu ook – vroeger begreep ik dat niet zo goed – dat er mensen zijn die hun vermogen op tafel konden leggen om dat grote geweld, dat goeddoen, te steunen. Sta je niet sterk op je benen, dan vlieg je erin en voordat je het weet, liggen je centen al op tafel, omdat je het gevoel gekregen hebt voor God en Zijn leven iets te doen. Ik dacht: nu sta je voor bewust bedrog. Dit is geen occulte gek; die heb ik leren kennen, je moet ervoor naar het Oosten, in het Westen leven die mensen niet. Toch is er weinig verschil, stelde ik later vast. Hier gaat het alleen om het geld. In het Oosten leven waarachtige occultisten en die hebben leergeld moeten betalen. Ze zijn óf waarlijk gek óf tot de straatcharlatanerie gedaald. Nu begint de onzin!

Ik zag thans alleen het menselijk masker, het vegeterende ik, dat niets anders doet dan de medemensen leegzuigen, de goedgezovige mens dieper trappen dan reeds gebeurd is en zij moesten aanvaarden. Ik zag geestelijk parasitisme, zó grondig doordacht, dat er wel duizenden moeten invliegen, omdat het „teken des kruises” voor de deur staat en al die borsten daarmee getooid zijn. Brandt er ook nog ’n vlammetje voor Christus, dan wee hen, die daar om hulp komen!

Toen ik al die maskers leerde kennen, stond ik voor m’n hond en kat en

daarachter voor het onvervalste instinct van het oerwoudkind, dat nog door niets is besmet en volkomen openstaat voor Moeder Natuur. Ik geloof te mogen zeggen, dat ik er iets van weet. Dat, waardoor we treffers beleefden, is aangeboren, natuurlijke sensitiviteit. Hierdoor voelen die mensen ... ze voelen je en je weet het niet, maar nu begint het zoeken.

Onder al dat zoeken ontwaakte René. En het is begonnen, toen Erica het eerste woord sprak over het „mislezen” voor haar jongen. Ik, domme, liet me ontvallen:

„Als het leven ontwaakt, dan komt het.”

Geen vier dagen later moet ik al komen:

„En Frederik, waar blijft de ontwaking? Zal het ontwakende leven ons niet bedriegen?”

Ik moest Erica het antwoord schuldig blijven. Daar stond ik weer, ze hadden medelijden met mij, maar bleven zichzelf. Ik zei:

„Je kunt geen huizen bouwen op woestijnzand.” Karel maakte ervan:

„Geef het over en je bent van alles af.”

Hij begon op dat ogenblik aan de zelfopbouw. Wij zouden toen rust gekregen hebben, indien Erica niet naar al die mensen was gegaan. En toen ik haar volgde, hadden we nieuwe ellende geschapen, vreselijker nog dan de reeds beleefde, deze ellende was walgelijk slecht. Erica komt op 'n dag bij me en zegt:

„We zijn nu spoedig door de karmische wetten heen, Frederik.”

Ik was verwonderd en vroeg:

„Wat zeg je daar? Wij zijn spoedig door de karmische wetten heen? Hoe kom je aan die onzin?”

Er volgde een verklaring en ik dacht erover na. Daardoor kreeg ik, vast als zij, lust er meer van te weten. Waarom ook niet? Maar toen de vier weken voorbij waren, dat René z'n karmische wetten kon kisten, stond Erica voor een nog groter probleem, want die morgen kwam er weer zo'n briefje. Toch zette zij haar onderzoek voort, met het bekende gevolg. Bemodderd kwam ze huis toe. Toen ik eens met Hans over deze mensen sprak, zei hij:

„Van dat soort, Frederik, hebben wij er genoeg. Ik begrijp niet, waarom gezonde mensen zo gek zijn zich met deze dingen in te laten. Wij weten er wel raad mee, spoedig knappen wij hen op, indien dat tenminste mogelijk is, of ze krijgen hun injecties. We leren hun die kunsten wel af.”

René kreeg geen roodvonk, de „karmische wetten” gingen hun eigen gang, de achterlijkheid van het kind bleef. Wat stoffelijke vooruitgang mochten we vaststellen en daar waren we zeer dankbaar voor. Erica gaf het enige verlichting. Het jonge leven ontwaakte niet. De doktoren moesten het hoofd buigen voor René, de kaartlegsters waren er glad naast en Karel kreeg gelijk:

werking is het, je kunt de natuur niet voorbijlopen. En toch, ik ben er tien jaar ouder door geworden. In mijn dagboek staat:

„Wat ik nooit had kunnen denken, deed ik vandaag, gisteren en enige maanden terug: ik ben naar helderzienden gegaan voor René. Ik geef toe dat ik door 'n scorpioen gebeten ben. O, wat hebben ze mij geslagen! Erica is er kapot van! Wat ik zag was 'n afschrikwekkend masker. Dood en verderf brengt het de mensen. Het is zó afschuwelijk, dat ik er eigenlijk geen naam voor vinden kan, alles, elk woord omtrent het duivelse in de mens, dat wij in ons woordenboek kunnen vinden, is niets vergeleken bij deze dierlijke fantasten. Ik heb me zó gewassen, als ik in lang niet had gedaan, zó vies voelde ik mezelf. Ik durfde in geen dagen de straat op, omdat ik dacht, dat elkeen wist dat ik naar helderzienden stonk. Ik wilde de mensen op straat niet besmetten. Een luis is 'n heilig diertje, een vlo ook, sedert varkensallures wetenschappelijke stelsels geworden zijn. Je voelt wel, wat ik bedoel: zó diep zie ik in dat leed, zó rot zijn die mensen! Ze zuigen je leeg! Onbarmhartig zijn ze, lijken van vaders en moeders hebben geen betekenis. Menselijke harten, hoe vol liefde ook, snijden ze aan stukken. Ze vermoorden je geestelijk!”

Toen Erica eens bij zo'n vrouw kwam, zei deze:

„U komt voor uw man, is het niet, hij ...” Had ze nu haar mond maar gehouden, dan had ze direct geweten dat ze bedrogen werd, doch haar eerlijkheid sprong naar voren en ze zei:

„Ik kom voor m'n zoontje, voor Renétje.”

Veel later begreep ze haar fout, doch toen hadden die scorpioenen haar reeds gestoken en was er geen redden meer aan. De vrouw herstelde zich bliksemsnel, draaide nog even om de zaak heen en ging verder. René werd gekraakt, het kind verhuisde naar Gene Zijde, het was al drie jaren dood, maar de dokter die het kind opereerde kon er niets aan doen. Ziet u, het kind is in handen van engeltjes en die hemelbewoners zorgen nu voor uw kind, straks ziet u het levend terug. Geef het maar over, mevrouw... God weet immers wat Hij doet? God weet wat Hij kan en voor uw kind is dat 'n openbaring, de karmische wetten lopen nu ten einde. De karmische wetten zijn zo dood als wat. Ze hebben het loodje moeten leggen.

Toen Erica van schrik uit haar stoel rolde, beschaamd om zoveel bedrog, dacht het zienmens dat ze bewusteloos werd. Erica vroeg wat ze schuldig was, gooide een tientje op tafel en verdween, armer dan ze gekomen was. Ze stond naakt op straat en voelde zich bezoedeld.

Een ander had het over René en maakte er Alaf van en vond zelf, dat het kind 'n mooie naam had. Ook zij had het over het verlies van haar kind, al die vrouwen wilden René maar in het graf zien. Néé, uw kind heeft niet geleden. Kinderen hebben het goed in de hemel. Geloof me, mevrouw, ik mis

er zelf drie. Ik weet, wat u voelt en ik zal alles doen om uw leed te verzachten. Hier is uw kleintje al, wat 'n mooi kind is het.

Zet het van u af, mevrouw, uw kind is gelukkig! Voor veel leed is uw kind bespaard gebleven ... En geef nu dat geld maar hier, had ze erbij moeten zeggen, doch dat kwam even later. Toen Erica zei, dat haar kind nog in leven was, grijsde haar 'n masker tegemoet, waarvan ze rilde en beefde. Voor de zoveelste maal had 'n stinkdier haar te pakken en had ze er haar bekomst van.

Wat zijn dit voor mensen, vroeg ik me af? Ze brengen ellende onder de goedgelovigen en trappen de gebroken zielen. Kijk door die maskers heen en zie hoe hun gezwollen levens stinken. De dame gaat verder! Of ze hun eigen klemmen en voetangels niet zien? Ze stappen eroverheen. Op deze wereld is dat mogelijk, maar hierna? En daar hebben ze het juist over, o, wat voor mensen leven er toch op aarde.

Ik heb mezelf een stevig pak slaag toegediend. Zo'n stommeling die ik was! Ik heb mezelf wakker geslagen. Ik wilde er een rechtelijk einde aan maken, maar werd gewoon uitgelachen. Toen sloot ik me enige dagen op, zoals ik al zei, want ik durfde me niet meer te vertonen. Hoe vies was ik, hoe ellendig smerig. Waar zich die adders al niet voor lenen. Er was er een bij, die me ronduit vroeg of ik geen trek had om te sterven. Halsoverkop vloog ik de deur uit en toen was ook voor mij het einde daar. Later hebben wij erom gelachen ... om al die smeerbeel ... ja, wij hadden pret!

Ik dacht, dat je je voor die mensen kon afsluiten. Ik deed het, maar zij ging 'n andere deur binnen en die bleek juist niet gesloten. Ik wachtte af en dacht: begin maar.

„Ik voel al iets,” verzekerde de dame me. „U moet er niet van schrikken, maar u leeft niet lang meer.”

Ik prevelde iets binnensmonds ... Toch trouwde ik nog een keer. En ik was al getrouwd ... Ik had al 'n vrouw gehad ... maar dat was niets voor me, hoorde niet bij mijn karakter.

„U gaat verhuizen, u wilt wel niet, maar u doet het, want uw huis verbrandt. Ik zie een man waarvoor u moet oppassen. Doe geen zaken met die dief, u vliegt erin. Hij ziet er zo en zo uit, u weet wel, zo'n klein snorretje zie ik. U bent heel gelukkig in de liefde; u gaat naar Nanna!”

Is dat 'n treffer! Ik schrok en zij gaat door, maar ziet dat ik ben aangeraakt. De eerste modderspat voel ik midden in mijn gezicht.

„U bent getuige van 'n huwelijk, dat vier weken duurt, dan liggen ze alweer overhoop. En dan komt de scheiding ... vanzelf, maar met heel veel lawaai, anders ging ik er niet eens op door. Niet prettig voor u, want die Nanna is er ook bij. Die vrouw is 'n slang. Wees voorzichtig, mijnheer, 'n slang is ze. En

daar zie ik 'n kind. Het draagt de naam van Enré!”

Als die vrouw de naam Nanna uitspreekt, weet ze, dat ze raak is. De parapsycholoog noemt dat 'n treffer, de onze dan, die wij voor René raadpleegden. Ik voel, dat deze vrouw voor m'n deur staat en het gat niet kan vinden. Ze staat voor me, maar tussen mij en haar leven is 'n houten deur. Komt ze op eigen kracht erdoor? Als ze de naam Enré uitspreekt, rammelt ze reeds met haar sleutel in het slot, maar krijgt toch de deur weer niet open. Rara, wat is dat, dacht ik, wat voor kunst beleef ik hier? Ik laat haar kletsen en zij gaat verder:

„Die Enré is zeer begaafd, weet u dat?” Ik knik.

„Bent u al in Indië geweest? Néé? U gaat er spoedig heen. Ik waarschuw u, niet over Spanje te reizen, want daar dreigt u gevaar. Vergeet het niet.” Ik knik en zij vervolgt:

„Ik zie een huis, een vrouw en een man en een dienstbode. Ik geloof, dat het die Nanna weer is. O, mijnheer, pas op voor dat stelletje! Die man is 'n grote dief, een chantagekliek is het, néén ... hoe heet dat, 'n bordeel! Als u die vrouw ziet, kent u haar onmiddellijk. Ze heeft boven haar rechteroog een litteken. Ze wil het wel verbergen, maar ze kan het niet. Als u die mensen kent, vertrekt u. U kunt u dus oriënteren.”

Ik knik en zij gaat verder:

„Die Nanna is 'n lichtekooi. Kent u haar niet?”

Ik haal mijn schouders op. Ze zegt:

„Dit is alles. Ik krijg tien gulden van u!”

De deur gaat achter me dicht. Wie volgt! Mij nooit meer gezien. En dat wijf zuigt bijna onze René uit mijn lijf. En dat noemen die geleerden treffers ... Ik schaamde me voor mezelf. Ik voelde, dat ik ons kind had laten bezoeden en trachtte dit met speelgoed weer goed te maken. Maar wat zijn wij mensen toch belhamels, onnadenkend slecht, de heiligste zaken van jezelf gooi je zomaar in die modderige levens te grabbel. O, wat heb ik mezelf uitgescholden. Toen Hans het hoorde, kreeg ik ervanlangs. Ik gunde hem deze pret. We hebben erover gepraat en gelachen, René verwend en toen was het weer voorbij. Maar dat nóóit meer!

Toch heb ik erover nagedacht. Van alles in mijn leven wil ik leren. We maakten vergelijkingen en constateerden, dat iedereen wel eens dingen zegt, die later uitkomen, maar de vrouwen en mannen die de helderziende spelen verdienen er grof geld mee. In mijn dagboek staat:

„Ze trachtten te voelen, meer is er niet. Wat René aan Erica doorgaf tijdens haar dragen, zuigen deze mensen uit je weg waar je met je neus bij zit. Ik weet precies wat het is en hoe ze het doen, ik heb er alleen nog geen woorden voor. Maar dat komt later wel. Verder zijn het adders! Het is het allerlaagste

bedrog wat ik ken. Dit moest onze maatschappij niet langer toestaan. Het is in duizenden gevallen zo erbarmelijk onmenselijk, dat ik alles wil doen om dat gespuis uit te roeien. Maar de politiemensen lachten me in m'n gezicht uit. Toen gaf ik het maar op!”

René bleef vooruitgaan, zijn geest stond op een peil, waaraan geen mens iets veranderen kon. Ik leerde hem iets. Anna deed er het hare bij en van Erica en Karel kreeg de jongen de rest. Vuile briefjes hebben we niet meer gehad. Zo gingen de maanden voorbij en was het wachten op zijn groei, zijn ontwaking.

En nu, vandaag, is hij naar 'n kleuterschool gegaan. Ik bracht hem weg en gaf hem over aan die zusterlijke handen. René is zeven jaar en enige maanden oud, te laat, naar wij weten, ten opzichte van het normale. Maar wat doe je? We wachtten met ongeduld hoe hij het de eerste morgen heeft gemaakt. Wat zal de juffrouw zeggen van ons kind? Hoe zullen de andere kinderen hem ontvangen? We weten allen maar al te goed, dat de jeugd hard is. De jeugd slaat juist dat leven wat het meest hulp behoeft. Ik voorzie, dat ze ook René aan flarden trekken, dat zijn arme zieltje bebloed, geslagen en mismakkt, ja volkomen onder de voet gelopen thuis zal komen. Ik voorzie, ja ik wéét, dat wij nu eerst voor de ellende komen te staan. O, hoe zullen ze hem aframmelen. Ik kan schreien, en Anna en Erica met mij. Wij weten het! We zijn zo bezorgd voor René! En toch: hij móest naar de mensen toe, hij moest naar andere kinderen.

Ik ben zo bang. Erica kwam zo-even bij me en zei:

„Wil je geloven, Frederik, dat mijn hart bloedt? Ik heb het gevoel, of ze daar mijn kind vermoorden. O, kon ik hem maar bij me houden.”

Ze keek me aan alsof ze me vragen wilde: „Had jij hem dan niet alles kunnen geven? Moest dat nu gebeuren?”

Maar moeten wij het kind uit de maatschappij houden en het zélf opvoeden? Ik vertelde haar, dat ik dat alles al had overdacht en tot de conclusie gekomen was, dat zulks niet mogelijk was, omdat het leven bij al het andere tot ontwaking komt. René moet er doorheen. Karel heeft haar dat reeds verteld, toch komt zij erop terug. Karel zegt: „Zo moet het! Zo hoort het! Er is geen andere weg, hier moet het kind doorheen.”

Nu zitten we het uur af te wachten, dat wij hem mogen gaan halen. Anna loopt trap op, trap af, waarom weet ze niet. Maar toen ze er zelf erg in had, besefte ze, dat ze René zocht. En toen zag ik alweer tranen. Wat dus voor 'n moeder in het algemeen zwaar weegt, zo'n dag weegt hier duizenden kilo's. Onze harten bloedden ... Het is 'n stuk van ons leven, dat ze daar ter verzorging hebben gekregen. Zullen ze het daar begrijpen?

Ik volg als het ware René's schooltijd ... z'n wandelingetje buiten, maar

g  en van ons wil zich laten zien. Die krachten zijn er nog, ook al hebben we met elkaar er een half uur om moeten vechten, h  e te moeten handelen voor het kind. Dit vonden wij het beste.

„Nog een uur,” zegt Anna. Erica liet er tien minuten later op volgen: nog maar ’n klein kwartiertje. En geen vijf minuten later was ik al weg om hem te halen. Ik stond te wachten alsof het mijn eigen vlees en bloed betrof. Terwijl ik daar stond kwam Karel aan. We stapten dadelijk in en hij zal Ren   huistoe rijden. Daar rinkelt de bel ... Moeders en vaders kom gerust, hier zijn de kleintjes!

Ik sta weer op de planken. Het eerste schetsje is voorbij. Het geachte publiek zit er alweer in en vond de gesprekken zeer interessant. Enkele moeders pinkten ’n traan weg, maar er waren heel veel knikjes! En dat zegt voldoende. We gaan verder!

O, Frederik, wat is de jeugd toch onbarmhartig!

Als René met de andere kinderen de drempel van het bewaarschooltje overschrijdt, vliegen Karel en ik op hem af en drukken het kind aan ons hart. Het is, alsof we 'n wonder beleven; onze harten bonken in onze kelen, we hebben het rood ervan op onze gezichten staan en deden volgens andere vaders en moeders erg overdreven, maar dat kon ons niet schelen. „René ... Renétje ...” komt het over onze lippen. Daar is René! Karel is het eerst bij het kind. René frommelt met zijn handje en wringt zich los. Hij slaat de ogen op, kijkt mij aan en is met 'n sprong in m'n armen. Karel krijgt er een kleur van. Ik doe wat verlegen, maar zeg:

„Had je van mij maar geen schoolmeester moeten maken, Karel, ik kan er niets aan doen.”

We zijn thuis. Erica en Anna knuffelen het kind. René vliegt van links naar rechts, hij is nog nooit zo gezoend, maar het raakt het leven niet. Hij ziet er wat verformfaaid uit, z'n snuitje bleek, z'n kuifje staat rechtop. In zijn ogen zie ik lichtjes, die er vroeger niet waren, een bewijs, dat het leven in spanning is. De ziel trilt, het smalle lichaampje doet vreesachtig aan, het is net alsof hij daar door elkaar gerammeld werd. Nu al? Het is 'n heel ander kind, dat in mijn armen ligt, het is onze René niet meer. En dat in die enkele uren.

Erica en Anna zijn met hem bezig. Karel is alweer weg, die heeft het zijne ervan, verder gelooft hij het wel. Wij drieën hebben ermee te maken en zullen zorgen, dat het kind het goed heeft. René praat wat, wil vertellen wat er also is gebeurd, maar plotseling kan hij geen woord meer spreken en begint te hakkelen. Toen schreien en vrouwengejammer. Wat moeten we in vredesnaam met hem doen? Het is Anna die mij vraagt dit probleem op te lossen. Ik zeg, dat het wel in orde komt, ze moet zich nog geen zorgen maken. Alles komt in orde, ook dit!

Wanneer de jongen wat gegeten heeft, speelt hij. Ik ben bij hem en doe mee. Een vertrouwelijk woord hebben wij de laatste maanden niet met elkaar kunnen spreken, het kind sloot zich volkomen af. Nu voel ik, dat hij mij iets te zeggen heeft. Ik vraag:

„En, René, bevalt het je daar?”

Nu moet je even geduld hebben, hij gaat denken. Het duurt altijd even voordat je antwoord krijgt. Soms hakkelt hij, het is ook mogelijk, dat je ineens een zo scherp antwoord krijgt, dat een jongen van twaalf het hem niet verbeteren kan. Meermalen kijkt hij je eerst aan, hij tracht het dan uit je

leven te trekken, om dan ál zijn krachten bijeen te rapen om je het gevraagde te beantwoorden. Je staat nu voor 'n achterlijk kind. Je zou jezelf wel binnenstebuiten willen keren om dat leven te helpen, doch het gaat niet, je staat er machteloos bij. Voor Erica is dat steeds het ergste wat er is. Zij kan er ook niet tegenop, meestal zie je haar op de loop gaan. René kwam eens bij me en vroeg:

„Waarom rent moeder van me weg, Oom Frederik?”

Nu stond ik met m'n mond vol tanden en wist waarachtig niet wat ik moest zeggen. Nu is hij gereed, maar zijn lippen trillen van emotie, toch hoor ik:

„Het zijn rotkinderen, Oom Frederik.”

„Zo zo, en waar heb je dat mooie woord geleerd?”

Ik krijg uit zijn leven, dat ze hem nu al uitgescholden hebben voor „rotjong”! Hij weet niet eens wat het woord te betekenen heeft, maar het klinkt erg vlot, het raakt hem, het zegt hem iets. Nu zwijgt hij en denkt erover na. Ik probeer hem duidelijk te maken, dat alles heel anders wordt, maar dat hij hieraan wennen moet. Ook geef ik hem de verzekering, dat hij zijn vriendjes moet liefhebben en moet zorgen, dat hij er zoveel mogelijk krijgt. Hij moet begrijpen, dat hij terugkrijgt wat hij zelf aan z'n vriendjes schenkt. En vlot komt over zijn dunne lipjes:

„Maar ik dééd niks. Niks heb ik gedaan. Niks!”

„En toen kreeg je 'n klap, is het niet?”

„Midden in m'n gezicht, hier, Oom Frederik.”

In de namiddag ging ik met hem het bos in. Voor de natuur heeft hij interesse, hij imiteert de vogels, sjilpt en knort als de varkens, bloemen zijn voor zijn leven wonderen, bomen boeha's ... waarvan ik het geheim nog niet ken. Toen ik hem onder zo'n woudreus wilde plaatsens, zette hij het op een lopen en liet hij zich niet meer zien. Zó, dacht ik, heb je angst voor 'n boom! Het bracht mij terug tot m'n droom: zijn neerzitten daar, het vallen en opstaan en het verdwijnen over zijn heuvel. Hoe is het mogelijk, dacht ik, dus toch werkelijkheid? Heeft zijn ziel dat waarachtig beleefd? Voor grote bomen heeft hij angst ... Hij beleefde hetzelfde als ik en het gevolg ervan zie ik voor me. Daar gaat René ... Hier is datzelfde kind ... het loopt naast me en is er niet. Het leeft hier en het kind leeft ergens anders en dat noemt men achterlijk. In zijn hoofd is niets ... de ziel, de persoonlijkheid is het. En toch zo diep.

Ik weet nu waarom hij vanmorgen klappen heeft gekregen. De jongens vinden dat geááp niet noodzakelijk. Ik heb op mijn manier zijn hart geopend. Ik weet, hij is driftig en onhandelbaar, indien hij voor zichzelf staat en van anderen aanvaarden moet dat het zo niet moet. Erica zegt dat hij die drift van Karel heeft en deze berust, hetgeen Erica verbaast. Doch opeens

zei hij:

„Als jij dan maar toegeeft, dat hij die achterlijkheid van jou heeft geërfd, vind ik alles goed.”

Erica aan de ren, ze bleef de ganse dag weg, boos was ze, maar had toch het vervormde karakter van haar kind te aanvaarden. Ik geloof nu, dat René's drift hem parten speelt, dat die eigenschappen zijn karakter zullen breken, dat hij daardoor volkomen oplost, zodat wij opnieuw voor problemen komen te staan. Eén ding weet ik: wat nu nog achterlijkheid voor hem is, wordt straks het ontémbare in en voor zijn wezen. Of hij dan nog in de maatschappij thuishoort? Als ik hem zo zie en volg, krijg ik het gevoel, dat het leven zichzelf tot de stoffelijke ontwaking voert en wij daaraan niets kunnen veranderen. Wat Erica en Anna als angst voelen, is voor mij de natuurlijke ontwikkeling ... ook al geef ik toe, dat hier sprake is van bovennatuurlijke vermogens, die het kind niet weet te verwerken. Zijn hoofd is thans smal geworden, die onnatuurlijke dikte is eraf. Een merkwaardige verandering is het, haast onbegrijpelijk, omdat de schedel niet te vervormen is en geen menselijke behandeling toelaat. En toch heeft zich onder onze ogen dit proces voltrokken, waarvoor geen enkele geleerde een naam weet. Iets nieuws? De jongens van de straat, die hem kenden, hadden het er zelfs over. Ze zeiden, dat zijn hoofd was afgetapt. Hierna sloot René zich op en kwam niet meer buiten. Op 'n manier kreeg ik het eruit en begreep ik, waarom hij de straat vreesde. Zijn vader heeft zijn hoofd afgetapt ... heet het! Toen vroeg hij mij:

„Waarom, Oom Frederik, moest Vader m'n hoofd aftappen?”

Erica noch Anna vertrouwde hij zijn geheim toe. Over al die dingen piekert dit leven verder, hij verwerkt het, maar ik zag, dat de persoonlijkheid er niet op vooruit ging. Ergernis wreekt zich. Dagenlang leeft hij dan in zichzelf besloten en voelt zich alleen op de wereld. Geen woord komt over zijn lippen, ook al zou je hem erom smeken, hij verstaat en hoort je niet. Onbereikbaar voor alles.

Karel heeft zich al leren beheersen, wat heel wat moeite heeft gekost. Erica valt soms uit haar rol. Anna vergeet zich nooit. En René weet precies wie hij hebben moet; wie zich vergeet, wie snauwt, daarvoor is hij bang, het is net alsof hij 'n flink pak slaag krijgt. Voor 'n hard of streng woord rilt en beeft dit leven. Hij is dus overgevoelig, zó gevoelig, dat 'n woord als 'n strohalm hem vernietigen kan en hem tegen de grond slaat. En daarnaast leeft het brute geweld. Soms is hij dan niet te temmen, als 'n wildeman vliegt hij door het huis, slingert links en rechts de spullen van zich af, maakt 'n ontzettende rommel en breekt alles wat los en vast zit. Ook daarvoor is Erica bang.

„Als dat maar goed gaat,” zegt ze tegen mij, „we zullen ons nog een meubilair van ijzer en staal moeten aanschaffen. Hoe denk je hierover, Frederik?”

Wat zich korte tijd geleden in briefjes uitte, is nu veranderd in zichtbare overspanning, krachtig optreden en het met zichzelf overhoop liggen. Het leven is ontwaakt, het zoekt zichzelf en het wil zichzelf beleven. Maar er is geen vooruitgang. Het komt hem niet ten goede, het verandert het leven en de persoonlijkheid, doch er komen karaktertrekken tot werking, waarvan ik niet veel fraais verwacht. Ik geloof dan ook, dat dit alles zijn val wordt in de maatschappij, op school en wat er ook dit leven te wachten staat. Ik denk, dat die juffrouw spoedig geen raad met hem weet en zij zal zeggen: haal dat kereltje maar weer weg, aan wilde stieren heb ik hier niets, mijn kinderen verliezen hun rust. Maar wat dan?

We moeten alles doen om dat te voorkomen. Je praat uren met hem, hij geeft je antwoorden waar je van staat te kijken en doet even later of hij doofstom is. Het leven komt op toeren en is op slag zorgwekkend. Ik ken deze machine nog niet, ik hoop evenwel haar bouw nader te leren kennen.

Als we naast elkaar op 'n bank zitten te kijken naar alles wat er alzo voorbij komt, wat de natuur ons schenkt, is het, of de dood naast je zit. De ijsskoude wind uit het Noorden kan het ook wezen, die door merg en nieren jaagt en zo'n beverig gevoel scheidt. Hij staart naar de grond, hoort je niet praten, de ziel van dit lichaam is ergens en nergens. Ook al schud je hem wakker, het helpt niets. Nu is al dat licht uit de ogen verdwenen. Thans heb je met zijn of 'n ander masker te maken en dooft het leven zichzelf. Urenlang zit hij in dezelfde houding, rustig denkend of, wat ik ervan denk ... apathisch herstellend. Maar waarheen voert het ons? Je hebt hem en je hebt hem niet, je zit buiten en je zit binnen, je bent niet buiten en je zit ook niet op zijn kamer ... hoorde ik Anna zeggen ... hij eet en hij eet niet, hij drinkt zijn melk en vraagt even later wanneer hij melk krijgt. En dan is het 'n groot mens, Anna haalde hem uit het bad ... tien minuten later vraagt hij haar wanneer hij weer moet baden. Karel rijdt met hem door het bos, vijf minuten later vraagt hij of vader hem ook eens meeneemt, hij heeft lust in een toertje. En dan sta je voor 'n gek? Is dit kind niet goed snik? Een uur later plaatst hij je voor andere feiten en vraagt:

„Heeft 'n hond 'n ziel, Oom Frederik?”

Toen hij me dat vroeg, vloog Karel uit zijn stoel.

„Vraag dat nog eens, René ...!” gebood Karel. Het kind vraagt:

„Wat zegt u? Wat moet ik vragen, Vader? Vroeg u me iets? O, ik dacht dat u me iets vroeg. Dan ga ik maar.”

Karel zegt tegen me: „Dat is verdomme geen kind meer, maar 'n ouwe vent. Zag je dat, Frederik?”

Ik zag het, ik hoorde het, ik beleefde het. Dit was geloof ik, René niet. Maar wat dan? Karel ging erop door. Ik hoor:

„Ik geloof, Frederik, dat die knaap ons allen te pakken heeft. Als je het mij vraagt, geloof ik, dat we nog bij Hans terechtkomen, met andere woorden: hij wordt gek!”

Zijn beleefdheid is ineens spoorloos verdwenen. Hij heeft het over „u” en „gij”. Er treedt ’n beleefdheid voor de dag die je zelf niet bezit en grotendeels niet toepast, omdat je dat onder vrienden niet doet, niet noodzakelijk acht, maar waar je hem toe dwingt; een beleefdheid, die plotseling weer verandert in gejjij en gejou, dat je regelrecht naar de straatgoten voert en daar voor het oprapen ligt, doch dat door geen verstandig mens aangekeken wordt. Er komt nu ’n schoffie voor de dag, ’n geradbraakte mentaliteit, die even later voor je staat en ’n gedichtje opzegt. Karel zegt:

„Je zou er ’n toneelstuk van kunnen maken. De mensen zouden genieten, dat verzeke ik je, zo ’n komedie is het. Maar wij zitten ermee.”

Je kent de schoffies van de straat, er zijn er in soorten. Als René die allures heeft, zie ik er niet één bij zoals hij dan is, ook al moet ik ervoor naar Parijs of naar New York, Wenen of Berlijn ... deze is niet te verbeteren. Hij is dan als ’n wildeman. En dan kun je tevens horen:

„Mag je muizen vernietigen, Oom Frederik! Mag je ’n luis z’n ogen uitsteken, zodat het beest je niet meer weet te vinden? Mag je varkens bij de staart trekken, omdat dat dier zo vreselijk schreeuwen kan? Mag je kippen de veren uittrekken, als je wilt, dat ze een nieuw pak krijgen, want je ziet ze altijd in dezelfde kleren. Verveelt dat niet?” Anna zag hem op ’n dag bezig met de kippen. Toen ze vroeg wat hij deed, antwoordde hij:

„Ik geef dit dier ’n nieuw pak, Anna, ik krijg toch ook steeds andere kleertjes.” Als hij dat gezegd heeft, is hij meteen weer ’n ander kind ook en rent hij bij de kippen vandaan.

Honderden vragen heeft hij me gesteld en alle kwamen ze erop neer of hij dit en dat mocht doen, om al die levens wat vreugde te schenken. En dat voor ’n tijd, enkele maanden, toen zagen we alweer ’n andere persoonlijkheid.

Op ’n middag – we zitten bij elkaar, thee en koek op tafel – ontvalt hem:

„Wat hebben wij het toch goed, hè, moeder?”

Als Erica zegt: „En of”, vervolgt hij:

„Daar moet je God toch voor danken, hè, moeder?”

Erica kijkt ons aan en antwoordt: „Zeker Renétje ... elke dag.”

En nú komt er: „Maar ik verdom het.”

Wie leerde René deze woorden? De jongens even verder zijn het, zegt hij, die verdommen het ook. We weten genoeg. Hij stapt op datzelfde ogenblik op mij af en vraagt:

„Wil je ’n gedicht van me horen, Oom Frederik?”

„Wel já, graag. Laat maar eens horen!”

Direct vliegt er over z'n lippen:

„Ik bouwde aan 'n brug. En die brug was lang. Ik brak dat ding zelf weer af. Want ik deed het niet goed. Ik had niet verdomme moeten zeggen.”

Brug en gedicht, het woord verdomme, ze zijn voor deze ziel één begrip. Ze hebben met elkaar te maken en staan los van elkaar, lopen elkaar omver ... praten tegen elkaar en maken ruzie, voelen dat het verkeerd is en beginnen opnieuw. Geen órde is er, zegt Karel, dat hoofd is me 'n raadsel. Het zit vol met nonsens! En rotheid ... Ik ben niet van plan mezelf voor de gek te houden: zo is het!

Als dat gedichtje eruit is, legt hij zich voor Erica's voeten neer en doet als 'n hond. Hij likt en smakt ... het dier in hem verlangt iets ... Krijgt hij niets van de baas? Het dier springt op, rent naar Anna, trekt haar de schort van het lichaam, steelt iets lekkers bij haar weg en gaat naar boven. Uren zie je dat leven niet meer. Als je boven komt ligt dit leven op de grond in diepe slaap. Of is het wat anders? Ook dat duurde maanden. En toen veranderde deze ziel weer. Uit dit leven ontwaakte 'n ander, want dit leven stelt je voor problemen, voor maskers, voor onmenselijkheden. Dat zit nu naast me op het bankje en zegt niets. Dit leven is niet hier, is niet van deze wereld, het hoort hier niet! Het lééft hier niet! Het is ergens en nergens, het heeft niets met deze rotte wereld uit te staan, het gaat een eigen weg. Wij zeggen: 'n gek is het! Dit is 'n apathisch kind. Het is 'n onmogelijk karakter. Het heeft álles en het heeft niets! Wat is het? Wil je mij nog langer wijsmaken, dat dit 'n „geestelijk wonderkind” is, Frederik?

Het wonder zit naast me en is zwaarmoedig? Het wonder is vanmorgen naar school gegaan en heeft klappen gehad? Waarom? Omdat dit wonder alles en iedereen daar ná-aapte. Meer kan dit wonder niet. Men trapt het daar spoedig de deur uit, niemand op deze wereld wil met dit wonder te maken hebben.

Een schamele troost is het voor me. En voor hemzelf 'n afschuwelijke wereld. Dat is ónze René, Renétje ... o, ja, óns kind!

„Moet je niet naar huis, m'n jongen?”

„Wat?”

„Of je nog niet naar huis wilt, René, vroeg ik je zo-even.”

„Wat is er, Oom Frederik?”

„Ik zei, dat die wilde eenden zo leuk kunnen fladderen.”

„Mooi, hè, Oom Frederik? Ik zou best 'n eend willen zijn. Krijgen die dieren nooit 'n nieuw pak aan? En waarom leggen ze hun eieren buiten? Waarom komen ze die niet bij je thuis brengen? Je kunt ze toch eten? Waarom moeten die dieren alles hebben en wij niets? Waarom kosten kippeneieren geld en krijgen de dieren er niets van? Waarom praat die juffrouw zoveel onzin tegen

ons? Waarom vertelt ze niets van Onze-Lieve-Heer?"

„Dat komt nog, René, ook dat komt, wacht maar af.”

En daar slaapt hij alweer. Even later vraag ik:

„Moet je nog niet naar huis, René?”

„Wat willen die mensen van jou, Oom Frederik? Willen ze ons bankje hebben? Niks hoor, we zijn hier nét.”

„Wil je nog niet naar huis, René?”

„Moeten we nu al weg, Oom Frederik? Wat zegt Anna? Heeft ze pudding? Welke pudding maakt ze? Is er genoeg vandaag te eten? Hoe laat is het „van-nacht,” Oom Frederik?”

„Vannacht wordt het één uur, twee uur en vijf minuten over drie ook nog, zes en zeven uur. Maar dan ben je al wakker, is het niet?”

„Juist ... Oom Frederik, en dan begint de dagtaak. Eten, wassen, thee, even spelen en dan naar school. O, ja, naar school, wat zul je daar pret hebben met de kindertjes, hè lieverd?”

Dát is Anna en er is iets bij van Erica. De rest is rommel? Het kind denkt, het kind is er en het kind is er niet ... Maar kennen wij dit masker, dit verschijnsel niet? Mijn God, Frederik, ben je ingeslapen? Ben je aan het suffen? René, Renétje ...! Wat ben je 'n engel, wat breng je 'n wetenschap naar deze wereld. Mijn God, hoe is het mogelijk.

In mijn dagboek komt te staan:

Vanmiddag kreeg ik de fundamente! Wonderlijk zijn ze, machtig, ontzagwekkend. Ik ken René en ik ben weer met hem op pad. Wij waren bezig fundamente te leggen, we hebben er op onze manier aan gewerkt. En het ging prachtig. Erica ... alles is wonderbaarlijk, álles, Karel ... *alles*, mijne heren, ALLES!

Erica zei: je bent er, dokter, en je bent er niet. Je loopt op straat en je zit binnen. Je praat met jezelf en het is net 'n lichamelijk gesprek met jezelf. Vindt u dat geen verschijnsel, dokter? Moet u daarom lachen dokter? En vindt de dokter het onzin? Já! Maar vindt de dokter niet, dat dit gek is? Vreemd is? Já, dat is in orde, Erica, je bent er en je bent er niet. Ook René is er nu niet, hij gaf je dit door! Mijn God ... wat 'n wonder is het ... hoe is het mogelijk. Maar ik zal afwachten, dat belooft ik U.

René denkt aan duizend dingen tegelijk. Hij is goed en hij is kwaad, maar in één hand, in één hoofd leeft het en wil 'n deeltje zijn van het grote geheel. En daarin struikelt hij over zichzelf. Maar ik ga geloven, dat het leven van Karel, zijn werking en natuur, denken kan, ook al is het als het beetje slijm, dat ik eens in mijn hand hield om er wijzer door te worden. Een machtig grote dag is het vandaag, de zoveelste van de zoveelste van het jaar negentienhonderd en zoveel.

Toen was het avond, de zon ging onder en Renétje sliep als 'n roos. En zat ik op mijn kamer om dit ongelooflijke vast te leggen en voor deze zo rotte mensheid te bewaren, om de geleerden straks te dwingen hun lege koppen te buigen voor het wonder.

O, mijn „geestelijk wonder” leeft en het krijgt vleugels ... Een eend legt eieren, René, maar deze waren niet door de wind gelegd, deze zijn goud waard en jij zult de papieren ervoor op je bank vinden. Ik sta er borg voor.

Toen het drie uur in de nacht was, ging ik naar bed, hoewel ik toch niet zou kunnen slapen, zó had het mij te pakken ...

Als mijn slaap komt ben ik weer wakker ook. Ik zie René midden in zijn kamertje liggen, het kind slaapt. Wat doet het daar? Ik volg hem en ook ik ga slapen. Even later staan we buiten. We zijn op 'n school, er zijn veel kinderen. Hij kijkt naar de kinderen, hij volgt ze één voor één en hij kent ze. Hij verzoekt hun beleefd tegen hem te zijn, want dan hoeft hij niet zulke slechte dingen over hen te zeggen. Ze lachen hem uit. Hij vraagt nogmaals, of ze dan niet van zulke rotte woorden willen spreken, dat doet hem zeer. Het is net, of ze hem prikken, steken, en dat nog wel met 'n scherp mes. Laat je het? Néé ... we laten het niet, moet je maar niet achterlijk doen. Zwakke dieren moeten kapot. Maar ik ben niet kapot, ik bedoel, ik ben niet zwak! Maar je kunt toch niet denken? Dacht je, dat wij niet wisten, dat je vader je hoofd afgetapt heeft? Rotjong? Maak dat je wegkomt. We zullen je hier vandaan pesten. Dáár!

„Au, o, Anna ... Au, waarom moeten ze mij slaan?” Anna rent op het jong toe, ze vraagt:

„Wat was er, René? Waarom ga je op de grond liggen? Waarom lig je niet in je bedje als je slapen wilt? Kom maar, niemand doet je iets, zolang Oom Frederik en ik er zijn. Fijn, hè, zo is het beter.”

Ik schrik wakker. Ik vlieg mijn bed uit, steek 'n pijp op en ga schrijven. Uit mijn pen vloeien de woorden:

„Ik wéét het! Als René slaapt, droomt hij en die dromen komen uit. Hij droomde van school. Dat heeft Anna hem wel verteld, maar wat nu komen gaat weet Anna niet. En ik geloof zelfs, dat ik nu al zou kunnen schrijven, zou kunnen vertellen, wát er komt. Wat ze met hem doen? O, arme jongen toch ... Deze wereld deugt niet voor je gevoelige ziel, maar ik zal je blijven helpen.”

Een machtige dag en 'n machtige nacht beleefde ik. Nú ga ik echt slapen. Als René zo op de grond ligt, vliegt hij, is hij buiten en is hij binnen. Rara, wat is het? Het kind beleeft goed en kwaad en neemt het in zich op. Het kind beleeft deze wereld! Het kind beleeft de dieren! Het kind beleeft het leven anders dan wij dat kunnen. Het is er en het is er niet? Dat kun je ook nu de

kat wijsmaken, mij niet? O, wat ben ik gelukkig!

De derde dag op school bracht de narigheid thuis. René heeft al 'n blauw oog. De juffrouw zegt, dat ze niet heeft gezien waar het geschiedde. Men had René kunnen vermoorden, zij zag het niet. Zij wandelde daar voor de jongens en meisjes uit met haar neus in de wind. Wat achter haar gebeurde, zag ze niet. De kinderen vliegen de straat over, ze rollen over de grond, maken elkaar af en zij ziet het niet! Als we met hem thuiskomen, schreeuwt Erica me toe:

„O, Frederik, wat is de jeugd toch onbarmhartig.”

Ja, dat is ze. Maar wat kun je doen? We moeten René leren zich te wapenen? Moet ik het kind boksles geven, opdat het erop kan slaan? Zichzelf kan verdedigen? Karel voelt er wel voor en probeert het. René staat voor hem, zijn vader, en kijkt, even maar! Dan loopt hij hard weg. Karel schreeuwt: „Kom hier ... blijf hier, René ...” Maar het kind smeert 'm. Het wil niet met boksen te maken hebben. Als Karel hem in handen krijgt, zegt het leven:

„Wil Onze-Lieve-Heer niets van weten, Vader.”

„Wát zeg je? Heeft dit met Onze-Lieve-Heer te maken? Vooruit, sla erop, René, geef me maar 'n pak slaag. Je moet de jongens laten zien wat je kunt.”

Het einde is, dat René in elkaar zakt van moeheid en zich op het bed gooit.

Wat kun je daar moe van worden, komt er een uur later over zijn lippen, zodat Anna vraagt:

„Waar ben je zo moe van, René?”

„Ik zag, dat vader bokste, Anna. Zo moe werd ik, o, zo moe, en toen ben ik gaan slapen.”

Snap je dit, Frederik? Ik snap het, lieve Anna, het is 'n wonder. En omdat het 'n wonder is en met mijn „geestelijk wonder” te maken heeft, houd ik het maar voor me. Maar René wordt moe van het kijken. Hij wordt moe van alles wat als hardheid tot hem komt, zo overgevoelig is dit leven, dit kind, deze machine. Dacht je dat? Zag je dat? Ik zag het en ben je er dankbaar voor. Maar geen boksen wordt het. Het zal slapende beleefd worden en nu volgt de eigen verdediging. Doch dan gaat hij aan de ren, je zult het zien, en krijgen wij hem weer voorgoed thuis. Nu ben ik het, maar ik zál het niet zijn, het leven gaat 'n eigen weg. Je zult het zien, Frederik! O, die Anna!

Waarvoor, vroeg ik mij de volgende morgen af, heeft het leven al de kracht om de moeder tijdens haar dragen te bezielen en gedachten door te geven? Ik heb me door een moeder die me schreef indertijd ook nog laten wijsmaken, dat zij helderziend was geworden tijdens haar eenzijn met het kind. Of dat op dit alles slaat? Ik weet het nog niet. Wél wordt me duidelijk, dat de verschijnselen van Erica volkomen overeenstemmen met het wezen, dat René is. En ik moet nu aanvaarden, dat dit het wonder is, dat ik ontdekte. Het

fundament! We gaan verder, René! Er is 'n weg die erheen leidt ... dat zal de reine klaarte zijn.

Je staat telkens voor nieuwe vragen. Wat wij als scheppers de moeder schenken tijdens dat wat bevruchting heet, is dat bezielde? Is daarin de ziel aanwezig, die dan later „mens” wordt? Is dat allemaal zo dicht bij elkaar? Ik bedoel leven, ziel en stof op dat ogenblik al in één wereld? Het is 'n groot wonder. Maar wat weten wij ervan? Wat de wetenschap? Is het geoorloofd dergelijke vragen te stellen? Is het fantastisch om als mens naar jezelf en je geboorte te zoeken? Indien ik al die moeders volg, treden merkwaardige verschijnselen naar voren, die ik nu in René terugzie. Erica was erdoor bezielde, zij reageerde onfeilbaar op dat ... wat nu het leven van René is. Zij was er niet en René is er nu niet. Zo'n embryo toch. Wat heeft zo'n klein stoffelijk celletje toch 'n kracht en 'n doordringingsvermogen, het laat zichzelf regenen in het dagbewustzijn van de moeder. Zo'n embryo slaat daar alles kort en klein, het rammelt de moeder door elkaar, stevige persoonlijkheden worden geknakt alsof het strohalmen zijn, zó erg, dat ze in staat zijn 'n eind aan het leven te maken. Datzelfde, nietige cellenleven stuurt naar de moeder het verlangen om 'n borrel, het geeft het verlangen door om Franz Liszt na te doen en duizenden zaken meer, waartoe het, nu ik dit voor me zie, in staat blijkt te zijn. Indien daarin reeds „persoonlijkheid” aanwezig is, staan we voor ongelooflijke wijsheid en zal ik en met mij duizenden mensen mogen weten, hoe God onze menselijke machine in elkaar heeft gezet, waar het ons om gaat. Allemachtig, Frederik, wat een fundamenten zie je! En dat alweer door onze René!

René lééft in duizenden dingen tegelijk. Ik moet dat wel aanvaarden. En of zijn leven dat verwerken kan? Ik geloof het niet. Al die persoonlijkheden vertegenwoordigen een eigen wereld, doch dan komen wij in ons machtige woordenboek terecht. Wat wij verstandige mensen naam hebben gegeven, lééft in hem, natuurlijk in elkeen, maar voor hem krijgen die karaktertrekken 'n gestalte en ze hebben een masker op. Hoog en laag leeft in en buiten hem om iets te zeggen, en daartussendoor zie je iets van Onze-Lieve-Heer. Eén ding weet ik: hij heeft een grote liefde in zich. Hij heeft God lief en Zijn leven. Hij heeft gevoel voor godsdienst en hij staat open voor de natuur. We zullen dit leven rustig laten ontwaken. Wat ik te doen heb is, hem te volgen en naast hem te staan.

De jeugd ontwaakt, zei Anna enkele dagen terug, ook in René. En het is zoals het kind het vooruit heeft gezien. De jongens dulden geen zwakken! Ze hebben hem bijna gekraakt. Vijf van die knapen mochten hem niet. Ik hoorde, dat ze hem bont en blauw wilden slaan, omdat hij zich overal mee bemoeide. En de juffrouw zag het niet. Ze hebben hem zo toetgekeld, dat

wij hem thuis kregen met gaten in zijn hoofd. Toch heeft hij er drie voor zijn rekening genomen. Het geschiedde zo onverwachts, dat de jongens dachten met 'n gek te vechten. Waar dat smalle kereltje de krachten vandaan heeft gehaald, weten ze niet. In enkele seconden had hij er drie tegen de grond geslagen, toen gingen de anderen aan de ren! Toen zag de schone juffrouw welk een bloedbad haar fröbelingen hadden geschapen. Karel heeft er zich mee bemoeid. Hij vond René 'n kei, indien er geen vraagteken achter stond. Het geschiedde aldus ...

Ze wandelden met de juffrouw buiten. Ze gaan elke morgen even het bos in. De kinderen vinden dat heerlijk, ze genieten van het weer en kunnen een ogenblik hun gang gaan. Toezicht is er, dat weten we nu. Ze zijn zo'n beetje aan het bekvechten. René wordt uitgescholden voor waterhoofd met 'n strootje erin, dat lekt. Hij vroeg Anna, wat dit alles te betekenen had. Hij voelde intuïtief dat het iets vreselijks betekende. Uit zijn ogen, zei een van de jongens, zagen we vuur stralen. Eerst zagen we tranen. Maar ook hij kan schelden, ook hij zoekt je op en zegt iets lelijks. En dan die stomme rotpraatjes. Wat kan (het) ons schelen of eenden buiten hun eieren leggen en kippen nooit 'n ander pak krijgen! Wat hebben we gelachen. Kippen met 'n zondags pak aan, dat snappen we niet. En toen kreeg hij de duvel op ons in. Zo was het, mijnheer.

En toen ... toen vielen er klappen. Hij dacht, dat hij tegen ons allen kon vechten. We hebben hem laten voelen, dat hij dat niet kon, even later lagen we tegen de grond. Ik zal dat niet meer doen, mijnheer Wolff, ik heb er spijt van.

Karel moest aanvaarden, dat hij, waar hij met z'n neus bij stond, voor de gek gehouden werd. René is tekeergegaan als 'n echte gek. Het schuim stond op z'n mond, hij gilte als een machine niet kan doen en was overal tegelijk. Doch toen had hij geen gezicht meer. Hij bloedde uit neus en mond, handen stukgeslagen, benen kapot. Hij lag op de grond als 'n wild varken, knorde en schreeuwde, alsof men hem slachten wilde. René heeft gekke allures. Op dat ogenblik was het 'n gek die men aframmelde ... zo dóen gekken. Ze kunnen vechten voor tien mensen tegelijk. René kon dat ... maar nu ligt hij boven, geradbraakt, doodmoe, gewond en je krijgt geen woord uit hem. Anna doet alles, Erica is er kapot van, Karel heeft die juffrouw de les gelezen, maar kreeg de duvel in, toen hij nog te horen kreeg hoe onbeholpen zijn kind is. De hele buurt weet het. Die intellectuelen worden nu uitgelachen. Een boer van het land brengt geleerden op de wereld, die daar 'n gek. Waar blijven die lui nu met hun geleerdheid? Dachten die lui, dat ze geleerden op de wereld konden brengen? Dachten die lui, dat ze God konden verzoeken?

Je moet die praatjes eens horen. Het gedonder is voor Karel 'n kwelling.

En je doet er niets aan, laster is het. De gewone man denkt voor zichzelf. De domme mens handelt voor zichzelf. Was dit snertstadje iets groter geweest, zoals Rotterdam bijvoorbeeld, dan is een intellectueel niet zo bekend. Nu kent elkeen de Wolffs en gaat de familie de straat over.

In een dag is dit kinderlijke gevecht uitgedraaid op 'n groot schandaal. Elkeen heeft het erover. De een is met ons, anderen tegen ons en gunnen de dokter zijn gek. Erica durft de deur bijna niet meer uit, Anna trotseert alles, ze daagt de mensen als het ware uit. Ik ga m'n gang en denk erover na. Maar je moet die kletspraatjes eens beluisteren. Ook in deze kletspraat zie en hoor ik mijn fundamenten. Ik noem dat de „goten filosofie”, de gootse wijsgerige stelsels, waar echter ontzaglijke waarheid leeft, die de mensen zomaar te grabbel gooien en die door géén mens gezien wordt. Ik ben nu eenmaal zo, reeds lang verzamel ik al deze antiek, heel mijn huis staat er vol van.

Ik hoorde, dat die Gerrit van Ess zuipt dat de stukken eraf vliegen, maar zie z'n jongens eens? De een is klerk, de andere heeft zich opgewerkt tot misdienaar, de oudste is naar Indië en zijn twee dochters hebben 'n man gekregen waar de aristocratie de vingers om aflikt. Dames zijn het. En die geleerde dokter krijgt nu 'n gek in huis. Maar goed ook, dan gaat die kale kak er wel af. Mevrouw heeft zeker geen trek meer om paardje te rijden? Moet mijnheer de dokter geen ritje? Voor geld kun je niet alles kopen. Ik zeg maar zo, ik heb de mijne en je weet nooit wat je boven het hoofd hangt, maar bij die gaat de kale drukte er wel af. Hij kan nu voor z'n kind gaan werken.

Of je nu zuipt en eeuwig stomdronken bent of niet, al die mensen geloven toch niet, dat het niets te maken heeft met het kinderen krijgen. Gerrie van de ouwe Van Knoop, die toch met Jan Rap en z'n maat op stap gaat, die voor het geheiligde moederschap haar handen niet omdraait, die in een jaar zoveel kerels heeft gehad dat 'n ander mens er tien levens voor nodig heeft, krijgt me daar 'n drieling, gezond en wel, knappe kinderen zijn het. En zo'n doktersstel brengt 'n gek op de wereld, 'n kind met varkensallures. Verstand heeft niets te betekenen. Ook al lig je onder de „zijde”, ook al brandt er centrale verwarming, al staan er bloemetjes om het bed en kun je van tevoren een lekker bad nemen, het doet er niets toe, het helpt je niets, de „natuur” draait tóch haar eigen rondje. Ook al lig je op de hei en al heb je je in geen jaren fatsoenlijk kunnen wassen – en dat blijkt toch wel als je Betsy de Krom ziet, die haar leven lang onder de grond heeft geleefd – het kinderen verwekken en ze krijgen – heeft geen mens in handen. De natuur fopt je toch! Betsy stinkt van het vuil, haar tien jaar oudere man is net 'n varken, maar kijk eens naar hun jongens? Zie die jongens eens? Wat voor kerels zijn het. En koppen dat ze hebben, ze weten precies wat ze moeten doen! Zuipen doen ze niet. De ouwe Krom heeft het zuipen gelaten, zijn jongens zeggen tot hun vader: we hebben

wel wat anders te doen, we willen dit hol uit. Afgelopen met dat gezuip of we draaien je de hals om. Maar dan moet je zo'n doktersstel nu eens zien! Wat 'n armoede. Ik lach er heus niet om, 'n mens weet niet wat boven z'n hoofd hangt, maar is dit geen waarheid?

Ik zeg je, God strafte hen. Die lui hadden 'n drukte van je welste. Dat dik doen heeft zich nu gewroken. Die dame dacht, dat ze alleen op deze wereld leefde. Weet je niet, dat ze daar altijd fuifden? Altijd zijn er mensen en de gordijnen staan open; ze willen je altijd de ogen uitsteken. Ik heb me wat geërgerd als ik daar voorbij kwam. Moet je ze zien zitten. Moet je zien, wat een drukte die lui hebben. Maar van mijn en jouw centjes. Wat zo'n dokter al niet verdient. En die andere kwast, die er in huis is, moet ik ook niet. Die man zegt iedereen vriendelijk goedendag, maar ik vertrouw die kerel niet. Als je het mij vraagt, houdt die kerel het met de dienstbode. Ik vertrouw eigenlijk dat hele stel niet. Zo zie je, wat naam heeft, kan als wij de nek breken. Wat rijk is wil nog niet zeggen, dat er 'n kop op zit. Ik zeg maar – en daar houd ik het bij – die dingen zijn niet te koop. Het is wel beroerd – daar gaat niks vanaf en je hoeft er geen lol om te hebben, maar Onze-Lieve-Heer weet Zijn kinderen wel te vinden.

Of je nu intellectualiteit bezit, of dat je onder 'n grond leeft, het smeer achter je aan draagt, het helpt niet, de natuur gaat haar gang. Als het leven ontwaakt sta je voor problemen. Bidden helpt niet! Ook al bid je je 'n beroerte, het helpt niet. Corry de Leeuw heeft dat bewezen. Die ging dag in dag uit ter communie ... Ze lag dagenlang in de kerk om God voor haar gezegende dracht te danken. Ik geloof, dat ze voor honderd gulden bloemen aan Maria's voeten heeft gelegd. Haar gelaat leek wel geheiligd, je zou hebben gezworen, dat ze gelijk had in die tijd. En nu? Aan stukken en brokken hebben ze het kind uit haar lichaam moeten trekken. Ik weet wel, dat klinkt erg hard, maar is het dan niet waar? Maria dacht: donder maar op, ik verlang je bloemen niet. Ik zie, dat je voor géén geld die heilige familie kopen kunt. Als het mooi en heel natuurlijk is, waarom wil je het dan nog mooier hebben? Daar gaat ze net, ze ziet eruit als 'n verzopen kat. Nog eventjes en je ziet haar niet meer ... dan vinden we haar in 'n gekkenhuis terug. Kon dat mens nu maar van zich afzetten, dat God haar niet eens ziet. Kon ze zich maar indenken, dat toch de wereld en het leven doordraaien. Ik heb met haar gesproken. Ze zegt: ik ben kapot, voor mij heeft het leven geen waarde meer. Ze heeft gebeden en voelde zich zo heilig, dat dit 'n teleurstelling is die je nimmer overwint. Als je in God vergist, ga je eraan. En zij zette alles op alles! Arme Corry, ga dan maar voor zuster spelen. Ze heeft haar man de ogen uit z'n kop gekrabd, toen hij zei, dat er nog altijd een mogelijkheid bestond om 'n kindje te krijgen. Maar van het een komt het ander. Ze sluit zich op, ze wil met mannen niets

meer te maken hebben, alles in deze wereld bedriegt je. Maria liet haar in de steek, de communie zwijgt ...!!! Haar vergeet-me-nietjes, dacht ik, toen ik al die kletspraatjes hoorde, liggen op straat.

Daar gaan de Wolffs! De straat over! Mensen willen iets zeggen. Ze gunnen de Wolffs deze ellende. Erica wil verhuizen. Karel zegt: „Laat ze kletsen.” Ik denk er het mijne van en Anna verzorgt René als geen moeder het zou kunnen doen. Zij is geen seconde bij hem weg. Maar hebben al die mensen ongelijk? Heeft kletspraat betekenis? Kun je van kletspraat fundamenten leggen voor 'n nieuwe universiteit? In het dagboek staat:

Wonderlijke waarheden deed ik op en ik kreeg ze zomaar voor niets. De mens op straat praat. Heel deze omgeving heeft het over René en zijn intellectuele ouders. Uit alles blijkt, dat deze zaken niet te koop zijn, je kunt God niet naar beneden halen door te bidden en bloemen te brengen voor Maria en Jozef. Of je nu door de kat of door de hond gebeten wordt, maakt geen verschil, de natuur of God gaat toch verder. Of je zuipt, bidt of 'n bad neemt, het helpt je niet. Of je bij vol bewustzijn kinderen verwekt of dat je stomdronken het avondmaal gebruikt, tekeer gaat als 'n wilde, dit alles helpt je niet, je krijgt toch wat je toebedacht is, en geen cent minder. Ook al stink je een uur in de wind, dit is zo zuiver als kristal. Het zal de waarheid wel zijn, dit trekt zich niets van menselijke gedachten aan, maar Erica en Karel zitten ermee. Ik en Anna, wij allen gaan over de tong. En, ik zeg het eerlijk, dit had ik niet voorzien, ik had dit nimmer in mijn hoofd kunnen halen, aan zoiets heb ik nooit gedacht. En nu is het er!

Vreemd is het. Mij zegt het, dat erfelijke belasting géén schuld heeft. Ik bedoel, voor het zieleleven. Natuurlijk, het lichaam kan beïnvloed worden, ziekten zullen er later ontstaan, dat alles hebben wij allang uitgemaakt en is bekend. Maar waarom is zo'n ziel niet besmet? Als de vader zuipt, dat de stukken eraf vliegen, een meisje zich aan Jan en alleman verkoopt, rondslungelt als 'n boskat en dan nog in staat is drie kinderen tegelijk op deze wereld te brengen, die stuk voor stuk schatten zijn, vraag je je onwillekeurig af: wat wil Hij toch met ons mensen beginnen. Moet dit alles dan met geweld kapot? Hij zaait haat en nijd onder de mensen. Hij vervloekt het éne leven en zegent het andere. Hij smijt met liefdadigheden juist voor die mensen, die het niet hebben verdiend?

Hebben Erica en Karel dit niet verdiend? Hebben die sletten erom gebeden? Dan had Corry 'n heilige gekregen, maar ze kreeg niets en gaat naar Hans, zo zeker is als wat ... Zij bezwijkt eronder. Zie je, dit zijn de maskers! Nieuwe? O, nee, dat niet, maar ze zijn er. Erica is al bijna gek. Ze durft de straat niet op en toch moet het. We moeten ons niets aantrekken van de mensen. Ik ga vandaag wandelen en juist daarnaartoe waar veel mensen zijn.

Ik zal hen laten zien, dat alles eigenlijk doodgewoon is, ook al zitten wij met 'n gek.

Vanzelfsprekend doet mijn gepraat modderig aan. Ik heb tot gisteren volgehouden, dat René 'n wonderkind is. Ik durf het woord nu niet meer uitspreken en ze hebben gelijk, als ze zeggen: Frederik, houd op, ik kan dat niet meer verdragen, houd in vredesnaam op of ik bega zelfmoord. Dat vloeit zomaar over Erica's lippen. Karel kijkt nu vanachter 'n bril naar mij en Hans wil er met mij over praten. Ik ga naar hem toe!

Er staat nog: Alles bij alles is winst voor mij! Ik zal hen één voor één overtuigen, alleen is het jammer, dat de mensen er zich mee bemoeien. Maar daarvoor leven we onder goed en kwaad, duivelen zijn het, die pret hebben om het leed van 'n ander. Ook al is er wat liefde bij, de Satan spreekt erdoor. Maar het komt allemaal in orde!

Hans schreef me, of ik spoedig wilde komen, hij moest voor enige maanden naar Leipzig. Ik zal komen als ik zover ben. René ligt te bed en speelt alsof er niets aan de hand is. Ik geloof zelfs, dat de gebeurtenissen hem verstandelijk goed zijn gekomen. Toen ik vroeg:

„Hoe ben je er toch toe gekomen om die jongens af te rammelen, René?” kreeg ik direct ten antwoord:

„Ik vroeg die belhamels, Oom Frederik, of ze mij met rust wilden laten. En dat deden ze niet. Ze bleven me sarren. Toen sloegen ze al en van dat ogenblik af weet ik niets meer. Nu ben ik bij jou, bij Anna en bij Moeder. Waar is Moeder? Roep Moeder, Oom Frederik? Roep Moeder?”

Anna naar beneden. Toen Erica naast hem zat, nam René haar hand in de zijne en zei:

„Kijk me nu eens aan, Moeder.”

Erica lacht en schreit. Het gekke kind zegt:

„Moet je haar zien. Dacht u nu werkelijk, Moeder, dat ik me liet slaan?”

Erica's hand wordt wat ruw weggeslingerd, René speelt verder en is haar vergeten. En ook nu zien we weer, dat het kind aan duizenden dingen tegelijk weet te denken, of alles ineens vergeet:

„Waar is Moeder, Oom Frederik?”

„Je moeder is hier.”

„Ik zag haar hier in de wollen pluisjes.”

Hij keek of staarde in de wollen deken. En daarin ziet hij Erica. Ik geloof, dat hij haar beeltenis daarin trok en de waarachtige niet meer nodig heeft. Erica was er alweer van ondersteboven. Anna niet. Ze keek mij aan en begreep. Ik heb Anna het een en ander verteld, ze gelooft nu alles van mij. Ze valt niet meer, ze kan alles aan, ik moet haar alleen zo nu en dan iets van zijn innerlijke vertellen, heeft ze mij verzocht, dan gaat alles zoals het gaan moet.

Erica moest hem in de ogen kijken. Maar Erica zag niets, voelde niets. Ze dacht alleen: mijn kind is hartstikke gek, waar moet dit naartoe, God vergeef het me, maar dit heb ik niet verwacht. Of je geleerd doet, het helpt je niet. Of je van vorstelijk bloed afstamt, het helpt je niet. Of je schreit of dat je de boel op z'n beloop laat, helpen doet het je niets, dit verstand drukt je of het drukt je niet. Nú gaat het erom, hoe je je eigen ellende beleeft.

Als je dit getekende kind ziet spelen, zou je willen schreien. Als je denkt aan de woorden die het spreekt, zou je willen schreien. Maar als je dit leven volgt en kunt aanvoelen waar het om gaat, schrei je niet meer, ook al hadden ze hem voor dood naar huis gebracht, je weet dan dat alles goed is zoals het tot je komt. Eén ding is waar, zijn ziel was gek op het ogenblik van het gevecht. Dit was geen kind meer! Dit was 'n vechtersbaas, 'n vechtjas, even krachtig als 'n jongen van twintig, die de kracht bezat om het tegen 'n man of tien op te nemen. En nu, als 'n stille nacht, als 'n droombeeld zit hij daar te spelen met niets eigenlijk, want je ziet niets in zijn handen en toch ligt er zoveel in.

Die dag, het was een uur na het eten, vroeg hij me:

„Oom Frederik, wil jij eens goed naar me luisteren?”

Anna liet zich ontvallen: „Wat zullen we nu weer beleven,” doch ik zei eenvoudig:

„Wel, wat is er, René?”

„Luister. Ik zou gaarne wat krijgt willen hebben om te kunnen tekenen. Ik wil schilderen, Oom Frederik.”

Een groot mens zegt wat het leven wil gaan doen. Daar sta je weer, Frederik.

„Hoe kom je daar zo ineens bij, René?”

„Ik wilde het altijd, Oom Frederik. Maar ik ben bang, dat Vader het niet goedvindt. Help je me, Oom Frederik? Ik wil geen dokter worden, als je dat maar weet, ik niet, bah, ik niet, nooit, bah, bah, ik niet, ik nooit, bah, vies! Vies vind ik het, bah!!”

Het had een uur kunnen duren, dat geviess en dat gebah, maar goddank hield het op. Ook hij; zijn vraag is het leven vergeten. Ik weet echter, straks komt het leven terug, het zal hiervoor ontwaken en het zál het hebben ook. En waarom niet? Wil Karel van 'n gek 'n dokter maken? Ik geloof, dat dit het beste is voor René. 's Avonds, voor het naar bed gaan, zegt hij tegen Anna:

„Zie je, Anna, die jongens hebben niets en dat is de kif. Ik zal ze wel krijgen.”

Als Anna hem antwoord wil geven en wil zeggen, dat hij zijn vriendjes moet liefhebben, komt er al:

„Ik zal hen met poep insmeren, Anna.”

Anna zinkt onder de grond, voor dat „gepoep” is ze angstig. René gaat liggen, sluit zijn ogen en is meteen in slaap. Hij had zelfs geen tijd meer om Anna goedenacht te wensen. Het is, zegt Anna, alsof hij in zijn slaap iets verwacht. Het is, alsof er iemand op hem wacht, die zegt: laat die sukkels daar het maar zelf uitzoeken. Kom, ik heb al lang genoeg gewacht. Heb jij wel eens ’n kind gezien, Frederik, dat zo gauw in slaap valt? Ik niet.

En dan kun je Anna heen en weer zien gaan. Ze sluipt op haar sokken rond, alsof ze spookt. Renétje is het. Ze kan niet geloven, dat het kind niet normaal is. Kijk nu eens, Frederik, wat ’n slaap, wat ’n rust. Een mooie jongen is het. Zou je nu zeggen, dat hij gek is? Dat dit kind posopachus ... is? Anna lacht, ze kan het geleerde woord niet onthouden, toch wil ze al die vreemde woorden in zich opnemen en het lukt al aardig. De parapsycholoog noemt ze ... „het parapedaard”. Hans heet pisoloog, de anderen kent ze, dat zijn doodgewone nietsnutters. Ze weten niets. Voor professoren heeft ze geen ontzag meer. Alleen nog voor Karel, omdat die van begin af heeft gezegd: „Werking is werking, natuur is natuur ... en ik weet ook niks!” En dat is het natuurlijkste van alles.

Maar René is voor haar ’n raadsel. Ze waakt en blijft waken! Erica heeft er eigenlijk geen kind aan, Anna doet alles!

In de slaap had René gezegd:

„Waarom kom je niet, Oom Frederik?”

Ik voelde, dat het kind me riep. Maar ik was klaarwakker, ik rookte mijn pijp en dacht na. Hij was ergens en daar wacht hij op me. Anna zegt, dat hij in slaap als ’n heilige is. „Je hoort hem de mooiste dingen zeggen. Hij doet net als ’n geleerde. Je zou zweren, Frederik, dat René vele zielen heeft. Kan dat niet? Als ’n moeder drielingen op de wereld kan brengen, kan dan ’n ziel niet behept zijn met meer zielen? Je weet wel wat ik bedoel. Kan René geen twee zielen bezitten? Kan hij soms niet twee mensen in zich hebben? Ik weet er geen woorden voor te vinden. Maar je moet het zelf maar bekijken. Als hij slaapt, Frederik, is het ’n andere jongen.”

Uren hebben we tezamen, als de familie uit was, naast zijn bedje gewacht. En ik hoorde hem zeggen:

„Waar ben je nu, Oom Frederik? Kom je niet naar de „weide”? Kom je niet naar de boom? Laat je me alleen? Ik wacht, ik wacht, ik zie bloesem en ik zal er voor je plukken, ook voor Anna. Moeder heeft ze niet verdiend. Karel ook nog niet ... maar die is anders. Ik wil tekenen! Ik zál tekenen! Ik zál doen wat ik wil doen, Oom Frederik, Anna? Ik zie het, ik hoor het, o, het is hier zo mooi.”

Je zág, dat de gesloten ogen ... zien, kijken, alles zien, alléén het is niet van deze wereld. En wij weg! Wij schreien, en we lieten onze harten openstaan.

Dat was één avond. Meer was er en kwam er nog niet. Ik weet nu, dat hij mij verwacht. Ik weet ook dat diep-in dit leven alles allright is ... alles, alles! Als dát ontwaakt ... dát? Dan beleven we heel iets anders. Ondanks alles, houd ik vol dat René 'n „geestelijk wonderkind” is!

Maar we zullen zien waar dit schip stranden zal. Ik geloof, dat het géén stranden zijn zal, maar 'n kust aandoen betekent, voorraad inslaan voor 'n lange reis ... O, wat zal het daar knallen! Ik ga méé, Anna ook, Erica en Karel zijn erbij, doch zien niets, die hebben 'n slaapkuur te ondergaan. Het is de heilige waarheid.

Denk je Frederik, dat dit de goede is?

Voorzover elke gedachte, bewust of onbewust, een eigen wereld te vertegenwoordigen heeft, zo staat het in mijn dagboek, en aan de ziel wil geeft, persoonlijkheid, moet te verklaren zijn, wáár zij aan het denken en voelen voor deze maatschappij is begonnen. Ik heb dat al enige malen in het boek teruggevonden ... het antwoord staat er niet bij en zal voorlopig ook wel niet komen. Niettegenstaande dat leg ik mijn fundamenten, ga ik verder. René is wat opgekikkerd, doet weer even heel gewoon en is zo nu en dan wat apathisch. Wat hij echter in zijn slaap uitvoert, weten wij nog niet. Wat hij in zijn slaap wil, weten wij wel, want gisteren vroeg hij aan Karel:

„Wat zou je ervan denken, vader, als ik eens ging tekenen en schilderen?”

Je zou zweren, dat dit kind gek, noch apathisch is. Maar wat komt erachteraan:

„Dat kun je de kat wijsmaken, maar mij niet.”

Karel rookte een lekkere sigaar, pas aangestoken. Hij smijt z'n sigaar weg en wil René hebben. René de tuin in, Karel hem achterna, terug in huis, de trappen op, zijn kamer in, deur op slot. Daar staat Karel. „Deur open, gebied ik je. Deur open, René, deur open!!!” De deur blijft dicht. Karel gaat naar beneden en klautert door 'n raam naar binnen. Op de vensterbank gekomen ziet hij zijn kind. René ligt in bed, slaapt al. Karel kijkt en blijft kijken, hij hoort:

„Ik word schilder. Ik word tekenaar. Ik teken en ik schilder, hè, Vader?”

Karel denkt, dat hij beduveld wordt, hij vliegt op het bedje af en schudt het vreemde jong wakker. Duidelijk wakker, want het kind sliep. Hij kijkt het joch in de ogen, ze slapen nog. Hij beheerst zich en legt het neer. Beneden gekomen steekt hij 'n nieuwe sigaar op en denkt. Na een uur komt er:

„Is dat 'n gek, Frederik? Kun jij wijs worden uit die ziel? Ik niet. Ik geloof, dat ik me vergrepen had. Ik ben blij, dat ik het niet deed. Maar waar ter wereld komt die slaap vandaan. Zou die gekke Vanduin met z'n hypnotische slaap toch gelijk hebben? Ik heb er geen woorden voor. Wat is eigenlijk hypnotisme, Frederik?”

„Dat is 'n mens die door de wil van 'n ander in slaap komt. Die slaap rolt zomaar uit mijn mond – is opgelegd, opgelegd door 'n wil, een wil die dwingt, die overheerst, die één wordt, geloof ik, met dat andere willen, waarvan wij nog niets weten. En dat is hypnotisme!”

„Hoepel op, Frederik!”

„Merci, dokter, dank u zeer.”

We kwamen niet verder. Ook ik weet niet wat 'n hypnotische slaap be-

tekent, wél weet ik, dat René zomaar in 'n slaap wegzinkt en nu van deze wereld niets meer afweet. Vroeger heette het kinderverlamming! Nu zijn we al zover, dat we tóch naar de hypnotische slaap gaan en eerlijk en oprecht vragen, wat het eigenlijk voor 'n kerel is. Liggen de kaarten open op tafel? We zijn niet aan het pokeren, maar aan het poekeren ... aan het gezaag in 'n mens, maar wij krijgen er niet één stukje af, zo'n taai mens is het. Ik weet het niet, staat in het boek. Ik kom er wellicht nooit achter, want het is 'n ontzettend vreemd woord. Wél weet ik, dat René juist in die slaap het gelukkigst is. Hij droomt en hij weet meer dan op de dag. Als hij daarin ligt, praat en denkt hij beter en is dan, volgens Anna althans, net 'n heilige jongen. Hij is daarin niet van streek, ik zou haast zeggen: daarin is hij zoals hij hier moest zijn, maar dat kan nu eenmaal niet, het zou te mooi zijn voor ons allen. Ik geloof, dat wij eerst dan die vreselijke God beter begrepen en dan ook maakte Hij niet zoveel onderscheid tussen Zijn kinderen. Nu gaat Corry naar het gekkenhuis. Een ander doet maar raak, Corry is bezweken.

Ze gaat niet naar Hans, maar ergens anders naartoe, daar, waar ze meestal blijven, Hans heeft er zo'n tussengalerij van gemaakt, hij vindt, dat moeten die mensen hebben, een doorloopje, voordat ze voorgoed uit de maatschappij verdwijnen. Of René ook daarheen moet, vroeg Anna. Ik moet er niet aan denken. Frederik, ik geloof, dat ik dan 'n brandstichtster word.

En weer lees ik: Voor zover de gedachte bij ons hoort, dagbewustzijn bezit, wil ik weleens weten, waar dat gekke slapen vandaan komt, dat René zomaar overvalt. Há ... riep Karel, ik ben er. We hebben verkeerd gezocht. Hoe is het mogelijk, dat ik daar nooit aan heb gedacht. En toen kwam het, epilepsie! Vallende ziekte! Juist, maar daar had hij enkele jaren terug geen hinder van. Laat eens kijken, Karel, wij kennen het nog zo kort. Je had er nog niets voor kunnen doen. Karel is er al aan begonnen. Bestrijden zullen we het geval, zegt hij, ik zal doen wat ik kan en de rest laat ik aan jou over! Uitroepeten, en tweemaal!!

Voor deze dag was het genoeg. Ik op bezoek. Hans is al thuis. We zitten weer waar we al zoveel met elkaar hebben gepraat, voor de haard. De kist met sigaren staat naast me, hij schenkt direct 'n fors glas wijn in. Voor de zenuwen, Frederik. Je hebt wel 'n hartversterking nodig, hoor ik. Zo'n gekkenhuis vergt veel van je. Heb je de praatjes gehoord? Hoor je wat de mensen ervan zeggen? Ik weet het. Niets aan te doen, maar chagrijnig is het. Je zou ze. Het geachte publiek, Frederik. Geef dat mormel maar wat in handen, het weet je wel te villen. Vertel me, hoe staan daar de zaken. Je weet dat ik nu veel weg ben. Ik weet het, ik weet het al zo lang.

Ik drink, slik de drank ineens weg en vul opnieuw mijn glas, dat dezelfde weg gaat als het eerste. Ik heb er dorst van gekregen, merk ik, Hans valt het

eveneens op en hij zegt:

„Komt van de spanning daar, Frederik. Je moet er eigenlijk eens uit. Dat kindermeisje spelen moet je toch allang de keel uithangen, is het niet?”

„Ik kan ertegen, Hans.” En dan: „Ik heb er plezier in.”

„Wil je mij dan wijsmaken, Frederik, dat dit nog 'n „geestelijk wonderkind” is? Daar ben je toch zeker allang op teruggekomen. Ik denk, dat ik de weddenschap gewonnen heb. Het is me wat fraais. Weet je dan niet, wat de mensen zeggen?”

„En ga jij daarop in, Hans?”

„Ik niet, maar er is toch nog 'n grens, Frederik.”

„Zeker, 'n grens is er en die grens zien wij elke dag. Maar wat wil je? Dat ik geloof, dat dit kind op deze wereld gekomen is door geknoei? Ik hoor en zie alles, Hans. Erica ook, maar zij weet niet alles. Moet ik, moet jij op kletspraat ingaan? Morgen is het mijn kind. Morgen is het van Anna en mij en hebben de Wolffs er niets meer mee te maken. Anna had er wel geen hinder van, ook al liep Erica in haar verwachting, ze heeft het voor Anna en mij op de wereld gebracht, haar dracht zijn de mensen alweer vergeten. Hoe is het mogelijk. Proost, Hans, geef me nog 'n glas. In lange tijd geen lekker glas wijn gehad.”

„Je verdroogt daar, Frederik.”

„Kan zijn. Ik geloof echter, dat jij eerder uitgeput bent dan ik, dat jij eerder het dode punt hebt bereikt dan wij. Mens, wat leren we toch 'n massa!”

„Van die kletspraat en jullie gek?”

„Van de bloemetjes, Hans, van al die vergeet-me-nietjes, die ik al zo lang niet meer zag. Wonderen zijn het!”

„Ik geloof er niet meer in. Ik moet dat beamen. Ik weet nu wel zeker, dat jij je te pletter loopt.”

„En die zekerheid heb je gekregen omdat je 'n meisje hebt?”

Hans kijkt naar me. Hij graait in zijn zakken en vindt niets. Eindelijk vindt hij 'n schat terug. Verkeerd, Hans! Dit – ruw gezegd – heet „hartstikke” fout! Als je niet weet waar je liefde zit, is het geen liefde. Je zult het zien, Frederik. Hij vraagt:

„Is dat de goede, Frederik? Denk je, Frederik, dat dit de goede is?”

Ik kijk naar het snuitje. Mij ontvalt:

„Wie die Nacht am Rhein ... Trink eine für das Herz und küss mich ...!”

Hans vloog erin! „Ik weet het niet,” zei ik, „zoek dat zelf maar uit.”

„Ik geloof dat ik met haar trouw, Frederik ... Helemaal ... zij en ik. Wat denk je?”

„Ik weet het niet. Ik heb geen verstand van vrouwen. Eén ding zie ik, haar linker oog is anders dan het rechter. Meer is er niet. Die haren zijn mij wat te stug in elkaar gefrommeld, maar een mooi snuitje is het, dat moet ik zeggen.”

Hans weet, dat hij niet meer uit me krijgt. Door de liefde is hij veranderd! Moet hij weten. We zijn nu vreemd voor mekaar, maar blijven vrienden. René is uit zijn verstand weg? De familie Wolff is er nog, ook ik, Anna ook. Hij is aan de ren. Toch vraagt hij:

„Wat denk je van René, Frederik? Is het waar, dat Karel epilepsie heeft ontdekt? Hij praatte erover. Denk je, dat het dit is? Dan zijn wij allemaal slachtoffers. Ik zeg je dat je hem spoedig hier kunt brengen. Het is het allerbeste, geloof me, dan ben je van al die narigheid af. Dat kind hoort trouwens niet meer in huis. Daarvoor hebben wij inrichtingen gebouwd. Hier hebben ze het goed, wij weten hoe we die levens moeten behandelen. Leken hebben er geen verstand van. Dit werk is ontzettend moeilijk, wij breken ons hoofd over de problemen, wat willen jullie nu beginnen? Praat er maar eens met Karel over, Frederik, of nee, dat zal ik zelf wel doen.”

„Merci, professor, merci ... Schenk nog maar eens in.”

Hansi ligt nog op tafel ... Hansi voor en Hansi na, maar Hansi ligt al een uur op tafel en Hans ... de man van dit portretje, ziet het niet. Hansi en Hans, dat wordt één leven, één ziel, één gevoel? Dit kan hij mij niet wijsmaken, mij niet. Hansi drijft al van de druppels die we hebben gemorst, maar Hansi ligt er nog. Als ik zie, dat Hansi drijft, kijk ik er voor hem naar ... dat helpt. Hansi verhuist in zijn linkersak. Daar is Hansi veilig, gelooft Hans, ik vind het goed!

Hansi is van 'n collega ... Een Duitse schone, ze woont in Leipzig, waar hij nu weer naartoe moet. En daar zal hij zijn laatste fundamenten leggen voor het professoraat!? Ik vind het best, hij haalt het. Hij doet daar aan studeren, hij doet daar aan liefde en hij zal daar met Hansi gelukkig worden. Hij trouwt met 'n naam. Niet met 'n vrouw, met 'n naam trouwt Hans, je zult het zien, maar ik zeg het hem niet. Tóch komt er kracht in mijn ziel, die zich ertegen verzet. Wat zie je in Hansi, vraagt dit masker mij. Zeg het hem, voor later, ziet u? Voor later.

Hans schenkt nog eens in. Een goed Frans wijntje is het. „Wat denk je van Hansi, Frederik?”

„Kijk, mijn vriend. Ik wil er mij niet mee bemoeien, maar nu je het mij weer vraagt, zeg ik het je eerlijk: zij is geen vrouw voor jou!”

Hans lacht. Hij lacht te hard en te sarcastisch, waardoor ik weet, dat het al te laat is. Hansi is het! Ik hoor, dat ze haar eigenlijk maar Hansi zijn gaan noemen, omdat het zo leuk bij elkaar past. Ze heet Trude ... Trude heet nu Hansi en Hans is stapel op haar, Hans zit nu al bij haar onder de duim, maar dat weet Hans niet. Daarvoor is hij te vorsteljk. Te rijk ook. Ik vind Hansi noch Trude de vrouw voor 'n dokter. Wat Hans straks buiten de deur gooit, haalt Hansi binnen. Hansi zal er een eigen jachtclub van maken, Hansi zal er

een kegelbaan van maken, Hansi zal er als Hans er niet is 'n bar van maken met vele collega's er omheen, want Hansi kan niet tegen dat lange alleen-zijn, Hansi is 'n danseres eerste klas, Hansi verraadt Hans, ze verkoopt Hans, ze rijdt nu al in zijn wagentjes, loopt in zijn kleertjes, ruikt naar zijn parfumpjes ... rolschaatst wat voor Hans en knippert met haar ogen ... als de lamp er niet meer is. Dat is alles, maar ik zeg heel iets anders.

„Je moet het zelf weten ... Hans ... ik vind haar niet geschikt voor je.”

„Waarom niet, Frederik?”

„Omdat zij je karakter niet is.”

„Laat me niet lachen. We stemmen volkomen overeen. Jammer, dat je dit niet ziet. Jammer, maar ik zal het zelf uitzoeken, Frederik. Ik neem het je niet kwalijk. Van jou kan ik dat verdragen, maar een ander had het mij niet moeten zeggen. Ik ben nu eenmaal zo. Ik houd van haar als van mezelf. Zij en geen ander. Weet je dat?”

„Ik weet het, Hans, en ik ben van de partij.”

We drinken er nog een en dan ga ik maar weg. Hans merkt, dat hij me kwijt is. Hij spant zich in om me wat te benaderen. Hij vraagt:

„Welke verschijnselen heb je zelf ontdekt, Frederik. Ik bedoel die van maanden terug.”

„Er is niets, Hans. We hebben 'n gek in huis en dat hebben we maar te aanvaarden. Onze wegen lopen uiteen en hebben geen ruimte. Ik bewandel de mijne, jij gaat je eigen weg, maar verschijnselen zijn er niet. Tóch zou ik je willen zeggen: let op je drift! Let op je drift, Hans. Je bent de laatste tijd veranderd. Het komt, geloof ik, omdat het leven ontwaakt. Wanneer wij mensen ouder worden, komt alles in ons omhoog. Denk je ook niet?”

„Ik neem dat, Frederik. Ik ben driftiger geworden. Of dat een persoonlijk karakter is, of dat ik door mijn werk driftiger ben, doet er niet toe, ik ben opvliegend. Ik kan weinig hebben. Ik beef soms. Ik ben, geloof ik, al jaloers. Ik had nooit gedacht, dat ik het kon zijn, nu geloof ik het. Als je ook zoiets moois krijgt, word je het vanzelf. Ik ben het! Ik zal ertegen vechten, Frederik, maar ik ben het. Hoe vind je me over het algemeen, Frederik?”

Ik gaf hem alles en zei:

„Stugger, leger, kleiner, en wat dikdoenerig erbij, dat komt door je geleerdheid. Ik geloof, Hans, dat je heel erg geleerd geworden bent. Je zult er nu wel alles van weten, is het niet?”

„Zoek je ruzie?”

„God bewaar me, Hans. Voel jij je niet geleerd? Ben je nu niet bezig het hoogste te bereiken? Ben jij je kleine Frederik vergeten? Ken je dit huis nog wel, voel jij nog iets van de tijd, toen wij het hadden over René? Néé, probeer maar niet me dat wijs te maken!”

„Bedoel je Hansi, Frederik?”

„Of ik jouw Hansi bedoel? Hoe kom je erbij, Hansi? Ik weet niet eens, hoe je zo'n naam uitspreekt. Is het Hansí of HÁnsi ... moet je bij die i aanhouden? Eén ding weet ik, Hans. Je bent een eind op weg. Ik ken je niet meer. Althans die ander mis ik, maar dat komt door de liefde. Ik gun het je van harte, maar lét op je drift, Hansje ... lét op je drift, of er gebeuren ongelukken.”

Even later zie ik de oude Hans voor me. Hij vraagt:

„Denk je beslist, Frederik, dat je gelijk krijgt? Dat René tóch ons allen voor is? Dat dit iets is wat wij nog niet kennen? Dat hij bovennatuurlijke vermogens bezit? Dat hij ons allen vergeet, dat hij bezig is jou en mij, Karel en Erica voor het feit te plaatsen, waardoor wij dan hogervoelend zullen worden? Zijn er verschijnselen bij, die buiten mijn inrichting om tóch wetenschappelijke betekenis krijgen? Of is het 'n gewone gek, 'n zieke, 'n onfeilbare onzekerheid voor me?

Denk jij, dat er verandering komt ten goede? Maar nee, ik zeg je, Frederik, dat hij ongeneeslijk is, en ik meen het! Karel zegt het ook, we verwachten hem. Ik heb hem de laatste tijd niet gezien, maar ik hoorde het op straat. Wil jij me wijsmaken, Frederik, dat dit kind zichzelf is? Ik heb het niet over de kletspraat, ik heb het niet over God en Zijn rechtvaardigheid, over bidden en goeddoen, je weet, dat ik alles anders zie. Wij zitten met al die narigheid. Wij vragen niet meer of Hij nog meer van deze soort bezit, we doen er geen briefjes meer bij, antwoord krijg je toch niet. Hier hebben wij geen antwoord meer voor nodig, het ligt er dik bovenop, Frederik. Ik verwacht dit kind, helaas, er is geen andere weg!”

„Met andere woorden ... de natuur stuurt hem regelrecht in jouw handen. Bewust of onbewust, jij verwacht hem. Welsprekend of doofstom, jij verwacht hem. Goed of slecht, jij verwacht hem. Wat is eigenlijk onderbewustzijn, Hans?”

„Moet jij dat aan mij vragen? We weten het niet. Je vraagt trouwens naar de bekende weg, Frederik.”

„Volgens mij kom je dan in het gekkenhuis terecht. Onderbewustzijn is voorlopig nog onbekend. Ik zeg je nu, dat we er elke dag onder en bovenop leven – en dat door die gek van ons. Maar daar heb jij niets mee te maken. Ook Karel niet, Erica kookt er soep van, drinkt haar thee ... jij zult erdoor trouwen. Ik wens je geluk, het ga je goed, Hans, straks horen we nog van je. Groeten aan Hansi. Zullen wij haar mogen begroeten? Zien wij spoedig haar liefde? Geluk ... en de groeten aan Wien, want ook daar zul je wel komen.”

Ik loop in het bos. O, die Hans toch. Ik blijf wandelen. Ik heb in lang niet gewandeld, tenminste niet 's nachts. Het doet me goed. Ik ben bezorgd voor Hans. Hoe is hij veranderd. Hoe driftig is hij thans. Als de natuur ontwaakt,

het leven gaat spreken, doet de persoonlijkheid gek. Dit is 'n kwajongen. Hans gaat zijn tweede jeugd in. O, hoe gevaarlijk is het! Mij niet gezien. Ik ga voelen, dat er vreemde dingen zullen geschieden. Voor ons allen. Levenswaarheden zijn het, niet? Ik moet dat nog onderzoeken. Wat op jeugdige leeftijd in ons nog slaapt, komt tot ontwaken wanneer ook het organisme – volgens Moeder Natuur dan – groeit, wakker wordt. Ik geloof, dat wij eerst dan onszelf leren kennen. Voordien is het niet mogelijk en heeft ons „já”, onze liefde, niets te betekenen. Morgen zijn wij toch weer anders. Ik ga mezelf maar na. Eerst wanneer een boom volwassen is, komen de vruchten. En dan moet je nog maar afwachten of ze te eten zijn. Maar ze zijn er!

Is 'n mens anders? De boom zijn we zelf! De vruchten zijn de karaktereigenschappen. Eén voor één komen ze tot groei en bloei. Ze zijn er en ze zijn er niet! We kennen ze niet, omdat wij zelf veel meer zijn dan we denken te bezitten. Wij mensen zijn ziel, geest en leven, en stof! Dát is het masker, waar we tegenaan kijken. Boom ... wie ben je?

Hans is dalend, volkomen opgelost. Deze, die daar voor me zit, is 'n doodgewone straathond, heeft niets met echt ras uit te staan. Elkeen kent dit soort. En ik weet het. Hoeveel ouders hebben er hun kinderen niet door verloren? Als ze zélf gaan beginnen, hebben die ouders niets meer te zeggen. Raad is overbodig, blind zijn ze. We gaan bewust of onbewust de lijdende tegemoet.

En dat noemt zich psycholoog. Dat is ook nog psychiater en aanstonds professor. Ik zal ervoor waken, dat hij René niet krijgt. Wat er ook gebeuren gaat. Hans krijgt onze René niet. René zal geen proefkonijn zijn voor Hans. Dat Karel er niet aan denkt, het doodgewoon vindt, begrijp ik. Hij ziet niet door deze Hans heen. Dat is trouwens ook niet mogelijk voor 'n geleerde. René wordt beter ... René is 'n wonder en al komen er beroerde tijden, wij komen er. En hoe ze het ook zullen zien, ik krijg tóch – ondanks alles, gelijk! Ze zullen het zien en hebben het te aanvaarden. *Ik krijg gelijk!*

De natuur zegt me: „Zo zal het dan zijn, Frederik. Maar zag je dat, René-tje? Zág je dat?”

Ik dank U! Ook al zijn er weinig brieven rond te brengen, ik dank U! Help me maar piekeren. Ik zal erover blijven waken, dat ik niet te oud word. Ik wil dit kinderlijke behouden en dat zal me redden! Ons allen!

Als ik thuiskom, zitten Karel en Erica me op te wachten. Ze willen weten hoe het met Hans is. Best, hij moet naar Leipzig en hij denkt terug te komen met Hansi.

„Wat?” ... vraagt Erica. „Hij zoekt het daar?”

„Je zult haar, vermoed ik, binnenkort wel zien. Die helderziende heeft alleen de tijd niet gezien. Ik geloof, als je het mij vraagt ... doch ik zeg er maar

geen woord over ...!”

„Vooruit, Frederik, ga verder.”

„Erica, dit zijn dingen, die 'n verstandig mens niet aangaan. Hoe Karel erover denkt, weet ik alweer niet. Ik voor mij denk erover na. Ik wilde zeggen, dat sommige helderzienden toch wel treffers boeken, ze moeten alleen, althans volgens mij, niet naar wat ze er zelf van denken, kijken, ook voelen is het, geloof ik, maar zij moeten de klok beter laten draaien, het ding is achter. Ze zien en voelen tegelijk ... en dat is volkomen natuurlijk, doch in dit geval is óf het voelen verkeerd óf ze zijn volkomen blind en praten nu maar wat. Die klok ... já, die klok ... dat uurwerkje toch, ik wilde, dat ik het ding kende, ik geloof zeker, dat wij dan het drama zouden zien! Doch dan is het niets menselijks meer. Of met andere woorden gezegd ... je duizelt. Maar een drama wordt het! Praat er in vredesnaam niet over, Hans zou me vermoorden. En ik praat niet graag over vrienden. Je zult het zien, een klein drama wordt het!”

„Vanwaar die zekerheid, Frederik.” Het is Karel.

„Wel, dokter, denk je, dat jij geluk zou ontvangen, als deze Erica een leeuwentemster was?”

„Is die andere dan 'n circusmeid?”

„Een universiteitsvrouw met allures van 'n trapeze-acrobate, als ik het goed zeg, die nu geadeld zal worden. Ik zie Peter al ... „oh, mein süsSES Vergnügen, wohin fahren wir?”

Geloven jullie in bovennatuurlijke wonderen, die zomaar op straat liggen? Nee, ook Hans niet. Daarom nam hij de zotste van allen, ook de banaalste, de slechtste. Ook de mooiste ... als je het zo wilt zien, mij goed. Ik ril van die sterke koffie. Ik wil mijn ogen niet verbranden, mijn hart geen pijn doen, en ik ril van onverwachte koude ... ik ga liever! Blind is de man, doof de ziel en zijn geest vlandert, is 'n daginstinct ... zonder het te weten. Hij weet het niet! En ik ben geen ziener! Maar het zal zijn dood wel zijn! O, die Hansi! Enfin, je zult haar straks zien. En nu geen kletspraat meer, ik bedoelde het goed. Ik zei het hem ook, maar hij hoorde mij niet. Vreemd is dat niet, ga jezelf maar na, wij horen áltijd fouten; mooie dingen, foei, wij mensen zijn zo. Hoe jullie erover denken, voel je vanbinnen, als je het natuurlijke getik ervan hoort. Want dan? Ik bedoelde het waarachtig goed, maar kinderen kun je niet helpen, vooral niet, als ze over de veertig zijn. Nu loopt hij op sandaaltjes, maar ze zijn van lood, en er zitten gaten in, mottig zijn ze, geloof ik. Indien ik ze scherp had mogen zien, zou ik er een tekening van hebben gemaakt. Woordelijk vertolkt, heet het: zink gerust weg in zo'n modderbad, ééns komt de „reine klaarte”, doch dan heb ik er niets mee te maken.”

Karel zegt geen woord en dat neem ik niet. Ik zeg nog:

„Een ding, Karel, ik praat niet over vrienden, dit is mijn wetenschap! Ik zeg het je vanuit 'n wetenschappelijk ... gevoelsleven. Voor jou klinkt dat onmenselijk, toch loopt het voor je voeten en breken wij elke seconde, indien we niet opletten, ons eigen-ik erdoor. Scherven zijn het! En het heeft niets te maken met grafologie, noch met parapsychologie, het is het gevoel van 'n doodnuchter mensenkind. Meer niet, maar ook geen gram minder. En nu valt er bloesem.”

„Steek nog 'n sigaret op, Frederik. Drink je nog iets?”

„Schenk in wat je hebt, ik kreeg er dorst van.” Zijn wijn is puik.

Ik weet nu, dat Karel er met Hans nooit over spreekt, hij had hem anders morgen al opgebeld en dat moet niet. Nu is alles in orde, ook al gelooft Karel van mij niets meer. Ik moet met hem niet meer over wonderkinderen praten, hij zou me op slag vermoorden en dat is te begrijpen.

We zitten nog even, rustig, denkende. Plotseling, hoe is het mogelijk, horen we 'n ontzettend geschreeuw. Anna vliegt de kamer in. Voor zij een woord kan zeggen, ben ik al boven. Het is René.

Het kind staat rechtop in bed en speelt komedie. Het danst als 'n echte gek zou kunnen doen. Er is 'n kracht voor nodig om dat vol te houden, hij presteert het. Wij kijken ernaar, allen moeten we beamen, dat dit kind gek is. De ogen liggen op het voorhoofd, ze hebben zich losgemaakt van de kassen. Erica zegt:

„Dat komt natuurlijk van je vervloekte medicijn.” Anna valt op 'n stoel neer, ze is in elkaar gezakt.

René danst zich doodmoe, gooit zich op 'n zij en valt in slaap. Dit is alles.

We zitten weer beneden, Anna ligt al op bed, op eigen kracht kwam ze tot bewustzijn. Karel zegt:

„Ik ben ten einde raad. Ik weet het niet meer. Ik houd op, ik geef nú alles over. Ik doe niets meer. Ik kan niets meer doen. Je hebt gelijk. Ik vergrijp me niet meer, ik vertik het.”

Dan volgen er nog moederlijke raadgevingen en kom ik aan het woord. Ik moet er het mijne van zeggen. Wat ik denk?

„René is overspannen. Het vreselijke gevecht met de jongens, is hij nóg niet te boven. Het zal nog wel even duren.”

„Hoe kom jij weer aan die zekerheid, Frederik?”

„Ik ben geen dokter, Karel, dat weet je, toch is er iets, dat mij zegt, het gaat goed. Ik zeg je: het is ontspanning. Maak je geen zorgen. Je weet dat dit kind niet normaal is, ik bedoel, anders is dan andere kinderen. Omdat het anders denkt, handelt dit kind anders, kan het dergelijke emoties ook niet in één of enkele dagen verwerken. En nu er geen gevechten geleverd hoeven te worden, danst het maar. Maar niet hij is het, het leven is het, de werking,

de natuur. Wie weet wat wij nog beleven. Misschien krijgen we nog kunst te zien. Wat zou je denken van 'n danser? Ik weet het niet zeker, maar is dit zo onnatuurlijk? We zullen maar gaan slapen.”

Ik ben op mijn kamer. Anna komt kijken.

„Wat denk je, Frederik?”

„Laat hem maar dansen, Anna. Doodmoe moet hij zich dansen, dan kan hij met zijn overvloedige krachten geen ander kwaad doen. Ik zeg je: het is ontspanning. Geen zorgen, Anna, we gaan verder. Ga rustig slapen nu, ik waak wel. Ga nu, Anna, ga! Wil je nog niet? Waarom treuzel je zo? Wil je nog praten? Heus, er is niets!”

Wat is Anna mooi geworden. Toch zou ik haar nu niet durven kussen. Ik geloof zeker, dat ze opnieuw zou bezwijken, en in geen weken tot bewustzijn zou komen. Zo ernstig is het. Ik ga waarachtig voelen, dat wij al onze krachten nodig hebben. Maar René komt er! Het dagboek zegt:

„Hans is dalend! Hans is dom! Hans is 'n knoeier! Hans is op hol geslagen! Hans heeft het te pakken, want Hans weet niet, dat hij met een zwarte hengst thuisgekomen is, hoewel hij met 'n witte van huis ging. De ramen kletteren, in huis is het koud, maar alle kachels branden. Hij zoekt het door zijn wijn ...!!

Anna is liefde geworden. Haar ziel is als de mijne! Tussen ons in zien we René! Drie bomen zijn het ... alle drie in bloei. En God weet, dat we het goed menen, Christus ook! Ik zal nu wat meer op haar letten. O, hoe mooi wordt het nog. Ik geloof, dat ze vanbinnen zegt, mij toeroept: „Je gaat nooit weg, hè?”

„Néé, nooit. Ik niet.”

Toen sliep ik in. Toch hoorde ik nog ... Ik niet, ik ga nóóit uit mezelf, nooit ... geloof ik, weet ik thans! Maar wat dan, als we in een verkeerde richting ontwaken?

Ik zie een kist én lichtjes, ze branden, één ervan weigert te lichten ... als ik het zelf maar niet ben ... je zou angstig worden voor je woord, je gevoel, je denken.

Stilte is er ... rust. Dank U!

Weet je nu, Oom Frederik, wat dromen zijn?

Onze René heeft zich in zoverre weer hersteld, dat de schrammen, de bluten en zijn blauwe oog verdwenen zijn. De bedoeling is, hem nogmaals een kans te geven voor het kleuterschooltje. De juffrouw voelt er niet veel meer voor hem in haar klas op te nemen, doch na wat heen en weer gepraat met Karel en mij, heeft ze ertoe besloten. Je voelt zeker al dat deze school bestemd is voor jongens en meisjes, die ongeschikt zijn voor de normale leergang, op deze school zie je van alles. We weten ook, dat dit grote kind het niet eenvoudig heeft, maar zij heeft geen orde. En ook hierin zal verandering komen. De leeftijd varieert tussen vijf en negen jaar. Al deze jongens en meisjes zijn ietwat onbewust, maar er zijn eronder, die vlijmscherp hun gedachtenleven in daden weten om te zetten en er onmiddellijk met hun knuisten op slaan. Gaan we maar even dieper, dan staan we reeds voor een verbeteringsgesticht. De bedoeling van dit kind is heel goed, zij moet zich zeer inspannen om die kinderen, voordat ze tóch bezwijken, 'n kans te geven in de maatschappij, een korte gelegenheid voor ze hun ongelukkige wereld hebben te aanvaarden. Dat wij niet over één nacht ijs gingen, is duidelijk. Hoeveel avonden wij hieraan hebben gewijd, weet ik al niet meer. Het eindresultaat was ... naar de juffrouw terug. René zit daar onder zijn eigen soort, hij kan er leren hoe het niet moet en voor zichzelf uitmaken hoe te handelen ten opzichte van haar leer. En dat hebben wij al gezien.

Karel zegt: „En toch moet hij daar terug. In de eerste plaats, omdat hij die andere jongens al kent, maar vooral, omdat hij daar zijn eigen soort ziet. Ik weet wel, dat er nog andere middelen zijn, toch lijkt mij dit het allerbeste voor hem. En gaat het niet, dan zullen we wel weer zien.”

Erica voelt er niets voor. Zij tracht haar problemen op mijn schouders te leggen, waarmee ik het weliswaar voor de toekomst eens ben, maar nu nog niet. Anna peilt me met haar ogen, haar lieflijke persoonlijkheid, haar ganse gestalte zet zij voor René in, maar het gaat niet. René moet onder kinderen blijven, wij mogen hem deze mogelijkheid niet ontnemen. Zo werden wij het volkomen eens.

Het zal dan de volgende week geschieden. Hij krijgt nog enkele dagen om zich voor te bereiden. Karel neemt hem mee in de wagen en ik ben bezig hem zo goed en kwaad als dat mogelijk is, de wetten van Moeder Natuur te leren; ik wijs hem op alles, tracht hem duidelijk te maken wat hij moet doen en wat hij moet laten, wil hij in harmonie blijven met deze wereld. Ik verbeeld me geenszins dat het me lukt, ik weet heel goed wat ons te wachten staat. Ik houd mijn reis voor ogen.

Vanmorgen, het was tegen koffietijd, beleefden we weer iets. Elke dag hebben we feest, telkens weer staan we voor problemen, voor de ongelooflijkste maskers van Renétje. Anna kwam me roepen. Ik was bezig wat in m'n kladboek te bladeren, de feiten te schikken en ze afzonderlijk te bekijken en erover na te denken, waardoor ik leer. Wat dan in mij komt is ontzagwekkend. Deze vergelijkingen voeren je tot „leven en dood”, tot „ziel en geest”. Je gelooft het niet, maar wanneer wij mensen de dingen, die we toch elke dag beleven en die deel uitmaken van ons maatschappelijk en innerlijk leven, eens vanuit een andere wereld gaan bekijken, dan sta je versteld zo nonchalant wij mensen met de Goddelijke waarheden omspringen. Ik zei al eerder, dan zie je Goddelijke waarheden zomaar in de straatgoten liggen. Ze liggen daar voor het oprapen, je ziet niet één mens die ernaar kijkt. Ze weten, voelen of willen die rijkdom niet ... maar je staat voor 'n mens! En toen ik zo stil in mezelf afdaalde, in ons dagelijkse eigen gedoe, de vergelijkingen voor me zie, zag ik zo'n wonder van schoonheid, stellingen en fundamenteën voor mijn universiteit, dat ik bloosde. Ik zei tegen mezelf: Frederik, ook jij bent nonchalant. Je moet voorzichtiger zijn of je slaat grote stukken over. Het is nu reeds 'n schat van wijsheid, die ik zo op mijn eigen houtje bijeengarde. Je gelooft het niet, maar wanneer hier orde in komt, moet je het wel beamen. Je krijgt dan lichtjes in je ogen, je hart klopt sneller én gevoeliger, je voelt je anders, lieflijker, gezond! En dan zou ik je willen vragen wat je er zelf van gemaakt en gezien hebt. Ik zeg je, we staan thans voor 'n universiteit van gedachten, een universum is het. En in dat machtige universum leven wij! Nu kun je niets doen, niets bereiken, of je vindt het daarin terug. Je zult nu zeggen, je overdrijft, maar ik hoop je het te bewijzen! En ik zál het je bewijzen, zoveel stof, maar ook zoveel heiligs putten wij uit al onze narigheden, die toch door onze gekke René gefundamenteerd werden, dat voor mijn wereld de universele fundamenteën zullen zijn! Maar wat is „universeel”! Zo diep, zo hoog en tóch, ondanks alles, zó dichtbij is het nu reeds tot ons leven gekomen. We staan erbovenop, we voelen het, maar begrijpen het niet. Onze ogen die nú móeten kijken, zijn blind! Geslagen door ons „ik”, dat nergens en nergens op ingaat, als het maar even ruikt naar hogere bewustwording. En zo'n geslier ... op dit ijs dan, ... volgt je, raakt je, stuurt je ergens heen om er bloemen te brengen. Wie betaalt ze! Ik denk, dat jij dat zult zijn!

Onhoudbaar, zonder pardon, dringen we door tot de kern ... zoveel weet ik er al van. En ik zeg je: ik eet gaarne van dit brood, ik schaam me er niet voor, ik buig me! Karel en al zijn geleerde vrienden en wie het ook zijn, je kunt er voor mijn part alle sekten der aarde bijslepen, je kerks gevoel ook, je mag doen wat je wilt, ik zeg je bij voorbaat, dat ik het win! Ik weet heel goed, dat elke natuurlijke wet je dit natuurlijke pardon toeroept. Ik bedoel hiermee,

dat je hiervoor alles van je leven moet inzetten, maar wanneer je eenmaal grond onder je voeten krijgt, ben je in staat dieper te gaan, waarover al zoveel geschreven werd en waardoor al die sekten ontstonden. Ik geloof waarachtig, dat God het goed met ons meent, ook al hoor je mij net als de anderen wel eens kermen. Ik ga nu reeds zien en voelen dat de maskers vallen. Ik heb er reeds zien vallen, ze liggen aan mijn voeten, ik sta erbovenop! Geluk is het!

Maar ik waarschuw je van tevoren ... ik val niemand aan! Niemand! Géén mens van deze wereld. Ik ben niet van plan een katholiek of een protestant zijn geloof te ontnemen door dit aan te vallen. Ik wil dat niet en ik kán dat niet! Er is al genoeg afgebroken! We hebben al voldoende oorlogen gevoerd om het geloof. De slachtoffers die daarom de dood vonden, hebben er recht op, dat we deze materie zonder gekijf of gescheld behandelen. Dit is 'n natuurlijk, maar doodeenvoudig, menselijk onderzoek. Wij bewandelen een eigen weg. Wij gaan buiten elke geleerdheid en wetenschappelijk stelsel om tot het kerngedeelte waarin en waardoor wij ons eigen leven ontvingen en God ons het leven gaf! Houd dit voor ogen en ik praat er niet meer over. Denk ook niet, dat ik Maria, Jozef of één van de heiligen van je kerk aanval. Wél vertel ik je, hoe de mensen zelf erover denken en over het algemeen die heiligen worden gezien en wat onze maatschappij ervan gemáákt heeft. Méér niet!

Wat wij doen is voor elkeen die de maskers wil leren kennen; wij gingen tezamen op weg, elkeen denkt voor zichzelf, wie gelijk heeft, dat zien wij straks en dán buigen wij onze hoofden voor elkaar! Immers, wat wij als wijsheid uit het Oosten kregen, is allemaal heel mooi, doch het is gelijk als ook de Zon er is, dat ons denken en voelen niets van al die vreemde woorden begrijpt en wij er in al die eeuwen niet op vooruit zijn gegaan, maar dat die ongelooflijke wijsheid ons meer in de put heeft getrapt en dat juist daardoor al die gekke toestanden zijn ontstaan. Ik noem het franjes! De één loopt met 'n wit laken om en denkt dat zijn leer iets te betekenen heeft voor de mensheid, anderen zingen erbij en doen zo twijfelend, zo schijnheilig naïef, dat je er naar van wordt, misselijk! En zo is het! Al die mensen denken dat zij het hebben gevonden, bezitten, maar hoe heeft deze mensheid hen ontvangen? Wat hebben zij zelf ervan gemaakt? Leefde het, gaf het je nieuw bloed, nieuw denken, rechtvaardigheid, ruimte?

Al die vreemde woorden hebben voor ons Westers gevoelsleven geen waarde. Wanneer mensen bedoelen, dat de branma of hindohoela leven en ziel willen zijn, dan is dat heel mooi, maar wij doodgewone Hollanders hebben daar geen begrip voor. Hun prachtige mooie gewaden zijn net als hun reumatiek, die ze niet kwijtraken, ook die woorden lijden aan verworping en dringen niet tot ons nuchtere gevoelsleven door. Wat „sayom en slima”

betekenen, weet ik niet, maar zij zeggen, dat je nu hemel en aarde voor je ziet, naakt nog wel; wij denken thans aan een echt Hollandse vogelverschrikker, waar tóch ondanks alles de brutale kraai om wandelt en z'n voedsel vindt. Nu zonder gekraai, eigenlijk met 'n kuiltje om begraven te worden! Vreemd? Ik verdraai geen woord en ben het type niet om geleerde of vreemde woorden te gebruiken als er een goed Hollands woord op zijn plaats zou zijn. Ik verdraai ook het woord niet. Het doet je soms goed onbaatzuchtig en heel natuurlijk, het kind bij de naam te noemen of als je wilt de koe bij de horens te pakken en geen windeieren meer te leggen, waar Renétje mee te maken heeft gehad, indien ik er op dat ogenblik alles van begreep. Ik ril dus van witte lakens, indien zo'n gewaadje wijsheid brengt ... waarvan wij de schoonheid niet begrijpen. Hebben die mensen hun gewaadje wel verdiend? Zie je, hier heb je het al en stoort je kraai zich niet aan!

Ik weet al, dat René al die dingen niet zomaar zegt, bij hém heeft álles kern en bedoeling. Wij moeten proberen er doorheen te kijken, wat dieper te voelen en op eigen benen blijven staan! Maar dan zien wij het masker én het probleem, dat vroeg of laat zijn eigen verkregen voelhorens naar ons uitsteekt. En nu is het mogelijk, dat dit 'n fundament is voor ons eigen gebouw!

Waar het mij om gaat is, de dingen door ons Westerse gevoelsleven te volgen en volgens ons bestaan te leren kennen. En hier hebben wij geen wit laken voor nodig. Dat de kerk zichzelf erdoor versieren wil, moet de kerk weten. Ik heb heilig ontzag voor de kerk, omdat ik weet, dat het de kerk is geweest die kleur en gestalte gaf aan onze maatschappij, ons leven. We moeten eerlijk zijn en bekennen, wat zou er van deze mensheid terechtgekomen zijn, indien er geen kerk was gekomen? Mensen die het katholicisme of het protestantisme of de andere godsdiensten denken te kunnen afmaken, zijn zélf zo arm als de rat, die onder deze fundamenteen een eigen wereld optrok en dit als zijn paradijs beschouwt. Ik heb het daar niet over! We moeten de dingen zien en beleven zoals ze door God zijn geschapen. Dat is nu het doel van mijn leven, dáár dacht ik aan, toen ik rustig in mijn kamer zat en al deze toch zo wonderlijke zaken rangschikte, om er straks een groot boek of een „trilogie” van te maken – die klinkt als 'n klok. Van wat ik tot nu mocht zien en beleven, weet het machtige Oosten niet veel, omdat ditzelfde Oosten niets, maar dan ook helemaal niets met ónze maatschappij, óns denken en voelen te maken heeft. En een gek in het Oosten is anders dan onze gekken. Daarin zie ik nu een machtig verschil. Elk volk heeft zijn eigen gekken. Kom je in Amerika, Frankrijk, Engeland, dan zijn de gekken er weer anders dan wij ze bezitten. Dat houdt, heb ik ontdekt, verband met de eigen verkregen bewustzijnsgraad, de persoonlijkheid van het volk! En daar kun je niet aan ontkomen, die mentaliteit spreekt voor zichzelf. Zo heeft elk volk de verkre-

gen bewuste graad te vertegenwoordigen en komt ook niet van dit behaalde bewustzijn los ... ook al willen ze er niets van weten!

Wij doen ons onderzoek door 'n gek – die Renétje van mijn vrienden Erica en Karel – die ons door zijn abnormale leven voor die wetten plaatst. En je zult zien, dat dit de bedoeling is! Ik wil er ook door zeggen, dat al die geleerden hun gekken nog niet hebben mogen aanschouwen, of wij waren er al! Ze lopen ernaast, ze zien en ze kennen die mensen nog niet! En toch, er zijn méér geleerden dan gekken op deze onmenselijke wereld te beleven! Maar wie is nu „gek”? Zie die Socrates lachen! Freud poetst nu zijn sandaaltjes! En onze gekke Socrates vindt het allemachtig natuurlijk, éérst nú zal men zijn leven dienen, waar hij recht op heeft ... vind ik tenminste! En achter dit alles zie je een lege brandkast ... wél geschriften liggen erin ... maar de „letter” heeft het geweld van deze wereld niet kunnen verwerken ... óf wij zagen het licht ervan! En dát hebben wij nóg niet gezien! Ach, lieverd ... zag je de ouden van dagen voorbijgaan?

Nu ik dieper afdaal in deze materie, dringt het tot mijn leven door, ook al wordt Hans professor, dan nog zeg ik je, heeft dat niets te betekenen. Hij blijft 'n dom mens: hij dringt nimmer tot de kern van zijn zaken en zieken door, omdat dit door zijn studie niet mogelijk is. En ook daarvoor hoop ik de bewijzen aan te tonen! Wat Hans leert, is zijn zieken wat te helpen. Meer is er niet voor hem. Ik weet wel, hierdoor bouwt hij aan zijn fundamenten, hetgeen voor de maatschappij de persoonlijkheid wordt. Hij kan géén andere weg bewandelen, maar je hebt het gezien: wij kwamen tóch tot elkaar. Dat Hans nu alles overboord gooit, is weer heel iets anders en heeft niets te betekenen, omdat ik zijn goede kern zie en in mijn hart opgesloten heb, waar het steeds zal blijven en, hoop ik, een band is voor dit leven. Hans moet eerst zijn liefde beleven en daarna, na al dat vallen en opstaan, bedrogen worden en kwaad doen, keert hij tot mij terug. Ik sta stil ... ineens ... twijfel komt er in mijn leven. Maar ik wacht! Hierdoor geef ik hem toch honderd procent vriendschap en mijn liefde voor hem als mens. Ik zal het bewaren voor hem, ik weet, dat hem dit eens de ogen zal openen.

Rest me nog te zeggen, dat wij, mensen van deze koude grond, bezig zijn vorm te geven aan onze opgebouwde persoonlijkheid. En ook nu zul je zien, eerst dan krijgt ons leven betekenis, eerst nu begrijpen wij onze gekken, maar vooral onze liefde jegens hen, die als wij op deze aarde gekomen zijn (om) wat van zichzelf te maken. Ik geloof, dat wij gevoeliger zullen worden en wat meer ontzag en respect zullen krijgen voor het leed van anderen. Want wat wij de laatste weken moesten aanvaarden, kan toch nimmer goedgepraat worden. Vind je, dat de mensen kwaad moeten spreken over 'n ander? Is het gepraat, waardoor Erica, Karel, Anna, René en ik over de straat gingen, nor-

maal? Is het niet droevig? Moet 'n ander mens zich vermeien in het leed van 'n ander? Is het dan niet noodzakelijk, dat wij 'n grondig onderzoek instellen naar al deze problemen? Bedenk: God is het! Heb je niet geluisterd naar het stomme gepraat van Hans? Zijn wij klaar als we zeggen: alles is werking en natuur? Hans doet er 'n briefje bij. Nu komt hij er al van terug, want God bemoeit zich niet met ons schandalige geklets, ons gezoek in Zijn ruimte, doordat Hij zieken en gekken naar de aarde stuurde, het is héél anders! En ik geloof, dat wij aan het eind van ons onderzoek Hem leren kennen. Ik geloof dat nu geen mens nog in staat zal zijn om van het leed en de smart van 'n ander te genieten. Al deze abnormale dingen krijgen een eigen wereld te vertegenwoordigen. God straft niet! Hij kán niet straffen! Dát heb ik al ontdekt! Het heeft niets met intellectualiteit te maken, noch met armoede of rijkdom, het zijn de wetten die door ons eigen ik grondig zijn verknoeid! Het doet er evenmin toe of je 'n borrel drinkt, of paardrijdt, God stelt geen belang in die dingen! Hier spreekt menselijke kif! Hier spreekt stomme onberekendheid, stadse bekrompenheid, een masker! Het is erg, in deze eeuw nog te moeten horen, dat God onrechtvaardig is. Maar het is de heilige waarheid: God is in zekere zin 'n ploert, tenminste, als wij moeten aanvaarden, dat Hij zo wispelturig met Zijn Goddelijke zaken omspringt en het éne leven bevoordeelt boven het andere. Ik geloof niet, het wil er bij mij niet in, dat Hij het ene kind met ziekte slaat en het andere 'n kroon op het hoofd zet, dat bestáát niet!

Zo zou ik verder kunnen denken, stuk voor stuk al deze onmogelijkheden kunnen ontleden, maar wij komen er wel op terug. Nu ik deze waarheden voor me zie, stijgt er uit mij 'n gevoel van dankbaarheid jegens Hem op, omdat ik als 'n nieteling Zijn doordringend oog mocht ontvangen, dat ik als 'n doodgewoon mens ga voelen en zien, dat alles door Hem geschapen werd, alles wat gestalte, leven en persoonlijkheid kreeg in ons éigen leven te aanschouwen is! Ik ga zien, dat allen één zijn! Als je miljoenen vaders en moeders ziet, moet je er slechts één zien, omdat één moeder en één vader alles van Zijn wezen ontvingen: leven en ziel, licht, vader- en moederschap, persoonlijkheid, zodat zij voor Hem de massa vertegenwoordigen. En nu sta je voor je eigen kind, ook al hoort dat kind 'n ander toe! Geloof je natuurlijk niet, maar is het niet wondervol! Dát echter, voert je naar de „Universele” liefde! En is dat niet de bedoeling van „Christus” geweest? Je kunt er thans omheen draaien, mooie woorden zoeken om het te verdedigen, helpen doet het je niks, als je Christus' woorden aanvaarden wilt! Ik vraag je: moeten de katholieken de protestanten haten, omdat deze kinderen 'n ander geloof bezitten? Dacht je, dat dit verruiming, de „christelijke” ontwaking schept? Ik ga het zien als één leven en één wezen, wij zijn allen van „Hem”! Ook al leef je in het oerwoud, van „Hem” ben je! Waarom wil je jezelf zo groot

maken en jezelf anders gaan zien? Kán niet! We moeten tot éénheid komen voor dit leven en het Goddelijke einde voor ons mensen, eerst dan is het de moeite waard hier op aarde aan een leven te beginnen. Dan wordt het leven anders én beter! Dan wordt er niet meer beweerd dat die doktersfamilie 'n gek op aarde heeft gebracht, maar dan zie je het als je eigen fout. Je hebt ermee te maken ...! Haal je schouders maar op ... ik ga het voelen! Ik voor mij zie het, zoals ik op de vorige bladzijden al als 'n openbaring lees en waarvan ik het masker zie vallen ... dat de moeder, die géén kinderen wil baren, voor God en deze mensheid parasiteert!! Hoor je het? Parasiteert! Nu moeten al die andere moeders zich instellen op de natuurlijke harmonie en krijgen nu een aantal kinderen dat relatief te groot is. Er zijn nu moeders, die er twintig hebben gekregen. Waarom ...? staat er in het dagboek. Nu heb ik het antwoord ... omdat de andere moeders het vertikken en deze mensheid niet mag uitsterven – dat niet kán, omdat dan de Goddelijke Schepping teniet zou worden gedaan – baart die andere moeder voor hen die hun moederschap verknoeien. En dan volgt de moeder, die voor deze wereld 'n gek op aarde brengt of een zwaar zieke, zij doet voor God het zwaarste werk en is nu in harmonie met de ruimte. Zij dient, de andere moeders breken af! Maar waardoor kregen zij een lichaam? Zie je, tóch zo gek nog niet! Of dacht je, dat ons leven en dat van die miljoenen mensen op aarde, die gekken op de wereld hebben gebracht, zó eenvoudig was? Wat dus strijd is, gek doet, is straks universeel geluk! Ik heb hier de bewijzen nog niet voor, maar die krijg ik wel, ik bezit die zekerheid; ook al wordt mijn leven gesmoord en durf ik niet meer over een „geestelijk wonderkind” te praten. Maar wij zijn er nog niet. Ik houd vol dat René het is! Door hem krijgen wij ons bovennatuurlijke ik te zien, zó schoon, zó machtig, dat je straks God en Zijn hemelen dankt dat je eraan begonnen bent. Dit las ik, ik overdacht het op mijn kamer en door mijn wandelingen in de natuur. Ik heb er alles voor over!

Anna haalde me uit mijn wereld, zei ik al. Ze zegt:

„Kom eens kijken, Frederik, we beleven weer wat nieuws.”

Ik ga met Anna kijken. René zit aan de onderste trap. Hij denkt. Hij zit daar als 'n oud man, als 'n wijsgeer. O, wat heeft dit leven een zorgen! We hoorden hem prevelen, hij ziet niet dat wij er zijn, hij is in een wereld die voor ons afgesloten is, de wereld van een gek.

„Ik kom er!” zegt hij tegen zichzelf. „Ik zal trede voor trede bestijgen. De kinderen denken wel dat ik gek ben, en dat ben ik ook. Maar ze zullen aansprakelijk worden gesteld voor hun afbraak, dat vindt Hij nooit goed. Nooit, nooit, nooit, nooit! Maar ik ben de dupe. Ik ga hoger!”

Hoe komt het kind aan dit alles? We weten het niet! Hij schuift zichzelf een trede hoger. Wij zien dat. Wij kijken ernaar. Erica, die beneden aan de

trap voor hem staat – Karel is er niet – kijkt als wij naar haar gek. Ze begrijpt het niet, maar ze is rustig. René praat.

„Zo, weer wat verder. O, wat ben ik moe! Die mensen toch. Ik droom ... ik ben een slaapwandelaar op de dag, ha ... ha ... ha ... mensen wat laat je me lachen ... ha ... ha ... ha ..., die Anna toch. Zag je haar billetjes niet? Zag je, hoe mooi moeder is? Ik speelde met m'n eigen dingetje en daar hebben ze iets van te zeggen. Maar weten zij waarom? Zag je dat, moeder? Zag je dat, Frederik? Zág je het waarlijk, jullie? Ik wás het niet! Ik niét, nóóit, nóóit, nóóit! Ik niet! Die mensen toch! Maar toen kwam het, o, o ... wat is dat?”

Erica verschiet. Anna staat als aan de grond genageld naast me. Ze slikt even. Erica's ogen puilen uit de kassen. Ze ziet en hoort, geloof ik, meer dan wij en wat ze ziet is geen kind meer, maar een oud man. En toch, de stem van het kind is er. René gaat verder. Het kind klautert de trappen op. Vier treden hoger blijft het uitrusten. We horen:

„Alsof billetjes iets te betekenen hebben! Naakt zijn is kleren aanhebben. Ogen zien niet, ze zijn dicht ... maar ik heb hetzelfde ding als mijn vader en daarom ben ik een man! Dát weet ik nu! Ik geloof, dat ik ook weet, hóe ik werd geboren. Vader is het, hij ... maakte me ... of was het moeder? Ik slaap en ik wandel. De mensen zijn angstig! Dat lijkt vreemd, maar ik ben wakker en ik slaap ... zo was het altijd? Néé, niet in mijn leven. Alléén nú zie ik, dat ik een man ben. Ik ben een man ... vader is 'n man, moeder is ... moeder. Anna ook!”

„Mijn God nog aan toe,” komt er over de lippen van Erica, „ook dat nog!” Ze wil haar kind beschermen voor het kwaad, want René friemelt aan z'n lichaam. Hij haalt het universum voor de dag en kijkt ernaar. Ik roep haar toe:

„Laat hem, Erica! Het is nu net alsof je een mens optilt met 'n gebroken rug. Je kunt nu alles ineens vernietigen. Laat hem! Laat hem begaan!” fluister ik en zij blijft van haar Renétje af. Ik begrijp zelf niet waar ik zo ineens aan deze gevoelens kom, doch een innerlijke kracht doet mij spreken. Het kind zegt:

„Dit ben ik! Ik ben dat! Ik zal dit verdelen! Ik weet wat dit is! Hierdoor verlangen de mensen. Ook Anna had het moeten bezitten. Vader en moeder begrijpen het niet, tóch is dit het! ... wat je ... wat je ... wat je ...!”

Het leven stikt, wat het zeggen wilde komt er niet meer uit. Dat ... wat je ... houdt het denken tegen, het zien of voelen, of wat het ook is. We weten het niet. Maar Anna heeft net als Erica uitpuilend bewustzijn gekregen. Ze beeft, ze kan dit niet verwerken. En of de Satan dit voelt, of dat het goede zegeviert over het duistere, de rotheid van deze wereld en van de mensen, als wij dit duisternis en rotheid willen noemen, komt er nog:

„Mijn Anna! Goeie brave ziel toch, had jij me maar gekregen, had jij me

maar gedragen, dan hadden wij deze drukte niet gekend. Nu is het te laat!”

René is op dit ogenblik nog geen acht jaar oud. De taal die we horen, is niet van een kind. Denkt er 'n ander door dit leven? Ik geloof het niet, toch lijkt het dat het zo is. Hij kruipt hoger, komt boven aan de trap en blijft zitten. Het is, alsof hij vanaf zijn plaats het leven overziet. Een oud man is het, dit is geen kind meer. Ik beleef duizenden problemen, maskers vallen en maskers worden opnieuw opgezet. Het geeft mij een kijk op dingen, waarvan God de waarheden en het geschapene kent. Wij mensen staan machteloos te kijken en weten met onszelf en het gebeuren geen raad. Ik verlang reeds om te kunnen nadenken. Maar René droomt! Hij is 'n slaapwandelaar op de dag en verkondigt wijsheid, óf hij is door de duivel bezeten. O, mijn God, welke fundamente krijgen wij nu te zien? Daar zit hij. Erica volgt hem en wij boven staan rondom zijn leven. Een kwartier, een half uur gaat er voorbij. We kunnen wel twee uur blijven wachten, want het kind slaapt. Dit is slapen? Het leven slaapt op een manier die wij normalen aanduiden als slaapwandelaar. Heel eenvoudig is het, maar dit klopt niet. Angstig is het! Het brengt je met de rotheid van deze wereld in verbinding. En dat door een kind! René droomt op de dag en praat zoals ieder ander kind of volwassene in de slaap wel eens doet. Dit lijkt weer heel eenvoudig, maar dat is het niet. René denkt en praat over volwassen bewustzijn en dat breekt je! In de slaap roert of boort dit jonge leven problemen aan die wij niet kennen en ook geen verklaring voor bezitten. Een universiteit is het! Hij is hierdoor ouder dan wij, in zijn denken en voelen ons ver voor.

De jongen doet netjes zijn broek dicht. Ook weer iets apart, door die hersens stromen goede gedachten. Een andere persoonlijkheid bedekt het lichaam zoals het behoort. Duisternis en licht zitten tegelijk aan tafel, spelen iets, doen iets; wij bewusten staan erbij en zien niets. Blind zijn we! Dit leven denkt en dit gevoelsleven slaapt. Heb je hier al eens over gelezen, Frederik? Erbarmelijk is het! Afgrijselijk ook! Ik verlies mezelf! Nog zit hij daar. Groeven zie ik op het voorhoofd. Z'n ruggetje is breder geworden. Zijn smalle schouders stralen kracht uit en bewustzijn. Je zou er honderd kilo op kunnen leggen, dat gewicht zal het torsen. Die rug, dat leven, dit zielebestaan spreekt tot ons normalen en wij begrijpen het niet. Wie is er gek? Wie noemt zich bewust! Wat beleven wij? Is dit een normaal menskind? Ineens komt er:

„Marja, Marja toch! Waar ben je? Waarom laat je mij zo alleen? En waar is Oom Frederik? Marja, zie je mij? Kom je? Wil je wel komen? Marja, ik ben er al! Ik zal je zien. Wij zullen het zien, wij! Wij alleen! Moeder weet het, maar ze kent me niet. Anna ook niet, vader niet. Marja toch!”

We beven niet meer. Even later komt er nog:

„Waarom denk je? Als je bij mij komt, Marja, zet je dan naast mij neer. Je

kunt géén tien tellen voor mij en jezelf tegelijk. Je moet als ik doen! Doe je als ik? Maar je bent er al, zie ik. Ik zie je! Ik heb je al! Ik zál je zien, Marja!”

Erica denkt nu aan wonderen. Dit is lichtend, de duisternis is overwonnen? Ik voel van haar leven tot me komen: Frederik, ik ga erin geloven. Anna ook, maar zij praat er niet over. We zullen afwachten. René zit nog, hij kijkt voor zich uit, rustig buigt zich het hoofd, rust is in het leven gekomen. Nu kijkt hij de ruimte in. Erica houdt zijn ogen vast, zij ziet meer dan wij. Wat zij bij René ziet, lezen wij uit haar ogen, van haar gelaat af. De ogen van Erica stralen, ze staan open en bewust, ze dringen door muren heen, ze zijn universeel geworden. Erica ziet achter het masker. Wij zien dat, zij belééft het! En zie, het wonder geschiedt! René daalt vanuit zijn gekkenwereld tot haar leven af. Hij wordt wakker, in Erica ontwaakt René, of is het juist andersom? Ik begrijp dit niet, maar voel iets wonderbaarlijks in mij komen en ik geloof, dat ook Anna erdoor bezeten is, ook zij straalt.

Wanneer ik dit niet had zien aankomen, was René naar beneden geslagen, nu kan ik het kind opvangen en in mijn armen nemen. Hij kijkt mij aan, herkent mij en zegt:

„Weet je, ome Frederik, wat dromen is? Weet je nú, ome Frederik, wat dromen zijn?”

Hij kijkt naar Anna. Hij neemt Erica in zich op, betast mij en zichzelf en verandert op slag. Een vloek komt er over zijn lippen. Het kind worstelt zich vrij; ik kan dit leven niet aan, het is sterker dan ik voel. Wég is René, naar zijn kamertje, maar de deur bleef open.

Wanneer we een hels lawaai horen, vliegen we naar zijn kamer. René gooit met al zijn bezit. Het een na het ander vliegt het raam uit. De glazen vliegen ons om de oren, de stukken en brokken naar ons hoofd. Als 'n wilde is het kind. Ik krijg het in mijn handen, de kracht waarmee hij zich verzet is die van een man. Een man is het, die ik in mijn armen omvat. Een vreselijke gewaarwording is het voor mij. Ik ril en beef, maar blijf rustig. Ik houd hem stevig vast en denk, ik dring tot het diepe innerlijk van dit leven door. Nu komt er ontspanning, het lichaam ontspant en zijn geest ook. Ik zie, dat het zweet hem uitbreekt. Dan volgt de algehele ontspanning en laat hij zijn kopje hangen. Nu is het weer 'n kind! Ik leg dit kind op het bedje neer en kan schreien van ontroering. Ik doe het niet. Toch vallen er tranen, wij allen hebben medelijden met dit zieleleven, ons kind. We smeken God ons toch te helpen, een ongekende marteling is het en niet menselijk meer. Afbraak is het, ik ken niets vreselijker, niets, je zou dit leven levend willen begraven. Wat zouden we willen doen? Ik hoor Erica bidden, vanuit haar kamer dringt het woord, haar gebed tot mij door. Zal het verhoord worden! Ik geloof het niet en dat doet mij pijn, het steekt! En toch? Daarachter voel ik warmte,

geluk, hoe is het mogelijk. Ondanks alles, tóch nog hoop? Op dat ogenblik komt Karel binnen. Hij kijkt naar zijn zoon en denkt het te begrijpen.

We zitten beneden. Karel zegt:

„Het was net of men mij naar huis zond. Wat is er gebeurd?”

We vertellen hem iets. Karel gaat weg, zijn zieken roepen hem, maar hij zal trachten vroeg thuis te komen. René slaapt ... hoe mooi is hij nu. Rust is het! Wanneer ook de vrouwen tot rust gekomen zijn, vraag ik:

„Stoor me niet, ook ik heb wat rust nodig. Ga je gang maar en zorg dat er in huis rust blijft.”

Ik ga liggen. Waarom ik deze behoefte zo scherp voel om wat te rusten, weet ik niet. Maar ik kreeg duidelijk het gevoel mij neer te leggen en wat te slapen. Het is alsof men er mij toe dwingt, het als het ware vraagt. Het is het gevoel: kóm volg me! En ik doe het! Ik lig nu op het bed en denk. Ik ga alles na. Ik weet het niet, maar ik ga alles na, alles, wat mij zo-even geschonken werd. Ik word moe! O, wat ben ik moe! Ik weet nog, dat ik mijn ogen niet meer kon openen, toch bleef ik denkende. Wat is dit? Ik ben *thans voor mijn lichaam gaan slapen en „niet” voor mezelf!* Zo voel ik het. Het is duidelijk te voelen en te bedenken. *Ik slaap nu én ik denk!* Mijn God, wat is het? Voor het andere in mij ben ik wakker! Maar wat is dat „andere”? Ik ben voor dat deel in mij klaarwakker. Mijn hemel, Frederik, je kunt slapen en tegelijk denken. Ik ga terug, want ik wil dat nóg eens beleven, bevoelen en bedenken.

Ik voel weer die moeheid over mij en in mij komen. Mijn ogen zijn dicht, ik ben wakker! Wat daarboven gesloten is, leeft hier en het behoort bij het stoffelijke organisme, mijn lichaam. Ik ben dát! Wat nú kijkt, is dat de ziel, de geest, de persoonlijkheid? Ik geloof dat er „maskers” vallen! Is dat zo? Kan dat? Ik heb me teruggetrokken van „mezelf”, ik leef, ik denk, ik voel ook, heel duidelijk kan ik de dingen bevoelen. Op deze wijze dromen de mensen, maar ik ben wakker, ik beleef het bewust. René ook? Ik denk door of de mensen konden niet dromen. Dan bestond er geen dromerij. Dan was dit, wat ik ben, ook in slaap, maar ik ben wakker! *Je kunt dus wakker zijn en tegelijk slapen!* In het Oosten weet men er meer van, de yogi's, fakirs en magiërs kennen deze wetten, evenals de priesters van het oude Egypte. Maar toen ... toen verknoeiden ze de rest en werd het doodgewone Westerse rommel, afbraak, hartstocht, hoerij!

Ik moet trachten geen ruwe woorden te gebruiken, het doet me pijnlijk aan. Vreemd is ook dit, maar ik geloof, dat ik het begrijp. Die ruwe woorden verduisterden mijn zien en mijn voelen, hierdoor begrijp ik het zo goed. Denk ik zuiver, dan komt er licht, warmte in mijzelf! En dat is weldadig, welwillend, lieflijk ook. Mooi is het! Ik stel vast, dat ik nog een leerling ben in het denken. Zo-even had ik dit denken nog niet. Ik ga dus vooruit, maar

waarheen ga ik? Ik ga naar het „voelen”, het voelen en denken van mijn „eigen” ik! Of is ook dit weer verkeerd? Ik geloof, dat ik regelrecht doorga naar mijn „onderbewustzijn”. Schrik niet, Frederik, welk masker je ook zult zien, wonderbaarlijk is het. Zal ik er ooit komen?

Nu wordt het lichter. Ik zie mezelf weer terug in het licht, dáár, waar René bloemetjes plukte, zijn „weide”, daar, waar die ene boom staat, die ik nu echter niet zie. Wat voor mij „leven” is, dat wat in ons leeft, dát, wat het organische van mijn kasteel voedt, is deze ijheid, is deze bezieling voor de stoffelijke wereld, maar dat denkt, voelt, heeft lief, staat voor goed en kwaad open, duizenden dingen kan het beleven *en dát ben ik!* Ik ben dát! Mijn God, de „maskers” vallen! De „maskers” worden afgerukt? Zeg het nog eens, Frederik?

Ik ben lichter geworden, ik zou kunnen zweven. Er is licht in en óm mij heen. En ik zie mezelf weer daar, waar nu René is. Ik meen te voorvoelen, dat ik hem ontmoeten zal. Nu weet ik ook al, waarom ik de neiging kreeg om te gaan slapen. Had ik mijzelf niet tot zijn leven gewend, had ik mijzelf niét op zijn leven afgestemd, dit is duidelijker gevoeld én gezegd, dan stond ik nóg in het zélfbewuste van elke dag, daarginds waar Erica en Anna leven en denken; nu volg ik hem, René, mijn meester is het! Ik volg hem en kom met zijn leven tot eenheid! Ik kom nu te weten waardoor hij zo gek doet, zo gek is. Zo eenvoudig is alles ... mijn God ... deze diepte ga ik zien! René bezit een school, ik beschouw hem als mijn meester. Of het kind, zijn leven, dit reeds weet? René bezit een aangeboren meesterschap? O, Frederik, en dat in dit nuchtere Westen? René bezit een school, herhaal ik, ik wil horen hoe het klinkt. René bezit een kracht die wij niet kennen, maar die kracht lééft in de mens! René is een bovennatuurlijke, maar moet door rotheid en ellende, hartstochten en geweld van deze wereld heen. Foei, hoe ontzettend is het! En toch, door ’n mestput, door mest krijgen wij groei en bloei te zien. Deze „Lotus” toch! Ik beschouw hem als een priester, een mystiek wonder! Ik zie dat thans en ik heb dit te aanvaarden. Ik geloof het!

Wat ’n dokter, een leraar, een leermeester, het doet er niet toe waarvoor het is, doorgeeft aan ’n leerling, krijg ik nu toegezonden door de wetten van „Moeder Natuur”, maar waarvan zijn leven de geboorte kent en bezit, geloof ik. Ik krijg die wijsheid van deze gek toegezonden. Voor niets, om niets, het gaat vanzelf, als je jezelf ervoor wilt openen! Ik moet hem volgen, dán komt het in mijn leven. *Dit is zijn wetenschap!* In zijn ziel leeft het! Het is het bezit van dit leven! Het is machtig en het is Goddelijk, ook al friemelt hij met zijn ruimte, speelt hij ermee, het heeft niets te betekenen. Heilig is het nú voor mij en voor allen die dit beleven en aanvaarden dat de „ziel” lééft, ook al slaap je ’n gat in de dag!

Wat ik nu leer is machtige winst. Voorlopig volg ik hem, hij slaapt daar in zijn kamertje, ik hier. Is ook hij wakker en bewust? Ik moet in zijn voetsporen volgen en ik doe dat. Ik volg onze Renétje!

Ik ben in slaap en ik ben wakker, omdat het leven in ons steeds wakker is. Ik heb dus al gelijk, Hans ... een nieuw fundament is het! De ziel slaapt nooit! De ziel of het leven, geef het maar een naam, móét dag en nacht werken, anders stond het menselijke hart stil. Ik zeg dit allemaal luidop om het me goed duidelijk te maken. Ik beleef 'n machtig wonder, Hans, jij komt er nooit, óf je moet René volgen, zijn universiteit aanvaarden. Ik ga stap voor stap hoger, dieper, gelijk Moeder Natuur werkt, mijn hart klopt; ik zélf zorg echter voor het getik, het dóórlopende, gevende leven, ik bén bezieling geworden!

De ziel als leven is en blijft wakker, omdat zij het organisme voeden moet. Leven, ziel en geest zijn, geloof ik, één geheel, maar hebben een eigen wereld te vertegenwoordigen, als ik het goed voel en duidelijk zeg. En daarheen ga ik nu. Wat bij René epileptische slaap is, wat de geleerden vallende ziekte en hypnotisme noemen, wat anderen als hersenverweking beschouwen, is voor mij het afdalen, het verlaten van het dagelijkse leven en bewustzijn. Ik word „leven”! Ik word „ziel”! Ik leg het lichamelijke denken en voelen even af, néé, het is anders, ik blijf mezelf, maar ik ga eruit, ik blijf een bewuste persoonlijkheid. En dat ken ik, omdat mij iemand, waarover ik toen lachte, vertelde, dat „ziel, geest én leven” één zijn, doch dat wij als persoonlijkheid handelen, denken, voelen, het mooie en het slechte van deze maatschappij, dit leven, beleven! Ik lach al niet meer, ik zou het niet kunnen!

Ik zie mijzelf bij dat leven staan, het was in Brits-Indië, waar tal van deze mensen leven en er een studie van hebben gemaakt, meestal voor ons Westelingen onbruikbaar, omdat er zoveel franjes aan zitten, bedrog is!

Ik word nu „ziel” en in dit stadium denk ik alsof ik wakker ben. Ik verlies dus van mijzelf „niets”! Ik bén nu álles! Alles in één toestand, ik geloof, één wereld. Ik ben mijzelf en ik word anders, ik word „beter”, sterker, bewuster, ik ga meer van mezelf weten. Ik ga mijn eigen kasteel bekijken, ik ben er thans toe in staat, zoals René dat op de trap deed, hoewel ik dat reeds ken, waar dit leven, dit kind naar zoekt, omdat die ruimte ontwaakt, groeiende is. Kan het duidelijker? Is dit vies? Onmenselijk? Onvoelbaar? Het hóórt bij het kasteel, het lichaam leeft erdoor, maar wij handelen, de persoonlijkheid móét er alles van weten! God wil het! Hij gaf het ons, machtig is het, óh, hoe onfeilbaar is het.

Renétje begint te leven, hij moet door dat gekriebel ontwaken, het is de bloem in knop, die hij opent of het leven stikt. Dat gepiep, gejack is het ook, gekerm, gemartel ... jaagt tot zijn hartje, dat ouder is dan het mijne, ook dat van élk mens, geloof ik, ook al ben je nog zo geleerd.

Renétje wil weten wat de groei voor die stelsels zal zijn. En dát is hijzélf! Maar wie leert het hem? Waardoor ontwaakt het in zijn leven? Dát volg ik nu, geloof ik, Renétje wil weten waarom wij groten ons „vaderlijk en moederlijk” voelen. Is dat zonde? Is dat zó vies? Haal uw schouders niet op, hij slaat ze wel naar beneden, straks, ook dat ga ik zien, Renétje begint, omdat hij die sensitiviteit bezit, is hij ouder, mannelijker. Daarom ziet hij billetjes, die van Anna en van zijn moeder en de mijne, hij kijkt door élke verdichte stof ... is het anders? Dit heeft niets om het lijf, wij allen zijn mensen van vlees en bloed, hij echter ziet tevens het leven, voelt het, kent het, weet er raad mee! Die fundamenten krijg ik van zijn persoonlijkheid. Mijn hemel, ik ben zo dankbaar geworden! Hoe eenvoudig is alles!

René ziet „ziel” en hij wordt geest. Wanneer hij dromen gaat, iets beleven moet, dat hem neerslaat, voor ons onmenselijk is, lééft hij juist in het „menselijke”, waarin wij blind rondlopen. Zijn ziel voelt het wat in zijn persoonlijkheid zo vroeg bewust is. En dat is nu het „gekke”. Dat doet gek en vreemd aan, maar dat is het niet. Daarom durf ik nu niet meer te zeggen, dat alle gekken abnormaal zijn. Ik let nu op mijn woorden, op mijzelf, ook ik nader het gekke, dat normaal blijkt te zijn!

Waarin ik nu kijk, was ik al eerder. Ik zag eerst mist, toen kwam er licht. Ik wandelde vanuit ’n nacht naar de morgen. Toen kwam de zon. Juist, toen kwam de zon en die zon is het bewustzijn voor ons leven. Lichtend kan dat leven zijn, als je het volgen wilt. Maar wat doen wij mensen? Wat volgen wij? De duisternis in ons leven, alles wat vies en duister is. Maar God schiep het niet! Het is er niet! Overal is er licht, het was er altijd! Hans, het was er altijd! Karel, het is er altijd geweest. Indien je het wilt zien zoals God het voor je leven geschapen heeft. En nu wordt het liefde!

Mijn God, dit heb ik meermalen beleefd. Ik begreep mijn voelen en denken niet, nu is het onverwachts tot me gekomen. Ik wandelde tot de wijsheid, tot leven en tot een dood, die er geloof ik niet is. Ik leer nu mezelf kennen!

Als ik voor één procent vuur bezit, vuur van het Goddelijke vuur, ben ik het al! Dat vuurtje wordt groter en ik ben van het grote vuur een deeltje. Pookt dat zélf maar op en je bent er. Nu ga je beginnen. Ik zal trachten dat ik ’n vlam word, zal zijn. Ik zal mijzelf nu in brand steken, mijn hart erdoor in brand zetten, eerst nu gloei ik, ga ik tot het machtige, dat wij mensen God noemen! Frederik, je zult het zien en je zult het beleven. Goddelijk is het!

Ik ben bezig om mijn vonkje, mijn lichtje met het grote en machtige te verbinden. Dat is het Universele. Ik steek mezelf aan en doordat ik dit doe wordt mijn leven wakker. Ik ben lichtend geworden!

Ik heb met dat machtige vuur te maken, ik ben er een deel van. Hierdoor ben ik wakker geworden, praat ik in de slaap, droom ik hardop en weet ik

wat ik doe. Wat weet Hans ervan? Een universiteit is het! Die René toebehoort! Je zult het zien.

Ik herhaal ... ik steek mezelf aan, en doordat ik mezelf aansteek, mezelf wakker maak, vuurachtig doe, wil zijn, kom ik met het andere vuur in aanraking, in contact. En dát is „leven, ziel en geest” ... ik bestuur dat alles. Omdat mijn ziel, mijn geest van daaruit geboren werden, geschapen werden, kan ik ernaar terugkeren. Ik geloof nu, dat Hij dat wil, of het bestond niet! En is dit niet wondervol? Ik ben „eine Seelische Entzündung (een ziel die in vuur en vlam staat)” In het Duits kun je deze dingen beter verklaren, die taal leent zich ervoor. Dat willen de meeste mensen wel niet geloven, omdat die mentaliteit soms zo bezig is, dik doet, toch is het de waarheid. Ik ben „entzündet”! Ik ben mezelf aan het aansteken, ik word ’n lichtje, ik ga terug tot het grote, door René. Waarvan ik een deeltje ben, roept me terug, trekt me aan, er is niets anders te beleven. Zó is het! Daarvoor ben ik nu gaan slapen om wakker te blijven, omdat het overheersende in mijn kasteel erdoor gevoed wordt, of, ik zei het al, deze machine stond stil.

En dat noemen wij dan de dood, is dat de dood? Wie wil mij nu nog aan het lachen brengen? Die gekke dood toch, deze smijt met vergeet-me-nietjes, gaat op sandaaltjes en is „levend”-bewust, kijkt, heeft lief, is licht! Je loopt op gevoel ... ik sta op bloemperkjes van vergeet-me-nietjes, van een dood. Ik sta voor zijn masker, dat er niet is, dat nú al door dit nietige vonkje van mezelf levend wordt, schijnt, straalt, liefheeft. Ik sta van aangezicht tot aangezicht voor hem, kijk hem regelrecht in zijn ogen, hij lacht, geeft me rust, weten, reikt mij zijn schone hand toe en zegt: zó is het goed! Ik ruik nu zijn levensadem al. Ik zit stil als René dat heeft gedaan toen hij mét hem aan zijn tafel zat. Ik eet alles op wat hij mij schenkt, lekker is het; zo-even kende ik dit voedsel nog niet, toch zie ik, dat mijn afkomst het boeren-ik-zijn heeft afgelegd of ik zag nu mezelf sputterend, weigerend handelen. Maar ik doe het niet.

René ging door de trap tot zijn leven, hoger, maar dieper, hij daalde in zijn leven af. René is hierin al volgroeid, hij hééft het gevoel ervoor, ik maak het mij thans eigen. Geluk is het! Ik weet nu, dat de jongen mij inhalen zal, lichamenlijk dan, innerlijk is hij mij duizenden eeuwen voor. Hij houdt mij op gang, hij zweept mij op, mijn machine loopt door zijn wil, zijn denken, zijn leven, ziel en geest.

Als dit alles waar is, is het wondervol. Renétje zit nog niet bij hem aan tafel, maar Renétje spookt al in zijn huis en de dood vindt dat goed. Zo zal het wel zijn, já, de dood praat al door het zieltje van René, dat dit kind is. En dat is het slaapwandelen voor de jongen, die nog opgroeien moet!

Ik ga even verder. Het leven, dat René is, is al ontwaakt, of datzelfde leven

had zich zoals het nu doet, anders gedragen, geuit, het was dan als ál het leven rondom ons, als wijzelf zijn. Wat nu dus gek is, kán zijn, moet straks naar ik hoop, bewustzijn bezitten en bewust de dood ondergaan om dan ons er alles van te vertellen. O, Renétje! Maar dan veranderen het leven en de ziel ook en ik geloof nu al, dat wij ziel en geest, leven en stof herkennen. Dit zijn andere dingen dan wij mensen tot nu toe hebben leren kennen. Ik ga thans een andere weg! Ik zal de dingen, die Onze Lieve Heer in Renétjes handen heeft gelegd, verwerven, mij eigen maken.

Nu ik volkomen op dit leven ben ingesteld, ga ik René voelen en begrijpen. Er is meer licht in mij gekomen, ik kan gaan waarheen ik wil, de deuren van mijn tuintje staan open. Ik zie zelfs om mijn huisje al 'n pad en daarginds een stukje geschoren grasveld, waar ik rustig wil gaan zitten om na te denken. Zo, echt in het zonnetje, waar je van geniet en dat je goed doet, waardoor je ontwaakt.

Ik stap nu mijn huisje uit. Ik weet, dat ik op René wacht, die ik ken en wiens gedachten ik opvang. Ook dat is hier mogelijk, in deze ruimte, want het is 'n ruimte, een wereld is het, kun je je eigen soort, je eigen vonk, gevoel, karakter, niet ontlopen. Ook dit weet ik al! Als je van iemand houdt, betekent het, dat de vlammetjes tot éénheid komen. Nu krijgt ons leven meer licht, wij zijn tezamen sterker en zien, voelen en leven erdoor. Dan volgt vanzelfsprekend het denken en het handelen. En dat doe ik thans! Dit zijn tevens de bloesems van de boom die je geheel, je menselijk wezen verfraaien. Het is de lente voor je ziel! En ik bèn lente geworden!

Wat zie ik? Daarginds ontwaar ik 'n stip, die al groter wordt, die vliegt, die tot mij komt. René is het, já, het is Renétje! Daar is hij, de vreemde. Het kind is bewuster, het leeft.

„Ome Frederik, wat heb je mij lang laten wachten. Ik kom je nu bezoeken, omdat ik mijn huis nog niet klaar heb, ome Frederik, kom ik maar naar je toe? Weet je nu wat dromen is? Nu, kijk mij eens in mijn ogen? Weet je het? Zag je mij zostraks? Deed ik niet echt gek, ome Frederik? Niet praten, je moet naar mij luisteren, hier kun je niet alles tegelijk. Je moet het gelijk zijn loop, z'n gedachten geven, dan zal je niet verongelukken, ome Frederik. Oom Frederik, klinkt beter nu, is het niet? Voel je het verschil niet? Ik wel! Zo, ik ben er bijna.

Waar aan dacht Anna? Hoe dacht Moeder? Waren ze angstig, Oom Frederik? Ze zijn werkelijk bang. Die Anna toch ... haar billetjes ... haar geheugen, haar leven, haarzélf, zie ik, zag ik, ken ik, weet ik alles van. Moeder is doof, blind, vader ook!

Als ik je nu tegen de grond sla, Oom Frederik, doe ik verkeerd. Dan komt er duisternis! Als ik het niet doe, blijft het hier lichtend. Voel je het? Ken je

het thans? Of begrijp je het niet? En dat is jammer! Maar dat is de duivel, die duisternis praat, geeft je iets. Zag je deze duivel, Oom Frederik? Het is een duivelse streek. Ik doe dat vieze nu niet meer, mij insmeren met vuil, maar het was het begin voor dit. Kán ik het helpen? Ben je hier bang voor? Is dat nu vies? Waardoor kwam het leven tot mij? Door dit? Toen is het begonnen, Oom Frederik. Ik ben er immers ingekomen! Door dat werd ik wakker en toen wérd ik het ook en vond ik mezelf vies. Toen werden het kleurtjes, kunst, begrijp je het, Oom Frederik?

Omdat de machine moest lopen, Oom Frederik, liep ik mee. Andere kinderen lopen niet mee, krijgen ook niets, weten het niet, Oom Frederik. Weten het niet! Is het nu niet mooi? O, let op ... daar heb je hem, Oom Frederik, dat is ie! Een vieze vent is het! Die smeerlap is het, Oom Frederik. Zie je hem? Hij zoekt mij.”

„Kom bij me, René, bij mij doet niemand je iets. Ik zal wel voor je zorgen. We zullen eens kijken. Kom maar, we gaan samen.”

Ik loop het tuintje uit en wat zie ik? Een afschuwelijke vent. „Wat doe jij hier? Wil je maken dat je wegkomt?”

De man rent weg, wij hem achterna. Wat kan die kerel hard lopen. We geven het op en keren terug. Ik vraag René: ... omdat ik het niet snap:

„Ken je die kerel?”

„Of ik hem ken, Oom Frederik. Toen ik, wat de mensen ervan denken ... verkeerd deed, kwam hij tot mijn leven. Hij schonk mij iets en toen ik het nam, kwam hij terug. Já, hoe moet ik je zeggen. Een brutale hond is het, een smeerlap, Oom Frederik. Dié is kwaad, die is slecht, die is rot, Oom Frederik. Ik ben het niet! Ik wil niets met hem te maken hebben. Geloof je het? Waarin ik nu ben, waarin wij nu zijn, lééft hij, is hij! Ik vind het armoedig.”

Ik begrijp nu, dat dit het kwaad van deze wereld is, het slechte, dat ook het kind volgt, het kinderlijke leven in zich opzuigt, of dit kind was anders, geloof ik. René gaat verder, is het slechte alweer vergeten en verbindt mij met iets anders. Ook dat is slecht, hard voor zijn leventje, martelt hem, slaat, schopt, vliegt hem aan en bijt in z'n gevoelige hart. Hij zegt:

„Ik zal ze wel krijgen, Oom Frederik.”

„Wie zal je krijgen?”

„De jongens ... ik bedoel de jongens. Maar ik ga voor een tijd weg ... Oom Frederik.”

Ik begrijp, of voel, dat hij me nu met vele problemen in verbinding brengt. Nu zijn het de jongens en er volgt iets anders, dat met hemzelf te maken heeft. Hij vervolgt:

„Je moet niet bang zijn, hoor? Nooit niet bang zijn, hoor? Onze vader kan niet bidden. Denkt niet! Denkt nooit goed. En denk je, Oom Frederik, dat ik

Marja niet ken? Daar komt ze al. Kun jij haar zien? O, Marja! Marja ... Marja ...! Zag je haar, Oom Frederik?" En direct hierna komt er:

„Weet je waarom ik oud ben? En waarom we daarginds, waar we leven, m'n leven zo oud is? Nee, dat weet je nog niet. Maar je bént er! Je zoekt! Je zoekt ernaar en je krijgt het ook, Oom Frederik. Ik ben oud, ook jij bent oud, wij allen zijn oud, Oom Frederik, wij allen, vader, moeder, Anna ook. Allen! En dat moet de machine smeren, maar is hierin groei, bloei, leven, ziel, stof, ijlheid, wat is het? Maar Marja zal mij helpen. Vader zegt: werking is het, maar hij weet het niet, hij begrijpt het niet. Wat is „werking”, Oom Frederik?”

Hij wacht even, ik had hem iets willen vragen, doch hij gaat verder en zegt: „En Marja zal mij helpen. Zij en ik, Frederik, tezamen, maar met jou, wij, wij ... alleen, omdat jij en wij én Anna ... is het. Zij is het. O, wat ben ik moe ... wat ben ik moe. Is het dát? Is het dit? De moeheid maakt me ziek, me dood. De moeheid, het wachten is het ... de werking van vader. De natuurlijkheid zoekt 'n weg, en ik moet mee! Omdat ik het alleen niet kan, Oom Frederik, ga je met me mee?”

Maar wacht, wacht even op mij, wacht, wacht. Anna ook! O, Oom Frederik, ik ben zo moe ...!”

„Slaap jij maar, kleine man, hier op mijn knie, lieverd, mijn jongen. Hier zal je rust hebben. Ja, ik zie het, ik voel het, als ik het ook daar maar weet. Nog is het 'n droom, nóg weten we niets, maar zal het komen, Renétje?”

Ik hoor roepen en ben wakker.

„Frederik ...! Frederik ...! Frederik toch ...!”

Anna is het. „René” zegt ze, „droomt hardop en heeft het over jou. Ik ben er angstig van.”

„Hoe laat is het, Anna. O, ik zie het al, ik heb een uur geslapen. Wat is er?”

„Daar, kijk zelf maar, hij prevelt: Marja.”

Ik hoor: „Marja, Frederik, jij en ik, wij allen. Daar is hij, Oom Frederik, het beest. Ga weg, vies beest, vies beest ga weg! Ik wil je niet. Ga weg, vies dier ... Jij speelt met ... verdomme, ik krijg er slaag door, viezerik!”

René schrikt wakker. Het kind kijkt mij in de ogen. Sedert wanneer zijn die ogen zo diep? Ik geloof niet, dat deze diepte blijvend is. Erica is er niet, Anna en ik hebben geloof ik wonderen beleefd. Door een doodgewone droom, want dát is het, niets en niets anders, geloof ik. Ik heb geen bewijzen. Renétje en ik zagen toch de bloesem ervan in eigen tuintje. Maar de jongen is doodmoe. Hij wil weer gaan slapen en ik leg het kind neer. Zie nu toch, het leven slaapt in. De droom wás geen slapen, kan niet als slaap beleefd worden, dit is slapen!

Anna wil weten wat er eigenlijk met het kind is. Ik vertel haar er iets van –

ik zeg, dat dromen niet allemaal bedrog is. „Er zijn dromen, die door de ziel beleefd worden en die dan door de persoonlijkheid, dátgene, wat we op aarde zijn en van onszelf hebben gemaakt, verwerkt worden. En daarvan doen we iets op. René droomt! Ook als hij wakker is, droomt hij hier, doch dan kan hij het niet verwerken. En dan is hij gek! Maar het is geen echte waanzin, het is volgens mij dan, bovennatuurlijke begaafdheid. Maar spreek er niet over, Anna, vertel niets aan de anderen, want ze zullen het toch niet begrijpen. Liefde, wijsheid is het, geluk.”

Anna loopt weg, maar ze keert terug en vraagt:

„Maar wat moet ik van zijn gepraat denken, Frederik?”

„Bedoel je over je ...?”

Anna kijkt naar de grond. Ik zeg: „Dacht je, dat dit iets te betekenen heeft? Het is een deeltje van de machine. René bewondert je huis, niet vanuit het volwassen ik, maar omdat hij het zal zijn die het verklaart. Wij zullen fundamenteën ontvangen, Anna. O, kind, maak dat je wegkomt of ik steek een pijp op ...”

Anna dacht, dat ik haar om de hals zou vliegen. Ze gaat, ik sták m'n pijp op en ga wandelen. Tot straks, mijn duifje. Ik heb enorm veel dingen om te overdenken. Anna, Anna, Frederik ... Frederik ... René ... Renétje ... Marja, Marja ... En nú? Ik ga daarover denken. Anna, ziel van mijn ziel, leven van mijn leven, herken je mij niet? Bloed van mijn bloed, voel je mijn hart? Wie gaf mij deze gedachten, ze behoren mij niet toe. Toch denk ik, voel ik, weet ik een boel meer dan zo-even voor mijn inslapen. Hoe is het mogelijk!

„Ziel van mijn ziel ... leven van mijn leven ... Vader, Moeder, lief heb ik jullie allen. O, hoe lief heb ik je, omdat je zo lijdt!”

Ik ben met stomheid geslagen. Vandaag is het de zoveelste van de enz. ... ik ben buiten en hoor de engelen al zingen. Maar door de vogeltjes.

Wat zijn dromen? Wat is een droom? Ben ik, ga ik me afvragen, met mezelf bezig, ga ik in de slaap de dingen, die met deze rotte maatschappij te maken hebben, beleven? Droom ik hardop, ben ik nog normaal? Als ik droom ben ik in het normale, nu ben ik in het abnormale? Wat ik daar was, ben ik nu ook! En dit eet, wandelt, praat, denkt, doet dingen en aan die dingen zie ik of ik goed of verkeerd ben. Ik sta, geloof ik, voor de tien geboden! Amen!

Maar ik ben er! Voor vandaag genoeg, doch ik ga erop door en morgen misschien ook. Het kan nog weken duren, maanden, maar ik voel het. Ik heb al de tijd voor mezelf. Ik kan doen wat ik wil ... want Renétje gaat weg! Hij zei het, en ik moet niet angstig zijn. Nu afwachten of hij gaat én ik angstig ben. Maar nu de anderen? Renétje gaat weg!

Christus is het!

Golgotha is het!

God is het ook!

Liefde is het!

Alles is liefde. Ook ik, maar ik ben nog 'n vonkje. Ik wil mezelf brandende maken, ik geloof, ik heb de weg gevonden. Ik trapte de deur van Zijn Tempel in; hoe ruim is het daar! En ik bezit er al een lieflijk huisje. Ik kan daar al mensen, vrienden ontvangen. Als ik niets anders meer kreeg voor deze wereld en voor datgene wat ziel is, ben ik al tevreden. Maar die smeerlap begrijp ik nog niet goed. Het lijkt niet zo eenvoudig als het in werkelijkheid is. Toch voel ik dat mens ook. René is er bang voor! Wacht eens even ... Ik ga nog even verder!

Haha! Ik ben er al! Je zult het zien, Hans, dat brengt René in het gekkenhuis. Ik moet het zo niet zeggen. Het voert hem eventjes van ons weg. René moet erdoorheen. Het is waarlijk het vuil van deze wereld. En dat vuil smeert met zichzelf, doch door het kind! Dat vuil wil tekenen, schilderen, maar uit deze modder komt de „Lotus” tevoorschijn! En daar wachten we op. Dat vuil is de mens, die kletst over het andere leven. Die buigt zijn ruige kop niet, die is eigenwijs, die lastert, bezoedelt, die breekt af! Dat vuil heeft pret om een anders leed en smart. Dit vuil vertoont zichzelf als 'n mens en noemt René ... boeha! Dát is het! René leeft nog in goed en kwaad, hij is geen engel, maar dat is ook niet nodig. Wat moet 'n engel op deze wereld beginnen? Die leven in een hemel, als die er is. Toch is dit het zonnetje dat wij zien, het lichtje. Geluk is het! Liefde is het! Heeft niets met leed en smart uit te staan, weet ik tháns! Hans, ik verpletter je straks!

Datzelfde vieze mannetje in eigen persoon, dát mannetje sloft over de aarde en bezit ruimte, kan gaan waarheen hij zelf wil, maar houd hem uit je huis. Doe je dat niet, wordt het duister, stinkt het ook, vies wordt nu alles! Hij heeft deze ruimte al zolang; wij willen er al niet meer mee te maken hebben. Ik zag dit duidelijk, ook René heeft er last van, het hindert dit leven, het volgt zijn ziel. En dat is gek zijn!

Die duivel spookt, staat in je en naast je en volgt je in alles. Pak je zijn centen aan, ga je met hem. Bedrieg je, ben je ondankbaar, belaster je de mensen en je God, het goede, heb je hém! Hij is overal, direct ben je 'n kind van zijn leven. Foei ... foei, wat heeft die kerel 'n kracht, 'n ruimte, machtig is het en toch? Licht kan hij niet verdragen, tóch trekken wij hem omhoog, tot aan de grens van het goede en betere! René heeft nog niets met hem uit te staan. Dit weet ik thans. En goddank, of ik volgde ál dat vuil en hield ik onherroepelijk op. Ik ging de modder in! En wie ziet dit alles bewust? Dát vertelt je het woord! Dit vertelt je het licht! Dit vertelt je het gevoel! En nú zie je de liefde! Die zál nu moeten spreken! Breek het gevoel áf, dán zie je ... hém, dát baasje, dat zo hard lopen kon!

Ik zie Golgotha voor me.

Daarheen bouw ik mijn weg!

Het zal moeilijk zijn, maar ik sta weer op. Ik buig mijn hoofd voor álles! O, duiveltje, mij krijg je niet. Nu ik weet, dat ik genoeg van je heb, krijg je mij niet. Wat ik vroeger deed was maar spelerei, wat René deed, heeft niets met hartstocht, seksueel gedoe te maken! Niets! Ook al gaat hij naakt over de straat, zegt niets! Ik weet wat het is! En nu sta ik scherp! En dát is de moeite waard; wat wij mensen vies vinden, is moederlijke liefde; het zet de machine aan het werk, meer is er niet!

Dit duiveltje, mijn mensen, vrienden, doet niets. Wij hebben hem in machtige handen. Als je maar wilt. Zolang er mensen op aarde zijn en hardhandig het leven verkrachten, vergallen, komt hij erbij. O, Frederik, wat loopt je machine prachtig. Ik ben zo gelukkig, is dit niet wondervol? Ik dacht van wel, ook al beginnen we eerst!

De mens heeft het recht te weten; hij heeft de drang in zich zichzelf te leren kennen, hij moet aanvaarden dat hij parasiteert indien de wetten voor lichaam en ziel worden verwaarloosd. De ene moeder baart en scheidt, de andere weigert te dienen. Maar wanneer begrijpt dit de persoonlijkheid?

Hoeveel van deze machtige machines zijn in onwetendheid stilgezet? Mijn God, wat stormt er thans op mij af. Ik dacht vandaag op te houden en eerst alles te verwerken, nu sta ik voor een wereld. Wat ik nu zie en voel is ontzagwekkend. Ik zie onfeilbare fundamenten, ik ben nu al in staat om mijn gebouw op te trekken, het geheel uit te tekenen, om straks aan de toren te beginnen. O, Frederik, wanneer straks het uiteindelijke tot je komt. Hans, jij en al je geleerde vrienden zullen de hoofden moeten buigen. Door René, onze gek. Mijn beton houdt goed ... dit zijn fundamenten!

Geheel deze natuur spreekt tot mij. Wanneer ik er dieper op inga, sta ik voor de tien geboden. Zo wonderbaarlijk is het. Mensen, brengt gerust 'n gek ter wereld, het moet! Al denk je, dat het niet goed is, toch is het heel natuurlijk. Zover ben ik nu al, dat ik al deze dingen begrijp, ik hoop, dat ik het universele, het Goddelijke fundament zal ontvangen, want daarom gaat het mij.

Spreek tot die wetten en gij krijgt antwoord, maar u moet er alles voor doen, komt er in mijn leven. En dat wil ik. Het is de olie van Onze-Lieve-Heer ... die ons smeert en waardoor wij lopen, denken, handelingen doen die nu eens verkeerd zijn, dan weer goed. Hierdoor zal je leren! O, het is machtig! Nu zie je de vergeet-me-nietjes en de madeliefjes, je ziet die glimlachen en praten! Nu ben je met die ongekende natuur tot éénheid gekomen. Het is het ogenblik, dat je de sandaaltjes draagt en het nieuwe gewaad ontvangt. Nú kijk je achter het masker van de dood en sta je voor het eeuwige leven, dat ik nog niet ken, maar al tot me komt. Ik ben benieuwd wat Karel ervan

zeggen zal.

Als ik thuiskom, is het Karel die mij opwacht. Erica is boven. Hij vraagt me onmiddellijk:

„Wat is er nu weer voor narigheid gebeurd, Frederik? Wat denk jij van al die rommel? Een aanval van krankzinnigheid? Waardoor praat hij als 'n verstandig mens en direct daarna zie je die waanzinnige verschijnselen, zoals Erica mij zegt?”

„Ik heb er nog geen kijk op, Karel. Ik geloof, dat wij dit alles maar moeten overgeven. Ik ga denken, dat wij als mens waarlijk 'n onderbewustzijn bezitten. De mens is dieper dan hij zelf denkt. Indien wij, Karel, de fundamenten voor de ziel bezitten, waarachtig mogen aanvaarden, dat zij een persoonlijkheid is voor dit en het volgende leven, lost alles voor me op en leg ik mijn eigen fundamenten. Waardoor is René plotseling zo moe? Mij is dat nog niet duidelijk, maar wat doen wij, als we ernstige dingen bespreken, zware kost te verwerken krijgen? Dan zijn wij in diezelfde toestand. Maar René moet nog aan het leven beginnen.”

„Ga eens verder, Frederik, het zegt me wel iets.”

„Vergeet niet, Karel, dat elke gedachte 'n universele wereld bezit. Wat de geleerden ervan zeggen, weet ik. Wat voor hen godgeleerdheid is, weten we. Wat de parapsycholoog ervan kent, weten we, Freud en al de anderen zeggen het hunne ervan. Wetenschappelijk komen wij er nooit. Dat weet je, maar ik tracht er op mijn wijze te komen. Ik geloof, Karel, dat ik slagen zal, hoewel ik eerlijk moet bekennen, dat het niet eenvoudig is. Ik verbeeld me niets. Kom je tot Kants rede en denken, dan weten we nog niets. Dan sta je voor lege woorden met 'n wetenschappelijk tintje eraan, maar ook niet meer. Wanneer, vraag ik me af, Karel, zijn wij mensen natuurlijk in ons denken en voelen? Wat is goed en verkeerd? Weet je dat niet? Als ik erover nadenk, sta ik voor duizenden problemen. Toen erover ons allen zo vreselijk gekletst werd en de mensen zich afvroegen, waarom intellectuelen geen gezond kind ter wereld konden brengen en 'n hoer 'n drieling, gezond en met verstand, stond ik voor jouw werking en Moeder Natuur, die zich, volgens mij, aan niets stoort. Zij gaat verder en wij hebben de geboorte niet in handen. Maar wat is het?”

Ik heb aan al dat gepraat niets, evenmin als jij. Of er nu over afstandstelsels en over redelijkheidsbegrippen gesproken wordt, we komen toch niet verder. Zintuiglijke belichaming van al deze zo ongekende zaken, Karel, daarvoor is nog geen machine uitgevonden en die zal er voorlopig ook niet komen, want dan manifesteert zich de ziel en staat zij naakt voor je. Er is nog altijd 'n andere machine, waarin zij leeft: namelijk het „masker”, waarvoor we staan. Menselijker gezegd en wat duidelijker, Karel: waardoor denken wij? Wat is denken en waar gebeurt het? Wat is het als je zegt: ik heb je lief? Ik weet nu,

dat Socrates nog zo gek niet was. Hij wees steeds met één vinger omhoog, dat is voor hem en zijn leven de ruimte waarin wij leven. Juist, dáár leeft het. Maar wat wil dat zeggen? Wat hebben Kant en alle wijsgeren vergeten? Ze kennen zichzelf niet! Ze hadden bij zichzelf moeten beginnen! Nu sta je voor de menselijke machine, Karel, waarvan René het hart ontdekt heeft. Waren wij anders? Speelden we niet met dit speelgoed, wonden we het niet op, omdat het zo leuk ging? Vind je dat vies? Vind je dat bezetenheid? Is het normaal, vraag ik je, als je nooit naar je kasteel kijkt en het derhalve schromelijk verwaarloost? Maar mijn hemel, vraag ik je, hoeveel miljoenen mensen, mannen en vrouwen op aarde, lopen niet langs de schepping? Waarvoor hebben wij deze machine gekregen? Laat René toch begaan! Dit heeft niets te betekenen, Karel, niets! De jongen leeft in verschillende werelden tegelijk, zoals alle gekken. Ze bevinden zich tussen deze, de stoffelijke wereld, en die voor de ziel, de geest of het leven, wat het ook is. Nu hebben we, en dat moet je aanvaarden, hellen en hemelen. We hoeven onszelf niet wijs te maken, dat we in 'n hemel leven, deze maatschappij is tergend slecht. Een mens bezit goed en kwaad. Een mens is goed en verkeerd, van beide werelden hebben we iets. Verlaat je dit bewustzijn, Karel, ben je niet sterk genoeg om dit leven te beleven en ben je overgevoelig, wat regelrecht vanuit het zieleven naar het dagbewuste stoffelijke gezonden wordt, dan heb je deze beide werelden te aanvaarden en spreek je over goed en kwaad. Je doet mooie dingen of, wat wij nu zien en niet begrijpen, vieze onsmakelijkheden. Zie ik Hans z'n gekken, dan vinden wij deze verschijnselen bij oud en jong terug. En daarin leeft René."

„Waar zal dit schip stranden, Frederik?"

„In 'n psychopathische inrichting. Voor korte tijd, dan komt hij er weer uit. Ik zeg je, laat je niet beïnvloeden door Hans. Hij wil dit proefkonijntje wel, maar al is hij onze vriend, René mag hij niet hebben. Beloof je me dat, Karel?"

„Ik heb er al over nagedacht, Frederik."

„Waarover?"

„Over zijn toestand en zijn behandeling."

„Nooit naar Hans ... Waarheen ook, niet in die omgeving, Karel, want dan komt hij nooit op eigen benen te staan."

„Denk je, dat Hans hem verknoeit?"

„Wat is er te verknoeien, Karel? Nee, dat is het niet. Hans zijn wij voorlopig kwijt. Die bekommert zich niet om je kind; ik wil voor René die hulp, welke ons de zekerheid geeft, dat hij 'n natuurlijke behandeling krijgt. Hans probeert van alles en dat moeten wij niet. Begrijp je, René moet 'n goede behandeling hebben. Hij is gek en hij is het niet, Karel. Ik geloof zeer zeker,

dat de jongen bezwijkt. Niet dat hij dit leven niet aankan. Dát is het niet! Het heeft er niets mee te maken, hoewel het voor zijn dagbewustzijn een rol te spelen heeft. Het enige is zijn drift. Indien René niet driftig was, zakte hij nimmer in elkaar. En ook nu zegt het mijns inziens niets ... maar het speelt hem parten. Wat voor hem drift is, is voor mij het verwerken van al die stof. Hij bezwijkt eigenlijk door zijn denken en tracht het van zich af te schudden. Maar dat kan niet, daarom rent hij als 'n gek door het huis. Was dit natuurlijke waanzin, dan zou ik je zeggen: geef hem aan Hans. Hans kent hem niet en maakt dit geval zwaarder en ernstiger, totdat er geen leven meer is en wij met 'n schijndode te maken hebben. Mijn opinie, Karel, en ik geloof zeker dat ik gelijk krijg."

„Heel duidelijk, Frederik, maar wie geeft ons de bewijzen ervoor?"

„Dat moet je afwachten. Daarbij komt, dat wij mensen door het kwaad in de wereld kunnen worden aangevallen. Dat zijn dan de hellen. Of daarin mensen leven die als wij een stoffelijk leven hebben gekend, weet ik nog niet. Maar ik en jij en nu ook René, staan ervoor open en dat is alles. We moeten het verkeerde in ons overwinnen, Karel, meer is er niet. En nu sta je voor wonderen. Want René krijgt vreemde zaken te zien en te beleven, waarvan wij alweer geen verstand hebben. Maar ze zijn er!"

„Wat hebben die namen te betekenen, Frederik? Wat wil dat ge-Marja?"

„Weet ik niet. Indien wij 'n onderbewustzijn bezitten, hoort het daar zeker bij. Maar ook voor mij 'n groot vraagteken."

„Denk je, dat hij kan tekenen en schilderen?"

„Laat die ziel haar gang gaan, Karel. Wat kan er gebeuren? In zijn karakter leeft het verlangen om te tekenen. Geef hem die zaken en laat hem knoeien. Ik zie hier geen narigheid in. Of denk jij er anders over?"

„Koop je die rommel voor hem? Of laten we wachten tot hij er weer om zal vragen. Ik heb er niets op tegen, maar vreemd is het."

„Wat is vreemd, Karel? Deed Mozart ook vreemd, toen hij als kind naar de vleugel kroop?"

„Je wilt mij toch niet wijsmaken, dat dit nog steeds met kunst te maken heeft?"

„Ik voor mij geloof van wel ... Karel, ook al gebeuren er nog zoveel van die duivelse dingen. Ik kán niet geloven, dat René volslagen krankzinnig wordt. Of dit kunst is? Néé ... het heeft niets met kunst uit te staan, maar laat hem knoeien."

„Ik ben angstig, dat het onder drang van 'n ander geschiedt."

„Daar heb ik ook aan gedacht. Maar je ziet het, vandaag volslagen gek, morgen weer normaal. Ik vind het 'n middel om hem bezig te houden. En wat ervan terecht komt? We wachten af, meer kun je niet doen. Is er nog iets?"

„Ik geloof het niet ... het is 'n chaos in mijn hoofd. Mijn God, waar moet dit naartoe.”

„Naar de natuurlijke ontwaking, Karel. Méér is er niet. Er zijn al meer van deze gekken op aarde geweest. Later werden het genieën.”

„Kom, kom, geen franjes, Frederik. Geen gekheid.”

„Ik weet het, ik zal eraan denken, ik ga niet te ver, je probeert van alles. Wij allen hebben ermee te maken, we slapen er niet door, wij zijn bang, omdat het 'n leven is dat tot ons behoort. Wat doe je nu? Alles, een tijd terug liepen wij ervoor naar helderzienden. Hoeveel geleerden waren met hem bezig? Wat is epilepsie?”

„Nu je daarover praat, waar zou dat vlugge slapen vandaan komen? Ik zie niets abnormaals. En toch is het er.”

„Ja, zou dit soms de hypnotische slaap van onze vriend zijn? Ik geloof, dat het met al dat andere in verband staat. Ik denk dat, wanneer er in zijn innerlijk dingen afspelen, die tot dat innerlijk behoren, hij vanuit het dagbewustzijn plotseling weggerukt wordt. Dat wil mij zeggen, dat het innerlijk overheersend is. De stoffelijke machine heeft dan niets meer te zeggen. De olie voor de machine is hij zelf! En hij zélf zinkt weg en slaapt in? Ik weet niet, hoe deze stelsels werken en op elkaar ingesteld zijn, Karel, het lijkt mij echter, dat dit wel de moeite waard is.”

„Hoe kom je aan al deze verklaringen?”

„Ik denk erover na, Karel. Ik ga mezelf en het leven na en maak vergelijkingen met de Oosterse yogi.”

„Dus toch van daaruit?”

„Is er in dit nuchtere Westen iets te vinden wat dit verklaart?”

„Dat niet, maar is er 'n vergelijking mogelijk?”

„Waarom niet. Doch nu staan we voor problemen, die je zomaar niet aanvaarden kunt.”

„Welke zijn het?”

„Vraag je dat nog? Wat is ziel ...? Wat is geest ...? Heeft de ziel eeuwige voortgang? Is de ziel voor het eerst op deze wereld? Is er leven na de dood? Is de ziel reeds 'n persoonlijkheid als zij in de moeder komt? Is zij een zelfstandigheid? Waar leefde zij dan voorheen? Wat doet zij nu hier? Waarom is zij vader? Waarom moeder? Waarom wordt de ene mens gek en is de andere 'n genie?

Waarom rijkdom en armoede? Waarom zwart en wit? Waarom ... ik kan duizenden waaroms uitspreken, doch op niet één hebben wij 'n afdoend antwoord. En die zaken leer je in het Oosten kennen. Of René erin leeft? Dan staan we al voor de enorme problemen van de ziel. Wat zeggen de spiritisten, de theosofen? Dat het zo is. Zeker, we behoeven de leer uit het oude Egypte

niet te versmaden, maar kom je nu zover? We hebben geen fundamenten, Karel. Alles staat nog op losse schroeven, maar machtig interessant is het. Daar pieker ik over, meer doe ik niet. Van tijd tot tijd krijg ik zo'n fundamentje."

„Je hebt er tijd voor, ga je gang, Frederik. Ik ben je dankbaar voor je hulp, je steun voor René, dat weet je!

„Wat denk je van dat schooltje? Erheen?"

„Er is hier niets anders. We moeten dat overgeven. We zullen wel zien. Gaat het niet, dan maar weer naar huis toe."

„Ik ben bang voor de puberteitsjaren, Frederik."

„Dat zal wel ... Doch ook daar moet hij doorheen. Dat zullen moeilijke jaren voor hem zijn, maar hij zal er komen."

„Houd jij dat nog steeds vol?"

„Ik neem er niets van terug, Karel, niets!"

„Mijn respect heb je, ik ben niet zo eigenwijs, dat weet je."

„Best mogelijk, ik kan niet anders, het is m'n leven geworden."

„Man, wat ben je de laatste jaren veranderd."

„Ik ben wat wakker geworden, Karel. Ik denk nu wat beter door en ik ga naar mijn derde jeugd. Meer niet."

„Neem je spraakles?"

„Wat laat je me schrikken, Karel. Ik heb mijn leven lang gezwegen en rondgekeken. Ik dacht altijd en ik was niet in staat om mijn mond open te doen. Ik heb er ontzettend onder geleden. Je hebt mij leren kennen toen ik er nog volkomen tot aan mijn hals inzat. Nu zou ik zeggen: goddank! Ik ben werkelijk blij, dat ik zo gezwegen heb. Maar 'n mens kan dat? Het is mijn natuur. Door dat denken en zwijgen, Karel, mocht ik de dingen op deze wereld beter zien. Ik was net doofstom, ik kon me niet uiten, vooral niet, wanneer ik onder publiek was. Ik ergerde me zwart, doch het hielp niet. Ik verzette me ertegen, hielp niets. Ik nam waarlijk in die tijd spraakles, maar moest er na een maand al mee ophouden, het ging niet, ik was 'n hopeloos geval. En vanbinnen? Ik hield redevoeringen met mezelf. Geen woord kreeg ik over mijn lippen. Toen gaf ik het op. Nu weet ik niet beter. Ik heb over alles nagedacht. Daarom kan ik 'n doofstomme benijden. De mensen praten veel te veel op deze wereld. Het allereerste wat wij moeten doen is zwijgen. Wat moeten die mensen weer goedmaken, die al deze narigheid, al dat geklets, over ons hebben gebracht? Ik deed er nooit aan mee. Leeg vermaak, zei me niets. Ik dacht erover na. Ik dacht dat als ik me eens kon uiten zoals ik dat zou willen, er woorden voor de dag komen, waarvan de mensen nimmer van droogte zullen omvallen. Nu zeg je al, dat ik talent bezit om te schrijven. Ik vind het best, het is door mijn gezwigg tot me gekomen en brak eindelijk door tot het

bewust maatschappelijke. Nu vliegen de woorden vanzelf uit mijn mond, of is het anders? Wat is het, Karel?”

„Ik ken dat niet, het valt me op, dat je zo goed en helder denkt.”

„Ik ben stijgende. Ik sta in de bloesem, Karel. Het is de lente, ook al leven we in de koude ... de lénte is het!”

We lopen nu de bühne af. Karel gaat naar Erica. Ik ga slapen en denken. Hierachter zijn ze al met de volgende veranderingen begonnen. De zaal is in spanning, en er kwamen waarlijk madeliefjes voor René. Wij gunnen het hem van harte. Omdat dit stuk je eigen masker aftrekt, verdringen zich de mensen aan de loketten, van wijd en zijd komen ze naar ónze schouwburg, met bloemen in de handen. Er zijn erbij die reeds sandaaltjes dragen met mooie gewaden, doch dat zijn de geestelijk bewusten, die dragen geen maskers meer. Ze waren voor zichzelf zo sterk om ze af te gooien. Niets, niets meer, hebben deze mensen voor ons te verbergen. Ik wilde, dat ook ik al zo ver was, want dan sta ik voor de reine klaarte.

Wat brengt ons het volgende tafereel? Smart, leed en ellende. Laten we hopen, dat wij erdoor zullen groeien, ontwaken is beter! Maskers af! Zo heet het stuk ... buigt u voor de Messias, voor Christus, voor God zélf. Die komt!

Is dit niet wondervol?

Noem je dat nu een geestelijk wonderkind, Frederik?

René is nu aan het tekenen geslagen. Als 'n wolf vloog hij op z'n buit af, ik heb nog nooit zoiets gezien. Echt hongerig was het kind naar dit tekenmateriaal, hetgeen alweer veel te denken geeft. Het is of zijn ziel het als eten en drinken ziet en waardeert, maar wij kunnen er niet bij. En je staat te kijken wat hij alzo bij elkaar prutst. Je ziet lijnen, natuurlijk, daar begint het mee. Maar er is 'n doel, 'n berekening te constateren, hier wordt niet in het wilde weg getekend, zijn jonge en oude ziel denkt. Alleen de routine mankeert hem nog, geloof ik, en dan zien we schilderijen ontstaan. Hij hangt zijn kladjes al op ook. Anna heeft er al enkele gekregen, Erica's kamer hangt vol en ook ik kreeg zijn proeven van kunst. Hij laat als het ware zijn eten en drinken ervoor staan. Hij tekent gulzig, een ander woord heb ik er niet voor. En het liefst scharrelt hij met felle kleuren over het papier. De kist met pastel, die ik voor hem kocht, mag niemand meer aanraken, het is het kostbaarste en mooiste wat hij bezit. Wij zeggen: goddank ..., we hebben weer even rust in huis, laat hem zijn gang maar gaan. Karel ziet nu ook in, dat dit zijn ziel ontspanning geeft.

Ik lette op alles. Vanzelfsprekend op die vorige krullen, waardoor al die briefjes zijn geboren. En het lijkt, dat die proberen aan het geheel vorm en ruimte te geven, doch na enige uren dacht ik er anders over. Toen zag ik een ander beeld, dat mij tot denken bracht en ik alleen maar wist en herkende. Ik sta naast hem te kijken, maar ik moet weg. Hij duldt geen toeschouwers. Die storen hem, volgens Anna, die als ik de deur uit moest. Als hij naar beneden moet om te eten, wip ik even zijn kamertje binnen. Wat zie ik daar? Een landschapje ... Ik zie er de voorstelling in van een weide met één boom. Rara, wat is dat?

Als het ding, het plaatje zo voor je ligt, zie je er niets aan. Wat valt er te zien, als een kind een stuk grond neerkladdert en er een boom op zet? Dat ruwe gedoe daarboven in die boom, Frederik, zei ik tegen mezelf ... zijn jouw en René's bloesems. Het kind is bezig om zijn onderbewustzijn uit te beelden? Het kan niet anders. En nu begrijp ik meteen zijn honger, zijn dorst naar tekenen en schilderen. Dit is voor mij alweer 'n fundament! Mijn God, wat is alles goedkoop, je krijgt het allemaal voor niets. Ik dank U!

En dan was er nog iets, wat mij hevig interesseerde. Stel je voor 'n tuintje, een hekje, een stoel met 'n poppetje erin en óp dat poppetje 'n heel klein popje met 'n soort waterhoofd. Voor dat hekje nog iemand op grote benen, en een beetje loens, gereed om de benen te nemen. Onder de tekening staat

„boeha”. Niet René, maar boeha ...!

Wat zegt u? Kinderen doen zomaar aan tekenen! Wat is inspiratie? Ik kom daar later nog wel op terug. Dit sloeg me midden in m'n gezicht. Het geteken stak me in m'n hart, zo, dat het me dwong om op mijn knieën te gaan liggen en God voor dit alles te danken. Men kan mij voor 'n kwezel uitmaken, ik deed het! Erica vroeg me, waarom ik zo stil was en Anna dacht, dat ik de laatste tijd slecht had geslapen, maar ze hadden er allemaal last van, Karel had wel iets voor me. Maar ik heb Karels kunst niet nodig. Die van zijn gekke zoon is beter, die zegt me meer, die spreekt tot mijn ziel, geest, leven en hart, die slaat zomaar ineens het masker van je hoofd. Wat zeg je?

Ik was ervan ondersteboven. Ik probeerde van alles om tot dat geteken toegelaten te worden. Ik maakte hem wijs, dat ik me er ontzettend voor interesseerde en dat ik nog van die heel mooie krijtjes wist, die ik straks, wanneer hij wat beter op dreef was, voor hem kopen ging. Toen vroeg René:

„Vind je ze mooi, Oom Frederik?”

„Hoe kan ik je tekeningen nu mooi vinden, als ik er niet eens naar mag kijken?”

„Wat? Wat zeg je? Mag dat niet, Oom Frederik? Kom gerust, ik vind het wat fijn.”

Zie je, daar sta je weer, als gewoonlijk. Heb ik dat gezegd? Heb ik gezegd, Oom Frederik, dat je niet in mijn kamer mocht? Heb ik je de deur uit gebonjourd? Deed ik vreemd, heus? Geloof ik niets van, dat heb je maar gedroomd. Kom gerust binnen, ik vind het wat fijn. Mooi zijn ze, vind je niet, Oom Frederik? Ik zal er een voor Anna maken. Roep Anna eens. Laat moeder ook maar komen. Wat zegt vader ervan?

Een vragenlijst is het ... maar wat moet je antwoorden? Ik weet het al: niets. Ga gerust aan de ren, ik ken je. Hoe wonderbaarlijk toch is 'n mens, is 'n gek.

Hij is dagenlang bezig. Geen uur wordt verknoeid. En hij wil niet, dat de schooljongens het weten. Ook dat is niet normaal, 'n ander kind loopt juist met zijn dingen te koop, hij niet. Maar dat griezelige ventje tekent. En dat is dan, naar wat wij ervan weten, zijn innerlijk. Ik weet nu niet meer hoeveel van die kereltjes wij al kennen. En toen kwam er nog iets. Het zijn juist de dingen, die niets met het dagbewustzijn te maken hebben, die door en voor hem gestalte en betekenis krijgen en die hij modelleert. Ik zag 'n kopje. Je weet wel hoe zoiets er uitziet, een ronde kring met ogen, twee streepjes als mond, wat gekrul en klaar is Kees. Maar eronder lees ik Marja ... het stond er duidelijk. Hoe komt hij aan deze naam, waardoor is hij al in staat om te schrijven? Van Anna heeft hij wel iets geleerd, ook ik gaf hem iets, maar dit?

Even later vliegt hij op me af en zegt:

„Hier, Oom Frederik, zie nu maar dat je boven komt. Dit is je weg.”

Tweeëndertig streepjes en een streep erlangs met felrode kleuren gestoefd, een vlakke, een schilderijtje aan de muur. Boven en beneden op de trap een paar poppetjes. Een ervan ligt languit op de trap, de bovenste zit. Hoe hij het gedaan krijgt, is mij 'n raadsel. Maar dat tafereel kennen we, het ligt maar een paar dagen achter ons. René is dat! Ik krijg het van hem, mijn trap, mijn klimmen, naar omhoog. Hoe is het mogelijk. Dat is 'n dagbewust tekeningetje! Hij zat daar te slapen. Hij sliep diep en wij weten wat zich afspeelde op dat ogenblik. Tot mij spreekt alles!

Erica en Anna hadden er geen erg in. Ze denken, dat hij zomaar aan het kladderen is. Karel vindt zijn dingen echt jongensachtig. Maar ga nu eens wat verder? Moet ik mezelf wijsmaken dat dit alles verbeelding is? Ik zie hier dat 'n halve gek mijn gedachten en dromen, of wat het ook is, uitbeeldt. Deze knoeierij is mij 'n vermogen waard. Ik weet ook, dat dit niets met occultisme te maken heeft, geen spiritisme is, ook al wordt er door het duiveltje getekend. Dit behoort hem toe en heeft afstemming op zijn leven, zijn ziel openbaart zich door dit geteken.

In het dagboek staat dan ook:

Vandaag weer wonderen beleefd. René is 'n genie! Ik krijg niet alleen vandaag gelijk, maar morgen en, indien God het wil, over jaren ook. Of is dit geen wonderkind? Hebben al die ouders van gezonde en gekke kinderen het geknoui van hun kinderen wel begrepen? Zag je dat duiveltje lopen? Herkende je het hekje en het geschoren grasveld, Frederik? En of!

Deze middelen voeren mij naar duizenden zaken terug. Als René innerlijke gevoelens omzet in lijn en kleur, waarom zou dan een kind in de moeder niet in staat zijn haar door te geven wat het voelt? Zie je, Frederik, steen voor steen leggen we op elkaar, ik kruip als René omhoog, mijn weg, mijn leven is het.

En daaronder staat „boeha”, als weergave van hetgeen waardoor hij al zijn narigheden beleeft. Hij tekent vanuit zijn onderbewustzijn, dat voor mij een wereld is. Ik zat in die wereld, nam hem op m'n knieën. Is dat onderbewustzijn? Is dat onderbewustzijn zo dicht in ons bereik? Leven wij erdoor? Handelen wij erdoor? Staan wij er middenin of juist erbuiten? René bewijst dat nu al. Door die doodgewone knoeiboel krijgen wij volwassen mensen het geestelijk goed opgediend. Maar dan zijn wij in staat om ons zélf te leren kennen. Wat is de ziel van 'n mens dan diep. Hoeveel ruimten heeft de ziel? Ik kan vragen blijven stellen. Dit zijn wonderen. En, wij zijn er nog niet. René is 'n *geestelijk wonderkind!!*

Ik heb in de dagen die volgden niets bijzonders meer kunnen ontdekken. Hij tekent nu ook stoelen en tafels en honden en katten en kleurt de dieren.

Als hij bomen schildert, zijn ze niet groen, maar goud. En ook dat begrijp ik. Zo tekende hij, schilderde hij zijn vrije tijd om. Hij borg zijn boeltje netjes op, niemand mocht eraan komen. Ik lette op, of hij tekeningen meenam, maar nee, want de jongens en meisjes mochten ze niet zien. Ik veronderstel, in de eerste plaats angst voor kritiek, maar weldoordachte. Het innerlijk wil niet begrepen worden, het duiveltje is het. Dat stuurt van binnenuit het bevel: pas op. Daarom moesten wij eerst de kamer uit. En dit verschijnsel staat met z'n gekdoen in verband. Hierdoor spreken wij met de gek. De gek in hem wil alleen zijn, René als stoffelijk mens niet. Die wil praten. Die wil, dat je naar zijn dingen kijkt, het onbewuste heeft angst voor de bewuste mens, het zijn twee werelden ineen en die toch een eigen ziel met een persoonlijkheid bezitten. Zo zie ik het. Zo zal het wel zijn ook. Ik wacht alweer af, maar kreeg wonderbaarlijke fundamenten. Ik ga juist door die tekeningen achter zijn masker kijken. Het masker verraadt zichzelf. Dat was de angst! Dit is het zélfbehoud in de mens, gek of gezond, al het leven, in welke graad wij ons ook bevinden, heeft het, zorgt en waakt ervoor. En dat kan ik aanvaarden.

Op school ging het de laatste dagen goed. Wij halen en brengen hem en mogen niet klagen. Als hij thuiskomt, vliegt hij naar boven om te tekenen. Het lijkt, dat hij er nooit genoeg van krijgen zal, zo hartstochtelijk gaat hij tekeer. En toen we dachten, dat wij er waren, sloeg 'n storm ons om de oren, hoorden we berengebrom en het gehuil van 'n jakhals. Ik en Erica zagen slangen en ook Anna was weer volkomen van streek.

Het kind is nog geen half uur boven of we horen 'n ontzettend gekraak. Ik vlieg naar hem toe en zie, dat hij alles stukscheurt, wat hij de laatste dagen had gemaakt. Ook weer vreemd, dacht ik, wat niet met zijn onderbewustzijn te maken heeft, wenst hij niet. Het is een strijd op leven en dood. Dit is het vervolg ervan. Laat hem maar doen wat hij wil, wat hij kan, morgen loopt hij zich te pletter, omdat het dagbewustzijn en het onder- of onbewustzijn met elkaar vechten. En dat noemt men dan gek. Eerlijk, wij hebben ogenblikken gekend, dat je zou zweren dat hij normaal was. En nu deze ellende.

Het schuim staat op z'n mond. Hij slaat links en rechts van zich af, is sterk als zeven anderen, hij bijt en slaat als 'n wildeman. Anna beet hij in de armen, Erica krabde hij bijna de ogen uit haar hoofd. Ik pakte hem in mijn armen en hield hem vast, maar hij trachtte zich los te rukken. Het eind van het liedje was, dat hij in bed werd vastgebonden met het spanlaken dat Karel ervoor heeft laten maken. Daar ligt Renétje nu.

In slaap ... doodmoe, het kind weet van niets. De vrouwen schreien weer. Karel wil maar praten. Nu zegt hij weer:

„Noem je dat nu een geestelijk wonderkind, Frederik?”

Ik verwachtte dat namelijk. Ik kan natuurlijk weer geen woord zeggen. Ze

hebben weer gelijk. Maar René is ziek. Wat moeten we doen? Karel weet het niet. We zullen wachten tot morgen.

Anna bracht hem zijn melk, praat wat met hem, maar krijgt geen antwoord. Ik probeer het, geen woord komt over z'n lippen. Erica komt, het helpt niet. René is weer doofstom. Schreiende vrouwen, 'n druk in huis, narigheid op narigheid. Komt hieraan 'n einde? Hoe zal dit zijn? Ik heb wel tien keer moeten horen: is dit nu een wonderkind? Of ik het ben of hij, gaat hen niet aan. Ik én René zijn het. Wij beiden zijn gek. Allemaal eigenlijk. En dan is het weer afwachten.

Zo praten we heel de dag door. Maar verandering is er niet. Hij ligt daar doodstil, alsof de storm werd geslagen, de beren de deur gewezen is, de jakhals in zijn gejack is gestikt. Maar er komt nog iets, wat het is, weten we niet. We wachten. Eten en drinken laat René staan. Na drie dagen komt er nieuw leven in deze ziel. De machine gaat weer draaien. Hij vraagt me:

„Regent het buiten, Oom Frederik?”

Ik zeg: „Neen.”

„Mag ik dan met u het bos in?”

„Maar natuurlijk, waarom niet. Het zal je goed doen.”

„Hoe was het op school, Oom Frederik?”

„Best, René.”

„Ben je niet geslagen en getrapt, Oom Frederik?”

„Ik niet, René ... jij soms?”

„Ze waren weer met me bezig, maar ik heb hen gekregen.”

„Zo-even?”

„Neen, morgen ... morgen is het ...!”

„Zo, morgen. Wil je wat eten?”

„Als ik het krijg? Is Moeder er niet? Anna niet? En hoe is het met de zieken van Vader?”

„Best ... wil je je vader zien?”

„Ik moet toch geen dokter worden, hè, Oom Frederik?”

„Ik geloof het niet. Maar waarom eigenlijk niet?”

„Ik vind dat ziek-zijn zo akelig. Hebben de kippen al nieuwe kleertjes gekregen, Oom Frederik?”

„De kleermaker is er al aan begonnen.”

„O, dan is het goed. En nu mijn melk ... Anna??? Anna, krijg ik m'n melk?”

Anna en Erica stormen tegelijk de kamer binnen. Hier is je melk, jongen. René slokt het op. Hij moet nog meer hebben. We zien dat hij vijf glazen melk achter elkaar naar binnen slokt. En nu nog zijn eitje ...

Anna komt even later met zijn eitje binnen. Hij zegt:

„Wij hebben ook zulke dingen, is het niet, Oom Frederik? En de kippen

zijn als moeder en Anna ... Vader slaapt, anders legde hij veel meer eieren. Ik lust ze wel."

Anna en Erica zijn alweer naar beneden. Ze voelen, dat ze hier niet meer gewenst worden, mannen behoren bij mannen. Het zou hen maar van streek maken. Ik luister ... wat hoor ik? Weer iets nieuws ... Jammer, jammer toch, het ging al zo aardig. Als ik hem vraag wat hij doet, zegt hij:

„Ik plas in bed ... Anna is er toch?"

Nu wordt het 'n bende, bedenk ik. Dit had ik waarlijk niet verwacht. Een vieze boel wordt het. Jammer ... jammer, maar Anna heeft hem al in het bad. Ik kijk en stel vast, dat het wilde uit zijn leven is gegaan. De ogen staan wat dof, toch flikkert er iets, wat me niet bevalt. Het komt als 'n vuurtorenlicht op je af, maar meteen is het weer donker. Wat is dit leven onbegrijpelijk. Zijn alle gekken zo?

Ineens vraagt hij je vlot en bewust naar verschillende dingen, maakt er zelf wel iets bij, doordat het in zijn brein, waar het erg moe is, spookt. Even later is hij weer doofstom. Het bad en het eten hebben hem goed gedaan, het lichaam en de ziel zijn moe, doodop, het menselijk organisme valt in een diepe slaap. Slaap maar, rust maar, dan kun je geen kattenkwaad uithalen en heeft geen mens last van je. Ik ga naar mijn kamer en denk na.

Zo gaan de uren voorbij, slapen, eten en drinken, zo nu en dan wat wild, en zijn wij genoodzaakt bij hem te waken en hem vast te binden. Van naar school gaan is geen sprake. Toch krabbelt dit leven weer omhoog, je ziet hem trap-op, trap-af gaan, je ziet de persoonlijkheid rusten en wild doen. De weken gaan hieronder voorbij, vooruitgang is er niet. Aan tekenen en schilderen denkt hij niet, het is, alsof hij nimmer een potlood in zijn handen heeft gehad. Ik geloof, dat hij ouder geworden is, ik ga denken, dat al deze dingen hem zullen openen en tot ontwaking brengen. Hij weet, dat hij 'n man is. Hij ruikt aan de eitjes ... ruikt vele malen, doch zegt geen woord. Ik kén dat! Ik weet het van vroeger. Vele jongens hebben dit probleem willen leren kennen, wij zijn allemaal eender! Maar hij denkt erdoor, het spookt weer in dat brein, je zult het zien.

Nog geen uur later staat de boel weer op stelten. Hij ligt rustig in zijn bed, klautert er opeens uit en slaat met zijn schoen 'n ruit stuk. Dan trommelt hij op de deuren en slaat naar zijn moeder en Anna. Ik kom eraan te pas en het slot is: spanlaken aan. Dat ding heeft hij als 'n hond willen verscheuren, doch het blijkt te taai voor zijn tanden. Hij is er niet toe gekomen. Het leven in hem wil vrij zijn, maar ligt met alles en alles van de maatschappij overhoop. Het is hopeloos, constateren wij. Wij vinden, dat we er niet op vooruitgaan. Karel heeft alweer spijt, dat wij hem aan het tekenen hebben gezet. En of zijn ziel het hoort, er pret in heeft, de volgende morgen vraagt hij mij:

„Mag ik weer tekenen, Oom Frederik?”

„Jij nú tekenen?”

„Wat jij ... Een beetje eerbiediger, Oom Frederik. Vraag het eens?”

Ik naar Karel: „Wat denk je?”

„Wat denk jij? Moeten we weer naar nieuwe narigheid?”

„Ik voor mij, Karel ... denk er anders over. Laat hem toch. We hebben er in elk geval rust door gekregen.”

„Dat merk ik. Ik weet het niet meer. Mijn God ... waar is het einde?”

„Ook daarover hebben wij het al zo vaak gehad. Laat hem toch.”

„Door dat geknoei heeft hij zich overspannen ... Ik geloof, dat ik hem weer onder handen neem.”

„Doe het niet, Karel.”

„Waarom niet?”

„Omdat hij zichzelf al onder handen neemt. Je slaat alléén het lichaam. De ziel lijdt eronder.”

„Sinds wanneer heb jij verstand van gekken en zieken, Frederik?”

„Ik doe aan telepathie, Karel.”

„Ach, is dat zo? Maar wat wil je?”

Ik had hem niets van hetgeen ik wist willen zeggen, want hij lacht toch om alles, vooral als het iets nieuws is. Ik peilde zijn toestand en zei:

„René kuurt voor zichzelf, Karel.”

„Wat bedoel je, speel open kaart.”

„Je weet wat er enige weken geleden is gebeurd. Het geval van de trap. Dat geklim heeft hij uitgetekend.”

„Kletspraat, Frederik, hallucinaties. Overdrijving. Bewijs het dan eens!”

Ik haal die tekening. „Kijk hier ... dat is de trap, de muur, leuning. Hij zit boven en beneden. Toen dit ding klaar was zei hij: „Is voor u, Oom Frederik. Ga nu maar naar boven, of zie nu maar dat je bovenkomt. En ik ben al begonnen naar boven te kruipen.”

„Laat me niet lachen, Frederik. Je begint kinds te worden. Let op jezelf.”

„Dat is allemaal goed en wel, je kunt tegen mij zeggen wat je wilt, Karel. Maar dit dan? Ga eens even mee?”

Wij tellen de treden ... „Tweëndertig streepjes, tweëndertig treden ... Dan sta je boven.”

„Wat wil dat zeggen?”

„Snap je dan niets, Karel, of houd je je maar zo?”

„Man, ik snap niet wat je wilt.”

„Koest, koest ... kalm aan, rustig blijven. René tekende deze trap. Ik zag, dat er gelijkenis in zat. Ik telde de treden en het klopte. Zegt je dit eenvoudige gepruts niets?”

„Néé, niets ... geen spat als je het weten wilt. Ik ben hier te nuchter voor en goddank, anders ga ik er ook nog aan.”

„Ik dank je voor je eerlijkheid. Maar wacht eens even.”

Ik haal de tekening, waarop Marja staat geschreven.

„Kijk, Karel, weer zo'n gek ding. Een boog als hoofd, streepjes voor ogen en mond, het kinnetje daalt af en lijkt op niets. Dat is Marja. René zit op de trap en heeft het over dit kopje. Zij en ik ... wij ... tezamen. Of dat kletspraat is, weet ik nog niet. Maar hoe komt zo'n kind aan zo'n duidelijke naam? Al-lemaal onzin?”

„Wil je mij aan het vliegen brengen, Frederik? Moet ik mijn kind als bo-vennatuurlijk gaan zien?”

Erica komt binnen, ze hoort ons en zegt:

„Wat het was, Karel, begrijp ik absoluut niet, maar ik zag in 'n univer-sum, zó mooi, zó schoon, zó ongelooflijk waren zijn ogen, zijn blik, zijn hele snuitje. Toen dacht ik, dat ik 'n engel had gebaard. En thans? Alles is weer weg, een beest kan zo niet doen.”

Daar staan we weer. Ik heb nog wat te zeggen:

„Wat het ook is, Karel, ga nergens meer op in. Wacht af, maar vraag me niets meer. Een groot vraagteken? Moet je zelf weten, maar laat mij met rust ...”

René tekent weer. Hij ziet de dingen nu anders, hij legt zich toe om scho-teltjes en kopjes na te tekenen en in kleur te zetten. Ik moet toegeven, dat het hem lukt. Of het zo blijft? Nu zie ik echter, dat het dagbewustzijn het van dat ongekende wonderlijke ik gewonnen heeft. Als dat maar goed gaat. Twee dagen slechts ... toen waren de poppen weer aan het dansen met tot slot: gebonden te bed. Geen eten meer nodig, hij wil alleen te drinken hebben. Karel heeft hem toch onder handen genomen, hij ziet voor zijn ogen het kind verzwakken. En dat gaat niet. Nu wachten we weer ... volgen we dit leven, een rare boel is het, voor hen tenminste, voor mij niet!

We zijn nu op reis, staat in m'n dagboek ... We hebben al heel wat ach-ter de rug, ik geloof, dat we het oerwoud naderen. Die panters en bruine beren zijn zo beroerd nog niet, slangen zijn gevaarlijker ... omdat ze onder het gras liggen en plotseling naar je happen. Anna verwondde zich erdoor, met wat verband lapte ik het geval weer bij elkaar. Het logboek wordt door mij bijgehouden. Karel stookt als 'n geboren tremmer ... De man, die voor de mondvoorraad te zorgen heeft, geloof ik, zo precies weet ik het ook niet. Maar wij zijn op reis ...

Lang geleden was het, dat ik al deze dingen voorspelde. Of dit voorspellen is, weet ik niet. Toch zou je zeggen, dat dit „weten” geworden is en wel door een zekerheid, die onfeilbaar de dingen vertaalt en aan jezelf doorgeeft, net

als René dat beleven moet. Of er verschil is moeten we nog ervaren.

Vandaag een brief van Hans ontvangen. Hij gaat daarginds trouwen. We zullen Hansi zien. Het eigenlijke feest heeft hij daar al achter de rug. Wat wij er hier van zullen beleven is 'n nafuifje voor ons allen.

Ik ben heel nieuwsgierig wat voor vrouw die Hansi is. Ik heb zo het gevoel, dat ze ons de deur uitkijkt. Maar ik kan er best glad naast zijn. Toch ben ik bang. Iets in mij waarschuwt me, zegt me: lét op, Frederik! Zo zal het dan wel zijn ... staat er nu ... en ik ga slapen.

René is verzorgd ... alles is stil in huis, aan niets ontbreekt het ons, maar wij halen adem. Elke dag iets nieuws. Karel vertel ik nooit meer iets. Het is niet zo eenvoudig om achter de maskers te kijken. Ik weet nu dat, wat voor mij openbaringen zijn, zij zomaar van de hand schuiven, de goot in. Indien het even kan, gaan ze er zelf bij liggen. En dan hoor je:

„Moet ik mijn kind als bovennatuurlijk zien?” Néé, jij niet, ik doe het. Ik ben gelukkig, dat hij Hans er niet bijhaalt. Ik weet niet wat het is, wéér komt het zomaar in je en waarschuwt je dan. Ik weet het niet, toch is het er. Waar dit allemaal toe dient? Ik zal er wel een naam voor vinden. Ik geloof in alles en heb vertrouwen in de toekomst. Wat zij ervan denken en er zich van eigen maken, gaat me niet aan. Als er geschoten wordt, worden ze wel weer wakker.

Ik zit nog even voor het logboek. Ik teken aan: Ik ben de man waarom feitelijk alles draait. Ik zorg voor de kogeltjes. Als ik hier niet was, waren er al vechtpartijen geweest en had de een de ander bewust vermoord. Door narigheid en ellende!

Dat, wat ik vroeger, jaren terug, beleefde, zie ik nu om me heen en ligt met 'n spandoek om te bed. Nog voor het geboren was, ging dit leven al tekeer, dat de stukken om je oren vlogen. Nu tekent het, schildert het ... nét als vroeger, maar duidelijker, en nog zeggen ze, dat er niets aan de hand is. Ze zien het niet, omdat ze hun eigen maskers niet willen afrukken! Zo is het!

We gaan verder. Palmbomen boven ons hoofd, in de verte ruist 'n watertje. Ik zie schimmen. Ik ben op zoek naar de boom in bloesem. De dragers zijn angstig, geen goed teken, maar ik ben op m'n post. Ik krijg slaap en leg me neer om te rusten. Wat kan 'n oud mens toch veel verdragen. En toch voel ik me vierentwintig. Ik hoor nu iets ... Wie zei daar „dag”?

Aha, het was de helderziende, de ster. Je kletspraat gaat niet door! René leeft nog! Ook ik ben er nog en mijn huis heb ik verleden week voor goed geld verkocht. Er was dus geen brand, maar dat wist ik al zolang, omdat mijn buurlui er niet waren.

Wie nog? Wat nog? Niets meer. Goedenacht tezamen.

Voel je deze stilte? Stil is het, ja, stil ...!

Frederik ... hoe is mijn Hansi?

We zijn intussen een maand ouder geworden. De dagelijkse dingen hebben we volgens hetgeen wij mochten leren behandeld en we zijn erin geslaagd rust en vrede in huis te bewaren. Dat is niet zo eenvoudig wanneer je 'n gek in huis hebt, toch mogen we niet klagen. René verandert elk uur. We geloven dat we hem kennen, althans Erica en Anna denken, dat ze in staat zijn, dankzij hun ervaring, zelf voor het kind te zorgen. Als ik er dan het mijne nog bij doe, zegt Anna, komen wij er wel. En ik moet zeggen, dat het gaat! Teken en schilderen en doofstom doen, zijn de stoffelijke en geestelijke verschijnselen. Zo nu en dan scharrelt hij wat in huis rond, doch dan waken we met z'n drieën over het leven; het kan plotseling geschieden, dat hij een ding in handen neemt en aan gruzelementen smijt. Dat is dan de sensatie, het onverwachte, dat je doet uitroepen: waar komt dat nu ineens vandaan! Hoe is het mogelijk. Wat denk jij ervan, Frederik? Ik begin zo langzaam aan professor te worden. Karel heeft men hier niet meer nodig. Wanneer er psychologische verschijnselen aanwezig zijn, moet ik Karel college geven, want al gaat hij nergens op in, zijn nieuwsgierigheid blijft. Soms lok ik hem uit z'n tent, want ik wil dan bewijzen dat het zo is, voor later. Ook weer een gevoel, dat ik niet verantwoord kan, waarvan ik de grondbeginselen niet ken, maar een drang is in me om het te doen. En dus doe ik het. Meermalen mocht ik aanvaarden, dat ik goed had gevoeld. Het gebeurt ook wanneer ik met m'n dagboek bezig ben. Dan komen er woorden en dingen voor de dag, die ik zelf niet zou kunnen bedenken. Ik laat me volkomen los. Er zijn woorden bij, die ik nimmer zou gebruiken, omdat ze zo koud en nietszeggend aandoen. Ik houd bijvoorbeeld niet van ruwe woorden ... en tóch, als ik de bladzijden volg, hindert me dat. Of dit betekenis heeft? Ik ga denken, dat er in alles lijn zit, bedoeling ligt. Met de nietigste dingen heb je dat al. Ik laat me dus gaan. Het is 'n drang, die bewust je innerlijk één kant uitdrukt en die in staat is, geloof ik, de zenuwen en spierstelsels van het organisme waartoe vanzelfsprekend het leven behoort, tot werking te brengen, waarmee echter je eigen hersens niets hebben uit te staan. Tenminste, dat vermoed ik. Of het zo is, zal ik later wel ondervinden.

Ik weet het nu wel heel zeker ... Ik zie 'n stijgende lijn in mijn denken en in mijn geschrijf. Langzaam maar zeker gaan wij een andere tijd tegemoet. Ik vind het jammer de absolute waarheid door 'n mooi woordje te verdoezelen. Wij mensen moeten ons niet anders voordoen dan we zijn. Ik zou een woordenboek kunnen opslaan om naar dichterlijke woorden te zoeken, doch ik voel, dat ik bezig ben zélf te denken en neer te schrijven, wat ik krijg of

waar ik door de omstandigheden toe gedwongen ben. Ik geloof, dat juist het gebeuren zichzelf schrijft.., later dan, mocht ik zover komen om hiervan een geheel te maken. Ik geloof, dat elke handeling, elk gebeuren, een eigen stijl en woordenkeus heeft, die het nuttig acht. Het wil niets anders, omdat wij ook dan weer 'n masker zouden zien. En we zien al voldoende maskers. Is het niet? Ja, Frederik, zo is het!

Daarbij ben ik tot de overtuiging gekomen, dat René niet vies is, niet met seksuele neigingen behept is. Het groei- en bloeiproces is het, in zoverre geef ik Karel thans gelijk. De jongen, zag ik deze maand, denkt over alles na. Hij wil juist van zichzelf en zijn kasteel alles weten. Als hij er voor het ogenblik alles van weet, denkt hij er niet meer over. Je moet wel aanvaarden, dat elke dag het leven tot een andere ontwaking voert. Nu heb ik ook geen zorgen meer voor de puberteitsjaren, ik weet nu wel zeker, dat hij ook daar doorheen komt, al zullen er net als nu weer verschijnselen zijn. Heel zijn leven zal wel een verschijnsel worden, want dit is en het blijft iets apart. Of er meer van deze kinderen zijn geweest? Of de doktoren de verschijnselen niet hebben gekend en zodoende het „genie” smoorden? Dat kan best. Maar ik weet het niet. Voor mij is hij nog altijd 'n geestelijk wonder.

Zo zijn we dan wat ouder geworden, we hebben deze tijd benut om onszelf rust te gunnen voor straks, als mijnheer opnieuw gaat beginnen. Van schoolgaan kan geen sprake zijn. Dat wordt dus 'n grote teleurstelling. Hij leert nu niets. Ik hoop maar, dat dat toch nog mogelijk is, anders weet ik niet wat ik ervan moet denken. Je kunt op een boom geen tafel dekken, geen groot diner geven, de boel rolt eraf. Daarvoor moeten we ermee naar 'n zagerij en dan naar een timmerman. Met René is het precies zo, wij als mens zijn niet anders ... als hij niets leert, hoe wil dit leven zich dan openbaren? Je moet woorden leren, een taal; ook al zijn zij nog zo eenvoudig, het is noodzakelijk. Of je blijft dom en ongeschikt voor de maatschappij. Dit is een gemis, het leven staat stil. Ons maatschappelijk bewustzijn voor dit menselijk bestaan is het. Wat komt er van zo'n leven terecht? Niets. Wat kunnen al die gekken? Niets.., en zie, hier denken wij over. Het is de smart voor Karel, Anna en Erica. Het gepraat voor de mens van de straat, laster. Laster is het niet, domheid, het masker is het. Maar onze arme René.

En toch ... toen ik tot diep in de nacht over al deze zaken nadacht, kwam er in mij het bewuste gevoel, dat ook dit in orde zou komen. Je hebt verschijnselen, je hebt fundamenteen mogen leggen ... René komt er!

In deze maand dacht ik aan alles. Ik zag duizenden maskers. Ik vergeleek al die gestalten met René. Hierdoor kom ik verder. Een dronken man krijgt 'n ander masker, wanneer hij door zijn borrel het maatschappelijk evenwicht verliest en zijn persoonlijkheid opblaast. De man verandert in korte tijd. Ik

weet uit ondervinding hoe merkwaardig 'n masker zich opbouwt. Toen ik met m'n vrienden, ik was achttien jaar ongeveer, aan de rol ging, onze avondjes beleefden, hadden wij de grootste pret om Jan Hoog, die, wanneer hij wat glaasjes bier op had, voor pastoor ging spelen. Hé, dat ik hieraan niet eerder heb gedacht. Hierdoor was ik in staat geweest een wonderbaarlijke vergelijking te maken, ten opzichte van René en Erica en al die andere vrouwen, die mij hebben geschreven.

Jan Hoog dan kreeg door zijn biertjes priesterallures. Hij wilde je dan almaar zegenen en zo heilig mogelijk maken. Ik heb er uren aan besteed om dit leven te ontleden, maar ik kon het niet. Nu dringt tot me door, dat die Jan wonderlijke gevoelens vanuit zijn leven toegezonden kreeg. Die moesten er toch zijn en, tot zijn onderbewustzijn behoren, anders kwamen ze nimmer tot het dagbewuste ik, Jan kreeg heiligheid door 'n biertje. Hij preekte voor je. Hij wilde het beslist en het werd soms zo ondraaglijk, dat je bij hem ging biechten. Wij gunden hem die pret. Je voelt wel dat we erom gelachen hebben, dat de omgeving, al de mannen en vrouwen, die als wij van een pretje hielden, erom brulden, zo smakelijk werd het ganse geval. Tafelkleden waren nu nodig om geestelijke te zijn. Hij diende de mis op ... ging hij te ver, dan tikten we hem op z'n vingers. Jan beleefde dit geroezemoes zó bewust, voor hem werd het een levenstaak. We hadden soms moeite hem weer tot de werkelijkheid te doen terugkeren. Daarvoor brachten we hem buiten en de natuur zorgde voor de rest.

Een andere vriend verlangde naar mooie dingen, natuurlijk, en vooral naar mooie vrouwen. Die kwam door zijn biertje tot ander denken en voelen, dan waarvoor de rest van deze wereld openstaat. Een ander kreeg kunstneigingen. Die werd plotseling schilder. Die begon voor je ogen landschappen te schilderen, dat het 'n lust voor je ogen werd. Die onzichtbare schilderijen kregen bewustzijn. Je zag ze. Hij werd Rembrandt, schilderde de Nachtwacht en vele andere bekende meesters werden door hem in deze toestand vertolkt. Weer 'n ander werd sportleraar. Wat kon die man springen en waar haalde hij de kracht vandaan! Het begon meestal met het handenspel: wie is de sterkste. Hij won het in zijn toestand altijd, maar alléén door zijn biertje.

Ik vroeg mij later af waardoor wij al deze gedachten bezitten. Ik kwam door drank tot nadenken. In mij verandert iets, wat mij tot 'n stilte voert. Ik ben niet bang, maar die stilte is angstwekkend. Ik weet precies hoeveel glaasjes wijn ik drinken moet, wil ik die toestand betreden. En dan zie ik eruit als 'n spook. Ik heb geen gezicht meer, ik ben zwaarmoedig. Ik ga leed en smart voelen, de ellende van deze wereld ligt dan op mijn schouders. Ik heb niets van datgene, wat de anderen bezitten. Ik word stil, 'n ander maakt zich druk om niets. Die speelt voor heilige, wil door z'n borrel de wereld en

de mensheid veranderen, ik ben niet meer in staat mezelf te helpen, zó slaat het mij. Zo is de uitwerking van drank op mijn wezen en stelsels.

Ga dit nu eens na, ga dit nu eens vergelijken met René en Erica en alle andere moeders? Ik wilde er niet op doorgaan, omdat ik het fundament ervan niet zag. Maar ik denk verder ... Het heeft thans bezit genomen van mijn persoonlijkheid. Ik zag andere maskers. Op straat liggen ze in de goot. De kruidenier is het, je bakker, je huisbaas, je man, je vrouw, je vriend, je kind ook. Je wordt door al die mensen bedrogen. Ze staan voor je, luisteren naar je gepraat, zeggen ja en neen en vinden je 'n gekke verschijning. De mensen dragen maskers. Je wordt elke seconde van je leven voor die maskers gezet, je wordt elke seconde bewust en onbewust bedrogen waar je bij staat. Mannen en vrouwen bedriegen elkaar, ook al komen ze tot de allerheiligste dingen, het machtige gebeuren waardoor je zelf op deze wereld kwam. Ook daarin zie je de maskers! Onze maatschappij is vies, rot, gevoelige kinderen doen er gek door. Kijk maar naar die wimpeltjes ... foei moeder, laat je die groeien?

Dit alles zei ik tegen mezelf, maar ik wil er niet mee te maken hebben. Als ik daarvan de problemen zou moeten ontleden, zou mijn leven te kort zijn, om al die dingen te volgen en ze een plaats te geven in het logboek. Zoveel is het, dat indruist tegen het waarachtige wezen en het leven, dat 'n mens volgens de Goddelijke Scheppingen moet zijn! Waar of niet?

Recht is er niet. Als je geld hebt, houd je jezelf uit de gevangenis, ook al zou je twintig jaar of levenslang verdienen. Met geld doe je alles. Ik wil daar geen woord van zeggen, het is algemeen bekend dat onze maatschappij 'n masker ophoedt, waar je van rilt en waaraan je nu nog niets veranderen kunt. De mensen, hoe is het mogelijk, houden ervan. Goede dingen worden aangevallen, het kwade heeft men lief. Zag je die oortjes? Ze hebben er uren lopen voor over! Mag ik het weten? Praat niet! Nú zie je dat kereltje ook! De mensen willen chaos! Dat alles heeft met mijn wereld en hetgeen wij beleven niets uitstaande. Niets! Maar het is er!

Door het biertje van mijn vriend, kreeg ik 'n ander masker te zien. Hetzelfde zien wij voor de geboorte ook, als je er maar op let. Erica is intellectueel, Karel ook, maar zij brengen 'n gek ter wereld, waarvan ik zeg, dat het 'n geestelijk wonderkind is. Het hoerige kind van zostraks, een drieling om te zoenen. Rara, waardoor toch! Waardoor, hoe kan het! Tóch is het de heilige waarheid. Maar wat 'n masker is het. Waar is het begonnen en waar is het einde? We zijn al aardig op weg en zullen er komen. Indien we maar geduld hebben.

Ik overdacht deze maand duizenden dingen en ik mag zeggen, niet tevergeefs. Ik ben er wijzer van geworden. Straks, wanneer we nog eens tot een lijfelijk gesprek komen, zoals Erica dat heeft beleefd, ontvalt het mij wel. En

dat gaat dan vanzelf. In mij werd het geboren, in mij corrigeert het zichzelf en sta ik in groei en bloei. En als dat nu mijn ziel is, weet ik, hoe ik er straks uit zal zien en tot welke levensgraad ik eigenlijk behoor, indien wij van bovennatuurlijk bewustzijn willen spreken.

En vanavond moeten wij naar Hans. Hans is met zijn Hansi tot ons gekomen. Wat hieruit voortkomt? Ik wil er nog niet aan denken. Niemand van ons zegt er iets van, wij zijn voorzichtig, we willen er voordien geen woord over spreken. Hoe is Hansi! Wat denk je van Hansi? Ik hoor dat morgen of vanavond als wij thuis zijn wel, maar ik heb, geloof ik, mijn oordeel al gereed. Het kasteel van Hans is klaar; Peter, zijn huisknecht, zorgt voor alles. Dat is Hans' lakei, die ik evenmin graag mag. Ik ben bang voor Peter. Dat Hans zijn prachtig paard naar dit leven heeft genoemd, begrijp ik niet. Ik dacht waarachtig, dat zijn grootvader zo heette, maar dat is niet het geval. Peter heet naar Peter de lakei, zijn butler. Ik vertrouw zijn butler niet. Peter is té gedienschtig. Ik heb een dergelijke gedienschtigheid nog niet ontmoet. Ik zeg niets van de waarachtige gedienschtigheid, maar Peter is het niet! Dat houd ik vol en ik ben daar zeker van als tweemaal twee vier is, al zijn er ook geleerden die ook daar anders over denken, doch nu wordt het universele beeldspraak, gek doen is het! Ze staan thans voor hun wetenschappelijk bezitje. Onze leer en wijsheid. Immers, die is van deze wereld. Wie zegt ons, dat voor het universum tweemaal twee vier is? Wie zegt ons, dat de zon vrouwelijk is? Weet geen mens! Wie wil ons wijsmaken, dat Einstein 'n vierkante tafel rond ziet? Ik geloof in deze mens, omdat ik ga begrijpen wat hij wil. Ik zie „dimensionale werelden"! Die voor onze katten en honden ook en daarnaast die voor de natuur en voor ons mensen. Een mens is „dimensionaal". René bijvoorbeeld. Hij leeft erin, en in ons leeft het ook, elke kat, elk diertje is, het! Of wij kwamen, geloof ik, nóóit verder, niet hoger! We stonden dan stil! En dat kán niet! Wat je straks in die wereld als stof of geest, of ziel zult ontmoeten, zijn verschijnselen, die zich als gevoelswerelden aan het dagbewustzijn vertonen. Wat mooi is het, om hieraan te mogen denken. En dat kwam allemaal achter Peter aanlopen en pikte ik juist op tijd op om het te bedenken en 'n plaats te geven in mijn innerlijk album.

Maar zag je ook dit kereltje? Het is het hoedje niet van de duivel, maar nú is alles bolvormig en universeel diep. Het kleinste insect is nu universeel diep, is 'n universele zelfstandigheid. O, het is wonderbaarlijk en toch zo bewust, je kunt er alles van begrijpen, voelen, bedenken, als je maar los bent van je zélf, het harde! En dat voel ik zomaar ineens. Zoals ik opeens weet, dat René nu al in staat is om door mijn overdenken van de dingen straks het woord te nemen; hoe dat gebeurt doet niets ter zake, áls het maar komt. Dan trek ik me van al deze narigheden niets meer aan, want het komt toch voor elkaar.

Maar Peter mag ik niet. Nog een uurtje en wij zien zijn hemelse koek, Hans z'n pudding, zijn liefde. Het zal een avondje onder ons zijn, maar ik weet dat al de vrienden erbij te pas komen. Wat voor geleerden zal ik weer ontmoeten. Ik heb me neergezet, eerst op mijn kamer, toen trok René me naar zich toe.

„Wat is er, lieverd? Hoe is het met je?”

Geen antwoord. Ik sta voor hem, hij ligt in zijn bedje. Ik ga zitten om naar dit leven te kijken. Onverwachts vraagt hij en heel bewust:

„Wie is Hans, Oom Frederik? ... waar je nu heengaat. Iemand van onze familie? Wat hebben vader en moeder met hem te maken? En jij, Oom Frederik? En wie is Peter? Ook dat weet ik ... Wanneer gaan we paardrijden? Waarom heeft vader de paarden verkocht? Wanneer komen wij op het landhuis? Waarom ... waarom!”

Ik schrok. Plotseling stond ik stil in mijn denken, toen stond ook hij stil en begon het waarom en waarom? Wat weet hij van Karels verlangen af? Er is nooit een woord over gesproken. René, overdacht ik bliksemsnel, moest toen nog geboren worden. Telepathie? Overdracht van gedachten? Ik geloof het! Het kind zuigt me leeg. Peter haalt hij uit mij. Ik weet veel, maar ik weet nog niet alles van dit leven. Het zegt mij dat, als de geleerden dit weten, ik op mijn dak krijg, dat ik René onder mijn invloed heb gebracht. *Ik ben dan de schuldige, heb schuld aan alles, aan zijn denken en al zijn gepraat*, omdat ik ernaar zoek. *Maar dat is niet waar!*

Ik ben aan dit onderzoek begonnen toen Erica zichzelf verloor. Ik ben eraan begonnen, toen ik deze ellende zag. Ik weet het, doch de geleerden zullen er anders over denken en is voor hun het houvast. Hoe gevaarlijk is het. Ik weet nu, dat ik René kan helpen, zoals ik haar hielp voor haar tijd. Dit alles klinkt als een waarschuwing, ik geloof, dat ik een voorbereiding geniet.

Wij hebben een contact, wij zijn op elkaar afgestemd en ingesteld, meer is er nu niet. Zó is het! Karel en de heren geleerden, anders is het niet! Wie met pek omgaat, wordt erdoor besmet. Dat is allemaal goed en wel, maar ik heb nu al 'n mooi leren jasje aangetrokken. René ook! We besmetten elkaar, maar de straat waarop we lopen, ziet er piekfijn uit. Je moet er sandaaltjes voor dragen om eroverheen te wandelen. Of je kleeft eraan vast. Wij zijn nu bezig om de sandaaltjes en de straat met elkaar in harmonie te brengen, zodat het een stevige ondergrond wordt voor onze benen en ons leven, voor hier en wat verderop.

Of is ook dit 'n masker voor me? Veronderstel nu dat René, Peter niet uit mijn leven wegtrok. Wat dan? Wat nu? Hoe komt René aan Peter? Wat vroeg hij me eigenlijk? Ik ben het al vergeten. Even denken. Hij doet alsof hij slaapt, maar hij slaapt niet. Hij denkt als ik nu doe, we zijn één. Hij denkt

te veel.

Wie is die Hans? Kent hij Hans? Já. Meermalen heeft hij Hans hier gezien. Hans en Karel volgden een kuur. Hans is er, maar Peter? Heeft Hans hier over Peter gesproken? Geloof ik niet. Wat is het? Als ik zover ben, zegt hij nog:

„Als je zover bent, Oom Frederik, let dan op Peter.”

Zo'n jongen toch. Hij zakt in de kussens weg en ik vraag me af, hoe dit alles weer mogelijk is. Hij is kerngezond, maar je kunt er geen ogenblik van op aan. En zie, er komt:

„Hebben de dieren gedachten als wij, Oom Frederik? En gaan ze de gevangenis in als ze stelen? Gaan ze hun kinderen in bed brengen, nemen ze niet, als moeder, eerst 'n bad? Zijn dat koekjes van Onze Lieve Heer? Waarom praat je niet? Gaan we morgen met Sientje weg? Mag ik op je paard zitten? Oom Frederik, ik koop er zelf een. Ik heb je paard niet nodig! Ik heb niets nodig! Niets! Ik heb alles! Alles! Jullie hebben niets! Niets! Niets! Ik moet je niet, ik zal je wel krijgen en Anna ook. Jullie allemaal krijg ik. Ook Hans! Ook Peter! Ik zal het Marja vertellen. Maar dat zou je wel willen, hè?”

Mond dicht, zijn ogen knipperen nog even, dan volgt er weer rust. Mijn hemel toch, hoe is het mogelijk! Hij weet van mijn Sientje? Hij kent mijn paard? Wat gaat er toch in dit kinderlijke brein om, waar komt dit alles vandaan? Hij ziet alles, hij wéét alles! En wij dachten dat dit kind doofstom is, niets ziet, niets hoort, niets weet, niets voelt! Wij dachten, van ons normalen heeft het geen verstand. Wij zijn normaal en dit kind is gek! Dat dacht je, Frederik? Dacht je dát, Frederik? Zag je dit masker? Ken je dit masker? Hij kent zichzelf, wij niet! Hij is bezig óns te kennen, te leren kennen?

En dit kreeg ik onverwachts ... in 'n gestolen uurtje. Ik was wachtende, ik rekende op niets. Ik kan dagenlang wachten en naast zijn bed zitten, ik krijg géén woord! Je ziet het, Frederik, alles komt op tijd, precies uitgerekend is het, ik geloof, dat ik het vanavond nodig heb. O, die „reine klaarte” toch. En dat door 'n gek?

Ik zal op Peter letten, Renétje. Je wordt hartelijk bedankt, want ook ik mag die man niet. Wij zijn gewaarschuwd! Dit is 'n masker, maar het zal zich zélf openbaren. Ik dank je, kleine man, en ben alweer gelukkig. Ik dank je!

Het kind slaapt, Anna is thuis, wij vertrekken. Hans is in de wolken, op de wolken van zijn paradijs drijft hij voort en kijkt naar ons allen, zijn schare, de onbewuste kudde van een stad, waarvan wij allen deeltjes zijn en er toch niet mee te maken willen hebben. Hans beleeft hemels geluk. Ik moet zeggen: Hansi mág er zijn! Een slanke persoonlijkheid, iets groter dan Erica, blond, scherpe grijsblauwe ogen, tintelend, maar schuw. Een moderne vrouw. Ze had filmster kunnen zijn. En dat breekt álles! Hans, o, Hans ... vloeit er al

uit mezelf, waar zijn je menselijke, mannelijke, psychologische ogen? Hansi draagt haar kleren als 'n koningin. Ik schrok even, want ik zag zilverwitte sandaaltjes aan haar voeten. Zij heeft ze nog niet verdiend, dat weet ik ... ik wil geen regen zien, geen mot, niets dan goed, maar het ligt er dik bovenop, en wat doe je dan?

Al de doktoren zijn er, die wij door de jaren mochten leren kennen. Een man of vijftig bijeen, een drukte van geweld, de opschik, een stadse of universiteitse mentaliteit bijeen, waar ik tussendoor wandel, zo nu en dan een praatje makend om het geëerde contact niet te verliezen. Mijn God, wat voor boeken zie ik toch. Wat zou je nu een hoop van al die mensen kunnen vertellen. En nu wordt het heus geen geklets, het zal wijsheid zijn, indien ik in staat ben om ál deze maskers te kunnen afrukken. Kijk daar, Tippy is er ook. Ze doet niet voor Hansi onder. Ik moet thans beamen, Erica is de eenvoud voor zichzelf. Ten Hove volgt haar overal, hij kent z'n duifje. Ik begrijp nog niet, dat die twee nog bij elkaar zijn. Die hadden al zo lang geleden schipbreuk moeten lijden. Hij houdt het roer recht, zij had de kwikstaart reeds lang op 'n rotsje gezet, zomaar midden in hun oceaanpje. Ten Hove komt tot mij en vraagt naar de paarden. Ze hebben nu een naam gevonden. Ik ben waarachtig nieuwsgierig. Ik wacht, maar hij stottert er van puur geluk door.

„En wat denk je, Frederik?” Ik denk aan niets. „Ze heten ... Fleuris en Roosje.” Ik moet me inhouden om hem niet midden in zijn gezicht uit te lachen. „Prachtig, werkelijk buitengewoon”, breng ik eruit en meteen stond ik voor mijn eigen masker. Had ik het hem maar midden in zijn gezicht gezegd, dat ik het dooie onzin vind. Fleuris en Roosje? Wie Fleuris berijdt, vraag ik niet eens. Ik liet hem staan. Te vrijmoedig klampte ik me aan iets anders vast. En hij snapte me en ging het aan een ander vertellen. Ik hoor hem vanuit de hoek, waar ik sta. Hij heeft het over Fleuris en Roosje, men lacht smalend, het afschuwelijkste wat er is. Hij heeft nog net genoeg verstand, om te voelen, hoe ver men gaan kan, anders werden deze mensen genegeerd. Omdat hij met een witte jas rondstapt door het gemeenteziekenhuis, slikt men deze familie. Wat 'n armoede toch. Geef mij maar een straatveger, een werkman, doet er niet toe wie het is, déze mensen moet ik niet!

Peter schenkt me iets in. Dat is Peter ... Renétje. Deze man, dit leven, deze ziel heet Peter. Dit is de bewuste Peter. Dacht Hans, dat hij van Petertje af is? Dat deze Peter zich zomaar aan een klein dijkje liet zetten? Ik weet veel vanavond, ik zie veel vandaag, ik heb deze mensen nog niet gezien.

Peter doet ontzettend vriendelijk, maar dat is z'n make-up, die me regelrecht vanuit zijn diepe innerlijk toegezonden wordt. En ook daar zie ik 'n „bolhoedje” op, wonderlijk duidelijk een masker. Verraad is het! Hoe kom je eraan, Frederik?

Peter is alweer weg. Ik zie andere maskers. Er zijn er die je doorziet, anderen die zich nog verbergen, doch het gif ervan stroomt je tegemoet. Daar zie ik mevrouw Van Duin en echtgenoot. Ik weet: vanavond praat ik niet over parapsychologie, ook al ben ik bezig om een eigen universiteit op te trekken. Ik geef vanavond mezélf echter college. Handen schudden en vaarwel, tot zo meteen ... I see you later ... bye ... bye ... of course ... óf, we gaan nog lang niet weg. Maar ik leef in een onderwereld ... óp den dag, aan de halzen zie ik strikjes, borsten dragen lintjes, maar de gelakte schoenen zien roodachtig ... nu nog het wit en blauw erbovenop en klaar zijn ze! Zag je die jakhals? Het wijntje van Hans is goed, zijn naam is bekend! Smakelijk ... best. Een stootje vóór het dineetje. En daar heb je het al. Zoek een plaats op!

Hans heeft ons te pakken. Ik zit in de omgeving van Erica, gelukkig. Die Hans toch. Maar naast me zit ... of ik zit naast Tippy. Ten Hove weer naast Erica ... wij zijn beduvelde! Maar dat geeft niet, Hans, wij zullen ervan maken wat ervan te maken is. Ook in Erica's ogen lees ik dezelfde tinteling. Karel hebben ze naast de dikste dame gestopt die er vanavond is. Een hel voor Karel! Wie is dat daar? Mevrouw Slievers ... Haar man staat voor het professoraat, als Hans. Hij is de opzichter, de inspecteur voor het krankzinnigenwezen, vertelt Tippy en ze vindt, dat ze al zo lang bevriend is met deze familie. Karel vloekt innerlijk, hij moet 'n masker zoeken. Zet 'n goeie op of je verliest jezelf van ergernis. Ik zie al de anderen met de vrouwen. We beleven een grote universiteit. Van alles is er. Ik mis alleen de theologen nog en waren die er ook, dan hadden wij het bewustzijn én de persoonlijkheid van deze zo rotte mensheid bijeen op visite.

Dáár zitten Hansi en Hans. Er wordt veel Duits gesproken. Zij is mooi, ze heeft mooi gevormde lippen, maar ik mág haar niet. Het klinkt wel voorbarig, ik zie nu echter alléén het goede ...! Alléén het goede! Ze zullen al heel wat ongeduld, drift en andere menselijke zaken hebben moeten vertolken, deze lipjes van Hansi, waardoor wij het menselijke wezen leren kennen. Ik zie haar midden in het gelaat, ze zit daar aan de overkant en kijkt naar alles. Ook naar mij, met bewustzijn, voel ik; wij raken elkaar eventjes aan, een zacht windje is het en zij weet het ook, mij moet ze niet! En wég zijn deze maskers! Deze rukten zichzelf volkomen af, niets is er meer van over, naakt staat zij voor mij. Nu moet zij kijken, voelen, denken, begrijpen, doch dat heeft ze niet. Ik hoor, dat ze al veertien dagen hier zijn, dat ze eerst een kort reisje hebben gemaakt, Napels hebben gezien, in Grinzing de „Heurigen” hebben gesproken, in Berlijn eventjes Zum grossen Tor zichzelf lieten verongelukken ... Parijs volgden bij nacht en Moulin Rougeachtige snuitjes mochten zien, waarvoor Hans dik betaalde. Toen naar huis, om te slapen en zich voor te bereiden op deze avond, op een taak voor deze maatschappij? Mijn hemel,

wat hebben ze een pret gehad. Ik weet het!

Tippy maakt zich van mij los, ze heeft niet veel aan mij als tafelheer gehad. Ik was met alle respect steeds bezig me van haar leventje los te maken, nu doet ze het zelf en geef ik haar volkomen gelijk. Erica knipoogt. Ik stuur haar mijn stilte, ze voelt het, waardoor we weten! Ik weet nu, alles is in orde. Het is niet dé manier om mee te doen, maar ik kan er niets aan veranderen. Dit kind, deze Tippy, heeft nu net niets, maar dan ook niets, waarover je zou willen praten, er is alléén leegte én armoede. Wat ons zou kunnen interesseren, krijgt door haar leegte 'n stads gezicht op, gaat mooi gekleed, maar heeft nét boven de hak van haar schoen, 'n gaatje. Nu hebben bontmantels niets meer te betekenen, niets, mevrouw, je had hierop moeten letten. Droogte!

Karel rekent wel met Hans af, ik doe het voor mezelf. Ik vond het een doodgewone zet, heeft niets om het lijf, té doorzichtig. Flauw is het. Karel ziet het als ... schaakmat, doch dat is weer te ver gezocht, je moet er geen drukte om maken. Maar ik ken Karel! Hans niet! Karel krijgt hem nog, dit is iets voor zijn leven, waardoor zijn allerbeste-ik reageren moet. Ik vind het goed.

En thans zitten wij hier en daar, wij rennen door het huis om Hans' bezit te bewonderen. Overal kom je nu mensen tegen. Ik praat met allen en met niemand. Karel komt me tegemoet en zegt:

„Hoe vond je dat, Frederik? Ik krijg hem wel.”

Over Hansi geen woord. Zie je, dacht ik, we voelen alle drie hetzelfde. Een leuke streek van Hans. Maar daar komt de knaap op me af.

„Frederik, Frederik toch, kerel, hoe is het. Hoe is mijn Hansi?”

Wij kijken elkaar in de ogen. Hans laat er direct op volgen, waardoor ik hem tóch weer weet te waarderen:

„Als je mij van mens tot mens iets te zeggen hebt, Frederik, wacht er dan nog een poosje mee.”

„Merci, Hans, je wordt wel bedankt.”

Hij vraagt nog: „Heeft Karel de duivel in?”

„Ik geloof het niet, wij kennen je streken.”

„Erica?”

„Precies hetzelfde, je kent haar.”

„En jij, Frederik?”

„Ik zet je nog wel schaak ... we zien elkaar nog. Jammer ... nu zie ik niets voor je, en ik had zo'n gelegenheid.”

„Bedoel je Hansi?”

„Ik heb geen gedachten, Hans, ik ben leegte.”

Hij sleept me mee en we moeten met elkaar drinken. Ik doe het. Dan ziet hij andere vrienden en zegt iets, smeert 'm tegelijk. Dag Hans? De geleerden

zitten overal, waar je komt sta je voor 'n universiteit en hoor je wonderlijke zaken behandelen. Die wijsheid valt zomaar in je schoot, je hoeft er niets voor te doen. Ik ga merken, dat ál deze gaven geen cent waard zijn of deze mensen handelden anders, hadden meer ontzag, meer liefde voor 'n menselijk hart; ziel, geest, kennen ze niet! En wat dacht je! Heel het dierenrijk komt erbij te pas. Ik beleef machtige operaties, maar ik verhuis wel tien keer in vijf minuten slechts, naar Gene Zijde! Ik ga door de morfine naar een onzichtbare slaap. Ik word bewust verkracht en geslagen, ze spuiten mij met melaatsheid in ... om beter te worden. Ik genees in drie dagen en zeven minuten van een maagbloeding met ettergezwollen, een wonder is het! Ik zit in Parijs, New York, in Praag, Wenen, Berlijn met de heren aan tafel, betreed met hen operatiezalen en krijg een witte jas aan, 'n masker op en sta direct voor vallende ziekten met de eenvoudige mazelen die ze nu niet kennen, blijkt na een korte uiteenzetting, de bewuste verklaring van een opperheer. Ik hoor nu, dat ook de Russen mee willen doen. Maar ik zie, dat die Piramide van Gizeh staat te beven. We verhuizen elk ogenblik naar andere werelddelen, we bevinden ons tussen de rimboes, de slampa's, de Singalezen, tot ik het woord magie hoor en voor dat deurtje kom te staan. Nú lopen ze zich te pletter, de één na de ander valt! Zág je dat, Frederik? Zag je die muilperen, die komkommers ...? Ik zág ze! Ik kén ze ook! En wie niet?

We betreden een Brits-Indische Tempel, waar we met ingewijden stáán te praten en moeten „we” opletten, willen we rijzen als balkenbrij in 'n Hollandse pot, maar waar nu het „universele” speeksel aan mankeert. Zo'n tongetje toch, of komt het door het valse, Westerse gebitje van de directeur-geneesheer? Het zou kunnen!

Mijn goedheid, wat ben ik moe! Waarheen voeren mij die geleerden toch, waarom zo'n haast, zo'n kale drukte? Als ik denk, dat er rust komt en zij allen een verzadiging ondergingen, ze eindelijk eens 'n goede mop zouden vertellen, bleek het een zoutje te zijn op 'n slak, waar geen mens z'n lippen om bewoog. Als ik goed kijk vanwaar dat droge gekraak komt, is het de piepstem, de kwikstaart, die dacht de zaak even aan het lachen te moeten brengen, die meende iets van zijn persoonlijkheid te moeten vertonen, maar wat op niets uitliep, omdat hij, en wel door één enkele oogopslag, door Tippy tot de orde werd geroepen. Toen lag Ten Hove midden in deze zaal van Hans voor haar voeten en kleurde tot achter zijn eerste huidschil ... Goddank, anders had hij er een bloeditstorting van gekregen. Pukje, hoe heet je?

We gaan door cholera tot de kanker, verhuizen van tbc naar de roodvonk, o, moeder, van syfilis naar de kuisheid van een vrouw, van kind tot ouderdom, vanuit de puberteitsjaren naar de eerste kus als vrouw ontvangen, als jongen gegeven met voorbedachte rade, van „leven” naar „dood”, van ziel tot

geest, het ene krankzinnigengesticht in en het andere weer uit, we staan voor onze „eigen” maatschappij, voor koningen en keizers, voor beulen van deze mensheid, geliefden ook nog, voor werkers voor het goede, voor dieven en bewuste moordenaars; wij gaan door hoererij naar het volmaakte huwelijk en staan plotseling weer voor Hansi, haar éérste kus en haar levendige schoonheid, waar Hans straks geen raad mee weet, bedenk ik zo in mezelf – en weet dat het goed is! Opnieuw gaan ze onder narcose, er wordt geopereerd, máár, verwachtte je toch nog iets anders? Geslaagd ... máár ... het doodje kwam ... ziet u, ik had er niets, niets mee te maken. Zág je dit masker, Frederik? Bewuste moordenaars zijn het, zijn erbij, weet ik, schamen doen die lui zich niet meer, maar ze hadden toch moeten weten, dat er onbewusten aanwezig zijn. Ze storen zich aan niets, spreken, vertegenwoordigen hun vak, aan menslievendheid gaan velen mank! Ik houd niet van spruitjes ... de reuk ervan maakt me al misselijk, maar al deze bewusten zijn zo! O, Hansi, die Hansi toch ... hoor je hun welterusten dan niet?

Ik wandel tussen al deze geleerden door en walg van hun leeg gepraat. Ik dronk juist vanavond iets meer dan anders, omdat ik m'n stilte wil beleven. Ik ben dan juist in een stemming om al deze mensen van goede wil te zien en te voelen, hoewel ik erbuiten sta. Dat is mijn drankje. Vroeger was alles anders, nu geniet ik ervan. Vroeger, ook dat moet ik niet vergeten voor mezelf, had ik toch avonden, dat ik me als 'n kwajongen gedroeg, speels was en als 'n dartel kind de boel op stelten zette. Naarmate ik ouder werd, kwam hierin verandering. Nu voel ik me stil worden, het ene glas champagne neem ik na het andere. Dan komt er stilte, rust, natuurlijke werking tot mijn leven, reine natuurlijkheid is het, ik geniet nu, kan denken en voelen, zo zuiver, als de druif op het land zichzelf gereedmaakt om ons te dienen. Er is nu niets, niets, dat ons mensen voor de gek houdt, niets, jijzelf bent het met jezelf, nooit komt er ruzie, je bent op alles berekend.

Ik voel nu al het natuurlijke halt. Ga ik thans door, dan word ik misselijk, ik ga eerst dan eigenlijk door alles ondersteboven. Nee, wacht even, het is niet, omdat ik zelf scheel kijk, dat is het beslist niet, ik ben misselijk van alles om mij heen, een droefheid is het, die niet van deze wereld is. Ik wil nu goeddoen. Eerlijk wil ik zijn, ook in mij komt het gevoel omhoog om te willen bidden! Is dit soms een dankbaarheid die wij nog niet kennen? Ik kan mijzelf gelukkig achten, ook zonder dat vocht heb ik het, dit begeerde gevoel, die kracht om het te doen, óf ik had er niet eens over gesproken. Er zit wel iets in. Ik bén en ik blijf bij mijn positieven, ik sta nu onder narcose. Volg ik die narcose, dan zie ik mijzelf ergens anders. Nu wandel ik in een schone natuur, draag zijde ... zijde ... proef zélf hoe deze smaak is. Ik geloof, als men dit proeft, dat ik ál mijn pondjes op slag verkoop; déze heren en dames hebben

er echter geen weet van hoe deze vruchten van „Hem” te moeten schillen!

Wij gaan weer naar Egypte. Het wordt 'n prachtig reisje. We beleven, hoor ik al, de ontledkunde van het oude Egypte, ze hebben het over de zoötomie, 'n onderdeel van weer iets anders, we gaan door tot Abraham, waar we vragen naar de Bijbelse mosterd, die Abraham, wel te verstaan, niet kende. Maar dat weten zij uit het hoofd, als het blijkt, dat het ontledmes een andere werkelijkheid opensnijdt, halen ze hun schouders op en is het eenvoudigste wat zij hier kunnen doen. Dit zijn mannen? Zijn dit mensen? Hebben deze levens gevoel? Harten? En zijn wij hun slachtoffers of zijn zij het door 'n ander ik? Je zou ze! Diepe rampzaligheid is het, drekkig zijn ze en hebben het licht in hun ogen niet meer om het gewaarborgde leven te openen. Ze snijden er glad naast!

Door 'n knopje, dat ze in hun hersens laten omdraaien, plaatsen ze mij en 'n enkeling ergens anders voor de kinderverlamming. Nu zou je toch denken, dat dit een bekend verschijnsel was voor deze heren, toch is dat niet waar, allen zijn het erover eens, het is héél iets anders. Maar wat, wát is het!

Weer hoor ik vader Abraham ... een bewijs, dat eronder zijn die verhoogde gevoelens krijgen door drank, want dit wijst ons allen tot het onbegeerige; jammer nu, dat wij de theoloog missen of nu beleefde ik nog 'n kermis. Jammer, maar het zou te veel zijn van het goede.

Dacht je, Frederik, dat je er al was? We vliegen ineens vanuit de kinderverlamming naar de „opgelegde” hypnose, naar, dat ligt er dichtbij, blijkbaar, kijkt al om 'n hoekje naar de geleerden, de hersenverweking en tenslotte, hoe bestaat het, toch ook alweer de moeite waard en volkomen verantwoord, de seksuele driften van mens, dier, hond en kat, natuur. En toen stond Freud in ons midden. Mijn God, hoe zijt Ge door dit ellendige stel mensen gekraakt. Hoe hebben deze honden Uw zoon te pakken gehad! Mijn God, haalt Ge, of haal Je ... nóg langer Uw schouders op? Ik sta te beven, ik zou ze kunnen vermoorden om Uwent wil, als de mijne geen betekenis heeft. Hier worden zienden blind geslagen! Gezonden zie je voor je ogen verzieken! Wat goed is, kraken ze, bezoedelen ze, spuiten ze in met hun gif en verderf en sturen het huistoe. Wie komt er nu?

Ik kijk naar Erica en Karel, dit ogenblik is raak en zegt iets. Maar hadden die brutale honden doorgepraat, wij voelden beslist waarheen zij wilden, Erica bloosde al, Karel beefde innerlijk, dan had ik iets van mijn leven in hun glazen gedaan en waren ze op slag naar een zielsverhuizing gewandeld, omdat ik nimmer goed zou vinden, dat deze heren en dames zouden spotten met het leed en de smart van mijn vrienden, 'n ander mens. Maar ze omzeilden het gevaarlijke gedeelte, ze zagen ogen flikkeren, Erica's angstig gezoek en gefriemel ook, Karels rode boerennek eroverheen. Daarna namen ze hun

eigen riemen maar op en kozen zee om stranden te voorkomen. Ze waren van plan om harten te roven, bloeddorstig als ze zijn, proberen ze van alles, maar dit, néé, halt zeg ik u allen, géén stap verder of er gebeuren ongelukken!

We zitten nu vast aan de inrichting van Hans. Hans zélf is er niet, die wil niets met krankzinnigheid te maken hebben. Hij leidt nu het geëerde gesprek op zichzelf, op zijn bezit; de witte jassen en maskers maken plaats of worden opgeruimd voor het edele paard. We rijden al! Tippy en de kwikstaart krijgen thans hun kans, ze mogen nu iets zeggen. Ze vragen al hoe duur zo'n knol kost. Moet je Tippy zien, ik vind haar waarachtig en kan haar thans veel vergeven, zo natuurlijk is haar onbeholpenheid. Zie die Ten Hove eens, hij blijft drukte en leegte. Nee, ik wil ze nooit meer zien. De paarden staan al op stal, de pret is eraf, wij snijden nu in menselijke „zielen”!

Ze hebben het nu over bigamie, de biandrie vliegt er achterop, de deksels worden op die potjes gezet, één geheel is het. Mannen en vrouwen vertrouwen elkaar ineens niet meer. Opnieuw ... ándere maskers, maskers zie ik, je kunt ze er nu één voor één uithalen die iets van die duisternis hebben geproefd of er licht van maakten. Kijk rustig nu, lipjes én lippen trillen, beven van voldoening, smakken ook. Ogen ... koekeloeren verwaasd, ik zie spleetjes, bewuste, vlijmscherpe zijn erbij, waarachter vandaan het menselijke je toeloert ... verkracht is duidelijker. De mannen snuiven, ik hoor ook vrouwelijke giljetjes, verzacht door 's werelds schoonheid, schoentjes, zijde, kralen, weergaloze dikdoenerij, fluitende wierook, die je je ogen verbrandt, zo vals, zo onecht is alles, is dit namaak-geluk!

Karel is een heilige bij al deze bezoedelden ... een god is Karel, als ik hem zo volg en zijn gevoel beleef. Zou hij niet aan denken, zou hij niet kunnen zijn, hij heeft open en bloot zijn mes in handen en waarschuwt zijn zieken, het doet 'n ietsje zeer, 'n beetje, maar ik ben ook maar 'n mens. Indien Hij mijn handen besturen wil? Dán is alles mogelijk!

Zo zie je, Erica, op zo'n feestje doe je heel wat op. Hier kun je onderscheid maken, hier kun je kijken wat je hebt en wat je nog mist, dat alles ligt zomaar voor het oprapen. Dit is je goot! Hier in huis sta je erin! Al deze witte franjes wijzen je jé weg, zie je! Zag je ook de slangen? Zag je die witte krokodillen, die gelakte jakhalzen, ook die vergiftige vlindertjes in zijden gewaad? Ben je niet blij, niet heel gelukkig, dat je je zwarte jurkje toch maar aangetrokken hebt? Ik dacht het! En hoe mooi ben je, je slaat ze toch! De kwikstaart kan het niet helpen, ook Tippy vergeef je veel, zij is natuurlijk. Zag je die bruine daar met z'n witte jas aan? Kijk ... de lijken volgen hem al, je ruikt ze! Het is net 'n gulzige pen, die lekt, maar die vuiligheid vertellen wil. Zie je die vrouwtjes, deze vrouwen ook? Ik zie ze! Karel ook, hij weet het nu! De heren kijken door je kleren heen! Zorgen zijn het, hulpeloos gedoe, een adel die

stervende is. Wat wil de baronesse zeggen? Ik zoek het liever ergens anders.

Karel is hier als een profeet, een echte dokter is Karel. Hij heeft nog ogenblikken dat hij zichzelf bewust verboerst, maar hij komt eroverheen, zakt al. Ik leef vanavond in een voortdurende lijdensgeschiedenis. Al wat er op mij af komt is tergend vals, gemeen als hetgeen wij tegen vechten en thuis op ons wacht. En Hans doet mee. Kijk, hij wil mij spreken, het zal toch gaan over Hansi? Let op, Frederik, hij daagt je uit, nu geen woord over zijn kind.

Ook Peter komt. Wenst mijnheer nog iets? Nee, dank je, nu niet.

„En, Frederik? Wat zwoel vanavond? Doe je niet mee aan de ontleding van ons bestaan, van universum, lijk en leven?”

„De hoofdzaak is, Hans, dat ik er ben. Meer niet.”

„Zo'n oplossing, Frederik, had ik niet verwacht.”

„Dat zal wel, maar ik doe niet aan zwarte kunst. Ik blijf toch tot het laatste moment op de hoogte van wat er gesproken is. En deze overtuiging, Hans, lag verleden week in je goot. Peter zal niet aan oprapen denken, maar ik weet het, goudvisjes houden van die versnapering.”

„Waar wil je heen?”

„Naar dat maaksel, Hans, we drinken, is het niet?”

Karel en Erica komen erbij. We zijn even alleen. Nu komt ook Hansi. Hansi streeft ernaar ons te negeren. Erica is woedend. Karel zegt het niets. Zij kent ons al lang! Hans heeft ons volkomen uitgetekend. Jammer – zo'n schroethaantje toch. Hansi doet alsof, maar het masker is doodeenvoudig. Zij is speels, doet kinderachtig en, Hans is erin gevlogen. Maar ze is overal op de wereld geweest. Ze heeft haar slag geslagen, meer niet. Dit wordt 'n groot drama, daar durf ik mijn leven om te verwedden.

We zitten. Hans bestelt en wij drinken nog wat. René horen wij niet, Hans negeert het kind. Hansi weet al van René af. Aan haar blik zie ik dat. Wat tot me komt is eigenheid, familiegevoel, maar dat ben ik niet van haar. Zij kent óns en wij kennen haar. Had zij ons niet gekend, dan hadden wij ook haar niet gekend. Nu vliegen zij en wij erin, maar door Hans ... hij is de schuldige.

We zitten ongeveer een half uur bij elkaar en praten over dingen die niets betekenen. Hansi krijgt een paard, tezamen zullen ze uitgaan. Nee, wij hebben geen paarden meer, wij hebben zorgen. Ik ga ook het mijne verkopen. Hans doet al 'n bod, maar hij krijgt Sientje niet. Sientje zal het goed hebben. Ik word toch weer zo misselijk. We gooien het naar het geluk en gunnen er Hans en Hansi veel van. Ook de anderen, die om ons tafeltje komen te staan, doen eraan mee. Het slot is dat we naar huis gaan en dan behoort deze bruiloft tot het verleden.

We zitten om onze eigen haard, Karel heeft 'n fles wijn ontkurkt. Deze smaakt goed, zegt hij, je hebt er rust bij. En zo is het. Nu zal je het hebben.

We zijn volkomen overtuigd. Hansi is 'n toneelspeelster, en nog wel van de oude stempel. Ze smijt met hartelijkheden waar ze niets van meent. Het is 'n vals karakter. O, nee, zegt Erica, niet omdat ze mooi is, charmant kan zijn, ik zie het direct. Ik weet eigenlijk niet hoe. Ik baan me geen weg door dit leven, ik maak me echter zorgen om Hans.

Karel zegt:

„Mijn God, is er niets anders op deze wereld? Moet je deze figuur onder miljoenen vrouwen alleen zien. Proost, Erica, proost, op René, op zijn gezondheid.”

We slikken, we proeven de smaak van ons heilige bandje, we weten, dat het dát niet is. We hebben vanavond veel geleerd. O, arme Hans. Ik hoop niet dat je die teleurstelling krijgt. Maar waar bemoeien wij ons eigenlijk mee? Karel is het, die er ronduit mee voor de dag komt. We praten nog wat, ogen beginnen te knippen, lichamen voelen zich doodmoe. Of het de ziel is? Wat is moeheid, moe-zijn? Wie is moe, de ziel of de geest, het organisme? Waarom moet je nu weer gaan slapen, Frederik?

Ik ging zitten en schreef:

Hansi is me tegengevallen, en ik kan er niets aan doen. Karel en Erica denken er net als ik over. Ook zij voelen iets. Wat die anderen zagen, weet ik ook. Hans heeft 'n massa vrienden nodig om Hansi op haar gemak te stellen. En die vrienden zijn er. Hij had met haar aan de Nijl moeten wonen ... niet hier in dit klimaat, die ziel sterft. Maar ik weet het niet. Ik hoop, dat ik me verkist ... verkist ... Gek toch ... dat verkisten wilde beslist geschreven worden. Ik ga het na. Ik hoop, dat ik me verkist ... verkist ... en wéér wil dat woord geschreven zijn, het overheerst me. Wat is het? Ik kist me toch heus niet. Wie kist zichzelf? Wat zal er gekist worden? Waarvandaan komen deze gedachten? Ik schei er voor vanavond, vannacht mee uit. Ik ga slapen.

René is rustig ... Ik wens elkeen goedenacht ... Hemeltje nog aan toe, wat zag ik maskers ... maskers, maskers ... ze hadden strikjes aan, ik zag slechts één sandaaltje. Voel je nu waar? Begrijp je nú, wat spoken zijn? Al die mensen spoken. Al die mensen dragen prachtige gewaden en dragen maskers. Ik zag enkele maskers die vele moorden op hun geweten hebben en toch vrijuit gaan. En als je door zo'n bewuste gek ziet, dat alles klare onzin is, verderf en afbraak betekent, ril en beef je voor zo'n feestje, voor die mensen, die zo sjiek zijn. En nu wordt het verschijnsel een probleem en is 'n gek in staat natuurlijke dingen te zeggen, waarvoor een geleerde een faculteit heeft gebouwd, hoewel hij de gek niet kent. Snap je het nu?

En diezelfde gek waarschuwt ons voor Peter ... voor vele dingen meer. Hij is bewuster dan wij denken, alléén onze maatschappij is abnormaal. Spreek nu onder zo'n bende maskers over bovennatuurlijke begaafdheid en ze ver-

klaren je voor waanzinnig, ze zetten de voeten op je lijf, je ziel en je geest, en vegen ze aan je af. En dat heb je dan maar goed te vinden? Zij zijn het, die denken, dat ze het goddelijke universum in hun zak hebben. Maar zag je die leegte?

Nu dat voorbij is, ik die snuitjes zag en mocht leren kennen, bekruipt me 'n gevoel van angst voor Hans. Ik kan er niets aan veranderen, ik voel het.

Spreekt zo'n dodelijk masker tegen je, dan sta je voor je eigen beroerte en doen die heren precies wat ze zelf willen met je ziel, je zaligheid en je lichaam. Lig je op hun snijtafel, verzamel dan al je krachten om de benen te nemen, of je sterft onder hun mes. Ik hoorde daar afschrikwekkende dingen.

En toch zijn dat doodeenvoudige operaties! Maar je wordt afgeslacht. Het masker deed het! De galblaas riep heel hard: blijf met je poten van de lever af, want dat is het niet. Ze horen het niet eens. Ze verdoven je en beginnen te snijden, even later moeten ze toch vaststellen, dat je leegbloedt. Waar het vandaan komt, het masker ziet niks. Kent zo'n masker de diepte van de bloedsomloop, van elk weefsel ten opzichte van het eigenlijke leven? Ik geloof het niet. Wat zei ik daareven weer mooie dingen. Ploerten zijn het, om al die levenslustige kinderen van God de dood in te jagen.

Er kruipt 'n kleine spin over het logboek, ik doe dat diertje niks.

In mij komt: „Spinne am Abend, bring mir Glück und Gaben ... (spin 's avonds, breng me geluk en gaven)” of is het iets anders, ook dan vind ik het goed. Als het diertje over het boek heen is, sla ik het dicht. Voor vandaag en vanavond net genoeg. Ik schrijf ... we leven in negentienhonderd enz., het is anderhalf uur ná het feestje van Hans, die 'n kat in de zak heeft gekocht, maar het nog niet weet. In de zak is dat dier al aan het schreeuwen geslagen, doch hij hoorde het niet. Wij alleen hoorden het geschreeuw, al die anderen dragen maskers en sloten er zichzelf voor af. Maar wij zullen nog wat beleven.

Mijn ogen vallen dicht, voor dromen ben ik nu niet geschikt. Geve de God van al het leven dat ik ongelijk heb. Ik gun Hans alles, ook haar, maar het masker is er!

In Parijs koop je voor tien frank veel nieuws en kun je de poppen laten dansen. Hans liet ze dansen, doch werd mechanisch ontleed en toen vielen zijn ogen dicht. Deze medaille, Frederik, heeft twee kanten, ik zag, dat de andere zijde onaangeroerd bleek te zijn. Die is dan voor 'n ander, je zult het zien.

Renétje, er waren geen bloemen vanavond, maar dat geeft niet, het zaad ervoor kiemt reeds onder onze harten. Ik zie de madeliefjes, de vergeet-me-nietjes voor je mooie, maar moeilijke leven. Wij gaan door de narigheid tot het geluk voor alle mensen.

Ik wens je tevredenheid en waarachtigheid toe, voor het ogenblik is er niet

meer. We zullen proberen toch gelovig te zijn, maar moeilijk is het!

Denk je, Frederik ... dat epilepsie hetzelfde is als hypnose?

Erica dacht erover Hans en Hansi uit te nodigen voor een gezellig avondje, toen we hoorden, dat ze samen naar Parijs waren. Ik voor mij geloof niet, dat Hans zijn zieken opeens vergeten is en hen maar alleen laat; ik heb dat nooit van hem gedacht. Maar ik wil er geen kwaad van spreken. Toch doet het mij vreemd aan en ik moet eraan denken of ik wil of niet. Hans gaat een verkeerde weg op ... en zij is het, die hem leidt. Zij heeft nu al echter het stuur in handen en richt zijn leven. Of zijn het alleen de wittebroodsweken? Och kom ... hij bezit geen bloesem meer, voor hem is het altijd winter. We zullen nog even geduld moeten hebben, dat is alles.

Met René gaat het niet goed. De jongen zinkt dieper en dieper weg en spreekt geen woord meer. Tekenen doet hij niet, hij kijkt niet meer naar zijn spullen om. Het maakt ons verdrietig. Ik doe alles, maar krijg hem niet aan het praten. Karel zegt, hij ligt net in epilepsie ... echt griezelig is het. Maar hij kijkt naar zijn kroost uit. Karel staat, geloof ik, stevig op zijn benen. Erica, die na het feestje van Hans 'n ander beeld van haar gemaal gekregen heeft, verwent hem, liefkoost hem waar je bij zit en Karel gaat geloof ik naar zijn tweede jeugd, hoewel hij nog piepjong lijkt. Indien René gezond was, hadden wij eigenlijk alles. Maar denk ik even door, dan weet ik, dat wij géén geluk hadden gekend, in dit onderling verband. Ik geloof niet, dat wij door het geluk, het stoffelijke bezit, het álles hebben, gelukkig waren geworden. Já, wij zijn er nog niet ... Ook hier zullen harde woorden vallen, al zie ik dan ook, dat de waarachtige lente in aantocht is.

Wij kijken elkaar dieper in de ogen. Ons goedemorgen bijvoorbeeld zegt ontzettend veel. We gunnen elkaar het nieuwe daglicht, waar het tenslotte om gaat. Moet je horen, hoe Anna goedemorgen zegt. Als je hoort hoe zij mijn naam zegt, zou je zo kunnen schreien. Maar hoor eens naar het goedemorgen van Karel? Dat had je vroeger moeten horen, ook al was het goedemorgen, of goedendag ... nú is dat anders. Het klinkt anders, het zegt je meer dan vroeger, het klinkt als een kus. Alles wordt anders hier ... alles. Het valt je gewoonweg op. Je kunt er niet aan ontkomen. En ik weet het, ook dat is Renétje!

Wij openen ons. Wij staan open voor het woord. Wij beginnen elkaar te zien zoals we zijn. Karel verandert! En wel ten goede! Hij is niet meer zo stug, niet meer zo boers als hij was. Ik geloof niet, dat men hem nu nog zal vragen wat de aardappelen kosten, hij krijgt nu een stads gezicht. Vind je dat niet wondervol? En dat gaat vanzelf, hoewel hij er geen erg in heeft.

Erica ziet er stralender uit dan ooit. Ze is iets dikker geworden, narigheid doet haar goed. Ik maak hier geen gekheid mee, maar zo is het. Je moet haar nu horen spelen. Ze zingt prachtig, tijdens het dragen van René heeft ze geen mond opgedaan. Ik weet wel, Karel nam haar omdat ze aan kunst deed. Op alweer 'n avondje zagen zij hun liefde ontwaken. Erica zit nu anders voor haar vleugel; ze zoekt niet, ze speelt bewuster, haar aanslag is ijler en dat bevalt mij, want ik houd niet van dat robuuste gejangk op snaren. Zij en ik lopen met Chopin weg, Karel geeft niet direct om muziek, hij luistert er gaarne naar, maar geniet er niet zo van als ik kan doen, wanneer de klanken tot mij komen. Voor Chopin moet ik voorzichtig zijn, die man sleept me overal naartoe, hij laat me regenen en stormen, bevriezen en ontdooien tegelijk, hij is smartelijk, pijnlijk juist, je ondergaat door hem een operatie ... je geneest echter in tien minuten en wandelt buiten. Ik kan dat zo ineens niet verwerken. En Erica is al een eind op weg om mij aan het schrikken te brengen.

En ook dat kregen wij door Renétje! Je gelooft het niet? Ik verzeker je, dat het zo is.

Hoe natuurlijk dit is, zou ik je door 'n voorbeeld kunnen bewijzen. En dan zien we, dat toch alles in ons menselijke hart leeft en daar ook aanwezig is. Een vriend van mij, hij leeft nu niet meer – verongelukte met zijn wagen – had een vrouw en een kind. In het begin was alles prachtig, dol was hij op moeder en zoon, doch het ging hem al net als de man waarover ik sprak. Na korte tijd gaf hij niet meer om z'n jongen, noch om de moeder. Hij vroeg mij om raad. Já, wat nu ... ook ik had van deze dingen geen verstand. Maar ik ging voelen, ik kwam tot nadenken, ik wilde hem helpen. Ik werd op dat ogenblik wel twintig jaar ouder. Nú eerst weet ik, waar die gevoelens zo ineens vandaan kwamen. Zoals begrijpelijk is, sprak ik er niet over en ik was er ook niet toe in staat geweest; het kwam zomaar ineens in mij op. Ik zei:

„Weet je wat jij doen moet?”

„Zeg het eens?”

„Jij gaat voor een tijd weg. Je moet proberen of je een tijd naar het buitenland kunt gaan en daar werken. Niet om uit te gaan, want dan heeft het geen nut. Je gaat aan bruggenbouw doen, je doet daar wat je hier doet, je gaat naar concerten, je vergeet de opera's niet, je slikt alles wat maar met kunst te maken heeft. Maar je steekt geen hand uit naar de vrouwtjes. Als je dat doet, ben je verloren en kun je beter hier blijven, dan smoor je je eigen leven. Je moet het doen om even tot jezelf te komen. Je moet los zijn van je geluk, want je ziet je geluk niet meer. En dan zal je gaan verlangen! Je zult nu zien en beleven wat er met je gebeurt. Slik je dat als vanzelfsprekend en vind je het daarginds prachtig, kom dan maar zo spoedig mogelijk terug, je hebt dan het gevoel niet om van een huwelijk iets moois te maken, je bent

dan een allemansvriend en had er nooit aan moeten beginnen. Je bent er niet gereed voor.

Denk eraan, je zegt er geen woord van. Je speelt dit voor jezelf uit. Het gaat ons om je zoon, je vrouw en jezelf. We moeten weten, of je diepte bezit. Je innerlijk leven moet omhoog, je wilt jezelf leren kennen en je zult het thans weten. Praten helpt niet, uitgaan met je vrouw evenmin; hoe ook haar houding is, het helpt allemaal niets. Ook al drink je champagne, helpt je niets. Ons gaat het of je nog gevoel bezit voor het leven, het huwelijk. Heb je die onsjes verbruikt, dan sta je voor je eigen ... masker!”

Toen al zei ik: masker en als ik die tijd van mijn leven nú volg, begrijp ik, dat ik toen reeds de woorden kreeg om hem dit alles te zeggen. En thans, nu ik dit alles bedenken, zie ik 'n universum voor me. Ik zal het je dadelijk vertellen ... we moeten het niet vergeten, dit is dringend noodzakelijk en eist van mij dat ik het volg. Wonderbaarlijk is het, wat ik nu zie en voel.

Maar hij gaat. En wel naar Berlijn ... Ik krijg brieven van hem. Hij schrijft, dat het maar een dooie boel is. Hij loopt zichzelf te beklagen. Z'n vrouw en kind lopen hem achterna ... hij ziet hen al. Hij gaat veel uit, doet wat ik had gezegd en lééft. Intussen komt er geknaag onder zijn hart. Hij kijkt naar de vrouwtjes, maar blijft eraf. Hij speelt kat en muis met ze. Hij blijft eraf, omdat ik hem brief na brief stuur en hem op het hart druk, dat hij mij niet moet bedriegen. Hij houdt het vol. Hij houdt het vol, zie ik, en de maanden gaan voorbij. Daar heeft hij een voorlopig contract afgesloten. Met één van zijn directeurs hier is alles besproken en die vond het geval wonderlijk goed. Wel wat vreemd, maar ja, mensen zijn nu eenmaal zo. Hij kon dat respecteren. Ik stuurde hem geld, veel geld, omdat ik hem voor de keus plaatste: erdoor of eronderdoor. Alles of niets! Sukkelend door het leven gaan en alles vernietigen, een lijdensweg bewandelen waar geen eind aan komt, óf geluk! Dat moet nu ineens beslist worden, moet thans tot openbaring komen! Voor vrouw, kind en vaders geluk of ongeluk. Ik had er plezier in en vond het een wonderlijke sport.

Hij schrijft brieven naar vrouw en kind. De brieven worden beleefd. Ze worden anders. Ze krijgen diepte en gevoel. Uit de brieven spreekt liefde. Hier schrijft een ziel, die naar moeder en kind verlangt. Het verlangen stijgt, het wordt sterker en sterker, het bonkt al onder zijn hart. Hij bezwijkt bijna! Hij schrijft het mij eerlijk. Hij ziet 'n vrouw, die álles voor hem wil zijn. Hij zegt:

„Ik sta voor vuur, Frederik. Ik barst bijna. Hier lééft liefde om me heen, als ik er maar sterk genoeg voor ben. Ik zal alles doen. Je kunt op mij rekenen, ik vertel je alles. Je hebt er recht op en ik wil je voor geen geld verliezen, voor niets, als je dat maar nooit vergeet.”

Hij barst bijna. Ik schreef hem, duidelijker naar al die bloemetjes te kijken. Hij zal er een stekende bij in vinden, en een vergiftige ook nog. Ik maak vergelijkingen, ik toon hem zijn vrouw, die ik goed ken. Hij ziet haar en hij ziet de vele anderen. Ik hang schilderijtjes op in zijn kamer, hij kijkt er héél de dag naar; hij móét dat.

Een telegram: „Ik kom naar huis, Frederik!”

Mens nog aan toe, dát feest vergeet ik mijn leven niet. Hij vrat mij op, zijn vrouw, zijn kind kreeg speelgoed, het kon niet op. Hij was ouder geworden. Zeven jaar ongelooflijk geluk hebben de beiden beleefd. Toen hij door ons werd gekist en zij met mij alleen was, bracht ik haar het allerschoonste voor haar leven om dit machtige verlies te kunnen dragen. Ze was als gebroken. Hij wilde, als hem eens iets zou overkomen, dat ik haar alles zou vertellen. En nu hij zo plotseling van ons heenging, vond ik dit de bloemen van zijn hart, zijn steun, zijn leven, zijn liefde om te kunnen dragen. Je had haar moeten zien. Ze vliegt mij om m'n hals. Ze schreit zich leeg ... Honderd procent liefde was van haar heengegaan. O, hoe gelukkig maak je mij, Frederik! Ze heeft er vaak over nagedacht, maar begreep niet, waardoor hij in die tijd zo veranderde.

En wat deed zij? Toen zij hoorde, dat hij voor het geluk van haar, het kind en zichzelf de strijd voor ondergang of gewin had aanvaard, werd ze op slag honderd jaar ouder en wijzer. Ze schreef er een boek over en dat werd 'n bestseller. Mens nog aan toe, wat is dat boek gelezen. Ik heb nog nooit zo'n geluk gekend, en dat door mij, de onbeholpen Frederik. Ik wil maar zeggen, wij mensen kennen onszelf niet. We zeggen wel, dat wij van onze vrouwen en kinderen houden, maar dat is 'n masker! Hij droeg 'n masker. Maar hij had ook de kracht om die strijd te strijden. Het ging om alles of niets! Wij maakten er een einde aan of het begin voor het eeuwigdurende. Je moet haar nu zien! Een schoonheid is zij nog, maar ze is niet meer gehuwd. Nu zegt ze: „Ik zou hem maar vermoorden, bezoedelen!”

En dat zei ze reeds direct na zijn dood. Ze teert erop, erdoor, ze zit altijd thuis of bij zijn graf, en vlecht kransjes voor zijn mooie hoofd. Ze is 'n schrijfster geworden! En wat voor één!

De mens, wij allen dan, hebben voor alles wat gevóél, om datgene tot groei en bloei te brengen. Ik kom nu terug op dat, wat ik zo-even voelde. God is gevoel! Hij is universeel diep! En van dat gevoel plukken wij iets. Wij hebben er iets van gekregen, já, ik geloof, dat wij Goddelijke wezens zijn. De mens op deze aarde bezit van alles. De maskers zijn het, waardoor wij ons willen verbergen. Komen wij nu tot het natuurlijke, willen wij van ons leven iets maken, dan zetten wij ons gevoel ervoor in. Is dat op, versnoept, dan sta je leeg en naakt voor het andere leven en weet je niet meer wat te doen. Je

staat voor Goddelijke schoonheid en je ziet het niet. Het huwelijk keldert! Je maakt het nu zelf kapot, omdat je jezelf niet kent? Néé, omdat je niets meer hebt en je geen moeite getroost om er iets nieuws van te maken. Je negeert je taak, je smijlt zomaar met levenstaken, je hebt alléén wat eigenliefde in je. Je bent nu zo arm als 'n tafelpoot, 'n rat ... ga maar verder! En daar sta je! Beiden geen grein gevoel meer om iets in te zetten. Wat het machtigste is voor ons mensen, zegt je niets. Je zoekt het in 'n ander, je ziet het in het andere leven en je denkt, dat het daar is. Maar het is er niet. Wat je ziet zijn kunsten. Dat leven reageert eventjes anders dan anderen, het eerste. Als je die pudding hebt geproefd, moet je ze niet meer, het is allemaal precies hetzelfde. En dat is nu 'n mens; zijn mannen en vrouwen die naar wat liefde zoeken. Liefde ... liefde ... ga er eens in?

Wij nu hebben goed en kwaad in ons? Dat wat verkeerd is, werd voor mijn leven ondervinding. Ik heb geen stukken en brokken gemaakt door mensenharten uiteen te rukken, ik bleef daarvoor gespaard! Geloof ik niet. In mij is het gevoel geweest eraf te blijven; ik weet dat al, voordat ik er nog aan zou beginnen. Dat is alles. Maar wie het niet heeft, dat gevoel, die onsjes vernuft ... zoekt, slaat, wil iets anders, loopt tenslotte over de lijken van zichzelf en zijn familie en kist die. Wij denken niet. Wij denken lief te hebben, maar dat is niet waar, wij hebben ons vlees en bloed lief. Wij, mannen en vrouwen, kennen geen liefde, wanneer wij de taak waarvoor we staan verwaarlozen en denken, dat 'n ander leven met die mooie kunsten er meer van bezit. En dat ziet Hans ook niet. Hans ziet kunsten, maar voelt geen liefde, Hansi breekt hem zijn nek. Je zult het zien. Zeg nu eens, dat hij fout is? Hij zou me vermoorden. We willen dus maskers ... Wij zijn er te bewust op ingesteld, wij willen geen trouw, geen liefde, geen waarheid, wij vertikken het om iets van Zijn als liefde bedoeld gevoel op te nemen en te aanvaarden, dat dit het is, niet het andere. Dit is het! Dit rotte, waarvan je álles maken kunt! Eerst dan sta je voor de reine klaarte!

God is ziel, geest en stof. Dat geloven we tenminste, weten doen we het nog niet. En dat alles moeten wij ons eigen maken. Ga je nu de dingen goeddoen, verbeteren, dan stijgt je niet alleen boven jezelf uit, maar je ganse omgeving doet eraan mee. Elkeen doet nu iets op, komt in de bloesem te staan. Wij beleven dit wonder. Door deze ellende, zie ik, komen wij tot elkaar. Hoe wonderlijk mooi is het. Je ziet het groeien. Het is een evolutie voor jezelf, voor je geluk, je liefde. Dat licht in je ogen, de klank van je stem; je doet en ziet álles anders!

Sta in de levensbranding en moet je verdrinken – wat dan nog? Je gaat wellicht verder, je ziet andere werelden, want wij gaan tot Hem terug! Dát moeten we aanvaarden als de zin des levens!

Ik heb in die wilde jaren heel wat opgedaan, merk ik nu. Als ik zo nadenk, zie ik verschillende mensen, waaraan ik mijn goed en kwaad geschonken heb. Natuurlijk, ik maakte ook brokken. Mijn raad was niet altijd goed. Ik kon dat balanceren nog niet zo. Toch mag ik niet klagen. Ik heb steeds het goede voor ogen gehad. Wie waarachtig liefheeft, verbreekt niets. Verliest ook geen vrienden. Toen iemand mij zei, dat ze steeds vrienden maakte, die haar man weer de deur uittrapte, liet ik het haar bewijzen. Ik schonk die mensen een goedheid, totdat ze erin stikten. Ik plaatste ze voor die pudding ... en legde er gouden lepeltjes bij. Ik zag hoe ze smulden. Maar drie maanden later lag ik in de goot. Ze moesten mij niet meer, ik werd vervelend. Ik ging pardoes de goot in. Wat liefde betekende, waarachtige vriendschap, werd last, werd zwaarte en die wensten ze niet. Ik ging, bewust uitgespeeld, maar ik ging. Ook die droegen maskers!

Ik heb er meer uitgespeeld. Talrijke ... velen gingen door mijn toedoen een andere weg. Zeg nu niet: „Ik houd zo van je ... Wat ben je 'n goed mens ... Ik zou je voor geen geld willen missen” of „Je gaat toch niet op sandaaltjes”. Ik ga er vroeg of laat uit! Weg vriendschap! Weg liefde voor elkaar, weg alles! Vreemden ben je geworden! Je hebt elkaar niets meer te schenken. Er was niets! Nooit had je iets.

Een andere vriend haalde ik uit zijn donkere omgeving. Ik wilde, dat hij een ander leven zou beginnen. Maar zie je de moeilijkheid? Kán 'n mens zichzelf hogerop werken? Hij vond dat leventje te mooi en zonk erin terug. Hij rende terug naar zijn liefde en brak harten. Het ene na het andere, totdat ze hem braken. En toen moest ik terugkeren. Hoeveel boeken zijn daarover geschreven? Hoeveel films zie je, die ons leren hoe het niet moet? Gaan wij eropin? Doen wij, alsof het voor onszelf is? Wat de mens geschreven heeft ... verfilmd heeft, in kunst om te leren omzetten voor ons betere ik, is niet voor ons geschreven, dat was voor 'n ander. Indien ik wist, dat mijn denken en voelen geen waarde hebben, begon ik er niet aan. Maar ik ga zien, dat het de moeite waard is. Ik mag dit onze maatschappij nog niet onthouden. Ik leerde al, ik denk voor velen! En dat is nog altijd de moeite waard.

Erica verandert ... Karel ook, Anna is 'n wonder, Renétje niet minder. Wij zijn gek met René. Waarom? Omdat dit kind ons veel heeft geleerd. Wij leren elke dag en de meesten merken het nauwelijks. Ik wel! Karel is 'n ander mens. We zijn bezig onze maskers af te rukken, wat niet zo eenvoudig is, maar het geschiedt! Het doet pijn, het heeft met leed en smart uit te staan, maar kijk nu eens naar onze violtjes? Zó gaan we verder! Ik ga zien, dat het zo moet, er is geen andere weg te bewandelen, wij moeten voor elkaar het hoofd buigen!

En nú krijg je die gekke liefde te zien! Wil je ook niet wat van deze gekke liefde? Kijk eens naar jezelf. Je hebt jezelf nog niet gezien. Kijk eens hoe mooi

je bent. Kijk eens naar je eigen kasteel. Wat voel je? Verklaar Anna en mij maar voor gek. Renétje zag dat ook Erica zichzelf heeft gezien. Zij kijkt nu naar de sandaaltjes, die nog als 'n ijle waas om haar voetjes liggen, maar toch reeds 'n gestalte krijgen. Dát weefsel is groeiende.

Karel ziet er netjes uit. Hij poetst zich op alsof hij morgen naar het altaar moet met Erica. Rara, waardoor! Zijn schoenen glimmen ... Anna voelt en ziet het. Ik en Erica ook, maar niet één van ons zegt er een woord van. We genieten in stilte. Voel je deze stilte? Wáárheid is het!

Erica zit anders aan tafel, die anders wordt gedekt. Toch is alles precies hetzelfde. Anna loopt anders. Ze handelt en ze denkt anders. Ze is als 'n doorknede stewardess, hulpvaardig in alles. En dat voor 'n dienstmeid? Adel krijgen we te zien!

Als ik het hun zou vragen, zouden ze geloof ik zeggen: „Voor geen geld van de wereld willen we deze narigheid kwijt.” Maar, ik loop op niets vooruit, wij zijn er nog niet. We hebben onze reis nog niet volbracht!

René gaat achteruit. Hij wordt moe. De stilte, de rust van de laatste dagen is vreemd. Je ziet hem veranderen, maar van ons weg. En je kunt niets doen. Ik wacht nu maar af. Praten helpt niet. Hij geeft je geen antwoord. De ogen staan achterwaarts in de kassen, ze zien je niet. Mijn God, waarom toch!

We moesten hem weer een keer onder het spanlaken leggen. Dagenlang genoot hij stille rust. We hebben tal van toestanden gezien en de éne is nog onduidelijker dan de vorige. Wat dit is, weten we nog niet. Karel vroeg me:

„Denk je, Frederik, dat epilepsie hetzelfde is als hypnose?”

We zitten bij de haard ... Erica, Anna, Karel en ik. Hans en Hansi zijn nog niet terug, die komen pas de volgende week. Ja, wat is epilepsie?

Volgens Karel: „Een vallende ziekte ... stoornissen in het hersenweefsel. En nog iets. Maar ik wil over erfelijkheid niets horen. Ik heb mijn hele familie onderzocht en bij ons in huis was er geen rotheid, ik kan eeuw met eeuw verbinden. Dat speelt een grote rol? Waren mijn voorouders verslaafd aan de drank? Ik zoek het ergens anders. Wij weten, hoe René's schedel eruitzag. En toch vinden we niets. Je ziet, Frederik, hoe dat hoofd is vergroeid, dat is nog een raadsel voor me. Want ik mis de krampen en spiertrekkingen bij René. Deze epilepsie kende ik niet en toch durf ik zweren, dat het dat is. Ik heb ook aan opgelegde hypnose gedacht. Maar ik weet niet wat hypnose is. Ik weet wel wat wij ervan maken, maar dat helpt ons niet. René is apathisch. Je ziet het en wij staan machteloos. Het hart is normaal, ik kan niets vinden. Géén van ons.

En wat is hypnose? Wat is opgelegde hypnose? Wij kennen het geval. Ik zou mijn zieken onder hypnose kunnen brengen, mijn wil is er sterk genoeg voor. Maar wat wij hier zien, Frederik, voert ons geleerden naar duizenden

mogelijkheden. Waarheen? Wat moeten wij doen? Hoe denk jij erover?”

„Wanneer je de zieke onder hypnose brengt, Karel, dwing je het leven tot de slaap. Door je opgelegde wil is dat mogelijk. Maar wat gebeurt er op dat ogenblik? Dat weet je niet. Je kent de diepte niet van het leven en de slaap is 'n masker voor je. René heeft met dit alles niets uitstaande. Seksuele driften zijn het niet en of die nog komen, moeten we afwachten. Wat wij nu zien is afbraak of verandering. Er zijn verschijnselen, die we nog niet kenden. Maar wat hebben wij al niet leren kennen? Het begon met zijn hoofd. Achterlijkheid. Even later is hij bewust. Hij leeft in tien werelden, Karel. Deze wereld is de stoffelijke, waarin hij zinkt, is die voor de ziel. Maar wij kennen de ziel niet. Wij kennen ook de geest niet, wij kennen eigenlijk nog niets van het menselijk lichaam. En toch werken zijn hersens. Zijn lichaam is volgens mij volkomen in orde. Natuurlijk ... ik bedoel ... ik zie geen hersenstoornissen. Deze epilepsie heeft een ander karakter. Zij voert ons direct tot het innerlijk leven, maar zij gaat buiten het dagbewustzijn om tot het openbaren van de handelingen.”

„Wat wil je hiermee zeggen?”

„Dat René denkt, voelt, iets beleeft, dat niet door de hersenen geabsorbeerd en verwerkt wordt, zoals bij 'n normaal mens het geval is. Ik bedoel meer, dat de persoonlijkheid de stelsels overheerst. Daardoor zakt hij in zijn toestand, die wij zien als epilepsie. Je staat voor 'n onzichtbare hypnose. Een slaap dus, die uit eigen beweging, eigen kracht tevoorschijn treedt. Die slaap is ook een factor van belang.”

„Wat is die slaap?”

„Die slaap is volgens mij een uiting van zwakte. De machteloosheid van de persoonlijkheid, om datgene wat de ziel te aanvaarden heeft te verwerken. De persoonlijkheid heeft groei en bloei te ondergaan. Ik geloof, dat hier sprake is van onbewuste hypnose. De bewuste komt door jou tot stand, wij als mens dwingen die andere ziel in te slapen, deze leeft juist onder het dagbewuste leven en dwingt de persoonlijkheid te reageren. Ik noem dat de „onbewuste” hypnose, maar wil zijn evolutie, zijn ontwaking. En nu ga ik vergelijkingen maken met de jongens die ik bij Hans zag.

Als je René ziet, in zijn ogen kijkt, moet je wel geloven, dat hij anders is dan al die psychopaten. René is voor mij geen psychopaat. Die kinderen, die zielen en al die lichamen zijn anders! Dat bewustzijn is ónbewust, René's bewustzijn niet. Hij voelt anders, hij kan soms scherp vertellen, ook al haspelt hij alles door elkaar. Die jongens, Hans zijn kinderen, zijn lichamelijk en geestelijk onbewust. Of die organismen er schuld aan hebben, weet ik niet. Ik heb er nog geen naam voor, maar ik geloof, Karel, dat het leven als ziel de stof vervormt. Dit zijn geen stoffelijke ziekten, geen erfelijkheidskwesties ...

Ik geloof, dat wij niet in staat zijn om de lichamelijke wetten te verkrachten.”

„Dat ben ik niet met je eens.”

Erica valt hem in de rede en zegt:

„Laat Frederik nu uitpraten, Karel.”

„Je gelooft dat niet, Karel. Waarom niet? Ik kan niet geloven, dat, ook al hebben wij feiten te aanvaarden, dat mijn overgrootvader mij een psychopatische toestand kan nalaten, omdat de ziel niets te schenken krijgt. Ik moet duidelijk zijn. Dit is niet eenvoudig. Maar.., heb je de praatjes gehoord? Een snol krijgt een drieling, drie gezonde kinderen. Wij kregen René. Dacht je, dat God zich bemoeit met deze smeerlapperij? Dacht je waarlijk, dat je als ziel iets voor niets kreeg? Waarom speel je dan niet voor genie? Ik bedoel, Karel, de ziel is zichzelf! Zij krijgt niets cadeau, maar zij kan ook niet krankzinnig worden, indien zij in harmonie is met alles. Nu sta ik voor duizenden feiten, die ik allemaal heb overdacht, maar waarvoor ik nog geen fundamenten bezit.

René's ziekte, dat heb ik je al zoveel mogelijk willen verklaren, is 'n geestelijke ziekte. Dat maken wij ervan. Jullie. Maar dit is geen ziekte. Omdat dit geen ziekte is, is René ook geen psychopaat. Was hij het wel, dan was dit hoofd niet veranderd. Dan had je hem zo zijn leven lang gezien. Dat hoofd, die stoffelijke stelsels nu, Karel, werden door de ziel vervormd. Dat is nu wel wat laat, want dat had tijdens Erica's dragen moeten geschieden, toch is het gebeurd en wel ten goede. Wat nu die andere kinderen betreft, die zijn onbewuster voor stof en ziel. Ik zie dus soorten van krankzinnigheid, ook voor de psychopathie, wat je met me eens zult zijn. Dalen we naar de allerdiepste graad voor de psychopathie af, Karel, dan sta je voor die verwrongen maskers. Maar nu is de stof, het gelaat precies hetzelfde als de ziel zich laat zien. Stof en ziel, de persoonlijkheid is mismaakt. Deze twee werelden zijn zuiver op elkaar ingesteld. Het éne is het andere niet vooruit, ze hebben één doel, voelen en beleven hetzelfde, ze zijn beide mismaakt, hoe je ze ook wilt zien, je staat voor het stoffelijke en het geestelijke maskér.

En die hebben geen hinder van epilepsie? Sommigen, zoals Hans beweerde, vallen neer en slaan voor je ogen tegen de grond. Maar wat nu? Welke zijn het? Juist de méést bewusten. Juist die slaan tegen de grond, Karel; de onbewusten, de meer zieken dus, hebben er geen weet van. Ik zag dat, toen ik met Hans zijn zieken bezocht, zieken, ja, maar vee is het voor enkelen van je vrienden.

Wanneer we dus de epilepsie zien, beleven, staan we meteen ook voor wat meer bewustzijn en gevoel. Ik maakte daaruit op, Karel, dat de ziel naar haar verkregen bewustzijn het eigen lichaam schept. Het karakter schept. Wij zien dat tevens voor het volmaakte. De mens schept zichzelf. Je kunt aan zo'n va-

gebond zien, wat het innerlijk leven wil. Je kent ook die soorten van mensen, die ik als de bewust krankzinnigen zie, de niet stoffelijk zieken, maar de ziel, die door haar afschuwelijk leven zichzelf mismaaakt en toch door deze maatschappij rondloopt alsof er niets aan de hand is.”

Karel denkt na. We roken 'n lekker sigaartje en zitten voor 'n goed glas wijn, we voelen ons overgelukkig. Na korte tijd vraagt hij:

„Ga verder, Frederik.”

„Wat ik met dit alles wil verklaren, Karel, is het volgende: René is stoffelijk noch geestelijk mismaaakt. Maar hij was het allang geweest, indien zijn ziel dit bewustzijn niet had gekend. Omdat het innerlijke leven in staat is geweest de stoffelijke stelsels te vervormen, neem ik aan, dat dit lichamelijke en het geestelijke zichzelf naar het volmaakte, de harmonische structuur voor dit leven, ons menselijke wezen, stuurt. Wat die andere jongens en meisjes niet bezitten, acht ik in hem aanwezig. Het is dus geen kwestie van erfelijkheid, maar van innerlijke ontwaking en dat maakt alles anders.

Nu is, heet het: je hebt het of je hebt het niet. Je bent bewust ... of je bent ónbewust, maar dat heeft niets met God uit te staan. Wij hebben die problemen zélf in handen gekregen, omdat wij ze schiepen. Wat die andere psychopaten beleven, is de verkregen en eigen bewustwording voor dit stoffelijke, aardse bestaan. Ik neem aan, dat wij allen, hoe gezond ook, door al deze krankzinnige mogelijkheden heen zijn gegaan om tot het maatschappelijk stoffelijke te komen. Ik weet wel, dat ik de bewijzen nog niet heb, want hiermee staan we voor miljoenen wetten. En dan is de ziel ergens anders haar leven begonnen, hetgeen ons voor de „reïncarnatie” plaatst. Dan hebben de spiritisten dus gelijk, en enkele andere sekten, zoals de theosofen, maar dat aanvaard ik nog niet, ik moet er bewijzen voor hebben.

Nu echter zie je alles anders. Nu zijn de psychopaten van Hans zélfvernietigers. Doordat die zielen een dierlijk bewustzijn bezitten, zijn zij nog ver verwijderd van het volmaakte, waar wij naartoe groeien. Hierdoor is disharmonie ontstaan met de natuur, met ons dagelijkse leven, met deze maatschappij, en zijn zij niet geschikt om het abc te leren. We moeten deze mensen opsluiten. Die zielen moeten nog ontwaken. Maar door die onbewuste gevoelens, Karel, trok de ziel, jouw werking en natuur, die voor mij een wil en persoonlijkheid heeft gekregen, dat ganse kasteel uit elkaar en ziet zij er thans uit zoals zij geschapen werd in de moeder. Waardoor nu had René dit verwrongen hoofd?”

„Weet ik niet. Jij soms? Dan ben je knap, Frederik.”

„Doordat de ziel overheersend het stoffelijke weefsel beïnvloedde. Ik heb dat volgens de verschijnselen van Erica kunnen volgen. Wat zij als narigheid onderging – wat je allemaal weet – geschiedde óók binnen in haar. En wel in

de eerste drie maanden. Daarna veranderden de verschijnselen, ook daarin. Ik had er mijn leven voor ingezet. Nu nog eerder, want thans zie je al die werelden voor je. Je kijkt in de open ziel en in het lichaam van de moeder. René kwam als een persoonlijkheid – je moet dit nu maar even aanvaarden – tot ontwaking. Toen de ziel opnieuw bewustzijn kreeg – je denkt nu ook aan al de kinderen van Hans en wat je er zelf van denkt – begon de stoffelijke vervorming al. Erica krijgt verschijnselen te zien, in haar zijn ze geestelijk en stoffelijk. Het menselijk lichaam staat onder een te hoge druk, spanning, concentratie, overheersende wilsuïting. Dat bracht ons naar de problemen. Hierdoor zijn al die andere kinderen ertoe gekomen het stoflichaam te smoren. Ze zijn het zélf, Karel, er is géén andere verklaring! Het zijn nog maar veronderstellingen, maar wij mensen bezitten een zelfstandigheid. Wij kunnen doen met ons leven wat wij zélf willen en wij begonnen aan stoffelijke en geestelijke afbraak. Nu komen wij naar de erfelijkheidskwesaties.

Verzielen we ons sperma en geven we dat door aan de moeder, dan zal zij er geen hinder van hebben. Maar als ik dieper ga, wat reeds mogelijk is, dan kom ik tot de conclusie – en luister nu goed – dat dit beïnvloeding van en dóór de stof is. Zij ging met pek om! Maar volgen wij die andere geslachten, Karel, dan zien we stoffelijke afbraak. Weefsels, zenuwstelsels, harten, nieren, gal, lever, ga maar verder, bevinden zich op halve kracht; er lééft daarin iets, wat geen honderd procent levensvatbaarheid gekregen heeft, omdat de ziekte, de verzwakking van de weefsels, enige eeuwen terug al aan die afbraak is begonnen.

Nu staan we voor ziekten. Wat is kanker? Je weet het niet. Voor mij zijn alle ziekten door vroegere verzwakking ontstaan. De natuurlijke wet voor het weefsel is verkracht, besmet, bezoedeld. En nu zitten wij met ziekten. Ook de ziekten bezitten een eigen persoonlijkheid, waaraan jij de besmetting en de afbraak herkent. Maar dat is je eigen universiteit. De grondbeginselen ervoor, Karel, liggen eeuwen en eeuwen terug. Mijn overgrootvader is eraan begonnen. Die besmette echter niet mijn overgrootmoeder, maar het meisje of de jongen die geboren werd. Dit nu zijn stoffelijk-natuurlijke, gekregen kwesaties voor het menselijke lichaam, die niets met al die verwrongen wezens te maken hebben, waaraan wij de psychopaten herkennen. Dit zijn de werkingen voor het zieleven! Dat is stoffelijk, lichamenlijk, dit is geest én ziel, die door de persoonlijkheid een rotte wereld schiepen. En luister nu naar het Onzevader:

„Onze Vader die in de Hemelen zijt ... enzovoort, en dan: leid óns niet in verzoeking, verlos ons van de boze!” Dit is net voldoende.

Dacht je waarlijk, dat God óns in verzoeking bracht om slechte dingen te doen en ons lichaam kapot te maken? Dacht je, vraag ik je, dat Hij in staat is

om ons nú van het kwade te verlossen? Wij zijn het zelf, Karel!”

„Waar wil je naartoe, Frederik?”

„Naar datgene, waar wij het volmaakte beleven. Het ogenblik, toen alles rein en goed was en de mens nog niet wist dat hij door zichzelf rotting en ellende bracht ... Néén, zo is het niet ... ik zeg het verkeerd ... ik bedoel ... naar het natuurlijke ... volmaakte ... de „absolute” levensbron voor alles. Want daarin liggen en leven onze antwoorden en zien wij de reine klaarte, het harmonische, het natuurlijke voor je leven.”

„Dat wil dus zeggen, dat wij onze ellende zelf hebben geschapen? Ik heb dus schuld aan René’s ondergang en ellende?”

„Jij of Erica, jullie zijn het, niet ik of Anna; God mag weten waar het begonnen is, maar je hebt je trekken thuis gekregen. Je hebt je dit zélf op je hals gehaald. Ik zeg je, waar het begonnen is, weet ik niet. Maar aan leed door ’n ander, geloof ik niet. Wat wij zien, Karel, waar je ook kijkt, is opgehoopte ellende. Dat is op zichzelf al een wereld, die als al het andere een zelfstandigheid bezit waaraan wij mensen niet kunnen ontkomen. Het is de onfeilbare werking van Moeder Natuur. Maar wij zijn één met Moeder Natuur, wij zijn door diezelfde natuur tot het leven gebracht. Ik geloof, Karel, dat wij miljoenen levens achter ons hebben, beleefd hebben. Maar de bewijzen ...!

Hier liggen de problemen voor je. Je hebt ze maar te grijpen en je kijkt erdoorheen, mits je de wedergeboorte begrijpt. Zo niet dan sta je voor een universele muur en loop je je te pletter.

René heeft zélf schuld aan zijn ongeluk? Já! Maar ik geloof nu niet aan ongeluk, integendeel, wij mogen gelukkig zijn. Dat zegt, dat ik toch nog, ondanks al deze narigheid, in hem geloof. Ik kan niet geloven in de gekken van Hans, noch in zijn psychopaten, die zijn niet te helpen. Daarom vroeg ik je René nooit naar Hans te sturen. Hij kent René niet en René is geen psychopaat, ook al staan wij voor deze epilepsie, voor hypnose en al die andere verschijnselen meer. Met René is het heel iets anders. Dat wilde ik je verklaren volgens mijn denken en voelen, als leek. Jullie geleerden houden je aan de bestaande wetten, dat moet je, of je valt. Ik kan gaan waarheen ik wil en ik zie met beide ogen. Dat kon ik vroeger ook niet. Ik leerde het hier. Ik leerde het door Erica en René. Doordat ik zorgen kreeg, met je meeleeftde, ging ik die verschijnselen achterna. Het gaat mij om niets, alléén weet ik, dat dit geen stoffelijke epilepsie is, omdat ik die stoornissen voor de weefsels nog niet mocht zien. Ook jij niet! Dan hebben wij geen natuurlijke ogenblikken, Karel. Hij praat abnormale dingen, maar ik zweer je, indien je al die dingen zou mogen zien, zoals ze in werkelijkheid zijn, zou je er anders over denken. René heeft die overheersing te aanvaarden!

Epilepsie ontstaat door stoffelijke stoornissen, Karel. Op dat ogenblik wei-

geren de hersenen natuurlijk te werken of er zijn zenuwen aanwezig, die de geweldige drang tot ontwakking, direct vanuit de ziel opgestuurd, niet kunnen verwerken, zodat het lichaam tegen de grond slaat. Zijn er krampachtige bewegingen bij, dan is de rest van het lichaam bezig er zich tegen te verzetten, en zien we dus een strijd op leven en dood! Een strijd voor leven en behoud; de niet aangetaste stelsels komen in opstand, omdat de persoonlijkheid weer niet aanvaarden wil. Indien zo'n zieke zich maar liet gaan, zouden er geen krampen meer zijn of ook nu weer staan we voor onbewuste, dus innerlijke stoornissen die regelrecht vanuit de ziel tevoorschijn treden en weerstand bieden."

Ik snak naar adem. Karel denkt na. Het duurt niet lang eer hij zegt:

„Was maar dokter geworden, Frederik. Ik sta te kijken. Waar haal jij dit alles vandaan? Wil je mij wijsmaken, dat je niets van deze dingen afweet?"

Ik zit en kijk. Ik moet het hem zeggen:

„Denk je, Karel, dat dit iets te betekenen heeft?"

„Je bouwt 'n stelling op zoals ik die nog niet heb gehoord."

„Ik zeg je – en dat moet je aanvaarden – dat als je mij nu vraagt waar ik zo-even over sprak, ik het niet meer weet. Is dit inspiratie? Dan vind ik het goed. Maar zie je dan niet..., dat wij eigenlijk allen precies als René zijn? Hij is bij ons allen ten achter óf ... hij is ons juist iets voor. We moeten het afwachten. Ik voel het zo ... het één trekt het andere aan. Als je de ziel voelt, voel je ook het organisme. Nu kun je gevolgtrekkingen maken. En je staat ervan te kijken hoe alles klopt.

Je weet nu: René nooit naar Hans. Wat er ook gebeuren gaat, Karel, dát nooit. Voor René zijn er nog andere perspectieven. Ik hoop, dat het niet nodig zal zijn. Maar dat valt te betwijfelen. Ik denk eerder, dat wij hem een tijdje zullen verliezen, omdat dit in-huis-zijn niet goed voor hem is. En onder de kinderen, zijn soort, leert hij in elk geval iets. Hij moet erdoor.

Erica en Anna hebben geluisterd en goed geluisterd. Erica vraagt:

„Denk je, Frederik, dat ik dus doordat René in een gevecht met zichzelf gewikkeld was, die narigheid onderging?"

„Zo is het, ik kan het niet anders zien."

„Dan begrijp ik wat inspiratie is. Ik begrijp nu ook, waarom ik zo was. Ik begrijp nu ook mijn lichamelijk gesprek, waar die gekke Van Stein, Van Hoogten en die anderen om moesten lachen. Ik begrijp nu ook, waarom ik trek had in 'n borrel. Dat was René met zijn geweld. En dat verhaspelde zich in mijn lichaam. Wat eenvoudig is toch eigenlijk alles."

Anna zegt:

„Ik begrijp nu ook, waarom René nu zo dood is. Ik geloof, hij is nu in de derde maand, Frederik, hij gaat naar de vierde, en als hij daar overheen is,

lost die slaap op, hebben wij geen onnatuurlijke verschijnselen meer en gebeurt er iets anders. Als dat nu maar iets goeds is.”

We lachen en Anna gaat naar René. Wij praten verder.

„Wat is epilepsie, Karel? Hersenstoornissen, zenuwstoornissen. Als daarin iets is wat niet natuurlijk is, wordt het ook nooit anders. Dit hebben wij bij René nog niet gezien. Wat die slaap betreft ... dat is weer heel wat nieuws. Waar is hij zo sterk door? Heb je hier al eens aan gedacht? Mij zegt het, dat hij eerst dan zijn volle honderd procent kracht verbruikt. Wij mensen bevinden ons in een toestand, waardoor wij lichamelijk krachten verbruiken, doch op halve kracht. Komen wij op volle kracht, dan sla je tien kerels tegen de grond, doch wij zeggen: dat kun je slechts één keer in je leven? Weet jij hoe diep wij mensen zijn aan kracht? Maar er is iets anders, waar ik niet in geloof, maar dat er toch is. Namelijk dit: geloof jij in geestelijke bezetenheid? Zielsbeïnvloeding? Dus bezetenheid door geesten?”

„Nee, vanzelf niet, wij hebben geen bewijzen.”

„Ik ook niet, maar laten we dat eens even aanvaarden. Veronderstel nu eens, dat René onder astrale beïnvloeding stond. Dan trekt hij andere krachten tot zich. Nu wordt hij door andere krachten geleefd, ze leven door hem. Die krachten maken gebruik van zijn ziel, leven, persoonlijkheid en lichaam en leven zich uit. In de occulte wereld zijn al deze mogelijkheden bekend. Ik ga er nog niet op in, maar als dat waar is, dan zie je een mogelijkheid waardoor die krachten te verklaren zijn. Maar de vorige mogelijkheid is er ook nog. Die zegt mij, dat wij mensen onze natuurlijke krachten niet ten volle verbruiken ... wij verbruiken eigenlijk nog niets van die universele voorraad, die in ons leeft, omdat wij afstemming bezitten op de ruimte en op God. Dit verklaart me, hoe René op eigen kracht gevochten heeft ... Waren het andere krachten, Karel, geloof me, dan verloor ik al mijn zekerheid en kon je hem spoedig voor zijn hele leven opsluiten. Want hoe ouder hij wordt, des te moeilijker het voor hem zal zijn. En dat kan nu overwonnen worden.

Ik zou je dus door tal van mogelijkheden nog kunnen verklaren, hoe hier bovennatuurlijke krachten aan het werk zijn. Ziel en geest, stof en leven, worden geregeerd door hem en ons, door de persoonlijkheid. Wij zijn het zelf die overheersen, die van ons leven iets maken. Maar, Karel, als wij andere levens aanvaarden? Waarvoor leven wij hier eigenlijk? Met welk doel ben jij en zijn wij hier, waartoe? Je weet het niet. Wij allen hebben één doel, wij leven en wij doen iets, maar het doel is ontwaking. Ons doel is te openbaren; ons leven moet evolueren. Wie doet er iets voor deze mensheid? Voor de maatschappij? Jij en allen die voor deze mensheid werken. Ik hoop het mijne erbij te doen. Dat is alles en, geloof ik, net voldoende.”

„Ik moet eerlijk zeggen, Frederik, er zit veel in. Ik zal erover nadenken,

wellicht kom ik iemand tegen die zegt: kijk, daar ligt het. Ik heb er mijn beste krachten nog niet voor gegeven. Maar wie weet het, je bent nooit te oud om te leren. Waarlijk, er zit iets in. We moeten nog veel leren. We zijn eerst begonnen, als je dat maar niet vergeet. Beslist, het is mogelijk. Ik voel ervoor, omdat je erdoor gaat dóórdenken. Voor de rest vragen we bewijzen en scheppen we narigheid op narigheid. Ik hoop oprecht, dat je gelijk hebt, Frederik. Niets liever dan dat, man, wat zou ik gelukkig zijn. Ik dank je nog altijd voor je hier-zijn en ik hoop, dat het zo blijft. Wat zeg jij ervan, Erica?”

„We nemen er nog een, Frederik, je hebt het verdiend. Man, wat ben je verlegen. Mijn God, ik zie je nog op de boot staan. We hadden zo'n medelijden met je. En nu dit! Dan wordt René ook beter!”

We zijn gaan slapen ... Ik schreef verschillende dingen neer en, wonderlijk, alles wat besproken was keerde tot me terug. Eerlijk gezegd was ik er maar half bij. Het ging vanzelf!

René bleef naar doen. Toch hernemen zijn ogen de normale stand. Er zijn lichtjes. Ik denk, dat deze narcose straks uitgewerkt is. Deze toestand is 'n stoffelijke. Dit behoort het lichaam toe. De ziel heeft thans te aanvaarden dat de stoffelijke stelsels overheersen. Wat natuurlijk is eigenlijk alles. Ik krijg veel. Ik schreef in het logboek:

De laatste dagen merk ik voor mezelf verschillende mogelijkheden om duidelijk en goed na te denken. Ik krijg dit toegezonden. René is het ook. Ik ontvang. Ik ga – zoals Anna en Erica dat al voelen, maar Karel nog niet – begrijpen, dat er een telepathische werking bestaat voor al het leven door God geschapen. Dat zijn de twee onsjes gevoel, die we zelf bezitten en die met de jaren al het universele gevoelsleven aantrokken. Het is net als het kind bij de moeder. Ik ben 'n baby en ik verlang te drinken. Ik wil het universum geen „borst” noemen, maar toch is het zo. Mijn leven staat open. Ik wil mij openen! En hierdoor is die – houd dat nu vast, Frederik – eenheid ontstaan. Ik dorst, doch dit is geen melk voor me, maar wijsheid! Ik krijg door mijn dorsten het vermogen toegezonden om te leren denken. Ik krijg vanzelf de gedachte in mij. Ik ga dan alles na en kom tot voortreffelijke mogelijkheden, waarvan Karel zit te kijken. Ze hebben mij al eerder gezegd, dat ik schrijven kan, ik ga het nu zelf ook geloven.

Maar ik ben er nog niet. Het universum vraagt als het ware, zuigt me leeg en ik kom los van deze wereld, ik hunker naar niets meer en ga tot de reine klaarte. Hoe meer ik liefheb, in harmonie de dingen doe, des te eerder ook zal het woord tot me komen. Zo ga ik verder.

Dat noemen zij, de geleerden, wellicht telepathie. Laat het zijn wat het is, mij gaat het om heel iets anders. Ik weet, dat er woorden in het boek staan die heel iets anders betekenen dan wij ervan maken. Het woord heeft voor

ons leven de eigen ontwaking nog niet gekregen. De mensen geloven dat niet, maar zó is het.

Neem de rechtvaardigheid. Ik zie nu, dat elk woord, zoals alles, een wereld heeft. Dat voelde ik zostraks ook al. Die rechtvaardigheid nu heeft diepten. Waar wij mee te maken hebben is geen rechtvaardigheid, dat is stoffelijk gelijk willen hebben. Ik zei al: door geld krijg je jezelf uit de gevangenis. En als wij de hoogste rechtvaardigheid zouden toepassen, dan ging zo'n rechter direct achter de tralies, omdat die man niets anders heeft gedaan dan de mensen en hun zaken onrechtvaardig behandelen. Zie je, daar staan we nu.

Nu is die rechter een geestelijke dief! Ga nu maar verder. Je betaalt voor een goede behandeling, je vrouw mankeert iets en je stuurt haar naar een kliniek. Boven de ingang staat geschreven: „Voor allen die komen zijn wij even goed”.

Maar na de eerste dag kreeg ze bloedworst met groene kool te eten en dat voor een moeder, die zo-even haar kindje verloor. Dat beleefde een vriend van me. Een ander werd duizenden guldens lichter gemaakt voor de rechtvaardige behandeling. Je portemonnee houdt dat niet uit, maar je ziel ook niet.

Elk woord heeft dus een universum te vertegenwoordigen. Ik zie het voor me. Je gaat vanuit de haat naar de liefde. Van inbreker word je rechter, mits je naar de natuur en naar de tien geboden leeft. En nu ik mezelf naar die rechtvaardigheid stuur, zuig ik die levenssappen in me op en sta ik in bloesem. Is het niet wondervol?

Elke gedachte bezit een universum, zei ik al, maar nu moet je proberen om in harmonie te zijn waar de Goddelijke gedachten stoffelijk worden. Dring je nu tot daar door, dan sta je midden in het leven van René en kun je aan de ontleding van het probleem beginnen. Blijf je dorsten, dan blijkt die borst onuitputtelijk; door slapen verwerk je alles. En wat niet tot je behoort, wat je niet nodig hebt, dat zinkt weg en wordt nu onder- of dagbewustzijn. Ik begrijp nu, dat ik zo verder moet gaan.

Je krijgt éénheid met alles. Nu loop je niet meer, je zweeft. Waarschijnlijk doe ik het nog verkeerd. Ik zal mijn best doen om het andere te leren kennen. Als René in staat is mij leeg te zuigen, waarom zal ik het dan niet kunnen doen? Wanneer een telepaat een sigaret waarin een naald is gestoken, uit een koker vandaan haalt, zó onder enkele honderden mensen – ik was er zelf bij – moet het ook voor 'n ander mogelijk zijn een telepathische verbinding tot stand te brengen, waardoor wij elkaar kunnen helpen en leren kennen. Ofschoon die mensen het voor de sensatie doen, voor hun brood, kun je deze krachten, die sensitiviteit, ook gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek, doch nú regelrecht afgestemd op de Goddelijke scheppingen en Zijn wetten.

En daarenboven tot de ziel van al het leven, die dan tot je eigen leven spreekt. Tenslotte komt het open-zijn voor alles tot je en zuig je alles naar binnen wat goed is: je proeft onmiddellijk de bittere smaak als er iets niet in orde is.

Ik maak dus van mezelf een universele telepaat. Het klinkt goed en is heus zo armoedig niet. Ik breng mezelf tot de openheid, tot de harmonie voor alles. Nu staan we meteen voor ongekende wetten. Spreken die tot je leven en wezen, dan siddert het wel even in je, maar na enige dagen ben je er al aan gewend. Soms krijg je koude rillingen toegestuurd. Nu moet je het natuurlijke volgen, maar strikt noodzakelijk blijven, zodat je jezelf niets gaat verbeelden, of je ziet andere maskers. En deze zijn nog gemener dan de stoffelijke, deze zijn door je ziel geschapen en voeren je naar Hans.

Je voelt het zeker, zo schrijf ik, dat deze ongezonde zuigerij niets zegt. René zuigt ook. Ook dat leven ligt aan het universum vast. Hij houdt die moeder krampachtig vast en zij voedt hem. Het universum zie ik alleen als moeder. Of er ook vaderschap in leeft, weet ik niet, je zou zo zeggen, dat het niet anders kan, want ook God is Vader en Moeder! Maar weten doe ik het niet! Ik wacht af.

De laatste dagen gaat René achteruit. Ik zei al, dat zijn ogen spreken van nieuw bewustzijn, het lichaam is apathisch. Wij hebben natuurlijk rust, doch dit is ellende. We willen hem zo gaarne helpen.

Karel probeert van alles. Toch wordt hij voorzichtiger met zijn spuitjes. Hij rilt en beeft zelf van al die medicijnen. Ze helpen hem ook niet, ze verlammen het lichaam.

Ik houd vol, dat dit stoffelijke reactie is. De ziel kan de eerste viool spelen, ook het lichaam krijgt een beurt. Beide werelden krijgen op tijd rust. Straks staan we voor de puberteitsjaren en dan begint misschien het lichaam opnieuw. De ziel heeft dan een pak slaag te verwachten van het lichaam? Het lichaam krijgt dan de reacties te beleven door de ziel? Wonderlijk is het. Zie je, zo komen er telkens vragen in mij, die een beantwoording eisen. Ik sta er dan buiten en luister. Ik geloof nu, dat álles spreken kan. Ik geloof ook, dat dit de universele eenheid met God wordt. En is dat niet het wonder waar wij allen op wachten? Is dit niet het essentiële waarvoor wij mensen leven, waar wij moeder en vader door en voor zijn? Ik geloof het!!

René's ziel krijgt dan een vreselijk pak slaag. Ook het organisme, dat hij – als de persoonlijkheid – al aan het verkennen is. Daarom heeft dit niets met het seksuele uit te staan, ik beschouw het meer als ontwaking. Natuurlijk, zal hij erdoor geslagen worden, hij zal die hinderlijkheid wellicht kreunend ondergaan, het doet hem pijn, maar is de natuur anders? Heb je al eens – in mei – het losscheuren van het jonge leven gehoord? Dat kun je horen. Het leven piept van pijn. Zo'n groen knopje heeft pijn. Een blad van een boom heeft

pijn, de bloem die kleurt heeft pijn, want dat is ontwaking, ik geloof in het universele vader- en moederschap, dat in alles overheersend is en zal blijven.

Néé, wij gaan verder, gebroken naar ziel en geest, stoffelijk wellicht kapot, neergesmaakt door het leven van elke dag, maar geopend voor het goedemorgen en het slaapwel.

Hier in huis geschieden wonderen. Wij staan erbovenop. Elke dag brengt nieuw leven voor ons. En juist door deze ellende, het beleven van elkaar, het praten, het bedenken ervoor.

Ik ga ruimer zien, ruimer voelen, voelen dat God liefde is.

Ben nog even naar René gaan kijken. De jongen ligt als het ware in een mist. Maar ik geloof, dat de zon zal gaan schijnen en nu al van achter de wolken het deeltje voor zijn leven naar de aarde zendt. Hij leeft niet, hij is half dood. Dit is psychopathisch, het raakt een epileptische toestand, met de daarbij komende verschijnselen, die vroeger voor roodvonk en allerlei doorgingen. Voor ons heet het nu ontwaking! Ik hoop, dat ik gelijk krijg. Ik denk van wel, ik zal aanstonds nog iets in het logboek schrijven, voordat ik vergeet wat zo-even weer in mij kwam. En eerst dan ga ik slapen.

Renétje? Als deze gedachten door mij heen gaan, slaat hij zijn ogen open. Hij kijkt me aan, onze ogen raken elkaar, wij dalen in elkaars leven af. Wat voel ik? Wat krijg ik? Hij praat tegen me. Ik kan het zo vertalen.

„Is er iets, Oom Frederik? Dank voor je zorgen. Ga nu maar slapen. Hebben de kippetjes nog steeds geen nieuw pak aan? Zijn de paarden verkocht? Is het leven zo ... rot, dat ik gek ben? Droom je nog ...? Ga je ook ziek worden ...? Heb je ook koude koorts? Is Anna niet lief? Vader? Waarom spreken jullie zo zacht als je bij me komt? Ik heb geen last meer van boeha ... Ik weet het, Oom Frederik ... Mag ik nu weer tekenen? Mag ik? Mag ik dat weer ...?”

En om me nu voor het feit te stellen, rolt alles stoffelijk over zijn lippen, zodat ik sta te kijken en geen raad weet. Dan trekt hij zich weer in zijn toestand terug. De ogen gaan dicht en er is rust!

Ik ga weg. Ik schrijf nog neer:

Als ik zo met Karel, Erica en Anna praat, doe ik dat om hen kracht te schenken voor dit leven. Ik weet, dat Karel er niets van leert, of het nog komen zal, dat weet ik niet. Ik help hen en, zoals ik al zei, krijgen wij een band. We staan meer voor elkaar open. Het leven wordt mooi zo en dragelijk. Ik denk erover die voetstappen te volgen.

Nu ga ik slapen. Weer zijn er geen bloemen. Maar dat ken ik. Straks staat de bühne vol, want dan is er weer spanning. Ik zag meer sandaaltjes! Ook de gewaden veranderen, ik zag overheersend blauw. Zelfs een lichtblauw gewaad, waarvan ik dacht, het vroeger al eens te hebben gezien. Ik weet nu waar het was. Is dit soms iets van het ongekende ónderbewustzijn?

Morgen ga ik mij daarop instellen. Morgen en al de andere dagen die komen, als ik er tijd voor heb. Ik moet trachten te denken ónder het werk door. Van het ónderbewustzijn weet ik eigenlijk nog niets. Ik moet alles volgen ... alles beleven, of ik kom er niet. Onderbewustzijn ... het ongekende masker en, naar ik vermoed, het diepste en vreselijkste masker dat bestaat. Waarom? Ik wéét het nog niet. Ik doe alles om het te ontdekken!

„Aan uw zijde wil ik mijn liefde verzekeren” ... rará, wat is het? En toen vloog er een duif over mijn hoofd ... zag je het diertje? Ik voel me als Noach ... Ik vaar ... Wij allen varen ... Ik gooi wéér een duif uit! Zal zij mij naar het ónderbewustzijn van de mens brengen? Kéér tot me terug, we zijn vrienden geworden!

Ik wacht nu! Ik zal in mijn slaap de „vredestak” tekenen. Goedenacht, gij allen! Frederik ...!

O, Frederik, onze René gaat weg

Waar we altijd bang voor waren, dag en nacht tegen waakten, bleek onafwendbaar te zijn. René is weg! Onze René was niet meer te temmen, Karel maakte er een eind aan. Wat nu?

We zijn intussen een half jaar ouder geworden. De jongen bleef een tijd apathisch, deed vreemd en vertelde de grootste nonsens, waar ook ik hem niet in begreep. De onmogelijkste dingen bedacht hij. Anna was alweer zo ver, dat Karel haar in behandeling moest nemen, om haar opgekropte zenuwen wat te kalmeren en Erica als moeder brak volkomen in elkaar. Hij was gek, er was geen huis te houden, hij smeed met alles en had zijn nek wel kunnen breken, zo ondoordacht speelde hij met eigen leven.

Ik had het al in zijn ogen gezien, het was op een avond, toen hij mij zulke wonderlijke dingen vertelde, die hij als het ware zomaar uit mijn leven trok. Op dat ogenblik was hij telepathisch ingesteld, voelend ... De jongen wist waar je aan dacht en wat er in je leven omging. Ik stelde die week vooruitgang vast, trouwens wij allen dachten zo. Ik hield me maar op de achtergrond, omdat mijn eigen denken en voelen me hadden gewaarschuwd, ook al zagen wij hem als nooit te voren. Hij vertelde je dingen waar grote mensen niet aan denken. Je zag hem voor je ogen wegzinken en toch bewuster dan ooit een koe bij de horens pakken, om dan met dat dier een gesprek te beginnen waar wij van rilden en beefden. Anna vloog dan maar weg, Erica kreeg rode wangen van schaamte ... zó ging hij tekeer over het menselijke kasteel en de ingangen en uitgangen, die hij bij zichzelf had ontdekt. Het was net een geestelijk slachthuis, 'n seksuele anatomische les. Hij gaf zelfs college over hoe je in dat andere kasteel moest binnenstappen. Ik hoor hem nog zeggen:

„Veeg je voeten, Oom Frederik, ga daar niet zomaar binnen, anders krijgt Anna de koude koorts. Voor moeder is het zo erg niet ... die heeft haar deuren nog niet opengezet, daarom ruikt ze ook zo.”

En ik weet niet meer wat ... te veel om op te noemen en té kies om over te praten, hoewel ik toch enkele dingen voor het logboek moest sparen, wilde ik ook deze tijd straks kunnen overzien. En tenslotte ... wat zegt het ... René is nog maar een kind. We stelden vast: dáár ligt en dáár leeft nu 'n seksuele losbol. Ik beet mezelf in mijn vingers, omdat ik duizendmaal had beweerd, dat dit niets met het seksuele te maken had. Dit viel niet meer goed te praten. En toch ... toen ik hem zo zag, dacht ik, jij, mijn vriend, bent nu al aan je puberteitsjaren begonnen. Want dit is het. Of ik gelijk heb, zal zijn leven mij wel zeggen en tot openbaring brengen. Ik geloof, dat ik er dichtbij ben en de eigenlijke kern raakte, omdat René met alles de jeugd vóór is. Je moet hem

nu zien als 'n jongen van zeker 'n jaar of vijftien. Toen ik dat alles met Karel besprak, was ik er weer glad naast. Zo is Karel, je weet nooit wat je aan hem hebt. We zitten te praten en je denkt: ik heb hem, morgen is hij alles alweer vergeten. Hij zei ronduit: larie, Frederik. Wil je mij wijsmaken, dat dit leven de normale groei en ontwikkeling vooruit is?

Men voelt wel, dat ik de dingen verkeerd zei, maar ik meende het goed. En hoe hij ook praatte, ik kon mijn eigen denken en voelen omtrent René's ontwikkeling niet van mij afzetten. Ik kon niet geloven, dat hij achterlijk was. Ik wilde niet aanvaarden, ook al zagen wij, dat hij doofstom deed, apathisch was, wild en woest zichzelf en de dingen om hem heen behandelde, dat dit leven de krankzinnigengraad beleefde. Ik hield vol, dat hij ouder was en nu reeds aan de puberteitsjaren was begonnen. Nu werd ik door allen uitgelachen. Anna zei, dat ik het ook te bruin kon bakken.

De eerste dagen apathisch, de volgende weer wat meer levendiger en toen kwam dat vreselijke gepraat. „Mijn hemel ... wat kan een ziel, zo'n jonge ziel tekeergaan,” aldus Erica. Karel werd er vies van. Karel voelde zich misselijk. Anna bloosde heel de dag, omdat de jongen hen steeds voor de menselijke feiten plaatste. Zijn naaktheid en die van ons allen liet zien, als had hij lust die lichamen af te rammelen. En we moeten aanvaarden, dat hij in alles een oude kerel was. Hij stak zijn kruidnageltje boven water en prikte Anna ermee, waarna ze de badkamer uit vloog.

Toen Erica hem onder handen nam, was het nog erger. Hij vertelde haar eenvoudigweg, dat zij met haar gekraak op moest houden, wanneer vader bij haar kwam om te snoepen. En wanneer ze naakt voor hem stond moest ze zo'n drukte niet meer verkopen ... Vader kende dat al zo lang. Mannen houden niet van die opdringerigheid en Vader was er al aan gewend. Toen hoorde ik een schreeuw, gerén en gebonk, en nog een slag. Ik vond haar onder aan de trappen terug. Tegen mij riep ze:

„Was jij hem even, Frederik, ik ben er niet toe in staat. Mijn God ... wat 'n ellende.”

Erica bloosde! Anna was in geen velden of wegen te zien, de vrouwen waren bezweken. Tegenover mij was René 'n wildeman. Hij gooide met alles naar mijn hoofd, maar de vrouwenbandiet was weer ingeslapen, ik poedelde hem af en stopte hem onder het spanlaken in bed. Nu begon het opnieuw, eten en drinken vliegen door de kamer; aan handen en voeten gebonden, spuwt hij me in mijn gezicht, 'n echte gek. Volslagen krankzinnig? Als Karel wil weten wat er eigenlijk aan de hand is, wil Erica niets zeggen. Hij dwingt haar op te biechten, we moeten elkaar alles vertellen, we moeten weten hoe de zaken staan. Als Erica hem vertelt wat er also uit dat mondje kwam, gelooft Karel het niet en maakt het hierdoor nog erger.

„Zou ik er dan om liegen?” zegt ze. „Moeten wij ...” Verder komt ze niet. Ze gaat tegen de vloer. Karel ergert zich. Het huis staat weer op stelten, de persoonlijkheden worden geknakt ... een kind is ons de baas. Maar dat is René zélf niet meer, dit is 'n ander. Dus toch is het mogelijk, dacht ik ... dat een astrale persoonlijkheid zich meester maakt van 'n kind? Moeten wij hier bezetenheid aanvaarden? Wat voor verschijnselen hebben wij al gezien, leren kennen? We hoorden heel de dag gejack, alsof we 'n hond aan de ketting hebben gelegd, zó voelt dit jonge leven zich geslagen. Het hart draait zichzelf om, waardoor Erica bezweek, want dit was niet menselijk meer.

De volgende dag precies hetzelfde liedje. Ik stelde vast, dat, wanneer men, dat wil zeggen wanneer een vrouwenhand aan dit lichaam komt, de ziel en de persoonlijkheid zich geprikkeld voelen. Er komen werelden tot bewustwording, die dan in korte tijd beleefd worden en wonderlijk zijn bedacht, bewuster zelfs dan wij volwassenen kunnen bedenken. Ik weet hoe Erica is ten opzichte van haar moederlijke gevoelens voor Karel en zichzelf ... Ze is vrij, voelt zich ook daarin natuurlijk en kinderlijk naïef, zodat dit gezegde haar tegen de grond sloeg. Wij weten wat wij te bespreken hebben; Karel als dokter heeft altijd iets nieuws, maar we letten op, dat er geen woord tot het jonge leven doordringt. Maar het is heel iets anders. René zuigt het uit ons in zich op. Dat kan hij, waren mijn laatste gedachten voordat hij van ons heenging. En daarvan wordt 'n seksuele hutspot gemaakt, waardoor het lichaam spreekt: en de ziel én de persoonlijkheid gedwongen zijn te luisteren. Ik vroeg me af: kán ook het organisme praten? Heeft het aan de ziel iets te zeggen? Ik moet het wel aanvaarden, doch dan zijn dat die prikkels, wordt het extase ... zijn het die seksuele kletspraatjes waar dit leven vol van is. Ik tekende dit alles slechts even aan, omdat wij geen tijd hadden om even rustig te denken, zoveel kregen wij te verwerken.

Zo bleef het. Fit en sterk, maar geestelijk abnormaal. In veertien dagen zagen wij hem veranderen. We dachten: dat gaat goed ... Maar we hadden alweer te vroeg gejuicht. De jongen rende als 'n gek het huis door. We hadden er geen erg in, want hij kon soms als 'n normaal kind 'n gesprek voeren en dan babbelde hij met zijn moeder, Anna, Karel en mij. Wel stelden we vast, dat zijn geheugen had geleden. Als bij 'n baby kwamen de klanken over zijn lippen, niets kon je ervan begrijpen of verstaan, zo onduidelijk was zijn gepraat. Ik dacht, dat hij al zijn krachten verloren had en van voren af aan moest beginnen. Een verschijnsel, dat ik alweer niet kende. Maar ineens zagen wij hem anders.

Dat was op 'n morgen, toen hij met Anna in de tuin was. Hij vliegt van haar weg ... rent naar het volgende huis, springt het kippenhok binnen en begint daar een ware slachting onder de dieren. Hij heeft het over een pak. Hij

zou zorgen, dat ze een nieuw pak kregen, dat had nu al lang genoeg geduurd. En vanzelfsprekend, moesten ook zij het bad in.

We kregen hem te pakken, een geplukte kip in zijn handen. Eén vinger zien we in de kip ... hij wilde eitjes hebben. De mensen verklaarden hem voor krankzinnig. Uren in de omtrek werd er over hem gepraat en het droevige gebeuren werd het praatje van de dag. Hoe er geroddeld werd, dat was nog het ergste van alles. Hierdoor zijn Erica, Anna en Karel kapot. We kunnen er niets aan veranderen, dacht ik, het is droevig ... vreselijk is het, maar wat wil je?

Wij zaten tot aan onze lippen in de narigheid en de ellende. Vele mensen zijn er, die ons hun harten lieten zien, andere mensen hebben pret in ons ongeluk, ze genieten. Anna durfde de straat niet meer op, Erica sloot zich op in haar kamer. Karel was sterk en bewust ... Hij daagde hen uit, maar de ongelukkigen gaven geen kijk, vanachter hun maskers vandaan voerden ze een gevecht met ons allen en slingerden ons over de straat. Ik zou een boek kunnen vullen, zoveel geroddeld en kletspraat hoorde ik. Wat weten de mensen toch veel van anderen. Universiteiten komen op je af. Ze dragen je weg om je bewust te vermoorden. Ze komen tot je om je te beklagen, maar dat is alleen om het verder te vertellen. Het vreselijke ervan is, dat zij er God bij halen. Mensenkinderen, toch, wat zijn die lui bezocht! En opnieuw hoorden we van alles, veel nieuws was er ook bij, doch meestal de moeite niet waard om te overdenken, voor zover het geen problemen waren voor elk mens, voor ál het leven van deze wereld. Ik had er al veel van een plaats gegeven in het boek, dit overtrof het vorige.

Toen heb ik ons huishouden bijeen geroepen. Eerst heb ik Erica een gevoelig pak slaag gegeven, daarna Anna, die even later weer in staat was om haar taak af te maken. In één dag was ik zover. Ze daagde toen de roddelaars weer uit ... Natuurlijk, de intellectueel denkt hier anders over. Mensen met een klein beetje verstand voelen het leed en smart van de ouders en die mensen geven je hun steun. Het zijn juist de domme mensen. Wat kunnen die 'n kwaad doen. Ik weet wel, de domme mensen hebben de genieën der aarde de nek omgedraaid ... ze werden op brandstapels gesmeten en hun Tempels werden in brand gestoken, bewust werden zij koud gemaakt! Hier kun je niet tegen vechten. Je zou denken, dat je in een bewuste eeuw leefde, maar dat is niet zo. En uiteindelijk kom je zover en geef je alles over.

Die dag was de jongen volslagen krankzinnig. Het schuim lag op z'n lippen. We hadden met hem te doen, maar waren machteloos. Wat zal Karel doen? Hans was alweer naar Berlijn met z'n Hansi. Ze zijn een avond bij ons geweest, een avond van koud gepraat, van leegte, omdat Hansi ons allen bewust uit de hoogte behandelde. Een uurtje waren ze, op visite, toen moest

ze alweer weg, haar honden hadden haar nodig. Wellicht kom ik er later nog op terug om je ook daarvan het een en ander te vertellen.

Hans ging op onze gek niet eens in. René was voor hem en Hansi wind. Erica ergerde zich eraan en Karel eveneens, ik vond Hans nu goedkoop, nietszeggend, een druktemaker. Maar Karel hield contact met zijn collega's. Van Duin gaf hem raad ... andere psychologen wisten er het hunne van, om tenslotte bij mij terug te komen met de vraag: wat denk jij ervan, Frederik? Wat moeten we toch beginnen.

Ik zei hem, dat we de zaak nog even moesten aankijken. Wellicht kwam er nog verandering ten goede. Maar er kwam geen verandering meer, René bleef nu opstandig. De ziel overheerste het lichaam. De persoonlijkheid verwerkte het innerlijke gedoe volgens menselijke ouderdom en wij betraden seksueel gebeuren, dat wij van hem echter niet wilden horen. Leuke, mooie dingen, kwamen er niet meer over de lippen. Wat vroeger soms wijsheid betekende, was nu vuil gepraat. Lieten wij hem even vrij, dan zag je, een hond, die zich bewust werd van ruimte en vrijheid. Hij sprong tegen je op, kronkelde met zijn ganse lichaam en blafte van blijdschap, alsof hij zeggen wilde: Gaan we uit, baas? En mag ik met je mee? Mag ik heus loslopen? Mag ik met je mee het bos in? Neem je me mee naar buiten? Fijn hoor, o, ik ben je zo dankbaar en ik zal een brave hond zijn. Je zag, je voelde die dierlijke neigingen en walgde ervan. Je voelde je misselijk worden, doch even later beet hij je onverwachts in je benen of er vloog een kopje, een vaasje naar je hoofd en beleefde je 'n oorlog in huis.

Dat ging zo week in en week uit. Er waren weken, die draaglijk waren, en dan kregen wij weer hoop. Tóch kwam hij er niet onderuit. De ene dag onder het spanlaken, morgen weer wat meer vrijheid. Vuil gepraat, met kinderlijke naïviteit. Gehoorzaamheid naast brute kracht, wellust, afbraak. Al de menselijke eigenschappen voor goed en kwaad kregen door hem de gelegenheid zich op kracht te manifesteren en dan zagen wij de poppen dansen. Elke karaktertrek zwiepte hij op tot grote hoogte, maar het draaide altijd uit op de blote billetjes van Anna, moeders blote nek, haar onfatsoenlijke wassingens ... waar men hem toch nooit bijhaalde en die voor Erica de uren waren van kuise arbeid en menselijke zorgzaamheid jegens haar kasteel.

Als je hem die woorden hoorde uitspreken, dacht je, dat er ook in hem een eigen universiteit leefde, een woordenboek bezig was zich te manifesteren aan ons ouderen, omdat hij er toch nog nimmer één woord van had gehoord. We wisten wel, dat hij veel had opgevangen, veel had gekregen door die paar dagen onder de kinderen zijn ... maar er waren woorden bij, die door ons allen nimmer gesproken werden. Hoe komt hij aan „onfatsoenlijke wassingens” en „Jezus aap”, aan „uitgestalde blote bil, wierookwind, blamagegedoe”? Wat

te denken van „engelen-kreng”, „vossenliefde”, „uitgestalde nier”? Om gek te worden, zoveel kregen wij naar ons hoofd geslingerd.

Ten tweede male zag hij gelegenheid te ontsnappen en rinkelden de ruiten. Angstig werd het. Wij deugden niet als bewakers. Zo bleef het, vastgespijkerd aan zijn bed, schreiende vrouwen om hem heen, mannen, die geen raad weten, dokters die machteloos staan voor alles en alléén hun spuitje kunnen geven om het laatste beetje gevoel te doden. Dat kan elkeen, zei Karel, daar is niets aan. Ik geef het op.

Ik schreef neer:

Wat René van plan is te doen, grenst aan het ongelooflijke. Ik kan er niet meer bij. Ik ben uitgedacht, ik ben zo moe als 'n hond. Ik geef het op. Althans voorlopig, wat ik nu zie rukt alles wat ik tot nu beleefde en dacht te begrijpen uit het verband. Wij krijgen laag-bij-de-grondse dingen te zien. Uitsproken, dierlijke verlangens zijn het. Niets meer, maar ook niets minder. Van spreken komt niets, ze lachen me nu niet uit, ze vinden me droevig. En daar kan ik bijna niet tegenop. Soms overvalt het me en loop ik het bos in om me uit te schreien. Ik ben toch waarachtig niet zielig, nu ga ik eraan denken. Geloofsbezwaren zijn er ook. Waar ik nooit aan gedacht heb, overheerst me ... Ik krijg ruzie met alle mensen en val de kerk aan. Ik kan niet meer horen, dat God 'n ploert is, wij ménsen zijn het! Karel slingert me al deze dingen naar mijn hoofd en Erica doet er soms iets van haarzelf bij. Dat maakt me droevig. Ik onderga het, maar je moet niet vragen hoe!

De verschijnselen zijn van dien aard, dat ik er geen woorden meer voor vinden kan. Ik prakkizeerde me gek, maar ook ik stond stil. Juist nu! Ik straalde niet meer, ik zag mezelf lopen, ik zag 'n door de knieën gezakt iemand voor me uit gaan, die hemel en aarde torste. Ik was dat! Ik zélf. Ik volgde die vooruitgelopen schim van mezelf. En toen begon ik weer te denken, in een andere richting. Wat er nu in mij kwam, dat deed me weer goed en ik kon weer verder.

Het was, alsof de natuur tegen me zei: als hij stilstaat, sta je ook stil! Stommerik! Sufferd! Sufferd toch! Als hij lééft, leef jij ook, zuurbrom, armoedige! Als hij in opstand komt, ben jij het die hem er weer uittrekt. Stakker, stakker ... hemelshoge overhemd? Toen schrok ik en juist dat schrikken was het, waardoor ik weer mezelf werd. Het was een woord van René! Hemelshoge overhemd ... zei hij op een morgen tegen me. Ik strikte toevallig m'n dasje. Wat heeft dat weer te betekenen? Ik polste hem, maar kreeg geen woord, géén gedachte toegezonden. Plotseling zei iemand tegen me:

„Is de hemel dan niet geboord? Dacht je, dat de hemel geen boordje om had? Kijk zélf, oude gek? O, vergeef het me. Ik ben nu eenmaal zo, Frederik.”

Het was, of ik 'n kus kreeg, toen ik mijn naam hoorde uitspreken. Geluk

stroomde m'n ziel binnen. De schim voor me richtte zich op. De last viel van de schouders en van gebogen knieën was geen sprake meer. Ik had naar mijn eigen masker gekeken. Ik had mezelf gezien en ik wist: zó gaan we allemaal te gronde, allemaal kapot en dat mag niet.

Hoogstwaarschijnlijk zie ik alles verkeerd. Ik ben er echter vast van overtuigd, dat ik in de jaren, die voorbijgingen, géén wartaal ontving. Mogelijk zie ik mezelf verkeerd en vanzelfsprekend, René. En wat de anderen ervan denken is waarheid. Maar die stem dan? Die schim van mij dan? Alles nonsens? Ben ik dan dronken? Ik heb geen druppel gehad. Ik drink hier niet, we hebben er geen trek in. Néé, ik moet het wel zo zien, als hij ziek is, ben ik het ook. Staat hij even stil, dan rust ik uit. Kletst hij, dan komt er kletspraat op mij af en heeft hij het over Anna en Erica – ik betrap er nu mezelf op – dan zie ik meer dan anders. Ik kijk dan naar Anna, ik zou haar zo willen kussen. En dat op mijn leeftijd? Ben je dan zo oud? Ik weet niet hoe oud ik ben, ik sta er niet slecht op ... heus niet. Ik zou nog best in staat zijn om te ... Mijn hemel toch ...!

Wanneer René niet meer kan, kan ik ook niets meer. Zegt hij dingen waar wij grote mensen niet aan denken, dan ontspringt in mij een fontein waar geen water in zit, maar die dan door een andere levensbron wordt gevoed. En dan leef ik weer.

Het duurde geruime tijd voordat ik wist waardoor ik zo droevig was. Toen ik het begreep ... bracht Karel hem weg ...! Ik ging natuurlijk mee, maar toen wist ik het. Ik stond nu volkomen stil!

Waarmee ik bezig was, zei me niets meer. Dagenlang keek ik niet naar het logboek en juist nu was er zoveel te schrijven. Ik verwerkte het innerlijk en kreeg dagen later het gevoel, dat dit alles niets te betekenen had. Dit behoorde bij de stoffelijke ontwaking. Ik kreeg dus toch gelijk, toen ik schreef:

Ik wéét het thans zeker, dat René zijn lichamelijk leven vór vooruit is. Wat een jongen van veertien jaar ondergaan, beleven moet, omdat het lichamelijke de ziel dwingt, daaraan is hij al begonnen. Hierdoor zien wij hem zo van streek. Hoe eenvoudig is eigenlijk weer alles, als je het antwoord weet.

Die hartstochtelijke neigingen hebben niets te betekenen. Ik weet wel wat hij uitspookt. Dat moeten wij voorkomen. Karel gaf hem iets te drinken en minderde het, dan stak hij zijn handen er niet meer naar uit en kreeg hij wat rust. Na wat geslapen te hebben begon het opnieuw in hem te zagen en kraakte het tevens voor Erica en Anna, waardoor ze hopeloos waren. Toen informeerde Karel eens en vond hij, wat hij geschikt achtte voor René.

Ik ga al die narigheid niet vertellen. Erica en Anna waren gebroken. Mijn God, wat moeten die vrouwen van dit leven houden. En dan Anna. Erica remde zichzelf niet af, Anna deed alsof zij gebrandstapeld werd. Ik heb er

geen woorden voor. Het is veel erger dan je leven naar een graf brengen, dit is levend begraven worden met al de narigheid van dien. Enfin, we kennen die smarten voor de mens. Wie ze niet kent en er nog praatjes over heeft, moet het eerste zélf maar beleven. Je weet nu, hoe onwaarschijnlijk je zelf bent. René voelde het. Hij wilde niet weg, ook al was in hem het besef niet, dat zijn vader en ik hem wegbrachten. Ik heb innerlijk de beste tranen geschreid, die ik, geloof ik, in dit leven zal schreien. Ik was er zo beroerd van. Onderweg kwam hij echter al tot rust. Ineens zagen we een ander kind. Hij heeft interesse voor alles, praat heel gewoon. Karel zegt: moet je dat zien. Ik zag het. In het gesticht gekomen, zakte hij weer terug, maar er is en er bleef verandering.

We nemen de zaak even op. Er zijn zo'n zestig jongens bij elkaar. Er zijn psychopaten. De rest varieert tussen half bewusten, onbewusten en zij, die ze, wat ik ervan maakte, zien vliegen. Daar behoort René bij, ook hij vliegt, de vijftig procent die hem het maatschappelijke bewustzijn moet schenken is aan de ren en heeft het over duizenden dingen. Karel is een oud vriend van de directeur-geneesheer. Het kon niet mooier. Deze man zal alles voor René doen. Dat spreekt vanzelf en voor Erica en Anna is het een grote steun. Toen René al die jongens zag, werd hij bang. De toestand werd nog even besproken. Ik hoor nog Erica's angstwekkende schreeuw tot me komen, toen ze als moeder haar gevoel voor haar kind vertolkte!

Dat „O, Frederik, onze René gaat weg!” drong mij door merg en been. Ik kan haar er thans alles van vertellen en ik weet het, het brengt wat verzachting. We gaan huistoe. René ziet ons al niet meer, die is in handen van 'n broeder. We rijden langs velden en wegen, we kijken naar Hollands welvaren ... De koeien daar in de weide, naar al dat machtig mooie groen, die kleuren, dat landschappelijke bezit, dat oog en hart goed doet. Ik praat niet met Karel, die is er kapot van. Ik hoor echter:

„Je zou god hier en daar ... 'n boom uit de grond willen rukken om je kind met het sap in te spuiten ter genezing, als je niet wist, dat het toch niet helpt.”

Ik zei: „Koeienmelk is nog beter, maar als je voor je ogen ziet, dat het toch maar verzuurt? En van kaas houdt René niet, dat weten we al zolang. Wat wil je?”

„Eerst een halve liter jenever, Frederik. En dan zullen we wel weer zien.”

We stoppen en drinken twee borrels. Dan gaan we verder. We denken, we denken veel. Eén ding, één leven, één hart is het, waar we zo ontzettend veel van houden omdat het zichzelf de baas niet is. O, Renétje!

Karel denkt niet lang na over alles, want dan heeft hij alweer iets te zeggen. Ik hoor alweer:

„Dáár sta ik nu, Frederik. Nu ben ik dokter. Had ik niet beter bij de koeien en paarden kunnen blijven? Ik had er dan niet zoveel weet van, minder pij-

nen, nu zou ik mijn haren uit mijn hoofd willen trekken. Ik geloof, dat ik er nu (mee) uitscheid. Geloof je het?”

„Néé, ik geloof dat niet. Wat wil je? God verzoeken om nog meer ellende?”

„Wil je mij wijsmaken, dat jij daarin gelooft?”

„'n Mens zegt wel eens meer iets wat hij zelf niet gelooft en dat toch 'n hartversterking is. Je gaat niet onder je tranen door omhoog? Wat wil je? Ik zeg je, straks roken wij de vredespijp. Ik zal een ander duifje loslaten, wellicht, je kunt het nooit weten.”

„Waar heb je het nu weer over. 'n Vredesduif loslaten?”

„Ik ben zo voor mezelf aan het piekeren, Karel. Wanneer er zo'n duifje opstijgt moet het een antwoord gaan halen in de vorm van 'n groen takje. Welnu, zo'n duif stuurde ik weg, met de groeten erbij voor Hem, om ons Renétje zo spoedig mogelijk gezond en wel terug te sturen.”

Karel lachte en ik krijg te horen:

„Jij bent onverbeterlijk. Kom, ik stop nog even. Néé, wij gaan recht op huis aan, de vrouwen wachten.”

En dan komt er ineens, zomaar ineens en volkomen onverwacht, tenminste voor mij:

„Frederik, zou Anna geen goede vrouw voor je zijn, is dat geen juweeltje voor je leven, ziel en zaligheid?”

„Man wat laat je me schrikken.”

„Moet je daarvan schrikken? Ik vind jullie het mooiste stel mensen op deze wereld. Wat denk je? Jij kunt nog best trouwen. Jij kunt haar volkomen gelukkig maken. Ik had je al eerder willen zeggen, hoe ontzettend lief Anna is. Ik ben voorzien, maar ik zeg je, indien ik alleen kwam te staan, nam ik Anna. Wat 'n vrouw is dat, Frederik. Wat voor ziel eigenlijk, als je haar zo in alles volgt, één op miljoenen. Wel?”

„Ik zei je toch, dat je me laat schrikken.”

„Heb je dan geen bloed meer in je ribben, Frederik?”

„Ik geloof niet – en jij moest dat zeker weten – dat er bloed door onze ribben stroomt. Maar ik snap je. Maar dan ben je haar kwijt, Karel.”

„Nee, dat nooit, we kopen een groot huis, jullie boven en wij beneden. Alles gaat verder ... ik zou je alleen gaarne getrouwd willen zien met Anna. Ik gun het je zo, Frederik, en Anna ook. Ik ben er dan zeker van, dat wij jullie nooit meer kunnen verliezen. Ik zorg voor alles. Ik zal als je wilt, tafel dienen, ik wil alles voor jullie doen. Erica ook! Ik weet het. Ook zij had het er eens over en juist, toen wij allen geradbraakt waren door René. Ze zei: „Karel?” en zweeg meteen weer, zodat ik vroeg: „Wat is er?”

We zaten alleen in de kamer, Frederik, en ik keek net zo verbouwereerd als jij zo-even. Toen zei zij:

„Wat zou je denken, Karel, van mijn idee. Anna en Frederik getrouwd.” Ze zegt erbij: „Denk in vredesnaam niet, dat ik deze trouwe zielen wantrouw, je zou ze door één gedachte al bezoedelen. God bewaar me! Néé, ik meen het. Ik houd zo ontzettend veel van Anna en Frederik, dat ik hun ál het goede en geluk voor deze wereld gun.”

„Wel, Frederik?”

„Je hebt me aan het schrikken gebracht, Karel. Ik kan er niet eens over nadenken, geloof je mij?”

„Waarom niet? Het is toch de eenvoudigste zaak van de wereld? Jij bent voor Anna 'n engel. Dat steekt zij niet onder stoelen of banken, dat weten wij al zolang. Waarom gun je het haar niet? Ik wed dat ze van vreugde geen raad weet. Gun je dat geluk toch, Frederik. Doe het ... je maakt er óns en René gelukkig door. Wat denk je?”

„Ik vind je voorstel bovennatuurlijk, Karel.”

„Hoe oud ben je eigenlijk, Frederik?”

„Tweëndertig.”

„Dat zou je wel willen, hè. Maar zonder gekheid?”

„Zevenendertig, Karel.”

„Man, je doet net als Erica. Vooruit, Frederik, hoe oud ben je.”

„Eenenveertig, Karel.”

„Stop. Nu moet ik 'n borrel hebben, het is jouw schuld.”

We nemen er maar ééntje en gaan verder. Karel zwijgt een tijd en komt terug.

„Ik schat je vijftig ... Ben ik er naast?”

„Je bent er ver van af, Karel. Ik zei je al, zevenendertig.”

Karel geeft het op. Hij weet wat anders en iets mooiers nog voor ons.

„Als je dat doet, Frederik, geloof ik vast en zeker, dat wij allen weer bij elkaar komen. Ik hoop het zo voor Anna. Geloof je ons?”

„Ik geloof je.”

„Maar zeg dan wat.”

„Dat deed ik al, Karel. Weet je dan niet, dat je met dergelijke dingen bij mij niet aan moet komen? Je maakt me kinderlijk verlegen.”

„Ik geloof je, Frederik. Dat ik daar niet aan gedacht heb. Het is waar, je bent onbedorven in deze zaken. Heb je waarlijk niets van het leven gekregen, niets beleefd, nooit van deze pudding gesnoept, Frederik?”

„Je bent bezig René na te apen. Hij zei dat woord elke dag wel tien keer. Maar ik ben er nu wat overheen, Karel, en ik zal je antwoorden. Ik ben het type van Anna's wedergeboorte. Wij moeten nog geboren worden. Dat is het. Ik ben heus geen heilige. Ik heb de wereld gezien. Ik was in al de grote steden van deze mooie aarde en zag juist naar dat wat verboden was en genoot er-

van. Ik at van de verboden vrucht, Karel, doch toen ik proefde hoe zuur dat ding was, ging ik aan de ren.”

Karel lacht en vraagt, ga verder.

„En toch probeer je zo'n appeltje opnieuw. Ik zag, dat de wormen eraan hadden geknaagd, vanbuiten wonderlijk schoon, vanbinnen bijt je in zo'n vette worm. Toen ik die smaak te pakken had, foei ... wat 'n stank was het.”

„Maar je wilt toch niet beweren, dat in Anna de worm zit?”

„Ik ken dat appeltje, Karel, het is 'n perzik. Nog mooier, nog lieflijker, geloof me, maar als de angst in je knieën zit? Als je denkt, dat je niets meer voor 'n ander leven bent? Als je ... ja wat al niet ... als je weet, als je boven bent en beneden, je huiselijk voelt en toch in het bos zit en eigenlijk in álles leeft, als álles tot je gaat spreken, álles je kust, je liefkoost, je vertelt van leven en dood, als je op sandaaltjes gaat, sneeuwwit, zilverschoon, je eerst dan op verhaal komt en je eet en drinkt met 'n liefde, die bovennatuurlijk is? Deel dat eens met 'n ander leven, Karel? Geef nu eens van al dat mooie aan een boom, een bloem, aan een vis in het water, een hond of een kat. Geef dat eens aan zon, maan en sterren, want zij zijn het die je kussen, je liefhebben, met je willen trouwen? Dán, Karel, sta je voor een liefde waarvan je barst, stikt, niet genoeg krijgt, die alléén door jezelf beleefd kan worden.

Wist ik het maar, kon ik het maar, was ik er maar toe in staat, Karel ... O, geloof me, Anna is het, maar ik kan het niet. Ik moet me delen en dat kán ik niet meer. Ik voel me waarlijk vierentwintig. Hoe oud lijkt ik?”

„Tweeënveertig.”

„Geen gekheid, Karel.”

„Ik meen het, je lijkt niet ouder en je bent het niet eens.”

„Nu dan, dat is omdat ik zo gelukkig ben. Déél ik dat, dan ben ik er volkomen uit.”

„Waar teer jij dan op, Frederik?”

„'n Geheimpje, Karel.”

„Ach zo. Dat kun je de kat wijsmaken. Wat denk je? Anna? Zullen wij de eer hebben jullie te mogen kronen?”

„Misschien over 'n jaar of dertig.”

„Meen je dat?”

„Waarachtig, ik beduvel je niet. Ik ben tweeëndertig, Karel.”

„Ik geloof, Frederik, dat ik je begrijp. Ik snap er niet alles van, maar ik voel je. Een echte vrouw is toch dichterbij je, Frederik. Is dat niet te splitsen? Maar ja, je bént dichterbij aangelegd. Je hebt 'n kinderlijke ziel en wij hebben rekening daarmee te houden. Is het niet zo?”

„Als je het zo wilt zien, Karel, komen wij een eind op weg. Ik houd van Anna. Maar of ik te splitsen ben? Is mijn leven waard om het te delen? Ik zou

Anna onder 'n stulp willen zetten, ja wat al niet zou ik willen doen, om haar gelukkig te zien. Ze is het zo waard, Karel, maar is het heus zo eenvoudig? Ik weet wel wat jullie zouden willen, ikzelf dacht er al zo vaak over om haar eens 'n kus van mijn leven te schenken, doch dan sta je voor de rest. En ik als man van mijn woord ben dan onmiddellijk verplicht mezelf aan te bieden, wat zij waard is, maar wat ik zomaar niet kan. Ik loop eigenlijk in een heel andere wereld, Karel, ik ben er en ik ben er niet! Het is hierdoor, dat ik René begrijp, ook Anna, jullie allen eigenlijk opvang. Ik wil het, maar ik kan het niet!”

We denken, Karel met gefronst voorhoofd. Wat bedoelen ze het goed met ons. Weer zegt hij:

„Maar dat kun je toch overwinnen, Frederik. Hoeveel mensen van jouw soort hebben het al bewezen. En het is de moeite waard. Ik gun het Anna en ik gun het jou ... vooral nu. Jullie zijn meer vader en moeder dan wij. Geef ons dat geluk. Denk erover na, tracht het met jezelf uit te maken. Het doet er niet toe hoelang je erover doet, bij ons kom je niet meer weg. Als je dat maar weet. Zonder jullie kunnen wij niet meer leven. Dan vallen we en staan we voor moord en doodslag! Weet je dat niet?”

„Je wordt bedankt, Karel.”

„Ik ben wel lastig soms, maar je kent me. We behoeven daar niet over te praten. Wij begrijpen elkaar. Ik zeg je nogmaals, Frederik: denk erover na. Kún je het niet, wat ik niet begrijp, dan houdt alles op. Maar kijk naar Anna, en de tranen lopen over je wangen. Ik heb er al aan gedacht om voor haar iets goeds te zoeken. Waarom weet ik eigenlijk niet. Het kwam zomaar in me op en toen zag ik jou in huis rondscharrelen. Hoe is het mogelijk, dacht ik, dát is de man van Anna! Vind je het onbeholpen?”

„Neen, helemaal niet, maar ik zal erover denken.”

We gaan verder. Karel heeft iets wakker gemaakt, wat voor mij alweer ingeslapen is. Ik weet niet wat het is, maar ik voel het. Anna is 'n juweel! Anna bezit álles! Wat geen duizend vrouwen bezitten, zie je bij Anna. Anna is lente! Ze is wondervol! Máár ... ik ben 'n gesplitste! Ik ben met álles en iedereen getrouwd. Weet je dat nu wel goed, Frederik?

We gaan verder en zijn bijna thuis.

„Hoe is het gegaan? Hoe is René, Karel? Hoe is René, Frederik? Hoe is ...” „Huilen jullie eerst maar uit”, komt over Karels lippen, „dan zullen we je alles vertellen. Eerst koffie.”

We zitten bij elkaar, Karel vertelt. Als ze er alles van weten, valt er stilte. Een uur lang zitten we zo, stil is het. Karel trekt 'n fles wijn open. Ook Anna drinkt meer dan ze ooit tevoren deed. We nemen nog 'n fles, nog een, we barsten van de dorst, het hart kleppert, ál de stelsels van het menselijke wezen vragen om 'n beetje, 'n slokje, zo kokend heet zijn we vanbinnen. Je hoort

niets anders dan ssssss't vanbinnen, als druppels op 'n gloeiende plaat. En weer stilte, denken, denken, tot ongeveer drie uur in de nacht. Toen kwam het eerste woord. Van Anna, die zegt:

„Ze hebben mijn kind en dat van Erica weggebracht ook. Wanneer krijgen we ons kind terug?”

Ik vlieg op en roep:

„En wil je nu juist datgene kapotmaken, waarvoor wij allen willen leven en sterven? Foei, Anna, verlang je naar 'n pak slaag? Moeten jullie 'n pak slaag hebben? Zo splitsen jullie je grote liefde voor René. Wie dat doet, Anna, lijdt armoede, die wacht elke seconde en krijgt nooit iets lekkers. Die wacht altijd, ook al krijg je harten voor niets ... hoe is die liefde? Je bezwijkt erdoor. Hoe willen jullie liefhebben, als je niet dragen kunt? Wat is deze liefde waard? Ga in de natuur, volg het leven van 'n bloem? Toen ik met Sientje buiten was, gaf het dier me alles! Alles ... voel je die liefde? Voel je dat dragen? Ik denk er anders over en zeg: proost, Renétje, op jouw gezondheid. Ik ga hem mijn gedachten sturen, mijn liefde en dat zal hem helpen. O, ik weet wel hoe jullie voelen voor je kind. Ook ik houd van hem, maar ánders. Ik wens je niettemin geluk toe. Kop op, juist nu, over ons geluk hebben we zélf niets te zeggen. Voel je je hart niet kloppen? Zegt je dit alles niets? Sterkte en geluk ... nogmaals proost!”

Anna buigt zich al, maar Karel weet nu, dat het voor mij niet zo eenvoudig is om mijn leven te splitsen. En toch, zag je die lieverd? O, die Anna, toch ... O, wat 'n mooie ziel. Gewoonweg 'n wonder. Máár?

Het wordt vier uur in de morgen, nog zitten we bij elkaar. We hebben het voor en tegen besproken en weten nu, dat wij vieren dit leven zullen dragen. De een na de ander wankelde al die maanden door dit huis, we moeten nú zorg dragen er iets van te maken, maar dan met opgericht hoofd. Knieën knikten, de een na de ander brak zichzelf, ging door leed en smart beter het leven zien en voelt nu, dat wij elkaar gelukkig moeten maken.

Ik hoor thans alléén innerlijk gefluister. Toch versta ik die woorden ... één voor één zeggen wij: Renétje is weg, maar hij zal tot ons terugkeren. En we weten allen, dat er een telepathische band is, die ons bindt, aan elkaar met-selt, als Erica zegt:

„Renétje wordt beter ... Renétje is 'n genie ... Is het niet zo, Frederik?”

Ik dacht daaraan, Erica vertolkt mijn woorden, mijn gedachten, straks behoeven wij niets meer te zeggen, doch dan lopen wij op de sandaaltjes en dragen we mooie gewaden. Is het niet wondervol? Toen gingen wij de trappen op en sliepen tot twaalf uur in de morgen ... 'n gat in de dag. Karel, die drie vrije dagen van zijn baas had gekregen, nam het ervan. Toen we ontwaakten viel er 'n floers over onze ogen. We misten iets, maar riepen gezamenlijk uit:

goddank, hij leeft nog! Hij lééft nog en (we) waren toen zo blij als kinderen. Ik kom ervoor uit ... de tranen rolden nu vrij ... en ik schaamde me er niet voor. Toen schreef ik in het logboek:

Ik moet eerlijk zijn en niets van mezelf verzwijgen. Ik houd van kinderen. Dat lijkt heel eenvoudig ... maar ik ga verder. Veronderstel nu eens, dat ik mijn eigen vlees en bloed daarginds had achtergelaten! Ik zou van mezelf een kind willen hebben. Ik ga voelen, wat het zeggen wil, je wereld stoffelijk vertolkt in je eigen armen te mogen dragen, te mogen kussen, te mogen zien als een deel van jezelf. Of ik het waard ben? Veronderstel, Frederik, dat gezond en wel te moeten missen. Er schiet me weer een verhaal binnen ... ook weer van 'n menselijke vriend. Maar ik maak het niet wakker en geef het ook niet prijs ... zó kostbaar is het. Het komt er hierop neer, dat hij zijn kind moest achterlaten. Hoe hij dat kon, als vader dan? Maar voor geen miljoen had men dat leven van hem kunnen kopen. Wat is geld? Dat léven is het. Ik stond naast hem toen hij als 'n sterke persoonlijkheid de benen nam. Mijn God, wat werd hij geslagen ... Nú ga ik voelen wat het eigen vlees en bloed je te zeggen heeft. Ik ga verlangen naar een eigen kind. Heeft Karel dat in mij wakker gemaakt?

Wat is dié liefde ontzagwekkend! Ik moet er niet aan denken, tóch zuigt het zich aan mijn leven vast.

René is weg! Maar hij is niet weg! Tussen hemel en aarde hoop ik hem terug te zien. Aan mijn leven wordt de vraag gesteld, wat ik wil! Ik weet het al ... ik stá en blijf in deze branding staan! God, mijn God, ik laat hem niet alleen! Nóóit! Liefde zal zegevieren, zei later mijn vriend tegen mij, doch op dat ogenblik liet hij het juist achter zich en in andere handen!

Zo is het! Anna moet dan maar wachten. Ze begrijpen me toch niet, al zou ik het hen ook haarfijn verklaren. Dit is niet te begrijpen, maar het leeft in mij en in hém, Renétje! Ik moet hem helpen. Ik zal hem helpen. En dat duldt geen splitsing, geen andere gevoelsbeweging of wat het ook is. Ik ga nu eerst aan mijn werk.

Maar heb ik even gelijk gekregen? Heb ik dit jaren geleden al niet gezien? Is het niet tot ons gekomen als 'n vertrouwd spook? Daarom kraakt het me niet, raakt het me niet. Ik zal er echter voor moeten werken, wij allen. Ik heb de teugels nu in handen. Kop op, ik wens je sterkte. Laat eens kijken?

Ik zou met of door een onfeilbare zekerheid nu al kunnen zeggen hoe het met hem gaat. We zullen hem ongeveer een jaar of drie moeten missen. Dat is te lang. Er komen tijden, dat hij een ietsje verzwakt, maar wat minder pijnlijk, heel normaal is en dan zien wij hem even thuis. Zomaar op visite. Erica wil hem dan thuis hebben, Anna en Karel ook, maar dan moet ik praten. En ik zál praten!

Een jaar of drie ... een jaar of drie, denk ik, vóel ik, duurt het, maar dan zijn wij er nog niet. Néén, zo tussen het zeventiende en achttiende jaar in, door vallen en opstaan, naar de ontwakings voor ziel en geest en stof. Ik zie hem nog steeds als een „geestelijk wonderkind”!

De duif is teruggekomen. In het lieve bekje 'n brief voor Frederik. Het gaat goed ... jullie zullen het spoedig horen. En waarachtig, even later rinkelt de bel en vliegt Karel naar beneden. Hij stormt omhoog. Met René is het goed, Frederik, goede nachtrust gehad. Komt best in orde. Ik geloof het van harte. Maar zo'n duifje toch. Weet je, hoe zo'n diertje voor Noach speelt? Je denkt natuurlijk dat ik onzin verkoop. Hoe kun je dat toch denken, met zo'n ernst spotten? Néé! Het zijn je eigen voelhorens. Doordat je eigenschappen krijgt die bewuster zijn dan al die duizenden andere, ga je dieper de dingen voelen. Je belééft ze nu! Je bouwt nu voor jezelf zo'n diertje op en laat het vliegen. Je geeft het gezag, het gewilde van jezelf! Juist dat, wat je weten wilt en voelt, waar je voor openstaat, zou willen leren kennen. Voel je de school, deze ontwikkeling? En dat gaat allemaal vanzelf. Je stuurt zo'n kind de ruimte in om antwoord. Ik zeg je eerlijk: ik heb er al honderdduizend de wereld en deze ruimte ingezonden, dit is de éérste die tot me terugkeerde. O, hoe wondervol is het! En dat, juist nu wij allen een stootje nodig hebben, wat ben ik gelukkig!

Je ziet aan het diertje of je zelf deugt en verkeerde gedachten uitzendt. Je weet precies of het diertje reageert, je gaat het vermogen, de persoonlijkheid ervan kennen en je krijgt het waarachtig lief. Je gaat het gewaad zien, álles, en je denkt, dat je vroeg of laat de hele ruimte in je zak krijgt. Ik heb er een terug zien komen die wandelde. Ik had hem stelten gegeven, die reeds in staat waren om tot mij terug te keren. Maar hoe? Het diertje heeft er ongeveer twintig jaar over gedaan, een lange weg was het. Dit dier had de stelten volkomen versleten en toch kwam het tot me terug. Onecht allemaal?

Geloof je niet, dat wij mensen eens vleugels zullen bezitten? Ik ben achter de ruïnes gaan kijken in het oude Egypte. Ik zag daar vele vogels vliegen, nú nog! En daar zoekt toch 'n modern Egyptoloog naar. Of bestaan die mensen niet? Ik weet wel, hij loopt zich te pletter, zó eenvoudig is het.

Mijn God, hoe is het mogelijk? Ik heb één diertje aan het vliegen gekregen! Wondervol is het! Ik zal haar verfraaien, want het is 'n zij! Mannetjes keren niet zo spoedig tot je terug. Die zien te veel onderweg. Die hebben een eigen wil en die moet je overwinnen. Het moederdierje zuigt zich vast aan je hart, je bloedsomloop, je liefde. Deze vleugeltjes zullen nog mooier worden, ik ga dat zien. En eerst dan zal zij in staat zijn de ruimte te bevliegen, te beleven, mij het kosmische antwoord te brengen, naar ik geloof een boodschap van Onze Lieve Heer! Nu stel ik me in op de gezondheid voor René, en daarvan

zegt zij mij dan alles. Ze ontvangt! Maar voor mij, ik ben het, die uitzoekt wat het is.

Nu ben ik het gevoel om een eigen kind te bezitten al kwijt. Dat machtige verlangen is alweer ingeslapen. En weer zie ik, hoe wonderlijk alles is. Karel was zo-even hier en gaf mij het bericht over René. Hij kijkt naar mij en ziet, dat ik voor het logboek zit. Hij vraagt me eerst nu:

„Wat voer jij eigenlijk uit, Frederik? Wat schrijf jij eigenlijk? Ben je aan 'n boek bezig?”

Dat is Karel. Ik zei:

„Man, wat laat je mij weer schrikken. Hoe kom je daar zo ineens bij? Zie je, zo zijn wij mensen. Je hebt mij al die tijd vanachter je masker bekeken. Je stond naast me, we leven in één huis, je kijkt, maar je ziet niets. Je zegt wel, dat je mij niet kunt missen, Karel, maar je weet niet eens dat ik er ben. Is het niet droevig? Zijn wij bewusten niet doofstom? Niet achterlijk? Wil je zeggen, dat je alles van je eigen leven weet, kent, ziet? En alles van mij? Wil je mij wijsmaken, Karel, dat je aanstonds René mist? Dat jij van deze ellende omkomt? Voel je, we bedriegen elkaar in alles. Maar wat wil je weten?”

Ik houd het logboek bij, Karel. We maken een wereldreis. We zitten op dit ogenblik nét buiten het oerwoud, doch wij gingen door de rimboe. We zitten hier en rusten wat uit. Daar stroomt een brede rivier, een machtig landschap zie je, wonderlijk is het, het slaat je menselijke persoonlijkheid volkomen neer, je voelt je 'n niet in dit geheel. We zijn door 'n rimboe getrokken, we zagen beren en slangen, schorpioenen ook, we hoorden de jakhals! Het regende, stormde, o, wat 'n reis is het. De slangen gedroegen zich als hadden zij menselijke eigenschappen en drukten je je keel dicht. Je bent van voor en achter gebeten, bloedige wonden waren het, maar zag je het kistje niet met verband? Hebben de heelmeesters je niet kunstig verbonden? Vraagt het maar aan Erica, zij weet het! Nog geen veertien dagen na de geboorte van René, gingen wij al op weg. Ik heb haar die reis uitgetekend, maar heb er nog geen woord over gehoord. Tóch reist ze met ons mee, net als Anna, wij met z'n allen. Ik ben aangewezen om kapitein te spelen. Jij stookt. Jij bent de stoker van dit schip. Want we gingen van huis weg met 'n mooie boot. Zag je al die kleurtjes, Karel?”

„Mag ik het lezen, Frederik?”

„Nee, ik denk niet voordat wij thuis zijn. Maar dat duurt heel lang, Karel, vergeet niet, wij gaan de wereld om.”

Karel vliegt naar Erica en ik hoor hem vragen – ik móét het horen:

„Weet jij, Erica, dat wij 'n reis om de wereld maken en dat Frederik het logboek bijhoudt?”

Ik hoor gekus ... en dat verheugt me. O, wat doet me dat goed. Ook Anna

krijgt haar zoentjes van Erica. Ze eten elkaar op! Ze mogen het doen, ik let wel op al het gevaar. Karel roept me toe:

„Zeg, Frederik, mankeert er iets aan mijn gestook? Zegt het dan maar. Heb je veel klachten gehad? Doen wij ons best, Frederik? Als er wilde dieren zijn, wil je me dan waarschuwen? Ik smeeek het je, houd niet op, ga verder, dat wordt 'n prachtbeschrijving, weet echter, dat je 'n mens het hart uit de ribben haalt.”

We varen verder. De tijden, die nu achter ons liggen, waren de ernstigste. En ook daar kwamen we door. Er zijn heel wat jakhalzen neergelegd. Wat stinken die dieren. Ik heb liever met bruine beren te doen en ook 'n slang valt wel mee, je moet die diertjes leren kennen. Als je ze kent beschouw je hen als je vrienden. Je zit er gewoonweg mee aan tafel, je deelt alles samen. Zo hoort het, maar de mensen begrijpen het nog niet.

Het rebelachtige van René was niets anders ... ik weet het thans ... dan de ontwikkeling voor het lichamelijke. De ziel smoorde nu, zij had het heel erg te pakken. En hij als de persoonlijkheid verloor zichzelf erdoor. Schommelend dus naar een andere tijd. Dank u, mijn duifje! Dat gepraat over seksuele zaken ... komt tot hem ... omdat hij die smeerlapperij in zich opzuigt. Waren wij oudere mensen niet zo slecht, dan had het kind ook niets te snoepen. Wij zijn schuld aan al die ellende, wij, de miljoenen mensen die op aarde leven, en het kind neemt dat over. Natuurlijk, de ziel moet er vatbaar voor zijn, doch daar zoeken wij nu naar. Je bent maatschappelijk in harmonie of je bent het niet. Dát zijn dan al die bewuste en onbewuste gekken. René heeft zijn portie al gehad. We zijn er nog lang niet; hier in huis heerst nu rust!

Nu komt die leegte aan de beurt. Toen hij ging, zijn voeten over de drempel van dit huis zette, voelde ik 'n leegte in me komen. Het was, alsof er iets geweldigs uit mijn leven stroomde en met René verdween. Ik dacht erover na. Nu weet ik, dat dit ons contact is, ons leven, onze zielen zijn het. Hij is weg, maar hij kan niet wég zijn, hij moet er nog wezen. Dat wordt nu door mijn duifje voorkomen. Het diertje nestelt zich in René's hart. En dat ben ik. En René heeft reeds van baby af zijn duifjes aan de ren en aan het vliegen, zodat ik kan rekenen, dat wij elkaar niet zullen verliezen. Voorheen noemde ik dit „telepatie”, nu is het voor mij „universele eenheid” met 'n mens geworden. En als dat ontwikkelt, sterker wordt, ben ik daar, is hij hier, staat hij niet alleen in en voor zijn strijd, maar gaan we één weg, beleven wij één leven, doen wij juist dat, wat de „Apostelen van Christus” kregen, ontvingen: het is liefhebben! Alles! Dragen is het, dienen, de ene openbaring krijg je na de andere, áls we slagen. Maar we zijn al geslaagd, anders had ik deze werking niet gevoeld.

Deze leegte vul ik nu op. Vanzelfsprekend is, dat de ruimte die ons scheidt

... door hem en mij beleefd moet worden. Dat voel ik. En ik wéét al zo lang, hoe wij dat moeten doen. Juist, Renétje, we gaan weer slapen! O, mijn hemel, wat leer ik vandaag een massa. Ik ben je niet kwijt, integendeel, ik krijg je nu schoner terug, inniger zelfs, met alles wat je mij te schenken hebt.

Alles is stoffelijke groei!

De rest is geestelijke ontwaking. Voor ziel, geest en leven!

Leven, ziel, geest, stof ... rara, wat is dit alles in één wereld te zien? Hiervoor wil ik leven en sterven, als het mag, ik wil geen fouten begaan. Het leven gaf René werking ... De ziel voelt ... De geest heeft een andere taak, de stof als het lichaam sluit dit Goddelijk product af. En elk deeltje heeft een eigen deur, die door ons mensen geopend kan worden, maar waarvan Hij een sleutel heeft. Voor vandaag weer net voldoende.

Hans en Hansi ... staat er geschreven. Wij hebben hen de laatste tijd niet meer gezien. De avond, dat ze hier waren, was er geen contact, dat had niets met vriendschap uit te staan. Hansi was bewust bezig om ons van Hans te verwijderen. En het lukt haar! Hans vliegt erin! Hans begrijpt niet, althans niet meer, wat vriendschap is. Hij staat onder haar invloed en doet wat zij hem voorschrijft. Hansi is nu al bezig Hans te vernietigen. Als je dat als mens goedvindt, toestaat, dat 'n andere persoonlijkheid je dwingt de liefde van je eigen bezit, van je vrienden, te bezoedelen, dan ben je zwak. Nu valt je masker en zien wij, dat je op Hans als het erop aankomt niet kunt rekenen. Dat wisten we al zolang. Smoesjes verkopen kunnen we allemaal. Nú zie je het weer ... Hansi, zijn liefde is het, breekt het goede. Dat is 'n graf graven voor jezelf, omdat ik geloof, dat het goede tóch zegeviert!

Hans is nu 'n dweil, 'n mat, waar zij haar voeten aan afveegt. En dat (voor) zo'n geleerde. Dat noemt zich psycholoog. Hij ziet nu al niet wat er gaande is. Hansi zat hier als 'n sfinx, maar een doorzichtige, een, die je in de goten kunt vinden. Ik noemde het markt bewustzijn. Het kost je niets. Het is schandalig goedkoop. Het is te koop, maar de mensen kijken er niet naar. Hans kocht er 'n schip voor, bepakt en geladen keerde hij huiswaarts. Alles gaat straks overboord. Deze sfinx is 'n geboren straatmeid. Ze heeft dierlijke allures, die je op haar gewaad ziet, op haar lippen, in haar ogen; haar ganse bouw spreekt ervan. „Unheimlich ... O, ich liebe Tiere (Akelig ... O, ik houd van dieren).”

En daar wacht ik op. Hans verongelukt? Hij zal haar spoedig vergeten. Ik wed met alles wat ik heb, dat dit slechts enkele maanden duurt. Wat ik er zo terloops van hoorde, wijst reeds in die richting. Karel had iets gehoord. Erica ook, de mensen komen het je thuis vertellen. Peter is vals, Renétje? Wat ben jij 'n wonderlijke gek ... Zuig nog meer van al deze dingen in je op, lieverd ... Miljoenen mensen zullen je er hun bloemen voor schenken.

Ze wil uit. Ze wil „Spaß (plezier hebben)” ... maar de goede kern van

Hans slikt dat niet lang. Ze wil „nach Paris, nach Londen, nach New York”, maar Hans heeft een inrichting, die vanuit de goede kern werd geschapen en waarvoor hij zijn leven kreeg. Dát redt hem! Dát is ook het einde van zijn vlucht ... zijn liefdesgedoe ... maar ik zie hem als 'n zwerver, de flarden vliegen eraf. Zag je dat schooiertje?

Grote dingen werpen hun schaduwen vooruit. Onechte dingen modderen steeds laag bij de grond. Hans is 'n heer, 'n gentleman ... voor vijfenzeventig procent, de rest is bezig zichzelf te leren kennen. Die pudding smaakt hem niet. Maar ik wacht af, want komen doet het. Hij speelt niet láng voor slaaf, hij neemt geen bedrog, hij niet!

Ik ga wandelen. De natuur helpt me. Ik ga mijn duif voorbereiden om te vliegen. Ik moet met haar leven praten.

Tot straks ...

Frederik, Hansi moet weg

Wij hebben een barre winter achter de rug, een afschuwelijke tijd voor ziel, geest en lichaam. Wat wij die dagen moesten meemaken, gun ik mijn ergste vijand niet; zo beefden we van inspanning, doodmoe waren we, toen René ons moest verlaten. Hoe zijn wij er doorgekomen, vraag ik me nu af, nu ik weer op mijn bankje zit en van al het schoons, door Moeder Natuur geschapen, kan genieten. De lente zuigt mijn leven in zich op, of is het net andersom en gaan die krachten van mij uit. Maar, komt er in mij, kan een mens tevreden zijn? Is een mens ooit tevreden, kan hij tegen zichzelf zeggen, nu heb ik alles? Ik ben van alles voorzien? Ik heb thans hemel en aarde in mijn zak? In mijn innerlijk heersen rust, tevredenheid, ik ben in harmonie met alles!

Nu René weg is, staan wij met lege handen voor elkaar. We zijn iets kwijt, iets schoons, waarvan je voor enkele weken alléén narigheid beleefde, geeft, nu het weg is, leegte, armoede, ellende, het nam ons geluk met zich. We zoeken elkaar, we kijken elkaar in de ogen, we vragen: heb je niets voor me? Dacht je eraan mij iets te schenken? Had je mij iets willen vragen? Doch er is niets. Wat je dacht bleek niets te zijn, want boven is het kamertje leeg, en het leven, de ziel, de geest, de stof leeft nu ergens anders. En wij?

Nu is het, alsof het léven in de mens iets voor de persoonlijkheid te schenken heeft. Het is een stem die je kunt beluisteren, indien je ervoor openstaat. Het is alsof je een nieuw leven moet beginnen, maar je weet nog niet hoe. En daar pieker ik nu over.

Als je loskomt van jezelf, je overgeeft aan de krachten in de natuur, ben je soms zo gelukkig, dat dit leven tot je spreekt en iets van het ongekende aan je ziel en zaligheid overhevelt. Ik heb dat al eerder ontdekt, door het bijhouden van het logboek bijvoorbeeld kreeg ik van alles toegezonden, dat ik later in de natuur terugvond. Je weet dan niet waar al die zinnen vandaan komen; wij vroegen ons destijds af, of het „inspiratie” kon zijn, zodat ik maar zeg, dat ook de natuur ervoor openstaat. Alles heeft tot ons leven iets te zeggen, wanneer je al inspirerend de dingen ondergaat.

De vogelen tjilpen, ze praten en zijn gelukkig. De mensen wandelen in deze prachtige lente, maar hebben hun problemen, waardoor ze deze schoonheid niet zien, niet kunnen beleven, omdat de dagelijkse dingen dit gezag overheersend teniet doen. En dan sta je weer vreemd voor Gods geschenken, niemand kan je helpen, alléén moet je alles verwerken. Is er geluk denkbaar?

Waar het mij om gaat is het volgende. Ik ben René kwijt en René is voor mij het geluk. Ik ben bezig Socrates te volgen, want die man is door het

denken aan ons universiteitswerk begonnen. In mijn leven zijn geen gewetensbezwaren, niets is er, wat mij zo van streek kan maken, dat ik er huilende van bezwijk. Wat voor 'n ander mens bezit en rijkdom is, het goede van deze wereld, werd voor mij het ziektebeeld van 'n kind, waarmee ik nu rondloop. Ik zit aan dit leven vast en dat vind ik goed, omdat het mij gelukkig maakt. Ik heb niets anders, ik zou ál mijn bezit willen geven, indien ik René bij mij terug had. Maar dat kan niet! En daarvoor moet ik denken, ik moet thans op eigen benen staan, wil ik bereiken, dat mijn leven straalt, openstaat voor al het andere, of ik word zwaarte, drukkend, dat 'n ander niet moet.

Maar er is reeds verandering gekomen. Doordat ik nu aan mijzelf denk, komt René wat dichterbij mij. Stel ik mij voor de natuur open, volg ik het leven rondom, dan, je gelooft het niet, loopt daar René voor mij uit. Zijn schim is het ...! Ik weet wel, het is mogelijk uit herinneringen te putten, maar daar pas ik wel voor op, ik kén dat verschijnsel. Nee, dit is anders en nieuw voor mij.

René loopt hier en ik zie, hoe zijn schouderjes doorbuigen, hij draagt een zware vracht. En ik ben léég op dit ogenblik, ik geef me volkomen, want ik wil hem helpen.

Zie je, ik ben bezig mijn eigen toestand wat kleur en verstand te schenken. Ik moet deze leemte opvullen met iets goeds. Ik ben het type niet om me nu blind te staren op één punt, René, zijn kamertje, zijn doen en laten, al die ellende, waarover Anna en Erica het nu hebben ... Ik wil dat niet, want nu sta ik stil!

René draait hier eigenlijk in het rond. Hij zoekt mij. Hij wacht op iets, wat toch niet komt. Hij wil verder, maar hij kan niet. Ik ga voelen wat het is, want ik wil mijn geluk terug, mijn contact met een dierbaar leven opnieuw bezitten, waarvoor ik lééf en sterf. En nu denk ik aan mijn duifje.

Ik ga thans begrijpen hoe zij voor me werkt. Doordat ik mezelf volkomen openstel voor René, zijn wezen en zijn leven, vliegt boven ons beiden mijn duifje, dat door mijn denken en voelen, de wil om te dienen en om te helpen, gestalte heeft gekregen, die voor mij niets anders is dan gevoelskracht tengevolge van mijn diepste verlangens. En daar vliegt ze, opgebouwd door 'n menselijke wil, met wat reine persoonlijkheid bezielde en een kloppend hartje, dat tikt voor twee zielen. IJlheid is het, de omzwevende werkelijkheid van 'n band, van levens, die álles voor elkaar over hebben!

René is aan het verkennen en ik niet minder. Erica kreeg tijdens haar dragen diezelfde trekjes toegezonden, die echter door Van Stein werden afgemaakt. Nu zie ik de offervaardigheid levendiger dan ooit een eigen wereld vertegenwoordigen, een waar ik mee te maken heb.

Ik maak me leeg, maar mijn ziel krijgt vleugels. En dat moet nu het contact

worden met René's leven. En dat op afstand! Ik heb in het Oosten gehoord, dat je op afstand mensen kunt genezen of vermoorden. De feiten spreken voor zichzelf en die hebben voor al die landen reeds een eigen zelfstandigheid bereikt. Daarover valt dus al niet meer te twisten. Als je die mogelijkheden hoort, geloof je het niet. Maar wij nuchtere Westerlingen weten er nog té weinig van. En toch ... waarnaar zoekt een Egyptoloog? Wat wil die man van al dat Oosterse weten? Waarom hebben ze hier 'n faculteit van gemaakt? Om al die poppetjes wereldse betekenis te schenken! Het leeft dieper onder de aarde dan wij denken. Zij haalden die schatten bewust en onbewust voor duizenden ogen naar de oppervlakte van ons dagelijkse leven en gaven hem ziel, geest, leven en persoonlijkheid. En zie, dat vloog nu boven hun hoofden rond en sprak als nimmer nog één wijsgeer heeft gekund! Nonsens?

Ik wil die weg volgen en, al zeg ik het zelf, ik ben al een eind gevorderd!

Ik kan thans waarnemen, dat René bezig is z'n omgeving te verkennen; intussen zoekt hij mij op. Hij is reeds in mijn omgeving, zoekt me, maar volgt nog een verkeerde weg. En nu het grote verschil ... wat vroeger in de slaap geschiedde, is nu dagwerk, wordt dagbewustzijn, want dag en nacht is er éénheid voor ziel en geest. En dit maakt me gelukkig!

Onze eigenschappen voeren ons nu tezamen. Het gevoelsleven is het, dat die sensitiviteit heeft, of het was niet mogelijk. Erica en Anna behoeven er nog niet aan te beginnen, Karel ook niet. Ze denken verkeerd, ze zijn te aards, denken te stoffelijk. Dit is voor de ziel!

Omdat wij kinderen zijn, lukt het wellicht. René is oud en jong en ik ben niet anders. Toch hebben veel mensen dit. Je hoort er telkens van, maar we begrijpen het nog niet. Moeders beleven heel veel van deze éénheid, hoe dieper en waarachtiger zij liefhebben, des te scherper voelen ze hoe hun liefde het maakt. En ook die mensen bezitten zo'n duifje, waarmee ik maar zeggen wil, dat het toch niet zo onmenselijk is. In het Oosten noemt het priesterlijke ik het: „Universele Eenheid”!

Ik wil dat leren om René'tje te steunen, ik mag hem daar niet alleen laten. En ik geloof nu, dat dit zijn redding zal zijn. Zie je, daarom trouw ik niet met Anna. Als ik dat doe, splitst mijn ik zich en staat René daarginds alleen. Nu ga ik, geloof ik, begrijpen, waarom ingewijden niet willen trouwen. Of Boedddha gehuwd was, weet ik niet, ik meen van wel, althans voor hij zijn zending begon, maar er zijn anderen, die er niet aan wilden beginnen, omdat zij dan hun levens zagen gesplitst. Ik voel nu, wat een vrouw te betekenen heeft voor zo'n zielemens, ze verliezen zich in en door het stoffelijke waaraan ze vastzitten.

Maar ik voel tevens, dat, wanneer je dat wél kunt, je dan een héél andere wereld betreden zult, waarin je een liefde ontvangt, die boven alles gaat en

waar wij mensen nog geen weet van hebben. En vergeet niet ... ook God is Vader en Moeder! Ik denk dan ook, dat al die heiligen de voorzichtigste weg gekozen hebben, omdat ze voor zichzelf geen risico's durfden aanvaarden, willen zij hun taak afmaken en het „nirwana” op aarde brengen. Zij sloten zich voor het stoffelijk denken en voelen af, bleven zichzelf en hielden de deuren van hun kasteel gesloten voor alles, wat maar enigszins vrouwelijk of moederlijk deed! Maar of ze het beoogde doel hebben bereikt? Zei ik niet, dat dit universeel parasitisme is? Wat willen mannen en vrouwen beginnen, als ze voor zichzelf en anderen wedergeboorte aanvaarden, doch géén levens scheppen en dus kans geven om hier terug te keren? Maar daar heb ik het nu niet over. Je ziet echter, dat we dadelijk in conflict komen met angstige wetten, die, geloof ik, de heelalgraden vertegenwoordigen en waardoor wij mensen en alle leven geschapen werden. Ik denk niet, dat je die dingen bedriegen kunt!

Enfin, als ik me openstel voor Anna, zit ik aan haar leven vast. Ik weet natuurlijk niet hoe ik zou voelen, zou handelen, wanneer ik maar nét de dertig had bereikt. Thans is dat heel iets anders en gooit het juist dat gewicht in mijn levensschaal, waardoor mijn ziel weigert. Maar ja, voor God is alles mogelijk.

Ik ga hier nog even op door, want ik ben er nog niet. En het is daarenboven de moeite waard; je krijgt er ruimte door voor jezelf.

Ga ik in Anna over, dan loopt zij mij in alles achterna. En dan ben ik niet in staat René te helpen. Dan zuigt niet René zich aan mij vast, maar Anna, en ik ben dan gesplitst, ik leef dan op halve kracht en wij krijgen nimmer René terug. Wat weegt nu zwaarder? Of verbeeld ik me maar wat? Maar dat geloof ik niet, want dáár loopt Renétje! Hij vraagt naar me, hij zoekt me, hij heeft hulp nodig. En waar is Anna? Nergens! Die is thuis en zoekt, kijkt naar alles, zou dolgaarne alle ellende opnieuw beleven, als zij René maar bij zich had. En Erica is niet anders. Karel schikt zich wel, maar die geeft het niet alleen geestelijk over, ook stoffelijk, hij wacht, maar dat kan iedereen.

Toch is er nog iets anders. Veronderstel, dat Anna nu eens net als ik bezig was René te zoeken. Als zij net zo denkt als ik, is het mogelijk, dat zij vanuit haar wereld de jongen steunt. Verdraaid, dat ik hier niet eerder aan dacht. Als zij mijn hartslag in zich voelt, kan zij ook die van René voelen en beleven. En dan zijn we samen bezig, want ik neem aan, dat je hier geen heilige door wordt, geen wit laken hoeft omhangen, je moet het zo natuurlijk mogelijk doen, maar bewust alle liefde schenken die je te geven hebt, eerst nú dring je tot dat andere leven door en krijg je eenheid van zielen!

We zullen afwachten. Later ga ik hierop door, maar het is nieuw voor me, het heeft bijzondere aspecten in zichzelf; indien wij er het bloed voor willen

leveren, krijgt ook deze mogelijkheid gestalte en persoonlijkheid.

Ik ben en blijf op mijn hoede, want ik wil geen aanhang zijn, ik wil álles van mezelf geven, maar ik wil er ook álles voor terug hebben! Als dat eens mogelijk zou zijn!

Nu ik hieraan denk, zie ik Hans en Hansi. Ook zij hebben zich voor dit leven opgetrokken naar één wereld, maar daarin leeft duisternis. Hans vroeg me vanmorgen bij hem te komen. Ik ga er vanavond heen, want er is iets aan de hand. Hij beefde geloof ik, zei Anna, toen hij telefonisch zijn boodschap doorgaf. Ik ben nieuwsgierig.

Toch bleef ik er heel de dag over nadenken, hoe ik voor mezelf en René iets goeds kan opbouwen, waardoor in de allereerste plaats dit verlies gestabiliseerd wordt, maar vooral dit stilstaan, deze leegte, dit gemis van ellende en narigheid wordt teniet gedaan. Ik maak eruit op, dat wij mensen nóóit tevreden zijn. Wij weten het niet, wij verlangen de strijd, wij willen geen rust, wij zijn en blijven onbewust in dit grote, universele geheel. Als we het geluk bezitten, maken wij het zelf weer kapot, omdat we ons ik als mens nog niet kennen.

Hans, met al zijn bezit, is ongelukkig. Dat weet ik al zo lang. Tóch leeft er in hem 'n goede kern, maar die is zoek, zolang hij niet een gevecht begint tussen goed en kwaad in zijn leven en persoonlijkheid.

Toen ik weer boven zat te schrijven bracht Anna mij thee. Ik dankte haar innerlijk en meteen zei zij:

„Merci, Frederik ... Hoe is het mogelijk, je wordt hartelijk bedankt.”

En nu het merkwaardige ervan. Ik zei „merci”, maar Anna gebruikt dit woord nimmer. Zij stond nu in verbinding met mijn levende hart, dat volkomen openstond, zodat zij er haar deel van kreeg. Dus tóch, ondanks alles? Ik geloof, dat ik geen wit laken nodig heb. Het zou me alles waard zijn om gezamenlijk deze weg op te gaan. Als je margrietjes ontmoet, de lelietjes-vandalen tot je spreken, kun je er als levensgrote persoonlijkheid 'n kransje van maken en op haar hoofd leggen, waardoor je de universele eenheid beleeft. Je ligt nu op een heide, met boven je hoofd het rijk der hemelen en je ziet Hem, Die je toelacht en zegt:

„Laat de kinderen tot Mij komen, want hun is het Koninkrijk der Hemelen!”

En nu zie je geen maskers ... de reine klaarte is het! En toch ... ik wacht rustig af!

In deze toestand betrad ik het kasteel van Hans. Aan de deur vroeg ik al:

„Waar is Peter? Moet je zelf opendoen?”

„Dat vertel ik je dadelijk wel.”

„Waar is Hansi?”

„Ga eerst zitten, Frederik, alles op zijn tijd.”

Ik kijk hem aan en zie geloof ik alles. Ik dacht: man, wat ben je oud geworden. Waar zijn al die jeugdige trekken gebleven? Heeft het je zo aangepakt, dat gereis en getrek door de wereld met 'n mooie, jonge vrouw? Ik hoor:

„Peter heb ik de deur uitgetrapt. Hansi is nu in Leipzig, en ik maak een eind aan alles, Frederik. Hansi moet weg.”

Hij kijkt me aan. Wil hij commentaar of wat wil hij? Ik laat me alleen ontvallen:

„Wat?”

„Wist je dat niet?”

„Dat weet je wel beter.”

„Ik ben bedrogen, Frederik. Al een tijdlang ... Ik kon het niet geloven, voordat ik het bewijs had. En toch kan ik niets doen. Maar ze moet eruit, ik ben niet van plan om er een lijdensweg van te maken. Het heeft me 'n slordige veertigduizend gekost en wat er nog bij komt, maar daar is niets meer aan te doen. Eerlijk gezegd, Frederik, ik heb wroeging. De zieken lopen me achterna. Ze smeken om hulp en ik steek geen hand naar hen uit. Ik ga op deze wijze de kelder in. En dat moet ik niet. Ik ben geslagen en getrapt, maar tóch geloof ik, dat mijn betere ik het van het slechte wint. Ik móét er een eind aan maken of ik bega 'n moord. En daarvoor deinst mijn leven terug. Die slang moet wég!”

We denken. Ik voel nu, dat ieder mens 'n duifje kan opbouwen, voor de één vliegt het dier, voor de ander loopt het op stelten, totdat er geen voetstukken meer zijn, maar de beleefde en uitgezonden gedachten komen toch terug en klampen zich aan je leven vast. En nu vragen zé: wat wil je! En Hans weet het, goddank, hij weet het. En ik heb nimmer getwijfeld. Ik wist het al zo lang. Ik krijg weer gelijk!

„Hoe is het daar, Frederik,” komt er na een ogenblik.

„Goed!”

„René is weg?”

„Ja, Hans.”

„Zo is het goed, beter dan thuis. Er is toch niets aan te veranderen. Maar wat denk je van mijn toestand, Frederik?”

„Weet je al.”

„Ik moet van haar af. Iedere avond was het hier bal. Ze kreeg er niet genoeg van. Ik ben voor 'n doel op deze wereld, Frederik, geloof je me nog? Ik heb jullie schromelijk vergeten. Maar ik wil niet kapot. Ik heb van alles spijt, wroeging. Heb je medelijden met me?”

„Nee!”

„Dank je.”

„Is er niets aan te doen?”

„Niets ... Ik leef hier in 'n hel. Hoe ik ook denk, het gaat niet. Ik heb trouwens mijn zaken al geregeld. Het doet zeer, maar het is mijn eigen schuld; ik had het kunnen weten. Waarom heb je mij niet gewaarschuwd?”

„Om me te laten vermoorden, zeker.”

„Je hebt gelijk, ik zou je vermoord hebben, zover was ik van jullie weg. Wat is 'n mens, Frederik, als je niet achter de maskers kunt kijken? Alles is zo leeg, zo schijnheilig, het allerbeste in je leven vergeet je, je denkt er niet meer aan en dat voor zo'n slang. Vergif is het. Ik maak er vlug een eind aan, Frederik, dan zullen we weer praten. Als ik je nodig heb, kom je dan?”

We denken even, dan zegt hij weer:

„Wellicht ben ik nog ergens goed voor in deze wereld.”

Nu ik nadenkende ben en Hans voor zichzelf uitmaakt hoe te handelen om zo goed mogelijk van Hansi af te komen, komen er wonderlijke gedachten tot mijn leven. Ik durf die niet vertolken, toch moet ik glimlachen en Hans ziet het. Hij vraagt direct:

„Waarom lach je, Frederik? Als ik je niet kende, sloeg ik je tegen de grond. Maar ik begrijp je niet. Wat heb je? Mag ik het weten? Kerel, wat ben je veranderd. Ik ken je niet meer, ik geloof, dat de natuur je al achterna loopt. Onderzoek je nog? Ga je verder?”

„Daarom glimlachte ik, Hans. Bewaar me, moet ik om deze ellendige zaken lachen? Hoe kun je er één seconde aan denken. Néé, het is heel iets anders. En ik geloof dat ik het zal zeggen ook. Je moet me helpen.”

„Zeg op.”

„Luister. Toen wij zo-even zwegen, overdacht jij, hoe je van die slang afkomt en ik dacht juist aan je werk en je taak voor deze wereld. En toen, ineens, zag ik mezelf in je inrichting.”

„Gek?”

„Nee, bewust, ik wilde een kuur van je hebben. Ik zag mezelf onder al die mannen. Ik doe het, Hans. Als je gereed bent en jij weer dag-in, dag-uit voor je zieken leeft, kom ik. Ik sluit me voor enkele maanden onder je zieken op.”

„Ben je stapel geworden?”

„Ik niet, Hans. Ik weet nu waarom ik dat doe. Ik wil alles van die mannen weten. Ik wil weten hoe ze zich voelen en hoe al die toestanden zijn. Ik wil met hen eten en drinken en praten, slapen, opstaan en de dagen van de week doorleven, kortom alles. Help je me?”

„Dat heb ik nog niet beleefd, Frederik. Als je wilt, mij best. Je zult je zin hebben.”

„Maar als patiënt. Ik wil alles meemaken.”

„Dat kan! Ik zal je waarschuwen.”

Toen ging ik naar huis, Hans maakt zich vrij. En wij hebben hem terug. Goddank, wij hebben Hans terug! In mijn dagboek staat:

Hans is teruggekomen. Hij ging op reis, maar hij vergat, dat wij er nog waren. Toen men hem onderweg bedroog, vloog hij tot ons leven terug. Heb ik even gelijk gekregen? Het rood van haar lippen had de koude van de dood en Hans kon dat niet verdragen. Geen ziel, dan die voor narigheid, bezat ze, een geest voor ellende, die nimmer vreugde kan geven. Arme Hans, een dure les! Maar hij kan ertegen. Geld heeft nu geen betekenis. Wél ernst, en mensenkennis. Ook het binnenste van je ziel krijgt nu 'n wit laken om, Hans voelt dat. De zieken lopen hem achterna en dat is het hoogste bezit voor zijn leven, de kern, het goede, dat eens het kwade moet overwinnen en de maskers wegrukken.

Hansi, Hansi toch ... Had het niet anders gekund? Je hebt geen liefde. Je voelt geen liefde ... Het was waanzin dat te veronderstellen. Ik zag het, ik wist het, maar dat het zo spoedig zou geschieden, dát wist ik niet! Ik geloof, dat ook voor ons zulke boodschappen kunnen groeien, in de tuinen van Onze-Lieve-Heer staat van alles, maar je moest geen Hansi heten.

Ik ga me verkleden. Ik trek voor korte tijd een krankzinnigenpak aan, maar daar mogen ze hier niets van weten. Ik voel, dat dit beter is. Want ze zouden me maar storen en dan is er geen aardigheid aan. Anna bijvoorbeeld zou zeggen: „Nu wordt hij ook nog gek. Maar dat nóóit, eerst over mijn lijk!”

Die Anna toch! Erica mag het ook niet weten. Ik ga voor drie à vier maanden naar het buitenland. En intussen werk ik met mijn duifje. Ik verlang al om er te zijn. Waar ik die gedachten ook vandaan kreeg, de bron dank ik uit de grond van mijn hart. Ik ga me verkleden, ik ga mezelf opsluiten tussen de maskers, omdat ik er alles van wil weten. O, Frederik, je begint een nieuwe tijd. Kan het leven de moeite waard zijn, om te beleven? Ik geloof van wel, maar je moet er alles voor over hebben.

Tot diep in de nacht denk ik over alles na. Ik heb grote verlangens in mijzelf ontdekt en die zullen Renétje van pas komen. Ik geloof het!

In mijn slaap droomde ik dat ik 'n gek was. Ik leefde onder vele gekken. Er was er een bij, die zich dokter Francisca noemde en die iedereen z'n recepten uitschreef. En dan heette het: gá, mijn zoon, en kus niet langer de voeten van je ziekten. Verdom het!

Ik werd als die mensen, totdat ik mezelf had verloren. Toen de deur voor mij openging, omdat ik beter was, wilde ik niet eens weg, zo goed had ik het daar. Maar ik moest eruit, plaatsmaken voor gezonde mensen, die gek zouden worden en daar wilde men niets van weten. Ik moest weg of ik wilde of niet. O, wat een pijn was het, juist om het verlies van al mijn vrienden daar. Ik zag, dat ze mij bij m'n nekvel pakten en de deur uitsmeten. Ze schreeuw-

den me na:

„Gekken horen niet bij de verstandigen van geest, maak dat je wegkomt, wij hebben geen gekken meer nodig.”

En Hans staat me op een groot voetstuk uit te lachen. Ook zijn mond ging open en ik hoorde hem zeggen:

„Frederik, o Frederik! Zag je al die maskers? Weet je wat ik nu zie? Jij en ik, Karel en Erica, Anna en René, wij allen zijn hier om één masker te dragen, maar jij bent daardoor gek geworden. Zo, maak nu maar dat je wegkomt.”

En toen werd het duister om me heen, doch toen ik even naar boven keek, scheen de zon. Toen ik wat later in de tram zat en op een klok keek, was het precies één uur. Hé, dacht ik, dat is vreemd. Nacht en duister zijn synoniem ... maar het is nu middag en het moest licht zijn!

Ik werd wakker. Anna bracht thee en zei:

„Wat kun jij in je slaap schreeuwen, Frederik. Ik heb dat nog nooit van je gehoord. Jij moet er eens uit. Je doet te veel. Dat geschrijf kost te veel kracht. Als je er eens uit gaat, Frederik?”

„Nu je het erover hebt, Anna, geloof ik, dat je gelijk hebt. Ik geloof ook, dat ik wat overspannen ben. Waarlijk, een reisje van enkele maanden zou me goed doen. Já, ik zal erover nadenken.”

Ik schrok. Had ik soms mijn plannen al verraden? Nee, die zekerheid voelde ik nog in me. Maar wat is dat ene uur voor me. Eén uur ... een uur ... een leven, één leven ... Anna is het? Licht door duisternis, want zij heeft me gevolgd ... Zij wandelt me dus achterna. O, mijn God, als ik hier eens zekerheid van krijg?

Eén uur, en dat op de dag ... midden op de dag ... is bewustzijn, is kleur, is 'n gestalte, als man en vrouw moet je ze zien. Kom, Frederik, aan de arbeid. Er staat in het logboek:

Anna volgt me al! Het blijkt uit alles, want zij is me maar één uur ten achter. En dat zag ik op straat. Wat de rest te betekenen heeft, komt vanzelf wel! Ik geloof, dat ik het al weet, maar Hans begrijp ik niet.

Hans stond op 'n voetstuk en schreeuwde me nogal bloeddorstig toe, dat wij allen één masker beleven. Eéntje maar??? Ik zet hier enige vraagtekens achter, opdat ik het later terugzie. Ik ga er nu niet op in!

Voor vandaag is dit alles. Ik ga lekker in de tuin liggen om wat op verhaal te komen. Ze moeten weten, dat ik rust nodig heb.

Ik dacht, Renétje, dat er geen bloemen waren, maar tóch, even voor het volgende bedrijf, kregen we margrietjes gestuurd. Ze waren goddank voor jou! Ik hoop, dat de mensen je niet vergeten. Ook al ben je even van het toneel af, hier voelt men je, ziet men je, zou men willen, dat je er alweer was. Ik geloof, dat wij in het laatste bedrijf ook dat zien geschieden. Ik geloof

tevens, dat je er zo nu en dan even zult zijn, voor enkele minuutjes maar, om iets te zeggen en weer heen te gaan. De eigenlijke rol ligt daarginds. Ik waak, Renétje!

Ik kom zo terug ... Ik ga me verkleden!

Frederik, weet je nu zeker wat je wilt?

Mijn koffers staan gepakt gereed om met mij aan een genotvolle reis te beginnen, met als einddoel Kerstmis thuis, om onder elkaar het feest van „Christus” te vieren. Hoe ik daartoe gekomen ben, weet ik nog niet. Een drang was het, die als het ware gulzig mijn denkend leven overheerste en waar ik geen weerstand aan kon bieden. Zo besloot ik dan maar om tegen Kerstmis naar huis terug te keren, mits geen vroegere noodzaak mij dwingt om van besluit te veranderen. Ik geef me volkomen aan de toekomst over, met het geruste weten, dat ik ergens voor leef, 'n doel heb, hetgeen maar heel weinig mensen voor zichzelf kunnen zeggen.

Anna, Erica en Karel brengen me naar de trein. Ze zijn voorbereid, wij hebben voldoende tijd gehad om afscheid van elkaar te nemen. Met René gaat het goed, hij voelt zich daar op zijn gemak, hij leert er al iets en hij heeft niets meer van zijn vroegere wildheid overgehouden, ook al, zoals zijn geneesheer het zegt, verwachten wij elk ogenblik, dat hij zijn talenten tentoonspreidt. In ieder geval, mogen wij niet klagen. Zo onder de jongens openbaart zich een andere persoonlijkheid: de jongens trekken hem in hun leven op, hij verkent het werk, de dag, het uur, hij zoekt, hij praat weinig, maar dat is te begrijpen. Werkelijk, Karel kreeg te horen, we zijn tevreden. En nieuwe verschijnselen waren er niet. Hij eet goed ... waarlijk 'n verrassing. En hij luistert ook. Je zou denken, dat verandering van klimaat nieuwe aspecten voor ziel, geest en stof opent. Maakt u zich maar geen zorgen en geef mevrouw de heilige verzekering, dat ik alles doe wat in mijn vermogen ligt om haar jongen te helpen. Eén ding echter, blijf hier voorlopig vandaan. Indien het maar enigszins mogelijk is, geen bezoek. U krijgt van mij bericht als u kunt komen. Nu zoudt u hem maar van streek maken.

Dat was enige weken terug. Gisteravond belde Karel even op. Wij allen waren stil van verlangen. Hoe is het met ons kind? Karel hoorde:

„Nog precies hetzelfde. Er is stilte in hem gekomen, iets meer apathisch, maar niet van blijvende aard, uren van wildheid hebben we nog niet beleefd, maar daar zorgen we wel voor. Spanlakens zijn dus niet nodig. Hij is wel wat zwijgzamer, maar de broeder heeft geen moeite met hem, ik geloof, dat hij in Van 't Zand wel zijn kameraad vindt. De naam „Frederik” horen we steeds ... ook in zijn slaap. Ik heb al die dingen vastgelegd. De broeder hoorde hem in slaap zeggen: „Waar ben je, Oom Frederik, zie je mij niet?” Misschien begrijpt u dat beter dan wij hier. Is dat niet de naam van de vriend die bij u was? Ik raad ook hem niet te komen. Hij moet los van zijn oude vriendschap, willen wij een nieuw leven voor hem opbouwen, wat toch de bedoeling is,

collega ... Verder geen nieuws, u hoort nog van mij.”

„René vraagt naar je, Frederik.”

„Dat hoor ik. Laat hem maar vragen, wanneer het verlangen sterker wordt, dwingt dat volgens mij, het andere tot inslapen. Dat heb ik mij eens laten wijsmaken door een doodeenvoudig moedertje, die haar jongen in de gevangenis zou bezoeken. Of ze gelijk heeft is een andere zaak, maar er zit wel wat in. In ieder geval kan ik met een gerust gevoel op reis gaan. Wij hadden ook het tegendeel moeten aanvaarden; we mogen tevreden zijn.

We zitten bijeen en hebben het over René en over mijn reis. Ze weten niet beter, dan dat ik eerst Zwitserland ga bezoeken. Daar woont een vriend van Hans, die mijn brieven, die eerst naar hem zullen gaan, naar Holland zal sturen. Ik wil alles horen, alles weten over René en de familie thuis. Hans voelt er wel wat voor en ik geloof, dat hij er schik in krijgt. Hansi is de deur uit. Hans heeft zich volkomen op zijn zieken ingesteld. Hij heeft 'n aderlating moeten aanvaarden; maar hoe de dingen gaan – als je eenmaal voor stofelijke welvaart geboren bent – wordt aardig gedemonstreerd door het feit, dat hij dankzij de erfenis van een tante, vrijwel het gehele bedrag terugkreeg.

Hans zei: „Ik heb zeker nog 'n lang leven, óf ik heb nog het één en ander hier te doen; ik ben door dit slijk 'n gezegend man.” Hansi vloekte nog wat, ging tekeer als 'n wilde kat, maar Hans dwong haar te gaan, wilde ze het leven behouden. En om aan alles een einde te maken, toonde Hans haar het bedrog en zij vloog naar andere armen, om opnieuw aan haar afbraak te beginnen. Hans zei:

„Die komt in een rijk bordeeltje terecht, maar mij niet meer gezien.”

Van dat ogenblik af, was Hans 'n ander mens. Hij stort zich door innerlijk geweld weer op zijn studie, ik geloof, dat deze slag hem naar het hoogste stuurt en hij kan zijn toga wel vast bestellen.

Vandaag hebben we de zevende oktober. Het is nu 's avonds negen uur en we praten over ons kind en mijn reis, over Hans en Hansi, duizend dingen meer. Eén ding voelen wij allen, er is leegte. Anna en Erica zullen me missen. Karel slaat er zich doorheen, hoewel hij er eerlijk voor uitkomt, dat ook hij mij zal missen. Een verandering voor hem ten goede. De Karel van vroeger leeft al lang niet meer, die is gestorven. We gaan alles na wat we in de jaren zo met elkaar doorleefd hebben. Ongelooflijke uren waren het. Smartelijke, ellendige, bloeddorstige, laag-bij-de-grondse uren, maar tevens bovennatuurlijke gebeurtenissen voor mij en voor hen, vriendschappelijke en liefdevolle uren, waarvoor een mens eigenlijk leeft, het schoonste is dat men kan meemaken. Eén ding alweer: we missen René. Maar het gáát goed!

We hebben gepraat, zoals wij nog nimmer een gesprek hadden gevoerd. Anna keek me aan alsof haar man ervandoor ging. Erica was als een moeder

voor me. Karel een oprecht vriend. En ondertussen boorden we nog eens dieper in Renétje's veelzeggend bestaan en persoonlijkheid, om eruit te halen wat erin zat. Anna kreeg opnieuw het innerlijke zielerood op haar wangen, Erica had het over haar afschuwelijke wassingen, waar ze nu nog niets van begrijpt: we zien onszelf weer terug in het kippenhok van de burens, we rijden weer paard met de Ten Hoves, die we goddank kwijt zijn en die men trouwens nergens meer wil, omdat deze pieren al lang in de grond moesten zitten om aan hun taak voor dit leven te beginnen, zij kunnen toch niets anders dan de mensen de ogen uitsteken met hun welstand. Als je eventjes die maskers ziet, walg je van de droogte, het nietszeggende van die verwaande snuiten. Ook de andere doktoren zijn we kwijt, tenminste daar ziet het naar uit. Karel beweert, dat hij hen te veel liet voelen, dat hondeninstincten door mensen op den duur niet worden gewild. Ze drukken je in je eigen huis de deur uit, ze brengen hun zwaarte en leegte op je dak, alsof wij nog niet genoeg ellende bezitten.

René volgen wij in alles. We staan voor zijn geboorte, we zitten wéér voor Erica's vleugel, we beleven Franz opnieuw, we gaan door het oerwoud, halen slangen aan en praten met bruine beren, zien jakhalzen in de lucht en laag bij de grond, we leven te midden van hoererij en direct tussen heilige, zij het, mystieke zaken en ten slotte voel je, dat je bezig bent hemel en aarde te omranden. We varen door het oude Egypte, brengen een bezoek aan de Piramide van Gizeh ... waar Erica naartoe wil indien Renétje beter wordt, omdat ze die stenenmassa zo hoog en leuk vindt en omdat ze eens in haar leven kameeltje wil spelen. Maar René moet naast haar rijden; ik moet er achteraan met Anna, Karel voorop om ons de weg te wijzen, omdat hij van deze dingen zo veel verstand heeft. We bezorgen elkaar genoeglijke uren, want er is slechts één wil: we leven voor René!

Als we de eindrekening opmaken, komen we tot de slotsom, dat we elkaar voor géén geld zouden willen missen. Toen zei Erica ineens tot mij en Anna:

„Waarom trouwen jullie niet met elkaar? Waarom gun je ons dat geluk niet? Waarom moet je eigenlijk alleen uit, Frederik. Hadden wij niet gezamenlijk kunnen gaan? Néé ... dat kan niet! Maar waarom trouw je niet?”

Anna rent de trappen al op. Karel bromt iets tussen zijn tanden en Erica voelt, dat ze zich té vroeg met dingen heeft bemoeid, die haar geen syllabe aangaan. Wat kan 'n mens toch stomme dingen doen! Ze zoekt Anna op. Ze komen nog even naar beneden, maar een half uur later liggen we toch allen onder de wol. Ik slaap in en denk aan niets meer. En thans?

Daar is de chauffeur. Erica en Anna gaan met Karel, Hans komt mee. We stappen in. De trein rijdt weg, maar aan het volgende station stap ik weer uit. Ze nemen een blijmoedig besluit, Frederik heeft rust nodig, ze zullen nu niet

denken dat ik zelf het onvoorwaardelijke besluit nam om te stoppen. Ik ga uit, maar dat zijn mijn zaken. Ik ben wachtende. Hans vraagt:

„Frederik, weet je nu wat je wil?”

„En of ik het weet, Hans. We gaan eerst naar je kasteel. Daar sluit je mij voor enkele dagen op, totdat ik een baard heb en geleerd heb gek te doen. Dan geef ik me aan je over. Verwaarloosd betreed ik je heiligdom. Had je het anders verwacht? De broeders mogen mij niet herkennen, want dan is er voor mij geen aardigheid meer aan; ik wil in niets gestoord zijn. Wat kun je voor me doen?”

„Laat dat maar aan mij over.”

De dagen die voorbijgingen gebruikte ik als voorbereiding. Hans liet me begaan. Ik voelde me wegzinken, de aarde ging onder mijn voeten beven, maar Renétje voelde ik dichterbij me komen. Ik ging begrijpen waarin ons kind leefde. Ik sprak tot hem. Hans, die mij volgt, denkt waarlijk dat ik er vijftig zie vliegen. Ik heb het over m'n duifje ... Als ik omhoog kijk, volgt hij mijn blik met gefronst voorhoofd. Ik wil het zover brengen, dat hij denkt, dat ik gek ben, want hij ziet, dat mijn leven verandert. Ik ben mijzelf niet meer, ik word 'n ander. Maar een betere Hans, één die vliegt!

Ik kan hem doorzien ... ik kan hem volgen, ik kan beluisteren hoe hij denkt. Hij laat me al los. Toch zeg ik hem het volgende:

„Denk erom, Hans. Wat er ook gebeurt, géén woord tegen Karel erover. Hoe ik die maanden onderga, gaat jou geen bliksem aan. Ik zal wel gek doen, maar dat zijn mijn zaken. Eerst wanneer ik niet meer in staat ben één woord te spreken, mag je hen waarschuwen. Dus wat ik ook doe, het zijn mijn zaken!”

„Op mij kun je rekenen, Frederik.”

Toen de deur achter me dichtviel, dacht Hans: Frederik is bezig gek te worden. Zover liet ik hem in de steek ... zover was ik van zijn leven weg. Hans verdwijnt, ik dacht aan m'n duifje. Ik ben het Noachs kind dankbaar. Ik zie René en hij zal straks mij zien. Ik zie hem duidelijker dan voorheen. Dat geeft me bezieling, kracht en liefde.

Ik heet „Van Zeulen”. Een kwartiertje later is het al „Zeul” en na nog vijf minuten „Zeutjes”. Nu ga ik het bad in. De broeder dwingt me een bad te nemen. De man denkt dat ik gek ben en behandelt me als zodanig. Vanuit het normale kijk ik naar het gekke gedoe van de gekkendienaar. Wat 'n wereld beleef ik toch. Ben ik gek of is hij het? Ik vind dat gewassen worden door normalen waanzin. Er schuurt 'n borstel over m'n rug, ik denk aan Anna, die dit karwei anders volbracht, als zij er gelegenheid voor kreeg. O, moeder, had je dit van je kind verwacht? Ik ben die man dankbaar, ik lig in het water en hij gooit me met zeepsop. Een heerlijk gevoel is het. Wanneer hij me iets

vraagt komt mijn gekkennatuur boven en zeg ik „hááááá”, alsof ik hem wil bijten. Hij vraagt me of ik een geleerde ben. Ik grijns ... Ik lach en ik huil tegelijk en het gaat me af alsof ik het jaren doe. Ik ga voelen, dat ik mijn verstand ga verliezen. Als de man me beveelt het bad te verlaten en ik zijn woorden: „Kom, deruit heertje!” hoor, ga ik juist lekker liggen om me nog wat te koesteren. Hij tikt me op m'n schouder en zegt:

„Kóm, uitvinder, eruit ... eruit ... kóm, schiet op, geen gekheid.”

Ik brom, ik jank, ik sis. En dit gevoel komt plotseling in me, waardoor ik me een alibi zal scheppen. Dat ik daar niet aan gedacht heb. Vooruit, brommend eruit. Hij snapt me al, en hij zegt:

„Wil mijnheer naar de dieren? Is mijnheer op jacht? Is mijnheer Zeultjes jager geweest? Hebben de dieren je aan het schrikken gemaakt? Vooruit, man, geen drukte. Aanpakken.”

Ik doe niets. Hij gooit me 'n wit laken om, er volgt een broek, dan een oud pak van mezelf eroverheen en klaar is Zeultjes. Nu krijg ik wat te drinken. Als de deur opengaat en wij willen vertrekken, staat Hans voor hem. Hij zegt:

„Kalmte en bedaard blijven. Geen drukte maken, hij schrikt voor alles. Elke reactie volgen en doorgeven aan de hoofdbroeder.” Tot mij:

„Zo, Van Zeul, hoe gaat het?”

Ik grom hem toe. De broeder wil Hans helpen, en zegt:

„Is mijnheer 'n wereldreiziger? Hij doet de dieren na.”

Hans kijkt me in de ogen. Hij weet niet of hij lachen moet of huilen. „Hááá ... háááááááá ...” komt over m'n lippen, en er volgt een hard gekrijs. Ik ben net een wild dier. Hans weet niet meer wat hij ervan denken moet en verdwijnt door de deur. Ik ga met de broeder mee naar de zaal. Het is tien uur in de morgen, mij wordt koffie gebracht. De mannen zijn bezig met zichzelf, mijn dagtaak begint. Maar waar moet ik aan beginnen. Ik kijk naar al deze gekken, ik volg hen. De leeftijd varieert van dertig tot zeventig, zie ik. Er zijn mannen bij met kale hoofden, maar ook zie ik koppen met krullend haar, blond, grijs, donker, kinderen van één God, één Vader. Ze staan en zitten, ze doen iets en ze doen niets, maar allen doen wat, ze zijn met zichzelf bezig. Al die ogen zijn leeg, ook al staan ze wild. Hoe de mijne zijn, weet ik niet. Ik kijk naar een grote kerel ... Hij praat veel en heeft het over zijn zieken. Ik weet van Hans waarvoor ze hier zijn. Hij is de dokter ... hij schrijft nog zijn recepten en vloekt het leven de duisternis in. Geloof en geleerdheid hebben hem de nek gebroken. Die man zit hier al drie jaar. Een stuk of acht lijden aan verstandsverbijstering. Er is een dichter, een kruidenier, een theoloog, die door ellende en narigheid zijn God verloren heeft, die door smart en leed van deze mensheid zelf verongelukte. We hebben een gelovige, een man van

veertig, sterk als een leeuw, die „Jehova heeft gekust”, die onderging in liefde en geluk. We hebben daar Frans, de rentenier, het heertje. Hij is door zijn geld verongelukt. Hij staat onder curatele ... Nu heeft hij niets meer dan zijn gekke ik, zijn grootsprekerige persoonlijkheid. En daar zit een jongeman van ongeveer vierendertig jaar. Ik hoor, dat ze hem duimpje noemen, een jonge geleerde. Hij kent wel twintig talen en is zo geleerd, dat men hem moest opsluiten. Hij citeert oude Grieken, spreekt vloeiend zijn Frans, Duits en Engels, een komediant, die voor het toneel geschikt is, als hij niet zo gek deed. Er zijn geen drie uur voorbij en ik kan al een boek schrijven, ik ken hen één voor één. En wat ik nog niet weet, hoor ik nog.

Ik zit in een hoekje te denken en te kijken, maar ze laten me niet met rust. Als ik oude Piet wil wegsturen en even probeer hem te polsen, door een flink gegrom te laten horen, vliegt hij bij me weg alsof een beer hem te pakken heeft. Zag je die tijger? Ik zag hem. Ik zag die leeuw. Ik zag die kat, kijk, daar heb je hem. Hij wijst in mijn richting, ik begrijp hem volkomen en maak van de gelegenheid gebruik om mijzelf te installeren. Ik gil even. Ik krijs en ik miauw als een wilde kat, ik doe een beer na, ik sis, ik kruip even over de grond, maak bewegingen als een volleerde Indische danseres, maar voel me al doodmoe en zet me neer. Nog volgt er, en volkomen vanzelf, een rochelend geluid, ik weet zelf niet welk dier het is, een dergelijk monster heb ik nog niet gezien. Als oude Piet aanstalten maakt om naar me terug te keren, blaf ik. Ik trek mijn vingers samen als 'n klauw en bijt naar hem. Het is net, alsof ik Piet heb geraakt, hij grijpt krampachtig naar zijn arm en schreeuwt het uit. Zó schreeuwt hij, alsof men hem gebeten heeft. Als de broeder komt aanrennen, weet hij in één oogopslag wat er gaande is. Piet zijn arm toont dat hij gebeten is en gekrabd werd. De broeder ziet de schrammen, die rood als bloed het gevecht tussen hem en mij verraden. Hij komt naar me toe. Ik schrik me 'n beroerte. Ik werd zo naar ineens, dat de man medelijden met me moet hebben. Hij kijkt mij aan, blijft op enige meters bij me vandaan, maar doorboort me met zijn blik. Het is, alsof hij wil weten wie ik ben en wat ik eigenlijk bezit. Hij blijft me aankijken. Ik volg hem, ik voel wat hij wil en ik geef me aan zijn wil over. Uit mijn mond valt: Merci! Ik zal het niet meer doen. Maar Piet wilde me gevangennemen en ik laat me niet gevangennemen, ik wil in de wildernis blijven.

Het duurt nog even, maar lang genoeg om me het gevoel te geven of de broeder bezig was me te vermoorden. Hij staart me aan, of hij wil zeggen: Laat je het! Houd je op! Je bent niet in het oerwoud, je bent een mens! Hij vliegt weg, omdat ik brom, blaf, miauw, mijn kop in m'n nek steek, schrei, proest; zo gek doe als ik nooit in mijn leven gedacht heb te kunnen. Ik trek m'n lippen op en trek gezichten als 'n aap. Het is, alsof héél het oerwoud zich

door mijn leven manifesteert.

Oude Piet, die veel van de vrouwtjes hield, strijkt over mijn arm en schreit nu als een klein kind. De anderen zijn er onrustig door geworden. Ze weten, dat ik een beest ben, méér beesten ben. Ik ben als 'n slang, een tijger, een wolf, een leeuw. Ze zijn bang voor me. Ik heb inééns, zonder het te weten, ontzag gekregen. Maar de broeder is weg en ik weet al waar de man naartoe is. Nog geen tien minuten later staat Hans voor me en met hem zijn eerste assistent. Hij komt naar me kijken. Ik zit in mijn hoekje en doe alsof ik hem niet zie. Hij noemt mijn naam, ik hoor:

„Frederik ... eh ... Van Zeulen ... Van Zeulen!”

Ik begrijp, dat hij zich vreselijk heeft vergist. Goddank hebben de anderen mijn naam niet gehoord ... hij roept heel hard en is streng tegen me:

„Van Zeulen ...!!! Hoor je mij niet? Zie je mij niet? Hoor je mij niet?”

Hans kijkt naar oude Piet. Die huilt nog, omdat men hem heeft gebeten. Hans bekijkt de striemen en schrammen op zijn arm. Hij kijkt lang en aandachtig. Dan vraagt hij de broeder:

„Is dat waarheid?”

„Dat ziet u toch?”

Nu komt de dichter erbij en schreeuwt:

„O, doorluchtige ... hoe zal ik u vrezen ... waar is zij, die mij angstige beveringen getroost? Zal ik haar zien? Zal ik haar gelukachten ... gelukachten. Néén, „god hier en daar”, zo is het niet ... het is gelukkig achten, goodje ...? Dat is het niet ... Ik zwijg! Mijn goodje!”

Hij vliegt naar een andere hoek van de zaal en stelt zich daar als een schooljongen op, wachtende op 'n pak slaag. Wij allen kijken naar de dichter ... Hans kijkt weer naar de rechterarm van oude Piet. Hij bekijkt zó aandachtig de schrammen, alsof hij 'n groot wonder ziet. Zijn helper kijkt ook – van de schrammen naar mij en ik lees van zijn gelaat af: „Hartstikke gek”! Dit is geen komedie meer, geen wetenschappelijk onderzoek, dit is heilige ernst.

Hans kijkt me aan. Diep boort hij zich in mijn wezen. Hans schreit en ik zie, dat er waarachtige tranen in zijn ogen komen. Ik moet iets doen, maar ik denk in de eerste plaats aan mezelf. Ik ben als de bliksem en ik scheur toch niet vaneen om het te laten donderen. Tóch moet het. Ik blaf, ik miauw maar en dan zeg ik ineens:

„Als mijn vrienden tot me komen laat hen dan alléén, geleerde. Ik wil niemand zien en ik wil niet, dat ze van mij horen. Mocht ik hen schrijven, dan blijft u van mijn brieven af. Ik sla u neer ... woef ... woef ... paf ... paf ..., sjoet, sjoet ... hoeááááá ... grgrgrgrgrgrgr ... rrrrrr ... sjoendamagie ... poef!”

Hans weet het nu. Ik ben echt gek ... Hij komt niet van me los, hij wil die ander in mij zien, die hij kent, maar die er niet meer is. Hij staat daar als een

schooljongen. Indien de dichter en oude Piet hem niet tot de werkelijkheid hadden teruggeroepen, geloof ik, dat Hans uren op deze plaats was blijven staan, zo overrompelend was mijn doen en laten en geheel mijn wezen. De dichter is bezig:

„Barmhartige Samaritaan, ik heb u meer lief dan mezelf. Ik zal uw hoofd omspannen en kleurrijke stenen aandrigen voor uw zerk. Ik bespied u niet. Ik vraag alleen of ik bemin! O, mijn hartelach ... mijn zweefmolen ... verdomme!”

Ik weet, de man ligt er weer uit. Dat hoofd is boordevol of volkomen leeg. Ik geniet. Ik beleef hier 'n kermis en ik heb me nog nooit zo gelukkig gevoeld, maar dat mag Hans niet zien, hij mag het niet weten. Ik voel, dat dit mijn weg is. Alléén begrijp ik niet waarom oude Piet zo'n drukte maakt. Ik zal dat geval zélf onderzoeken, zodra Hans en zijn assistent weg zijn.

Dan begint de dokter:

„Ga weg, soortelijk vergif, pestdragers ... tbc-gedoe. Dacht je, dat ik zo'n schurftige hond was om je te laten verrekken? Hiér, mijn recept. En kus de zieken niet meer. Háhá ... kóm tot Franciscanus ... ik heb 'n middeltje voor je.”

De boerenzoon staat rechtop en dicteert:

„s Morgens drie eetlepels zonder suiker. Vanmiddag vijf kruimels gehakt met uien en die op de tong laten smelten, opdat gij het rood en groen ervan proeft. Geneer je niet, leg het op je tong en je gaat daarna óf een wandeling maken of rusten. Daar kun je gaan liggen, in mijn tuintje, of op mijn waranda, ik kan je dan van tijd tot tijd bezoeken, jullie ... néé ... Jullie krijgt een ander baantje. Jij, Sofie, zorgt voor m'n zieken. Laat Franciscanus niet in alles alleen. O, mijn zieken toch. Wat ben ik moe.”

Een stuk of acht van de anderen staan er omheen te kijken en doen alsof ze alles begrijpen en het dringend noodzakelijk vinden. Hans staat te midden van zijn gekkenhuis. Ik had niet gedacht, dat het psychiaterschap zo'n ellendig baantje was. Hij weet niet waar hij het eerst aan moet beginnen. Hij volgt de dichter, de dokter, oude Piet en mij. De dichter is rustig. Oude Piet komt tot mij. Het leven vraagt:

„Koest maar, ik doe je niks. Bijt je me nog?”

„Ik niet,” zeg ik, „laat 'ns kijken?”

Hans kijkt naar ons. Hij ziet, dat ik mijn ogen opsla en de arm van oude Piet bestrijk. Piet zegt:

„Wat is dat lekker. Doe het nog eens?”

Ik doe wat Piet me vraagt en strijk over zijn arm. Ik zie de krabben. Ze zijn diep rood gekleurd. Toen schoot me een gedachte door het hoofd, waarvan ik zelf bijna ondersteboven rolde:

„Je bent hypnotiseur, Frederik.”

Wát? Zo vraag ik mezelf af. Wát ben ik? Maar intussen houdt oude Piet zijn arm uitgestrekt, ik bestrijk hem en zie dat de rode strepen verdwijnen. Hans staat met uitpuilende ogen naar dit drama te kijken. Hij gelooft beslist, dat ik gek ben. Ik ben volkomen opgelost in deze mensen en ik doe mee ook, ik ben nét echt! Piet gaat bij me weg. Hij toont zijn arm aan de anderen, al dat oerwoudgedoe is opgelost. Maar ze weten, dat ik tijgerallures bezit, hondengebijt kan verstoffelijken. Ik ben als 'n slang, als 'n hyena, ik kan gevaarlijk zijn. En daar staat Hans, hij en zijn hulp weten het niet. Weer komt hij naar me terug. Weer kijkt hij mij tot in mijn hart, hij wil weten wat er met mij aan de hand is. Dán komt hij tot een besluit. Hij zegt:

„Kom, Van Zeulen, ga eens even mee.”

Hij wil mij bij mijn hand pakken, ik weiger. Ik trek mijn arm vliegensvlug terug. Hans kijkt me verbouwereerd aan. Hij weet het niet meer, dat zie ik aan alles. Ik ga begrijpen wat hij wil. Dan komt de broeder. Ik bijt van me af. Ik wil alleen gaan en doe het. Hans me achterna en wij gaan naar buiten. Ik loop voor hem uit, hij stapt op om bij me te komen. Nu hoor ik:

„Frederik ... Frederik toch ...!?”

Ik ga verder, ik weet precies waar ik wezen moet. Nu hij mijn naam uitspreekt, sta ik stil. Hans kijkt me aan en zegt weer:

„Frederik, Frederik toch! Wat is er?”

We komen niet verder. Ik geef hem geen antwoord, alleen ontvalt me:

„Sufferd, sufferd, sufferd dat je er bent!”

„Frederik? Frederik, meen je het?”

Ik kijk hem in zijn ogen. Ik volg zijn opgezet gelaat, zie naar zijn masker. Ik volg zijn lippen, kin, ga terug naar zijn ogen en zie, dat er tranen komen. Weer ontvalt me:

„Sufferd toch, wat ben je een klein kind.”

Hans hoort aan de klank van mijn stem dat ik er weer even ben. Hij zegt: „Weet je, Frederik, wat daar gebeurd is? Néeé, hoor je mij niet? Weet je, dat je hypnotiseren kunt? En hoe, Frederik, ik bewonder je.”

Maar ik voel, dat het te vér gaat. Ik ben hierin en wil erin blijven. Ik blaf wat, gil iets, miauw maar en sis even, waarvan Hans rood en groen ziet. Nu valt er uit zijn mond:

„Dus tóch! Mijn God, wat ben ik begonnen. Frederik, o, Frederik, wat ben ik begonnen! Dit vergeef ik me nooit!”

En dat is verkeerd, denk ik, ik moet handelen en mezelf zien te redden. Ik zeg ronduit zonder komedie:

„Weet jij wie René is? Weet jij wie Anna is? Weet jij ... weet jij wie Karel is, wie Erica is? Wáár Renétje is? Hoepel dan op en stoor me niet meer, wát er

ook gebeurt, stoor me niet, Hans!!!”

„Frederik, Frederik. Scheid ermee uit ... Kóm, ga met me mee en scheid ermee uit, je wordt gek.”

„Dat zou je wel willen, hè? Gá, Hans, en stoor me niet meer. Ik zál mijn taak afmaken ... Ik zal, ik zal. Vuile hond, bliksem op! Ik zal je zien en betasten zoals Abraham dat deed, toen hij zijn vrouw bloemen bracht op het graf. O, wat heeft die man geleden. Wat een ellende toch. Ik zie hem nog staan. Ik heb alles gedaan om hem te redden, maar dacht mijnheer, dat dit kon? Ik vervloekte hem, omdat hij mijn schoenen aangetrokken had. En zie, ik ga hem volgen, ik zál hem volgen. O, wat heeft die man geleden. En wat dacht mijnheer, dat hij tot me zei? Ik moest naar huis gaan en boontjes doppen. Maar mij niet gezien.”

Ik maak nu een rondedans voor Hans. Ik spring als 'n volleerde danseres om hem heen. Ik maak Indische figuurtjes, die ik reeds jaren geleden instudeerde, omdat ik het handengebaren en het veelzeggende van die handeling zo leuk vond. Ik houd van Indische dansen, ze leggen daar een wereld in, ze vertellen je over moorden en over liefde, over rechtvaardigheid en harts-tochtelijke „Nirwana's”. Ik speel het secuur en kan het over mijn hoofd laten gaan, omdat ik bewust weet wat ik doe. Hans kijkt en heeft ook uitpuilend bewustzijn gekregen. Met de pink aan mijn broek, één vinger op m'n voorhoofd gedrukt, m'n benen geslingerd aan mijn lijf, doe ik, alsof ik op hete kolen wandel. Ik ga om de perkjes heen en steek 'n bloem in mijn mond, ik verhaspel Carmen met een Indische prinses, doe er wat melodramatische figuurtjes bij, saus dit maaksel met wat „Wiener Schrammel”-muziek, spring als 'n dolle hond om zijn stevige gestalte heen en kijk tegelijkertijd in zijn ogen om hem op hol te brengen. Zijn assistent krijgt er een kleur van, de mondhoeken van Hans veroorzaken innerlijke pijn, maar ik stoor me aan niets, ik ga verder, totdat ik voel, dat het genoeg is.

Als ik me op mezelf concentreer, zie ik me als het ware die dans maken. Ik gooi er nu wat hondengeblaf bij, roer dat even door elkaar en dan volgt het geschreeuw van 'n jakhals als 'n stevig papje, en het gesis van 'n slang als de kerrie, die ik nog miste, maar dan gaat alles in de oven en Hans krijgt het geheel over enkele minuten op tafel. Hij volgt me en weet niet te handelen. Het is je reinste toneel, in Parijs, Londen, Wenen, waar hij ook met Hansi was, nimmer is hem zo'n komedie vertoond. Ik lees dat op zijn goedge snuit, dat nu vol met rimpels staat. Ik dans verder, ik schaats en mijn benen vliegen als dertig jaar terug over de Hollandse wateren, ik kras mijn naam in het ijs, de stofwolken vliegen eraf. Hans bezwijkt bijna. Ik ga verder, want ik ben er nog niet.

Als ik hem met een geweldige vaart bijna ondersteboven fiets, dacht hij

mij te moeten grijpen, maar ik ben zo rap als 'n slang, hij grijpt ernaast. Als de broeder mij overvallen wil, weerhoudt Hans hem. Ik kijk hem naar de ogen, de bloem heb ik al half opgegeten, ik neem er nog een bij. Ik huppel, ik spring, val terug in de mindere vaart van het Oosten, ik ben tempeldieneresse geworden. Ik lig bijna op de grond, zo diep is mijn buiging voor de Goden. Nu voel ik me eerst op mijn best. Er vliegen ongekende woorden uit mijn mond, ik spreek Maleis, Soendanees, Javaans ... Ik kaketoenog wat en maak een reverence. Ik lig languit op de grond, met mijn neus in het stof, en zie eruit als 'n smerig varken. Hans schreit al! Hans staat daar als 'n voor-eeuwse reus, die van wetenschappelijk gedoe en gekken niets weet.

Als ik voel, dat ze mij te pakken willen nemen, ben ik alweer ergens anders en huppel verder. Ik zwier opnieuw over de wateren, sta plotseling stil om mijn Indische groet te brengen aan de Goden, lach, grijns en kniel neer. Ik sla mijn armen over mijn borst, zing iets, prevelend komt het over m'n lippen. Ik knipoog de hemel toe, lach weer, kruis mijn armen tot aan de grond, druk ze op Moeder Aarde, schrei, voel warmte, voel geluk. Ik kus de bodem waarop ik lig en heb de zaligheid van boven en beneden in me. Ik barst bijna van geluk.

Nu wring ik me weer in de richting van Carmen, maar verval toch tot het Indische beroep terug, ik sta voor een Tempel. Daar is de inrichting, ik hoor daar thuis, ik was er zo-even en ik was er nog, indien Hans mij er niet uit had gehaald. Ik zie, dat de zieken mij volgen. Ik ren als 'n wilde naar de ramen, ik blaf, ik schreeuw, ik sis. Oude Piet schreeuwt al. Hij grijpt opnieuw naar zijn arm en brult het uit. Nu voel ik, dat ik geen krachten meer bezit. Maar ik ben rustig, ik doe niemand kwaad. Hans komt op me af en legt zijn hand op mijn schouder. Ik laat hem begaan, mijn komedie is gespeeld. Hij weet het, ik zie er niet vijftig, maar ik zie er negenennegentig vliegen. Hans leidt me naar de zaal terug. Als we daar komen stap ik op m'n hoekje af en zet me daar neer alsof er niets bijzonders is geschied. Hij kijkt nog, hij zegt iets, maar ik hoor hem niet. Dan draait Hans zich om en gaat weg. Ik roep hem achterna:

„Als men zijn woord breekt, zullen de slangen des levens u belagen!”

Als aan de grond genageld blijft hij staan. Ik zeg nog:

„Als de mensen hun woord niet houden komen de beren en tevens de hyacinten om hen dood te bijten. Hyacinten ... juist, de hyacinten komen om hen het hoofd af te bijten ... om hem het hoofd te doen buigen en af te bijten. En ik zal ze wel krijgen ... Nog nooit was ik in de gelegenheid, nu zal ik ze krijgen. O, wat fraai zijn die appeltjes. Ik heb ze nog nooit zo gezien. Ik kén ze, já, juist, ik kén ze. Ik weet wie hij is. Ik weet waar hij was? Zag je dat, Hansi?”

Hans schrikt. De naam Hansi is voor hem wat de lap is voor de stier. Hij

komt terug en ik speel nog even verder. Hij moet me gek zien.

„En dan gaan wij uit. En dan gaan we naar Londen ... hááááá, hááá, hááá toch, naar Wenen, naar Franzl Kersten. Betaal de Stinkenbrunner, die ik nog nooit betaalde. Ga naar Parijs, naar Madame De Sousi, Rue de la Blanche ... zeg haar, dat ik straks kom en voor haar een ereavond geef. Zorg, dat ik mijn gewaden heb. Vergeet ze niet, zo je ziet komt er van alles. Ik heb de gelegenheid om reclame te maken voor mezelf. Ik zal haar en haar hele harem liefkozen. Ik weet wel, dat ze stapeljorum op me is, maar ik mag mijn kunst niet verwaarlozen.

Ga voor mij naar Londen, naar the Thames Way, second floor, en vraag naar Sir William Scor ... doe er een Hollands tientje bij en je ziet hem direct, hij spaart oud geld. Vraag hem of hij vanavond bij me komt dineren, maar bega geen domheid, je kunt het hem niet ineens vragen. Hij schrikt nogal gauw en hij moet zich eerst instellen. Maar als je hem dat vraagt, schenkt hij je een glas wijn en mag je al zijn naakte beelden zien, omdat hij dol is op beeldhouwkunst en alléén naakten bezit. Al de vrouwen van de wereld, zelfs koninginnen bezit hij. Ga naar hem toe en zeg maar, dat Thomas van Kempen je gestuurd heeft. Vertel hem, dat wij tezamen onder de Piramide van Rijswijk hebben gelegen en dat wij onszelf eronder vandaan hebben gegraven. Dat wil hij weten, want deze man interesseert zich hevig voor oude kunst. Hij is zelf jarenlang in Egypte geweest, heeft er schatten voor overgehada om zijn reizen te maken. Ik weet het nog als gisteren ... Ik was toentertijd zijn oppasser en secretaris. Ook al stamde ik van rijk en oud geslacht af, ik gedroeg me als zijn hulp. Wat voor nachten hebben we daar beleefd! Ik weet nog, dat hij mij verzocht om 'n nacht in de Piramide van Rijswijk te gaan slapen. Hij was verzet op schimmen, oude schimmen, en wilde er mij een beeldhouwwerkje van laten maken. Hij zegt, dat ik als zijn bediende er recht op had dat te beleven; hij zou zélf 's avonds op de waranda gaan zitten om mij, door het maanlicht zijn gedachten te sturen, opdat ik er alles van wist ... opdat ik er alles van wist ... herhaalde hij driemaal, omdat ik er alles van moest weten. Anders heeft het geen zin en was ik niet capabel genoeg om mijn arbeid voor hem te doen. Ik ging, maar ik viel in een sloot, krabbelde eruit en bleef liggen. Toen ik ontwaakte, had hij intussen zijn koffers laten pakken en was 'm gesmeerd. Ik zou hem wel vinden. Ons contact was niet te verstoren, maar ik ging een heel andere kant uit en zag hem in die jaren niet meer terug.

Ga dus tot hem en zeg dat ik thuis ben. Hier is mijn kaartje. U ziet het ... ik zal er mijn aanbeveling bij doen.”

Ik zoek in mijn zak en vind er 'n stukje papier. Ik schrijf met potlood wat gekras op het papiertje en reik het Hans over, die als blind schijnt te zijn. Ik

merk, dat hij mij niet eens meer ziet ... Hij is weg, hij is ergens en nergens. Ik zeg:

„Als je daar bent en hem niet thuis vindt, kom je zo spoedig mogelijk naar me terug, want dan heb ik een andere boodschap voor je. En zorg voor een paar revolvers, voor het geval je te dicht bij het oerwoud komt. Lét op die zwarten, vooral op die kameeldrijvers. Zag je dat prinsesje? Ik zou je er 'n verhaal over kunnen doen! Ze heet „Santasia”, hoehá ... ze is het kind van Fleuris en Roosje, je weet wel, de vorst van Tenhovika ... Zijn vrouw lijdt aan blinde vorst ... dat weet Franciscanus wel. Ik zag haar voor het eerst, toen ik aan mijn huwelijksreis begon en moest aanvaarden, dat mijn vrouw door een scorpioen gebeten werd. Wat 'n sensatie was dat! Santasia had gemengde kleurstof bij zich. Ze wilde mij helpen om mijn vrouw te redden, maar zei ze:

„Alleen als ik een kus van je krijg.”

„Ik zal dat zeer zeker doen,” zei ik ... En toen volgde mijn kus. We hebben zo gekust, dat mijn vrouw intussen stierf. We hebben haar samen begraven en onder de hekelmpjes gelegd ... Kent u die grafkelders niet? Ik ga er straks ook heen. Dat kost je wel 'n flinke duit, maar je kunt per slot van rekening beter onder de hekelmpjes liggen dan in een gewoon graf, waar iedereen ingaat en dat je niets fleurigs geeft voor je hart, nieren en ziel. Astanisia weet al zolang dat het daar goed is. En ik geloof het, omdat ik haar oprecht vind; zij heeft nog nooit iemand bedrogen.

Maar geen gekheid nu. Als je bij Franzl komt, je weet wel, in de omgeving van „Schönbrunn” – je neemt 'n fiaker ... je kent toch wel een beetje Weens – laat je je inschepen en bestelt voor mijn rekening 'n „Wiener Goulash”, een voor de dorst. Ik noemde het altijd ... zum schmekker! ... Dat kent Adolf ook en maakt het steeds voor mij, omdat ook keizer Leopold het lustte. Van mijn kant vond ik dat goed ... zie je, ziet u, Herman kent me al zolang.

Maar nu geen gekheid meer ... Ik zou er alles voor over hebben, als ik wist, of Asta nog leefde. En ga nu je gang maar. Als er nog iets is, hoor ik het wel. Vraag in ieder geval aan Madam Surié of ik vanavond komen kan om het gebak te brengen. Zeg haar, dat ik een nieuwe methode heb ontdekt voor het doen rijzen van Napoleon-taartjes, die zeer smakelijk zijn. Kost eigenlijk geen cent. Hoepel maar op en zorg, dat je nooit Hansi ontmoet. Waar heb ik dat mormel al eens eerder gezien. Ach, er was een Peter bij ... Petrus ... en de haan kraaide. Geen driemaal, wel twintigmaal. En toen ging hij zeker aan het touw? Nee, hij ging niet gehangen weg, hij gaat weer voor twee jaren de gevangenis in. Maar dat moet hij weten. Zeg aan Hansi dat ik haar nooit meer wil zien. Ik heb zo ontzettend geleden, dat mijn kromme rug pijn deed. O, die arme Sam toch. Sam, Sammetje, Tjésam, Sahcha. Hoor je het? Waar komt die stem vandaan? Háááááls ... en dat verkort heet ... Has

... Hasyhaleng ... Ik ben er al! Ik dacht werkelijk, dat ik hem niet begreep. Maar ik herinner me nog, dat wij lekkere wijntjes dronken, het over Gooise koek hadden en sladood slaatjes. Daar kwamen veel geleerden bij elkaar, meest ontdekkingsreizigers, zoals ik. Hans was daar ook ... jammer, die werd door een wilde kat gebeten en we moesten hem in Indië achterlaten. Of was het Afrika? Hij woont daar om het jaar, een mooi kasteel bezat hij. Op jacht hebben wij, hebben wij ... hem kunnen begraven. Hij geloofde het zelf niet, maar toen hij zag, dat hij goed dood was, moest hij zijn dood wel slikken. We hebben er heerlijk om gelachen, en toch, als Hansi er niet was geweest hadden we hem kunnen begraven. Nu was het maar 'n schim en die verteert niet.

Ga nu maar, ik ga slapen. Bye, bye ... I'll see you again. Denk om de brieven."

Hans wéét het: ik ben hartstikke gek. Ik weet wat hij voelt, maar hij is niet in staat om Erica, Karel en Anna te waarschuwen. Ik ben benieuwd wat hij gaat doen. Hij vertrekt ... blijft weer aan de deur staan, kijkt nog even en schudt het hoofd. Hij is er kapot van. Zijn assistent ook. Ik zit hier over alles na te denken. Hoe is het mogelijk, hoe gek deed ik toch en het gaat als vanzelf. Je praat maar wat en je verhaspelt de woorden en de normale, geleerde mens van deze wereld gelooft het. Maar dat kost velen grof geld. Daar zitten er een paar, die voor hun centjes hier zitten. Het zou niet mogen, maar dat weet ik van Hans zelf, ze zijn door hun geld verongelukt. Hans onderzoekt zijn zieken, hij wenst geen patiënten, die door de familie worden afgemaakt om het geld. En toch? Kijk eens naar dat heertje! Die is zo gezond als wat. Ik hoor, dat zijn familie hem onder curatele heeft gesteld. Mooi zo, je komt hier nooit meer uit, want je doet wel wat gek. Hij springt al ... doet net als ik zo-even, maar bij hem is het 'n ziekte. En die ziekte is naar zijn hoofd geslagen, hij was net als Hans en Hansi in Parijs. Mijn God, wat voor onzin braakte ik toch uit. Hans denkt, dat ik door zijn onderzoeken het verstand verloren heb. Hij heeft me gewaarschuwd. Nú ben ik gek. Wat zal hij doen?

Niets doet hij. Hij durft er niet mee aan te komen. Hij zal nog wat wachten. Hij kijkt de kat uit de boom, – de kat, dat ben ik!

We zitten aan tafel. De zusters zijn er ook, er zijn lieflijke kinderen bij. Ze worden door de heren verslonden. Een stuk of wat grijpen naar het klokkenspel en verlangen dat de kerk aangaat. Dat dacht ik wel, nét als bij René; de groten zijn als de kleintjes. Seksueel gedoe, ook die oudjes nog. Maar de zusters doen groen in het eten. Ze kunnen met de mannen omgaan, zie ik. Ik ben weer wat kalm en oude Piet zit al naast me. Hij zegt wel honderdmaal: nu bijt je me niet meer, hè? Ik zeg: néé, Piet! En Piet voelt al dat ik het meen. We slurpen ons eten op, krijgen ruzie met elkaar, omdat de één meer heeft dan de ander, maar worden op de vingers getikt door de broeder. We zijn

kleine jongens van het bewaarschooltje en hebben pret. Maar o wee, als die gek weer boven komt.

Na het eten is het rusten. We slenteren rond. Ik volg hen een voor een. De dichter is aan het schrijven geslagen. Ik ga naar hem toe en vraag:

„Wil uwes mij wat papier schenken, een beetje, edelachtbare heer, hoe staat het met de bloemen?”

Ik laat me maar gaan, doch ik bemerk tot mijn schrik, dat ik steeds raak ben en hun gedachtenwereld voel. En prompt volgt er een gedicht.

„Ze zwalken over de wateren van mijn hart. Liefkozend als twee vleugelen. Ze waren zo op hun gemak ... als ik er ook niet was. O, Greetje, Gretchen ... weisst du dass ich komme (weet je dat ik kom)? Hast du nicht gesehen wie ich bin (heb je niet gezien hoe ik ben)? Kijk dan maar. De man moet het weten.”

En de man gooit zijn kleren van zich af, hij staat in enkele seconden spier-naakt voor me. De zusters roepen om de broeder. Ze denken dat het mot wordt. En alweer, geen tien minuten later, staat Hans voor me.

Hans kijkt ... bedroefd. Hans kijkt lang en weet het niet. Ik verstoor hier de rust. Ik maak hen gek. Ik ben 'n lastige, 'n ontwakende ... 'n goeie om alleen te zitten. Dat moet ik voorkomen. Hans kijkt en ik vraag hem:

„Denkt u, dokter, dat wij gek zijn? En dat wij het met elkaar niet kunnen vinden? Ik weet, ja, ik weet waarom gij dokter zijt, dat zie ik aan uw witte jas. Ik was ook dokter, maar ik droeg zwarte jassen. Op zwart zie je niet zoveel. Ik ga daar lekker rustig zitten, dokter, ik wil denken. Ik wil mijn collega's zien. Deze man meende een bad te moeten nemen, dokter. Hij dacht, dat het zomer was. Ik zei nog: doe het niet, het is winter! En toen hij die snijdige wind voelde, stond hij naakt voor me. Maar dat kan toch niet, hè, dokter? Dat is toch niet mogelijk? Hij kent mij niet, maar ik ken hem. Het is Johann Strauss? Hoor je hem? Wat kan die kerel spelen. Hoor je het? Zag je dat masker? Vroeger dacht ik dat alles inspiratie was, maar dit is het! Wat kan die man spelen. Hoor je het, dokter? Hoor je het, doktertje? Mooi, hè! Mooi, hè? Mooi, hè? Maar u gelooft het niet. Ik ga rusten! Dag, dokter?”

Hans weet het niet meer, er is nog maar één procent verstand in mijn ganse wezen. Hij volgt me. Hij staat weer voor me. Hij kijkt weer naar me en hij denkt over me. Ik kijk hem recht in zijn ogen, maar ik ga door die ogen heen. Ik kijk achter hem en zie in de verte. Dáár zie ik Renétje. Hans volgt me. Hij moet wel aanvaarden, dat ik mezelf niet meer ben, want ik ben daar niet meer. Ik ben op dit ogenblik als mijn duifje. Ik vlieg. Ik ga vliegensvlug naar Renétje. Ik zie hem. Ook hij wandelt onder de gekken van zijn klas, maar dat ziet Hans niet. Ik praat even met René en zeg hem, dat ik later wel weer terugkom. Ik hoor Renétje nog zeggen:

„Wat ben je dicht bij me, Oom Frederik.”

Ik zeg:

„Laat het zo zijn ...” Ik ben me bewust, dat ik zijn naam niet uitspreek, Hans moet de naam René niet horen. Dág, mijn kind, dag, lieverd! Ik blijf kijken en hij blijft kijken, ik zie veel, hij ziet en hoort niets. Hans is net doofstom. Zijn assistent vraagt of hij mee gaat. Hans schrikt op. Hij kan weer niet gaan, maar hij wordt meegetrokken. Men moet op mij letten. Ik mag me nu niet meer laten gaan of ik verhuis naar een andere zaal. Ik heb het pleit voor mezelf gewonnen, ik zal heus voorzichtig zijn. Dag, Hans!

De zaal is rustig. De zusters hebben de boel opgeruimd, de kinderen zijn aan het spelen. Oude Piet heeft een verhaaltje. Hij wil, dat wij allemaal meedoen. Wij moeten elkaar de hand geven en in een kring spelen. Rondlopen en liedjes zingen, maar ik ben doodmoe. Een stuk of acht van de zaal doen mee. Ik kijk naar hen. Op mijn stoel hier in de hoek durft niemand plaatsnemen, zo bang zijn ze dat ik hen zal bijten. Ik heb de angst er ineens ingekregen en ze hebben heilig ontzag voor me. Dokter Franciscanus, de man van mijn droom, vraagt me, of ik geen poedertje wil om te slapen. Ik zeg: gaarne. Hij scharrelt in zijn zak, doet spelenderwijs 'n onzichtbare stof in zijn hand, legt er een stukje papier op, draait zijn linkerhand om en vangt de poeder met z'n rechter- op. Vouwt het geheel krachtig en zegt:

„Eerst vier druppels water, dan even snuiven en briesen, net als de paarden doen en dan direct onder de wol. Morgen kom ik even terug, als je belooft, dat je mij niet bijten zult.”

Ik zeg: „Nee, dokter, ik zal het niet doen.”

Hij steekt me zijn grote hand toe. We zijn vrienden. De dichter wil weten waarom wij zo vertrouwelijk doen. Hij zal er een gedichtje op maken. Hij begint te lamenteren, maar de dokter kan hem niet verstaan. Nu fluit de dichter hem in het oor. De dokter grinnikt, hij lacht, hij barst van het lachen. De lange magere dichter – zijn neus is vreselijk lang – lacht ook. Ik geloof, dat hij dat in geen maanden gekund heeft. Wat kan die man smakelijk lachen. Je moet deze volwassen kinderen eens zien. Zijn dit nu gekken? Ze zitten bij elkaar op schoot. Eerst de dokter bij de dichter en dan moet hij eraf om de dichter te laten zitten. Oude Piet staat even stil en kijkt. De kring, die hij vormde staat stil en kijkt ook. Als ik mijn hand opsteek, de vingers maar even samentrek en er 'n klein klauwtje van maak, rent oude Piet als een bezetene rond en durft niet meer te kijken. Ik roep: zitten en ze zitten al. Ik roep: lopen! Ze lopen. Ik zeg: liggen! Ze liggen op de grond, maar op dat moment komt de broeder binnen en ziet wat er aan de hand is. Ik zeg: sta op ... groeten ... Daar is je generaal. Ze salueren beslist en bewust. Rust! Ze laten hun armen hangen en zakken door hun knieën. Ingerukt! Ze gaan ... rukken

in, rusten, rusten, rusten. Denken aan alles. Aan alles wat goed is. Denken aan je kind, aan je jeugd, aan je leven, ziel en zaligheid. Denken aan lekkere dingen, die je toch niet lust. De broeder is alweer weg. Maar ik ga snel in mijn hoekje zitten. De geleerde man had even mijn plaatsje opgezocht, maar als hij ziet, dat ik aankom, vliegt hij weg. Hij groet me beleefd en zegt:

„Wat denk je van mijn pak? Ben ik niet mooi? Ik ben Napoleon Bonaparte. Professor Van Scherm. Ik heb de wereld laten dansen. Ik ben geleerde. Mag ik me voorstellen? Hoe is uw naam, collega?”

Als ik van plan ben om even te piepen, om de klant van mijn lijf te houden, staat Hans voor de zoveelste maal vandaag voor me. De geleerde slungelt weg. Ik zit daar en kijk niet. Ik sla mijn linkerbeen over het rechter,- zet mijn rechterhand onder de kin en denk. Hans is er niet. Hans staat even te kijken en gaat weer weg. Ik hoor:

„Op alles letten en me voorlopig blijven waarschuwen.”

Ik zal het Hans niet te moeilijk maken. Tegen negen uur komt hij weer terug. Ik zit nog steeds in mijn hoekje, ik denk aan alles en ben bezig m'n wetenschap te ordenen. Ik ken de namen al, ik weet waarvoor ze hier zijn. Ik weet ook, waarom ze zijn bezwaken. Zwakke persoonlijkheden zijn het. Er is wat verlangen bij, lichamelijk verdriet noem ik het maar, maar de rest heeft een zwak lichaam, zwakke hersens, zwakke zenuwstelsels. Een theoloog hebben we, hem vind ik de zwakste van allen. De man zit maar te denken, doch soms praat hij aan de oren van de mannen en zegt dan, dat elk ogenblik God kan komen om hem te berechten. Hij is Jehova voorbijgelopen en onderweg blijven steken. Een zielepoot is het. Ik schat hem bij de veertig; het geloof is hem in de oren, ogen, mond en neus geslagen, want hij trekt gezichten, waar een orang-oetan niets bij is. Soms stoot hij rauwe klanken uit, ze doen Bijbels aan. Hij heeft het over de „Schrift”, over Golgotha en duizend dingen meer; dat herinner ik mij nu, want Hans zei me, lang geleden, dat hij er één bij had gekregen, dat was dan deze theoloog, die van heiligheid bezwaken was. Hans dacht nog, dat hij spoedig weer zou vertrekken, maar ik zie het niet.

Franciscanus zit daar en telt de pokkenbriefjes, die hij vandaag getikt en geschreven heeft. Je ziet het, de schedels worden moe, de hoofden zakken, maar er is tinteling gekomen in die menselijke ogen. De zusters worden nagegaapt. Voor geen geld van de wereld stuur ik hier mijn dochters naartoe. Die vrouwen worden zeker duizendmaal op de dag gewogen, te licht en te zwaar bevonden, aan- en uitgekleed, weer dekseltje passen en met het potje rammelen en dan kijken of er niets is veranderd. Hoe naakt zijn die kinderen, allen wordt het hof gemaakt. Ik vind 'n man 'n grote stakker. Je kunt dan nog beter vrouw zijn. Maar als je ziet hoe zo'n paleis bewonderd wordt, krijg je medelijden met deze levens, waar bloed doorstroomt en kinderlijke

eenvoud met de haremse allures van een Zuid-Afrikaanse schone mooi weer spelen en het tezamen laten regenen. Zuster De Zwager weet er wel raad mee. Ze heeft al met mij gesproken. Ik moet opletten of ik krijg gekke gedachten. Ze vroeg me:

„En, Zeultjes, gaat het? Ben je niet moe?”

„Ik, zustertje? Néé hoor, ik niet, ik ben zo lekker als kip.”

„Man, wat kun je dansen.”

„Ja, hè, zuster?”

Ze kijkt me aan en denkt: dat is een goed antwoord, doch het is het antwoord van een kind. Ze vraagt en gaat verder:

„Kom je niet aan tafel zitten? We gaan dadelijk naar bed.”

„Fijn, zuster, fijn hoor, maar ik wil hier blijven slapen.”

Ze denkt precies wat ik voel. We zijn geen seconde uit elkaar weg, ze schuurde langs mij heen en ik trof haar midden in de roos van haar verstand, óf omdat ik hier ben. Ze glimlacht alleen en ik vind het goed. Maar ze wil praten. Ik ga begrijpen, dat Hans hierachter zit. Ik wacht en zij vraagt:

„Waar woonde je, Zeultjes? Gerhard heet je, geloof ik? Is het niet?”

„Ik heet Lammetje, zuster. Moeder zaliger noemde me Lammetje en vader Gerritje Vladder, omdat ik altijd in de ruimte fladderde. Ik heb hun heel veel verdriet gedaan, zuster.”

„Dat zal wel. Maar waar woonde je?”

„Laat eens kijken. We leven vandaag in en op de zoveelste van de zoveelste van het jaar 1900 zoveel. O ja, we spelen. Het toneel is deze kamer, deze zaal. De mannen zijn op. Ze doen gek, ze spelen krijgertje. Oude Piet is moe, die kan niet meer en de dokter zit daar om zijn pokkenbriefjes te schrijven, morgen worden wij allen ingeënt. Bloemen kwamen er zo-even, maar ze waren niet voor mij. Dokter Hans was er ook, die liep telkens binnen en dacht, dat er gekken waren.”

Ze kijkt me verwonderd aan en zegt:

„Weet je, Gerhard ... dat je speelt?”

„Ik heet niet Gerhard, maar Gerrit, zustertje. Gerritje heet ik. En ik heb nog een naam, zustertje, maar ik kan die niet meer uitspreken. Zag je dat, zuster? Hoor je, hoe de mensen in de zaal klappen? Ik wist wel, dit stuk zit goed in elkaar. Vraag me maar gerust. Ik zal je wel antwoorden en dan blijft de spanning erin. Zag je die maskers? Zag je, hoe al die mensen genieten? Ze hebben nog nooit zo'n intens stuk gezien. Ze hadden ook niet gedacht, dat ik nog eens in het gekkenhuis zou komen. Já, wat moet 'n mens al niet doen.”

„Ik zag het, Frederik ...!”

„Dacht ik het niet, zuster. Ik geloof, dat die Frederik ook gek is. Ik heb hem eens ontmoet. Maar die heeft niets met dit stuk uit te staan. Dat was

'n afzetter. Die man had steeds geluk als hij 'n ander zag lijden. Hij kent me wel, zuster, maar ik wil hem niet meer zien. Ik had altijd ruzie met hem. Toen ging ik maar op jacht, ziet u. Ik kan jagen als de beste. Ja, al zeg ik het zelf, ik ben 'n goed jager, zuster. Maar waar ik wol kocht? Dat weet ik niet. Waar ik woonde? Dat weet ik niet. Ik woonde overal, zuster. Waar maar mensen leefden, daar was ik. Ik was eigenlijk het dichtst bij huis. Ik was zo te zeggen nooit weg."

„En weet je waar je woonde?"

„Waar ik leefde, zuster? Ja, dat weet ik nog, maar dat is al zo lang geleden."

„Wil je een wandeling met me maken, Gerrit?"

„Gunt u me dat, zuster?"

„Zeker, kom maar, we gaan naar buiten. Het is mooi weer. Maar voorzichtig, de anderen mogen het niet horen. Ik fluister, hoor je het?"

Ik ben net 'n kind. Ik hang aan haar arm en ga met de zuster naar buiten. Ik heb goed gevoeld, Hans zit erachter. Ze praat, ze houdt me stevig vast. We wandelen onder de Maan. Ik zeg haar:

„Zag je dat, zuster? Zag je die lieve Maan? En nu zegt men, dat wij mensen daar geboren zijn. Ik geloof dat niet. Geloof u het? Mag ik u een kus geven? Zo op uw maantje? Dat komt van de Maan, zuster. Ik zal mijn baard even afdoen. Mag ik?"

Ze houdt mij haar wang voor. Ik zeg:

„Dat zou je wel willen, hè, zuster. Ik ben niet hier om te kussen. Ik ben hier om uit te vinden of God Zijn wijsheid in gekkenhuizen heeft verstopt. Ik ben hier, omdat de slangen en beren tot mijn leven spreken. Hoor je ze, zuster? Willen we in het prieltje gaan zitten? Doe je het? Ga je met me mee? Weet je, zuster, dat ik schatrijk ben? Dat ik barst van de centen? Dat ik een paleis heb en eigen paarden? Maar ik ben niet getrouwd. U ziet er wel fijn uit. Maar waarom bent u eigenlijk hier, zuster?"

„Ik moet de mensen helpen. Ik moet je verzorgen. Zie je dat dan niet?"

„Ik zie het, zuster. Toch zou ik u een kus willen geven. Maar nu één op uw lippen. Met mijn ogen dicht. Zó bijvoorbeeld."

Ik kus haar. Ik heb haar een kus gegeven. Ik sta onder invloed van al die gekken daar, die verlangen om de zusters één kus te mogen geven. Ik heb een streepje voor. Ik kus haar nogmaals en nogmaals en ze vindt het goed ook. Als ik naar de Maan kijk, ligt ze languit in mijn armen. Ze bezwijkt bijna. Ik geloof, dat ik „hypnotiseren" kan. Mijn God, waar heb ik die kunsten geleerd? Ze ligt als dood in mijn armen en haar ogen zijn potdicht. Zusterje? Zusterje, word eens wakker? Word wakker! Ze blijft slapen. Ik leg haar op de grond. Ik zit naast haar en kijk ze in de ogen. Nu de Maan dit gelaat beschijnt lijkt ze wel een koningin. Wat een mooie snuit heeft ze.

Ik druk nogmaals een kus op haar lippen en diezelfde lippen reageren, maar dit lichaam kan geen vin meer verroeren. Ik vind het knap gek en ik houd niet van deze dingen. Wat moet ik doen? Ik krijg in mijn hoofd om haar in de neus te blazen. Maar ik doe het niet. Ik vind het wat fijn om met mijn eigen avontuur te zitten praten en naar de Maan te kijken, zij zelf is ermee aangekomen. Maar dat kan gevaarlijk worden, ze zullen mij zoeken. Ik blaas dus. Piesssst ... klinkt het. Ze slaat direct haar ogen op en kijkt me aan. Ze springt op en vlucht. Ik laat haar gaan. Ik ga op eigen gelegenheid naar de zaal terug. Zij liep in de richting van Hans. Daar zal ze verslag uitbrengen. Ik verwacht Hans.

Ik zit weer na te denken. Ik ben me van geen schuld bewust, maar wat er van mij uitgaat is niet zo fraai. Ik maak mensen in slaap. En het gaat vanzelf. Had ze ook maar niet over de Maan moeten spreken. Hoe is het mogelijk, had je dat nu verwacht, Frederik? Ik geloof, dat ik thans René kan helpen, er ontwakende gaven in me.

Daar heb je Hans al. Hij kijkt me aan. Ik hem. Ik ben als altijd, ik ben heus niet gek. Maar hij ziet het niet. Hij wil me weer doorboren, maar hij struikelt. Hij valt en ik blijf rechtop. Ik zit en hij ligt tegen de grond. Ik help hem om op te staan. Maar ik doe dat onder het zitten door. Dan fluistert hij in m'n oor:

„Ben je er, Frederik?”

Ik hoor hem niet. Ik zeg:

„Juist, kapitein, daar was het. En toen vielen er slachtoffers.”

Hans probeert het nogmaals:

„Ben je er, Frederik?”

„Juist, overste, toen zakte het dak in.”

Hans kijkt even nog en gaat weg. Er wordt gecommandeerd om te slapen. We zoeken de slaapzaal op. Ik lig in enkele minuten onder de wol. Ik ben doodmoe. Ik slaap al als ze bij me komen. Ook de zuster is er. Ze staat, geloof ik, naar me te kijken. Maar ik slaap. Ik word niet meer wakker, ik slaap tot in de morgen. Toch zie ik de zuster, ik zie haar enige malen tot me komen en naar me kijken. Van de anderen trekt zij zich niet veel aan. Toch zijn er, die om een nachtkus vragen. Ze roepen om hun moeder, ze willen toegedekt worden. Maar dat doen anderen wel, vrouwenhanden hebben wel iets beters te doen. Ik slaap tot in de morgen.

Als ik wakker word, is er groot lawaai op de zaal. Ik rek me nog even uit, ik moet eerst weten waar ik ben. Ik dacht, dat Anna naast m'n bed stond en thee bracht. Toen realiseerde ik me, dat ik in een gekkenhuis opgenomen was en dat ik er vierenhalf jaar bromde. Waar is die tijd gebleven. Een jaar duurt een eeuwigheid. Ik ben nu goed wakker. Het is heilige ernst, ik ben gek.

We wassen ons, we eten en drinken, we zitten en lopen rond. We doen niets anders. Ik vraag of ik buiten mag. Ze zeggen ja. De zuster gaat met me mee, maar ik zie dat het 'n ander is. Ik vraag om papier en pen. De zuster geeft me haar pen en ik krijg een envelop en papier. Het is mooi papier, ik kan er iets opzetten. We zitten op 'n bankje. Ik begin en schrijf:

„Já, waar denkt een mens aan, die van huis is gegaan in een vreemde wereld? Ik ben hier alleen en er zijn massa's mensen om me heen. De zuster van het hotel, waar ik ben – ik heb een rusthuis uitgezocht – zit naast me en denkt. Ze vroeg me zo-even of ik schrijver ben. Ik zei: ja. Het is een aardig kind. De reis was nogal zwaar, omdat er veel gekken in de trein waren, die met hun dokter naar Zwitserland gingen om beterschap. In België kwam dat stel in mijn wagon ... Hoe vind je het? Niet zo prettig, hè? Maar omdat ik me nogal interesseer voor gekken, leerde ik er vele maskers begrijpen. Mooie maskers waren erbij. Ik zit nu in de natuur te genieten. Daar voor me ligt „Neu Karelshof“. Dat is een machtig groot hotel, waar vele vreemdelingen hun tijd doorbrengen om wat op verhaal te komen. Er zijn zieken aan boord. De mens sloopt zich in deze maatschappij. Waar je komt, overal zie je narigheid. Ik kan al dat leed niet verwerken. Ik ga er ook niet op in. Ik ben vast van plan om hier wat op krachten te komen. En dat is mogelijk, omdat deze mensen alles voor je doen. Ik denk toch, dat ik verder ga, over een paar dagen wil ik naar Italië. Je hoort dan voorlopig niets van me, ik ga een eind te voet. Het moet 'n prachtige wandeling zijn, zo door de bergen; er gaat een gids met me mee. Ik zeg je eerlijk, dat ik eerst wil uitrusten. Ik ben waarlijk moe. Maar jullie horen nog van mij.

Hoe is het met jullie allen? Ik mis m'n thee! En, Anna, Erica en Karel, ik mis jullie. Ik hoor, dat het met René nog hetzelfde is, maar dat er goede hoop bestaat, dat er verandering komt. Hans belde me op. Ik was zo verheugd, dat kun je niet geloven. Ik heb hem gezegd, dat ik alles zal doen om sterk en gezond terug te keren.

Wel, mijn geliefden. Ik zie jullie spoedig weer, Frederik ...”

Ik doe de brief dicht. Ik voelde, dat het moeilijk was een brief te schrijven. Ik had niet gedacht, dat ik zo'n eind van huis was. Maar ik ben gereed. Ik vraag haar deze brief te posten. Er staat een Zwitsers adres op ... Dr. Schuman, Lugano. Ik ben in Obersfeiler ... zum Gesundheitsort, waar ik het goed heb. De zuster kijkt me aan. Ze weet wat ik wil en ik weet wat zij denkt. Deze brief gaat naar Hans. Hans zal deze brief lezen en dat kan me niet schelen ook. Als hij nu komt, ben ik weer gek. Maar ik ben moe. Geen seconde later lig ik languit op het bankje te slapen. Een broeder, hoorde ik nog, neemt mijn brief mee. Nog geen drie minuten later staat Hans al voor me. Ik slaap, maar hij maakt me wakker. Ik sla mijn ogen open en ik zeg:

„Kun je dan geen tien minuten met mij waken? Laat me toch slapen!”

Ik wil gaan slapen, maar ze willen dat ik wakker blijf. Hans sleept me naar een stuk waranda en legt me op een soort kruiwagen. Ik denk tenminste dat het er een is, maar het blijkt een ligstoel te zijn. Ik slaap al. Ik ben doodmoe. Ik geloof niet, dat ik lang in dit herstellingsoord blijf. Het is mij hier te druk. En hoelang ben ik hier al? Zeker drie jaar. Ik moet maken, dat ik ergens anders kom, of naar huis teruggaan. Ik kan niet eeuwig blijven reizen en trekken. Ik ben zo moe, zo moe.

Als het bijna donker is, schrik ik wakker. Ik herinner me, dat ik vanmorgen op stap ben gegaan om een brief te schrijven. Ik ben doodmoe. Maar als ik even doordenk, komen de krachten bij me terug en voel ik me zo fris als 'n jongen van twintig jaar. Ik spring op. De zuster is daar. Ze vraagt me:

„Goed uitgerust? Niet zo moe meer?”

Ik weet niet wat te antwoorden, zodat een andere moeheid in me komt. Maar ook die gaat weer weg. Toch weet ik nog niet zo zeker of ik voor gek moet spelen of dat ik haar een gezond antwoord geven zal. Ik besluit om terug te keren en niets te zeggen. Als ik op de zaal kom, zijn de mannen aan tafel en nuttigen hun avondbrood. Ik heb weinig trek, maar ik eet iets. Als ik naar mijn hoekje kijk, staat mijn stoel nog op dezelfde plaats. Ik ben lang weggeweest hier. Er is ook zoveel met me gebeurd. Ik weet alles, maar het is zo loodzwaar in mijn hoofd, dat ik de dingen niet lichter kan zien. Maar ook daar komt verandering in. Het duurt niet lang meer, of ik ben weer de oude. Ik eet en drink voor vier. Ik krijg brood en koek, koffie en thee en 'n glas melk toe. Ik kan krijgen wat ik hebben wil. Wat zijn ze goed voor me!

Ik zit weer in mijn hoekje en denk na. Ik denk aan alles, ik ga weer vergelijkingen maken en volg de zieken.

Ik ken hun diagnoses, hun narigheden. En ik weet dat ik mezelf weer kan terugbrengen in de maatschappij, zij kunnen dat niet. Zij hebben er geen krachten voor. Ik was zo-even, voel ik thans, in die toestand. Vanmorgen hadden ze mij te pakken. Het drukt je neer, het slaat je neer, je bent doodmoe en zij zijn zo kiplekker. Ik zat eronder, maar ik ben er nu onder vandaan. Ik houd het hier nog even uit. Zij bevinden zich in een andere wereld, niet de onze, maar een waarin leven, verstand, denken, voelen, persoonlijkheid, alles van ziel en geest nog niet wakker zijn en zich door het stoffelijke leven verliezen hebben. Meer is er niet! En nu betreden we het vader- en moederschap. Liefde. Wat gevoel om de scheppingsdrang, de scheppingstaak te ondergaan is het, dat hen naar de moeder doet verlangen. Men noemt hen seksuele maniakken, maar zijn het geen kinderen? Is dat nu zo vreselijk? Zijn wij bewust anders? Is dat niet het essentiële waarvoor we leven en waardoor we ontwaken? Kunnen wij óm de scheppingsgedachte het leven beleven? Ze zijn

niet gereed om een normaal leven te aanvaarden. Daarvoor is er het huwelijk. Maar wat te doen, als je voor jezelf niet gereed bent? Ik begrijp hen. Ik zal hen volgen, deze kinderen, ik zal door hen leren, veel beleven, ik ben in de heilige waarheid, ik sta er middenin. Hans kan me nog meer vertellen.

De dag gaat om met denken en wat gepraat met de gekken. Hans komt kijken, maar is anders op mij ingesteld. Hij geeft het over en wacht af. Ik zit hier en blijf hier in mijn hoekje.

De dominee is door zijn studie en geloof verongelukt. De man loste op in zijn studie. De neiging om Apostel te spelen, speelde hem parten. De onsjes gevoel, die hij ervoor bezat, waren verteerd en de man stond voor een leegte. Op dat ogenblik moest hij bewijzen wat hij kon. Maar het leven was te diep voor hem. Hij verdween, in die diepte, loste op. T  zwak hoofd voor dit geweld? G  n gevoel om zich staande te houden? Ik weet zeker, dat hersens niets te betekenen hebben. Het leven is het, het gevoel is het. Voor de dichter is deze toestand niet anders, voor de dokter evenmin. Intellect heeft geen betekenis. Oude Piet is niet anders. Allen missen het gevoel om het maatschappelijke leven te verwerken. Van deze mensen wandelen er miljoenen op aarde, al de volken bezitten deze mentaliteit.

Nu spreken de menselijke karaktereigenschappen. Wie driftig is, heeft door die drift een moeilijk bestaan. Die mensen kunnen worden aangevalen, indien er demonen leven tussen leven en aarde, geesten. Maar dat weet ik nog niet. Ik ben geschrokken van oude Piet. Ik volg hem en ik ga begrijpen waardoor hij zich pijnlijk voelde. Oude Piet bezit gevoel, anders was er niets gebeurd. De ene mens staat ervoor open, het andere leven is ervoor gesloten en niet te bereiken. Ik wist niet, dat ik deze krachten bezat. Toch kan ik 'n mens door een zacht gesprek en met mijn handen tot rust brengen. Ik heb me eens laten wijsmaken, dat ik magnetische krachten bezat. Je zou denken, dat het zo is, maar wat oude Piet deed, was zijn eigen schuld. Voor mij was dit niets anders dan suggestie. Omdat oude Piet half bewust is, waarachtig denkt, dat ik 'n dier ben, sloeg dit als angst op zijn leven in en kwamen er stoffelijke verschijnselen. Die schrammen waren ook vanzelf verdwenen. Hans wist niet wat het was, maar hij zal er wel achter komen. Ik heb die zaken in Indi  gevolgd, ze spelen er daar gewoon mee. Fakirs en magi rs houden er zich door op, ze leven eenzaam en verlaten en komen zo nu en dan voor de dag om gek te doen. Het kost je daar een paar cent en dan dansen ze ook nog voor je als je wilt, net zo gek als ik deed. Dat noemen ze dan inspiratie. Hoe nuchterder je al deze dingen bekijkt, des te scherper zie je, dat ze aan zwakte van persoonlijkheid lijden en geen weet hebben van alles, wat God geschapen heeft.

De jongeman hier met al zijn talen. Hij bezweek omdat hij te veel van het

goede wilde bezitten. Had die man voorzichtig aan gedaan, dan was er niets gebeurd. Hij had op het land moeten werken. Nu is die ziel en dat ganse lichamelijke stelsel in de war. Als er nu nog wat verbeelding bij komt – hij voelt zich vandaag Napoleon, morgen 'n groot professor – raakt deze ziel zo van de kook, dat hij niet meer weet wat hij zegt en zo volkomen mogelijk al deze persoonlijkheden wordt. Dat kan een toneelspeler ook, deze hebben alléén wat meer gevoel verloren. Ook deze loste op, verdween achter 'n ander masker, en wérd het, doordat hij zichzelf vergat. Arme zielen? Arme honden is beter gezegd.

Ik heb toch bereikt wat ik wilde bereiken, Hans denkt, dat ik mijn verstand heb verloren. Ik moet gisteren tekeer zijn gegaan en eerlijk gezegd, ik ben er nog moe van. Maar dat geeft niets, ik kom er wel. Hij laat mij apart bewaken, ik ben eigenlijk niet meer alleen. Nu is het de broeder en dan weer de zuster, die niets meer van gekke zontjes moet hebben, omdat ze heeft geproefd, dat het buiten haar wil om geschiedde. Ze is vriendelijk, maar tenslotte ben ik toch maar een gek. Ik wilde alleen nog beleven, dat er eens één flink gek en goed wild werd, ik zou dat weleens willen beleven. Eigenlijk ken ik die studie ook al, want dan komen ze met zichzelf in opstand en doen wild. Ze worden dan onder de spanlakens gelegd; een heerlijk koud bad doet wonderen, waarna ze vanzelf weer tot hun mensen terugkeren. Hans heeft mij al die verschillende graden voor de krankzinnigheid verklaard. Hier zijn om zo te zeggen geen echte wilden bij. Of ik zou het moeten zijn. Ik geloof niet, dat de zuster denkt, dat ik nu bepaald wild ben. Ik geloof eerder, dat zij denkt: die ouwe gek is zo kwaad nog niet! Jammer, hè, dat 'n mens zichzelf zo kan vergeten! Ja, hij had van alles kunnen uitspoken, je had gisteren het leven wel kunnen verliezen. Ik geloof, dat ze van Hans een tamelijke knor heeft gekregen. Ik hoor dat later wel. Ik zal in elk geval opletten, dat ik niet té stevig aangepakt wordt, ik wil hier zijn en blijven, totdat ik er alles van weet. Wat ik dan doe, weet ik nog niet.

De dichter dicht, de theoloog heeft het over Christus en de Bijbel, oude Piet heeft het over zijn nichtje, die zoveel van hem hield en met wie hij gaarne had willen trouwen; momenten zijn het, dat ze allen even boven water uit komen om nieuwe levensadem op te doen. Maar dan zinken ze weer weg en zijn ze voor het maatschappelijke leven onherkenbaar. Geld en bezit, alles heeft ermee te maken. Talen en geleerdheid, liefde en geluk, kleren en armoede, noem maar op, hierdoor zijn levens verongelukt. Ik had niet gedacht dat het zo eenvoudig was. Hans, weet ik, kan deze zieken niet helpen. Hij is er niet toe in staat, omdat ál deze ziekten door het innerlijke leven zijn ontstaan. Hier hebben ze nog geen kruiden voor geschapen. Wat ze doen, is prutsen. Hans kan zorgen, dat de lichamelijke stelsels op kracht komen, hij kan van

alles proberen, maar de stof dwingt het leven tóch niet om scherper te gaan denken, omdat de stof dat niet kan. Wat Hans probeert, zijn doodeenvoudige lapmiddelen. Hij staat niet voor vijftig procent machteloos, maar voor de volle honderd. Er moeten gehéél nieuwe wegen worden gelegd. Waarvoor men hem professor maakt, weet ik niet. Waarom men een dokterstitel draagt en toch niemendal is, begrijp ik niet. Waar die mensen zo'n drukte om maken, is mij niet duidelijk. Wel begrijp ik, dat deze faculteit nog geboren moet worden. Er is niets, wat éinig bewustzijn bezit als medicijn. Deze mensen hier, al deze gekken, hebben meer bewustzijn dan hun verplegers. Hans kijkt er niet doorheen. Ze zoeken, maar ze staan tegenover een diepe put en Hans daalt er niet in af, omdat hij weet, dat hij er niet meer uitkomt. En hoe wil hij daar in die duisternis zijn draad door de naald halen om 'n lap stof op dat gat te leggen? Dat kan hij niet.

Het is na het eten, dat hij plotseling voor me staat. Ik ben, geloof ik, bezig geweest hardop te denken en toen hebben ze hem alweer gewaarschuwd. Ik ga verder en stoer me aan niets, maar ik zie, dat Hans zich naast me neerzet, omdat hij denkt iets voor me te kunnen doen.

Ik praat tegen hem, tegen de doktoren, maar ik doe het door de ruimte. Hij zal er wel niets van begrijpen, maar ik heb het tegen hem en zijn geleerde soort.

Deze zielen moet je omkeren, hoort hij. Ook mij, maar ik ben er zelf bij. Als ik doorga, zie ik, dat ze meer in de zielen leven, meer in de geest, dan allen die denken, dat ze er bovenop staan. Dit zijn genieën! Dit zijn trouwens al zolang genieën. Het is begonnen, toen de allereerste mensen loskwamen van de stoffelijke, lichamelijke wetten. Ik was daar ook bij, maar ze geloven me niet. Nu is het net 'n kermistent. Die daar, de man met al zijn talen, die had wat voorzichtiger moeten zijn. Had deze jongen die gekke allures niet gekregen, dan was hij hier niet. Hij had naar de vrouwen moeten gaan, hij had er alles van moeten leren, dan was er geen mogelijkheid geweest, dat hij zomaar op straat die gekke dingen zei. Toen pikten ze hem op en brachten ze hem naar Gibraltar. Nu is hij aan het schieten. Met zijn talen schiet hij en raakt nooit zijn doel. Maar oude Piet had hem kunnen helpen!

Ik zou de vrouwen wel willen zien. Hemeltje nog aan toe, hoe zullen zij hun rekeningen betalen? Ach, als ik hen eens mocht zien, een dag daar mocht vertoeven, ik geloof zeker, dat ik er dan zo weer uit ben, uit dit bovennatuurlijke gedoe. Zou de dokter het willen? Als ik nu eens een verzoekje schreef? Dan kan ik aan mijn eigen colleges beginnen. Waar is de dokter? Was de dokter er maar, dan zou ik het hem beslist vragen. Laat ik me gereedmaken, ik zal 'n ander pak aantrekken, want dokters kijken naar je kleding. Als je begint die te verwaarlozen, ben je voor de haaien. Waar is de dokter toch, de

man zou om zeven uur hier zijn. Piet? Piet? Waar is de dokter?

Oude Piet roept me toe, dat hij het niet weet. Maar Hans vliegt er lekker in. Ik ga gewoon verder, want ik heb ineens het verlangen gekregen om wat onder de vrouwen te mogen toeven, wellicht leer ik daar nog meer dan hier bij al die suffige kerels. Maar Hans vliegt er niet in, hij hapt niet naar me. Toch ga ik verder.

O, als ik mocht toeven in die reine klaarte? Ik herinner me, dat ik tezamen met mijn vriend dokter Van Hoogtensteintenhovebroekman, uit vissen ging, voordat we college zouden geven. Elke vis, die wij uit het paleis van de koning haalden, sprak over de verwaande en ónverwaande krankzinnigheid. Ik zei later, dat professor Wolffhans beter zag wat de gevolgen van een schedelfractuur waren dan wij, die er verstand van hadden. Toen wij later, jaren later, beiden de hoge stoel betraden, zag hij aan mij, dat ik het verkeerd had gedaan en ik zag aan hem, dat hij het verkeerd deed! Toen hebben we maar wat pret gemaakt. Maar onder de vrouwen kwamen wij eigenlijk weer tot rust. En nu? Ik geloof, dat ik hierdoor de toren zal bouwen. Maar ja, er is toestemming voor nodig.

Waar is toch de dokter.

„Weet je niet waar de dokter is, dokter?”

Hans kijkt alsof hij het in Keulen hoort donderen. Hij kijkt aandachtig, maar hij kijkt niet door mij heen. Hij denkt, dat ik ver weg ben, maar ik zit hier nog geen meter van hem vandaan. Wat een gekke dingen kan 'n mens zich toch indenken. Oude Piet komt me zeggen, dat de dokter uit rijden is. Mens nog aan toe, had de man me maar meegenomen, ik wil naar m'n nichtje. Had hij me nu niet kunnen waarschuwen, beer, slang, tijger, leeuw? Oude Piet groet me nu. Mogen we vandaag uit, beer? Ik zeg hem, dat hij uit mag. Ik zal hem het bewijsje ervoor geven. Hij moet zich eerst laten keuren door Franciscanus. Die hoort het en is al gereed om zijn hulp te bieden. Wij zijn een echt stel komediemakers, maar dat weet Hans niet. Ik ga nog even verder, want ik wil naar de vrouwen.

Als ik daar was, geloof ik, dat zij herinneringen in mij wakker zouden roepen aan een rijk en zuiver bewust verleden. Hè, wat kan ik goed praten. Doe het nog eens? Ik geloof ... ik geloof ... even wachten ... Woepje ... Woepje toch ... wacht even. Dit is mijn derde naam. Tante Tresia noemde me zo. Von Trudeheim ... weet u wel, die juffrouw met de sproeten, lachte er altijd om, als zij mij Woepje noemde. Maar ik ga verder.

Ik wil naar de vrouwen gaan om met de vrouwen van Oom Hans te praten. Die Oom Hans was een voorvader van me. Die liet dat goud en zilver voor me achter, waar ik zo lekker door tekeer ging, zodat ik in duizenden steden tegelijk leefde. Ik moet die vrouwen niet. Ik moet alleen de vrouwen

zien die juist door intellect hun voorvaders hebben vergeten. Ik wil de adel leren kennen! Juist die adel! Ik wil snoepjes uitdelen en lekkernijen, theeën wil ik. Oude Piet zorgt voor de Chinese koekjes. Dokter Franciscanus voor de goede afloop en de recepten voor de vlooi-blazerij ... die intussen groeit en bloeit, maar waarvan de dokter geen weet heeft.

Kom ik eruit? Piet, kom ik eruit? Piet zwaait me toe, zo zeker als wat, dat hij mee mag.

Hans kijkt en blijft kijken. Ik geloof, dat ik het gewonnen heb, hij denkt in mijn richting. Dat kunnen al de gekken hier. Wij denken naar de mensen toe? Niks van aan, wij denken juist van hen af, maar doordat wij van hen af denken, komen wij dichterbij in hun leven. En dan hoor je die stem tot je zeggen: geef dat kind toch dat verlangen, het knapt er immers van op? Ik hoop zo, dat ik ervan op zál knappen, maar ik wéét het!

Hans bijt nog niet, ik moet een ander aasje aan mijn hengel doen. Ik ga verder.

Zal ik daar Erica zien? Is zij niet het kind van mijn moeder geweest? Zij zal me daar helpen. Maar o, als er verraad is. Ik kén haar wel. Ik kén haar veel te goed. O, ik ken haar zo. Ik kén haar, laat eens kijken, zeker wel vier weken. En dat is heel wat. Já, toen liet ze mij alleen en bleef ik alléén achter, met alles, met acht bloedjes van kinderen. Erica? Wie was er nog meer bij? O, ik herinner me die naam ... Hansa? Néé, anders klonk het. Ik klamp me steeds aan klanken vast. Hanna ... juist ... Hanna was het. En nu hoor ik Enré ... de naam van mijn God. Enré, doe iets voor 'n bloedje van 'n man. Doe je het? Stuur me naar de harem van dokter Van Hansesteintenhovebroekman! Ik wil het. Anders zet ik je onder mijn stroom, want ik ben 'n stromer. Ik ben 'n stroomgever. Ik wil naar de vrouwen toe. Ik wil naar Erica en Hanna en naar mijn Enré ... Neré ... Nee, zo was het niet! René klinkt beter. Maar het was toch 'n andere klank. Enré is beter. Ik zie dat Enré voor me. Ik was daar vroeger al. Je kunt je daar laten begraven en je kunt je er weer levend laten maken, allemaal voor hetzelfde geld. Maar daar weet Hanstenhovebroekman niets van, die is met zijn kluitje in het riet gevallen. Die is er niet in gestuurd, maar in gevallen en oude Piet haalde hem er weer uit. Dacht je, dat Piet een beloning kreeg? Niks hoor. Piet, kreeg je een beloning? Niks hoor, ze hebben me bedrogen, die duivels. Ik had vier gulden en veertig cent moeten hebben. Ik dacht, zegt Piet, en hij maakt er onmiddellijk een groot verhaal van, dat ik die centen kreeg voor later, voor m'n ouwe dag, maar ze hebben ze verzopen. Van mijn centen. Ik vind het rotlui, als je het weten wilt. Maar ik krijg ze nog wel. Als eerst Aftalia maar komt. O, ze is zo mooi, hè. Wat 'n wijf toch!

Erica moet ik zien en spreken, ze is daar onder de vrouwen van dokter Van Broekmantenhovevansteinwolff. En zo is het. Als ik haar zie, vraag ik haar of

zij mijn God heeft gezien. Juist ... Enré ... de God van leven en wind. De God van mij en u, de God die wulpse fragmenten scheerde alsof hij dacht dat het een pasgeboren schaap was. Néé, ik ben verkeerd, pasgeboren schapen scheer je niet eens. Het schaap, dat ik bedoel, was al vierentwintig jaar oud en huwbaar. En ik? Ik gaf haar de naam Erica ...! Wat wat wat was dat kind blij! Ik ga stotteren, alleen al omdat ik de vrouwen wil zien. Was de dokter er maar.

Ik kijk Hans midden in zijn gezicht en vraag hem:

„Weet gij, broedsel, waar de dokter is? Kunt gij mij aan zijn hof brengen, opdat ik de adel van zijn gevolg zie. Vooruit, jongeman, ga mij voor. Breng mij naar zijn harem. Tóé, ga mij voor! Sta op, jong mens!”

Ik trek Hans van zijn stoel af. Oude Piet moet mee, ook hij wil het hof zien. Allen staan te soebatten of ze mee mogen. Ze hebben de handen inengeslagen en staan in een rij, zoals oude Piet gisteren speelde met de kinderlijke mannen. Ze willen mij volgen. De dokter kennen ze niet, maar de dokter kennen ze wel, die is een broeder die prikt en commando's geeft. We staan klaar, maar ik moet alléén weg. En de dokter moet met mij mee. Hans gaat kleur bekennen. Ik weet al sinds vijf minuten, dat ik naar de vrouwen ga. Ik wil daar als 'n gek scharrelen. Ik wil zien, wil kijken, wat die zo'n hele dag uitspoken. Ik wil zijn harem zien en zijn harem beleven. Hans trekt me los van de anderen en wij gaan naar buiten.

Buitengekomen, wandelt hij met zijn hoofd naar de grond gericht naar de zaal waar de vrouwen zitten, leven. Spass maken (plezier maken). Ik ga met hem mee. Plotseling vraagt hij me:

„Ben je van plan nog langer komedie te spelen, Frederik? Wil je me nog langer doen geloven, dat je gek bent! Ik geef je deze gelegenheid toch wel, maar wanneer je niet ophoudt, krijg je zo'n schandalig pak slaag van me, als je van je leven nog niet gekregen hebt. Ik zal je leren, Frederik, hoe het moet. Hoor je het? Zie je me? Weet je het nu?”

Ik versta alles. Ik weet het, maar ik zeg niets, ik slof naast hem voort. Ik ga nergens op in. Hij kan dat trouwens zien, ik ben er niet. Hans probeerde het, maar ik vlieg er niet in. Nee, Hans, te goedkoop, ik kan gek doen en gek zijn als ik het wil en dan ken je me niet terug. Maar ik heb nog steeds de kracht om er weer uit te gaan, wat de anderen hier niet kunnen. Doe maar wat je wilt, ik wil alléén en op eigen kracht beleven hoe het hier bij je is. Scheld me maar uit, leg me maar op de brandstapel, ik zal alles ondergaan, zó zeker ben ik van mezelf! Wist je dat niet, Hans? De zenuwen! „Ik speel niet langer voor spook, als je dát maar weet” ... valt er uit mijn mond, als antwoord op zijn dreigement.

Hij staat voor me en kijkt me in de ogen. Hij trekt me naar zich toe, hij wringt zichzelf in mijn ziel, maar hij vindt me niet. Dat duurt even. Dan

zakt zijn kop omlaag en zegt hij in goed verstaanbaar Hollands: „Hartstikke gek en het is mijn schuld. Dan maar naar de wijven!”

En ik zit voor vandaag onder de vrouwen van Hans. Ik tel er veertien, maar er zijn er nog meer, weet ik, die leven daarginds. Aan deze heb ik genoeg.

Moet je die dames eens zien. Er zijn eronder die me wel kunnen verscheuren. Wat moeten die zielen 'n haat dragen. Moet je die ogen eens zien. Als dit maar goed afloopt. Ik pak 'n stoel en zit weer in een hoekje. Als er een op me afkomt en me begluurt, té dicht m'n leven nadert, blaf ik, zoals ik het onder de mannen deed, waarmee ik hen overblufte. Ik zie nu een paar uitpuilende ogen voor me, het schrikaanjagende masker van 'n vrouw van ongeveer veertig jaar. Een mooie meid is het, zie ik. Ze kijkt nog eens ... ik miauw intussen. Ze vliegt op me af en wil me krabben. Ik rol van mijn stoel, kruip over de grond en doe alsof ik een bruine beer ben. Ik rol over de grond, maar in de richting van mijn stoeltje. En dan klim ik er weer op, om af te wachten hoe zij reageert. Ze staat daar, handen in de zijde ... me aan te staren. Het duurt even ... maar dit zijn ogenblikken van erop of eronder, voel ik. Ik weet niet hoe ik mezelf moet verbergen. Plotseling weet ik het. Door dierengedoe bereik ik hier niets. Ik weet hoe ik hen moet overwinnen.

Ik begin te schreien. Ik heb last van kindsheid. Ik ben mijn moeder kwijt. Ik ging naar school en ben verdwaald. Ze kijkt me aan en ik zie, dat er ontspanning komt in het masker. Ze zegt:

„Jij bent het niet, hè? Jij bent het niet, hè?”

„Nee, ik ben het niet hoor ... ik niet hoor ... ik ben het niet.”

Wat doet ze? Ze strijkt me langs m'n wangen. „Nee, jij bent het niet. Ik had je vermoord ... Wees maar blij dat je het niet bent. Ken je gele Trui niet?”

„Ik wel, hè, moedertje? Ik wel hoor. Ik ben wat lekker met gele Trui.”

Ze kijkt me opnieuw aan. Ze kijkt me in de ogen en zegt:

„Heb ik je vanmorgen al gekust, Wimpje.”

„Nee, gele Trui ... ik moet zo naar school, maar ik ben verdwaald. O, als grootmoeder me ziet.”

„Wees maar niet bang, ik ben er nog. Kom maar.”

Ze pakt me in haar armen. Er komt een zuster binnen. De zuster ziet wat er gaande is. Gele Trui zegt:

„Dit is het kind van mijn grootmoeder, Wimpje, hij is verdwaald. Maar ik ben er nog. Kom maar, moeder, kijk maar naar Wimpje.”

Ze drukt me tot gruis. De zuster zegt:

„Ik zal hem naar school brengen.” Maar de broeder, die binnenstapt, zegt, dat ik hier moet blijven wachten. Orders van Hans. Maar daar is Hans al. En Hans kijkt naar me. Wat gaat er in Hans om? Ik ben Frederik, Hans. Ik ben je vriend. Dacht je, dat ik Frederik ben! De vrouw wordt weggemoffeld.

Ik zit nu frank en vrij te kijken. De zuster blijft, de anderen gaan weg. De zuster blijft op de zaal. Ik kijk rond en kan alles verwerken. Ik ga van de ene moeder naar de andere. Maar het zijn net kerels! Zij die vol haat zitten hebben hun bezit, hun liefde verloren. Wat ik zie, is als bij de mannen, alléén deze lichamen zijn anders. Wat ik daar voelde heeft hier plaatsgemaakt voor het verlangen om iets te geven, iets te ontvangen, wat me altijd weer naar het menselijke kasteeltje voert. Ik zie de godsdienstwaanzinnige, de Bijbeltoeriste ... ze klimt tegen dat grote gebouw op en kan er niet meer vandaan, omdat zij de trappen vergeten heeft. Een ladder is het, die er nu niet is! Ze schreeuwt om hulp en niemand kan haar helpen. Ik ken hen allemaal van vroeger, toen ik hier even voor m'n plezier was. Daar is een meisje van bij de zestig, die haar man verloren heeft, omdat hij er met een ander vandoor ging. Die daar, dat grijze kind van vijftig, ziet er zestig vliegen, omdat ze goedigheid met hartstocht verbond en er tenslotte zelf door verongelukte. Wat rijkdom al niet kan! Ze wil goeddoen ... álles op aarde wil ze liefhebben. Ze heeft een mandje aan haar arm hangen, waar al haar goedheden in verborgen zijn. Ze deelt dag en nacht die goedigheden uit. Ze hebben haar onder curatele gezet, ze komt hier nooit meer uit. Ik wed, als ik de tijd kreeg, dat ik van de zielen hier en daarginds weer tot de maatschappij terugbracht, omdat ik onder en in hun harten leef en wil leven, omdat ik ze wil látén leven.

Het gaat allemaal om verlies. De een heeft geld verloren, een ander de liefde. Kind of moeder, echtgenoot of wat het ook is, de liefde voor de mensen is als de zwarte pest in het Oosten. Ze kunnen die liefde niet verwerken, ze gaan eraan te gronde. Alleen omdat ze te zwak zijn voor dit stoffelijke leven. Ik zie erbij die homoseksueel zijn en als tortelduifjes om de gegadigden fladderen. Ze halen juist de zuivere kleur eruit. Ze weten het zo zeker als tweemaal twee vier is. En ze doen voor elkaar niet onder. Die liefde willen bezitten, net als oude Piet en de anderen dat willen, kijken naar me als wilde katten uit het oerwoud. Ik durf die ogen niet te trotseren. Ik weet van tevoren, dat het verkeerd uitloopt. Kijk maar achter die maskers en je weet het. Dik of dun heeft hier geen betekenis meer. Ik geloof echter, dat ik dit leven aansteek. Er komt vuur in die maskers. In die ogen zie ik groot verlangen. Zeven maskers loeren me aan, maar ik ben bang voor die klauwen. Als dit maar goed gaat. Ik houd de deur in de gaten, voor het geval ik wil vluchten ... Ik heb dat al met mezelf afgesproken. Kijk die daar eens, ze zit een meter of zeven van mij af. Ongeveer vijftig, goed van postuur, rond, wat gezwollen gelaat, nog mooie tanden, neus als Homerus. Maar angstig zijn haar trekken. Ik hoor, dat zij de kapiteinsvrouw is. De vrouwen gaan anders met elkaar om dan de mannen. Hier spelen ze, geloof ik, niet, dat doen jongens meer dan de meisjes. Ik volg hen, ik ga van de een naar de ander, maar ik kom alleen

verlangen tegen en de onmacht om normaal te denken.

Enige uren zijn voorbijgegaan. Hans heb ik nog niet gezien en de zuster is geen seconde van de zaal geweest. Dan keert de broeder terug. De zuster en de broeder verdwijnen. Order van Hans? Geeft hij mij die kans? Ik weet het niet. Ik durf geen stap verzetten. Ik ben bang, dat ze zich onverwachts op mij zullen werpen om me te kietelen, waar ik nooit tegen kon. Ik moet hier meer op mezelf letten dan onder die vreselijk gekke mannen. Ik voel ze waarachtig gek en gevaarlijk. Vrouwen zijn ernstiger dan mannen ... het oerwoudbloed loochent zich niet. Tijgerkatten zijn het! Daarom bereik ik hier niets met zakelijke of zwarte kunst. Ze zien het niet, ze negeren me volkomen. Ze kijken alleen wat te wild naar mijn kasteeltje, anders niet.

Er is ook een Sonja. Sonja kan dansen. En ze danst! Sonja is door haar gedans bij Hans gekomen, nu maakt zij deel uit van zijn harem. Ik geef voor dit stel geen vijf cent. Zorgen zijn het. En ellende is het! Die Hans toch! Ik wil nooit zo'n harem hebben. Ik wil geen psychiater worden, dat zijn grote ongelukken.

Sonja schaatst als ik gisteren deed. Ze heeft er slag van. Ze komt té vaak en té dicht in mijn omgeving. Ik ga geloven, dat ze mij het hof maakt. Ik weet het al. Sonja is een vijfendertiger, schat ik aan de rimpeltjes om haar ogen, ik geloof, dat je bij deze zielen de leeftijd als bij paarden kunt vaststellen, beter dan naar ze te kijken en het gehele kasteel in je op te nemen. Paardensnuiten zie ik erbij, omdat dit bouwvallige kasteel vermolmd is.

Sonja gaat verder, om de tafels heen; ze maakt grappige capriolen. Ze schommelt en ze trekt kunstig haar rokken omhoog. Ik had het haar niet kunnen verbeteren. Intussen stel ik de noden en zorgen van al de vrouwen vast. Ik heb ook hier mijn diagnoses al in m'n zak en zal ze later een plaats geven in m'n album. Het logboek wordt prachtig, we zitten nu niet in het oerwoud, maar we zitten midden onder de wilden. Ik dan, want de anderen durfden het bos niet meer in. Als ik maar niet gebraden wordt door die maskers, ik houd daar niet van.

Als Sonja zo spelenderwijs enige urenlang haar kunsten vertoond heeft en moe, doodmoe is van haar getrippel en gestap, gedraai met haar heupen, komt ze tot me en vraagt:

„En, baron, hoe was het? Krijg ik mijn kusje?”

Dat dacht ik wel. Het draait daar altijd op uit. Ik moet spelen. Ik zeg:

„Wel, kindjelijef, dat was prachtig. Kun je nog iets anders? Ik kijk al.”

Sonja vliegt als een razende eend op me af en kleppert met haar vleugeltjes midden in m'n gezicht. Ik duw haar van me af en vraag of ze wil dansen. Ik krijg het zover. Weer speelt ze domino, ze legt al de stenen, ze kruipt eroverheen. Rokken neer en rokken omhoog, trippelen als ze geleerd heeft,

benen omhoog en rug achteruit, ze maakt er maar wat van. Maar dat gaat verkeerd. Ik zie in haar ogen. Ze wordt wilder. Ze stookt de anderen op. De vrouwen komen op kracht, het is bezieling. Waar moet dat schip stranden? Sonja danst, ze wil Carmen nadoen, ze spuwt en krijst, de anderen stemmen in. Drie bemoeien zich nergens mee, die trekken zich terug en vinden het godgeklaagd. Dat zijn de godzoeksters. Zij kunnen niet meedoen, zij hangen aan hun hoge muur en kunnen niet weg. Maar de anderen – oud of grijs doet er niet toe – komen in extase en zijn nét dertig jaar oud. Waar halen die oude mensen het leven vandaan? Ik geniet! Ik kan er eigenlijk niet bij. Ik begrijp hen en ik begrijp hen niet! Ik weet het al, wij mensen verbruiken nooit al onze krachten. Zij hier hebben er voldoende. Ze trekken ze vanuit hun onderbewustzijn op. Waar ze vandaan komen, men weet het niet, ik zie, dat het mogelijk is. Ze zetten er zich voor open ... ze stellen er zich op in ... en dat gaat vanzelf.

Sonja krijst, ze doet onguur aan en ze speelt een spel met mij en zichzelf. Ze is overspannen, vliegt op de vrouwen af en trekt die met zich mee. Nu is het hier als bij ons. Sonja voorop, de anderen achter haar aan. Ik krijg pijn in mijn borst. Het hart bonkt tot in mijn keel. Dat gaat niet goed. Ik vermoed, dat ik enkele uren hier ben, ik weet van tijd niets af. Dán komt het hoogtepunt. Ze geeft een gil, stort zich met de anderen in mijn richting, wil me verpletteren met haar zoenen. Ik neem een sprong en ben bijna buiten gevaar. Ik hoor me gillen. Als ik naar de deur vlieg zijn ze me net voor. De vrouwen overvallen me. Ik lig onder en zij bovenop me, de een trapt de ander. Ik voel dat ze me willen verscheuren, geen houvast is er. Ze gooien me met hun liefde ... stenen zijn het. Als ik voel, dat ze tot het besef komen, begrijpen, dat ze met elkaar en bovenop elkaar mij niet kunnen ontkleden, want dat willen ze, maakt de een zich van de ander los. Met vieren tegelijk ... Sonja's omarming steunend ... heb ik niets meer te zeggen, ze zijn mij de baas. Ik geloof, dat er van mij niets meer was overgebleven, indien de redding niet was gekomen. Ik word ontzet door de broeder en een zuster. De vrouwen worden verjaagd. Sonja neemt dat niet, ze is wild geworden. Er komen andere zusters en ook Hans. Ik kijk hem niet aan, de broeder voert mij weg. We gaan regelrecht naar oude Piet terug. De man vraagt me niets, de man doet wat hem opgedragen werd en ik heb niets te zeggen. Maar ik heb Erica niet gezien, ook Anna niet, droevig was mijn studie daar.

Ik zit weer bij oude Piet, die mij vragen stelt. Hij wil weten of ik zijn nichtje heb gezien. Ik zeg, dat zij er niet was, maar dat ze vroeg zal komen. Dat is in orde. Piet verstaat onbewust de kunst om een mens aan het praten te houden. Als Hans voor ons staat, is Piet gezellig aan het kletsen. Wij doen alsof de dokter er niet is. Ik zeg tegen Piet:

„Ja, ik kon haar toch niet zeggen, dat je al je geld verloren hebt? Kon ik haar zeggen, Piet, zeg het nu zelf, dat je bestolen bent?”

„Nee, dat niet, dat kan niet. Maar wat zei ze?”

„Dat ze zou komen. Ik heb alles gedaan om het te zeggen. Wat heeft ze mooie honden. Wat voor mooie honden heeft ze toch, Piet.”

„Ja, maar die vertrouw ik niet, ze bijten. Ik ben er wild van geworden.”

„Zij zegt, Piet, dat je dat nooit had mogen doen. Heb je die kluisjes op tafel gezien? Wat kan ze lekker koken, hè?”

„En of, 'n goeie meid is het. O, ze is zo goed! Ik krijg 'r, daar wed ik om. Ik ga zondag naar de kleermaker. Ze zal het goed bij me hebben. Nou, laat 's kijkje, we trouwe over vier weke ... en jij bent bruidsjonker.”

„O, graag, Piet, graag, ik zal er wel voor zorgen ... met mij heb je niks gin last ... nee, heus niet, Piet. Ik trap niet op strikjes. Ik zal ervoor zorgen.”

Hans hoort en ziet ons, maar kan er niet bij. Dat 'n mens van de ene ellende in de andere vliegt en in al die ellende zichzelf nog is, dát kan niet. Frederik is beslist gek! Zo'n komedie, neem ik van hem over, kan hij niet spelen. Dat kunnen alleen gekken. En weg is Hans! Hans is weg en blijft de hele dag weg. Als ook dat maar goed gaat. Ik geloof, dat hij z'n woord niet zal houden en bij de hemel, wat moet ik dan beginnen?

Ik zit stil in mijn hoekje om na te denken. Ik vraag aan de zuster of ik de dokter mag spreken. Ik doe het zo bewust mogelijk, omdat ze zal denken, dat het goed met me is. Maar ze reageert niet. Ik zeg:

„Maar ziet u dan niet, dat er met mij niets aan de hand is?”

„Dat zeggen ze hier allemaal, Zeul.”

„Dus niemand is gek hier?”

„Nee, hier is niemand gek, jij ook niet.”

„O, maar dan ga ik vandaag nog naar huis toe.”

„En dat zou je wel willen, hè, maar dat kan niet, Zeultje. Je hebt ze niet meer bij elkaar.”

„Wat?”

„Weet je dat niet, Zeultje?”

„Wat zeg je, zuster? Ben ik dan toch gek?”

„Zeul is niet gek, maar Zeul ziet ze vliegen. De dokter is er niet.”

Ik praat wat ik kan, maar het helpt me niet. Ik zit er lelijk in, ik ben 'n verloren man. Ze denken nu, dat ik gek ben. Waar is Hans? De dokter is er niet. Ik geloof, dat Hans naar Karel en Erica is gegaan. Mijn God; wat nu. Als ik hier maar weer uitkom! Ik zit te denken, maar ik weet nu niet meer waar ik aan beginnen moet. We eten, we drinken, ik ben er en ik ben er niet. Hans komt niet meer. Ik vraag het aan de broeder, maar die doet of hij gek is. Ik krijg geen antwoord meer op mijn vragen en word geheel als 'n gek

behandeld. Ik ga spijt krijgen van mijn onderzoek.

Ik zit in mijn hoekje na te denken. René heb ik niet gezien. Dan gaan we slapen. Hans blijft weg. Ik lig na te denken en ben doodstil. De zuster komt niet, wel een broeder. Maar die laat me ijskoud ... Ik weet alleen te moeten aanvaarden, dat Hans me óf vergeten heeft, óf hij is naar Karel en Erica om het droevige bericht te vertellen. Frederik is niet op reis gegaan, maar Frederik is gek. Ik zie ze voor mij. Mijn God, wat moet ik beginnen. En toch? Ik ben rustig. Ik ga het anders zien, ik ga me weer verkleeden.

Ik droom, dat ik buiten wandel. In mij leeft het gevoel, dat ik zeker duizenden jaren ouder ben. Ik ben in de natuur, ik zit op mijn bankje. Ik heb René bij me en het kind speelt. Ik zit daar en hij is er niet. Ik vraag hem naar bepaalde dingen, maar hij geeft me geen antwoord. Onverwachts zegt hij echter:

„Ik hoorde je wel, Oom Frederik.”

„Zo, hoorde je mij, René? Waarom gaf je mij dan geen antwoord?”

„Ik ben er al zolang, maar jij bent er niet. Waarom bleef je zolang bij me weg?”

„Was ik zolang weg, René? Dat is waar ook, mijn jongen. Maar heb je mijn brieven dan niet gekregen?”

„Je hebt maar één keer geschreven, Oom Frederik, en nog wel in het Frans, dat kan ik niet lezen.”

„Heb ik maar één keer geschreven?”

„Ja, je was immers op reis, Oom Frederik?”

„Eén keertje maar. En toen ben ik je komen bezoeken.”

„Nu wandelen we weer in ónze buurt, Oom Frederik. Kom je gauw naar me terug? Blijf je niet te lang onderweg? Zal je gauw komen? Of gaan we naar huis terug. Moeder wacht. Kom ... we gaan naar huis terug, dat is beter voor me.”

René pakt me bij 'n hand. Wij slenteren huiswaarts. We komen boven en beneden, maar zien geen mens. Dan horen wij hen achter in de tuin praten. Ik hoor Karel tot Erica zeggen:

„Is het niet vreselijk?”

Wat is vreselijk, dacht ik. Ook René kijkt en luistert.

„O, het is afschuwelijk. Mijn God, wat hebben wij gedaan?”

Karel en Erica gaan naar binnen, Anna zie ik niet. Erica schreit. Ze slaat tegen de grond. Karel brengt haar boven. Daar ligt ze. Nu zie ik Anna ook. Ook Anna ligt te bed. Ik zie door een dicht waas heen. Achter dat waas ligt Anna.

René zegt:

„Omdat je zolang van huis bent. Kom maar gauw, dan is alles weer in

orde.”

We lopen nog even naar buiten terug. René neemt afscheid van mij en zegt, dat hij alleen de weg vinden kan, ik moet op mezelf letten, ik ga naar mezelf terug. Ik weet me te vinden in de inrichting van Hans. Ik word wakker! Aan het opkomende licht denk ik, dat het vijf uur is. Ik ga denken, ik moet denken, Hans heeft alles verraden, hij denkt dat ik gek ben. Ik heb met vuur gespeeld. Ik zal voor Kerstmis thuis zijn. Ik zal eerder thuis zijn, dan zij allen hebben verwacht. Ik ben overwonnen. Overwonnen? Waardoor? Ik ben mezelf, ik heb wonderlijke problemen beleefd. Wat wil je nog meer? Ik moet echter proberen rustig na te denken. Ik heb al de tijd. Ik geloof, dat Karel en Hans tot me komen. Ik droomde niet, maar ik was er! Ik leefde daar. Maar René is het, die mij redde! Hij steunde me. Hij stuurde me naar huis terug. Ik zal een besluit nemen.

Erica en Anna zijn er kapot van. Karel ook. Hans krijgt op zijn kop. O, Hans, hoe heb je dat goed kunnen vinden? Ik moet naar huis terug. En ik ben al lang genoeg op reis geweest, maandenlang ben ik onderweg. Waar was ik al niet.

Dacht ik het niet? Bij de koffie krijg ik koek. Het zijn twee speculaasjes, als doktertjes verkleed. Hans én Karel. Dag Karel?

Karel kijkt in m'n ogen, hij wil daarin zien hoe het met me is. Het duurt even, ik onderga zijn zoeken en peilen, ik weet wat hij wil. Intussen heb ik voor mezelf uitgemaakt hoe te handelen. Ik moet hier weg of ik kom er nooit meer uit. Ik heb niet gespot met al deze mensen, ik heb me gedragen zoals het moest. Of was er een andere weg? Ik weet het nog niet, maar ik moet eruit. Karel zegt:

„Herken je mij, Frederik?”

Nu kijk ik hem aan. Onze ogen ontmoeten elkaar, ik vertrek maar één spiertje, Karel wel zeventig en wacht in spanning af. Ik had meteen weer onzin kunnen verkopen, maar er is een grens. Ik moet uit deze omgeving, ik moet hier weg! Ik zeg tot Karel:

„Kom je me halen?”

Hij vraagt weer: „Herken je me dan, Frederik?”

„Waarom zou ik je niet herkennen? Je bent Karel Wolff. Hoe is het thuis? Hoe is het met René, Erica, Anna?”

Karel vliegt op me af, kust me. Hans pakt me beet, ik word gewoonweg uit mijn geliefde omgeving getrokken. Piet wil me te hulp komen. De dokter roept:

„Laat m'n patiënt vrij, schoften, jullie hebben al genoeg slachtoffers gemaakt. Wég hier ... verpestende lui!! Wég!”

De dominee heeft het over „Christus, die Zijn kinderen kent”, de geleerde

vertaalt het in Italiaans, Frans, Duits en Engels en komt net even te laat om er Spaans en Russisch bij te doen, want dan vlieg ik de deur uit. Daar zijn ze nu, mijn vrienden. Ze staan voor de deur en willen me helpen. Er is opstand ... Een geliefde vertrekt, ze voelen, dat één van hen bedreigd wordt. Hans en Karel nemen mij mee. Ik wandel tussen de doktoren in naar het heiligdom van Hans. Ze spreken niet, ze kunnen geen woord zeggen, ze weten niet waarover ze moeten beginnen. Even later zit ik op het kantoor van Hans. Karel kijkt me aan. Hij vraagt:

„Weet je wie ik ben, Frederik?”

„Natuurlijk, Karel.”

„Weet je dan tevens wat er is geschied?”

„Ik weet alles, Karel.”

„Dan ga je mee naar huis.”

„Ik vind het goed, Karel.”

Nu kijk ik naar Hans ... Ik kan glimlachen. Hans gelooft me nog niet, maar hij zegt:

„Maak dat je wegkomt, Karel. Ik kom vanavond.”

Ik ga heerlijk met Karel naar huis terug. Als we voor de deur staan, vliegen Erica en Anna mij om de hals.

„O, Frederik, wat is er met je. O, Frederik, kom binnen.”

Nu wandel ik tussen de vrouwen. Het zijn slechts enkele stappen die ik moet doen, maar hun warmte doet me zweven. Ze hebben me in 'n luie stoel gezet. Anna komt met koffie. Ik zit daar en weet niet waar ik aan beginnen moet. Karel komt binnen. Karel kijkt. Karel onderzoekt me, hij neemt m'n pols op. „Alles is prachtig”, laat hij zich ontvallen. „Onze Frederik toch. Wat kun jij de mensen stuipen bezorgen. Weet je wel zeker waar je bent?”

Erica kijkt me aan alsof ze 'n wonder of 'n spook ziet. Ook zij weet het niet. Anna kijkt me aan alsof ze „Onze Lieve Heer” waarneemt, ze aanbidt me. Ze weten het niet, maar ik ben er. Ze verlangen, dat ik iets zeg. Ze hebben m'n stem nog niet gehoord. Ik zou weer opnieuw gekheid kunnen maken, want ik heb het geleerd. Toch kom ik er niet toe; ik mag dat niet. Ik moet iets zeggen. Ik zal ook iets zeggen en dan weer even afwachten.

„Hoe is het met ons kind, Erica? Anna? Karel?”

Ze vliegen alle drie op mij toe. Ze liggen aan mijn voeten, ze liggen neergeknield aan mijn voeten en schreien als kleine kinderen. Hoe hebben deze mensen me lief! Mijn God, wat heb ik toch gedaan. Hoe ontzettend is het. Ze schreien lang, ze beven. Ik kan dat niet verdragen. Moet je Karel eens zien. Net 'n klein kind. Ik heb hem nog nooit zo gezien. Wat 'n mooie jongen is het nu. Anna is als gebroken. Wat 'n onthaal krijg ik. Ik strijk hen één voor één over het hoofd. Ik trek de koppen bij elkaar en kus die. Ik voel de licha-

men sidderen, de harten kloppen, de ogen schreien. Wat zijn dit mooie mensen. Ik had niet gedacht, dat wij al zover waren voor elkaar. Ik trek hen op, ik kijk ze één voor één in de ogen en vraag hun of ze niet zo gek willen doen.

Karel kijkt me aan en vraagt weer: „Ben je er, Frederik?”

„Ik ben er, Karel ... Ik ben er al zolang. Jullie zijn er ook. En René was er altijd. We mogen God danken.”

Als we weer in onze stoelen zitten, de een na de ander zich gelaafd heeft aan het wonder, dat ik er weer ben, zegt Erica:

„Weet je, Frederik, waar je bent? Ben je het werkelijk? Weet je hoe je bent geweest? Waar je was? Ken je Hans nog?”

„Ik weet alles, Erica. Alles, en ik ben zo lekker als kip. Geef me maar een borrel en een lekkere sigaar, Karel, dan ben ik er weer helemaal.”

Ze vliegen al. Ik rook en drink 'n stevige borrel. Dat zal me goed doen na al die capriolen die ik heb gemaakt. Maar ik ben nog niet van mijn vrienden los. Die goeie jongens toch. Maar ik kom er nog wel. Wacht maar, er komen gedachten in mij, die me weer naar Hans sturen; wellicht kan ik hem van dienst zijn. Karel zegt: „proost.” Ik proost met hem, ook de vrouwen drinken iets. Dan vraagt Karel:

„Weet je waarachtig, Frederik, wat er gebeurd is?”

„Ik weet alles, Karel, alles. We zullen er wel over praten als we zover zijn.”

Ik ben nog niet uitgepraat, of Hans staat voor me. Ik zeg:

„Dag, dokter.”

„Frederik, Frederik, ben je er werkelijk?”

„Ik ben er Hans, en je wordt hartelijk bedankt voor je goede zorgen. Man, wat had ik het goed.”

„Meen je het, Frederik?”

„Natuurlijk, ik meen het, want ik ben er immers zélf!”

Hans vliegt op me af. Hans schreit! Hoe is het mogelijk, die harde Hans schreit ook. Ook hij valt op zijn knieën, ook hij drukt zijn stoere kop in mijn schoot, ook zijn hoofd wordt door mij gekust, hij ondergaat het, hij is in de zevende hemel. Hans kijkt, gelooft het nog niet.

Hij vraagt: „Frederik, bèn je er volkómen?”

„Ben ik de geleerde of ben jij het, Hans?”

Allen schreien, allen kunnen hun tranen niet bedwingen. Ze laten zich nu volkomen gaan. Het is me nogal wat. Dan vind ik de tijd gekomen om iets te zeggen. Ik weet nog niet waar ik aan beginnen moet. Maar ik zeg:

„Kinderen toch. Ik moet wel geloven, dat ik van een lange reis teruggekomen ben. En toch, Erica, ik heb geen beren, slangen, geen schorpioenen ontmoet. O, wat had ik het goed. Hoe goed had ik het op mijn reis. Ik heb heus geen oerwoud gezien. Ik voer over blanke zee'tjes, deed wat Indische

cultuur op, bezocht harems, Hans, ik ben omgegaan met geleerden en geletterden, ik werkte op het land met de boeren, danste voor prins en prinsessen mijn vreugdedansen, knielde neer voor Tempels en ik wrong me in al die heiligheden, waarvan ik een gebed leerde kennen. Ik was overstelpend bezig; ik heb al de talen van deze wereld gesproken, ik borduurde mooie kleedjes en dronk van 'n nat, dat door Hem werd geschapen, ik heb Zon en Maan gekust, liefde gekregen onderweg, waarvan ik schrok, om aan het eind van mijn trip bewust en wel het „Nirwana” te betreden, waar ik nu ben. Dacht je waarlijk, Hans, dat ik gek was? Dat ik slechts één seconde mezelf had verloren! Ik wilde mezelf leren kennen en hen waartoe ik behoorde. Ik daalde in al die wezens af en heb daar schatten vergaard. Ik was als zij zijn! Geloof me, we zullen erover praten. Je komt er niet over uitgepraat, Hans, maar ik zeg je, velen zijn er te helpen. Jij komt er nooit, zó niet. Ik heb ontdekt, Karel, dat je met hypnotisme veel kunt bereiken. Zeker, Hans, die gave breng ik mee naar huis. Ik heb dat geschenk onderweg ergens opgedaan. Het kostte me geen cent, ik kreeg het geschenk voor niets, God gaf het me. Ik ben ontwaakt!

Ik ben er! Ik ben er al zolang. Ik ben nooit weg geweest. Dat ik die komedie speelde was alleen, omdat ik buiten hun sfeer om niet denken kon. Maar je ziet het, vór zijn ze niet van ons af. Ze bevinden zich in hun eigen wereld en zijn zekerder, gevoeliger, bewuster dan wij normalen denken. Maar ik weet, ik heb veel in je ogen verloren. Straks, als het logboek gereed is, eerst dan weet je het, weet je, dat ik hemelen mocht beleven, hemelen heb ontvangen, ook Renétje!

René komt terug! Hij redde me? Hij stuurde me huistoe! Dat kán Renétje!

En de rest? Dat zal ik eerst moeten bedenken. Overmorgen ga ik naar je jongens terug. De meisjes zijn niet te helpen, of ik zou me een paar maanden moeten opsluiten. Ik moet met de meisjes praten, ik moet hen in mijn leven optrekken, maar ook dat geloof je nog niet. Ik weet hoe ze me toegetakeld hebben, ik weet alles. Hoe vond je m'n dansje, Hans? Hoe was ik als Carmen? Hoe vond je mijn schaatsenrijderskunst? Hoe was mijnheer Van Tenhovebroekmans? Hoe Van Steinwolff? Hoe Hansavanhoogten? Ben je in Londen geweest bij Sir William Scor? Was je bij de Piramide van Rijswijk, Hans? In Wenen, Parijs en Napels? Ik was daar ook. Ik ben er geweest, héél mijn leven raffelde ik voor je af, maar je snapte het niet. Ik heb wonderen beleefd, grote zaken, ook al lag ik in het stof voor je, ook al deed ik als 'n gek, ik was zo normaal als wat. Maar ik wilde bewust gek doen, me in niets laten storen, in niets. En nu kwam die gave los, toen sloeg ik Piet met mijn brand. Nu kan en zál ik René terugbrengen, waar deze ziel behoort te zijn. Nú zou ik van je ziekenhuis 'n kermistent kunnen maken, indien ik niet wist, wat ervoor komt kijken. Ik ben nog niet zover, maar ik zal er iets aan doen. Wel-

licht kom ik er nooit ... omdat het mijn taak niet is. Ik voel namelijk, dat ik dat maar eventjes kreeg, hoewel ook dat in mij is ontwaakt.

Heeft de zuster je niet verteld, dat ik haar zo onder het wandelen hypnotiseerde? Ik zal haar groot belonen. Ik heb haar gekust, Hans. En hoe, mijn hemel, voor het eerst in mijn leven smaakte me 'n kus. Wat een liefde heb ik toch ontdekt op mijn lange reis. Ik heb zoveel beleefd, Hans, Karel, Erica, Anna, dat het schijnt, alsof ik jaren van huis ben geweest. Hoe goed waren al die kinderen voor mij en wat kan ik thans voor ze doen? Ik zal erover nadenken.

Schenk nog eens in, Karel, het doet me goed. Ik kom volkomen tot mezelf terug.”

Hans vraagt me honderduit. Karel, Erica en Anna eveneens. Ik geef antwoord.

„Maar hoe kwam je daarbij, Frederik?” vraagt Erica.

„Eenvoudig genoeg, mijn kind, ik wilde al die zieken leren kennen.”

Ze schudt met haar hoofd en zegt:

„Je had kunnen verongelukken, Frederik.”

„Dat dacht je. Ik weet wel, het zal een tijd duren, voordat jullie weten en kunnen geloven, dat er met mij niets aan de hand is. Ik zeg je, ik ben zo lekker als kip. Maar Hans kan gerust zijn mensen wat meer verwennen. Dat daar nog mensen zijn, Hans, die door de familie onder curatele zijn gezet, is een vreselijk schandaal. Of dacht je, dat het niet zo is? Jij hebt ontzaglijke fouten gemaakt, Hans. Je gelooft de mensen. Jij kijkt te veel naar de zieken en te weinig naar de maatschappij waartoe ze behoren. Sonja bijvoorbeeld hebben ze gekraakt. Dat kind zit daar en is zo gezond als wat. De familie houdt haar gevangen. Zij doet niet baronachtig, zij is bezeten van smart, als je het weten wilt. En ik zag anderen. Er zijn daar vrouwen, Hans, die door hun mannen opgesloten zitten. Omdat ze door die duivels bedrogen zijn, van smart ineenzonken, zijn ze gaan kwijlen. Mevrouw Van Soest bijvoorbeeld. Mevrouw Van Lakenstein al niet anders. De heren maken de centjes op ... de vrouwen zitten achter slot en grendel. Door jou ... Jij bent de schuldige! Jullie dachten dat ik gek was? Jullie zijn het! Ik heb het woord van „Christus” gehoord! Hans ... je bent 'n verloren man als je hier geen nieuw onderzoek instelt. De mannen hebben eigen schuld of ze zijn bij je gekomen, omdat hun zwakke persoonlijkheden het niet anders hebben gewild. Onze maatschappij klaag ik aan! Als je het weten wilt, zo spoedig mogelijk. Ik wil die vrouwen bevrijden en ik zal hen bevrijden! Ik zag voldoende in die korte ogenblikken; waar jij jaren voor nodig hebt, legde men mij zo in handen, oog en hart, ik schrok ervan, zo afschuwelijk is het. Zag je dat niet? Heb je dat spel met leven en dood nimmer doorzien? Voor mij ben je angstig, mij wil je helpen, maar

wat doe je voor die lieverds? Geloof je die vuile schoften? Omdat de baron van Sonja haar voor krankzinnig verklaarde, werd zij gebroken! Zag je niet, Hans, welke liefde zij geeft, indien ze daartoe gelegenheid krijgt? Ik zal met dat kind praten. Ik voer haar tot deze rotte maatschappij terug en ik haal de beide anderen eruit. Jij bent schuldig, Hans, ik ben teruggekeerd om jou te helpen, om je te redden, als je het weten wilt!”

Hans is er kapot van, maar het is de heilige waarheid. Hij praat met Karel en ik ga naar boven om wat te rusten. Erica en Anna volgen mij. Maar wij zullen praten, hierin moet verandering komen. Ik zag het masker voor onze rechtvaardigheid. Wat voor 'n vervloekt masker is het. „Mensen schrijven brieven, menselijke brieven, waarvan je hart breekt”, zeg ik tot Erica en Anna, die bij me zitten, „maar die brieven krijgen nimmer het bewuste menselijke oordeel. Ik ga die gevallen onderzoeken. Ik zal die kinderen helpen. Er zijn er, die al vijftien jaar onder curatele zijn gesteld, het éne gesticht in, het andere uit. Nu zitten ze daar bij onze Hans. En Hans ziet dat niet. Hans gelooft alles. Er zijn er, voor wie de familie de kosten betaalt. Er zijn er die hun vrouw of man laten opsluiten, om zelf een leven te kunnen beleven zo rot als 'n mispel. Er zijn er ... Maar ik ben er nog te moe voor ... Ik ga rusten, jongens ... straks kom ik weer beneden.

Hoe dankbaar ben ik jullie. Hoe gelukkig ben ik, Erica en Anna, dat ik jullie in dit leven mocht leren kennen. Wij zijn er nog niet, wij klagen, wij hebben een kind te verzorgen, maar ga eens naar die ellende? En dan te moeten zien, dat daar gezonden van geest opgesloten zitten, omdat zij door duivelen worden geknecht? Mijn God, in deze eeuw is dat nog mogelijk? Daarom speelde ik komedie, kinderen, en Hans vloog erin. Ik liet me niets ontvallen, géén woord, maar ik had het binnen enkele seconden ontdekt. Toen ik met Hans een tijd terug zijn zieken bezocht, zag ik het niet. Je moet ervoor afdalen, afdalen tot in die harten, je moet déél zijn van hun levens, hun smarten, hun leed, anders voel en zie je niets. Ik krijg ze nog wel. Wij allen moeten er ons voor willen geven. Vooral Karel en Hans! Ik ga slapen!”

Ik sliep heerlijk tot de volgende dag tien uur, toen sloeg ik mijn ogen open. Erica en Anna kwamen mij thee brengen. Ik vlieg eerst het bad in om mijn baard af te scheren, me te verfrissen, eerst dan kom ik terug bij de mensen. En weer is het praten. We komen niet uitgepraat. Als ik voel, dat ze voldoende weten, begin ik aan het logboek. Er staat:

Wat ik nu heb beleefd is ontzagwekkend. Ik heb enige dagen voor gek gespeeld. Ik was het en ik was het niet. Ik heb veel ontdekt, waarvoor ik nog geen fundamenten heb, omdat de diepte me heeft overrompeld. Maar ik zal er komen. Het moet gezegd worden, dat dromen niet altijd bedrog vertegenwoordigen, want Franciscanus is daar en hij is 'n dokter. Hij ziet ze vliegen,

omdat hij een zwakke persoonlijkheid is, net als de anderen, die met zichzelf voor dit leven geen raad weten. Ik geloof nu, dat ik door de sterke krachten van Franciscanus tot hypnotiseur ben gepromoveerd, want van zijn leven straalden deze krachten mij tegemoet. Ik geloof dat ik het werd door hém! Maar ook daarin heb ik nog geen zekerheid. Ook van mijzelf is er natuurlijk iets bij.

Piet is iemand, die op slag genezen kan worden. Hij is een geboren toneelspeler, dat zijn ze trouwens allemaal, al zijn eronder die waarachtige verschijnselen bezitten van krankzinnigheid, innerlijke afbraak. Mij komt het voor, dat wij meer voor deze mensen kunnen doen. Ik moet mij daar niet te vlug laten zien of ik blameer Hans. Er zal gepraat worden en dat moet niet; hij zou zich door mij maar vernietigen. En dat moet ik voorkomen.

Franciscanus, voel ik, heeft me laten dromen. Die invloed was al bij me voordat ik dat leven ontmoette. Ik noem het geestelijke telepathie, en meer is het niet! Ik weet nu, dat de ziel als mens ontzettend diep is.

Piet komt eruit! Ik ben daar zo zeker van, als ik in mezelf geloof, als de komedie die ik speelde. Aan de anderen is niet veel te doen, omdat die hersens boordevol zijn, opgepropt zitten met zaagsel als 'n leer of taal, waardoor de persoonlijkheid zich verloor.

In mij leeft diepe smart. Ik heb ellende gezien die niet nodig is. O, die arme moeders daar. Die Hans heeft niets gezien, al staat hij er bovenop. Ook psychologen worden belazerd. Ze kijken in een verkeerde richting. Duivels is alles!

Ik ben voor mezelf zover, dat ik kan zeggen: ik had het voor geen geld willen missen. En ik voel, dat ik jaren ouder ben geworden. En nu die armen daar?

Ik ben gebroken van smart. Ik kan haast niet meer vooruit, ik zal mezelf moeten wapenen en meer op René letten, hoewel ik weet, dat ook dit geval nog jaren duurt. Maar we zullen zien.

Welke beulen leven er toch in onze maatschappij. Je moet nu eens achter die maskers zien. En dat zegt je op straat goedendag? O, hoe afschuwelijk!

Voor zover ik het bekijken kan, is Hans een verpleger, meer is er niet voor hem te doen. Hij heeft de mensen geholpen om 'n medemens te kunnen afslachten. En dat te goeder trouw, zonder dat hij het wist. De ziekelijke verschijnselen die daar zijn, zijn door de menselijke smart tot ontwikkeling gekomen. Ik ben als het ware aan 'n schavot ontkomen. Het is niet te geloven, toch stond ik reeds op het bekende wagentje, doch onderweg kwam mijn duifje me bevrijden uit die klauwen. Ik geloof zeker, dat Hans mij volgens de wetten van zijn leer had vastgehouden. Ik kwam er weer uit, anderen blijven er hun leven lang. En dat om hun geld. Is het niet afschuwelijk?

Ik zal er ernstig over nadenken. Piet kan eruit! Piet bezit wat geld; de arme jongen is zo goed als 'n heilige, maar men begrijpt dat niet. Ik zal dat leven helpen.

De onzin, die ik verkocht, was niet anders dan het terugkeren in mijn eigen leven. Met wat krankzinnig gedoe en wat medelijden van 'n ander kreeg ik die andere wereld te zien. Ik heb al die mensen gekend. Ook de man in Londen met al zijn naakte beelden heb ik goed gekend. Tevens Madame Surrié, met wie ik liever niet te doen heb! Ik wil niet meer aan dat wezen denken, hoewel ze heel lief voor mij was. We waren waarachtig in Egypte, wij zaten aan de voet van de Piramide én van de Sfinx ...! Ze stuurden mij eropuit om de piramide te beklimmen, maar ik nam de benen en liet dat gekke stelletje achter. Ze dachten dat ik achteloos was, maar ik wist het beter. Ik rijmde alles aan elkaar en genoot toen Hans zijn geleerdheid erdoor verloor. Ik wist wat ik deed en vooral hoever ik kon gaan, zonder mijn hersens aan ondergang of afbraak bloot te stellen. De druk in mijn hoofd, die ik voelde, was mijn grens, op dat ogenblik voelde ik, hoever 'n ziel kan gaan voordat de stoffelijke weefsels bezwijken.

Thans zit ik weer op mijn kamer om na te denken. Ik moet eerlijk zeggen: mijn hoofd is wat moe, maar dat verandert wel.

Al met al mag ik niet klagen. Maar voor de zieken zal ik doen wat in mijn vermogen ligt. Hans en Karel zullen mij helpen, die rotte plekken moeten uitgesneden worden. Maar als ik bedenk hoeveel gestichten wij in ons landje bezitten, waarin mensen leven die door hun geliefden achter slot en grendel worden gehouden, omdat die verliefd zijn op de centjes, sla ik van mijn stoel van schrik, zó hemeltergend zijn deze toestanden. Nu spelen de doktoren en mensen voor duivelen. Dit zijn niet de dienaren van Christus, maar van Satan! Of die mensen nu schreien, beweren dat ze goed bij hun hoofd zijn, ze komen er niet meer uit. Wat dat alles te betekenen heeft, wil ik weten. Het zijn wel treurige bladzijden van ons logboek, doch zeer lezenswaard volgens mij. Je kijkt thans achter maskers, die ik nog niet kende. Het zullen de vreselijkste zijn, denk ik, die we zullen ontmoeten.

Over de mystiek van onze zusters en broeders kan ik niet veel zeggen; ik moet hiervan eerst de wetten leren kennen. De meesten zijn zwak van geest en persoonlijkheid. Of dit hetzelfde is, dat weet ik nog niet. Eén ding weet ik: ik ben dicht bij Renétje gekomen en dat is onze winst! Mijn God, hoe kan ik danken! Ik geloof nu niet, dat ik er langer had moeten blijven. Niettegenstaande de onzekerheid waarin ik leefde, moet ik zeggen, dat al die mensen een eigen en welbewuste wereld vertegenwoordigen, die méér en scherper bewust is dan de onze, waarvan wij denken, dat zij de hoogste is. Ik had het anders kunnen zeggen, maar ik begrijp wat ik bedoel. Wij heb-

ben die ellende geschapen, wij mensen zijn schuld aan ons ongeluk! Onze maatschappij moet veranderen. Dergelijk kwaad is het ergste wat er is. De zwakken staan tegenover duivels, zij hebben recht op hulp. Indien je in een Vader van liefde geloven kunt, vecht dan voor deze levens, mijn beste Hans, eerst dan heb je het recht om jezelf mens te noemen.”

Ik ga wandelen. Voor vandaag is het voldoende; ik kan nog niet zuiver denken. Ik moet echter trachten oude Piet van zijn brandstapel te redden. Hier in huis is alles in orde, ik ben spoedig de oude en Renétje is verzorgd. Wat ik ervan hoorde, moet ons allen gelukkig stemmen, hij gaat vooruit!

Nu zorg ik zelf voor de bloemen. De zuster krijgt haar vergoeding als blijk van medeleven. Hoe zou ik dat anders moeten uitdrukken? De broeder krijgt een kistje sigaren voor het geborstel van mijn rug en de zieke mannen tien kistjes, heel goede, opdat ze zich gelukkig voelen. De vrouwen taart en veel gebak, want ik houd van al deze mensen, ik voel hun ellende, hun levend dood-zijn onder mijn hart. Het is afschuwelijk!

De zuster krijgt nog iets anders van mij. Als ze straks trouwt, heb ik voor haar een lief huisje, volkomen klaar, ze kan er zo instappen. Ik moet dat doen, omdat ik haar heb gekust, het gestolen geluk vraagt me goed te maken wat ik misdeed. Ik zou geen uur meer rustig kunnen slapen. Ik geloof, dat dit kind me zou vervolgen, want ik weet hoe gevoelig ik ben.

Voor de rest is er niets meer. Ik moet alleen zorgen om weer in harmonie te komen met mijn duifje. Ik zal haar leven thans bezielen, zoals ik het nog niet heb gekund. Is het niet wonderbaarlijk, vraag ik mezelf af, dat een hypnotische kracht zomaar in je ontwaakt? Ik geloof, dat Franciscanus dezelfde ziel bezit als ik me eigen maakte, of heeft God onze beide levens gesplitst, zonder dat zij het weten? Je zou zeggen, dat het mogelijk is, want hoe kom ik aan dat leven? Hebben wij in ons onderbewustzijn contact met elkaar gehad? Of zijn wij bloemen van één kleur, één leven, heb ik een onsje gevoel meer dan hij om (me) in dit leven staande te houden? Het is allemaal zo merkwaardig. Ik vond het 'n wonder!

Anna komt geregeld even naar me toe. Uit haar ogen stralen liefde en geluk, omdat ik weer bij haar ben. We geloven het, wij zoeken niets, wij kennen elkaar al zo lang. Ik heb alléén geen moed om het haar al te zeggen. Wij zullen eerst de ons opgelegde taak afmaken. Maar ik ben dankbaar, dat ik haar verschijning mag bewonderen. En Erica is al niet anders.

Zo-even vloog ze mij om m'n hals en zegt ze:

„Het is niet te geloven, Frederik, mijn hemel, wat waren we bang. Hoe hebben we in die enkele uren geleden. Het is niet te begrijpen; ik dacht, dat ik zou doodbloeden. Juist, zo is het. Wat kan vriendschap geweldig zijn. Hoe kunnen mensen, die geestelijk contact bezitten, zo'n band verbreken? Ik wil

je voor geen miljoen missen.”

En toen vloog ze Anna aan, kuste haar bijna tot stikkens toe, met een liefde, die regelrecht vanuit haar hart het dagbewuste leven bestraalde. Omdat ik er weer ben.

Maar nu ga ik ... kinderen, tot straks, ik ben zo weer terug. O, wees niet bang, ik verongeluk niet meer en ik doe niet meer van die gekke dingen. Je hoeft me geen begeleider mee te geven, heus, ik let nu op mezelf. Ik zal je die zekerheid schenken.

Is het niet wondervol? Bang zijn ze, om mij, om die onnozele van vroeger. Ik heb een vader, een moeder, een zuster gekregen. Ik ben niet meer alleen, ik bezit nu álles, alles, wat God Zijn kind schenken kan. Ik ga me voorbereiden ter wille van oude Piet en de beide vrouwen. Ik doe het, mijn God, omdat ik zo gelukkig ben!

Enige maskers zal ik onschadelijk maken! Geloof me! Ik ben mezélf, mijn bloed geef ik, álles wat ik bezit om elkeen gelukkig te zien! Ik zal ernstig zijn en geen seconde meer verliezen! De bloemen zijn al onderweg, mijn eerste daad voor al die liefde. O, zusters, als Anna er niet was, wist ik het nog niet! Ik bedoel maar ... onze harten zijn één! Is ook dat niet wondervol?

Ik ga denkende verder, tot straks, Frederik!

Dat zijn de duivelen van God, Frederik

We zijn weer ouder geworden, de zomer is voorbij, we gaan naar het kerstfeest, dat wij met z'n allen hopen te vieren. Ook René! In de maanden na mijn gekkenonderzoek is er weer heel wat gebeurd. Maar van René's dokter kregen wij goede berichten. Het klinkt je weldadig in de oren en geeft steun aan het menselijke hart. Je kunt weer even ademhalen en je voor andere dingen openstellen. Er is een voorlopige vooruitgang te bespeuren. Het karakter vormt zich vanzelf. Wij behoeven maar af te wachten. Erica, Anna en Karel houden zich prachtig. Ze willen René bezoeken, maar zijn geneesheer wilde er niets van weten. Ik gaf hem volkomen gelijk. De man bekijkt alles zeer natuurlijk. Hij zegt: te veel bezoek stoort het innerlijke leven van het kind. Ouders moeten zich kunnen beheersen. Een weerzien voor een moeder, het is prachtig, natuurlijk, wie verlangt er niet naar het eigen bloed in zo'n toestand? Voor de ziel is het smartelijk, pijnlijk, het werkt afbrekend voor het dagbewustzijn. De dokter zegt: dit leven moet loskomen van alles, wat het tijdens de verschijnselen onderging, elk contact moet verbroken worden, willen we een nieuw leven kunnen opbouwen. En René ontwaakt, hij stelt zich open voor alles en is, volgens de rapporten die Karel ontving, hypersensitief. Maar daar weten wij alles van, het is geen nieuws voor ons.

Enige dagen na mijn thuiskomst hebben we enige plannen opgezet. Hans en Karel waren zeer enthousiast en schonken mij hun volle medewerking. Ik ben een week van voorbereiding ingegaan, maar toen ik wist hoe te moeten handelen, keerde ik tot Hans terug. Ik begon met oude Piet. Ik heb hen allen getrakteerd, harten blij gemaakt en nieuwe vrienden gekregen. Toen stond ik weer in hun midden, anders, héél anders. In mijn witte jas zag ik er welwillend uit. De mannen herkenden mij, maar het drong niet tot hen door wat ik eigenlijk in die enkele dagen had uitgespookt. Dokter Franciscanus kwam onmiddellijk naar me toe en vroeg of ik hem wilde assisteren, hij had het te druk met al die pestlijders ... Wat hij vandaag opbouwde, braken ze morgen weer af. Hij had een kruidkundige nodig. Allen hadden iets goeds voor me, de een meer dan de ander. De taalgeleerde wilde me lessen geven in het Latijn, Frans, Duits, Engels, Spaans enzovoort, maar vroeg er honderd rijksdaalders voor bij vooruitbetaling. Ik kon me onmiddellijk laten inschrijven, maar wegens de drukte op het vastgestelde uur. Ik dacht: wat zijn ze toch bezig, deze lummels. Alleen oude Piet bleef op de achtergrond, die keek mij vanuit zijn leven aan en dacht iets bewuster dan de anderen. Ik riep hem en toen hij voor me stond, zei ik:

„Ga jij eens mee, Piet.”

„Naar m'n nichtje, mijnheer ... hoe is je naam ook weer?”

„Van Zeul, Piet. Ik ben Zeultjes. Kom maar.”

We zijn buiten. Ik wandel met Piet rond en praat wat. Hij geeft me antwoord, maar zijn denken is verward. Hij heeft het over het nichtje, dat hem bedrogen heeft. Ik geloof niet, dat Piet verschil ziet tussen duizenden nichtjes. Die éne heeft bij hem geen gat in dit bewustzijn geslagen. En dat zal zijn redding moeten betekenen. Toen ik er met Hans over sprak, wilde Hans weten wat hij eigenlijk wilde. Ik verklaarde hem het bewustzijn van Piet. Door een opgelegde hypnose, waar we het vroeger al eens over hadden gehad, wilde ik Piet de mogelijkheid schenken een nieuw leven te beginnen. Hans wilde me in alles helpen. Nu ik buiten ben met Piet, vraag ik hem verschillende natuurlijke dingen, die wij in de omgeving ontmoeten.

„Zie je die bloemen, Piet?”

„Ja, natuurlijk, het zijn kindertjes van Onze Lieve Heer, ik houd wel van bloemen. Ik houd heel veel van bloemen, als je het weten wilt. Maar já!”

„Wat zou je ervan denken, Piet, als wij eens een heerlijke wandeling gingen maken? Zo tussen de mensen en morgen of overmorgen naar de bioscoop?”

„Mag dat dan?”

„Nu mag dat, Piet. Maar we gaan eerst naar huis, we drinken thee, we krijgen koek.”

„Fijn, en dan naar mijn nichtje. Is het niet?”

„Zo is het, Piet.”

Piet kijkt om zich heen. Hij voelt nog niet dat hij vrij is, maar dat komt straks. Hans is thuis, Karel komt ook. We wandelen naar zijn kasteel. Ik heb een prachtig plan. Geld speelt geen rol; door geld genezen wij mensen, met geld kun je duivelen laten dansen, maar met geld kun je ook wonderen verrichten. Als we komen, worden we door Hans en Karel ontvangen. Piet krijgt eerst een kop thee met koek en eet dat smakelijk op. Je zou zeggen, dat hij al een gewoon mens is. Hij heeft in het begin alles van zichzelf ingezet bij Hans, maar men gelooft hem daar niet. We zullen het er dadelijk over hebben, we moeten eerst proberen Piet onder hypnose te brengen, de wil de kracht te geven, die hij mist en waardoor hij zo onzeker doet. Ik ben het of ik ben het niet, ik zal het proberen. Ik geloof, dat het mogelijk is.

Piet heeft gegeten en gedronken. We leggen hem op een divan. Piet doet alles, hij voelt geen angst. Ik zet me neer op de rand van de divan, Karel en Hans kijken en volgen alles. Ik zeg tegen Piet:

„Piet ...” Mijn stem dringt tot zijn ziel door en ik leg nadruk op mijn geluid, mijn wilskracht moet dit leven beïnvloeden en overheersen ... „Piet, je zult nu even rustig slapen. Héél rustig slapen zul je, Piet, en daarna wakker worden en gelukkig zijn. Als je in slaap valt, ben ik bij je. Wij gaan dan

naar de bioscoop en eten en drinken lekker. Maar allereerst gaan wij slapen, rustig doen we de ogen dicht, rustig, heel kalm inslapen, maar je volkomen overgeven, o, wat is slapen toch heerlijk!”

Ik keek Piet in de ogen, ik drong tot de pupil door en keek zo door hem heen, ik daalde mét hem naar de diepte van zijn ziel af en zie ... zijn ogen vallen toe. Het leven komt tot een rustige slaap, Piet is onder hypnose. Waarlijk, ik ben in enkele dagen een hypnotiseur geworden. Wat ik nooit had gedacht, bezit ik. Mijn God, wat kun je hier mooie dingen door doen, ga ik voelen.

Piet slaapt, maar wat nu? Hans en Karel zijn hevig geïnteresseerd. Hans wil weten, wat ik nu ga doen.

„Wel, Hans, we zullen eerst eens kijken wat er in dat leven aanwezig is. Wat is het, dat deze ziel bezighoudt, praten, en denken laat en het dagbewustzijn stoort! We weten het niet. Wat wil je met medicijnen beginnen? Niets. Op deze wijze krijgen we nimmer contact met het innerlijke leven en wezen. Ik zal gaan begrijpen, wat ik moet doen. Ik wéét het al, Hans, deze wijsheid wordt me geschonken. Dat het Franciscanus is, denk ik niet. Ik dacht er lang over na, maar dit is mijn eigen bezit geworden. Die gave sluimerde in me, en nu heb ik de overheersende gevoelens laten ontwaken. Door mijn zoek naar de werkelijkheid, het willen weten wat er achter al die maskers leeft, is mijn eigen masker afgevallen. Ik ga terug in iets wat ik wellicht zelf tot sluimering bracht. Wacht even, ik ga beginnen.”

„Zie je ... beste mens, wat daarginds voor je leeft?”

De lippen van Piet willen iets zeggen ... de lippen prevelen. Ik vraag:

„Hoor je mij, beste mens? Hoor je mij?”

„Já ...” komt er, „ik hoor u.”

„Mooi zo. Luister dan, luister dan naar mij, alléén naar mij, naar de stem die tot je spreekt. Deze stem doet je niets, beste mens, niets, deze stem is liefde, deze doet niets dan goedheid, schenkt je kracht, maakt je weldenkend. Weet je wat dat is en wil zeggen? Wat is weldenkend, beste mens?”

Er komt: „Weldenkend? Weldenkend? Is wéldenkendheid niet hetzelfde als goeddoen? Há, ik heb het al. Weldenkendheid is goeddoen, weldenkendheid is ...”

„Stil zijn, beste mens ... als deze stem je iets vraagt, dan heb je alleen het antwoord te geven wat je gevraagd wordt. Je gaat niet zelf denken. Alleen het antwoord geven wat de stem je vraagt. Hoor je mij?”

„Ik hoor u.”

„Weet je wat ik bedoel?”

„Ik weet het en ik zal eraan denken.”

Piet denkt zélf en dat mag niet. Hij denkt beleefder, het is nu „u” en „gij”. Ik doe wat onbeholpen, maar dat went wel. Ik ben geen volleerd hypnоти-

seur, maar dat is ook niet nodig. Ik doe het door mezelf, het heeft niets met geleerdheid uit te staan. Als Hans iets zeggen wil, leg ik mijn vingers op m'n mond, het is zwijgen ... afwachten hoe Piet reageert. Ik weet dat we contact hebben met het innerlijk leven van Piet. Het leven slaapt, het zal reageren door mijn wil. Ik vraag:

„Hoor je mij?”

Er komt: „Ik hoor u!”

„Zie je daar die vrouw, beste mens?”

„Waar?”

„Daar komt ze al aangewandeld.”

„Ik zie haar ... Ik zie haar ... Ja, ik zie haar.”

„Kalm zijn en rustig blijven. Dat is je nichtje ... Peter ... Piet ... of hoe is je naam?”

„Dat weet ik niet ...”

„Dan zullen wij je Piet noemen.”

„Juist ... juist ... juist.”

„Zie je die dame daar?”

„Ik zie haar, wat wil ze?”

„Dat is je nichtje ... Zij is het, waarvan je dacht, dat ze zo mooi was, zo waar, zo eerlijk. Je kent haar niet, je zag haar niet zoals ze was. Je moet dat leven anders zien. Je moet ernaar kijken, maar je moet er niet door vallen. Niet vallen!!! Je zult haar zien als iets liefs, wat niet voor jou is. Het is niet voor je, je zult heel iets anders zien. Iets heel anders. Ik zal je haar laten zien ... Nu komt ze ... Kijk, daar is ze al. Ik zal haar roepen. Maar je mag alleen kijken. Je doet niets ... Je kunt haar zien. Zie je haar?”

Piet zegt: „Ja, ik zie haar. Ik zie haar, ik zie haar.”

„Dat is voldoende, je kunt haar zien, je kunt haar blijven zien, maar je moet wachten totdat ze tot je terugkeert. Niet vergeten, je wacht, je bent rustig, je zult blijven wachten totdat ze komt en dan zie je haar anders. Wellicht nog mooier, rustiger, is het niet?”

„Juist, zo is het ... Ik zie haar, ik zie haar al.”

„Ik zal haar laten vertrekken ... Let nu goed op, nu lost ze voor je ogen op. Daar gaat ze, maar ze komt terug, later, veel later en dan is alles goed. Ze komt terug, maar jij wacht. Wat doe je dus?”

„Ik wacht, ik wacht tot ze terugkomt.”

„En nu ben je rustig ... je zult rustig blijven, je zult je aan niets storen. Aan niets, je zult elk uur rustig zijn. Alle uren van de dag zul je rustig zijn. We weten het, je bent rustig. Niets kan je geschieden, niets, je lééft, je bent in de maatschappij, het nichtje komt later, maar je leeft. Je denkt goed en normaal, je laat je door niets storen, door niets, je weet wat je wilt, je weet het zo goed,

o, je weet het zo goed. En dat vergeet je niet. Je vergeet het nooit! Nooit! Zo ben je, zo blijf je, zo zul je leven, denken, voelen, in niets is er onrust, je wéét wat je wilt. Je denkt en je praat tot de mensen, maar door je rust. Je wilt rustig zijn en je zult rustig blijven. Hoor je het?”

„Ik weet het, ik zal rustig blijven, ik ben rust, ik ben rust, ik ben rust.”

Ik kijk naar Hans en Karel. Ik laat Piet voor vijftien procent vrij in zijn denken en voelen. Vijf procent wil van mij blijft in hem achter. Dat wat Piet miste, verloren had, doordat hij uitsluitend op één ding was ingesteld en waardoor hij ten einde raad wild deed, ruiten kapotsloeg, het op ruiten had gemunt, moet nu vergoed worden door mijn wil. Deze gevoelskracht, die in hem achterblijft, die noem ik opgelegde hypnose, Hans en Karel. Jullie zult het zien, de ziel maakt zich door deze opgelegde rust het andere eigen. Ik zie zijn graad van leven, hij leeft voor vijftien procent onder het dagbewuste ik, dat te herstellen is. Ik zet er mijn leven voor in.

Wat ik wil, is het volgende. De zuster, die mijn invloed onderging, zal Piet straks helpen. Hij zal door haar hulp langzaamaan zijn vorige ik herwinnen. Ik heb voor één ziel duizend gulden over en meer. Voel je het? Dan gaan wij verder.

Hans en Karel weten, wat ik wil. Ook al is de manier van spreken en wil opleggen nog niet af, ik weet, dat de ziel „Piet” reageren zal zoals ik dat wil. Dat Piet beleefder ging spreken, bewijst al, dat hij normaal is zolang hij niet door de chaos overheerst wordt. Karel zegt: „Já!” en ook Hans moet het aanvaarden. Piet slaapt rustig. Ik kan hem nu laten eten en drinken. We zullen hem thee en koek geven en hij zal het gevoel hebben, dat hij naar de bioscoop is geweest. Ik ga nog even verder.

„Hoor je mij? Hoor je mij?”

„Ik hoor u.”

„Kijk, zie je wat ik hier in mijn hand heb? Een lekker kopje thee en in mijn linkerhand heerlijke koek, die ik je beloofd heb. Als we dit opdrinken en gegeten hebben, gaan wij naar de bioscoop. Nu de thee drinken. Voel je het kopje?”

„Ik voel het.”

„Lekker?”

Piet smaakt, de thee smaakt. Nu de koek. „Nu de koek opeten. Ik zal het in je mond steken. Lekker? Is het niet lekker?”

Piet smaakt, hij kan geen woord spreken, zijn mond is vol. Ik hield even mijn hand op zijn mond. Piet hapt en eet. Zie dit kind, voel de ziel, wat is 'n mens?

Piet zegt:

„Zie dit kind, voel de ziel, wat is 'n mens?”

Ik ga verder en antwoord:

„Een mens is 'n wonder. Ook jij bent een mens. Nu gaan wij als mensen naar de mensen kijken. Je moet nu zien hoe ze zijn. Zie je die ruiten ... die ruiten daar? Daar ben je bang voor, hè? O, je bent daar zo bang voor. Weet je waarom? Weet je waarom je daar bang voor bent, Piet? Zag je dat? Zag je dat? Zag je, dat er brand is? Zag je die brand daar? Toen wilde je weg. Toen sloeg je de ruiten in. O, wees maar niet bang; ik ben bij je. Nu gebeurt er niets meer. Ik ben bij je en je bent niet alleen. Je had de trap kunnen nemen en dan was er niets aan de hand geweest. Nu sloeg je al die ruiten in. Zag je het? Wees niet bang, zeg ik je, ik ben bij je. Ik blijf bij je, maar je moet nooit meer ruiten inslaan, nooit meer, nóóit meer, want dat mag niet. Dat mág niet! Dat mág niet! Hoor je het?”

„Ik hoor het, ik had de trappen kunnen nemen, ik zal geen ruiten ingooien, ik ben nooit meer alleen, nooit meer, ik ben niet bang meer, ik sla geen ruiten meer in. Stop ... stop ... stop ...”

Het woord „stop” komt over zijn lippen door mijn wil. Piet is dus telepathisch één met mijn leven en wezen, mijn wil. Hans en Karel stellen dat vast. Ik zal het hun bewijzen. Ik vraag Karel:

„Wat wil je, dat Piet doet? Wil je weten hoe laat het is?”

Karel kijkt me aan alsof hij een spook ziet. Maar het één komt na het andere aan het rollen. Wat ik in het Oosten heb gezien en met mijn eigen ogen aanschouwde, is nu aan mijn leven geopenbaard. Ik kan dat ook, maar door het leven van Piet. Ik vraag Piet:

„Zie je hoe laat het is? Wil je even op dit uurwerk kijken en zeggen hoe laat het is? Kijk, in mijn hand ligt het horloge. Zie je het? Zie je het duidelijk? Hoe laat is het nu?”

Er komt: „Kwart over twee ...”

Het is kwart over twee ... Daarvan aanschouwen Hans en Karel het wonder. Is Piet helderziend geworden? Piet neemt gedachten over, Piet vertelt wat ik weet en zie. Meer niet. Dit is mogelijk door de „opgelegde hypnose”, de wil van een ander mens. Piet volgt dat op en geeft het door.

Hierdoor is het mogelijk om dit leven af te sluiten voor verder terugzinken. Voor vandaag is dat alles. We gaan nog even naar de bioscoop. Piet moet onder de mensen komen. Piet moet vanuit zijn slaap naar de mensen kijken en dat moet hij zich eigen maken als een klein kind het lopen. Ik voel deze ziel en ik ben nu in staat in zijn onderbewustzijn te kijken. Ik deed het al en voelde, dat Piet ergens een angst heeft beleefd, die een gat sloeg in zijn leven. Wanneer Piet in opstand komt, hij zichzelf verloren heeft, slaat hij de ruiten stuk. Uit baldadigheid? Uit angst! Hij had daarin zijn leven kunnen verliezen. Piet sloeg de ruiten in, als Piet wéér in opstand komt, de angst

hem overvalt, slaat Piet wéér ruiten in en zou hij voorgoed de inrichting moeten aanvaarden. Piet komt er nooit uit, als men hem niet helpt. Piet is als een klein kind, dat moet leren lopen, maar voor Piet zijn er geen benen, die moet ik Piet schenken. Eerst dan komt hij uit zijn geestelijke doolhof. Ik voel waarin Piet leeft, maar hij zélf moet het zeggen, en ook dat is mogelijk. Ik vertel het Hans en Karel en zij vinden het 'n natuurlijke diagnose. We gaan nu even de straat op.

„Zie je mij? Zie je hoe ik ben? Ken je mij? Hoor je mij weer spreken? Herken je mijn stem?”

„Ik hoor u, ik zie u. Ik hoor alles.”

„Dan is het in orde. Kijk, we gaan nu naar buiten. Voor ruiten heb je geen angst meer. Ruiten kunnen je niets doen. Die ruiten zijn om de wind en de regen tegen te houden. Regen en wind maken je koud. Voel je dat? Voel je hoe koud het is?”

Piet rilt en Piet beeft. Het leven heeft het koud. Ik ga verder.

„Zie je al die ruiten? Zie je nu, dat wij mensen die ruiten niet mogen vernietigen? We zullen ze nooit meer kapot slaan. Straks gaan we kijken waar we zo angstig voor zijn. Angst, hè, angst is het, hè? O, wat 'n angst is het. Zie je deze ruit? Zie je die ruit in mijn handen?”

„Ik zie de ruit!!”

„Zie je, dat ik niet bang ben voor die ruit? Ik ben niet bang voor een ruit, omdat ik weet, dat die ... ruit ... zeg het eens ... dient ... zeg het eens ... dient ... tegen ...?”

„De wind en de regen.”

„Prachtig. En wind en regen maken je ... maken je ... maken je ...?”

„Koud en nat ...”

„Mooi, zo is het. En omdat wij dat nu weten, slaan we, slaan we ...”

„Nooit meer ruiten in.”

„Héél goed, prachtig, héél goed ... prachtig ... prachtig, dat weten we nu. Dat weten we. Ruiten zijn er om ... je te ...”

„Beschermen ... ”

„Goed zo, dan is er geen angst meer. En al die mensen hier zijn onze vrienden. Die mensen die daar lopen, zijn hier als wij, ze leven en doen hun boodschappen. En daar is de bioscoop. Daar spelen ze voor ons en zie je de mensen op het doek. Zie je hen? Zie je hen?”

„Ik zie hen.”

„En zie je wat zij doen? Zij spelen met elkaar voetbal. Je weet wel ... Ze lopen een bal achterna en trappen dat ding weer weg. Je kent dat wel.”

„Ik ken dat voetballen, ik ken dat.”

„Dan gaan wij verder. Nu zijn we moe, we gaan slapen. Maar een uurtje.

Als het voorbij is, worden we wakker en zijn we uitgerust. Heerlijk uitgerust, volkomen wakker en denken nu aan alles. O, wat hebben we veel gezien. We worden wakker en we hebben geen angst meer voor de ruiten. Nu worden we wakker. We hebben heerlijk geslapen, heerlijk was het. Heerlijk.”

Piet slaat zijn ogen op en is wakker. Hans schenkt thee in. Piet krijgt koek en een sigaartje en is wonderlijk goed. Hans praat met hem en zegt:

„Zou je in mijn dienst willen zijn, Piet?”

„Wat graag, mijnheer.”

„Weet je wie ik ben, Piet?”

„U bent toch de dokter?”

„Zo is het. Ook dit zijn dokters.”

„Dat weet ik.”

„Dan zullen we hier nog over praten, hoor, Piet?”

„We zullen erover praten ... mijnheer.”

Piet had Hans willen naspreken, maar toen kwam het eigen denken en herstelde hij zich. Voor enkele procenten heeft Piet nu reeds rust en iets van zijn eigen persoonlijkheid teruggekregen. Wij mogen tevreden zijn. Met Hans en Karel spreek ik af, dat wij over enige dagen verdergaan. Piet moet terug naar de zieken, wij zullen zien hoe hij zich daar nu gedraagt. In hem ligt de kracht om te denken. In één richting, in één lijn en wel naar de maatschappij.

Piet doet het prachtig. We gaan naar de mannen, hij ziet er niet een. Hij denkt. Piet is bij de vijftig jaar, hij kan nog iets van zijn leven maken. Intussen zal hij onder de mannen aan een nieuw leven beginnen. Hans zal hem volgen. Ik zoek dat nichtje op. Ik kom te weten, dat Piet een erfenisje heeft gekregen. Een nichtje zal zijn vrouw moeten worden, een ganse familie zit achter Piet zijn geld heen. Een dokter komt erbij te pas, Piet doet wild en slaat de ruiten in. Men moet hem opsluiten. Piet voelt niets voor dat nichtje, maar men praat zolang, totdat Piet volkomen oplost. Zijn kinderlijke natuur wordt nu overheerst. Familie van Piet krijgt een neef onder curatele; notaris en dokter weten niet beter. De dokter behandelt Piet als 'n zieke, maar weet niets van Piets verleden, zijn huilbuien, zijn angsten af. Dit grote kind wordt een speelbal voor het kwade in de mens. Piet komt in handen van een dokter, die voor zichzelf en zijn inrichting leven wil, vooruit wil, die de duivel kiest boven God, omdat hij het vuile plan helpt dienen. De duizenden zijn in handen gekomen van demonen, Piet is het, die verongelukt en alleen nog het nichtje ziet. Maar het nichtje is getrouwd en heeft vier kinderen. De familie ligt als hyena's op het leven van Piet te wachten. Als Piet verdwijnt? Als Piet bezwijkt? Als Piet nooit terugkeren zal? De duivelen van God spelen met geheiligd vuur.

De dokter heeft schuld aan alles. Voor Piet wordt betaald, maar Piet heeft

niets meer over zichzelf te zeggen. Piet is een levend-dode. Zijn machtig mooi kinderlijk gevoelsleven is bezweken. Als Piet zijn verdriet gaat beleven, komt dit leven in een andere wereld. Als het verdriet bewust wordt, zinkt Piet als de eigenlijke persoonlijkheid in die andere wereld, de wereld en de ruimte van de ziel, terug, en verkoopt kletspraat. Maar die kletspraat is kinderlijk eenvoudig. Piet kómt terug, ik weet het!

De dokter had achter dit masker moeten kijken. De dokter, die zijn inrichting kleur en gestalte geeft, blijft in leven door de gekken. Wanneer er voor die gekken wordt betaald, zijn hij en zijn inrichting verzorgd. Maar Piet en de andere goeden van geest, komen er nooit meer uit, zij blijven gevangenen. De duivelen van God regeren over mensen, omdat dit bloedgeld aanvaard wordt. Ik zal dat varken wassen, als Piet maar beter is, Piet normaal is; wij hebben Hans en Karel én anderen achter ons staan!

Vier dagen later ga ik Piet halen. Hij werkt reeds en helpt wat hij kan. Op de zaal is hij rustig, hij praat minder, hij denkt. Hij heeft reeds naar mij gevraagd. De zuster, die onder hypnose ging, verzorgt Piet. Tegen haar zegt hij:

„Ik heb m'n nichtje gezien. Nu weet ik hoe ze is. Maar niks voor mij, niks, ik zie haar anders. O, hoe anders zie ik haar.”

Verder zorgt de zuster, dat hij beziggehouden wordt. Hij gaat met haar door de tuinen, verzorgt het land, hij doet iets. Piet werkt al, Piet denkt al, Piet wordt beter. Als ik voor hem sta, vliegt hij in mijn leven en is zo gelukkig.

„Gaan we weer naar de stad, mijnheer?”

„Frederik heet ik, Piet, Frederik, alléén Frederik mag je zeggen.”

„Gaan we naar de stad, Frederik?”

„Kom maar, wij gaan naar de stad. We gaan weer thee drinken, koek eten. Weet je dat nog?”

„En of, Frederik, en of, wat was dat lekker!”

Ik ga naar Hans, Karel is er niet. Als we binnenkomen, loopt Hans op Piet toe en drukt hem kameraadschappelijk de hand. „Dag dokter”, komt er over Piets lippen. Piet legt zich neer. Ik ga tot hem, kijk hem in de ogen en zeg:

„Wij gaan slapen, Piet, rustig slapen, net zoals voor enige dagen, we hebben voor niets angst, ik ben bij je. Hoor je het, Piet? Hoor je mij? Hoor je, dat ik dezelfde stem heb?”

Piet is reeds onder zijn slaap. Ik vraag hem:

„Ben je daar, Piet? Hoor je mij?”

„Ik hoor u.”

„Nu gaan we terug, we gaan kijken in je jeugd, daar, waar brand was. Hoe oud ben je nu, Piet?”

Er komt direct ... „Eénenvijftig.” „Prachtig, we tellen af, we gaan terug

naar je jeugd. We tellen, Piet. Vijftig, negenenveertig, achtenveertig, er is geen brand, geen vuur, geen angst in je leven gekomen, we gaan tien jaren terug. Waar ben je nu? Wat zie je?”

„Ik ben bij Waalsberg ... Dat is m'n vriend. Ik dobbel, ik speel domino, ik speel kaart met hem.”

„Dan gaan wij verder terug, Piet, we zullen zien wat of het is, waar je de brand hebt gezien. We gaan naar vijftwintig, vierentwintig, drie-, twee-, éénentwintig, twintig, negentien, achttien, zeventien jaar zijn we nu en er is nog geen narigheid gekomen. Wij gaan terug, Piet, verder terug ... Naar zestien, vijftien ...” Piet wordt al bang, hij beeft, hij rilt. Ik zeg: „We gaan naar veertien jaar, Piet, véértien jaar. Nu zien we de maanden, de dagen en uren. Voel je, hoelang een uur duurt? Voel je een uur? We gaan verder ... Piet.”

Maar Piet weigert me te volgen. Ik zeg tegen hem en zijn leven:

„We zien de maanden, Piet, we tellen de maanden, de dagen en de uren af. Let op, je bent veertien jaar. Nu ben je jarig geweest. Weet je wanneer je jarig bent? Weet je dat?”

„Achttien juni”, komt over zijn lippen.

„Mooi zo, Piet, wij tellen nu ... Januari, februari, maart, april en nog is er geen narigheid, geen angst. Mei, juni, juli, augustus, je rilt en beeft Piet, maar je blijft rustig. Augustus ... de eerste, tweede, derde, vierde, vijfde, zesde, zevende ...!”

Piet geeft een gil. Ik zeg:

„Kalm zijn, Piet, wat heb ik je gezegd? Je hoeft niet bang te zijn. Ik ben bij je. Het is morgen, je wordt wakker. Je eet en drinkt, je moeder is er niet. Waar is moeder?”

„Moeder is dood, vader is er ook niet, vader werkt buiten de stad. Dat is vader, daar is vader al.”

„Ik zie je vader, Piet. We gaan werken, we zullen werken. We zijn aan het werk, Piet, wij denken aan niets. Ik zie wat je doet, weet jij het ook?”

„Ik werk aan de meubelen. Ik maak een mooie tafel. Een heel mooie tafel. En daar komt het ... daar heb je het ... brand, brand, brand ...”

„Kalm zijn, Piet, wij slaan nu geen ruiten in, wij gaan door de fabriek naar de ladder en dan zijn we buiten. Zie je de ladder? Zie je, dat je geen ruiten hoeft te verbrijzelen om buiten te komen? Zie je dat, Piet? Heb je nu gezien, dat je niet bang hoeft te zijn? Je was er toch uitgekomen. Sla je al die ruiten stuk, dan ben je jezelf niet meer. Je had jezelf moeten blijven, zie je dat?”

„Ik zie het!”

„Dan kunnen wij verdergaan. Wij gaan terug naar je leeftijd. Je wordt weer de oude Piet. We tellen! Twintig, dertig jaar, veertig jaar. Weet je, Piet, dat we met tien tegelijk tellen? Jaren overspringen?”

„Ik weet het.”

„Nu ga je zelf verder. Jij telt verder, Piet.”

En Piet begint ... „Veertig, eenenveertig, tweeënveertig, drieënveertig”, hij gaat naar de vijftig, komt tot vijftig en zegt: „éénenvijftig ... en januari, februari, maart, april, mei, juni ... nu ben ik jarig. We vieren feest. Ik ben jarig.”

„Maar wij gaan verder, Piet, er gingen andere maanden voorbij. We hebben gehad juli, augustus, september, oktober, november en nu komt ...?”

„December ... de eerste, tweede, derde, vierde, vijfde, zesde, zevende, achtste, negende, tiende ... elfde ... elfde ... elfde ...”

„Waar wacht je op, Piet?”

„Ik kan niet verder vertellen. Ik kan niet verder vertellen. Ik sta stil.”

Het is de elfde december van het jaar 1900 zoveel. We bevinden ons in het kasteel van mijn vriend Hans, die straks professor wordt. Onder mijn handen heb ik een geesteszieke, een kind van vijftig, dat men had willen vermoorden. Piet is al bijna beter. Piet komt tot het ontwaken. Als hij zijn ogen opslaat, zucht hij diep. Ik vraag hem:

„Wat is er, Piet?”

„Ik ben ziek geweest, mijnheer Frederik. Waar ben ik? Waar woon ik? Wie heeft mijn geld?”

„Je krijgt je geld terug, Piet, en je bent beter geworden. We zullen je nog wat versterkingen geven en dan ga je weer aan het werk.”

Piet krijgt te eten en te drinken. Hij rookt zijn sigaartje. Karel komt kijken. We zijn juist gereed. Hans vindt het wonderlijk. Piet gaat niet meer naar zijn inrichting, hij gaat met ons mee naar huis. We hebben nog een kamer vrij. Anna zal nu voor hem zorgen. Straks kan de zuster hem overnemen, totdat ook zij kan zeggan, dat het voldoende is.

Piet leeft in ons midden en is rustig. Met Anna praat hij honderduit. Hij gaat mee om boodschappen te doen, winkelen vindt hij heerlijk en doet als een kleine jongen. Als hij de volgende dag in slaap gaat, roept Erica me.

Piet gaat in slaap, maar hij vliegt nu naar zijn brand terug. Hij doet het al uit zichzelf. Ik kan mijn wil verzwakken. Piet komt tot de beterschap, hij zegt, dat je geen ruiten mag vernietigen, je moet eerst kijken of er trappen zijn. Je moet je beheersen in alles. Het bewustzijn verandert. Piet klimt terug naar het normale. De dagen gaan voorbij. Intussen zoek ik mevrouw Van Soest op. Zij doet goed en wil goeddoen, ze is door haar goedheid bezweken. Zij en de anderen willen de armoede van deze wereld dragen. Mevrouw Van Soest weet dat, maar men gelooft haar niet meer, totdat ze bezweken is. Ik praat met haar. Wij brengen haar alleen voor onderzoek in Hans' kamer. Ik probeer het eerst met zachte woorden, dan door hypnose. Ze legt zich neer en slaapt onmiddellijk in, maar ze spreekt geen woord. Haar ziel heeft zich

volkomen gesloten. Ik weet wat het is, men heeft haar op allerlei manieren gedwongen om iets te zeggen. Deze persoonlijkheid waakt over zichzelf. We hebben haar ook niet nodig. Ze slaapt en zij blijft enige uren slapen, ze zal uit en door zichzelf, maar door een wil, die op afstand ingesteld is, wakker worden. Hans laat haar naar een apart kamertje brengen. Het is elf uur in de morgen, om vier uur moet zij wakker worden. Inmiddels leg ik in haar leven, wat ik door woorden bij Piet achterliet. We wachten. Om vier uur betreedt Hans haar kamertje. Het is er enige seconden voor. Hij telt die seconden ... en zie, de zieke slaat de ogen op. Ze vraagt:

„Waar ben ik? Waar ben ik toch? Wat hebben ze met mij gedaan?”

„Herkent u me niet?” vraagt Hans.

„Maar natuurlijk herken ik u, u bent de dokter.”

We brengen haar naar de zaal terug. Daar heeft de zuster haar maar te volgen. Ze denkt, ze wil denken en na een half uur vraagt ze:

„Zuster, waar ben ik hier? Wie bracht mij hier?”

„U bent ziek, wij verzorgen u.”

„Maar waar ben ik? Waar ben ik, wie bracht mij hier?”

Hans komt. Hans neemt haar mee naar zijn kamer. Ik ben daar. Als ze binnenkomt en plaatsgenomen heeft, vraag ik:

„Herkent u mij?”

„Nee, ik weet niet wie u bent. Maar wáár ben ik?”

„In mijn inrichting bent u, mevrouw Van Soest. Ik ben uw dokter. Wij zijn bezig u te genezen. U blijft hier, u gaat naar de zaal terug. Houdt u rustig, wij doen alles om u te helpen.”

De vrouw zinkt ineen. Bewusteloos slaat zij tegen de grond. Als Hans haar tot bewustzijn terugbrengt, komt de zuster haar halen. Ze zal worden verzorgd zoals het behoort. Hans vraagt:

„Hoe is haar toestand, Frederik?”

„Wat ik ervan weet, Hans, leeft in je handen en is in je bereik. Dit leven is niet gek. Nooit geweest. Geld, geld, geld is het! Gods duivelen hebben haar opgesloten en jij hebt dat niet gezien. Ze is overspannen, dodelijk in haar moederhart getroffen, haar goeddoen werd haar noodlottig. Er moeten er duizenden zoals zij opgesloten zitten, voor wie de dokters zich volkomen geven, terwijl de heren of dames zich uitleven. Heb jij dat niet geweten, Hans?”

„Ik zweer het je, Frederik.”

„Hoe kwam ze tot je?”

„Als 'n wrak ... je hebt haar toch gezien? Ik geef toe, ze is de laatste weken veranderd.”

„Deze ziel, Hans, is door haar goeddoen verongelukt. Haar smart, haar ellende bracht haar in deze toestand. Maar deze slaap voerde de ziel tot het

dagbewustzijn terug. Enkele uren slapen, door een opgelegde wil, schonk haar het terugkeren in het normale, het dagbewuste ik. Was deze ziel zo sensitief als verschillende andere vrouwen, dan stond zij voor bezetenheid, ik geloof astrale inwerking, beïnvloeding; hoe die wetten zijn, weet ik nog niet. Nu wordt het leven aangevallen en verhuist de ziel naar haar wereld, doch voelt zich voor onze maatschappij afgesloten. Wat de een door hartstochten ondergaat, is voor de ander godsdienst. Met Sonja hebben wij het wat moeilijker, maar ook zij is te genezen.

Mevrouw Van Soest moet eerst zichzelf zijn, jij en Karel en de anderen moeten haar onderzoeken. We hebben bewijzen nodig. Morgen zal ze opnieuw slapen en je ziet, wat hypnose vermag. Indien je deze wetten voelt, Hans, begrijp je, dat zij en Piet door mij leven, zich door mij staande zullen houden, totdat ze op eigen benen kunnen staan. Ik heb me verdeeld. Wat zij missen, krijgen ze van mij, wij mensen zijn in staat om elkaar te helpen. Wist je dat niet? Je ziet het, op de seconde riep ik haar tot het ontwaken terug. En de menselijke ziel luistert, omdat dit door een slaap, een wil, mogelijk is. Ze wil niet spreken, maar ook dat komt, mijn beste Hans.”

De volgende dag ging mevrouw Van Soest weer onder de opgelegde slaap. We lieten haar acht uur slapen en ook nu werd zij op de door ons vastgestelde tijd wakker. Ze ontwaakte schreiende, ze was als gebroken van smart, angst was het, om tot de maatschappij te moeten terugkeren. De hardheid van de mensen heeft haar gebroken. Wij stelden haar gerust en schonken haar het geloof, dat ze nu geholpen werd en nieuwe vrienden kreeg, die haar zouden steunen.

Na de vierde behandeling opende zij haar leven voor ons. Ze is een moeder van twee kinderen. Man en kinderen hebben haar levend begraven. Man en kinderen, een dochter en zoon, vonden, dat moeder onder curatele moest worden gesteld en ontnamen haar de levensinhoud. Toen zij er zich tegen verzette, haar overspanning het dagbewustzijn brak, sloot men haar op. Natuurlijk, zegt ze, ik was mezelf niet meer, ik wist echter wat ik deed. Toen zonk ik van smart in een heel andere wereld en vond mezelf niet meer terug.

Hans is woedend, Karel niet minder. Met Van Hoogten en Stein zullen zij de duivelen van God verdrijven. En het vertrouwen in stoffelijke en geestelijke hulp, in de doktoren keert bij haar terug.

Na de zevende dag is zij in ons midden. We praten over al deze vreselijke problemen en weten thans hoe deze ellendelingen zijn. Haar man leeft zich uit, de kinderen gaan een eigen weg en vonden, dat het zo goed was. Moeder was verkwistend, ze gooide het kapitaal over de straat en dat mocht niet. Zij ging naar zieken en ongelukkigen, overdreef haar goedgevoelen.

„Hoe hebben mijn kinderen hem kunnen geloven?” komt als een rauwe

kreet over haar lippen. Ze mogen alles behouden, ze wil niets meer van al dat geld, ze wil haar levensavond in rust en vrede beëindigen. Waar heeft ze dat aan verdiend? Hoe kan God dit goedvinden? Waarom toch? Het zijn vragen die wij hebben gesteld, en nog door miljoenen mensen gesteld zullen worden. Maar wij zijn het zélf!

De twaalfde dag verhuist mevrouw Van Soest naar vrienden, die haar gastvrij opnemen tot zij een eigen huisje zal bezitten. Ook oude Piet krijgt zijn geld terug en voor hem hebben wij een zaakje, zodat hij iets te doen heeft. Hans had hem eerst een betrekking willen geven, doch na alles te hebben overwogen, had ik een heel ander idee. Ik heb voor Piet een nichtje gevonden, een weduwe, die haar man door 'n ongeluk verloor. Een vroegere hulp van me. En deze zielen zullen een nieuw leven beginnen. De zuster komt zolang in huis om toezicht te houden, we weten echter, dat Piet tot het normale is teruggekeerd en zichzelf blijft. Elke dag zie je dat dit leven verandert. Hij weet wat hij wil, zijn geest is verjongd. Deze ziel heeft nog niets van het leven ontvangen. Piet veronderstelde niets, hij zág zijn nichtje voor zich, hij heeft haar, ook al is het 'n ander. En toen snikte Piet van geluk. Ik dacht, wat zo'n klein beetje wil al niet vermag, je kunt er mensen door genezen. Wat duivelen tot stand brengen, is tevens door het goede te bereiken.

En nu de anderen nog. Met mevrouw Van Lakenstein hebben we meer moeite gehad, tóch komt zij tot het normale denken en voelen terug. Ook zij is door dat vervloekte geld verongelukt. Haar familie heeft haar leven gekraakt. Naar lichaam en ziel gebroken, gaf zij de ongelijke strijd op. Ik stelde vast, dat al deze mensen te helpen zijn, mits zij niet de vreselijke sensitiviteit van de diepe krankzinnigheid bezitten. Wanneer de hartstocht spreekt, sta je voor diepere problemen, waarvan ik de wetten nog niet ken. Toch geloof ik, dat er veel van deze zieken te helpen zijn, omdat wij als mens een sterke wil bezitten, ook al gelooft het merendeel van de miljoenen mensen op deze wereld er nog niet veel van. Ik tracht ook bewijzen ervoor te verzamelen en heb het gevoel, dat ze mij zullen worden geschonken. Haar leven heeft wat meer geduld nodig. Toch hoort zij al niet meer onder die andere vrouwen thuis. Na de vierde behandeling kwam er reeds rust, normaal denken, haar praten is ernstig, is doordacht en je hoort geen abnormale gezegden meer. Maar haar zenuwstelsel heeft enorm geleden. En daar zorgt Hans voor, zij krijgt nu een heerlijke behandeling, ook de andere doktoren stellen zich thans volkomen open voor deze zieken. Ze willen hun namen zuiveren, door de duivelen zijn zij besmet. Hoe is het mogelijk? Ga maar eens kijken, de dokter vergeet zich omdat hij zijn inrichting wil behouden, of hij verliest een zelfstandigheid. Hoeveel van deze mensen zitten er gevangen? Mijn God, en dat in de twintigste eeuw?

Nu stond ik voor Sonja. Met haar ben ik eerst gaan praten. We wandelden buiten en bij stukjes en beetjes kreeg ik haar leven te zien. Sonja was onmiddellijk in slaap. Tijdens haar slaap komen wij te weten waarom zij zo gaarne danst. Wonderlijke problemen komen er voor de dag, die op zichzelf een eigen wereld te vertegenwoordigen hebben. Sonja stuurt ons naar een wereld, waarvan wij nog niets kennen. De baron – die geen baron is, maar aan wie zij wel haar vermogen geschonken heeft – wilde haar kwijt. Toen Sonja van smart gek werd, kwam er een zenuwspecialist en deze schreef briefjes. Sonja verhuisde naar een inrichting om haar zenuwen wat rust te geven. Zeven jaar gingen voorbij en Sonja zit nog steeds in een inrichting, zij ging van de een naar de ander en komt bij Hans terecht, die haar reeds een jaar lang observeert, doch haar niet zover krijgt, dat zij aan het stoffelijke leven kan beginnen.

Wanneer we haar dwingen om tot haar jeugd terug te keren, haar dwingen, om zélf te kijken waar het verlangen om aan kunst te doen is begonnen, blijkt, dat ze deze verlangens reeds bezat voordat ze geboren zou worden. Dat bracht mij naar duizenden problemen. Wij kregen te zien, dat deze ziel, als de beide andere vrouwen, eenvoudig van de hand is gedaan; omdat het mannelijke geslacht het voorzien heeft op iets anders, jonger, schoner, met wat meer geluk en zelfstandigheid. Maar Sonja werd gekraakt als de anderen, de duizenden die ik nog niet ken, maar die er zijn en een gevangenschap hebben te aanvaarden.

Hans en Karel, met de andere doktoren, moeten beamen, dat de opgelegde hypnose wonderen kan verrichten. Ik verklaarde hun, dat deze persoonlijkheden onder mijn wil blijven en dat zij hierdoor méér krachten bezitten om het maatschappelijke leven te beleven. Ze missen iets van dit gevoel, wilskracht, zij zijn niet zover, dat ze hun smarten op eigen kracht konden ondergaan, ze verloren zich, door leed en smart, ellende. Zij, die wat meer bewustzijn missen, behoren tot de ernstige graden. Nu staan we voor de diepten van de ziel met al haar karaktereigenschappen, die één voor één een eigen ontwikkeling behoeven. Maar Sonja krijgen we tot het normale terug. In het logboek staat:

Ik heb door mijn gekdoen wonderbaarlijke zaken beleefd, ik ben hypnotiseur geworden. Ik geloof zeker, dat ik nu René kan helpen. Ik mocht heel natuurlijke en onnatuurlijke gevoelswerelden vaststellen en ik zag de ruimten als kristal zo helder voor me, zodat ik de gaten in zo'n persoonlijkheid kon vullen, dichten, wat door mijn ernstige wil geschiedde. Want ik laat iets van mezelf in die mensen achter. Doordat ze in slaap komen, blijven die krachten werken, ik voed die zielen op afstand. Ik ga nu begripen, wat men daar in het oude Egypte heeft beleefd. Ik ga begripen, wat fakirs en magiërs kunnen, hoewel ik hun levens niet apprecieer. Ik ga voelen, wat daar een gezonde yogi

kan! Ongelooflijk is het? Wij hebben bewijzen! Sonja keerde terug in haar vorige leven, hoewel ik daar nog geen bewijzen voor heb. Ik geloof echter zeker, dat wij daarvan meer zullen horen en eerst dan staan wij voor een nieuwe „universiteit”, een nieuwe eeuw, een wonder is het!

De andere vrouwen hebben wij kunnen redden doordat ze een sensitiviteit missen, waardoor al die vreselijke ziekten ontstaan. Ik weet zeker, dat zij dan niet te helpen zijn, omdat deze zielen als mens het gevoel voor dit stoffelijke bestaan nog niet bezitten. Er zijn vrouwen onder – en bij de mannen heb ik iets dergelijks kunnen waarnemen – die door de lichamelijke liefde verongelukt. Ik vond dat het vreselijkste wat er is. Ik ga hierdoor voor mezelf de graden voor het menselijke bewustzijn zien. Ik ga zien, dat er dierlijke en menselijke bewustzijnsgraden aanwezig zijn. Wat de afschuwelijke homoseksualiteit (zie artikel ‘Homoseksualiteit’ op rulof.nl) betreft, begin ik te begrijpen, dat die gevoelens stoffelijk of geestelijk zijn, maar dat de lichamelijke wetten ervoor ons regelrecht tot het vader- en moederschap sturen. Ik wil zeggen, dat ik niet geloof, dat de ziel als mens door God slechts één lichaam beleven kan. Hiermee bedoel ik, dat de ziel als mens beide organismen beleven moet. Ik moet dan neerschrijven, dat ook ik eens ... moeder ben geweest. Dat klinkt wel heel gek, maar indien dit zo is, krijgen wij als mens meer en meer houvast met God, omdat ook God Vader en Moeder is. Waarom wij dan niet? Hoe God Vader en Moeder is geworden, ja ... dat weet ik niet. Maar wij als mensen zullen beide organismen moeten beleven of, zou ik zeggen, hierin beleven wij een onrechtvaardigheid. Ik zou toch gaarne dat moederlijke lichaam willen beleven, omdat het baren en kinderen dragen toch ook voor ons mannen wel iets te zeggen heeft. Bedenk ik dit alles, dan wordt het aangenaam in mijn ziel, warmte ga ik voelen, een overheerlijke sensitiviteit is het, omdat ik thans met alles in deze ruimte één ben.

Als ik daarover denk, geloof me, dan zie ik duizenden problemen voor me, waarop ik sta en waarvoor ik ineens een antwoord heb, doch dan vliegen de stukken en brokken van ons universiteitsbegrip af, maar krijgt mijn leven betekenis voor deze zo onbeholpen mensheid, ons westerse bestaan, dat van wedergeboorte en zieleverwantschap, een leven na de dood als bewust mens en tal van mogelijkheden meer, die voor de ziel werelden zijn waartoe zij behoort en waarmee zij te maken heeft. Ik ga dan bewust aanvaarden, dat die homoseksualiteit niets anders is, dan het loslaten van het vorige leven, man- of vrouw zijn ... en dat de ziel als de persoonlijkheid haar natuurlijke afstemming tijdens het beleven van één of meer lichamen verloren heeft. Ik zeg het al verkeerd ... want nu is er geen sprake van verliezen, de ziel heeft dat leven, als 'n stoffelijk lichaam tijdelijk moeten afleggen. Omdat de natuurwetten er haar toe dwingen, komt zij thans in een onnatuurlijke zelfstandigheid, doch

nú staat zij voor het abnormale. Komen er thans gevoelens bij die zij nog niet volgens ónze begrippen overwonnen heeft, dan bezwijkt deze ziel. En áls zij nu ook nog door een onzichtbaar wezen aangevallen wordt, dat de ziel als een geestelijke persoonlijkheid is na de stoffelijke dood, dan sta ik voor een strijd op leven en dood, en zij voor hun ellendige bestaan, omdat zich thans de geestelijke wereld dóór de stoffelijke volkomen uitleeft! Maar ik ben nog niet zover, dit zijn nog steeds veronderstellingen, ik bezit de fundamenten nog niet voor mijn hypothese. Ik geloof zeer zeker, dat ik ook die ontvangen zal, omdat ik de richting zag bepaald. Maar dan? O, ik moet er niet aan denken, dan staan wij voor zaken, die een omwenteling zullen brengen voor de moderne psychologie. O, Heintje ... nu ben je geen dood meer! En je vreselijke zeis is veranderd in madeliefjes, viooltjes, vergeet-me-nietjes, nú kent de mens je masker! Zullen wij goede vrienden worden?

Ik zeg eerlijk, dat ik nog niet zover ben. De vrouwen en de mannen, die zichzelf hebben vergeten, bezitten juist te weinig om zich in dit leven staande te kunnen houden. Ik geloof, dat Hans veel voor deze faculteit zal kunnen doen, op dit ogenblik staat hij met andere benen op deze grond. Hij gaat door zijn maskers heen, hij ziet nu, voor welke wonderbaarlijke wetten hij staat. Wat hij een tijd geleden als onzin beschouwde, is nu machtig, omdat hij de duivelen heeft mogen aanschouwen, die voor geld en bezit hun inrichtingen verfraaien, wat toch voor God en de mens de bedoeling niet kan zijn!

De man met al zijn talenkennis is te genezen, door hem tot het niets terug te voeren. Maar dat duurt een tijdje. Kun je de ziel terugvoeren tot daar, waar ze nog moest beginnen, dan lost dat zware hoofd volkomen op, al die ballast moet overboord. Ik geloof, dat men van deze inrichtingen kermistinten kan maken, ruimten voor iets anders. We houden de zware, de dierlijke graden over en voor die mensen vinden wij wel iets anders. Ik ben geen dweper, maar de bewijzen zijn er! Als je langzaamaan de ziel nieuwe fundamenten bezorgt waarop zij voelt haar beentjes te kunnen zetten, moeten wij dat kunnen bereiken door ons denken. We noemen het „hypnotische slaap”, maar de menselijke wil is het die wonderen verricht. En in die toestand leggen wij al die zorgen, al dat geleerde gedoe aan handen en voeten vast, we dwingen de ziel om dat los te laten, omdat deze zelfde ziel ertoe in staat is, omdat zij duizenden levens heeft beleefd en ook dat alles voor zichzelf verzorgd heeft. Wij weten wel, dat tal van psychologen al bezig zijn, maar zetten zij hun onderzoekingen voort? Hans en Karel kennen deze wetten, ze stellen er zich thans nog meer voor open en zullen veel bereiken. Ik denk zo, ik weet wel, ik ben maar 'n leek, maar wat zou je voor al deze zieken kunnen doen? Wij, door mijn gek gedoe, genazen in korte tijd vier mensen. Is het niet godgeklaagd, dat onze maatschappij tot dergelijke afbraak in staat is? Moeten zich

de doktoren hiervoor lenen, geven? Ik zei tegen Hans, omdat je te veel naar de ziekte hebt gekeken, verwaarloosde je de achtergrond en dat zijn de duivelen, die zo'n schepsel voor dit leven doen verongelukken. Ik krimp ineen als ik aan al die moeders en vaders denk, kinderen zijn het, die volkomen door een pest zijn besmet, maar dat kan door hen die over lijken gaan!

Alles bij alles was het voor mij een prachttijd. Ik heb enorme dingen gezien en geleerd. Wat mijn onderzoek tot stand bracht, is met geen geld te betalen, een „universiteit” is het. Ik ben Erica dankbaar voor haar verschijnselen, door haar, ons leed en ellende, ben ik eraan begonnen. En wij zijn er nog niet! Wie weet wat wij nog beleven. Ik ga voorlopig verder. Oude Piet is weer tot de maatschappij teruggekeerd, levens werden geopend voor mooie dingen en zaken, liefde is gekomen in menselijke harten en vooral het geloof, dat God niets met al deze ellende te maken heeft. Ik ga mijn stellingen grondig volgen en ik kan ze thans al van stevige fundamenten voorzien. Ik ga nu bewust aan Renétje beginnen, ik ga hem steunen. Ik weet: hij komt er, hij zál er komen, omdat zijn gevoelsleven voor mij openstaat. Ik houd vol: René is een „geestelijk wonderkind”, ook al horen wij van wonderen nog niets.

De berichten zijn de laatste dagen wat minder hoopvol, hij raasde als 'n wind door het kamp, is weer teruggezonken en hij heeft wéér met de spanlakens kennisgemaakt. Maar dat geeft niet. Ik ga hem nu bezoeken. Ik wil hem alléén maar zien. Ik heb daar mijn bedoeling mee en de dokter vond het best. Hoewel hij niet snapt wat ik wil, is toch mijn gevoel volkomen verantwoord. Ik ga hem door mijn wil helpen; meer dan ooit voel ik daar behoefte toe. Ik geloof nu niet, dat wij hem met Kerstmis thuis hebben. Erica en Anna willen mee, maar dat mag nog niet. Ze zijn hem al zo lang kwijt, de harten spreken, het duurt te lang, tóch moeten ze zich nog eventjes blijven beheersen. Hoe vreselijk ook, het is niet anders, wij kunnen geen ijzer met handen breken, ze moeten wachten!

Aan veel wordt er gedacht in dit leven ... de mensen willen rijkdom én bezit, álles bezitten, dat het leven veraangenaamt ... maar wat ze vergeten is de opbouw van een betere en gezonde persoonlijkheid. Ik geloof, dat onze ontwikkeling als mens gestalte krijgt dóór het denken, door de dingen te zien zoals ze zijn, en eerst dan staan wij voor de „reine klaarte”! Nu vallen de maskers af, maar je moet het zelf willen, of je komt er nooit! Wat daarachter leeft is ontzagwekkend aan geluk, liefde, rechtvaardigheid, een hemel is het!

En dat wil ik mij eigen maken!

Er waren veel bloemen vanavond, doch ik kocht ze voor mezelf en de anderen. Wat kan 'n mens toch gek doen! Ik redde er mensen door ... omdat Hij mij erheen stuurde ... denk ik en nu is álles goed! We gaan verder!

Als je het mij vraagt, Erica, gaat alles naar wens

Ik ben bij René geweest, zijn toestand is vatbaar voor verandering. De jongen is sterker geworden, lichamenlijk heeft het hem goed gedaan. Ik zag hem te midden van de andere jongens terug en wat ik niet had verwacht, werd me geschonken, ik mocht met hem praten. Zijn afschuwelijke wildheid was weer ineens opgelost, de spanlakens konden weer even opgeborgen worden en hij wist van al die narigheid niets meer af. Toen hij me zag, vloog zijn leven in m'n armen. Op dat ogenblik had ik er spijt van dat Erica, Anna en Karel er niet waren. Maar aan het eind van mijn bezoek zag ik dat alweer anders en moest ik de directeur gelijk geven, zó was het beter. Hij zonk terug, geen woord kwam er meer over zijn lippen en ik kon huiswaarts keren om de anderen in te lichten. Maar ronduit gezegd ... er komt verandering in dit leven, ook zijn geneesheer geeft hem z'n kans tot volledig herstel. Maar dat zal nog even duren. Indien deze verschijnselen er niet waren geweest, hadden wij hem voor de feestdagen even thuis gekregen. Nu komt daar vanzelfsprekend niets meer van. Voor Erica en Anna vreselijk, maar er is niets aan te veranderen, niets, ook al is het nog zo droevig.

Toen ik hem vroeg:

„En René, hoe is het hier?” gaf hij mij een natuurlijk antwoord. Hij zei:

„Ik ben liever bij moeder, Anna, vader en u. Waarom mag ik niet naar huis? Waarom moet ik hier blijven, ik hoor toch bij jullie? Waarom moet ik ziek zijn? Ik wil naar huis terug, Oom Frederik. Mag ik mee?”

En dat na enkele dagen. Je had hem moeten zien, zegt zijn verzorger, als een grote kerel ging hij tekeer. Nu is hij weer als 'n lammetje. En toch, het ging zo goed, hè, maar ja, je kunt er nooit van op aan. Ik geloofde hem, ook wij hebben hem zo gekend. Wij kennen dit leven, deze ziel, al zo lang, maar er is vooruitgang.

Ik wandelde met hem zo'n beetje in het rond. We gingen hand in hand voort. Ik vraag hem iets, hij geeft me antwoord. Steeds weer komt er: ik wil naar huis, Oom Frederik, ik wil naar Moeder, Anna, Vader, toe. En dat is hartverscheurend. Maar wat doe je? Ik ben bezig hem al wandelende onder mijn krachten te brengen. Ik wil proberen of dat mogelijk is. Ik stuur hem al mijn genezende lieflijkheid toe. Ik weet, hoe hij die levenskrachten opneemt en zich er dan aan volzuigt. Ik wil bereiken, dat hij sterker is, dat hij die aanvallen verwerkt zoals het behoort. Ook al slaat het hem, hij moet er tegen kunnen, ik ken dat spanlaken, ik ken hem in die toestand, dat is 'n kwelling voor hem. En ik voel het, René wordt rustig. Hij vraagt niet meer om vader

en moeder, hij praat niet, hij kijkt maar voor zich uit, hij schijnt alles en elk- een te zijn vergeten. Ik zou hem aan mijn hart willen drukken, maar dat mag ik niet doen. Het is mijn kind niet, maar ik houd zoveel van dit leven, alsof het een deeltje van mijn bloed is geworden, een stuk van mijn hart. O, als ik voor hem zou mogen zorgen. Wat zou dit een genade betekenen. Dat ik goed doe daarvoor krijg ik al bewijzen. Ik denk aan zijn tekenen en schilderen. Even daarna hoor ik al:

„Oom Frederik, wanneer mag ik weer tekenen en schilderen? Toe, wil je het voor me vragen?”

Kijk, denk ik, hoe natuurlijk is dat. Hij beseft, dat hij dat aan de dokter moet vragen. Maar ik geloof, dat hij straks tekenen mag, hoewel men hier nog niet zover is. Ik zeg:

„Ik zal het vragen, mijn jongen. Natuurlijk, als je jezelf bent, je sterk ge- noeg voelt, dan is het mogelijk. Waarom niet? Maar je moet niet ziek zijn, dan hebben ze hier hun handen aan je vol en dan moet je weer op dat akelige bed. Is het niet zo, René?”

„Ja, Oom Frederik.”

„Hoe heb je het bij me?”

„Ik zal het je straks zeggen, Oom.”

„Mooi zo, en niet vergeten!”

We wandelen wat, ik ga voelen, dat hij slaap krijgt. Hij poetst zijn ogen uit midden op de dag. De krachten werken al. Renétje zal dat goed doen. Hij zal er sterker door worden. Geestelijke rust is het. Wat met de oudere mens te bereiken is, kan ook het kind aanvaarden. Ik zie nu hier de graden voor de psychopathie ... ik zie de verschillende hoogten en laagten voor deze ziekten. Er zijn jongens onder, die beslist hun stoffelijke ellende hebben te aanvaarden, doch ik denk nu aan de ... innerlijke vervorming, het smoren door de ziel van al deze stelsels. Ik ga ze thans duidelijker zien. René is ogenschijnlijk kerngezond, lichamelijk staat hij ver boven vele andere jongens. In zijn ogen is meer licht te zien. Zijn gestalte is niet zo verwrongen als van vele jongens, waarvoor ik geen cent geef, omdat ik voel, dat wij thans scherper het onbe- wuste voor de ziel en de persoonlijkheid voor ons zien. René is een gewoon kind; hij is ziek, maar ik zie nu, dat ik in alles gelijk zal krijgen en ook heb gehad. Dit leven vervormt zich vanzelf. Wij moeten tijd hebben, wij mogen hem nu niet storen, wij moeten over hem blijven waken.

Ikzelf leg me nu in zijn leven neer. Ik laat mijn wil alles doen. Intussen voel ik, straalt er tot hem een levenskracht, die hij inzuigt als bloed. Dit komt uit mijn ziel voort. In het Oosten noemt men dit het levensfluïde van de mens. Ik geloof eraan. Ik heb mijn bewijzen gekregen. Door je geluk, je denken, je weten bewust af te staan aan deze zieken – het doet er niets toe

welke de ziekte is – help je de ziel het stoffelijke bestaan aanvaarden. Dit is mijn steun, die wij nu reeds bewust aan elkaar doorgeven en waardoor hij zo rustig wordt. Ik geloof nu, dat ik in dergelijke inrichtingen nuttig werk zou kunnen verrichten, doch het is wel vreemd: daartoe voel ik me niet geroepen. Er is een andere kracht in mijn leven, die zegt: nee, dat moet je niet doen! Je moet maar geduld hebben, maar dat niet! Je kunt mensen helpen die zo terloops op je weg worden gestuurd, doch dat niet. Dít niet, je bent dan opgesloten en je kunt niets meer voor het andere leven doen, voor dat leven, dat nieuwe fundamenten nodig heeft. Ik voel dat zo zeker, dat ik er rustig door ben, of ik zou mij hier waarlijk opsluiten. Is René en zijn al die kinderen erdoor gediend? Ik zie nu, dat er slechts enkelen te bereiken zijn. De rest zal wel apathisch blijven, die jongens zijn niet te helpen! Ze zijn precies als de oude, de krankzinnige mens, ook al vertegenwoordigen zij hier een héél andere graad voor deze ziekten. Ik ben er, geloof ik, maar ik heb nog geen zekerheid.

Als ik René volg, kom ik tot Erica en haar draagtijd. Indien wij die fundamenten ontvangen, zegt het mij thans, dat al deze jongens in de moeder aan deze zo afschuwelijke vervorming zijn begonnen. Ik weet, ik heb daar al menige pagina over gevuld, maar nu zie ik de stelsels ervoor duidelijker, omdat ik al die gekken mocht bewonderen, omdat ik mezelf voor hun ellende opende. Ik zie nu, dat ik rijker geworden ben.

Renétje zal spoedig voor enkele dagen naar ons toe komen. Ook al zal dit voor hem pijnlijk zijn, ook voor ons is het niet anders, tóch moet hij weer even die andere sfeer beleven, willen wij niet van zijn leven vervreemden. Als ik zijn zieltje volg, geloof ik niet, dat hij ons zal vergeten. En zie, wat zegt het zielekind?

„Ik vergeet u nooit, Oom Frederik. Maar waar bent u al die tijd geweest? Waren moeder en vader op reis?”

„Nee, mijn lieverd, ik was voor enkele dagen weg, maar vader en moeder gaan niet op reis. Wanneer ze gaan, René, dan gaan wij met ons allen. En eerst dan hebben we pret.”

„Ja, hè, dan hebben we pret. Ik weet het!”

Hij zinkt terug. Waar heeft hij dit weer vandaan! Wij zien nu, dat als wij mensen gevoelig zijn, er eigenlijk niets meer te verbergen is. Hij voelt, dat er één of meer bij ons op reis waren gegaan. Wij waren eigenlijk allemaal weg. Erica en Anna en ook Karel hebben hun gevoelens, die voor René waren bestemd, ergens anders voor gebruikt. Wat voor hen zorgen waren om mij, voelt René aan alsof ze op reis waren. Zie je, dacht ik, het kind miste ons, het contact scheurde vaneen. Wellicht zijn wij schuldig aan zijn ellende van de laatste weken. Is het niet heel natuurlijk? Maar ik moet erover nadenken. Toch slaat het me. Ik ben er ernstig door. Ik weet nu, dat ik me niet moet

opsluiten, alles is goed zoals het tot ons komt. René hier en wij daarginds, tezamen doen wij één werk, onze hárten zijn het die elkaar genezen en lief zullen hebben. Maar hij voelt het, hij krijgt dat verbroken contact toege-stuurd, hij vangt ons gevoelsleven onfeilbaar op en draagt ervoor zichzelf het leed en de smart van, hij zuigt het in zich op! Hoe is het mogelijk, maar ik sta voor deze feiten!

Wij waren op reis, ik tenminste, maar mijn vrienden volgden me van het ogenblik af, toen Hans hun vertelde, dat ik gek geworden was. En dat gaat regelrecht naar dit leven. Mijn God, wij zijn oneindig diep, maar wij weten het niet!

Een uur mocht ik met hem wandelen. Toen de broeder tot ons kwam, zei Renétje tot me:

„En nu wil je weten, Oom Frederik, hoe ik het bij u heb?”

„Wel, René?”

„Als je me naar moeder brengt, zal ik het je zeggen.”

„Je moet nog even geduld hebben, jongen, straks zijn we zover.”

Ik scheur me los van het kind. Als de broeder met hem verdwijnt, is het mij alsof ik leegbloed. Mijn God, wat is het, dat mij zo bindt met dit leven? Ik heb moeite om niet te bezwijken. Ik moet al mijn krachten inspannen om me te beheersen, zo'n pijn doet het. Renétje heeft slaap. Hij mag even rusten. Als de broeder tot me terugkeert zegt hij:

„Hij is moe geworden ... Het kind slaapt en dat zal hem goed doen.”

De directeur zegt:

„Wij gaan vooruit. U kunt de familie Wolff zeggen, dat ze tevreden mogen zijn, ook wij zien hem telkens veranderen. Deze ontwikkeling voert hem naar het natuurlijke denken. Het is zoals u zegt: hij denkt scherper, de gedachten zijn „bedacht” voordat ze eruit komen.

Waarlijk, wij mogen niet ontevreden zijn.

Over een tijd krijgt u hem voor enkele dagen terug. Dan is er niet zoveel risico aan verbonden. Ik zal doen wat ik kan.”

Wanneer ik thuiskom, moeten allen weten hoe het is. Karel kent zijn kind al, hij denkt voor zichzelf een analyse te zien, maar is toch onduidelijk op het eind en geeft het maar weer over. Als Erica vraagt hoe het met haar lieveling is, kan ik zeggen:

„Als je het mij vraagt, Erica, gaat alles naar wens. Straks krijgen wij hem voor enkele dagen thuis. Ik heb dat met de dokter besproken en hij denkt er net zo over als wij. Hij wil dan zien hoe hij zich houdt. Valt hij terug, dan is het geen verlies meer. Ik voor mij denk, dat het verlangen om naar huis terug te keren hem zal sterken. Nu groeit de wil. Thans komen er andere krachten tot bewustwording en die heeft hij nodig. Dit verlangen moet hem tot ons te-

rugvoeren. Zo zullen wij hem dan telkens weer even zien. Intussen versterkt het zijn bewustzijn. Je zult zien, dat het zo is, zó gebeurt.”

De vrouwen kunnen het begrijpen. Maar nu ik voor het logboek zit, de bladzijden opensla en lees, dat ik dit reeds jaren terug heb voorspeld, dan bekruipt mij geen angst meer, maar een gelukkig gevoel, dat thans mij en de anderen zal verwarmen. Het gaat zoals ik steeds door zijn verschijnselen mocht voelen en bedenken. Wij krijgen ons kind terug, wij moeten alléén nog wat geduld hebben. Ik vertelde hen niets van mijn doen en laten, ze begrijpen dit nog niet. In het logboek staat echter:

Ik heb Renétje teruggezien en ik mag zeggen, dat ik uiterst tevreden ben. Die nieuwe aanval van wildheid had niets om het lijf, heeft niets te betekenen. Er liggen maanden tussen, er worden hier gaten gevuld, zijn zieleven krijgt een heel andere mentaliteit te zien. Néé, wij behoeven ons niet bezorgd te maken, wij gaan langzaam maar zeker vooruit!

Ik heb weer wonderen mogen beleven. René heeft mijn gek doen als 'n reis gezien en gevoeld, hij voelde zich alleen en verlaten. Dit nu zegt mij, dat wij hem kunnen helpen. We moeten aan hem blijven denken. Wij mogen ons denken voor zijn leven niet verzwakken. Dit helpt hem! Dit verzorgt hem, dit draagt hem door zware tijden heen. Renétje is bewuster. Indien hij wat rustiger is, kan hij er even uit. En nu kun je met dit leven praten.

Het is wel merkwaardig, ook de dokter voelt het zoals ik. De man wilde nog even wachten, doch dan krijgt hij gereedschap om te tekenen. Eerst dan, wanneer zijn karakter die zekerheid bezit, hij niet zoveel naar links en rechts gesmeten wordt, kan men hem iets anders laten doen, of het voert hem naar het vorige terug, wat uitdraait op spanlakens, en dat is de bedoeling niet! Hij is daar in goede handen, door zekerheid en wat kalmte ontwaakt de ziel; natuurlijk denkt men daar en dit is Renétjes herstel. Dáár doe ik het mijne aan toe, evenals de anderen, wij allen leven voor één doel. Kan het anders?

Ik tekende nog aan:

Mijn hypnotische krachten gingen in René over als koek. Door hem mijn hand te geven, voelde ik, vloeide hem een stroom toe. Lichtend zal het worden. Wat je de mens of de ziel geeft tijdens het inslapen, geschiedt hier bewust. Ik geloof, dat je op deze wijze wonderen kunt beleven en dat je dan door ál de wetten van God dóór ziel en geest kunt heen kijken. Ik zou wel eens willen weten, hoe Renétje zou handelen, indien ik hem onder (hypnotische) narcose bracht. Hoe zal zijn ziel reageren? Wat voor wonderen zal ik dan beleven? Ik zal het met mezelf uitmaken. Ik geloof, dat ook Anna ervoor geschikt is, maar ik wil die levens niet storen. Ik ga wonderen zien, wonderen beleven door 'n opgelegde slaap. O, als René eens door mij sliep, wat heeft zijn ziel mij te zeggen? Ons? Wellicht bovennatuurlijke zaken. Mijn God, wat

zie ik voor mogelijkheden?

Veertien dagen zijn voorbijgegaan. Kerstmis was voor ons leegte. Maar vanmorgen werd er getelefoneerd, er waren weer briefjes. We waren die dingen al vergeten. Nu staan we ineens weer voor problemen. Wat is er? Ik schrok. Heeft mijn kracht niet geholpen! Hij heeft geschreven:

„Hans zijn griet ... vader zijn piet, moeder zijn poepske, Anna zijn billen en Oom Frederik zijn pijp. Ik lach me stijf!”

En het andere briefje luidt:

„Ik ben de pan en de pot, waarop we geen deksel hebben.”

De dokter zegt: vreemd, maar niet angstig. Wij kennen dat. Jammer is, dat die vervloekte briefjes toch nog terugkomen. De dokter zegt ook: even later is hij alweer zichzelf. Je merkt er niets van als die dingen komen. Zijn denkvermogen is nu van streek. Ik dacht, heb ik hem te veel gegeven? Werkte ik té stevig op zijn leven in? Ik geloof het wel. Of, deze werking, wat nu een stoornis is, is straks genezing. We wachten maar weer af, maar er kwamen geen briefjes meer. Ik ga denken, dat ik gelijk heb. Vier dagen later weer een briefje.

„Paatje ... kijk naar je maatje, ze is op hol!”

Hij is met ons bezig. Er volgt weer:

„Oom Frederik, Annaatje ... kijken jullie door het gaatje? O, wat ... wat ... wat ... zie ik?”

Hij leert iets, komt tot mij, de dingen die men hem te leren geeft, zetten zich in zijn brein vast. Ik kan de anderen zeggen, dat wij vooruit gaan. Laat rustig gaan, die briefjes hebben nu niets te betekenen, ik geloof, dat wij al de beleefde verschijnselen opnieuw zien, doch thans verzwakt, omdat hij zijn terugkeer naar het normale beleeft. Maar de anderen zijn weer bang, zijn geschrokken, weten het al niet meer. En het kwam zo onverwachts! Heb ik weer te vroeg gejuicht? Geloof ik niet, maar help hen eens? Ik kan er niets aan veranderen. Ik zal kijken, wat ik kan doen voor onze René.

In mijn slaap beleef ik opnieuw het uur dat ik met hem wandel. Nu ik vrij ben van de dagelijkse dingen, neerlig en droom, zie ik alles anders. Als ik hem vraag of hij alles weet, zegt hij onmiddellijk:

„Je hebt het me toch zélf gegeven, Oom Frederik. Ik voel me kiplekker. Ik ben niet ziek, ik kom spoedig thuis. O, wat ben ik gelukkig.”

Ik hoor het hem zeggen. Ik zie het op dat smalle snuitje, ik weet het nu, de jongen is herstellende, hij zal straks beter kunnen leren, ook al krijgen wij andere verschijnselen te zien. Op dat moment ben ik wakker. Ik ga alles na en kom tot diep nadenken. Ik ben weer in slaap gevallen en kom opnieuw met de jongen in contact. Ik zit weer in mijn tuintje, het huis tussen leven en dood, daar, waar wij elkaar al eens eerder hebben ontmoet. Dat huis trok me

uit het dagelijkse leven en die omgeving begint tegen me te praten en wil dat ik luister. Heel die buurt wil dat ik kom. Ik zet me daar weer neer en wacht af. In de verte zie ik een stip, maar in heel deze omgeving zijn geen mensen te zien. Wat wil die stip daarginds? Ik zie, dat het ding zich beweegt. Het komt tot mij, het loopt, het rent, het is 'n mensenkind. Renétje is het!

Even later staat hij voor het hekje. Hij vraagt:

„Mag ik bij je komen, Oom Frederik?”

„Kom, mijn lieverd, ik wacht al op je.”

Hij vliegt in mijn armen. Ik vraag hem:

„Waardoor kun jij zo hard lopen, René?”

„Dat komt door het gesticht, Oom Frederik. Ik ga denken. Dat is goed voor mij, weet je dat? Was je bang voor de briefjes, Oom Frederik?”

„Ik niet, maar vader en moeder zijn zo geschrokken.”

„O, dat dacht ik wel, maar je hoeft toch niet bang te zijn? Ik weet al precies wat ik doe.”

„Wat doe je dan?”

„Bloemen plukken voor Vader en Moeder. Als ik straks naar huis kom, zal je ze zien, Oom Frederik. Maar jij laat de wind waaien, hè? Jij doet dat! Ik zie het wel, ook al denk je dat ik het niet zie. Ik zie alles, maar dan ben ik in slaap, net als nu.”

Als ik over alles nadenk, zegt hij:

„Wat ben je nu lekker jong, hè, Oom Frederik?”

„Ja, mijn jongen, dat voel ik ook, ik ben veel jonger hier.” En hij zegt:

„Als de mensen dit maar eens wisten, Oom Frederik. Doordat ze niet zoeken, komen zij er niet. Ik ben heel oud en jij bent veel jonger. Zei ik je niet, dat ik je weer zou inhalen?”

„Ben je dat dan niet vergeten?”

„Hiérin” – hij wijst naar zijn buik – „vergeet je niks. Ik zeg het daar al zolang, maar de jongens geloven me niet.”

„Hoe kom je aan dit alles, René?”

„Hoor je dat dan niet? Hoor je niet, dat je het beluisteren kunt? Waar ben je nu? Wat doe je? Wat wil je? Wat heb je? Ik zal je redden. Oom Frederik, als je mij wilt redden. En daarom ben ik naar je huisje gekomen. Zag je die duiven daar? Zag je hoe ze vliegen? Ik heb ook duiven. Ik heb witte en zwarte. De zwarte zijn niet lief, die willen briefjes schrijven en dat wil ik niet. Ik zal ze wel krijgen. Nu slapen we lekker, hè, Oom Frederik? En we zijn toch wakker, hè, Oom Frederik?”

„Zo is het, mijn lieverd, en God weet dat het goed is.”

„Zie je nu hoe oud ik ben, Oom?”

„Ik zie het.”

„Nu, hoe oud ben ik dan?”

„Minstens negentien jaar. Nu dan, is dat zo?”

„Gisteren was ik het. Je gaat niet meer op reis, hè?”

„Née ... ik blijf nu thuis.”

„Fijn, en dan kom ik gauw terug. Ik verlang zo naar Vader en Moeder en Anna.”

„Ken je hen dan nog?”

„Hoe kun je dat nu vragen, Oom Frederik. Ik vergeet ze niet. Ik ben immers al bijna twintig? Zag je Marja al?”

„Marja? Wie is Marja?”

„Weet je dat dan niet? Ik zag haar al zolang. Ik zal haar wel weer zien. Ja, Marja, Oom Frederik. Later, want nu ga ik slapen. Dag, Oom Frederik? Ik zal spoedig komen. Ik breng bloemen mee, kijk, deze.”

Hij laat me een bosje bloemen zien. Een gele margriet steekt er bovenuit. Kunstig zijn ze geschikt. Hij roept me nog toe:

„Kom jij me halen, Oom Frederik? Met Vader? Zoals je me wegbracht? Groeten aan Moeder en Anna.”

Ik houd dat leven vast, maar het rukt zich vanzelf los en vliegt door deze ruimte. *Wég* is het! Ik wandel op. Ik ga terug naar huis, ik ga een weg, die ik reeds vroeger ging. Ik wandel vanuit de zon naar de schaduw, vanuit het daglicht naar de nacht. Als ik bij huis kom, ga ik het tuintje in, ik maak de deur open zonder sleutel, ik wandel de trappen op en kruip onder de dekens. En op dat ogenblik, omdat de wollen deken zo kriebelde, mijn neus bekriebelde, en ik door de jeuk schrok, werd ik wakker. Ik vlieg mijn bed uit, maak licht en zet me voor het logboek neer. Er staat:

Vannacht, zo-even, weer wonderlijke dingen beleefd. Ik was bij Renétje. Hij maakte een wandeling naar mij, ik ging naar hem toe. In ons huisje trof ik hem. Hij vertelde me van de briefjes en van mijn wind, die hij voelde en had ontvangen. Ik begrijp het, het is de hypnotische wind die hem beter wil maken. Het kind *zélf* komt me dat vertellen. Is het niet wondervol?

Het kind René als ziel is tevens een mens. Ik mag die dromen echter nog niet voor volle waarheid aanvaarden. Ik bedoel, indien ik dit alles mocht aanvaarden, dan stond ik reeds voor mijn ganse „universiteit” en kon ik zeggen, dat de ziel als mens los van het stoffelijke lichaam een eigen wereld heeft te vertegenwoordigen en zij is daar, als wij mensen zijn: mens! Ze heeft een lichaam, ze kan denken en praten zoals wij in het stoffelijk lichaam doen, ze heeft ogen en een warm hart, zij heeft daar alles wat wij hier in dit leven als stoffelijke zintuigen hebben te aanvaarden. Een groot wonder is het, maar ik mag geen stukken overslaan, hoe gaarne ik het ook zou willen.

Ik ben daar jonger en Renétje is ouder. Dat ik jonger ben, schrijf ik toe aan

mijn kinderlijke natuur, of het is tot me gekomen doordat ik deze dromen beleeft. Het wonderbaarlijkste is wel, dat je daar zo gelukkig bent. De zon schijnt er, de omgeving is machtig mooi, maar er zijn daar geen mensen te zien. Deze wereld behoort ons dan ook toe, of het is gekomen doordat je als mens verlangt. Zou dit dus een verlangensdroom zijn, een wereld, die je door het vragen stellen en het eigen verlangen naar een betere wereld opbouwt? Dit is het, wat mij tegenhoudt, tot stilstand wil brengen, zonder dat zou ik het uitjubelen van geluk en zaligheid. Maar een wonder is het toch, want ik zie hoe gelukkig en normaal René daarin is. Ik heb wel bewijzen gekregen – en er zullen andere bewijzen komen – maar ik ben er nog niet. Ik mag er dus nóg niet op ingaan, ook al voel ik zekerheid. Ik mag nimmer vergeten, dat wij mensen telepathische éénheid beleven. En dat wil zeggen, dat je gedachten kunt opvangen die je van verre worden toegezonden. Ik vang dan dus René's verlangen op en hij het mijne. Ik weet wel beter, maar ik schrijf al deze gedachten neer, omdat ze bij mijn bewustzijn passen, ik gá dus geen stap verder! Ik wil verder, maar zekerheid wil ik hebben. Ik ben dus bezig een „geestelijke wetenschap” op te trekken, waarover ikzélft de wetten beleven kan. En dit wordt het machtige wonder, dat ik in ál de menselijke harten en handen van deze wereld wil neerleggen, eerst dan begint er een nieuw leven. En nu krijgen wij geluk te zien, zo schoon, dat wij nog niet kennen! René'tje kent dat geluk al, ik zélft heb het gezien en gevoeld. Maar nogmaals ... ik ga geen stap te ver. Ik móét eerst fundamenten zien en eerst daarna leg ik die naast of óp de vorige!

Meer is er niet, ik ga dus weer slapen. Ik hoop maar, dat ik morgen van alles wat ik nu beleefde niets meer weet. Ik kan dan tegen mezelf zeggen ... ik ben als een ziel schrijvende geweest. Ik dacht als ziel, ik praatte als ziel, ik heb als ziel lief, zoals ik als mens nimmer heb liefgehad. Maar dat behoort tot de bovennatuurlijke verlangens in de mens. Ik zeg nu en uitdrukkelijker nog dan vroeger: voor God is alles mogelijk! Je kunt het niet weten, álles ligt ónder je menselijke hart. Ik slaap al bijna.

Als Anna komt ben ik al een uur wakker. Ik heb goed geslapen. Ik voel me uitgerust. Ik heb een vage herinnering in me aan René. Hoe is het met de jongen? Een kracht is het, die mij naar het logboek stuurt. Als ik het boek in mijn handen houd, krijg ik bijna 'n beroerte van schrik. Ik lees ...!

Heeft mijn ziel geschreven? Denk ik, zoals nu, als ziel? Kan de ziel uit haar lichaam gaan en allerlei dingen beleven? Ik ben er koud van. Ik kan er niet bij, want ik weet van dit alles niets. Maar ik ga het begrijpen. Ik ben een slaapwandelaar en schrijf in slaap dingen op. Of het is het grootste wonder dat ik heb ontdekt. Als het eerste goed is, zijn wij mensen wonderen. Dan is de werking van Karel 'n groot en machtig gebeuren. Dát is dan eigenlijk

alles! Dan zijn wij mensen als zielen bovennatuurlijke wezens? Niets van aan, althans nu nog niet, wij zijn echter ook los van elke stof, elk stoffelijk weefsel, een mens. Dat is de ziel of de geest! O, ik zink bijna in elkaar van geluk. Ik doe het boek weg, als ze nu zouden komen moet ik mijn houding verklaren en ik wil er geen woord over spreken. Het is té machtig, té ongelooflijk. Ik ga erover nadenken.

Dit, wat leven is, kan denken. Dát wat ziel is, is daar, in die wereld, een mens en een persoonlijkheid. En die mens heeft lief, is bovennatuurlijk begaafd, want als persoonlijkheid bezit je alles wat je hebben wilt. Je kunt je verplaatsen, je kunt spreken, je kunt er bloemen plukken, je kunt er alles, alles doen, wat je ook als stoffelijk mens denkt te mogen doen, als je het leven liefhebt! Ik voelde: hardheid, leugen en bedrog, de laagheden van ons maatschappelijk leven, voel je daar niet meer. Ik weet nog niet wat er zou geschieden, indien er uit mijn leven hardheid of bedrog uitstraalde, ik denk echter, dat ik mijzelf uit dat land zou verwijderen, een onzichtbare hand mij bij mijn nekvel zou pakken om mijn miezerige persoonlijkheid eruit te smakken. Het is ongelooflijk wat ik onderging en mocht voelen en ik zal er voorlopig veel over denken, opdat ook die geheiligde atmosfeer in mij tot ontwaking komt.

Als ik bedenk, dat ik daar al meermalen ben geweest, stemt het me droevig, omdat ik het niet heb begrepen. Maar ik zal thans voorzichtig zijn, in rust ga ik verder. Ik geloof ook, dat ik er toen nog niet voor open stond en dan staan wij mensen op geheiligde zaken en voelen het niet. We willen gelijk hebben in alles en toch weten we, dat het duivelse voor honderd procent in ons reageert om het goede en het allerbeste van anderen kapot te maken! Ik léén me niet daarvoor. God bewaar me ... ik moet er niet aan denken!

Maar wanneer de ziel waarachtig een volgend leven bezit, dan zijn wij ook in staat om tot Sonja terug te keren. En de vele anderen, die wij mochten leren kennen, eveneens. De anderen, die door hun ziekten het dagelijkse bewustzijn moesten loslaten en het ellendige hadden te aanvaarden, (dit) is alles bijeen het bezit van de ziel, het ruimtelijke gezichtsveld voor haar leven en het volgende dan, waartoe zij behoort en klaarblijkelijk op is afgestemd. Ik kom dan terug bij René en Erica, al die moeders, al die gekken, die vooruit voelden wat er zou geschieden, waardoor zij hún „oorzaak en gevolg” beleefden. Ik geloof nu, dat dit de wetten voor de ziel zijn, voor ons innerlijke leven. En dat is mijn studie, daardoor bouw ik mijn eigen „universiteit”!

En is dat, wat ik zoek, niét waarachtig, dan zou het slaapwandelarij zijn met „bewust weten, bewust handelen en denken”! Een vreemd iets is het, maar daarin bevinden zich, leven de gekken. De een is er ziek door, een ander doet erdoor aan kunst. Wonderbaarlijke aspecten zie ik. Zij spelen voor ons leven een ontzagwekkende rol, waardoor de menselijke ziel ontwaakt.

Ik ga thans voelen, dat het vader- en moederschap één van de allerhoogste aspecten zijn voor ons leven en bestaan in deze ruimte, waarvoor de God van ál het leven Zijn kinderen geschapen heeft. En als ik daarachter zou mogen kijken, sta ik voor het „Universum” van Zijn Wezen, Ziel, Geest. Persoonlijkheid, Vader- en Moederschap, Leven, Licht, Liefde! Is dat even wat?

Wij mensen zweven elke seconde van ons leven in die ruimte, de stoffelijke dan, dit Universum. Ik ga thans voelen, dat wij mensen ruimtelijk bewustzijn bezitten, maar dat wij óns Zijn gigantisch bewustzijn eigen moeten maken. Wij mensen zijn één met Zon, Maan en sterren en wij hebben hierdoor ons leven gekregen. Nú moeten wij wel aanvaarden, dat wij onmetelijk zijn in alles! Ik ben bezig om die raadsels op te lossen en ik zie, ik ben al een eind op weg.

Ik ga verder, maar ik moet ó zo voorzichtig zijn. Ik weet wat mij te wachten staat. Als ik bezwijk, ben ik als Antoon, de talenkenner, als Herman Donkers, de dominee, die zijn God niet vond en gek werd, omdat Jehova vergeten heeft zijn adres op te geven, nú zoekt hij dag en nacht, maar komt niet op het pleintje waar Jehova leeft. Ik zag – geloof me – de vlag halfstok hangen, waarmee ik zeggen wil, dat honderdduizenden hun gezoek duur moesten betalen en voor dit leven bewust of onbewust werden opgesloten. Maar dat zág Herman niet, hij zág niet, dat hij een doodlopende weg bewandelde en brak zijn kostbare nek, zijn levensadem vloog weg, zijn onbezielde geest stierf een buitengewone dood. En daar zit hij, niéts aan te doen! Is dat niet afschrikwekkend! Ik kom daar niet, ik blijf er nu vandaan, omdat het mij zo droevig maakt. Die mensen hangen aan een hoge muur, zei ik al ... ze vergaten hun ladder en er is er niet één gemaakt die hen het terugkeren naar deze goede Aarde waarborgt. Zo hoog gingen ze vliegen, en Jehova kijkt vanachter zijn eigen masker naar al deze bedrogen zielen van Onze Lieve Heer. Is dat ook even een sport? Maar wij hebben met God uit te staan, met God willen wij omhoog, niet door zo'n duivelstoeljager naar de stoffelijke en geestelijke elende, naar volkomen afbraak!

Renétje zal ons allen de éne boom wijzen. Ik geloof dát! Ik wéét dat! Van mij stromen krachten tot dit zieleleven en die worden daarginds opgevangen. Zijn gevoelige ziel zuigt die waarachtigheid in zich op. Ik behoef mij om niets bezorgd te maken, de wetten spreken, ze zullen ons allen voor de „geheiligde ontwaking” plaatsen!

Wij beginnen aan een nieuw leven! Wij beginnen de dagen al te tellen, dat de jongen in ons midden terugkeert. Hoe het komt, dat ik zo zeker ben ... dat weet ik niet, hoewel wij bewijzen bezitten, dat elk verschijnsel apart een fundament wil zijn en betekenen. Ik wéét, „het Geloof, de Hoop en de Liefde” zijn het, waardoor wij mensen bergen zullen verzetten, máár, als je er

zélf niet achteraan zit om de hoop, het geloof, en de liefde te bezielen, helpt ook dat je geen cent! We krijgen niets geschonken, als je er niet aan beginnen wilt, goed ... ééns zal je er tóch voor openstaan, hoe dan ook, dát weet ik nu beslist, de koppen gaan naar beneden! Méér is niet nodig als je tot de „geheiligde ontwaking” wilt komen voor je ziel en geest, nu bèn je er al in!

En de rest van ál die ruimten, dat zijn wetten! En ik geloof, dat René-tje ons die verklaren zal! Is dat niet wondervol? Ik ga begrijpen hóé het zal geschieden. En dán zijn wij nuchtere Westerlingen naar een Oosters kamp verhuisd, waar we aan onze Hollandse bomen sinaasappelen zien groeien, waarin vanbinnen de pit leeft, die voor álle werelden van God toegang bezit, uitdijt! Zoveel leerde ik weer vandaag, ontzaglijk is het. Ik geloof ook niet, dat ik er morgen anders over denk.

Ik zou willen zeggen: „In naam van Hem worden wij mensen rijk.” Maar wie gelooft het? Ik in elk geval! En de anderen, die nog niet zover zijn, komen er nog. Gek is het, de één voelt álles aan en ’n andere ziel stikt erin en gelooft het niet. Dát is voor ons allen één bewustwording, wij moeten naar de opening zoeken voor ons geestelijke hart, want dat moet in staat zijn álles te geloven, omdat het regelrecht door de God van ons leven is beziel! Nu zie je geen bloed stromen, wat je nu ziet en voelen kunt, is „geheiligde liefde”!

Wanneer mijn ziel wéér mag dromen, zeg ik het! Mijn God, wat ’n wonder is het. Buiten mezelf om schreef ik. Ik als de persoonlijkheid, die was ingeslapen, schreef buiten het dagbewuste denken en voelen om. Nu kunnen wij er gekheid van maken, tóch is dit iets om over na te denken. Laat nu zo’n droom kinderlijk zijn, of wat dan ook, het gebeurt toch maar. Ik had er al een voorgevoel van ... anders ook waren deze woorden nimmer over mijn lippen gekomen. Ik ga denken, dat wij bewust naar één doel worden gestuurd en dat daar de koffie en het gebak van Onze Lieve Heer gereed staan voor ons leven, opdat wij onze honger en dorst mogen stillen. Met dat doel voor ogen gaan wij verder! Dit voor het logboek!

Ik heb de zuster bloemen gestuurd, mooiere nog dan de eerste. Ze doet alles voor Piet en zijn nichtje, om voor die twee het leven zo aangenaam mogelijk te maken. En ik heb haar verteld wat ik voor haar en haar liefde mocht bewaren. Er is een brief bij van boven, één met lintjes, roze kleurtjes zijn het! Ik denk wel, dat ze gelukkig zullen zijn. Ook Piet beschouw ik als mijn eigen kind. Een overweldigend schoon gevoel is het om volwassen kinderen te mogen liefhebben. Ook Hans zorgt voor Ansje ... omdat de zuster zoveel voor zijn zieken heeft gedaan. Zo zien wij alweer, wie goed doet valt ééns op en dan is het aanpakken, de geschenken komen je huisje binnenwandelen. Door iets af te breken, kom je er nóóit! Ik heb er álles voor over, geld is er genoeg en met geld kun je kinderen van God dienen. En dat wil Hij boven

ons hoofd van ons gedaan zien te krijgen; eerst nu staan wij open en bloot voor Zijn wetten en geef je „de Hoop, het Geloof en de Liefde” een trap in de goede richting, thans zijn het fundamenten voor je latere betere ik!

Aan die boom groeien de goede vruchten. Ik ben aldus bezig om ze te plukken ... hak gerust op mijn leven in, roep ik, stuur ik omhoog, voor brandstapels en leeuwenkuilen ken ik geen angst meer. En dat door een gek kind?

Alles is evolutie.

Maar voor ons nog 'n masker! Frederik!

Oom Frederik, laat je mij die mooie schilderijen zien?

René is thuisgekomen en wel met de bloemen, die ik in die andere wereld maanden terug al mocht waarnemen. Ik geloofde het zelf niet, het was weer een wonder voor mijn leven. Een gele margriet stak erbovenuit, alsof ze wilde zeggen:

„Weet je het nu nog niet? Moet je ook dit weer vernietigen door je ongelooft, je zoek in de ruimte? Dacht je, dat alles fantasie was? Ik ben 'n fundament, Oom Frederik, ik behoort bij dát, wat reeds een plaats kreeg in je „universiteit”. Wist je dat niet?”

Karel en ik zijn hem gaan halen. De dokter was zeer tevreden en hij moest er nu even uit; het verband met het gezin mocht niet verbroken worden. Toen wij hem in ons midden hadden, kwam hij met zijn bloemen voor de dag, die hij angstvallig onder het jasje verborgen hield, omdat er wellicht één van de jongens naar zou grijpen. Hij vertelde ons, dat hij ze een dag tevoren voor moeder en vader, Anna en mij had geplukt en er waren er genoeg. Het kind was opzienbarend veranderd. Hij vertelde ons leuke dingen en dat hij weer mocht tekenen en schilderen. Hij vroeg mij of ik nog van die leuke kleurtjes wist, hij had ze bijna verbruikt. Karel was in de wolken. Tot mij zegt hij:

„Snap jij dat, Frederik? Ik kan er niet meer bij. Vandaag als 'n ontoerekenbare, „wie ein Verrückter (als een gek)” ... morgen volkomen goed en gezond. Ik weet het niet meer!”

„Ik weet het wel,” zei ik, „we mogen niet klagen.” En tot René zei ik:

„Jij krijgt mooie kleurtjes. We zullen ze tezamen kopen.” Waarop hij zegt: „Oom Frederik, laat jij mij die mooie schilderijen zien?”

Ik kijk Karel aan. Wat nu weer? Ik vraag hem:

„Welke mooie schilderijen wil je zien, mijn jongen?”

„Die opgehangen zijn ... die wij mogen zien ... die wij kunnen zien ... want de broeder heeft ervan verteld.”

„Dat is mogelijk, René, die zullen wij gaan zien. Zeker, dat vergeten we niet.”

Snap je dit, Karel? Neen, hè, ik ook niet, maar dit zijn goede tekenen. Hij gaat denken, zeg ik tot Karel en laat hem weten, dat hij veel voelt, waarvan wij nu nog denken, dat hij er geen weet van heeft. Maar wij gaan vooruit!

Het kind kijkt om zich heen. Het ziet alles en denkt na. Hij heeft een mooie snuit gekregen, scherper zijn de ogen. De lippen wijzen ons naar wilskracht, het voorhoofd tevens naar bezieling, intuïtie, of wat is het? Hij lijkt smaller geworden, en is veel groter, hij groeit naar de ruimte. Karel vreet hem

bijna op. Tranen zie ik in zijn ogen van geluk. Dit is nu zijn gek kind! Karel ... eet hem gerust op, ik kén je gevoel als vader, ik weet wat je voelt, wat je aan liefde bezit, maar dit leven? Dit leven is ons allen dierbaar, omdat het zo geslagen wordt, geslagen is en er nóg niet zeker van is, dat die ellende de vlucht genomen heeft. Máár met ons allen kunnen wij dat ondier aan. Indien wij hem tot ons mogen optrekken, ook al weten wij, dat hij straks naar hier moet terugkeren, we gáán vooruit; dit leven is voor ons allen het geloof, de hoop en de liefde!

Karel rijdt dat de stukken eraf vliegen. Hij wil zo spoedig met René thuis zijn, angst is het ... mocht dit leven onderweg nog eens terugzinken. Hij wil Erica en Anna gelukkig maken. En het gaat goed, hij rijdt vlug en voorzichtig. Ik denk over alles na, Renétje denkt ook, het vragenstellen is weer voorbij. Het kind weet, dat het naar moeder gaat. Hij is al negen jaar geworden ...! Wat zei hij ook weer tegen me? Gisteren was hij jarig? Dat gisteren behoort bij zijn zieleruimte, niet tot dit waarin wij nu zijn. Ik geef dat maar over, eens komt het antwoord.

Als de wagen stopt vliegen Erica en Anna ons tegemoet. René ligt aan het hart van zijn moeder. Maar Erica drukt hem na haar kussen in Anna's armen; deze vrouwen hebben één kind, bezitten één leven waarvoor ze zullen sterven als het moet, dat bij mij en Karel een kriebelig gevoel veroorzaakt. Wij hebben onze portie al gehad, dat gevoel onderdrukt, wat voor de vrouwen niet mogelijk blijkt te zijn. Deze waterlanders hebben kleur en gestalte gekregen, ze komen uit het moederlijke leven en wezen voort, ik geloof, dit zijn de bloemen van 't menselijke hart waar de Messias naar kijkt, die „Hij” aanvaarden zal, omdat ze door ellende zijn gekweekt.

Alles is gereed, wij eten en drinken gezamenlijk, ook René is van de partij. Wij zijn hevig geïnteresseerd hoe hij thans is onder het eten. Als ik nog denk aan de ellendige uren, toen hij fratsen verkocht onder het eten, ons ellendig maakte doordat hij met alles gooide en de spatten ons om de oren vlogen, Karel zich vergat en hem bijna dood sloeg, is dit nu een zaligheid voor het oog en een gelukkig gevoel voor het hart, omdat het je eigen vlees en bloed betreft, dat tot het menselijke normale teruggekeerd is. Hij praat veel, is even erna weer doodstil en denkt waarschijnlijk over de dingen van de dag en alles wat hij daar heeft mogen beleven, na. Mij heeft hij al tien keer gevraagd of ik hem de schilderijen zal laten zien. Erica en Anna zijn al voorbereid, ze weten wat hij nu voelt en verlangt. Ik dacht het wel, dat geteken en geschilder laat hem niet met rust, het is een deel van zijn leven en móét eens tot hem terugkeren. Karel zal nu wel weten, dat dit kind nimmer dokter wordt, de ziel openbaart zich nu reeds door kunst, het gevoel om te scheppen en te baren. En wij vinden nu alles goed ... hij mag doen wat hij wil, hoe eerder wij van

al die narigheid af zijn, hoe beter. Eén ding weten we, wij hebben hem weer even in ons midden en dat neemt ons vandaag niemand af, zo zeker is het!

Na het eten treedt stilte in. Hij trekt zich terug, in wat, dat weten we niet. Karel neemt hem even mee, hij wil zien hoe René op alles reageert. Een half uur zijn ze al weg, dan keert hij terug en zijn wij alweer nieuwsgierig hoe hij het „eigen” opgenomen heeft. Karel zegt:

„Je zou zeggen, dat hij nog geen seconde weg is geweest. Hij kent de plekjes waar hij vroeger was, hij roept een vriendje toe: „Há, die Piet!” En die Piet roept: „Renétje, ben je weer thuis?” Wat voor hem geluk betekent, de glimlach op zijn gelaat bewijst dat. Ik weet het niet, ik kan me vergissen, als dit maar niet té goed is. Je bent geen seconde van dit leven zeker.”

Het kind is ontzettend druk. We hebben handen te weinig om hem te kunnen opvangen. Hij rent het huis door, zit eventjes op zijn kamer, vliegt naar beneden om iets te doen, dat hij toch niet kan vinden. Als ik vraag wat hij moet, komt er:

„Ik zoek mijn tekeningen, Oom Frederik. Ik moet ze hebben, ziet u?”

„Zo, moet je ze hebben en wat wil je ermee doen?”

„Ook wat. Ik wil ze zien.”

Ik speel hem thans uit. Ik wil weten of hij zich iets van zijn verleden herinnert. Ik zeg:

„Weet je dan niet, dat je al die tekeningen zélf hebt verscheurd?”

Hij kijkt me verongelijkt aan en zegt:

„Ik? Ik heb mijn tekeningen verscheurd? Ik? Dat geloof ik niet. Waar zijn ze, Oom Frederik? Ze zijn toch niet stuk?”

We horen, dat het kind waarlijk niets van het afschuwelijke verleden herinnert. Ik denk niet, dat hij iets weet van al dat laag bij de grondse gedoe en ik wil het ook niet weten.

„Kom maar, René, enkele zijn er nog.”

We zijn op mijn kamer. Ik haal de dingen uit ’n kast en reik ze hem over. De jongen vliegt naar zijn kunst en kust de vellen papiertjes, kust alles wat erop staat en roept uit:

„Wat ben ik blij, Oom Frederik, dat je dit voor mij hebt bewaard.” Hij gaat naar zijn kamertje. Even slechts, dan rent hij naar beneden en toont ze Anna en Erica.

„Kijk ’ns, Moeder? Is dat niet mooi? Zijn deze even mooi? Wat ben ik blij, wat goed van Oom Frederik om dit voor mij te bewaren.” En direct erna: „Ik hoef toch niet meer weg, hè, Moeder? Hè, Anna, ik hoef niet meer weg, hè? Nu zeg het ’ns? Zég het ’ns? Ik hoef niet meer weg, hè, Moeder? Hè, Oom Frederik? Ik zal het vader vragen. Fijn hoor, ik hoef niet meer weg.”

Hij zegt het zelf en gaat naar boven. Ik volg hem. Ik zie, dat hij die dingen

ernstig gaat bekijken. Ik heb de tekening in pastel met het hekje en boeha bewaard. René kijkt ernstig, het duurt zeker vijf minuten, dan kijkt hij mij aan en zegt:

„Dacht je, Oom Frederik, dat ik boeha vergeten had? Heb jij hem vergeten? Nú komt hij niet meer, hè, Oom Frederik? Néén, hè, die komt niet meer, hè? Ik ben zo bang voor hem. O, het is daar zo koud.”

Hij komt tot me en legt zijn tere handjes op de mijne. Ik kan schreien van geluk. Hij pakt de tekening en verscheurt het ding. „Zó”, zegt hij, „die komt niet meer terug.” Het is, alsof het kind afrekent met het verleden. En dan vraagt hij:

„Gaan we nu mooie kleurtjes kopen, Oom Frederik?”

„Dat is een idee, René, dat zullen wij nu gaan doen. Kom maar, ga naar moeder of Anna om je te kleden.”

Hij is al weg. Als ik beneden kom, wacht hij al op mij. Erica vindt het vanzelfsprekend prachtig. Als we buiten zijn en zijn vroegere vrienden ontmoeten, als hij het „Há, die René!” hoort, komt hij tot nadenken en moet hij zich toch afvragen, wie zijn dat? De jongens kennen hem, hebben hem niet vergeten, hij doet zijn herinneringsdeur open en vraagt:

„Tekenen die ook, Oom Frederik?” En daarna weer: „En wanneer gaan we naar de schilderijen kijken?”

„Dat doen we nu eerst. We gaan naar de schilderijen kijken en daarna kopen we mooie kleurtjes.”

Ik ga naar het gemeentemuseum. Daar zal hij dan mooie schilderijen zien, het is 'n hartstocht die al vroeg het leven en het bewustzijn heeft gekregen. Een goed teken is het, als er maar niets achter zit, waarvoor ik angstig ben. Dergelijke bewuste gevoelens maakten hem steeds van streek. Dát gaat dan te vlug, het is té bezielend voor zijn karakter, hij verliest er zich door. Wij kunnen dat nu wel voorkomen, maar hij blijft vragen, blijft zólang vragen, totdat je besluit, goed ... ga nu je gang maar, ook al verlies jij je erdoor, ga je gang, wij kunnen er toch niet aan ontkomen, ook jij niet. Breek de boel maar, gooi gerust, daarna gaan wij wéér opnieuw aan een ander leven beginnen.

We stappen het museum binnen. Als een kunstkenner leer ik hem nu zien. We staan voor een oude meester, een uit de middenklasse, waar de wereld nu weinig geld voor betaalt, de klasse, die voor mij de derde of vierde graad voor deze kunst vertegenwoordigt en waarvan de allergrootste de vijfde, zesde of zevende klasse bereikt heeft, een selectie die ik niet nader kan verklaren. Ik zie het eenmaal zo. Als we daar dus staan te kijken, zegt René opeens als 'n volwassen mens:

„Is dat even prachtig, Oom Frederik? Is dat mooi? Hè, als ik het zo eens

kon! En moet je dat zien? Kijk toch, Oom Frederik, kijk eens naar die bomen, dat licht! Is het niet mooi?"

De jongen zet zich neer, hij moet erbij gaan zitten. Ik heb geen kind aan hem, ik heb een groot vriend bij mij die voor kunst voelt en er verstand van heeft ook nog. Ik geloof dat hij jaren ouder is. Of zou hij de broeder naäpen. Ik vraag hem:

„Heb je daarginds dan kunst gezien, René?"

„De plaatjes, Oom Frederik. Nu zie ik de echte."'

Alstublieft ... dit zijn de echte, dát weet hij. Weet ik ook, maar duizenden kinderen van zijn leeftijd weten dat nog niet. Hij is de kinderen ten achter en staat tegelijk torenhoog boven zijn eigen leeftijd. Ik zie zijn genie, het kan niets anders groeien en bloeien. Ik ben dol van geluk, ook al slaat hij straks de boel kort en klein, ook al plukt hij vanavond of morgen de kippen de veren van het lijf, ook al „boeha" hij, dat ons horen en zien vergaat ... Dit gevoel, dat hij nu bezit, zegt mij, dat René groeit, beter wordt! In dit leven ontwaakt de kunst. Wat Mozart beleefde, als kind onderging, is voor hem psychologie! Wat door Mozart als kind omgezet werd in muziek, is voor hem boeha ... is voor René zijn gek doen, zijn bovennatuurlijke wereld, álles, waarvan wij volwassenen nog niets weten, omdat wij ons ik volkomen hebben gekraakt; onze ogen zijn blind, ze zien dat licht niet meer!

Ik ga hem begrijpen. Elke noot, door Mozart vertolkt, is voor René nu een innerlijk verschijnsel. God weet dat van wat wij nog met hem zullen beleven, deze mensheid plezier zal hebben. Wat Mozart bracht voor gehoor en gevoel, brengt dit „geestelijke wonderkind" voor de ziel naar ons leven. Dit leven ontwaakt! Hoe gelukkig ben ik. Hij zegt:

„Zie deze zee eens, Oom Frederik, ik vind ze zo mooi."'

Je moet dat woordje „mooi" eens beluisteren. Hij zegt het, alsof het diep in zijn hart een aparte gestalte kreeg. Het is levensfluïde geworden. Dat woordje zingt je lieflijk toe. Het heeft een liefdevolle klank, nu krijgt het ruimte, omstraling, kunst, zoals hij dat zegt. Ik vreet hem op. Ik druk de jongen aan mijn hart. Hij lijkt negentien jaar nu en heeft gevoel voor oude meesters. Hij kijkt ernaar om ze op te eten, zijn hart is er vol van. Is dit kind nog langer gek? Ik weet maar al te goed wat dit te betekenen heeft, we mogen niet te vroeg juichen of er komt weer 'n domper op dit geluk. Straks smijt hij weer de dingen stuk, raast het leven als 'n stormwind en komt het spanlaken weer voor de dag. Maar krijg ik eventjes weer gelijk? O, ik ben zo gelukkig, omdat wij thans het normale mogen aanschouwen. Zijn boeha vertrouw ik voor geen cent.

Hij staat voor de geschilderde Christus. Ik voel stilte in zijn leven. Hij kijkt zo aandachtig naar de gekruisigde Messias, alsof hij dat leed en die onmense-

lijke smart voelt en er iets van beleven wil. Het is net alsof hij vraagt:

„Waarom hebben de mensen dat gedaan? Waarom ben je zo geslagen en gemarteld? Waarom en waarom toch ...!” Het kind is ontroerd. Hij vraagt me:

„Is dat niet Onze Lieve Heer, Oom Frederik? Hebben ze hem zó geslagen?”

„Wie vertelde je van Zijn leven?” vraag ik.

„De broeder en de juffrouw toch.”

„Welke juffrouw?”

„Nou ... je weet wel, die van vroeger, waar ik zo geslagen ben.”

Hij kent zijn verleden nog en is er blijkbaar niets van vergeten. Het leeft nog onder zijn hartje. En toch, hoeveel bewustzijn was er toen in dit kind, terwijl wij dachten, dat het volslagen gek was? Hoeveel gevoel was er in hem, toen hij zijn bloedneus kreeg en hij met de jongens over de straat rolde? Toen wij dachten, dat hij er niet was, keek het kind naar ons uit en vroeg om hulp, maar wij hoorden zijn geroep niet, we waren er doof voor. Het zegt mij, dat hij steeds voor zoveel procent dagbewustzijn bezat, anders had hij die juffrouw niet meer gevoeld. Hij weet het nog, alsof het gisteren is gebeurd, een bewijs voor me, dat hij toch nog in alles iets van zijn ik beleven kan. De stilte in hem is hier te voelen. Hij krijgt niet genoeg van de Christus. De ogen van een kind boren zich in een afschuwelijk verleden. Een kinderlijke ziel daalt in onmenselijk leed en smart af en wil er iets van weten, dat niet van deze wereld is. Ik geloof, dat hij bidt, de lippen trillen, hij zou die figuur wel willen omarmen. Moet je z'n snuitje eens zien. Ik hoor innerlijk gekreun, ik moet hem bevrijden, losmaken van dit beeld, deze wereld, het slaat zijn wezen.

„Kijk eens hier, René. Zie je die mooie borden en glazen en die appels en peren? Zie je dat brood en de haring en dat eitje? Dit is een stilleven, de mensen noemen het zo, omdat stoffelijke dingen het leven vertegenwoordigen. Deze dingen hebben voor een schilder iets te zeggen. Mooi, hè?”

„Ja, Oom Frederik, ik wou dat ik het zo kon.”

„Als je je best doet, kom je zover.”

Is het niet wonderlijk, het is net 'n groot mens. Het kind zuigt zich vol aan al dit schoons.

„Kijk hier eens, René.”

„O, ik begrijp het, Oom Frederik, dit is 'n landschap. Een molen en een groot land, met koeien. Prachtig is het, vind je niet?”

„Heel mooi, René.”

„O, ik vind het zo mooi, Oom Frederik, ik houd zo van schilderijen.”

Is het niet om je leeg te schreien, denk ik, als je dit kind hoort? En direct vraagt hij:

„Ik hoef toch geen dokter te worden, hè?”

„Wie heeft je dat gezegd, René?”

„Vader is immers dokter. En wil Vader niet, dat ik dokter word?”

„We zullen het hem vragen.”

„Maar ik wil tekenen en schilderen, Oom Frederik. O, het is zo mooi.”

Het is de kreet van zijn ziel, hier is niets aan te veranderen, een groot geluk is het, dat het leven zich nu reeds openbaart. Zijn ganse ik, zijn persoonlijkheid is kunst en niemand ziet het. Wat wil zo'n schone bloem toch beginnen? Hij krijgt er niet genoeg van, zijn leventje staat voor openbaringen, die fantastische werelden omranden en dat wij volwassenen krankzinnigengedoe noemen. Deze onnozelheid zag ik vroeger bij mezelf. Hoopvol is alles en jammers bestaan er niet! Ik prent dit in mijn geheugen en wil het niet meer kwijt.

Ik wring hem naar de deur, het is genoeg geweest, maar wanneer we buiten zijn vraagt hij of hij nog even naar Onze-Lieve-Heer mag kijken. Ik zeg neen, later!

Hij maakt zich los, en vraagt even later al:

„En nu gaan we kleurtjes kopen, Oom Frederik?”

„Dat zullen we nu beleven, René. Kom maar, je zult ze hebben en papier waar je die kleuren voor koopt.”

We zijn bij een kunsthandel aangeland en kunnen tegelijk kleurtjes kopen. Hij staat alweer naar de kunst te kijken. Ik hoor hem hardop zeggen:

„Wat 'n rotzooi is dit.”

De eigenaar hoort het en er valt:

„Zo, is dit rotzooi? Wil jij mijn waar afbreken, snotneus?”

René verbleekt. Hij kijkt mij aan, hij vraagt me, of ik hem verdedigen wil. Ik zeg:

„Hij heeft gelijk ..., want wij waren zo-even bij de oude meesters.”

„Wat zegt u?” vraagt de man. „Bij de oude meesters? En ziet die kleine man het verschil al in kunst? Nu ziet ...!”

Ik geef hem 'n knipoog. Ga niet te ver, laat het zo, nét genoeg voor een kind. We zoeken kleurtjes uit. Een doos met krijt, papier om op te knoeien. Hij weet wat hij wil, hij ziet verschil in kunst. Wat voor opgeschoten kinderen niet te bepalen is, staat voor hem zwart op wit en hij vergist zich niet. Wéér een gevoelsuiting om van te zoenen ... ik kén hem niet meer, dit is 'n bewuste, die zijn tijd vér vooruit is, het kan niet anders!

Als we thuis zijn, vliegt hij naar boven. Erica en Anna – Karel is er niet – moeten weten hoe hij het heeft gemaakt. Nu ze alles van mij horen, geloven ze het niet, het is té mooi om waar te zijn. En tóch, is het de waarheid! We laten hem maar knoeien. Ik leg intussen in het logboek vast:

Vandaag weer wonderen beleefd. Onze René is gezond! Ja, wij weten wel,

dat blijft niet, maar het is er toch maar. Ik krijg in álles gelijk. Langzaam maar zeker gaan wij naar een beter oord, dáárheen, waar de sinaasappelen aan de bomen groeien en het toch geen warm klimaat kan zijn, wat ook alweer een wonder op zichzelf is. Ik bedoel maar, dat wij vaste grond op aarde hebben, bodem onder onze voeten. Is dat niet wondervol?

De jongen is me ontzettend meegevallen. Hij heeft zich, geloof ik, in de Christus geboord, als dat maar niet wil zeggen, dat het te veel voor hem is. Ik heb het volste vertrouwen; wij gaan naar vreemde gevoelsmogelijkheden? Ik moet het eerst zien. Dadelijk zullen wij het wellicht weten, want ik geloof, dat hij in zijn tekenen opgelost is. Vanzelfsprekend staan wij op de uitkijk, we letten op, wij waken allen; géén van ons zal inslapen zolang hij hier is en wij van zijn leven genieten. Een wonderbaarlijke welsprekendheid ondergaat dit zieltje. Hij kan praten als 'n volwassen mens, hij zag onmiddellijk, dat die andere kunst niets te betekenen had. Dat is rotzooi, hoor ik hem nog zeggen, en jawel, die stukjes kosten zeventig! Er ontwaakt kunst in René, stoffelijke en geestelijke kunst. Vandaag en gisteren kreeg ik gelijk! Vroeger geloofde men mij niet. Ook nu niet, als je hun op de man af zou vragen: ik geloof niet, dat je een openhartig já te horen zou krijgen. Maar wat willen ze? Vandaag is er feest in mijn hart, ook in de harten van de beide moeders en in dat van onze grote jongen, Karel! Geluk, o, mijn God, ik zal René alles van Uw Zoon vertellen! Alles, opdat ook hij Hem helpt dragen!

De avond gaat in, we mogen zijn tekeningen nog niet zien en wij zullen hem die eer geven ook. Binnen vijf minuten slaapt hij. Als wij beneden zijn, Karel zijn sigaartje rookt en ik de brand erin gestoken heb, terwijl Anna en Erica bezig zijn met hun dasjes en sokken voor het kind, komen de tongen los en is het René voor en Renétje na. „Hoe vind je hem, Karel?” „Hoe denk jij erover, Frederik?” „Vind jij het geen wonder, Anna?” „Is het niet om je gelukkig te voelen? Mijn God, wat 'n tijd hebben wij toch, hoe gelukkig zijn we, wij bezitten álles op deze wereld. Is het niet zo, manlief? Karel, mijn Karel?”

„Houd op,” zegt Karel. „Nét genoeg, zou Frederik zeggen, overdrijf niet.”

Ik zeg tegen Karel:

„Hij is bang, dat je hem dokter zult laten worden.”

„Nog? En dat vroeg hij aan jou?”

„In het museum, Karel. Hij is vol over zijn schilderijen. Trouwens, die gedachten waren nooit uit hem weg. Hij weet nog alles van de juffrouw, ook van dat hevige pak slaag, alles. Maar voor dokterschap is hij bang.”

„Je weet het niet, als hij zo doorgaat?”

„Je zult het wel vergeten, Karel. In hem leeft kunst. Je doet er niets tegen, het is voor hem net als het voor Mozart was, de ziel leeft zich uit.”

„Je wilt hem toch niet vergelijken met dat genie?”

„Geenszins ..., maar ik heb het over het gevoel van het kind, de openbaring ervoor, niets meer, maar ook niets minder.”

De vrouwen geven me gelijk. Zie je, dan sta je weer volkomen stil met Karel. Hij kán niet anders denken. Het is weer zo'n plof in zijn sloot. Wij zijn dat gewend, maar je strandt volkomen, het gesprek is ineens dood, gesmoord. Je weet nu niet waaraan je beginnen moet. Karel zelf voelt het en zegt nu:

„We zullen wel zien, Frederik. Afwachten, we zijn er nog niet, hoewel ik toegeef, dat hij vandaag wonderlijk goed bewust is. Ik ben tevreden en zou me gelukkig kunnen voelen, indien wij dat heerschap niet kenden.”

Erica heeft ook iets te zeggen en ze gooit hem naar zijn hoofd:

„Zo ben je nu. Gisteren kon het niet op. Vandaag ligt er alweer 'n domper op – je drukt op zo'n manier alles de kop in. Nooit kun je eens eventjes ademhalen. Ik zeg je, voor mijn part valt hij over vijf minuten terug. Dit wat ik nu zie, geeft me alle hoop. Ik geloof, dat Frederik in alles gelijk krijgt. Hij heeft het altijd gezegd, of hij de dingen vooruit zag weet ik niet, maar zijn analyses, Karel, gaan hoog boven die van jullie uit. Als wij het hoofd hadden laten zakken, met onze koppen tegen de grond waren gesmakt, was Frederik het, die ons weer grond onder de voeten gaf. Ik laat me dit geluk niet afnemen, jij bent altijd in mineurstemming, maar dat hangt mij de keel uit; ik stik erin.”

„Ho maar, net genoeg, lieverd, zo meen ik het niet. Ik mag toch mijn eerlijke opinie geven? Of moet ik dansen van de pret?”

Anna zegt ook wat en ze schiet ineens raak ook, want we horen:

„Jullie zijn ondankbare honden. In plaats van geluk, maak je er 'n kibbelpartijtje van. Schamen, schámen moeten jullie je!”

„Kijk die Anna,” zegt Karel ... „Je hebt gelijk, kinderen. Mag ik je vanavond trakteren? Zullen we op de gezondheid van René drinken, Erica?”

„Ja, doe dat. En toch? Waarom moeten mensen steeds drinken als ze de gezondheid niet willen missen van hun vrienden en eigen bloed? Maar ik vind het best, ga je gang maar, wat jij, Anna? Je lust ook wel wat. Haal die Franse wijn maar, Karel. „Le Chateau le Critique”, is het niet, Frederik?”

„Zo is het ...!! Schenk maar in, hierboven vindt men dat wel goed. Als je de armen maar niet vergeet.”

Karel komt terug en schenkt in. Hans belde even later op en zegt, dat hij morgenavond komt. Hij wil René zien. Volgende week gaat hij de stad weer uit ... Hij is bezig voor zijn professoraat. Hij haalt het, zegt Karel, je kent hem niet meer terug. Wat is die kerel veranderd.

Anna vraagt:

„In de goede richting? Of moet hij weer op zoek naar 'n Hansi? Die drui-

ven zijn mij te zuur. Bah ... waar 'n mens zin in heeft. Proost!”

„Wat kladdert hij nu weer?” wil Karel weten, waarop Erica zegt:

„We mogen het nog niet zien.”

„En je geeft daaraan toe?”

„Waarom zouden we hem dwarsbomen, Karel. Ik vind, dat een kind dezelfde rechten heeft als wij groten. Ik voor mij gun hem dat pretje.”

„En hoe denk jij hierover, Frederik?” vraagt Karel aan mij.

„Ik zie het zo, Karel, als dit niets anders is, moet ik het zien als innerlijke ontwakings. Wat doet 'n kunstenaar die bezig is?”

„Je overdrijft weer, Frederik.” Ik hoef hem geen antwoord te geven, Erica is er al, ze zegt:

„Noem je dat overdrijven? Noem je dit overdrijven? Frederik heeft gelijk. Ik zou net zo handelen. Eerbied voor de kunst is het,” waarop Karel schaterlacht en eruit gooit:

„Die is goed ... Nu dat nog, morgen zijn het oude meesters. Is het niet, Frederik?”

Ik red de situatie, omdat ik voel, dat Karel iets heeft en daardoor geprikkeld is. Als ik vraag: „Heb je ernstige ziekten, Karel?”, sla ik hem pardoes tegen de grond en buigt hij zijn grote boerenkop weer, omdat hij voelt, dat ik hem doorzie.

„Ja, Frederik ... vanavond denk ik, gaat er weer één van me weg, 'n Diabetes is het. Ik denk, dat ze me aanstonds wel zullen roepen.”

Hij kijkt met zijn kop naar de grond ... staart in leegte. En geen vier minuten later rinkelt de bel al. Of de dokter wil komen. Hij vraagt me:

„Als je wilt weten, Frederik, of wij mensen een ziel bezitten, kun je nu genieten, dit is het einde van 'n zoekende ziel, die het nimmer in haar leven gevonden heeft. Vergeef me m'n prikkels, elk mens heeft zo z'n valletjes, z'n ups and downs, is het niet? Wat wil je, Frederik? Wil je met me mee?”

„Kan dat? De mensen kennen me hier en weten immers, dat ik uit nieuwsgierigheid kom? Kan dat? Kun jij dat verantwoorden, Karel?”

„Jij hebt alweer gelijk, Frederik. Ik kan en mag dat niet doen! Ze zouden denken dat ik gek ben. Maar ook die gelegenheid komt terug en dan zal ik je niet vergeten. Ik heb nóg iets voor je, ook dat moet voor jou een machtig wonder betekenen en ik weet nu reeds, dat ik je daarmee een gelukkig uur schenk. Wat zou je denken van 'n geboorte, Frederik? Lijkt je dat niet? Jij, die tussen leven en dood een tentje opgeslagen hebt om uit te vissen hoeveel pelgrims er elke dag voorbijkomen om tot God te gaan, moet dit toch wel het allerhoogste vinden voor je leven, je studie, je taak voor ziel, geest en stof. Wat voel je? Beef je al?”

„Ik ben er koud van, Karel. Mijn hemel, weet jij eventjes precies waar 'n

mens z'n leven lang mee rondloopt. Als het kan, als het niet wéér onmenselijk is. Je kent me: ik wil ouders niet kwetsen. Of denk je dat het prettig is, een vreemde te laten kijken naar dát, wat het allerheiligste voor je is? Wat zou jij zeggen, als ik naar je vrouw was komen kijken, omdat haar dokter het zo leuk vond om het een vriend te gunnen haar geboorte te zien?"

„Ik schaam me al, Frederik. Mijn zienswijze op het leven moet veranderen. Ik geef je volgaarne gelijk! Ik geloof, dat ik het nooit leer. Maar zeg me eens eerlijk ... is dat niet het wonderbaarlijkste voor je wat er is?"

„Karel, als me dat geluk geschonken kon worden, zou ik niets meer willen beleven. Wat dat sterven betreft ... dat is iets anders, ik heb er al zoveel zien sterven. In mijn armen gingen er naar datzelfde tentje toe en ik sloot die ogen ... je kent me immers nog niet. Je weet immers nog niet, waar ik mijn leven lang uitgehangen heb? Weet jij, wat je in huis hebt gehaald, door mij een plaats te schenken in je midden? Ik taal nu niet naar pluimpjes, ik heb genoeg op mijn hoed, ik gun er ook jou van. Maar ... een geboorte? Die rustig en wellevend te mogen volgen! Ik heb zeker honderd zwartjes (toen 'Maskers en Mensen' in 1948 geschreven werd, was het woord 'zwartje' een gebruikelijke aanduiding van iemand met een zwarte of donkere huidskleur) geboren zien worden. Ik ving dat leven op, Karel, maar als jij denkt, dat er verschil is tussen zwart en blank voor deze heilige zaken, ga ik met je mee en bezorg je mij het gelukkigste uur op aarde."

„Verrek voor mijn part ... Met jou weet je nooit waar je aan toe bent. Het lijkt wel of je duizend jaar bent. Is er dan niets wat je nog niet weet, Frederik?"

„Je begint er zelf over, Karel. Kan ik het helpen, dat ik midden in de rimboe terechtgekomen ben en ze mij dokter maakten over al die zwarten?"

„Wat zeg je?"

„Dókter hebben ze van mij gemaakt, zo goed en kwaad als het ging, Karel. Zodoende heb ik zwartjes zien geboren worden. En wat leuk ... je moet die zwarte bolletjes maar eens zien. Schreeuwen dat ze doen!!"

Karel vliegt de deur uit. „Ik geloof," zegt Erica, „dat je hem nu hebt vermoord." En ze vraagt me: „Meende je dat, Frederik?"

„Natuurlijk, Erica, heb je mij al eens dingen horen vertellen, die ik uit m'n duim zoog?"

„Nee, dat niet. Maar wat ben jij in vredesnaam al niet geweest? Waar ben je al niet geweest, Frederik? Wat weten wij eigenlijk van je leven af? Niets. Vertel eens wat, Frederik? Hè, já ... doe het. Je hebt ons nog nooit iets van jezelf verteld en telkens staan wij voor de feiten. Je komt op de meest onverwachte uren met de ongelooflijkste verhalen voor de dag, telkens stel je ons voor een nieuw mirakel uit je leven. Je stapt zomaar van het ene leven in het

andere, je hebt overal verstand van en je doet onbeholpen en naïef. Ik geef toe – vroeger wás je zo, je bent ontzettend veranderd, maar je vertelt doodgewoon, alsof het niets te betekenen heeft, dat je honderden zwartjes op de wereld hebt geholpen, terwijl Karel je eens echt wilde verrassen. Ik geloof, Frederik, dat je hem nu doodgeslagen hebt. Maar vertel nu eens iets over jezelf?”

Anna kijkt ook, maar ze zegt niets. Ze vraagt niet en wacht. Ik zeg:

„Wel, kinderen, Hans en Karel hebben er iets van gehoord. Als ik je zeg, dat ik midden in de nacht, met de maan glashelder en vol aan de hemel ... de sfinx aan mijn voeten, met 'n ladder de „Piramide” wilde beklimmen en de „Sfinx” tegen me zei: „Jongen toch, waar haal jij die brutaliteit vandaan, hoe durf je het (te) wagen om achter mijn rug om het heiligste van het állerheiligste voor mijn en jouw leven te beklauteren alsof het oud roest is? Je staat te rillen en te beven, als je wist waarom ik hier lig te waken; je zou je schamen, je leeg en morsdood schreien van verdriet, van armoede en ellende, als je wist hoeveel verdriet je mij doet. Jongen toch ... ga naar huis terug of ik moet je straffen.”

En toen nam ik de benen ...! Ik heb het weleens anders verteld, maar je vertelt zomaar niet al het heiligste van je leven aan anderen, die er op stuk van zaken 'n pretje van maken. Wat moet ik je nog meer vertellen, kinderen? Ik heb iets van deze machtig mooie aarde gezien. Ik had het geld ervoor, ik had alles en wat doe je dan? Heus, ik wás in het oerwoud, ik zág zwartjes geboren worden, maar je loopt toch met zulke dingen niet te koop? Eerlijk gezegd, heb ik nog nooit een blanke gezien, alles is zwart in en om ons heen.”

Erica geeft het nog niet op. Ze vraagt:

„Ga dan toch eens verder, Frederik. Gun ons dat pretje dan, wij vragen je nooit iets.”

„Wat wilt u weten, mevrouw?”

„Begin niet met mevrouw, of je gaat eruit. Ik wil iets van jezelf weten. Toen René er nog niet was, hoorde ik je steeds zeggen: ik ben maar een leek. Achteraf gezien, ben jij ze allemaal voor. Zij weten niks, Frederik. Waarom heb je je zo dom gehouden?”

„Ik ben het nog, liever!”

„Dat ben je niet, is het niet zo, Anna?”

„Ik ben zoals ik ben, Erica en Anna, je bent er of je bent er niet! Weet je, Erica, wat jij destijds „lijf-aan-lijf”-gesprekken noemde, wat lijf-aan-lijf-gepraat voor je was en waar je geen woorden voor vinden kon, dat beleef ik thans. Ik ga begrijpen wat het is. Renétje heeft het mij geleerd. Heus, het is 'n wonder.”

„Hoe heb je ineens ontdekt, dat je hypnotiseren kunt?”

„Ik heb dat niet ontdekt, Erica. Het „hypnotisme” kwam over mij, bracht mij tot het handelen en denken. Ik ken het nóg niet. Maar ik geloof, dat het tot me komt als ik er juist niets van weten wil. En dat zeg me, dat je al deze dingen om zo te zeggen om niets krijgt, cadeau. Het is wél iets bijzonders. Já, wat hebben we toch mogen beleven. Geloof me, ik was dat alweer vergeten. We weten echter niet waar het goed voor is, waarvoor we die krachten nog eens zullen kunnen gebruiken. Ik wacht maar af, je kunt jezelf toch niet voorbijlopen, álles komt op de eigen en vastgestelde tijd voor je leven tot openbaring.

Ik mocht veel zien en veel beleven. Mijn grutje nog aan toe, ik moet bekennen, soms bakte ik het wat bruin en dan was het voor anderen blijkbaar niet meer te benaderen. Heus, ik was bijna dokter, bijna een magiër, bijna een yogi, en nu hoop ik op eigen kracht een „ingewijde” te worden, zoals het mijn geliefde Ra eens zei en door de „Sfinx” tot me kwam. Je had eens moeten horen, toen dat „mijn jongen tóch”, over die lippen vloeide. Nét als René dat kan, als je zijn „mooi” hoort, je zou hem willen opdrinken, Erica. Je staart in een wereld die je nog nooit zag: mijn God, kinderen, wat zijn we toch gelukkig. Ik hoorde hem „mooi” zeggen, geloof me, ik heb het nog niet gehoord, zalvend was het, niets onwaarschijnlijk meer, máár bovennatuurlijk en bewust, zoals wij mensen het nog niet kennen. Je staat door één woord gewoonweg in vlammen en je zou in staat zijn ’n brandstapel te betreden! Já, je vindt me overdreven, ik zeg je, het was net ’n ruimte, zó hol, zó bol, zó kunstig sprak hij het woord uit en rolde het over zijn lippen. Ik voor mij ben met alles gelukkig wat hij mij schenkt. Nu zie je, dat er ook nog iets anders in hem leeft.”

„Wie is die Ra, Frederik?”

„Schaam jij je niet, Erica? Dat moet jij toch weten.”

„Ik ben het vergeten.”

„Dat is een Egyptische Godheid.”

„Ach zo, maar wat zoek jij het ver van huis af. Heeft René daar ook mee te maken, Frederik?”

„Hoe kom je daar zo ineens bij?”

„Ik dacht, hij heeft net van die Egyptische verschijnselen. Ik heb er al eens over gelezen. Ik bedoel dan de dingen van die priesters. Ik zeg je vooruit, ik houd niet van die poespas.”

„Als ik jou zo hoor praten, denk ik aan de sfinx. Je zou denken, dat je er iets van weet, toch is dat niet het geval, ook ik ben maar een leek.”

„Zie je, zo ben je nu altijd, Frederik? Is het niet, Anna? Jij hebt geloof ik een minderwaardigheidscomplex. Jij bent de tegenpool van Karel. Karel wil alles overvleugelen, jij trekt je door één woord in je schulp terug en doet dan

of je er geen snars van begrijpt, maar later sla je 'n mens dood met diezelfde dingen. Ik vind dat niet goed, Frederik, je moet je niet té klein maken, kom gerust voor je dingen uit. Je weet wel hoe wij het bedoelen.”

„Ik ben die ik ben, Erica, ik kan niet anders.”

„Dat is niet waar, Frederik. Jij hebt talent voor duizend zaken, Karel heeft gelijk, je had dokter moeten worden. Aan jou heeft de wetenschap een genie verloren, geloof ik.”

„Foei, foei, wat 'n weldenkend mens ben je. Je zou geloven, dat je gelijk hebt. Ik 'n dokter. Ik zie me al, ik zou me elke seconde te pletter lopen.”

„Dat maak jij jezelf maar wijs. Jij scheidt er behagen in jarenlang te verzwijgen, wat je op hetzelfde ogenblik kunt zeggen en waar wij mensen iets aan hebben. Maar je doet het niet. Is dat goed, Frederik? Ik geloof niet, dat jij je te pletter loopt, je kunt denken. Wat hadden wij moeten beginnen, als jij er niet was geweest? Moord en doodslag hadden we beleefd. Met Karel was geen huis te houden.”

„Had ik je alles van onze narigheid vooruit moeten vertellen? Hebben wij de bruine beren, de jakhalzen, de slangen niet gezien? Had ik je vol moeten stoppen met al deze narigheid? Had ik je ...”

„Schei maar uit, Frederik, je hebt gelijk. Maar je kunt je meer openen, je kunt ons toch meer van je leven vertellen? Je bent overal geweest, wij niet. Ik moet eerlijk bekennen, dat wij radeloos tegenover elkaar stonden. Ik was bezweken. Maar, Frederik, waar zijn we nu? Hoever zijn we eigenlijk op onze reis?”

„Ik geloof, dat we zojuist het oerwoud achter de rug hebben, mijn kinderen. We staan thans voor een woestijnrit op kamelen. En ook dat is niet zo eenvoudig. Het kan er bliksems warm zijn, maar 's avonds liggen we naar de maan te kijken, dromen we, beleven we wonderbaarlijke dingen en zijn we één met nacht, leven, onmetelikheden, waarvan wij deel zullen uitmaken. We horen dan sprookjes en luisteren als kleine kinderen. Anna zie ik daar onder de éne boom zitten en jij rug aan rug tegen Karel, maar hoog boven ons horen we het getjilp van 'n vogel, het diertje roept ons toe en zegt:

„Drink veel vannacht, morgen heb je 'n zware rit voor de boeg.”

Wij maken een wandeling door de woestijn, wij kijken naar onze eigen schimmen en voelen eerst thans, hoe machtig mooi het leven is. Ik pluk daar, maar dat geloof je toch niet, madeliefjes en viooltjes, vergeet-me-nietjes, maak er voor jullie twee kransjes van en leg die op je hoofd. Nu blaas ik wat, ik maak een lieflijke wind, ik zoen eigenlijk allen in slaap en dank Hem daarboven voor alles in mijn leven. Ik geloof, dat ik dan niet zal slapen, zoveel is er om over na te denken. De boom heeft sinaasappels voor ons, de vrucht, waardoor je je dorst lessen kunt en (waar) je innerlijke leven voor geopend is.

Als je nu je hart voelt kloppen, weet je, dat de menselijke kus op sandaaltjes loopt en spreuken kan verklaren.”

Ik wacht even. Erica zegt:

„Zou je zo'n vent niet, Anna?”

Ik ga verder, ik wil deze twee zielen optrekken in het kinderlijke van mijn wezen, zodat ze de vergeet-me-nietjes voor zich zien.

„De gids, Erica, die bij ons is, heb ik van de koning van Egypte gehoord. De man kreeg eens, maar dat geloof je toch weer niet, de gouden medaille voor het te laat thuiskomen. Hij werd eens veertien dagen vermist, toch kwam deze man weer boven water en vroeg wat er eigenlijk aan de hand was. Waarom hadden ze zich zoveel zorgen gemaakt, was hij niet een kind van Ammon-Ra? Hij bezat ook grote toverkracht. Hij was het, die een onzichtbare duif stoffelijk leven bezorgde. Die duif, die zomaar uit zijn handen het leven kreeg, vloog dan naar de bewoonbare wereld terug om zijn boodschap te brengen, omdat men daar dacht, dat er vreselijke stormen opgekomen waren, die hem het voortgaan belemmerden. En er waren stormen en wel zo hevig, dat de ganse woestijn een bruisende zee werd. Je voelt wel, dat is nog erger dan op het water. Je hebt nu geen houvast meer, het é-nige beekje, dat er is voor je om te drinken, wordt nu voor je ogen omgetoverd in 'n plas modder en dan sta je. Géén vocht, je stikt van de dorst en je kunt je dorst niet lessen. Als je die wanhopige uren beleven moet, geloof me, dan ga je even anders denken. Wat zo-even nog vergeet-me-nietjes waren, is nu veranderd in het gejang van 'n woestijnrat. En die kunnen janken, dat je horen en zien vergaat. Je klampt je aan elkaar vast en je weet nu niet meer, dat je leeft. Je voelt het zeker, het geloei van zo'n storm maakt je gek, je verliest je leven, de dood staat voor je en zegt:

„Wat wil je nu, schreeuwers? Zie je, als ik me maar even laat horen, laat zien, dan vallen die grote monden vanzelf dicht en ben je zo bang als wat. Ik moet werkelijk lachen om je menselijke praatjes. Maar ik gooi er nog een schepje op, ik wil nu voorgoed een einde maken aan je gepraat, je dikdoen, je hoogmoedige ik zal ik verbrijzelen. Hoor je mijn gil? Dat was m'n lach om jullie, schreeuwers.”

De mensen, de mannen en vrouwen, zijn nu net gek. Maar de gids kwam en zei:

„Wat wil die smakker? Wat wil die man? Wat wil die verdorven mens beginnen? Kijk, kinderen, met één slag breng ik vreugde en geluk in je harten.”

En het geschiedde. Hij slaat zijn hand uit en zie, stilte, rust, de mensen liggen onder de bomen en hebben het beter dan ooit. Ze dromen allemaal, ze zijn lief tegen elkaar en willen elkaar opeten van geluk. Zo'n gids toch, is dat wel een mens? En toch, zag je zijn masker? Zag je zijn wil, zijn gelaat?

Maar op dat ogenblik kwam zijn duifje terug. Hij roept het diertje en leest de boodschap die men ook voor hem meegaf. Ik hoor het hem nog zeggen.”

„Wat hoorde je, Frederik?”

„Hij zei: „Geloof, Hoop en Liefde hebben álles in zich wat Hij heeft geschapen. Maar trap er eens tegen?”

„Is dat alles?” vraagt Erica.

„Alles? Moet hier nog meer bij? Wij begrepen het direct. Als je tegen al die heilige zaken trapt, kinderen, dan trap je jezelf en alles van Hem kapot, waardoor je het leven hebt gekregen. Ik zal het je maar zeggen, wat wij dachten te horen, dat behield hij juist voor zichzelf. Want nu hadden wij zijn geheim verraden, omdat de één de ander al bijna vermoordde om het laatste beetje drinken dat er nog was. Toen voelde ik: trap nu eens tegen het Geloof, de Hoop en de Liefde en je bezwijkt zélf. Hij wou ons laten voelen, dat je geen vertrouwen hebt, geen geloof, geen hoop; wij kijken tegen ’n masker, dat de dood is, maar waarmee hij kaart speelt en áltijd wint ook nog. En dat was zijn duifje.”

„Wat was dat voor ’n mens, Frederik? En wil je ons wijsmaken, dat jij een woestijnrit hebt beleefd in zo’n storm?”

„Zie je, je gelooft me toch niet.”

„Já, hoor eens even, Frederik, als wij al die dingen moeten geloven, dan was je zeker duizend jaar oud geweest, zoveel is het.”

„Zie je, jullie levens zijn ten achter. Ik was bij dat stelletje, dat toen één van de zwaarste stormen onderging, beleefde, die daar in de geschiedenis is beleefd. Ik kende hem al zolang. Wij hadden elkaar bij het Egyptische hof leren kennen. Ik was op weg om voor Zijne Majesteit groenten te kopen zonder blik. Een groente, die tegen pest beschermd, tegen cholera en zo meer. Daarvoor moest ik die reis maken. Heb je nooit gehoord van boden des Heren?”

„Houd je ons voor de gek, Frederik?”

„Dat is nu altijd weer hetzelfde. Jullie kunnen niet luisteren. Ik vertel je de heilige waarheid en je gelooft me niet. Je vraagt me om iets van mijn leven te vertellen en als ik het doe ... niks van aan!”

„Ga verder, Frederik, zo bedoel ik het niet.”

„Maar je haalt me uit mijn droom, Erica.”

„Dus toch fantasie?”

„Fantasie? Is zo’n reis dan geen droom? Noem je het fantasie, wanneer er wilde stammen om je heen zwerven om je te vermoorden?”

„Is het waar, Frederik?”

„Zo waar als ik hier zit.”

„En wat is een bode des Heren?”

„Een koerier ... Erica, heb je daarvan nooit gehoord?”

„Jij bent dus een koerier geweest? Een koerier? Mijn God, wat interessant. Vertel 'ns? Maar je praat over Majesteit, bedoel je soms, dat je koerier was voor Willem de Derde?”

„Nu moet ik waarlijk om je lachen. Maar het zegt mij, dat je mij niet voor vol aanziet. Hoe denk jij erover, Anna?”

„Ik wel, Frederik, ik geloof alles van je.”

„Merci, Anna. Ik was koerier en ik zou groenten kopen voor Zijne Majesteit. Ik zei wel koning, maar dat heeft niets te betekenen. Jullie moeten ook niet alles weten. Ik verdraai soms de dingen zo, omdat je dan tóch op andere zaken voortgaat en laten we eerlijk zijn, het dichterlijke wil ook wel een nieuw kleedje.”

„Je bent een geboren schrijver, Frederik. Staan al die zaken in ons logboek?”

„Zie je, Erica, je kunt niet luisteren. Als ik je iets zeg, denkt je ziel zélf en dat moet niet. Je moet bij het verhaal, bij de gebeurtenissen blijven. Wat kan het jou schelen of dit nu een koning of een koningin is. Ik was op groenten in blik uit en die zou ik daar ergens bestellen, waarvoor ik de woestijn door moest. Het ganse verhaal lijkt nu al op boerenkool met spek ... als je het weten wilt. Ik ben eruit!”

„Dat is jammer, Frederik, probeer het nog 'ns? Ik zal m'n mond, m'n rebbel houden. Toe, ga verder.”

„Ik was de bode des Heren. De duif, die terugkwam, had de boodschap, dat ik mijn plannen moest veranderen en direct naar de Kanarie Eilanden moest vertrekken. Vandaar moest ik naar China en Japan gaan. De eerste standplaats, of gelegenheid om me te splitsen van de troep, moest ik benutten en dadelijk doorreizen. Bovendien was er een schrijven bij van mijn baas, die me als het ware op spionage uitzond. En dat vertikte ik. Om kort te zijn, ik ging niet naar China, noch naar Japan, já, ik ging er wel heen, maar voor de lol, voor mezelf. Ik dacht, krijg de lachstuipen maar, jullie daar op vaste grond, drinken jullie je wijntje maar, ik ga voor mezelf. Ik trok verder mee met onze gids en leerde veel van hem, doordat ik dag en nacht naast hem reed op onze kamelen. En toen vertelde hij mij van zijn ónzichtbare duif. Ik zei toen:

„Daar kan ik mij dan achter verschuilen. Want dit is immers geen echt bericht?”

„Zó,” zegt hij, „dacht je dat? Weet je wie ik ben? Weet je, wat ik kan en waarom men mij de leiding gaf?”

Ik zei: „Wél ... mag ik het weten?”

„Verstond je die man dan, Frederik?”

„We spraken Engels ... hij sprak het als zijn eigen Arabisch. En toen zei hij tegen me:

„Heb jij, beste Frederik, nooit van Ra, Ré en Isis gehoord? Heb je nooit gehoord van de Sfinx? De Piramide van Gizeh?”

„Natuurlijk,” zei ik, „ik heb er veel over gelezen.”

„Welnu, ik ben dat!”

„Jij bent dat? Jij bent Gizeh, de Sfinx, Isis, Ra, Ré, en al de Godinnen daar in die tijd?”

„Ik bén dat ...,” zei hij trots en parmantig en toen geloofde ook ik dat hij mij belazerde. En op dat ogenblik zegt hij:

„Zó, dacht je dat. Denk je, dat ik jou praatjes verkoop. Dacht jij dat? Kijk eens hier, Frederik.”

Hij houdt zijn hand recht voor zich uit. Mijn God, dacht ik, wat machtig is die man. Op zijn hand ligt de Egyptische Lotus.

„Zie je dat, Frederik? Dát is mijn Godin. Ik ben duizenden jaren oud. Wil je mijn liefde zien? Wil je mijn geluk zien? Wil je weten wie ik ben?”

„Graag!” zei ik.

„Wélnu, kijk maar ...!”

En om hem zag ik nu gans het oude Egypte. Ik zag tempels en gebouwen, wij gingen in en uit. Ik maakte op dat ogenblik een bijeenkomst mee van de priesters, die doodeenvoudig aan de voeten van de Godin lagen neergeskniel en Lotussen ontvingen. Ik zag die Koningin voor me. En hij ... deze mens, zat naast haar op 'n prachtige troon. Om de troon wilde dieren, die als schoothondjes naar hem en de Godin luisterden. Toen hoorde ik gezang en toen dat voorbij was, kregen ze hun eten en drinken. Heerlijk, geurige wijn proefde ik. Wie me volgen wil, zegt de Godin, ete en drinke van deze stof. Of dit met hetgeen de Bijbel zegt te maken heeft, heb ik nooit ontdekt. Toen gingen wij naar buiten. De maan stond hoog aan de hemel en zo vol als ik ze nog nooit had gezien. Bloedrood. De Godin zei:

„O, mijn geluk, waar zijn wij geboren? Ik kom aan uw voeten. Ik ontkleed me, omdat ik wil zijn als gij zijt. Móéder ... móéder ... kunt gij mij bezielen? Mag ik de anderen voorgaan op uw weg? De vooruitgang voor mijn leven krijgt uw gezegende uitkijk.”

Ze knielt neer en valt in een diepe slaap. De anderen volgen. En wat zie ik ... ik zie hen als vlindertjes zo klein terug. Ze hebben mooie kleurtjes, zoals René dat kan zeggen, ze vliegen rond en bezoeken de Piramide, de Sfinx. Ze gaan omhoog, ze beklimmen die piramide, ze willen de torenkamer in, dáárheen, waar het leven begint en eindigt, hoewel er einde noch begin is. Zij kennen dat, zij weten, dat ze aanstonds lós zullen zijn van het stoffelijke. Ik zie die vlindertjes groter en groter worden, het zijn nét mensen. En nú zie

ik het ook. Toen zei onze gids:

„Zie je mij nog, Frederik? Kijk daar, ik word mezelf!”

En ik zag hem. Mooi, machtig, in een gewaad als ik nog niet had gezien, fonkelend, machtig.

Hij zegt: „Weet je het nu?”

„Ik weet het, maar wát was je daar eigenlijk?”

„Koning, Frederik.”

„En wil je hiermee aantonen, dat je eeuwigdurend bent?”

„Wij mensen zijn eeuwigdurend, Frederik, maar je moet het niet willen bezitten.”

„Dat begrijp ik niet,” zei ik.

„Het is heel natuurlijk, Frederik. Wát ik daar was, ben ik nu nog. Maar wanneer ik in dát ga, wat ik toch eigenlijk nu niet meer ben, sluit men mij op en ben ik een abnormale.”

„Hoe kom je aan deze wijsheid?”

„Die bezit jij ook, Frederik. In élk wezen leeft die, je moet haar wakker maken.”

„Hóe, als je me helpen wilt?”

„Blijf kind, Frederik! Ga álles ná wat er geschapen is. Ik heb mezelf aan het vliegen gekregen. Geloof me, het duifje, dat ben ik! Ik ging even kijken of er voor mij nog berichten waren. Ik kán dat, maar jij kunt het ook, een woestijnraaf is ertoe in staat, indien je het Geloof, de Hoop en de Liefde hebt om het te zijn! Maar genoeg hierover, of je komt er nooit meer vanaf en dat breekt je je nek, Frederik. Ik heb duizenden van die kostbaarheden verloren. En toch ben ik er nog.”

En toen sloot hij zich volkomen voor me af. Wat ik ook deed, géén woord kwam er meer over zijn lippen. Toen wij onze reis hadden volbracht en wij zouden scheiden, mijn weg me naar elders voerde en hij terug moest met een nieuwe karavaan, zei hij nog:

„Ga terug naar je land, Frederik, en onderwijs de goeden van geest, opdat ook jij het geópende beleven zult. Mijn hart en mijn ziel groeten je. In uren van gevaar kun je op mij rekenen. Déél het niet uit, gá niet daarin of je komt er nooit! En vergeet nimmer, de Lotus is het! Zij kan je dit alles schenken, maar leg jezelf aan haar voeten. Als het woord tot je komt, Frederik, dán kun je de Piramide beklimmen. Hóór je het woord tot je komen, dán moet je goed luisteren. Weet dan, het is de Sfinx! Anders niet! Gedag, mijn vriend, gedag, wij zijn nooit meer alleen!”

Hij wilde verdwijnen, doch ik vraag nog:

„Laat het me zien, laat het me weten.”

Hij nam direct over waaraan ik dacht. Hij pakte mijn hand, hield die op

een bijzondere manier in de zijne geklemd, wandelde nog eventjes met me rond en zei:

„Als het „licht” leven is, Frederik, en jij voelt, dat alles in ons bestaan Liefde is, komt het tot je hart en zul je het voelen. Nu valt er niet meer te twijfelen ... je voelt het! En ga nu of je valt in slaap.”

Ik stommerik toch ... Wat een zebra, een ezel ben ik. Mijn God, ik zou mezelf een pak slaag kunnen geven ... wat 'n kreng ben ik toch.”

„Wat heb je, Frederik?”

„Niks, ik zou me nu een pak slaag kunnen geven.”

„Waarom, het is zo prachtig wat je daar allemaal zegt.”

„Dat is het niet, kinderen. Er valt me nu eerst iets in. Wat 'n sufferd ben ik toch. Wat 'n armoede, wat 'n hondeninstinct toch. Hoe is het mogelijk. Geen wonder, dat God zegt: „Jullie? Als je er bovenop staat, weet je het nog niet?” Ik ben 'n brok ellende, als je het weten wilt.”

„Wat heb je toch, Frederik.”

„Niets, kinderen, niets, maar ik zal eraan denken. Ik ben 'n sufferd! Mijn God, wat 'n slungel ben ik toch.”

We horen niet, dat Karel binnengekomen is en al die tijd luisterde. Hij zegt:

„Wie was dat, Frederik? Beschrijf je dit alles?”

„Dat heb ik hem ook al gevraagd, Karel. Het is wonderlijk mooi. Je zou hem. En nu wil hij zichzelf een pak slaag geven. Snap je dat nu?”

„Wie was dat, Frederik?”

„M'n engelbewaarder, geloof ik, Karel, maar ik heb dat leven nooit meer gezien.”

Karel lacht, Erica is woedend, omdat ze denkt, dat ik alles weer kapot wil maken en in mijn schulp terugkruip. Ze vraagt:

„Was die man in staat, Frederik, om 'n storm tot staan te brengen?”

Karel kijkt weer, hij denkt: Wat heeft hij het weer bruin gebakken! Hij neemt plaats en luistert. Als ik me op zijn leven instel, ruik ik een dood. Zwarte aura is het, die ik vies vind en die slijmerig aandoet. Zo'n dood toch, komt over m'n lippen. Karel begrijpt het al. Erica snapt het nu ook en vraagt hem:

„Is het zover, Karel?”

Karel knikt ... Erica vraagt me opnieuw:

„En zeg het eens, Frederik!”

„Waarlijk, Erica, hij stak zijn hand uit en het stormde niet meer. Maar anders dan wij denken, zie je. Van binnenuit gebeurde het stilleggen van die storm. En het stormde niet, het had niet eens gestormd, hij gaf je kracht en sterkte, het geloof, de hoop en de liefde voor jezelf. Toen wás er stilte en

dachten we aan heel iets anders.”

„Weet je, Karel, dat Frederik een woestijnrit heeft gemaakt en dat hij een bode des Heren is geweest?”

„Wat heb je nu weer voor onzin verteld, Frederik.”

„Onzin!” valt Erica uit: „Noem je dat onzin? Je had het verhaal eens moeten horen. Frederik was koerier bij Zijne Majesteit.”

Karel proest het uit.

„Kárel toch ... jij gelooft ook niets. Vertel het hem eens, Frederik! Wij willen het nog wel tien keer horen, niet, Anna? Wat kan die man vertellen. Karel, dat had je moeten horen. Frederik is net een Oosterse prins. O, wat zullen we nog beleven.”

„Als ik je zeg, Karel ...,” ga ik er even op in, „dat ik vier dagen en nachten – hoor nu goed wat ik zeg, en dit is veel interessanter, dan je suikerzieke die heenging – dat ik vier dagen en nachten bij een echte sultan heb doorgebracht, en dat die man mij zijn hele hebben en houden heeft getoond, tot zijn haremdames toe, geloof je het niet, dan lach je, dan haal jij je schouders op. Ik zweer het je. Zo’n tijd als dat was, vergeet ’n mens nooit!”

Karel ligt nu aan mijn voeten. Ik heb hem geloof ik doodgeslagen. Hij kan mij niet meer aan, hij weet het niet meer, maar zegt:

„Als je mij zegt, Frederik, dat jij de sultan van Marokko bent ... geloof ik je onmiddellijk. Man, schei uit, of ik geef je ’n spuitje.”

Erica en Anna komen mij te hulp, Karel kan weer niets hebben, ik geloof, dat de suikerzieke ertussenuit is. En juist onder z’n handen vandaan, waar hij nooit tegen kan. Erica zegt:

„Hè, Karel, je gooit weer met zout, waarom doe je dat toch, we zijn zo heerlijk op reis. Altijd verderf – bederf je de boel. Laat het toch.”

„Maak je niet druk, kind, Frederik en haremdames? Laat me niet lachen, het is net ’n kermistent. Jij laat je alles wijsmaken. Frederik en ’n woestijnrit, ken je hem dan nog niet? Zeker naar Rijswijk ..., net als die nacht van ’m naar de Piramide.”

Karel is bedroefd. Dit is de echte Karel! Hij barst innerlijk van verdriet. Dat is het eigenlijk toch ook weer niet, hij is meer in opstand. Hij is in botsing met zijn zieken, zijn taak als dokter. Hij hoort hen roepen: je lapmidde-len helpen toch niet! Zoek het nu zélf maar uit, ik ga! Prutsers zijn jullie! We lezen het van zijn masker af. Je moet hem nu eens zien, net ’n verongelukte. Maar dit is zijn beste ik, hij staat naakt voor de dood, maar het is ook armoede. Ik zeg hem:

„Zie je, Karel, wij mensen kunnen, als het erop aankomt, alléén lege briefjes indienen. Jij bent net als Hans; drukte voor niets, praatjes maken, dat kunnen jullie. Briefjes bij lijken doen waar je nooit een voldoende antwoord

op krijgt. Je staat machteloos en je wilt geen machteloosheid. Je wilt leven en dood in handen hebben. Ik zie jullie al, mijn hemeltje, wat zouden jullie tekeergaan. Het is goed, dat het niet zover gekomen is of wij arme stakkerds hadden geen leven meer door de geleerde, je deed dan precies wat jezelf wilde. Maar zover is het nog niet.

Dacht jij tegen een dood te kunnen vechten? Je moet het een mens gunnen, te sterven. Je moet eens gaan inzien, dat dit noodzakelijk is. Je moet een ziekte van tevoren kunnen overzien. Je moet weten wat je voor 'n zieke kunt doen en wat niet mogelijk is, Karel, je blijft dan altijd jezelf. Jij houdt geen reserve voor je bestaan, jij wilt álles of niets, maar hierin moet je kunnen schipperen. Je voelt wel wat ik bedoel. Wat jij wilt is dikdoenerij. Jij kunt niet aanvaarden, dat 'n mens onder je handen verdwijnt. Geef mij dat hamertje van je in handen en ik zal je zeggen hoeveel leven je zieken nog bezitten. Wat jij hoort is de stoffelijke klank, maar luister nu eens naar dát, wat je innerlijk kunt voelen en beluisteren? Nu sta je er anders tegenover.

Het is hierdoor, dat je niet meer in verhaaltjes geloven kunt. Je gelach is nu suikerziek. Gezond verstand heb je niet meer, maar van mij en anderen heb je praatjes. Kinderlijke blijdschap zegt je niets. Maar we weten het, Karel, je reine liefde slingert je uit je evenwicht. Kop op, Karel, zie de dingen anders, zie hen zoals ze zijn. Ik weet wel, velen van jullie voeren telkens een strijd op leven en dood – maar dat is nu eenmaal noodzakelijk. Je bent een te goed dokter.”

Karel denkt, maar even later komt er:

„Je hebt gelijk, Frederik. Ik wil het leven niet verliezen, een zieke móét beter worden, maar dan sta je voor dat masker. Vroeger kon me dat niet schelen, het raakte me niet. Nu ben ik er kapot van, ik ga maanden van tevoren al door de dood, de zieken lopen je achterna en dat sloopt je. Maar al dat werk, al dat gesjouw is voor niets. Je hebt nooit zekerheid ... nooit, wie dat wél heeft is 'n overdreven fantast. Ik beken eerlijk, dat je met alles in de ruimte hangt. Ik wou, dat ik er nooit aan begonnen was. Dat eeuwigdurende pillen draaien hangt me de keel uit.”

„Dat lieg je, Karel. Je meent niet wat je zegt. Je bent het of je bent het niet, jij bent het voor honderd procent. Jij bent in staat om je leven voor 'n zieke te geven. Wat vroeger niet mogelijk voor je was, daar ben je thans toe in staat. Of geloof je dat niet? Wij zien immers, hoe je leven is veranderd? Vroeger ... ja vroeger, toen was je 'n bruuft, 'n veearts. Nú ben je 'n dokter, nu sta je met de zieke voor de problemen. Je praat met je kinderen, je vertelt ze over je eigen leven, je geeft ze steun. Vroeger liepen de zieken bij je weg, Karel, ze hadden je natuurlijke hardheid niet nodig, ze wilden die leegte niet. En nu? Nú zien ze je als mens. Thans ben je 'n dokter zoals het behoort, vroeger

was je een verwaande kwast. Vroeger sloeg je harten stuk, brak je ziekelijke verschijnselen, maar je vergat, dat ze door mensen werden beleefd. Vroeger was je bezig mensen in je sloten te trappen, je had dan de grootste lol als je zag, hoe bemodderd ze er weer uit kropen. Maar meestal was jij allang verdwenen. Nu doe je dat niet meer, je ziet, je weet, dat je mensen lief kunt hebben en dat een mens géén koe is! Wil jij vergelijkingen maken? Goed, ook wij mogen dat doen. En dit alles pleit voor jezelf, je bent godzijdank ten goede veranderd. Breek jij je nek maar, Karel, sterf maar voor je zieken, geef gerust leven en ziel aan je zieken, breng desnoods nog bloemetjes voor ze mee, ook al lachen ze erom, de hemel weet hóé je het bedoelt! Wij zien je duizendmaal liever zo, dan dat je zieken van je heengaan, naar een ander, omdat dokter Wolff een dierenarts is. Ben je dat allemaal vergeten? Ben je dan niet in staat om eens kinderlijk naïef te zijn? Dacht je, dat je hierdoor je persoonlijkheid zou verliezen? Ik wed met je – ik zet tienduizend tegen één gulden – indien wij je zieken zouden vragen hoe vindt ge nú dokter Wolff, hoe was die ander van enkele jaren terug? En welke wenst u dat tot u komt? Ik verzeker je, Karel, bloemen uit liefde en dank, openhartigheid, menselijke blijdschap, geluk, die jij van je zieken krijgt, zijn meer waard dan een kasteeltje, dan honderduizenden, als je het mij vraagt. Dien nú, Karel ... Ik was gaarne dokter geweest ... alléén al, om die zieke harten te steunen, vol te pompen met mijn eigen gevoelsfluidum, liefde, een hartelijk woord. Nu ben ik blij dat ik het niet ben, omdat ik als jij dat te pletter lopen niet voor honderd procent aanvaard kan. En toch moet het ... jij bent het nu en je zult ervan maken wat ervan te maken is, je kunt niets anders meer doen. Maar ik verzeker je, straks, over jaren denk je er anders over. Jij bent tot grote dingen in staat, Karel. Uit dit hout snijdt men dokters!”

Hij ontnemt me het woord en zegt:

„Bluf ... Frederik ... je geeft me te veel, ik ben zo niet.”

„Zie je, Karel, dit is het valse van je eigen masker. Soms druk je iedereen in je hoeken, dan wil juist jij ze te pletter drukken en overvleugelen, even later wil je ons wijsmaken, dat jij die hoogmoed niet lust. Jij weet drommels goed wat ik bedoel en hoe je bent. Ik geloof niet, dat jij naar futiliteiten zoekt, je pluimen aanvaardt, maar je moet niet denken, dat wij geloven, dat jij het niet prettig vindt dat je persoonlijkheid ál die boerse mentaliteit kwijt raakt. Je bent bezig aan jezelf te werken, je weet het en je wilt ons wijsmaken dat het niet zo is, maar je zuigt het uit onze ribben. Je wacht er niet op, maar je stroop is te voelen. Ik bedoel het eigenlijk anders. Jij wilt mensen overvleugelen, ik niet, ik ga liever tien stappen achteruit, maar ik heb de gave om niets te vergeten en ik heb ook nog dát in me, om lang te wachten, om dan mijn pijlen af te schieten, die steeds en steeds wéér zuiver zijn gericht. Ik heb je die

bewijzen trouwens bij duizenden geschonken en je vliegt er telkens weer in. Ik meen het echter goed, ik ben eerlijk, mijn kinderlijke natuur is het, die mij steeds weer tot de menselijke én natuurlijke harmonie voert of wij hadden het hier tezamen geen dag uitgehouden. Maar jij hebt dat ook, Karel. Jij kunt het echter niet verdragen, dat je die kinderlijkheid ziet. Jij trapt dat steeds van je af, maar dan zien wij een verkeerd masker! Je komt daar niet achter vandaan, je vuurt vandaar naar ons en de mensen en hebt de grootste pret als ze niet weten wie je bent en wat je feitelijk wilt. Maar wij kennen je nu wel!

Maar ik zeg je, vroeger was je zo, nu zijn de bakens verzet, je bent anders gaan denken. Je levensinhoud krijgt orde. In je karakter zien we natuurlijkheid, landelijk instinct, liefde. Jijzelf bent het, die dit evoluerende voor je persoonlijkheid eist. Je trapt niet zoveel meer! Je dondert nu en dan, maar dan gaat toch later je hoofd naar beneden. Ik ben niet van plan jou de les te lezen, maar zo is het! Ga verder, Karel, loop je niet te pletter tegenover een dood, hij krijgt toch gelijk! Dat masker moet je trachten te leren kennen. Wanneer je dat voelt en in je draagt, sta je zo sterk als je maar wilt. Nu is er geen armoede meer, je zegt tegen je zieken: vaarwel, doe de groeten aan de anderen die je voorgingen, zeg maar, dat ook ik straks kom om mijn lege briefjes in te dienen, de bloemen zijn voor het universele altaar, waar je zelf de mis lezen zult!"

Erica vliegt op mij toe en kust me. Karel meesmuilt ... hij is weer overwonnen.

Erica is mijn verhaal nog niet vergeten. Ze vraagt nu:

„Vooruit, Frederik, wij gaan nu verder. Vertel ons van die harem. Het is toch ernstig bedoeld, niet? Ga verder, Frederik.”

„Ik wil met dat gedoe niets te maken hebben, Erica. Het zou me mijn nachtrust maar kosten.”

„Maar je was er toch?”

„Zeker, ik was er en ik stond er middenin. O, als je die engelen had gezien. Mijn hemel, als ik nog denk aan al die slaapkussentjes van de dames.”

Ik kijk in de richting van Karel. Op zijn snuit weerspiegelen twijfel en spot. 'n Ander masker is het dan zo-even, maar nu zie ik: kletspraat ... fantast, wat wil je? Maar ga gerust verder, ook ik houd wel van zo'n pretje, je kunt de grootste nonsens vertellen, wij luisteren. Wat ik voel is niet prettig, doch wij weten hoe hij is. Ik denk: wacht maar, ik krijg je aanstonds nog en dan sla ik je tegen de grond. Erica stikt van het lachen. Ook Karel kon er niet onderuit, toen ik over die kussentjes vertelde. Ik geloof meer dat hij alléén lacht, omdat ik altijd van die eigen gemaakte uitdrukkingen lanceer. Mijn vergelijkingen, beschouwingen krijgen kern en betekenis, wat vroeger 'n handicap voor mij was, omdat ik dan meestal begon te stotteren. Nú is dat

gelukkig voorbij en vliegt zo'n verhaal zomaar m'n mond uit. Ik zeg het zelf, ik kan iets met elkaar verbinden. Ik kan de dingen zichzelf laten vertellen, je ziet je er zelf bij. Je maakt het mee, ze hebben kleur en gestalte, je bezielt zo'n woord en plaatst het waar ze het juist niet verwachtten, maar je rammelt op dat ogenblik een maatschappij aan flarden ... Dit klopt nu net niet, meestal lukt het me volkomen en dan gaat het als gesmeerd. Ik ben dus geen geboren verteller, maar een geboren volger ... Ik volg de dingen en dan hebben ze iets te zeggen. Enfin, ze kennen me al zo'n beetje.

Erica wacht met ongeduld en laat die harem maar niet los, als vrouw wil zij er alles van weten. Ik weet nu zeker, dat Karel denkt, dat ik maar wat klets. Hij voelt zich nu weer bedrogen ... Mijn verhaal hangt tussen waarheid en bluff. Ik ben voor hem een Von Münchhausen, een Vadertje Langbeen, een Don Fiasco ...! Maar ik krijg hem nog wel.

Erica vraagt weer: „Nu, Frederik? Ga je verder? Hebben ze mooie jurken aan, die dametjes?”

„En of, nou, wat een mooie!”

„En waren het mooie vrouwen?”

„En of!”

„En jong natuurlijk?”

„Ja, dat is natuurlijk een vereiste. Ontzettend jong waren ze. Niet allemaal, zie je, zo'n vorst wil van alles wat. Ook oudere leeftijden zag ik. En vanzelfsprekend, dik en dun, smal en lang, klein en groot, maar het fijnste van het fijnste zag ik daar bijeen.”

„Waren er zwarte, bruine en blanke, Frederik?”

„Ik zag alle kleurtjes, Erica ... prachtige kleuren, het abrikozenrood, het ongelooflijke zachtgroen in de ogen, het hemelergende ook, ik zag daar ons grote woordenboek vertegenwoordigd door vrouwen, zielen, wonderbaarlijke natuurproducten, waarvoor je knielen zou en duizenden zonden zou willen doen, zo afschuwelijk mooi waren ze!”

„Vertel eens, Frederik? Alle nationaliteiten bijeen, natuurlijk.”

Karel krijgt er nu ook schik in. Anna glinstert vanuit haar hoek en vindt me 'n adonis. Die Anna toch. Ik kan en mag voor haar fantaseren zoveel ik wil, ze gelooft alles van mij, waarvoor ik haar dankbaar ben, ook al vertel ik de grootste nonsens; als zij mij blijft aanvaarden, groeien wij lekker naar elkaar toe en zijn wij straks bloemen van één kleur! Maar dat weet Karel niet, ook Erica heeft er geen verstand van, die is weer heel anders. Ik antwoord nu:

„Ik zag er Arabische schonen, Italiaanse, Franse, Egyptische, en dat waren om zo te zeggen, de bloemen van de Nijl, die hij duur had betaald. Ik zag één Hollands kind, je gelooft het niet, maar het is de waarheid. Hij vertelde me, dat hij dit schone leven verzorgde, een aparte opvoeding gaf, omdat hij haar

uit de goot had gehaald.”

„En hoe was dat meisje, Frederik? Verlangde ze niet naar Holland terug?”

„Ik geloof het niet. Ze had het daar veel te goed. Maar já, ik keek haar niet in het hartje. Ik zag haar maar even, er was zoveel te zien. Ik wilde beleefdheidshalve niet vragen wáár hij haar had opgevist. Hij liet zich wel ontvallen, dat dit kind straks haar vrijheid zou krijgen, maar dat zij toch moest vertellen, uit welke bron zij haar schoonheid had verkregen, met andere woorden ... hij wilde er een ruimtelijke vlucht van maken en haar zijn Oosterse mentaliteit vertonen, waarvan de slangen en schorpioenen het geheim kennen. Ook distels, de echte Hollandse, meen ik, steken, als het hun goeddunkt, hoewel wij er geen plezier in hebben, omdat het je aan de dood herinnert. Foei, waar 'n mens plezier in heeft. Alle nationaliteiten trof je eraan, Erica, zoals ik al zei, schoonheden waren het.”

„Hoe is het mogelijk. En zeker allemaal in kostbare zijde gehuld.”

„Dat moet je zélf zien, Erica, je gelooft het niet.”

Karel lacht zich stuipen. Hij vindt dit spel wonderbaarlijk, maar hij denkt, dat ik zotteklap verkoop. Hij is echter z'n dode vergeten. En wij gaan spelend verder, het gesprek draait om Erica en mij, de anderen luisteren en vinden het komedie. Een film is het, laat Anna zich ontvallen. Erica zegt tegen Anna:

„Ik zou best eens een paar weken in zo'n harem willen zijn, alleen al om aan al die vrouwen te vragen wat ze daar eigenlijk uitspoken. En jij, Anna?”

„Ik om aardappelen voor hen te schillen,” beweert deze.

„Ik zou willen weten ...” gaat Erica verder, „wat zo'n man eigenlijk met al die vrouwen wil en wat hij zoal tegen ze te zeggen heeft. Wat een wereld toch. Voel jij er niets voor, Karel, zo'n harempje? Ik zie je al met 'n twintigtal verschillende nationale schonen om je heen. Hoe zou jij je voelen, Karel?”

Karel geeft geen antwoord, hij vindt het té zot. Erica vraagt me:

„En zag je geen kinderen, Frederik?”

„Ik hoorde hen. Die zijn in een andere zaal en krijgen daar hun opvoeding. Het was eigenlijk 'n stad op zichzelf, waarvan hij koning was. Ik hoorde dat geschreeuw van verre tot me komen. Hij zei: dat zijn mijn kinderen. Ik geloof echter, dat de kinderen vroeger werden afgemaakt. Zo zie je, ook harems evolueren op hun tijd. In dat haremgedoe komt orde en regel. De maharadja's en sultans krijgen bewustzijn. Ik zeg je eerlijk, dit was een hoogstaand man. Voor mij was hij allerliefst.”

Karel lacht weer. Hij kan het niet aan, maar ik voel, dat hij wel voor sultan zou willen spelen. We gaan verder, als Erica vraagt:

„Wat moest je daar doen, Frederik?”

„Nogal eenvoudig, ik had hem een boodschap te brengen van onze regering.”

„Meen je het?”

„Of course ...”

„Geheimen zeker?”

„Zoiets.”

Karel barst bijna. Erica zegt:

„Houd toch eens even op, Karel. Je verknoeit alles. Laat ons toch, je kunt nooit eens echt meedoen.” En ze vraagt alweer: „Je zou je afvragen, wat moet ónze regering met zo'n sultan.”

„Zo, vraag jij je dat af, Erica. Laat ik je dan zeggen, dat die man voortdurend met ons vorstelijk huis en de regering in contact staat. Contact heeft ... is beter. Ik geloof, dat onze regering prachtige zaken met hem deed. En wat is zo'n kerel rijk! Hij liet me de diamantjes zien van de dames. Met elkaar hadden ze geloof ik, voor zo'n slordige vijftig miljoen aan hun japonnen hangen. Ze droegen ze in de haren, op de borst, het waren allemaal koninginnen. En dan die zijden gewaden. Mijn hemel, wat een kleuren ... zou René zeggen. Ik kreeg waarlijk lust om zo'n afgedankt jurkje mee naar huis te slepen, maar dat ging niet. Ik was gaarne met zo'n schuldbekentenis thuisgekomen. Eerlijk gezegd, hij heeft mij vorstelijk ontvangen en verzorgd.”

„Hoe dan, Frederik?” wil Karel nu weten.

„Já, dat kun je zo niet zeggen.”

„Ouwe snoeperd ... je liegt dat je barst!”

„Karel toch, laat hem ... wat gaat het je aan. Ga verder, Frederik.” Tot mij: „Wat gaf hij je te zien, Frederik? En waarom beschrijf je al die reizen niet, je zou er een hoop geld voor krijgen. Je kunt het smakelijk genoeg opdissen.”

„Ik ben geen schrijver.”

„En je vertelt het, alsof je het boek al klaar hebt. Wat kreeg je voor lekkers, Frederik? Wat voor vorstelijks beleefde je?”

„Dat durf ik zomaar niet te zeggen. Ik zou Karel maar ongelukkig maken en dat is toch nu de bedoeling niet.”

„Aha, ouwe smeerlap ... ik weet het al. Je wordt weer verlegen, hè? Heeft hij je soms zijn harem aangeboden, Frederik?” roept Karel uit. Hij stikt van het lachen. Hij loopt naar de jeneverkruik en schenkt ons 'n borrel in. „Hier,” zegt hij, „fantast, op de gezondheid van je verlegenheid, en dat je een grote jongen mag worden en niet zoveel zult liegen. Op de gezondheid van je mislukt persoonlijk genoegen. Proost, Frederik!”

We stoten de glazen en ik neem 'n teug, als Erica zegt:

„Jij gelooft niets, nooit iets, wat boven je vermogens ligt. Maar vanbinnen kriebelt het.”

En ik laat erop volgen: „Zie je, Karel, Erica heeft gelijk. Jij gelooft ook nooit eens wat, dat je zelf niet bereiken kunt en je voor 'n nuchterling als

ik ben voor bovennatuurlijk houdt. Maar zal ik je thans de bewijzen geven, boerenzoon?”

Ik haal mijn portefeuille tevoorschijn en scharrel er wat in. Ik grijp 'n leuk portretje en geef het Karel:

„Hier, fantast ... kijk zélf!”

Hij kijkt en schreeuwt: „Moet je dat zien! Moet je dit zien! Kijk, wat zeg je hiervan?”

Erica en Anna grijpen hem de foto uit z'n handen. Ik sta erop met mijn sultan. Het is het ogenblik, dat we zijn bezit bewonderen. Ik sta daar zo- maar onder zijn machtig mooie bomen, met achter ons zijn bediende, die ons heerlijke schaduw bezorgt en wat Westerse wind maakt. Ze zien mij in een smetteloos wit pak, achter mij een machtig panorama ... Ze voelen de kieteling onder m'n hart. Het water loopt Karel nu over de lippen. Dat had je niet gedacht, hè! Niks van aan, jij vertelt altijd nonsens. Maar dit liegt niet, Karelkje, niks van aan. Ik ben het zélf. Karel is verslagen. Hij ligt tegen de grond, zijn bluf is nu gesmoord.

Erica zegt:

„Karel? Dat had je niet gedacht, hè? Die is goed! Ik vind het een sprookje, een film is het, 'n ongelooflijk wonder, als je het mij vraagt, Frederik.”

„En dat was het, Erica. Zie je al dat geluk? Zie je die machtige natuurlijke schoonheid?”

„Wat voor beroemdheid hebben wij eigenlijk in huis, Karel! En dat is als een kind. Die Frederik toch. Mijn God, wat ben jij een gelukkig mens.” En nog tegen Karel: „Die is raak, hè, Karelkje? Buig je nu je kop voor Frederik? Je had dit niet verwacht, hè? Dit is nu onze Frederik. Ga eens verder, Frederik. Waar waren we ook weer. O, ja, wat gaf hij je? Wat beleefde je? Ging hij zelf met je de harem in? Wat zei hij tegen je, toen je bij al die dames was? Vertel eens, Frederik, wat kan het je schelen, doe nu niet onbeholpen, je kent ons toch?”

„Ik heb niets meer te vertellen, Erica. Ik had het er heel goed.”

„Hoelang was je daar, Frederik?”

„Ik zei al, een dag of vier.”

„En dat weet je niet zeker? Kan je zoiets vergeten? Hoe zijn die mensen in de omgang, Frederik. Lastig? Druk? Natuurlijk. Hoog boven je hoofd staan ze en mag je naar hen kijken. Is het niet?”

„Zo is het juist niet, Erica. Van mij kreeg hij hoogachting. Je merkt niet, dat je met een Sultan te maken hebt, indien je zélf het hem niet laat voelen. Ik voelde me doodgewoon. En dat interesseerde hem. De meeste mensen doen nu juist verkeerd. Ze vallen ondersteboven van al die rijkdom en ze weten met zichzelf geen raad meer. En dat kan hij niet uitstaan. Natuurlijk,

alles wat je ziet slaat je als nuchter en arm mens tegen de grond. Maar omdat hij voelde, dat mij dat geen cent kon schelen, bleef ik er langer dan ik had gedacht en voor mogelijk hield. Hijzelf maakte het voor mij in orde. Toen hij me het allerlekkerste aanbood en ik weigerde om het te accepteren, gaf ik hem zelfs nog een verschutting. Hij ging er niet op in. Meestal lig je er bij die mensen ineens uit. Maar hij aanvaardde het en begreep me ook. Hoe heb ik met hem gesmuld van al dat lekkers. Ik moet er niet aan denken, Karel. Je had zijn wijntjes eens moeten proeven. Als ik niets anders in dit leven had mogen beleven, dan was mijn leven al bovennatuurlijk geweest, zo heb ik in die enkele dagen genoten. Ik weet niet waar hij die wijnen vandaan heeft gehaald, het is echter, alsof je van een bovennatuurlijke levensbron drinkt, zo kernachtig, zó hemels is dat vocht. Je hart krijgt een vlinderachtig gevoel, je zou zo willen vliegen. En dan te weten, dat je dicht in de omgeving leeft van een universele harem? Bij mij was het juist anders.

De man heeft van alles verstand. Hij is een geboren occultist. Toen hij merkte, dat ik bereisd was, van die dingen iets verstand had, kwamen we niet uitgepraat. We legden ons neer in zijn zaalkamer. Ik op een prachtig rustbed en hij naast me op zijn troon. De fles in mijn bereik. Bedienden wilde hij er toen niet bij hebben en de vrouwen moesten maken dat ze wegkwamen. We hadden het over de bouw van de Piramide, we daalden af in de Sfinx, en toen hij hoorde, dat ik Mohammed Soehn had ontmoet, die hij kende en met wie hij veel gesproken had over de opbouw van de Egyptische leer en de Tempels van Ra, Ré en Isis, leefden we in een hemel. Mijn God, ik moet er niet aan denken, hoe gelukkig voelde ik mij op dat ogenblik. Je had hem eens moeten horen over de „Egyptische Lotus”! Eén vrouw was er, die hij als de Nijl-Sfinx zag en liefhad. Ik heb haar uren mogen bewonderen. Ik geloof niet, dat ik op dat ogenblik nog leefde. Ik wil niet hatelijk zijn, maar wat willen de vrouwen in Europa beginnen? Ik wil geen onderscheid maken, want dat is toch niet voor ons weggelegd, maar als je in de ogen kijkt van zo'n Sfinx van vlees en bloed! En dat behangen met de kostbaarste gesteenten, gekleed in een hemelsblauw gewaad en niet te vergeten ... de sandaaltjes die ze droeg? Erica, hoepel op ... ga weg, want je bezit geen schoonheid, je bent zo lelijk als wat.

Laten we er maar om lachen, onze kinderen zijn beter ..., zég ik je. Zo'n geïnspireerde slang bijt je van voor en van achter en je kunt er niets tegen doen, je bent nu als wij dat noemen, 'n vaatdoek! 'n Vloermatje! Je gaat er kapot van!

Maar já! Ik lig daar en zie in die ogen, in de ogen van de éérste! Zijn vrouw ... zijn koningin! Ik wist het, door al die tierlantijnerij gaat zo'n ziel de duisternis in. Ik moest dus zo'n engelachtig wezen niet. Ik had kunnen afdalen in de allerlekkerste pudding, maar ik wilde er niet van eten. Ik had te kiezen

tussen bruin en ivoorzwart, tussen geel en roodachtig, tussen Arabisch en Egyptisch, Duits, Frans, Italiaans ... Ik had Noors kunnen leren in het Oosten en schandelijk Jeruzalems ook nog, maar ik had er niet van terug. Ik was er te onbeholpen voor. En toen hij dát wist, hij die zekerheid kreeg, moest de éérste komen en begonnen wij de mystiek van het Oosten te voelen. Wij bespraken Socrates, Plato ..., gingen naar Wenen, Boedapest, Parijs, Londen en al de grote steden van de wereld, waar wij beiden geweest waren en waar ik verstand van had, omdat mijn zwerversnatuur wist wat hij daar gezocht had! Ik had die nacht willen sterven. Tot in de morgen bleven wij praten. Toen de zon opkwam, trok hij mij naar buiten. Wij dronken onze sterke koffie en namen een bad in de natuur. Toen legde ik me neer. Já, mijn God, kun je het mij vergeven? Ik heb me die verwennerij laten welgevallen."

„Wat was het, Frederik? Wat beleefde je toen,” zucht Erica, die waarlijk spanning voelt. „Ga verder!”

„Wél, Erica, ik kreeg een Egyptische massage toegediend. Een bruin mens was het, met ongelooflijk lange vingers, die me in bad stopte. Ik weet niet, wat er in dat bad leefde, maar mijn lichaam begon te kriebelen. Ik hijgde naar adem. En even later voelde ik me alsof ik zweefde. Toen kreeg ik die massage. De man trok moeheid en slaap uit mijn ribben. Ik voelde me als opnieuw geboren en wel vijftig jaar jonger. Ik legde me neer en sliep in. Toen ik wakker werd, dacht ik 'n sprookje te zien. Een ontzaglijke berg vruchten naast mijn bed. Een glaasje met 'n aap, dat ik eerst moest drinken. Toen eten, wat daar allemaal uitgestald stond. Een briefje erbij, dat de vorst me over een uur verwachtte. Ik moest het gewaad aantrekken, dat voor me gereed gelegd was. Je gelooft het natuurlijk weer niet, Karel. Maar ik kan je ook dat bewijs tonen.

Wij naar buiten. Hij ontving me in een galerij, omringd van het Oosten, in kleur, groen, natuur. We gingen eerst naar de vrouwen. Hij vroeg hun of zij goed hadden geslapen en of er nog wensen waren. Ik wandelde als 'n prins met hem mee, de slepen achter me na. Je lacht, maar pas op, Karel, of ik tik je. Wat voor jou ongelooflijk schijnt te zijn, leeft nu onder mijn hart en is doodgewoon. Wanneer er hier een bal masqué is, zal ik m'n plunje nog eens aantrekken.”

„Wil je dan beweren, Frederik, dat je dat gewaad nóg bezit?”

„Juist, Erica, ik heb het nóg, ik kreeg het als 'n geschenk van Zijne Hoogheid. Hij is 'n vriend van me gebleven.”

„Ga verder, Frederik, wat zei hij tegen de dames?”

„Ik zei al, hij vroeg of er nog wensen waren. En toen zag ik de schonen weer anders. Nu straalde overal dat levende goedje een morgenrood, een licht, zo ongelooflijk, dat wij ons de haren uit het hoofd willen trekken; je zult be-

zwijken, als je dat kunt waarnemen. Onze persoonlijkheid is tegen zoets ook niet opgewassen. Je kunt er een dik boek over schrijven, maar ik zeg je, dat alles is voor deze wereld heus geen nieuws meer. Het is al zeer alledaags. Tenminste zoals ik het zie en voel en voor hen daar meestal is. Die mensen zien dat niet meer en wij vallen erdoor, bezwijken eronder, onze ogen zijn dat niet gewend. Daarna gingen we naar z'n slangen kijken. Voor hem wonderlijke beestjes, voor mij satanskinderen waar ik niets van moet hebben, maar die voor hem zo tam zijn als vliegen. Hij speelde met z'n lievelingsdiertjes, ik rilde en beefde van angst. Ik liet het niet merken, maar hij wist het ...! Door concentratie doen die mensen ontzettend veel. Heilige dieren waren het voor hem. Na dat wilde gezien te hebben, kreeg ik een andere liefhebberij te zien en stond ik voor oude meesters. Toen hadden we het over Rembrandt en Van Dyck, waar hij er zo'n stuk of tien van bezat. Je reinste tentoonstelling.

Die dag waren we veel in de natuur en vooral op de paarden. Wat 'n ve heeft zo'n prins. Dáár heb ik paarden gezien, Karel. Dáár heb ik paardgereden. Hij liet me een Arabische hengst berijden. Velen waren eraf gedonderd, ik bleef erop. Hij gunde me een hard bad, maar ik nam het niet, ik was spoedig één met het dier. Toen had ik zijn hart gewonnen. Ik was 's avonds doodmoe en ging vroeg slapen. Ik zag nu eigenlijk voor het eerst mijn Oosters bed. Wat 'n bed anders. Ik zakte weg in de zijde. Zo'n nacht, zo'n omgeving, zoveel bloemen om je heen, reukgerei ook nog en dan slapen. Ik zal je maar niet vertellen wat ik deed. Je zou zo willen sterven. Al heb je geen gram inspiratie in je lijf, die mensen krijgen het erin."

„En toen werd er zeker aan je deur getikt, hè, Frederik?"

„Nee, Erica, ik had dat allang weggestuurd."

„Dat kun je de kat wijsmaken, Frederik."

„Zo, is mijnheer Karel ook nu ongelovig? Had je gaarne willen weten wat ik deed? Jij had natuurlijk zijn harem willen bezitten. Ik zie je al. Maar ik bezweek niet, ik had geen trek in wilde katten, in niets, dat mij maar enigszins met het oerwoud verbond. Ik kende die wereld al zolang. Ik was niet daarvoor naar het oude Egypte gereisd. Ik wilde de Piramide leren kennen! Ik wilde slapen en rusten, maar vooral dromen. Ik wist wel dat ook dát dromen waren, maar mij niet gezien."

„Dus jij hebt zo'n prinses van de Nijl voor je deur laten staan, Frederik?"

„Die Karel toch ... mán, met de palm en vijgenbomen erbij. Ik ging liever naar Zwitserland. Maakte liever een tuimeling in de koude sneeuw, dan in zo'n snikheer nachtelijk duister te verongelukken. Nu kun je denken, wat 'n sufferd ben je toch, maar jij had je daar in vijf minuten vergeten en verloren. Dan was je de deur uitgewerkt. Met een zacht lijntje, met een vorstelijk gebaar had je het beleefd nagezonden gekregen, maar je ging eruit! Ik niet, ik

had daar m'n leven lang kunnen blijven. Wee mij, indien ik me had vergrepen! Nu speelde ik met hem. Ook al was hij onbegrijpelijk, hierin was ik hem de baas en de man kreeg ontzag voor dát, wat ik me aldus eigen had gemaakt. Je verliest het altijd tegen die lui, ik won het! Ik kreeg hem erdoor en ik zei al, we werden vrienden.

Néé, Karel, ik kleepte me kletsnaakt uit ... Dát was alles wat ik deed, maar ik zeg je, ik heb nog nooit zo geslapen. Je kunt het hier ook proberen, maar nu is het of je op brandnetels ligt, de builen krijg je erdoor op je lichaam. Dáár was het een hemelse belevens. Ik zei het hem niet, maar hij wilde weten hoe ik had geslapen. Nú denk je, dat die man wil weten of je waarlijk geslapen hebt, niet? Já, dat is het, maar dat zegt hem geen cent. Had ik gezegd: já, heerlijk mijnheer, hoogheid, of hoe ik het ook had gezegd, om mijn dankbaarheid te betonen, ik had er niets mee bereikt. En daar gaat het hem niet eens om. Had ik een dergelijk antwoord gegeven, dan had hij gedacht: zie je, nu geef je zo'n mens 'n lekker bed, je weet wat een mens toekomt en waar een mens naar verlangt, maar het is paarden voor de zwijnen."

„Wat had je dan moeten zeggen, Frederik. Het lijkt mij zo eenvoudig.”

„Zó, Erica, alweer eenvoudig, hè. Ik zeg je, je staat dan voor een groot probleem: óf de deur uit, en zo vlug mogelijk, óf een diep en wonderbaarlijk gesprek, dat meestal eindigt met leven en dood, Isis, Ra, Ré, Ammon-Ra, héél het oude Egypte komt erbij te pas. Je gaat door Tempels, je beleeft het dragen, het gedragen worden in zo'n oude voorwereldse draagkoets, leeuwen lopen je achterna, tijgers likken je handjes alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, vrouwen staan spiernaakt naast je te kijken en je gaat aanstonds op visite bij de farao. Moet je zo'n bedje? Karel denkt alweer, kletspraat, onzin, fantasterij. Maar wat dacht je, Karel, dat ik zei? Ik geef je mijn vermogen als je het antwoord geeft. Ik wist hoe te moeten handelen en hij voelde zich gelukkig. Blij als 'n klein kind was de man, zó had ik hem getroffen. Ik had alles van hem kunnen krijgen, hij wist, dat het gevoeld en beleefd werd, hij had geen lijk in huis op visite gekregen.

Je weet het niet, hè? Daar ben je ook nog niet voor geschikt, als je het weten wilt, Karel, daarvoor moet je werelden beleven, koerier zijn van Zijne Majesteit. Dan kom je deze akkefietjes tegen, ben je er gereed voor. Dan gaan mensen van je houden. Maar vooral, dan komen het Westen en het Oosten tot éénheid.”

„Beschrijf dit alles, Frederik, dit boek is 'n bestseller.”

„Dat zou je wel willen, ik zou er menigeen door verslechteren. Longontstekingen zou ik scheppen en dat wil ik niet. Dacht je, dat jij dat niet zou proberen? Ik ken mijn mensen, Erica. Nee, ik zei hem ... Maar wil je mijn bezit niet verdienen, Karel, ik kan nog even geduld hebben ... ik zei hem ...

dat ik de „Torenkamer” had beleefd van de Piramide van Gizeh.”

En dat was alles! Hij zei:

„Ik wist het, gedenk mij, als u het door wijsheid vermenigvuldigt. Ga zo voort, en gij herkrijgt uw Lotus. Daal af in de sferen van Juda, maak Westerse vergelijkingen en loop voorwaarts achteruit, indien ge het kunt, en gij zijt het! Ik schonk u uw eigen geboorte, mijn adel en de uwe zijn één! Dank u, ik sta geheel voor uw leven open. Ik ben zeer gelukkig, mijn vriend. O, ik ben zo gelukkig! Is het nu mogelijk, dat ik verder ga?”

En daar sta je opnieuw, Karel. Wat wilde de man? Waarheen met mij? Ik had nu alles kunnen ontvangen. Ik zei thans:

„Voelt gij mij, hoogheid, begrijpt uw leven het mijne, kunt gij mij dan terugvoeren in slechts enkele uren tot dat, waar ik eens was? Heeft het oog van de Godin u levensvreugd geschonken, is het mijne ervoor gereed? Hoe gaarne aanvaardt mijn leven uw waardigheid, uw geluk, ik ben gereed om u te volgen. Ik zal drinken ..., ik zal tevens ál de wetten weerstaan. Ik ben ingeslapen, hoogheid!”

„Dank u ... dank u, blijf hier zo ge wilt, blijf hier en wij bouwen voort.”

Hij had mij gaarne daar gehouden, om van mij een adept, 'n priester te maken, omdat ik ervoor geschikt was en mijn levende hart voelde hoe het zou zijn. Maar ik durfde het niet wagen. Ik begreep wat hij wilde en dat was voldoende. Hij wilde zien, of ik een zwijnenbewustzijn bezat. Hij legde mijn lichaam op rozen neer en aanbad het, hij gaf me een Egyptisch geschenk mee, ik werd door Zijne Hoogheid gekroond, gedragen, en liep er niet naast, ik liet me dragen. Ik hing niet als 'n gek uit het geopende raampje naar de mensen te kijken. Ik legde me neer zoals het een Oosterse prins doet! Ik onderging een koninklijke nacht! En daar moet je kletsnaakt voor willen zijn, eerst dan ben je met zon en maan, sterren en planeten één, de Godin lacht je toe, zij dekt je toe, zij lacht je achterna, want je weg gaat door miljoenen levens, waarvan zij de gewaden draagt en bezit. Ik was niet naakt, ik droeg machtige gewaden, maar ik zou dat door zo'n tijgerkat allemaal verloren hebben. Eerst nú zou ik het begrijpen en hij had mij die wildernis geschonken.”

„Mijn God, wat mooi,” laat Erica zich ontvallen en Karel en Anna liggen aan mijn voeten. „Frederik, toch, wat ben je 'n kei. Ga verder, alsjeblieft.”

„Is Frederik toch niet bezweken?”

„Houd je mond, Karel,” verdedigt Erica me. „Jij zou bezweken zijn. Daar zet ik mijn leven en mijn hebben en houden voor in. Jij wel, maar Frederik niet.”

„Ik heb zijn vogels gezien, de honderden soorten, waar je net gek van wordt, zo machtig mooi is het, ik heb zijn bezit mogen zien, alles! En dan ben je gek, zo arm als iets en toch zo ontzagwekkend gelukkig. Hijzelf bracht me

weg. Deze dagen vergeet ik nooit. Ik zou er jarenlang over kunnen praten.”

„Schei er niet uit, Frederik ... ga verder, ook al wordt het morgen vroeg. Tóé ... ga door.”

„Ik heb nog zoiets mogen beleven, Karel, ook al was het niet zo wonderbaarlijk, toch de moeite waard. In China was het. Men hield mij voor 'n ander. Ik beleefde 'n tempeldienst zoals ik er nooit meer een zal en kan beleven. Je komt er zomaar niet in. Ik beleefde tempeldansen, zat naast de hoogwaardigheidsbekleders, naast priesters en priesteressen, werd behandeld als 'n vorst en toen het erop aankwam, was ik juist niet wat men verwachtte. Mens, wat waren die lui woedend, ook al lieten ze het niet zien. Maar ik had me lekker laten verwennen en al die leukigheid voor de neus van onze gezant weggesnoept. Al dat lekkers, ik had de grootste pret ... Geloof je me?”

„Vertel op, Frederik!” dringt Erica aan.

„Ja, dat doe ik, maar ik ga naar boven. Het is bedtijd ... morgen is er weer een dag. Ik ga lekker slapen en wel in de zijde. Maar nu heb ik 'n jumper nodig. En voor tijgerkatten ben ik hier niet bang. Karel, wat zijn wij eigenlijk nog lummels. Als ik hier terugkom en we leven meermalen, word ik sultan! Ook al ben ik 'n kleintje, ik wil het zijn. En Anna is dan mijn prinses. Ik heb heus niet veel vrouwen nodig, maar ik zal het met haar zélf uitmaken. Zij krijgt dan wat namen. Wat zeg je? Ik heb de eer u allen te groeten. Majesteit, ga voor mijn ogen vandaan.” En dat was tegen Karel. Karel zegt:

„Goedenacht, collega ... laat je zwartjes niet langer schreeuwen, ik hoor ze. En haal 'n mens het hart niet uit de ribben.”

Dat is Anna! Juist, denk ik, maar Anna ziet het heel en heel anders. Ik zeg nog tot haar:

„Zag jij al die maskers, Anna?”

„Ik wel, Frederik. Ik ga ook achterwaarts voorwaarts. Ik zál 't leren!”

„Merci ... aan dit geloof valt niet meer te twijfelen. Nogmaals, Gods zegen!”

René slaapt als een roos, zie ik. Tóch weet ik het niet. Ik ga mezelf maar na. Hoe wil dit leven al dat schone ineens verwerken? Maar ja, we zullen zien. Ik kus hem in gedachten en leg me neer. In het logboek staat nog:

Hoewel alles door mij is beleefd, valt het me tóch op, dat je grote kinderen álles wijs kunt maken. Kostelijk is het! Karel was daarin bezweken. En Erica – ik moet het eerlijk zeggen, want ik draai er niet omheen, omdat ook ik niets verbergen wil van mezelf – zij had zich volkomen gegeven! Als de Sultan haar had moeten ontvangen, ging zij voor de bijl en was ze als 'n straatmeid behandeld. Al die weldadigheden hadden haar verdoofd, ze was onder een narcose gekomen. Ik zet hier mijn leven voor in. Anna had dit bezwijken niét kunnen beleven, maar zij had er ook niets minder opgedaan, men had haar

volkomen genegeerd en toch, je moet haar leven kennen. Men had haar daarin van links en van rechts bekeken, om toch haar leven en persoonlijkheid te aanvaarden. Je kent die valkenjagers. Wij zeggen: vlaggen op schuitjes, maar zonder de modder, omdat Anna 'n prinses is! Enfin, ik ben te moe om haar gestalte nu nog uit te beelden, zo'n herboren droom maakt je doodmoe. Karel had direct de harem opgezogen. Hij had zich het mooiste kind uitgezocht dat er was. Maar Karel weet niet, dat deze Sultan nog één afdeling heeft en dan sta je voor het zesderangsklimaat, waar het regent en mistig is. Eerst dát en dan hogerop, meestal ben je al lang weg en heeft men je daar niet meer nodig. Toch merkwaardig, je voelt de mensen kussen, de lippen worden er nat van gemaakt en de harten lopen over van weldadigheid. Maar waarom? Erica is diep in zichzelf een publieke vrouw. Nonsens! Zij gaat door haar sensatiezucht voor de bijl, dat andere is het en juist dit andere maakt je kapot. Zonder erbij te denken, staan ze naakt voor je en nú kun je appels plukken zoveel je wilt. Ik wed dat ze vannacht droomt, dat Karel 'n sultan is. Ik heb met hun eigen ondergang niets uit te staan, als ze dit maar willen begrijpen. Mooi is het, we hebben waarlijk 'n film beleefd. Ik ga slapen! I see you later, pleasant dreams! O my Lord ... Kun Je het mij vergeven?

In de morgen kruipt Erica naar me toe, over de grond komt ze op mij af en vraagt:

„En nu, Frederik, wil ik dat gewaadje zien. Ik ben net 'n slang, geloof je het? Het is in m'n hoofd geslagen. Man, wat kun jij vertellen. Komt ook dit in het logboek, Frederik? Wat schrijf je over ons? Maak je ons af, Frederik? Lieg je om ons te redden? Over mij mag je alles schrijven wat je wilt. Ik zeg je eerlijk, ook ik was bezweken. Karel lacht, maar ik verwed er mijn leven onder, dat ook hij voor de bruine beren op hol geslagen was. Ik kén mijnheer o zo goed. Ik vind er geen doekjes om. Anna niet ... die had men daar bij een broeikast gezet om op de witte lelies te letten. Ja, wat gek, hè, Frederik, wat zijn wij mensen toch voor sukkel. Je verliest je zo, door een verhaal al. Maar wat moet jij sterk zijn. Of heb je er ons toch niet alles van verteld? Interessant was het. Waar is nu het kleedje? Mogen wij het zien?”

„In die koffer, Erica, die daar ... daarin kun je het vinden.”

„Mag ik hem opendoen?”

„Ga je gang. Maar hoe is het met ons kind?”

„Best, Frederik, we mogen alleen niet zien wat hij bij elkaar gekladderd heeft.”

„Zo, wil hij dat niet.”

Erica rommelt in mijn koffer en vindt wat ze zoekt. Ze slaat achterover van verwondering.

„Grote goedheid!” roept ze uit. „Mijn God toch, hoe is het mogelijk. En

zoiets houdt zo'n kerel voor zich alleen! Je moest 'n pak slaag hebben, Frederik. Ik begrijp nu pas wie je eigenlijk bent. Ik geloof, dat wij geen gram van je innerlijk leven kennen. Mag ik het Karel laten zien?"

„Ga je gang, lieverd.”

Ik hoor haar roepen: „Karel!!!! Kom eens vlug uit bad. Ik heb een wonder voor je.”

Anna moet ook komen. Ik denk aan Renétje. Dit is weer geen goed teken. Het is abnormaal, ik ken dat gedoe. Van binnenuit komt het. Vanbinnen is er iemand die niet wil, dat wij naar die dingen kijken. En dat is die boeha weer, je zult het zien. Die wil het kind voor zichzelf houden en dat is onder- en bovennatuurlijk tegelijk. Wie dit niet kent, ziet en voelt het niet. Ik ben op mijn hoede, ik móét opletten, anders gebeuren er ongelukken. Jammer toch, o, wat jammer is het, maar já, ik heb het geweten. Het zou te mooi zijn. Daar is Karel al en Erica, Anna komen achter hem aan. Karel heeft mijn zijde aange trokken en het staat hem goed, hij moest alleen een ander gezicht hebben, hij lijkt net 'n rooie kool. Ik zeg het maar niet, maar Erica laat zich ontvallen:

„Hoe vind je mijn Sinterklaas, Frederik?"

Karel weg, voor hem is de pret er al af, maar hij gelooft nu meer dan vroeger van mij. Ik ben hem nu ver voor. Het heeft lang geduurd, maar ik ben er gekomen, sloten hebben nu geen betekenis meer. Toch komt hij terug en zegt nu:

„Frederik, het is nu niet één-nul, maar veertien-nul!"

Ik zeg: „Dank je, Karel, maar dit heeft niets te betekenen, ik kocht het ding in Antwerpen.”

„Wat ...?" zegt Erica. „Wat wil je mij wijsmaken, Frederik? Wil je ons verwoesten? Wil je ons deze illusies ontnemen? Wil je weer in je schulp terug? Geloof jij hem, Karel? Zie je, zo is Frederik nu. Eerst geniet je, geloof je alles, hij maakt je gelukkig, maar dan dondert hij zelf alles weer in elkaar. Het zijn nét luchtkastelen en fata morgana's! Ik geloof het niet. Dat zie ik aan die pareltjes en diamantjes. Zijn die dingen echt, Frederik?"

„Wel, ik geloof, dat je voor ditzelfde kleedje wel een twintigduizend kunt krijgen, dollars dan, geen guldens en dan ben je nog bedrogen.”

„En jij wilt me wijsmaken, dat je dit zomaar in Antwerpen kocht?"

„Ik moet toch antwoord geven. Smeer hem maar, ik ga eruit.”

Die René toch, spookt het mij door het hoofd, die arme jongen ook. Hier zijn ze alsof er niets aan de hand is. Alléén Anna let op. Anna weet het al, het wordt weer gek vandaag of morgen. Wanneer ik haar later in de tuin zie, zeg ik:

„Anna, we moeten juist nú waken.”

„Ik weet het, Frederik!"

„Moet je nu alweer tranen laten zien? Waarom toch, Anna, ik ben er immers ook?”

„Ik weet het, Frederik.”

Ze kijkt me in de ogen, even slechts en ik zeg:

„Wil je op me blijven wachten, Anna?”

„Ik weet het, Frederik.”

„En ga je dan met mij 'n woestijnrit maken?”

„Já, Frederik?”

„En ben je niet angstig voor storm en regen?”

„Néé, Frederik, jij plukt immers margrietjes, viooltjes!”

„Merci, Anna, ik kom; midden in de woestijn verwacht ik je, zal ik op je wachten. Het duurt nog wel eventjes, maar ik kom, Anna. Laat het maar bezinken, lieverd. Ik ben bezig om ook voor jou zo'n duifje te kweken. Als zij klaar is, dán krijg je het antwoord. En nu gauw maken dat je wegkomt of ze hebben ons geflirt gezien en dat moet voorlopig niet. Dag, mijn lieverd? Ik zie je later wel weer terug! Als je alléén bent, schrijf je mij maar 'n briefje. Als het té lang duurt, mag jij aan mijn deur kloppen, geen mens, geen ziel anders! Alléén jij, Anna, Lotus?”

Anna weg. De dame waggelt niet meer, de prinses van mijn leven loopt statig als een koningin, hier uit het Westen dan! In haar bloed leeft Egyptische adel, maar niemand mag het weten. Wellicht later! Ook Anna weet het nog niet ... maar ik heb ook mijn dromen van haar leven en dat van mij verzwegen. Ik geef ze een plaats in het logboek, als ik alles van anderen en mezelf heb verteld en er ook niets anders meer is. Eerst dan hoort Renétje ervan! Voor hem is alles! Ik snoep er dan de liefde van op ... Ja, mijn kinderen, aan u het raadsel op te lossen!

René eet weer niet, maar is nog zeer opgewekt, levenslustig. Hij vliegt naar beneden, staat halve uren voor Karels schilderijen te kijken, rent weer omhoog om zich op te sluiten en dan zeker dit geheel na te maken. Hij durft Vader niet (te) vragen of hij het schilderstuk mag kopiëren. Het zal Karel een zorg wezen, maar dit is het niet. De bovennatuurlijke of de ondergrondse verschijnselen hebben hem weer te pakken. Ik zeg tegen mezelf: dit gaat weer niet goed. Karel en Erica zien het nog niet en ik kan er niets aan doen. Ik kreeg zo-even de drang hem onder hypnose te brengen. Ik weet zeker, dat hij in slaap gaat, ik heb dat al meermalen beleefd. Ik behoef er niet veel voor te doen en hij slaapt al. Maar ik ben er bang voor. Wat moet zo'n kind beginnen? Wat wil ik van zo'n jong leven weten! Néé, dacht ik, nog te vroeg. Ik mag het niet doen.

Hij heeft héél de dag geschilderd en getekend. Na het eten vroeg hij om nog wat alleen te mogen zijn. Karel vond het goed, omdat hij er niets anders

voor weet. Ik weet het wel, er is toch niets aan te doen. Haal je hem uit dit geteken, ik zweer het hun, dan slaat hij de boel weer stuk. Neem je hem dit gedoe af, dan sta je meteen voor een getergde leeuw en dat dier bespringt je. Ik laat hem begaan, wij gaan er niet tegenin, wij wachten maar af.

Als Hans komt, wil hij weten hoe het met René is. Het kind slaapt en Erica wil hem voor geen geld wakker maken. Het gesprek gaat over het kind. Wij weten niets anders meer te zeggen, tenminste als er vreemden zijn, onder ons is er altijd iets anders. Hans is wel geen vreemde voor ons, wij hebben hem volkomen terug, maar ja, hartengeluk is zomaar niet te koop. Banden voor harten verkoop je niet. Hartengeluk ligt niet op straat, dat vind je niet in de straatgoten van de stad, dit moet je zelf opbouwen en er alles voor geven. Wij voelen dat, ook Hans staat er nog nét buiten! Je kunt er niets aan doen, je hebt het of je hebt het net niet en dan blijven die deuren dicht.

Hans heeft het over zijn puberteitsjaren. Karel vindt het best, ik zeg geen woord. Ik weet, daar is hij allang mee begonnen en ze zijn bijna achter de rug. Toch krijgt Hans René te zien. Er liggen links en rechts tekeningen, we nemen er een paar mee, we willen weten wat hij alzo bijeenkladdert. Hans vindt, dat hij er zijn mag en meent dat het nu wel voorbij is. Hij geeft toe, dat ik nú al de weddenschap gewonnen heb. Ik zeg iets. Ik moet thans zout op slakken leggen, want morgen of overmorgen sta ik tóch voor de misère!

„Wat denk jij, Frederik?” vraagt Hans.

„Ik zie het anders, Hans. Men weet hier, ik doe niet mee aan zwartkijkerij, zout op slakken leggen, dat ligt niet in mijn karakter. Maar het kan nog even duren, doch dan komt het en staan we voor nieuwe narigheid.”

„Dat geloof ik niet,” zegt Karel, en Erica voelt als hij.

„Ik moet je dan teleurstellen, mensen. Ik zie het geval anders.”

„Maar er zijn toch geen verschijnselen, Frederik. Hij is puik, hij werkt lekker, ja. Het eten wil niet erg, maar dat zegt niets, is doodgewoon.”

„Ik zeg je, dat ik me niet aan een strohalm vasthoud, althans nu niet, ik zie en voel het anders. Maar zand erover, ik wil je je geluk niet ontnemen.”

„Zijn er verschijnselen, Frederik?”

„Ze zijn er en ze zijn er niet, Hans. Ik geloof niet, dat jij, Karel, of Erica ze zien, ook al sta je er bovenop.”

„Wat zijn het voor tekeningen, laat ons eens kijken,” vraagt Hans.

We nemen de dingen onderhanden. Er is van alles wat. Een bende gekras, de bekende nootjes, grasveld, bomen, weilanden, bloemen en vreemde symbolieken zou je zeggen en denken, indien ze niet zo onbeholpen waren. Maar er zit wat in. Hans ziet ze als kinderlijke kletspraat. Karel en Erica ook, ik zie niet anders dan ellende. Het bekende poortje, het stukje grond, het hekje is duidelijk te zien, een massa stokjes, wat zijn vrienden zijn en over het hekje

heen: boeha! Alles wijst op een innerlijke chaos. Hans vraagt:

„Wat stellen deze dingen voor, Frederik? Heb je er een antwoord en een verklaring voor?”

„Já ... wat zal ik je zeggen, Hans. Het is allemaal zo diep ... zo onmenselijk. Ik geloof niet dat ik er een antwoord voor heb. Wél zeg ik je dat ál deze dingen mij naar narigheid voeren.”

„Maar waarom vinden wij dat geteekend dan goed? Waarom koop je dan die rommel, Frederik,” krijg ik van Karel op mijn dak.

„Ik zal je daar antwoord op geven, Karel. Indien je hem dit afneemt, heb je over een halfuur al ruzie en zie je 'n ander kind. Ik verzeker je, als hij nu wist, dat je zijn tekeningen had, vloog het kind je naar je keel.”

„Verbeelding ... Frederik.”

„Het is de weg om dit te volgen en ik weet het. Het leven zou je breken. Ik ken hem. Je tast nu in iets, waarvan je de wetten niet kent. René zou je verscheuren.”

„Je overdrijft, Frederik,” krijg ik van Karel.

„Nogmaals, ik hoop van niet, ik voel het niet anders.”

„En dit zijn volgens jou innerlijke verschijnselen, Frederik?”

„Dit zijn je eigen gekken, Hans. Dit zijn Sonja's en mevrouwen Van Soest en oude Pieten, als je het weten wilt, maar waar je toch niets aan hebt. Jullie zijn nooit te bereiken. Jullie vallen steeds weer in je rotwereld terug.”

„Sedert wanneer?”

„Dat zie ik nu!”

„Dank je, Frederik.”

„Daar hoeft je niet voor te danken, Hans, het is de heilige waarheid.”

„Moet ik dan aanvaarden, dat dit innerlijke Rembrandts zijn?”

„Nu ga je naar het overdrijven. Dat heeft niets te betekenen. Ik ben ook niet van plan om ruzie met je te maken over dit leven. Ik zeg je waar het om gaat, ik geef je mijn eerlijk voelen en denken. Maar jullie zullen het wel zien. Dit zijn innerlijke conflicten, Hans. Dat kleurtje hier en daar, zijn zorgwekkende allures, angstaanjagend gekerm is het. Het slaat hem, het kraakt hem, het wort het leven. Dit zijn innerlijke conflicten waarvan jullie het leven niet zien. Dit zijn werelden voor René. Jullie zien deze strepen en al dit gekladder vanuit het normale, niet vanuit het abnormale.”

„Het is, Frederik, alsof je om ellende vraagt, hoe heb ik het met je?”

„Ik vraag niet om ellende, Karel, maar ik zet geen paraplu op als het niet regent. Ik waarschuw.”

„Waardoor, Frederik? Vertel op, door wat?” wil Karel weten.

„Ik zeg je al, zie je dan niets? Ik heb er een boek voor nodig, ik moet jaren terug om het je te verklaren. En dan ben ik er nog niet. Door dit stomme

paaltje, dit hier. Je ziet het, dit is 'n hekje, en op dat hekje een figuurtje, dat figuurtje hangt er bovenop, nietwaar?"

„Als je het zó uitlegt, ja, maar het zijn eigenlijk maar krassen.”

„Goed, ook al zijn het krassen, ik zeg je, diezelfde krassen voeren hem over enkele dagen al naar ginds terug. Ik zeg het je nu maar, dan ben je voorbereid. Dit geluk was slechts tijdelijk. We mogen het doel van dit leven niet vergeten. René zou even tot ons terugkeren, doch dan moet de jongen weer weg. Natuurlijk, als het zo blijft, hoeft hij vanzelfsprekend niet te gaan. Maar dit blijft niet zo. Deze tekeningen hebben die waarheid naar voren gebracht. Datzelfde streepje is een wereld voor René, zeg ik je nogmaals en kunnen jullie niet begrijpen, zó diep is je psychologie nog niet, Hans, ook al ben je de knapste man van de wereld. Dat van jou heeft voor dit leven geen cent te betekenen.

Laat hem begaan. Wanneer je hem dit gedoe afneemt, staat het huis op stelten. Hij moet iets hebben, waardoor hij zich uitleeft of er komt een innerlijke opstand.”

„Door wat hebben deze dingen met de Sonja's te maken, Frederik?"

„Omdat hier, Hans ... luister nu goed ... de narcose of de hypnose omgevoerd wordt tot kunst. Wat Sonja en oude Piet door hypnose ondergingen en wij uit die levens kregen, gooit René op het papier. Snap je nu waarheen ik wil?"

„Merkwaardig ... Frederik.”

„Dat zeg je nu, maar je meent het niet. Ik zeg je, de moeite waard om erover na te denken.”

„Kun je hem dan niet in slaap brengen?"

„Ook dat is mogelijk.”

„Doe het dan!"

„Wat zou jij doen, Hans?"

„Ik zou er onmiddellijk aan beginnen, althans als hij wildheid vertoont.”

„Zo. En jij, Karel?"

„Ik zou doen zoals Hans het voelt. Slapen laten en orde brengen in het onderbewustzijn.”

„Zie je, dat zijn jullie nu als geleerden. Wat wil je beginnen, als je gaat roeren in grond, waarin je zo-even het zaad hebt gelegd? Dacht je het volgend jaar vruchten te zien? Als je een ei onder een kip legt en je haalt elke dag dat eitje onder het dier vandaan en je legt het ergens neer, waar géén warmte is, wat komt er op de wereld? Verrotting, maar geen nieuw leven.”

„Wat wil je hiermee zeggen, Frederik?" vraagt Hans.

„Dat je iets wat het groei- en bloeiproces nog moet beleven en dus niet volwassen is, nimmer dagbewustzijn kunt schenken, omdat dit leven, dat

denken en voelen nog moet ontwaken. Wanneer je bij René de slaap toepast, vermoord je het kind. Je smooit het leven, je grijpt ergens op in, wat nog leven, nog gróeien moet. Het volwassen bewustzijn voert je naar de volwassen persoonlijkheid. Voel je dan niet, Hans, dat je met hypnose op kinderen in zo'n toestand niets bereiken kunt? Dát, wat nog diep in het leven ligt en nog moet ontwaken, zie ik als in de winter voor de natuur in de boom, maar niet erbuiten. Wil jij als psycholoog dat leven naar buiten halen en het een plaats geven in deze koude natuur? Hans, dit gaat boven je gevoel, kom er maar eerlijk voor uit of je denkt dat ik in de ruimte zwam. Maar zo is het! Hier valt niets te hypnotiseren, hier is niets te doen, omdat je nu het leven stoort! Dat is goed voor volwassenen, niet voor kinderen! Ik zeg je echter, wat wij bij oude Piet, Sonja en bij vele anderen kunnen bereiken, dátzelfde manifesteert zich hier door gekras. Ik weet wel, dat van René is heel iets anders, de stoffelijke reactie echter is een verschijnsel, zijn deze kleurtjes, zijn ook die nietszeggende tekeningen.”

„Wat moeten wij dan doen, Frederik?” vraagt Erica.

„Niets, mijn kind, niets, wij wachten rustig af. Hans vond hem immers puik. Ik niet, ik vind hem vandaag al beroerd!”

„Je ziet het te somber in, Frederik.”

„Hoor die Karel toch. Ik kijk nooit somber zei ik je al. Dat kun jij beter. Maar kijk hier. Bloemen ... ze lijken op bloemen, maar ze zijn het niet. Wat zijn het dan? Voelen jullie wat het is?”

„Wat is het, Frederik.”

„Dit zijn graden van bewustzijn, Hans.”

„Wat zeg je?”

„Dat er in het Oosten of precies in het midden van deze wereld een piramide staat. Ken je dat ding niet, Hans?”

Karel, Erica, Anna, alle drie kijken me aan. Hans vraagt:

„Ben je geprikkeld, Frederik?”

„Já, en juist door jou. Jullie kunnen nooit iets aanvaarden. Je zou je, als je niet wist dat je toch niets bereikt. Zie je, ik erger me al niet meer. Ik ging daar vroeger nooit op in, omdat ik jullie voor wonderbaarlijke lieden hield. Maar ik weet nu, dat je zo „unheimisch” bent, zó abnormaal, dat ik er lust in krijg je urenlang om je oren te futselen. Jullie vergeten je eigen stomme dingen. Je vergeet bijvoorbeeld, dat je mensen voor krankzinnig verklaart, die zo gezond zijn als iets. Dat vergeten jullie allemaal. Je legt het gewoon naast je neer en hoepelt verder. Dat prikkelt 'n normaal mens. Ik ben het alweer vergeten, ik vlieg er ook niet meer in. Ik zeg je echter: van deze psychologie weten jullie de ballen. Nu vind ik het 'n machtig mooi woord, want je loopt je niet één keer tegen dezelfde steen te pletter, maar duizendmaal.

Dit zijn graden van bewustzijn. En die graden van bewustzijn, die voor jou net bloemen zijn, tekent René Wolff, een gek kind, maar dat zie je niet. Jij staat nu met je professorenbenen bovenop het lijk en je voelt het niet. Dit, Hans, is één van de verschijnselen. Zei ik je niet, dat ze er zijn en dat ze er niet zijn? Zo voelde Erica zich ook, vandaag was zij er en morgen was zij er juist niet. Ze stond voor je en ze wandelde op straat. Zij beleefde lijf-aan-lijf-gepraat, waarvan Stein 'n innerlijke beroerte kreeg en haar voor de „Universiteits”-raad bracht, zodat deze familie over de straat ging. Zó zijn jullie, ik neem je niet meer, ik kots van je geleerdheid! Maar dat wil niet zeggen, Hans, dat ook ik me stoot aan diezelfde stenen. Ik bedoel het dus goed. Mij gaat het om je ongelovige-thomassen-snuut. Vandaag heb ik je en morgen ben ik je weer kwijt. Karel is veranderd. Nú staat hij weer naast je. Gisteren verklaarde ik hem wonderen, ook hij is ze alweer vergeten. Vandaag 'n vriend, morgen een vreemde voor je, alléén, omdat mijnheer dokter is! En zo zijn jullie altijd!

Ik zeg je, volgens mijn aanvoelen dus, Hans, deze scherpe rode kleuren en dit harde groen, zijn voor hem bewustzijnsgraden, werelden zijn het, waarmee zijn leven te maken heeft. Het kind leeft er zich door uit. Het leven reageert áf en dat is al genezing. Hier wordt afgereageerd, een medicijn voor hem en voor zijn ziel. Wat Sonja kapotmaakte, oude Piet verwoestte, reageert zich hier, volgens natuurlijke wetten, volkomen rustig áf! Wat wij bij hen door hypnose ontvingen, komt hier vanzelf! Deze scherpe kleuren Hans, Karel, vol rood en hard geel, vlamvend zijn ze, is straks narigheid! Dit zijn karaktereigenschappen. Deze blauwe kleuren behoren tot zijn aparte slaap. Zijn droomwereld, zijn oneindigheid. Hierin zie ik de overgangsjaren als je het me vragen zou, en niets anders!”

„Wil je mijn eerlijke antwoord, Frederik?”

„Gaarne, Hans.”

„Je slaat er maar 'n slag naar. Ik kan met de beste gevoelens er niet van maken wat jij ziet. Eerlijk, Frederik, ik heb heilig ontzag voor je kennis van zaken, dit gaat te ver!”

„Maar voelen jullie dan niet, dat dit leven diep zwart is geweest? En dat wij nu reeds kleurtjes krijgen voor licht en warmte? Weet je niet, dat wij met hel en duivel hadden te maken? Moeten wij niet dankbaar zijn, dat het goed gaat?”

„Wie gooit er roet in het eten, Frederik, jij immers?”

„Dat dacht je, ik ben niet van plan, zei ik je al, om Erica, Karel of Anna het leven zuur te maken. Dat deed ik nog nooit! Nú vecht ik tegen je faculteit. Onze gesprekken krijgen straks diepe betekenis. Het is het gevecht van 'n leek tegenover héél je geleerdheid. Ik ben mijn weddenschap nog niet

vergeten, Hans. Ik heb 'm nog niet gewonnen, maar dat komt nog. Indien we het leven behouden en wij allen dit mogen beleven, zal je het zien ook! Ik leg thans bewuste fundamenten. Ik laat me door jullie niet meer belazeren, ik ga tegen je in! Dat is alles!

Kan dit kind er meer van maken dan er in zijn bewustzijn leeft? Néé! Maar straks, Hans, straks, wanneer dit leven ontwaakt, wat dan?"

„Ik moet het eerst zien.”

„Ik ook, maar ik zie het nu al! Dan slaat hij je met wonderen.”

„Dus toch, ondanks álles nog 'n geestelijk wonderkind, Frederik?"

„Ondanks álles, já! Ja, je zult het beleven!"

Karel en Hans gaan naar boven, naar het kind, wij blijven beneden. Erica voelt er niets voor. Karel doet wat hij meent te moeten doen. Wat de geleerden willen is mij een raadsel. Tóch volg ik de heren in gedachten. Ze zijn minstens een kwartier weg. Wat veronderstelt de professor. Ik vind Hans veranderd, nu hij het hoogste voor zijn leven heeft bereikt. Nog erg jong en dan reeds op die universele trap, maar een hoogte, die niets te betekenen heeft, indien het om bovennatuurlijke verschijnselen gaat. Daar heb je ze. Aan de ogen en de maskers zie ik, dat de heren in een wetenschappelijk gesprek waren gewikkeld. Ze zitten even, gebroei is het, je kunt de wetenschappelijke kunst snijden. Het is al net als sigarenrook, zo stinkt het. Ik moet opletten, ik ga voelen, thans gaat het hard tegen hard, de éne universiteit tegen 'n andere, die voor hen geen betekenis heeft. Grootse wetenschap tegen bloemperkenwijsheid ... een vergelijking, die je moet voelen, of je snapt er niets van, doch die spreekwoordelijk is. Voor mij bijkans 'n begrip geworden. Ik haal het uit de straatgoten, zij krijgen het kunstig opgedist. En nog weten ze het niet. Ook Erica voelt, dat er wat broeit. Anna is geen seconde de kamer uit. Wat is het? Moet de geleerde eerst niet even kuchen? Moet je geen glaasje water, professor? Heb je de papieren in orde? Zit je dasje goed? Breek je je nek niet over de drempel? Heeft de portier je goedmorgen toegewenst? Of sta je vanavond voor een innerlijke operatie? Wát is het? En daar heb je het.

„Is het niet mogelijk, Frederik, dat René onder je invloed gekomen is?"

Vlammend vuur vanuit Erica en Anna, zoetsappigheid straalt ons vanuit Karel tegemoet, de geleerden zijn het volkomen eens.

„Wat?!" vraagt Erica. „Wat willen jullie nu? René onder invloed van Frederik? Willen jullie ruzie hebben? Willen jullie Frederik aanvallen? Willen jullie ...” Verder komt ze niet, Karel remt haar af.

„Koest maar ... Wij willen alleen wat praten. Er is niets aan de hand. Geduld.”

Hans vraagt:

„Wat denk je, Frederik? Is dat mogelijk?"

„Zoek dat zelf maar uit. Ik heb geen woorden voor je.”

„Het is maar een vraag, Frederik,” verzekert Karel.

„Zó, gezoek is het.”

„Wij kunnen aanvaarden, dat er beïnvloeding mogelijk is. Het leven, zeg je zelf, zuigt gevoelens in zich op. En jij zoekt naar al deze dingen. Het spreekt vanzelf, dat een gevoelig kind ook jouw gevoelens in zich opzuigt. Het is mogelijk. We stellen toch alleen maar een onderzoek in?”

„En je vindt de jongen zo goed, Hans. Je hebt je bij voorbaat al gewonnen gegeven. Wat wil je eigenlijk met dit onderzoek beginnen?”

Het gesprek smooit zich vanzelf. Karel en Hans praten buiten. Wij hebben het over heel andere dingen. Hans is geleerder dan ooit. „Maar dat moet hij weten,” zegt Erica, „van mijn kind blijft hij af.”

Ik denk over alles na. Als Karel terugkeert, lig ik al op bed. Hier broeit iets, Hans wil iets. Ik groei hem over het hoofd? Onzin. Maar dat hij Karel nog kan beïnvloeden is mij een raadsel.

Ik schrijf nog neer:

Op geleerden kun je nooit aan. Ze zijn nimmer te vertrouwen. Nimmer kun je aan een vriendschap beginnen. Als je denkt dat je hen hebt, ben je ze precies kwijt! Ik weet het wel: een leek blijft een leek. Ze aanvaarden niets! Ze mogen het niet doen, maar wij hebben bewijzen. Hans heeft moeten vaststellen, dat er door hypnose veel te bereiken is. Hij heeft mij zien werken, hijzelf is er niet toe gekomen, zijn levenswil werkt averechts verkeerd. Maar ook dat gelooft de geleerde niet. En nu opnieuw gezoek om mij de das om te doen. Laat komen wat komt ... ik ga thans slapen!

Renétje is de volgende morgen wild. Anna vliegt mijn kamer binnen en zegt: „Frederik, de poppen zijn weer aan het dansen. Mijn God toch, wat 'n ellende weer.”

Ik vlieg naar zijn kamer. De jongen staat in zijn bedje, rechtop en gaat tekeer als een wildeman. Hij schreeuwt, hij wil praten, maar hij stikt door z'n bruisende instelling. Het schuim staat op zijn mond. En jawel, een kopje vliegt langs mijn hoofd.

Karel komt al aangevlogen, Erica achter hem aan. Karel vliegt terug naar z'n heiligdom en wil hem 'n spuitje geven. Erica is als 'n wilde kat en slaat het ding uit zijn hand. Intussen heb ik mijn wil ingesteld, maar ik kan niets beginnen, René's leven reageert niet. Ik krijg hem te pakken, de jongen is als een grote kerel zo sterk. Enige minuten later ligt hij onder het spanlaken. Hij spuwt ons tegemoet, de ogen staan wild, dit is geen kind meer. Jammer?

Karel raapt al die prullen bij elkaar en verscheurt de rommel. Hij laat mij weten:

„Als er weer iets gekocht moet worden, Frederik, dan ben ik er ook nog.”

„Merci, Karel, ik zal het heus niet vergeten. Je wordt hartelijk bedankt.”

„Bedankt? De narigheid komt door dat vervloekte geteken, Frederik! Zie je dat dan niet?”

„Meen je dat, Karel?”

„Of ik dat meen?! Denk je dat ik mijn kind hartstikke gek wil hebben?”

Karel is niet te bereiken. Erica zegt:

„Begin je weer? Laat jij je beïnvloeden door de prof? Ik zal je eens wat zeggen, Karel. Steek geen hand uit naar m'n kind, of ik worg je. Die ploegbaas gaat de deur uit. Kom nóg eens met dat varken aangesjouwd, ik jaag hem de deur uit.”

En tot mij:

„Kom Frederik, geen zorgen, wij staan achter je.”

Karel heeft de duivel in. Hij smeert hem. Het machtige geluk van enkele dagen terug is opgelost. Andere maskers kwamen ervoor in de plaats. En dat door één prof! Ik ga naar mijn kamer en schrijf in het logboek:

Wat gisteren nog geluk betekende, is vandaag ruzie! En dat door één mens! En juist 'n mens, waarvan je hoopte, dat de ziel ervan begrip voelde voor „seelische” openbaring. Je kunt het in je eigen taal niet zo zeggen, omdat je onmiddellijk voor het woord „geestelijk” staat, dat wij niet kennen. „Seelisch” ... het klinkt beter en het zegt meer, maar dat heeft voor Hans geen diepte. Hans scheurt ons uit elkaar en Karel vliegt er weer in ook. Ik ben benieuwd waar dit schip stranden zal. Ik heb echter gelijk gekregen, ik zag het aan het geteken. Ik wist het van tevoren. Ik laat hem begaan, dat afreageren zegt Hans en Karel niets. En tóch, hierdoor, wij zullen dat later weer moeten beamen, ontwikkelt zich het leven. Ik begrijp niet, dat Hans dit niet kan aanvaarden. Het is zo duidelijk mogelijk. Er is niets anders. Het is zo duidelijk, omdat de natuur hier spreekt en een eigen weg zoekt. Het ergst van alles is, dat de jongen weer terug moet. Wij raken dit leven weer kwijt. Ik moet ophouden, Erica en Anna hebben mij nodig. Ik hoor haar voetstap.

„Wat denk je, Frederik?”

„Maak je geen zorgen, Erica. Eén ding: ik vind niet goed, dat Hans en zijn soort thans knoeien. Hans en Karel halen er professor Volt bij. Je zult het zien. Hans heeft daar zijn studie volmaakt gezien, maar hij valt in een sloot. Karel begrijp ik niet. Maak je geen zorgen, kind. Natuurlijk, wij raken hem weer even kwijt, maar we waren er nog niet. We zitten nu in die woestijnstormen. We hebben dorst! We hebben echter een gids, Erica, die de weg kent. Géén zorgen dus. Alles komt weer in orde. Jij ook, Anna. Geen angst ... geen zorgen, dat zweer ik je, ik krijg gelijk. Ik kén die tekeningen, ó zo goed. Later zul je er alles over lezen. Ik zal de fundamenten beschrijven. Ziekelijk zijn ze niet. Maar géén wetenschappelijk geknoei met Renétje! Wanneer ze

proefkonijnen nodig hebben, zoeken ze die maar ergens anders. Ik wil je geenszins overhalen, Erica, maar ik vraag je, gebruik je gezond verstand. Hans is nu té geleerd voor ons en hij wil revanche hebben. Hij wil niet onder mijn masker door het leven gaan. Ik ben hem over het hoofd gegroeid en dat duldt hij niet. Ik moet kapot! Hij wil gelijk hebben en als dat er is, bezit Hans z'n ontzag. Maar dat gaat ten koste van René. Alles is nu mogelijk. Ik heb René beïnvloed. Wat ik voor jaren in het logboek schreef, zien wij thans bewaarheid. Ik ben dus voorbereid! Jullie zijn het ook. Karel zijn we even kwijt, maar ook dat komt wel in orde. Ik geef je mijn heilige verzekering, Erica, indien het moet, ga ik weg!"

„Dát nooit, Frederik. Als je maar weet, wij gaan met je mee.”

„Dat is prachtig, maar jij hebt je eigen taak af te maken.”

„Doet er niet toe ... Ik ga mee en Anna ook. Ook al moet ik met veters lopen, ik gá mee. Dan kan Karel me gestolen worden. Je weet wie en hoe ik ben! Ik laat je niet vertrappen. Je vriendschap is me meer waard dan álles. Ik laat Karel er voor alleen. Zegt het je niets?”

„Ik ben je dankbaar, Erica. Maar is dat nu noodzakelijk? Moeten wij, die jarenlang aan elkaar hebben gewerkt, een band verscheuren? Ik ga en als ik ga, zal je rust en vrede hebben. Ik weet zeker, Karel houdt het geen dag zonder ons uit. Ik ken hem. Hans is het! Ik zal hem en Hans straks de bewijzen geven. Wacht maar, Erica, wij beleven nog een ander leven, een andere tijd. Ik heb het volste vertrouwen. Dit komt in orde.”

„Géén Hans aan Renétje's lichaam, Frederik. Kóm, we gaan kijken hoe het met ons kind is.”

„Dag lieverd ... dag Renétje ... dag klein mensenkind? Hoe is het? Ben je nog kwaad op Oom Frederik? Renétje, Renétje ... Kijk me eens in m'n ogen?”

Het kind vraagt me om hulp. Maar er is iets, wat ik niet onder controle krijg. En dat weet ik. Ik ken dat. „Het is de winter, Renétje ... Hieraan kan geen mens iets veranderen, je bent ervoor ingeslapen. Ik kan dat niet bereiken, ik kan dat niet in mijn leven optrekken, dat moet groeien en ontwaken. Het lééft in het menselijke „sperma” en komt straks, als het leven groot is, tot groei en bloei. Juist, Renétje, maar dan heet het „kanker”, of tbc; ziekten zijn het. Zó ben jij nu nog niet te helpen. Hypnose is voor een jong leven afbraak, het is het smoren van het leven, het is het hoofd in elkaar timmeren. Het is het zaadje vernietigen, dat wij gisteren in de grond hebben gestopt.”

Erica en Anna horen wat ik hardop tegen René zeg. Het kind is rustiger geworden. Erica zegt:

„Ik geloof je, Frederik. Ik neem dat onmiddellijk aan. En jij, Anna?”

„Ik ook, het moet wakker worden.”

„Juist, wakker moet het worden, groeien moet het, ontwaken, evolueren

ook, eerst dan kun je een ziel in slaap brengen. Doe je het toch, want je ziet het is mogelijk, dan leg je dit leven stil. Dan uit zich het kind niet meer, dán is het hartstikke dood. Je smoort het! Je maakt nu disharmonie. Je geeft het geen gelegenheid om te ontknopen. Zag je die kleurtjes, Renétje? Zag je boeha niet? Zag je hem niet? En dacht je, Renétje, dat wij er niet zijn?”

„Lieverd toch!” hoor ik Erica zeggen, en dat is voor mij en René.

„Zie je Oom Frederik, Renétje?”

Geen antwoord, het kind ziet me niet. De dagbewuste ogen zijn uitgeschakeld. De ruiten zijn potdicht. Wat tot het dagbewustzijn behoort, is nu ingeslapen. Je zou hem maar martelen. Er is niets aan te doen, wij moeten dit proces overgeven. „Het kind ziet je niet, Erica, dit leven ligt nu ónder het normale, dáár leeft het, daar rust het uit, want er is toch weer ontspanning gekomen.”

René doet zijn ogen dicht, wij gaan naar beneden. Nu is het weer praten. Nu zitten we weer tot aan onze halzen in de ellende. We hebben er niet aan gedacht, maar zó is het. Het leven gaat verder, het ontwaakt, groeit op. Dit nu is veelzeggend, maar wij volwassenen kennen er de wetten nog niet van. Het is woordelijk waarachtig, je staat ervoor en je staat erachter en ernaast. Wat ik daar bij Hans zag, zie ik nu hier bij René terug. Er was daar een vrouw, die zich héél de dag oppoetste ... als 'n kat zat te strelen, af te likken. Ze had schoonheidsfantasie? Ze was het tenminste volgens mij ... Hans denkt er anders over, besmet! En dat zag ik nu astraal. Ik wilde er nog niet over nadenken, omdat ik er geen bewijzen voor had. Maar de vrouw heeft men moeten opsluiten, omdat ze tien uur op de dag bezig was zichzelf te reinigen, te bewassen. Ze knoeide met water, héél de dag, dag in dag uit hetzelfde lied, maar men begreep het niet. Totdat ze wat wild werd en moest ze van huis verwisselen. Wat is het? Waardoor ontstaat zo'n schoonheidskuur? Je had er Hans over moeten horen. Ik heb er nog geen bewijzen voor, maar ik ga denken aan „geestelijke besmetting”! Een demon zit er in die levensaura. En dat voelt de ziel. De ziel als mens begint zich thans te wassen en blijft dat doen, maar er is geen einde. Zo wassen zich duizenden het krankzinnigen-gesticht in. Die onnatuurlijke schoonheid maakt de ziel kapot. De mensen van dat vrouwelijke wezen begrepen het niet, de dokter gooide er maar naar. Ik zeg tegen mezelf: dit is nu „astrale pest, astrale beïnvloeding”, de ziel als vrouw wil dat vieze gedoe kwijt. Ik zeg u eerlijk: ik kon niet achter dat masker kijken. Ik heb er geen bewijzen voor, maar die bewijzen krijg ik nog wel. Ik zei al eerder, dat ik geen stap te ver zou gaan! Maar ik laat me door géén Hans, door geen professor Volt, door geen Karel belachelijk maken, ik ga thans aan een gevecht beginnen, waarvan wij allen plezier zullen hebben. Bij Renétje is het niet anders.

Wat je bij die vrouwen ziet als pogingen zich schoon te wassen, zie ik hier als zijn ... boehá! Die smeerlap is het, die dit leven naar beneden trekt. Ik heb het gezien. Die poppetjes zijn voor de geleerden geen cent waard, maar het zijn mijn bewijzen, het is het leven van René! Maar dat zeg ik hun nog niet! Zij maken er toch grabbelende nootjes van. Ze maken er sintnicolaas van, een leek speelt voor geleerde. Goed, neem ik aan, maar het oude Egypte is er ook nog. Mohammed is er ook nog! Méér van mijn vrienden, die zichzelf hebben gegeven. Ik roep hen tot me! Ze moeten mij van daaruit bijstaan? Ik heb ze nu nog niet nodig. Indien ik hen nodig heb, krijg ik hun volle medewerking. Nú staat het Oosten op het nuchtere Westen ingesteld. Ik groet u, mijn Sultan, ik ben al bezig. Fijn, hè, dat 'n mens iets voor zichzelf kan behouden of van alles, de heiligste zaken, maken ze rommel. Ze verderven en bederven alles. Ik sta scherp, ik heb mijn ijzers laten opvijzelen, ze mogen komen! Kom gerust, ik ben „ziende” geworden. Ik ga een weg, die mij en wie me volgen wil, regelrecht dóór de Piramide van Gizeh leidt. Je mag gerust op de rug van je kameel blijven zitten, je hoeft er niet voor te lopen, ik leg het in je handjes! Je krijgt het opgedist, zoals je het nog niet hebt gezien! Máár, koppen omlaag! Maskers af! Maskers áf! Wat wil je?

Die boehá is een man? Ik geloof het en ik geloof het niet! Ik zag hem wel als een vent, als 'n duiveltje, maar dat is de stoffelijke verschijning, de ziel uit zich door die verschijnselen en wij zien dat kereltje. Maar het is geloof ik anders en véél natuurlijker. Ik ga daar straks over nadenken, als we Renétje, hoe vreselijk ook, weer hebben weggebracht. Jammer! Jammer! Hoe jammer toch, Erica, Anna, maar wij moeten geduld hebben! Later zeg je, hoe zát alles toch in elkaar. Als een blokkendoos werden de verschijnselen naast elkaar gelegd en dan zien wij dat landschap met al die watervallen voor ons leven. Nú kun je er jezelf in zien. Thans hebben menselijke kletspraatjes geen betekenis meer. Nú is álles bovennatuurlijk, omdat elke gedachte een ruimte draagt en te vertegenwoordigen heeft! Zag je dat masker?

Ik ga omhoog en leg al deze gedachten vast. Wij mensen kunnen er niets aan veranderen. Wij kunnen lege briefjes indienen, maar daarachter leeft de werkelijkheid, of er was nimmer een Petrus en is dat hanengekraai waar de mensen zich zó druk om maken kletspraat! Verzinsels zijn het dan. Maar wil je mij wijsmaken, dat Christus níet op aarde heeft geleefd? Moeten wij dat, zoals door vele sukkels van geleerden wordt aangenomen, aanvaarden als 'n Jeruzalemse legende? Dat zouden ze wel willen! Maar dat bestaat niet! Hij wás er en daarvoor zullen we vechten! Ik tenminste op mijn eigen houtje en zij door hun verdorven voetstukken!? O, Mohammed, ik ga begrijpen waarom jij het zo moeilijk had, trouwens allen, die iets voor deze vooruitgang hebben kúnnen doen. Een geleerde is 'n schaap met menselijke voelhorens!

Zag je dit masker ook?

Karel is nog niet veranderd. Hij is hels! Hans is het nu en professor Volt. Ze stellen een onderzoek in. Vanmiddag komen de heren al. Wij zijn nieuwsgierig. Erica zegt: ze mogen doen wat ze willen, maar tot hier en niet verder. Zij is met Anna tezamen sterk! Ze weten wat ze willen! Ze komen er rond voor uit. Ik ga mijn eigen weg. Ik kan niets doen. Karel heeft over zijn vlees en bloed te beslissen.

Ze zijn geweest! Renétje kreeg geen spuitjes, omdat Erica als een wilde tekeer ging. Zij heeft de geleerden de deur gewezen. Karel vloog haar bijna aan, maar Anna stond voor de bruant. Dán over mijn lijk. Dat is wel zo oud als de weg van Kralingen, maar Karel schrok toch even. De geleerden wisten met zichzelf geen raad. Ze deden minachtend. Volt wilde nog even met mij praten, Erica gaf mij de raad geen woord tegen dat gespuis te zeggen. Ik vond het wel goed en mijnheer vroeg:

„Bent u zeker van uzelf ... is het uitgesloten, dat uw wil op het kind is overgegaan!” Hij maakte het anders, maar ik begreep hem. Ik zei dit:

„Bent u de geleerde of ben ik het?”

„Ik vraag u iets, u kunt mij toch antwoorden?”

„Ik praat alléén tegen mijnheer Wolff. Indien Wolff zegt, dat ik praten moet, ben ik bereid.”

Volt gaat weg en keert met Karel terug. Ze willen van mij iets weten. Volt bindt wat in, Karel is als 'n grote kwajongen. Ze zullen vanavond terugkomen, dan is Hans er ook bij. Ik vind het goed. Maar Erica zegt:

„Wat voor brutale honden zijn het toch, Frederik! Je zegt geen woord tegen die honden. Karel krijg ik nog wel.”

Maar Karel is nu niet te vangen, ook Karel'tje zijn we kwijt. Even maar, geloof ik, omdat ik niet kan geloven in die afbraak. Maar mensen blijven mensen, blijven kuddedieren, blijven vreemdsoortige wezens! Je hebt ze vandaag en morgen?

En Renétje is rustiger geworden, maar onder het spanlaken. Als we dit wilde leven bevrijden, bijt het je. En dat mag toch niet. We praten niet, we denken. Vanavond een gevecht op leven en dood? Ik geloof het niet. Ik denk eerder, dat dit met 'n sisser afloopt. Ik weet trouwens niet wat ik zal zeggen. Ik weet niet, waar ik aan beginnen moet. De geleerden willen mij vermorzelen en daar helpt Karel aan mee? Ik geloof het nu. Zál ik dan toch nog op reis gaan? Ik krijg gevoelens! Ik krijg ideeën. Ik sta ervoor open. Als ook dat nog moet, Karel? Góéd, ik ben tot alles in staat! Maar dan zul je op je blote knieën tot me moeten komen, je zult je hart op een schaal'tje moeten leggen of ik geloof je niet meer. Bij mij, Karel, sterft er iets. Tot zover kun je gaan, want dán kan ik er zelf niets meer aan doen. Ik ga nooit uit mezelf hier weg.

Ik verlies nóóit vrienden! Nóóit! Zij houden het bij mij niet uit, dát is het, omdat steeds weer mijn leven te zwaar, te moeilijk voor hen is, omdat ze te beroerd zijn aan een leven voor later te beginnen! Stik voor mijn part ... bást ...! Ik ben nog nooit zo ruw geweest, maar dan hadden jullie deze woorden ook niet in ons volmaakte geschrift moeten plaatsnemen. Ik vind het doodeenvoudig, ik gun je geen dood, je kunt toch niet barsten ... Ik zeg eigenlijk iets, dat geen verantwoording nodig heeft. Ik zou nét zo goed met viooltjes kunnen schermen, maar die „heilige verzekering” hebben zij nog niet verdiend!

René blijft rustig. Hij heeft iets gegeten. Ik mag niet bij hem komen van Karel. Hij wil een zuiver onderzoek. Mooi is dat. Maar als hij even weg is, trekken de vrouwen (me) mee naar óns kind.

„Dag lieverd?”

Wat we niet verwachten – zo gaat ’t altijd met ons kind – komt er nu.

„Moet ik weer weg, Oom Frederik? Ik was juist zo lekker bezig.”

Wéér bewustzijn! Als dat ook van mij komt, door mij gekomen is, behoef ik me toch nog niet te laten brandstapelen. Het is voor ons, alsof hij ons helpen wil. Vanmorgen een wildeman, hartstikke gek, nú weer volkomen rustig en gezond ook nog. Laat de heren maar komen. Ik zeg:

„Zie je, René, je moet weten, daarginds ging het ó zo goed. Je moet nog even naar je vriendjes terug. En, René, zijn wij niet bij je? Wachten wij niet op je? Denken wij niet aan je? Als je straks terugkomt, Renétje, dan kopen we grote doeken. En dan ga ik je helpen.”

„Já, hè, Oom Frederik? En gaan wij dan naar álle mooie schilderijen kijken? En zul je dat niet vergeten, Oom Frederik? En krijg ik ook mooie dingen op mijn kamer?”

Erica zegt: „Mijn lieverd toch. Jij krijgt van ons een eigen museum!”

„Heus, moeder? Heus ... doe je dan net als boeha, gooi je er mij dan weer uit? Vader is ’n rotzak! Vader is ’n rotzak, Oom Frederik. Bah, ik kots van Vader. Ik zal hem wel krijgen. Ik zal hem met poep insmeren.”

Hij spuwt naar zijn vader.

„Foei,” zegt Erica, „Vader is lief.”

„Lieg je, Moeder, Vader is ’n rose daaltje!”

„Zie je,” zegt Erica, „die spreken nu over beïnvloeding. Dit had mijnheer moeten horen. Wanneer ze leren kunnen, zijn ze er niet. Mijn hemel, wat een genade toch.” En tot René:

„Jij gaat nog even weg, hè, jongen? Hier zullen wij alles voor je bewaren. Anna, Frederik en ik kopen mooie schilderijen voor je. Maar je mag niets van je vader zeggen, vader meent het goed met je. En als je terugkomt, dan is alles goed. Is het niet zo, Renétje?”

„Ja, Moeder. Ja, mormel ... já, loeder! Stik maar ...!! Barsten kun je.”

Hij draait zich om en wil niets meer van ons weten. Ik trek me de haren uit m'n hoofd. Ik ga aan beïnvloeding denken, ik moet hier een tijd weg, het kind zuigt je volkomen leeg, de geleerden hebben gelijk. Maar géén seconde later denk ik er alweer anders over. Dat hoort erbij, óók het andere! Alles bij elkaar is een bovennatuurlijke hutspot! En wij eten ervan, doch het smaakt niet. Karel is er ziek door geworden. Wat zal deze dag ons brengen?

Hans, Volt, Karel, Erica – en Anna wilde er niet bij zijn – zitten op hete kolen, het gesprek is al begonnen. Het laatste bedrijf zijn we ingegaan, maskers gaan af? Maskers zijn zojuist opgepoetst en opgezet! Hans bezit nu 'n vooreeuws masker, Karel niet zo droevig slecht en verfrommeld, maar veel zaaks is het niet. Die Volt is net 'n levend lijk! Die man komt uit Groningen. Er loopt een instinct over dat gelaat, dat mij koud aandoet. Als je hem een zak op zijn schouders hangt, met wat prullen erin, een oud versleten pak aan en dan de straat op trapt, is hij de man die zaken doet op straat en langs de deuren. En dát is professor geworden en doet met Hans aan psychologie. Ze apen de vorigen maar na! Meer is er niet en nú voor de rechtbank. Kom maar, edelachtbaren ... Voorkom narigheid ... De hemelpoorten zijn thans geopend!

Volt zegt: „Wij zijn tot overeenstemming gekomen ... Uw aanwezigheid is de onherroepelijke ondergang van dit leven.”

„Wát willen de heren? Wat willen de geleerden? Karel, jij vindt dat goed? Mijn huis uit, gespuis ... Mijn huis uit.”

Karel redt de situatie. Ik kijk Erica aan. Ze begrijpt me, nog even afwachten, geef ik haar. Erica vliegt even weg. Ik weet waarheen ze gaat. Anna zal haar vertellen hoe het moet. Straks kan ze zichzelf vergeten zoveel ze wil, nú nog even geduld. Daar zit ze en wacht af. Sorry ... zegt ze, maar ik ben moeder. Volt kan dat beamen. Ik vraag niets, maar Hans vraagt iets:

„Hoe denk jij erover, Frederik?”

„Hoe ik hierover denk, heren? Nogal duidelijk. Ik leg mij volkomen neer bij dát, wat de heren denken en er zich van voorstellen. Ik geloof zeer zeker aan beïnvloeding, omdat een kind alles van de grote mensen leert. Zeer juist!”

„Maar wat nu?” wil Hans weten.

„Wat nu? Hoe kan ik die beïnvloeding voorkomen, ik bedoel: hoe wil ik hier verandering in brengen, nú het zover is? Ik gá, natuurlijk, ik ga hier weg, ik ben morgen al weg. Voorzeker een goed besluit. Vanzelfsprekend, ik moet u mijn verontschuldiging aanbieden. Jammer, waarom heeft Karel mij dit niet veel eerder laten weten? Jammer, professor, maar ik ben schuldig, hier behoef ik niets tegen te doen, hoogstwaarschijnlijk zijn de heren het met mij eens. Maar já, hoe komt 't kind weer tot rust?”

„Dat zijn mijn zaken!”

Karel zegt dit. Snijdend koud is het. Noordpoolachtig gedoe, je hebt er bontjassen voor nodig, maar de geleerden zijn het eens. Hans begint over geleerde stelsels te praten en die versta ik niet?? Ik gá dan maar ... want wat moet ik hier tegenin brengen? Erica wacht nog, ze is tijgerachtig. Ik moet rust hebben, rust!

Hans weet, wil hij met mij praten over al deze dingen, dan moet hij niet aankomen met geleerde termen. Ik sluit er mij volkomen voor af en ik heb er ook geen verstand van?? Ik heb voor deze zaken een eigen „terminologie” opgebouwd. En het is niet gek, je zegt er dezelfde dingen door en ze zijn véél duidelijker te begrijpen. Uit wat zij ervan maken word ik niet wijs. Hans begint nog en lokt me uit mijn tent, als hij vraagt:

„Je moet goed begrijpen, Frederik, Karel gaat het om René. Wij hebben een nieuwe weg gevonden, waardoor genezing mogelijk is.”

„Ik zeg je één ding, Hans. Moet ik je persoonlijkheid anders gaan zien? Goed dan ... Gisteren dacht mijnheer er anders over. Toen had ik mijn wedenschap gewonnen, nú zijn we ver van huis weg, vreemden, nu staat lekengepraat tegenover de „universiteits”-wetten. Ik vind dat goed. Wat wil je van mij weten?”

„De kern ligt bij jou, Frederik. Wij nemen aan, dat jij al die jaren het kind onder je invloed hebt gehad. Wij zeggen niet, dat dit bewust is geschied, dat weet je wel beter. Hier is een moordende afbraak vastgesteld, die jarenlang het dagbewustzijn heeft gesmoord. En die krachten, Frederik, zuigt het jonge leven in zich op. Is dat niet duidelijk genoeg? Is dit zo verkeerd?”

Karel doet geen mond open. Maar naast me zit Erica, die hem verscheuren kan. Zij wacht nog! Ik trek me natuurlijk in mijn schulp terug. Tegen zoveel ellendige praat kun je toch niet op. Ik ben nu eenmaal zo. Ik handel dan niet meer, ik verwerk het vanbinnen. Ik ben er bedroefd onder, pijn doet het mij! Ik ga geen paarden meer voor de zwijnen gooien! Maar hoe is het mogelijk. Die Karel toch, die arme Hans. Die Volt is 'n varken! Moet je die uitpuilende ogen zien. Die neus. Die mond! Een hooiwagen lijkt het. Zie die ellebogenstoom. Ik verwed er mijn hoofd onder, dat deze man over lijken gaat. Deze man heeft zijn hoogte gekregen door over lijken te gaan. Ik slinger hem mijn minachting toe. Kijk, hij wil zich achter zijn bril verstoppen. Zie je die slankheid? Zag je dat masker? Ik hoor wat hij denkt ... ik hoor:

„Vuile schoft ... ik zal je mijn huis uittrappen als je bij me mocht komen.” En dat vuile kwikstaartje, dat doodgewone insect, zit daar en kan mij wel vermoorden. Geef mij nu de „Ten Hove's” maar! Heb die kinderen nu maar lief! Geef hun alles ...! Ze vermoorden je tóch! Ik ga wel, geleerde heer ..., maar ook jij zult ééns op je blote knieën tot me komen en vergiffenis vragen.

Ik zeg je nu al: je kunt je vuile kletspraat opsturen tot Hem, die voor ons allen geboren en gestorven is. Dáár krijg ik gelijk! Hij weet, hoe ik ben! Hij weet wat ik heb gewild en wat ik heb gedaan! Hij weet van mij álles! Wat jullie ervan denken gaat mij niet aan. Slinger mij nu maar de straat over ... Zeg maar op je „universiteit”, dat een leek ’n kind krankzinnig heeft gemaakt. Zet mij maar achter tralies ... Ik kom tóch terug en ik krijg tóch gelijk!! In álles!

Schoften! Vuil gedoe! Ellendelingen! Beunhazen! Kale drukte! Grassprietjes! Dierlijk instinct! Vuiligheid! Váls gedoe! Bedrog! Leugenaars! Wil je over mijn lijk heen? God bewaar me! God weet wie ik ben! Ik ga voor Hem over én op de brandstapel! Maak me maar uit voor kwade genius! Ik zei dit alles lekker niet hardop. Foei toch!

Ze zitten daar en zeggen en zeggen niets. Wanneer Karel met zichzelf geen raad weet, grijpt hij onbeholpen naar een kistje sigaren.

„Merci, dichter ..., dokter, baantjesjager!!” ontvalt me, en ik voel, dat Renétje me helpt, „ik rook nooit! Néé hoor, ik rook nooit! Zou je wel willen. Hè?” Ik ga nu even door, ik zal hun diagnose versterken. Hans voelt al wat er komt en zij zullen er plezier van hebben ook nog!

„Ik niet, ik rook nooit! Dat dacht je maar. Nooit van die tierlantijnerij gehoord, professor? Zachtkens vliegt de wind over de bergen en maakt de geleerdheid van deze wereld kletsnat. Ik zeg tegen Van Buitenstein, houd je hoed vast. Maar wat doet de man, hij gooit me pardoes tegen de grond. Ik zál hem. Jullie dachten natuurlijk, dat ik hem ging vermoorden, hè? Niks vanaan. Ik zei, kom nou, we gaan lekker samen naar huis, we eten lekker.

Wat een weer, hè? Kom je ook bidden? Er is hulp nodig. Laat nú je mis lezen en doe koeachtig bewust, je krijgt dan inspiratie. Sla neer dat kreng. Gooi dit leven niet met sneeuwballen. Doe er stenen in en je weet wat je raak gooit.”

Ze zitten daar en denken: hartstikke gek. Karel krijgt een veelzeggend knikje van Volt! Ook Hans begrijpt het. Volkomen krankzinnig. En dat verongelukte leven heb je jarenlang in huis gehad? Als Volt nog iets zeggen wil, vliegt Erica op de man af, pakt het gevaarte bij het zwarte pak, scheurt het pandje volkomen tot in zijn nek open en trekt hem zo de deur uit. Karel wil dit voorkomen, maar die krijgt een gevoelige tik op zijn snuit. Anna staat voor Karel. Over haar lijk kun je gaan, Karel. En als Volt al bijna op straat ligt en Hans aan de beurt komt, staat de God van al het leven in ons midden, doch door de „majesteit” van ’n gek kind. En dat kind heeft een stok in handen? Een ijzeren pook is het. Het kind staat voor de eigen vader. Het kind roept om moeder. Erica heeft Volt de straat op gegooid, zij is alweer terug om Hans kennis te laten maken met gaatjes, straatgootjes ..., doch René neemt

Hans in bescherming en zegt:

„Die rotzak is het! Hij is het! Dat kreng is het! Dat vuile boeha-gedoe is het! Dáár, dáár, dáár!”

Hans dacht bescherming te krijgen. Maar René slaat hem plotseling tegen zijn kaak. Hans kreunt. Karel wil nu zijn zoon te lijf. Anna en Erica storten zich op dit levende instinct en slingeren hem waar hij wezen moet. Karel ploft in een stoel. Hans vliegt Volt achterna. Erica zegt:

„Je kunt terugkomen, Hans, maar dan met een helder hoofd, anders hebben wij je niet meer nodig. Eruit! Eruit, zeg ik je. Eruit, Háns, eruit!”

Hans is weg. Hans is eruit!! Wat nu? Karel is als een wilde leeuw. Ik ben het, mij moet hij hebben. Maar Erica en Anna staan voor hem. Erica praat:

„En nu zou je Frederik willen killen, hè? Goed, ga je gang maar. Ik zal je leren hoe het moet, Karel. Wijs eens naar Frederik. Stuk schaamteloosheid, schandaal die je bent. Wil jij Frederik verliezen, huichelaar? Wil jij hém verliezen, omdat je met je lijken overhoop ligt? Omdat je geen waarheid verdragen kunt? Doe het eens? Ik heb je al eens gezegd, als Frederik gaat, dan gaan wij ook. Móet hij eruit, wij gáán eruit. Maar je blijft van m'n kind af!”

Nu kijken we allen naar René. Waar is de engel? Hij zit rustig op een stoel en kijkt naar Karels kunst. Hij kijkt lang, we laten het kind met rust. Karel kijkt ook ... Karel kijkt anders ... Karel is nog stierachtig, maar de woede mindert. Hoe is het kind vrijgekomen, wil Anna weten. En ze pakt hem op, drukt het leven aan haar hart en gaat omhoog. Geen vijf minuten later is ze alweer beneden. Karel zegt niets meer, hij zit daar met zijn handen voor het hoofd te denken ...!

Ik ga naar mijn kamer. Ik geloof, dat de ouders nog iets met elkaar te bespreken hebben. Boven hoor ik Erica's schreeuwende stem. Karel krijgt ervanlangts. Ze heeft gelijk ... Ze vertelt hem, dat zij in staat is om voor haar kind te zorgen. Wetenschap heeft geen betekenis. Weet manlief dat niet? Is hij alles vergeten wat we in deze jaren hebben beleefd? En wil Hans het weten? Dat koebeest? Dat ongeluk? Dat rijke slot? Wil die voor mensen zorgen? Dat vergaande klimopje? Waar haalt ze die woorden vandaan. Het is, alsof het goede zich helpt, zichzelf inspireert. René roept me. Ik ga naar het kind toe.

„Is vader boos op me, Oom Frederik?”

„Ik geloof het niet, beste jongen, ik geloof het niet!”

„Dan is het goed, ik slaap al.”

En zie, als vroeger weer, hij gaat liggen en slaapt! Verschijnselen die wij kennen, vooruitgang is het, ontwaking!

In het logboek staat:

Het is nu tot een uitbarsting gekomen! Ik had dit waarlijk niet verwacht.

Ik zou het niet hebben kunnen geloven. Tóch, zoals je het zelf ziet, zijn wij mensen rare wezens. Ik ken nog niet álle maskers. Hoe diep is zo'n masker, zo'n menselijk schavot? Ik weet het niet. Ikzélf had niets anders kunnen doen. Toen ik hen binnen in mij uitschold voor ál wat lelijk is, meende ik het met mijn hart. Ik neem er, geloof ik, geen woord van terug. Die Volt is een schandalige opschepper. Ik dacht waarlijk met een inbreker te doen te hebben. Een verslaafde morfinist is het, als je het mij vraagt. Een pandjesjager, een pandjesdief, een láág-bij-de-gronds karakter, waarmee Hans weglloopt en hem ons op het dak stuurt. Karel is het niet, Hans is het. Ik hoor Erica van mijn plaatsje af zeggen:

„En jij geeft je over aan zo'n stuk schandaal? Kén je dat verleden dan niet? Wéét jij niet meer, Karel, wat je mij enige jaren terug al van dat duivelse karakter hebt verteld? En daar moet ónze Frederik de deur voor uit? Voor zo'n morfinist? Voor zo'n stuk ellende? Schaam jij je niet?”

Ik wil niet meer luisteren en ga verder. Ik leg vast:

Het is toch merkwaardig, ook Erica voelt wat voor schurk die man is. Ik heb honderdduizenden mensen ontmoet, maar zo'n dierlijk instinct als mens en geleerde nog niet. Het is bepaald vuil! Het zal mij verwonderen hoe Karel dit neemt. Ik weet het al, maar we zullen nog even geduld moeten hebben. Hè, wat ben ik er toch nog van geschrokken. Zo'n laag wezen ook, hoe is het mogelijk, Hans. Maar jij komt wel terug, jij kunt niet zonder goede vrienden leven. Ik hou tóch van je. Erica ook, maar je moet geen gekheid meer met ons uithalen. Van Renétje blijf je áf!

Erica geeft Karel van katoen. De brombeer heeft het maar te slikken. Hij viel terug in een oude fout van hem. Ik denk echter, dat hij die nu wel overwinnen zal. Op deze wijze gaan karaktereigenschappen tegen de grond. Een mens moet er niet éénmaal, doch duizend keer tegen vechten. Dat is al zo oud als de mensheid. Maar dé mens gelooft en kent het nog niet. Vrienden zien en vrienden aanvaarden, dát is kunst. Hen behouden is een bovennatuurlijke wet! Wie dát kan, is bezig een duifje te kweken.

Wat een toestand anders. Ineens zit je in de narigheid. Als ik denk aan gisteravond, kan ik nu schreien. Maar toen was Karel al verloren. Renétje gaat weer weg, van ons vandaan, omdat het moet. Ik geloof niet, dat ik fouten heb gemaakt. Ik geloof, dat ik er eens een tijdje uitga. Karel moet me even kwijt óf hij zal me moeten smeken of ik blijven wil. Ik hoop het laatste te mogen ervaren, hoewel ik hem als hen allen liefheb, maar dat begrijpt hij nog niet!

Wat zou je denken, Frederik, van een reisje naar het oude Egypte? Ik wil daar gaan „Manen”! Ik wil met de Sfinx praten! Ik heb in mijn vorige jeugd die heiligheden over het hoofd gezien. Ik ben tóch in staat om René, vanwaar

dan ook, te helpen. Intussen komt er hier rust. Ik gá! Ik zal Karel laten weten, dat ik géén aalmoes van hem hebben wil. Ik trek mijn ander gewaad weer aan. Ik ga opnieuw de diplomatie in ... Ik ga weer aan een ander „lijf-aan-lijf” gesprek beginnen. Jammer, maar er is nu eenmaal niets aan te doen. Ik was zo heerlijk mezelf. Ik gaf me zoals ik ben, ik sprak als een onbeholpen kind, ik gooide er nu uit zoals het tot me kwam, ook al griezelde ik zelf soms van al die woorden. Ik moet weer even mijn masker opzetten. Sultan ... hoogheid ... tot straks! Ik had niet gedacht, dat wij elkaar nu reeds zouden terugzien. Intussen zijn wij een jaartje ouder geworden. We zullen nú nog meer aan elkaar hebben. Ik wil thans weten, of je woord gehouden hebt. Heb je ál je vrouwen aan een goede man geholpen? Heb je hen voor de keus gesteld, wat ze zélf wilden en verlangden? Ik wil dat nu uit je mond horen. Voor nu is er niets meer. Tot straks!

Als Karel en Erica aan mijn deur kloppen, roep ik:

„Ik ben al voorzien, lieverdjes. Ik ben zojuist begonnen mijn koffers te pakken.”

Ik hoor:

„Dat doe je níét, Frederik!”

„Er zijn dingen, Karel ...”, gooi ik hem door de gesloten deur naar het hoofd, „waarover ’n zielepoot zoals ik ben zélf te beslissen heeft. Ik gá, maar ik zal eerst Renétje wegbrengen, als je dat goed kunt vinden?”

„Je gáát niet, Frederik!”

„Ik gá, Karel, mijn Sultan roept me. Slaap wél, slaap goed, ik gedenk je in mijn slaap. Adios, with pleasant dreams too!”

Er waren vanavond géén bloemen! Een grote herrie was het! Máár alles komt toch goed! We gaan naar het volgende en laatste bedrijf. Renétje gáát weg! Ik zal blijven waken! Zag je ook deze maskers?

Dag Oom Frederik ... Ik wacht!

Een gezonde slaap is voor de mens het machtigste geneesmiddel. Dat hebben zeker duizenden grote mensen tegen elkaar gezegd, nadat zij de waarde en de gezegende invloed ondervonden. Zieken bijvoorbeeld hebben er hun levens door behouden; de sterksten van geest hebben hun krachten door de slaap gekregen, arm of rijk, mens, dier, natuur, de slaap is het wonderbaarlijkste wat wij kennen en bezitten. In één zo'n nachtrust geschieden er wonderen óf er vallen lijken te betreuren. Ga je wild in de slaap, dan ontvang je meestal boze dromen; ga je in vrede onder zeil dan krijg je dromen te beleven die over bovennatuurlijke inwerking spreken, waarvan je dan zélf het gewenste middelpunt bent. Je schiet nu raak, midden in de roos of je droomt, dat je duizenden te commanderen hebt, ook al lig je midden in de winter buiten en ben je als bevroren. Zo'n gekke droom toch, maar de slaap doet het, die voert je naar hemelse en naar laag-bij-de-grondse gedachtenwerelden, waar je dan zelf volkomen buiten staat. Ga je kwaad in de slaap en heb je liefelijke ondergrond in je leven, dan corrigeert het leven zich vanzelf weer en poetst je op tijdens je lange slapen. Er zijn mensen geweest, die met voorbedachte rade, met moord- en doodslaggevoelens in de slaap gingen, maar die 's morgens als lammetjes waren, zo had de slaap hen tijdens hun rust een poets gebakken. Ten voordele van al deze mensen. Anderen kregen door de slaap juist die moordgedachten toegezonden en brachten hel en duivel tot de mensen. Er zijn boeken over de slaap te schrijven, ik geloof niet, dat de geleerden er alles van weten, zodat ik maar zeggen wil, ook dát weten wij niet, kennen wij niet! Wat een slaap nu eigenlijk dan wél is? Het doet er niet toe ... ik voor mezelf ben bezig ook over de slaap na te denken.

Voor Karel had zijn slaap een prachtige uitwerking. Hij was weer helemaal zichzelf en voelde zich hondachtig geslagen. Reeds vroeg klopte hij aan mijn deur en vroeg:

„Doe eens even open, Frederik, alstublieft.”

Ik spring mijn bed uit. Zie dat het half zeven is. Die heeft zeker geen oog dicht gedaan. „Wat is er, Karel?” Als een kind vliegt hij in mijn armen en schreit zich leeg. „Stil maar, grote vlegel, alles is goed. Ik heb heilig ontzag voor je, als je dat maar weet. Voor mensen die kleur bekennen geef ik m'n leven, Kareltje. Heb je trek in een Arabisch schimmeltje? Ik ga naar mijn vriend de Sultan en breng het beloofde voor je mee. Ik doe er onmiddellijk afstand van, Karel, ik gun het je van harte. Ik ga toch niet meer naar buiten en jij hebt zo nu en dan een versterking nodig. Wat denkt mijn jongen ervan? Erover nadenken is mogelijk. Je hebt nog enige uren de tijd. Kom, kom, Ka-

rel, wees flink, je hebt ál die tranen nog nodig. Gebruik ze, als je denkt, dat je er iets aan hebt, voor mij moet je dat niet doen, je maakt me maar verlegen. Kóm nu, laat je niet zo gaan, kerel, je bent geen twintig meer.”

Ik weet het wel, ik maak mijn hart kapot op deze wijze, maar ik kan niet anders. Dan kijkt hij me in de ogen en vraagt:

„Je gaat niet, hè, Frederik?”

„Dat is iets, Karel, waarover ik zelf niets te zeggen heb. Ik móet wel! Ik kan er niets meer aan veranderen.”

„Je gaat niet, Frederik. Ik wil het niet. Laat het dan voor Erica en Anna, als je voor mij niet kunt veranderen?”

„Ik heb er zelf niet over te beslissen, Karel. Ik ben nu in dienst van Zijne Majesteit, ik heb bericht gekregen, dat ik mij voor een boodschap gereed moet houden. Heus, Karel, jij sliep nog, toen kreeg ik mijn telefoontje.”

„Is er gebeld? Door wie, Frederik?”

„Hoor je niet wat ik zeg? Zijne Majesteit roept me, Karel. Dienst is dienst, je bent nét enige uren te laat. Mijn trein gaat om negen uur.”

„Ben je gek geworden, Frederik?”

„Dat laat ik aan jou ter beoordeling over, Karel. Jij mag hierover en hiervoor een beslissing nemen. Ik móét vertrekken. Indien je mij toestemming geeft ook Renétje weg te brengen, ga ik enige uren later. Is dat niet mogelijk, dan ben ik om negen uur weg. Je ziet het, mijn koffers zijn al gepakt.”

Karel kijkt, hij ziet het niet. Wanhopig vraagt hij:

„Maar dat is toch niet nodig? Je kunt toch zélf beslissen wat je wilt?”

„Dat denk jij, Karel, ik ben nog altijd in dienst van Zijne Majesteit. Jij kunt nooit eens fatsoenlijk luisteren. Voor jou moet je de woorden een loodkuur geven of ze dringen niet tot je leven door. Men moet jou op het hoofd slaan met 'n baksteen, totdat het bloed langs je gelaat stroomt, eerst dan is een woord je eigen bezit. En nu weet je het ook. Heb je heel erg geleden vannacht? Zijne Majesteit heeft me nodig. En ik heb vroeger beloofd, dat Zijne Koninklijke Hoogheid, indien er eens iets was, op mij steeds kon rekenen. En nu de bakens zijn verzet, het licht is gedoofd, waar ik geen schuld aan heb, wat niet van mij is uitgegaan, Karel, heb ik zijn bede verhoord. Van deze zending hangt veel af. En omdat ik bereisd ben, de Sultan persoonlijk goed ken, onze regering weet, dat ik een vriend van Zijne Majesteit ben geworden, doet men opnieuw een beroep op mijn persoonlijk karakter en ga ik! Zie je, Karel, zo staan nu de zaken. Het geschiedde allemaal toen jij niet meer wist of je nog in leven was. Maar er wordt wéér getelefoneerd. Hoor je het? Ga eventjes!”

Karel naar beneden. Hij snapt mijn boodschap niet. Erica komt:

„Wat hoor ik daar, Frederik? Wil je weg? Moet je weg? Maar dat gaat toch

niet? Moet jij ons alleen laten? Vadertje toch ... ó, vadertje toch, je gaat niet!”

„Wat voor ’n mooie naam geef je me daar, Erica. Heus, je maakt me verlegen. Allertiefst van je, geloof me.”

Ze kijkt me aan. Ze zegt:

„Wie ben je op dit ogenblik, Frederik? Wie?”

„Voel je dat, lieverd? Ik ben thans weer een diplomaat! Ik heb mijn ander masker opgezet. Ik moet weg, Erica. Zijne Majesteit heeft mijn hulp nodig.”

„Dus tóch! Willem III, Frederik?”

„Hoe kom je daarbij, Erica. Dacht je, dat ik de gave bezat met doden te kunnen spreken? Nee, zij is het ... en dan, Zijne Hoogheid de Sultan. Ik heb een zending te volbrengen, lieverd.”

Anna komt ... „Je gaat niet weg, Frederik! Of ik spring in het water.”

„Wanneer mensen zich zo vergeten heeft Onze Lieve Heer niets meer te zeggen, mijn kinderen. Je vadertje móét gehoorzamen. Jullie zélf ... pardon ... de noodlotswetten zijn het, die ons eventjes uit elkaar willen zien, ik had willen zeggen „timmeren”, maar dat behoort allemaal bij dat vorige masker. Jammer, ik was juist zo heerlijk op weg om al die drukte kwijt te zijn, nu moet ik er weer in terug. Maar er zijn andere aspecten in zicht. Ik ga tot vrienden. Nú mijn kinderen, ga ik de „Piramide” bestijgen en zal ik één nacht in de „Torenkamer” slapen. Ik zal nu de „Lotus” zien en zij zal in mijn handen worden gelegd. Ik ga me voorbereiden op een grootse taak. Geloof mij, geliefden, ik kan er zélf niets aan veranderen.”

Wanneer Erica ruw geweld hoort, is ze al weg. René slaat de boel kort en klein. Vlug, het spanlaken, jongens, voordat er ongelukken gebeuren. Dáár is Karel al.

Karel zélf helpt. Hij is doodmoe en hij is als ’n lammetje zo goed. Hij komt naar me toe en zegt:

„Hans vraagt vergeving, Frederik. Als je hem roept, komt hij naar je toe gevlogen. Frederik, doe het!”

„Ik heb niet het recht, Karel, over ’n menselijke wil te beslissen. Ik zal je eens een kort verhaaltje vertellen. Je weet het dan ineens en dat is doeltreffend. Je schiet weer midden in een roos. Luister even:

Iemand vocht voor Christus. De man zette voor Christus en het geluk van deze mensheid zijn leven in, maar stond daarbij gans alleen. Andere mensen wilden ook Christus dienen, maar waren nog niet zover hun geld en bezit ervoor te geven. Die mensen hadden dus het gevoel niet, de kracht niet óm het te doen. Daarvoor was inspiratie nodig. En die misten zij. Toen vroeg men een wijs man om hulp. Of hij niet even met die mensen wilde praten. Ik, zegt de wijze? Ik? Dan ben ik het die „dien” en niet zij. Néé, dat gaat te ver!

Weet je het, Karel? Als ik Hans zou vragen om te komen, dan kom ik tot

mijn ik! En is dat mogelijk? Als Hans niet buigen kan, moet hij niet naar zijn oude vriend gaan, ik ben thans een vreemde voor zijn leven en karakter. Ik kom niet, Karel! Ik vind het best, ik vind het goed en lief van Hans, maar ik ga thans op reis. Doe hem de groeten van zijn vriend Frederik. Ik gá tot Zijne Majesteit, Karel!”

„Frederik, je gaat niet!”

„Zijn wij al zover, Karel, dat ik niet meer over mijzelf en mijn leven mag beslissen?”

„Dat weet je wel beter! Ik buig me voor je, Frederik!”

„En daar heb je mij gelukkig mee gemaakt, Karel. Maar geloof me, er is niets aan te doen. Ik zou mezelf schamen als ik bleef. Ik moet weg, Karel!”

„Ik vraag het je nog één keer, Frederik. Blijf! Blijf ons helpen. Ga niet weg!”

„In de naam des Vaders en des Zoons en des Heilige Geestes? Wil je mij wijsmaken, dat jij voor dit leven ... ámen durft zeggen! Karel, geen gespot met heilige zaken. Ik ben weer diplomaat en ik zal dat enkele jaren moeten zijn. Zo God het wil, kom ik terug. Geloof me! Beloof me echter, dat je nooit meer zo boos wordt; er hadden de grootste ongelukken kunnen geschieden, maar je vadertje gáát!”

Karel bezwijkt. Hij gaat naar beneden. Ik weet wat hij uitspookt. Twee hummels hebben elkaar nodig. Ik zal die geleerde koppen door kinderlijke liefde en waarachtig geluk breken of ik wil ze niet meer voor mijn ogen zien. Wég, ga achter me ..., Hans en Karel. Ik had bijna „Grietje” gezegd, doch daar zijn de dingen té ernstig voor. Maar dat wordt wat!

Erica komt terug.

„Je gaat niet, Frederik! Gebeurt niet, je kunt ons niet alleen laten.”

„Lieverd, luister nu eens. Je weet hoe ik over jou en Anna denk. Ik houd van jullie zoals ik van Renétje houd. Ik kan het niet in woorden uitdrukken. En dat weet je! Maar ik moet weg, Erica, er is niets aan te veranderen. Ik kán niet anders!”

„Je gaat niet, Frederik, of ik geef alles op. Anna ook. Je moet het zelf weten. Je laat ons niet achter in zo'n toestand. Wij zijn wrakken, Frederik! Ruk onze maskers af! Nu het mogelijk is, ga je, laat je ons alleen. Je gaat niet, hè? Je blijft hier, hè, Frederik?”

Erica en Anna hangen aan mijn leven. Anna vliegt terug en haalt iets. Ze komt terug met Renétje. Ze legt me het kind in mijn armen en zegt:

„Dan over onze lijken, Frederik! We sterven voor je, maar we willen leven als jij er bent en bij ons blijft!”

Ik weet geen raad? Ik ben nog nooit zó sterk geweest. Ik zeg:

„Luister nu goed, lieverds. Eerst Renétje wegbrengen. Wil je niet, René? Wil je niet in je bedje?”

Het kind klampt zich aan mij vast. Het hangt om mijn hals. Als ik voel, dat ik spreken moet, kust het leven mij, doch dan slaat Renétje me op mijn snuit. Het leven hamert, het leven slaat links en rechts en krabt me bijna de ogen uit. Ik bloed al, maar ik vind het heerlijk. Dit is nú nog de liefde van Renétje, maar die wordt niet begrepen. Ik vind het een zaligheid! Toe maar, Renétje, geef je vadertje maar een flink pak slaag, hij heeft het verdiend. Erica trekt het kind van me weg en legt het met Anna's hulp onder het laken. Ik voel me getatoeëerd. Machtig mooi is het, kussen zijn het vanuit een andere wereld. Maar dat begrijpen ze niet en zullen ze vooreerst niet leren begrijpen ook. Als ik iets wil zeggen, staan Karel en Hans voor me. Ook dat nog!

Karel komt naderbij. Hans ook. De grote kerels zijn kinderen. Hans, de prof, kwakt zichzelf op de grond en ligt aan mijn voeten. Ik had zo mijn voet op zijn hoofd kunnen zetten. Hans toch! Hans toch! Hans toch! Kom jongen, wat doe je? Kom, sta op!

Karel doet wat Hans deed, maar ik voorkom die situatie. Ik heb hen nu alle vier op de rand van mijn bed geplaatst. „Luister,” zeg ik, „en luister goed, hierna valt er niets meer te zeggen. Ik wil er geen woord meer over horen. Je kunt doen wat je wilt. Je kunt je verdrinken voor mijn ogen, van het dak springen als je het kunt. Je kunt er een einde aan maken precies zo je verkiest ... als ik gepraat heb, sta je voor je eigen keus. Luister ... ik steek geen hand meer naar je uit! Maak er gerust een einde aan.

Ik gá! Ik gá, hoor je het? Ik gá niet voor Anna, noch voor Erica, maar ik gá! Ik kan niet blijven! Ik heb te luisteren! Ik gá, kinderen! Wanneer ik terugkom, weet ik nog niet. Aan je brieven zal ik het weten, door je gevoel, je álles! Eerder kom ik niet terug! Ik moet gaan! Ik vraag je, Karel, voor het laatst. Mag ik Renétje wegbrengen? Wil je mij je vlees en bloed toevertrouwen? Ik vraag veel, maar ik gaf je ook alles! Nú durf ik je dit te vragen, Karel.”

„Frederik, neem René, maar blijf hier!”

We gaan aan het werk. Ik pak mijn koffers, ik heb niets meer te doen, in een klein kwartiertje ben ik klaar. Ik was al gereed, zo goed kende ik mijn maskers. Maar ik heb 'n wonder beleefd, in mijn slaap heb ik koffers gepakt. Ik gá dus! Een bovennatuurlijke vriend stuurt mij naar het Oosten terug! Ik dien! En dat zo ineens.

We handelen vlug, ik ben het die handelen moet. Ik roep Anna even bij me.

„Luister, Anna. Ik heb je nog iets te zeggen. Kun je nog even wachten? Ik ga nu kijken, of er een klein plekje woestijn is voor ons leven. Prinses van mijn hart, wacht je?”

Ik kuste Anna. Zij mij! Ze gaat weg en zegt er niet één!

Karel komt, Karel kust mij, ik hem! Hij gaat, mompelt iets. Ik zeg ...

„Lummel toch, waarom ook niet? Ik ga toch je sloot niet meer in. Weet je het? Dag, mijn Karel!”

Hans komt, Hans is veranderd. Ik hoor hem zeggen:

„Mijn Frederik, gá niet weg, ga niet van me weg.”

Ik zeg nog:

„Is het niet vreemd, Hans? Wil je mensen leren kennen, luister dan of ze op dergelijke ogenblikken iets te zeggen hebben. Weet, de sterksten zwijgen! Woorden hebben nu geen betekenis!”

Hans verdwijnt. Tranen zie ik. Hoofden buigen zich, persoonlijkheden zijn gebroken.

De taxi komt spoedig. Wij zijn beneden, we wachten. Daar is mijn wagen. Koffers worden ingeladen, ik keer voorlopig niet terug. Ik ga eerst ons kind wegbrengen, en dan naar Parijs, verder, steeds verder, regelrecht naar het Oosten. Mijn Piramide wacht me! Ook de Sfinx!

Dan vliegen we weg. Ik kijk achter me, ik zie gebroken mensen. Maskers zijn er niet, ze staan daar naakt en wuiven ons goedendag, een vaarwel tot straks. Het gaat vlug, Renétje slaapt in mijn armen. Ik houd het kind dicht tegen me gekneld, ik voel dit bevende hartje, groot geluk is het! Ik wil niet dat het spreekt, slapende gaat het leven straks in andere armen, die het zullen verzorgen voor ons allen!

Als de directeur de jongen van mij overneemt, hoor ik het kind nog piepen:

„Dag, Oom Frederik, ik wacht!”

Verstaanbaar is het. Ik doe mijn handen voor mijn ogen en verdwijn. De wagen rijdt vlug, ik moet de trein hebben naar Parijs, vlug wat, omdat ik het geluk hiér niet meer dragen kan.

In de trein kom ik tot mezelf, ik heb geslapen. In mijn armen ligt een klein bosje bloemetjes; viooltjes, margrietjes, vergeet-me-nietjes zijn het! Ze kwamen regelrecht uit een hemel. Wie schonk ze mij? Ik slaap weer in tot een schok me wakker maakt. Ik stap uit en los op onder een vreemde massa. Maar ik ben gelukkig!

Veeg geen voeten af op ... ziel, geest en stof ... het dwingt je later ervoor te sterven ... wéét ik, straalt er vanuit mij naar al die vreemden, waarvan ik de maskers wil leren kennen!

Voelbaar kloppend is mijn liefde voor de mens! Geloof je het? Ik ga me gereedmaken voor het volgende stuk ... Nú worden de verschijnselen verklaard. En hiervoor moest ik op reis! Hij is het! Ook Hem genaamd! Ik weet het! Nu opletten, Frederik, een bovennatuurlijke inspiratie spreekt aanstonds en eerst dan gaan de lichten uit en betreden wij het volgende toneel! De mensen slossen huiswaarts, er is stilte in al die harten gekomen, ze voelden de heilige ernst! Dankbaar zijn ze!

Ik weet het en ga verder!

Deel 3

Wat denk je, Frederik, komt René nu spoedig thuis?

Nog enkele uren en ik ben weer thuis. Nu ga ik nooit meer weg, die wetenschap kreeg ik ergens onderweg, liggend aan de voet van de „Piramide van Gizeh”, de Maan vol boven mij. Ook de „Sfinx” sprak erover, ik verstond elk woord; ook al sprak dat leven volgens een oeroude grammatica, die ik niet kende, maar waarvan ik elke letter innerlijk beleefde en onderging, zodat ik die ongelooflijke ziel begreep. Deze zo bovennatuurlijke zekerheid kreeg ik daar zomaar geschonken. Vanzelfsprekend stond ik ervoor open, anders had ik die heiligheid niet kunnen beluisteren. Ik verbeeldde me geenszins, dat dit leven voor mij de sluier van Hare Majesteit de Godin Isis, van Ra en Ré zou oplichten, ik had dan beter gedaan zo spoedig mogelijk naar huis terug te keren, want menselijke nieuwsgierigheid slaat men daar voor je ogen en persoonlijkheid neer. Nu is er geen bestaan meer, alles sluit zich wonderlijk goed voor je leven af, je bent daar een vreemde. Je staart thans in een duistere nacht, je voelt je alleen en verlaten en geen hand steekt men naar je uit, omdat je begonnen bent je ingebeeldde ik van een voetstuk te voorzien.

Voor je leven en je bewustzijn is dit het onherroepelijke halt! Een ingewijde of priester kan je niet helpen. Ze kijken niet voor je, zij hebben nu geen contact, de deuren van die heiligdommen zijn voor je leven gesloten. Je hebt daar je hoofd te buigen en eerst daarna komt het lange wachten, de voorbereiding op de beleving van de ruimtelijke éénheid. Je ligt daar op 'n matje, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, tot diep in de nacht zelfs, je denkt niet aan eten of drinken, je geeft je volkomen over, totdat een boodschap voor je leven komt. Je wacht op één woord, één gedachte, één wenk, één lieflijkheid, één geestelijke aanraking, waarvoor je die lange weg hebt afgelegd.

Wie geen geduld heeft, kan vertrekken. Die mensen worden er zomaar uitgehaald, voor hen blijft die oude mystiek dodelijk leeg, het masker zwijgt! Ik was daar om een antwoord te halen voor Renétje en mezelf en ik kréég het! Is er geen volkomen overgave en eerlijk streven in je aanwezig, dan is er van geestelijke doorbraak geen sprake!

Waar ik mijn héle leven op heb gewacht, kreeg ik daar. Voor mij een bovennatuurlijk geschenk. Ik had me 's morgens om zeven uur neergelegd, eerst om drie uur in de nacht hoorde ik de „stem” tot mijn leven spreken en geschiedde het wonder! De Maan stond juist bloedrood aan de hemel en gulzig aanvaardde ik het woord. Het schokte wel onder mijn hart, maar ik hield mij staande.

Dit fluisterend geluk is niet te beschrijven. Je moet het zélf kunnen beleven

om er de universele diepte van te voelen. Nu weet je welk wonder je is toebedacht en waarmee je zelf te maken hebt, evenals allen, die je lief zijn. Nu herleeft het oude in je leven, dat, wat je niet verwachtte, komt onverwachts op je af en je ziet die persoonlijkheid als 'n gedaante, waarvan het masker je toelacht, maar waar je doorheen kunt kijken. Nu is datzelfde masker van achteren verlicht. Je gelooft het niet, tóch is het de heilige waarheid!

Groots, diep en waarachtig is de stem, als het leven ervan je geestelijk optrekt. Je krijgt nu als het ware heilig water toegestuurd, uit een ruimte, die je als gesloten voelde. Ineens voel je dat zachte, lieflijke, in je gelaat. Het is als 'n natte wind, maar zeer behaaglijk is het, dat je ziel en geest, bloedsomloop en je levende hart koestert. Nu ruik je een heilige levensadem en je zuigt die in ook, waarna je denkt, dat je vleugelen bezit om te kunnen gaan waarheen je wilt. En je hébt vleugelen gekregen, je zweeft nu, als je maar oplet hoe je van huis bent gegaan, omdat verdwalen mogelijk is. Ook ik vloog daar rond, doch toen riep de goede oude Sfinx me toe:

„Frederik, ga niet te ver van mijn leven weg, het is daarginds te duister voor je. Je bent nog niet zover, dat je mij daar beluisteren kunt.”

Ik ging onmiddellijk terug. Ik luisterde naar de Godin en dankte het leven voor al het goede en grootse aan mij geschonken.

En toch, onder al deze heilige samenvloeiing, zo ik het noem, heb ik doodgewone pret kunnen beleven. Ook de Sfinx heb ik leren kennen en begrijpen. Ze houdt van een goede, vrolijke mop. Als het maar niet met strijkmuziek gepaard gaat, zegt het machtige leven, want daar heb ik een hekel aan. Ik kan dat gekras niet uitstaan! En dat is duidelijk; ik met mijn nuchtere Hollandse baldadigheid kon me daar niet verbergen, ik moest dan ook al die kwa-jongensachtige gevoelens overboord gooien en het andere masker opzetten, wilde ik tot haar leven doordringen. Dat begreep de „Godin” en zij vond het reuze leuk! Tezamen dronken wij van de oude wijnen, we betraden opnieuw de Tempels van Ra, Ré en Isis, Luxor niet te vergeten en ondergingen die machtige glorierijke tijd, waarvan wij de wetten kennen en de „universele opbouw” hadden meegemaakt.

Ik hou niet van flirten, maar wanneer mijn vrienden mij daar hadden gezien, zouden ze gezworen hebben, dat ik een huichelaar ben, een stiekemer, want ik lag dag en nacht in die armen om geliefkoosd te worden. Ik kuste dat innerlijk met mijn innerlijke krachten, zo bewust mogelijk, alsof hemel en aarde ervan afhingen. En ik vergiste me niet, ik was één met die ogen, volkomen in overgave, waarna ik de abstracte heiliging onderging, die, naarmate ik dieper in het leven afdaalde, een stoffelijke gelijkenis kreeg en nét was als wij mensen! Stof, ziel, geest ..., als het tenminste zo is! Want ik ben er immers nóg niet gekomen? Ik bleef daarin enkele maandenlang, dag in dag uit.

Zondagen waren er niet voor mij, elke dag beleefde ik feest! En daarin was onzichtbare leiding te zien en vast te stellen. Ik ging zeker niet op een dwaalweg. Elke stap die ik deed was als het ware verlicht; voetangels en klemmen heb ik niet ontmoet. De „Stem” zei me steeds: pás op, Frederik, daar en daar moet je je voeten niet zetten. Er ligt ’n addertje onder het gras. Ik zei dan maar: dank U! U ziet het zeker wel ... ik kán mijn hoofd buigen! En dan had je die gevoeligheid eens moeten meemaken, als hemelse gave was zij!

Ik beschouwde het als de bescherming voor mijn leven en wezen. Ik was ’n mens van vlees en bloed, ik kwam regelrecht uit het nuchtere Westen, maar ik smeekte om ontwaking. En toen was ik van gevoel tot gevoel één!

Parijs was de eerste stad die mij opving nadat ik was vertrokken. Ik wilde vanuit Parijs terugkeren naar mijn geliefden. Onder dit voortvliegen, het machinale geratel onder mijn voeten, overdenk ik alles en onderga ik de heiligheden opnieuw. Ik keer in gedachten terug naar al die landen waar ik ben geweest en geniet thans nog meer dan toen ik er was, omdat het nu levendiger, bewúster tot me spreekt. Ik heb stof opgedaan voor tien prachtige boeken. Het zijn boeken met bewustwording, geestelijke ontwaking, menselijke ontroering ook, van liefde en geluk, eeuwigdurende menselijkheid! Je leert erdoor denken en zien hoe je het wel en hoe je het niet moet doen, ze geven je antwoord op duizenden vragen en voeren je langs een weg die je met al dat schone verbindt! Ik geloof echter niet, dat ik die schrijven zal, ik denk dat dit, wat ik beleefde, het eigenlijke werk als stoffelijke fundamenten dient. Maar ja, ook ik ben maar ’n mens, hetgeen zeggen wil dat men nooit weet wat men morgen voor inspiraties krijgt. Iets zegt me dat het niet gebeurt en daar leg ik mezelf bij neer, ik heb ’n ander doel in mijn hoofd, nieren en hart, een rechtstreeks doel.

Denk ik terug aan de machtig mooie uren met mijn vriend de Sultan van Sjoehoe, de uren met Mohammed Raf, de hogepriester uit Tibet, aan de monniken op de berg Glorentes, waar ik drie lange maanden toefde om deel te nemen aan hun gewijde ontwikkelingsuren, hun éénzijn met Goden en de God van al het leven zoals wij Hem kennen, aanvaarden, in geloven ... als ik voor ál die fijne kerels sta, al die ongelooflijk mooie vrouwen als priesteressen van adel, dan schrei ik als ’n klein kind en vindt men mij banaal, kinderachtig en wellicht ’n ouwe zot. Maar ik weet ook, dat ze het mij misgunnen! Ik wás er ..., ik ken al die mensen, het zijn mijn zusters en broeders geworden!

Maar wanneer ze mijn kop goed bekijken, zien ze, dat ik verjongd terugkom en dat ik opzienbarend ben veranderd. Ik weet, niemand raadt nu hoe oud ik ben, ik weet zelf hoe ik eruitzie. Ik ben duizend jaar jonger geworden, voel me veerkrachtig, gelukkig, zo sterk als ’n Hercules ...! Mijn voetstap is doelbewust, ik weet wat ik wil en wat ik bereiken kan, mijn woord is beslis-

send; in mij is licht gekomen, menselijke blijdschap, elke handeling is berekend in het licht van mijn innerlijk denken en voelen. Ik ben nu verlangend te weten hoe ze mij vinden. En hoe zijn ál mijn kinderen?

Ik volgde hen vandaar en ik sprak tot hun levens. Ik weet precies hoe het met Renétje is en dat het nog even duurt voordat hij het normale heeft bereikt. Er zijn prachtige dagen, heerlijke uren voor het kind, maar dan komt opnieuw die duisternis en is hij niet te temmen. Maar drie jaar opgesloten zitten en voor mij drie jaar van bovennatuurlijke tegemoetkoming, het beleven van elkaars zielen, voert je naar een andere tijd, die vanzelfsprekend bewustzijn brengt. Voor ons waren deze jaren ontwakings, een openbaring was het, voor de anderen leegte, het verlangen naar één mens, die was heengegaan, een goed vriend en een vader en broeder, zoals zij mij hebben leren kennen, zoals ik voor hen allen mocht zijn. Voor Renétje en mij was deze tijd geestelijk gewin; onfeilbaar hebben de wetten voor ziel, geest en stof gesproken en kwamen wij erdoor tot éénheid!

Door mijn brieven schonk ik hun mijn geluk. Ze weten het een en ander van mijn belevenissen af, de rest hield ik voor mezelf en horen ze later nog.

Thans kijk ik naar een bekend landschap: koeien in een weide. Een machtig verschil met daar waar ik was. Ik onderga dit alles met blijdschap, want ik wil, dat zij straks iets aan mij hebben en ik weet, dat die Oosterse sfeer nog in mijn dagbewustzijn leeft. Zij zouden het gevoel krijgen: je bent er en je bent er niet, hetgeen meestal voor vele mensen een verwijdering brengt. Ik wil zorgen, dat ze mij zien zoals ik heenging, ik wil dicht bij hen zijn, ik wil ónder hun harten leven. Zo hoort het! En al deze koeien, het vlakke landschap, deze echt Hollandse boerderijen, dat wonderlijk mooie, helpt mij om tot de kern van hun levens terug te keren. Doe ik dat niet, dan verplettert het Oosterse in en om mij heen dit Hollandse gezag, dat nu verdrinkt in de hete en ongekende schoonheid van het Oosten. Ik wil dat voorkomen!

Deze innerlijke winst voert ons allen naar een nieuwe tijd, waarvoor ik dienen wil. Het wordt gelukzaligheid voor ons allen. In niets zullen zij valse gedaanten zien, het leven zal geopend voor hen staan en zeggen: zíé je mij thans? En eerst nú buigen zich de hoofden en vallen de maskers! Ze zullen de ón- en de bovennatuurlijke rechtvaardigheid beleven, indien ze zich ervoor willen openen, of zou dat alweer niet mogelijk zijn? En ik zal mijn vorige ik weer aanvaarden, ik voel me dan dicht bij hun levens, ik hou wel van dat natuurlijke gepraat; zoals het hart het je ingeeft, gooi ik het eruit.

Nu kan ik zeggen, mijn taak ligt daar! Ik ga nooit meer weg, ik heb gezien en mogen beleven wat men van mij verwacht. Maar Renétje is het! De geschenken die ik bij mij heb, overbruggen elke nalatigheid hunnerzijds, ik koop er geen zielen door: uit mijn hart, door mijn liefde voor deze levens,

werden deze geschenken gekocht en ontvangen. René is het en hij zal het zijn, die nu door innerlijke ontwaking gestalte geeft aan de bovennatuurlijke bewustwording ... waaraan zij hun profanerend en parasiterend gevoelsleven kunnen toetsen, dat niet meer waarde heeft dan een kameelknecht voor goed houdt! Ze zullen hun hoofden moeten buigen ... Straks komt het, ook al duurt het nog enkele jaren, kómen doet het!

Nog een klein stukje en ik ben er. De uren zijn voorbijgegaan als in 'n prachtige droom, waarin men vliegen kan. Ik zonk terug in het Oosten, vond me terug in mijn kerker, zag mezelf, liggend aan de voeten van „Gizeh”, voor de ruïnes van Luxor, voor Ra, Ré en Isis. Ik luisterde naar het woord van de Godin. Zag mezelf staan aan de Nijl, spreken met al die mooie kinderen daar, wandelen door de nauwe steegjes, rijden op 'n kameel in de woestijn. Ja, mijn God, waar was ik niet?! Ik voel nóg de kus van de Godin op mijn lippen trillen, nóg het gebonk van mijn menselijk, maar levend hart, zo ontroerend schoon en heilig was alles wat mij daar geschonken werd. En dat moet nu uit mij weg, of ik bén er niet! Het moet van mijn innerlijk leven deel uitmaken, het dagbewuste behoort hen toe, maakt mij herkenbaar.

Nog enkele minuten en ik ben er! Nog ben ik niet gereed, maar het moet! Ik ga telkens terug naar het Oosten. Ik moet vrij zijn en mijn vrienden open tegemoet treden. Ik ben bezig en zal ook dat bereiken.

Nu nog enkele seconden en ik ben weer thuis. Hoe zien zij eruit? Wie is er om me te begroeten? Ik weet zeker, dat zij mij niet alleen laten. Zij zullen mij komen afhalen, zij verlangen naar mij, zoals ik ernaar uitzie hen in mijn armen te sluiten. Ik zie die menigte al, wij stomen het stationnetje binnen! Erica stormt op me af.

„Dag, mijn kind? Hoe is het? Hoe heb je het? Ben ik te lang weg gebleven? Geef me dan maar een pak slaag, mijn lieverd.”

Ik onderga haar moederlijke kussen, ze eet me bijna op en ik vind het geweldig.

„Dag, Anna? Ik bén er weer! Lieverd?”

„God zegene je, Frederik.”

„Dank je, mijn ster! Dag, Karel? Geneer je maar niet, ik ben er zélf.”

Karel kust me. Hij is nog jongensachtig verlegen. Hij loopt nog in die oude misère. Maar ik trek hem erdoor enkele woorden volkomen uit.

„Dag, Hans?”

„Frederik ..., Frederik toch.”

Het grote kind is veranderd. De professor is er en hij is er niet. De ogen staan goed, ze stralen 'n ander licht uit, dat me verfrist. Allen zijn anders, door denken in één richting, hoger gaande, is ontwaking gekomen in deze harten. We stappen in. Erica vraagt al:

„Hoe was het met de Sultan, Frederik?”

„Heel goed, Erica, ik zal je er straks alles van vertellen. Je zult hem leren kennen. Maar ik ben blij dat ik er ben.”

We zitten in die oude stoelen, roken 'n sigaartje. Koek, gebak, thee en ander zoet staat op tafel. Hans en Karel hebben 'n vrije dag genomen.

„Hoe is het hier, jongens. Vertel eens, hoe heb je het gemaakt in al die tijd, deze jaren van eenzaamheid?” Karel begint en voert me tot Renétje.

„Je weet eigenlijk alles, Frederik. We hebben je geschreven, tenminste als je de brieven hebt ontvangen. René is thans heel goed. We hebben droevige tijden gekend, we dachten, dat er nooit verandering zou komen, maar telkens komt hij eronder vandaan en zie je hem weer anders. In februari begon het te beteren, weken achtereen ging alles goed, hij leert beter, doch dan kwamen er weer van die verschrikkelijke inzinkingen en waren wij hem volkomen kwijt. Ik zeg je, dat het nu weer gaat, enkele maanden reeds. We moeten nog steeds afwachten. Maar hij schreeuwt naar je, hij wil naar huis. Dr. Lent, de nieuwe dokter, zei vanmorgen nog: het gaat weer goed, beter nog dan enkele maanden terug. Er komt méér bewustzijn. U mag hem echter niet naar huis halen, anders komt er een nieuwe inzinking.” Hans zegt:

„Weet je, Frederik, dat Volt zich opgehangen heeft?”

„Hè, nee, Hans, dat wist ik nog niet! Heeft de morfinist er een einde aan gemaakt? Ik moet je even een bekentenis doen. Toen die man hier was, heb ik jullie uitgescholden voor schoften en al zo meer. Ik vraag je om excuus, thans, nu ik hoor, dat die man er een einde aan maakte. Kun je het mij vergeven?”

Ze zeggen geen woord, maar ik antwoord:

„Maar je zult het later heus niet prettig vinden.”

„Doet er niet toe, Frederik, je stond in je recht, hak rustig in.”

„Merci, Hans, ik ben je heel erg dankbaar. Dus Volt heeft de benen genomen? Door eigen afbraak, Hans?”

„Zoiets.”

„Je bent hem dus kwijt, je leermeester is bezweken. Zijn er nog andere zorgen, Hans?”

„Nee, alles gaat goed. We behandelen door opgelegde hypnose, Frederik, en hebben resultaat.”

„Heerlijk, Hans, dank je. Is de inrichting vergroot?”

„Ook dat, Frederik.”

„Zijn er van de oude vrienden ontslagen?”

„De taalgeleerde zijn we kwijt. We hebben hem zijn wijsheid ontnomen. Een wonderlijke diagnose is het, Frederik. We zullen het er later over hebben. Het kostte ontzettend veel bloed, doch we mochten het bereiken.”

„Dat doet me werkelijk goed, Hans. En oude Piet?”

„Best! En de vrouwen maken het ook goed. Sonja is bezig reclame voor je te maken. Zij is als herboren en sleept alles voor mijn zieken aan. Zij wil dat ze leven. Voor mij is ze een grote hulp.”

„Heerlijk, Hans. En ik zie, dat ik over jouzelf evenmin te klagen heb.”

„Je weet, Frederik, de slag was raak, je had ons allen, mij en Karel dan, géén betere injectie kunnen geven. Die werkte onfeilbaar! Ik ben je dankbaar. Van dat ogenblik ben ik aan een ander leven begonnen.”

„Goed zo ... Hans. Dat is winst. Zo zien jullie, het was noodzakelijk. Ik móest weg, omdat wij de grens van ontwikkeling hadden bereikt. Wij hadden als honden en katten tegenover elkaar gestaan, ook al had ik er niet aan meegedaan. Er was maar één keus: Zijne Majesteit dienen of bezwijken. Ik dacht: gá weg en zo spoedig mogelijk of er blijft van al die heiligheid niets meer over.”

„En toen smeerde je 'm, hè, voor drie lange jaren, jonge schurk ... Want je hebt daar een verjongingskuur beleefd, is het niet? Wie heeft je dat medicijntje bezorgd, Frederik? Het is niet te geloven, wat heb je ervoor gedaan? Het is opvallend! Vind je niet, Karel?”

„Hoe oud schat je Frederik, Hans ...” vraagt Karel.

„Hij lijkt vierenveertig. En je bent, Frederik?”

„Vierendertig ...!”

„Niemand weet hoe oud hij is, Hans, maar dat kom ik nog wel te weten.”

„En dat zou je gaarne ergens vandaag willen halen, hè, Karel? Maar je zult het niet vinden. Wanneer ik m'n kist inga, zal ik het je zeggen en dan krijg je er een apart schrijven bij, waar je meer aan hebt.”

„Heb je een kuur gevolgd, Frederik?”

„Ja, Erica, ik genoot de koude wassingen van de Sfinx!”

„Waar was je, vertel op, ik ga er ook heen. Ik wil mijn rimpels kwijt en ik zie, dat het mogelijk is! Hoe bestaat het ... het is wonderlijk.”

Anna loopt weg, ze heeft haar bezigheden. Erica roept haar terug en zegt, dat wij buiten de deur zullen eten. Anna wil dat niet en zij begrijpt precies wat ik zou verlangen. Ik zeg:

„Waar ik ben geweest, Erica? Ik heb veel van de wereld gezien. Je weet, ik ging naar Parijs ... Maar nee, dat is waar, dat kon je niet weten. Mijn doel was: Parijs en dan verder. Ik bleef er drie dagen, stapte over naar Londen, om zo spoedig mogelijk door te reizen naar Alexandrië. Maar in Londen hield men mij tegen. Lord Scor bijvoorbeeld, Hans! De man wilde me niet laten vertrekken. Zijn verzameling is uitgegroeid tot een machtig museum. Prachtige beeldengroepen bezit hij, alle naakt. De Europese adel vind je bij hem terug. Egyptische vrouwen ook. Wat de Sultan levend bezit, is voor hem

uitgebeeld en in brons gegoten. Hij zegt: mijn Oosterse mentaliteit loochent zich niet, maar die heeft plaats moeten maken voor deze Westerse beschaving, waarvan ik het naakt voor me zie. Scor wilde me niet laten gaan. Later vond ik het heel goed, omdat ik nu tijd had om me voor te bereiden. Ik heb heel veel oude vrienden ontmoet. Londen vond ik weer prachtig als voorheen, lieflijker nog, en je mag van geluk spreken, dat ik de kracht bezat om te vertrekken.

Scor heeft zo zijn eigen hobby. Maar waar een vrouw zich al niet voor wil geven. Het heeft hem een slordig centje gekost, maar deze adel is niet kieskeurig en de tijden zijn veranderd. Wie ik daar zag! Honderden hebben een plaats gekregen in zijn bronzen album. Hij heeft hierdoor een harem geschapen, die éinig is in Europa en waarop hij met recht trots kan zijn. Hij heeft zichzelf erdoor ontdekt, zegt hij, ook hij kent zijn masker! Maar voorlopig wil hij het nog niet afleggen! Hij denkt op deze wijze deze mensheid iets te schenken en de persoonlijkheid erdoor te vertegenwoordigen. Of het hem lukt is weer heel iets anders; hij is er gelukkig mee!

En na enkele maanden ging ik verder. Ik moest me losscheuren van zijne Lordschap, zó was die ziel aan me gehecht.”

„En toen, Frederik? Naar de Sultan?”

„Ja!”

„Was de harem er nog, Frederik?”

„Ook dat, Erica. Schoner dan ooit.”

Ze moeten brullen. Karel en Hans ook, die hebben het zeker later gehoord. „Já, vrienden, wat een voorstelling was dat toch. Hoe hebben wij eigenlijk die Volt op straat gekregen? Ik zie nóg zijn gescheurde jasje ... Die Erica toch, je was als 'n wilde kat. Had de man zich niet bezeerd? Hij had 'n hoofd als 'n varken, uitpuilende ogen, door de morfine verwaasd. En ook jij ging eruit, Hans. Hartelijk is anders, maar je begint er zelf over. In het Oosten, onder die prachtige bomen neerzittend, overheerste telkens weer dit ogenblik en onderging ik die herrie opnieuw. Onder de machtigste belevenissen stond die vreselijke Volt voor me en zag ik jou, Hans, ook Karel, en had ik spijt, dat ik je zo uitgescholden had. Eerst mijn verhaal over de harem, enkele uren later een kermistent vol geweld, een bokspartij, zoals ik er nooit meer een zal beleven. Kostelijk was het! Waarom eigenlijk? O ja, het ging om Renétje! Toen kwam „boehá” en maakte aan alles een vervroegd einde, maar Hans en Volt lagen op straat.”

„Van die „boehá”, Frederik, hebben wij niets meer gehoord.”

„Zo, Karel, maar dat kan nog komen. Roep niet te vlug van je kerk dat er niets aan de hand is, je kunt het nooit weten. Hoewel ik daar wist, dat die boehá ertussenuit was, volgde ik dat persootje altijd. Op een avond komt

dat kereltje op me af en wil ruzie maken.

Moet je alweer glimlachen, Hans? Als ik je iets vertel, dat boven je vermogen leeft, haal je je schouders op of je ziet zo'n innerlijke glimlach, waarvan je weet wat je wilt en gelooft."

„Vertel me over de harem, Frederik, laat die onzin maar varen."

„Als ik je daar alles van vertellen moest, Erica, zou ik in geen drie maanden mijn stoel uitkomen. Maar de dames zijn er nog. Er zijn er zelfs bij gekomen. Hij heeft hun de vrijheid willen schenken, maar ze wilden niet eens weg. Zo goed hebben die kinderen het bij hun vader. Weet je, wat de vrouwen zeggen?"

„Nu, zeg het eens?"

„Dit beleven ze slechts éénmaal, ze krijgen levens genoeg waar ze ellende hebben te aanvaarden, dit is iets bijzonders. Dit is bovennatuurlijk. Je hoort dit woord daar telkens weer en zij genieten er hun afwassing door en maken pret, waarvan wij nuchterlingen nog geen verstand hebben. Ze hebben het goed! Ze zijn opgetrokken in een Oosterse adel en beleven er hun wereld door, die toch heus niet zo eenvoudig is. Het enige wat ze missen is: meer liefde! Veel liefde willen ze beleven. En vooral willen ze van gedachten wisselen met mannen, mensen, die iets van deze wereld hebben gezien, die bereisd zijn, die over godsdienst nadenken, die voor kunst voelen en er verstand van hebben, die aan wetenschap doen, van sport en geneeskunde afweten, wijsgerige stelsels kunnen ontleden, voor paarden voelen en de ziel van zo'n dier begrijpen; voor álles staan ze open en willen er het naadje van zien. Ze zetten er zich voor in als de Sultan het goed vindt! Had je dit verwacht, Erica?"

„Nee, het is 'n klap in m'n gezicht. Ik dacht alleen aan doodgewone pret en lichamelijke leegte. Maar toen ben jij zeker neergeknield aan de voeten van al die schonen. Is het niet?"

„Ik heb dat geluk mogen ontvangen, Erica, ik zou er tien boeken over kunnen schrijven. Ze vroegen mij aan de wereld bekend te maken hoe zij denken en voelen. Ze willen erdoor bereiken, dat men hen kent en hun levens waarderen kan. Ik zeg je vooruit, niet overal heb ik dit ontmoet, je vindt er ontzagwekkende ellende ook. Mijn geëerde vriend is anders, móet dat zijn, omdat ik anders niets met hem te doen zou willen hebben."

„Machtig interessant, Frederik. Ik kan me indenken, dat je ons allen op dat ogenblik hebt vergeten."

„Dat dacht je, ik heb hen over je leven verteld."

„Over mij? Over mij heb je met die vrouwen gepraat?"

„Juist, Erica, ik vertelde hen hoe wij leefden en hoe wij mensen zijn. Ze vonden het een openbaring."

„Geloof jij dat, Karel?"

Karel zegt niets. Hans zegt:

„Ja ..., ik kén dat!”

„Moet je dat horen. Welzeker, hij kent dat ook. Het is waar, Hans, je bent het nog! Met dat verschil, voor jou is het ’n paleisje, je houdt van mooie dingen, maar is dat ook geen harem?”

„Hoelang ben je daar geweest, Frederik?”

„Ongeveer anderhalf jaar!”

„Wat zeg je? Anderhalf jaar bij al die dames?”

„Ik heb me niet verveeld, mijn kind. Wonderlijke uren waren het. De Sultan gaf me de sleutel van zijn brandkast, als je het weten wilt.”

„Z’n levende brandkast, Frederik?”

„Ja, ik ging in en uit, Erica.”

„En daar ben je zo door verjongd, hè?”

„Ook dat heeft ertoe bijgedragen. Een machtige tijd was het.”

„En komt dat ook in het logboek, Frederik? Hoe staat het eigenlijk met onze reis?”

„We zijn nu thuis, Erica, we maken er wijsheid van. We corrigeren alles en komen zo gereed voor het volgende ogenblik, dat wij nu al ondergaan. De stof, die ik ontving, blijft stofvaag ... De rest gaat voor, ik geloof dus niet, dat er andere boeken zullen ontstaan.”

„Mogen wij het al lezen, Frederik?”

„Nee!”

„Wordt het ’n dik boek?”

„Het zijn er drie, een „trilogie” dus.”

„Stook ik nog, Frederik?”

„Ja, Karel, dat gaat door, je bent er nog niet.”

„Wat is de titel van het werk, Frederik?”

„Ja, laat eens kijken, Hans. De hoofdtitel is „Maskers en Mensen”, de ondertitel „De Geesteszieke”!”

„Goed zo, dat wordt voor mij ellendig, hè, Frederik?”

„Laat ik je zeggen, Hans, dat heb jezelf in handen. Jullie staan er zo slecht nog niet op. Dat Volt zich opgehangen heeft, moet er ook in. De hoofdfiguren hebben hun rollen al geleerd en doen er nog iets bij ook.”

„’n Prachttitel is het, Frederik.”

„Ik geloof het ook, Karel.”

„Staat er alles in van de laatste jaren?”

„Alles!”

„Ook dat van Renétje?”

„Alles, Karel, hij is de hoofdpersoon van dit drama.”

„Wonderlijk is het.”

„Ik zal je de laatste bladzijde van het tweede deel voorlezen, maar meer krijg je niet. Dit gun ik je van harte, maar je moet me niets anders vragen, ook ik heb er niets over te zeggen. Geef mij die tas eens, Erica, die daar ja, je zit er bijna bovenop.”

Ik lees hun de laatste bladzijde voor, dat over Anna en mezelf sla ik over. Erica vliegt op me toe en kust me. Tranen van voldoening krijg ik als bloemen van hun harten, waarmee ik tevreden kan zijn. Erica zegt nu:

„Ik vraag je iets voor ons allen, Frederik. Jij gaat nooit meer van ons weg, hè? Nooit meer, als wij ons best doen? Nee, hè, Frederik? Dat doe je ons niet meer aan, hè, ook al zal je veel door de vingers moeten zien. Jij gaat nooit meer van ons weg!”

„Ik beloof het je, ik gá niet meer weg.”

„Staat er alles van Hans in, Frederik?”

„Ja, Karel, en ook over jezelf. Wat ben je toch nieuwsgierig.”

„Ook de ellende van Renétje?”

„Dat zei ik je immers al, Karel.”

„Al die vreselijke tijden!”

„Ja, Karel, alles. Ook over mezelf!”

„En mijn lijf-aan-lijfgesprekken, Frederik?”

„Niets is er verloren gegaan. Ik heb elke dag mijn aantekeningen mogen en kunnen maken, waardoor het geheel is te overzien.”

„Dat wordt prachtig, Frederik, kunnen wij je niet helpen?”

„Nee, Erica, doe alsof er niets aan de hand is, ga rustig verder. Intussen maken wij ons gereed voor het volgende bedrijf, dat ons verbindt met het andere toneel en de tijden die komen, de toekomst dus!”

„Wij allen zijn dus volkomen ontleed, Frederik?”

„Nog niet, Erica, dat komt nog. Je kunt niet op de dingen vooruitlopen. Ik kan je wel zeggen, dat je precies een beeldje van Scor bent, maar je staat er wat menselijker op, je lééft meer! Je zult recht- en onrechtvaardigheidswetten leren kennen en eerst later je masker zien. Maar ook dan staan wij naakt, doch zijn opnieuw geboren. Ook Karel, Hans, jij, Erica, Renétje, ik zelf en ook Anna!”

„Dan weet ik al hoe mijn beeldje is, Frederik.”

„En dat zal je best meevallen, Karel. Ik zeg je nogmaals, je hebt het in eigen hand, je kunt ervan maken wat je wilt. Eraan ontkomen kun je niet, vlijmscherp is dit ontleedmes, het gaat recht door je ziel, je geest en je menselijke hart. Een pardon is volkomen uitgesloten.”

„En je gekdoen, Frederik?”

„Is geen woord van weg, Hans.”

„Dat maakt het hele boek, Frederik!”

„Zou je denken? Ik geloof het niet. Maar het spreekt voor zichzelf! Je zult eens zien, Hans, hoe die Indische dansleraren hun gekrioel veranderen.”

„Waar begint dit drama, Frederik?”

„Op het ogenblik, Hans, dat Erica moeder zou worden.”

„Heb je ook dat onthouden?”

„Geen woord ontbreekt eraan.”

„Meen je dat, Frederik?”

„Ik zweer het je.”

„En is daar mijn gestook al begonnen, Frederik?”

„Dáár, Karel, nam je je schop in handen, maar je had er geen erg in.”

„Waar zijn we nu?”

„Ik zei je al, dat we net thuisgekomen zijn en beginnen aan het volgende werk. We zullen het in wijsheid omzetten.”

„Ik feliciteer je nu al, Frederik.”

„Dat is best mogelijk, Karel, maar nog wat te vroeg. Niettemin ben ik gelukkig.”

„Was dat het werk voor je in deze jaren, Frederik?”

„Ja, Hans, ook de kwikstaarten hebben hun plaats ontvangen, je weet wel, de Tenhoves.”

„Hoe heten ze? Kwikstaarten?”

Hans barst in lachen uit, de anderen doen mee. Hans vraagt nog:

„Dan weet ik het al, maar hoe reageer je op de avond van Hansi?”

„Niet veel fraais was het, al je geleerde vrienden hebben hun appeltjes laten liggen. Ik raapte die op om hen te verzorgen. Eerlijk gezegd, Hans, heb ik er bijna een longontsteking door gekregen. Maar de voorzienigheid hielp me erdoorheen, toen kon ik weer verder.”

„Vertel me nog iets over de dames, Frederik. Maar zeg, komen al deze vragen ook in het logboek terecht, Frederik?”

„Alles, élke vraag van je krijgt een eigen plaats. Let van nu af aan op je woorden, lieverds, het ligt aan jezelf hoe straks de mensheid je ziet en aanvaarden moet.”

„Dit is regelrechte spionage, Frederik.”

„Indien je er niet tegen kunt, Erica, heet je later Sientje, net als m'n paard. Je hebt het maar voor het zeggen.”

„Nee, Frederik, dat nooit, maak mij gerust af. En de dingen van onderweg?”

„Daar maak ik wat kussentjes van om op te slapen, je weet wel, van die woestijnzaken, die je zo nodig hebt. Dat is de kapok, Erica, voor de boeken, je maakt er schone dingen van om uit te rusten.”

„Zie je nu wel, dat je een geboren schrijver bent? Heb ik het je niet altijd

gezegd, Frederik?”

„Ik zou het toch niet buiten jullie om kunnen, je bent het zélf!”

„Liggen al die psychische verschijnselen vast, Frederik, zijn die al ontleed?”

„Ik heb ze, Hans, de ontleding komt later. Daar zullen wij nu aan beginnen, ik wacht af, we bouwen aan een „universiteit”. In het eerste deel staan wij voor de maskers, het tweede rukt ze af, het derde deel verklaart ze! En dan twijfel je aan niets meer, want alles wordt bewezen. Maar dan beleven wij goddelijke stelsels en loop je met Socrates en Plato en vele anderen gearmd rond, je staat voor jezelf als een ruimtelijk ik! Nu is je „werking” ’n wet geworden, Karel en je „natuur” spreekt je als ’n Godin toe. Je weet nu pas, hoe je liefhad en welke liefde je te schenken kreeg.”

„Kom je zover, Frederik?”

„Ja, Hans, zoals zich de dingen laten bekijken, zijn wij er al aan begonnen. Zei ik je niet, dat Ra, Ré en Isis voor me geopend werden?”

„Mag ik je opnieuw mijn hulp aanbieden, Frederik?”

„Gaarne, Hans, ik ben je er dankbaar voor.”

„Ik hoop het waardig te zijn, Frederik.”

„Doe het. Maar waar is Anna toch?”

Ze vliegen weg om Anna te halen. Hans is het, die voor haar de aardappelen schilt, Karel helpt hem. Is dat niet wondervol?, denk ik. Mijn God, waar heb ik dit aan verdiend? Moet je die twee geleerden eens zien, wat zal de God van al het leven hier ’n plezier van hebben. Ik stik bijna van geluk. Erica kust Karel en Hans en ik doe het mijne erbij en zal hun ’n cadeautje geven.

„Geef mij dat koffertje eens, Erica. Kijk, dit armbandje is voor jou. Deze ring en dit speldje horen erbij. Tezamen voor ’n slordig bedrag van ettelijke duizenden, maar als je sultan bent, kijk je niet op een miljoentje, je hebt dan toch genoeg voor jezelf. Ik kreeg het voor je, Erica, het is een geschenk van de Sultan.”

„Voor mij?”

„Alles voor jou, mijn kind, álles. En hij wilde ook alles van je weten.”

„Hoe is het mogelijk!”

„Je mag hem straks een bezoek brengen, hij verwacht ons allen. Ik heb hem alles over jullie verteld. Op een avond zegt hij:

„Dit kostelijke goedje is voor Erica. Ik gaf er een vermogen voor, maar zij zal dit waarderen. Zeg haar, dat ik haar wil zien en zij mag mijn harem bewonderen, als mijn vriendin, anders zou zij er niet meer uitkomen. Als Karel het goedvindt?”

„Kijk eens, Karel, de ring past precies. Doe me de hanger eens om. Is het geen wonder? Mijn hemel, waar heb ik dit aan verdiend. Hoe heten deze stenen, Frederik?”

„De steen in de hanger is ’n onyx, die in de ring is ’n opaal en de andere ’n topaas, alles echt en het duurste wat er is.”

Erica danst van geluk en vliegt me aan.

„Frederik toch, hoe moet ik je danken? Wat ben je ’n engel voor me.” Ik zeg:

„Ik heb er niets mee te maken, de Sultan gaf het je.”

„Kan me niet schelen, door jou kreeg ik het. Wat zei hij nog meer van me?”

„Eerst Anna bedienen, Erica. Hier heb ik het al. Kijk eens, Anna? Doe dit doosje maar eens open.”

Anna frommelt aan het ding en krijgt het niet open. We zullen haar helpen. Erica heeft al geraden wat er inzit, ’n hanger is het. Ik doe het doosje open.

„Herejé nog aan toe, is dat wat? Is dat mooi, Anna?”

Anna kijkt naar haar hangertje met paarlen kruis. Een bloedrode robijn, ’n wonderlijke steen op het kruisgedeelte, als ’n roos zo lief en schoon. Erica vraagt al:

„Is dat de „Lotus”, Frederik?”

„Jij weet veel van oude mystiek af, Erica. Waar heb je dat geleerd? Ben je de laatste jaren aan de Oosterse leer begonnen? Ik liet het maken in Egypte, eigenlijk onder de neus van de Sfinx, voor Anna, omdat ze toch niets anders hebben wil.”

Anna gaat weg. Nu de jongens. „Kijk eens, Hans en Karel. Twee gouden sigarettenkokertjes met gouden vulpen erbij, tezamen voor tien cent. Een geschenk voor jullie van de Sultan. Omdat je zo losbollig bent en gaarne mensen in sloten rijdt. Zie je die steentjes daar! Deze groene is voor Hans, hij ziet zijn voorvaders erdoor opnieuw in leven. Die met de rode steen is voor Karel. Opdat je nooit meer zult jokken!”

De kerels drukken mijn hand. Ik weet het! Ze zijn zo blij als kinderen, Karel kan het niet aan. De jongens laat ik een grote koffer halen, die ik openmaak. We hebben nog meer geschenken.

„Kijk eens, Erica, vier prachtige haremgewaden voor je, ’n apart geschenk voor je van de Sultan. Ze zijn in rood, blauw, groen en goud satijn, een zijde, die je in Europa weinig ziet, een koninklijk geschenk is het. Had je dit verwacht? Néé, hè, dit niet, want dat was ook niet mogelijk. Het moet je volkomen overrompelen. En ik moest juist daar opletten, zegt hij. Ik moest je in je ogen kijken, dat is alles wat hij ervan wil weten.”

„Zo’n goeie Sultan toch! Waar heb ik dat aan verdiend, Karel? Begrijp jij het? Is dit even ’n wonder? Zie eens, mijn hemel, is dat allemaal voor mij? Vadertje toch! Vadertje toch! O, Frederik, kan ik dat ooit goedmaken? Kan ik dit ooit beseffen?”

„Stil maar, het is dik in orde. Maar mooi zijn ze. Ga maar naar boven en doe er een aan.”

„Kom eens hier, Anna. Hier is iets voor je. Dit ding is ’n Oosterse pyjama. Hier is er nog een en wat eenvoudige japonnen. Verkleed je maar, voor het diner komt dat goed van pas.”

Anna weg. Nu de jongens nog. „Kijk, Hans, ’n slangetje voor je. Je houdt van cobra’s, is het niet? Is dat eventjes ’n prachtdier geweest! Jammer, dat men zo’n dier moest doden. Ook uit de harem van de Sultan, alles, alles. En deze is voor Karel. Moet je zo’n beestje, Karel?”

„Wonderlijk, Frederik, ik heb altijd naar zo’n velletje verlangd. Wat ’n prachtexemplaar is het.”

Daar is Erica al. We kijken ons de ogen uit. Karel heeft haar nog nooit zó gezien. Hij klakt met z’n tong. Hij kan het niet geloven en zegt:

„Ik had niet gedacht, Erica, dat jij zo mooi was. Wat ’n beeld ben je toch, hoe heb ik het? Moet je daar nu om schreien?”

„Ik mis nu Renétje zo, Karel.”

„Wacht maar even, Erica, ik heb ons kind niet vergeten. Laat je tranen echter gerust gaan, laat ze vloeien als je het kunt, het is nu de moeite wel waard.”

Karel heeft geen ogen genoeg om zijn vrouw, met wie hij al achttien jaar getrouwd is, te bekijken. Een nieuwe verschijning is het. Een nieuw leven is er begonnen, hij eet haar bijna op. Het zijn nét twee jonge geliefden; ook Hans krijgt er kippenvel van en doet kinderachtig naïef. Ik vind alles moorddadig goed. Wat ’n geluk toch. Wat je met een paar spullen al niet bereiken kunt. Ook mij eten ze op, ik heb een rood gezicht gekregen van al de kussen. Moet je Erica eens zien, een prinses is het!

„Hier, Erica, ik heb nog iets vergeten. De bijbehorende sandaaltjes ... waar de boeken vol van staan, je moet ze maar even aanpassen. Ze zijn voor jou gemaakt. Ze lijken wel wat Turks, maar in de Tempels van Ra, Ré en Isis werden ze gedragen. Is dat even een kleurtje!”

Erica is alweer weg, we zullen haar in een ander gewaad zien. Karel zegt: „Ja, doe het ... laat ons genieten.” Geen vijf minuten later is ze weer terug. Grote goedheid, zuchten Hans en Karel tegelijk, wat ’n prinses is het. Wat ’n schoonheid, zo ineens. Hoe kan het? We bewonderen haar. Nu Renétje, Erica, even wachten, aanstonds kun je ons de andere gewaden tonen.

„Maar je ziet het, Erica, bij elk gewaad sandaaltjes die erbij horen! Kijk, dit is voor Renétje, als de jongen wat ouder is. Komt nooit de mot in! De mot sterft erdoor! En dit hier, als hij straks thuiskomt. En dit! En dit ook! En dat daar, als we eens vorstelijk bij elkaar willen zitten. Allemaal voor ons kind.”

Erica kan het niet meer aan, ze bezwijkt bijna van geluk. Ze vindt het ontzettend. De mensen zijn verslagen, ik mocht hen openen voor elkaar en

ze steken het niet onder de meubelen die er staan. Ook ik krijg mijn part en deel. Koninklijk is alles, maar ik wist het! Is dit leven waard beleefd te worden? Já, roepen ze! Anna kust de gewaden van Renétje. Ze streelt ze, drukt ze aan haar hart. De vrouwen gaan naar boven, zich verkleden. Karel en Hans hebben geen woorden. Ze vinden het een groot schandaal, ze hebben rode koppen gekregen van inspanning.

„Hoe kom je erbij, Frederik, om ons allen zo schandalig te verwennen.”

„Noem je dit verwennen, Karel? Het is nog veel te weinig. Maar kijk daar eens. Erica. Erica in het blauw, groen, rood en goud ... Dit is het gouden gewaad van een tempelpriesteres, zoals onze Sultan dat ziet. Machtig mooi is het. Moet je zo'n vrouw eens zien, Hans, dan weet je wat er daar alzo te bekijken valt. Een droom is het! Een Lotus voor Karel! Ik moet er niet aan denken! Jij?”

„Je haalt 'n mens het hart uit de ribben, Frederik.”

„En het doet geen pijn, hè?”

„Néé, maar het knaagt er toch door. Ik geloof, dat je een nieuwe bloedstroming krijgt. Zie die Erica toch! Hoe kan het? En kijk die sandaaltjes? Machtig. Ik zal het niet vergeten, Frederik, jij weet hoe het moet. Hummels zijn we!”

Erica heeft haar gewaden gedragen, ze is als een koningin. Karel weet niet wat hij ervan denken moet, als het maar niet in haar hoofd slaat. Het groen satijnen gewaad krijgt de voorkeur voor het diner. Néén, zegt ze, het blauwe. Wat denk jij, Karel? Het rode? Já, daar heb je het al. Erica, wat wil je? Zie je nu, dat je eigenlijk tóch niet gereed bent voor al deze mooie dingen? Als ik er niet was, zouden ze er geloof ik, ruzie om krijgen, maar moet dat? We moeten nu beslissen wat ze aandoet. Het blauw heeft de voorkeur gekregen. Erica weg, Anna ook, maar Anna weet wat ze doet. Ze legt al die schatten eerst even neer. Ze moeten rusten, denkt ze en even aan deze omgeving wennen. Als Anna terugkomt en vraagt:

„Frederik, lééft zijde?” weet ik meteen dat ik goed heb gevoeld. „Já”, zeg ik, „Anna, zijde leeft en heeft een eigen persoonlijkheid. Vooral deze!” „O,” zegt ze, „dat dacht ik al!”

Ook ik ga naar boven om me te verkleden. Renétjes kamer staat vol bloemen. Ook mijn kamer is in een paradijs veranderd. Op mijn hoofdkussen liggen, kinderlijk naïef gerangschikt, viooltjes, vergeet-me-nietjes en lelietjes-van-dalen, een rode en een witte roos in het midden. Ik doe vlug de deur dicht. Die Anna toch! Een prachtziel is het. Wat is ze vooruitgegaan! Ook ik voel me gekraakt door al deze liefde. Waar leven wij eigenlijk? Je gelooft het niet! Hemels is alles!

Spoedig zijn de koffers aan de kant. Dan is het tijd voor het diner. Ik heb

m'n avondkleding aan. Karel en Hans ook. Erica is wonderbaarlijk, maar Anna doet niet voor haar onder. Karel en Hans slepen met gerechten, allen doen iets en als het zaakje er is kunnen we beginnen. Champagne is er, goede wijnen ook. Karel, je krijgt 'n pluim, deze is goed! We eten, drinken en praten, het is 'n feestdag om nooit te vergeten. Eén is er nog niet bij, zegt Erica. Dat is jammer! Ik zeg, wij doen het straks over. En dan mankeert er geen één meer. Erica vraagt:

„Heb je dit waarlijk van onze Sultan gekregen, Frederik?”

„Alles, lieverd, op een paar kleine dingetjes na. De rest komt regelrecht uit zijn handen. En denk maar niet, dat het afgedankte kleertjes zijn, deze zijn speciaal voor je gemaakt!”

„Dat zie ik.”

„Waar, Frederik?”

„Dat weet ik niet, Karel. Ik durfde het hem niet te vragen.”

„Maar wij zullen hem bezoeken, is het niet, Karel? Hans gaat ook mee.”

„We gaan, zo spoedig mogelijk, en Frederik wijst ons de weg.”

„Afgesproken, Karel, wij gaan naar het Oosten!”

„Waarom schonk hij ons al deze dingen, Frederik?”

„Ik zei je al, alles van je, van ons allen, interesseerde hem. Vooral had hij grote belangstelling voor Renétje!”

„Waarom, Frederik?”

„Omdat hij de verschijnselen met de Oosterse magie vergelijkt, Erica. Dat is het!”

„Vreselijk interessant, Frederik. En heeft hij zijn vergelijkingen kunnen maken?”

„Hans, die mensen weten er alles van, je hoeft hem niets wijs te maken. Hij vergeleek ze met de verschijnselen van de yogi's, fakirs, magiërs en de allereerste aanrakingen die grote ingewijden mochten beleven. Ik moet hem schrijven hoe het nu met Renétje is. Hoewel hij mij volkomen het leven ervoor opende, de ziel als het ware op mijn hand in slaap was gevallen, wil hij toch weten of zijn zien en voelen klopt! Ik weet het al, hij is angstig zuiver!”

„En dat was eten en drinken voor je, Frederik?”

„Ja, Hans, we kwamen er niet over uitgepraat. Boeken zijn het!”

„Ik geloof het nu. Nu vond je begrip, hè?”

„Alles, Karel, álles! Je kunt je zo'n heiligheid niet voorstellen. Een weelde van lotussen om ons heen en dan dergelijke gesprekken? O, mijn goedheid, ik moet er niet aan denken.”

„Vrouwen waren erbij, Frederik?”

„Zeven van de allerbeste, Erica. Alle nationaliteiten. Een eer voor me! En een deugd ook, omdat ze zich ervoor openstelden. Zie dat toneel eens voor

je. Ga nu eens even op die zielen in, zie hem in zijn machtig mooi gewaad, de vrouwen als een magische cirkel om ons heen, waardoor wij ons beschermd voelden, en dan een gesprek over leven en dood, over de Piramide van Gizeh, de Sfinx, de Zon, de Maan en de sterren, het ontstaan van deze werelden en deze mensheid, over bewuste en onbewuste levensgraden in en van de ruimte, krankzinnigheid, magische toeren en magische genezingen, duivelen en hemelen, en over de menselijke liefde? Je bezwijkt bijna! Maar ik zeg je, het allerheiligste en het schoonste wat ik op deze rotwereld mocht ontvangen. Hij had er een paradijs van gemaakt! Met vrouwen in een grote verscheidenheid van gewaden. Toen had ik mogen uitzoeken!”

„Méén je dat?”

„Waarom zou ik liegen, Erica. Maar voor later, zie je, als ik nog eens zou terugkeren.”

„Heb jij dan van al deze dingen verstand, Frederik?”

„Iets já ..., ik kon met hem praten of ik had rustig kunnen verdwijnen.”

„En ons vertel je er nooit een woord over? Hier doe je, alsof je bent als 'n kind?”

„Willen jullie erover horen? Waar moet ik beginnen. Je stoot het toch weer van je af. Staat Karel ervoor open? Hans? Jij? Anna? Eén is er, maar die is gek, met wie ik over al deze dingen heb gepraat, ook al stonden wij er nog een heel eind van af en keken er even naar. Renétje ja, die weet er wel veel van, ik ook, al zeg ik het zelf. De vrouwen vonden me schattig, én charmant, zoals ze zeiden, waar ik echt trots op ben. Ook de Sultan was tevreden. We spraken over alles. Maar zie je dit toneeltje? Je maakt een reis door het Universum en wij gleden achter elkaar langs Saturnus.”

„Over die ring?”

„Langs en over die ring, Erica, met een vaart, waar de rokken door gestreken en gekruld werden, plooitjes, zoals je ze hier niet kent. Maar het gebeurde dan toch maar.”

„Ik begrijp het. Zo'n verjongingskuur krijgt niet elkeen. Is dat even wat, Karel? Over een paar jaar moet hij erheen. Kan dat, Frederik?”

„Nee, dat kan niet!”

„Waarom niet?”

„Omdat Karel zich niet voor deze dingen openstelt. En dan moet men je daar niet. Deze man is een geboren Egyptenaar. Als je niet het zoet van de tempelvruchten proeft, kun je vertrekken. Het is de hoofdschotel van zijn diner, met een oude saus toe, die door de Tempels uitgedacht is en waar hij voor leeft. Ik wil maar zeggen, leeg gepraat, nuchter denken en voelen, daarvoor zet dit leven de deuren niet open. En juist het Westerse gevoelsleven krijgt hier 'n mogelijkheid zichzelf te openen en te verrijken. Oosterse geleer-

den zijn er genoeg, maar die krijgen zijn vrouwen niet eens te zien! Dat krijgt een Westerling wel, zie je, en dat is een genade. Weet je van al deze dingen iets, dan, krijg je alles te zien en zet hij zijn hart voor je open, je ziet het aan al deze geschenken.”

„En anderhalf jaar was je daar in die rijkdom?”

„Juist, Erica.”

„Je had er natuurlijk kunnen blijven?”

„Heel gaarne zelfs. Je begrijpt, ik had niets meer behoeven te doen.”

„Hoe oud is die man, Frederik?”

„Wat dacht je? Je hebt immers verleden de foto gezien?”

„Heb je dat ding nog?”

„Zeker Hans. Ik zal hem je tonen, dan wordt je geloof sterker.”

Hans kijkt, Erica en Karel eveneens. Anna vindt het allang goed. Ze schatten.

„En, Hans?”

„Ik denk, vierenzeventig.”

„Erica?”

„Zesenzeventig!”

„Karel?”

„Hetzelfde.”

„Jij nog Anna, even kijken en meedoen?”

Anna kijkt ook, even slechts, dan zegt ze:

„Tweeënzestig ...”

Allen vragen: én, Frederik?

„Anna zei het ... zo oud is deze man. Maar hij lijkt zevenendertig, je verliest het altijd, op elk gebied. Dit leven heeft een organisme als van 'n slang, het kent ál de grepen voor zelfverdediging, is een kenner van de yoga en een volleerd priester. Wonderlijke avonden hebben we gehad. Eén ervan, of meerdere zelfs, vergeet ik nooit. Hij verzocht me, Hans, één van de vrouwen in slaap te brengen.”

„En, Frederik?”

„Ik had succes, Hans. Ook nu weer doeltreffende bewijzen ontvangen voor tal van stelsels, een schat bijeen. Ook hem bracht ik in slaap, het was er een, die tot zijn studie behoorde, indien hij het niet wilde lukte het mij niet. Tóch had ik macht over hem. De vrouwen waren direct in slaap. Een hebben wij er genezen van nachtmerries, waaraan het kind reeds jaren leed. Ook haar zelfmoordneigingen verdwenen, waar hij mij uiterst dankbaar voor was. En juist die vrouw kon in- en uitgaan, vertrekken als ze wilde, maar ze deed het niet.”

„Hebben zeker wroeging, Frederik?”

„Waarom, Erica? Waarom, vraag ik je, móeten die kinderen wroeging voe-

len? Dacht je, dat zij hun leven zondig zien? De meesten van hen zeggen: „Bij elke andere man zouden wij ons besmet voelen, nu niet! Baren wij onze kinderen niet? Schenken wij deze wereld geen voortgaan? Wat wil de wereld van ons? Je ziet het, wij komen erdoor in opstand en het is niet goed te praten ook, maar zij daar hebben er hun eigen gedachten over. Ik zeg je, Hans, door de opgelegde slaap, stonden wij voor verledens. Ik hoop hierdoor mijn fundamenten en stelsels te bewijzen! Je kunt er niet aan ontkomen. Maar wanneer die feiten voor zichzelf spreken, dan sta je voor tal van wetten, waarvoor je nu vanuit ons bewustzijn geen woorden vindt. Ik leerde er enorm veel. Ik geloof, dat ik zeggen kan, gereed te zijn! Laat komen wat wil, als eerst Renétje maar thuis is. Ik weet ook, dat we nog enkele jaren tijd hebben, maar komen doet het.”

„Wat verwacht hij dan van je kuur, Frederik?”

„Bedoel je ten behoeve van het kind?”

„Vanzelf.”

„Wel, Erica, je gelooft het misschien niet, maar hij verwacht er wonderen van. Ik moest hem er alles van vertellen. Toen ik de verschijnselen zo'n beetje gerangschikt voor hem op tafel had gelegd, kon hij meteen vertellen wat dit zieleleven voelt en aanvaarden moet. Hij zegt: „Het Westen is begenadigd met zo'n leven!”

„Hoor je dat, Karel?”

„Zo is het, maar dat weten jullie nog niet, maar dat komt wel. Ook ik wist het niet. Hij ziet René als 'n geestelijk wonderkind. Hij gaf mij raad en ik zal die opvolgen, indien jullie mij daar de toestemming voor geven. Of ik ga terug!”

„Jij kunt nu doen wat je wilt, Frederik.”

„Eerlijk, Karel? Dan is dat het grootste geschenk dat je mij kon geven en je zult er geen spijt van hebben. Ik hoop, dat wij allen mogen beleven, dat het gaat zoals wordt verwacht, dan pas heeft ons leven waarde.”

„Was die Hollandse er nog?”

„Inderdaad, Erica, maar ze gaat spoedig weg.”

„Naar huis terug?”

„Nee, niet naar haar huis, maar naar 'n ander, waar ze het heel goed krijgt.”

„Wie wil nu zo'n afgelikte boterham, Frederik?”

„Dat zou jij denken, Hans, maar zo is het niet. Voor geen tienduizend kan je haar kopen. Of dacht je, dat ook daar geen verhaaltje aan verbonden was?”

„Vertel 'ns, Frederik?”

„Ik niet ... Ik heb daar niets mee te maken, want ik zou je héél bekende families moeten noemen, hetgeen je alleen maar zou verbijsteren. Eén ding

zeg ik je: Onze Lieve Heer is er nog! Zelfs Rome heeft ermee te maken; als je in de Sixtijnse Kapel staat, krijg je er een antwoord op, maar dan staat dit Hollandse meisje naakt voor je. Dit lijkt alweer fantastisch, een naam en je weet alles, maar ik noem die niet! Had je haar maar, Hans, in jouw omgeving hoort ze thuis. En Hansi was er een lelijkerd bij. Dergelijke kinderen zijn ervoor geboren. Het is 'n hemelse openbaring als je haar ziet. Ze is duur verkoopbaar. Ik geloof echter, dat het op een geschenk uitdraait. Zo goed is onze Sultan voor 'n mens. Maar wie haar krijgt – met stamboom en stamboeknummer compleet en de Egyptische Lotus erboven – die staat meteen voor Toet Anch Amen ..., je kent dat heerschap wel!”

„Je bent erg wazig, Frederik.”

„Dat moet wel ... anders krijg ik koude rillingen. Ik ben in het Westen, maar het Oosten achtervolgt je, waarheen je ook gaat.”

„Hoe is dat kind daar gekomen, Frederik?”

„Zei ik je onlangs niet, dat hij haar uit een goot gehaald heeft? Toen dachten jullie uit een straatgoot – ik geloof dat ik het zelf zei. Maar er zijn ook gootjes, waardoor hemelse liefdadigheid stroomt. Kortom dan – en daar moet je het mee doen – het ging om een weddenschap en hij heeft die gewonnen. Hij heeft van dit leven een vorstin gemaakt!”

„En nu gaat zij aan een hof?”

„Dat nu net niet, Karel, maar het lijkt er wel iets op.”

„En die anderen, Frederik? Hebben die heerlijk met je gepraat? Hoe kon je Arabisch, Egyptisch en al die andere talen verstaan?”

„Er was er één, Erica, die zevenentwintig talen sprak. Ook vloeiend Nederlands. Een vrouw van vierenveertig jaar. Een Oosterse, die voor de familie die talen had moeten leren. Ook nu reist er een door de landen met als enige taak de talen te leren. Wanneer zij er zo'n stuk of dertien kent, keert ze naar huis terug en krijgt zij daar haar werk.”

„Zit dat eventjes in elkaar? Zodoende heb jij kunnen praten?”

„En of, ik had er slag van ook.”

„Komt ook dat in het logboek, Frederik?”

„Je zult het hier en daar terugvinden, Erica. Overigens blijft alles één geheel, dat wil zeggen, als het noodzakelijk is krijgen wij er nog wel een staaltje of staartje van te beleven.”

„En wat denk jij nu van René, Frederik? Komt hij spoedig thuis?”

„Karel, daar zullen we het nu eens over hebben. Wat ik ervan denk? Voorlopig laten wij hem daar. Hoe meer de ziel verlangt, des te beter is dat voor het weerstandsvermogen en het dagbewustzijn. Dit verlangen steunt de persoonlijkheid. Verlangen is innerlijke werking en die werking maakt de persoonlijkheid zich eigen. Ik zeg je: zo nu en dan krijgen wij hem even thuis,

maar dan moet hij weer weg, totdat we zien, nú is het mogelijk, nu kun je rustig aan de opbouw van dit leven beginnen.”

„En jij verwacht er iets van, jij verwacht iets wat wij niet zien?”

„Wat ik verwacht, Karel, zie jij ook. Begrijp goed, het leven zélf wijst ons de weg. Wij kunnen er niets bij- en niets afdoen. René moet zich vanzelf openbaren. Als het zover is, zie je andere verschijnselen. Jammer is het, dat je al die tekeningen hebt verscheurd, Karel, daar waren mooie fundamenten bij. Ik hoop echter, dat je niet langer van je kind een dokter wenst te maken. Want dat kun je toch niet. Is hij nog aan het tekenen geweest?”

„Ja, het is 'n hartstocht van hem.”

„Zie je, daar kun je niets aan veranderen. Begrijp goed, Karel, wat ik wil doen is voor zijn gezondheid. Ik ben niet van plan hem zieker te maken. Mij gaat het om zijn leven en gezondheid. Maar dokter wordt hij nooit.”

„Kan me ook niet schelen, als hij maar gezond is.”

„René wordt gezond! Hij zal zo gezond zijn, dat jij het niet gelooft, en blijvend!”

„Het is net, alsof je niet weg bent geweest, Frederik. Waar was je nog meer?”

„Ik ben in de bergen geweest bij de priesters. In Tibet bij de monniken. Ik heb hun wijdingen meegemaakt; waar je bijna niet binnendringt kwam ik. Ik had aanbevelingsbrieven bij me. Maar Egypte spant de kroon van alles. Dat gun ik elkeen, die van mystiek houdt en wiens ziel ervoor openstaat. Verder is mijn leven niet veranderd. Gewetenswroeging heb ik er niet van gekregen, de hoofdzaken zijn onder het ontleedmes bezweken. Aan verschillende mogelijkheden heb ik kunnen werken. Machtige waarheden vielen mij als genade in mijn schoot. De voortreffelijke zorgen van velen schiepen voor mij een paradijs op aarde. En wat wil je dan nog meer? Geen haar op mijn hoofd dacht eraan. Tóch kreeg ik alles wat ik zo voor mezelf had gedacht. In het oude Egypte staat geen steen meer van die oude glorie overeind, toch vertelt elke voetstap je hoe het leven daar is geweest. En dat moet je kunnen aanvaarden. Ik ging er niet heen om stenen te zien, ik stelde me er innerlijk voor open en kreeg antwoord. Ik had thans niet het lef om tegen de Piramide op te klauteren, Hans, ik lag er te wachten, dag en nacht op een plaats, waar je de hoogmoed van deze wereld niet verwacht. Ik boog me! Ik kleepte me uit, ik stond daar volkomen naakt!”

„Ben je ook in de woestijn geweest, Frederik?”

„Ook dat, Erica. Nu stormde het echter niet, een zalige rit was het. Veel stof heb ik daardoor gekregen, maar onze gids was er niet. Die ontmoette ik later in Alexandrië en leefde rustig op zijn groot Oosterse bezit, dat al net als dat van de Sultan grootscheeps en hoffelijk is op een wijze waar je van

rikt en beeft. Die mensen hebben veel in dit leven gekregen. Of alles geluk is? Mohammed is voor zichzelf al benijdenswaardig, zijn innerlijk bezit proef je als een prikkelende wijn, je ontvangt levenslust, offervaardigheid, begrip, je denkt bergen te kunnen verzetten, inspiratie is het voor alles in je leven!

En nu, kinderen, ik ben moe, morgen gaan we verder. Is het geoorloofd dat ik mij verwijder?”

„Ga, Frederik, ook wij zijn doodop!”

Erica's laatste woorden zijn voor allen een wenk en even later lig ik in mijn bed in de vertrouwde kamer en ik val spoedig in een vaste slaap. Maar mijn vleugelen ontspannen zich. Nog is mijn ziel niet vrij van het Oosten, ik kan gaan waarheen ik wil. God schonk mij alles, ik ben niet bang voor de tijden die komen!

Maar een huis, en vrienden te bezitten is machtig, groots is het! Moge het altijd zo blijven. Ik ben thuis! Ik ga nooit meer alleen weg, nooit! Hier heeft men mij nodig! Er waren heel veel bloemen! Dank U! Ik ben voor alles gereed! Alles!

Oom Frederik, wilt u mij helpen?

René is nu voorgoed thuisgekomen, maar wij hebben er bijna vier lange jaren op moeten wachten; telkens zonk hij in een andere toestand en moesten wij hem aan die wetten overgeven en daarenboven nog aanvaarden, dat dergelijke ziekten niet met zich laten spotten, zoals Erica heeft ingezien. We haalden hem vier maanden nadat ik van mijn reis teruggekeerd was naar huis. Het ging allemaal zo goed. Ook zijn dokter was tevreden; zijn bewustzijn ging vooruit, zijn denken en handelen was van die aard, dat zelfs Hans hem volkomen normaal achtte, zodat de jongen niet langer tussen al die maskers behoorde te zijn. Hij tekende en schilderde elke dag, stillevens en zelfs portretten kwamen er voor de dag en een jaar later vergreep hij zich aan de „Christus”, om, zoals hij zei, voor zichzelf diens leed en smart uit te beelden. Niemand had dan ook dit geschilderde portret willen bezitten; wat hij ervan maakte kon het daglicht niet verdragen, zó vreselijk ging zijn leven tekeer, zo erbarmelijk werd de „Messias” door zijn verf en handen verkwanseld. En toch, als je dieper op dat gesmeerde inging, zag je, dat een onfeilbare wil bezig was zich te manifesteren. Ik zag zijn talent groeien en zeer zeker in staat om later een goed en gaaf stuk werk te scheppen, zo, dat het de moeite waard was om het aan een muur te hangen en er zo nu en dan naar te kijken. In één opzicht zijn wij vooruit gegaan: Karel vindt alles goed, hij geeft het volkomen over. En dat waren zeer grote zorgen voor mij, omdat je nooit wist van welke kant bij hem de wind waaide; je moest altijd toch nog rekening houden met zijn slootjes, waar je dan pardoes in ging, omdat hij zelf met zijn karaktereigenschappen overhoop lag.

Na enkele maanden stonden wij al voor het feit. Zijn wildheid keerde terug en weer vlogen je de voorwerpen om de oren, waarna hij onder het spanlaken zijn persoonlijkheidje bijeen kon grabbelen, dat meestal na 'n dag of twee onfeilbaar tot dit leven terugkeerde, en dan begonnen wij van voren af aan. Intussen werd de jongen steeds sterker. Karel en ik hadden moeite hem onder het laken te krijgen, zo hevig verzette hij zich tegen dit gruwelijke proces, waarvoor hij rilde en beefde, 'n angst had, die niet meer menselijk leek te zijn. Ik geloof, dat dit voor hem het ellendigste van zijn ziekzijn was. Het bloed stroomde soms uit oren, neus en mond, van innerlijke ontroering of door de foltering die hij onderging. Het was, zegt Anna, of men hem met gloeiende poken wilde branden, zo brulde hij van smart, zo diep trof het zijn ziel. Door zo'n lakentje, waaronder hij werd neergelegd, brak men zijn wilskracht volkomen, doch wat er vanbinnen in hem afspeelde, dáár begrepen wij niets van, ook al beleefde ik met hem zijn ondergang. Een helse natuur

was het, een wild probleem, dat daar neerlag en zich tegen deze bruutheid wilde verzetten. Je had hem toen moeten horen, het was niet menselijk meer. En zijn verstand groeide erdoor. Dát was nog het ergste. Hij kon dingen zeggen, waarvan wij stonden te kijken. Hij verzon dan van alles om er maar weer onder vandaan te komen. Hoevele malen wij erin gevlogen zijn, vooral Anna en Erica, weet ik niet meer. Door 'n prachtig smoesje maakte men de riemen los en eenmaal zijn vrijheid gekregen, zag je, hoe sterk zijn wil ook was om goed te blijven, voor je ogen dit leven wegzinken naar een onverklaarbare diepte voor ziel, geest en stoffelijk bewustzijn en dan kwam het onfeilbare bezwijken. In huis was dat nog niet zo erg, maar wanneer hij de gelegenheid kreeg om de deur uit te rennen, kon je hem achterna lopen, straat in, straat uit. Als 'n op hol geslagen paard vloog hij tussen de mensen door en eigenlijk wist hij niet meer wat hij deed. Mijn hemel nog aan toe, wat een uren hebben we toch beleefd, we weten nog niet hoe wij erdoor gekomen zijn.

In deze vier jaren mochten wij toch het geluk aanvaardden, dat ons kind beter zou worden. Ik schreef in het logboek neer: „Zie, ik krijg toch gelijk, hij komt en hij gaat, telkens zien wij hem anders, totdat zijn bewustzijn in harmonie gekomen is met de maatschappij, het leven van elke dag.”

Ik heb jaren geleden gezegd, dat ik hem thuis verwachtte op ongeveer zijn zeventiende of achttiende levensjaar en nu zien we, dat ik ook daar weer gelijk in krijg. Langzaam, stap voor stap, keert hij tot ons terug, om ten slotte voorgoed bij ons te blijven.

De eerste keer, na mijn reis, dat wij hem haalden, heb ik vastgelegd en volkomen volgens de verschijnselen beschreven. Toen ik bij hem kwam, onderzocht hij mij, alsof hij wilde weten wat er met mij was gebeurd. En na eventjes te hebben nagedacht, vroeg hij:

„Waar was je, Oom Frederik? Waar ben je al die tijd geweest? Waarom ging je zo ver van me weg?”

Ik had zijn dokter het een en ander over mijn reis verteld, ook van ons contact, hij was dus voorbereid. Maar René wist niet, dat ik drie jaren weg geweest was; hij wist niets van mijn belevenissen, want omdat hij het toch niet had begrepen, had men hem daarover niets verteld. Hij vroeg echter:

„Waarom ging je naar het Oosten, Oom Frederik? Wat had je daar te zoeken? Is het mogelijk, dat ook ik zo'n reis kan maken?”

De broeder had nog het een en ander met hem te regelen en haalde hem even weg. De dokter zegt:

„Wel hoogst merkwaardig. Ik moet zeggen, buiten verwachting, ik moet toegeven, dat hij ontzettend gevoelig is. Waarschijnlijk een kwestie van telepathische overdracht!”

„Zo is het, dokter. Wat weten wij mensen van de menselijke ziel af?”

„Niets, wat wij kunnen doen is deze levens een stoffelijke ontwikkeling geven, wat bewustwording door scholing, wat leren als het mogelijk is. Maar u ziet het, dat het gelukt deze zielen gezond aan de maatschappij terug te geven is een uitzondering, een zeldzaamheid. Van de honderdvijftig jongens, die we hier hebben, krijgen er hoogstens tien het volle bewustzijn terug; de rest blijft voor dit leven gevangen. Ze zijn levend dood. Wat dacht u, dat dit voor ons allen is?”

„U doet uw best, dokter. Wat mogen wij meer verlangen?”

„Maar welke wetten zijn het, die bepalen dat deze zielen zo geslagen moeten zijn, die ons dwingen te aanvaarden, dat de een alles bezit en de ander levenslang hier moet blijven, als een levend-dode? Wanneer je tot God gaat, staat je leven stil. Ik ben het protestantisme toegegaan, elke dag kom ik met Hem in conflict, ik kán niet goedvinden, dat Hij zo nonchalant met Zijn leven omspringt. U voelt het zeker wel: ik zit niet stil, ik kan alles van de Bijbel niet aanvaarden. Mijn gedachtenleven kreeg verruiming en diepte. Ik ben niet in staat een God te aanvaarden die goedvindt dat er ónrechtvaardigheid is, ik kan geen God aanvaarden, die de Universele wetgevende macht onrechtvaardig behandelt. Ik wil niet aanvaarden, dat Hij ons op die wijze slaat. Ik kan het niet! Maar waar vinden wij het antwoord, een woord, dat bij ons Westerse gevoelsleven past? Hebt u in het Oosten nog wijsheid opgedaan? Waar bent u geweest?”

Toen ik hem vertelde, dat ik het oude Egypte had bezocht en met de Tempelpriesters aan de gewijde diensten had mogen meedoen, zuchtte hij:

„Ziet u, mijn liefste wens. Ik had eigenlijk wereldreiziger willen zijn. Als kind al speelde ik met mijn vrienden en maakten wij een reis om de wereld. Waar zijn wij niet geweest! Toen ik later, als jongen van achttien, het besef kreeg dat je daarvoor geld moet hebben, was dat 'n slag op mijn hoofd. Hoe heb ik geleden om dat gemis. En nu zie ik bij verschillende jongens diezelfde verlangens terug. Wat het te betekenen heeft, weet ik niet. Reizen en wijsheid opdoen. Alles beleven wat God voor ons geschapen heeft, de Volken der Aarde leren kennen. Alles! O, hoe kan ik u benijden. En dan Egypte? De Piramide van Gizeh? De vervallen Tempels, de Sfinx? Mijn God, waarom ook ik niet? Voor mij is dat geluk niet weggelegd. Vertel me eens, hoe was het daar?”

Ik schonk de goede man mijn ontvangen genade. Maar ik liet erop volgen:

„Vertel mij eens, dokter, wanneer kunt u hier weg? Wanneer krijgt u enige jaren vrijaf, opdat u kunt gaan waarheen gij wilt?”

„Voert u mij naar fata morgana's? Néé, ga niet op een doodlopende weg, ik heb dat alles reeds lang afgeschreven.”

„En toch, dokter, is ook die mogelijkheid voor u weggelegd. Zeg mij, wan-

neer kunt u er eens voor een tijd uit!”

„Waar wilt u naartoe?”

„Ik gun u wat ik daar kreeg. Wat u voor ons kind hebt gedaan, stemt ons gelukkig. Ook al weten wij, dat u hem vroeg of laat terugkrijgt, u deed alles wat in uw vermogen lag. Hij is hier in goede handen en dat is ons alles waard. Maar wij komen nog terug, dokter. Als u het mij vraagt, over enkele maanden. Ik denk, dat hij dan reeds zijn gezondheid te grabbel gooit, ook al kan hij er zelf niets aan doen, noch veranderen, de wetten zullen tot ons leven spreken.”

„Hoe was het in Tibet? Wonderbaarlijk, nietwaar?”

„U zult het zelf nog zien en beleven, dokter Lent ... God is er nog! Evenals „Christus”. Dit kereltje zal ons straks de wetten verklaren.”

We kijken naar René, die met de broeder op ons toekomt.

„Denkt u? Ik ken de verschijnselen van zijn tekenen en schilderen en soms komen er woorden over die lippen, die mij in de armen voeren van hen die er voor leven en sterven. Maar kijk eens naar anderen? Ook zij spreken soms zo, dat wij ons schamen, morgen echter, over enkele uren keren ze terug naar hun grafkelders, waar ze zichzelf opsluiten en aan geen bovenaards stoffelijk leven meer denken. Haal ze er dan maar weer uit. Een gevloek is het gevolg, seksuele baldadigheid, armoede, een ellendig bestaan is het. Is er vooruitgang te bespeuren? Néé! Zo gaat het verder, eens zullen ook zij sterven. En nu, waarheen gaan ze? Is dit het, waardoor wij hemelen zullen betreden? Kan de ziel als een persoonlijkheid door één krankzinnig bestaan, de Goddelijke Hemelen betreden? Ik geloof dat niet. Zeker, ook wij zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Is het mogelijk dat de ziel meermalen op Aarde leeft? Zijn er hellen? Zijn er mogelijkheden om tot de andere volken te behoren? Geloof u aan de wedergeboorte, zoals ons de theosofie leert? Geloof u aan spiritualisme, aan astrale bezetenheid? Ik zou dat allemaal bewust willen weten, je staat nu zo machteloos. Hoever is professor Groevers gekomen met zijn opgelegde hypnose? Als u hem ontmoet, doe hem dan mijn hartelijke groeten. Ik heb alle belangstelling voor zijn stelsels, zijn methode om deze levens de krachten te schenken opnieuw te beginnen. Ik weet, dat u vrienden zijt.”

„Ik vergeet het niet, maar wij komen terug en spreken nog over enkele zaken met elkaar. Het ga u goed, dokter!”

René sloft naast me. De jongen denkt over verschillende zaken na, hij scheurt zich los van „Sproetje”, Brammetje, van „Klare Koek” en Hongerige Bert, van Nico Zuursteel en Gerrit Schandalig, al zijn vrienden daar. Ik vind het koddige namen en ga erop door.

Ik heb het inzicht gekregen hoe ik hem langzaamaan uit dit leven kan optrekken. Hij moet zich volkomen leeg kunnen praten, eerst dan kan hij

andere gedachten ondergaan en is hij los van zijn vrienden en het leven in het gesticht. Mij lijkt dit het beste waar ik thans mee beginnen kan, omdat 't hem en zijn levende natuur zal helpen af te reageren. Ik vraag dan ook:

„Wie is die „Sproetje”, René?”

„Dat is 'n kreng van 'n jongen, Oom Frederik. Het is 'n Judas!”

„Waarom?”

„Omdat je nooit op dat kreng aan kunt. Maar gaan we niet met de auto? Had Vader geen tijd? Waarom is hij niet met u meegekomen? En konden Moeder en Anna niet even weg?”

Dat vliegt er zo ineens uit. Hij denkt aan duizend dingen tegelijk. Dat zal straks zijn inzinken weer bespoedigen. Wij mensen denken dat deze zielen niet kunnen denken, dat ze te stom zijn om gedachten te formuleren, maar telkens krijg je het tegendeel bewezen. Ik zeg hem:

„Stil, René. Als ik je iets vertel, dan zul jij luisteren, nietwaar?”

„Dat doe ik toch, Oom Frederik?”

„Zeker, dat doe je, maar je vliegt van hier naar daar. Zo-even heb je mij verschillende vragen ineens gesteld. We hadden 't over „Sproetje” en jij haalt er Vader, Moeder en Anna bij. Nu weet ik niet meer waar ik aan beginnen moet. Wat vroeg je ook weer?”

Hij denkt na, en dan komt er: „U hebt gelijk, Oom Frederik. U moet het mij maar vergeven. Ik zal mijn best doen. De broeder zegt het ook telkens, maar, ziet u, het is niet zo eenvoudig. Je moet denken en je kunt het niet en ineens vliegen al die gedachten over je lippen. Gek, niet Oom Frederik?”

„Dat is zo gek niet, René. Als je maar bij één ding blijft, dan komt er orde. Waar waren wij ook weer, René?”

„Dat ... O, ja ..., bij „Sproetje” en dat je nooit op dat kreng aan kunt.”

„Waarom niet?”

„Omdat hij je pest, slaat en spuwt. Als je naast hem loopt, slaat hij je van achteren. Hij wil je beentje lichten. En als het lukt heeft dat kreng de grootste lol.”

„Maar kan „Sproetje” dat helpen, René? Dacht je waarlijk, dat hij er zo'n zin in heeft om je te plagen?”

„Hij doet het toch?”

„En jij dan, als je onder het spanlaken moet?”

„Ja ..., daar dacht ik niet aan. Maar bij mij is het „boehá”, bij „Sproetje” is het ..., is het ...”

„Zie je wel, je weet het niet. Sproetje kan er niets aan doen. Natuurlijk, wij grote mensen, waartoe je ook al bijna behoort, kunnen dat zomaar niet goedvinden. We moeten trachten in harmonie te zijn met het leven en met de jongens, begrijp je dat?”

„Ik doe het toch, Oom Frederik. Ik heb Sproetje al mijn knikkers gegeven. Maar toen had hij er spijt van.”

„Jij dan niet, als je zo tekeergaat? Ben jij dan altijd lief voor hen geweest! Wie is nu zieker, jij of Sproetje?”

„Hij natuurlijk, hij komt daar nooit meer weg, zegt de broeder. Sproetje moeten wij een bende kunnen vergeven. En mag ik nu vragen, Oom Frederik, waarom Vader en Moeder en Anna niet meegekomen zijn?”

„Zie je, nu gaan we vooruit. Vader kon niet weg, er waren te veel zieken. Moeder en Anna willen, voordat wij komen, alles in orde hebben. En ik vond het nu eens leuker om je te laten trainen.”

„Fijn hoor, ik ben reuze blij, Oom Frederik.”

En er komt nu:

„Oom Frederik, wilt u mij helpen?”

„Maar natuurlijk, René, met alles. Als je mij belooft, dat jij je best zult doen, help ik je in alles.”

„Mag ik dan mee naar het Oosten?”

„Ook dat, René. Als je je best doet, is ook dat mogelijk. Maar hoe weet je dat? Heeft Anna je geschreven?”

„Je hebt het me zelf verteld. Je liet het me zelf zien. Je vond het daar mooi, hè, Oom Frederik?”

„Het was er prachtig, René. Later mag je mee. Maar wie is die Gerrit Schandalig? Waarom noem je hem zo?”

„Die naam hebben wij hem niet gegeven, Oom Frederik. Die kreeg hij bij zijn thuis. Zijn zus zei het. Gerrit zat aan haar achterste.”

„Foei, dat mag niet. Daarvoor sluiten de mensen je op, weet je dat?”

„Ik weet het, ik zal wel oppassen.”

„Hoe oud ben je nu, René?”

„Ik word dertien, Oom Frederik.”

„Wie zei je dat?”

„Dat zegt de broeder. Hij leert ons tellen en rekenen. Ik en nog een paar jongens tenminste, de anderen kunnen het niet.”

„Waarom niet?”

„Ze hebben er geen verstand voor, Oom Frederik.”

„Weet je dat zeker?”

„Dat zie je toch? Ze hebben geen verstand, ze hebben niks!”

„En jij begrijpt dat?”

„Dat hoef je niet te begrijpen, dat zie je immers.”

„En ben je daar zo zeker van, René?”

„Ik weet het niet, maar ik ben toch anders?”

„Zo, weet je dat. En wie is hongerige Bert?”

„Dat is 'n rijkeluiskind, Oom Frederik. Dat krenge heeft altijd honger en steelt het eten. Maar wij hebben het hem afgeleerd.”

„Wie zijn die wij ...?”

„Brammetje, de Spreeuw, de Poepdoos en ikke.”

„Zo, jullie sloegen hem natuurlijk en vergaten, dat ook Bertje ziek is. Kan hij het helpen dat hij honger heeft?”

„Kan ik het dan helpen, Oom Frederik? Is het dan onze schuld. De broeder sloeg hem ook.”

„Dat geloof ik niet.”

„Heus ... Hij sloeg hem, omdat hij het eten gestolen had. En goed ook!”

„Niet mooi is dat, René. Hoe kan je nu zo'n kind slaan.”

„De dokter wil dat niet, maar hij doet het!”

„De broeder?”

„Niet die me kwam brengen, dat is 'n goeie man, die andere, met zijn kromme neus.”

Eén man, denk ik, slaat alles eruit wat anderen met zoveel moeite en zorgen hebben opgebouwd. Vanavond nog telefoneren, Frederik. Dat moet niet, daardoor gaat ontzettend veel verloren. Hij vraagt me:

„Gaan we weer naar de schilderijen kijken, Oom Frederik? En hebt u mooie kleurtjes voor me meegebracht?”

„Ook dat, René. En we zullen andere schilderijen zien. Als je je best doet, gaan we naar Amsterdam. Dáár zijn mooie schilderijen. Je zult ze zien hoor.”

„Fijn, maar ik ga daar toch nu niet meer terug, hè?”

„Als je je best doet nee, dan niet. Maar als je weer kwaad wordt? Wat moeten wij dan beginnen?”

Hij denkt na, intussen zitten wij in onze trein en kijken door de ruitjes. Hij komt niet uitgekeken. Hij vraagt niets, hij geniet, en maakt opmerkingen als:

„Zijn die koeien even groot, Oom Frederik! Ik wou dat ik ze kon schilderen. Is dat moeilijk?”

„Dat weet je immers al. Heb je het niet geprobeerd?”

„Het is moeilijk, Oom Frederik.”

„Zie je, nu hou je mij voor de gek. Je weet het en je vraagt toch naar een oordeel. Waarom doe je dat, René?”

„Omdat je het zelf niet weet, Oom Frederik.”

„Wat niet weet?”

„Dat koeien schilderen, bedoel ik. Je doet het en je krijgt ze niet.”

„Wat krijg je niet?”

„Nou ..., dat geraamte of hoe het heet! Kun jij dan die koeien schilderen zoals ze zijn?”

„Wat wil je dan schilderen, René?”

„Nou ..., dat is ook wat, de koei natuurlijk. Nét zoals die daar lopen.”

„Ach zo, nee, dat is niet eenvoudig. Wou jij dat nu al kunnen? Daar zijn jaren van studie voor nodig.”

„Dan ga ik het leren. Waar kun je dat leren, Oom Frederik? Sproetje wil ook schilderen. Brammetje ook, maar Bert kan er niks van. Jan Vrek ook niet.”

„Wie is Jan Vrek nu weer?”

„Dat is de zoon van een molenaar. Hij stikt van gierigheid.”

„Heet hij dan Jan Vrek?”

„Natuurlijk niet, hij heet Woltes ..., maar wij noemen hem zo.”

„En welke naam heb jij gekregen, René?”

„Ik? Of ik een naam heb gekregen?”

„Is dat dan zo vreemd?”

„Mij noemen ze de Blaasbalg, Oom Frederik, en Stroper.”

„Ahá ... Stroper en Blaasbalg. Waarom?”

„Omdat ik een kip heb gestroopt, net als thuis, maar toen was ik ziek, Oom Frederik.”

„Dat begrijp ik, René. En dat Blaasbalg?”

„Omdat ik een rode kleur krijg als ik lieg, Oom Frederik.”

„En wie gaf je die naam?”

„Sproetje en Gerrit Schandalig. Gerrit komt me opzoeken. Mag dat, Oom Frederik? Hij zegt dat Vader hem beter kan maken. Kan Vader dat?”

„Nee, dat kan hij niet. Je Vader heeft wel wat anders te doen.”

„Maar Vader is toch dokter. Vader kan toch mij ook beter maken?”

„Vader heeft er alles aan gedaan wat mogelijk was, maar het ging niet, jongen, daarom moest je daar telkens weer terug.”

„Maar nu niet meer, hè, Oom Frederik?”

„Als je je best doet, néé, wij zullen je wel helpen.”

Hij kijkt naar de koeien en denkt over het schilderen na. Na een tijd vraagt hij:

„Mag ik nu al schilderen leren, Oom Frederik? Komt de man die dat leert bij ons? Of moeten wij naar hem toe?”

„Je moet eerst beter zijn, jongen. Later, als je helemaal beter bent, mag je bij hem schilderen leren.”

„Fijn, dan word ik niet meer ziek. Ik wil niet ziek zijn. Ik wil schilderen. Ook mensen, Oom Frederik. Is dat moeilijk?”

„Dat is geloof ik het moeilijkste wat er is. Het is in elk geval niet gemakkelijk. Maar als je je best doet, is het wel mogelijk. We zullen zien, René. Maar onthoud goed, dat je terug moet zodra je kwaad wordt.”

„En als ik het niet ben?”

„Wie is het dan?”

„Dat weet je toch, Oom Frederik.”

„Dat is wel zo, René, maar jij bent degene, die ervoor opdraait. Zou je denken, dat men een dief laat lopen als hij zegt, dat hij het niet zelf is?”

„Ja, maar die is niet ziek.”

„Wie zegt dat? Zou die dief geen „boehá” kunnen hebben? Jij denkt altijd aan jezelf. Zou die dief, vraag ik je, geen „boehá” kunnen hebben?”

„Om te jatten?”

„Om te stelen ..., om te roven, te brandstichten en zo. Maar zouden de mensen dat geloven?”

„Natuurlijk niet.”

„Welnu, denk jij nu, dat je door je ziekte van je boehá afkomt? Je moet jezelf blijven. De mensen kunnen zich niet met boehá's gaan bemoeien. En daarbij komt, dat je geen klein kind bent. Je bent al 'n grote jongen. Als je echter goedvindt, dat boehá je 'n poets bakt, moet jij terug naar de inrichting. Wat doe je dus? Zeg tegen hem: maak dat je wegkomt. Daarvoor hoeft je alleen maar rustig te zijn. Dan kunnen wij thuis bij elkaar wonen en is er niets aan de hand. Maar als je boehá het recht geeft om met potten en pannen te smijten en van die lelijke vieze dingen te zeggen, waar Moeder van schrikt en Anna pijn door heeft en Vader en ik geen raad mee weten, já, dan ga je vanzelf weer onder het spanlaken. En dat is het vreselijkste wat er is.”

„Waarom stop je er mij dan onder, Oom Frederik?”

„Moeten wij dan goedvinden, René, dat jij en je boehá de boel kort en klein slaan?”

„Doe ik dat dan?”

„Weet je dat dan niet?”

„Maar dan ben ik toch ziek, Oom Frederik. Dan ..., dan kan ik toch niet denken ... Dan kan ik je wel vermoorden!”

„Zie je, daar heb je het al. Omdat jij ziek bent en wij je onder het spanlaken moeten leggen, kun je ons wel vermoorden, hè?”

„Als ik je maar krijgen kon.”

„Maar dat kun je juist niet. Maar zolang – en nu moet je eens goed naar me luisteren, René -, zolang jij goedvindt, dat boehá jou die spullen aan gruzelementen laat gooien, zodat je alles kort en klein slaat en het liefst het raam uit zou willen springen, zolang ga jij onder het spanlaken. Wij weten wel, dat je dat vreselijk vindt, maar wat wil je?”

„Waarom doe je het dan, Oom Frederik?”

„Snap je dan niet, René, dat wij dat niet goed kunnen vinden?”

„Maar er zijn toch potten en pannen genoeg?”

„Zo, maar dat is de bedoeling niet. Nee, als je dat doet, ga je onherroepelijk naar Sproetje en de anderen terug, totdat je het laat.”

Het valt me op, dat hij nu bijna als een gezond mens kan praten. Hij weet dat er gesmeten wordt en hij weet het nog niet. Boehá dwingt hem dat leven te aanvaarden. Dit is zijn strijd! Deze strijd móét uitgevochten worden, totdat hij zelf in staat is om een krachtig halt, een tot hier en niet verder uit te roepen. Voorwaar geen kleinigheid, maar wij zullen hem helpen. Hij is bewuster. Hij denkt beter en kan het gesproken woord al beredeneren ook. Hij houdt de dingen vast. Dit is nog geen bewustzijn. Ik voel, dat er nog maar vijftien procent aan het normale voelen en denken mankeren. Reeds voor vijfentachtig procent valt er met hem te praten, als dit leven volkomen zichzelf is. Ik weet dat hij een goed schilder wordt. Wij zullen hem straks naar een leermeester sturen en dan krijgen wij een gans andere persoonlijkheid te zien. Hij moet een goede stuwkracht hebben, een man, die zijn leerlingen begrijpt en aanvoelt. Hier is een aangeboren talent bezig zich te manifesteren. En dat met een kracht zoals je weinig ziet, bewust, scherp, wetend! Dit zijn eigenschappen, die in staat zullen zijn, die boehá van zijn leven en wezen te doden. En eerst nu komt zijn innerlijke leven tot ontplooiing, tot werking en natuurlijke gelijkheid, zonder de valluiken, de gaten, die er in zijn persoonlijkheid zijn en waardoor hij telkens weer z'n val te aanvaarden heeft. Arme jongen! Maar wij gaan vooruit, wij mogen niet klagen, wat we nu nog zullen beleven is kinderspel vergeleken bij dat, wat reeds achter ons ligt en begraven werd. We zijn er en stappen uit!

Hij kijkt, hij volgt alles, op straat heb je geen kind aan hem, hij wil alles in zich opnemen en tijd om vragen te stellen heeft hij niet. Hij gunt er zich geen tijd voor. En ook dat is een goed teken, omdat je hierdoor ziet, dat dit zieleleven voor alles interesse heeft. Dit is geen psychopaat meer! Dit leven heeft niets meer met die graad van krankzinnigheid uit te staan, dit leven ontwaakt en maakt zichzelf los van innerlijke stoornissen. Hij kijkt zonder vrees de mensen in hun ogen, staat naast mij als we even moeten stoppen, houdt mijn hand stevig vast, wat op zichzelf al een weldadigheid is om nooit te vergeten, zo vertrouwelijk kan hij zich voor je leven en denken openstellen. Hij geeft zich volkomen aan je over. Alléén die boehá is er nog. Zonder deze zouden wij er zijn. Ik weet, dat die nog even blijft, maar wij gaan verder!

Voorzover ik hem thans voel en met de Sultan zijn leven en ziel kan ontleden, met de man, die van al de occulte wetten verstand heeft en zélf een graad van bewustzijn mocht behalen, door zichzelf te overwinnen tijdens de slaap, zodat hij kan gaan waarheen hij wil, heb ik de mogelijkheid om hem te helpen en over die kloof te sturen. Sjowhoea zegt hetzelfde als Mohammed. René moet volgens hem de epileptische, maar bewuste slaap bezitten, die ons

thans naar de „psychische” zekerheid stuurt, zoals die in het oude Egypte is beleefd en werd ontvangen, maar die (als) een begenadiging, als ’n Goddelijk geschenk gezien moet worden. Daarom voelt hij zoveel voor zijn toestand! Wij hebben er vaak over gesproken. Wonderlijk zou het zijn, indien René die bovennatuurlijke begaafdheid bezat. Volgens Mohammed is dat het geval. De enkeling uit het oude Egypte, die deze bovennatuurlijke gave in zich droeg, was daar het allerhoogste wat ’n ziel als mens kon beleven en mocht ontvangen. Dat was, zoals hij dat noemt ... de „Groot Gevleugelde”! Ik weet er alles van, maar of dit zo is moeten wij afwachten. Aan de verschijnselen, zegt hij, zeggen beide occultisten, zie je zijn macht! Hij had er alles voor over om Renétje te mogen zien. Hij wilde zelfs nu al de opvoeding van het kind overnemen. Maar toen hij zijn ziel leerde kennen, mij als het ware grondig onderzocht, waarvoor hij in slaap ging, zijn extase beleefde, zei hij tegen mij:

„Frederik, jij kunt het zelf. Indien je mij nodig hebt, moet je maar aan mij denken en ik stuur je de gewenste gedachten van hieruit, of ik kom tot je en zal je toespreken. Je zult me dan zien! Waar je ook bent, Frederik, ik zal je vinden!”

De Sultan én Mohammed, twee werelden, die niet met elkaar hadden gesproken, gaven mij een beeld te zien van René’s vorige leven. Het laatste leven, zegt Mohammed, zie ik voor me. Wel, mijn vriend, ik zal even gaan kijken. En dan zie je zo’n mens voor je ogen in slaap vallen, lijkwit worden; het leven ziet eruit alsof het gestorven is, hetgeen een kwartiertje, een halfuur, soms uren duurt. Vanzelf komt de persoonlijkheid terug, even diep ademhalen en hoorde ik hem zeggen:

„René heet ... Rachi ... Hadju ..., is teruggekeerd, om het Westen thans te voorzien van óns leven en ónze wijsheid, naar door „Amon-Ré” is beslist. Ik zag hem in de Tempels van Ra, Ré en Isis! Geloof me, Frederik, uw volk is begenadigd. Maar gij hebt een zware taak. Ik wil u helpen. Indien er zorgen zijn, keer tot me terug. Gij weet hoe wij te bereiken zijn. Stuur uw afgezant tot me, mijn leven en ziel. Laat haar vliegen en op uw gezag haar boodschappen volvoeren. Ik zal haar tegemoet gaan en uw boodschappen aanvaarden. Wij zullen proeven nemen, Frederik. We zullen de tijd dat gij hier zijt benutten.” En toen kwam er een woord over zijn lippen, waardoor ik zó schrok, dat ik het glas wijn, dat ik in mijn handen had, liet vallen. Hij zei namelijk:

„De bevestiging, dat ik juist ben. Ik zie meer, maar indien ik u alles zou geven, Frederik, geloof me, gij zoudt eronder bezwijken. De wetten van de ruimte schenken u juist dat, wat gij aankunt. Ze berekenen uw gevoelsleven en bewustzijn. Is de naam „Marja” zo weerstrevend, zo gevoelvol, dat gij voor mijn ogen moet bezwijken? U ziet het, alles krijgt betekenis. O, wij kennen uw meester, Frederik. Vertel aan geen ouders, wat gij door uw reis mocht

ontvangen. Ik zie ook voor uw leven! Is u duidelijk, Frederik, dat gij in dit leven niet meer zult kunnen huwen? Weet gij, wat men van uw leven verwacht? Is dat huwelijk noodzakelijk? Ik kan je zeggen, mijn vriend, gij hebt nog geen fouten gemaakt. Ga zo verder. Wanneer ik spreek in de verheven woordkeus, en u het „gij en u” hoort, roepen de wetten van uw leven mij terug en heb ook ik dit te aanvaarden. Ik sta dan als uw meester voor u. Zijn wij gereed, dan wil ik dicht bij u zijn en hoort ge van mij het „jij” en het vriendelijke „je”, of wij spreken Engels en kennen dat verschil niet. Heb echter vertrouwen, Frederik, dat dit leven zichzelf zal openbaren en dat u en uw volk de wetten zullen worden verklaard.”

Marja ..., dacht ik ..., Marja? Ik vroeg:

„Je hebt deze naam ergens gelezen?”

„Ik zag, dat dit leven tot het zijne behoorde. Zij leeft op Aarde. Hij zal haar ontmoeten. Er is niets, wat dit weerzien tegenhoudt! Niets! Zij is de gestalte ... die hem in dit gigantische dragen helpt en steunt. Hoe zij tot zijn leven komt, is een wet, waaraan wij niets kunnen veranderen. Diegene, die erdoor bezwijken zal, Frederik, maakt goed, wat eens in vorige levens misdaan werd. Van tijd tot tijd, over enkele jaren, zal hij beginnen. Vergeet dus niet, dat Marja hem toebehoort. Wat nu ellendig is voor u allen, is straks een zegen voor uw leven, voor uw volk en deze mensheid!”

En de Sultan zegt precies hetzelfde. Daarom kreeg Erica zoveel mooie geschenken. „Zij als moeder van dit geestelijke wonder, moet geëerd en verwend worden. Men moet haar gelukkig maken, men moet haar leven zien als een boom, die u zijn vruchten schenkt, als de wijn, die wij drinken, en er de God van ons leven voor danken. Geef mij René en ik schenk u een vermogen. Verkoop mij dat kind, ik geef u alles voor uw gek. Wat zouden Erica en Karel daarvan zeggen? Wat denkt ge, Frederik, is het niet mogelijk? Zoudt ge denken, dat ik het kind in mijn bezit krijg? Nee, hè, zo zijt ge niet, gij wilt het kind voor geen miljoenen missen. O, ik wilde, dat ik ook dit geluk kon kopen. Ik zeg u, voor mijn leven en dat van anderen zou er openbaring komen. In zijn nabijheid te mogen leven is een genade van God, op zijn ontwikkeling te mogen wachten is het allergrootste geluk dat denkbaar is! Het is het allerschoonste voor deze wereld, Frederik. Weet ge dat?”

En ook over zijn lippen kwam de naam Marja! Een lieflijke naam, innerlijk in harmonie met de oneindigheid. De Sultan liet mij zien waar dit leven geboren werd en waar het nu zou zijn. En even later volgde er: „Zij is er al, Frederik! Ik zie, dat haar gestalte reeds bewustzijn gekregen heeft en dat hij haar naam reeds tot verstoffelijking heeft gebracht. Ziet ge, het oude Egypte en het Westen zouden tot geestelijke eenheid komen, dat is het, wat wij hebben gewild en dat eerst nu plaatsvindt! Dus tóch, ondanks alles, zullen wij

voortgaan! Ondanks alles zal het goede zegevieren over het kwade!”

Ik zag hem peinzen. Hij dacht na en zag iets, waarover hij zich zeer verheugde. Innerlijke vreugde was op zijn gelaat weerspiegeld. Wonderlijke ogenblikken waren het voor mij! En er volgde nog:

„Zult gij, Frederik, deze liefde begrijpen? Zult gij dit wezen helpen dragen en zult gij, als de Goden zich manifesteren, nimmer vergeten, dat deze zielen bij elkaar behoren? Nu staat ge voor Ra, Ré en Isis, de Sfinx en de Piramide, Frederik, waarvoor zij hun levensbloed reeds eeuwen geleden hebben ingezet. Ik zie dat en ook uw vriend, Mohammed, mijn broeder, zal het voor uw leven waarnemen. Wij bevinden ons in een wereld, wij krijgen het zien door een bron!”

Juist door en aan de verschijnselen, zagen zij, dat Renétje vele levens had gekend. Hiervoor heeft dit leven de genade gekregen om zich aan ons Westerse gevoelsleven te openbaren. Moet je nog peultjes, denk ik bij mezelf, nu wij naar huis terugkeren en hij zo slungelig naast me loopt. Je moet ons tweetjes eens zien scharrelen. En dit wonderkind weet in de verste verte niet af, wat er aan de hand is. Dit leven voelt niet, wat er zal geschieden, daarvoor is het te nuchter! Hierdoor doet het gek! En dit gekke hebben wij al die jaren beleefd, wij zijn erdoor geslagen, zoals, geloof ik, geen ouders geslagen zijn. Hoeveel praatjes moesten wij niet aanvaarden? Al dat geklets, ik moet er niet aan denken. En toch hebben wij bewijzen gehad. Is de naam Marja niet over zijn dunne lipjes gekomen? Zoals hij dat toen zei, was het reeds een openbaring voor me. Hij fluisterde het, hij gaf aan die naam bezieling, zoals hij het woordje „mooi” spreekt. Het is als zalf op een wondje en, je voelt er een geluk door, dat je niet aankunt. Het is, alsof je zweeft, gelijk ik op deze reis mocht ervaren, zo hij dit woord uitsprak. Is dit geen groot wonder? Was dat het ogenblik niet, dat zijn onderbewustzijn tot het leven kwam van elke dag? Is dit niet de geboorte van een iets, dat tot het onderbewustzijn behoort? Moeten wij nog langer een dwaalweg bewandelen nu wij voor de God van al het Leven staan en ons openbaringen geschonken kunnen worden? Moeten wij als nuchterlingen zeggen: néé, ik moet dat niet, ik mag het niet, omdat het des duivels is? Ik heb die duivel nog niet gezien, ook al moet ik beamen, dat die boehá erop lijkt, mét hem in de goot gelegen heeft. Ja, wat hebben we al niet beleefd. En alles is heus geen heiligheid. Nu had ik te aanvaarden, dat het erbij hoort! En dat dit juist te zien, te voelen is, doordat het zich láát zien! En dat dit een openbaring is voor ons leven en wezen.

Toen Renétje de naam Marja verstoffelijkte, kroop hij de trap op. Hoger en hoger, als een oud man. Ik zie hem nóg! Die oudheid nu, kwam tevoorschijn vanuit het onderbewuste leven en verstoffelijkte zichzelf door een gevoelskracht, een wereld, waarin die Marja leefde. En toen het er was, de naam

die verstoffelijking onderging, zat hij erover na te denken als een wijsgeer. Even later pakte Anna hem op en legde hem neer. Geen seconde later sliep hij als een roos. Wat voor werelden hebben wij toch beleefd met dit kind? Ik ga nu al veel van al die verschijnselen begrijpen, doordat ik het oude voor het nieuwe mocht beleven. En dat kreeg ik van de Sfinx en Mohammed en mijn vriend, de Sultan.

Toen René Marja geestelijk een hand gaf om haar naar de oppervlakte van zijn en haar leven te voeren, zou je gezworen hebben, dat dit leven er was! Marja kreeg betekenis door hem, ook op het ogenblik, dat ik met hem was in die andere wereld, vroeg René Marja of zij vroeg of laat wilde komen om hem haar geluk en liefde te schenken. Marja is iets machtigs voor zijn leven! Marja liet hem neerzitten om na te denken als een oud man. Hoger en hoger ging hij, de trappen op, maar Erica keek op dat ogenblik juist in het oude Egypte, zij zag licht uit die verwaasde ogen komen. Erica was er kapot van die dag en jaren erna zag ze nog die stralende schoonheid in zijn ogen. Mohammed zei:

„Op dat ogenblik, Frederik, brak het innerlijk licht door en kreeg het nuchtere Westen de eerste afschaduwning te zien van een machtig oud verleden. En gij, mijn vriend, bent nu zijn gids! Aan uw leven is een genade geschonken. Wij hebben geen rechten om u dit kind te ontnemen, maar voelt u niet, dat wij in staat zijn het een opvoeding te geven zoals het behoort?”

Marja, ik begrijp dat nu volkomen, kreeg bewustzijn door René. Ze leeft in hem of zij leeft dóór hem. Deze zielen zijn met elkaar verbonden en er zal niets zijn wat dit eenzijn verstoort. De wetenschap uit het Oosten is een zekerheid, die alles tart en waarvoor ik mijn hoofd moet buigen. Deze werkelijkheid werd mij daar zomaar geschonken, het werd uit mij getrokken, opgezogen, geloof ik, zoals Renétje dat kan. Dit heeft niets met de aangeboren telepathie uit te staan, zegt Mohammed, maar is „weten”. De occulte wetten zijn het. Hij is in staat om in vele levens terug te zien. Ook Sjowhoea, mijn Sultan! Zij kennen de wetten voor ziel, geest en stof.

En onze Renétje weet dat niet? Bezit hij geen gram bewustzijn van dit ontzaglijke verleden? Maar wij zien wat hij ons al geschonken heeft. Die werkelijkheid kreeg ik eerst van de Sultan en Mohammed, daarna van de Piramide van Gizeh en ook de Sfinx sprak erover. Het was middernacht, de Maan stond bloedrood aan de hemel, tekenen, zei Mohammed, die de komst van de Piramide hebben voorspeld.

Zij daar zijn in staat om een slaap te beleven die niet stoffelijk meer is, maar met ziel, geest en stof te maken heeft. Die slaap komt nu regelrecht vanuit het ónderbewustzijn omhoog, tot ontwikkeling en openbaring en zij hadden een studie van dertig jaar nodig om die hoogte te bereiken. Mohammed zei: „Duizenden zijn er bezweken, werden gek en stonden voor de dood,

wij mochten het bereiken.” En de Sultan zei nog: „Weet je nu, Frederik, waardoor ik met mijn slangen spreek en waarom ze mij niets doen?”

Ik ga thans veel van René's verschijnselen begrijpen. Was ook hij niet in die onnatuurlijke slaap? Lag ook hij niet in een toestand, waarvan Karel, Hans en al de geleerden dachten, dat het epilepsie was? Dachten zij niet aan kinderverlamming? Het Westen kent deze wetten nog niet, het is dan ook heel iets anders. Had Renétje deze verschijnselen als 'n ziekte moeten aanvaarden, dan nog was hij het! Maar het kind loopt hier naast me en denkt, kijkt, ziet al heel veel. En wij zaten dan voor een berg ellende, een andere, stoffelijke afbraak. Maar die kinderverlamming werd later seksuele afbraak. Já, já, het kind moet een naam hebben.

Ik sla geen stukken over, maar ik zie licht! Ik maak me niet blij met 'n dode mus. Ik ben zeker van mezelf. Ik zal afwachten, komen doet het! Waar mijn reis al niet goed voor was. Of zou ik nu mogen zeggen: ik ging zelf en op eigen kracht. Ik geloof het niet meer, ik zie thans in alles leiding.

Ook dokter Lent zal zijn reis maken! Ook hij is een kind van het oude Egypte, wiens zieleleven terugverlangt naar huis en naar „Moeder”. Zijn wij niet allen verlangend om die „Moeder” te zien en te leren kennen? Haar kus te voelen! Wanneer deze verlangens als gevoelens ontwaken in de mens, staan we voor de „Godin van Isis” en voor de Tempels van Ra en Ré en die van Luxor. Zij is nóg onze „Moeder”! Door haar universele bemiddeling leerden wij de God van al het leven kennen en zagen wij zijn machtige gestalte. Waar dan het geld vandaan komt, doet er niet toe, het komt en dus maakt de mens dat reisje. Ik ben het thans, die hem die mogelijkheid zal schenken en ook dat is al een genade.

Nu lig je neergeknield aan de voeten van Gizeh en de Sfinx! Je wandelt over puinhopen, je kust de stenen, je doet net als 'n gek, als het levend dode wezen uit het Westen je zou zien. Maar je moet je eigen opening zien, je moet ervoor open zijn, of je kunt rustig naar huis gaan, men voelt en hoort je daar niet. De „Moeder” geeft geen antwoord, je bent niet te bereiken. Maar indien dat mogelijk is, beleef je van die „gekke” liefde! Je zuigt je boordevol totdat je je eigen bewustzijn verliest, maar als je ontwaakt lig je in haar armen! Je kijkt in ogen die álles weten, álles, van jezelf en je geliefden. Toen ik die universele waarachtigheid ontving, hoorde ik de Godin zeggen:

„En Frederik, hoe is mijn vlees en bloed in al die eeuwen gebleven? Ben ik nog dezelfde voor je?”

Ik riep: „Ja, in álles!” En de Sfinx liet erop volgen:

„Dit is nu die gekke liefde, Frederik, maar jij kijkt achter het masker. Vergeet je „sandaaltjes” niet, Frederik. Mijn jongen toch!”

Ik legde mijn hoofd op het zand en snikte het uit van geluk. Toen zei ze

nog:

„Foei toch, grote jongen, schaam jij je niet? Ik zal het Anna vertellen!”

Wat er toen met mij gebeurde drong eerst veel later tot me door. Mohammed gaf mij er een verklaring voor, waarvoor ik hem kon danken met alles van mijn kleine leven. Maar hij begreep het. Op dat ogenblik zag ik ze vliegen, maar alleen voor ons Westen, honderden mensen daar feliciteerden me, schonken me bloemen, omdat het zó'n openbaring voor me was. En ik begreep álles! Een groot wonder was het!

Ik rende de woestijn in, vlóóg weg, om tot mezelf te komen. En als zij niet over mij had gewaakt, ik zweer je dat bij God en alle engelen, had ik de dood gevonden. Maar toen zei ze:

„Hoor je mij, Frederik?”

„Ja, Moeder. Wat is er?”

„Je verdwaalt, Frederik. Let nu goed op: ik zal je tot mijn leven terugbrengen. Kijk naar links ... Zie je die hoogte daar voor je?”

„Ja, Moeder!”

„Daar ga je tegenop. Als je boven bent, zal ik je mijn richting wijzen.”

Ik omhoog en toen ik daar was, na een uur zwoegen, soms tot aan mijn hals onder het zand, hoorde ik:

„En nu dwars door die dalen heen, dan daarginds omhoog en linksaf, een uur lang, om tot mij terug te keren. Aan mijn voeten krijg je dan je straf, Frederik?”

En ik kwam er! En ik kreeg mijn straf! Maar ik was er zo dankbaar voor. Toen zei ze nog:

„Voor hen, Frederik, die hun hoofden kunnen buigen, staat mijn leven open. Ik houd van deze kinderen. Maar kunnen zij dat niet, ja, dan zullen ze moeten verongelukken!”

Renétje was als deze bovennatuurlijke bescherming. Zonk hij niet onder mijn handen in die diepe slaap? Lag hij niet neergeknield aan de voeten van zijn moeder? Wie weet het! Ik weet het, ik, zo was het! Ik heb er mijn bewijzen voor gekregen. Ik weet nu met mijn fundamenten geen raad, maar ik kom zover!

Renétje sliep in die geheimzinnige toestand en wel dagenlang. Er is dus iets van het Oosten in dit kind aanwezig, wat wij nog niet kennen, maar dat de ingewijden daar voor groots en machtig houden. En dit alles van 'n mens te moeten horen, die van dit kind niets wist? Men kende daar Renétje niet, wel Rachi-Hadju. Maar dat duurde niet lang of deze levens waren volkomen een en werd onbewustzijn bewustzijn! Men kent hem daar, zijn naam en zijn geboortestad, men weet daar, waarvoor dit leven geboren is! Ik zei toen tegen mezelf: ik wacht af! En daarna kreeg ik mijn tien, omdat ik geen grote

fouten had gemaakt. Of, zo zei Mohammed, wij doen alles om dat leven naar hier te brengen en aan die opvoeding te beginnen!

Ja, Renétje, ik slinger dit alles de ruimte in, maar onze vrienden in het Oosten vangen mijn voelen en denken wel op. Zij volgen ons! Kleine gek die je bent, wat wil je nu van Oom Frederik hebben? En zie, de Godin doet haar vleugels open en wij vliegen al, juist wij, wij! Hij zegt:

„Wat ik wil hebben, Oom Frederik? Kleurtjes! Nieuwe kleurtjes!”

Ik neem hem in mijn armen, ik druk hem bijna dood van geluk, zodat de mensen denken, wat moet die kerel daar met dat kind. Maar als ze ons herkennen, zien zij wie wij zijn, nam men op de boerderij de pet voor ons af. Ik zei zo tegen mezelf: „Zie je, die mensen hebben je gekend. Wat vroeger farao's waren, zijn thans boeren. Zet je pet maar weer op, mijn lieve vriend, wij danken u! Ik zou je 'n tientje willen geven, als ik het doen mocht, maar we weten, dat wij toch worden uitgelachen en voor gek uitgescholden, omdat wij zien, dat jullie dit geluk niet kennen. Dus, wij doen het niet!”

„Maar jij, kleine man, krijgt kleurtjes! Mooie, Renétje, heel mooie!”

„Fijn, Oom Frederik, fijn hoor, ik ben zo blij.”

Voel je ook die oudheid, zei ik tegen mezelf! Dit is oudheid! Dit is bewustzijn. Zo diep het geluk te voelen en het in woorden te vertolken, kan alléén het volwassen leven. Maar hij kan het zo diep voelen!

„De epileptische slaap,” zegt Mohammed, „is 'n stoffelijke stoornis, die tussen de kleine en grote hersenen de voeding ontvangt en door 'n verlamde of gestoorde zenuw de natuurlijke spanning en weergave verloren heeft. Is die spanning in aantocht, dan komt er een kloof tussen de voortstuwende gedachtenkracht en zie je een gaping ontstaan, tussen het bewustzijn als stof en als geest (en sla je) tegen de grond. Wanneer je gebeef en geril en stuip trekkingen waarneemt, wil dat zeggen, dat de rest van dit geslagen en verbroken bewustzijn die val niet wenst te maken en wil leven. Nu zie je die verschijnselen. Het is de strijd van leven en van dood, de strijd om het bewustzijn te behouden of om het los te laten. De persoonlijkheid is het, die zich nu uit alle macht verzet, wat toch niet mogelijk is, omdat er een gaping is ontstaan.” Moet je nog peultjes?, dacht ik. Wat weet men bij ons daarvan af? Niets! Hij zegt:

„De geestelijke slaap, die Renétje bezit, komt regelrecht vanuit het onderbewustzijn tot leven en bewustzijn, direct vanuit het zieleven, en dringt door tot het dagbewustzijn, waarvan het de vierde graad voor de slaap, de normale menselijke slaap, overheerst. Maar deze slaap heeft niets met de stoffelijke stelsels uit te staan en vertegenwoordigt universele begraving, het allerhoogste wat wij in Isis en Ra mochten leren kennen en konden bereiken! Ik verzeker u, ook al waren er thans stoffelijke stoornissen, die voor het psy-

chopathische kind doeltreffend zijn en waardoor gij daar deze ziekte mocht leren kennen, de ziel van René zou er omheen gaan en zich, hoe die tegenwerkende krachten ook zijn, manifesteren. Ik bedoel dus, ook al was René ziek, apathisch gebleven, dan nog zoudt ge van tijd tot tijd wijsheid hebben kunnen ontvangen, omdat zijn persoonlijkheid de wetten ervoor kent en bezit!

Ik verzeker u dit, Frederik, ook al waren er stoffelijke stelsels gestoord, waren er zenuwcentra verzwakt, met als gevolg „epileptische” slaap en verschijnselen, die het bewustzijn ten val brengen, zodat uw dokters geen raad weten, dit van René volgt een eigen weg. Wij hebben een methode gevonden om de eerste graden voor deze ziekte te genezen en wel door de slaap, uw „hypnose”! De slaap van René overheerst elke stoffelijke reactie en is een aangeboren zelfstandigheid voor zijn leven, die hij zich eigen maakte in de Tempels van Ra, Ré en Isis. En dat wonder leeft in uw midden en wordt daar als gek beschouwd.

Gij had hem kunnen helpen, reeds toen hij nog in de moeder leefde, doch gij waart nog niet zover. Wij zullen u helpen, Frederik, en u straks al die wonderen tonen. Wij zullen u bewijzen, dat het kind reeds in de moeder die eigen zelfstandigheid bezit. Door kunst zal zijn leven ontwakken. Daarvoor krijgt ge van mij mooie dingen, gij zelf zorgt voor de kleurtjes. Wacht even, ik ben aanstonds terug, ik zal kijken hoe het met ons kind is.”

Toen ik hem later de brief van Erica voorlas, zei hij:

„Ziet ge, Frederik, ge kunt de God van al het leven danken. Waarheid!”
Op een avond zei hij:

„Ziehier, wat ik voor uw Prins van de Ruimte heb laten maken. Eerst wanneer hij eenentwintig jaar is, zal het hem geoorloofd zijn dit gewaad te dragen. Ik hoop u eerder met hem te zien, want ik wil zijn stoffelijke gestalte in mij opnemen, opdat ik hem later zal kunnen steunen. Ik liet het gewaad maken door een gewijde priesteres, om het niet bij voorbaat te laten bezoedelen. Rachi–Hadju zou er mij later een verwijt van maken, ik weet het!”

En de Sultan zei tot z'n vrouwen en vrienden: „Ik geloof niet, mijn kinderen, dat dit leven voor mij te koop is. Tenslotte zijn er grenzen, is er 'n universeel halt!” Zo gaarne hadden zij daar René gehad. En dat loopt nu naast me en doet alsof het nog niet geboren is. Dit wandelt naast me en kijkt naar alles en noemt me: „Oom Frederik.” Toch is dit leven bezig om de eerste fundamenten te leggen. Hij als mens en persoonlijkheid draagt stenen aan om een universiteit op te trekken, zoals het nuchtere Westen er nog geen heeft gezien. En dat door 'n gek kind? Ja, wat weten wij al niet; in de jaren die voorbijgingen kregen we radijsjes met hemelse stroop te eten, bloemen van ongelooflijke schoonheid te zien, maar die door ons nuchtere verstand niet worden aangekeken. Wat 'n boer niet kent, eet hij niet, maar wat 'n intel-

lectueel niet als universiteitsbegrip beschouwt, wordt levend gekist! En dat masker moet men niet, men is er bang voor, men schreit zich liever volkomen leeg! Ik ben weer in dat harde en ruwe teruggevallen, maar hoe moet je het zeggen? Moet ik er 'n sliert franjes om doen? 'n Kermistent van maken, nu wij voor de werkelijkheid komen te staan? Moet ik ja zeggen en juichend mijn amen uitzingen? Moet ik, nu ik dat alles kreeg, nog langer zwijgen, hulpeloosheid betrachten en kinderlijk naïef het menselijk geweten zwachtelen en stank op stank leggen? Rotte gewelddadigheid scheppen, smoorallures voorkomen, omdat je 'n kerks mens geen waarheid verkopen mag? De „droedels"! Als je niet weet wat dit te betekenen heeft, zoek het dan zélf maar uit, ik ben er nimmer boos om geworden. Toch zegt het iets, maar een begrip wordt het nooit! De „droedels"! Je kunt het tegen alles zeggen, nooit roept men je ter verantwoording, nóóit! Ook dit bezit 'n masker!

Mohammed zei tegen me:

„Denk je, Frederik, dat je op eigen kracht aan deze reis bent begonnen? Dacht je, dat de wegen van God niet voordien Zijn zekerheid hebben gekregen? Dacht jij een voetstap te kunnen maken buiten Zijn levende zelfstandigheid om? Nee, beste vriend, dat is uitgesloten. Die gerechtigheid leeft onder je hart. Ontwaking is het, leiding!”

Even later kwam er nog: „Weet je, Frederik, dat je met dit leven eens voetangels en klemmen hebt gezet voor het andere leven en dat je nu die weer verwijderen zult, opdat het leven zal voortgaan? En daarbij was 'n ander leven. Moet ik haar naam noemen?”

En dat loopt naast me en kijkt, zoekt naar kleurtjes. Ik heb thuis een kist vol, maar die zijn nog te kostbaar om ze nu al te laten verknoeien. Maar dit leven heeft het over Gerritje, over Sproetje, Bartje en wat al niet en wil aan kunst doen. Een zekerheid die alles tart, die geen wispelturigheid kent, geen loslippigheid tot heilige overmoed verhaspelt, dit is en blijft bewust, ook al is het bewustzijn tijdelijk geradbraakt.

We zijn thuis; Erica en Anna kunnen hun hart ophalen. En hij laat zich lekker verwennen, als 'n geboren prins heeft hij daar slag van. Weer hetzelfde liedje, enkele minuten kunnen ze met hem sollen, hem kussen en lief voor hem zijn, dan heeft hij er genoeg van en rent naar boven. Nu heb je geen kind aan hem, het is tekenen en schilderen!

Dat ging drie weken goed. Toen zonk hij weer terug en rende als 'n wilde stier de straat op. Ruiten vlogen aan gruzels, de mensen hadden angst voor dit kereltje, dat als 'n op hol geslagen paard straat in straat uit rende, totdat hij tegen de grond sloeg en bleef liggen. Je hart breekt, als je niet beter wist. Erica en Karel waren er weer kapot van. Nu hebben de mensen al medelijden met ons. Ook daarin komt verandering. Met een bebloed hoofd bracht ik

hem thuis. Gebroken naar ziel, geest en stof, een armzalig hoopje ellende. Spanlakens hadden wij nog niet nodig, dit leven was gebroken. En weer hoorde (ik), ondanks al mijn verzekeringen: „Is dat nu 'n geestelijk wonderkind, Frederik?” Niet uit één mond kwamen deze woorden, Erica, Karel en Hans slingerden ze mij tegemoet. En ik moest ja en amen zeggen. Ik kon blindemannetje gaan spelen, ik moest aanvaarden. Mijn reis was weg, geschenken van ongelooflijke waarde en schoonheid werden miserabele kleinigheden, die men niet meer aankeek, geen waarde meer hadden. Een slechts had waarde, Renétje, ook voor mij, maar dat begreep men weer niet. En het slot van dit droevige lied: terug naar de inrichting. Na enige dagen konden we al vertrekken. De dokter zei:

„Het gaat goed! Géén angst ... wij komen er!”

Volgens Karel zag hij ze vliegen. Maar waar kreeg deze mens zijn zekerheid van? Ik behoefde er niet over te praten, Karel was niet te bereiken. Negen maanden waren wij de jongen weer kwijt. Intussen ging ik verder. Ik kreeg contact met Mohammed en de Sultan. Door ruimtelijke baldadigheid kreeg ik die wetten in handen. Toen ook ik begon te twijfelen aan mijn taak, stond Mohammed plotseling voor me. Hij keek me doordringend aan en sprak:

„Ziet ge, Frederik, indien wij er niet waren, kwam er van deze opvoeding niets terecht. Hebt ge uw vertrouwen verloren? Dacht ge waarlijk, dat dit niet noodzakelijk was? Wat voor ons studie is, wordt studie voor Rachi-Hadju! Wat wij in onze kerkers hadden te aanvaarden, Frederik, is voor hem het tijdelijke terugzinken en het gebroken zijn voor het dagelijkse ik, dat toch een gestalte krijgt. Kom, broeder, ga niet op een dwaalweg, de Goden hebben dit leven in handen. Het Westen en het Oosten hebben één leven, één wezen, één ziel, één geest! Had gij het anders verwacht? Ik keer terug, Frederik, ge weet dat ik mij verplaatsen kan. Zie maar, gij zijt in mijn leven gekomen, ik heb uw leven aanvaard. Groeten aan allen. Ik weet, dat zij u nog niet geloven, maar aan het eind van uw leven ontvangt gij hun waarachtige kus. Al de vorige hebben geen betekenis! Frederik?”

En de verschijning ging weg, de verschijning loste voor mijn ogen op. Sliep ik? Droomde ik? Ik geloof het niet: dat wás Mohammed. Ook de Sultan trad me tegemoet en had mij en Renétje iets te zeggen. Even slechts, een paar woorden maar. Op dezelfde tijd, het uur en de seconde, even slechts aangeraakt, keerde René tot ons terug. „Als de eerste sneeuw komt”, zegt hij nog, „kéért hij opnieuw terug naar zijn kerker. Ge zijt thans voorbereid!”

En wat zeg je, als die dingen gebeuren? Nonsens? Nog schouders ophalen en je veren uitzetten, je prikkels laten zien, je intellect een wit boordje om doen, je naaktzijn en naakttheid verbergen door scheef gepraat, geklets in de ruimte? Karel zei: „Jij kakelt als de kalkoen van m'n vader, maar het eind van

het liedje is: de pan in!” Met andere woorden, jouw gehakt smaakt naar kippenzuur. Een kip die voor grootvader speelt en ’n wonder apart is, maar die door geen normaal denkend en voelend mens wordt gekocht, omdat het niet eetbaar kan zijn. Karel zei nog:

„Alles is prachtig, Frederik, ik heb heilig ontzag voor je, dat weet je, maar ga nu zelf deze dingen eens bekijken, wat blijft er van al je gepraat over? Moeten wij ons verdiepen in sfinxen en piramides, terwijl je de Hollandse stront ruikt? Moeten wij nog langer aanvaarden, dat je Sultans en Mohammeds als vrienden bezit? Ik ben dankbaar voor je geschenken, heb heilige eerbied voor je goetdoen, maar wat blijft ervan over, als je door je goedheid belazerd wordt?”

Hard, hè, volgde er nog, hard, hè ..., maar wat wil je? Ik keek hem aan, hij kreeg er de smaak van te pakken en zei nog:

„Zag jij hem lopen, Frederik? Zag je hem als ’n gek door de straten hollen? Heb je niet gezien hoe hij was, ben je dat vergeten? Mijn God, waar moet dit schip stranden. Moet ik je aanvaarden? Moet Hans je aanvaarden? Moeten wij op de knieën vallen en God danken voor al het goede? Moeten wij neerliggen aan de voeten van oude ruïnes, neerliggen bij piramides, ons laten opsluiten in „Koningskamers”, in ik weet niet wat al meer? Moeten wij je aanvaarden, vraag ik je, als je met je klomp kunt aanvoelen, dat je bezig bent te verkindsen? Ik ga geloven, Frederik, dat je ons kind onder invloed hebt. Je bent het of je bent het niet, maar dit is geen normale wereld meer! Een groot gekkenhuis is het!”

Op een avond, René lag weer onder het spanlaken, gaf Karel mij ervanlangs. En ook Hans, ja, zelfs Erica had mij iets te zeggen. Dat was het ogenblik, dat Mohammed weer tot me kwam. Ik zat op de rand van mijn bed, m’n hoofd steunend in m’n handen, kapot was ik, teleurgesteld. Alles was weg, al die machtig mooie dingen hadden geen betekenis meer. Erica had zichzelf onttroond! Karel slingerde mij de sigarettenkoker voor de voeten. Hans treuzelde nog even en legde zijn geschenken eraan. Dáár zat ik. Toen vielen er woorden, die ik niet graag nog een keer horen wil, maar ik legde ze vast, het logboek spreekt de waarheid! Karel begon, ineens, maar hij liep er al enige dagen mee rond. Hij barstte bijna van gif en kif ... Hij voelde zich belazerd. Erica zat tegenover mij als ’n opgestoken kloek, die ziet, dat haar kindertjes het water in wandelen en niet weet, dat ze haar fopten en eenden-eieren onder haar hadden gelegd. Het dier broedt, maar weet niet, dat haar gebroed haar leven en zelfstandigheid vreemd is. Alléén Anna stond naast me, stond als ’n levende rots in de branding. Ware dat niet zo geweest dan had ik een einde aan mijn leven gemaakt.

Karel begon met: „Heb je nu je zin, Frederik?” Ik vroeg:

„Hoezo, Karel?” Ik wist al, dat deze vraag kant noch wal raakte, alleen maar een middeltje zou zijn om te kunnen beginnen. Ik vond het naïef en onbeholpen.

„Maar ja” zegt Hans, „wat wil je, Frederik? Heb je plannen om naar het Oosten terug te keren, raad te vragen hoe wij voort kunnen gaan? Je vergeet, dat je hier in het Westen leeft. Dit gaat werkelijk te ver.”

Ik snapte nu waarover de heren het hadden. Ik ging terug naar het ogenblik, toen ik bezig was mezelf in te zetten voor hen, voordat de trein hen had bereikt. Was ik dan nog daar en niet hier? Was ik er en was ik er niet? Maar dan hadden ze gelijk. Ik vloog als een razende Roeland langs mijn leven van de laatste tijd. Ik ging na, wat ik alzo had gezegd en welke woorden over mijn lippen waren gekomen. Ik vond niets bijzonders. Ik was niet te ver weg, ik vond me heel natuurlijk en normaal voor hun denken en voelen. Ik had de Oosterse mentaliteit volkomen overwonnen en afgelegd. En nu dit! Nu deze praatjes! Nu deze aanval op mijn geweten en leven, op alles, alles! Toen Hans veronderstelde, dat ik aan het kinds worden was, raakte hij een gevoelige snaar aan, die mij in vuur en vlam zette, maar waardoor ik me eigenlijk afsloot, mijn ik verzekerde, ten einde niet in zwijm te vallen. Dus toch, dacht ik, ondanks alles, zit onze duisternis ons nog dwars! De hellen zijn leeggestroomd, het is een gevecht op leven en dood van de zwarte magie tegen de witte! Goed en kwaad staan tegenover elkaar! Menselijk geredeneer tegenover Oosterse mystiek, het heden tegenover het verleden! Kerkse opschik tegenover piramide- en sfinxsbewustzijn, maar dat zegt geen cent, geleerdheid is intellect, hier wordt geen afbraak geduld!

En toen kwam er:

„Voel je dan zelf niet, Frederik, dat je maar raak kletst? Karel en ik willen deze geschenken niet meer, we voelen ons bedrogen. Er zit een vies luchtje aan! Je kunt kinderen blij maken, met zoiets, niet ons, je vergeet iets. Wat zouden de mensen ervan zeggen, als wij je verhalen zouden verspreiden? Dacht je, Frederik, dat wij van bloedrode Manen en nachtelijke uren kunnen eten en drinken? Dat kind heeft een Hollandse luiert nodig! Woestijnritten in de nacht, stenen ogen die je aankijken, Godinnen die je naam kennen alsof ze je zelf hebben gebaard, strikjes van vijf cent voor goed goud verkopen, satijnen gewaden dragen, waarin de schimmel zit, zijde die de mot doodt, hemelrijken verkopen voor de „smile” van een ruïne, aarde kussen en erbij neer gaan liggen en je leeg schreien, néén, dat gaat te ver, Frederik, je bent je verstand kwijt. We willen je helpen, we willen je dienen, wij willen je deze goede raad geven: houd op! Houd op, Frederik, je gaat te ver, je verhuist met René naar mijn inrichting, je bent krankzinnig!”

Ik zei – innerlijk – merci! Ik had niets anders te zeggen, kón het niet. Toen

zei Karel:

„Hans heeft gelijk, Frederik. Kom tot jezelf! Ga er weer eens uit, ga naar de boeren en zie dat een Hollandse koe geen Sfinx is! Ik heb met mijn vader afgesproken, dat je een tijdlang komen kunt. Ga eruit en hoor het gekakel van de kippen, kijk naar het leggen van de eieren en noem niet alles een mirakel, je wordt kinds! Ga tussen de varkens en de paarden, werk je eruit, je hoofd is bezeten. Ik wil die slang niet meer! Ik moet die Sultanse geschenken niet, je bent 'n fantast, 'n vergeet-me-nietje? Laat me niet lachen. Laat me huilen om je, het is de moeite waard, Frederik, je ziet ze vliegen! Je bent er negenennegentig kwijt! Ik kan niet langer goedvinden, dat je René volgt, je ziet het zelf!”

Erica zegt:

„Ik draag die dingen niet meer. En René's satijnen gewaad heb ik aan de lorrenboer verkocht. De één gulden veertig die ik ervoor kreeg, schonk ik aan een bedelaar, die bijna verhongerde, zodat ik hoop goed te hebben gedaan. Die Oosterse drek moet de deur uit en al je gekladder moet ophouden! Karel heeft gelijk, je gaat zo spoedig mogelijk naar de boerderij. Wat doe je, Frederik? We bedoelen het goed met je. Zeg je niets?”

„Ik ga, Erica, dat lijkt me wel. Herejé nog aan toe, jongens, wat ben ik je dankbaar. Hans, mijn compliment, Karel ook. Trap al deze dingen zo spoedig mogelijk stuk. De kachel in met die rommel. Je hebt gelijk. Wat kan 'n mens toch gek doen. Mag ik hier blijven? Of moet ik een andere omgeving zoeken?”

„We zullen het nog even aankijken, niet, Karel? Wellicht ben je anders en zie je zélf hoe de zaken staan.”

„Dank je wel, Erica. Ik zal op mezelf letten! Hartelijk dank, Hans, leken moeten zich niet met wijsgerige stelsels bemoeien. Ik zie nu, dat ik faliekant verkeerd ben, maar aan Renétje heb ik geen schuld. God bewaar me.”

„Dat zeggen wij niet, Frederik, je invloed is het! Er bestaat telepathische overdracht. Je moet je eens flink wassen! Je moet de Hollandse sloten in. En daar is een boerderij voor geschikt.”

„Gelijk heb je, Hans. Laten we beginnen met deze dingen te verbranden.”

„Dat doen we zelf wel, Frederik. Ga je gang maar en slaap wat meer, je gaat eraan kapot.”

„Wanneer moet ik weg, wanneer kan ik vertrekken, Karel?”

„Morgen als je wilt, morgen al.”

„All right ..., dan ga ik morgen.”

Ik naar boven. Anna komt me na en zegt:

„Ik ga met je mee, Frederik. Ik heb alles gehoord. Wat 'n tuig toch. Dát is Hans weer, Frederik. Ik neem dat niet langer.”

„Wil ik je eens wat zeggen, Anna? Jij blijft hier! Ik kom terug. Het is goed, alles is goed, Anna. Laat ze maar, ik kom er wel weer uit. Kinderen zijn baldadige schepsels.”

„Maar ik wil niet, dat ze je beledigen, Frederik.”

„Dit is ónkunde, Anna. Dit is ons leven! Dit is noodzakelijk, geloof me. Als jij met me meegaat, is alles stuk. Je blijft totdat ik je roep. Roep ik je niet, dan kom ik terug. We geven het aan de leiding over. Die is beslissend voor ons leven! Weet je het? Je kunt me niet schrijven, maar ik ga, Anna, korte tijd ga ik weer weg. Ik had niet gedacht, dat het zou geschieden, maar je ziet het, ook ik ben maar 'n mens! Ga nu, ze moeten ons niet zien, Anna, dan maken ze ook daar boerenstank van! Ik neem dit, omdat het voor ons Renétje is, hoewel ik grote lust had hen één voor één over de knie te leggen. Eén ding zeg ik je nog, houd je gewaden in ére, ze komen regelrecht van de God die wij nog niet kennen, maar waardoor al deze heilige zaken ontstonden. Begrijp je het, Anna? Welterusten, mijn kind, ik ga het logboek ontsieren door te schrijven over de armzaligheid van het arm menselijk denken en voelen, de Westerse bekrompenheid. Jammer, jammer, maar ook dit hoort erbij, anders was het geen menselijk drama!”

Ik schreef die nacht:

„Wat ik nooit had verwacht, met geen haar op mijn hoofd aan gedacht, is over mij gekomen als een vlamvend zwaard. Des duivels is het! Zelfs Erica zit erónder. O, ik lijd, ik beleef de smarten van Satan! Ik ben er kapot van, maar wat wil zo'n stomgeslagen Hollands woord je zeggen? Ik zal het in het Engels doen ... „I feel damned!” Juist, zo is het! „Damned”! En dat door het dierbaarste wat ik bezit! Het lieflijkste wat ik ken en onder mijn hart leeft, door Erica, Karel en Hans. Maar het is mij een waarschuwing. Ik moet mij waarlijk anders instellen. Ik moet maken, dat zij mij begrijpen en kunnen volgen. De jaren die komen moeten mij dat voetstuk schenken. Ik zal eraan werken, het Westen leeft nog altijd boers, het Westen wil die klompen niet missen, zo'n ruige broek heeft men liever dan Oosterse zijde. Ik ben er misselijk onder. Ik voel me gebrandstapeld! Ik zal erdoor komen, maar dit kost me zeven ribben. Mijn bloed stroomt nu uit mond, neus en oren, ik ben afschuwelijk op mijn vingers getikt. Ik heb geen medelijden met mezelf, ook met hen niet, ik kan hen niet verachten, omdat ik hen liefheb. O, mijn Renétje toch, zien wij elkaar straks nog terug? Een kuil is het, een afbrekerij, zoals ik nog niet heb kunnen aanschouwen. O, mijn God, waarom heb ik hun die dingen ook verteld? Wat zullen zij denken van Sultans harem? Ik had nimmer één woord erover mogen spreken. Ik hoor er nog van, let op, indien zij de kans zien, gaat mijn logboek eraan. Karel vertikt het langer te stoken, Hans is als verstekeling aan boord gekropen en viel mij in mijn rug aan. Ik heb met

bandieten te maken. Ik voel zijn messteken wel niet, hij weet niet eens, of hij mij bereiken kan. Toch steekt hij in het wilde weg naar mijn hart. Erica stak raak! Ja, daarvan bloed ik thans, daardoor loopt mijn bloed weg, het stroomt de trappen af, de straten door van dit vervloekte gat, waar ik woon.

Hans heeft zich verdienstelijk gemaakt. Ik ben mijn stuur kwijt. Met geweld heeft hij bezit genomen van onze schuit. Door brandstichting en vals verraad. Voordat we van huis gingen, heeft hij me al verraden. Hij wilde mij niet! Hij zei:

„Mijn huis uit, vuile schoft, of ik trap je eruit!” Die woorden, die haat, kreeg ik van Hansje ... mijn ziel, mijn broeder, mijn kind! En Karel zit erbij en gelooft het. En Erica doet olie op het vuur. Omdat het nog niet genoeg is, doet zij er olie op! Omdat ze mij zo liefheeft. Zij doet dat om mij te helpen? Ze beweert, dat het goed voor me is. En zij handelt! Zij denkt goed te handelen. Ik ga eruit! Ze begrijpen niet, dat zij mij uit huis jagen en dat ze op blote knieën zullen moeten komen, willen ze mij terugzien. Wij gaan een andere en nieuwe tijd tegemoet, wij beginnen thans een nieuw leven! Erica, hoe heb je het gekund? Zie je deze machtige mooie gewaden als onreine, slijkachtige hoerereien? Moet je deze Sultan niet meer? Wil je nu weten of je door 'n kat of 'n hond gebeten wordt? Heb ik je niet gewaarschuwd? Heb ik Hans dan laatst niet gezegd, dat hij mij nog niet kent? Heb ik hem niet gewaarschuwd! En is Karel dat dan vergeten? Dacht je, dat jullie je nog langer aan mij konden wassen, verzadigen, je voeten vegen? Weet je, waardóór ik zo kinds ben geworden, dat mijn goedheid geen grenzen kent? Weet je, dat ik jullie alles wil schenken, álles, ook mijn hart? Dat ik me levend laat villen voor je levens? Dat ik die liefde bezit? Dat ik voor jullie allen de dood inga? Dat ik ... maar begrijpt je dit wel? Kun je voelen, wat waarachtige liefde is? Jullie zijn in mijn liefde gestikt. Jullie willen over mijn hoofd en dán over mijn lijk, als ik het goedvind! Maar, daar zal ik een stokje voor steken en een dikke, opdat jullie je te pletter zullen lopen!

Dáár gaan mijn gewaden. De asemmer in. Ik heb voor Renétjes satijnen gewaad één gulden veertig gekregen en gaf het aan een bedelaar. Mooi zo! En je hebt góéd gedaan nu? Je hebt je handen gewassen in onschuld? Als je de gelegenheid kreeg, smeed je het logboek in de kachel. En ging ik, niet jullie, de brandstapel op, omdat je mij en de Godin van Isis, de Sfinx en de Piramide, die er nu niet zijn – want alles is lariekoek – voor zélfbevlakte schandaligheid houdt! Is het niet zo? Maar nee, het is ánders!

Ik weet waar de sandaaltjes wringen. En je hebt nog gelijk ook! Trek die dingen niet aan. Gooi ze maar in je kachel en gooi vuil op m'n hoofd. Ik ben 'n zelfeter ... ik ben 'n oude rot,'n rat! Ik ben 'n sigaartje van vier cent! Ik ben 'n gemenerik! Ik ben ... já, wat ben ik eigenlijk niet? Daar gaan mijn gewa-

den, daar gáán al die heilige spullen, die met bloed zijn betaald en geschonken zijn, omdat men je daar zo liefheeft! Met bloed zijn ze betaald, maar dat weet je niet, je kunt het niet weten! En dát verkoopt men voor één gulden en veertig cent. Omdat ze er zo'n verstand van hebben. Dát ik van Renétje gescheiden wordt, is nog het ergste van alles.

En dat lukt je, Karel! Karel toch, hovaardij voert je naar de bliksem! Het is ergerlijk, Karel. Ik zou mezelf willen verdrinken, doch ik kan niet. Nu niet en nooit! Ik moet mijn taak afmaken. Ook al legde ik nu mijn hart op tafel, ook al sneed, spalkte ik het in tweeën, liep mijn bloed voor je ogen weg ... je geloofde het niet! Je geloofde me niet, je kon me niet geloven, niet aanvaarden, omdat de menselijke hoogmoed je tot stikkens toe heeft verpest ... jullie gaan thans over mijn lijk en hebt tóch medelijden met me!

O, mijn Renétje! O, mijn ziel en mijn leven, wij worden uit elkaar gerukt! Wij moeten gescheiden worden. Karel grijpt naar een machtig zwaard, hij raakt me midden in mijn hart, omdat het verleden in mij tot groei en bloei gekomen is. Ik en Renétje leven in het verleden, vroeger was hij een kind van mij! Toen hebben wij aan deze wetten gebouwd, dáár brachten wij, dachten wij, geluk en vrede, later bleek het afbraak te betekenen. En dat willen wij nu goedmaken! Ik kende je al zolang, Renétje, maar zij kennen je nog niet!

Ik moet eruit! Ik moet eruit en ik moet er niet aan denken! Ik ben 'n schoft en ik wilde geen schoft zijn. Als Karel tien glazen champagne op had gehad, zou alles anders zijn, maar hij was zo nuchter, zo volkomen zichzelf, dat ik hem wel moet aanvaarden. Nu is het verraad nog erger. Toen kwam Hans met zijn dolkmes en stak me in mijn menselijke rug, onverwachts vloog hij me naar mijn keel. Toen bezweek ik, ook al stond ik op mijn eigen benen, ik ging tegen de grond. Ik lag daar, ik gaf bloed op, maar zij zagen het niet. Ze hadden gelijk! Ze wilden hun koppen niet buigen. O, Karel toch! O, Hans, o Erica, geef me mijn Renétje terug!

Ik moet eruit, en ik moet er niet aan denken, vloeit nogmaals uit mijn pen, wat mij droevig smart. Ik weet nu, wat die gekke Shakespeare heeft gewild, toen hij een toneelstuk schreef waardoor de mensen zich zouden bedenken, zouden leren hoe ze elkaars liefde hadden te ondergaan. Maar begrepen zij het? Dat is niet voor ons! Daar hebben wij niets mee te maken! We kennen onszelf! Die man schreef niet voor ons, zijn verhaaltjes over liefde zijn voor andere werelden, koeien lusten het niet eens. Want gij, Romeo en gij Juliet, gaat als „King Lear” naar je eigen graf, gelijk ik! Wist Shakespeare dit van tevoren? Heeft hij zijn eigen klappen moeten aanvaarden? Ik ga ook hem voelen, ik ga ook hém begrijpen. Ik voel die smart, die liefde in mij branden, nu ik Renétje zal moeten verliezen! Mijn vrienden willen me vernietigen en naar een boerderij zenden, om achter de varkens te overpeinzen wat een

Sfinx en een Godin van Isis je te schenken heeft. Ik moet de Hollandse stront ruiken, omdat die haremlucht me verpest heeft. Ik bracht hoererijs naar het Westen, ja, wat deed ik eigenlijk niet?

Het Westen lust geen „Midsummernightdream” ..., nó ... houd die zélf maar. Ik ben bezig om me los te maken van ons kind. Het moet! Ik zal mijn hoofd moeten leren buigen, men wenst niet, daarginds, dat ik aan bezit vastzit. Ik moet ook hiervan loskomen. Wellicht ben ik hen straks eeuwigdurend dankbaar voor deze gemene streek! Wie weet het. Nu ik dit neerschrijf weet ik het zelf nog niet. Ik weet wel, dat Hammed de ontwikkeling zal voortzetten. Ik weet wel, dat hij dit kind blijft volgen. Ik weet ook, dat de Sultan waakt, maar deze kinderen weten het niet en scheuren ons vaneen!

Dank je wel! Hans is het! Hij kroop zonder dat wij het wisten aan boord en trad midden op zee tevoorschijn. Met 'n mes in zijn handen. Ik was juist bezig de schoorsteenpijp wit te maken en ons huis wat te verfraaien. Vanachter 'n doek, die ik opgehangen had om de wind in m'n zeilen te laten spelen, kwam hij op me toe. Ik hoorde hem zeggen: „Zo rotzak, jij vuile schoft, nu heb ik je. Nu kom je niet meer uit mijn handen, ik steek je neer!”

Had de Voorzienigheid me geen duifje gestuurd, dat nieuwsgierig was, wat er aan de hand was, had dat diertje niet over onze hoofden 'n gekras laten horen, waar Hans van schrok – zó overrompelend was die vogeltaal voor hem – dan had ik het mes in mijn rug gekregen. Met voorbedachte rade kwam hij aan boord, verstopte zich en stak ..., maar zag niet, dat ik gisteren die franjes al had aangebracht. Hij zag een schaduwbeeld en vergreep zich volkomen! Toen legde ik mijn voetangels en klemmen. Hij trapte erin en ik liet hem schreeuwen. Was hij naar me toegekomen, had hij eerlijk en oprecht zijn kaarten op tafel gelegd, dan had ik hem er doorheen gesleept en als mijn eigen kind verzorgd, nu ging het hard tegen hard. Ik wist, dat Hans het zou verliezen, omdat ik me van geen schuld bewust was. Ik gaf me, zoals 'n mens dat moet doen, maar hij wilde fout zijn en vuil. Zie je, Hans, ik heb dat alles geweten. En nu ik tóch met je bezig ben, zeg ik je maar, dat ik al maanden van tevoren wist, dat je verkeerde dingen achter mijn rug zocht, om me vroeg of laat je das om te doen. Ik wist het! Ik was voorbereid, omdat je profschap een vervloekte neiging bezit om te vliegen, over hoofden te gaan van mensen, die kinderlijk hun taak willen vervullen. Ik liet je aan boord, maar je zag het, Karel verstookte je! Hij smeet je de ovens in. Dat je het geluk had 'n stuk wrakhout te vinden en je daaraan vast te klampen, moet je eraan toeschrijven, dat er een God is die liefheeft en zich niet met menselijke zaken bemoeit. Of, je was verdronken!

Maar je hebt nu je zin. Je kunt maken en breken wat je wilt, ik ga deze deur uit, thans kun je Karel en Erica besmetten zoveel je wilt, ik krijg hen

toch terug, als het niet hier is, dan daarginds, aan de overkant!

Renétje? Ik moet mezelf overwinnen. Mijn jongen toch, wat is Karel 'n bruut. Karel denkt me te kunnen raken. Hij snijdt me doormidden. Zag je mij, toen ik zo-even omhoogging en mezelf van hun levens moest verwijderen! In vijf minuten was ik gereed. Ik werd waarachtig kinds ... tegen zoveel geweld kan ik niets meer zeggen, de mensen krijgen van mij direct gelijk! Onmiddellijk! Ik kan nu geen woord meer zeggen, zó voel ik me geslagen! Als ik je straks zou kunnen zien, Renétje, is het mogelijk, dat ik je niet ken. Dan lopen onze levens elkaar voorbij alsof er niets aan de hand is. Máár kom je vanbinnen in me kijken, o, Renétje, voel je mijn smart? Wil ik hen voor eens en voor altijd van hun gekke fratsen genezen, dan loop ik je met opgericht hoofd voorbij. Ik zou zelfs in staat zijn je, als 'n oude kennis te groeten en te doen of m'n neus bloedt en ik hart noch ogen bezit, maar blind voor je sta. En voel je mijn hartje, Renétje? Dat zien en voelen Karel en Erica niet. Zij denken: Daar gaat die zot. Daar gaat dat stuk vernietiging, die ons kind besmette. Ik ben dat, René! Ik, je vadertje! Hun vadertje ook, die thans door de straatgoten gaat. Geschenken moet je de mensen niet geven, je moet hen laten verhongeren, je weet dan, dat je nimmer het ongelijke gevecht te aanvaarden krijgt. Laat ze maar stikken, doodvallen kunnen ze, als ze met geweld de duivel willen voeden, je kunt hen toch niet meer tegenhouden. Al-léén omdat ze denken en zagen desnoods, dat je aan vlektyfus lijdt! Ik zou je de naam van dit renpaard kunnen noemen, maar je verliest het altijd, omdat zij hun centjes op het andere hebben gezet. En tegen verlies kunnen zij niet! Aldus, Renétje, ga ik de straat op. Ik moet eruit, ik ben 'n schoft!

Maar wij gaan later naar onze Mohammed en naar onze Sultan. Dan komt mijn tijd! Dán zal ik hen erbij trekken en zeggen:

„Zie je nu, wat ik wilde? Zie je nu, dat die vriend van mij er is? Zie je nu, dat hij een harem heeft en zestien vrouwen bezit? Maar jullie dachten aan echte vrouwen, aan hoeren dachten jullie, is het niet? Ik wilde je dat niet zeggen, omdat ik wilde zien, of je mij in alles aanvaarden kon. Ik vertelde je de waarheid niet, ik deed het niet, omdat jullie zeiden, dat je mij liefhad en ik zag, dat ik toch vroeg of laat voor de bijl ging. Jullie wilden me zo laten, hè, ik jullie ook. Maar die hoeren zijn gewijde priesteressen, die Sultan is een Hogepriester en zijn harem een School voor Adepten, waar je in enkele jaren een hoger bewustzijn verwerven kunt. Ik lag daar op 'n matje te wachten op het woord. Hij was het, die mij naar Jeruzalem stuurde om Golgotha's antwoord te ontvangen. Ik weet nu, hummels, waarom de Apostelen van Onze Lieve Heer, van Christus, in slaap zijn gevallen! Dat kreeg ik daar in het Oosten. En jullie denken, dat ik je hoerenkleding meebracht. Jullie denken, dat ik me daar heb vergooid, heb laten verkrachten. Ik moet je iets bekennen, wat

ik eigenlijk wilde verzwijgen. Iets, waar ik part noch deel aan heb en dat in een gewijde slaap geschiedde. Ik ... Néé, mijn leven weigert het je te zeggen! Je moet nu maar wachten totdat je mijn levensfilm kunt zien en de God van al het leven zegt:

„Voor wat je hier ziet, sta Ik in!” En dan zie je mij en móét je, zál je alles aanvaarden, óf je duikelt met je eigen leugens en je bedrog 'n kerker in, waar je in geen eeuwen meer uitkomt.

Die priesteressen zongen me toe. De Sultan schiep Goddelijke levensvreugde door zijn hamer ... hij tikte even en beluisterde dan de menselijke hartslag. Hij schiep levensvreugde, offervaardigheid. Wij wilden niet met hovaardij en dikdoenerij te maken hebben. Ik lag waarlijk aan te tere voetjes, die mij niet traptten. Ik ging hand in hand door deze Tempel, we betraden de ruïnes van Luxor en Ra, Ré, Isis, we gingen door woestijnen, spiernaakt, en hadden toch God in ons, God bij ons, Hij wees ons de weg. En toen kreeg ik een flauwte, of noem het 'n ziekte, maar de Sultan paste een occulte kuur toe; hij bestraalde me, betastte me, maakte magnetische passen, drong door tot het ogenblik waar wij het embryonale ontstaan beleven en dat we kregen van Hem, opdat we Zijn leed, Zijn smart zouden aanvaarden, indien wij ons eens mochten vergeten. Ik had een ontsteking opgedaan door de voeding ... want deze school had mij voor het hongeren geplaatst, omdat eten en drinken de ruimtelijke ontwikkeling en de bewustwording ervoor smooft! Ik had me dus eerst laten omkomen, toen echter kon Sjowhoeá beginnen, maar ook Mohammed stond in en achter mij. Ik had mezelf kunnen helpen, zegt hij, maar mijn Westerse gevoelsleven weigerde beslist. Toen daalde hij in mijn lichaam af en genas me. Ik ben hem zoveel schuldig! Geloof je het, Renétje? Ja, hè, jij wel, maar Erica, Hans en Karel voelen zich door mij besmet. Zie je, nu weet je eigenlijk nog alles, maar maak ervan wat je ervan maken wilt. Dit is niet alleen de heilige waarheid, doch tevens de Goddelijke! En dat is zijn filmpje en het mijne!

Wij, geliefden, gingen naakt door de woestijn. Wij zwommen naakt, lagen naakt neer aan de voeten van onze meester en hadden toch gewaden aan, zó schitterend van kleur en maaksel, dat daarmee vergeleken het menselijke weefsel als stopverf is, terwijl het onze regelrecht uit de hemel kwam. Ik lag naakt naast een Egyptische prinses, naast de allereerste Godin van de Tempel, naast een Indische schone, waar je op slag voor zou sterven! Ik lag naast en in een kring geschaard rond Godheden, die me streelden en kusten, kussen, waarvan je de diepte niet kent, omdat jullie naaktzijn er nog niet is! Wij zagen niets, omdat wij leefden! Jullie zien alles, maar blijven levend dood! Geloof je het, Renétje?

Ik hoor je om mij roepen, maar ik mag niet bij je komen. Ik hoor je van-

avond zeggen: „Dag, Vadertje”, maar ik mag je stemmetje niet eens beluisteren of ik sla zo tegen de grond en bloed weer leeg. Hoe wil ik mijn werk dan doen? Hoe wil ik over je blijven waken? Renétje, roep me niet meer. Laat dat „Vadertje” bezinken, je kunt het doden, maar dood mij niet!

Ik mag niet tot je komen, dan zouden Erica en Karel me vermoorden. En omdat ik hun maskers ken, ik hun gedachten kan opvangen, denken zij, dat ik 'n besmet vogelinstinct ben geworden, ze in mijn leven toch niet geloven, mag ik het niet doen. Ik kan eerst dán tot je komen, als zij al die rotte kleren voor mij en jou in ere hebben hersteld. Door het bloed van hun levens is dit weefsel schoon te wassen, René, of hun vuile slijm gaat er niet uit. Ze hebben dit te aanvaarden, omdat God niet met Zichzelf, noch met Zijn kinderen, die het goede bedoelen, laat spotten.

Met hun bloed zullen zij mijn leven moeten reinigen of ik kom niet meer! Ik zeg je dan voor dit leven vaarwel! Ik geef het dan over aan Mohammed. Hij moet dan maar weten wat er gedaan en hoe er gehandeld moet worden ten opzichte van je karakter, je vooreeuwse zelfstandigheid. Prins van de Ruimte, wij stinken naar het slijk, doch alleen volgens hun reuk- en smaakorganen en niet volgens de ónze. Zij zien onze besmetting vanuit hun eigen stank, hun blinde levenservaring, die ze voor luttele centen kochten.

Ik lag waarlijk neergeknield aan de voeten van mijn meester. Naast mij een veertigtal mannen en vrouwen, die als ik hun lessen hadden te leren. Zestien mannen en schone vrouwen behoorden tot de eersten, wáren de eersten, zagen het eerst waar Abraham de universele mosterd vandaan haalde en daar was ik ook bij! Ik zeg je eerlijk, indien Anna er niet was geweest, zij zo ver weg leefde, dat ze mij in geen eeuwen had kunnen inhalen – ik had niet één, maar duizend zonden aanvaard, zó ontzagwekkend was de liefde die ik daar onderging en om me leefde. Ik zat op de schoot van die gekke liefde! We verdeelden de vruchten. We gingen, zei ik al, hand in hand door de woestijn, de Maan bloedrood boven onze hoofden, lopend en zwevend, urenlang, tot in de morgen, maar we waren thuis voordat de Zon haar taak begon, om deze rotte wereld haar levenskracht te schenken. Naakt, kletsnaakt, maar behangen met 'n tule, waar spiritisten door materialiseren, geesten laten zien, je met je vader en moeder verbinden, opdat je zult weten dat er geen dood is. Maar intussen strijken ze je geld op en gaan, zoals Karel en Erica nu doen, over lijken! Wij namen toen 'n woestijnbad, allen in één kuip, en sliepen spoedig in.

Dan kwam de meester om ons te genezen. Hij keek of er ook fouten waren in onze organische stelsels. Toen hij mij zag, zei hij:

„Je slaapt, nietwaar, Frederik?”

„Já”, zei ik, „en diep ook.”

„Maar je hoort mij, is het niet, Frederik?”
„Ja, meester, ik hoor u!”
„Je hoort mij zeker, hè, Frederik? Je weet dat ik het ben?”
„Ik zie u en ik hoor u, mijn meester.”
„Voel je niets, Frederik?”
„Ja, meester, ik voel iets, maar wat kan ik eraan veranderen?”
„Wil je het gelukkig éénzijn beleven, Frederik?”
„Née, mijn meester, want ik word nog niet begrepen, ik zou het andere leven maar pijn doen.”
„Dat is juist, Frederik. Ik zal je helpen. Doe je het zélf?”
„Voor geen geld van de wereld!”
„Weet je dan wat ik zie, Frederik?”
„Ik zie in uw ogen, meester.”
„Let dan op, je zult slapen en mij volgen. Zie je wat noodzakelijk is?”
„Ik zie het.”
„Hoor je mij nog, Frederik?”
„Heel in de verte, zwakker wordt het, ik hoor uw stem niet meer.”
„En toch sta ik in uw leven en ik ben aan uw genezing begonnen. Maar je zult slapen, of je zou geen voet meer kunnen verzetten. Ook dit, Frederik, zijn occulte heiligheden! Ik waak, laat dit je voldoende zijn!”

Karel, Erica, Hans, als ik je alles van mijn leven zou vertellen, geloof me, je zou me nimmer meer 'n voetstap gunnen. Maar dat vraagt Isis van ons leven, ook de Godin eist haar tol, de volle honderd procent. En als ik spreek over de Sfinx ben ik al gek! Nu de Piramide nog. O Renétje, zal jij me straks helpen? Ik mag toch niet tot je komen. Karel en Erica willen het niet hebben, ze zien mij als je kwade genius. Roep je mij nu niet meer? Zal ik je dat „vadertje” ontnemen, opdat je mij voor jaren vergeten kunt? Een geschenk is het voor je leven. Ook voor het mijne, door leed en smart zullen wij ontwaken! Een heilige leerschool is het! Aldus ... Uw wil geschiede! Ik leg me er volkomen bij neer! Ik zal gehoorzamen, alles is goed zoals het tot me komt!

Ik roep nu alles heel hard tot deze mensen, het regent uitroepstekens! Maar dat moet! Of ook zij leren niets. Maar het doet me zo'n pijn, Renétje, o, het is ontzettend.

Karel dacht me hierdoor te kraken. Hij zette hierdoor het mes in m'n hart, maar je ziet het, Renétje, ik kan ertegen! Weg zijn mijn geschenken. Alles op slag weg! Wist je dit, Frederik? Ja, hè! Maar je geloofde het niet. Denk eens even aan het uur, toen je terugkeerde. Ga niet zo ver terug of je loopt stukken ellende voorbij. En? Zo spoedig verlies je je geluk. Ellende kun je de deur niet uit krijgen, is als 'n rotte ziekte, als de cholera ... Maar geluk? Dat vliegt ineens de deur en je hart uit, omdat je die naaktheid niet begrijpt, dat masker

zelf opzet en een gouden bal als van nul en gener waarde verkoopt. Daar krijg je één gulden veertig cent voor. Je schenkt thans zélf, je denkt geschenken te kunnen uitdelen, maar je hebt die geschenken nog niet verdiend. Je loopt te sjacheren, je doet alles om 'n ander leven af te zetten, je kleedt de mensen uit en besteelt hen, verkoopt en verraadt hen, omdat je door een duivel bezeten bent en niets meer van menselijke goedheid afweet. Je danst waarlijk op het lijk van je zuster en broeder en steekt ze het duivelse gif in hun keel! Dat is het en niets anders! Karel, Erica, hoor je het?

Moet je niet zo'n armbandje, zo'n gewaadje, zo'n tikkertje bezitten, waarop de Sultan zijn naam heeft gezet? Jawel, hè, maar niet door armoede, niet door satanisch gepraat in de ruimte, niet door het inspirerende woord van de Godin af te maken en te kraken om er voor jezelf 'n voetstukje van te maken.

Karel, Erica, Hans, wat willen jullie zonder mij beginnen? O, Renétje!

Ik heb mijn leergeld thans betaald. De Sultan en Mohammed genazen me in slaap, ik kan nu zonder eten en drinken, omdat ik mezelf van de stoffelijke stelsels heb leren bevrijden. Ik heb daar een ontwikkeling meegemaakt, waarvan men dacht, dat ik die niet zou doorstaan. Tóch kwam ik erdoor. Met wat woestijnvlooiën kwam ik eraf, doch die zogen niet al het bloed uit mijn aderen, er bleef nog genoeg voor mezelf over.

Daar gaan de geschenken. Had ik hun de waarheid moeten vertellen? Zagen zij niet, dat ik ook een echte sultan ken? Hebben zij mijn foto niet gezien? Zagen zij niet, dat dit Mohammed was? Wij waren juist met ons beidjes daar aangekomen. Maar hadden deze nuchterlingen mij begrepen? Ik had dan de dingen omver gelopen. Néén, zo is het goed, want zij hadden deze ellende niet kunnen dragen, ik moet het zien als mijn reserve ...! Als de grammen gevoel om hen te kunnen opvangen. Karel dacht: die is over de kop gegaan. Ze lachten wel, maar ze begrepen hun eigen gelach niet. Erica dacht: die heeft zich daar laten poedelen. Já, dat heb ik, maar anders dan je denkt! Ik bèn gepoedeld, ik ging door bloed en tranen naar een ontwakning die je verstand niet kan bevatten. Maar ik gá!

„Morgen, boer Wolff!” „Goeiemorge, meneer Frederik. Wat doe'n de tuute, de varkes op de mark? Zunne de koeie duur? Bunne de schaope duur? Maor waor mok sloape, vader Wolff? Tusse de varkes? Tusse ut huij?”

Ik lach! Ik heb er schik in, ik ken al plat ook. Ik nog even verder. Maar ó hun gebeente. Als ze dit straks lezen? Zie je, Frederik, dat je deze mensen niets van het logboek mag laten lezen? Ze zouden er maar brand van maken. Hemelse goedheid, ik moet maken dat ik wegkom, mijn manuscripten moeten de deur uit! Straks komt Karel die nog opeisen. Hij zal zeggen straks: bestaat niet! Dat zijn volkse leugens. Nimmer zijn die dingen gebeurd. Ik gééf me daar niet voor, je hebt de mensen kletspraat verkocht. Hiér met die

geschriften, of je komt mijn deur niet uit. Ik verzeker je, mijn kind, dat hij ze kapotscheurt.

O, Renétje toch, dan was ál dit werk en ál je leed en ellende voor niets beleefd. Maar dáár zal ik voor waken. Laat hem eens komen? Ik ben in staat hem te worgen! Je gelooft het toch niet, Renétje? Dat dacht ik ook, als ik zoiets zeg, dan is dat mijn streep, mijn halt! Méér is er niet en zal er ook niet komen, ik vergrijp me niet aan mensen! Ik zal me wel in acht nemen.

Karel en Hans hebben de slangen verbrand. De gouden sigarettenkokers met de smaragden liggen in de kachel. De vulpennen van goud zien ze als een besmettelijke ziekte, die gingen aan stukken de asemmer in. Ze schrijven niet met duivelse inkt, ze voelen zich erdoor besmet. Ik zie de pluimen wel, die ze mij op mijn bol willen zetten, maar ik gun er hun ook wel wat. Waarom zou ik er alleen mee rondlopen? Zag je dat wijntje, Karel? Zag je die twee flessen whisky, die je op een avond leegdronk met Hans? Of dacht je, dat ik in die verte geen ogen had. Ik sta achter je en je ziet me niet. Je was zover, dat men je azijn te drinken gaf ... Je dronk het op, je spuwde het niet eens uit, je had je smaak volkomen verknoeid. Maar zag je de pret van Hans? En, jij vliegt daarin? Jij wilt mij nu zeggen, dat ik daarginds sultan-allures gekregen heb? Foei, foei, toch.

O, Renétje ... geloof jij je vader en niet de oude Frederik?

Toen ik eens meedeed, wat van hun lekkernijen tot me nam, was ik, zoals ik moest aanvaarden, 'n dronken lor! Wát zeg ik? Hemelse goedheid, Karel, waar had je het over? Hans moet de deur uit, voorlopig althans, die heeft je vergiftigd!

Ik niet, Hans is het. En vanzelfsprekend je boerenafkomst. Ik ga naar je varkens, maar ik zweer je dat jullie me zullen missen! Ga nu maar naar Bertje Poep, naar Gerritje Schandalig, naar al die vriendjes van Renétje. Ik ga hem toch later weer halen en dan zijn we weer voor jaren bij elkaar. Nee, ik ga nooit meer alleen weg, Erica. Ik zal je nooit alleen laten, nooit! Maar toen je me dat liet verzekeren, dacht ik erbij: als je me zelf de deur maar niet uitsmijt. En dat is nu gekomen! Had ik je niet lief, dan keerde ik nooit meer tot je leven terug, maar omdat ik liefde bezit, gaan we verder. Can you believe this, the holy truth? (Kun je dit geloven, de heilige waarheid?)

O, Renétje ... of jij zult het hen moeten bewijzen!

Ik mag hun nimmer het logboek in handen geven. Wat zij vandaag zouden kunnen doen, goed zouden vinden, nemen ze mij morgen weer af. En dan sta ik voor 'n onmetelijke chaos. Tot aan mijn dood moet ik hun woorden en daden bewaren. Het zijn geen huichelaars, geen slechte mensen, ze weten niet beter. Ik kan me nu heilig voorstellen, dat Christus eens zei: „Vader vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.” Ik ga niet achter de Chris-

tus staan, maar zo is het! Geen logboek uit handen geven of het komt in de kachel terecht. Erica zei immers, dat ik wat haar betrof, alles mocht zeggen? Haar enkele onsjes gevoel zijn opgeteerd. Ze heeft niet meer te geven voor de mensheid. Nu ze de weezoete lucht van de slangen, de woestijnslangen, die veel en veel gemener zijn dan de bos- of watersoorten, ruiken, gaan ze met z'n allen op de loop. Ik sta hier met Renétje alleen, maar er zijn nog twee zielen en zij weten waarheen wij zullen gaan. Zij kennen de weg door onze woestijn. Zij hebben beren gehoord, maar er waren geen beren te zien. Ze hoorden jakhalzen, maar het was hun eigen innerlijke gebrom, hun angst. Ze lagen neer, geslagen door pest en cholera, doch dat waren maar verzinsels, aanstellerij was het! Nu hebben we met slangen en bruine beren te maken, thans staan we voor een leeuwenkuiltje en moeten zij bekennen wat ze willen en of zij leed en smart kunnen en weten te aanvaarden, weten te waarderen, omdat dit je hoofd naar beneden moet halen!

Ik geloof, dat ik er ben, op de boerderij zeg ik het andere nog wel, leg ik ook dat nog even voor hun levens vast. Ik weet het, Renétje, ik vergeet niets!

Toen allen sliepen, ik zeker was, dat ze mij niet konden horen, Renétje zachtens mijn naam gorgelend tot me zond, gelijk de Sfinx mij had geleerd en de Godin nog zei dat mogelijk was als je in liefde aan je medemensen kunt denken, kroop ik op handen en voeten naar ons kind. Toen ik tegen z'n bedje lag, m'n neus tegen zijn neusje aangedrukt, zei de jongen me:

„Je hebt verdriet, hè, Oom Frederik, maar ik ben er nog! Sssssst! Ze mogen ons niet horen. Zó, ga nu maar weer weg, Oom Frederik, ik kom wel naar je toe.”

Ik keerde terug naar mijn bed, legde me neer als 'n yogi doet en even later hoorde ik al:

„Ben je er, Oom Frederik? Ik ben weer erg gek, hè? Maar trek je er maar niets van aan, ik speel zo'n beetje met mezelf. Fluisteren hoeft je nu niet meer, je kunt nu schreeuwen zo hard je wilt, niemand kan je horen. Alleen Anna is ertoe in staat, maar ik heb haar gezegd, dat ze nu moet gaan slapen. Wat doe je, Oom Frederik?”

„Ik heb het logboek bijgehouden.”

„Heeft déze moeder van mij mijn gewaad verkocht?”

„Ja, René!”

„En ondoordacht me haar eigen luizen geschonken?”

„Ja, René!”

„En dacht zij, dat ik het niet wist?”

„Ja, René!”

„En denkt zij, dat ik gek ben?”

„Ja, Renétje!”

„Wanneer ga je weg, Oom Frederik?”

„Morgen, Renétje.”

„Goed, dan gaan we samen. Ik ga ook. Vind je dat fijn, Oom Frederik?”

„Dat weet je wel, hè, lieverd?”

„En of ik het weet. Ik ben je zo dankbaar, ouwetje. Maar je belooft me, dat wij naar de Sultan gaan, hè?”

„We gaan, je kunt ervan op aan, René.”

„Dan is alles goed. Ik zal zelf mijn kleurtjes verbergen. Ik ga, ik zal Anna even roepen. Zij moet enkele dingen voor ons bewaren. Zij moet hier blijven en waken. Weet je het? Weet je wie ik ben? Dacht je, Oom Frederik, dat het René was? Ik ben het, Mohammed, ik kom dóór dit leven tot je!”

„Mijn goedheid!”

„Ga slapen, rust, ga weg voor ’n tijd. Als je mijn ster ziet, keer je naar hier terug. Ik groet je, je bent nimmer meer alleen. Nooit!”

Ik ging slapen. ’s Morgens komt Karel naar me toe. Hij vraagt:

„Wanneer ga je, Frederik?”

„Direct, Karel.”

„Ik geloof, dat René weer wat beter is. Die kan dan nog even wachten, of ik zou zeggen, we nemen hem met ons mee.”

„Goed, Karel. Doe maar zoals je het hebben wilt.”

„Ik verwacht je over een uur. Zorg dat je klaar bent.”

„Ja, Karel, ik ben klaar.”

Geen tien minuten later hoorde Karel al, dat hij zijn plannen moest veranderen. René ging als een duivel tekeer. Anderhalf uur later reden we langs de Hollandse weiden met koeien erin, richting: opvoedings- en krankzinnigengesticht „Hier-Kom-Je-Nooit-Meer-Uit”! Wij kunnen niets voor je doen, ook al proberen wij van alles. We weten het zélf niet. Een enkeling kan zijn dansje ontspringen, de rest blijft levend dood! Weet het leven dat niet? Een masker is het! De maskers zullen het u wel verklaren, je hoeft er alléén je hoofd voor te buigen, anders niet. Maar dat is blijkbaar niet zo eenvoudig, want je kent jezelf niet eens. Wat voor enkele uren nog schoonheid bezat, gaat regelrecht naar de menselijke mesthoop en wordt niet meer aangekeken! Karel en Erica bijvoorbeeld! Ook die ondeugende Hans, die sleept deze, mijn kinderen in een andere ellende, die ze thans voor zichzelf scheppen. Ik kan hieraan nu niets veranderen, zij hebben het zelf gewild!

Ik kijk naar onze prachtige veestapel, Renétje niet, het kind slaapt. Arme jongen toch. Maar dit bewustzijn kost je bloed! De mensen leren, (het) kost je jezelf, je gaat hun brandstapel op. Karel schenkt me geen woord, die is aan het denken. Hij zoekt iets en weet niet waaraan hij moet beginnen. Ik voel wel, hij heeft er al spijt van, maar ik wil zien, of ze aan het natuurlijke

denken willen beginnen, anders komen wij er nooit! Hij voelt zich nog geweldig, doch hij staat op een voetstuk en zichzelf ziet dat niet. Hij dacht mij bovennatuurlijke wijsheid te schenken. Ik zou hem kunnen bewijzen, dat de wroeging niet uitblijft, omdat ik hen steeds mijn heilige ik toonde.

Wij leveren Renétje af, Dr. Lent ontvangt ons. Maar Karel heeft geen tijd meer, die smeert hem al. Jammer, Karel, ook dit is niet noodzakelijk, je had deze man, die alles voor je leven doet, wat vriendelijker kunnen behandelen. Fout is het, fout ben je, je slaat stukken en brokken. De jongen zegt nog, als om te bewijzen, dat hij groot en sterk is en mij, ons állen, volgt:

„Dag, Oom Frederik! Ik zal mijn best doen, wacht je? Ik zal ze wel krijgen!”

De broeder neemt hem van me over. Hij kust de jongen. Het is net, alsof het zijn eigen vlees en bloed is. Ik ben dit leven er dankbaar voor en zal het onthouden. De Godin schenkt die levens zoetjes, voor het eigen leven en dat van hun geliefden. Ik vergeet die dingen niet! Ik zou thans naar zijn vader moeten vertrekken, maar ik praat nog even met dokter Lent. De man ziet er slecht uit.

„Hoe is het dokter? Bent u vermoeid?”

„Ik ben doodmoe. Nog wel bedankt voor uw waarschuwing. Wij hebben die man ontslagen, geweld dulden wij niet. Als u nog eens iets hoort?”

„Hoe gaat het hier, dokter?”

„Heel goed ..., maar ik moet er eens even uit.”

„Krijgt u verlof?”

„Drie maanden, geloof ik.”

„Dan wilde ik u enkele vragen stellen, dokter. Geloof u, dokter Lent, dat de Maan de komst van de Piramide heeft voorspeld?”

„Inderdaad!”

„Geloof u tevens, dat de Godin van Isis macht bezit?”

„Ik geloof daarin, ik heb er veel over gelezen. Het is net zo waarachtig, als wij hebben te aanvaarden, dat het kwaad van deze wereld de Christus aan het kruis heeft geslagen en hierdoor het licht vernietigde.”

„Dan heb ik nog één vraag dokter. Geloof u, dat bovennatuurlijke wetten de mens kunnen beschermen?”

„Zeer zeker, wat zou er van ons terechtkomen, indien dit niet zo was?!”

„Juist, dokter Lent, zo is het. U bent dan te bereiken en het is geen paarden voor de zwijnen. Ziehier een papiertje. Cijfertjes staan erop, u kunt ze als hiërogliefen zien, die u in klinkklare munt kunt omzetten. Een aardigheid van de Godin, gij moet er eens uit. U hebt rust nodig en uw ziel schreit om deze Moeder! Uw gebeden zijn verhoord! Gij kunt van geluk spreken, dat gij waarachtig zijt, liefde bezit, opdat u zult verdergaan. Doe voor mij en Renétje

de groeten aan de Sfinx! Doe de groeten aan de ruïnes van Luxor, Ra, Ré en Isis! Doe de groeten aan de Piramide! Ga een kort uurtje daar neerliggen en denk wat aan ons! Koop wat mooie gewaden, ik heb die straks nodig om wat ziertjes in het Oosterse gareel terug te brengen en hun voetstapen te verzekeren. Koop één blauw, één groen, licht zeegroen gewaad, één rood roze met violetachtige tinten, zoals ook het avondrood daar te zien is. Koop twee gouden sigarettenkokers, één met een opaal en één met een rode bloedsteen erop en twee gouden vulpen. Vergeet niet voor de gewaden de bijpassende sandaaltjes te kopen, men maakt ze daar voor u. Ze zijn altijd op maat. Maar ga eerst naar Alexandrië en bezoek dit adres. Gij ontmoet daar Mohammed Réche, een vriend van mij en een volleerd priester. Hij zal u ontvangen. Ik geef u mijn aanbeveling mee en niets houdt u daar tegen. Beklim geen Piramide met ladders, dokter Lent, maar graaf u daar in, ontzie u niet om een woestijnnacht te ondergaan, heb geen angst ..., ik zal u volgen. Denk aan ons, aan Renétje en aan mij, en aan uw zieke kinderen. Maar doe rust op, vergeet niet, dat géén mens u begrijpt. Vertel alleen aan uw geliefden waarheen ge gaat, aan niemand anders kunt gij deze heilige zaken toevertrouwen, of zij verklaren u voor bezeten. Indien uw vrouw met u mee wil, ja, dat moet gij zelf weten. Mocht zij echter het bovennatuurlijke gevoel bezitten om u dat te gunnen, wat gij straks aan haar ziel en leven zult overdragen, des te beter. Gij kunt u dan volkomen op de Godin instellen en behoeft uw aandacht niet te verdelen. Ik zal wel zorgen voor het matje!”

„Maar dat gaat toch niet?”

„Ga zo spoedig mogelijk. Waarachtige liefde, dokter, wordt altijd beloond. Ik ben degene om het u in haar naam en in die van de God van ons leven te schenken. De gewaden brengt u mij. Hier is mijn adres. Als u terugkomt, hoop ik u te zien.”

„Maar ...”

„Geen woord meer, dokter, wij allen verlangen naar huis terug! Het ga u goed, mijn vriend, geld heeft voor die werelden geen betekenis. Daarbij komt nog, dat het uw eigen bezit is. Vroeger behoorde het u toe; er waren mensen die het voor u bewaarden!”

„Máár ...!”

„Niets, dokter van Renétje, men zal u daar vertellen wie ons kind is! En wellicht zult gij zijn ouders de ogen openen. Ik leef te dicht onder hun harten. Nogmaals, aan het eind van deze weg zien wij elkaar terug!”

Tegen half zeven arriveerde ik bij Karels ouders. Z'n tweede moeder, die hij niet mocht, vond ik allerliefst. Vader Wolff is praktisch en open. Hun voorouders waren Duitsers, maar zij zijn echt Hollandse boeren. Ik kreeg een allerliefst kamertje op de hooizolder. Ik had echter ook een ander vertrek

kunnen kiezen. Dit leek mij het best: ik was daar heerlijk alleen. Toen begon mijn studie om een goede boer te worden. Ik kreeg verstand van varkens en kippen, van geslacht en gerookt vee, van worst, boerenkool met spek. Na enkele dagen was ik al dikke vrienden met de knechts en de meiden. Ik ploegde en zaaide, ik deed m'n best; de dokter, bij wie ik in huis was, wilde het zo. En ik vergiste me niet, ik leerde boers denken en snoof de buitengewone stank in mij op, om voor mijn ziel de begeerde normale basis te krijgen. Ik deed het echter voor anderen, zeg ik erbij, omdat ik weet, wat ik doe en waarheen ik ga, zelfs in mijn slaap!

Week na week gaat voorbij. De maanden vliegen om. Op een goede dag staat Erica voor me en schreit zich uit. „Wat hebben wij toch gedaan, Frederik? Was ik dat zelf? Dokter Lent is bij ons geweest, hij heeft ons van zijn reis verteld. Hans en Karel kregen een pak slaag zoals zij nog nooit hebben gehad. En ik schaam me diep. Zeg mij, Frederik, wat ik doen moet, of ik maak me van kant. Ik wil je nu bewijzen, dat ik voor je wil sterven. Kán ik dat nog goedmaken, Frederik? Hoe hebben wij je bezoedeld. O, mijn God, wat voor duivelen zijn we toch. Frederik, ga je met mij mee naar Renétje? Gaan wij samen naar Renétje? O, Frederik, sla me toch tegen de grond. Waarom zeg je niets? Sla dan toch! Frederik, breek me, vergeef me alles, ik ben zo stom, zo armoedig geweest. Karel durft je niet onder ogen te komen. Hans is er kapot van. Weer, zegt hij, zijn wij door 'n duivelse macht gedwongen zijn leven te dienen. Dit kunnen wij nooit meer goedmaken. Hans kan niet meer werken. Karel weet niet meer wat hij doen of laten moet. Wanneer Anna hem bedient, stikt hij in het eten. Anna is 'n kei. Als zij er niet was, Frederik, vielen er doden. Ik geloof, dat wij ons zélf zouden afranselen. Zeg toch iets. Gun me dan maar één woord, Frederik. Doe het voor Renétje! Doe het voor Renétje! Ik smeed het je. Ik roep het je toe: doe het voor Renétje, geef zijn arme moeder een woord. Dokter Lent heeft ons alles verteld. „Mijn God,” zuchtte hij, „wat zijn jullie begonnen. Hoe is het mogelijk, hebben jullie dan je verstand verloren? Zo'n edel karakter hebben jullie tussen de boeren gezet? Willen jullie hem wat leren? Moet hij, die ginds met open armen ontvangen is, leren, wat 'n varken is? Schaam je je niet? Is dit liefde begrijpen? Gá en kruip naar hem toe.”

Frederik, je had hem moeten horen. O, mijn Frederik toch, is dit niet goed te maken?”

Ik liet haar gaan! Ik sprak geen woord! Ik dacht: ik vlieg er weer in. Ik wil zien, wat zij er zelf van maken. Zij kwam juist op 'n dag, dat wij een kindje ten doop zouden brengen. Ik had de vader van dit kindje, dat mijn naam krijgt, op een andere weg gebracht. Ik vertelde hem, dat er méér vlees en bloed in 'n menselijke gedaante op aarde leefde, dan die om wie hij treurde.

Toen keek hij in andere ogen en kreeg zijn geluk als mens. Het kindje gaan wij vandaag dopen. Ik heb geen tijd meer, Erica, mijn taak hier neemt me geheel in beslag. Groeten aan je gemaal, ook aan de prof ... Voorlopig kom ik niet naar huis, ik moet oppassen voor mijn longen. Ik geloof echter, dat ik deze kwaal te boven kom! Ga en zeg geen woord meer tegen mij, zo ge uw leven niet wilt verliezen, mevrouw Wolff!

En daar ging ze. Kapot! Maar dat moet! Mij krijgen ze voorlopig niet. Komt best in orde, maar ik zal het zélf naar die orde sturen, ik ben oud en wijs genoeg!

Toen kwam dokter Lent. Hij bracht me al die prachtige gewaden. Ik borg die heilige zaken goed op en wachtte af. We hebben lang gepraat en hij was weer 'n ander mens. Hij zal een boek schrijven over het onderwerp: „Hoe leer ik mijn Hoofd buigen” of „De menselijke Domheid”! Anderen schrijven er eveneens over, maar ik ken hun titels niet. Allen hebben het over één voorwerp, maar de mens begint er niet aan. Lent beschrijft hoe hij in korte tijd kind werd! Hoe hij aan bovennatuurlijke machten en krachten is gaan geloven. Hij had drie weken op het matje moeten wachten, toen kreeg hij dat geluid te horen, waardoor hij Karel, Hans en Erica onttroonde! Wég voetstukken! Wég maskers!

Toen kwam Karel. Hij bracht mij naar René. Maar de jongen was hard ziek, zodat wij er niets aan hadden. Drie weken later ging hij opnieuw, nu was het beter met René en kon ik heerlijk met het kind praten. De dokter was zeer tevreden. Het gaat de goede kant op, zei hij, je zult het zien, Frederik. Het spreekt vanzelf, dat wij vrienden zijn geworden.

Maar ik liet ook Karel verslagen huiswaarts keren. Ik liet hem weten, dat ik niets tegen hem had, maar dat hadden de Apostelen van Christus ook niet; ook zij hadden dit lange wachten, deze pijnen te aanvaarden. Judas pleegde er zelfmoord door, Petrus ging tekeer als een gebroken geest en werd waanzinnig van verdriet, omdat hij wist, dat hij voor Christus was bezweken. Karel moet wat van die wroeging voelen, ik maak er thans voorgoed een einde aan, het is alles voor hun bestwil. Ik ben niet te koop. Gevoelens sterven bij mij af, wéé hen, die ze laten afsterven. Ik blijf hen liefhebben, maar voor dit leven zijn ze me kwijt. Of er 'n ander leven is? Dat weten we nu wel, maar wij kennen de wetten nog niet. Doch ook dat komt!

Een half jaar later stond Karel plotseling voor me met Renétje. Het kind wilde pertinent naar me toe. Dag en nacht vroeg het om mij. Volgens Lent kan ook dat genezend werken, en dat is waar. Beste Lent, je kent de wetten. Je zult het ver brengen, je zult Hans voorbijstreven. René bleef een week bij mij. Toen brachten wij hem terug en hij bleef rustig. Hoe waren wij samen! Erica kwam nog en schreide zich weer leeg. Uit René's mondje viel er:

„Zie je, Moeder, je gelooft niet aan onzichtbare waarheid. Maar deze slaat u. Deze vraagt u waarheen ge wilt.”

Ik dacht: kijk, als de wetten zijn leven aanraken, begint hij met „gij” en „u”, anders is het „jij” en „jou” tegen z’n moeder. Erica kreeg nu al haar eerste pak slaag van haar gek. Ze stond te kijken alsof het in Keulen donderde. Ook Karel kreeg ervanlangs. Hij vroeg beleefd, wanneer of wij dachten terug te keren. René liet hem weten, dat hij zelf wist, wanneer dokter Lent hem riep, dan ging hij onmiddellijk. René zit met mij buiten en maakt schetsen. Dit jonge leven, dat bezig is te ontwaken, groeit naar het evolutieproces voor de eigen ziel en de geest. Het gaat mirakels goed met hem, stelde ik vast, wij mogen tevreden zijn. Als hij straks thuiskomt, kunnen wij aan zijn studie beginnen. Eerst naar een leermeester. Ik moet hem het mijne geven, maar dan, wellicht over een paar jaren al, zal hij slapen en mij zijn wijsheid schenken. Frederik, zie je nu achter dit masker? Straks valt het!

Erica en Karel hadden te aanvaarden, hoe goed hun zoon het meende en het ook voor zichzelf wist. Toen Hans en Karel ons samen kwamen bezoeken, beweerde René dat het zo hoorde, omdat Mohammed naar de berg moest gaan en niet de berg naar Mohammed. Karel wist niet hoe hij het had, maar hij slikte het. Ik deed alsof ik gek was, maar zij wisten wel beter. Tot in hun diepste wezen heb ik hen beschaamd gemaakt. Toen ik zag, dat ik niet te ver moest gaan en ik deze harten maar zou doden, hield ik op. En wat was het einde van deze reis?

Karel, die niet thuiskwam om zijn tweede moeder, en zijn vader wel kon vermoorden, toen deze opnieuw ging trouwen, vatte een liefde op voor zijn nieuwe moeder, die hij zijn eerste niet had gegeven. Vader Wolff zegt tegen me:

„Frederik, ik dank de Voorzienigheid en je Godin, dat zij je naar hier gezonden hebben, want ik heb Karel terug!”

Karel was werkelijk dol op de vrouw van zijn vader. Ik had hem nog nooit zo gezien. Dit was écht, hij méende het, hij was zeker van zijn liefde. Zij zijn als twee geliefden, zóveel goeds schenkt hij haar, die toch oppervlakkig bekeken, niets met hem te maken heeft. Wolff bleef in de wolken, zijn prachtig bedrijf groeide erdoor en de kippen en de varkens groeiden als kool. Toen deze jaren bijna om waren, hadden we één familie geschapen, één groot gezin was het en er kwamen steeds meer mensen bij. Ik had intussen het logboek verzorgd. Ik geloof nu, dat ik het hun kan toevertrouwen, doch duivels zijn er en zullen er blijven, zolang er menselijke maskers in ons midden leven. Ik deed het dus niet.

Toen kwam de tijd, dat wij René naar huis mochten halen. Karel en Erica, Hans, vader en moeder Wolff, met ons allen vertrekken we om het kind de

plaats te schenken die het toekomt. René is buitengewoon goed. Hij zelf liet mij weten:

„Oom Frederik, ik ben beter! De Godin heeft het mij gezegd. U ziet het, al uw gepraat is niet tevergeefs geweest. Ik ben u in alles en voor alles zeer dankbaar. Ik vraag u weer, wilt gij mij helpen?”

„Ik zal je helpen, René, maar waarom ben je zo ver van me weg?”

„Ik weet niet wat het is, Frederik. Wanneer ik voor je sta en in mij wil het gaan spreken, wat moeder haar lijf-aan-lijf-gesprekken noemt, je zegt het zelf, komt een kracht in mij die mij tot die taal dwingt. Ik heb het daarginds niet geleerd. Maar je weet, ik ben zo ver, ik ga mijn best doen, ik ga studeren.”

Dat is onze René! Dr. Lent kon bijna geen afscheid van hem nemen. Hij geloofde het zelf niet. Ik had Lent gezegd, hoe hij tot de jongen moest praten. Lent vertelde hem alles van mijn leven, Lent zelf nam de algehele ontwikkeling van René op zich, zodat Karel en Erica zeiden, dat René er weer een vader bij had gekregen. Hij is rustig, kan zich beheersen, hij is ontwaakt. Hij kan lezen en schrijven en niks anders. Maar dat andere is ook niet noodzakelijk. Wij moeten nu bewijzen, dat het Oosten gelijk heeft of dat het kletspraat verkoopt. Ik heb echter gezien en kunnen aanvaarden, dat zijn leven zich onfeilbaar manifesteerde. Ik heb weer gelijk gekregen, René is beter geworden, over enkele maanden is hij zeventien jaar. Ik heb destijds gevoeld, dat het zo lang zou duren voordat hij beter zou zijn. Nu is het zo ver.

In het logboek staat: Ik wil van Karel, Erica en Hans geen woord meer horen over hun vallen, hun vergeetachtigheid, omdat ik hun mijn allerbeste liefde heb geschonken. Ik had niets anders te schenken, maar zij zijn schromelijk bezweken. De koppen zijn gebogen en dat is eigenlijk mijn grootste geluk. Indien ik hen had moeten verliezen, waarin ik niet kon geloven, ware dat de ergste slag van mijn leven geweest. Deze maskers vielen af, ze hebben zichzelf van 'n ander gewaad moeten voorzien. Dat vraagt de God van al het leven van onze menselijke persoonlijkheid. En wij mensen zullen er vreugde en geluk door beleven; één moeten we toch de hoofden buigen, je kunt het beter nu doen!

Er bleef veel geluk over, Karel, Hans en Erica zijn andere mensen geworden. De gewaden en de kokertjes houd ik nog even in mijn bereik, wellicht later, ik wil eerst zien hoe ze hun eerste voetstappen voor het nieuwe leven zetten, ik wil weten of hun betere ik de overhand behoudt. Of wij staan wéér voor ellende en die moet ik nu niet meer. Eén ding weet ik – ze doen al het mogelijke om goed te maken. Onze grote en sterke Hans weet het niet meer. Hij is precies een kind. Maar z'n afschuwelijke drift, z'n universiteitskarakter, dat stug en halsstarrig de ogen dicht doet voor bovennatuurlijke zaken, bakt hem nog eens een broodje, dat hem z'n geestelijke kiezen kost. Als dat

maar geen val wordt! Ik ben benieuwd of dit karakter zich nog eens zo zal ontplooiën, dat wij het in het ware licht zullen zien en liefhebben.

Ik geloof ook, dat ze nu in staat zijn om een woestijnrit te maken. Doch daarvoor hebben wij een zéér goede gids nodig! Als ik het mag zijn, dan weet ik het wel. Nu zij erover dénken om de „naaktheid” te aanvaarden, komt het beluisteren van die oude stem tot hun levens; ik geloof niet, dat zij mij nu nog zullen uitlachen.

Sproetje, Brammetje Poep, Gerrit Schandalig, Bertje Hongerig en de vele anderen namen afscheid van René. Hij zei tegen de jongens:

„Ik ga nu weg, maar ik kom weer terug. Ik ben ’n ander mens geworden. Ik dank jullie voor je hulp. Ik laat je niet alleen, God bewaar me. Jullie zullen je fiets hebben. Allemaal een fiets! Dat weten jullie, hè?”

De jongens vliegen hem om z’n hals, het zijn de bewusten onder al deze levend dode zielen. Dan staat onze René voor zijn dokter en zegt nu, zoals ik hem heb geleerd:

„Dokter, hoe moet ik u danken. Ik ben ’n ander mens, ik dank u voor al uw moeite. Ik weet wel, als ik heel erg ziek was, zat u achter mijn bed, dag en nacht. Soms sprak de Godin, is het niet? Als ik gekerkerd werd, was ik niet alleen. Uw oude kar moet weg, ik koop voor u een nieuwe.”

René kijkt naar mij en de dokter weet hoe laat het is. Hij zegt nog:

„Geef de oude maar aan de jongens!”

En dan ziet hij zijn broeder: „Dag Willem, jij krijgt je stuk grond van mij. Willem, moet je nu schreien?”

Als ’n vorst deelde hij zijn geschenken uit. Een ingewijde ontwaakt! Rachi-Hadju openbaart zich. Vader en moeder staan erbij te kijken alsof ze een wonder beleven. En het lijkt er wel iets op, ook al dwing ik mezelf met beide benen op de begaanbare bodem te blijven staan, we zweven toch wel ’n ietsje te hoog. Maar dat redden we wel, vandaag mag alles! Ik heb nog zo’n leuk kousje waar je van alles uit kunt halen en Hans schonk hem een flink bedrag, waar hij tien huizen voor kan kopen. Alléén al, om het voor zichzelf goed te maken. Dan nemen wij afscheid van Huize „Hier-Kom-Je-Nooit-Weer-Uit”, dat spoedig veranderd moet worden, omdat nu de Godin van Isis als ’n beschermvrouw erachter staat en erin leeft. Wat hypnose al niet vermag! Wat ’n opgelegde slaap al niet bij elkaar toveren kan. Maar wij zijn er nog niet!

De Godin zei: „Als je je hoofden kunt buigen, ben Ik er ook nog!” En zo is het!

Vandaag is het feest. Anna loopt in zijde rond, aan Erica schonk ik tóch nog een gewaadje. Karel en Hans vlogen de straat op, toen ik hun de nieuwe kokertjes in hun geleerde handen legde. Deze vulpennen hebben nu waarde gekregen, ze zullen alleen heel mooie gedichten schrijven en die zendt Hans

op tot Onze Lieve Heer, waarvan hij een nietig klein ietsje gelooft, gelooft dat er tóch wél wát leiding in alles is en bestaat, als je je eigen stoffelijke masker maar verliest. Hij zei me:

„Ik wil dit masker verliezen, Frederik! Geloof je dat?”

En Karel zei:

„Ik begin achter de varkens. Vader zegt: dáár ben je geboren, maar je vergat, dat stadse schoorsteenpijpen gebouwd moeten worden.”

Moet je zo'n ouwe horen, kwam er nog, heb jij dat gedaan, Frederik? Ik wist niet, dat mijn vader dichten kon!

We zitten aan een tafel en eten en drinken. De kaarsen zijn er ook. We leven in het jaar negentienhonderd en zoveel, de zevende april ... de lente is op komst. Vogelen zingen al ... De mensen hier zijn gelukkig, ze hebben allen zijde aan, ook de mannen. René is onze held. Als je hem hoort praten, geloof je het niet. Ook dit aangeboren talent ontwaakt. Ik geloof nu, dat de mens meermalen op aarde is, hoewel ik er de bewijzen nog niet voor heb. Wij gaan verder! Hans staat op en wil iets zeggen, ik ben gespannen:

„Mijn Erica, mijn Karel, Vader en Moeder, René, mijn Frederik. Ik wil iets zeggen, maar nu kan ik het niet. Ik ben té vol van dank en geluk. Hoe moet ik je danken, Karel, Erica, Frederik, voor alles aan mijn leven geschonken. Ik ben het niet waard geweest en nóg niet, maar ik wil het verdienen. Geve God mij de kracht ervoor. Ik geloof, dat wij allen mogen zeggen: Frederik, jij was het, jij was de ziel voor ons leven. Mocht ik wéér opstandig zijn, breek me gerust! Breek me! Sla me! Ontzie me niet! Eén ding staat boven álles, boven elke geleerdheid ... Dat is de vriendschap en de onbaatzuchtige liefde, die je ons hebt geschonken, Frederik. Ik heb me gebogen; ik wil mijn leven geven voor jullie allen en voor mijn zieken. De genade, erdoor verkregen, Frederik, hoop ik aan het eind van mijn leven in je handen te mogen neerleggen. Ik zal mijn best doen!”

Karel zei daarop, dat hij evenals Hans heeft leren inzien, dat de reine klaarte van mijn leven bergen kan verzetten. Zijn masker zal voor mijn voeten liggen en ik mag het vertrappen. Sla mij toch, vraagt Karel, sla me toch, Frederik, ik wil een ander mens worden!

Erica schreide en wondde haar open hart. René zei plotseling:

„Indien er vreugde is in je harten, waarom dan nog te wanhopen?”

Erica stormt op haar spruit af en drukt hem bijna dood van geluk. Zie je, dacht ik, daar heb je Mohammed al! Geloven jullie aan sprookjes? Geloven jullie in Oosterse verhaaltjes, die je 's winters bij de kachel worden opgedist? Hier zijn ze al!

Al met al een prachtdag. Erica zucht: Wat 'n dag! Anna zegt: Wat 'n dag! Karel zegt: Het kan niet op! Hans verzekert ons, dat hij er bijna in stikt.

En de ouders van Karel zijn nummer één geworden. Zo'n tweede moeder toch. Als er liefde uit je leven straalt, zegt Karel tegen haar, wil ik nogmaals door jullie twee geboren worden. Hebben wij soms met elkaar hier of daar te maken gehad? Zie je, Karel gaat bovennatuurlijke zaken vertolken. Er is ontwakning tot zijn leven gekomen, waaraan die tweede moeder schuld heeft. Wij gaan Oosters doen! Maar wij gaan dóór het Westerse gevoelsleven en bewustzijn naar een tweesprong ... daarheen, waar Abraham de mosterd haalde en waar je kunt beluisteren, waarom de Apostelen in slaap vielen. Je staat voor de Jeruzalemse haan en denkt elk ogenblik, dat het dier kraaien zal, wat je voorkomen wilt! Had het dier het tegen mij? Néé, tegen jou niet, ik geloof tegen je masker! Gooi dat vervloekte prehistorische gewaad van je weg, word toch eindelijk mens, zoals Hij het hebben wil. Geloof blijft geloof, 'n gebed blijft overal 'n gebed, of je het in Spaans of in Hebreeuws, in Marokkaans, Russisch, Frans, Engels of Duits, Italiaans of Maleis opzendt. De God van het leven verstaat ons altijd! Heb lief, álles wat leeft, zei ik nog, en het zweet des aanschijs is niet langer een straf, doch iedere druppel is een edelsteen voor je menselijke kroon, die door de Ster uit het Oosten op je toch zo mooie menselijke hoofd, je eigen „Kasteeltje”, wordt gezet, waar je eeuwigdurend blij en gelukkig door bent, mee kunt zijn! Amen ..., liet ik erop volgen, maar dat stond alles in ons logboek. We reizen verder ...!

Met alle geweld moest ik nog iets zeggen, voordat mijn kinderen zouden gaan slapen. Ik zei hen dan tenslotte:

„Stel je voor, kinderen, wij allen zijn toneelspelers. De zaal luistert naar ons, er zijn tweeduizend vierenveertig mensen die ons stuk „Maskers en Mensen”, volgen. Het is donker in de zaal, wij staan op het toneel der wereld. Ik ben aan het woord en zeg: Ziet ge, mijn vrienden, mijn zusters en broeders, dit brengt onze goede Aarde: groot geluk! Wij mensen moeten beginnen met in eigen kring en familie de fundamente te leggen voor een beter en rustiger bestaan. Als wij dát kunnen, mogen wij verdergaan! Leve de Koningin ..., leve de *Godin* van Isis ... Werelden hebben slechts dán betekenis, als wij mensen ze weten te waarderen! Voer jezelf naar „Golgotha”! Buig je daar! Smeek dáár om kracht, sterkte en geluk! Denk niet en nooit, dat je het zélf kunt, weet nu voor altijd dat dit korte leventje voorbijgaat. Zijn wij gereed om 'n ander te ontvangen? Of geloven jullie niet aan deze nonsens? Dan voer ik je naar het volgende bedrijf, dat de maskers verklaart! Ruk het eigen masker af! Doe het nú, over vijf minuten sta je voor je kist! En dan zou je wel willen, maar dan is het niet meer nodig. Daarginds zijn andere wetten. En die beslissen over het lot van je ziel, schenken haar eeuwige waarheid! Tot straks, mijn geliefden, ik ga slapen!”

Ik lig in bed en denk over alles na. Ik heb niet te klagen, 'n prachtdag was

het. Er wordt aan mijn deur getikt, ik hoor:

„Frederik, wil je nu mijn getik beluisteren? Mag ik binnenkomen? Ik wil je thans mijn eerste kus schenken.”

„Kom gerust, mijn heiligheid ..., ik wil het! Eentje slechts, de andere krijg ik dáár!”

Ze zegt, onze goeie Anna: „Zag je al die bloemen, Frederik? Ik heb de mijne aan René geschonken. En zag je mijn duifje vliegen? Ik ga nu, ook al duurt het eeuwen, ik wacht op je op de tweesprong! Ik weet dat je er nu voor altijd bent.”

„Zag je al die maskers vallen?” ... komt er over mijn lippen. Toen zonk ik in een diepe slaap. Ik droomde, dat ik in Tibet was, in een Tempel rondwandelde en daar de lakens uitdeelde. Vierhonderdenzeven mannen en vrouwen volgden mij. Ik liet hen knielen. Ze droegen machtige gewaden, waaronder heel eenvoudige. Ikzelf droeg een pij van bruin en geel. Het teken van de allerhoogste waardigheid fladderde aan mijn linkerschouder mee. Het was een eenvoudig lintje, maar een lint in ontelbare kleuren. Je zag er de sterren in, de planeten en zonnestelsels, figuurtjes als levende mensen, maar ook die stellen „hellen en hemelen” voor. De mooie en de donkere mens. Met die waardigheid voor me en achter me, links en rechts van mijn leven, zei ik, hoorde ik mezelf zeggen:

„Als het hoogste in je leven ontwaakt, wees dan buigzaam! Indien jezelf ontwaken wilt, begin dan met een ander. Indien dat hart over je spreekt, behoef je het niet zelf te doen. Je loopt dan reeds achter je ontwaking aan en kunt zeker zijn van een openbaring voor je levens.

Voor je levens, want hierna ga je verder! Wij kennen elkaar, maar wij weten nog niet, hoe wij het evenwicht herstellen tussen dat wat was en dit wat komt!

Ik ga uit om je die wetten te verklaren. Naast mij staat Rachi-Hadju ... gelooft de menigte mij?”

Toen verwaasde het beeld. Ik wandelde door al die mensen heen, achter mij een jongen van veertien jaar, even later zie ik, dat het kind zeventien jaar is geworden. Ik ga omhoog, trappen op en trappen af. Hoog boven in de toren van dit gebouw sluit ik mij en het kind, dit leven, op. Ik grijp de boeken van onze voorouders en dicteer:

„Toen de God van al het leven aan Zijn schepping begon, was er niets. Toen Hij na de eerste dag rustte, waren die uren miljoenen jaren oud, die uren moet men als zodanig zien. Gromé Sélectis ... herkent gij mij? Ik kén U! Ik zie U! Ga dan verder ..., indien gij dit lezen kunt en begrijpen wilt, onderricht de volken van deze wereld!

Toen Hij na Zijn eerste dag aan Zijn schepping verder bouwde, zagen wij, dat er nevelen ontstonden! En die nevelen zouden zich verdichten. Zeven

uren waren er voorbij, zeven dagen, zeven maanden voor de mensen, dat even zoveel miljoenen tijdperken zijn voordat het eerste menselijke en dierlijke leven tevoorschijn trad.

De mens is miljoenen jaren oud. Ook het dier, ook het planeten- en bloemenleven, heel deze Universele eenheid!

De mens zal overheersen ..., maar door liefde ...! Ga verder en gij zult de bron van al het leven leren kennen. In dit leven kunt gij dat niet, maar er zullen er komen, waarvoor ge leeft en sterft, die machtig zijn aan geluk en voorspoed. Gij, en dit leven naast u ..., gelijk zult ge zijn, want Ik ben met u allen!"

Ik daal af, de jongen volgt me. Wij verlaten het gebouw en begeven ons onder de mensen. Toen zag ik mijn dood. Mijn leven echter zet het opgelegde werk voort! Rachi-Hadju ... zult gij niet bezwijken? Néén ... néén, ik ben en blijf bij u! Ik zal u terugzien!

Ik schrik wakker, het is drie uur, midden nacht. Allen slapen, alleen hier naast me hoor ik gekreun. René is het! Ik ga weer in slaap en voel niets meer van al die dromerij. Kan 'n mens zo gek doen? Kan 'n mens zijn gelijk 'n kind? Is 'n kind bovennatuurlijk? Ik ga eraan denken, ik ga geloven dat de Bijbel deze heilige waarheid door de bovennatuurlijken gekregen heeft. Dan is er ook voor ons iets bij en mogen we niet ontevreden zijn! Het Westen moet ontwaken! Eerst dan komen de Volken der Aarde tot éénheid ... omdat Hij slechts één geloof geschapen heeft. Geen duizend ... geen tienduizend, slechts één ... waarvoor ik het antwoord hoorde. Ik moet bekennen, dat de „haan” voor me kraaide! Van nu af zal ik mijn best doen om op natuurlijke wijze zijn stem te smoren: met andere woorden ik „kraai” zelf!

De mensen trekken nu reeds hun maskers af! Is dit niet wondervol? Het is waar, er waren heel veel bloemen vanavond ... Het volgende begint ... niets houdt ons tegen! Niets! Wij zijn en blijven mensen! En in ons leeft het andere en betere ik, dat afstemming heeft op Hem, op Zijn Almacht!

Word reine klaarte ... en je bént er!

Als Rembrandt van Rijn nog leefde, Oom Frederik, zou ik bij hem les nemen

Wij hebben vandaag een feestdag, zoals wij er nog geen hebben gekend, zo ongelooflijk is het. René is éérentwintig jaar geworden en Hans, hoe bestaat het, is juist op zijn verjaardag opnieuw gehuwd, met een kindje, zo mooi, zo lief, zo iets buitengewoons, dat wij allen haar als een geschenk uit een hemel beschouwen! En dit kind hoort eigenlijk niet bij Hans. Het is 'n zonde als ik het zeg. Ik moet hem dat geluk gunnen. Dat doe ik ook, maar Hans zelf zegt: Ik weet niet waar ik dit aan verdiend heb ...zó wondervol is Elsje. Het goede kind is twintig jaar jonger. Hans ziet dat als 'n smet op zijn masker, spikkels zijn het, die tergend secuur een kwijnend gevoel achterlaten en als een prachtig vaasje met bloemen op de bruidstafel zijn gezet, waar géén mens iets aan verschikken kan. Zo natuurlijk mogelijk zijn die bloemetjes, is dat geheel daar geplaatst en nog wel midden voor zijn neus. Ze moeten er beiden naar kijken of ze willen of niet, het staat er! En dit is geen geschenk van één van ons, Hans zelf zette dit op tafel. Wij mochten het bewonderen en vonden het allen 'n wonder, zo iets schoons zie je niet elke dag. Toen wij ons volgezogen hadden aan deze lieflijkheid, aanvaardden wij vanzelfsprekend dat het zo moest zijn en bogen onze hoofden voor deze wet, deze mogelijkheid een nieuw leven te beginnen.

In het kasteel van Hans vierden wij vandaag feest. Hans's laag-bij-de-grondse pret is volkomen uitgewist. Hans haalde dit kind, dit juweel van menselijke schoonheid, ergens uit de Achterhoek vandaan. Je gelooft het niet, maar van boerenafkomst is geen sprake. Elsje is drieëntwintig jaar en Hans, mijn hemel, ik vergiste me nog ook, hij is bijna vijfenvertig. Dit wonder, dat zo vroeg prof werd, heeft een ander, maar menselijk wonder aan zich toegevoegd en is daarmee één geworden. Als je Elsje ziet, moet je wel denken, dat dit kind een overgeërfde natuurlijkheid bezit, die mij als kenner van het vrouwelijke geslacht, ook al heb ik er heel weinig mee te maken gehad, innerlijk streelt, goeddoet. Ze is als 'n bloem in knop en ik verzeker je dat ze nu al sandaaltjes draagt! Nu al ... en toch nog zo jong. Ze bezit een oudheid, een stemmetje, die je voor het ruimtelijke gepraat van bloemen uit één kleur plaatst ..., honingzoet is die stem, met 'n natuurlijke warmte, waardoor de allereerste sopranen ontstonden, die je het „lied van de ruimte” vertolkt, als je openstaat voor gewijde muziek, zoals Sebastian Bach die heeft gemaakt en voor ons stervelingen achterliet.

Elsje is 'n groot wonder! Ze zingt verrukkelijk. Ze zou zo de wereld kunnen veroveren, maar ze doet het niet. Begrijp je dit? Ik niet, maar wellicht kom

ik er nog wel achter. Ze is als 'n vlindertje, blauw en roze, diep roodbruin gekleurd, zoals je in de zuidelijke landen ziet, waar zo'n diertje de universele kleuren heeft gekregen en waarmee vergeleken de onze maar smekkers zijn. Elsje is het!

Ze maakt ook gedichten. Op haar trouwdag las ze ons zo'n gedichtje voor. Ik schreef het vanzelfsprekend op en bewaarde het voor later. Hier is het:

„Ik ben zo stil, maar waardoor?
Ik ben zo gelukkig, maar waarom?
Ben ik Leven?
Ben ik Ziel?
Ben ik Geest?
Ik leg alles in je handen – voor jou leef ik 't meest.”

En later op deze zo wondervolle avond hoorden we nog:

„Ik wil de stilte in mij zien, voorwaar!
Ik wil die stilte zien als ruimte en zo ja,
Waar zal ik dit alles kunnen vinden?
Ik zoek, ik leef, ik ben gelijk een wind, ik wil geven!
Ik wil de dag zien in de nacht
En als het kan zijn gefluister in de „Eeuwige Nacht” vernemen ...
Ik wil de winter leren kennen
Zomer, herfst en lente ...
Als God het wil, als Hij het wil ...
Ben ik bereid?
Ik zing mijn lied
Ik dacht het te doen door
Alles te geven, álles te schenken. Zie ik Hem dan
Verheven boven alles uit?
Gedragen zijn ... voor elkeen open ...
Zal ik het ontvangen?”

Ik zag, dat René's ogen bijna uit de kassen puilden van geluk. En Hans gunde het hem, evenals wij allen. De jeugd zag de jeugd zich openbaren. Elsje is een oude vrouw ... Ze houdt van Hans, ze is open en bewust van haar liefde voor een oudere man, of, ik weet het, zou dit leven bezwijken. Hans kwam eerlijk tot me – Karel en Erica waren erbij – en vroeg:

„Zou je denken, dat ik dit mag doen, jongens? Ben ik niet te oud voor dit kind? Wat denk je? Je weet het, ze is 'n openbaring en ze weet wat ze doet ...!”

Wij zeiden: dat moet je zelf weten, Hans. Dat moet je voor jezelf uitmaken. Wij weten, dat Elsje jou 'n wonder vindt. Gá je geluk tegemoet, Hans ...

aanvaard het als 'n Goddelijk geschenk. Méér is er niet!

Dus huwde Hans Elsje. En wij allen zijn haar vrienden. Als ze maar even kon, was ze bij ons. Voordat dit feest plaatsvond, logeerde ze reeds enige weken bij ons, omdat Hans de stad uit moest en zijn Lotus niet alleen achter wilde laten. Elsje wist wat zij deed. Ik sprak er met haar over. Ik kreeg haar antwoord, haar voelen en denken, voordat zij eraan zou beginnen. Hans zei me eens:

„Ik durf dit kind bijna niet aan te raken, Frederik. Ik schaam me, maar moet ik dit leven laten verongelukken?” Er zat natuurlijk een tintje, een deukje in, omdat Elsje niet werd begrepen en als 'n boerenmeid werd behandeld. Hans toverde Elsje in slechts enkele maanden om in een dame. Dat was het, waardoor Elsje Hans aanvaardde, hem zag als de lente, de herfst, de winter, de zomer en haar God, want gelovig is ze! De boerenfamilie, waaruit zij geboren is, lacht en dweept niet meer op deze wereld, maar van de overkant van het graf, zodat dit weeskindachtige gevoelsleven haar duidt in het bekende zakje gooide en zij en Hans hun sprong konden wagen. Alles bijeen maakte, dat deze twee mensen elkaar zouden opvangen. Hans, eerlijk en rechtschapen man, die hij nu is, wil er niet aan beginnen, maar Elsje zei hem:

„Je ziet mij als 'n jong kind, maar dat ben ik niet. Je denkt, dat gaat toch niet goed, maar daar zal ik wel voor zorgen. Ik moet geen snotneus ... ik ben oud vanbinnen. Je stuurt me toch niet weg? Ik heb je lief, Hans. Wat kan het mij schelen, dat je getrouwd geweest bent. Niets, Hans, niets? Ik heb altijd op een dokter gehoopt. Altijd! Geloof me toch, we zullen het best met elkaar vinden. Geloof je mij, Hans, mijn jongen? Heb je mij lief? Als je maar zó'n klein beetje van me houdt, ben ik al gelukkig. Ik zal een vrouw, een zuster, een moeder voor je zijn. Ik kan dat, want ik ben immers oud, ik heb al zoveel geleerd. Wil je mij hier achterlaten, dan maak ik een eind aan mijn leven, ik hóór hier niet.”

Enzovoort ... Hans liet mij enige brieven lezen en ik zei daarop: Doe het ..., maak dit leven gelukkig. Ook jij hebt er recht op.

Ik kijk vandaag naar al mijn kinderen. Erica schonk Elsje een prachtig gewaad, René een van zijn mooie bloemstukken, want hij is een goed schilder geworden, al leert hij nog steeds en zijn wij er nog lang niet. Ik ga terug in gedachten, ik zie hem voor me, toen wij hem uit de inrichting haalden en hij aan zijn nieuw leven kon beginnen. Ik ging de volgende dag met hem naar Amsterdam en toonde hem de werken van de oude meesters, van Rembrandt. Hij liet zich ontvallen: „Als deze Rembrandt van Rijn nog leefde, Frederik, zou ik bij hem les nemen.”

„Dat zouden er meer willen, jongen, maar die bovennatuurlijke is er niet meer. En? Wij kunnen ook met anderen tevreden zijn, het allerhoogste,

René, slaat je maar tegen de grond. Doe het wat kalmer aan en zoek het niet te hoog of wij moeten straks ons tolgeld betalen.”

Hij was niet bij de meesters vandaan te slaan. Hij kreeg er niet genoeg van. Onderweg zakte hij in een eigen wereld weg en kon ik hem niet meer bereiken. Deze wereld was voor mij volkomen afgesloten. Toen we bijna thuis waren, zegt hij:

„En nu wil ik leren tekenen en schilderen zoals het behoort, Frederik. Hoe komen wij aan een leermeester?”

„Ik stuur je naar een academie, René. Je moet daar eerst leren tekenen. En dan wat anatomische lessen. Intussen leer je goed je eigen taal. Ik weet wel, dat is niet zo eenvoudig voor je, maar dat is dringend noodzakelijk voor je toekomst. Je kunt in deze maatschappij niet leven zonder je naam te kunnen schrijven. Dat is een eerste vereiste. Doe je het?”

„Ik zal het proberen, Frederik.”

„Ik help je wel. De boeken zijn er al, we gaan dus aan twee dingen tegelijk beginnen, maar het éne helpt het andere. Jij gaat volgende week met mij mee naar Amsterdam. Daar zoeken wij een leermeester voor je op. Thuis ga je studeren. In onze buurt zoeken we een taalleraar, die je fatsoenlijk Hollands leert. En als het mogelijk is, straks er nog een ander taaltje bij. Indien je later met mij naar het Oosten wilt, moet je goed Engels spreken, anders heb je er niets aan. Ik zou je dan al die machtige zaken moeten verklaren, omdat je de taal niet kent en dan is het mooie er bij voorbaat vanaf. Onze vrienden daar doe je er een groot plezier mee. Ik beloof je, als je je best doet, maken wij die ongelooflijke reis. Verlang je daar niet naar?”

„En óf, Frederik. Ik zal er alles voor doen.”

Wij naar een leermeester. Ik vond wat ik hebben wilde. De man is begonnen en René deed zijn best. Hij maakte ervan wat ervan te maken was. Het eerste halfjaar was een kwelling voor hem. Hoe hij ook wilde, de stof bleef niet hangen. Huilend kwam hij me steeds opzoeken en dan stonden we voor problemen. Ik zei hem:

„Zie je, René, alles wat wij mensen nog niet kennen, is moeilijk te leren. En als we eenmaal begonnen zijn, maken we dat af. Straks gaat het vanzelf. Wanneer je eerst de ondergrond maar te pakken hebt. Eén ding zeg ik je, als je denkt, dat je er met je pet naar gooien kunt, trek ik me van alles terug. Ik laat je dan volkomen alleen en je moet maar zien wat ervan terecht komt. Alle begin is moeilijk. Je krijgt niets cadeau, voor alles in ons leven moeten wij het beste inzetten.”

Hij vroeg me toen waar ik mijn talen had geleerd. Ik maakte hem duidelijk, dat ik op school de beginselen van het Frans, Duits en Engels had geleerd, waarvoor ik mij geheel had moeten geven, en dat ik later, in den

vreemde, andere talen had geleerd, die je als het ware cadeau krijgt. Hij zou alles doen om er iets van te maken.

En we mochten niet klagen. Hij heeft iets in zich, waardoor hij alles overwint. Ik dacht in deze jaren niet meer aan geestelijk gezocht. Ik zette mij met hem voor deze studie in. Wij beleefden de Hollandse taal met elkaar. Karel, Erica en zelfs Anna, die net als hij Hollands, Engels, Frans en Duits ging leren – kregen er schik in. We gooiden het op onze eigen taal aan tafel, wat dan ook nodig was. We hielpen elkaar, René erdoor te slepen. En met die gezamenlijke hulp kon zijn leraar tevreden zijn. Intussen keerde hij van Amsterdam terug met zijn eerste lessen in kunst. Hij bleek daar lang niet de slechtste te zijn. Van zijn verleden was hoegenaamd niets meer te zien. De jongens en meisjes van zijn klas vonden hem wat stil en zwaar op de hand, maar de goedheid, de zachtheid, het kameraadschappelijke in hem overtrof alles en maakte dat men dat andere niet zag, het aanvaardde als iets, wat er moest zijn. Ik wist, zó gaat het goed! Ik, géén van ons, zag dat andere, wij kenden dit leven! Dit zwaar op de hand zijn was voor mij de diepe waarachtigheid van dit leven en wezen en zal zich eens moeten openbaren voor ons en velen, in hem drukte iets, leefde iets, wat een masker op had, maar dat vroeg of laat de diepere kern voor ziel en geest zou blijken te zijn. Wie hem zag, voelde dit niet. Maar in zijn ogen, die veelzeggend waren, zag je soms 'n tinteling, een afschaduwing van wat ik verwachtte. Hebben niet alle mensen zwaarmoedigheden in zich? Voelen wij niet allen stilte op z'n tijd? René ging er dag en nacht onder gebukt, in zijn slaap zelfs, voedde er zichzelf door, doch dan waren het innerlijke zuchten, of er was ontspanning voor datgene wat nog komen zou.

Na een jaar konden wij zeggen, dat het goed ging. Stoornissen hebben wij niet meer gekend. Enkele uren mocht ik van zijn innerlijk leven genieten. Op een middag, het was mooi weer, hartje zomer, lagen wij tezamen in het bos en vielen in slaap. We hadden een lange weg achter de rug, we waren door de stukken hei gewandeld ..., hadden ons laten bruin branden door de zon, wat gepraat over kunst en oude meesters. Toen vielen onze ogen dicht en gingen we de slaap in. In dit schaduwrijke, natuurlijke wezen, dit bosleven, hoorde ik hem ineens tot me spreken. Ik werd wakker en zag, dat hij nog sliep, maar zijn lippen bewogen, zacht sprekend. Ik boog me over hem heen en luisterde naar wat hij te zeggen had. Eerst wilde ik er niet aan beginnen, maar toen moest ik wel aanvaarden, dat dit geen innerlijke dromerij was, doch dat zijn ziel zich aan mij manifesteerde, ik hoorde hem zeggen:

„Ik fluister ..., hoort gij dat?”

Ik antwoordde eveneens fluisterend: „Ik hoor u, ik wacht, ik ben al zo lang wachtende.”

„Dan zal ik u mijn eerste woord schenken. Weet ge, hoe gij mij wakker kunt maken?”

„Dat weet ik nog niet, zeg het mij thans, indien het mogelijk is.”

„Luister. Ik ben ontwakende. Ik ben bezig te ontwaken. Maar gij zult mij op eigen kracht niet zien en niet kunnen beleven. Voelt gij waartoe gij in staat zijt?”

„Zeg me wat het is.”

„Luister ..., wanneer ik eenentwintig jaar ben ... en gij wéér beleven zult, dat gij met mij buiten tot éénheid komt, past ge uw krachten toe. Gij zult moeten afwachten, totdat ik die leeftijd heb bereikt. Niet eerder past gij uw hypnose toe! Hoort gij mij?”

„Ik hoor u.”

„Dan zult gij mij thans de woorden voorzeggen ... Wat zei ik?”

Ik vertelde wat ik had gehoord. Toen kwam er nog:

„Zoals wij in Isis waren, zoals wij Isis beleefden, zullen mijn levens tot u spreken. Gij zult mij dwingen de ruimte te verkennen. Gij zult door mijn leven de wetten verklaren. Daardoor bouwen wij aan een universiteit. Gij hebt al de fundamenten bewaard?”

„Dat heb ik.”

„Dan is het goed. Aldus, door hypnose! Alleen door uw opgelegde slaap dwingt gij mij vanuit mijn innerlijk leven te zien! Door de slaap, die geen slaap is! Gij zult wachten. Gij zult mij in rust laten. Ik zal mijn taak verrichten, ik voel nu, dat ik het zal kunnen. En dán? Ziet gij het?”

„Ik zie niets.”

„Ook dat is goed! Ik zie het! Ik hoor het! Ik beleef het! O, mijn Godin! Aan haar voeten leggen wij ons leven neer. Ik slaap en zal straks ontwaken.”

Ik dacht: hier kun je het mee doen. Mij kan niets meer gebeuren, een gek is aan het praten geslagen.

„Niemand moet het weten,” komt er nog. „Niemand! Niemand! Geen druk! Geen hulp! Geen ergernis ook! Niets, niets zal dit verstoren.”

„Amen!” zei ik.

Onder het denken viel ik in slaap en ik sliep door tot hij me wakker maakte.

„Frederik ... we moeten naar huis!”

De jongen wist niets van hetgeen hij me daar had verteld. Niets. Ik speelde het uit, maar kon aanvaarden, dat hij niet wist wat hij daar tot mijn leven had gezegd. Verder waren er geen verschijnselen. Karel en Erica dansten van geluk. Ik kreeg in alles gelijk. Héél onze buurt danste met ons mee. We letten er wel op, dat er geen goud onder onze voeten lag, zo dom waren we nu niet meer. We deden er eerder goede dingen door, omdat we er een begaanbaar

vloertje van maakten. René leerde! Zijn Hollands ging vooruit. De ellendigste tijden waren voorbij, rekenen volgde er ook nog, maar dat weigerde zijn leven beslist. Wij drongen er niet op aan, dat ook dit noodzakelijk was, doch eisten niet alles van zijn tere gestel, wat jarenlang een ellende had doorstaan die al te groot was. De kunst ontwaakte.

In het begin was het potten en pannetjes tekenen, alléén tekenen. Maar langzaamaan kregen de lijnen diepte. De cijfers die hij voor zijn werk kreeg stuurden hem zelf naar een hoogte. Toen de anatomische lessen begonnen, was hij de eerste van de klas. Dit ging er in als koek, zei zijn leermeester, en hij voegde eraan toe, dat de jongen geschikt zou zijn voor dokter. Karel dacht er even over om hem naar de universiteit te sturen, maar hij moest toch weer z'n hoofd buigen, omdat René ten enenmale niet in staat zou zijn zich daarvoor te openen. Néén, was zijn onverbiddelijk woord, dat nóóit! En dan, Vader, ik ben achter. Ik haal dat immers toch niet meer in. Hier is eerst een grondige middelbare opleiding voor nodig. En die heb ik niet. Maak u toch geen zorgen, Vader, ik kom er wel. En Karel máákte zich geen zorgen, Erica evenmin. Alles ging goed.

Ik had in die jaren niets te doen. Ik had alleen voor hem en mezelf te zorgen, aantekeningen had ik niet voor het logboek te maken, ze waren er niet. Zo kon ik me volkomen aan hem geven.

Na het tweede jaar openden zich voor hem en zijn kunst andere aspecten. De besten van de klas mochten een reisje naar Italië maken. Een trip van drie weken. We vonden het heerlijk voor René, dat ook hij van de partij zou zijn. Drie weken leegte in huis. Drie weken geen zorgen. Ik leende van Hans wat paarden en trok erop uit. Sientje had ik verkocht. Toen Karel en Erica in zorgen verkeerden, sloot ook ik me bij hen aan en gaf m'n edel dier op. Hans bezat nog prachtige dieren, waarvan we allen, indien we wilden, konden genieten. Ook René had ik rijden geleerd, maar hij gunde er zich geen tijd voor. Het schilderen nam hem volkomen in beslag.

Uit Italië kregen we prachtige brieven van ons kind. De meisjes liepen hem al achterna, maar hij neemt er niet een van. Hij moet ze niet, hij droomt, hij is hiervoor nog in slaap. Erica vindt het prachtig. Zij zegt: Dan heb ik tenminste nog iets aan m'n kind, wij hebben zoveel van zijn persoonje moeten missen, hoewel ik hem alle geluk gun. Hij ziet geen meisjes, kunst is álles!

Van Italië uit komt hij met vele vrienden tot ons leven. Erica heeft voor de jongens en meisjes een groot diner gereed. Ook wij waren van de partij en de jongeren vertellen ons van hun prachtige ogenblikken daar beleefd. Ben je al eens in de Sixtijnse Kapel geweest, Frederik? Toen ik hem vertelde, waar ik al zo op de wereld was geweest, de meisjes en jongens meetrok naar oorden waar geen land meer groeide, door woestijnen, over zeeën, boot na boot,

Tempel na Tempel met hen betrad, kwam er aan het vragen stellen geen eind meer en begrepen ze, hoe René aan al die verhalen en wijsheid kwam. Aha, riep er een – een schat van 'n kind, dacht Erica, de beste van al die meisjes – Oom Frederik is het! Maar Oom Frederik liet zich toch niet overhalen. Toen de kinderen weg waren, hoorden wij van hem hoe zij het daar hadden gehad. De wonderen in Rome hadden hem overweldigd. De Sixtijnse Kapel was een openbaring voor hem en het Vaticaan ..., dat ze hadden mogen betreden, was al even schoon als al het andere. Alleen vroeg hij zich af, waarom de Heilige Vader niet over de wereld ging. Hij zou er zoveel door bereiken. Deze gedachte legde alles aan banden en er kwam geen woord meer over zijn lippen. „Wat er dan achter zijn schedel plaatsvindt,” zegt Erica, „weet je niet, maar ik zou het zo gaarne willen weten. Op deze wijze leer je hem nooit kennen. Maar ja, ik heb geen klagen, ik hou m'n mond al, o, Heer, laat het zó blijven!”

Bij elke gedachte, die stoffelijke ruimte kreeg, dacht men bij ons na. Ik begreep Erica. Als moeder wilde zij gaarne haar kind kennen. En toch was zij dankbaar jegens de Almacht.

Dan gaan wij naar zijn éénnentwintigste jaar. We hoorden intussen al, dat Hans de lente in zijn hoofd gekregen heeft. Als hij het mooie getekende portret van Erica ziet, ontvalt hem:

„Hé, wie heeft dat getekend, Erica?”

René heeft er een hekel aan zijn naam onder zijn producten te zetten. Vroeger hebben wij dat anders gezien. Nu is er iets wat ertegen waakt. Een naam zie je niet. Wél op zijn studies zie je enkele krassen, waarvan je zijn monogram kunt maken. Erica zegt:

„Wel, Hans, raad eens?”

Hans noemt namen. „Nee,” zegt Erica. „Neen en neen.”

„Wie dan, Erica?”

„Onze René, mijn beste Hans.”

„Hoe bestaat het! Vreselijk mooi. Goed getroffen, prachtig, Frederik, mijn felicitatie waard. Ik moet zeggen, hij maakt vorderingen.”

„Ga maar eens even mee, Hansje, hij is er niet. Ik zal je eens wat laten zien.”

René's kamer hangt vol. Hans kijkt zijn ogen uit. Hoe vindt Hans die symbolieken? Frederik, kom je even? Ik ben er al. Zie je dat? Zag je dat? Zag je dit ook? Ga even mee, Hans, kijk hier, op mijn kamer. Hoe vind je deze tempel? Hoe zijn deze ruïnes? Kijk deze schetsen eens uit Italië. Kijk dit? Het menselijke hart, als het in slaap is, zegt René. Hier dit, een vrucht in de moeder. Gek? Ik wilde, dat er duizend van die dingen waren. Hier, hersens? Kijk eens hoe deze weefsels getekend zijn. Karel heeft ervan meegenomen voor de snijkamer. Ze zijn als gefotografeerd. Prachtig? En we beginnen pas.

Ja, we mogen tevreden zijn. Sla nu het logboek eens open, Hans. Ga eens negentien jaar terug ... Wat zeg ik, Hans? Wat valt me hier in? Mijn God ... kerel ..., hoe oud ben jij eigenlijk. Hans de deur uit. Hij rent weg. Hij is geschrokken. Waarom?

Vier dagen later ga ik hem opzoeken. We zitten als vanouds op onze plaatsen en drinken een glas wijn, de goede Hollandse sigaar ontbreekt natuurlijk niet. Zeg eens, Hans, waarom liep jij zo hard weg? Hans schommelt op z'n stoel en doet erg verlegen. Kom, vooruit, je bent geen twintig meer. En dan hoorde ik:

„Ja, hoe moet ik het je zeggen, Frederik. Ik geloof, dat ik weer verkering heb.”

„Wat? Wat zeg je? Jij hebt nieuwe verkering? Jij?”

„Is dat dan zoiets bijzonders?”

„Dat niet, maar ik ben ervan geschrokken. Veronderstel, dat je weer een kat in de zak koopt, Hans?”

„Dat is uitgesloten, Frederik. Het is héél iets anders.”

„Wat is het? Familiezaken?”

„Dat nu ook niet, ze is een wees, maar hoe oud schat je mij?”

„Jou ... zo te zien drieënveertig.”

„Dank je ...”

„En de bloem?”

„Wat dacht je?”

„Moet ik dat weten?”

„Nou, sla er is 'n slag in?”

„Veertig?”

„Minder.”

„Dertig dan, wel wat te veel ineens naar beneden, maar ik waag het erop.”

„Jonger! Nóg jonger!”

„Dat wordt hachelijk voor me en voor jou niet minder. Ik vraag je, hoe oud ben je thans?”

„Veertig, Frederik.”

„Je hebt dat van mij geleerd, hè, maar wat wil je, Hans?”

Toen kwam hij voor de dag. Elsje is 'n wonder en Elsje is 'n Lotusbloem. „Wat moet ik doen? Wat raad jij me aan te doen? Praat er eens met Karel en Erica over. Ik kom naar je toe, dat is beter.”

Hans is nog ouder dan wij dachten. Ze schelen maar eventjes vijfentwintig jaar. Maar, zoals ik al zei, toch is het ervan gekomen. Hier zit ik nu, alleen en in gedachten. De jaren van m'n leven vlogen voorbij, te klagen hebben wij niet. En zoals ik het bezig, is Hans niet slecht af. Maar René denkt, geloof ik: dát is mooi, wat is dát mooi, hè? Wat een kleur! Ik hoor hem zeggen:

„Elsje” – wij tutoyeren en spreken anders als wij bij elkaar zijn; wij pakken de koe bij de horens en praten recht op de man af, – „Elsje,” hoor ik, „mag ik ’n portret van je maken?”

Elsje zegt: „Vraag dat maar aan pappie, aan vadertje.” Hans hoort deze woorden en komt kijken. Wat denk je, Vadertje?

„Maar lieverd, natuurlijk. Als René zo vriendelijk zijn wil!”

Het gaat goed, het gaat té goed, geloof ik. We beleven een geluk dat niet op kan en waar geen einde aan komt. René is in gedachten, leeft in zijn wereld. Nu Hans het goedvindt, is hij alweer stukken verdergegaan en ginds, daar in de verte, zie ik hem nog. Voor mij is een tijd aangebroken, die me doet rillen en beven. Ik beef waarachtig. Karel ziet het en vraagt:

„Wat heb je, Frederik? Het lijkt wel, of je koude koorts hebt. Kom, ga mee, wij maken met z’n tweeën ’n fles champagne op. Dan draai jij die koorts haar nek wel om. Hoe voel je je, Frederik? Ben je niet gelukkig, nu we zo ver zijn gekomen. Moet je m’n zoon eens zien. Frederik, proost ... op alles, op alles, ook op al m’n slootjes!”

We zitten hier in een hoek van het grote huis, de balzaal waarin Hans leeft, de harem als zodanig ... lekker te borrelen met ons tweetjes. We halen nog ’n fles. Karel praat al wat „schwipserig” ... ik niet, ik kan wel tien flessen van dit goedje op, het maakt me stil. En ook hierin ben ik nog in niets veranderd. Hoe meer Karel krijgt, des te leuker wordt zijn persootje. Nu eens rollen we in een van zijn slootjes, dan weer hollen we de trappen op en vliegen elkaar in de haren. „Wat was ik ’n kreng voor je, Frederik. Wat was ik ’n boehá ... Hé, hoe komt ik nou aan dit woord?”

„Ssssstttt ...” zeg ik, „Karel, maak geen slapende honden wakker.”

„Maor woar was it dan, Frederik?”

Karel praat plat als hij z’n neus voelt gloeien. Ook dat is heerlijk, bloed loochent zich nooit! Dan haalt hij héél de boerderij erbij en is hij net ’n kind, ’n kwajongen. Hij rolt met je de tuinen door, trapt je weer lekker van achteren ondersteboven en maakt van niets grote dingen. Erica heeft een lachbui ... „Champagne”, zegt ze, „leert je vliegen.” René drinkt niet. Elsje wel, ze heeft enkele glaasjes op en Anna bekende me zo-even, dat zij er vier opheeft. „Maar ja, Frederik, dat goedje is ook zo lekker.” Haar ogen tintelen, ze kijkt me aan alsof we samen onder de Piramide liggen, zo ver gaat haar blik, dat ik haar niet eens meer volgen kan. Ze zegt:

„Zag je dat duifje, Frederik? Kon je niet zien, hè? Weet ik, maar ik heb er ook voor gebloed.”

Ze rent weg, omdat ze mijn antwoord voorkomen wil, angstig, dat ik haar nog meer laat bloeden dan zij reeds deed. Maar ik kan niet anders. Toch was ik met haar even uit. We zeilden ... met een boot eruit, op een grote plas, en

alleen. Ik heb haar toen het een en ander verteld. Het slot van die dag was, dat wij niet meer naar huis terug wilden. Ik ga niet meer terug, zegt ze, ik blijf nu hier. Ik ga niet meer van je weg. Je haalt 'n mens het hart uit de ribben, nu begrijp ik Erica en Karel.

We lieten de boot wat de boot was. We lieten de boormachines draaien maar wijzelf lagen onder de Piramide en waren in slaap gevallen. Het was allemaal zo kinderlijk en schoon, maar ik kreeg een prik van de Sfinx en bezweek bijna. Toen vertelde ik haar wat ik al jarenlang bij me droeg en daar kon zij het mee doen. Ik heb haar beloofd, als ik weer naar Egypte ga, gaat zij met me mee. Ook Renétje! Toen zijn we op z'n Hollands in slaap gevallen, urenlang hebben we geslapen en we droomden over visjes in het water en mensen aan de waterkant, over bloemen in een tuin, over een kerstfeest met kaarsen, over boterhammen met muisjes die niet meer voor ons werden gebakken, over ooievaars, niet met kindjes bij zich, maar met stokken, zwart als roet, waar je Sinterklazen van maakt, en al zo meer. Maar het slot van deze schone en kleine reis was een heerlijk diner ergens buiten met een pracht van 'n wijntje na. Toen hadden wij een dag te pakken waarop we duizend jaar konden teren. Als twee dik geworden eendjes waggelden we naar huis toe. Stil kwamen we binnen, maar aan de deur werden we opgevangen door andere mensen, die al net zo gek waren als wij. Karel schonk nog even in, Erica droeg een nieuw gewaad, niet van mij, want die had ze nog niet gezien, die heeft ze eerst gisteren van mij gekregen. Het ene, dat ik haar gaf toen René thuiskwam, durft ze bijna niet dragen, zo angstig is ze, dat er iets aan haar leven komt. En zo is het nú!

Erica, Karel, Hans en Anna ... wij drinken tezamen champagne. René praat niet, Elsje is even naar boven gegaan en meer vrienden zijn er niet. De geleerden uit de oude tijd heeft Hans uitgebalanceerd en deugen niet meer. Toch komen er straks anderen, maar dat zijn Hans' eerste helpers. Sonja komt ook, Oude Piet en het nichtje eveneens. Ook mevrouw Van Soest, onze dierbare Falkenstein is verhinderd en ziek. Hans heeft haar bloemen laten brengen en Elsje koek en taart. Ze moet meedoen, niemand is vergeten. Hans heeft de Tenhoves in het gelaat geslagen, want Tippy wilde proberen om zelf de deuren hier in te trappen, maar Hans beweert genoeg leergeld te hebben gehad. Ik vond het prachtig, kwikstaarten kunnen vervelen. Zo zitten we gans alleen en hebben pret, geluk!

En het mooiste van alles is, dat we er naar verlangen dat Piet komt. Hans wilde deze dag voor ons allen vrijhouden. We drinken nu op de gezondheid van René. René wilde zijn Oosters gewaad niet dragen. Dat doet hij, zegt hij, als het ogenblik ervoor gekomen is. Wat zeg je, Karel, van zo'n verstandig mens? Had je dit en had je dat kunnen denken? Ik niet, maar jij, oude Fre-

derik, jong mens, want jij speelt ons allemaal uit, jij bent niet oud te krijgen, jij wel, hè? Jij wist het! Jij had er altijd zo'n voor gevoel van, is het niet, Frederik? Wanneer gaan we met z'n allen naar ... ik moet er niet aan denken! – naar ... hoe heet die man ook weer? Naar huis ...? Maar Erica's woorden zijn het, Karel komt er niet uit. Hij had Sultan willen zeggen. Zoeloeaanse melk smaakt lekker, Frederik, doch geef mij dit maar. Wat denk je? Ben ik even een gelukkig man geworden? Moet je mijn jongen zien, jammer, dat hij zo stil is, maar ik heb al drukte genoeg in mijn huis. Wat 'n tijden waren het toch, hè, Frederik?

Twee uur kwamen we thuis, bij volle maan, waar ik zo gevoelig voor ben, met Anna naast me, pratend en zwijgend. We hebben er nog een uurtje aan geplakt, zittende in de salon, we beleefden ná! Wat denk je, Frederik? Zal dat zo blijven? Wat 'n schat is Elsje toch. Als Hans dat maar nooit vergeet. Já, wat wil je?

René is gaan slapen. Zag je hem, Karel? Wie, vraagt Karel, wie had ik moeten zien. René, onze René. Ik kijk Erica aan en ik wil toch niet laten blijken, dat ook ik iets zag. Waar heb je het over?, vraag ik.

„Zag je René niet? Hij keek zich de ogen uit naar Elsje.”

„Nogal logisch ... wie doet dat niet. Hij ziet kunst in dit wezen. Wat kan ze mooi zingen, wat kan ze mooi spelen! Verrukkelijk is het, ze heeft alles. Schoonheid en kunst, liefde en geluk. Hans begrijpt het nu. Hij is wat te oud, maar het gaat nog. Zij is als een kind, een vrouw en een vriendschap voor Hans. Wat wil je nog meer?”

„Ik niets, Frederik. Já, maar 'n mens, 'n moeder kan denken, hè? En je denkt altijd in je eigen richting, naar je geluk toe. Eerlijk gezegd, vind ik Elsje meer geschikt voor René dan voor Hans. Je mag zulke dingen niet zeggen, ik zal het ook niet weer doen. Ik voelde je zo-even wel. Maar toch moet het er bij me uit, anders slaap ik niet vannacht. Ik zal er nooit meer aan denken, ik voel het als 'n slag in Hans' gelaat en dat moet niet. Maar ja, is het niet waar soms? Ik zwijg al. Gelukkig, die slaapt al. Ik had er dan geen woord over gezegd. Onder ons, Frederik, hoe denk jij erover?”

„Je hebt gelijk, Erica, maar ... handen af, hoort je niet toe. Elsje is 'n engel! Wat kunnen de dingen toch vreemd lopen, tot ons komen. Hij zou haar vader kunnen zijn. Hans is heel lief voor haar. Ik moet zeggen: we kunnen tevreden zijn. Wat hieruit voortkomt, is altijd goed. Elsje is werkzaam en wil geen hulp, ze wil alles alleen doen, maar dat gaat niet. Hans heeft twee vrouwen gezocht, vertrouwden van hem, die zullen haar helpen. Laten wij er ons geen zorgen over maken.”

Ik lig in bed en krijg weer koude rillingen. René is éénentwintig jaar geworden. Ik geef mezelf over. Aan het lot en aan krachten, die ik nog niet ken.

We zullen zien wat er komt.

Ik hoor hem hier slapen, maar tegelijk praat hij met me. Slapend vertelt hij me, dat ik geen koude koortsen moet toelaten. Wat ik verwacht, is er. Wat hij verwacht, is er ook! Wat dat is, weet ik natuurlijk niet. Ik zink weg en ben alles van deze dag kwijt, ik weet niets meer, ik ben slapende. Toch word ik weer wakker. Ik moet denken. Ik sta op en neem het dagboek voor me. Ik leg vast:

„Waar ik al de jaren op gewacht heb, staat nu voor me als een brok gezond leven. Ik geloof dat wij gaan beginnen. Dat dit een sensatie voor me is, kan elkeen uit de Goddelijke ruimte begrijpen. Ik had niet gedacht, dat ik nog zo'n kwezel was, ik kon er bijna niet meer tegenop. En ik geloof, dat ik iets heb ontdekt, dat ik géén mens ter wereld toevertrouw. Ik kan er gelukkig door zijn en ik zie het als een donkere wolk op mij afkomen. Ik geloof, dat dit het is, wat me zo-even wakker maakte.”

Nu ik dit neergeschreven heb is het uit me weg. Ik voel geen koorts meer. Nu voel ik echter iets anders. Wat is het? Een stevige kramp overheerst mijn hand. Ik kijk naar mezelf. Wat ik vroeger al eens beleefde is in kracht teruggekomen. Ik zelf kijk naar mijn rechterhand, die schrijft:

„Ga éérs! Ga met René en laat Anna thuis! Klinkt wel hard, maar als u wilt, als je het voelt, als je het weet, als je het begrijpt, als je het aanvaarden kunt, gá je alleen met René! Ga naar Mohammed! Ga naar de Sultan. Maak eerst een reisje. Gá dus, Frederik, ga, denk aan niets anders meer, gá! Voel jij je niet gestreeld?”

Ik las het na en kom tot een besluit om het boek dicht te doen. Champagnegeklets is het. Ik slaap al!

Maar ik word weer wakker. En weer pak ik het logboek op en zit neer om te schrijven. Er komt nog:

„Als ik het voor het zeggen heb, heeft Erica gelijk. Karel weet er gelukkig niets van, maar deze twee mensen horen bij elkaar ...!”

Mijn hand weigert. Wat ik nog nooit gedaan heb, doe ik nu. Ik scheur dit geschrijf uit het logboek en schrijf hetgeen er al stond opnieuw. Toen ging ik slapen. Wat zal de dag van morgen ons brengen. René gaat naar school, hij neemt zijn lessen. Ik ben hier en wacht. De tekenen bedriegen me niet, alles gaat goed en zijn tekeningen hebben al diepe betekenis. De symbolieken zijn prachtig. Er zit schot in, wij gaan vooruit! Ik heb niet te klagen, over niets. Anna moet niet mee. Ik begrijp dat. Maar Anna is ook geen René. Wij gaan alleen, als Erica en Karel het goedvinden. Later gaan we allen. Ik geloof, dat dit het beste is. Ik ben moe, doodmoe, en toch, hoe mooi was het vandaag.

Ik ben het eten en drinken vergeten, dit leven bruist al genoeg. Ik zal er zorgzamer voor moeten zijn. Nu zijn wij er, maar wat brengt ons dit stroompje? We zijn de woestijn door. Deze reis kon als beëindigd beschouwd wor-

den, indien wij er voor veel andere zaken niet opnieuw (aan) moesten beginnen. En wij gaan weer op reis, nu zelf, wij zijn er zelf bij!

Ik kan niet meer! Ik zit nu alleen op het toneel te slapen. De anderen zijn al weg, ik ga ook. Uit me komt nog:

„Zag je dit nieuwe masker ook voor je ogen zweven?”

Ik zag het al. Er zijn er, die deze aanraking met mij hebben gevoeld. Maar daar wil ik het niet over hebben. Tot straks ... Frederik! Er waren zoveel bloemen!

Frederik, ik ben Rachi-Hadju

Wanneer we de volgende middag op René's kamer bijeenzijn en de schets bekijken, die hij naar een foto van Elsje maakte, het 'n wonder vinden, beleefde ik even later 'n ander wonder, dat als 'n hemels geschenk tot mij kwam, zonder dat René er iets van wist, ook al geschiedde het door zijn leven. Een hemelse trompet blies aan mijn oren en schetterde me toe:

„Sta op, doden, gij zult leven. God roept u allen tot Zijn troon. Een dood is er niet, wat anderen daaromtrent ook beweren!”

Het gebeurde zo onverwachts, zo vanzelf, als ik niet had durven verwachten. René is bezig ... Ik kijk naar zijn symbolieken. Hij hoefde vandaag niet naar Amsterdam. Even hiervoor hadden wij het over de nieuwe wagen van Dr. Lent, de fietsen van de jongens en over vele andere zaken, die wij tezamen in deze jaren hadden opgeknapt. Toen zei hij:

„Ik ga 'n schets van Elsje maken, Frederik. Ik probeer nog niet het origineel te maken, dat komt later. Ik wil er iets goeds, iets moois van maken, waar Hans voor zijn leven gelukkig mee zal zijn. Ik probeer het nog maar, begrijp je?”

„Ga je gang, als ik weg moet, zeg je het maar.”

„Nee, je stoort me niet, Frederik.”

Hij tekent, ik kijk. Een uur gaat er voorbij. Ik sla hem gade. Ik ga me bewust op zijn leven instellen en zie hoe langzaam de hand onvast wordt. René legt het naast zich neer, kijkt naar het schetsje, wil nog wat zeggen, maar kan het niet. Hij legt zich op bed neer. Ik doe de deur dicht. Ik hoor hem diep ademen; voor 'n mens is hij in zwijm, bewusteloos. Goed dat Anna en Erica niet thuis zijn. Ik vraag me af wat ik moet doen. Ik weet het al! Ik dwing hem te slapen. Het is de slaap uit zijn jeugd. Plotseling kon hij toen inslapen en diep wegzinken. Ik geloof, dat er hierin geen verandering gekomen is. Ik doe de oogleden op ... prachtig. Je zou zweren, dat dit de epileptische slaap, een kwaal is, maar dat is niet waar. René is in slaap, maar hij is ook wakker. Ik vraag nu ..., ik éís nu, dwing hem te luisteren:

„Hoort u mij? Hoort u mij? Hoort u mij tot u spreken?”

De lippen willen bewegen. Ik ga verder:

„Hoort u mij? U doet het rustig, u blijft rustig, want ik ben er ..., ik moet u enige vragen stellen. Hoort u mij?”

Er komt: „Ik hoor u.”

„Valt het spreken u makkelijk?”

„Verstaat u mij dan niet?”

„Ik versta u – kan ik vragen stellen?”

„Ik ben gereed.”

„Wie bent u?”

„Ik ben ..., ik ben Rachi-Hadju, Frederik.”

„U kent mij?”

„Ik ken u.”

„Heb ik veel tijd?”

„Nee ..., ik geef u enkele minuten!”

Ik grijp potlood en papier ...

„Bent u gereed?”

„Vraag mij ...!”

Mijn eerste vraag luidde: „Is er een leven na de dood?”

„Ja! Later volgt de verklaring. Ik antwoord met ja of nee, ga dus niet op de wetten in.”

„Bent u van dit bewustzijn zeker?”

„Ja ...!”

„Gij spreekt buiten dit bewustzijn om?”

„Ja ..., noem mijn naam niet, dat zou mij storen.”

„Ik begrijp u! Is er eeuwigdurend leven?”

„Ja!”

„Zijn er brandende hellen?”

„Nee!”

„Is er een God van liefde?”

„Ja!”

„Als Vader en Moeder te zien?”

„Já!”

„Zijn wij mensen al eerder op deze wereld geweest?”

„Já ...!”

„En waar was die eerste geboorte?”

„Op de Maan!”

„Wat zegt u?”

„Op de Maan.”

„Wil dat zeggen, dat wij daar hebben geleefd?”

„Ja ...!”

„Ook op andere planeten?”

„Ja.”

„Is de ziel na dit leven een persoonlijkheid?”

„De Geest is dat!”

„En de ziel?”

„Is de Goddelijke afstemming.”

„Krijg ik hier later de verklaringen voor?”

„Ja!”

„Wanneer de ziel ín de moeder geboren wordt, is zij dan reeds een persoonlijkheid?”

„Ja!”

„Zij kan dus de moeder reeds tijdens de dracht beïnvloeden?”

„Ja!”

„Zoals hij dit leven onderging?”

„Já!”

„Kent u mijn gedachten?”

„Já!”

„De vrouw met haar baard ..., was dat juist?”

„Is mogelijk, jááá!”

„Ben ik thans met uw onderbewustzijn één?”

„Já!”

„Vandaar spreekt u tot mij?”

„Ja ..., u krijgt de verklaring ervoor!”

„Wanneer keren wij hier niet meer terug?”

„Indien gij uw wetten hebt beleefd.”

„Zijt gij in een hypnotische slaap?”

„Já ..., de psychische slaap, die vrij is van alle stof ...”

„Hoe zal ik dit kunnen controleren?”

„Zei ik u mijn naam niet?”

„Rachi-Hadju bedoelt u?”

„Had gij iets anders verwacht?”

„Leeft u door mij?”

„Door u!”

„Kunt gij u van uw leven verwijderen?”

„Straks!”

„Begrijp ik goed, dat dit daarginds geschieden zal?”

„Juist!”

„De werelden die ik beleefde ... Gij kent boehá ...?”

„Ja!”

„Waren dat bewuste belevenissen? Heeft dat alles waarde?”

„Vorbereiding, geestelijke overdracht. Wij waren één!”

„Hoe keert de ziel op aarde terug?”

„Zij zinkt terug tot in het embryonale stadium!”

„Ik krijg die wetten te zien?”

„Ja!”

„Gij waart waanzinnig al die jaren?”

„Nee, het was ontwaking!”

„Een laatste oordeel is er niet?”

„Nee, gij staat voor het nu!”

„Dat is het?”

„Já!”

„Is het mogelijk om dieper af te dalen in deze ruimte?”

„Ja, maar ..., maar ..., maar ... wacht nog even.”

„Bent u vermoeid?”

„Ja ...!”

„Dan houd ik op. Ik ben voorlopig verzadigd. Ik dank God voor uw welwillendheid. Wat beveelt gij mij te doen?”

„Gá nu, zij verwachten u daar! Spreek er niet over. Eerst daarna gaat ge verder. Ik groet u, ik ga, maar ik ben dicht bij u.”

„Zijn mijn dromen waarachtig?”

„Hebt gij de tekenen niet gezien?”

„Dat heb ik, maar ik ben maar 'n mens?”

„Ook ik, maar wij hebben het Oosten met het Westen verbonden ...! Ik ga! Of is er nog iets?”

„Nee, ik heb niets meer ... Ik dank u!”

Ik kijk in de ogen van René, ze zijn als gebroken. Wonderbaarlijk is het ... Ik boor mij op zijn wezen in, ik voel me tot hem komen en tot een éénheid worden. Zo trek ik hem naar de oppervlakte van dit leven terug. Hij is wakker en slaat zijn ogen open.

„Heb ik daareven geslapen, Oom Frederik?”

„Heerlijk, nietwaar, René, dat doet 'n mens goed.” Ik zie, dat hij als een kind is. Ik heb dat „Oom” in lange tijd niet gehoord. Zijn ogen stralen. Hij zegt:

„Is dat het schetsje van Elsje? Ik werd zo moe, o, wat werd ik moe. Lijkt het, Frederik?”

„Het lijkt, maar het kan beter.”

„Ik zie dat ook, Frederik, ze is veel te mooi om er 'n afbraak van te maken. Zeg jij niet zulke woorden. Ik zal nog even wachten, maar komen doet het.”

Zo is René, hij bezit zelfkritiek. Een goed iets, het is ruimte voor zijn karakter. Hij zegt:

„Ik ga een wandeling maken, Frederik, tot straks, misschien zie ik je daar nog.”

Hij is weg, ik ben alleen, het logboek in mijn handen. Er komt:

„De eerste hemelse tonen, zuivere klanken zijn het, die ik mocht beluisteren. God was het, Die tot me sprak! Hemelse troost, hemelse weldadigheid is het. Liefde en geluk, wéten! Stel je voor, er is geen dood! En ik geloof het. Ook al heb ik nog geen verklaring voor alles – dit zijn fundamenten om

verder te gaan. Waarvoor we geleden en gestreden hebben is nu tot me gekomen. Ik kan er nog niet bij met mijn menselijke verstand, maar Sjah Oteb weet er wel raad mee, Mohammed ook. Mijn Sultan, ik breng dit leven tot u.

Maar wij, hier in het nuchtere Westen, bezitten een groot wonder. „Een Gevleugelde”! Dit leven zal vliegen waarheen het wil. De meester is geboren. De eerste woorden kwamen over zijn lippen. Ik heb die zekerheid in handen. Meer is er vandaag nog niet. Wat ik zeker voel is dat ik naar het Oosten moet! Met hem alleen! Ik zal de bovennatuurlijke voorbereiding treffen. Dát doe ik!”

Ook ik ga naar buiten. De vrouwen kwamen terug en hebben hun boodschappen gedaan. In het bos zie ik hem, hij staat daar en kijkt naar ’n boom, die zijn interesse heeft opgewekt.

„Kijk eens, Frederik, hoe mooi deze boom is. Zijn het geen wonderen? Vincent van Gogh wilde de ziel van dit leven schilderen. Toen hij er bijna was, schoot hij zich een kogel door zijn kop. Arme man, ik weet wat je wilde! Nu moet je dat zien te bereiken, Frederik, en dan toch op eigen benen blijven staan. Ik zeg niet, dat ik een Van Gogh zal worden, vergeef het me maar. Is het niet zo? De oude meesters hebben dat gekund. De hedendaagse kunst voert ons naar het expressionisme. Ik wil daar niet aan beginnen, ik zoek het ergens anders, ik ga de gulden middenweg. Dacht je ook niet, dat het zo moet? Ik geloof, dat ik die hoogte ná mijn veertigste jaar bereik. Niet eerder, want ikzelf moet ervoor ontwaken. Ik begrijp heel veel van kunst, ik zie er bijna achter, Frederik, ook al hoor je mij er nooit over spreken. Ik denk veel!

Maar nu eens iets anders, Frederik. Ik wilde weten of jullie over mij te klagen hebben? Ben ik thans, zoals je het gaarne zou willen hebben? Doe ik verkeerde dingen? Zeg het me eerlijk, Frederik, het zal me helpen. Heb ik fouten in mijn karakter? Zie je onhebbelijke dingen in me? Zijn Moeder en Vader tevreden? Ik wil aan mezelf werken om te mogen scheppen, anders kom ik er niet! En nu nog iets anders. Weet jij, wie Marja is, Frederik? Ik hoor telkens weer die naam, maar in mij? Waar heb ik die naam toch gehoord? Weet jij het niet? Marja ... Het klinkt zo ver weg en is toch zo dicht bij mijn leven.”

Ik zei: „Wij allen zijn tevreden over je, het gaat goed. Je kunt niet beter je best doen. Maar die Marja ken ik niet.”

„Ik geloof, dat ik ergens, wellicht was het in Italië, over deze naam gelezen heb. Dan zal ik die gedachten smoren, deze naam zou me storen. Ik hoor iemand zeggen, dat Marja er is, maar die Marja wil ik niet. Mijn ziel spreekt tot me, zoals Moeder dat heeft beleefd, Frederik. Het is alsof ik heel oud ben. Ik zie de dingen anders. Ik ben geen kind, geen jongen van deze leeftijd, Frederik, ik ben oud. En die ouderdom spreekt tot mijn leven. Ik zie het aan alles, zien jullie het ook?”

„Wij wachten af, René. Geef je volkomen voor je kunst en wij allen gaan één weg. We zullen doen wat wij kunnen om je het leven zo aangenaam mogelijk te maken.”

„Dan is het in orde en moet ik dat uit mezelf verwijderen. Maar kun je met het leven spreken, Frederik? Ik hoor me steeds tot het leven spreken. Die boom daar zegt, je moet me zo zien, eerst dan kun je mijn leven schilderen. Een bloem zegt het weer anders. Maar al het leven heeft iets te zeggen. Voel je dat, Frederik? Ik geloof, dat wij elkaar goed zullen begrijpen. Ik ga begrijpen wat ik wil doen. Dat kunnen mijn vrienden nog niet zeggen. Ik moet soms lachen om hun leeg gepraat en daarom moet ik ze ook niet. Leegte is het. Elsje bezit alles. Vind je haar niet buitengewoon, Frederik? Wat 'n stem, hè? Voelde jij haar gedichtje aan? Begreep jij het? Ik had erbij willen zeggen:

„Zie ik in dit blauw hierboven, zie ik jou
Nu komt er weemoed in mijn hart, weet je het?
Nu sluiten zich de kelken, zag je het?
Ook ik, maar ik ben er!”

En verder:

Straks zal ik ontwaken, ook jij!
Verdrijf dan niet en blijf, voor mij!
Ik leef in een graf, maar zie je staan ..., weet je het?
Hoor, Frederik ...

Tief wie das Wasser
Seelisch verbunden
Ich warte ...!

En ik hoor nog:

Wohin wir gehn
Da bin ich
Will ich bleiben ...
Kommst du auch?

Je vindt me toch niet belachelijk, Frederik? Ik zou wel uren verder kunnen gaan. Wat is dichten? Hoe doe je dat? Ik weet wel, dit zegt niets, maar de woorden neem ik zo in me op. Ze stijgen vanbinnen uit mijn leven omhoog en vormen zich dan vanzelf. Zo gaat het ook met het schilderen en teke-

nen. Ik behoef er eigenlijk niets aan te doen, het gaat vanzelf. Weet jij wat inspiratie is! Wat is inspiratie, Frederik? Weet je het niet? Ik kom er nog wel achter! Maar dat duurt nog even. Dit gedicht ... of nee, het is geen gedicht ... losse woorden zijn het, zij vliegen er bij Elsje zomaar uit. Ik wil maar zeggen, dat ik dat kind voel en begrijpen kan. Voor de rest moet ik haar niet. Begrijp jij, Frederik, dat een zo jong en zo schoon meisje zich aan zo'n ouwe kerel, wat Hans toch is, geeft? Is dat eigenlijk geen schande? Waarom blijft ouderdom niet bij hetzelfde ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op ruloft.nl)? Waarom jeugd niet bij jeugd? Ik vlieg er nimmer in, Frederik. Ik ga bijvoorbeeld nimmer op een meisje in, dat niet voor kunst voelt. Dacht je, dat er in mij geen leven is? Dat ik niet voel? Dacht je, dat ik geen verlangen heb om een meisje te kussen? Ik zeg je eerlijk, Frederik, dat ik die leegte niet wens. Als ik hoor, dat je erover praat, krijg je nooit meer een woord van mij. Moeder begrijpt het niet en vader geeft je 'n onvoldoende antwoord. Jij begrijpt me, Anna ook, waarom zijn jullie twee mijn ouders niet? Dit heeft niets te betekenen met mijn liefde voor m'n ouders. Frederik, leven wij slechts éénmaal op aarde? Heeft de mens slechts één de gelegenheid om tot zichzelf te komen? Dan is het de moeite niet waard om je druk te maken, je komt er toch niet en je haalt het nooit.

Wat denk je, Frederik, ben ik verkeerd? Ik vraag je dit, omdat ik erover nadenk. Ik vind Elsje bijzonder mooi. Niet om haar gestalte, die jij 'n kasteel noemt, maar wat betreft de inhoud. Dacht jij er ook zo niet over, toen je mijn leeftijd had? Ik wil niets met dat leven te maken hebben, Frederik. Geloof me, maar het wil er bij mij niet in, dat Hans kan zeggen: dit is mijn vrouw. Hij is vader over dit leven. Is het soms niet waar? Jij denkt na. Jij bent oud, Frederik en toch jong, jij begrijpt de jeugd en jij voelt me. Wat denk je? Ik weet wel, waarom Hans Elsje tot zich getrokken heeft? Maar hij had haar een maatschappelijk leven moeten geven. Nu schenkt Elsje zichzelf weg. En moet dat? Maar ja, mij gaat dat alles niet aan. Ik zag, ik voelde, Frederik, dat je mij volgde, maar heb jij gevoeld wat ik onderging, toen zij haar gedichtjes voordroeg? Ik voelde 'n pijn onder mijn hart. Waardoor, weet ik nog niet. Ik vroeg me af, waarom ik ineens zo angstig ben. Heb jij dat ook gevoeld? Maar hebben wij geen wonderlijk mooie dag gehad! Ik laat je niet aan het woord, Frederik, omdat ik weet, dat je hier niet op antwoorden kunt."

Hij gaat dromende met mij mee. Zijn lippen prevelen:

„Als de Herfst komt is het Zomer in mijn hart
Komt de Winter, dan is de Lente in mijn hart
Komt niet wat ik voel en zie, dan geef ik me over ...
Omdat Hij ziet ... Hij weet ... Hij mij kent!"

En dan ineens: „Om door te dringen tot het groen en het sap van het leven, Frederik, waar een Willem de Zwart (kunstschilder 1862 - 1931) en al die anderen zo'n kijk op hadden, valt heus niet mee. En daar wil ik naartoe. Voor niets stel ik me open. Je weet nu, dat het mij heilige ernst is. Wanneer gaan we naar het Oosten? Zouden Vader en Moeder het goedvinden? Sinds vanmorgen verlang ik om het Oosten te zien. En wij hebben de middelen. Jij hebt me verteld, dat ik mee zou mogen als ik mijn best zou doen. Daarom vroeg ik je zo-even of je nog fouten in me ziet. Maar ik zal Vader en Moeder voor hetzelfde feit plaats en dan kunnen ze er niet meer onderuit. Laat dat maar aan mij over, Frederik. Gáán we?”

„We gáán, René.”

„Wij tweeën, Frederik?”

„Wij gaan.”

„En kan ik je dan onderweg van alles vragen?”

„Dat zullen we afspreken, hè?”

„Man, wat maak je mij gelukkig. Ik wist, dat ik op jou kon rekenen. Kom, we zullen van ons hart geen moordkuil maken, ik ga erover praten. Wil je weten hoe ik dat doe?”

„Ga je gang maar.”

„Vind je het erg, dat ik zo over Elsje heb gepraat?”

„Nee, want het is de waarheid, maar laat Hans het niet horen.”

Hij komt voor me staan, kijkt me in m'n ogen en zegt: „Jij denkt toch niet, Frederik, dat ik Elsje wil? Ik moet dat kind niet, Frederik. Ik houd niet van dat wezen, ook al is ze mooi, ik zeg je wat ik zo denk, zo voel, anders niet.”

We zijn thuis. Karel is er ook. Maar hij wacht blijkbaar. Aan tafel komt het eruit, als hij zegt:

„Moeder, ik wil u iets vragen.”

„Wat heb je, m'n jongen?”

„Ook vader moet luisteren, is dat goed?”

„Kom er maar mee voor de dag,” zegt Karel.

„Welnu, ik wilde weten of jullie over mij tevreden zijn.”

„Maar natuurlijk, je doet je best.”

„Dat zegt Frederik ook. Maar nu komt het. Mij is gezegd, dat ik, als ik m'n best deed, met Frederik naar het Oosten zou mogen. Ik vraag je, Vader en Moeder, en ook Anna, vinden jullie het goed? Mogen wij zo spoedig mogelijk vertrekken? Ik heb vakantie van school en kan er drie maanden tussenuit, of korter, als jullie het met mij eens zijn. Jongen nog aan toe ... is dat even wat, Moeder?”

„Zeg jij eens wat, Karel,” vraagt Erica.

„Ik vind het best, Moeder, en jij?”

„Maar zo lang, kan het niet korter, Frederik. Kan er geen maandje af?”
Het is goed, we maken ons gereed voor het vertrek.

„Waar wil je naartoe?” vraagt Karel.

„In de eerste plaats de grote steden, Karel. Parijs, Londen, dan naar Egypte en vandaar naar Italië, Boedapest, Wenen, Berlijn. Wanneer we terugkomen is René 'n ander mens. Een woestijnritje is niet te versmaden, de piramides, Luxor, de ruïnes. Maar we zullen wel zien, ik geloof, dat ik al te ver ga.”

„De moeite waard, Frederik. Maar zul je voor m'n jongen zorgen? Zul je hem terugbrengen zoals hij nu is, Frederik?”

„Weet je dat niet, Erica?”

„Maar wanneer begin je dan aan het portret van Elsje, René?”

„Dat doe ik als ik terugkom, moeder. Het moet iets moois zijn. Ik zal er m'n best op doen.”

René gaat naar boven en Karel zegt:

„In jouw handen leeft mijn vlees en bloed, Frederik. Je weet precies hoever je kunt gaan. Gá, mijn zegen zal je vergezellen. Ik geloof wel, dat dit goed voor hem is. Ga de wereld in en je krijgt ontwikkeling. Is het niet zo? Ik wilde dat ik meekon. Wellicht komt ook dat nog, dan gaan we met z'n allen. Of is het niet voor ons weggelegd? Wat ben jij eigenlijk een gelukkig mens, Frederik. Waar heb je dit alles aan verdiend? De moeite waard, zo'n geboorte. Ook alweer iets waar ik weleens over pieker. De één heeft alles, de ander niets. Onrechtvaardig is alles verdeeld. Zie mij bijvoorbeeld. Ik heb niet te klagen, maar als ik jaren geleden had geweten wat ik nu weet, Frederik?”

„Wat dan, Karel?”

„Juist, wat dan? Is het leven uitgestippeld? Kunnen wij mensen van ons leven maken wat wij er zelf van maken willen? Houden ons tal van problemen niet tegen? Wat willen wij eigenlijk hier? Met welk doel leven we hier. Wat moeten wij straks beginnen? Ik geloof, Frederik, dat het mij veel waard zou zijn, indien ik wist, of er achter dit leven 'n ander was. Jij zoekt ernaar, anderen ook, maar wat wil dat zeggen? Hans en ik zijn natuurproducten. Wij zien alles te wetenschappelijk. Ik houd meer van jouw wereld, maar met de centen, zie je. Kerel, ik wilde, dat ik mee kon. Ik heb dit blijkbaar nog niet verdiend. Jij ook niet, Erica, anders waren wij daar al geweest. Waar ben jij al niet geweest, Frederik! Wat weten wij van deze wereld af? Niets! Reizen, trekken – evolutie is het. Ik geloof dat eerst nu mijn ogen opengaan. Foei, wat 'n onrechtvaardigheid.”

„Moet je die ouwe kerel nu eens horen, Frederik. Hij ontwaakt. Gá, ik gun het je van harte ... maar neem mij ook mee. Laat me niet thuis. Doe dat nooit. Ik zeg je, Frederik, dat ik voor ik hier uitstap, die harem wil zien. Ik

wil al die vrienden van jou leren kennen. Ik moet die Sultan zien. Bedank hem voor zijn mooie kleertjes. Zeg maar, dat ik er zuinig op ben, of kom je daar nu niet?”

„We proberen van alles, Erica.”

„Zie je, Anna, wéér laat Frederik ons alleen. Toch gaat hij weer weg. Maar het is onze eigen schuld ... ik moet er niet meer aan denken.”

Avonden van voorbereiding, Hans en Elsje komen nog. René laat haar al zijn kunst zien. Wat hij nooit doet, krijgt Elsje gedaan. Ik ben angstig. Ik weet het niet. Ik weet niet wat ik ervan denken moet. Maar deze wezens horen bij elkaar! Hans kan haar grootvader wel zijn. En dan ... zijn voelen, zijn denken ... Marja! Hoe is het mogelijk. Ineens hoort hij die naam in zich. Ik geloof, dat die naam onder zijn hart reeds levend is. En het wezen zélf? Ik moet er niet aan denken. Ik wil er niet aan denken. Ik zal die naam uit mijn gedachten bannen, evenals hij dat doet. Wat willen wij mensen eigenlijk? Wat hebben wij als bezit te dragen en wat weten wij ervan af? Wat is het, dat ons in dit leven heeft geplaatst? Wie hoort bij ons en wie niet? Waren wij al eens eerder bij elkaar en van elkaar? Indien ik hierop inga en op hetgeen uit zijn leven tot me kwam, zou ik thans al heel wat fundamentjes kunnen leggen. Ik doe het echter nog niet, ik wil afwachten, wellicht komt er een andere zekerheid.

Wanneer ik naar deze twee levens kijk, ril en beef ik. Ik sta dan voor een onfeilbare macht, die alles bestuurt, die ons mensen om de oren futselt, ons de weg wijst en vraagt: „Wat wil je?” Ik kan niet meer denken, boordevol ben ik. Als Hans en Elsje vertrekken, voel ik me opgelucht. Rara, wat is het?

Ik ga op bevel van Zijne Majesteit. Wat wacht me? Wie? Loop ik het geluk of loop ik het ongeluk achterna? Maar goed, dat je alles niet weet. Dat zijn de maskers. En die moeten weg, eerst dan is het leven waard beleefd te worden.

Wij rijden al ... Richting Parijs. Bye bye, we feel right ... you too? Bye ... Anna. Dag Vader, lieve Moeder, wij gaan de bloemen zoeken! Hopelijk komen wij anders terug, we zullen ons best doen! Frederik en René!

Als ik praat, Frederik, is het dan mijn ziel of mijn geest?

We zitten onder de Piramide en kijken naar de Sfinx. Zo-even hebben we een heerlijke rit door de woestijn gemaakt, waarvan we nu even uitrusten en het geval bepraten. René voelt zich hier thuis. Ik heb dit niet verwacht van de jongen. Elk ogenblik sta ik met hem voor 'n probleem, zo verandert zijn innerlijke leven. Het is niet te geloven, maar ik beleef dit wonder. Deze ontwaking, zeg ik tegen mezelf, is aangeboren, bezit dit leven. Met dit gevoel kwam de ziel op aarde, anders is niet mogelijk. Hier hoef je niets voor te doen, dit gaat vanzelf! Nu denk ik aan de jaren van het verleden en krijg eindelijk antwoord op al mijn vragen en zoek, toen ik reeds in mij dingen beleefde, doch er nog geen antwoord op kreeg. René leeft in een eigen gedachtenwereld, waarop ik mij moet prepareren, wil ik hem een afdoende verklaring schenken. Ik ga hem zien als een kind met stoffelijk talent. Thans sta ik voor Mozart, voor andere kinderen, maar dit van hem is heel iets anders. Wat wonderkinderen tot stand brachten, in kunst omzetten, doet hij door woorden, door zijn denken. Voor hem wordt het levenswijsheid! Wat een wonderkind via de piano uitte, komt bij hem over zijn lippen, zó, dat je zeggen moet: Dit kind bezit gaven! Dit kind moet studeren! Dit kind moet naar een universiteit! Maar wanneer wij dat gedaan hadden, begrijp ik thans, hadden wij dit leven volkomen verprutst. Ik zei vroeger al dat René een Geestelijk Wonderkind is! Nu zie ik (het) helder voor mij. En dan sta je weer voor een probleem, of voor 'n wonder, hoe je het noemen wilt. Het is er.

Zo-even vroeg hij mij:

„Als ik praat, Frederik, is het dan mijn ziel of is het mijn geest?”

Ik zei: „Dat weten wij nog niet.”

„Waarom niet, Frederik?”

„Omdat de wetenschap zover nog niet is.”

„Maar hoe denk jij zelf erover?”

„Dat weet ik nog niet, ik hoop er echter eens achter te komen.”

„Jammer,” volgt er, „ik zou het graag willen weten. Maar er is niets aan te doen. Ik dacht zo bij mezelf: als ik praat, als ik denk, wie is het dan. Mijn ziel? Mijn geest? Wat is ziel en wat is geest? Als je iets doet, wie doet het? Waar komt het vandaan? Zijn wij ver weg van Athene? Jammer, dat Socrates niet meer leeft, die wist het! Nu weet ik niet of mijn ziel praat. Maar ik denk dat je het doet door vorming van binnenuit, een proces, waaraan je als persoonlijkheid schuld hebt. Ik ben het, zeggen wij, maar wij weten niet wie deze ik is! Begrijp je, Frederik? Weet je wat ik bedoel?”

„Ik weet er net zoveel van als jij, maar wellicht krijgen wij vroeg of laat een afdoend antwoord.”

„Dat zullen we hopen, Frederik.”

Hij vervalt weer in gepeins en ik kende hem niet meer. Ik dacht echter, dat zijn woorden de plaats innemen die bij Mozart door klanken gevuld was. Wat Mozart op het klavier deed, doet hij al sprekend, met woorden. Wijsheid geeft het! Als hier eens de meester bij komt die dit leven wakker kan maken? Als hierin nog eens orde komt, bewustwording! Dan is het geestelijke kunst! En wat dan? Já, wat dan? Als hier eens aan geslepen wordt, zo geschaafd dat zijn diepere voelen en denken zich kunnen manifesteren? Wat dan?

Ik heb me twintig jaar terug eens laten wijsmaken, dat een monnik, een hogepriester, op zijn sterfbed had gezegd:

„Ik ga nu, maar ik kom terug en dan zal ik mijn taak afmaken. Je zult mij als kind terugzien en mij weer in de tempel opnemen. Je zult mij aanstonds herkennen, die genade zal ik ontvangen.”

De priesters aanvaardden het woord en zij wachtten af. Acht jaar later kwamen er mensen naar de tempel, ouders, die vertellen, dat hun kind beweert dat hij Toechyi-Ho is en niets met hen te maken heeft. De priesters herkenden hun meester en namen het kind onmiddellijk in hun midden op. Toen ontwaakte dat leven vanzelf. Daar hadden zij niets aan toe en niets aan af te doen, het leven zou zich manifesteren. Al vroeg ontvingen zij wijsheid! Tot mij zei men:

„U komt uit het Westen. U kent Mozart, nietwaar? Ziet u, wat Mozart door de kunst beleefde, krijgen wij door onze meester als wijsheid te zien. Wellicht behaagt het God om ook het Westen te begenadigen. Dit is eigenlijk alles!”

Nu heb ik vele Tempels in China afgelopen om naar wijsheid te zoeken, maar ik vond die nergens, ook al vond ik Confucius en andere grote mensen! Ik leerde erdoor denken. Eén mogelijkheid trof me diep, namelijk, dat men op aarde kon terugkeren om zijn leven en werk voort te zetten. Maar ik wilde me niet laten bedriegen. Hoge kunst, diepe waarachtigheid, zeker, ik heb die daar leren kennen. Maar wanneer je naar het nuchtere Westen terugkeert, je eigen land en volk je opslurpt, je weer helemaal gewoon denkt en leeft, ontvalt die mystiek je. Je Hollandse pet wordt door een noordwester van je hoofd geslingerd en denk dan maar eens Oosters! Blijf dan eens verder zoeken. Je kunt het niet en lost vanzelf weer op in die nuchtere massa, waarvan je deel uitmaakt. Ik vergat alles, anderen zijn het al kwijt voordat ze dat land hebben verlaten. Bij mij broedde 't nog even na, maar dan moest het plaatsmaken voor een biertje, lekker eten en dergelijke, voor leeg gepraat, onzin! Ik ging er daar zelf op uit, maar ik vond niet wat ik wilde beleven,

al die wonderlijke zaken zwegen als 'n graf, ik vond het begeerde lichtje niet en liep me tegen een muur van nuchterheid te pletter. Ik gaf het spoedig op, ook al bleef ik verlangen er meer van te mogen weten. Ik was niet zo gelukkig. En nu wij hier zitten te denken, René telkens met problemen voor de dag komt en duidelijk menselijk de dingen ziet en voelt, vraag ik me onwillekeurig af: is hij niet als die Toechyi-Ho, die priester? Kan de ziel zich niet door eigen krachten openbaren? Wat vroeger wonderen waren, kinderen, die vroeg tot de kunst geroepen werden, is dat niet weggelegd voor de ziel als mens, in deze andere eeuw, die wij zullen beleven en waar de wereld behoefte aan heeft? Hoeveel duizenden vragen heb ik in die tijd gesteld? Kreeg ik antwoord? Nee! Maar heb ik fouten gemaakt? Ik geloof het niet. Ik bedoel, heb ik me als 'n fantast getoond? Was ik in al die jaren dwalende, zodat mijn vrienden met recht konden zeggen: dat gaat te ver? Dit is 'n fantast zoals wij er nog geen hebben gezien? Nee! Ik heb Karel en Hans, die toch natuurlijke schepsels zijn gebleven, mogen overtuigen, dat ik menselijke eigenschappen bezit, die je niet zomaar overboord gooit en die betekenis hebben gekregen voor het normale denken en voelen, zoals wij dat van elkaar gewend zijn en waar onze maatschappij behoefte aan heeft. Ik ga mezelf nu na en kom tot het besluit, dat ik de dingen geen bovennatuurlijke jas heb aangetrokken, ik bleef met beide benen op de begane grond, anders had Hans me kunnen opsluiten.

Wij hebben hiervoor onze strijd gestreden. Er zijn dingen geschied, die ons de nodige zorgen en moeiten gaven, laten we eerlijk zijn, we kregen het niet cadeau. We hebben erom gevochten. De oorzaak van dat alles zit daar en denkt. Die oorzaak is in Egypte en ik hoop, dat hij voor het goede ontwaken zal. Ik zeg hem nu al, dat ik een vleugeltje koop waar hij plezier van zal hebben. Dan kan onze Mozart – een mooie naam voor René – muziek maken, die deze wereld nog niet kent. Ik zie die noten al, al die balken en strepen. Een hemelse symfonie kan het worden!

Ik zie, dat hij ontwaakt! Geen uur gaat hier voorbij, of hij is anders. Parijs heeft hem eventjes overrompeld, na enige dagen wilde hij er al weg. De Mona Lisa heeft hem diep getroffen, dat, zegt hij, is het mooiste wat ik heb gezien. De Nachtwacht is indrukwekkend, dat weten we. Rembrandt is wonderbaarlijk, maar voel je deze stilte, Frederik? Voel je wat dit portret je zeggen wil? Zie die „smile”! Uren zat hij naar dat wonder te kijken. Ik kreeg hem er niet onder vandaan en bleef rustig afwachten. Van drie tot zes liefst had de Mona Lisa hem te pakken. Ik vroeg me af, doe ik goed, hoeveel verhalen hebben wij er niet over gehoord? Mannen, die verongelukten door deze glimlach? Mannen, die als hij nu dromend neerzaten en zich als het ware door het beeld lieten verongelukken! Sentimentaliteit? Even voor zes zegt hij:

„Zie je, Frederik, ik ben je zo dankbaar. Ik heb je lang laten wachten, hè, maar nu ben ik er.”

„Hoe bedoel je, René?” vroeg ik.

„Ik zag Leonardo da Vinci!! Hij sprak met me. Jij vindt dit wellicht overdreven, Frederik, maar als je nagaat, dat ik in staat ben om met het leven te praten, zoals je weet, is het dan zo vreemd, als ik nu vraag: of je mij iets van je gevoel kunt schenken terwille van de kunst? Ik weet wel, Frederik, je krijgt niets cadeau. Maar toen ik zo-even haar glimlach zag, die lippen zag openen, hoorde ik:

„Als je wilt, als je volhoudt, als je buigen wilt, dán is het mogelijk! Je lééft!”

En is dat nu zo vreemd, Frederik? Vind jij dit akelig? Mag ik dat niet? Moet ik me schamen, omdat ik hier uren zit te kijken en mijn tijd vergeet? Als je mij wakker had gemaakt, had je mijn reis verknoeid. Ik zeg je, Frederik, ik zal zorgen dat ik je niet verveel. Ik zal zorgen in alle opzichten een prettige reisgenoot te zijn. Gaan wij hier morgen weer heen? Ik wil alléén kunst zien, de rest zegt mij niets. Doe je het?”

„Ik doe het.”

„Fijn, Frederik, dan laat ik me nog even los. Ik heb haar mogen zien zoals ze was. Ik zag haar, voelde haar wezen en haar leven. Machtig is het. Wat waren ze groot, hè? Wat waren die mensen diep. Wat waren ze lief en waarachtig en wat hebben ze geleden. Kijk die Van Goghs eens. Zie de andere meesters. Mijn God, wat hebben wij toch een geschenken gekregen. Is het niet mooi, Frederik? Wat ben ik blij dat wij zijn gegaan.”

Dan valt hij plotseling terug in een stilte, waarin je hem volgen kunt zonder hem te begrijpen. Hij zit of staat dan ... te slapen, en is wakker. Wakker en bewust en toch zover weg. De ogen verwazen soms en ze zijn soms weer schitterend verlicht. Je ziet hem dan voor je ogen verbleken, als een dode ziet hij er dan uit. Maar er speelt zich ontzettend veel in dit leven af, waar ik dan naar kan kijken om er toch niets van te begrijpen, omdat het innerlijk geschiedt. Wat ik daar zag en beleefde, wás ontwaking.

In Londen al precies hetzelfde. Hij liep weg met Van Dyck, Titiaan en andere Italianen, met Rubens ... Hij was er weg van. Hij kon eten en drinken door die kunst. Indien je hem niet dwong te eten, vergat hij het. Ik heb hem voor het feit moeten stellen. Ik zei:

„Als je wilt, dat ik je in alles volg, neerzit voor schilderijen, urenlang, en ik moet bewijzen dat ik je aanvaarden kan, mijn geduld op de proef wordt gesteld, moet jij mij het genoegen doen je eten en drinken niet te verwaarlozen, anders krijg ik het op mijn dak wanneer we thuiskomen.”

En wat antwoordt hij? „Je hebt gelijk, Frederik, ik verwaarloos mezelf. Ik zal eraan denken.”

Op dit moment is hij geen jongen van eenentwintig jaar, maar een oud man. Dit karakter heb ik nog niet ontmoet. Hij is met alles in harmonie en luistert naar reden. Hij aanvaardt je en voelt direct of je gelijk hebt en of hij kan gehoorzamen. Zie je, dat maakt, dacht ik, dit reizen zo aangenaam, je hebt geen kind aan hem. Hij is Karel en Erica al stukken voor. Ik kén dat uitgaan met vrienden, altijd is er wat anders. Op duizend dingen heb je te letten. Duizend dingen maken die mensen van streek, om vele redenen verliezen ze hun goede humeur en hun gezonde verstand. Nergens is het goed, overal is weer iets anders, dat je kraakt, je breekt. Het slot is ruzie, neerslachtigheid, ongezelligheid, wat er te zien is heeft geen waarde meer, niets deugt er nog. En dan ben je op reis. Je bent heerlijk uit met je vrienden. Ik ging altijd alléén, ik heb steeds angst gehad voor vrienden en kennissen, die maken je reis kapot. Dit menselijke wezen van eenentwintig jaar is als een geboren gids om op reis te gaan. Je hebt geen kind aan hem, integendeel, je krijgt schatten van dit leven cadeau; het is een genot met hem door straten te wandelen, naar alles te kijken. Hij vraagt niets, hij kijkt en belééft de dingen. Regen, wind, storm, wij hebben het over ons gehad en het waren heerlijkheden voor hem. We komen drijfnaat thuis ... Geeft niets ... dat droogt wel weer. Met alles is hij tevreden. Op deze snuit ligt geluk, de mensen vinden hem aardig en zoeken hem op. Hij kan behoorlijk Engels, Frans en Duits ... kan zich goed behelpen en laat het me weten ook.

Angst, dat ze hem zullen uitlachen, kent hij niet. In alles vrij en open! We zijn reeds door tien families uitgenodigd, vooral in Engeland ... maar Scor liet ik hem niet zien. Van veel maakt hij schetsen en meestal raak ook. Zijn talent is bezig zich te manifesteren.

Hij leest door wie de Piramide werd gebouwd en waarom. Alles krijgt grond en betekenis. Nu vraagt hij:

„Moeder gaf me een naam, Frederik. Ik heet René. Toen ik haar vroeg met welke gevoelens zij mij die naam had gegeven, wist ze het niet. Ze gaf mij 'n naam, waar ik mijn hele leven aan vastzit, zonder deze met zorg te kiezen. Zoiets doe je niet! In onze familie is geen René. Wat wilde moeder? Merkwaardig, vind je niet? Hebben ze jou ook maar zo een naam gegeven? Zo waren die Egyptenaren niet. Wat hier leven en gestalte kreeg, zoals jij dat noemt, kreeg een naam naar het innerlijke leven. Weet jij wat René betekent?”

„Ik niet, maar wat zegt het?”

„Ik zou de mensen een naam geven zoals ze in werkelijkheid zijn. Als je kunt haten, moet je daarnaar de naam hebben. Als je mijnheer Hater ontmoet, weet je meteen wie hij is. Maar dan zou heel deze wereld Hater heten. Ik moet erom lachen, onzin is het. Maar dit alles vind ik mooi, Frederik.

Hoe prachtig was onze rit, hè? Doen wij dat nog eens voordat we van hier vertrekken? Luxor, al die oude Tempels, Frederik, wat 'n juwelen zijn het. Ik zal wat schetsen maken. Thuis werk ik al die dingen wel uit. Jij krijgt Luxor van me. Elsje schenk ik een gesneuvelde farao. Die Elsje toch. Weet je nog niet, Frederik, of de mens vele malen op aarde leeft? Men zegt hier, zoals je ook hebt gehoord, dat wij zeker honderdduizenden levens achter ons hebben. Is dat niet wonderbaarlijk? Wat je ineens niet kunt, dat bereik je in je volgende bestaan. Je zet als het ware je leven voort en je bent afwisselend man en vrouw. Wat zeg ik? Man en vrouw ... man en vrouw ...? Een klank is het, een gedachte, die zich zomaar over m'n lippen wringt. Man en vrouw ..., wat klinkt dat heerlijk, hè? Hou jij ook zoveel van muziek? Ik wilde, dat Moeder er eens ernstig aan ging denken om goed en fatsoenlijk te leren spelen. Zou jij dat ook niet willen, Frederik? Moeder heeft talent. Ik weet het. Toen ik nog niet geboren was, Frederik, waar was ik toen? Tóén, Frederik, leefde ik daar, hierachter."

Hij kijkt naar links, rechts en ook omhoog. Hij praat, geloof ik zonder het te weten. Als hij zo van alles aan elkaar rijmt zinken de ogen diep in de kassen en verandert zijn gelaat. Nu is het 'n mooie jongen, een beeld is het. Ik vraag:

„En wat is dit achter, dit links, dit omhoog, René?”

„Weet jij nog, Frederik, toen wij tezamen in die andere wereld waren en wij bang waren, ik dan, voor ... boehá?”

„Dat weet ik nog.”

„Welnu, die boehá leefde daar niet, die was ergens anders. Ik was dat zelf! Dat was mijn onbewuste ik. Ik was toen nog naar mezelf aan het zoeken. Toen wij daarin elkaar mochten ontmoeten, was dat de wereld van de ziel en de geest. Omdat wij beiden er nog niets van begrepen, was ook die wereld voor ons zoals wij dachten te zijn. Zag je die éne boom niet, Frederik?”

„Die zag ik.”

„Zie je, dat is de Piramide! Diezelfde boom is áls de Piramide! Deze stenen zijn bladeren van die boom, ik geloof, dat ik nu in jouw bloesem sta. Ik ga mezelf als kind zien en ik zie me tegelijk hier, wat nu één leven wordt! Is het niet om gek te worden?”

Hij springt op en loopt om de Piramide heen. Als hij naar me terugkomt, kijkt hij me in m'n ogen en zet het opnieuw op een lopen in de richting van de Sfinx. Ik laat hem gaan. Ik zie van hieruit, dat hij denkt, hij strijkt zich over het voorhoofd. Já, m'n jongen, de bloem scheurt het eigen leven open, ze ontknopt zichzelf, waarom zouden wij mensen de krachten en mogelijkheden daartoe niet bezitten? Waarom niet? Schud jij je bewustzijn maar wakker, Renétje! Ik zal je straks helpen. Een bloem beleeft niets anders. Als de

lente komt barst de knop open, en dat doet pijn, je kunt de natuur horen kreunen. Maar het leven ontwaakt! Ik dacht vroeger al: kán zoiets niet bij de mens plaatsvinden? Zou de mens, zou mijn René, niet dat kunnen beleven, wat Mozart en de vele anderen ontvingen en ondergingen? Wrijf jij maar, straks komt het en zien wij je innerlijke kleurtjes.

„Had je het anders verwacht, Frederik?” hoor ik plotseling naast me.

„Mohammed ... wist je, dat wij er waren?”

„Heb je mij niet elk uur van je leven geroepen, Frederik? Weet jij niet, mijn broeder, dat onze levens één zijn? Ik zie René. Kijk, Frederik, opent de Sfinx zich voor zijn ziel? Ik mag je zeggen, mijn vriend, dat wij tevreden kunnen zijn. Zie hem daar, ik zal hem aanstonds roepen.

Hoe was het in Parijs, in Londen? Hield hij je lang door de Mona Lisa gevangen? Ik zag je daar tijdens mijn slaap. Ik zeg je, dat de dageraad opkomt met een nieuw wonder. Zie je het licht, Frederik? Heb je die bloemen al gezien? Als de Lotus zo schoon, zo lieflijk, zo rein, zo welsprekend ook. Kijk maar, het leven luistert naar mij, de ziel ook en nu zal het leven tot ons spreken. Wij hebben gewild dat je komen zou. Dank, mijn broeder, veel dank, voor veel ben je begenadigd, evenals wij, want wij zullen het sterrenbeeld bewandelen, hellen en hemelen bewonen, nu reeds, nu wij nog op deze aarde toeven! Hij komt al.”

Ik stelde René aan Mohammed voor. Westerse mentaliteit dringt in het Oosten en aanschouwt daarin het wonderbaarlijke bewustzijn van 'n mens. René kijkt in die woestijnogen en verliest zich volkomen. Hij kijkt erin zoals hij in de Mona Lisa gekeken en geleefd heeft en het wonder in zich opnam. Het duurt lang, té lang voor mij, blijkbaar niet te lang voor deze zielen. Maar wat ik voel is wonderbaarlijk. Ze dalen in elkaar af. Mohammed, voelde ik, stelde zich voor zijn leven open en trok zijn ziel in zich op. Ook dat is kunst! Daarvoor, weet ik, heeft hij een tempelstudie van dertig jaren gevolgd en met succes. Maar de ander moet nog beginnen, óf die heeft het van zichzelf. René wandelde naar het leven van Mohammed, die was het, die zei: „Treed binnen”! René straalt, maar Mohammed niet minder. René is er en hij is er niet. Hij staat hier dromend – of is in slaap, toch zijn de ogen open. Rust voel ik! De mij zo bekende stilte! Mohammed ontvangt zijn wezen, zijn leven! Ze staan zeker al een kwartier voor elkaar, een eeuw duurt het voor mij. Hoe kán dat, ik was al bezweken. Zij niet, deze zielen beleven een diepe wereld, voor mij nog gesloten. Maar dat komt nog, ik ben ervan overtuigd. Dan steekt Mohammed zijn hand uit en trekt hem met zich mee. Ze verdwijnen voor mijn ogen, ze gaan hoog en laag, de woestijnruggen over. Machtig mooi is dit beeld, ik had het voor geen geld willen missen. En tot mij komt er:

„Ik zal hem thans voor je leven wakker maken, bewuster, opdat zijn ziel en

leven de wetten zal kunnen opvangen. Voel je het, Frederik? Maar maak je gereed, wij vertrekken zo spoedig mogelijk.”

Vang ik dat zomaar op? Niets daarvan, ik bedenk het! Maar ik ga voelen dat mij deze gedachten zijn geschonken. Als Mohammed aanstonds zegt: wij vertrekken, Frederik, weet ik, dat hij tot mijn leven heeft gesproken. Dat is niets bijzonders, dat kan een hond of kat ook, zegt men hier, dus waarom zouden wij mensen het dan niet kunnen?

Jullie westerlingen letten op niets, zegt men in het Oosten, je denkt dat je kunt denken, maar dat is niet waar. Jullie zijn gedachteloos! Wat jullie denken noemen is voor ons hier ... beleven! Jullie beleven niets, jullie zijn door duizenden dingen jezelf niet meer en hierdoor gesplitst! Geloven jullie niet, maar wij zouden het je kunnen bewijzen! Je gedachten worden niet beleefd, je volbrengt zo'n gedachte voor hoogstens vijftien procent, volgens je wil, je gevoel, je leven, je persoonlijkheid, je ziel, je leven en je geest! Geloof je het niet? Wij zouden het je kunnen bewijzen! Wij zouden het je kunnen verklaren? Je bent niet wakker, wakker zijn is héél iets anders.

Dat kan René ook. Hij ergert zich al, wanneer Erica van de hak op de tak springt. Hij kan zich ergeren, wanneer hij tegen je praat, je iets vertellen wil, en je ontnemt hem het woord om zélf iets te zeggen. Hij sluit zich dan voor je af en je krijgt geen woord meer. Toen ik dat onderweg wilde toetsen, kreeg ik een pak slaag van hem, want hij zegt plotseling:

„Als ik niet wist, Frederik, dat je mij op de proef stelt, zou je vandaag geen woord meer van mij krijgen. Je doet nu net als Moeder altijd doet. Als ik je iets zeggen wil, moet je kunnen luisteren. Als ik uitgepraat ben, krijg je het woord van mij! Het is hierom, dat ik die meisjes op school niet mag en het is het enige, wat ik in Vader waarderen kan.”

Zie je, Karel, dacht ik, dit is je cadeautje straks als wij weer thuis zijn. Maar zó is René al. En het is waar, wij mensen denken niet, wij kunnen nog niet denken. De mensen denken niet, want je ziet de mensen niet veranderen en dat zou moeten geschieden, maar je neemt het niet waar. Ze denken al-*l*één aan dat wat hen bezighoudt en dat heeft gewoonlijk niets met het leven uit te staan. Zó ziet het een hogepriester en zeg maar eens dat hij ongelijk heeft. Ze slaan je erdoor, zij weten wat je wilt en voor hen sta je volkomen naakt. Je bent je masker kwijt! Zo zie ik het en zó ontwaakt René. Dit is zijn aangeboren talent, de eigenschappen komen tot bewustzijn en hebben nu al de krachten om zich te openbaren. Hij denkt, voordat de dingen over zijn lippen komen. Het zijn stoffelijke klanken, maar zij vertegenwoordigen wijsheid. En dit heeft waarde voor de mens, zodat wij dankzij René nu reeds uitnodigingen krijgen, omdat het de mensen opvalt.

Als René rust, heb ik thuis al ontdekt, rúst hij ook! Voor hem is slapen een

grote kunst, evenals wandelen. Als Moeder wandelt, zegt hij, en je vraagt haar waar ze eigenlijk is geweest, weet ze het niet. Ze ziet niets, ook al zegt ze, dat ze alles ziet, maar dat is niet waar. Vader ziet ook niets. Vader slaat alles stuk met z'n wandelstok en onthoofdt het leven. Waar is dat voor nodig? Ik ga dan ook niet meer met hem wandelen, je ergert je zwart. Dat zijn mensen die niet leven. Als ze even zouden dóórdenken, Frederik, deden ze dat niet. Je wilt zélf niet vernietigd worden, waarom zou je het dan 'n ander leven doen?

Mensen, Frederik, die een boek lezen en tegelijk naar de radio willen luis-teren, scheppen onrust en zijn niet in harmonie met hetgeen ze eigenlijk willen doen. Ik kan dat niet uitstaan! Wat deze mensen willen is mij niet duidelijk. Je doet één ding en wel op volle kracht! – óf je stoort je persoonlijkheid. De mensen denken niet, je ziet het aan alles. Of dacht je, Frederik, dat ik te jong ben om over al deze dingen te spreken? Ik tracht met mezelf tot overeenstemming te komen, in harmonie te zijn met dit leven, met onze maatschappij. Is het niet zo?

René scheidt in alles orde. Hij ziet het in de natuur, zegt hij. En met een schilders oog. „Van Gogh,” zegt hij, „had zijn leven niet behoeven te verliezen, indien hij had kunnen denken. Maar die ziel dacht verkeerd. Datgene waaraan hij had moeten denken, kwam niet in hem op.”

Toen ik vroeg hoe hij hier zo ineens op kwam, zegt hij:

„Ik heb over zijn leven gelezen, Frederik. Van Gogh beleefde zijn kunst door zijn ziel en tóch, wie zegt ons, dat hij zijn ziel op volle kracht liet spreken? Ik zie het anders. Van Gogh beleefde de kunst, maar liep zich door zijn belevenissen te pletter. Toen greep hij naar een revolver en schoot zich door z'n hoofd. Ik wed met je, Frederik, dat hij niet wist, dát hij zich vernietigen zou, want dan doe je het niet. Voel je, wat ik bedoel?”

„Zeg dat nog eens.”

„Wat bedoel je, Frederik?” vraagt hij, en opnieuw moet ik aanvaarden, dat dit leven over grote problemen spreekt zonder het eigenlijk zélf te weten. Maar even later komt er nog:

„Zie je, Frederik, zó is het nu. Ook Van Gogh wist op het ogenblik van zijn daad niet wat hij deed. Op het ogenblik van zijn val, dwong iets hem in die toestand, doch hij als kunstenaar en persoonlijkheid stond erbuiten en had naar zichzelf kunnen kijken. Maar omdat hij de wetten niet kende, sloeg hij zichzelf neer. En dat is de wereld voor de „Ziel” en de ruimte voor onze „Geest”! Voor Vincent was het een splitsing van persoonlijkheid. Hij kon zijn toestand niet beredeneren, omdat hij niet kon denken, want dan spreek je met je eigen leven en heeft ook het andere leven iets te zeggen! Wist je dit, Frederik? Toen stond Vincent voor zélfmoord, doch slechts povertjes, ik bedoel, voor hoogstens tien procent, tien procent levensinhoud, stuwung, de

rest van zijn grote karakter deed er niet aan mee. Of dacht je, Frederik, dat moordenaars altijd met al hun krachten zichzelf willen verliezen? Dacht je, dat wij mensen geen moord kunnen begaan op tien procent wilskracht? Ik geloof het zeer zeker, want de dingen zélf komen het je vertellen. Ik ga hierdoor begrijpen wat „inspiratie” is! Ik zal het je over enkele dagen verklaren, eerst dan ben ik zover.”

Dit is Renétje al. En na enige dagen komt hij tot me en zegt:

„Inspiratie, Frederik, is de drang om eerst jezelf leeg te putten en dan hoger en hoger te gaan. Door denken kun je dat bereiken. Het is het volkomen oplossen in kunst. Maar je moet niet denken, dat dit al inspiratie is. Dat ben je nog altijd zélf. Ik heb bij de andere leerlingen vastgesteld, dat ze van al deze dingen niets begrijpen. Ook niets van hun kunst, het gebeurt en ze weten het niet. Wanneer jij je volkomen kunt verliezen in kunst, in datgene wat je wilt vertolken, ben je een schilder. Maar dat zegt niet, dat je reeds geïnspireerd bent, dat komt eerst na jezelf, na alles van jezelf, eerst jezelf op honderd procent uitputten, dan pas komt de bezieling. Het had immers toch geen betekenis! Denk jij niet, dat „inspiratie” tot de verheven gevoelens behoort? En die moet je dan ontvangen! Maar wat is ontvangen? Het gevoel krijgen van een hogere orde. Geloof je niet aan Engelen? Ik wel! Ik weet dat ze er zijn! Ik zag hen! Ik sprak met hun levens. En ze komen tot mij terug! En zij kunnen je inspireren! Dan is de inspiratie er, maar voordat die begint, moet je eerst alles van jezelf kunnen geven of de hogere orde ziet het nut er niet van in. Is dit onduidelijk? Het kán immers niet anders? Wil jij mij iets leren als ik voor maar vijf procent bewust ben, niet voldoende werkkracht bezit? Mij niet openstel voor hetgeen wij denken te doen? Ik ben dan niet te bereiken, Frederik, je kunt met mij niets doen, niets beginnen! En wil jij me wijsmaken, dat onze schilders in hun kunst nu reeds het hoogste hebben bereikt? Kijk naar hun dingen en je loopt ervan weg. Ik begrijp niet, dat de mensen die onbewuste, armzalige kunst kopen! Wil jij zoiets aan je muren hangen? Ik zou me schamen! Ik zou de kunst, deze zielenadel, maar verkrachten, Frederik, en is dat de bedoeling?

Toen wij in Italië waren en ik mijn vrienden ging leren kennen, zei ik tegen een meisje:

„Waarom wil je eigenlijk schilderen en tekenen. Zou het niet beter zijn, dat juist jij je ging instellen op het moederschap? Is dat niet de hoogste kunst voor je leven?”

Toen liep ze van mij weg, maar er waren erbij, die het zo gek nog niet vonden. Ik heb toen de naam gekregen van „professor”; ik vond het leegte. Ik zei nog een keer tegen ’n meisje:

„Waarom wil je mij een kus geven? Om mezelf of om m’n lippen? Omdat

je het leuk vindt? Omdat je het prettig vindt? Weet je wat liefde is? Ben je al gereed om te begrijpen, dat je moeder kunt worden door je aardigheid? Stel je voor, dat ik er nu op inging en je mezelf gaf, zie jij de gevolgen dan niet? Zijn wij gereed voor het huwelijk? Scheppen wij juist hierdoor geen ellende! Is dat goed voor de kunst? Als je kunst wilt beleven, moet je die bij mij niet zoeken, leef je dan eerst uit en ga dan beginnen.”

Ik werd natuurlijk uitgelachen, Frederik, maar is het dan niet waar? Had ik moeten doen wat zij van mij verlangde? Grote goedheid, ik zag de gevolgen. Hierdoor wist ik, dat die mensen niet denken. Ze gooien zichzelf omver, maar ik doe er niet aan mee. Dat vonden er tien prachtig, de rest voelde me niet en maakte hetgeen ik zei belachelijk. Ik weet, dat vier van die kinderen zullen verongelukken en dan denken zij aan mij, aan die gek. Want ze hebben gehoord, dat ik als kind apathisch was. Jammer, hè, maar ik krijg ze nog wel.

En wat weten ze van inspiratie af? Niets! Zij denken, dat ze het door het lijf-aan-lijf-beleven kunnen ontvangen, maar dat is niet zo. Zie je, Frederik, ook die lopen zich te pletter! Zij luisteren naar muziek en staan met hun palet in hun hand, concentratie is er niet. En dát wil schilder worden! Ze scheuren zélf hun inspiratie aan flarden en maken er een pretje van, omdat ze niet denken. Ik zeg je, Frederik, dat „Inspiratie” ’n bovennatuurlijk geschenk is! Ik verlies mezelf als ik bezig ben en weet van mijn eigen bestaan niet meer af. Ik ben dan als het ware in een kunstslaap; ik word als zo’n lijn, ik word kleur! En dan hebben de kleuren iets te zeggen. Ik trek mezelf in die kleuren op. En toch is er zelfs in mij nog zoveel dat part noch deel heeft aan mijn kunst. En ook die eigenschappen moet ik onder handen nemen wil ik scheppen. Eerst dán lééft een schilderij. Hebben de oude meesters dat niet getoond? Of willen wij het in onze tijd anders proberen? Willen wij het op ónze wijze doen? Dan komen wij er nooit! Deze „expressionistische” tijd gaat weer voorbij. Dat komt, omdat onze maatschappij zo rommelig is en de mensen de ernst van de kunst niet meer zien! Is het niet waar soms?

Doordat Van Gogh de „ziel” wilde schilderen en hij zijn eigen ziel niet kende, verloor hij zichzelf en wist hij niet meer wat hij deed! Is het niet eenvoudig? Toen hij niet wist wat „ziel” was, stond hij voor zijn val. En die val, Frederik, was geestelijk bedacht, maar volgens de onbewuste trekken in zijn karakter. Het is dus duidelijk, dat Van Gogh op dat ogenblik een krankzinnige was. Je moet het zélf geweest zijn, eerst dan ga je dergelijke types en mensen begrijpen. Ik begrijp Van Gogh als mezelf! Heb ik die leerschool niet ontvangen? Geloof je mij, als ik zeg, dat ik dankbaar ben, dat ik in al die ellende mocht leven? Wat ik tijdens mijn ziekte had te aanvaarden, wat ik uithaalde met de kippen van de buurman, was voor Van Gogh onbewust

handelen. Ik wist precies wat ik deed en toch kon ik het niet voorkomen. Ik was op dat ogenblik, ik zie thans mezelf duidelijk, een gesplitste, ik leefde in het leven van die kippen en werd als het ei, als die levenskiem. Natuurlijk disharmonie, maar dat zijn wij ook in kunst en juist daardoor ging Vincent naar de maan. Jammer ..., een goed gesprek had hem kunnen genezen, had dit leven kunnen behouden. Zo slecht wordt er gedacht!

Kunstenaars moeten eerst zichzelf leren kennen, de „ziel van ál het leven doordringen”. Pas daarna komt het eigen ik op de voorgrond.

Wil ik een bloem schilderen, dan word ik als dat leven, anders raak ik de ziel, het bewustzijn voor dat bestaan niet. En is het niet waar? De bloem wordt nu onstoffelijk, maar vanuit de ziel bouw ik naar het stoffelijke bewustzijn terug. Ik ga dus juist in een andere richting opwaarts ..., hoger en hoger, en keer terug naar de stof om het leven uit te beelden. Daarom hebben mijn bloemen nu reeds een ijle wereld om zich heen te vertegenwoordigen. Was dit Thijs Maris (kunstschilder 1839 - 1917) niet? Wilde hij dat niet? Was hij een dromer? Hij wilde de ziel schilderen, Frederik, en dat is hem voor zeventig procent wilsuïting, wilskracht, uitbeelding van de stof gelukt ook. Het is hierdoor, dat ik het expressionisme niet apprecieer. Ik zou er innerlijk aan sterven. Van Gogh bracht het ten val! Hij wist niet hoe hij tot splitsing van „ziel en geest” kon komen en bleef zoeken. Omdat ik, Frederik, die wereld mocht leren kennen en erin leefde, kom ik zo ver! Mijn ziel voerde de persoonlijkheid erheen. En toen ik daarin als een persoonlijkheid kwam, trok de „ziel” mij in een onmetelijkheid, waarin ál het leven, hoe het ook is, een kasteeltje kreeg, zoals jij het zegt en voelt! Maar dat kasteeltje, Frederik, kun je openen, kun je leren kennen, omdat wij mensen in alles bovenaan staan, gelijk de Schepper het heeft gewild.”

Is het niet wondervol, dacht ik, dit is onze René. Al prachtig voor het „News”. Ik geloof, dat hij straks schrijft, boeken, prachtige werken, ook dit ontwaakt op eigen kracht. Ook dit talent bracht hij mee tot deze wereld. Toen ik hem vroeg hoe hij aan al deze dingen kwam, antwoordde hij: „Ik voel dat zo, het komt van binnenuit in me op, het leeft onder m'n hart, Frederik. Ik leerde veel doordat ik over Van Gogh las. Daardoor stond ik voor zijn gekerm en ontdekte ik het bovennatuurlijke in zijn leven als kunstenaar. Maar bovennatuurlijk was zijn kunst nog niet. Vind je dit blufferig van mij, Frederik? Dat waren de oude meesters wél, Frederik. Je kunt mij niet wijsmaken, dat Van Gogh bovennatuurlijk was, omdat hij de inspiratie als zodanig niet heeft begrepen.”

Een andermaal zegt hij van zijn leermeester:

„Mijn leermeester staat volkomen stil, Frederik. Ik krijg geen afdoende antwoord van hem, de man denkt niet. Omdat de man zijn „ziel” niet los-

maakt van de stof en de stof niet bezielen wil door zijn menselijk denken en voelen, zijn eeuwigdurende afstemming op alles wat leeft, komt hij er niet. Dat leven staat stil! Toen ik mijn verklaring gaf over Van Gogh – het werd ons toch gevraagd – haalde hij zijn schouders op. Maar waarom? Hijzelf stond me machteloos aan te kijken. Wat wil je dan doen, Frederik. Als je zelf hulpeloos doet, heb je dan het recht om je schouders op te halen over wat je niet begrijpt? Hierdoor wist ik, dat ook die man niet denkt. En dat is het halt voor zijn leven. Ik heb geen vertrouwen meer in die man. Hij geeft me niet wat ik waard ben en dat remt mijn ontwikkeling en die van de anderen. Wij denken niet, dat wij er al zijn, o, absoluut niet, wij moeten nog beginnen. Maar de fundamenten waarop wij straks moeten bouwen liggen schots en scheef door elkaar, je breekt je nek erover! Je krijgt op deze wijze geen contact met je leermeester en dat moet, willen onze gevoelens tot eenheid komen. Eerst dan kan hij mij zijn kunst schenken. Thans botsen wij en is er van geestelijke eenheid voor kunst geen sprake. Maar wist jij dat niet, Frederik? Als ik verkeerd ben, dan moet je mij onmiddellijk raad geven, jij weet zoveel en ik ben je er dankbaar voor. Mijn leermeester kan niet luisteren, Frederik, en dat is zijn ongeluk, de jongens en meisjes lopen van hem weg. Ze kunnen zich niet uitspreken en dat is dringend noodzakelijk. De man gunt zich geen tijd. Wat zou een chirurg moeten doen? Als Vader zijn zieken nonchalant behandelt, zou ik hem kunnen vermoorden. Een mens is 'n Goddelijk wonder en met dergelijke wonderen spring je zo niet om. Daarom haat ik soldaten! Heeft het nut om je eigen ruiten in te slaan? Gaan wij midden in de winter tekeer als wilden en slaan wij de ruiten in, zoals ik heb gedaan? Nee, dat doen wij niet. Waaruit je kunt opmaken, dat men op de glazen zuiniger is dan op de mensen, want deze knallen ze zomaar tegen de grond, Frederik, een mens heeft geen waarde! Moet ik in dienst? Geloof me, ik weiger dienst, weiger te moorden. Enfin, ik heb er niet mee te maken. Een gek moeten ze niet, maar zij zijn het! Al die mensen weten niet wat ze doen, Frederik. Hierdoor zie je, dat ze niet denken, anders zouden ze begrijpen, dat je een mens niet mag doden! Wat zijn dit voor dierlijke wezens? Als je hen vraagt te luisteren, dan kunnen ze het niet. Elsje kan luisteren, jij en Anna ook. Ik geloof dat ik ook luisteren kan en anders zal ik het gauw leren.”

Telkens hoor je de naam Elsje, maar wat hij zegt is waarheid! De jongens en meisjes denken, dat hij alles uit boeken haalt. Ik weet wel beter, zijn leven ontwaakt! De meester is leegte voor hem. Maar zijn portretten krijgen diepte. En dat kan een meester niet zien? Nu sta je, zegt hij, op een dood punt. En wat leert nu een leerling? Niets meer! De meester moet de leerling opvangen. En die man bezit te weinig gevoel om dat aan zijn leerlingen te schenken. Hier spreekt, volgt er nog, eigenwijsheid! Moet ik daar mijn hoofd

voor buigen? Ik ga weg, Frederik, ik wil een andere leermeester, één voor wie ik ontzag voel. Ik moet die man niet meer, zijn maatschappelijk en kunstbewustzijn staan lijnrecht tegenover elkaar en vechten om een beetje persoonlijkheid. Is dit geen armoede? Doet het je goed, zo'n gepraat? Die man kan goed praten, maar om de eigenlijke zaak en kern heen. Hij raakt leven, ziel, noch geest! En dat hebben wij juist nodig, anders komen wij nooit tot diepte. Die man smoort elk talent!

Zo kan hij uren praten. Kostelijk is het, en dat ontwaakt op eigen kracht. Ik gaf hem veel, maar dit niet. Indien Karel geen moeite doet is hij zijn kind nu al kwijt. Van Erica zegt hij:

„Heb je gehoord, Frederik, hoe Moeder piano speelt? Waarom rammelt zij zo vreselijk op dat tere en zo gevoelige instrument! Moeten de mensen buiten kunnen horen, dat zij spelen kan? Ze gooit er zichzelf maar door te grabbel. Ik zie het als leegte, armoedig is het. Als je speelt doe je dat voor jezelf! Ik heb er met haar over gesproken, doch dan voelt zij zich op haar tenen getrapt. Ik zei: best, ga uw gang maar! Maar wat deed ik, Frederik? Ik sloot me af! Ik ben haar hierin kwijt, een bewijs, dat we stilstaan als wij ons hoofd niet willen buigen voor de waarheid, en elke vriendschap verliezen. Je bent dan niet te bereiken, je geopend leven wil géén leugen en bedrog aanvaarden, maar moeder begrijpt dat niet. Toen zij antwoordde met de uitroep: „Moet je dat horen!” zonk ik in een diepte. Ik scheurde uit haar leven weg. Het deed me ontzettend pijn, maar zij voelt het niet. Indien zij had kunnen zeggen: „Wat wil je, dat ik doe?” dan had ik haar kunnen verklaren hoe het moet! Rammelen de meesters op het klavier zoals zij? Ik weet wel dat Moeder geen meester is, maar zij heeft groot talent. Op deze wijze smoor je dit talent! Zij zit aan de klank vast, aan de toetsen, niet aan bezieling. Haar handen slaan op het instrument, niet haar geest of haar ziel, niet met haar gevoel, nee, stóffelijk verricht ze hetgeen, waarvoor zij haar persoonlijkheid zou moeten inzetten! Zeg ik het soms verkeerd? Kun jij haar spel uitstaan? Beef en ril jij niet voor haar hard en nietszeggend temperament? Moet ik zeggen, dat ik het mooi vind, wanneer mijn „ziel” schreit door deze verkrachting? Mozart draait zich in zijn graf om. Dit is geen geluk, geen begrijpen meer, dit is vernietiging! Wat je mij vertelde, over toen ..., já, dat was inspiratie, maar van mij! Hierdoor kun je aanvaarden, dat de ziel een persoonlijkheid is en blijft!”

Ik schrok, toen ik dat van hem hoorde. En ziet hij het verkeerd? Moeten wij Erica gelijk geven met haar gerammel? Zeker, zo nu en dan speelt zij gevoelvol. Maar dat hoor je eens in de tien jaar. Toen zij René droeg, kon ze spelen. Ik ga nu eerst begrijpen waardoor zij in die tijd tot die hoogte kwam. René was het! Ik heb het logboek opengeslagen en kreeg gelijk. Nu zegt hij het al, de wonderen van dit leven krijgen bewustzijn en gevoel, het wordt

„weten”! De maskers vallen. Waarop wij zolang hebben moeten wachten, manifesteert zich vanzelf! Dit leven is zover! Deze gevoeligheid, dit bewustzijn, leefde in Erica en daarmee was zij een. Erica onderging het leven en bezat meer bewustzijn, meer gevoel om te spelen en aan muziek te doen. Voordat René in haar kwam miste zij dit gevoelsleven. Dit heeft niets met Franz Liszt uit te staan, maar voor spiritisten is het trance! Ik moet die trance niet, wij zijn het zelf, eerst duizendmaal zelf, pas daarna komt de geestelijke inspiratie over ons. Maar wat wij zelf kunnen is niet aan anderen te schenken, probeer je het, dan sta je voor een gaping en je verliest alle houvast. Dit zijn nu de spleetjes, die ik beleefde en waardoor ik bijna verongelukte. Is René anders? Ik geloof nu, dat mijn denken direct vanuit Erica tot me kwam, zodat ik de dingen nuchter zag. Ik keek niet door mezelf door het masker heen, hij was het. Ik beïnvloedde niet hem, maar hij mij! Hier, liggend onder de Piramide krijg ik antwoord op al mijn vragen. Deze wereld is ervoor open, je moet hiervoor het nuchtere Westen ontvluchten. Daar denkt men niet aan, anders zou een menselijk wezen zich niet aan zichzelf en al het andere leven vergrepen hebben. Het zou ook de Goddelijke zaken anders gaan zien, wat nu niet mogelijk is. Het spreekt vanzelf, dat het Oude Testament ons niet langer hardheid en haat van God op de mouw kan spelden. Wij geloven dat niet meer. Als de mens in liefde moet leven, zou God het dan niet doen en altijd gedaan hebben? Ik heb hiervoor de fundamenteën nog niet, maar ik kan hierover onmogelijk anders denken.

René inspireerde Erica! Dat Erica uit het raam wilde springen, had niets met René te maken, dit was haar zwakke karakter. Dat zij borrels wilde drinken, kwam eveneens uit haar eigen verlangen voort; René drinkt niet! Haar opstandige ik was het. Haar gloedvolle werking was het groei- en ontwaakingsproces van het kind, dat tot in haar keel een verstoffelijking onderging. Erica was geen bewuste moeder, zij was half bewust voor het moederschap en verloor hierdoor haar normale denken en voelen, het dragen en beleven van haar kind.

Omdat de ziel een persoonlijkheid is, kon het kind de moeder doorgeven, dat het straks een jongen zou zijn! Is het niet wondervol, nu wij die maskers zien vallen en achter en in het leven kunnen schouwen? Die jongen was als 'n vonk! Die vonk kwam tot ontwaking en wist reeds in het moederlichaam onfeilbaar te manifesteren, dat het leven 'n jongen was! Er is dus ná dit leven voortgang! De ziel is daarin zichzelf en een menselijke persoonlijkheid! Hans, wij leggen steen op steen, maar deze stenen zijn waarlijk fundamenteën voor Zijn Universiteit! Zó is het!

De kracht van René sloeg Erica uit haar evenwicht. Kreunt een bloem niet als zij voor het ontknopen staat? Moet je in de lente de natuur maar eens

beluisteren. Overal hoor je dat kreunen en ook dat is 'n geboorte, een bewustwording. Erica zag in, dat ze nog niet gereed was voor het moederschap! Andere moeders vinden dit machtige proces heel gewoon en natuurlijk, maar die moeders zijn zover! De anderen zijn of overgevoelig of zijn er nog net niet! En die gevoelskracht moeten zij zich voor het moederschap eigen maken! Maar in duizend andere dingen beleven zij persoonlijk en precies hetzelfde ... omdat je thans, zoals René het voelt en zegt, de verarming van zo'n karaktertrek voor je ziet. Nu staat de mens volkomen naakt voor je en kun je hem aan al zijn gedoe kennen! Maar maak nu eens innerlijke vergelijkingen? Dan is het Westen armoede, want wij hebben de natuurlijke wetten verkwanseld, verkracht, in onszelf gesmoord. Is dit zo vreemd?

Daarom kon Anna zeggen: Erica pleegt geen zelfmoord; Anna voelde intuïtief, dat dit leven een gesplitste persoonlijkheid was. En het overheersende deel leefde in haar en dat deel dacht niet aan zelfmoord, dat leven wilde op aarde aan een eigen bewustwording beginnen. Was Erica sterker geweest, dan had zij niet anders dan groot geluk gekend, maar zij sloeg dat geluk in haar tot gruzels en maakte er een chaos van. Nu werd het afbraak, de verbreking van het natuurlijke proces, doodgewone ellende, onbewustzijn!

Geen van de moeders, die mij schreven, was er gereed voor. Zij hadden de bewuste graad voor het moederschap nog niet bereikt. Daaruit maak ik op, dat het moederschap en het vader-zijn een eigen wereld bezitten en dat wij mensen soorten, graden dus, beleven kunnen. Het kindmoedertje, de vrouw en de manmoeder zijn nu de werelden voor het eigenlijke menselijke karakter. Op hun eigen wijze, doch volgens de innerlijke ontwakning ondergaan al die moeders deze baring en vertonen zich zoals het proces is. Of je slecht of goed en zuiver leeft is iets anders, de ziel brengt de eigen wetten mee; de persoonlijkheid van het kind scheidt, reeds van het ogenblik af, dat de bevruchting en het aantrekken van 'n ziel plaatsvond. Zo zie ik het nu, destijds waren het maskers voor me!

Maar oh, als René deze wetten straks behandelt? Wat beleven wij dan? Ik geloof, dat het sferenklanken zal regenen ..., en eerst dan mogen wij onze sandaaltjes aantrekken. Zag ik zo-even die dood? Nu wordt hij 'n mens! Nu is hij universeel diep en hij kent de wetten. Nu kan hij tot ons leven spreken, vroeger was dat niet mogelijk. Toen legden wij hem in een graf. Nu staan wij erbovenop en vlechten kransjes voor ónze geliefden! Is dat niet de moeite waard? Een Universum is het!

Daar komen Mohammed en René. Ik geloof waarachtig, dat hij jaren ouder geworden is. Als Mohammed tot me komt en zegt:

„Kóm, Frederik, wij hebben geen tijd te verliezen, wij vertrekken,” weet ik beslist, dat deze gedachten niet van mij waren! En nu zien we, dat de

menselijke, aangeboren telepathie wonderen kan verrichten en een boven-natuurlijk verschijnsel is. En dat vang je door je ziel, je leven, je geest op? De persoonlijkheid reageert nu en is in harmonie met het andere leven en wézen! Is het niet eenvoudig? Wat wij leven noemen, is werking, Karel, maar met gedachten, met voelen, bewust denken. Dat is de persoonlijkheid, die zich wellicht door miljoenen levens zelfstandigheid verworven heeft. Wat nu op Aarde leeft, was voor miljoenen jaren nog niet zover, flitste door mijn brein dat al ruimer en ruimer wordt en snel weet te handelen als het erop aankomt.

René kijkt me aan als een herborene en zegt:

„Is het niet wondervol, Frederik? Je eigen woorden, maar ze zeggen zoveel meer.”

Wat Mohammed eigenlijk met hem uitspookte weet ik nog niet, maar het weerspiegelt zich levendig op René's gelaat, zijn ogen tintelen erdoor en zijn ganse figuur is er krachtig door geworden. Ik zie hem nu anders, zo kende ik dit leven nog niet; er is ontwaking gekomen door een wandeling. Ik begrijp het zeer zeker, zij waren van „gevoel, ziel en geest” één! Het éne leven diende het andere, omdat het andere ervoor openstaat en zich die wetten eigen heeft gemaakt. Ik ben nog niet zo ver, daarvoor moet je eerst gek doen!

De koffers zijn vlug gepakt en nu gaat het naar Mohammeds kasteel. Wij zullen daar overnachten, wellicht enige dagen blijven, maar dan gaan we naar de Sultan om ons voor een tijd op te sluiten en aan René's ontwikkeling te beginnen. Wat de jongen te zien krijgt is bovennatuurlijk voor hem. Mohammed is rijk en kan hem alles schenken. Tegen mij zegt hij:

„Ik ben tevreden, Frederik. Ik zag zijn leven, jij zult daarginds wonderen beleven.”

Wanneer deze mensen een wet aanraken, vervallen zij direct in „gij” en „u”. Dat vind ik altijd weer merkwaardig. Wanneer ze spreken over 'n ander z'n leven en bezit, treedt die eerbied naar voren en krijg je een rijk gevoel, omdat het je goed doet, dat die Goddelijke Schatten menselijk bewustzijn krijgen en ziel en geest vertegenwoordigen. Je bent nu ineens los van jezelf en staat voor het gigantische bewustzijn waarin deze Oosterlingen leven. Ook René is dat al opgevallen en hij vindt het noodzakelijk. Nu kun je geen wandelstok in handen nemen om het licht uit het leven te slaan. Pak dit maar aan, Karel, dacht ik, je kunt je ogen niet geloven, maar ik breng je straks een meester in huis, een nieuwe geboorte, een „Gevleugelde”! Weet je, mijn beste Hans, hoe diep de menselijke ziel is? Wat weet jij ervan? Het wordt elke dag moeilijker voor je. Maar dan had zo'n menselijke ziel ook geen waarde. Nu is zij Universeel ... Wat jullie van haar leven maken is duisternis! Maar ga je gang maar, René zal je de wetten leren, en dan lig je aan zijn voeten!

René kijkt zich de ogen uit. Egypte heeft een enorme bekoring voor hem.

Hij verwerkt alles in stilte. Het meesterschap in zijn leven ligt aan de oppervlakte van dit leven en zal zich straks zelf openbaren, omdat een onfeilbare hand dit leven bestuurt. Hooghartigheid zie je niet in hem, als een gelukkig kind volgt hij ons en is één met Mohammed. In zijn prachtige wagen rijden wij van dorp tot dorp, van stad tot stad en wij genieten van een rit langs 's werelds oude cultuur. Zwart en bruin wuift hem tegemoet en hij schenkt dat leven van zijn Westerse overvloed, die nu een nieuwe geboorte ondergaat. Je ziet hem, zei ik al, elk uur veranderen. Een kostbaar leven bezitten wij door deze gek ..., die zich verontschuldigt als hij denkt: ik ben niet zeker, kunnen jullie mij helpen; een eenvoud, waarvan Mohammed de wetten kent.

Wanneer wij het paleis van Mohammed betreden – zijn bedienden wisten reeds, dat wij in aantocht waren – en René ziet en moet aanvaarden, dat men hier begrijpt en voelt, dat hij een mens is voor wie men ontzag heeft, traant het in zijn ogen. Waar heb ik dit aan verdiend, ontvalt hem, maar Mohammed stelt hem gerust, doordat hij zijn smalle hand op een van zijn schouders drukt. In deze rijkdom is het goed rusten, valt er weer over de lippen van dit Hollandse kind, in wie taal en omgeving van eigen ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl) als sneeuw onder een strakke zon verdwenen zijn. Inmiddels hebben wij onze kamers opgezocht. René blijft in mijn omgeving, door een kleed zijn wij gescheiden van elkaar. Mohammed zal ons laten waarschuwen wanneer hij ons hoopt te zien. Erica's en Karels kind praat tot me, alsof wij tien jaar geleden van huis gingen, zo ver ligt het oude landschap van zijn leven weg, zo diep zonk het bewustzijn van daar in dat andere, dit nieuwe leven, dat nu een sterke persoonlijkheid is geworden.

Als het uur nadert, waarop wij met Mohammed samen zullen zijn, roert het in René, alsof hij voelt, dat zijn leven aangeraakt wordt. Mohammed is bezig! René ondergaat zijn geestelijke atmosfeer en al zijn krachten en wetten. Wij beleven, hoe de ziel van dit leven in slaap valt. We zitten om dit leven heen, enige Hoge priesters, Mohammed en ik. René heeft zich op een rustbed neergelegd en sliep spoedig in. Wie hem daar ziet liggen denkt, dat hij in de normale slaap is. Wat deed Mohammed? Niets! Zijn invloed is het, die splitsing brengt tussen ziel en stof, geest en persoonlijkheid. Het gaat alles vanzelf, het leven van René is er gereed voor! Ik ben benieuwd, wat ik nu te horen krijg. Lichtelijk is zijn leven afgetast. Zonder enige omhaal is dit leven van de stoffelijke kluisters losgemaakt en kan de ziel gaan waarheen zij zélf wil, wat thans geschiedt op commando van een in de occulte wetten ervaren meester. Wij zeggen geen woord, een kwartier lang wachten wij op een teken, dat Mohammed wil zien voordat hij begint. Tot mij zegt hij:

„Ziet ge, Frederik, dat deze gevoeligheid ons met de ruimte kan verbinden? Aanstands zult gij de bewijzen ervoor ontvangen.”

In de kamer waarin wij zijn, ruik ik nu een heerlijke kruidengeur, wij zouden zeggen: wierook, maar deze kruiden hebben een eigen karakter. Ik krijg te horen, dat deze in de Tempels van Ra, Ré en Isis zijn gebruikt, en dat hij daarvan het maaksel kent. We zitten in de zijde, tussen het beeldhouwwerk en de kunst van een geestelijk vorst, zoals Hans, die toch een rijke omgeving bezit, nog niet heeft gezien. Maar dan prevelen de lippen en is het innerlijk leven van René gereed om ons de wetten van het innerlijke en universele leven te verklaren. Als Mohammed vraagt:

„Hoort u mij?” krijgt hij onmiddellijk ten antwoord. En nu horen we vragen stellen en antwoord geven.

„Is u zich bewust van mijn woord?”

„Ja.” komt er ...

„U ziet mij?”

„Ja.”

Mohammed stelt de vragen aanvankelijk in het Engels ..., maar even later gaat hij over in een taal die ik niet versta, waarschijnlijk tempeltaal. Na enige vragen hoor ik wat dit te betekenen heeft. Mohammed zegt:

„Frederik, dit is Rachi-Hadju in eigen persoon. Het oude Egypte is aanwezig, ik ga thans in zijn wereld om dit leven, het verleden bewust te maken. Tot straks, we willen in niets gestoord worden, vergeet dat niet!”

Nu beleven wij, de anderen met mij, dat twee mensen in slaap vallen en blijven slapen. Dit proces duurt twee en een half uur. Ik blijf wakker, begrijpend, dat hier enorme wetten worden beleefd. Hun uitstraling komt mij tegemoet en trekt mij in dat onbegrijpelijke beleven op. Plotseling hoor ik Mohammed tot me zeggen:

„Frederik, wij zijn thans tussen leven en dood. Wij zien in deze ruimte, en René is vrij van zijn stoffelijke stelsels. Wij zullen ons thans verplaatsen. Aanstands hoort ge mij opnieuw en kunt gij mij enkele vragen stellen.”

Weer gaat er een kwartier voorbij. Dan horen wij:

„Waar denkt ge, dat wij zijn?”

„Weet ik niet.”

„Wij zijn boven de aardoppervlakte gestegen. Wij zien de Aarde thans als een cirkel, zoals jullie de Maan zien. Ik ga de wetten voelen, waardoor wij dit wonder beleven, ook wij ontvangen thans de geestelijke inspiratie, die regelrecht vanuit de hogere bestaanswerelden hier tot ons komt. Nu, Frederik, ligt elke door God geschapen wet voor ons open. Gij zoudt daar nu reeds in staat zijn om vragen te stellen. Maar waar het ons om gaat is René's ontwaking voor dit innerlijke bewustzijn. Wat hij hier waarneemt, zal hij straks daar bezitten en wel voor het dagbewuste ik, opdat zijn leven verzekerd blijft voor iedere aanval op dit gebied. Voelt gij dit, dan begrijpt uw leven, dat wij hem

zullen openen.

Wilt gij enige bewijzen, Frederik, stel hem dan uw vragen.”

Ik vroeg onmiddellijk:

„Hoort gij mij, René?”

Mohammed zegt: „Noem zijn naam niet, Frederik, gij stoort het leven erdoor. Gij maakt het leven wakker en dat mag niet.”

„Ik heb het verkeerd gezegd ...,” stuur ik tot het leven van René: „Ik zal mijn vraag herhalen. Hoort gij mij thans? Hoort gij, dat ik tot uw leven spreek?”

En er komt: „Wat wilt gij weten?”

„Is er een dood?”

„Nee!”

„Er is dus eeuwigdurend leven.”

„Ja!”

„Weet u wie ik ben?”

„Dat weet ik!”

„Weet gij vanwaar wij komen?”

„Dat weet ik!”

„Zijt gij daar in staat om de God van al het leven te kennen?”

„Ik ken Hem!”

„Wilt gij, dat wij hier blijven?”

„Nee, wij keren terug.”

„Kent gij uw krankzinnigheidsverschijnselen ook?”

„Ik ken ze alle!”

„Zonder onderscheid?”

„Inderdaad!”

„Wat moet ik doen voor uw leven?”

„Niets, gij wacht af, ik zal u straks zeggen hoe te handelen.”

„Ook voor het terugkeren?”

„Voor alles, voor uw en mijn leven.”

„Kent gij de persoonlijkheden waarmee gij thans te maken hebt?”

„Bedoelt u Erica, Karel en Anna, Hans, Elsjé?”

„Juist, dus u bent u ook daar van die levens bewust?”

„Zeker, ben ik dat!”

„Dan zouden wij kunnen jubelen?”

„Hem danken voor al deze genaden!”

„Kunt gij mij iets zeggen over het Oude Testament?”

„Later!”

„Was Christus op Aarde?”

„Ja!”

„Dus Zijn leven en lijden zijn geen legenden, zoals sommige mensen beweren?”

„Néé, néé, néé!”

„Weet u, waarom de Apostelen in slaap vielen?”

„Ja!”

„Was u in vorige levens in Tempels?”

„Evenals gij, Anna en Elsjé! Ik zie nu waar ... Marja is!”

„Het is toch niet waar?”

„Geloof u mij niet? Schrijf iets op, ik zal het voor u lezen.”

Ik schreef: „Waar is zij dan?” En zijn lippen gaven het antwoord:

„Gij wenst te weten waar zij is? Ik zie haar, maar dat behoud ik voor me zelf. Wanneer het de tijd is, zult gij mijn liefde leren kennen. Geloof me in álles, hoe vreemd het ook voor uw leven moge zijn, of gij verscheurt voor u zelf dit contact. Ongeloof duld ik niet! Geloof u mij?”

„In alles!”

„Houd dit voor uw eigen leven vast. Sta niet toe, dat een ander bewustzijn tussen u en mij zich manifesteert of gij zult mij verliezen. Thans, mijn broeder, ben ik „ziel en geest”! Ik ben in ál de wetten van Hem! Dit is uw universiteit! Ook de mijne. Gij zult uw faculteit een persoonlijkheid schenken. Straks beginnen wij!”

„Dan wacht ik rustig af; ik ben tevreden.”

„Dank u!”

We zitten nog een tien minuten, doch dan ontwaken beide levens. Mohammed het eerst, dan volgt René. Er is niets aan hem te zien, maar als hij naar me kijkt, is m'n leven gloedvol verlicht, beukt m'n hart tot in m'n keel van geluk en blijdschap over al deze machtige gebeurtenissen, waarnaar héél deze mensheid zoekt. Ik val voor René neer en zou hem z'n voeten willen kussen. Doch dan zegt hij:

„Doe dat nooit meer, Frederik! Er zullen anderen zijn die dat moeten doen, maar gij niet, gij zijt voor mij geopend, gij staat naast, in en om mij heen als het gebouw waarin ik leef.”

We gaan slapen. De volgende veertien dagen worden gebruikt om het leven op verschillende wijzen open te maken voor het stoffelijke. Elke avond gaat René in slaap. Wanneer er drie weken voorbij zijn, is hij zover, dat hij op de dag vragen kan beantwoorden, maar volgens de wetten. Dan gaan wij op weg naar de hogepriesters, Erica's harem. Wat René daar ontvangt is wonderbaarlijk. Wij beleven diensten, zoals ze in het oude Egypte werden beleeft. Ik krijg de ingeving hem in slaap te maken zodra dat noodzakelijk is. Aan hem en aan mij wordt gewerkt. Maar René zal mij later deze wetten verklaren, want dat is thans niet mogelijk. De meesters hier aanvaarden zijn

meesterschap. René zit onder geestelijke adel, de haremdames van Erica zijn nu z'n leerlingen, zijn adepten, hoog en laag heeft heilig ontzag voor deze meester! René wordt ingewijd als hogepriester, het hoogste voor zijn leven en voor dat van mij, zoals voor elkeen, die met zijn ziel en geest in aanraking komt. De hogepriesters zullen hem dan vragen stellen en al die vragen zullen beantwoord moeten worden. Nu zal hij moeten bewijzen of hij boven al die groten uit gaat, of hij een nieuwe „Gevleugelde” is of niet! Daarvoor maken wij ons gereed. Doch dat doen wij door een rit te paard, door het opnemen van al deze natuurlijke pracht, door het woord te voeren met de priesters en de priesteressen, door één te zijn met het Oosten, en met het Westen tevens, want hij schrijft brieven naar Vader, Moeder en Anna. Door de hogepriester zal hij dan het symbool van zijn waardigheid ontvangen, de Lotus ...!

Veertien dagen zijn er inmiddels voorbijgegaan. In hém moet de wijsheid ontwaken, hij moet zeggen: ga de voorbereidingen maken, ik ben gereed. Op een morgen, als hij ontwaakt, zegt hij tegen mij:

„Frederik, ik ben er. Voel je mijn geluk?”

„Ik voel het, Renétje.”

„Zeg dat nog eens, Frederik!”

„Straks, als je klaar bent, als je de wetten voor leven en dood in je zak hebt, wil ik het desnoods duizenden malen herhalen.”

En dan zitten wij in een kring bijeen. Vijfenzeventig koppen tel ik, waarvan zevenenveertig mannen als priesters, de rest priesteressen. René ligt op een soort kruishout, gehuld in een prachtig gewaad, het geschenk van Mohammed, dat meer waarde voor hem bezit dan de één gulden en veertig cent, waarop Erica het schatte, toen zij door haar armoedig bewustzijn zijn eerste gewaad verkocht. Op de trouwdag van Elsje vroeg men hem waarom hij zijn gewaad niet aan deed. Het antwoord was:

„Als de tijd ervoor komt, eerder niet!”

En dit is het uur! Dit is de seconde! Toen ik hem zag en bloosde van geluk, zei hij:

„Nú is het uur gekomen, Frederik, om een dergelijk kleed te dragen. Staat het me?”

Daar ligt hij nu. Nóg is hij wakker, nóg kan zijn dagbewustzijn horen en zien, maar aanstonds vliegt dat bewustzijn de ruimte van God in om de vragen, die worden gesteld, te beantwoorden. Ik weet van Mohammed, dat men thans door Boeddha, door de allergrootsten heen naar het nieuwe leven denkt te gaan, teneinde vast te stellen, dat dit een kosmisch meester is. Hij moet in staat zijn, wil men hem hier aanvaarden, de wetten voor de Goddelijke Ruimte, voor mens, dier, bloem en plant te verklaren en te ontleden. Hij moet in staat zijn ook het Universum naar de mens te brengen; hij moet

allen een afdoend antwoord kunnen geven en daardoor bewijzen, dat hij een bewuste is. Ik denk: mijn God, waarheen voert het mij?

De toestand, waarin hij leeft, is zover, dat de krachten van Sjowhoeá en die van Mohammed tot éénheid komen. Er klinkt gewijde muziek. Heerlijke kruiden zijn ontstoken. Een zachtrood, met doorschijnend blauw, lichtgevend waas geeft aan deze ruimte een fantastisch masker. Heilig is het hier. De vrouwen liggen neergeknield naast de priesters. Ik in hun midden. Als de voorbereidingen voorbij zijn, de allereerste voetstappen voor een goede ontvangst zijn gezet, gaan René's ogen dicht. Wij nemen plaats op zachte kussens en volgen de krachten die in ons komen. Ik ben geen stoffelijk mens meer, ik zweef thans en leef tussen hemel en aarde, tussen leven en dood. Het duurt nog even, dan hoor ik een stem vragen:

„Waar bent u?”

Er komt direct: „Mijn ziel is uitgegaan, ik ben één met de wetten voor leven en dood.”

„Geloof u in de wedergeboorte?”

„Ik bén het!”

„Geloof u in het terugkeren van de ziel?”

„Ik bén het!”

„Ziet gij door duisternis en licht?”

„Ik zie daarin.”

„Waarheen wenst gij te gaan?”

„Waarheen u beveelt!”

„Zie dan of Hij met ons is!”

„Hij is met u!”

„Wilt gij terugkeren tot het begin van deze Schepping?”

„Ik bén erin!”

„Wat ziet gij?”

„Niets, ik leef in een duisternis die niet duister is!”

„Zuiver. Ga miljoenen jaren verder!”

„Ik zie de nevelen ontwaken!”

„Wat ziet gij daarna?”

„Een verlicht en verdicht Universum.”

„Zuiver, en wat geschiedt er daarna?”

„De splitsing van de Goddelijke Persoonlijkheid.”

„En daaruit ontstond?”

„Nieuw leven, het universum waarin wij zijn.”

„Is dat door u te volgen?”

„Geef mij duizend jaren stoffelijk leven en ik zal u de wetten verklaren.”

„Duidelijk, het is onmogelijk eraan te beginnen, gij geeft meesterlijke ant-

woorden, wij begrijpen u. Kent gij de wetten voor ziel en geest?"

„Ja, voor mens, dier en plant, bloem en water, voor ál de levensruimten van God.”

„Zoudt gij van uzelf kunnen zeggen, dat gij een „Alwetende” zijt in onze wereld?"

„Ik kán dat van mijzelf zeggen.”

„Omdat gij weet?"

„Dat ook die bezieling tot mij komt!"

„Kunt gij verdergaan?"

„Ga rustig verder, ik wacht.”

„Weet gij of wij uw hoogte kunnen bereiken?"

„Gij, zeer zeker, doch hierna!"

„Na dit leven.”

„Zo moet gij het zien.”

„Ziet gij de wetten van het universum?"

„Ik ben één met het Vader- en Moederschap hier.”

„Zeg mij, waren wij eerst plant, toen dier en eerst daarna mens?"

„Gij waart éerst mens, toen dier en daarna plant!"

„Dit is nieuw voor ons, weet gij dat?"

„Ik gá verder en dieper voor uw levens.”

„Is uw woord wet?"

„Já, te allen tijde, voor élke levensgraad, als ruimte, als licht, als leven, voor Vader- en Moederschap, wedergeboorte, nieuw leven, ziekte, gezondheid, krankzinnigheid ... ál de wetten ervoor, rechtvaardigheid ... Ik ben daarin een Alwetende!"

„Wij aanvaarden u! Hebt gij nog iets te zeggen?"

René voert hen thans tot duizenden wetten. Hij heeft het over verdichtingstijden in de ruimte, over het geboren worden van het kind in de moeder en zegt nog:

„Indien gij deze wonderen wilt beleven, volg dan de liefde! Waarom huwt gij niet? Hierdoor zou ik u kunnen verklaren, dat gij parasiteert! Schrikt u? Waarom moeten andere moeders baren en baren en gij geeft u niet? Trouw, sluit u aanéén, wees één in alles! Geeft u volkomen en geef aan het bestaan tussen leven en dood nieuw stoffelijk bezit. Ziet gij niet, weet gij niet, dat duizenden zielen wachten op een organisch lichaam? Hebben haar verschijnselen u niet getoond, dat zij zichzelf heeft vernietigd? Kent gij de graden van krankzinnigheid niet, waardoor wij vaststellen, dat deze zielen het stoffelijk weefsel vervormden? Wie moordt móét naar de Aarde terug, maar wie parasiteert stelt zichzelf buiten Gods schepping en mist de mogelijkheid om voort te gaan? Omdat God een Vader van liefde is krijgt gij een nieuw lichaam.

Wilt gij wedergeboren worden, zorg dan voor dit universele terugkeren. Voelt gij wat ik zie?”

Ik krijg hierdoor mijn vroeger gestelde vragen al beantwoord. Indien Ren je er straks dieper op ingaat, vallen deze maskers en worden de wetten verklaard. O, mijn God, wat ben ik gelukkig. De hogepriester gaat erop in en stelt zijn kosmische vragen. Onze jongen beantwoordt ze onfeilbaar, ze kunnen er geen speld tussen krijgen. Twee uur duurt dit vragen stellen. Ze vliegen van Boeddha naar Socrates, ook de heilige Ramakrishna wordt niet vergeten, leven en dood worden aangeraakt en afgetast en ook die maskers vallen. Hel en duivel vallen. God leren wij kennen zoals wij Hem nog niet kenden! Dan ontwaakt Ren , op eigen kracht. Wanneer hij bij bewustzijn komt, ontvangt hij de Lotus! Hij drukt het symbool vol geluk en liefde aan zijn hart en kust het. Zijn ogen zijn als lichtbollen, maar dan keert zijn wezen tot het eigen bestaan terug en verandert zijn ganse wezen. Nu is er feest. Wij worden verwend, priesteressen dragen lekkernijen binnen. We doen ons tegoed aan al dit lekkers en verwijderen ons. Als we all en zijn, zegt hij:

„Weet je, Frederik, waar ik was?”

„Wel, Ren ?”

„Thuis ...! Ik zag Moeder en Vader, Anna, Elsje en Hans. Ik zou je veel over hun levens kunnen vertellen, doch dat komt later. Ik ben gelukkig, ons leven gaat beginnen. Deze mensheid krijgt onze gaven en mijn bewustzijn te zien en te beleven als ’n Goddelijke Boodschap! Maar ik ben er nog niet. De meesters moeten mij eerst n  onder handen nemen.”

We slapen. En we slapen goed ook. Als we in de morgen ontwaken, nemen we allereerst een bad, eten en drinken iets, rijden paard. H el de dag is voor onszelf. Veertien dagen gaan voorbij. Dan voelt hij zich weer gereed voor de volgende zittingen. Beide grootmeesters dalen nu in zijn leven af. Nu wordt het onderbewustzijn wakker gemaakt. Waarvoor een ander duizend jaar nodig heeft om het te bereiken, doen zij in enkele uren, omdat hij de bewuste graad bezit. Dit is noodzakelijk voor hem, wil hij straks in die diepte schouwen en de wetten ervoor verklaren. Wij komen tot  enheid met dat leven, een graad van slaap, waarvan zij de wetten kennen. Ze zijn nu in staat om onder de grond in te slapen, doch die kunsten liggen ver van ons, daar dit de geestelijke ontwikkeling smooit. Deze weg, Frederik, volgden wij al in het oude Egypte. Hij is slechts aan enkelen bekend. Rachi-Hadju en Ren , die  en leven vertegenwoordigen, kennen deze wetten. De eerste is een geboren priester. In de Tempels van Ra, R  en Isis kreeg dit leven het eerste onderrecht. In dit leven verzet hij de Goddelijke bakens naar het Westen! Wij zijn dus een in alles! Geluk met hem, geluk voor ons allen; wij zullen zijn wetten opvolgen, hier komt verandering!

We zijn al drie maanden onderweg. Nog bevinden wij ons bij Hammed, de laatste fasen voor zijn ontwikkeling heeft hij zojuist ondergaan. In alles wordt hij aanvaard, in alles gaf hij het universele woord, een ander antwoord is er niet! Ik kan mijn geluk niet op.

Maar de dag van vertrek is vastgesteld. Wij reizen naar Italië, Boedapest, Wenen en Berlijn. Wij moeten er weken aanknopen, opdat René zich herstellen kan. De priesters willen, dat wij in Holland volkomen zeker van onszelf terugkeren. Ik heb dan tijd om onderweg aantekeningen te maken voor ons logboek en dat aan te vullen, wat ik reeds neerschreef.

Ik mocht wonderen beleven. Van René zelf moet ik de verklaringen ontvangen. Wat er tussen leven en dood geschiedde, weet ik niet. Ik heb die wetten niet kunnen volgen en heb er ook geen verstand van, doch ik hoop er veel door te leren, dankzij René!

In de verte zien wij onze geliefde vrienden kleiner en kleiner worden. Mohammed brengt ons naar het dichtstbijzijnde station, waar wij de Oriënt nemen om verder te gaan. Het afscheidnemen valt zwaar, maar die mensen weten er raad mee.

De jongen laaft zich aan al het mooie wat hij ziet. Een natuurlijke werking, Karel, heeft zich aan je zoon voltrokken, wat de groten mochten beleven en ontvangen, is nu geestelijke kunst! Wanneer we thuiskomen, zegt hij, moet ik mij geen zorgen maken, hij zal zich daarop instellen en ze zullen niets aan hem zien ... althans dit niet: hóren kunnen ze het wel.

In Boedapest beleven we de kunst, ook in Wenen. Die stad heeft zijn volle belangstelling, het machtige museum spreekt tot hem. „Wil je geloven”, zegt hij, „Frederik, dat de mensen soms naar producten staan te kijken, die ze in vorige levens hebben gemaakt? Wat gaan wij vooruit, hè? Rubens en Van Dyck, de machtige Italianen, mijn God”, zegt hij, „wat heeft deze mensheid niet gekregen. Waarvoor leven wij? Wij, Frederik, brengen bewustzijn! Mijn schilderijen, je zult dat zien, zijn bijzaak, Frederik, het gaat om het woord!”

We genieten van de opera's. Hij zinkt onder het spel van zang en liefde volkomen in zijn eigen wereld. Je voelt hem innerlijk genieten, de moeite waard om naast hem te zitten en hem in alles te volgen. Wat heeft dit leven je veel te schenken.

De volgende dag, als wij in de straten van Wenen naar al dat moois kijken, wipt hij een winkel binnen en koopt een paarden kruis met hanger. Ik weet niet waarvoor, maar dat hoor ik later nog wel. Ik wil hem niet alles vragen; wat hij mij schenkt, kan ik al bijna niet op.

Dan vertrekken wij naar Berlijn. We blijven er een week. Onze vrienden adoreren hem, het jonge leven openbaart zich, maar hij gaat nergens op in. Als je even hoort wat hij soms te zeggen heeft, sta je voor een professor in

de psychologie, zoals er nog nooit een geweest is, een wereldwonder! De rust van zijn leven straalt je tegemoet en dat voelen velen. Hij is nu bovendien een mooie jongen!

Na enige dagen zegt hij:

„Frederik, ik ben zo ver, wij gaan naar huis. Het Oosten is overwonnen. Het kostte heel veel kracht, maar ik ben er.”

De brieven zijn al onderweg, ze weten daar wanneer we komen. Aan de armen van Berlijn schenkt hij veel, het rolt eigenlijk uit z'n zakken. Ze hebben hem verwend, men vindt hem een geestelijk vorst, dáár in het gekke Oosten, waar de mensen zo opstaan voor geestelijk gewin, waar ze alles en alles voor inzetten. Je kunt erdoor ontroeren. Hij is als een kind en toch een oud man, doch dat zal zich aan Karel, Erica, Hans en Anna nu openbaren. Elsje krijgt steeds het mooiste van zijn leven. Ik weet nog niet waarom, maar het zal als alles wel goed zijn.

Ik loop gewoon te popelen van ongeduld. Hij merkt het, want wij kennen elkaar zo goed. Ik wandel als zijn geestelijke vader naast hem. Onze zielen zijn één, maar ik verlang naar het woord. Ik heb hem ontzettend veel te vragen. Machtige levenswijsheid is het! Ik denk: o, Satan, thans heb je een tegenstander! Het kermisachtige Westen zal door dit leven ontwaken. Je hebt lang genoeg de mensen voor Christus leeggezogen en naar de slachtbank geleid. Nu zullen zij gaan denken.

We horen het sein voor vertrek, de Mid-Europa zwoegt met ons huiswaarts. We liggen in onze slaapcoupé, ik denk aan alles wat ik mocht beleven en ontvangen. Het gaat goed, de maskers vallen af en de mens leert zich anders zien en zal het andere leven gaan waarderen. Aan de fluittoon stelt hij de vaart vast en komt tot eenheid met regen, wind en snelheid. En dat kan hij, omdat zijn leven ontwaakt is! Ik ben nog niet zo ver!

Ik sluit mijn ogen, want ik wil fris arriveren. Deze korte reis heeft eeuwen geduurd! Maar hoogstwaarschijnlijk de laatste. Ik ben nog altijd mens, ik zie niet op de dingen vooruit, maar kan veel aanvoelen en dat ontwikkelt zich vanzelf, zoals ook hij kan aanvaarden. En opnieuw kan ik zeggen ... Frederik, je lege briefjes krijgen 'n stempel, lever ze gerust in. Je zult heus niet weggestuurd worden. Wat voor geluk zie ik toch, noemenswaardige vreugde is het? Ik geloof het, omdat ik die zekerheid mocht leren kennen. Ik maak me van verre gereed voor het volgende tafereel, ik geloof, dat ik college ga nemen. Mijn prof ligt daar te slapen en is tegelijk wakker, want de ziel slaapt nóóit, er is altijd, eeuwigdurend, leven, werking, natuurlijke evolutie te zien, waar wij aan meedoen!

Frederik, je kunt mij thans vragen stellen

De ontvangst thuis was een openbaring voor René. Hans en Elsje waren er ook. De jongen kwam niet uitgepraat, maar verzweeg veel. Hij vertelde juist dat wat ze konden verwerken, de rest bleef veilig opgeborgen in zijn binnenkamers. In zijn hart, waar zoveel leeft waarvan zij geen verstand hebben, geen gevoel voor bezitten, en dat zij wellicht door één onbewust gezegde, reeds belachelijk zouden maken. Hij voorkomt dat en weet wat zijn geleerde vader verwerken kan; ook Erica krijgt niets meer dan haar ziel bevatten kan. Hij deelde zijn geschenken uit, maar het paarden kruis kreeg niemand te zien en ik repte er met geen woord over. Toen wij waren uitgepraat, zegt hij: Ik ga me nu op het portret van Elsje instellen. Hans, ik zal er iets moois van maken. Hans vond het prachtig, Elsje natuurlijk ook. Een merkwaardige wereld is het! Je gaat erdoor denken, als je zo temidden van je vrienden zit en een ondergrondse of bovennatuurlijke éénheid voelt van mensen, die hun lichtjes in hun ogen laten flikkeren en daardoor praten van hart tot hart, maar dat je even later moet aanvaarden, alsof er een knop om werd gedraaid en 'n nikkeltje het wonder verrichtte. Vooral, als de persoon waarom het gaat doet, alsof harten niets te betekenen hebben en je voelt, dat de rijkdom van 'n ander je niets kan zeggen, omdat je het nooit in eigen handen krijgt. Er is niemand onder ons die denkt, dat deze zielen bij elkaar horen, dat wil dan zeggen René en Elsje, zo is deze vriendschap, waarvan Hans de weldadigheid in zich en voor zijn wonder opneemt. Vanuit Erica komen er soms gevoelens, die je regelrecht kunt volgen en een stoffelijke naam zou kunnen geven, omdat die verlangens zo véélzeggend zijn! En weer even later zie je en heb je te aanvaarden, dat het niet zo is. Wat dan? Toch broeit er iets in ons midden als wij zo bij elkaar zijn. Je voelt het! Maar géén van ons weet het! Het is er en het is er niet! Ik geloof echter, dat er een lijf-aan-lijf-gesprek onder ons gaande is, dat twee zielen bezig zijn kransjes te vlechten, hand in hand gaan, zweven door de ruimte en het toch zelf nog niet weten. Maar, wéé u, als dit ontwaakt!

Erica weet nu, dat mijn harem een tempel is, waar de groten der Aarde hun steun komen zoeken. De mens, die gewogen en te licht bevonden is, zielen, die gebroken zijn, harten die werden gebroken door stoffelijke ellende, arm en rijk, alles zie je daar bijeen, als je de moeite wilt doen om je reis te maken. Wat 'n jammer, dat ieder dit niet genieten kan! Ik weet het en Erica weet het nu ook: miljoenen zielen hebben er geen uur voor over, ze zijn stoffelijk ingesteld en blijven het. Maar de klap was raak!

Toen René vertelde, hoe hij daar door mijn oude vrienden ontvangen werd, zag ik Hans en Karel versomberen. Elsje niet, die begon te leven en

straalde als de kroon van Boeddha, een Oosters licht was het, waarvan je het wazige blauw schemerend ziet opkomen als wij daar mochten aanschouwen. Ze zou nu zo kunnen dichten, doch door de omstandigheden houdt ook zij haar mondje dicht en vervaagt de spanning, maar de geboorte ervoor en ervan blijft. Het is 'n zaadje, dat door een ongekende werking in de universele bodem wordt gestopt en uitdijt, waartegen je niets kunt doen, niets aan kunt veranderen! Je zit er dan zélf bij en denkt, je voelt dat er krachten op je armzalige leven inwerken, want gedachten zijn tolvrij. Zo zijn er werelden opgetrokken, kwamen werelden tot stand, omdat je bij de allereerste gedachte een hemel onderging of 'n hel, het vagevuur is ook mogelijk, maar daar geloof ik niet aan. Omdat God een Vader van Liefde is, kán er geen eeuwigdurend branden zijn, want al die mensen gaan verder!

Elsje is 'n hemelse roos, die je zou willen stelen. Haar levensadem schenkt je verruiming, omdat haar ogen ruimte bezitten. Hoor haar spelen en hoor Erica, dag en nacht is het. En dan te weten, dat deze vrouw dit door eigen middelen kan. Ik geloof nu niet meer, dat zij van boerenafkomst is, dat kan Hans de kat wijsmaken. En het echte hoor je ook niet. Wij vinden dat prachtig, maar dit geestelijke talent vliegt door je aderen en brengt levenslust tot je, een wereld waar geen dood is. Toen ze heengingen viel er 'n vaas met bloemen om. Erica zegt: dat is geluk. Anna denkt er anders over en zei: ik zit met de rommel, waarom kun je niet uitkijken, je doet net of al die dingen er niet op aankomen. Toen wij er allemaal op gingen, kostte het vaasje vijfenveertig gulden zevenenveertig, omgezet in Hollandse munt, want Hans had het uit Duitsland meegebracht. Dat was in zijn vorige tijd – Hansi kleeft eraan vast. Ik dacht: kijk, het is net alsof men oude herinneringen wil smoren, wil uitwissen. Ik moet zeggen, dit is grondig. En wie deed het? Elsje sloeg haar prachtige bontjas om en hoor! Gekletter! Toeval? Ik weet het niet ..., maar het is jammer! Het lieve kind kreeg er een kleur van. Hans zei: daarvoor moet je nieuwe kopen. Karel dacht er ook zo over. Erica keek onthutst ..., ze wist het niet meer. Maar René was allang boven.

En thans leg ik die dingen allemaal vast. De eerste weken had ik handenvol werk. René studeert hard, hij heeft zeker twintig schetsen van Elsje gemaakt. Ik wacht af, totdat ik hem vragen mag stellen. Ik heb alles zo ingedeeld, dat ik een ruim overzicht krijg van wat vroeger plaatsvond en wij niet hebben begrepen. Hierdoor moeten thans de maskers vallen. Liggend onder de Piramide kreeg ik al op veel antwoord. Maar thans zijn antwoord, zijn bevel, ik neem nu aan, dat zijn woord wet is.

Toch liet hij mij vier maanden wachten. We zitten alweer in het voorjaar, heel de lange winter heb ik gewacht, eigenlijk smeekte ik om een woord, maar ik kreeg het niet. Het leven ging door, Karel en Hans hebben hun werk,

Elsje is vaak hier. Als ze even een mogelijkheid ziet, kun je haar bij Erica vinden en spelen ze zichzelf van alles voor. Het portret, dat René van Elsje heeft gemaakt, is prachtig geslaagd. Hij krijgt nu al bestellingen, oudere kunstenaars zijn jaloers op wat de jongen presteert. En toch, ik hoor het telkens, is zijn geschilder slechts bijzaak. Op 'n morgen zegt hij tegen me: „Straks ga ik schrijven, Frederik. Ik ga artikelen schrijven onder 'n pseudoniem, je zult ze goedvinden, dat weet ik vooruit.” Ik dacht: kijk eens aan, die weet precies wat hij wil. En toen kwam er:

„Op naam van Rachi-Hadju, Frederik. Noem nooit mijn naam, we zullen er plezier van hebben. Ik krijg ze hier wel.”

Ik dacht: dat gaat goed. Maar hij liet mij wachten. Toen we buiten waren verleden week, beloofde hij:

„Nú komt het spoedig, Frederik. Nog even geduld. Duurt het je te lang? Ik kan er zelf ook niets aan veranderen. Je moet het maar in stilte aan Rachi vragen.”

Ik doe dat niet, het zou een te vroege geboorte worden en van die kindertjes weet ik alles. Dat wordt grote ellende. Ik heb dan ook rustig afgewacht, m'n zaken voor dit contact geregeld. Wat ik nu krijg kan alleen door gestolen halfuurtjes plaatsvinden. Hij moet naar zijn nieuwe leermeester, een bekend schilder. Ik boemel wat rond, maar ik doe heel veel. Alles krijgt vanuit dit bewustzijn een extra boordje om. Gelijkwaardige krachten als verschijnselen gezien, kennen wij al. Zo schreef ik neer voor het logboek:

Wat hij van Elsjes portret maakte, zie ik nu voor me als waarachtige wetten, die door de mens worden beleefd en waardoor Erica haar ellende kreeg. Wat voor René levensaura is, de uitstraling van de ziel, die hij om haar hoofd neerlegde alsof de bovennatuurlijke wetten een kransje hadden gemaakt van vergeet-me-nietjes, madeliefjes, lelietjes-van-dalen, met het gele boterbloempje in het midden, symbool van eenvoud, nuchterheid, lieflijke verstandige blikken, die je zo langs de Hollandse velden en weiden kunt waarnemen, waarvan de koeien hun plezier hebben en die de melk witter en dikker, vetter en smakelijker maakt, is voor mij een hutspot van verschijnselen waarin ik me nu toch niet verlies, omdat ik zijn leven ga kennen, doch vooral, omdat de maskers vallen en verklaard kunnen worden. Ik weet wel, dat mijn vergelijking te ver gaat, toch zie je dit Hollandse landschap voor je, daar René in alles zichzelf blijft en je nu eerst een onzichtbaar verschijnsel stoffelijk kunt behandelen. Hans zei van het portret, dat het niets meer met verf te maken had, het was een ziel! Karel zei niets. Hij dacht er, geloof ik, het zijne van. Anna vond het een openbaring en ik niet minder. Toen ik hieraan dacht, stond ik meteen voor Erica en haar verschijnselen en kon ik beginnen. Ik ga René na, ik volg hem, zoals ik Mohammed volgde en krijg mijn gedachten

toegestuurd.

Bij Erica begonnen de eerste verschijnselen, toen René zich nog niet bewust was, dat hij vanwaar dan ook gekomen, in de moeder leefde. Ik stel nu de vraag:

Was hij in een wereld, die daarvoor geschikt is gemaakt door God? Dát kan niet anders! Straks hoef ik alléén nog zijn ja of nee te horen met de volgende verklaring en ik ben klaar. Nu ga ik terug naar mijn jeugd. Ik onderzocht mezelf! Toen ik mezelf onder de periscoop legde, zag ik leven, dat alleen door mij bezielde was. De ziel voor dit leven, zegt Mohammed, komt vanuit haar eigen wereld en maakt zich gereed voor de nieuwe geboorte. Dit kwam ook over de lippen van René toen men hem al die vragen stelde. De ziel was hij zelf! Maar als een persoonlijkheid! Door tal van levens, heeft de ziel zich deze persoonlijkheid eigen gemaakt. Door het vader- en moederschap! De ziel als persoonlijkheid is vader en moeder. God maakt hierin geen onderscheid! Uitgesloten is dit, onrechtvaardigheid is er niet! Wij als mannen lopen naast de schepping. Wij beleven niets! Wij hebben ons alléén maar te geven en dat is dienen. Hierdoor zorgen wij voor een nieuw lichaam als wij nog eens naar de aarde terug moeten. In dat opzicht hebben de theosofen gelijk! Maar dat hoor ik nog wel.

Bij Erica waren er verschijnselen die niemand begreep. Al haar dokters waren er glad naast. Ze hebben zich de haren uit hun hoofden getrokken, niets hielp, ze stonden machteloos en konden alleen ja en amen zeggen. Jammer? Ik zie nu, dat men dat niet zeggen kan. Ze zijn nog niet zo ver; dit is het bewustzijn van deze mensheid. Vroeger, duizenden eeuwen geleden, was dit bewustzijn nog oerwoudachtig, er waren geen steden, er was geen kunst, géén geleerdheid, niets van alles wat wij nu reeds bezitten en waar wij gelukkig door zijn. Ik stelde toen vast, dat de ziel bezig was zichzelf te openbaren. Doordat dit bewuste leven weer vanuit het vonkstadium aan een leven moest beginnen, treedt het verleden naar voren. En de moeder, die een is met de ziel van het kind, dat geen kind is voor de ruimte, je moet het alleen als geboorte zien, meer is er niet vast te stellen, neemt die gevoelens in zich op. Nu sta je voor miljoenen graden of soorten van bewustzijnswerelden, want elke ziel is anders. Elk mens is anders. Elke mens vertegenwoordigt een eigen wereld, een eigen karakter, dat de persoonlijkheid is. Goed en kwaad vind je daarin; het woordenboek zie je bij de mens terug. En dat zal ontwakken. Daarin bevinden zich ook de gekken. Moeders die gekken baren, kunnen vreemde verschijnselen beleven, maar die zijn dan niet vreemd meer. Wat is zwaarmoedigheid, zwakte? Als de persoonlijkheid sterk genoeg is om dit te beleven, is er niets. Maar Erica was nog niet zo ver. Ik begrijp nu ook, waarom moeders helderziend zijn.

Ze krijgen dit verhoogde gevoel door hun kinderen. Moeders die gekken baren en negen maandenlang één zijn met hun kinderen, behoeven niets te beleven, omdat de ziel zelf niets te schenken hééft. Die ziel is apathisch óf overheersend, zoals ik zelf in Hans z'n inrichting mocht zien en vaststellen. Dit zegt me nu, dat er zielen zijn, die de moeder met rust laten en er zijn er, die tot het dagbewustzijn doordringen. Nu kan de moeder iets van haar nieuwe leven voelen en ook dat zijn verschijnselen. Je kunt thans aan de verschijnselen vaststellen in welke richting ze je voeren. Een ziel als mens, waarvan de persoonlijkheid in een vorig leven, want dat is het, stukken en brokken heeft gemaakt, in dat leven is niets veranderd. Nu ontwaakt dat wilde, hartstochtelijke bewustzijn opnieuw, maar in de moeder, en vervormt thans het tere organische weefsel. De druk van dit bewustzijn vervormt de stof. Ik sla bladzijden om en zie thans, dat ik gelijk krijg; iets anders is er niet om dit te verklaren. Nu liggen leven en dood voor me open! Een dood legt het masker af bij het sterven? Een dood kun je eerst dan zien, wanneer het kind geboren wordt, want doodgaan is léven! De ziel als de persoonlijkheid komt in een wereld en zal daar de nieuwe geboorte afwachten. Mensen ..., wat een wetten stormen nu op mij af. Dit zijn duizenden brieven van Onze Lieve Heer! Ik zal ze straks rangschikken en verzorgen, doch dan is het een boek!

Hoerá ...! Leve de Dood ...! Leve het Leven ...! staat er in het logboek, ik heb ze beiden leren kennen. Nu sta ik voor een lachend gezicht, dat mij verzekert, dat ik gelijk heb. Een dood is er niet! Ik wist het al zolang, nu kán ik het aanvaarden! Wat doodgaan is, is in leven zijn. Of je gaat nu verder, óf je komt hier nog even terug om iets te doen. Waartoe? Ik moet niet te ver gaan. Ik moet trachten die kosmische druk tegen te houden, want anders lopen mij al die dingen omver. Ik ga dan in een universele sloot en dat moet niet. Ik moet mij eerst tot de verschijnselen van Erica bepalen en dan ga ik verder. Maar doordat ik nu weet dat er geen dood is, de ziel terugkeert naar hier en weer stoffelijk mens wordt, ben ik in staat veel te doen oplossen en zien wij Erica en René in een ander licht. Want dat is mijn bedoeling. Hierdoor krijg ik fundamenten en zie ik mijn universiteit geboren worden. De verfraaiing komt door René, hij zorgt voor de kleurtjes!

Dat Erica er was en er niet was, haar gesprekken kon horen, kwam, zei ik al, door René. Dat de wetenschap beweert dat de ziel (voor) het eerst op deze aarde leeft, is dus grote onzin! Vanzelfsprekend zien de geleerden nu alléén het leven. En dat leven roept hun het halt toe. Maar dit leven is een persoonlijkheid. Dat leven is zeker miljoenen malen man, en vrouw geweest. Hierdoor zijn er geen kinderen. Wat wij als het kind zien, is de bloemknop voor Moeder Natuur. Is de bloem óók, als je er 's winters voor staat, maar nu

zit diezelfde bloem in de boom, maakt deel uit van het bloed van een boom en komt, als de lente begint, vanzelf tot de nieuwe geboorte. Wat zijn wij mensen toch stakkerds. Je ziet nu, zeg ik tegen mezelf, hoe slecht er hier in het nuchtere Westen wordt gedacht.

Ook een boom, een bloem, een oerwoud; ik heb in het begin van onze weg gezegd – ik zei het voor Hans en mezelf –: straks ga ik naar de natuur, dan naar het dierenrijk en natuurlijk de mens, maar daarna klimmen we op tot het Universum. Hans dacht toen: die ziet ze vliegen! Nú moet hij mij nog eens zeggen, dat ik ze vliegen zie, ik geef hem dan door René en Rachi-Hadju een geestelijk-wetenschappelijk pak slaag, zoals hij er nog geen heeft gehad. Maar dat komt straks nog, als wij eerst maar beginnen. Ik roep er dan al de faculteiten bij en eerst dan beleven wij universele colleges! O, mijn goedheid, wat zie ik toch allemaal. Laat René gerust nog even wachten, ik ben zelf nog lang niet gereed.

Maar voel je het ook? Als je in de winter een struikje ziet, neem je eigen planten maar, dan lééft reeds de bloem in de tere stammetjes. Je ziet die bloem niet, maar zij is er toch! Dit is nu voor mens, dier en al het leven, dat baren en scheppen moet, precies hetzelfde! De bloem zit in de stof, dat is de ruimte voor 'n bloem. De ziel als mens bezit een universum. Maar voel je, Frederik, hoe dicht die werelden eigenlijk tóch weer bij elkaar leven? De ziel als mens komt vanuit haar ruimte in de stoffelijke wereld terug. Omdat een bloem die wereld niet bezit, die ruimte dus van de mens, houdt je de innerlijke én de stoffelijke wereld voor de natuurgeboorte in je hand, als je zo'n stukje hout van zo'n stam aftrekt. En voor ons mensen is dat alweer precies hetzelfde, omdat ook wij ziel en stof zijn. Alleen is er nu een gebeuren, dat enige jaren terug ook voor mij nog de Dood was, doch dat nu het „Eeuwigdurende” leven is geworden!

Nu ken je heel de natuur. Waar je leven ziet, daar zie je ziel en stof. Komt er nu een nieuwe geboorte, dan is dat voor de bloem of de plant het stoffelijke leven. Totdat die plant afsterft, die boom ook, geen appelen en peren meer geeft; fruit hoort er ook bij, dat is allemaal een geboorte, maar voor een soort zelfstandigheid, hierna gaat het innerlijk leven verder en heeft dan de stoffelijke wereld beleefd en volgens mij nu, overwonnen. Dat leven keert terug naar een hoger bestaan!

Wanneer ik straks René mijn vragen vóórleg, dan kan hij mij door slechts enkele woorden de eigenlijke wet verklaren en kan ik verdergaan. Ik begrijp nu, dat ik mijzelf voor hem aan het gereedmaken ben. Wij doen nu één werk, hij ontwaakt en ik ben bezig te ontwaken. En daarvoor krijg ik het weten. Dit kan inspiratie zijn en het wonderbaarlijke gebeuren, van gevoel tot gevoel één te zijn in alles. Nu 'n mens!

Maar nu zie of voel ik al de universele eenheid. Wanneer de aarde lente maakt, zomer schept – zij doet dat, omdat ze zich verplaatst – krijgen wij op de Aarde die ontwikkeling te beleven. Dat worden dus lente en zomer, winter en herfst. Kom je in het zuiden, waar de bron steeds schept en baart, Indië, Californië, Florida – ga zelf maar verder: de juist zuidelijke klimaten – daar bezit het natuurlijke leven meer mogelijkheid om te baren en te scheppen, daar sterft het niet, daar trekt het leven zich niet door een winter terug en is het te zien als de eeuwigdurende vreugd, het leven voor de ziel, dat altijd open, bewust is, als stof en als innerlijk leven. Daar bezit ook een boom meer vitaliteit, meer bezieling, zo'n sinaasappeltje bijvoorbeeld, krijgt enige malen de mogelijkheid om ons in het jaar te dienen, waar onze appelboom geen weet van heeft. Dat zie ik als zelfstandigheden, bronnen en graden voor dit natuurlijke bewustzijn, omdat de Aarde van plaats verandert en zichzelf uit die warmte verwijderen gaat, maar zeker door een universele wet ertoe gedreven wordt!

Dat zijn de polen, de klimaten, de landen, de volken, maar er is maar één wet nodig om dit alles op te lossen en dat is de wet voor het eigen leven, het is evolutie of het is sterven, het einde van een levensfase! Een dood is niet te zien, want dat weet ik. Zagen wij twee niet een ander leven? Toen Renétje begon te kruipen, toen hij nog in zijn wiegje lag, waren wij daar al in en wilde hij bloemen en appelen plukken voor Vader en Moeder. En heeft hij mij eventjes ingehaald? Dat is ook de wereld voor de natuur. Of wil je zeggen, dat de natuur geen ziel bezit? Ik ga nu die zelfstandigheid zien en voelen. Wij hebben als ziel het hoogste bewustzijn gekregen, dan volgt het dier en eerst hierna de natuur met al haar soorten levens. Is het niet eenvoudig? Dit wordt onze universiteit!

Kom ik bij René en Erica terug, ik zie dan, dat René, doordat hij als mens ging ontwaken, die werking naar Erica doorstuurde. Dit bewustzijn was overheersend. Ik wil straks, later, als het mogelijk is, juist daarin René sturen, zodat hij ons, de wetten ervan belevend, verklaren zal, opdat wij weten wat de ziel als mens tijdens die seconden van bevruchten ondergaat. Voel je deze enorme wetten aan? Ga je begrijpen, Frederik, wat dit zeggen wil? Voel je, hoever de wetenschap, de psycholoog, de psychiater, de parapsycholoog, hier nog vanaf staan? En ga nu eens even verder? Als een mens volwassen is en naar een geestelijke luistert? Die man zal God verklaren. Ruik je de wierook al van de hemel? Zag je die hond in de asemers snuffelen? Het dier zoekt naar 'n beentje. Wat zo'n geleerde doet is niet anders! Kluifjes worden ons voorgezet, nog nimmer zat er wat vlees aan om je tegoed te kunnen doen en je honger te stillen. Zo armoedig komt mij alles voor, als je gaat zien hoe God het voor ons mensen heeft gewild.

Wat Erica kreeg van René waren gevoelens, was geestelijke verwarming, waren levende organen, als aura aan haar geschonken. Als denken, als gevoel ... En zij werd erdoor bedrogen? Je moet het zien als 'n sterke wind. Erica bezat niet de middelen om die op te vangen. Zei ik al niet eerder, dat zij voer op het kompas van 'n ander, maar ze wist niet waarheen ze ging. Erica zat op een graf en vlocht bloemetjes voor 'n kransje? Hoogstwaarschijnlijk had zij dat gaarne gewild, maar die zekerheid moet zij zich nog eigen maken. Zij is dus moeder en zij is het niet! Ik geloof, dat ze zeer zeker nog viermaal achtereen moeder moet worden, eer zij voor dit moederschap volkomen gereed zal zijn! En weer sta ik voor honderdduizenden problemen, die nu geen maskers zijn, maar vragen die een antwoord eisen.

Immers, er zijn miljoenen moeders op deze Aarde. Al die moeders baren kinderen, doch waarvoor zij dat doen, weet er niet één! Gaat dat zomaar vanzelf? Geloof ik niet! Dat heeft geen andere betekenis? Geloof ik niet meer! Dat alles is door een bovennatuurlijke macht uitgebalanceerd? Dát geloof ik, ja! Maar God heeft er niets mee te maken en Hans hoeft er ook geen briefjes bij te doen als er een van hem vertrekt, dat is onbegonnen werk, het is armoede! Die zielen komen naar deze wereld voor miljoenen zaken. En die wereld dringt zich aan mij op en wil, dat ik me laat gaan. Zie je, ik kom er straks op terug, dadelijk al, wát ik in het begin onderging, toen mijn hand wilde gaan schrijven, kwam voort uit die wereld. De krachten ervoor waren geen mensen, spiritualistische mogelijkheden ervoor aanvaard ik nu ook niet, de weerstand bezat ik zelf, maar de wetten waren het die zich in mijzelf openbaarden! Dat wil dus zeggen, dat ik bezig was als zo'n wet te worden. Maar voel je, hoe dicht ál deze werelden bijeen liggen? En dat zich een spiritualist duizendmaal vergissen moet, voordat – nu komt het, waarvan wij nog niets weten – zo'n geest zich manifesteert en nu van zo'n stoffelijke hand gebruikmaakt om iets van zichzelf neer te schrijven. Wie dat bezit moet door duizenden werelden van zichzelf heen, voordat die bewustzijnsgraad als wereld en als mens, als astrale persoonlijkheid dus, besproken en beleefd kan worden, dat nu een eenheid is die bovennatuurlijk is en blijft! Daar heb ik heilig ontzag voor, omdat ik weet, hoe ontzaglijk moeilijk het is als je die duizenden wetten, door God voor ons ziele- en geestelijke leven geschapen, overwint! Want dát is het! Je komt er zomaar niet in, hiervoor heeft Mohammed leven na leven ingezet. Hij beweert er zeker duizendmaal door gestorven te zijn, zeker duizendmaal zijn bewustzijn erdoor verloren te hebben en in een krankzinnigengesticht opgesloten te zijn, waar hij dan als 'n onbewuste zijn stoffelijke einde afwachtte, om eerst hierna aan een nieuw leven te beginnen om die ontwaking te bemachtigen!

Miljoenen zielen, zei ik zo-even, worden gebaard. En toen keek ik in een

wereld, zo diep en machtig, dat ik me afvroeg, hoe kom ik hieronder vandaan? En ik geloof bovendien, als ik door dit kind geen studie had kunnen maken, dan zou ik direct het doodeenvoudigste willen doen. Ik weet zeker, dat ook ik mijn gezonde verstand zou verliezen, zo ontzaglijk is het wat ik voel en wat zich thans aan mijn leven opdringt.

De miljoenen kinderen, die dan geboren worden, hebben allen als ziel een eigen doel. Doodeenvoudig is dit. Nu komt het ene leven terug – laten wij het maar dicht bij de maatschappij zoeken – voor goed en kwaad. Dat leven heeft enorm veel kwaad gedaan en keert naar de Aarde terug om goed te maken. Dan staan we voor het vader- en moederschap. Oorzaak en gevolg krijgt nu betekenis. Duizenden oorzaken en gevolgen kun je al opnoemen waarvoor de ziel terug moet. Steek iemand dood, ik geloof nu, en wie zal me dit betwisten, hierdoor zal de ziel eens – wanneer doet er niet toe, gebeuren doet het – voor naar de Aarde terug(keren). En nu hoorde ik René daarginds zeggen, hij beantwoordde een vraag die Universeel werd gesteld: „ ... óm de ziel een nieuw lichaam te schenken!” Hier staan we al voor een wonderbaarlijk iets.

De ziel als mens die een mens doodt, moet aan dat leven een nieuw lichaam schenken. Dat is een Goddelijke wet! Je hebt je niet te vergrijpen aan een door God geschapen wet, daar blijf je vanaf. Of je dondert de tien geboden maar in je sloot. Maar daar komen wij toch niet vanaf. We staan dus voor de woorden van God en die van „Christus”: hebt elkaar lief! Ontneem zo’n mens het stoffelijke leven. Die mens had volgens de eigen wetten als ziel en als persoonlijkheid, nog jaren kunnen leven. Dat leven is niet volbracht, dit leven is bewust vernietigd. Dat leven, zouden we kunnen zeggen, ging te vroeg van deze wereld weg en we staan alweer voor problemen, andere maskers, want wie zegt ons nu, dat dit het einde zou zijn? Moeten wij mensen dus aanvaarden dat je door ’n moord je eigenlijke overgang moet en kunt zien? Zie je, dat wil er bij mij niet in en dat kán ook niet, omdat we voor de woorden en het Evangelie van Christus komen te staan. Heb lief en „dood” niet. Er had bij moeten staan: „Zo ge niet gedood zult worden”! En nu geloof ik wel dat, als je je eens aan een menselijk leven vergrijpt, je ook zelf voor die wetten komt te staan en moet aanvaarden, dat je ergens op deze wereld een mes of een kogeltje in het hart krijgt, zonder te weten waarom. Maar dan hoor je ook: „Waar heeft dat kind”, of „Waar heeft mijn man dat aan verdiend?” Waarom moest ik en waarom moesten zij hun geluk, hun liefde op die wijze, zo grof en zo bruut en zo hard, missen? Ook al is de ziel aan niets schuldig bevonden, hoeveel mensen worden erop deze wijze niet weggestuurd? Maar daar hebben wij het nog niet eens over!

Het gaat erom dat men van het leven moet afblijven. Als je een mens

doodt, zal je de ziel een ander lichaam schenken. En willen wij mannen dat door ons kasteeltje doen? Wat volgt hierdoor? Dat de ziel beide lichamen beleven moet! Wij als zielen, als menselijke verschijningsvormen, zijn man of moeder, hoewel deze beide eigenlijk een zijn en ook God Vader en Moeder is! Ziet ge, Frederik, dit is de „Goddelijke Rechtvaardigheid”! Je moet ervoor naar de Aarde terug, je zult er moeder voor worden! Of je nu door de kat of door de hond gebeten wordt, het blijft hetzelfde, jij keert naar deze wereld terug om moeder te worden en dat is de je opgelegde taak. Maar God bemoeit er zich niet mee. René zal die kosmische leerstellingen straks of later zelf moeten verantwoorden, zie ik ervan komen! Hij schrijft boeken en die verbinden óns met de „Universiteit”. Van wie? vanwaar? Dat moet hij uitmaken. Ik zeg je, dat het een andere Universiteit is dan wij hier op Aarde kennen.

Maar zag je dit masker vallen? De ziel heeft niet te moorden! Zij heeft het leven te beleven en deel van het leven uit te maken, zij heeft haar Goddelijke taak, maar van een ander leven blijft zij met haar handen af. Ga nu eens even over de Aarde heen. Je moet niet te ver gaan thans, want je zou stukken overslaan! Kijk in je eigen omgeving rond, daar liggen de wijsheden in de goot. Wat zag je? Ik zag dat al zo lang. Ik raapte Goddelijke geschenken uit al die goten op en stak ze in het zakje onder mijn menselijke hart. Want wat wil je zeggen, als je hoort, dat een jonge moeder haar tweeling, prachtige, kerngezonde meisjes, in ’n zak stopt en als jonge ziekelijke honden verzuipt? Wat wil zo’n menselijk zieltje beginnen? Je gelooft het niet? Kom, kom, lees je geen kranten? Ben je zo achterlijk? Hoeveel duizenden per jaar, zegt Karel, komen er bij ons met doorgestoken baarmoeders? Om daarin wat meer lucht te brengen? Om wat meer variatie? Bloemetjes te plukken, niet op de wei, maar in het moederlijke weefsel, juist dáár, waar de vrucht lééft en een nieuw Goddelijk leven beginnen moet? Heb je niet gehoord, dat verleden een wc verstopt was, waaruit men een lijkje ophaalde? Die kleine moeder bromt al. Zie je, onze maatschappij kan dat niet goedvinden, maar wat zullen de Goddelijke wetten ervan zeggen? God heeft er niets mee te maken! Hoe ik dat zo zeker weet? Door Renétje! Men stelde hem „Kosmische” vragen. Deze was erbij en werd door hem alsof het niets was, volgens de natuurlijke wetten, beantwoord. De hogepriester liet zich ontvallen: „Hoe is het mogelijk!” – Ik vertaal het in het Hollands, het kwam daarop neer. Hij viel er bijna door ondersteboven en geenszins voelde hij zich bedrogen, want Blavatsky, Boeddha, Rudolf Steiner, Socrates, Plato, de hoogste priesters uit het oude Egypte en nóg zo’n duizend van deze knapen, állen hebben met zekerheid vastgesteld, dat wij mensen als ziel door God alles hebben gekregen en dat wij afstemming op Zijn leven hebben. Dat is gebeurd toen God aan Zijn scheppingen begon.

Dus wat zullen de wetten er nu van zeggen? Dat zijn nu, hoorde ik ook alweer door Renétje, de wetten voor de geboorte, voor het vader- en moederschap, voor ziel, geest en stof! En die hebben wij mensen in eigen handen gekregen. Néé? „Goed”, zei men in het Oosten tegen een prinses: „leg u daar dan maar neer, want ik wil u even verkrachten! En u doet wat ik wil!” Ik neem steeds, dat merkt u zeker wel, altijd de machtigste dingen, ik grijp steeds naar die horens, waaraan het geestelijke goud zit, dat waarde heeft. Wat dacht u, dat die prinses deed? Ze liet die priester zomaar voor de wilde dieren gooien en in 'n klein kwartiertje was er van hem en zijn kasteeltje niets meer over dan wat bloederige massa. Kleefsels! Alleen omdat hij haar – dit onwaarachtige kind – voor het menselijke feit plaatste en wilde bewijzen, hoe machtig sterk zo'n menselijke wil is. Maar hij kwam aan een verkeerd adres, een verkeerd gevoelsleven, dat zich al bezoedeld voelde, en had het einde te aanvaarden. Maar wat dacht je van dit masker? Wat zal dit zieltje nog moeten beleven, die nu denkt heilig te zijn? Weet je wat heilig zijn is? Dat wist ik vroeger ook niet, nu weet ik het! Het wil zeggen, dat je als mens met alles in de ruimte in harmonie bent, één bent! Eenvoudig? Nu doe je je plicht. Ik weet wel – die gevoelens komen er thans op me af – in gedachten slinger je mij toe: „Wat doe je zelf! Wat heb je gedaan? Parasiteer je ook niet? Loop ook jij niet achter het leven aan?” Als ik je zeg, dat ik geen kinderen voor mezelf krijgen kan, geloof je het. Maar als ik zeg, dat ook ik mijn plicht heb gedaan, is het dan in orde? Karel en Hans vroegen mij eens, waar teer je eigenlijk op? Ik zei niets, want ik vond mijn innerlijk leven te kostbaar voor hen. Maar wellicht doe ik mijn eigen boekje nog open! Ik deed alles! Ik heb geen zorgen geschapen, ik nam deel aan de schepping!

Moord, zegt men in het Oosten en heeft René als Rachi-Hadju geopenbaard, dwingt de ziel naar de aarde terug te keren en een nieuw lichaam voor dat leven te scheppen. Met andere woorden: als je man bent moet je terug om „moeder” te worden! Lach je? Haal je je schouders op? Waar lach je eigenlijk om! Veronderstel, een minuut maar, voor jezelf, dat het zo is! Wat nu? Stel je voor hoe je nu denkt? Stel je die ommekeer eens voor onder je hart! En denk je eens in, dat je als sterke kerel een regiment soldaten commandeert en de dood in jaagt! Mooi, hè? Daarvoor krijg jij je medaille nog wel. Maar dacht je er op deze wijze af te komen? Dacht jij waarlijk, grote en toch kleine man, dat je je kon blijven verstoppen? Die struiken verdwijnen eens van de Aarde! En dan sta je naakt voor je doden! Ik weet al zolang, dat jij er niet alleen voor zult staan, maar dat al die domme, jonge kerels voor hun eigen ellende staan, want ook zij hadden er niet aan moeten beginnen!

Voel je, wat dit masker zeggen wil? Dat dit masker valt! En dat deze vaderlandse liefde voor de ruimte geen cent waard is. Of moeten wij onrechtvaar-

digheid betrachten, moeten wij, omdat we voor zo'n hoge piet staan, z'n goud en zilver in acht nemen? Ik kreeg eens grote ruzie met 'n liefdevolle moeder. Het is 'n prachtziel. Haar jongens hadden in de laatste oorlog (de Tweede Wereldoorlog) moeten vechten. Toen zei ze tegen me:

„Stel je veur – je hoort het al: „veur” – mijn zoon schoot er zo'n zeventig naar beneden. Die moffen hadden bij hem niets in te brengen. De jongen schreef me: „Moeder, moeder toch, wat ben ik beschermd. Uw gebeden hebben mij het leven gered. Ik dook van vierhonderd meter naar beneden, zat met m'n kop in de modder, maar direct naast me is 'n boer die mij uit de sloot haalt. Géén seconde had die man moeten wachten of ik was er geweest. En nu heb ik er alweer zo'n stuk of tien voor mijn rekening genomen.”

Ik stikte bijna van schrik. Want wat komt er:

„Heeft God mij niet prachtig verhoord?”

Ik werd er zo misselijk van, dat ik op staande voet heenging en haar verbouwereerd achter liet in haar eigen menselijke stank! In haar vervloekte egoïsme, dat smerige masker! Want hebben al die andere jongens geen moeders en geen God? Dit zijn gouden koeienhoorns. Ik zag deze als al de andere in de straatgoten van de steden liggen. Waar je maar kijkt, daar kun je je zakken ermee vol stoppen. Ik wil maar zeggen, is zó de goedheid van God? Nee, dit is kletspraat! Dit is afbraak! Het is onzin! Het is beroerdigheid op 'n ander leven schuiven. Het is van God 'n kermistent maken, veel en veel erger is het, zodat ik er bijna 'n beroerte van kreeg. Heeft God met de menselijke zaken te maken? Hebben wij leven en dood in handen gekregen? Já! Datzelfde gelukkige jongetje van haar zal er duizendmaal voor terug moeten komen om zijn eigen fouten op te ruimen, recht te zetten, wat door zijn ziel kromgeslagen werd. Of is dit iets anders dan wc's gedoe, moorden? Dit zijn de maskers! En die vallen af als bladeren in de herfst! Ze vallen, omdat ze moeten vallen! Ze vallen, omdat God ook zielen bezit, die er zichzelf voor openden om die „harde” tot de universele ontwaking te voeren. En dat is voor ons René!

Dag moedertje? Wat je mij voor volbewustzijn schonk, nam je eigen kroon van je hoofd. Je bent een goede moeder, een grote ziel, nu zag ik een pot met zwarte verf naast je staan waar je al die schoonheid door besmeurde, je 'n streekje gaf! Heb ik iets gezegd? Ik niet! Hij was het, maar als het masker valt, ben je het zélf!

Moord, zegt Mohammed, voert je naar de aarde terug! Moord is een karmische wet, verkeerde dingen kun je in het leven na de dood goedmaken. Maar moord?

God heeft met dit alles niets uit te staan. Dat doen de mensen zichzelf aan, maar hierdoor zijn er wantoestanden geboren. Nu vervormt de ziel het embryo. Omdat dit leven in disharmonie gekomen is, overheerst het. De na-

tuurlijke harmonie is verloren. Eigenliefde heeft niets te betekenen. Mensenliefde ook niet, als de persoonlijkheid als moeder denkt, dat er geen andere moeders meer op Aarde leven, is dat goed. Maar ik zei al, hebben al die jongens geen moeders? Daarom is het zo vervloekt om aan een oorlog te beginnen. En om dan nog te willen, dat je eigen kind beschermd, gezond en wel naar huis terugkomt, het andere leven stikken kan, is 'n armoede, waarvan je het masker direct voor je ziet en je met geen spierkracht doorheen komt! De ziel moet voor zichzelf uitmaken wat zij nu doet, ze valt als ze doodt, ze stijgt, als ze zichzelf overgeeft aan Moeder Natuur en haar wetten, dat God is in eigen Persoon!

En nu komt dat leven tot ons terug. Wild was het toen het heenging. Losgeslagen is het van het Goddelijke anker, als 'n wrak ontmoet je dit leven. Wat gebeurt er? Kijk nu maar naar ál je psychopaten! Die verwrongen maskers hebben in vorige levens stukken en brokken geschapen, achtergelaten en komen terug, om eerst zélf het harmonische te beleven, maar daarna begint het goedmaken wat eens misdreven werd. Al die maskers vielen af; toen René slechts een woord erover sprak, ikzelf was bijna zover, overzag ik dit ganse geheel. Wat 'n berg ellende is het. Nu voer Erica door 'n ander kompas, dat haar nieuwe werelden had kunnen tonen, maar haar kasteeltje en inborst waren er niet voor gereed. Het slot was, René trok haar uit het dagbewustzijn naar zich toe en was zij er en was zij er weer niet! Ze liep op straat en zat binnen! Natuurlijk, ze was wakker en sliep! Ze wandelde en zij wandelde niet, want ze kon urenlang in de Zon kijken zoals ook psychopaten kunnen doen en er geen hinder van ondervinden, ze hebben thans het dagbewuste gezicht voor tien of meer procent afgelegd! De sterkere ziel trekt of zuigt het dagbewustzijn in zich op. Deze moeders zijn er en zijn er niet meer, anderen krijgen er helderziendheid door en gaven, omdat nu de ziel die reine, maar geestelijke klaarte aan de moeder doorgeeft! Zie je ook dit masker vallen?

Is het dan niet waar, dat nu een dood tot je spreekt en die dood op sandaaltjes gaat? Had je er iets anders van willen maken? Nu lacht een dood je toe! Nu vlecht hij kransjes voor je hoofd. Zijn dit geen liefdedranken, als je weet, dat je elkaar achter de kist terugziet? Voel je nu niet, hoor je nu niet, dat hemel en aarde zich kussen? Voel je die kus op je lippen branden? Dit is de eeuwigdurende liefde!! Ik werd door die kus wakker! Deze kus smelt op je lippen en voor ziel en hart versterkt het gevoel ervan je geestelijke persoonlijkheid. Een dood is er niet, als je nu je liefde verliest, kijk je naar de ruimte of je lieverd al ontwaakt is, omdat je thans van daaruit je liefde kunt verwachten! Je gaat zelf op sandaaltjes! Wat wil dit zeggen?

Dat je als aards bewuste op klompen gaat, niet voor die bewuste liefde openstaat. Je liefde is zó hard, zó koud, zó nietszeggend, omdat je de univer-

sele diepte er nog niet van kent en je kus ook niet levendig is! Je trekt aan een leven, maar mist het universele contact! Dit ene leven is het niet, duizenden levens maken een leven uit. Als deze dood je toelacht, zie je de vergeet-me-nietjes, de lelietjes-van-dalen en de margrietjes uit een hemel vallen. Las je dat niet? Wat heb je toen gedacht? Die kerel is gek! Maar ik zei een hemel, niet de hemel, je eigen ruimtelijke afstemming is het, van waaruit je man of je vrouw, of je kindje, dat je vroeg verloor, door de kist verloor, door ziekte verloor, toelacht, toewenkt, liefde schenkt, zó schoon, zó heilig, waarvan je rilt en beeft en je moederlijke of vaderlijke hart tot schreiens toe bewogen is! Kletspraat? Onzin? Gek! Ik lust wel iets van die gekke liefde. Wij allen, zei ik, toen we begonnen, dankten God op onze blote knieën, toen wij achter de maskers mochten kijken; eerst nu kreeg ons leven diepte, bestaan, kregen wij universeel lief, want Karel sloeg geen bloemen meer kapot, die leerde het! Die leerde hoe te moeten handelen, hoe te moeten wandelen, hoe kijken, hoe machtig mooi alles in en van ons eigen leven is!

Thans lig je op een hei, hand in hand, je kijkt naar een blauwe hemel, stromende lieflijkheid zuig je in je op. Als je nu weet, dat zo'n menselijk kasteeltje goddelijke betekenis heeft, hoe stel je je nu open om de lippen ervan te kussen? Dacht je, dat je nu belazerd werd? Dacht je, dat je thans voor 'n duivel stond? Kransjes worden er gevlochten, omdat je eigen en waarachtige liefde hemel en aarde tot eenheid heeft gebracht. Nu zie je, dat je als mens kosmisch bent, de moeder van je kinderen haar taak met je verricht en dat je duizenden vaders en moeders hebt gekend, omdat dit leven tijdelijk is!

Je staat nu niet voor een kasteel, waarvan de deuren gesloten zijn, het is niet koud. Je bevriest niet, het is zomer en je wordt verwacht! Je gemaal is daar, zijden gewaden draag je, de sandaaltjes zeggen je tot welke graad van bewustzijn je behoort en (dit) is nu het diepe, maar wonderbaarlijke gesprek dat je voelt, je beleeft. Je gaat tezamen de ruimte in en beluistert nu de hemelse klanken voor je reine klaarte, dat de alwetendheid voor je leven is geworden!

Nu kan 'n gek je over wonderen vertellen. Nu kan 'n gek je met hemel en aarde verbinden en is de faculteit ervoor krankzinnig, ziek, de gek gooit nu met edelstenen, omdat hij weet, dat al die dingen daar geen waarde meer bezitten! Of zie je het toch nog anders? Dan wacht je nog even, wij gaan verder! Ook dat masker sneuvelt!

Maar hebben wij elkaar begrepen? René sloeg Erica's dagbewustzijn aan flarden. Had zij de kracht in zich gedragen, was er niets gebeurd óf zij had waarachtig een gek of apathisch kind gebaar. Dat wij nu wonderen beleven, is door het bewustzijn van René! Nu kan het geluk zijn, vroeger heette het, ik heb dit kind beïnvloed, waarvoor ik de deur uit moest. Thans zien

we, slakken met zout zijn het! Dingen die geen wetgevende waarde bezitten, kletspraat vanuit het menselijke ónbewuste gezien. Want de wetten spreken voor zichzelf!

Erica was hierdoor niet meer zichzelf, maar even later, toen die krachten haar overheersten, ten goede, was het „Inspiratie”. Tenminste dat vroegen wij ons af. Maar dat was het niet! Dit was meer gevoel bezitten. Dit was gevoel krijgen van ’n ander. Dat kan elkeen. Ik heb mij ook nog wijs laten maken, dat een toneelspeler door verdriet, het gemis van wat liefde een dramaturg werd. Zie je, Erica schiep erdoor. Ik had bijna gezworen, dat Franz Liszt er zélf was. Maar toen het bij het beestachtige af veranderde, zonken wij in het onbewuste terug en werd het beïnvloeding, thans echter van buitenaf, dat ik eerst veel later en weer in het oude Egypte begreep. Nu hadden we met duivelse geesten te maken, zij stond er door haar eigen gevoelswereld voor open!

Dat een psychopaat in de Zon kan kijken is bekend. Nu heeft de ziel als de persoonlijkheid het dagbewustzijn verlaten, afgelegd. Die Zon heeft nu niets meer te betekenen. Dat dagbewustzijn is het echter, dat reageert op de sterke uitstraling van de Zon. Dit is een en bevindt zich in harmonie met elkaar. Gaat de persoonlijkheid het normale uit, dan zinkt dat harmonische uit die ogen weg en verduistert dit het wit verlichte voor die ogen en is wit donker. Zwart kan ik niet zeggen, omdat er nog steeds licht aanwezig is. Mohammed zei eens tegen me:

„Ik heb een ziel vanuit die duisternis naar het dagbewuste licht teruggetrokken, alleen door haar de wetten voor het eigen leven te verklaren. Toen die vrouw wist, wat ze deed, loste die tegenwerkende kracht vanzelf op en keerde ze tot het normale leven terug.”

Toen moest zij niet meer proberen om in de Zon te kijken, de tranen liepen over haar wangen. Maar dat kan wel ’n psychopaat. Doordat Erica haar vol bewustzijn verloor, Van Stein, Hans, Karel, Van Hoogten, Volt, Ten Hove, ook nog ... verloor ze haar normale maatschappelijke bewustzijn waarin wij leven en was zij zichzelf ook niet meer. Maar dat kenden jullie nog niet? Jullie liepen je te pletter, omdat je niet aanvaarden kunt, dat de ziel reeds in de moeder haar vorig bewustzijn wakker maakt. Ze wordt ertoe gedwongen. Diezelfde weefsels van mij en mijn scheppende kracht, dat nietige boeltje, is tóch in staat de ziel te dwingen aan een nieuw leven te beginnen. De stoffelijke weefsels overheersen nu de ziel, de persoonlijkheid, straks is het de persoonlijkheid die de stof overheersend beïnvloedt en dwingt om die wetten te aanvaarden. Masker nummer zóveel gaat ondersteboven!

Erica was er en zij was er niet. De stuwning ervan voelde zij als brand, een vuur was het. Jazeker, bezielend vuur was het, dat zij door ’n prikkel dacht te kunnen stoppen, te kunnen verjagen. En dat lukte ook; toen ze haar men-

selijke eigen wil inzette, had die innerlijke brand niets meer te zeggen, doch nu kon Renétje inslapen! Een bewijs, dat wij mensen ónze sterke wil niet gebruiken! Maar of er een wil is? Die prinses weigerde om slecht te doen, haar kasteeltje te openen voor een leven, waarvan ze zich niet bewust was? Nu liggen eigen wil, liefde, persoonlijkheid, God, vader- en moederschap, karmische wetten en nog veel meer, aan je voeten en kun je zeggen: ik sta bovenop mezelf! Maar in mezelf leeft al die Goddelijkheid!

Ik ging dit alles nog even na om de ontstane fouten eruit te halen, want ik vond het voor vandaag genoeg. Morgen ga ik verder. Ik lees nu:

Als een bloem ontwaakt is dat als de ziel voor de mens! De bloem bezit een ruimte, de ruimte van dat struikje! De bloem bezit een ziel, natuurlijk, of zij bezat geen leven. Wat geen leven bezit in de ruimte en op aarde, lost op! De boom ook! Een grassprietje ook! Wat je ook ziet in de natuur, aan dat stoffelijke leven zie je de eigen ruimte, ook de eigen zelfstandigheid. Een bloem staat in de grond, kruipt omhoog uit de grond en dat is de ruimte voor dit leven. Maar een dier heeft meer ruimte! Kan lopen, kan blaffen, als je een hond ziet, heeft een eigen geluid en karakter. Ook die wereld is juist maar wij mensen bezitten het „Universum"! En dat wordt onmetelijk! Dat is Goddelijk! Ik begrijp het, het is dik in orde!

Als de menselijke ziel tot ons komt, hoe dat aantrekken geschiedt, horen wij straks van ons geestelijk wonderkind nog wel, is de ziel in de moeder en voltrekt er zich een proces, zoals al het leven van God ondergaat. Alleen met dat verschil, wij zijn mensen. Al de levende wezens bezitten ruimte, hebben een ziel, ook de natuur! Is dit niet wondervol? Ik ga nu elke dag verder! Ik zal René vragen om nog even te wachten, als ik klaar ben met mezelf kan hij de toren op de universiteit zetten en directeur gaan spelen. Ik geloof niet, dat hij halsoverkop de straat op vliegt om ergens op tijd te zijn. René berekent alles, hij doet, zie ik, geen stap meer onbewust. En zijn portier waagt het niet om in slaap te vallen! En bullen verlies je nu niet meer, machteloosheid is er niet, heel je ziel jubelt!

Thans zingt Moeder Natuur tot je en weet je, als je dit bewustzijn verliest, je in een andere wereld komt, die voor je ziel! Je innerlijk leven! En daarin waren wij. Ik voelde me kinderachtig worden? No! Kinderlijk, want Christus gaf ons het voorbeeld! Ook dit is 'n masker!

„Laat de kleinen tot Mij komen.”

Was ik niet gelijk een kind? Dat wil zeggen, leg alles van je dikdoenerige karakter af en je komt los van deze stoffelijke wereld. René was in die wereld ouder, omdat hij voor zijn vorig leven ontwaakte. Als je die gevoeligheid bezit, je leven wilt zoals God de wetten geschapen heeft, vrijlt je bewustzijn.

Ik ga even naar buiten, morgen ga ik verder.

Toen ik buitenkwam ontmoette ik onze jongen. Ik vroeg hem hoe zijn zaken floreerden en hij zei:

„Je hebt heel de dag aan mijn leven getrokken, Frederik. Je bouwde jezelf als het ware voor me op, ik zag je. Hier is de schets ervan.”

Het is 'n prachtige tekening, het talent openbaart zich vanzelf, het gevoel dringt tot het zieleleven door. En hij laat erop volgen:

„Frederik, je kunt thans vragen stellen. Ik ben zover.”

En nu moet ik hem vragen nog even geduld met mij te hebben, ik wil eerst gereed zijn met het verleden. Hij vliegt zijn moeder en Anna om de hals en is ontzettend lief voor ons allen. Hier zie je het voorbeeld voor de jeugd. Een nieuwe generatie openbaart zich. Wie met hem kennismaakt heeft een vriend en een broeder, daarachter leeft dan de meester. Ik ben van gedachten veranderd en ga tot Elsje en Hans. Het wonderlijke kind doet zelf open en Hans zit te luieren. Elsje wandelt hier rond in een oud gewaad, de rokken slepen over de grond, zwart fluweel staat haar goed. Ze heeft een prachtig lichaam, als een jonge vorstin schrijdt ze door haar kasteel. Ze is als Maria Stuart, denk ik bij mezelf, toen die haar hoofdje op het schavot moest leggen, alleen het kruis mankeert nog.

„Ahá, die Prof ..., hoe is het?”

„Zit, Frederik, blij dat je even komt. Wat doe je?”

„Ik ben met het logboek bezig.”

Elsje weet dat nog niet en ze vraagt:

„Wat is dat, vadertje?”

Ze noemt mij vadertje, net als Erica, als ze tot in mijn hart komt. Maar Hans zegt:

„Frederik houdt een logboek bij, lieverd. Hij beschrijft het één en ander van mensen waar hij mee te maken heeft. Pas maar op jezelf, of je staat er ook in. Is het niet zo, ouwe?”

„Wil jij Frederik ouwe noemen?” helpt Elsje me. „Je doet voor elkaar niet onder.”

Zie je, dat hoort Hans niet gaarne, maar zo is het. Elsje wil nu meer van het logboek weten. Ze vraagt:

„Vertel eens, vadertje? Mag ik het weten?”

„Wie kan jou nu iets weigeren, majesteit, Maria Stuart?”

„Hoe noem je haar, Frederik?” wil Hans weten.

„Heb jij dat drama nog nooit gezien, Hans? Dan wordt het tijd. Ik zeker wel tien keer. Elsje is als zij. Als je het stuk ziet, weet je, dat je 'n koningin hebt.”

Maar Elsje houdt niet op, ze wil iets weten van het logboek.

„Kom, vadertje, vertel eens? Of ik ga naar Erica.”

„Het logboek, lieverd, gaat een beschrijving geven van mensen, die 'n lange reis maken. We zijn al ettelijke jaren op weg en er is heel wat gebeurd. We hebben stormen beleefd, oerwouden zijn we doorgegaan, gevochten hebben we met de wilde dieren, we zijn onderweg zo'n beetje gek geworden ook nog, krankzinnigengestichten hebben we leren kennen en professors, die met hun zieken geen raad wisten. We hebben woestijnritten gemaakt, bezochten het oude Egypte, betraden Tempels en vorstelijke kasteeltjes, kortom, we beleefden narigheid en geluk. En dat is nu het logboek. Ook je geleerde man heeft er part en deel aan. Ga gerust naar Erica, zij kan je er een bende van vertellen. Ik ben niet zo bespraakt ...!”

Elsje laat er geen gras over groeien en vertrekt. Wij zitten alleen en nemen het er even van.

„Net iets voor Elsje, Frederik. Snap je nu zo'n kind? Zag je hoe ze eruit ziet? Dat maakt ze zélf! Ze kan krijgen wat ze wil, maar die prachtige gewaden die je ziet, maakt ze zelf en ze zegt, dat ze het niet heeft geleerd. Een kunstenaars in alles. Ik kan m'n geluk niet op, hoewel ik moet zeggen, ik ben bang voor de toekomst.”

„Wat zeg je? Ben je bang?”

„Moet je zo'n vorstin maar eens zien, Frederik. Ga je ergens met haar binnen, valt ze op. Aanbidders genoeg, als je het mij vraagt. Maar Elsje is geen Hansi. Ik vraag me elke dag af waar ik dit aan verdiend heb. Het is geluk dat je zelf niet in handen hebt, ook al is het je vrouw. Als ik zo naar haar kijk, krijg ik het gevoel, Frederik, alsof ze mij voor 'n tijdje is geleend. Jij vindt dat wellicht belachelijk, toch voel ik het zo. Het is té mooi om waar te zijn. Het gaat altijd zo met mij, als ik iets bezit waar ik met ziel en zaligheid aan gehecht ben, raak ik het weer kwijt ook. Maar wee hem, die een vinger naar dit leven uitsteekt, die is nog niet gelukkig.”

„En dan vermoord je zo iemand, natuurlijk.”

„Vermoorden, Frederik, ik hang die kerel zélf op. Je moet erom lachen, niet, maar zoiets moet je geen tweemaal beleven. Ik zou mezelf niet meer kennen. Ik krijg vreemde gedachten. Soms vlieg ik even huistoe, zomaar. Ik laat alles liggen, al zou ik 'n operatie beleven, ik geloof niet, je vindt het natuurlijk kinderachtig, dat ik mezelf kan beheersen, zo trekt dit wezen. En als ik hier ben, heb ik er spijt van. Wat moet ze denken? Gisteren zegt ze: „Je doet alsof je mij niet vertrouwt, Hans. Báh, dat is niet leuk. Waarom vertrouw je mij niet?” Zie je, Frederik, dan sta je te kijken en ben je 'n geslagen man. Ik weet wel, als dergelijke dingen moeten geschieden, hou je ze toch niet tegen. Maar het zou m'n leven kosten.”

„Waarom zet je die gedachten niet van je af, Hans?”

„Kon ik dit maar, ik doe alles, maar het lukt niet. Ik droom ervan, Frede-

rik, dat ze me haar ontnemen. Ik vlieg 's nachts als 'n bezetene uit m'n bed en zie dan spoken. Ik geloof, dat ik het erg te pakken heb. Het liefst zat ik met haar op 'n eiland. Ik wist dan, dat ze mij toebehoorde, doch dan vertrouw ik het nog niet. Ik zou dan geloof ik bang zijn, dat vroeg of laat zo'n zeemeerman uit het water zou komen om haar weg te slepen. Wel de moeite waard, Frederik, voor jou dan, om erover na te denken. Is het iets voor het logboek?"

„Maak niet zo'n onzin van heilige wetten, Hans.”

„Ik wilde dat ik het kon, mijn beste Frederik, maar het is 'n nachtmerrie van me. Zo zie je, het is nooit goed, je kunt nimmer eens gelukkig zijn, altijd is er iets. Ik kan mezelf 'n gelukkig man noemen. Ik heb alles! En toch, ik vertrouw mezelf niet meer. Ik zou Elsje in m'n brandkast willen stoppen. Ik weet niet waar het vandaan komt, Frederik, maar het gevoel is er. Ik zoek ernaar, maar ik weet niet waar ik dat middeltje vinden kan. Geloof me, als ik dat wist, draaide ik dit leven nu al de nek om, om voor mezelf rust en geluk te scheppen.”

„En dat zeg je zomaar.”

„Ik weet wel, Frederik, in mij leeft nog de moordenaar. Ik zou zo in staat zijn om 'n moord te doen. Ik ken mezelf. Ik ben jou niet! Ik ben voor vele zaken nog maar 'n stakkerd. Ik weet het maar al te goed. En nu komen er verschijnselen. Ik ga Erica thans begrijpen, en René. Já, je vindt het alweer gek, hè, maar het is eigenlijk begonnen, toen Renétje dit prachtige portret voor ons maakte. Ik zit urenlang naar dit wezen te kijken, maar dit wézen ken ik niet. Kijk zelf! Wat zie jij aan dit portret? Wat zegt het je, Frederik? Het is 'n wonder. Ik vind René 'n kei, eerlijk, ik weet hoe dat leven zichzelf overwonnen heeft. Ik zie het niet in die richting, God bewaar me! Maar als ik in dit portret kom, Frederik, ik de aura volg die vanuit dit zieleleven straalt, zegt het mij: dit houd je niet! Dit is te mooi voor je. Vroeg of laat ben je dit leven kwijt. En zo lig ik aan de voeten van dit kind neergeknield en doe net krankzinnig. Ze kan het bijna niet meer aan. Ik ben geloof ik te goed, maar wat doe je als je mijn leeftijd bezit? Stel je hier eens op in, Frederik. Een kind, dat een zuster en kameraad voor je is, goed is, lief is, je een liefde schenkt die je niet op kunt, vrouw is in de allerhoogste betekenis, een kunstenares in alles, (dat ze) een vorstin voor je leven kan zijn? Ik kan schreien als ik aan dit wezen denk. Ik wil vloermat spelen, alles wil ik doen, om die zekerheid te mogen bezitten; deze ziel is van jézelf voor dit leven. Ik heb er vijftigduizend gulden voor over, als ik die zekerheid bezat, Frederik, zo pijnlijk is dit gevoel en is mijn verlangen. Vreemd? Jij kent mij, geloof ik, nog niet, Frederik. Weet je wat 'n vrouw voor mij te betekenen heeft? Toen ik 'n jongen was, Frederik, en zo'n paar rokken waaiden langs me heen ... beefde ik al. Ik vond 'n vrouw zoiets heiligs, zo wonderbaarlijk en bovennatuurlijk, dat ik tegen mezelf zei:

als je ooit kiest, voor je besluit komt te staan, weet dan wat je doet, vlieg er niet in, want het kraakt je. Ik begrijp nog niet hoe ik over het beleefde met Hansi gekomen ben. Hierdoor, Frederik, was ik zo angstig om te huwen, duurde het zolang voordat ik een besluit kon nemen. Ik bezat angst, angst voor bedrog, voor leed, ellende, belazerd te worden door datgene, wat het liefste is voor dit leven. Mán, wat heb ik 'n pijnen moeten aanvaarden.”

„En nu je het bezit, maak je het op deze wijze weer kapot. Want dit gaat niet goed, Hans.”

„Weet ik maar al te goed. Ik schep verwijdering tussen ons. Maar ik zeg je toch, ik vecht ertegen, het helpt echter niet. Ik kom van deze gevoelens niet los. Hierin ben ik een psychopaat, Frederik. Het achtervolgt me waar ik ook ben, het staat voor me. Het liefste drukte ik haar morsdood in mijn armen, eerst dan krijg ik rust. Geloof je het?”

„Zo ernstig is het?”

„Zo ernstig, vraag je, het is 'n ziekte van me, voor me! Griezellig is het, angstig, ik heb zoiets nimmer gekend. Ik wilde al eerder met je praten. Toen je zo-even binnenkwam, dacht ik, gelukkig, nu komt er ontspanning, nú kan ik praten, ik weet al niet meer hoever ik ben. Maar wat denk je? Belachelijk?”

„Eén ding, Hans, wat jij wilt staat ingesteld op rust en vrede in huis?”

„Wat anders? Ik zeg toch, ik vlieg naar huis terug en moet dan bekennen, dat Elsje me aanstaart of het dondert in me. Ik doe haar pijn ... ik weet het, maar het zit in m'n bloed, in m'n hart leeft het al, ik slaap er niet door, ik ben overstuurd als je het weten wilt.”

Als ik Hans antwoord wil geven, staat René voor onze neus. „Wel, wel”, komt eruit Hans, „waar hebben wij dit aan te danken?”

„Moeder vraagt, of je bij ons komt eten.”

René kijkt Hans aan. Ogen zijn het, die hemel en aarde kennen, waarvan Hans het Universele nog niet ziet. Hans neemt de kunstenaar in zich op. Het zijn slechts enkele seconden, dat ze elkaar raken, peilen, bevoelen, dan zegt Hans:

„Een prachtidée, René, wij komen direct.”

René kijkt naar zijn eigen product. Ook dat duurt even. Hans volgt hem. Ik volg hem ook. Ik krijg bijna een beroerte, ik beef, ik ril weer, mijn hart bonkt in m'n keel. Doch de jongen, die als 'n kind is, redt me, als hij zegt:

„Ik geloof, Hans, dat je hemel en aarde danken kunt voor deze genade. Weet je, wij mensen begrijpen dergelijke geschenken niet. Als God je iets geeft ben je direct van streek, omdat je denkt, dat je het morgen weer moet missen.”

Hans z'n ogen rollen bijna uit de kassen. Z'n geleerde kop maakt een buiting ... voor hem zijn deze woorden het Golgothase gerecht! Hij weet niet

waar hij zich aan vastklampen moet, maar René zegt nog:

„Ben je niet bang, Hans, dit te zullen verliezen? Bijvoorbeeld door de dood? Ik voel je prikkels, ik voel je angst, Hans. Zo zijn jullie psychologen nu. Iets, wat je gaarne wilt behouden moet je vrijheid geven. Iets, wat je gaarne wilt bezitten en voor geen geld wilt missen, moet je afstand van kunnen doen, dat de natuurlijke tegenwerking is voor het leven. Eerst nú hou je het! Iets, dat je zelf aansteekt hoeft een ander niet voor je te doen! Als dát vlam vat, Hans, breekt het je hart en is er van blussen geen sprake meer. Dacht jij er anders over?”

Ik kijk naar René. Hans glimlacht, maar dit is het lachje van 'n geslagen hond. René zegt nog:

„Tot aanstonds dan, Frederik, kom je gauw? Dag Hans?”

De meester is weg. Hans zegt:

„Wat is er met die knaap gebeurd, Frederik? Vertel me, wat is er met René gebeurd?”

„Stil maar! Kalm blijven, wanneer mensen je de waarheid zeggen. Wat er met onze gek gebeurd is, vraag je? Dat zal je straks nog beleven. Ben je je weddenschap vergeten? Ik kan je wel zeggen, dat ik gewonnen heb, Hans. Je was je vijftigduizend al kwijt geweest, ik had je straatarm kunnen maken. Dit gekke leven is ontwaakt. Ik wilde, dat ik wist, wat hij daarin zag. Maar je ziet het, waar je over piekert krijg je zomaar thuisgebracht als 'n geschenk. Is dit waarheid? Jij zelf scheidt ellende. René ziet je Goddelijk geschenk, hij heeft er eerbied voor. Maar hij neemt alles van je leven in zich op. Hebben wij vroeger niet gepraat over beïnvloeding! Weten wij niet, dat er telepathie bestaat, die aangeboren is? Hebben je zieken je deze bewijzen niet geschonken? Wel, hier had je nu zo'n voorbeeld. René is hypergevoelig. Straks dagen wij je uit tot een eerlijk gevecht.”

„Wat wil je?”

„Wij dagen je uit tot een geestelijk-wetenschappelijk gevecht, Hans.”

„Je meent het niet.”

„Ik praat thans met heilige ernst. Ik stel het me zo voor. Het kan hier bij jou in huis geschieden. We halen er elke faculteit bij. Jij, collega's van je, de astronoom, de theoloog niet te vergeten, ál de geestelijke faculteiten komen hier bijeen en kunnen hun vragen stellen.”

„Ben je krankzinnig geworden?”

„Ik ben nét zo krankzinnig als toen, die dagen in je inrichting. Ik spreek in heilige ernst, Hans. En eerst dan kun je mij vragen wat er met René is gebeurd.”

„Je meent het niet, Frederik.”

„Zie je, zo zijn jullie, zegt René, maar zo ben je ook. Jullie krijgen nimmer

ondergrond in je denken. Wij zullen je waarschuwen, Hans. Kan nog een jaar duren, maar kómen doet het. En dan beleven wij bovennatuurlijke wetten, 'n kosmisch feest zal het zijn, doch praat er nog niet over. Ik moet eerst m'n dingen klaar hebben, ik zélf moet er gereed voor zijn. Maar wonderen zijn het! Je zult grote ogen opzetten, Hans. Ik zeg je, dit heeft nóg meer betekenis dan jouw Elsje. Méér nog dan honderduizend Elsjes bijeen."

„Wat wil je eigenlijk, Frederik?”

„Een gevecht op leven en dood voeren met je wetenschap. Ik ben nog steeds bouwende, Hans. Ik kan je zeggen, wij zijn er!”

„Dat meen je niet!”

„Wij zijn er, Hans! Ik ben er en René is er ook!”

„Ik geloof het niet, Frederik.”

„Zo, geloof jij het niet. Maar wat zegt je het gepraat van zo-even dan?”

„Ja ..., ik weet het niet.”

„Ik weet het wel, Hans. René kwam hier en zuigt alles in zich op. Hij wordt jezelf! Ik ken dat van hem. Ik heb mijn bewijzen allang gekregen! Karel en Erica zien het nog niet, omdat zijn leven bezig is om orde te scheppen. Maar ik zeg je, je zult grote wonderen beleven. Je zult iets beleven, waar je zo van ondersteboven bent, dat héél je leven kan veranderen. René is 'n meester.”

„Laat me niet lachen, Frederik, overdrijf nu niet.”

„Ik zweer het je, Hans, het is me heilige ernst.”

„Dat moeten Karel en Erica toch weten?”

„Als je dat doet, kom ik hier nooit meer terug.”

„Waarom mogen zij het niet weten?”

„Omdat zij zouden storen.”

„Dus het is 'n gunst voor me, dat ik het weet?”

„Jij bent de eerste die ik er iets van verteld heb. Zelfs ...!”

„Wat zelfs ...!”

„Niets ...!”

„Dat is onzin. Nu opbiechten, Frederik.”

„Later, Hans, later ...! Dan weet je alles.”

„Je hebt geheimen, Frederik?”

„Dat nu net niet, het houdt verband met ons gevecht.”

„Kom, we gaan. Ik beloof je, er met niemand over te spreken. Maar je moet niet vergeten, Frederik, ik ben kritisch.”

„Kun je zijn zoveel je wilt. Wij krijgen je wel. De bewijzen zal je ontvangen. Niets houdt dit tegen.”

„Hoe wil je dat doen, Frederik? Moet ik aanvaarden, dat René ons verpletteren wil?”

„Hij zal je al de krankzinnigenwetten verklaren, Hans. Ook die van het

universum. Eigenlijk voor alles, hij is alwetend!”

Hans lacht zich de stuipen. Dat wist ik, maar ik speel het thans uit, hij kan zich dan voorbereiden. Maar ik doe dit om andere zaken ook. Hij kan zich hier nu op instellen. Elsje zal dan op de achtergrond geraken. Helpen doet het, ik deed het, zei het hem, om hem te helpen.

„Jij lacht weer, Hans, maar nu waarschuw ik je. Lach niet te hard. Lach niet om dingen waarvan je niets begrijpt. Jij kent ons niet meer. Je leven stond stil, het mijne is ontwaakt!”

„Meen je het, Frederik?”

„Zowaar er 'n God van Liefde is.”

„Maar dat weet je niet ..., dat is voor jou ook 'n groot raadsel.”

„Zover zijn we thans, Hans. Ook dat mochten we door onze gek leren kennen.”

„Bestaat niet.”

„En dat is jouw ongeluk nog. Jij kunt nooit iets aanvaarden. Nimmer kun je met je hart en ziel eens stukken overslaan. Dat is heel goed, maar soms moet het. Ik zeg je nogmaals ... wij dagen je straks uit tot dit gevecht. Feest zal het zijn. Erica en Karel, wij allen, Hans, beleven wonderen. Aanvaard het!”

„Is het dan niet beter, dat je ook Erica en Karel waarschuwt?”

„Ik zal erover nadenken. Ik zal er met René over praten. Ik geloof echter, dat het beter is, dat wij nog even wachten. Als het nog 'n jaar duurt wordt het 'n druk voor hem. En dat moet niet. Nee, ik weet het al, je wacht. Ik heb je deze aardigheid gegeven, maar thans wachten. Denk erover na, Hans. Vertrouw me nu, ik ga géén aardigheidjes meer uithalen, het leven is me te ernstig. Ik weet wat ik doe en wat we kunnen.”

„Máár hoe is dat ineens gekomen?”

„Ineens?” vraag je? Toen Erica haar eerste verschijnselen onderging, Hans, René nog ín haar leefde, is het al begonnen.”

„Dus toch?”

„Geen gek meer, Hans, maar een geestelijk wonderkind ...!”

„Ik weet het niet ..., en dat kun je mij ook niet kwalijk nemen. Maar ik zal afwachten.”

„Denk erover na, Hans. Stel je zo'n toestand eens voor. Wij allen om hem heen, jullie stellen vragen.”

„En je kunt hem vragen stellen?”

„Je krijgt thans op al je vragen antwoord, Hans!”

„Bestaat niet ..., Frederik.”

„Bestáát, Hans! Denk erover na en laat die andere onzin van je lopen. Je krijgt dan weer een rustig leven. Jij als geleerde kunt het! Of je wordt als

Franciscanus. En dat zou afschuwelijk zijn. Maar je bent er het type voor.”

„Zo, dacht je dat? Ik pleeg liever zelfmoord.”

„Moet je toch niet doen, Hans, ook die wetten zal ónze Renétje je verklaren.”

„Je meent het niet, Frederik.”

„Krijg dan voor vandaag maar de „droedels”! Is het nu goed?”

We treden binnen. Elsje speelt, Erica zingt. Karel is er ook. We zetten ons neer en luisteren. René is er niet. Anna is achter. We genieten nu. Karel ook, we hoeven straks niet meer naar een schouwburg toe. Mooi is het! Het streeft je. Erica heeft een mooie stem, raakt de alt, maar ligt er juist tussenin. Een sterke sopraan dus. Ik denk nu aan de Liebestraum van Franz. Ook toen was het geweldig, nu is alles anders.

En dan volg ik Hans. Ik stel vast, dat hij zichzelf al niet meer is. Een idee-fixe achtervolgt hem! Ik moet er niet aan denken. Karel en Erica zien hem als doodgewoon? Niemand ziet het? Alleen wij, René en ik weten het? De vrouwen zijn fertig ... we klappen. Dan komt er 'n likkertje voor het eten en 'n gesprek over kunst. Elsje zit daar als 'n vorstin. Erica zegt:

„Moet je m'n zuster eens zien, Frederik? Precies Maria Stuart.”

„Wat heb ik je gezegd, Hans? Hier zijn de bewijzen.”

Elsje kan ertegen. Het kind neemt het op alsof het haar niet aangaat. Wij genieten van haar persoonlijkheid. Even later zitten we met ons allen aan tafel. René is stil. Hij denkt. Hans kookt vanbinnen, hij kan het niet voor zich houden, voel ik. Ik stuur mijn gedachten tot René, die rechts van mij aan de overkant van de tafel zit. We kijken elkaar door 'n flits in de ogen. Ik geloof, dat ik raak schiet. De roos klapwiekt al en het leven ervoor zegt:

„Waarom draag je deze gewaden, Elsje?”

Stomverbaasd is Hans. Ik weet waarom René deze vraag stelt. Iets, dat fel beleefd wordt, zei me Mohammed, let maar op, je zult dat met hem meermalen beleven, zuigt hij en zuigen wij zomaar in ons op. Dat kunnen andere mensen ook, maar die zijn gesplitst en nu komen er slechts enkele gedachtenstromen tot je leven. Ze waaien als het ware door je ziel, nu kan de persoonlijkheid ze niet scherp voelen, opvangen. Maar wanneer er gevoelens zijn, die scherp ingesteld staan op 'n leven, nemen wij die over en negenenegentig van de honderd, Frederik, volgt het gesprek erover. Nu René deze vraag stelt, voel ik het einde al. Vanavond hebben wij het over dit huwelijk. En Elsje als 'n koningin zal eraan meedoen of zij zal erdoor zwijgen. Als dit maar niet verkeerd gaat, want Hans is zichtbaar overstuurd.

Elsje kijkt René in z'n ogen. Wij allen zijn volkomen uitgeschakeld. Wij hebben nu geen betekenis meer. Hans zit erbij als een grootvader. Hij slurpt zijn soep op. Karel kijkt naar zijn grote jongen, maar Erica moet het ant-

woord geven.

„Ook wat ..., om zich te kleden, natuurlijk, niet Elsje?”

’n Slecht antwoord is het. Raakt geen kern. René zwijgt al, toch komt er nog:

„Doe je dat om jezelf? Ik bedoel, krijg je die verlangens zomaar in je? Ik vraag het uit schildersoogpunt, uit die wereld, want ik vind het ’n prachtjurk. Echt iets om er een groot portret van te maken. Mag ik?”

Hans kijkt. Mag ik? Waarom ook niet. Gun kunstenaars een oogje. Hij zegt:

„Als je er iets bijzonders van kunt maken, René? Je bent wel jong, maar talent is er. Ik zou me vereerd voelen. Doe je het, lieverd?”

Natuurlijk, wanneer wenst de meester te beginnen?

„Pas als het portret van mij af is ...,” volgt er van Erica.

„Ook jij nog?” ... zegt Karel. „En dan ik zélf, zoonlief, nu je vader nog.”

„Als je zo’n mooie jurk aantrekt, Moeder, ga ik morgen beginnen. Natuurlijk, ik ben er nog niet. Maar zijn dit even modellen? Mag ik, Hans?”

„Natuurlijk mag je, ga je gang. Ik krijg op deze manier heel mijn huis vol. Ik vind het best.”

Maar dat is ’n leugen, weet ik. Hans schrok al. René weet het. Hier spelen zich krachten uit die wij nog niet kennen. Het kan mogelijk zijn, dat ik de dingen té zwaar zie, maar het klopt onder mijn hart. Elsje met René verbinden is gevaarlijk. Ik geloof, wat hij mij heeft gezegd, hij moet niets anders. Hij wil niets anders. Máár! Ik geloof, dat wij in wetten leven waaraan wij allen niets kunnen veranderen. Er is een kracht die ons tot dingen dwingt. Hans is bang zijn geluk te verliezen, wij helpen er wellicht aan mee om het te doen plaatsvinden. Of, anders gezegd en bedacht, deze dingen zijn onfeilbaar. Deze wetten komen op je af. Deze levens worden je of zijn al, voordat je aan dit leven begon, op je weg gestuurd. Toeval? Ik geloof het niet. Ik vind Hans kinderachtig! Wat is er eigenlijk bij, als ’n jong kunstenaar een portret wil maken? Niets! Karel vind het ook goed, hij eet lekker, drinkt z’n wijntje, rookt z’n sigaartje, er is niets aan de hand.

We hebben het over het portret. René zet Elsje op haar troon. „Waarachtig”, zegt Hans, „nu zie ik het ook. Mary Stuart is het. Maak jij maar ’n portret en hang het bij mij aan de muur, René, maak jij ons maar gelukkig.” René maakt een schets van Elsje. Het is wonderlijk raak. Wat ’n talent bezit dit leven. Moet je zien hoe het lijkt. Hans moet toegeven dat dit kunst is. Zo jong nog. Hij vraagt het René. Die wordt spoedig tweeëntwintig. Oude kunstenaars mogen hem niet, maar dat is te verklaren. Dit kind krijgt alles om niets. De gaven worden hier in ’n jongenshart gelegd. Elsje zit daar alsof ze zo van haar troon zal stappen, maar een kroon is er niet. In dit fluweel is ze oer-

woud. Dit is geen masker meer, je kijkt er doorheen. Erica doet verwonderd. Ze kijkt zich de ogen uit, ze denkt. Ik weet wát ze denkt. Ik weet wát ze voelt, en ik weet ook, dat ze zichzelf gemeen vindt! Maar wat doe je, als moeder? Ook alweer olie op dit onzichtbare vuur. Wat zal dat straks branden. Olie op 'n onzichtbaar vuur waar deze gedachten en verlangens bij horen. Het klopt als 'n bus, maar dat kost slachtoffers. Foei, báh, zeg ik ... ik erger me zo hevig dat de woorden over mijn lippen rollen. Allen kijken. Alleén René niet, die gaat verder. „Wat is foei en báh?” vraagt Erica.

Ik zeg, de kunst van al die smekkerds. Dit lijkt tenminste. Je ziet, wat je zoon op zijn reis heeft geleerd. Ik moet zeggen, de moeite waard. René is al een uur bezig en werkt waar wij bij zitten. Plotseling houdt hij op en rent naar boven.

Even later is hij terug en zegt tegen Erica:

„Vooruit, Moeder, ga zitten. Ik wil je schilderen. Eerst 'n schetsje.”

Erica neemt plaats. Het duurt niet lang, een half uur maar, dan is de schematische ondergrond al klaar. Dat gaat hij op doek uitwerken. Hij weg. Wij hebben het nu over kunst, over de mooie gewaden van Elsje, over René. Karel zegt:

„Had je dit kunnen dromen, Hans? Had je dit verwacht? Mijn zoon. Ik geloof het nog niet, maar je zit er bovenop. Je kunt er niet aan ontkomen. Dat wordt een knaap, ik geloof het nu. Arme Frederik, hoe hebben wij je geslagen. Of geeft de prof hem die eer nog niet! Ik wél, Hans! Frederik krijgt in alles gelijk. Ik leer van mijn zoon. Je gelooft het niet? Ik ga hem nu zien. Ik geloof dat ik ervoor geboren ben. Frederik denkt wel van niet, maar ik zie iets in mezelf veranderen. Já, Elsje, dat had je allemaal mee moeten maken. Ik ben de stoker. Ik stook het gevaarte. Hans is 'n verstekeling ... is het niet, Frederik? Maar jij bent onze gast, Elsje. Ga je met ons mee? We zitten dicht bij de kust van Florida. Is het niet, Frederik? Daar blijven we een tijdje om uit te rusten. En René kan dan wat Oosterse schilderijen maken, ik bedoel zuidelijke. Kokosbomen en Stille Zuidzeeën. Waar zijn de stukken van je reis, Frederik?”

René komt juist als Karel het vraagt. Hij laat Hans en Elsje zijn nieuwe dingen zien. De Piramide, Luxor, ruïnes, woestijnen, de Sfinx, de Nijl, Wenen, een straatje in Berlijn, een stukje Boedapest. En dit is? Wat is het? Wie weet het? Een symboliek! Boven het oude Egypte, in het nachtelijk duister, een gedaante in de ruimte. De Godin van Isis, zegt René, ze waakt over jullie levens. De map gaat dicht, hij wenst ons goedenacht. Hij smeert 'm. Ik geloof, dat Hans denkt: goed zo. Het stelt hem gerust. Hij kan zijn gedachten niet tegenhouden, ik voel hem. Van René's kant voelt hij geen angst, ook al is het bij het schilderen van zijn Elsje tot hem gekomen. Je kunt dat aan alles

zien, René reageert alléén op kunst. Het is 'n prachtavond geworden, gode zij gedankt, heb ik het verkeerd gevoeld, we hebben het weinig over dit huwelijk gehad. Maar de stralingen, die ik voelde zijn dan ook gebroken. Die ondergrondse gedachten hebben een eigen weg gezocht. Ik hoop niet dat ze terugkeren. Ik voelde dat denken. Ik zag dat denken. Ik ging erop in. En ik gaf mij er volkomen aan over. Het is vreemd, nu is het weg en Hans is anders! Er is een ijsje gebroken. Geruststelling kwam ervoor in de plaats. Wonderlijke gevoelens zijn het, als ze niet zo doordringend waren. Mensen gaan erdoor kapot en mensen zijn erdoor gelukkig. Wat is het? Waarom zijn wij bij elkaar gebracht? Hans en Elsje vertrekken, wij komen de volgende week daar. Hans is opgewekt en verzorgt z'n koningin.

„Die Hans!”, ontvalt Karel. „Hij zit op Elsje als 'n kloek op eieren. Snap je zo'n kerel, Frederik?”

„Ik snap 'm, Karel. Hij krijgt er nog stuipen door.”

„Wil ik je eens wat zeggen? Hans ziet ze vliegen. Dacht je, dat ik gek ben? Is dit normaal? Ik geloof vast dat ik raak ben, ik kan me niet vergissen, het ligt er dik bovenop.”

„Wat ligt erbovenop, Karel?” wil Erica weten.

„Dat Hans verkindst door z'n schat. Belachelijk is het. Wie moet hem dit leven ontnemen? Elsje is geen Hansi. Zie je dan niet, dat Hans des duivels is? Of heb je je ogen in je zak. Maar dat geloof ik niet. Eén ding, ga er niet op in, Erica, of het wordt narigheid. Dit is niet normaal meer. Heb ik gelijk, Frederik?”

„En of. Zostraks, toen ik bij hem was, begon hij er zélf over. Angst is het om Elsje te verliezen. En dat op deze leeftijd is gevaarlijk. Dat worden Sfinxen, als je het mij vraagt. Hij rent van het kastje naar de muur. Op de gekste uren zie je hem thuis. Hij zegt zelf, ik loop er dag en nacht mee rond. Het jaagt hem huistoe. Elsje vindt het natuurlijk verschrikkelijk. Maar René gaf hem een pak slaag.”

„Wat zei de jongen, Frederik?”

Ik vertel Erica wat René hem zei. „Zo'n jongen toch, Karel, voelt hij even scherp wat er in 'n mens om gaat! Wist jij dat, Karel?”

„Ik niet, maar ik geloof, dat ik er iets van begrijp. We moeten dat geschilder tegengaan, geloof ik. Je kunt het nooit weten.”

„Moet je niet doen, Karel, René geeft niet om Elsje.”

„Wat zeg je, Frederik? René geeft niet om Elsje? Wil jij de zaak verdoezelen?”

„Dat niet, maar hij zegt het.”

„Verdomd gevaarlijk, ik zou ook bang zijn als ik zo'n kind had en er liep te veel jeugd over de vloer! Maar já, wat wil je? Wil je soms op 'n eilandje gaan

leven?”

„Woordelijk Hans z'n gedachten, Karel. Hij zou dat willen. Maar dan is er nog angst voor 'n zeemeerman!”

„Die is goed, die is waarlijk goed, zo'n mop heb ik in lang niet gehoord. Die Hans toch. Wat 'n onzin haalt zo'n prof zich in z'n hoofd. Ik kan er niet om huilen, ik zou me dood willen lachen. Jaloers?”

„Als ik nog niet heb gezien, Karel. En 'n gevaarlijke.”

„Denk je?”

„Zeker is het, dit is gevaarlijk.”

„Wat moeten we doen, Frederik?”

„Wat we moeten doen, Erica? Ik weet het niet. Je kunt er niets aan veranderen.”

„Wat akelig, hè?”

„Akelig?!! Dit noem je akelig? Kletspraat is het. Laat Hans doen wat hij wil. Als René een hand zou uitsteken naar Elsje, draai ik hem z'n nek om. Maar dat is het niet. Hans weet met zichzelf geen raad. Daar is natuurlijk iets voorgevallen, wat wij niet weten. Ik verdenk niemand, Elsje helemaal niet, ik zou mezelf niet meer vertrouwen. Die Hans toch!”

„Wat wil hij dan, Frederik?”

„Wat Hans wil, Erica? Elsje onder een gouden stolp zetten. Meer niet. Maar het is hem in z'n hoofd geslagen. Heb je meestal met deze types. Ze verliezen zich in het geluk en maken er zelf een kermistent van. Ik doe het wat minder en begin nergens aan, je bent nu zeker van jezelf. Laat gaan, laat komen wat komt, zoek geen fata morgana's op, je loopt je te pletter. Ik ga slapen. With pleasent dreams, too!”

Ik schrijf nog neer:

Met Hans is het bar. Dit is geen kleinigheid. Elsje is als 'n engel in het wit. En Hans, die 'n hemel heeft beleefd, wil Onze Lieve Heer erbij hebben. Maar dat kán nu eenmaal niet. Toch maak ik me zorgen! Wat wil hij eigenlijk? Ons in narigheid brengen die hij zelf zoekt? Maar ik ben bang, Hans! Waarlijk, ik ben bang voor je! Ik weet het nog niet, maar??? Wat maar?? Geloof je aan uitgestippelde dingen voor je leven? Geloof je, dat wij mensen soms het geluk komen aandragen voor anderen? Ik niet! Ik geloof er niet in, want ik heb het nog niet beleefd. Als je je eigen geluk wilt zien?

Ik praat mezelf tegen ... komt er nog over mijn lippen en ook dit leg ik vast. Ik heb gedachten in me gevoeld die zichzelf afstemmen op gehuichel! En dat is verschrikkelijk. Maar waarom? Omdat ik iets verwacht? En dat iets leeft ergens? Ik ga slapen!

De volgende morgen ga ik verder met het logboek. Ik zie, dat René nog laat aan zijn schetsen heeft gewerkt. Elsje lijkt wonderlijk goed en Erica ziet

er tien jaar jonger uit. Waar haalt hij dit alles vandaan? Ik weet het. We kunnen tevreden zijn, een jong talent openbaart zich.

Ik schrijf in het logboek neer:

Wat ik gisteren voelde en zag, kreeg ik toegestuurd. Zou Hans óók zijn gedachten toegestuurd krijgen? Dan wordt het misère en 'n praatje, maar ik heb 'n gloeiende haat tegen dat spel. Ik hou niet van kaarten. Ik geef het over. Ik lees:

Toen Erica tussen drie en vier maanden kwam waren haar verschijnselen verdwenen, of anders, zodat wij ze niet zagen. Ik zei toen, dan komt er 'n andere werking, de stoffelijke stelsels krijgen nu betekenis. En zij was rustig. Later kwamen er weer verschijnselen bij, ze speelde toen piano zoals ik haar nooit meer zal horen. Was dit inspiratie?, vroeg ze mij. Ik zei, ik weet het niet. Ik weet niet wat inspiratie is, maar ook dat masker is allang gevallen. We weten nu wat inspiratie is! Als je jezelf niet volkomen op honderd procent, zegt René, geven kunt, kan je nimmer 'n waarachtige inspiratie beleven. Je moet je eerst volkomen uitputten. Dat wil dus zeggen, dat hij dit voelt. Dat hij Van Gogh voelt en begrijpt, geloof ik. Inspiratie is geestelijke ontvangst. Voor René en voor Mohammed ben je nu in contact met bovennatuurlijke werelden, met geesten! Mensen, die los zijn van de stoffelijke stelsels. Dat zeggen zij, maar wanneer krijgen wij hiervoor de bewijzen? Dit masker valt nog lang niet. Ik ga dus verder.

Toen René geboren werd – want er gebeurde nadien niets bijzonders meer – stonden we voor andere maskers. Een te groot hoofd. Erica van de kook, het regende. Ik geloof, dat dit de naweeën waren voor de ziel. Zij was al die tijd met haar kind één! Ik neem dit al aan en dit is beïnvloeding tijdens het dragen. Wat René haar gaf, haar liet beleven, daar kon zij niet zo ineens vanaf, zij moest dat ondergaan. En dat gebeurde dan ook. Ik heb toen met haar gepraat en haar mee op deze reis genomen, waar nog geen einde aan gekomen is. Wél aan de oerwoudstadia, niet aan de thuiskomst, want ook nu beleven wij telkens iets van die reis, onze tocht, die door hellen en hemelen ging. René's hoofd veranderde. Ik denk nu, te grote stoffelijke inwerking. Dit weefsel stond voor de vervorming, maar het kwam niet zover. Na drie maanden zag je dit hoofd al veranderen. Een stoffelijke werking dus met een geestelijke ondergrond. Géén complexen zijn er te zien. De dokters wisten het niet, wij evenmin. Toch had ik mijn gevoelens ervoor. Deze waren, zoals ik hiervoor al zei: geestelijke vervorming, maar het kwam zover niet!

En dan begonnen wij aan de reis. Erica knapte op. René kreeg verschijnselen. Hij smeerde met uitwerpsels, maakte er tekeningen van. Zo zien we, dat die gevoelens zich in die tijd reeds openbaarden. Nu is het kunst geworden. Dan kwamen de briefjes. En mijn dromen. Die briefjes kan ik niet

beantwoorden. Zo spoedig mogelijk hoop ik het antwoord te krijgen. Zijn heengaan naar de inrichting kennen wij. Het innerlijke leven overheerste. Er blijft over, mijn dromen, mijn oplossen uit deze wereld. Hierdoor kreeg ik met hem contact.

Toen René in het wiegje lag, toen begon het al, kwam hij al los van de stoffelijke stelsels. Zijn vooreeuws leven als yogi of magiër ontwaakte voor zijn persoonlijkheid. Wat ik als 'n droom beleefde, was voor hem 'n occulte wet. Ik verijlde, doch door hem. Omdat ik zijn leven volgde, trok hij mij tot zich. Ik kan het niet anders zien. Die andere wereld, ik heb er al eerder over gesproken, is de wereld voor onze ziel. Maar wij waren nog niet los, niet volkomen van onszelf, of wij hadden die wereld moeten kunnen zien zoals die wereld was of is! En dat zag ik niet. Hij wel, hij zegt: ik kén die mensen! Ik niet, maar ik beleefde daar wellicht de eerste graad voor.

Ik neem aan, als de ziel eeuwigdurend leeft en mens is, wij dan niet ineens in de hoogste klas zullen zitten en eerst een voorstudie moeten maken. In elk geval leerde ik erdoor, dat de ziel vastzit aan de stoffelijke stelsels. René was in die wereld ouder. Hij trad in het leven van Rachi-Hadju! Het geestelijke wonderkind ontwaakte, de ziel ging over de stoffelijke stelsels heen. Heel eenvoudig is dit, het kan niet anders, dit is de heilige waarheid. Dat hebben veel Oosterlingen beleefd en nóg hoor je erover. Dat dit 'n Westers kind bezit is buitengewoon. Een bewijs, zegt Mohammed, dat onze wijsheid op het Westen overgaat.

Wat ik in die tijd allemaal mocht beleven, bracht mij naar het leven van René. Meer was en meer is er niet van te zeggen. Doordat ik verijlde, ik zeg het nogmaals, kwam ik met zijn leven tot eenheid! Omdat ook ik zo ingesteld ben. Mohammed zegt: jullie zielen hebben op elkaar afstemming. Wij hebben elkaar in het verleden gekend. Maar dat wil zeggen, dat een onfeilbare hand nu weer werkt aan onze levens. Arme Hans, dan wordt het gevaarlijk! Ik wil niet meer aan je denken!

Ik ben het bos ingelopen om beter te kunnen denken. Ik wacht op René. Ik wil hem enige vragen stellen en ben benieuwd hoe hij ze thans beantwoordt. Ik ga na, wat er alzo in deze jaren is gebeurd. Wat moet ik nog weten?

De ziel, voor al die psychopaten, is schuld aan deze ondergang en afbraak. Het zijn mensen, die zichzelf in vorige levens hebben vernietigd. God heeft niets met deze ellende uit te staan. Nu zie ik al die ellende van de mensen voor me. Wie nog geen gevoel bezit, lijdt armoede. Rijkdom en armoede hebben geen betekenis, want alles van en voor dit leven en maatschappij kun je bereiken. Wie nu z'n best maar doet, krijgt rijkdom. Dat kost je bloed wel, maar er zijn er ook, die het bemachtigen door leugen en bedrog. Ik geloof nu, dat elk mens eens rijk is geweest. Dat nu je gedachten ergens anders op

ingesteld zijn. Je gaat nu niet achteruit maar vooruit, stoffelijk bezit is niet altijd geluk. Ik ken dat maar al te goed. En daarin leef ik. Moord en brandstichting, zijn werelden van ellende. Later sta je voor die ellende en houdt iets je tegen, dat voor dit leven een onzichtbaar halt is. Hoe je ook doet, je kunt het niet ontlopen. Er zijn mensen die alles proberen, maar niets lukt. Alles loopt ze tegen, alles werkt ze tegen. En dat zijn onzichtbare wetten? Dit zijn oorzaken en gevolgen! Wie nu wild is en moordt, moet terug naar deze zieke wereld. Als dit straks oplost, is het hier een paradijs, maar dat duurt nog even. Ik zie nu duizenden maskers vallen! En het wonderbaarlijkste van alles is dat God boven alles staat; Hij denkt bij zichzelf: ga je gang maar. Ik krijg toch de winst! En zo is het! Als je denkt, dat je 'n medemens vermoordt, doe je dat jezelf aan! Je kunt niemand vermoorden! Is het niet wondervol? Je moet ervoor terug naar de Aarde om aan die ziel 'n nieuw leven te schenken. Onrechtvaardigheid is er niet. De ouders van al die gekken hebben met hun kinderen, die zielen uit te staan. De een stuurt ellende tot je, de ander geluk. Wat je eens een ander ontnomen hebt, dat breng je later bij die ander weer terug. Geld en goederen, liefde en geluk. Wéér bouwt zich Hans voor mijn ogen op en dwingt me als het ware, dat ik even op hem let. Maar ik ben sterker, hij moet dus mijn huis uit!

Maar is dit niet waar? Steel gerust, je krijgt niet alleen hier je straf, maar je zult het eens door de Goddelijke wetten moeten terugbrengen. Ik heb me nog eens wijs laten maken, dat een priester zag, dat hij daar en daar bestolen was. En nu diezelfde ziel met dat geld iets anders wilde doen, ging hij op die mensen af en vroeg zijn gestolen goederen terug. Het kleinkind van die mensen trapte hem de deur uit, maar hij had gezegd, ik krijg het ... de wetten spreken thans. Gij zult mij m'n bezit terugschenken, omdat uw voorouders erom smeken. En wat gebeurde er? Deze ziel, 'n man van veertig, kreeg de neiging, die priester alles van zichzelf te schenken en leerling van hem te worden. En toen waren zij één. De priester daalde in zijn leven af en bracht het tot openbaring. In vorige levens hadden zij met elkaar te maken gehad, maar een familielid was een dief. Dat kan nu wel heel mooi zijn, maar wij Westerlingen gaan er toch niet op in. Wij geloven niet aan die mooie verhaaltjes, daarvoor zijn wij te nuchter of te scherp ingesteld op de materie. Ik ga mezelf maar na. Ik geef veel weg, maar ik ben het type nog niet om mezelf als 'n landloper in de grond op te sluiten. Ik houd van mooie dingen. Ik wil alles doen, maar ik ga niet te ver. Ik ga er geen hocus pocus van maken, ik blijf in alles met beide benen op de grond. Ik wil mijn houvast niet verliezen. Ik zal me nooit druk kunnen maken om 'n gestolen liefde. Ik zie zoveel liefs in deze wereld. Moet je je voor een ziel vermoorden? Ik zou dat niet kunnen. Ik zou me terugtrekken? Ook niet! Ik handelde heel anders, ik

ging gewoon mijn gang, ook al vrat het mijn hart kapot, ik laat me niet door 'n ander kisten! En in mijn leven zag ik, dat dit de beste manier is, wil je het leven kunnen beleven. Je wordt nu niet gekraakt, je blijft in alles jezelf. Maar Hans is bang! Omdat hij bang is, krijg ik koude rillingen. Veronderstel eens, dat straks iemand bij hem komt en zegt: „Dat wat je hebt, behoort bij mijn leven. Geef het me terug!” En Hans is als 'n Oosterse wet. Hij zou zo een maharadja kunnen zijn. Ik vind hem de laatste jaren ziekelijk. Hij leeft als 'n vorst. Zijn die middelen eerlijk verdiend? Ik weet het niet. Hans z'n ouders waren rijk, verongelukten geloof ik, maar de oude Groevers liet hem 'n bonk stroop achter. Ik wil met iedereen wedden, dat Hans uit het Oosten komt. Moet je z'n omgeving maar eens bekijken, zuiver Oosters, álles. Hij loopt weg met draken, Oosterse beeldjes, voor mij is hij een weggelopen Boeddha. Indertijd is hij daar bezweken en zoekt het nu in het nuchtere Westen. En hij heeft er slag van. Ik geloof, dat hij zijn magische krachten omgezet heeft in moderne psychologie. Vanzelfsprekend worden dit de Westerse profs, want deze zielen staan open voor de occulte wet en psychologie is niets anders. De Westerse verklaring verandert niets aan het wetje! En dat weet Hans ook, maar voor zichzelf weet hij geen raad. Ik vind hem nu 'n arme hond, een wolf in schaapsvacht, een rendier op klompen, een vis op 'n luchtballon, je weet nu zeker, dat het dier sterft! Maar ik zit straks met de narigheid? Ik niet! Dat moet Hans zelf uitzoeken, belachelijk is het!

Toch, zo nu en dan kom je erop terug. En dan staat Hans voor je neus. Ik heb me laten wijsmaken, dat dit mogelijk is. Een man moet op reis. Deze man is in 'n ander land. Daar loopt die man en werkt die man. Maar er achtervolgt die man iemand. Waar hij is, daar staat die andere onzichtbare en toch zichtbare man voor z'n neus. Wat wil deze gedaante? Hij kent die man. Een schim is het en heeft niets met geesten te maken, hij kent die man. Hij schrijft naar huis. Wat is er met die en die aan de hand. Ik moet het weten! Eindelijk komt er na veel aarzeling 'n briefje. Je bent voor tienduizend bestolen. Wat zeg je? Voor tienduizend bestolen? Ja, het is droevig maar het is de waarheid. Je bent bestolen door datzelfde kereltje dat zich daar zo bewust en volkomen zichzelf voor je ogen opbouwde. Je kunt dat ventje nu wel in de gevangenis laten stoppen, maar wat helpt het? Je geld krijg je toch niet terug. En dit is waar! Want ik zelf ben het. Ik werd voor tienduizend gulden bedrogen. En dat kereltje, ik zat toen midden in de rimboe, was mijn bankier. De man ging er met mijn geld vandoor. Ik had nooit al m'n geld op één bank staan, anders had ik weer van voren af aan kunnen beginnen. Zie je, zeg nu maar dat dit niet mogelijk is. Ik zag die onzichtbare mens voor me. Ik schopte dat leven van me weg. Als ik me op volle kracht ergens anders op instelde, was het leven verdwenen. Maar liet ik zo m'n gedachtengang even

vrij, dan stond de man alweer voor me en achtervolgde me waar ik ging. Toen wilde ik weten wat er daar aan de hand was. Ze hadden het mij nog niet willen schrijven.

Zie je, ik wil maar zeggen, wij mensen kunnen heel gevoelig zijn. Wellicht voelt Hans ook zo'n kereltje. Hoe vaak heb ik dit niet over het dóódgaan gehoord. Ik ben met een vriend van me in Parijs. We gaan lekker eten en 's avonds uit. We zitten in de opera en plotseling zegt hij tegen me:

„Ik moet naar huis, Frederik. Je kunt me niet tegenhouden. Ik ga!”

Ik zeg: „Ga, ga gerust, ik wacht wel op je antwoord.”

Als hij thuiskomt zinkt de man na enkele uren in elkaar en is morsdood. Wat is dit? Gek? 'n Gek iets? Miljoenen verhalen kun je erover horen. En al die mensen hebben iets ongekenks gevoeld en overgenomen, waardoor ze begonnen te handelen. Wat Hans voelt, heb ik kunnen volgen, leeft in ons midden en is niet zichtbaar. Toch is het er! Maar waar leeft het? Kun je zoiets voorkomen? Wellicht was het goed, dat hij met z'n Elsje zich voor dit leven ergens opsloot. Maar dan ontloop je je eigen leven? Ik geloof niet dat het helpt. Dit zijn wetten! Ik kom er niet van vrij, maar het zijn wetten! Het is mogelijk, dat Hans zich maar wat verbeeldt, maar het zijn wetten voor ons gedachtenleven en de persoonlijkheid. De ziel komt wellicht in iets, dat zij vroeger heeft beleefd. Ga René maar na. Wat is er al niet in dit leven bewust geworden? Ontelbare zaken. Machtige dingen zijn het. Voor andere mensen kán het ellende betekenen. Wie durft van zichzelf te zeggen, ik ben vrij van karmische wetten? Ik niet! Wie dat zegt is 'n bluffer. Wij weten best, dat wij mensjes niets hebben in te brengen wanneer het universum naar beneden komt. Wat willen wij aardwormen beginnen! En dat, wat zo in stilte tot en naar je leven komt, is als 'n Universum! Je zou er angstig door worden. Je hebt eigenlijk niets meer te zeggen, je bent overgeleverd aan ontelbare zaken. Je bent die zaken allang vergeten, maar die zaken ons niet! En dan komen ze vroeg of laat op ons af en achtervolgen ons om onfeilbaar in te grijpen en een gevoelig mes in onze harten te steken. Is het soms onzin? Ik schei eruit. Ik ga zien of René thuis is en stel ik hem enkele vragen. René is thuis. Ik tref het, hij rust. Ik ga naar hem toe en vraag of ik hem iets mag vragen.

„Wie betreffen ze?”

„Mezelf.”

„Hier, Frederik, 'n artikeltje over onze reis. Wil jij proberen het te plaatsen?”

„Ik zal het proberen.”

„Wat wil je weten, Frederik?”

„Ik wilde weten, of jij weet, wat er tussen het ogenblik van de bevruchting en de vierde maand gebeurde.”

„Zo, wil je dat weten, Frederik. Voor het logboek?”

„Ja, René. Kun je je daarmee verbinden?”

„Heb even geduld, ik zal me daarop instellen. Als ik in slaap val doe je de deur dicht.”

Ik wacht. Na vijf minuten komt er – maar hij slaapt al – :

„Zie je, Frederik, dat deze slaap dezelfde is als in mijn jeugd?”

„Ik zie het. Mag ik je bij je naam noemen?”

„Nee, geen naam noemen, dat maakt me wakker. Maar zie je het?”

„Ik zie het, het is ’n openbaring voor me. Bent u thans nog bewust voor dit leven en kunt u zien waarin ik leef?”

„Ook dat is mogelijk.”

„Wat is het voor ’n toestand waarin gij leeft?”

„Ik ben afgedaald in de eerste stadia van krankzinnigheid. Maar ik ben mijzelf en bewust. De mens, die de ziekelijke graden beleeft, leeft hierin. Omdat ik bewust ben, zal ik u het bewijs geven. Kijk zelf op uw klokje, ik zal u zeggen wat ik zie. Het is zeven minuten over halfzes! Ik zie uw leven, ik sta in en achter u, ik kan thans gaan waarheen ik wil. Toch blijf ik thans met mijn lichaam één.”

„Waardoor, als ik vragen mag?”

„Door uw wil ben ik nu in deze slaap. Weet gij dat niet?”

„Zijt gij hiertoe in staat op eigen kracht?”

„Jazeker, straks ben ik zover.”

„Kunt u zien wat ik doe?”

„U schrijft: „Nu vallen de maskers.” Is het zo?”

„Juist, ook uw tijd was zuiver. Ik sta verbaasd te kijken. Kunt u thans gaan waarheen gij wilt?”

„Nog niet, eerst dan, wanneer ik de diepere levenswetten beleeft is dat mogelijk.”

„En u kunt zich in deze wereld beheersen?”

„Ik weet wat gij bedoelt. Kent ’n leeuw zijn krachten niet? Ook ik. Ik ben gereed, vele levens terug kwamen wij zover. Ik ben mijzelf! Eerst nu! En u bent gereed om uw taak te aanvaarden! Om dat tot het Westen te brengen wat wij ons daarginds mochten eigen maken. U bent toch niet angstig, dat er met mij iets zal geschieden?”

„Dat niet, maar het is zo bovennatuurlijk.”

„Ik zal uw eerste vragen beantwoorden. Weet nu, dat gij over mijn leven kunt beslissen, ik bedoel, indien gij verbonden wilt zijn, geef mij dit leven en bewustzijn en gij komt tot eenheid met al de werelden door God geschapen.”

„Mag ik onze geliefden vertellen wat wij doen?”

„Vertel hen wat wij doen, maar niet alles, of zij zouden nu reeds bezwij-

ken.”

„Ik dank u. Dan heb ik goed gehandeld. Ik dacht, als gij voelt, Rachi-Hadju.”

„Gelijke krachten, mijn vriend en broeder, zullen deze wereld bewustzijn schenken. Op het ogenblik dat ik in mijn moeder afdaalde, wist ik natuurlijk niets meer van al deze wetten. De ziel als mens keert tot het embryonale stadium terug en daalt dan af in de moeder om aan het stoffelijke leven te beginnen. Het is de vader of de moeder die op dit leven afstemming heeft. De vader of de moeder trekt dus dit leven aan, maar het is de „ziel” als persoonlijkheid, die deze wetten bezit en in eigen handen heeft.”

„Wat wil dit zeggen?”

„Dat zij bepaalt wanneer haar nieuwe leven begint.”

„Óf de ouders, óf wij mensen zouden over leven en dood kunnen beslissen?”

„Zeer juist, u voelt wel, wij kregen nu die wetten in eigen handen. God schonk ons die wetten, maar wanneer ik u de kosmische, de universele wet zou verklaren, begrijpt u eerst goed, dat de universele wet overheersend deze levens in handen heeft. Gij moet deze wetten voor de geboorte stoffelijk, geestelijk en ruimtelijk zien. De ruimtelijke wet zorgt voor harmonie. Hierin liggen duizenden mogelijkheden, die u zult ontvangen. Immers, een moeder is in staat haar kind te vernietigen. Gij hebt deze mogelijkheid reeds aangeraakt door uw denken. Er zijn moeders, die meerdere malen baren. Anderen vergrijpen zich aan dit wonder en parasiteren op die andere moeders. Hierdoor zijn er ruimtelijke gapingen ontstaan. Voor de ruimte, mijn vriend, baart de moeder tweemaal, voor haar en voor het leven, dat haar toebehoort, haar schepper, willen beiden het leven voortzetten.”

„Ik begrijp u en ik dank u voor dit antwoord.”

„Mijn moeder droeg mij, zij was het, die mij zou aantrekken, maar ik ben het, die haar ertoe dwong. Dat zij mij zou ontvangen, ik hier geboren zou worden, voelt gij dit, is een wet, omdat wij met elkaar hebben te maken en die verbinding is niet te verbreken. Ik ontwaakte. Ik bracht dit bewustzijn mee. Vanzelfsprekend is, dat ik haar leven zou overheersen, omdat zij die hoogte voor het moederschap nog niet had bereikt. Andere moeders beleven iets dergelijks, ook hierin liggen al de wetten voor krankzinnigheid, psychopathie, alle wetten voor onbewuste zielen, die zich voor dit leven gereedmaken, nadat ze in een vorig te gronde gingen. Elke verkeerde daad, elke handeling, die direct op het leven afgestemd is, mijn vriend, voert u tot de stoffelijke stoornis. En die stoornis openbaart zich door en na de geboorte; in en om de moeder kunt gij die stoornissen vaststellen. Gij hebt zuiver gedacht en gevoeld, ik zie uw bewustzijn. De ziel komt op aarde terug zoals zij was

tijdens haar vorig leven. De moeder, die mij baren zou, had voor haar eigen leven mijn openbaringen kunnen beleven, dat zij soms onderging door haar kunst. U vroeg zich af, wat inspiratie is? Welnu, eerst dan zult gij geïnspireerd kunnen worden, wanneer gij voor uzelf de volle honderd procent voor de kunst hebt ingezet. Of, het is menselijk, stoffelijk, aards kunnen, kennis, hoe gij het ook noemen wilt, het gebeuren geschiedt vanuit het stoffelijke denken en niet vanuit de geest!”

„Ik dank u, het is wonderlijk zuiver.”

„Ik ben een met al deze wetten, mijn vriend, niets houdt mij tegen.”

„U kijkt terug in uw eigen geboorte?”

„Ik ben het! Ik ga door deze geboorte en kom dan terug in het vorige leven. Toen wij elkaar tussen hemel en aarde mochten ontmoeten, waren wij voor ons bewustzijn geestelijk een. Hierdoor had gij reeds kunnen aanvaarden, dat ik zou ontwaken met mijn vol vorig bewustzijn. Ik had mijzelf kunnen optrekken tot zevenjarige leeftijd, doch dan stond mijn leven voor het ruimtelijke halt en ging ik het stoffelijke overheersen. Voelt gij dit? Dit zijn de zeven ruimtelijke levensgraden als 'n wet voor de ziel, geest en stoffelijk mens, maar waarin de ziel als de persoonlijkheid leeft en handelen zal. Ik handelde, maar waardoor? Omdat ik, voordat deze geboorte plaatsvond die realiteit reeds had bereikt en heb gewild. Begrijp goed, wat gij doet, ik doe, elkeen doet, is toch ondanks de stoffelijke ruimte en het massale contact voor onszelf! Gij doet iets voor uw mensen, dat doet gij, indien gij dit ruimtelijk wilt zien, voor uw eigen leven. Zo zien wij, dat wij goed en kwaad beleven en ook die wetten in eigen handen hebben. Wij doen dit voor de God van al het leven, zeker, ook voor de ontwikkeling van deze massa, maar wij volgen de weg die ons door de „Christus” werd geopenbaard. Eens ontwaakt in de ziel het verlangen om aan een hoger leven te beginnen. Welnu, gij zijt zover. Het andere leven hier en buiten uw eigen bestaan, is nog niet zover. Hierdoor, mijn vriend, leeft gij reeds tussen leven en dood! Ook ik en met ons allen, die het goede willen.”

„Ik ben trots op uw antwoorden, Rachi-Hadju. Is deze naam uit te spreken?” „Deze stoort mij niet. Omdat deze op deze wijsheid, dit leven afstemming heeft, is mijn slaap niet te storen. Indien ge wenst ... vader Oteb?”

„Ik ...?”

„Gij, ja! Leeft Isis niet in uw hart? Waart gij het niet, die mij deze „vleugelen” gaf? Leerde u mij niet hoe te moeten denken? Daar waren wij één. Ik weet het, vele levens voerden ook ons tot haat en kwaad, thans mochten wij deze stoornissen overwinnen en is er niets meer dat ons scheiden zal! Gij waart daar het Opperste Gezag! Wij dienden u, gij ons. Thans bevinden wij ons in het Westen, maar er zijn er meer! Ook mijn moeder en zij die u dient,

uw hart vult om verder te gaan, behoort ertoe. De anderen krijgen straks hun eigen levens te zien en behoren anderen toe. Weét nu!”

„Ik ben gelijk een kind dat wil luisteren naar mijn vader.”

„En dit is uw zegen, uw bewustzijn, uw offervaardigheid, uw plichtsbe-
trachting jegens hen, voor wie gij leeft. Was ik uw kind niet? Hebt gij mij
daar niet alle liefde geschonken? Was ik het die uw val voorbereidde? Wij
keren daar later in terug. Gij moet uw vragen stellen, aanstonds zult gij moe-
ten luisteren naar het stoffelijke bevel en staat ge voor de voeding van het
organisme.”

„Is dat nu nog noodzakelijk?”

„Gij hebt te luisteren naar die wetten, mijn vriend. Eerst daarna gaan wij
verder. Ik wil, dat gij aanstonds al uw vragen stelt, wilt gij gereed zijn voor
het nieuwe leven. Vergeet niet, gij zult duizenden vragen moeten stellen. De
ruimtelijke, die antwoorden, waarvan de vragen op zijn leven afstemming
hebben, leg ik vast. Zij vormen uw toren, zijn universiteit! Geloofst u dit?”

„Ik aanvaard alles!”

„Indien gij even slechts zoudt twijfelen, lost mijn bewustzijn en ook uw
kracht voor uw leven op. Vroeger zijt gij hierdoor gebroken. Vroeger, in Ré
en Ra ... was het, brak het uw leven en zoudt gij later moeten aanvaarden.
Het heeft uw leven doen verongelukken, ook het mijne. Miljoenen zielen
zijn op weg om zich die schatten eigen te maken; allen gaan vroeg of laat aan
disharmonie doen en bezwijken erdoor. Wij mochten verdergaan! Wij heb-
ben deze wetten niet overschreden, maar we stonden ervoor en hadden dit
te pletter lopen te aanvaarden. Overschrijden voor het goede, het ontwaken
kunt gij niets. Wel kunt gij in opstand komen, doch hierna zult ge weten hoe
te handelen. Nu zijt gij in staat uw leven te verzekeren voor 'n val! Hoort ge
het? Ons leven wordt aangeraakt. Ga heen, u ziet mij daar, ik zal zijn zoals ik
moet zijn ... Niets stoort mij! Eet en drink, verzorg het organisme, blijf met
alles in harmonie, eerst dan kunt gij verdergaan. Dat begrepen wij vroeger
niet. Wij meenden ons stoffelijke huis te moeten vrijwaren voor stoffelijke
besmetting. Maar hoe zijn wij bedrogen? Hadden wij ons leven ingericht
volgens het stoffelijke bestaan, geloof mij, alles daar had een ander einde be-
leefd en wij hadden onze hoofden niet gebroken. We gingen opwaarts, zeker,
maar waren in disharmonie met duizenden wetten. Zie in uw eigen afbraak,
Oteb ... en gij kunt voor uzelf uitmaken hoe het leven daar is geweest. Ik
zeg u thans, nergens ter wereld waart ge zuiver ingesteld, omdat elk stoffelijk
weefsel een ruimte bezit. En die ruimte zal zich de ziel eigen moeten maken.
Verwaarloos thans geen seconde, blijf steeds in harmonie met hen die u om-
ringen en gij trekt voor uzelf geen nieuw halt op. Eet en drink, doch vergeet
niet dat overdaad u tot de stof terugvoert, maar deze wetten zijn in uw leven

bewust! Gá, ik kom!”

Ik ga naar beneden. Elke trede dondert me naar de stoffelijke wereld terug, een kramp onder m'n hart is het, nu ik weer harde grond onder m'n voeten voel. Mijn God, waarin leef ik thans? Is het niet wondervol? Ik ga schreiende aan tafel. Erica moet natuurlijk weten wat er met mij aan de hand is. Karel kijkt mij aan alsof hij een geest ziet. Wat heb je, Frederik? Wat heb je?

„Mijn God, kinderen, ik ben zo gelukkig,” ontvalt mij. En ze geloven het!

Dan komt René. Ik zie niets aan hem, alléén de ogen overstralen deze kleine ruimte waarin we leven. Hij is stil, maar als hij iets zegt, fluistert hij alsof hij nog niet geboren is. Erica weet niet wat ze moet zeggen, maar haar moederlijk gevoelsleven, haar éénzijn zeker, dat zij eens met dit leven had, drijft haar naar de overkant van de tafel en zij kust haar jongen. Ze zegt:

„Wat heb je in je gezicht, Renétje, je lijkt 'n engel!”

Hij eet iets, van alles 'n kleinigheidje, en vertrekt. Ik blijf nog even. Ik wacht even om hem de gelegenheid te geven zich gereed te maken verder te kunnen gaan. Karel vraagt:

„Wat voer je uit, Frederik. Wat doe je de laatste dagen?”

„Ik ben met het logboek bezig en ik krijg thans de verklaringen.”

„Van wie?”

„Van René.”

„Welke verklaringen?”

„Over alles, leven en dood, geboorte, krankzinnigheid, ga maar verder. En het antwoord voor ons hier-zijn.”

„Meen je het, Frederik?”

„Ik meen het, Karel. Ik schreide zo-even van geluk. Wellicht kinderachtig, maar je zult het straks ook doen. Eén ding vraag ik je, Karel. Wacht rustig af. Wacht af en vraag niets meer.”

„Wat?!” wil Erica weten, die terugkomt, „waarop moeten wij wachten, Frederik?”

Karel vertelt haar wat ik zo-even zei. Zij vraagt:

„Is het werkelijk, Frederik? Mogen wij het weten?”

„Ik zou je alles al willen vertellen, maar begrijp goed, Erica, Karel, dat wordt 'n druk voor zijn leven. Doe alsof je niets weet. Ik zal je van tijd tot tijd zeggen wat ik krijg.”

„Wat doe je eigenlijk, Frederik?”

„René gaat in slaap, Karel. In de slaap, die men in het oude Egypte heeft gekend, maar die door hypnose wakker te maken is. Daardoor krijgen wij wijsheid. Ik heb je jaren terug laten zien wat mogelijk is. Je hebt vroeger gezien, dat René plotseling in slaap kon vallen. Welnu, Karel, die slaap is er nog! Die slaap stelt ons nu in staat hem vragen te stellen. Hij als ziel en per-

soonlijkheid antwoordt op de vragen die wij hem stellen. Het is ongelooflijk, maar spoedig zul je het beleven. Ik zal je niet te lang in het onzekere laten. Spoedig, Karel, gaan je ogen open en spreekt een gek over bovennatuurlijke zaken, waar geen universiteit het ware van weet. En dat is jouw René! Onze gek! Ons kind! Waar we zoveel narigheid door hebben beleefd! Je slaat ondersteboven, Karel, als je hem nu kent. Een openbaring is het! Ons geestelijk wonderkind staat voor je! Niets kan dit tegenhouden, zijn leven is ontwaakt. En over een tijd, Karel, roepen wij al de faculteiten bijeen en beginnen we een gevecht op leven en dood.”

„Wat wil je doen, Frederik?”

„We roepen dan de faculteiten bij elkaar, Erica. Wie er maar enigszins geschikt voor is, moet erbij, als geleerde dan. Dan kun je over lichaam en ziel, al de ziekten, geloof ik, die je kent, de ruimte, Karel, vragen stellen. En aan de antwoorden zul je vaststellen, dat dit een bovennatuurlijk wonder is. Weet je, Karel, Mozart en ál die wonderkinderen hebben iets dergelijks beleefd. Maar zij brachten kunst! Thans brengen wij, doch door René, wijsheid!”

„Vlieg je niet te hoog, Frederik?”

„Heb ik dat ooit gedaan, Karel? Was ik niet steeds in staat je op te vangen? Wie is er gevlogen, ik of jullie? Wie schopte m'n heilige zaken in elkaar? Ik?”

„Hou daar maar over op, wij weten het.”

„Welnu, Karel, thans geen wantrouwen meer. Nu moet je eens leren aanvaarden. Ik verzoek je echter René niets te laten merken. Indien jullie niet in staat zijn dit leven zoals wij het hebben leren kennen, te beleven, dan vallen er stukken en brokken. We moeten dit wonder als iets van elke dag kunnen blijven zien. Als jullie hem gaan bewonderen, Karel, als een heilig paard gaan zien, hoor je dat van hem nog wel. Wee je leven, Karel, als je hem thans hoort spreken. Hij slaat je. Maar om dit te voorkomen, vraag ik je, doe net alsof er niets is. Ik ga aanstonds naar boven en kom opnieuw met de wetten in contact. Ik zal aan hem vragen, of je straks dit vragen en antwoorden mee mag beleven. Ik zeg je, Karel, eerst nu kreeg ik antwoord. We zijn eerst nu begonnen. Zijn we zo ver, dan zal je het wonder zien. Dat duurt niet lang. Ik ga elke avond naar hem toe.”

„En dan valt hij in een slaap, Frederik?”

„Je grote zoon, Erica, is 'n machtig wonder. Zie je! Daar heb je het al. Die dingen moeten wij voorkomen, Erica. Dat stoort als 'n hel! Je moet proberen gewoon te blijven. Ik heb al zoveel mogen beleven in deze jaren en ik dank natuurlijk God voor alles. Ik was nooit verkeerd! In Hans' inrichting werd ik wakker, Karel. Daar is het voor mij begonnen. Die krachten werden door René's innerlijk leven wakker gemaakt. Stel ik mij thans op zijn leven in, gaat hij in slaap. Ik behoef slechts te denken en het is al zover. In Egypte zijn deze

krachten voor René tot ontwaking gekomen. Daarvoor maakten wij deze reis! De hogepriesters waren het, die hem deze genade schonken. Voor geen goud hadden ze hem daar willen missen.”

„Waarom heb je ons niets van al deze dingen verteld, Frederik?”

„Had ik uit een school moeten klappen die me zei te zwijgen? Hadden jullie er iets van begrepen? Niets zeg ik je, niets! Je had alles kort en klein geslagen. Spoedig zul je alles mogen weten. Maar daar gebeurde het wonder. Als kind was hij al in staat om in een andere wereld te kijken. Je leest het straks in het logboek.”

„Heb je dat ook bewaard, Frederik?”

„Ik heb alles, Erica. Geen gedachte is verloren.”

„Hoe is het mogelijk. Wat voor boeken zijn dat dan?”

„Wonderen zijn het, Erica. Alles ligt erin, ook je bezwijken!”

„Gode gedankt, Frederik. Maak mij gerust af, laat me maar naakt staan, deze maatschappij mag me leren kennen. Ik deins voor niets meer terug. Ik heb leergeld genoeg betaald. Doe je het?”

„Ik heb je al eerder gezegd, Erica, dat je eigen leven de dingen vastlegt! Van ons allen zijn de dingen beschreven. Ik geloof, het is een geschenk voor deze mensheid. Het is zo beschreven, dat men er een toneel, een film van kan maken. En was ons leven geen film? Geen brok waarheid, waarvan je dergelijke dingen schept? Ongelooflijke taferelen hebben we mogen beleven. We kregen het eigenlijk cadeau! Maar ik zeg je, ik ben er God dankbaar voor. Nu begrijp ik, nee, weet ik, dat ik op dat ogenblik moest gaan denken. Het is ook geen toeval meer, dat wij elkaar op die boot leerden kennen. Ik, die als 'n zwerver de wereld over trok, werd naar huis gebracht om mijn taak te aanvaarden. En dat waren jullie? Wij hebben met ons leven 'n band, een kring opgetrokken, waarvoor we nu leven. Als ik alles naga, zijn het allemaal wonderen. Geen voetstap hebben wij kunnen verzetten of we beleefden iets. En dat is zijn leven, wij konden verdergaan door hem. Toen hij nog in je leefde, Erica, is het al begonnen. Ook die dingen liggen vast, thans komen de antwoorden ervoor. Karel, je zult grote ogen opzetten! Het wordt een openbaring voor je leven. Ik moet je echter dringend vragen, er geen drukte van te maken. Dat bederft alles. Ga nergens op in. Laat ons even fundamenteen leggen. Je kunt, als hij in zijn toestand is, niet meer buiten zijn leven om denken. Hij weet alles van ons! Als hij gaat praten, goed, maar begin er zelf niet over. Ik geloof, Karel, als je nederig kunt zijn, ook al sta je voor je zoon, heb je op slag dat leven overwonnen en krijg je alles. Ik zou je willen zeggen, als wij, of hij, over deze dingen spreekt, zie hem dan als een ander. Ga gerust iets vreemds zien, vroeg of laat sta je toch voor de wetten en heb je hem zo te aanvaarden. Dan is het makkelijker voor hem. We dwingen dan niets.

Leg dit zoontje naast je neer. Je zult spoedig moeten aanvaarden, dat ouders en kinderen anders moeten leren denken, omdat René je voor de universele liefde plaatst. En dan ben jij geen vader en jij, Erica, geen moeder meer van hem, maar een broer, een zuster, je weet nu, dat je duizenden malen hebt geleefd. René voert je tot de eenheid van deze wereld, naar een Vader, tot God terug en heb je alles lief wat leeft!

Dit zou ik jullie willen smeken! Leg je ouderlijke taak en gevoelens eventjes af. Je krijgt er 'n massa voor terug! Je zult het niet op kunnen. En als je dat kunt, voel je zeker al, komt hij nader en nader tot je. En nu krijg je zijn wereld te zien, als liefde in je hand, onder je hart leeft nu je persoonlijkheid en komt tot het reine ontwaken! Is dit niet iets om voor te willen leven? Miljoenen mensen, ouders, zouden willen zo'n ziel te bezitten."

„We zullen het doen, hè, Karel?"

„Proberen is mogelijk. Of het lukt, Frederik?"

„Dit moet, Karel! Kun je het niet, ik verzeker je, hij smeert 'm. Hij zál onder worden en zich niet laten storen, je raakt hem dan beslist kwijt. Ik weet wel, Karel, dat dit niet zo eenvoudig is, maar je móét het kunnen! En wat dan nog? Is dit zo moeilijk? Als je bewijzen krijgt, wat wil je dan? Maar die heb je nog niet. Doch voordat je die krijgt moeten jullie gereed zijn om dit leven te kunnen opvangen. Dit is het, wat ik je wilde vragen. Ga nergens op in, hij zal je dan benaderen en nu zul je waarachtige vriendschap, liefde beleven met je kind, dat een meester is! Heus, ook Hans lachte, maar dat gelach zie je spoedig gesmoord."

„Weet Hans ervan?"

„Ik sprak er met hem over, om hem uit de narigheid te trekken. Wellicht helpt het, maar ik ben er bang voor. Ik denk eerder dat het zich verscherpt. Je kunt jezelf niet ontlopen, Karel, en je kunt jezelf ook geen das om doen die je nog niet hebt verdiend. Hans is niet sterk. Hans is leeg vanbinnen, Hans heeft geen orde. En die moet er zijn wil je voor dit leven gereed zijn in alles. Ik vertelde hem wat ik je zo-even zei. Hij gelooft het niet, maar jij, Karel, zal spoedig je bewijzen hebben. Hans lacht, maar dit zijn geen dingen meer om ze te smoren, uitgelachen te worden, dit is heilige ernst! René's leven is voor deze mensheid, ons nuchtere Westen 'n wonder. Dat deze eeuw ons die middelen in handen geeft, geloof je zeker. Dit houdt verband met de ontwikkeling van deze grote onbewuste massa, die thans een stootje krijgt voor de geestelijke ontwaking. Hans ziet dit natuurlijk niet, zo ver en zo diep kan hij nog niet denken. Maar, Karel, het wonder leeft in ons midden! Hans lacht, jazeker, omdat hij 'n grote nul is voor zichzelf! Wist je dit niet? Wat zegt geleerdheid, als je aan wat liefde verongelukt? Dacht je waarlijk, Karel, dat dit grootzijn is? Heeft het betekenis, als je je hoofd verliest? Gek en vreemd doet,

omdat het geluk van deze en het volgende leven naast je leeft? Hans kan dit geluk niet eens begrijpen en stampt het hierdoor tot poeder. Wat wil hij nu van dit alles begrijpen, vraag ik je? Niets, leegte is het!”

„We zullen ons best doen, Frederik.”

„Ik hoop het, Erica, ik hoop het, anders komt er opnieuw ellende.”

„Wat, Frederik, welke ellende?”

„Ik zei toch, zo-even, Karel, dat René ’n meester is. Ik geloof niet, dat je dit leven lang op deze wereld houdt; buitengewone zielen leven kort. Ze maken hun taak af en keren terug vanwaar ze kwamen. Alleen ’n enkeling behaalt ouderdom, krijgt ’n lang leven geschonken, de meesten geven zoveel van zichzelf dat ze eronder bezwijken. Ga je tegen zijn leven in en kun je hem niet aanvaarden, buig je je hoofd niet, Karel, dan geloof ik, dat hij je naakt laat staan en zegt:

„Weet je wat er vroeger tegen de apostelen is gezegd? „Ga en volg Mij!” Ik ga! En dan ben je hem kwijt! Volkomen kwijt! Hier is dan niets meer aan te veranderen, ik ken je kind!”

„Overdrijf je niet?”

„In niets, ik zweer het je, Karel, ik wilde, dat ik je kon overtuigen. Maar dat komt nog, heb slechts even geduld. Ik ga naar boven, hij roept me, straks gaan we verder.”

„Weet Hans ook, dat je begonnen bent?”

„Nee, dat niet, Elsje weet ook niets. Wat vroeg ze aan je, Erica?”

„Ze wilde weten wat je schreef, Frederik. Ik heb het een en ander verteld. Ze wil er alles van weten.”

„Doe jij dat dan maar, neem jij dat voor je rekening, want Elsje is ’n schat. Geloof gerust, dat dit kind het niet makkelijk heeft. Hans eist volgens de dagelijkse wetten te veel! Ook van René kreeg hij al ’n pak slaag.”

„Wanneer was dat, Frederik?”

„Voor enkele uren terug ... Karel. Hij kwam mij roepen en zij kwamen hier eten. Laat Erica het je maar vertellen, ik ga omhoog. Als je iets weten wilt, hoor ik je nog wel.”

René wacht me op. Hij zit voor de schetsen, die hij van Elsje en Erica maakte.

„Hoe lijken ze, Frederik?”

„Goed, heel raak zijn ze.”

„Vroeg Vader iets?”

„Ik heb hem het een en ander verteld.”

„Zal hij zijn geleerde hoofd buigen?”

„Ik hoop het.”

„Hoop niet, Frederik, hij kan dat, ik zal je ook die bewijzen schenken. Er

is niet veel in Vader wat mij bekoort, dát is er! Het hoogste voor zichzelf, hij kan zijn hoofd buigen, meer is ook niet nodig. Maar ik ga spoedig schilderen, dit moet af en eerst hierna beginnen wij!”

Hij legt zich neer en valt in slaap. Ik volg hem. De stilte die ik voel is heilig. Ik ben met werelden verbonden. Rachi-Hadju zal mij antwoorden en die zal weten hoe ik heb te handelen. O, als Karel zich maar buigt, denk ik, dán komt alles in orde. Dan komt er niets meer tussen ons. Dit zou ’n zwarte vlek op dit heilige één-zijn storten, die niet te verwijderen is. Ik hoop het, ik zal er alles voor doen. Ik zal ... Maar nu spreekt dat leven al en zegt:

„Gij zult alles bereiken, Oteb, álles. Maak u geen zorgen meer. Ik zal hem overtuigen en dan zal ook hij zijn leven voor het leven hierna inzetten. Wij zullen van dit leven ’n adept maken, ook hem hebben wij nodig! Evenals Hans, doch die moet zichzelf leren kennen. Weet van mij, dat ik hem ken!”

„Mag ik vragen stellen?”

„Wij gaan verder. Ik wacht al.”

„Wat ik zelf heb gevoeld en vastlegde in het logboek, is juist?”

„Noem mij de wetten op. Lees mij alles even voor. En ik zeg u of er fouten zijn gemaakt.”

Ik lees René nu alles voor. Nu ik kom bij de geboorte, zegt hij:

„Stop ... Alles is juist, Frederik ...! Ziet ge, hoe noodzakelijk het is, dat ik uw vorig leven zie? Gij kunt rustig alles zo laten. Ik ga u echter de wetten verklaren, dan vallen de maskers. Al uw onderzoekingen voeren u terug naar de menselijke persoonlijkheid als ziel. Daarin ziet gij uw eigen leven. Het komt er nu echter op aan welke wetten gij behandeld wénst te zien. Al uw vragen voeren u terug tot die allereerste werking voor de ziel, het ogenblik voor de stoffelijke ontwakings. Al uw denken heeft uw leven bevrijd van de stoffelijke wetten. Tussen de derde en vierde maand komt de ziel tot de lichamelijke ontwakings, de moeder beleeft nu zichzelf en is er rust. Mijn organisme onderging die druk, ik zelf bracht die stuwings voort, omdat die evolutie stoffelijke betekenis kreeg.

Moeder beleefde zwaarmoedigheid. Zij zelf is het! Ik was dat niet, haar leven en persoonlijkheid hadden dit alles te aanvaarden. Haar eenheid met mij bracht haar in een verhoogde toestand, werking, de aanvaarding van hetgeen zij in die maanden onderging. Gij trok haar naar het handelen en denken in de goede richting. Wetenschap is hiervoor geen houvast, de ziel is het en zij krijgt niets geschonken. Wist gij dit niet? Mijn geboorte had een vlot en natuurlijk verloop. Mijn gevoel voor kunst, dit bewustzijn was het, dat mij als kind voor die stoffelijke wetten plaatste en stond gij voor die verschijnselen. Maar dat doen meer kinderen, voor mij waren het innerlijke reacties, met geestelijke bezieling, vervorming van het gevoel, verstoffelijking

van deze ontwaking, lichamelijk was het. De mogelijkheden hiervoor heb ik u later mogen verklaren. Toen gij uw leven vrijmaakte van haat, grof geweld, trad ik u tegemoet. Niet ik stond onder uw invloed, maar u onder (die van) mij. Ik leerde niet door uw leven denken, gij door mij! Ook moeder heeft deze wetten moeten aanvaarden. De hoofdzaak beleefde ik ... mijn leven ontwaakte. Eerst later, op mijn zevenjarige leeftijd, onderging ik uw invloed en kwamen wij tot éénheid.

Het uur, Oteb, dat ik omhoog wilde voor mijn bewustzijn, de ontwaking van mijn liefde voor Marja – u kijkt en u schrikt –, waren de ogenblikken van eeuwigdurend weten, voor mij en voor uzelf. Waar leeft zij thans? O, maak u niet ongerust, ik ga geen domme dingen doen. Ik weet waar zij leeft, hij niet! Hij zal afwachten! Ik weet waar zij leeft, ik ontwaakte, voor haar, voor mij, voor ons allen! Marja ... ziet gij mij? Weet u, dat ik er ben? Ook zij weet het! Ook zij is zich bewust van haar voelen en denken, Oteb, zeker, ook zij kwam hiervoor naar de Aarde terug, omdat wij de heiliging van dáár zouden ontvangen. Zeker is dit alles, omdat zij die denken álles te bezitten, goed zullen maken wat ons eens ontstolen is!

Marja, ziel van mijn ziel, ik ben er!

Leven van mijn leven, ziet gij mij?

Hart van mijn hart, wilt gij leven?

Ik zal afwachten, eerst dán is er geluk, eerst nu staan wij open en kunnen wij verdergaan! Ziet ge, Oteb, voor haar kocht ik dit kruis! Ik voer haar tot Zijn leven terug. Door Hem mogen wij ingaan!

Mijn slaap? Is deze slaap anders? Ik zonk telkens terug in dit bewustzijn, omdat elke grofstoffelijke reactie mij naar dit innerlijk terugvoerde. Is dit zo vreemd? Elk hard woord, iedere kastijding die ik had te ondergaan, bracht mij tot dit bewustzijn en was ik verzekerd van mijn leven, voelen en denken. Zijn kinderen anders? Is niet elk leven ingesteld op zelfbehoud? Dit was het mijne! Ik was hierin sterk, machtig! Niemand kon mij hierin bereiken. Ik trok mij terug? Mijn ziel waakte over mij als die andere persoonlijkheid. Zie mij thans één; zo ziet ge, nu treden de gaven naar voren. Elke stoffelijke kastijding gaf mij het geestelijke wapen in handen. Ik wilde overheersen, zeker, de smaad van uw spanlakens sloeg mij te pletter. Ikzelf wilde dit leven niet. Toen kwamen uw briefjes. Wat waren dit voor briefjes? Waren het geen wonderen? Gaven zij u geen beeld van vol bewustzijn? Had ik uw taal geleerd? Ik kreeg die van u. Door uw denken en ons eenzijn, Oteb, kwamen al deze dingen tot stand. Maar eerst later was er astrale inwerking. Toen werd ik aangevallen, spoedig had ik dit geschrijf overwonnen, maar elke fase voor deze ontwaking voerde mij tot die persoonlijkheid terug, die van verre tot mij kwam. Vanuit de ruimte iets vernietigen, dat was niet mogelijk. Maar

mijn verlangen was het, om voor Christus te leven en te sterven, hierdoor kreeg dat bewustzijn mijn leven in bezit op vijftien procent, de overige leefden boven de menselijke gedachtenwereld, waarin ik was. Ik smoorde deze gedachten van daaruit, maar had mijn lichaam geen stuwning nodig? Zijn wij niet een met al de stoffelijke stelsels? Boehá was er, zeer zeker, maar hebt gij niet waargenomen, dat hij angstig was voor mijn denken? Dacht gij waarlijk, dat indien mijn leven een ander en lager bewustzijn had gekend, ik die wetten tijdens mijn eenzijn met dit leven had kunnen overwinnen? Ik gaf u een beeld hoe daar mijn leeftijd was. Die boehá is er nog, zolang zal dit leven wachten, totdat er geen duistere gedachten meer op deze wereld worden uitgezonden. Gij en ik staan open voor goed en kwaad, ieder, die miljoenen boeha's bezitten een eigen wereld, de wereld van de mens die zichzelf afstemt op leugen en bedrog, op haat, vernietiging, bezoedeling van al het heilige in de mens, de Goddelijke kern!

Er is dus astrale beïnvloeding mogelijk. Dat zijn de duistere sferen in het leven achter de stof. Gij zult daarvan de wetten leren kennen. Toen kwamen wij tot éénheid, Oteb. Hoe was de boom des levens voor uw leven? Gij dacht, ik sta in bloesem. En dat was waarachtig! Die wereld schonk u de eeuwigdurende werkelijkheid. Gij hebt een wereld beleefd, die u daarna met de realiteit voor dit bewustzijn verbindt; de boom des levens, Oteb, Isis, Ra, Ré, de Godin was het! De Piramide, de Sfinx. Daar hebt gij de grens gezien van het menselijke, stoffelijke denken. Daar eindigt het stoffelijke handelen en beleefde u dromen, werkelijkheden, uw ziel maakte zich stoffelijk bewust van haar kluisters los. Verdergaan is niet mogelijk meer, daar staat ge voor de occulte wetten, nu volgt u een school, die u in dit Westen niet beleven kunt. Enige levens zijn er nodig om dit op eigen krachten tot ontwaking te brengen. Doordat gij mij volgde, trok ik u in die wereld op. Het was niet uw wereld, doch de mijne was het. Hebt u al die kinderen gezien waartoe ik behoorde? Isis! Ra, Ré, Oteb; indien gij goed had gekeken, had gij uzelf kunnen zien, doch die gedachten gingen te ver voor uw bewustzijn en ge waart bezweken. Nietwaar?"

„Ik aanvaard alles, ik weet het.”

„Deze belevenissen brachten uw leven tot het mijne. Hierdoor stemde gij uw leven op deze ontwaking af. Ik was daarin, omdat ik er in duizenden jaren gekomen ben. Ik trok mijzelf in een zelfstandigheid terug, die bestond, die in mij leefde, maar waarvoor ik thans leef, of het was niet mogelijk geweest. Waarlijk, ik wilde daaruit de bloemen plukken voor hen die tot mij behoren. Eigenschappen, Oteb, leven, bewustzijn!

Naar mijn verkregen bewustzijn manifesteerde ik mij stoffelijk. Ik wilde Moeder en Vader tot mijn leven voeren. De beelden, die u ontving, en waar-

door gij mijn neerzitten, mijn vallen en opstaan hebt kunnen volgen, was een ketenschap die vanuit mijn leven op het uwe overstraalde. Ik viel, zeker, maar ik stond op ook en ging verder. Hierdoor kreeg u zekerheid. Had gij deze zekerheid op eigen kracht kunnen beleven? Néé! Dat was niet mogelijk. Dit stelt vast, dat van die tijd af de beïnvloeding vanuit mijn leven tot u kwam. Gij kreeg uw krachten terug, uw hypnotisme is werkend zeker, onfeilbaar, maar door mijn leven tot bewustwording gebracht. Is u dit duidelijk?”

„Ik begrijp nu alles, Rachi-Hadju, mijn leven wil u danken.”

„Vadertje toch, mag ik u danken voor ál uw grote zorgen? De middelen daarvoor hebt u, mijn bezit is het! Ook van Hans verwacht ik alles. Thans worden vroegere rekeningen vereffend. O, ik voel, dat gij beeft, maar schonk hij mij geen vermogen om mijn studies te kunnen voortzetten? Kijk in dit bestaan en gij kent hem, ook hen, die ons thans voeden en ons leven verzorgen. Is die zekerheid in u gekomen? Hebt gij het anders verwacht?

Hetgeen u hebt beleefd, Oteb, is gekregen goed. Hetgeen gij hebt neergeschreven, kwam uit mijn leven voort! Alles van uw leven, dat in het mijne 'n fundament ziet, dreef u ertoe om in naam van de nieuwe geboorte te handelen. Indien elk leven zich instelt op hoger denken en voelen, trekt het die hogere bewustwording aan. Thans zijt gij in het bezit van deze persoonlijkheid, uw bewustwording; mijn vader had dit niet gekund! Is dit niet waar? Stel u voor, is niet ál het leven te openen? Wij waren een, vele zielen zijn een, wij voor de geestelijke, de ruimtelijke wetten, waartoe geen gek in staat is, ook al bevindt die ziel zich tussen stof en geest. Hierdoor ziet gij de stoffelijke, geestelijke en de ruimtelijke wetten. Zeker, een bloem bezit niet meer ruimte dan zij gekregen heeft door haar stoffelijke afstemming. Maar zij heeft ook niet meer bewustzijn nodig! Water, ruimte, hellen en hemelen, waar gij ook kijkt en uw leven op afstemt, zijn zelfstandigheden voor de eigen levensgraad. Geen ruimte kan zich losmaken van de eigen afstemming, omdat dit plaatsvond toen God aan Zijn Splitsing begon en wij daarin als mens die zelfstandigheid ontvingen. Wij moeten miljoenen jaren terug. Miljoenen ruimten, Oteb, wilt gij in die waarachtigheid uw eigen Goddelijke afstemming zien, maar daarin leeft uw eeuwigdurende ik!

Voelt ge, ik ga op dat in, wat voor u wetten zijn, problemen. Wat goed en duidelijk door uw leven is geraakt, ga ik voorbij. Hier en daar schenk ik u 'n korte verklaring en kunt ge tevreden zijn. Dit zijn dan de fundamenteen voor het gebouw dat wij het Westen zullen schenken. Armoede en rijkdom, gij weet het, is het bezit van de mens. Gelooft ge niet, nu gij weet, dat gij duizenden levens hebt gehad, (dat gij) niet eens die rijkdom hebt gekend? Dacht ge waarlijk dat een kroon u die verruiming kan schenken? Is dit geen ruimtelijke verantwoording? Ziekten, narigheden, Oteb, dat hebben de mensen

zelf gewild? De ziel als geestelijke persoonlijkheid, is het, die zich voor al die ellende, stoffelijk en geestelijk openstelde, en (hierdoor) ging zij te gronde. Dat alles wist uw leven, hiervoor had gij geen hulp nodig. Niet alleen ik, maar ook anderen hebben u daarin de juiste weg gewezen. Juist was het, die Goddelijke geschenken vanuit uw straatgoten op te rapen en ze de mensen te tonen. Kerken bouwen zichzelf op, géén hemelen! Die hebt gij met uw bloed op te trekken, waarvoor uw leed en smart de zegevierende gevoelens schiepen! Is dit niet waar?

En wat nog te zeggen op al dat andere? Hebben de geleerden een voetstap kunnen verzetten, toen zij voor dit raadsel stonden? Waren het problemen? Sproetje, Brammetje, Gerrit, al de anderen hadden het hun kunnen zeggen en verklaren. Maar kennen zij de taal die zij spreken? Is er verbinding, éénheid mogelijk, wanneer gij de ziel niet kent? Hebt gij in die enkele uren niet kunnen aanvaarden, dat het de zwakte van persoonlijkheid is, waardoor zij bezweken? Ik weet wat gij daarin voor uzelf hebt kunnen leren, hierdoor zoudt gij voor mij en voor uzelf ontwaken! Ik kén dat alles, omdat ik die eenheid met uw ziel onderging!

Soms hebt gij mij gezien en gevoeld, onderweg handelde ik voor de andere persoonlijkheid, of wilt gij aanvaarden, dat hij wist waarvoor hij dit kruis heeft gekocht? Nu weet hij het, nu eerst, Oteb, nú!

Het begin van uw aantekeningen zie ik voor mij. Laat dat zo. Wie straks leest, moet zich openstellen voor de innerlijke bewustwording van dit werk. Nee, doe er niets aan, verander het niet, laat het zo! Ik schrijf mijn eigen werken! De uwe voeren de ziel tot het geopende terug, daar verwacht ik haar, om haar door de ruimten het eeuwige waarachtige te tonen. Steeds was er dus eenheid. Wij bleven geestelijk verbonden, gij noemt het telepathie! Bezit dit ook het dier niet? Ik ga dit alles voorbij, gij zijt voorbereid, uw reizen en trekken behoorden ertoe. Alles van deze wereld heeft betekenis voor uw leven en dat van mij. Ik put uit uw leven, u uit het mijne! Is er verschil? Nee! Wij doen een werk, wij verrichten een taak!

Het gevecht met de geleerden heeft geen betekenis gekend. Maar dat komt aanstonds. Die zekerheid kunt gij mijn vader schenken. Intussen zal hij mij zien ontwaken. Ook zij die mij baarde!

Geef het iets, Oteb, dat wij stoffelijke meditatie toepassen, wanneer wij de geestelijke wassing niet ondergaan? Schrok mijn moeder niet? Wat wilde Rachi-Hadju erdoor zeggen? Doe anders, handel anders en gij geneest, reinigt uzelf. Heeft al die reinheid iets te betekenen voor de ziel? Ik schiep kunst, muziek was het, die ik hoorde, opving, door tralalalala ... lala doorgaf aan uw leven, een geluk van mij om te mogen overwinnen, omdat ik boehá daardoor trof! Ik speelde met zijn bewustwording, doch had niettemin te aanvaarden,

dat hij mij kon storen en aanvallen. Wie op aarde leeft staat ervoor open, ook ik. Nu is dat voorbij! Het bovennatuurlijke kreeg u door de briefjes reeds in die tijd tot uw leven gestuurd. Zeker, Oteb, vanuit het krankzinnige stroomden u al die gegevens tegemoet. Maar toen ik de trap bewandelde, oplom, Marja zich opende voor mijn leven en wij elkaar konden begroeten, was er ook in haar leven bewustzijn gekomen. Later zal ik u die bewijzen schenken.

Maar mijn gevechten met de jongens, Oteb, kregen hierdoor het volwassen bewustzijn. Ik schonk hierdoor mijzelf een stoffelijke kracht, die regelrecht vanuit de stoffelijke stelsels de geestelijke bezieling onderging. Meer was er niet, ook hierin was ik mijzelf. Weet echter, dat zal u straks duidelijk zijn, dat er astrale b́ezetenheid is, bestaat! Nu leeft het duistere astrale zich uit door het duistere stoffelijke, het aardse ik dat zich openstelt voor het kwaad, omdat er éénheid is ontstaan voor deze wonderen.

Ga thans naar hen die u liefhebben en sta open voor hun vragen. Ik ga intussen verder. Vergeet het geschrevene niet, Oteb, morgen gaan wij verder. Voor uw leven heeft God openbaring gebracht en voor de anderen vrede en rust, weten! Ik bouw er een Tempel door voor mij en haar! Gá, gij leeft onder mijn hart!”

Ik las eerst het artikel, geschreven door Rachi-Hadju. Een reis naar het oude Egypte, we staan voor de Piramide, de Sfinx, de Tempels van Ra en Ré en Isis, doch hij voert het Westerse leven terug tot de maatschappij, de reine mentaliteit voor de ontwaking. Hij schrijft over de verkregen voelhorens van de mens, die stoffelijk, geestelijk en ruimtelijk kunnen zijn, maar stelt het kerkse gevoelsleven rustig voor de Oosterse wetten en opent hierdoor de verkregen eigen zelfstandigheid. Nogal diep, maar zeer interessant, ik geloof, hier heeft men schik in. Je gaat erdoor denken; een oud man is het, die dit woord heeft beleefd, grondig van overgevoeligheid heeft voorzien en ten slotte eenheid onder de mensen waarborgt. Hij scheidt voor het Westerse gevoelsleven een nieuwe weg, het machtige Oosten en het Westen staan voor een leven, voor Christus! Dit slaat in, ik weet het, maar niemand moet weten dat hij het is.

Karel en Erica willen alles weten, ze zijn thans wakker geschud. Hij vraagt al:

„En, Frederik, ging het, heb je nieuwe stof gekregen? Ik kan er nog niet in geloven.”

„Heb geduld, alles op zijn tijd, je kunt geen stukken overslaan. Heeft je leven geen andere ontwikkeling gekregen? Hoe was je voor jaren terug? Hoe was je, Karel, toen ik je leerde kennen? Hoe was ik zelf? En wat is de bedoeling van ons leven hier? Wij gaan verder. Als je weet, dat je je leven kunt voortzetten, is dit de stimulans voor je innerlijke instellen en het doen en

laten voor deze maatschappij. Verontwaardiging helpt je niet als je voor de dingen van de ruimte staat, die vragen je het hoofd te buigen, je hebt het leven van de ruimte te aanvaarden. En dat zijn wetten, Karel, elke gedachte vertegenwoordigt een wet en is ruimtelijk diep.”

„Krijg je dit van René?”

„Juist, mijn vriend, van je gekke zoon.”

„En hij zegt, dat elke gedachte ruimtelijke diepte bezit?”

„Hij vertegenwoordigt die ruimte, Karel. Hij leeft erin. Hij zegt, dat elke gedachte de ruimtelijke levenswetten zal krijgen, indien wij mensen er alles voor doen, er een bewustzijn van maken.”

„Hoe is het mogelijk. Waar is hij nu?”

„Hij werkt aan de portretten.”

„En is hij heel gewoon, merk je niets aan hem?”

„Niets, Karel ..., het is 'n wonder.”

„Snap jij het, Erica?”

„Ik niet, man, maar ik kan me zelf wel slaan. Ik moet er niet aan denken.”

„Aan wat niet?”

„Aan alles niet, ik had dit gebeuren anders kunnen beleven. Mijn hemel, voel je dan niet wat wij hebben gemist? Begrijp je dan niet, dat ons leven stilstond? En toen heb ik die prachtige gewaden nog verkocht ook. Ik heb er een bedelaar mee geholpen. Kun jij mij dit ooit vergeven, Frederik?”

„René zegt: Alles wat je een ander aandoet, doe je jezelf aan. De mens die in harmonie is met het oneindige is nimmer te verpletteren indien hij de liefde betracht, geeft, altijd voor ogen houdt!”

„En dat komt uit René, Frederik?”

„Ja, Karel, dit komt uit zijn leven tot ons ouderen en hebben wij ons petje voor af te nemen. Het voert ons naar die wetten. Het brengt eerst dán geluk voor jezelf en voor hen waar je mee te maken hebt. Wij mensen denken dat we leven, maar we zijn levend dood. René bezit bovennatuurlijk bewustzijn. Het oude Egypte ligt als een open roos in zijn handen, het leeft onder zijn hart.”

„En wil dat zeggen, dat hij daar heeft geleefd?”

„Jij, Erica, Anna, Karel, ik, ieder! Je bent bij al de volken van deze wereld geweest.”

„Maar is dit spiritisme?”

„Heeft ermee te maken en staat toch volkomen alleen.”

„Maar het lijkt er toch op?”

„René heeft niets met het spiritisme uit te staan, Karel. Vergelijk het met de theosofie. Hij gaat verder en dieper, geloof ik, dat zal ons straks duidelijk worden. Deze leer heeft men in het oude Egypte opgebouwd. Daar is men

begonnen, het is de leer van de ruimte, hij verklaart ons de wetten.”

„Het is wonderlijk, Frederik, voor een gewoon mens niet te begrijpen en niet te aanvaarden. Ik ben zeer nieuwsgierig. Hoe kan het ook anders!”

Wij zitten nog even en beleven, dat het wonder naar beneden komt. Hij toont Vader en Moeder de schetsen. Waarlijk prachtig, moeten ze bekennen, te vroeg rijp voor deze leeftijd. René zet ze voor zich neer en kijkt ook. Ik weet nu al, dat wij hem hebben geroepen. Hij staat voor deze levens open. Erica neemt hem aandachtig op. In alles heeft ze spijt van haar handelen en dom doen. Karel kijkt, hij begrijpt het niet, maar hij ziet het. Hij volgt het leven van zijn kind. Dan komt erover zijn lippen:

„Mag ik je enkele vragen stellen, René.”

Onmiddellijk komt er: „Jazeker, Vader.”

Kijk, denk ik, dit gaat goed, het leven van Rachi-Hadju opent zich direct. Karel vraagt: „Ik hoor van Frederik, dat je wijsheden verkondigt en gaven bezit, die wij nog niet kennen, is het mogelijk, dat je Moeder en ik dit beleven?”

Hij kijkt Karel aan en dan zijn moeder. Erica's ogen tranen al. Hij staat op en legt zijn mooie handen op haar hoofd. Onmiddellijk is dit leven gereed en antwoordt:

„Natuurlijk, Vader. Begin maar ergens over.”

„Ergens over beginnen?”

„U vraagt mij immers? Begin ergens over, het doet er niet toe waarover en ik zal u antwoorden.”

„Goed, dan zou ik willen vragen of je weet hoe je vroeger was?”

„Ja, Vader, dat weet ik. Ik kan terugdenken toen ik nog in Moeder leefde.”

„Is dat zo? Zijn dit geen eigen gedachten, want dat zou ieder willen. Velen hebben het geprobeerd, maar beleefden zichzelf. Zijn dat reële belevenissen? Je voelt wel wat ik bedoel. Vergeet niet, René, wij Westerse mensen weten van al die dingen en zaken zo weinig af. Wat kun je dan zien, als ik vragen mag?”

„Wetten, Vader, waarachtigheid. Dat is wel hetzelfde, maar alles is mij duidelijk. Ik ga terug tot het begin van uw eigen schepping. Tot daar waar u als ziel en geest bent begonnen.”

„Waar ligt dat, René?”

„Voordat God zich openbaarde, Vader; dáár liggen én leven de bronnen voor deze álwetendheid.”

„En daarvan heb je zekerheid?”

„Ja, Vader.”

Karel duizelt al, Erica kijkt naar haar afgodsbeeldje. René staart naar z'n schetsen en wacht af of z'n vader nog iets te zeggen heeft. Spanning is er niet, maar elk woord dat over zijn lippen komt, is berekend. Wat doe je, Karel?

Nu komt er:

„Hoe is dat in je ontwaakt, René?”

„Door de graden van evolutie, Vader.”

„Welke?”

„Die van de bewuste en onbewuste krankzinnigheid.”

„Bewuste en onbewuste krankzinnigheid, zeg je? Wat wil dit zeggen?”

„Duidelijk genoeg, Vader, of laat me liever Karel zeggen ... als u het goedvindt?”

„Mag je, m'n jongen. Gaarne zelfs.”

„Bewuste krankzinnigheid, Karel, is de waanzin van je eigen daad. Je bent thans opstandig met alles, je reactie in dit leven voert je naar onbewustzijn. Elke handeling plaatst je voor die wetten. Leugen en bedrog, hartstochten en geweld, haat, afbraak, al die menselijke eigenschappen, die je onmiddellijk voor de rechtvaardigheid van Golgotha plaatsen, hebben afstemming op de bewuste krankzinnigheid. Dan volgt de ziekelijke, de mensen die bij Hans leven, waarvan je honderden graden ziet, soorten dus van ziekten, die door mannen en vrouwen worden vertegenwoordigd. En de psychopathische, Karel, waar ik eigenlijk toe behoorde en toch niet was, omdat mijn leven door een ongekend (iets), het geestelijke bewustzijn, werd bestuurd. En die wetten zien wij terug voor ruimte en tijd, micro- en makrokosmos, voor mens, dier en Moeder Natuur. Elke gedachte is thans een bewuste levenswet. En die zien wij terug voor „ziel, geest en stof”!?! Daarvan, Karel, kén ik de wetten.”

Het zweet breekt Karel uit. Erica beeft van aandoening. Nu komt Anna binnen en neemt naast Erica plaats. Als we nog even bezig zijn, wordt er gebeld. Hans en Elsje. Dat kan goed worden, nu kan Hans al college krijgen. Ik geniet, ik beleef het allerhoogste voor mijn leven. Mijn God, waaraan heb ik dit toch te danken. We zitten in een kring, de meester geeft antwoord. Elsje ziet het wonder. Elsje hangt aan zijn lippen en leeft al in zijn hart. Ze vinden de schets een openbaring, Hans moet aanvaarden, dat zich hier talenten openbaren die bovennatuurlijk zijn. Karel zegt:

„Ga verder, René.”

„Vertel eerst aan Hans en Elsje waarover wij het hadden, anders stoort het misschien.”

Karel zegt tot Hans:

„Ik stelde René zo-even enkele vragen over een hoger bewustzijn en wij kregen antwoord.”

Als Hans en Elsje weten wat René heeft gezegd, duizelt Hans ook. Elsje is als een madonna. Ze ziet ze niet vliegen, maar zij is open en als 'n kind. Karel vraagt:

„Je zegt, René, dat er bewuste en onbewuste krankzinnigheid is. Heeft

God dat gewild?”

Karel stuurt het gevecht tot Hans, de prof kan luisteren en ja en amen zeggen. René is gereed en antwoordt:

„Dit heeft niets met God uit te staan. Toen wij mensen aan ons leven begonnen, legde God alles in onze handen.”

„Je zei zo-even, dat dit geschiedde op het ogenblik toen God aan zijn openbaringen begon. Hoe is ons leven dan begonnen. Zie je daarin, ken je ook die wetten?”

„Zei ik zo-even!”, gaat de meester verder; er is geen twijfel, geen discussiëren mogelijk. Onmiddellijk flitst zijn ziel naar de geopenbaarde tijd en hij zegt: „Dat wij als microkosmos de macrokosmos overwonnen, was op het ogenblik, dat God zich manifesteerde. In het begin van zijn schepping was er alleen leven, licht, gevoel, vader- en moederschap, ziel, geest, dat later stof werd. Ga de theosofie na. U kunt tevens Boeddha volgen. Al de groten die voor deze mensheid een innerlijke leer mochten beleven en die aan deze massa doorgaven. Dan staan wij voor een ontwikkeling, dat de menselijke, dierlijke evolutie is geworden. God als Schepper van Hemel en Aarde schonk ons op dat ogenblik alles, doch door het planetenstelsel.

Dat alles wil zeggen, dat wij mensen Zijn wetten op afstemming van Zijn leven zouden volgen. Maar dat deden wij niet. Wij hebben al die wetten overschreden. Hierdoor schiepen wij als mensen goed en kwaad. De krankzinnigheidsgraden nu, die de ziel heeft te beleven, zijn door die verkeerde daden tot bewustwording gekomen. Thans ziet de mens zich voor die wetten geplaatst en heeft de menselijke ziel ze te aanvaarden. Duizenden mogelijkheden zien wij nu voor de verschillende ruimten van deze persoonlijkheid. Al die ruimten zien wij tevens in het menselijke bestaan terug en zijn thans stofelijk en geestelijk! Wij gingen door prehistorische tijdperken heen, kregen eens een geloof in handen, doch dat werd ons geschonken door hen, die de bewuste geestelijke persoonlijkheid in zich tot ontwaking hadden gebracht. Wij mensen gingen door krankzinnigheid, er is geen ziel die kan zeggen: ‘Ik bleef in die miljoenen jaren vrij van elke besmetting, elke verkeerde, disharmonische daad,’ wij mensen schiepen kwaad.

God heeft niets met deze wereld uit te staan, met al dit kwaad niet. Hij is nog steeds een God van Liefde!

Waarin ik leefde was bewustwording. De andere jongens van mijn inrichting zullen nimmer deze hoogte bereiken, hoewel allen in leven en dood opgetrokken zijn. Wie hierin het eigen bewustzijn verliest, krijgt ’n ander. En dat andere is voor de ziel, met haar duizenden werelden, die door haar evolutie de eigen bestaanswetten, rechtvaardigheidsleer en de door God geschapen harmonie tot bezieling bracht; voor vader- en moederschap, licht, leven en

liefde! Voelt gij dit, dan staan wij voor bewuste en onbewuste waanzin. De ziekelijke! De mensen die gij ziek noemt, zijn niet voor de ruimte ziek. Zij evolueren! Zij zijn bezig zich een ander bewustzijn eigen te maken, maar bezweken voor de stoffelijke wet! Nonsens? Zij zijn nog niet zover! Straks keren zij in 'n ander stadium terug. Volken hebben nu geen betekenis. De ziel, die met deze levens te maken heeft, zorgt, dat die ziel 'n ander organisme krijgt om dit leven af te maken en voort te zetten. Levens komen nu tot éénheid. Hierin bevinden zich de duizenden overgangswetten, waardoor de persoonlijkheid bezwijkt. Homoseksualiteit zien wij thans terug. Dit door de bewuste en onbewuste moeder. Ook het scheppende individu staat ervoor, omdat de natuurlijke levensgraad voor het vader- en moederschap zichzelf nog niet geëvolueerd heeft, onbewust is.

Wat weet ge thans van uw ziekelijke krankzinnigheidsgraden af? Is 'n godsdienstwaaninnige ziekelijk bewust? Já! Ziekelijk bewustzijn is dit! Omdat de ziel haar God wil leren kennen en zij boven haar stoffelijke en geestelijke vermogens de ruimte voor haar leven, denken, gevoel, vader- en moederschap, wedergeboorte, afzoekt, en zij in deze levensruimte bezwijkt, wat ook voor de bewusten van geest in uw stoffelijk bestaan mogelijk is, nietwaar. Is zij eenmaal bezweken dan leeft zij in disharmonie met de maatschappij en sluit u haar op. Godsdienst ..., maar nu de innerlijke, de geestelijke wetten, de lichamelijke, ál de duistere begrippen waardoor gij uw woordenboek hebt geschapen, ondergaat dit leven en leeft zij in als ziel! De persoonlijkheid bezwijkt, doch krijgt door één leven de innerlijke ontwaking, het houvast in eigen handen. Daarvoor zijn méér levens nodig. Miljoenen mensen zijn nog niet zover. De kennis van het stoffelijke stelsel van de oorzaak van de disharmonie, de stoornis dus, die gij ziet als verdikking van het weefsel en die gij door operatief ingrijpen wegneemt, dit alles geeft u de mogelijkheid om de ziel terug te voeren tot haar harmonische denken en voelen. Maar wanneer het onbewustzijn het vader- en moederschap ondergaat, staat zij met haar verkregen persoonlijkheid voor het niet kennen van haar organisme en komt tot verval. Ik werkte mij er volkomen uit, omdat in mijn leven die wetten tot de nieuwe en volgende geboorte kwamen. De velen, die die hoogte niet hebben bereikt, beleven lichaam ná lichaam en komen dan zover.

Mijn leven is bewust, ik breng nieuw denken en voelen op afstemming met de ruimtelijke weldadigheidsleer, die God gaf, Zijn kinderen schonk.”

Lamgeslagen zijn de geleerden, doodongelukkig! Hier is geen gek meer aan het woord, maar een kenner van de wetten. Een bovennatuurlijke!

René wacht even en kijkt hen één voor één aan. Karel zegt niets en Hans strijkt zich over het voorhoofd. Maar dan horen ze nog:

„Onzin dit alles? Uw ganse maatschappij leeft in waanzin. Ga maar na!

Wie is onder die mensen gereed voor zijn taak! Met geld koopt ge uzelf uit de gevangenis. Dood en verderf gooit ge op het leven van God. Waar je kijkt zie je vernietiging en bewuste afbraak. Dat zijn stoffelijke waanzinnigen, bewuste waanzin, die u uit de Universele Harmonie heeft gevoerd, maar thans het bewustzijn van deze persoonlijkheid stempelt. Dit is uw afstemming voor de ruimte, waarvoor gij voor uzelf wat wetenschap hebt opgetrokken, die volkomen stoffelijk is, daar gij de wetten voor uw innerlijk leven nog niet kent. Waar, vraag ik u, ligt de Goddelijke waarheid voor dit alles? Waar zijt gij aan uw leven begonnen. Ik zeg u, gij zijt miljoenen eeuwen bezig om tot die Albron, het Albestaan, de Alwetendheid, de Alziel, het Alleven, de Alvalder en de Almoeder, het Allicht terug te keren, waarvoor wij het Universum hebben beleefd. Elke levensgraad en -wet is thans 'n menselijk lichaam. Wij gingen door prehistorische tijden. De zielen van die tijd hebben het hogere in zichzelf overwonnen en gingen verder én hoger. De meer Universele Zonnestelsels, die allen een plaats in de ruimte ontvingen, vangen de ziel als mens en het bloem- en planetenleven op, zodat al dit leven de Goddelijke openbaring leert kennen en thans deelneemt aan die evolutie. Zon en Maan zien wij terug in uw menselijke hart. Hebben dit de stelsels niet bewezen? Waardoor kreeg u het licht in uw ogen, hebben de reuk- en smaakorganen zich geopenbaard? Hebben wij mensen niet afstemming op dit alles? Eerst nu zoudt ge kunnen zeggen: ik doe wat ik wil, maar ik verzeker u, dat gij al die wetten te aanvaarden hebt! Gij gaat door vader- en moederschap naar een hogere bewustwording. Ik kan u verzekeren, dat de universele stelsels onder mijn hart liggen en tot evolutie komen; doordat ik mij ervoor opende. Daardoor leerde ik de wetten van de Sfinx, de Piramide, Ra, Ré en Isis kennen! Die leer voert u terug tot de God van al het leven en voor uw eigen bestaan. Wat wilt ge? Wilt ge de wetten van Mars, Saturnus, Jupiter, Venus, de Maan, Zon, nevelen en sterren verklaard zien? Ik ben straks gereed! Dan kunt gij mij vragen stellen. Maak er uzelf gereed voor, zo niet, dan ben ik bereid uw levens te verlaten en een ander gehoor te zoeken. Ik sla u neer, als gij het weten wilt, ik verwoest u echter niet, omdat het leven waardoor ik hier ben aan de waarachtige opstanding van uw persoonlijkheden geloof! Is dit 'n gedicht? Dit is waarheid! Het bovennatuurlijke is het bewustzijn straks van elke dag, elk uur, elke minuut, omdat uw faculteiten het geopende leven zullen aanschouwen. Nu zijn er geen gekken meer, thans leven er onbewuste en bewuste wezens op deze Aarde, dan zijn de gekken aan een nieuw tijdperk begonnen, een nieuw leven en kent men de ziel als mens!

Dacht ge waarlijk, dat God met uw zwaarmoedige lectuur genoeg nam? Dacht ge waarlijk, dat Hij schuld heeft aan uw ondergang als mens? Gij zijt Goden! Maar aan uw leven die rechtvaardigheid in licht en leven om te

zetten, in die geheiligde liefde, die uw verstandelijke ik van de eeuwigdurende grondbeginselen voorzag! Vraag het aan uzelf, wellicht krijgt ge nu antwoord, ik ben in staat het u te schenken. Wéét dan, dat genoeg paarden voor de zwijnen geworpen zijn. Aan de mens de taak het licht te doen schijnen, waardoor de dood zijn masker verliest! En zijt gij daartoe in staat? Geloof hebt ge niet, en uw weten ligt in de straatgoten van uw eigen omgeving, maar gij ziet geen bovennatuurlijke rechtvaardigheid meer, gij zijt verarmde hoedanigheden geworden. Uw verstand bloost, uw hart beeft, uw ogen trillen en verwazen, wanneer de ruimte tot uw levens spreekt. Angst is het, om dit leven te verliezen! Ik ga, ik geef u dit alles tot overdenking! Wee u, indien ik opnieuw uw spanlakens zou moeten aanvaarden. Ik gá!”

Hij verwijdert zich zonder een van ons nog een blik, een woord te gunnen. Het duurt lang, een kwartier lijkt een eeuwigheid. Toen kwam het eerste woord en wel over de lippen van Anna, als ze zegt:

„Mijn God ... mijn God! Heb ik het niet altijd geweten?”

Ze vliegt weg. Ook Erica gaat. Elsje volgt. Wij zitten met ons drieën en weten niets te zeggen. Karel verbreekt het zwijgen en vraagt me:

„En jij wist dit, Frederik?”

„Je kunt me geloven of niet, Karel, maar bij de geboorte kreeg ik hiervan de bewijzen.”

„Het is ontzettend ... Ik geef me volkomen gewonnen. Waar het vandaan komt, weet ik niet. Wat zegt het jou, Hans?”

„Ik heb geen woorden. Heeft hij geen boek gelezen, Frederik?”

„Nee, dit is vanzelf ontwaakt. Ik heb al eens eerder gezegd: Mozart bracht hierdoor kunst naar de Aarde, voor deze mensheid. Al die wonderkinderen hebben een eigen ruimte vertegenwoordigd. René is 'n geestelijk wonderkind! Moet je nog peultjes? Is dit niet wondervol? College kun je krijgen, Hans, Karel, straks gaan we beginnen! Voor mij is het een openbaring, dat hij dit nu al bewust doet.”

„Was dit dan nog niet zover?”

„Voor het eerst hoor ik hem zo spreken. Ik dacht, dat duurt zeker nog wel een paar jaar, maar je hoort het zelf! En ben je nog geneigd dit alles onzin te noemen, weet dan dat we verdergaan. Straks gaat hij je wetten verklaren, Hans, en sta je niet meer blind voor je zieken. Wie weet wat we nog krijgen door onze gek.”

Elsje en Erica komen terug. Ook René nog, boven mijn verwachting. Hans kijkt hem aan, alsof hij een geest is. René zet zich tegenover hem neer en schijnt alles weer vergeten. Karel breekt de spanning en vraagt:

„Weet je nu wat je daar allemaal hebt gezegd, René?”

„Ik weet alles, Vader, Karel!”

„En komt dat zomaar in je op?”

„Dit is geen opkomen meer, dit is weten.”

„Sedert wanneer weet je zelf, dat dit er is?”

„Voordat mijn geboorte een feit was, Karel, was het er al!”

„Wat heb je te zeggen, Hans?”

„Niets, ik zal erover nadenken.”

Elsje aanschouwt een nieuw leven, iets, waarvan ze de wetten nog niet kent, maar door haar eigen kunst een sprankje hoop en geluk vertolkt. Plotse-ling zegt René, dat hij gaat slapen en opnieuw verdwijnt hij voor onze ogen. Ik weet waarom hij terugkeren zou, het vuur van zijn leven wil geen onzeker-heid meer, hij keerde terug om de geleerden volkomen murw te slaan. Nu hij voelt, dat ze toch niets meer te vragen en te denken hebben, voelt hij de tijd verknoeid. Erica vraagt hem nog even te blijven, maar hij zegt:

„Moeder, ik voel me moe, laat me rusten. Wil je, Moeder?”

„Ga, mijn jongen, ga gerust.”

Dan zitten we alleen, de meester is weg. Karel zegt:

„Eén ding, Hans, ik heb mijn zoon leren kennen. Ik schrik al als hij me „Vader” noemt. Dat „Karel” vind ik rustiger. Heb je gehoord, Hans, dat hij „gij” en „u” zegt? Het is ’n tuimeling voor me. Jammer, Frederik, dit is het logboek ontgaan. Jammer, dit is weg, het is ervoor geschreven ... vind je niet, Moeder?”

Ik zeg: „Niets is er weg, Karel, ook dit heb ik.”

„Wat heb je? Wil je zeggen, dat je dit gestenografeerd hebt? Waar dan, je zat daar en deed niets.”

„Ik heb dit al enige dagen teruggekregen. Wat jullie hoorden is wel anders gezegd, maar de kerngedachte heb ik. Ook dit komt in het logboek, woorde-lijk zul je het terugvinden. En eerst dan weten hoe wonderlijk alles is.”

„En, Hans? Weet je het nog niet! Moeten wij nog langer Frederik en hem dwarsbomen met onze wijsheid? Denk je nog, dat dit een gek is? Dan ben je erg onbeholpen. Als er één nuchter tegenover deze dingen stond, was ik het. Ik weet best, Hans, dat dit onze universiteiten niet ondersteboven gooit, maar dit kon weleens het verhoogde bewustzijn zijn waarvoor jij leeft. Als ik goed heb begrepen waarom het gaat, Hans, dan staan wij voor een leek die college geeft. Of moeten wij alles van Boeddha en die andere groten waar- over hij sprak overboord gooien! En heeft dit, waarvoor hij de wetten kent, zoals hij zegt, geen bovennatuurlijk bewustzijn? Als je het mij vraagt, Hans, gaat hij die vorige groten over de kop. Als je goed hebt geluisterd, is dit geen onzin meer. Hoorde je, hoe zijn stem veranderde? Zijn gezicht werd ouder en ouder en toen begon het „gij” en „u” dat mijn kind niet kent, niet weet. Dat is mijn jongen niet meer. Als dit maar goed gaat. Als hier maar geen nieuwe

vorm van waanzin achter ligt. Hoe denk jij erover, Hans?”

„Best mogelijk, maar ik ga er nog niet op in. Ik heb slaag genoeg gehad, Frederik weet het, ik geloof hem en ik geloof René, maar als je mij om een verklaring vraagt zeg ik: ik wacht, ik weet het niet. Ik kan dat niet beoordelen. Mogelijk is het, dat zich hier een nieuw verschijnsel van verstandsverbijstering voordoet. Kan zijn, maar ik ken dit niet. Tóch is het mogelijk!”

Nu komt er spanning! Erica zegt:

„Jullie zijn onbeschofte vlegels. Wil je dit ook al voor krankzinnigheid uitmaken? Wil je zeggen, dat mijn kind nog gek is? Moet je opnieuw de deur uit, Hans?”

„God bewaar me, Erica, zo bedoel ik het niet.”

„Ja, dat ken ik. Ik heb dat meermalen beleefd, maar zover krijgen jullie me toch niet meer. Ik sta voor hem in en ik geef nu m'n leven voor mijn kind. Jullie kunnen me gestolen worden met je wijsheid. Gééf mij dit maar. Dachten jullie alles steeds te kunnen vermoorden door je kennis? Wil je mij zeggen, Hans, dat jij iets van jezelf en je zieken begrijpt? Heeft je geleerdheid nog waarde als je voor dit alles staat? Wat bezielt de mensen eigenlijk om van jou 'n prof te maken. Hier sta je thans naakt! René heeft jullie het masker al afgetrokken. Ik wil niets, maar pas thans op, wees voorzichtig, Hans, ik ben niet meer te houden. Ik ben er onlangs door jullie stom gepraat ingevlogen, thans krijg je mij niet zover. Wil je dit afmaken? Straks is mijn zoon een hoogmoedige gek? Ik verzet me hiertegen. Je kunt erover nadenken zoveel je wilt, Hans, en jij ook, Karel, maar nu willen we openhartig je gedachten zien. Ik zeg je, ik sta voor m'n kind in. Frederik heeft gelijk! Frederik stond ál die jaren alléén, jullie hebben genoeg roet in het eten gegooid, genoeg afgebroken, zijn leven bezoedeld. Jij was het, Hans, die Frederik opsloot in de boerderij. Had jij Karel niet beïnvloed, dan was het er nimmer van gekomen. Ik verkoop door jullie stom gepraat een kleed van tienduizend gulden voor één gulden en veertig cent. Is dit nóg niet voldoende? Alléén door je gezwam in de ruimte? Omdat je geleerd bent? Besef goed dat het niet om m'n jongen gaat, maar om de heilige waarheid. Is dit stom gepraat? Is dit 'n gek? Weet je het nog niet? Je stomme wetenschap maakt je morsdood. Je stomme hoogmoed, je veronderstelling dat je iets weet, slaat je tegen de grond. Maskers af, niet, Frederik? Ik heb dit kind gedragen. Ik weet wat René heeft beleefd. Jullie hebben deze ziekte niet begrepen. Telkens sla je God in het aangezicht en zoek je weer een mogelijkheid om dit tot gruis te stampen. Wil je mij wijsmaken dat dit weer een andere vorm is van krankzinnigheid?”

„Je doet alsof ik die woorden sprak, Erica.”

„Jij gooit steeds ons leven door elkaar, Hans. Jij hebt altijd wat nieuws, maar nu blijf je hier met je handen af. Met Karel reken ik straks wel af. Jij

bemoeit je niet meer met m'n kind of je gaat opnieuw de deur uit. Het is m'n goed recht om over René te waken. Frederik heeft het al die jaren alleen moeten doen. Ik wil deze harmonie niet weer verliezen. Lang genoeg hebben jullie geleerden mijn kind doodgedrukt. Van goud maken jullie drek! René is 'n wonderkind en dat neem je mij niet meer af. Wanneer hij niet bewijzen kan, dat hij begaafd is, krijgen jullie gelijk. Van tevoren alles afbreken vind ik niet meer goed! Je kunt even je mond houden. Ik zeg je echter, ik geloof in jullie wetenschap niet meer. Kletspraat verkoop je, je staat machteloos en dat kun je niet verwerken. Ongelukkigen zijn jullie!”

„Moet je mijn vrouw horen, ook al begaafd.”

„Wanneer jij denkt, Karel, met dit alles nog langer te kunnen spotten, terwijl je hier de heiligste ernst gegeven is, ben ik morgen met René, Anna en Frederik weg. Dan houd jij je gespot en je geleerdheid maar, wij zoeken het dan ergens anders. Ik laat m'n kind niet door jullie afmaken, ik heb leergeld genoeg betaald.

Frederik, op mij kun je nu rekenen! Ik bezwijk niet meer! Ik heb genoeg geleden. Ik durfde je niet meer in je ogen kijken, doch thans zal ik je bewijzen dat ik vechten kan, dit is me heilig!

Hoe was het destijds, Karel? Ben je dat alweer vergeten? Zijn jullie je gesmeek vergeten? Daar zit je nu. Grote kerels zijn het, ze komen hun geschenken terugbrengen. Ze smijten gouden sigarettenkokers in de kachel omdat ze bang zijn dat ze behekst zijn. Laat me niet lachen, indien het niet zo indroevig was. Mij bracht je zover om zijden gewaden van tienduizend gulden te bezoedelen. Jullie zien niet, dat 'n mens 'n hart heeft, je gaat over lijken. Mijn gewaden hadden de besmettelijke ziekte. Stommeriken zijn jullie! Jullie zijn niet normaal meer. Is dit niet voldoende? Hoe is het mogelijk, ik kan er nu niet in geloven en toch heb ik al die prachtige dingen vernietigd. Zover brengen jullie de mensen. En hoe heeft Frederik zich gedragen? Ja, Karel, ik zal gaan! Ja, Karel, ik zal doen wat je wenst! Raak Frederik nog eens met één van je vuile gedachten? Ik ben in staat om je te vermoorden. Zatzvreters zijn jullie, maar je verdient je kost niet eens. Jullie vervloeken het leven van deze wereld. Jullie houden de menselijke ontwikkeling tegen! Wij vrouwen hebben geen universiteitsverstand? Dat zullen wij je bewijzen! Jullie kunnen mij gestolen worden. Weet je het? Weet je het nog niet? Eén woord over Frederik en René en ik steek je huis in brand, Karel! Eén woord over René, Hans, en je vliegt opnieuw deze deur uit, maar anders, ik sla je eruit! Je houdt op om met harten te spelen, dat zijn Goddelijke zaken!

Ja, Elsje, ze hebben mij bijna vermoord. Ze noemden mij een aanstelster, een hysterische vrouw. Ik werd 'n universiteitsobject. Omdat zij het niet weten, ga je over de straat. Pas op, kind, of je gaat er ook over. Geleerde mannen

zijn als koeien, maar deze geleerde mensen vertrappen het malse gras van Onze Lieve Heer, ze staan er bovenop en zien het niet. Van de heiligste zaken maken ze 'n ontleding. Als je over je liefde spreekt, zoeken zij er een wetenschappelijke verklaring voor. Een kus op hun hart is onwetenschappelijk. Een zoen waar ze blaren van krijgen wordt wetenschappelijk onmogelijk geacht. Ze weten het nooit! En daaraan ga je kapot. Je bent nu de wisselwerking geworden van dier en menselijk vernuft. Is dat niet heerlijk? Wanneer je hun eigen vlees en bloed baart, geloven ze het niet! Ze staan naast je en verklaren je voor gek. Ze maken van je kind een laboratoriumkwestie, een obstakel, en zien nu door wetenschappelijke brillen naar je leven en je moederschap. Als je bloed stroomt geloven ze nog niet dat je iets bovennatuurlijks beleeft, dat heeft er niets mee te maken! Ik zeg je, Elsje: let op of men maakt ook jou nog kapot.

Jullie moesten je schamen, grote kerels, kinderen zijn jullie, indien het niet zo gevaarlijk was, want familiebanden zeggen je geen cent. Maar daar vechten wij voor, leven wij voor, zetten wij ons leven nu voor in! Ik zeg je, jullie blijven met je handen van René! In mijn huis is dat voorbij, blijf dan maar weg!”

„Hier kunnen wij het mee doen, Hans. Erica heeft gelijk!”, ontvalt Karel. „Ik verdom het ook langer om mijn kind af te maken. Jij en ik zijn schuldig! Wij waren het, Hans. Wij hebben Frederik geslagen en beginnen nu opnieuw. Erica heeft gelijk! Wij hebben Frederik het hart uit zijn ribben getrokken. Ik ga met je mee, Erica. Frederik, op mij kun je rekenen. Ik doe niet meer aan menselijke afbraak mee. Ik ga mee, Erica. Ik ga met je méé ... ik hou van René. Ik laat je nu niet meer alleen, ik ...!”

Karel schreit. Ik had niet kunnen dromen, dat dit zou geschieden. Zijn kop is eraf, zijn masker is gevallen, het grofste masker voor deze wereld. Wéér zo'n gedrocht naar de haaien. Wonderlijk natuurlijk is het wat ik thans beleeft. Karel is ontwaakt. Karel, wat ben je nu een mooi mens. Wat ben je nu 'n kerel geworden. Erica grijpt z'n hoofd in haar handen en kijkt haar grote Karel in z'n ogen. Ze zegt in een reine extase, tot z'n leven, hart en ziel:

„Zo zie ik je liever, Kareltje! Ik ben nu trots op je. Hier, hier, hier, pak aan, Karel. Dit is het, wat wij vrouwen willen bezitten, de rest is maar namaak. Hier wachtte ik al jaren op, Karel. Nú heb ik het! Mijn God, wat ben ik gelukkig. Dit is liefde! Dit is heilig! Dit is Gods geluk! Mijn kind bracht het ons, o, Karel, vergeet het nooit meer! We gaan een nieuw leven beginnen. Wie met ons mee wil, wordt gelukkig! Karel toch ...!”

Erica trekt Karel de stoel uit en de trappen op. Boven horen we gestommel en dan gepraat. We verstaan elk woord. Ouders vragen hun kind vergeving. Ouders en kind omarmen elkander van geluk en liefde in universele eenheid.

We horen gesnik, grote mensen vallen op de knieën. Renétje! Karel!

Hans strijdt voor zijn eigen leven, maar kan het niet. Hij weet nog niet waar hij aan beginnen moet. Ik zie, dat vanavond de mensen kleur moeten bekennen. Hans kan dat nog niet. Hans verstoppt zich achter een nieuw masker. Elsje is lijkwit. Ik weet, wat er in dit leven omgaat. Van haar leven stroomt warmte tot mij. Arm kind, wat moet je al niet beleven. Hans is bewust geslagen, tergend zeker! Hij verwerkt het, maar er ligt 'n blok onder zijn hart en dat wurgt hem. Zijn schouders zijn gebogen, hij lijkt gekraakt. En daar zit een koningin, die wacht, die voor lege handen staat, die een krankzinnige bezit. En weer sta ik voor de macht van René, die met Karel en Erica naar beneden komt, alsof hij weet, dat er nog iets gezegd moet worden, willen we geen stukken en brokken overhouden. Hij begint al. Ik hoor:

„Mijn lieve Hans, waarom moet er onrust zijn in harten, die de vrede willen en naar het geluk verlangen? Ga daar zitten, Karel. Jij daar, Erica. Anna heeft haar plekje weer terug, zie ik. Luister, ik zal straks ál je vrienden, de geleerden dus, de gelegenheid schenken om mij te testen. Zorg dat er een theoloog, een astronoom bij is. Jij als psycholoog en psychiater met Dr. Lent is voldoende. Je kunt ook de andere vrienden erbij roepen, die hier vroeger over de vloer kwamen. Mij is alles goed. Ik zal je dan de bewijzen geven. Ik geloof, dat dit het beste bij jou in huis geschieden kan. Je kunt ook hier komen. Wat denk je, Moeder, wat wil je?”

„Ik wil de eer hebben, René!”

„Goed, dat is afgesproken, wij komen hier bijeen. Ik zal je zeggen wanneer. Je praat er voorlopig nog met niemand over, ik moet me voorbereiden. Wacht even rustig af. Ik wil niet, dat deze vriendschap verongelukt. Ik wil jullie niet verliezen. Maar zorg zelf voor harmonie, voel wat liefde voor elkaar, ik smeeke het je!

Ik weet wel, ik sta als een kind tegenover wetenschap. Maar Frederik kent mij, ik weet wat ik doe. Wat ik kan? Ik ben geopend. Frederik had je die wijsheid kunnen schenken, maar jullie slaan bovennatuurlijke zaken tot gruis. Ik ben geen kind meer, net zomin Elsje dat is, wij zijn oud! Wij zijn een nieuwe generatie. Wij zijn mannen en vrouwen, die voor het geluk van deze wereld vechten. Jullie hebben dat niet gekund. Hiervoor kwamen wij naar deze Aarde. Wij willen geen oorlog meer, noch in eigen huis, noch met 'n zuster of broeder, noch tegen andere volken! Hoor je dat? Wij weigeren te doden! Wij hebben lief alles wat leeft. Wij kunnen dat, omdat ons leven geopend is voor al de wetten! De ouderdom van deze wereld kent alleen ellende. Van goud maken jullie zichtbare drek! Van de heiligste liefde, wereldse rotheid! Dat nemen wij niet meer, die tijden zijn voorbij! Ik ben de eerste voor deze wereld, voor dit koude, nuchtere Westen, om dit geluk in je harten te leggen.

Deze generatie brengt eenheid onder de volken, liefde en openhartigheid, wij willen als jonge mensen dienen! Wij brengen hoger bewustzijn. Met mij komen er andere wonderkinderen, velen zullen er komen, maar jullie zijn door duivelen bezeten! De wetten van God heb je verkracht! De wetten voor je gelukkig leven heb je bezoedeld! Goddelijke rechtvaardigheid in de straatgoten getrap. Wij nemen de teugels in handen en laten ons niet langer naar de slachtbank voeren!

Geloof mij, Elsie, wij zijn kinderen van één Vader! Maar wij dwingen je een ander en beter leven te beginnen. De hoofden zullen gebogen worden. Van bovennatuurlijk geluk en liefde hebben jullie hier hoererij gemaakt! Tempels zijn voor jullie harems, God 'n beest gelijk. Maar dat nemen wij niet langer! Lang genoeg zijn de wetten besmet, wat willen jullie? Wég met deze ellende, de deur uit. Wij nemen thans die rechten in handen. God schonk ons verstand, menselijk denken, jullie lieten alleen een bloedstroom achter, haat, hartstocht en geweld. Harten breken, dat kunnen jullie, deze maatschappij, waarvoor je leeft en sterft! Niemand kan ons tegenhouden, want wij brengen eeuwigdurend licht. Wij hangen je op als het moet, heel deze mensheid roept om hoger bewustzijn, om weten!

Kun je niet, weet dan, dat je in staat bent jezelf een kogel door je hoofd te jagen, wij zijn echter voorbereid. Bouw dan maar aan je eigen schavot, wij overwinnen.

Aanvaard je tijdelijke verdoemenis, God heeft het niet gewild! Wij roepen je toe, kom tot ontwaking. Jullie kennen ons niet, maar wij kennen elkeen! Wij staan voor al het leven open! Dit geluk dragen wij in ons hart!

Wat wilt ge met wetenschap beginnen, indien je je menselijk karakter verliest? Is dit vooruitgang? Wilt ge rechtspreken en „Christus” bezoedelen? Nu begint er een nieuwe eeuw, een nieuw leven. Denken jullie (nog) langer door vergif een mensheid te genezen? Geneest jezelf eerst! Stank liet je achter, de rotheid van je levens! Sterf hiervoor duizend doden, verlang te worden gebrandstapeld, voor „Christus' Eeuw”, voor jezelf, voor goed en kwaad! Voer het kwaad tot de God van al het leven en gij zijt het waard je eigen leven te bezitten! Nu staan de „Hemelen” voor je open!”

Zie je deze geleerden, dacht ik? Ze zijn geslagen! Ze hebben een dodelijke steek gekregen, die regelrecht vanuit de ruimte hun levens doorboorde. Groot is het wat ik beleven mag!

René daagt ons een voor een uit, nog is het niet genoeg. Hij zegt:

„Indien je dit geluk niet begrijpt, neem ik mijn rechten in handen, nog is het geluk aan uw kant. Geen van u kan mij neerslaan, de hogere wetten leven onder mijn hart, ik ben open en bewust, u slaapt! Ik ben een kind van God en aan de afrekening van uw eigen leven behoeft ge niet te twijfelen. Het

kruis van Christus is het en daar buig ik mij voor. Gij kunt het nog niet!”

Weer verdwijnt de adonis, we zijn lamgeslagen, ook Hans en Karel. Elsje bezwijkt niet, maar is als ’n bloem vol kracht en vitaliteit en volkomen open. Zij verspreidt haar schoonheid en schenkt ons allen haar ruime ziel. Ze heeft ontzag voor de jonge Apostel, je kunt het aan haar zien. Haar leven is bewust, zij valt niet in slaap.

Wat ’n avond, wat voor uren beleven wij toch. Hans en Elsje gaan huistoe. Erica en Karel lopen een eindje mee, Erica eet Elsje op; Hans en Karel proberen hun koppen te buigen? Dat Karel ertoe in staat is, best mogelijk, voor Hans ben ik bang. Ik zit alleen op de bühne, een nieuwe tijd is op komst. De jeugd ontwaakt! En die jeugd is bezield door Christus, door Zijn leven!

Ik ben ver van deze wereld en al de ellende, als ik gestommel hoor en Erica en Karel voor me staan. Karel zegt:

„Is dit ’n wonder, Frederik? Ik verzeker je, op mij kun je nu rekenen. Hans is opstandig, die krijgen wij niet zo gauw, ik moet er niet aan denken. Maar indien hij niet wil, ook goed, dat moet hij dan maar met zichzelf uitmaken. Hij kan z’n hoofd niet buigen en ik zie, waar geleerdheid je brengt als je het menselijke in je hart laat verarmoen. ’n Arme hond is het! Wetenschap en gezond denken werken aan je liefde voor het leven, het voert je tot God terug, Frederik. Je krijgt in alles gelijk! Hans is potdicht. Het wordt zijn ongeluk nog, als je het mij vraagt. Niemand van ons kan hem helpen. Ik ben opnieuw geboren en sta naast je. Als je mij alles kunt vergeven, Frederik, zul je er nu plezier van hebben.”

„Houd dit geluk in handen, Karel. Laat het je weer niet ontglippen en loop ook niet te ver vooruit en tracht jezelf te zien, als het moet.”

„Arme Elsje!”, laat Erica zich ontvallen, „wat moet er van dit lieve kind terechtkomen? Ik vind het verschrikkelijk, als ik haar zie naast Hans, beef ik. Het was zo mooi en het kan, ook al is Hans zo oud, maar nu dit? Het breekt z’n leven, hij heeft schuld aan het ongeluk, dat ik voorzie. Dit houdt geen paard uit. Hij maakt Elsjes leven kapot. Jaloezie? En waarom? Het is ’n ziekte, Karel, geloof je ook niet?”

„Ik ken hem niet meer. Mij ’n raadsel, maar hij gooit zich te grabbel. Waar blijft al die wetenschap? Hij bezit alles, kan tevreden zijn en begrijpt het niet. Wat zijn wij mensen toch ellendelingen. Maar zag je René’s ogen, Frederik?”

„Ik weet het. René zei eens: het geluk is moeilijker te beleven dan leed en smart. Je kunt beter ellende bezitten dan wanneer je je geluk niet begrijpt. En dat is waar, Karel, door ellende kun je niets kapotslaan, wel door geluk. Wijsheid van je gekke zoon.”

We praten nog even, doch dan gaan ook wij naar boven. Ik schreef nog in het logboek:

Er komt een onweersbui van ongekende kracht op ons leven af, die niet te ontgaan is. Dit alles is van zo ernstige aard, dat het je neersmakt. Je kunt niets doen, want het is niet te zien. Je leeft eronder en je staat er middenin en je ziet het niet. Het is dus nog veel erger dan een stoffelijke, hoorbare storm, deze is voor de ziel en je geest. Een gemene ploert is het? Ik durf dat niet eens te zeggen. Het is heel iets anders! Het is eigenlijk niets menselijks meer. En tóch, je zou zeggen, het leeft onder je hart, je bent erdoor geboren, maar er is geen houvast te zien. Als je ervoor openstaat, waait het je leven weg. Wie er zich op instelt, geloof ik nu, gaat eraan kapot! Die wordt uit z'n menselijke voegen gerukt! Voor je ogen speelt het zich af en jij zélf staat er eigenlijk ver buiten! Ik heb nog nooit zoiets beleefd, waarlijk niet, zo angstwekkend is het. Het is als de bliksem, het spookt voor je en je bent zélf het gerammel, het spook zie je niet eens. Toch sta je ervoor en heb je dit te aanvaarden. Verschrikking, ellende, is het! Wat je niet wilt, doe je juist! Wat je verlangt heb je gekregen en je wilt het niet! Wat je ziet is niet echt en je staat er toch naar te kijken. Het leeft in je en je bent het kwijt! Het komt onafwendbaar op je af en je denkt toch, dat het niet voor je is? Foei, je zou er weer koude koorts van krijgen, maar mij niet gezien.

Ik denk, dat het 'n chaos wordt. Het menselijke wezen slaat men tot puin en wrakhout. Het is net Goddelijke rechtspraak, waarvan wij mensen de onfeilbaarheid door de dood kennen, maar die nu leven is en wéér andere maskers vertoont, zoals ik zie en te aanvaarden heb. Doch dan sta je opnieuw! Wat wil je beginnen?

René is 'n groot wonder en Karel hebben we overwonnen. Voor nu en altijd! Anna is vijftien jaar jonger geworden en Erica een bijzondere verschijning, een vrouw die nu weet wat ze wil en een helder verstand bezit. Elk woord is nu de moeite waard dat het gesproken wordt, vroeger was het gezwam, nietszeggend gedaas, armoede, leegte. Anna sprak geen woord, maar stille waters hebben soms ruimtelijke diepte, verbergen vaak overvloedig natuurschoon!

Arme Elsje! Weet, mijn kind, dat je in dit leven niets cadeau krijgt! Niets! Voor het geluk en het weten moet je vechten. Als jij bezwijkt, ga ik ook voor de bijl, zo groot is mijn vertrouwen in je. Wist je dit? Jij alleen kunt Hans opvangen? Ik geloof het niet, want dan had hij al die schoonheid van je wel begrepen! Hij staat voor je machtig mooie kasteeltje en ziet het al niet meer. Je bekoorlijk uiterlijk is als een mantel – er zit niets geen aardigheid meer voor hem aan, omdat z'n ziel bezeten is. Wij zullen alles doen, Elsje, alles, om hem te redden! Zoals je ziet heb je al een plaats in het dagboek ontvangen, want je hebt je taak aanvaard, je zekerheid gaat hoger en hoger, maar je zieltje schreit, wat wij hier kunnen horen. Ik geloof, dat René het geschrei van je ziel beluisteren kan, wij ouderen zijn er nog niet toe gekomen ons leven daarop in

te stellen, maar de natuur van je leven en persoonlijkheid wuift ons elke dag toe en dan voel je narigheid! Zul je sterk zijn, lieverd?

René sprak als 'n jonge god. Men denkt dat het overdreven is, maar ik zeg het uit de grond van mijn hart. Zo is het! Je moet hem zien en horen, eerst dan weet je dat ik gelijk heb en niets te veel zeg. Vergeet niet dat dit alles vanuit zijn leven tot ons komt. Hij heeft er niet voor gestudeerd, niet over gelezen, het is zo zuiver als kristal en kwam vanuit de ruimte tot ons, menselijke, maar schandalig arme persoonlijkheidjes. Het was als gloeiend vuur, doch nu weer voor je ziel. Bovenaardse welsprekendheid is het, je zit als het ware aan de voeten van 'n meester, waarvan je het bestaan kent, doch nimmer in hebt kunnen geloven. Toch is het de heilige waarheid, thans geschieden wonderen, wat eens het machtige Oosten heeft gekend, leeft nu in ons kleine landje ..., een ingewijde bezitten wij! En dat hij ingewijd is, zullen velen straks moeten aanvaarden. Hij is als balsem voor je ziel, hij verzorgt je zoals het behoort, maar maakt nu geen stinkende wonden meer, die tijd is voorbij. Hij trekt het verbandje voorzichtig af, maar dan gebeurt het en zie je voor je ogen, dat de wonden dicht trekken, ja, op slag kan dat geschieden, zo bovennatuurlijk zijn deze krachten, waarvan hij de wetten kent. Hemels gezang is het! Deze ziel komt voort uit een roemrijk geslacht, een kaste van priesters, die Ra en Re persoonlijkheid gaven en die de Goden hebben gekend. Zij gingen er dagelijks mee om en zaten met hen aan tafel. Je gelooft het niet, maar ook wij mochten aan tafel zitten en kregen onze spijzen toegediend. Ik smulde van deze pudding en Karel en Erica lusten er nu wel pap van, zo smaakt het! Dat heeft wel lang geduurd, maar nu zien ze, dat wat ze al die jaren niet lustten toch zo goed was voor hun stoffelijke en geestelijke tentje, waarin ze als de persoonlijkheid leven en de dingen van elke dag verrichten en in daden omzetten! Ik zeg je, Erica lijkt vierentwintig, zo is ze veranderd!

En Karel? Onze biggerige Karel, Karel met zijn boerderij, zijn sloten, zijn wispelturig karakter, zijn bluf, zijn overheersing in alles, lag op de knieën en vroeg zijn zoon vergiffenis. Droevig? Moet dat een vader niet doen? Moet een vader voortgaan z'n kind af te maken? Is dit soms aanstellerij? Ik zie het liever zo! Karel werd op dat ogenblik 'n mirakel! Ik schokte ervan. Ik zag, dat zijn ogen als kinderlijke hemeltjes veranderden en dat hij bovennatuurlijke bewustwording kreeg, die voor Erica's leven de vergeet-me-nietjes, de lelietjes-van-dalen en de margrietjes zijn, die nu over hun hoofden werden uitgestrooid en zomaar uit de hemel kwamen vallen, waarvan wij, die erbij waren, sandaaltjes vlochten, die wij Karel en haar in handen stopten, zo'n groot, machtig groot geluk was het, dit te mogen zien en te beleven. Karel en Erica beleven thans een hemelvaart, zoals zij er nog geen hebben gemaakt. Deze voert hen naar de nog hogere regionen die er zijn en René de poorten

voor opent en de sleutels bezit! Noem je dit sentimentaliteit? Wij niet! Wie dat zegt is nog niet gereed, maar ín die harten leeft tóch het verlangen om het te mogen beleven, élk kind van God wil het bezitten. Het is hierdoor, dat de mensen er zo naar zoeken. Vinden doen ze het niet, omdat ze er niets voor doen!

Je had Karel moeten zien, wat 'n mooie kerel is het nu. Z'n brede rug is gereed om Erica en ons allen uren, weken, maanden, jaren te dragen. Een kracht is het, die je alléén door de elementale wetten vertegenwoordigd ziet, maar dan kom je meestal met 'n nat pak thuis. Nu is Karel regen en wind geworden; een orkaan, een oerkracht, zó heilig, zó groots, zó wondervol! Ach, wat zijn de mensen mooi, als je ze zo ziet! Het kan niet anders, je bent er mens voor. Nu is 'n vader en moeder als het goud van de hemel. Ik zou ze willen en kunnen zien als Zon en Maan, lichamen, die voor de ruimte een machtige rol hebben gespeeld en om zo te zeggen de boel aan het draaien hebben gemaakt en waarvan alles uitging, omdat God ze zo geschapen heeft. Ze zijn thans lichtgevend, lichtdragend, ze geloven niet meer in een kus, ze zinken onder hun kus in een onverklaarbaar gevoel, dat zó diep en waarachtig is en zich laat voelen, alsof je de kern van het leven op dat ogenblik raakt! En je ziet jezelf met je ogen open, want nu wil je alles zien en aan bedotterij denk je niet meer. Gods geschenken zijn het! Gods gevraagde Almachtigheid ... Já, het gaat zo ver dat je alwetend wordt!

En ik zag dat wonder, ik beleefde het, ik onderging het en moest weer beamen, dat ook ik ernaar verlang! Nu moesten Karel en Erica kleur bekennen, het wonder aanvaarden dat hun kind, dat eerst gek was, nu contact bezit met de Vader in de hemel!

Ik zei al, Elsje is anders, zij behoeft geen kleur te bekennen, want zij bezit zoveel gevoel, dat het bij haar vanzelf gaat, het is er! En Anna weet het al zolang. Wij knipogen tegen elkaar en kussen elkaar in gedachten, maar die zijn al eeuwen oud. Zó gaat het goed. Er komt geen woord over onze lippen, dat zou dit moment maar storen, deze stilte die universeel is. En daarop teren we, daardoor leven we, daardoor zijn we geopend.

Maar ik ben bang! Er komen woorden over René's lippen die vorige levens wakker schudden. Zo'n woord beukt op het menselijke hart en stelt je voor de onzichtbare feiten, verschijnselen, waarover ik zo-even sprak. En die onzichtbare dingen hebben stoffelijke betekenis, ze zijn er en ze zijn er niet! Ze worden geboren, maar wie de moeder is, weet je niet. En toch moet die moeder er zijn. De bevruchting is geschied! En die bevruchting, voel ik, ligt eeuwen en eeuwen terug, maar kwam door menselijke wezens tot stand. En die toestand wil nu geboren worden! Snap je dit niet? Daarvoor ben ik bang, het is 'n masker, dat ik nog niet ken en waarvan ook de rest van de miljoenen

mensen van deze wereld geen verstand heeft en ook niet in geloof! Je zou het kunnen vergelijken met ziekte, armoede, ellendige zaken, die het leven van 'n mens vernietigen en waartegen je niets kunt doen, zo onfeilbaar zijn de wetten ervoor! Deze zo ongekende dingen hebben te maken met vragen als waarom de één rijk is en een ander niet te eten heeft! Waarom God kan goedvinden, dat de één alles heeft en het andere kind door besmetting geslagen wordt! Waarom het ene kind het licht in de ogen bezit en het andere met blindheid is geslagen! Ga maar verder! Daarin moet je het zoeken. Hierin ligt dat, leeft dit, wat ik voel en dat arm om ons en in ons geboren wil worden, dat je nu het liefst zou willen vermoorden, zo'n gevoel krijg je, zo'n angst is het, die je naar de keel kruipt en van achteren het mes hanteert om je overhoop te steken, is het niet griezelig? Ik moet eerlijk bekennen, hiervoor heb ik angst. Het is niet menselijk meer, het is alsof het je bloed stolt, of men je de levensadem uitzuigt, de ruimte waarin je leeft ontlevent, zodat je beslist en tot gekke dingen gedreven wordt, omdat je voor jezelf geen uitkomst meer ziet. En dan sta je machteloos? Ja! Niemand kan je helpen.

En dat leeft hier, in ons huis! Soms voel je het heel scherp, soms is het weg. Maar ga je het even na, zie je het ergens anders. Het komt en het gaat, het zit met je aan tafel en het ligt buiten op straat. Als je het de kop wilt indrukken, ligt het er niet, maar zit het boven in een boom en lacht je uit. Je hebt het in je handen om het een strop om te doen, je voelt dat het hangt, dat je het om zeep hebt gebracht, even later hoor je het gemeen en sarcastisch lachen, waar je de stuipen van krijgt en onder de dekens kruipt, maar je zo'n halve nacht voor wakker ligt. Je denkt, dat het gif is, maar dat is het niet, je drinkt geen thee door andere handen ingeschonken, je denkt overal het kwaad, de afbraak te zien, het is als 'n gestalte, maar zonder kleren aan, naakt, volkomen naakt staat dat leven voor je, zoals je nu denkt. Zie je goed, het is 'n afgrijselijk masker! Há, heb ik je? Heb ik je eindelijk? Nu voel je handen om je hals en beleef je zo'n nare droom. Ze willen je wurgen en tóch gebeurt er niets! Foei, wat ben ik bang!

Zo zie ik Hans ..., want hém loopt dit alles achterna, hij ziet zich verkindsen? Was dat maar waar, het is veel erger. Als je hem ziet eten, zegt Elsje, is het, of hij gif eet. Drinkt hij, houdt hij de thee of wat het ook is in het licht, omdat hij denkt, dat men hem weer vergiftigen wil. O, Hans, wat ben je toch aan het heksen. En dat is 'n geleerde?

Dit is onheil. Maar ik slinger alles van me weg, wellicht zie ik het te overdreven en ook dat is niet goed. Maar, je voelt het! Ik wil slapen, ik wil me gereedmaken voor de uren die ik van mijn meester krijg. Ik houd het op wijsheid. Mijn paard loopt hard en zeker. Als er nu maar niet geknoeid wordt, spiertjes doorsnijden of injecties geven. Ik ken dat geknoei van die renbanen

maar al te goed, ook mij heeft het eens duizend gulden gekost, alleen door zwendel, afgunst en bedrog. Mijn paard heet René – Rachi-Hadju is het, die m'n leven naar een stoffelijk einde jaagt, waar ik de bron van het leven zal zien! En dit paard wint altijd, omdat het voor deze eeuw geboren werd! Ik zeg nog: welsprekendheid is goed, maar je moet er geen woorden voor gebruiken, eerst dan ga je luisteren! Mijn ogen vallen dicht, maar mijn ziel blijft wakker en is waakzaam geworden. Vooruit, Frederik, naar het einde! De wijzen uit het Oosten komen dicht en dicht bij ons leven. Zag je dat sterretje, Frederik? Dat komt net op! Wie zal dit nieuwe leven ontdekken? Wie zal het voor het voetlicht van de wereld plaatsen? Wie? Die mens draagt de zilverwitte sandaaltjes!

O, Frederik, ik heb zo'n nare droom gehad!

De laatste maanden zijn rommelig geweest, drukke, inspannende, veelzeggende uren, uren van zwijgzaamheid, eenzaamheid, waardoor je als mens tot jezelf komt en de andere mens leert kennen, leert zien, leert begrijpen, indien je ervoor openstaat, anders wandelt alles langs je heen en je beleeft niets. Voor mij waren het leerzame uren, omdat ik het voorrecht genoot te mogen luisteren naar mijn meester, te mogen neerzitten aan zijn voeten, mijn dorst te mogen lessen, uit een bron te mogen putten, die de wetgevende realiteit voor ons menselijke leven en wezen tentoonspreidt – en je daar op sandaaltjes gaat, wanneer die lippen zich openen. Voor anderen waren het zware uren; elkeen beleefde ze naar eigen vermogens, naar die krachten, waardoor de menselijke persoonlijkheid leeft. Maar het mooiste van alles was toch, dat we de Zon in ons hart zagen. We vielen neer met gebogen hoofd en dankten voor al het gekregen. Ja, wij dankten hem, onze gek, voor alles!

In die dagen schreef ik in het logboek:

„Een mens weet veel, hij staat voor grote en kleine dingen open en hij maakt ze af ook, maar het is goed en kwaad wat hij doet.” En er volgt direct achter: „Wéét hij dat voor zichzelf?”

Door Christus geeft hij zich als 'n vriend, door de duivel als 'n satan! Meestal zie je dan 'n vriend, als je het leven door Christus ziet. Maar je ziet het vuile, uitgeslepen masker eerst, als je de ziel ervan niet kent, want die duivelse gedachten worden door dit afschuwelijke masker vertegenwoordigd.

Doch ook aan dat leven komt een eind!

De mens kan er met zijn pet naar gooien en zeggen: dat zie ik straks wel, mij goed, maar ik leef nu hier en ik wil van het leven genieten, je doet maar wat jezelf wilt en goedacht, ik leef me uit, ik doe wat ik wil, niemand kan me dat verbieden. Gelijk heb je, maar wij hebben het anders leren zien. Als dat, wat voor ons geen dood meer is, straks als een eeuwig leven voor je staat, een zeis in handen neemt om je te vloeren, de kop af te hakken, dan denk je er toch wel anders over en heb je geen praatjes meer. Hier kun je je achter je masker verstoppen, hier kun je maken en breken wat je wilt, daar is dat beslist voorbij, daar sta je voor die naaktheid, sta je voor nieuw geweld, waartoe je behoort en mee te maken hebt, omdat wij hebben geleerd, dat je ziel bent van Zijn Ziel, licht van Zijn licht, leven van Zijn leven, bloed van Zijn bloed, wat zeggen wil, dat je ondanks al je bezit tot Hem moet terugkeren en eens, waar doet er niet toe, aan dat hoofd buigen moet beginnen! Snap je het? Of ben je nog niet zover, draag je nog eventjes dit masker? Dan komen wij nog zover! Wacht rustig af, onze bron van leven zal je die wetten nog wel verkla-

ren! Beschouw jezelf maar als 'n stuk berg, als 'n storm, 'n windhoos zo sterk, toch houd je daar eens mee op, want de wetten zijn het, die je met één klap, door 'n zacht windje al, omdat je niet weet waar dat windje vandaan komt, het gouden lepelkje uit handen slaat en dan lig je niet bovenop je voetstuk, maar er tien meter af, gekraakt, wellicht levenloos, naakt! Gebroken ben je! Wat wil je? Afbreken wat anderen door bloed en tranen hebben opgebouwd? Dacht je nog langer God door je armzalig gedoe te kunnen tarten? Speel gerust voor duiveltje, doe het, leef je maar uit, ga gerust je gang, wij weten beslist, dat je je nek breekt!

Zo sta je voor je zuster en je broeder, voor je vader en je moeder, je kind, die maskers dragen en maken en breken wat ze zelf denken te moeten doen en waar ze zo'n grote hoop op vestigen, dat toch vroeg of laat in elkaar stort, omdat de dood zegt: „Zie je, ik ben geen dood meer, integendeel mijn leven is veel en veel zekerder! Als je mijn wetten leert kennen, kleine man, nietige ziel, loop je heel hard van jezelf weg, je schrikt je 'n stuip, zo werkt mijn leven op je in! En of je al dikkere glazen koopt, een zonnebril opzet omdat je denkt, dat ik je niet steken kan, ik ga daar wel doorheen, lieve vriend, en ruk je masker af! Dank je zul je zeggen! Je hoofd zal je moeten buigen, of je wilt of niet, buigen zál je!”

Nu stroomt je bloed al en heb je dat maar te aanvaarden.

Elk mens heeft de kracht in zich om goed te doen en verkeerd. Maar de wetten roepen je vroeg of laat het universele halt toe, wat wij nu hebben beleefd en waarvan ons het onfeilbare werd verklaard. Karel en Erica beleefden evenals Anna een Tempelgebed, zó schoon, zó bovennatuurlijk, dat zij er kind door werden, maar in de goede zin.

Ik schreef neer: Elk mens speelt op zijn tijd voor duiveltje, maar vallen de maskers, worden je de wetten verklaard, dan lig je aan de voeten van de meester en kun je ja en amen zeggen, als je er de kracht nog voor bezit en de meester het goedvindt; het is ook mogelijk, dat hij voor je brillenglazen verdwijnt en je van verre zijn „goedenacht” mag beluisteren. Dan ben je erbij en je staat er net buiten. Je zou willen zeggen dank u, maar je krijgt die woorden niet verstoffelijkt, omdat zijn krachten het zijn die je gevoelsleven hebben gesmoord en je zover nog niet bent, of het gebeurde niet. Zie je, dat is nu naakt-zijn, naakt-staan, je hebt niets te zeggen, je bent nog niet zover, je moet nog aan dit leven beginnen! Je voelt nu, dat je 'n uilskuiken bent en water noch grond onder je voeten hebt; je zweeft niet, maar je bent platgetrapt!

Maar als je bewust achter zo'n masker kunt kijken, ja, dat is heel wat anders, doch dan kun je offeren, jezelf al inzetten voor het goede in de mens, nu vraag je om geslagen te mogen worden, je wilt leeuwenkuilen zien! Daarin wordt dan je leven verscheurd. Of, je bestijgt 'n brandstapelkje ... voel je dit

lekkere schroeibad? Zie dat menselijke vet drijven en schreeuw je om hulp? Maar ik geloof niet, dat er een van ons, niet Hans, die is nog niet zover, bang voor is! En dat kregen wij door onze gek, die nu als 'n jonge god is geworden, 'n profeet van vlees en bloed, een die brood eet, maar die op stevige fundamenten staat en voor wie wij heilig ontzag hebben! Druk dat kind eens in je armen als moeder? Heb dit leven eens in je armen als mens? Voel je die liefde, die kus? Dáár had ik het over in het begin; hier staan we thans voor de gouden sandaaltjes, het gestrooi van hemelse bloemen, wat niets meer met zo'n menselijk halfuurtje uitstaande heeft, waardoor je je toch maar bezoedeld voelt, omdat je als mens met besmeurde klompen de ingang van de Tempel besmet, verontreinigt!

Ik zeg je dat wij, Erica, Karel, Anna, Elsje en ik, het geluk hebben gevonden! Wij hebben er alles van onszelf voor ingezet, maar het is er! Eindelijk dan, heeft de Piramide, hebben Ra, Re en Isis ons leven geopend en werden ons de wetten verklaard, waarvoor wij innig dankbaar en gelukkig zijn. Nu gaan we naar Golgotha, van daaruit vertrekken we, om er onze bloemen neer te leggen, die door Gods Zoon worden aanvaard!

Erica vroeg mij eens:

„Wie is die Rachi-Hadju, Frederik, die dit artikel geschreven heeft? Ken jij die man niet? Hij heeft het over Oosterse wetgevende machten, die je Westerse lieflijkheid schenken en Westerse opbouw voor rust en vrede verzekeren. Je zou zweren, dat die man het weet. Hier, lees zelf maar; Karel vindt het ook 'n prachtartikel, en er komt nog veel meer, zoals je zult zien, want hij ligt als jij dat hebt beleefd aan de voeten van Ra, Re, de Godin, de Sfinx, de Piramide, wachtende op 'n antwoord; hij wil Europa redden voor algehele ondergang. Is het niet wonderlijk, Frederik, van alle kanten komt het opdagen, de mensen ontwaken, geloof ik. Denk je niet? Hoe voel jij het aan?”

„Ik zal het lezen, Erica, ik geloof wel, dat wij meer van die mensen zullen ontmoeten, want onze maatschappij heeft dat soort nodig.” Ik lees, maar ik ken elk woord, dit alles leeft onder mijn hart, en het nuchtere Westen vraagt erom, het weet niet waar het zoeken moet, het weet niet meer hoe de vrede en rust te bewaren! Het zal wel goed zijn.

Er ligt een mensenkind neergeknield aan de voeten van de Sfinx, omdat het Westen dit kind wil vermoorden. Dit kind zegt, dat tweeduizend jaar godsdienst, gebeden, de wereld niet heeft geholpen, integendeel, het leven gaat naar een afgrond, naar de algehele vernietiging. Het leven stelt het Westen voor de Goden en voor Golgotha, voor massamoord en massaliefde. Wat moet het leven doen? Moeten moeders nog langer hun kinderen baren om die te laten afslachten. Moeten jonge mannen van vreemde volken elkaar bewust vermoorden? Waar zoveel zorg, zoveel bloed voor gegeven werd, zoveel

geleden is, moet dat bewust afgeslacht worden? Kan dit leven ruimtelijke klanken beluisteren, kan het opgaan in een God van liefde? Kan het vragen en antwoord ontvangen? Zal God dit leven verhoren? In het Westen is dat niet mogelijk. Nu ligt dit leven in het oude Egypte neergeknield, zit het neer met de rug tegen de Piramiden, en kijkt het naar de Sfinx. Het smeekt om het woord, want het machtige Westen gaat kapot!

En dat leven zegt: „Ik ben uitgezonden, Vader, om dit licht naar het Westen te brengen? Mijn vader en moeder, zuster en broeder, vriend en kennis, smeken om te weten! Of is ook hier alles menselijk bedacht, waren het menselijke leugens? Hebben al die Goden met vuur gespeeld? Hebben ook zij niet geweten, dat deze mensheid op ontwakning wacht? Maar werd daar niet uitgestippeld, dat de Christus zou komen, is hier niet voorspeld, dat het paradijs kómt?

Waar blijft het? Waar is het paradijs te vinden? Tweeduizend jaar ontwikkeling, gebeden en geschriften, hebben de volken niet verenigd, integendeel, het is alsof 'n vervloeking het leven uiteenrukt en satan onoverwinnelijk is! Moet de mens aanvaarden, dat God onrechtvaardig is? Stroomde al dat menselijk bloed voor niets? Christus bezoedelt men elk uur, men kruisigt Hem iedere seconde. Is God doof voor het gesmeek, helpen gebeden niet? Wij zullen offeren voor het goede in de mens, niet langer meer voor afbraak en bezoedeling. Ik ben 'n kind van God, ik weiger te doden, ik heb het leven lief. O, mijn God, geef mij het antwoord, hoe moeten wij handelen?

Dit leven voert de menselijke ziel naar de wetten voor leven en dood, maar plaatst het leven voor Golgotha en zegt: alleen door liefde krijgt ge rust en vrede! Smoor Satan! Verban de duivel, ban uit u die kracht, die steelt, moordt, brandsticht, martelt, vernietigt dat dierlijke instinct en gij hebt rust, vrede, welvaart!”

Kan dat de mens? Erica vraagt weer:

„Is dat niet waar, Frederik? Zo hoort het, hij plaatst ons voor die rust en de vrede, maar wij beginnen er zelf niet aan. En toch, moeten wij niet tegen onszélf zeggen: ik doe mee! Je moet eens vragen wie dat is. René krijgt hulp, deze man praat als hij dat kan doen, vind je niet?”

„Het lijkt erop, Erica, hoe meer van die mensen er komen des te beter. Deze maatschappij is zo ontzettend rot, zo belabberd slecht, alleen liefde kan ons het geluk brengen, en bovendien de heilige verzekering, dat de Volken der Aarde tot éénheid komen, waar toch de Messias voor gestorven is. Vergeet niet, Erica, daar leeft het ontwaken voor de mensheid, die reine cultuur heeft het bezit ontvangen uit onze bron, waarvoor ook ons kind geopend werd.”

„Ja, Frederik, zo is het toch maar, hè? We zitten er middenin, ik verlang

ernaar hem in zijn toestand te horen spreken. Ik kan je niet vertellen hoe gelukkig ik ben. Wat is Karel veranderd, je gelooft het niet, maar de wonderen zijn de wereld nog niet uit.”

Op een avond, ik zit bij hem, hij werkt aan zijn kunst, ik ben bezig om mijn vragen te rangschikken voor straks als hij in zijn toestand gereed is, zegt hij tegen me:

„Jij weet wie ik ben, hè, Frederik?”

„Dat weet ik, mijn jongen, wat is er?”

„Weet jij ook wat ik wil, Frederik?”

„Ook dat weet ik, René.”

„En je weet ook, dat ik het geluk van 'n ander mens niet wil vernielen, hè?”

„Ook dat weet ik, René, wat heb je?”

„Welnu, Frederik, Hans heeft mij gevraagd te wachten met het portret van Elsje. Ook dat slaat hij kapot! Elsje weet het niet meer. Vind je dat niet kleinzielig? Elsje zegt: komt wel. Ze staat naast me, ze begrijpt, dat het me pijn doet, maar Hans is ziek. En zij moet haar plicht doen. Ik heb mijn spullen moeten inpakken en kon verdwijnen. Jaloezie, Frederik, bekrompenheid, afbraak, gierige wanhoop is het. Hij weet het niet meer. Ik zal er met vader en moeder over spreken.”

„Wanneer was dat?”

„Gisteren, Elsje moest mij die boodschap geven, hij zelf was er niet toe in staat. Maar dat hindert niet, Frederik, de wetten spreken!”

Hij zinkt weg, is in gedachten, hij staart voor zich uit, het duurt een halfuur, hij blijft kijken. Waar is dit leven heengegaan? Je weet het niet. De volgende morgen ga ik naar Hans. Werken doet hij bijna niet, je kunt hem dag in dag uit thuis vinden, zo angstwekkend is dit leven veranderd. Elsje doet open.

„Is de baas thuis, Elsje?”

„Ja, Frederik, hij is boven, ik zal hem waarschuwen. Wil je tegen René zeggen, dat ik hem hartelijk dank? Wat sprak hij mooi, hè, Frederik? Is het niet wonderbaarlijk?”

Elsje weg, ze draagt een prachtig blauw gewaad. Moet je zien hoe ze de trappen beklimt, als een vorstin is dit kind. En dat moet leven met een geleerde gek? Met 'n mens, die alles op aarde heeft en het niet ziet, die op viooltjes kan wandelen en denkt, dat het brandnetels zijn of nog erger, stalen pennen. Een magiër van likmevestje, dat is Hans, en toch heb ik met hem te doen. Elsje is als een lieflijke lente, het heelal zie je in dit leven, hemel en aarde komen in die ziel bijeen en kussen elkaar, gaan arm in arm en weten! Hoe is het mogelijk, ik ben zo bezorgd om dit kind. Die ogen zijn zo mooi, haar gestalte zo rijk, zo engelachtig, haar kasteeltje is als het beloofde para-

dijs, en nog geen geluk? Dat ligt aan jezelf, maar Hans is zo nooit geweest. Hoe anders heb ik die man gekend. Daar heb je hem al.

„Ah, de meester.”

Sarcasme! Ik ga er niet op in. „Dag Hans, hoe maak je het?”

„Best ... Nog nieuws?”

„Dat nu net niet. Ik kom even aanlopen, je bent nogal veel thuis. Werk je niet meer?”

„Zeg, luister eens, Frederik, zeg aan René, dat hij nog even wacht. Of weet je het al. Ik stuurde hem weg, ik wil eerst met mezelf in het reine zijn. En dan nog dit, wanneer begint die hocus pocus? Ik kom dan alleen, of kunnen jullie hier komen?”

Elsje komt juist naar beneden, ze hoort wat Hans zegt. Ze blijft één seconde staan, doch dan is ze ook meteen bij Hans en zegt:

„Wat hoor ik daar, Hans? Wil jij mij thuislaten wanneer die zittingen beginnen? Noem jij dat hocus pocus? Eén ding verzeker ik je! Ik gá mee! Je kunt met mij doen wat je wilt, ik zorg voor je, ik doe mijn best, maar dit laat ik me niet ontnemen. Ik ben je vrouw, je liefde, je vriendin en alles, maar niet je hond! Ik ga mee!”

Ziezo, daar kun je het mee doen, Hans. Hoe reageert mijnheer de baron? Er komt: „Dat moet je dan zelf maar weten.”

Ik moet Elsje helpen, ze mag hierin niet alleen staan.

„Zeg eens, Hans, wat kun jij hierop tegen hebben? Is Elsje een vreemde?”

„Wat moet een vrouw bij wetenschappelijk onderzoek.”

„Ach, is het nu wetenschappelijk geworden!” roept Elsje uit! „Nee, Hans, je weet het zelf niet. Je weet niet meer wat je wilt, je leeft niet, je wordt geleefd.”

„Doe wat je niet laten kunt.”

Elsje gaat naar boven. Ik vraag hem: „Wat doe je toch, Hans? Wat wil je toch? Moet dit kind dan bewust kapot? Moet je dit geluk voor je ogen vertrappen? Zie je dan niet wat je doet? Waarom ben je zo hard tegen dit lieve kind! Je slaat haar!

Je gaat bewust je ellende tegemoet, Hans. Is dat nodig? Waarom wil je haar dit ontnemen, nu je weet, dat het kind zich ervoor interesseert? Wil jij de ontwikkeling van 'n mens tegenhouden? Wil je haar die wijsheid onthouden?”

„Wie zegt je dat dit wijsheid is, Frederik? Jullie vliegen weer, dwepen!”

„Merci ..., je wordt bedankt.”

„Och man, zo bedoel ik het niet, zanik niet aan mijn hoofd.”

„Ik ga dan maar weg, mijn vriend, je hebt niemand meer nodig. Jammer, wij bedoelen het zo goed met je.”

Hij laat me gaan ook. Dit is onze Hans, denk ik, je snapt het niet. Wat zijn mensen toch ondankbare wezens. Miljoenen mannen zouden zich ik weet niet wat uitsloven om zo'n kind te mogen bezitten, hij doet alsof het oud roest is. Elsje weet wat ze wil! Voor haar behoef ik me dus geen zorgen te maken, maar Hans is ziekelijk. Ik ga naar huis, Karel en Erica zijn er niet, ook Anna is uit en René is bezig. Hans achtervolgt me. Waar ik ben, daar is Hans ook, Elsje zie ik erachteraan lopen. Hij loopt met z'n kop in de wind. Z'n hoed is afgewaaid, hij ziet er slordig uit, als 'n landloper. En dat naast zo'n vorstin. Elsje rent naar links en rechts, hij ziet haar niet en hij hoort haar niet roepen, hij voelt haar gekreun niet, niets van die innerlijke pijnen, Hans is gevoelloos. Men heeft hem geprikt, maar met wat, dat weten wij niet.

Op een avond, wij zitten bij elkaar, Erica speelt iets, komt René naar beneden om zijn kunst te laten bewonderen, het portret van Erica. Dan zegt hij tegen z'n moeder:

„Hoor jij dat niet, Moeder? Hoor jij dat niet, Karel? Hoor jij niets, Frederik? En jij Anna? Horen jullie Elsje niet roepen? Vooruit, Moeder, Elsje heeft je nodig. Vlug wat.”

Erica vliegt weg. Karel kijkt zich de ogen uit en René zit daar weer en kijkt naar zijn kunst. Wij durven geen woord (te) zeggen. Maar geen tien minuten later komt Erica met Elsje binnen. Hans heeft haar geslagen. Elsje heeft blauwe plekken op haar fijne snuit, ze is lelijk toegetakeld. Intussen is René verdwenen. Ineens is de jongen weg. Karel vindt het afschuwelijk.

„Weet jij nu wat die man wil, Frederik? Je zou hem zo een pak slaag willen geven.” Even later staat Hans voor ons. „Boos?” vraagt hij Elsje. „Kind, vergeef het me!” Waar wij bij zitten maakt hij het weer goed, een bewijs, dat er nog gevoel over is voor wat warmte en wat geluk. Ik ga naar boven, René roept me. Maar Elsje heb ik niet gehoord. Toen ik bij hem kwam, vroeg ik:

„Hoe wist je dat, René? Hoorde je haar werkelijk roepen?”

„Onder mijn hart hoorde ik het, Frederik, en dat is onfeilbaar. Het is als zo'n lijf-aan-lijf-gesprek, dat moeder heeft beleefd, doch dit is dieper, dit heeft met ziel en geest uit te staan, het komt regelrecht tot je vanuit het oude Egypte, Re, Ra, de Godin is het. Je hoort werelden op dat ogenblik. Het is precies alsof een moeder met haar kind praat, dat in die stilte van haar ruimte die eenheid beleven kan. Heilig is het, Frederik. Ik ben er zeer dankbaar voor.”

„Kun je dat van elkeen beluisteren?”

„Nee, dat is niet mogelijk. Indien ik dat wil, ja, maar dat doe je immers niet. Wat kunnen je al die mensen schelen. Je daalt zomaar niet in die zielen af. Wanneer ik dit zo zeg, moet je het zó opvatten, dat het me niet aangaat, dat ik me niet bemoei met de geheimen en de levensrechten van anderen. Voel je het, Frederik?”

„En Elsje?”

„Dat is weer heel iets anders, Frederik.”

„Wat, als ik vragen mag?”

„Ze is tot die graad van bewustzijn gekomen, nu kun je haar innerlijke stem beluisteren, Frederik, de taal der Goden?”

„Meen je het?”

„Zei ik niet, dat het met Isis, Ra en Re uit te staan heeft? Dit is eenzijn, mijn vriend en vader, eenzijn met alles. Ik zou op deze wijze met miljoenen mensen kunnen praten, alles van die levens kunnen weten, indien ik dat wilde, omdat zij weten, dat ik dat leven begrijp, liefheb, waardeer, dat ik voor alles opensta, of het is alweer niet mogelijk. Dit bezitten veel mensen, Frederik. Een spiritist zou zeggen: je bent helderhorend, een meester of een geleidegeest gaf het je. Ik zeg, nee, ik ben het zelf en ik zou het van die ander zo duidelijk ook niet kunnen opvangen. Dit is onfeilbaar, dat van de spiritisten gaat door een zee van gevoelskrachten en wetten. En zo'n spiritist is als een kopje water, en dat is weer die ganse persoonlijkheid, en is het hele wezen als gevoel voor dit gebeuren. En dat kopje water, Frederik, moet je uit die zee halen, zo zuiver, dat er geen druppel verloren gaat. Kan dat? Kun jij druppels water van elkaar onderscheiden? Toch moet het, want dat kopje vol water is nu het gekregen bezit van die astrale persoonlijkheid. En nu is het zo'n geestelijke boodschap. Makkelijk? Eenvoudig?”

„Ik heb het vroeger al beleefd, René. Ik was eens bij die mensen.”

„Weet ik.”

„Dat weet je?”

„Je deed het voor mij, nietwaar?”

„Ja, wij zochten hulp voor je, wij wisten het niet meer. Maar jij weet het?”

„Frederik, je zegt het me zelf, nú zeg je het. Dat is telepathie!”

„Wat wij bij die helderzienden kregen was verkeerd. Ken je ook die wetten, René?”

„Ja, Frederik. Ik ken al die wetten, je kunt er boeken over schrijven, zoveel bedrog is er, maar vergeet niet, de werkelijkheid is er ook, doch dat is bovennatuurlijk bezit. Eén mens op miljoenen bezit waarachtig contact. Dit van mij is eigen bezit met hemels vuur, universeel contact.”

„Wat wil dat zeggen?”

„Wel, Frederik, ik zou zo denken, jij hebt dit al beleefd.”

„Waar was het?”

„Toen jij met je rug tegen de Piramide zat, stond ineens Mohammed naast je. Had je hem laten weten, dat wij er waren?”

„Ik begrijp het al.”

„Zie je, Frederik, dit is universeel, stoffelijke eenheid, met je eigen levens-

graad en ruimtelijke afstemming. Wanneer ik nu zou vertrekken en Mohammed wil bezoeken – wat ook voor jou mogelijk is, maar alleen tot je komt, omdat wij dit eenzinnig beleven – wacht Mohammed mij aan zijn grens op. Hij weet dat wij komen. Ik zie hem altijd, ik praat met hem, wij beleven kunst tezamen en hij helpt mij om tot de diepte van de astrale kleur te komen. Dit nu is stoffelijke eenheid van ziel tot ziel, gevoel tot gevoel, doch er is ook nog 'n andere en die is astraal geestelijk, nu ben je waarachtig met de overgegangene mens in contact, maar zoals ik al zei, een op miljoenen mensen bezit het, omdat elk weefsel van je lichaam deze wetten bewust tegenhoudt, omdat je dit contact onbewust moet beleven. Immers, als je bewust bent, moet je je volkomen kunnen uitschakelen, doch nu ben je in slaap en toch wakker. Elke gedachte, Frederik, bezit ruimtelijke diepte, maar is eerst dan onfeilbaar ingesteld, wanneer de stof van de eigen wil is ontdaan. Voel je die geestelijke en stoffelijke verlamming? Zo ontzettend moeilijk is het om het contact met je vrienden in de andere en volgende wereld te beleven, dat de wereld voor je geest is! Maar het is mogelijk. Mijn ontwikkeling is volkomen Oosters, en daarom dan ook eigen bezit! Dit heb ik niet van God, Frederik, dit heb ik me eigen gemaakt. Ik heb ervoor geleden en gestreden, tal van levens gaf ik ervoor en ik ging te gronde, kapot, toch zou ik eens die hoogte behalen. En dat is dit leven! Dit is de hoogste begaving, Frederik, deze is volgens de wetten der natuur gegroeid, precies zoals het kind in de moeder ontwaakt. Onfeilbaar krijgt de ziel de lichamelijke, geestelijke wetten in handen en kan dan doen wat zij zelf wil. Ik ben er thans voor gereed, wat al uw spiritisten bezitten, Frederik, is 'n miljoenste deel van die ruimte. Ofschoon er zijn die nu waarlijk een zuiver contact beleven, door het contact met hun geliefden, door liefde van vader tot moeder, kind en ouders, is er toch geen onfeilbaarheid of ook hierin moet de allerhoogste gevoeligheid overheersend aanwezig zijn en zie je die heilige eenheid! Maar je ziet het, ik doe het anders!”

„Hoorde je Elsje dan hard roepen?”

„Die stem, Frederik, is aan het andere einde van de Aarde te beluisteren, deze dringt door alle stof heen, afstand is er niet! Wanneer de liefde voor de mens iets te zeggen heeft, komt men in dit contact doch nu is het slechts voor een ogenblik. Dit zegt, dat de mens voor hoogstens vijftien procent gevoel voor het innerlijke leven ontwikkeld is of het was blijvend bezit. Meestal ondergaat de persoonlijkheid deze gevoeligheid wanneer zij als ziel en mens voor leed en smart staat. Voel je dit? Nu is die persoonlijkheid op een punt, een doel ingesteld en is die trefkans zekerder, waardoor zij voelt, wat er op afstand gebeurt en spreekt het menselijke hart!”

„Het is wonderlijk natuurlijk.”

„Dit is zo reëel, Frederik, omdat je nu voor de heiligheid van jezelf staat als

mens en je vertegenwoordigende liefde voor dat andere leven.”

„Ben je dan een met Elsje?”

„Ik zei al, ik weet het van iedereen. Maar omdat Elsje ongeveer denkt en voelt zoals ik ben en de dingen zie, beleven wil, raakt dat leven mij! Je moet een mens zien, Frederik, als je radio. Je kunt onfeilbaar muziek opvangen. Maar wij als mensen zijn duizenden malen sterker, scherper ingesteld. Wij kunnen zo onfeilbaar gedachten overnemen van andere mensen, waar deze overdracht aan selectiviteit slechts 'n duizendste schaduwbeeld is, in vergelijking met ons innerlijke geschapen beeld, dat wij van God kregen en thans in kunnen leven. En dat beeld kun je verfraaien, kun je door het leven lief te hebben gevoeliger maken, wat door je denken en voelen geschiedt en thans een contact voor je innerlijk leven wordt.”

„En bij mensen, die dat gevoel bezitten, doch er toch niets meedoen, is het dan gesmoord?”

„Je bedoelt of mensen, die dit gevoel bezitten, ook onbewust kunnen zijn en geen gaven bezitten, nietwaar, Frederik?”

„Dat bedoel ik.”

„Wel, mijn vadertje, dat is nu stoffelijk bewustzijn, hierachter ligt de geestelijke, de ruimtelijke. Wil je dat gevoelsleven bewust maken, dan sta je voor een tiental levens, het eerder bereiken kan je niet!”

„Dan is het mij duidelijk. Ik kan dus aanvoelen, de dingen begrijpen, maar ik krijg niet wat jij nu bezit.”

„Nee, dat krijg je niet, omdat je hiervoor een studie hebt te volgen, doch in het Westen kun je die school niet ontvangen.”

Ineens springt hij op en zegt:

„Kom, Frederik, we gaan naar beneden, aanstonds gaan wij verder.”

Hij pakt enige pastels uit een map en Erica's portret en vraagt me, hem te volgen. De familie voert een gesprek, Karel heeft het over z'n landhuis, waarvan hij nog geen afstand kan doen, nu echter, zoals ik voel, om Hans wat afleiding te schenken en zijn ziel en persoonlijkheid te steunen. René toont Hans het portret van Erica. Het wordt heel mooi gevonden. Dan komen de symbolieken voor de dag. Ik heb die dingen nog niet gezien, wonderlijk zijn ze.

„Ziehier,” zegt hij tegen Hans, „dit is de ruimte, het Universum. Je ziet twee mensen als man en vrouw, zij moeten die ruimte overwinnen. Maar God schonk ons die mogelijkheid. Hij legde Zijn ruimte aan ons menselijke leven en wezen vast. Wij gaan door het vader- en moederschap hoger en hoger en op die wijze overwinnen wij alles. Ik geef je straks hiervan de verklaringen, ook jij zult die wetten leren kennen. Telkens, door de geboorte dus, komen wij in een nieuw en volgend stadium. Geloof je nog niet, maar

dat zal ik je nog bewijzen! Is alles eigenlijk niet eenvoudig?

Hier zie je twee bloemen van een kleur, ook dat zijn man en vrouw. Zij zullen eens God vertegenwoordigen voor al Zijn werelden! Twee bloemen onder het kruis, dat wil zeggen, wij mensen moeten tot Christus. Onder het kruis van Christus zijn wij veilig. Dit is weer 'n ander. Hoe zijn de kleuren? Ik ben doorgedrongen tot het ijle, de ziel van de stof. Zie je dat, Hans? Dit is een beeld van ons zieleleven voor straks, wanneer we dit stoffelijke hebben verlaten. Ook dan bezitten wij als mens een kloppend hart en stroomt er bloed in onze aderen. Maar dat geloof je nog niet. Dat is natuurlijk voor deze wereld belachelijk, Hans, maar wanneer de wetenschap zover is, de ziel als een astrale, dus geestelijke persoonlijkheid aanvaard wordt, leert de psycholoog tevens zijn zieken kennen en lost jullie machteloosheid op. Je kunt nu tot andere dingen komen om hen te helpen, die nu aan je zorgen toevertrouwd zijn. Dat alles komt nog."

Hij schenkt de pastels aan de vrouwen, Karel en ik krijgen ook zo'n kunstproduct. Als dat voorbij is, verdwijnt hij. Elsje, Erica en Anna zijn gelukkig. Hans bekijkt de symbolieken, in hem leeft sarcasme. Zijn ziel is niet te bereiken. Waarom wil hij steeds tegen het goede in? Moet dit leven zichzelf verwoesten? Wonderen helpen de mens niet, dit hebben wij nu te aanvaarden, al deze schone pastels voelen bovennatuurlijk aan. Maar je moet ervoor openstaan. Wat even boven het normale menselijke leeft, wordt afgemaakt. De slome massa komt achteraan gesloft, er is geen bezieling in die massa te krijgen.

Hans gaat nergens op in. Maar René mag straks het portret van Elsje maken, zover zijn we gekomen. Die arme Elsje. Als we alleen zijn, zegt Karel:

„Heb je dat gezicht van Hans gezien, Frederik?"

Ik knik.

„Heb je zijn ogen gezien?"

Ik knik.

„Zou je zo'n kerel niet? Hij moet een flink pak slaag hebben, als je het mij vraagt. Geloof je dat?"

„Inderdaad, Karel, het zou hem goed doen!"

„Hoe wil je hem helpen? Is hij wel te veranderen? Hij zoekt z'n ondergang. Wat ben ik dom geweest om naar hem te luisteren. Hoe gemakkelijk kom je onder invloed! Je denkt niet op zo'n ogenblik. Je gaat nergens op in en drijft alleen je eigen zin door. Je wilt gelijk hebben, ook al zie je, dat 'n ander het heeft, je slaat en trapt naar het leven en bezoedelt de heiligste zaken, alles gaat eigenlijk kapot wat onder je handen komt. En dat alleen om je eigen persoonlijkheidjes te beschermen. Is het niet zo? En wat wil hij? Weet je, dat hij Elsje die avonden wilde ontnemen? Merkwaardig toch, wat kan hem dat

nu schelen. Ik zie het als getreiter, gesar, iets anders niet.”

„Elsje kan er wel tegen, maar droevig is het.”

Ik ga naar boven. René roept me al, maar dat geschiedt innerlijk. Je krijgt er zo'n heerlijk gevoel van onder je hart. Erica kent het nu, ik kende het al zolang, evenals Anna. Wij allen beleven het wonder, één te zijn met andere levens zonder een woord te spreken. Het eerste wat ik vraag is:

„Kunnen wij Hans niet helpen, René?”

„Aan Hans kun je niets veranderen, Frederik.”

„Maar waarom niet?”

„Omdat hier karmische wetten spreken, mijn vriend. Hans wordt geleefd. Er komen krachten tot bewustzijn, die afbreken.”

„Is dat niet afschuwelijk?”

„Nee, dat is het niet, hoewel je de wetten ervoor beleven moet, is toch alles weer anders, wanneer je ook die ruimte kent. Voor vele mensen komt kunst tot het dagbewustzijn, Frederik. Naarmate het leven ontwaakt, het innerlijk leven bewust wordt, komen al de eigenschappen omhoog en sta je als de persoonlijkheid voor het verleden van jezelf. En daarin bevinden zich duizenden problemen, voor goed en kwaad, voor leugen en bedrog, opbouw en afbraak. O, het is zo vreselijk, maar wij mensen hebben er schuld aan.”

„En wij met ons allen kunnen hem er niet onder vandaan halen?”

„Het is mogelijk, Frederik, indien Hans álles zou willen doen om zichzelf te overwinnen, maar doet hij dat? Is hij zich van zijn sterke wil bewust? Gebruikt hij zijn wil om die ellende te voorkomen? Het voert ons tot vorige levens, Frederik. Karmische wetten noemden wij het vroeger, iets, wat je eens deed en later zult moeten goedmaken. Het is onfeilbaar, mijn vriend, het komt tot ontwaking zoals het vroeger beleefd werd. De Goddelijke ruimte schenkt je niets. Een stoffelijke gedachte uitgevoerd door laagheden, komt vroeg of laat tot bewustzijn en stelt je dan als mens voor dat vroegere masker. Het is de geboorte van je vorig leven, nu moet je óf overwinnen óf je zult bezwijken.”

„Het is ontzettend, hij slaat Elsje.”

„Ik weet het, maar ook Elsje moet bewijzen wat zij wil. Zij heeft nu haar eigen leven te beleven. Ik zou alles willen doen om Hans te helpen, ik geloof niet dat het mij mogelijk is. Hij beleeft thans universele werkelijkheid, evolutie. De innerlijke wetten, Frederik, willen beleefd worden. Ze stellen ons voor die vroegere afbraak. Maar God is een Vader van Liefde!”

Ik zie, dat hij zal slapen. Dan wordt er aan de deur getikt en staat Anna voor me.

„Wat is er, Anna?”

„Stoor ik?”

„Ga even mee.” Op mijn kamer zegt ze:

„O, Frederik, ik heb zo'n nare droom gehad.”

„Vertel op, wat heb je gedroomd.”

„Ik zag, Frederik, dat Hans zelfmoord pleegde. Is het niet afschuwelijk?”

„Was je erbij dat Hans zich van kant maakte?”

„Ja, Frederik, ik was daar, waarom weet ik niet. Ik was daar en wachtte ergens op. Elsje was naar boven om het Hans te vragen. Toen vloog ze naar beneden en stortte in elkaar. Arme Elsje toch. Hans had zich van het leven beroofd. Is het niet ontzettend, Frederik?”

„Zet het van je af, Anna, ik heb wel duizendmaal gedroomd, dat ik me vermoorde, maar ik leef nog. Dromen zijn bedrog, Anna, ook al beleef je soms leuke dingen, maar dit? Néé, daar ga ik niet op in. Leg het naast je neer. Dit komt, omdat wij allen met Hans bezig zijn. Ik geloof dat wij allen over hem dromen, want dat leven loopt je achterna. Ik vraag je, gooi het weg en denk er niet meer aan.”

Anna weg. Ik vind haar droom afgrijselijk, maar ik laat het haar niet merken. En tenslotte, als je in slaap bent, droom je zoveel, nonsens is het! Als ik bij René terug ben, slaapt hij. Ik stel onmiddellijk een vraag:

„Hoort u mij?”

Onmiddellijk komt er: „Wat wilt ge, Oteb? Wilt ge van mij antwoord hebben omtrent zaken die wij niet kennen?”

„Anna droomde, dat Hans zich van kant had gemaakt. Wat denkt u ervan?”

„Eén kind waakt, Oteb. Dromen hebben soms universele betekenis, en dan geeft het onderbewustzijn iets aan het dagbewuste denken en voelen door. Wij zullen er niet op ingaan, hoewel Anna's droom te controleren is. Voelt gij niet, dat u juist thans deze gevoelskrachten geen voedsel mag schenken? Gij zoudt hem erdoor aansporen het te doen. Stel Anna gerust, maar weet, dat soms de ziel universele eenheid bezit en dan die gegevens ontvangt. Wordt het niet moeilijk voor u? Straks zult ge al deze wetten leren kennen, Oteb, doch thans bewust, nu bent u ervoor open en gereed. Ik ga tot de ruimte, wat ik u beloofde gaat niet door, uw leven is nu niet te bereiken, gij droomt, Oteb, gij zijt nu reeds beïnvloed, zo hevig reageert de menselijke ziel en is er splitsing van persoonlijkheid, verlies van al uw krachten. Is het niet waar?”

„Ik weet het, ik ben u heel dankbaar. Ik zal trachten alles te overwinnen.”

„Ik wacht ... Oteb, ook ik zal alles doen om gereed te zijn. U ziet het, uzelf geven op vijftig procent is niet voldoende. Deze wetten vragen van uw persoonlijkheid alles.”

„Ik ben dus gestoord door Anna?”

„U gaat erop in, ik zie aan uw levensaura, dat gij gelooft dat het geschieden

kan. En wat dan nog, Oteb, als u weet, dat hij zichzelf niet veranderen wil? De mens heeft zijn eigen geluk in handen. Hij is het, die zich de wetten voor leven en dood eigen maakt, geen ander kan u daarbij helpen. Praten en niets voor uw innerlijk leven doen, dat is het niet, gij moet al de wetten voor uw eigen karakter grondig beleven en dan uw gevoelsleven op dat van Christus afstemmen, of er komt geen ontwaking. Is het niet eenvoudig? Nu zijt ge gestoord door angst, en die angst breekt uw concentratie. Ben ik hard? Hebt gij zelf al die wetten daarginds niet leren kennen? Dacht u, dat ze veranderd zijn in de eeuwen die voorbijgingen?"

Het leven sluit zich voor mij en ik kan heengaan. Maar ik schreef in het logboek neer:

Dat van Anna vind ik afschuwelijk. Je kunt het nu wel naast je neerleggen, maar is dat zo eenvoudig? René gaat nergens op in, maar dit is het juist. Hij kan je voor alles een verklaring geven. Eigenlijk heeft hij gelijk, we moeten het loslaten of je gaat Hans beïnvloeden. Elk mens kan gedachten van ergens uitgezonden opvangen? Natuurlijk! Ik weet dat dit mogelijk is. Anna kan door zichzelf die droom beleven, maar zij is ook in staat om die gegevens van anderen te ontvangen. En nu wordt het gevaarlijk. Veronderstel nu eens, dat zij die gedachten gekregen heeft? Dat dit zal gebeuren en zij nu al in die toekomst leeft? Foei, wat 'n ellende toch. Hoe moet je dit voorkomen? Wat moet je doen, als je leven ontwaakt voor het verkeerde? Hans is geen normaal mens meer. Hij is niet in staat om te werken. Men lacht hem uit? Men ziet hem daarginds al als een psychopaat. Hij moet er eens uit, maar ook dat wil hij niet. Hij wordt aan zijn plekje grond gekluisterd. Er is iets, dat hem gevangen houdt. Ik geloof, hij zou dat wel willen, maar hij kan het niet. Hij zit aan zijn kerker vast, hij beleeft een onzichtbare wet, een nieuw masker is het? René zegt: Het verleden komt tot de eigen openbaring en vertoont zich als goed en kwaad. Maar dat wil niet zeggen, dat 'n mens zich van kant moet maken. Wat wordt het leven ingewikkeld. Maar is dit niet te begrijpen? Hoeveel duizenden problemen hebben hierop afstemming, hebben hiermee te maken? Ik ben werkelijk uit mijn evenwicht geslagen door die droom. Ik kan er niets aan doen, maar ik vind het afgrijselijk!

Wat voor dingen beleven wij toch. Grootse en angstige, hoe meer je het leven gaat zien, des te scherper tekenen zich al die problemen voor je af. Hans is als 'n psychopaat. Hij heeft nu geen stoffelijke stoornissen, maar zijn ziel is het. Hij maakt zichzelf los van het volmaakte, natuurlijke leven en aanvaardt het duistere, het onaangename, het afbrekende, hij is zichzelf niet meer. Heeft dit met het zenuwstelsel uit te staan? Ik geloof het niet! Moeten wij aanvaarden, dat Hans zich overwerkt heeft? Geloof ik niet, hij gaat heus niet te diep op zijn zieken in. Ik ken andere doktoren, zij beleven met hun

zieken al die ellende en blijven zichzelf. Voor Hans is dat stom, hij zegt: Als je je zieken goed wilt behandelen, moet je in de eerste plaats zorgen, dat je voor jezelf gezond blijft. Ik heb hem dit wel honderdmaal horen zeggen. Het is ook heel iets anders.

Schreef ik niet, dat het in je en om je leeft en dat je er niets tegen kunt doen? Dat het je uitlacht? Als je denkt, dat je je schoen erbovenop zet, moet je even later aanvaarden, dat dit juist niet mogelijk is, want je wordt vanuit de ruimte bewust uitgelachen en heb je je machteloosheid maar te aanvaarden. Het is er en het is er niet! En toch vreet het aan je menselijke hart. Het is absurd, abstract ook en toch reëel, het zuigt je leeg, het dwingt je om te handelen, het overheerst je volkomen in alles. Hans is hierdoor geen mens meer, hij lijkt op 'n wrak. Mijn God, waarheen voert het ons allen?

Ik heb me overtuigd hoe het met René was. Toen ik zag, dat hij zijn gewone slaap onderging, ben ook ik gaan slapen om alles te vergeten. Maar wat brengt ons morgen, overmorgen en de dagen die zullen komen? Ik geef me maar over, ik kan er toch niets aan veranderen, dit zijn ongekende wetten, bovennatuurlijke waarheden zijn het ook, maar worden niet door het menselijke wezen van deze maatschappij aanvaard. De artikelen doen het goed, de mensen krijgen een beeld hoe te moeten denken en ze vragen om meer. Ze willen weten wie die man is. Dat geloof ik, maar heb geduld. Ik ga in mijn eigen slaap en sta open voor een droom, wellicht krijg ook ik zoiets als Anna beleefde en zal ik weten hoe voor Hans te handelen! Ik ben nu niet gelukkig, weet ik, dit achtervolgt ons allen. Ook Erica heeft haar zorgen, Karel ook, wij trekken het ons te sterk aan. Maar het gaat hier om een mens. Een mens die zichzelf niet meer is en een koningin slaat, o, wat een waanzin! Hoe is het mogelijk! Wat kan 'n mens toch gekke dingen doen! Hij kent zichzelf niet en dat is het noodzakelijkste wat er is! Eerst nu weet hij hoe te moeten handelen en al die narigheid te voorkomen. Ik ga onder zeil, mijn ogen vallen dicht, moe ben ik. Ik weet nu van niets meer af. Toch weet ik al, dat mijn ziel ook nu denkt en leeft, omdat ook het uurwerk tikt, het menselijke hart die voeding ontvangt, of ik was er al, waarvan ik alles hoop te mogen weten. Een nare dag was het!

Frederik, je krijgt gelijk, René is 'n wonder

De zittingen met de geleerden zijn begonnen. Op een avond komt René bij me en zegt:

„Ik ben gereed, Frederik, je kunt de heren waarschuwen. Maar bespreek het met Vader en Moeder.”

Dat is vlug, dacht ik. Karel zorgde voor de afwerking en wij stelden de eerste avond vast. De geleerden komen bij ons, zegt René, en niet bij Hans, er moet rust zijn, harmonie, anders voel ik me gestoord. Erica is overgelukkig. Doch voordat wij zouden beginnen, wilde René eerst Karel overtuigen, opdat hij zich niet belachelijk zou maken. Karel kreeg die bewijzen van zijn zoon en wij beleefden het eerste wonder. Ik kreeg al die tijd geen gelegenheid om vragen te stellen, Hans heeft mij volkomen uit mijn evenwicht gehaald. Ik moest toen aanvaarden, dat René gelijk had, de angst van mij om zijn handelingen en persoonlijkheid, die als 'n wrak is, trok mij, doordat ik op zijn leven inga, tot de narigheid, in zijn armoedige gedoe en was ik niet gereed om te kunnen nadenken. Je bent nu niet open, maar al die vragen, die ik in de jaren als fundamenteën voor me zag en het waarachtige antwoord voor hoopte te ontvangen, zag ik door Hans voor mijn ogen vernietigd. Maar wat doe je, als je een vriend voor je ogen ziet oplossen, ziet verongelukken? Elsje kreeg hem zover, dat hij opnieuw tot werken kwam. In geen maanden heeft hij zich aan zijn zieken vertoond. Men had hem daar reeds afgeschreven, de prof bleek overspannen en voor zijn mooie werk niet meer geschikt. Elkeen wilde hem helpen, maar niets hielp, hij zelf bleef 'n wrak, 'n onbeholpen mens, door zijn geleerdheid liep hij zich thans te pletter. Ook Karel probeerde alles, maar hij moest aanvaarden, dat Hans niet te helpen is. Zijn menselijke wil – als de mens 'n wil heeft – liet hij erop volgen, werkt niet meer. Deze geleerde is door het leven verslagen?

En dan kwamen de avonden van voorbereiding. We hebben plaatsgenomen in de kamer, René zit in een gemakkelijke stoel, het wachten is op hem, maar wij zien, dat hij voor onze ogen verandert. Karel en Erica kijken zich de ogen uit hun hoofd; Anna zit daar stil en wacht als ik af wat er zal geschieden. Ik neem waar, dat René zich op zijn innerlijk leven heeft ingesteld. Na 'n kort ogenblik, komen wij in contact met dit vreemde leven, waarvan ik reeds vele wetten mocht leren kennen. Na tien minuten opent zich dat leven voor ons en kan Karel aan zijn kind vragen wat hij wil. Er is ogenschijnlijk niets aan René's leven te zien, daar zit een jongeman van bijna drieëntwintig jaar, waarvan het innerlijke leven de wetten van het Oosten en die van ons Westerlingen openbaren zal. Het is alsof hij diep adem moet halen, maar

dat zie je niet, is ook niet te horen, dat speelt zich allemaal vanbinnen in dit leven af en wel op eigen kracht. Ik heb intussen mezelf op zijn leven afgestemd. Door mijn wil zakt hij in zijn toestand; maar wat vroeger voor hem overheersend bleek te zijn, heeft hij thans al niet meer nodig en heeft men daarginds voor zijn leven wakker gemaakt. Hiervoor daalde Mohammed in zijn leven en persoonlijkheid af en ontwaakte het onderbewustzijn voor dit nuchtere Westen.

Maar dan komt er:

„Wat hebt gij mij te vragen, wat wilt ge voor uzelf en uw leven weten?”

Uit Erica komt er: „Vertel ons iets over God, is dat mogelijk?”

Ze weten, dat ze hem niet bij zijn naam mogen noemen. René zegt:

„Over God, waar moet ik beginnen? Ge moet uw vragen zelf stellen, bedenken, anders komen wij niet verder. Ik zou duizenden jaren nodig hebben om u Zijn wetten te verklaren. Weet gij wat ik bedoel?” Waarna Karel vraagt: „Is God een mens?”

„Heel goed, nu gaat ge denken. Ga zo verder. Nee, God is geen mens. Gij moet God zien door Zijn leven. Daaraan kunt gij de God van al het leven leren kennen. God is Licht. God is Leven! God is Gevoel! God is een Persoonlijkheid. God is tevens Vader en Moeder! Maar door alles „Liefde”, maar wat weet gij van Zijn liefde af? Toen God aan Zijn openbaringen zou beginnen, was er alléén leegte, ruimte, leven. En daarin zou God zich manifesteren. Voer ik u allen terug tot die ogenblikken, dan komen wij voor Zijn wetten te staan, maar dan leert u God kennen. In die lege ruimte kwam leven, en dat leven werd „werking” en die werking werd na miljoenen jaren „licht”, waardoor die onmetelijke ruimte werd gevuld. Dat is God als Licht, als Leven, als Krachtbron, waardoor de scheppingen aan het stoffelijke bestaan konden beginnen. Ik sta niet stil bij deze openbaringen, maar op die wijze is het wonder geschied.

Na miljoenen jaren van evolutie, zien wij, dat het Universum, dat dus eerst onzichtbaar was, tot werking en evoluering kwam. Nog kunt gij God niet als Vader en als Moeder zien, doch dat komt later, hoewel gij kunt aanvaarden, dat ook daarin al de Goddelijke eigenschappen aanwezig moeten zijn, want door deze openbaringen zou God zich evoluerend aan Zijn scheppingen vertonen. Ik zal zorg dragen, dat gij mij volgen kunt, ik ga dus niet op de wetten in. Die vragen mogen straks uw geleerde vrienden stellen of gij begrijpt niets van hetgeen ik bedoel.

Toen God zich manifesteerde door Zijn scheppingen, was dat leven in die eerste stadia nog onzichtbaar. Mensen en dieren, ook de natuur, waren er nog niet. Dat leven zou eerst later, ná de Goddelijke splitsing, de verdeling voor Zijn wezen, geschieden. En dat vond plaats, want door de ruimte, waarin wij

dus als mens leven en al het leven door God een eigen zelfstandigheid kreeg, kwamen die Goddelijke wonderen tot stand. Nu staan wij aan het begin van de schepping. Het planetenstelsel komt door die splitsing tot openbaring en is het leven zover, dat de eerste nevelen zichtbaar worden. Die nevelen, mijn zusters en broeders, verdichten zich als God dat heeft gekund. Al het leven in de ruimte krijgt de verstoffelijking te aanvaarden. Maar dat zou door de planeten geschieden. Zon en Maan zijn de eerste lichamen die aan die Goddelijke scheppingen mogen deelnemen. Doordat er meer en meer licht in het Universum komt, verdicht de Maan zich als macrokosmisch orgaan, maar door die ontwikkeling komt het microkosmische leven tot de eerste geboorte. Wat God dus voor zichzelf heeft gekund, deze evolutie, volgt Zijn leven! En thans komen wij tot onze eerste menselijke geboorte, als embryonaal bestaan!

Dat leven, mijn kinderen, gaat verder, het evolueert. De Maan had als taak zichzelf, als God dat heeft gekund, te verdelen, te splitsen. Door die splitsing kregen wij mensen het leven en ook het dier kwam tot de verstoffelijking, waarna de „Natuur” volgt. Voer ik u thans tot uw leven terug, dan ziet gij, dat al het leven door God geschapen nu Zijn Almacht vertegenwoordigen moet. Elk stoffelijk deeltje van deze wereld is een deeltje van de Goddelijke persoonlijkheid en vertegenwoordigt nu als die levensgraad God voor het menselijke of het dierlijke, het natuurlijke leven. Dat is God, dus God was nimmer mens!”

Het duizelt Karel al. Erica vraagt:

„Is dan hetgeen wij mensen kregen door de Bijbel, nietwaar?”

„Heeft uw leven onwaarheden ontdekt?”

„Ik moet toch aanvaarden, dat God in het Oude Testament op Aarde was. Er staat, dat de Heer tot Mozes sprak. Is dat niet waar?”

„Mijn lieve ziel, gij zult hierover wellicht meer horen. Indien uw geestelijke geleerde zich voor dit woord zou kunnen buigen, de bewijzen ervoor zullen u geschonken worden, krijgt u het antwoord. Ik zeg u allen, daarin zijn fouten gemaakt. Ik ontnem u niets, maar toen de Bijbel geschreven werd was de Goddelijke Schepping reeds biljoenen jaren oud. Ik voer u terug tot het vorige stadium, uw prehistorische tijdperken. Op dat ogenblik waren er mensen op Aarde en al die mensen wisten van uw God niet af. Zij hebben nimmer uw Bijbel gekend. Toch gingen zij verder en kwamen hoger, zijn al deze mannen en vrouwen ontwaakt en tot de hemelen gekomen van licht. Voelt gij dit? Ik ben niet van plan om u een nieuw geloof te schenken of u een gegeven openbaring te ontnemen. Van mij wordt er verlangd om u de Goddelijke wetten te verklaren. Gij moet hierover nadenken! Indien gij mij concrete vragen kunt stellen, ga ik erop in en kan ik aan uw leven die openbaring verstoffelijken. U krijgt dus van mij een antwoord, zoals ook

uw vraag, uw bewustzijn is. Ik pas mij aan uw levens aan en ga niet dieper, omdat het u van uw eigen bestaan en maatschappelijke leven verwijderd. En dat wil ik voorkomen! Voel aan, wat dit zeggen wil. Ik raad u ten stelligste aan, dicht bij uw leven te blijven. Ik bedoel dus, stel geen vragen waarvan gij toch de wetten niet verwerken kunt. Ga niet te ver van uw persoonlijkheid weg, tracht niet te denken, noch te voelen boven uw vermogen, gij zult vroeg of laat bezwijken.

Als ik u zeg, dat God nimmer als mens gesproken heeft, is dat 'n Goddelijke wet. De eerste mensen, die gereed waren om God te leren kennen, waardoor men op Aarde een geloof ontving, werden onderricht door Engelen! Profeten! Maar ook die profeten konden in hun tijd het Goddelijke plan niet ontsluiëren, omdat zij, zoals gij nu beleeft, de mens op Aarde de eigenlijke wetten niet konden verklaren, daar ze toch niet werden begrepen. Hierdoor is er een begin gemaakt en leert gij Abraham, Isaak en Jakob kennen, het Huis Israël. Ik zeg u nogmaals, toen was de Goddelijke Schepping al miljoenen jaren oud. Hieraan kunt gij thans de persoonlijkheid voor deze mensheid, waartoe gij behoort, vaststellen. De geleerden zullen u overtuigen, straks, wij brengen u nu geestelijke wetenschap! En daarvan kunnen wij elke wet verklaren!

Het moet u dus duidelijk zijn, dat ik uw eigen leven wil blijven volgen. De profeten hebben over God gesproken, zij brachten allen nieuw leven, hogere bewustwording tot de Aarde, waardoor het wezen van uw maatschappij zou veranderen.”

Karel vraagt nu: „Zijn er hellen?”

„Jazeker!”

„Brandende hellen, waarin de mens leeft na zijn dood?”

„Ziet ge, mijn vriend, nu staan wij al voor uw eigen leven en hebben thans vast te stellen, dat gij voor uw Goddelijke afstemming nog niet denken kunt. Vraag mij allereerst of er een dood is! Ik moet u dan zeggen, er is geen dood, uw leven als ziel en geest gaat voort. Gij zult tot God moeten terugkeren om in ZIJN onmiddellijke nabijheid het Goddelijke Heelal te vertegenwoordigen. Wat gij als doodgaan ziet, is leven! De innerlijke persoonlijkheid, gij zelf zijt dat, bezit Universele afstemming. Doodgaan is evolutie. Hierdoor betreedt gij een nieuw en volgend stadium. En daarin, wanneer gij dit stoffelijke leven verlaat, ziet gij uzelf terug in een duistere of in een lichtuitstralende wereld, dat gij hier „hellen en hemelen” noemt. Indien gij de wetten voor uw stoffelijke leven hebt beleefd, los bent van elke stoffelijke wet, gaat uw innerlijk leven als ziel en geest verder. Doch eerst dan, wanneer u van al uw karmische wetten bent bevrijd. En dat zijn wetten, die u naar deze wereld terugroepen om uw voorgaande levens te zuiveren en uzelf weer in harmonie

te brengen met de Goddelijke harmonie voor alles! Er zijn daar geen brandende hellen te zien, gij staat daar voor het vuur van uw innerlijk.”

„Dus brandende hellen zijn er niet?”

„Nee!”

„Hoe is de ziel daar, als mens?”

„De ziel leeft daar als gij hier uw gestalte hebt ontvangen. De ziel is dus een geestelijke persoonlijkheid.”

Karel gaat verder en het gesprek wordt zeer interessant. Hij vraagt weer: „Hoe is dat te volgen. Hoe kunnen wij mensen ons innerlijk leven zien?”

„Wie vraagt mij thans iets?”

„Ik vraag u iets.”

„Wel, mijn vriend, men leeft zoals men hier denkt en voelt voort. Dat is uw ziel en dat is uw geest. De geest vertegenwoordigt thans de ziel, die de vonk Gods te vertegenwoordigen heeft. Spreekt u over ziel, dan is dat ook het leven in u. Hebt gij het over een eigen wil, dan voert u dat tot de persoonlijkheid. De ziel is voor haar wereld weer het leven, waardoor de geest zich voortbeweegt. De geest is de gestalte, en is in niets voor de geestelijke wereld veranderd.”

„Ik kan dus aannemen, dat er voortgang is? Eeuwigdurend leven?”

„Gij kunt dat aanvaarden!”

„Hebben de theosofen gelijk?”

„Er is voortgang, de theosofie heeft die wetten door tal van mensen menselijke betekenis mogen schenken. Waarlijk, er is wedergeboorte. Door miljoenen levens heeft de ziel zich het geestelijke leven opgebouwd. Doordat de ziel als de eigenlijke Gods vonk, deeltje van God die stoffelijke levens heeft ontvangen, ontstond uw persoonlijkheid. Gij vertegenwoordigt thans een graad van bewustwording, die niet geestelijk is, wat betreft de innerlijke wetten voor uw ziel. Gij zegt: werking is het, natuur, en dat is waar, maar vergeet niet, die werking heeft een eigen persoonlijkheid gekregen en tevens de eigen zelfstandigheid, als stoffelijke wereld en de geestelijke. Wanneer u spreekt, u mij vragen stelt, dat is de persoonlijkheid. Die leeft voort en is een lichaam. Gij leert thans drie werelden kennen. De wereld voor uw zieleven, uw geestelijk en uw stoffelijk bestaan waarin gij thans de wetten te leren hebt. Door al die stoffelijke levens hebt gij u een eigen wereld geschapen; is dit leven volbracht, dan maakt de geest zich van de stoffelijke banden los en betreedt nu de volgende wet.”

„In het volgende bestaan voor de ziel?”

„Het is ook mogelijk, dat gij u in een andere wereld gereedmaakt om naar deze stoffelijke wereld terug te keren.”

„En wat dan?”

„Nu betreedt gij de wetten voor uw persoonlijkheid. Hebt gij hier op Aarde oorzaak en gevolg te beleven, is het mogelijk, dat die wetten u tot het stoffelijke leven terugroepen. Hiervoor echter beleeft u eerst de karmische wetten. Indien u een mens vernietigt, vermoordt, hebt gij als mens zorg te dragen dat dit leven een nieuw lichaam ontvangt, want de kosmische tijd voor de ziel was nog niet beleeft. Voelt gij dit? Gij staat nu voor een karmische wet, die roept u onherroepelijk tot de Aarde terug. Op het ogenblik van sterven, wordt uw leven door die wereld aangetrokken en zinken de ziel en de persoonlijkheid tot het embryonale bestaan terug om te wachten op de volgende geboorte.”

„U weet daarvan dan niets af?”

„Gij kunt het weten, indien gij de wetten voor de ziel leert kennen. Gij ziet immers, dat ik thans bewust ben?”

„U kent uw vorig leven?”

„Dit is het, waarin ik nu ben, mijn vorig bestaan zie ik in het Oosten terug.”

„En dat ontwaakt opnieuw?”

„Die ontwaking begint reeds in de moeder.”

„Is het daardoor dat de moeder verschijnselen beleeft?”

„Heeft mijn moeder die niet ontvangen?”

„Alles kwam door u?”

„Door mijn ontwaken beleeft zij het schaduwbeeld ervan!”

„En u kent ook daarvan de wetten?”

„Alle!”

„Is de ziel aan niets ondergeschikt?”

„Aan niets, zij gaat steeds verder. De wetten voor de Goddelijke openbaringen liggen in haar handen. Zij beleeft ze. In dit scheppingsbeeld is niets veranderd. Wat voor miljoenen jaren voor de ziel stoffelijke wetten waren, zijn het thans nog! Alleen zij als mens en als persoonlijkheid gezien, veranderde, verruimde, ontwaakte, kreeg bewustwording.”

„Is het bestemming, als zij hier ontwaakt en weer mens is?”

„Ja, maar wat gij bedoelt is heel iets anders. U bedoelt, of zij die bestemming door God in haar handen heeft gekregen. Ik zeg u, zij bezit al die wetten, ze heeft ze zich eigen gemaakt. God gaf haar het leven, toen Hij zich door het Universum manifesteerde. Voelt ge, dit is nu een verkregen zelfstandigheid geworden. Wanneer zij op Aarde komt, beleeft zij haar eigen wetten. Met die mensen heeft zij te maken, op die levens bezit zij afstemming. Waar u geboren wordt, heeft niets te betekenen, u bent er! En nu begint er een nieuw leven, waardoor de ziel als geest haar persoonlijkheid opbouwt. Daarvoor zinkt zij in het embryonale leven terug, of zij zou de bevruchting

doden, smoren, overheersen. De vele voorkomende stoornissen voor de moeder verwijzen u naar die wetten.”

„Ziekten en krankzinnigheid, dat alles is afbraak, zijn door de eigen stoornissen ontstaan?”

„Juist, want God is een Vader van Liefde. Wij mensen zijn zelf schuld aan die ellende. U voelt zeker, in die miljoenen levens waren wij nog niet bewust. Hoe ver zijt gij thans gekomen voor die bewustwording? Wat weet ge van al deze wetten voor uw ziel en geestelijkheid af? Niets! Wat heeft nu uw wetenschap te betekenen? Niets! Gij kunt het stoffelijke leed iets verzachten, meer is er niet voor u. Leer de ziel en haar ruimten kennen en gij doet machtig werk, eerst nu komt er vrede en rust voor haar bestaan.”

„Wij waren dus bij al de volken der Aarde?”

„Ja, gij hebt alle volken beleefd. Vader- en moederschap heeft voor deze wereld stoffelijke diepte, voor de ruimte en voor de Goddelijke wetten is die diepte universeel, onmetelijk en wil zeggen, miljoenen vaders en moeders hebt gij gekend. De universele band voert u tot de ruimte, die van uw mensen tot een maatschappij. Christus leerde u, de liefde ruimtelijk te zien en te beleven, omdat gij als mensen eenheid moet bezitten en voor God rechtvaardiging moet vinden.”

„Het is een openbaring voor me, gelooft u het?”

„Ik ben u dankbaar, aanvaard het en laat het u niet meer ontnemen, eerst nu leeft ge.”

„Wie was het, die u tot ons stuurde, toen gij geboren zoudt worden?”

„Eén van u beiden trok mij aan. Ik ga niet op die wetten in, anders zoudt gij vragen stellen die u toch niet begrijpen kunt. Weet echter, dat wij elkaar in vorige levens hebben gekend. Dat ik door uw leven terugkeerde, vindt zijn oorzaak in het verleden, anders zou ik thans ergens anders zijn. Voelt ge, hoe diep de menselijke persoonlijkheid is?”

„Ik duizel, en gij kent ook die wetten?”

„Alle, zeg ik u, er is niets in deze ruimte of ik kan het u verklaren.”

„Ook in het Universum?”

„Ja!”

„Dierenwereld en natuur?”

„Alles!”

„Wie bent u?”

„Ik ben mens, maar ik gaf vele levens voor deze wijsheid.”

„Kunnen ook wij dat bereiken?”

„Zei ik u niet, dat gij Goddelijk zijt? Wat wil dit zeggen? Dat gij u al de wetten van God voor het stoffelijke en geestelijke bestaan voor al Zijn werelden eigen moet maken. In het oerwoud bent u begonnen, thans bevindt gij

u onder het blanke ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl), de hoogste levenswet voor het organische leven, maar waardoor u zich als ziel en geest verruimt. Voelt ge dit hoger gaan? Ik ben mens, maar ik heb een studie gemaakt van mijn leven, ik ging Tempel in en Tempel uit, hierdoor kreeg ik bewustzijn."

„Wat is het doel van uw leven?"

„Ik ben thans op Aarde om het Westen met het Oosten te verbinden. Ik ben hier om hetgeen ik mezelf eigen maakte het menselijke wezen te schenken. Dat is mijn taak en gij allen zult er eens aan beginnen."

„Wonderbaarlijk is het," zegt Karel. Erica vroeg nu:

„Ik raak u dus kwijt als mijn kind?"

„Lieverd, ik ben uw kind niet. Mijn leven behoort de mensheid toe. Ik leef voor al de moeders van uw wereld. Ik ken miljoenen vaders en moeders. U raakt mij echter nooit kwijt, ik ben en ik blijf met uw leven een. Maar dat hebt gij in handen. Ziet ge dit masker? Voelt ge, wat dit tot uw leven te zeggen heeft?"

„Maar ik ben u dan toch kwijt?"

„Door de dood raakt gij alles van deze wereld kwijt, maar mij niet!"

„En als u terugkeert naar de Aarde?"

„En u daar bent, wilt u zeggen, als ziel voortleeft? Wel, zie door duizenden moeders uw eigen beeld terug. U moet miljoenen moeders zien als uw eigen gestalte en persoonlijkheid. Er is geen vader- en moederschap denkbaar in de wereld voor de ziel, dat stoffelijk bedacht en beleefd kan worden, wij leven voor elkaar en hebben al het leven lief zoals het God geschapen heeft. Dat is de „Universele" liefde, mijn zuster. Wij zijn zusters en broeders, deze ouderlijke liefde lost in de universele op. Maar een scheiding is er nooit. Ik zou u die bewijzen kunnen schenken. Hier is nog een moeder van mij aanwezig."

Karel en Erica, ook Anna, duizelen al, doch nu staan ze voor een schok. „Wat zegt u?", vragen drie monden tegelijk. „Wat wilt u zeggen?" En er volgt:

„Schrikt u? U ziet het, ik zou u voor kosmische feiten kunnen plaatsen, maar zoudt gij de diepte ervan begrijpen en aanvaarden?"

„Bedoelt u, dat hier in deze kamer nog een moeder aanwezig is?"

„Waarom wenst ge daarvan alles te weten? Ik zeg u, ge zoudt u er verarmd door voelen, indien ik u die wetten verklaarde, want het brengt een splitsing voor uw gevoelsleven als moeder voort. Gij zult thans een ander leven voelen, en tevens dat leven moeten delen met 'n ander, hoewel gij als stoffelijke moeder, voor dit leven dus, de allereerste verschijnselen opvangt die u door dit eenzijn werden geschonken. Maar wanneer gij geen geestelijke diepte bezit, raakt u dat bezit kwijt en staat de vorige moeder in gevoel boven uw zelfstandigheid als moeder. Begrijp goed, nu is dat gevoelsleven open voor de

wetten en ziet gij het contact tot stand komen voor de ziel, die afstemming bezit met het andere leven. Hier spreekt de „Universele” liefde! U raakt mij nimmer kwijt, doch ik mis u! Gij denkt mij te bezitten, maar u hebt mij niet. Ik zeg u nogmaals, de moederliefde gaat hoger en hoger, dit is slechts een stoffelijke band, maar die u regelrecht tot de Universele liefde brengt en eerst dan betekenis heeft.

Mijn liefde is universeel, al mijn moeders leven nog, want ook ik was het. Wankelt gij nu niet? Ik vertel u geen nonsens, mijn vrienden. Wat ik tot uw leven breng is de heilige waarheid; ik verklaar u de Goddelijke wetten! Wat weet gij van homoseksualiteit af? Doordat de ziel beide organismen beleven moet, verliest zij het gevoelsleven voor het moederschap en staat zij vreemd tegenover die stoffelijke wetten, waar zij dan geen raad mee weet. Wij zielen gaan door het vader- en moederschap terug tot God. Uw krankzinnigen vertellen u over al die wetten. Daarin bevinden zich de bewusten en de zieken, de bewusten beleven uw maatschappij maar zijn in botsing gekomen met de stelsels.”

„U kent ook die wetten?” vraagt Karel.

„Ook die wetten kan ik u verklaren en eerst daarna zult ge aanvaarden wat Christus heeft gezegd: „Heb lief alles wat leeft”! Vader- en moederschap is Universeel diep. Wat gij er als mensen van beleeft is nu slechts één seconde van miljoenen uren tijds. Maar wist gij dit niet, nu gij te aanvaarden krijgt, dat God onmetelijk diep is in Zijn Scheppingen? Wat is vader- en moederschap hier op Aarde? Dat wat gij er zelf van maakt. Het lost op in de Universele liefde en eerst nu kunt gij zeggen: ik word geopend, mijn leven ontwaakt! Ook al keert gij tot het stoffelijke leven terug en toeft het andere leven in het leven van de geest, de „Astrale Wereld” genoemd, eens zijt ge vrij van de stof en blijft ge in dat leven voortgaan.”

„En ook die wetten kent u?” vraagt Karel weer.

„Ook die wetten mocht ik leren kennen en kan ze voor uw levens thans verklaren. Het zijn de wetten voor de ziel, als leven, persoonlijkheid en ruimte. Elke gedachte en karaktereigenschap staat nu voor haar wereld. U voelt het zeker, uw eigenschappen moeten afstemming bezitten op die Universele bewustwording of gij behoort tot een duisternis. Hebt gij nu niet lief, dan beleeft ge zo’n hel, die deze duisternis van uw eigen leven te vertegenwoordigen heeft. Nu is die wereld uw afstemming! Ziet ge thans, wat vader en moeder zijn voor uw stoffelijke leven te betekenen heeft? Gij raakt mij niet kwijt, omdat wij allen één leven vertegenwoordigen! Man en vrouw zijn één voor God! Miljoenen mannen en vrouwen bezitten tevens die afstemming en vertegenwoordigen voor God één leven, één levenswet en levensgraad, sfeer of hel, wereld, ruimte! Wij allen zijn één daarin en bezitten ook één liefde! Ik

ken vele moeders, vele vaders op Aarde, maar ik zie ze als mijn vrienden, ons ééNZijn is het, waarvoor wij leven en zullen sterven. Als dit aanvaard wordt op deze wereld, komt er vrede en rust, gij ziet thans een ander kind als uw eigen leven!

„Hebben de wetten van Christus het u niet geleerd? Gij zult ze u eigen moeten maken. Eerst nu leert ge uzelf kennen en opent zich uw leven.”

René staat op, hij staat voor Karel en spreekt tot Erica, tot mij en Anna als 'n Apostel. Hij vuurt op ons leven, elk woord dringt tot ons gevoelsleven door. Karel is als een kind, Erica voelt zich nu eerst moeder. Hij zegt:

„Het ogenblik van sterven is het vrijkomen van de stoffelijke stelsels, is de ziel als geest, dus astrale persoonlijkheid zover, dan gaat zij verder, maar ook het terugkeren naar de Aarde is verdergaan. U voelt het zeker al, wie hier gereed is, kan verdergaan. De hellen hebt u zelf geschapen. Ook de hemelen zult ge zelf scheppen, gij maakt hier een hel of een hemel van uzelf! Elke handeling, iedere daad, zegt het u! Stemt uw leven zich op de hogere wetten af, bouwt ge aan een hemel! De lagere eigenschappen voeren u naar duisternis, ellende, koude, armoede van geest! Is het niet eenvoudig? Wat wilt ge met uw wetenschappen beginnen: Niets! Voel goed wat ik bedoel. Uw wijsheid, mijn vriend, is dienend bewust geworden. U hebt door uw dienen uw wijsheid ontvangen. De geestelijke wetenschappen voor uw Westen staan op een dood punt. Tegen de wetten van de ziel loopt uw vriend zich te pletter. En gij tegen uw onwetendheid, de ziekten, waarvan ge de wetten niet kent. Wat kan u een godgeleerde schenken, wanneer hij God niet kent? Kunt gij nog langer aanvaarden, dat God u verdoemen zal? Is het u duidelijk, hoe arm ge zijt wanneer de wetten tot uw leven spreken? Dit alles, wat gij nu bezit, zal veranderen.

Waarin leven uw krankzinnigen? Al die zielen hebben zich in vorige levens vergeten. Zij kwamen hierdoor in disharmonie met de Goddelijke harmonie. Gij – dit is tegen mij – hebt u afgevraagd, waarom God ellende heeft geschapen, die kinderen zo werden geslagen. God slaat niet, God is Liefde, doch wij mensen hebben van Zijn leven 'n chaos gemaakt.

Gij hebt u afgevraagd, waarom de ene moeder haar kinderen baart, een ander smeekt om kinderen en niet wordt verhoord? De ziel heeft zich thans uit het moederschap verwijderd. Zij is nu niet gereed, doch voelt thans, dat het moederschap weer ontwaakt. Waarom krijgt de ene moeder tien kinderen en het andere leven geen? Wetten zijn dit, de ziel bracht zichzelf tot ondergang, tot afbraak.

Voor de ruimte baart de moeder twee kinderen. Voelt gij dit? Nee, dat kunt gij ook niet weten, gij zijt nog niet zover. God is Vader en Moeder, wij als mensen zullen voor de wedergeboorte twee levens scheppen. Hierdoor

kunt gij naar de Aarde terugkeren. Wat doen miljoenen mensen? Zij parasiteren! Zij denken, dat zij niet behoeven te scheppen, zij vinden het allerheiligste onkuis. Maar wie schenkt hen een nieuw leven, een nieuw lichaam? De moeder, die haar tien en vijftien kinderen baart! Indien elke moeder aan parasitisme deed, loste het leven van de Aarde op. Begrijpt ge dan niet, dat dit de voortgang smooft? Denk eens na! Wat zou er van de mensheid terechtkomen, indien de vader en de moeder zouden weigeren aan de Goddelijke Schepping deel te nemen? Hierdoor moet het leven het andere dienen. Voelt ge, wat uw universiteiten bezitten? Hoe uw leer en wijsheid is ten opzichte van de Goddelijke ruimte? Is dit niet droevig? Hebben de kerken schuld aan dit alles? De kerk dwingt de ziel om te baren, maar die mannen en vrouwen parasiteren op al die andere moeders. Ziet ge, dit is God! Dit zijn de Universele wetten, waarvoor het leven van God zich ziet geplaatst! En hierin komt eerst dan verandering, wanneer uw universiteit deze wetten kent. Vraag mij wat verkeerd is en ik krijg voor uw leven het Goddelijke antwoord! Denk niet, dat ik een heilige ben, ik ben dat niet! Ik ben uw kind, maar vooral uw broeder, uw vriend!

Geloof mij, wanneer ik u zeg, dat duizenden zielen tussen leven en dood wachten op een organisme. En er zijn moeders die hun levens vernietigen. Voelt gij hoe ontzettend dit alles is? Dacht gij, dat gij door uw oorlogen geen disharmonie had geschapen? Hebt ge niet duizenden zielen te vroeg uit hun levens geslingerd? En dacht ge, dat die zielen niet naar deze Aarde moeten terugkeren om hun levens en wetten af te maken? Die levens werden door ruw geweld afgebroken, afgesneden! Maar de stoffelijke wet, het bewust worden in het lichaam, voert u hoger en hoger. En dat is hen door haat, afbraak, geweld ontnomen. En daarbij helpen de moeders, helpen zij, die parasiteren op de ruimtelijke levenswet voor een massa! Wist u dit, heeft men u dit aan uw universiteit kunnen leren? Dit is God!

Het menselijke leven lijkt voor u 'n chaos. En dat is het! Maar de ziel als mens bezit haar ruimtelijke rechtvaardigheidswetten. Voelt ge reeds wat ik bedoel? Toch komt zij op Aarde terug. Zij moet terug, omdat zij moeder moet worden, want door het moederschap evolueert het leven. En thans vergrijpt ge u aan een leven. Dacht ge aanstonds na de dood een nieuw leven te kunnen ontvangen? Ruw geweld verwijdert u van de Goddelijke wet, de wet voor de geboorte! Anderen bleven of zijn reeds in harmonie gekomen met die wetten en gaan u voor! Zij zullen hun levens afmaken door de verkregen bewustwording, maar gij kunt thans duizenden jaren wachten voordat uw wedergeboorte plaatsvindt. Gij sloot uw leven voor de kosmische harmonie af. Is dit niet duidelijk en rechtvaardig? Nu kunt u eeuwen wachten op de volgende geboorte. De mensen scheppen niet alleen stoffelijke ellende, ziek-

ten, maar brengen door ruw geweld tevens kosmische stoornissen tot stand. En die moeten worden opgeruimd door uzelf! Moord voert u tot de Aarde terug! Thans hebt gij die ziel een nieuw lichaam te schenken. God gaf u alles! Gij bracht uzelf in disharmonie. Wilt gij dit doen door het scheppende gewaad? Door het mannelijke organisme? Voelt ge nu, voor welke wetten gij staat? In de eerste plaats voor uw moord. Dat moet ge goedmaken! Gij staat voor het organisme, maar u bent scheppend. Hoeveel levens hebt ge niet nodig wilt ge u moeder voelen? Ook die wetten mocht ik me eigen maken, mijn vriend. Tien levens voor het vader- en moederschap hebt ge nodig, om na een moord weer in harmonie te komen met de Goddelijke wet. Welke mensen, als man en vrouw, zijn in reine harmonie gekomen voor de ruimte, de liefde, vader- en moederschap? Waar leven die mensen? Zeker, ze zijn op Aarde. Voelt ge echter, dat miljoenen mensen voor duizenden wetten naar dit leven moeten terugkeren om zichzelf weer tot de ruimtelijke harmonie te voeren? Ziet ge, dat is God! Zo heeft God het geweld? Nee, dit zijn de wetten voor elke gedachte, iedere gedachte is ruimtelijk diep. Als u denkt om het leven van God te moeten vermoorden, stemt ge u zelf af op vernietiging, de stoornis voor uw zieleven, gij houdt uw ruimtelijke ontwikkeling tegen. Is het niet natuurlijk?

Nu leeft ge op Aarde, straks gaat ge verder. Voelt ge thans, wat het vader- en moederschap aan uw levens te zeggen heeft? Moet ik andere moeders haten, omdat zij mij nu niet hebben gebaarde? Weet ge, dat ik eens van een van u de moeder was? Waar blijft ge nu met uw universiteitsbegrippen? Ik, die nu een kind van u ben, ik baarde eens een van u. En een ander mij! Voelt ge, dat uw kinderen reeds een oneindigheid bezitten? Voelt ge, dat dit de universele liefde is? Stelt u eens voor, als straks meesters zouden spreken vanuit het andere leven, zoals gij dit thans door uw technische wonderen kunt. Wat zoudt ge zeggen, wanneer die stem zegt: Ik ben professor M. Ik leefde daar, maar ik leef nog en ga thans de wetten verklaren van God zoals ze werden geschapen. Wat dacht ge te horen? Zouden de mensen, zullen de universiteiten mij kunnen aanvaarden? Ik voorspel u thans, dat duurt zolang niet meer! Gij bezit nu reeds technische wonderen die u in staat stellen met werelden tot éénheid te komen. Indien deze stem de ijlheid krijgt van de astrale werking, die persoonlijkheid, het technische apparaat die gevoeligheid bezit, is dat het ogenblik, dat deze mensheid tot de ruimtelijke wetten opgetrokken wordt. Lacht ge! Dacht ge thans reeds uw schouders te kunnen ophalen voor deze wonderen die gereed liggen? Waarvan denkt ge, dat ge de kunst, deze wijsheid, al uw technische wonderen hebt gekregen? Wat is bezieling, wat is inspiratie, wanneer kunt ge zeggen, ik ben in contact, in harmonie met het oneindige, met de ruimtelijke, de kosmische wetten gekomen? Voelt ge uw

eigen armoede? Dan zal het geschieden! Nu vallen voor uw levens de maskers, doch dan eerst voor deze mensheid, voor al uw universiteiten!

Stelt u zich eens even in op die bovennatuurlijke ontvangst. Wat heeft nu een godgeleerde te aanvaarden? Wat uw theoloog? Wat uw astronoom? Dacht ge waarlijk, dat ik u belachelijk zou maken? Dacht ge waarlijk, dat ik niet voorbereid was? Aan dit alles kunt gij vaststellen, dat ik voor uw leven het Goddelijke antwoord kan beleven en zal ontvangen, omdat nu de „Hemelen” spreken, het Oosten tot het Westen wordt gebracht en wil zeggen, dat de volken der aarde tot universele eenheid zullen komen! Wij zijn het, zei ik u reeds, de jeugd is het, de nieuwe mens? Neen, dat niet, ook wij zijn als gij kinderen van één Vader, maar velen van mijn eigen levensgraad zijn gereed om die Goddelijke leer, Zijn wijsheid, Zijn wetten, Leven, Licht, Liefde, Vader- en Moederschap, Wedergeboorte, op aarde te brengen. Deze tijd is het die deze ontwaking behoeft, dit had niet voor duizenden eeuwen kunnen geschieden, thans zijt ge zover!

Zeker, gij kunt het stoffelijke gezwel uit het menselijke brein verwijderen, gij kunt veel meer dan dit wonder tot stand brengen, indien gij de stoffelijke stelsels voor het menselijke organisme zoudt kennen. En nu kunt gij zieken genezen, en krankzinnigen voor de allereerste graden voor deze ziekten genezen. Maar wat wilt ge doen voor de ziel? Houd op te moorden! Schenk aan de ziel een nieuw organisme, duizenden wachten met ongeduld om het stoffelijke leven te mogen voortzetten. Baar, schep, doe dat voor uw eigen levensgraad, de soort voor het stoffelijke organisme waartoe gij behoort of uw eigen levensgraad sterft uit! Wat zoudt ge zeggen, indien dit woord vanuit de Hemelen tot u kwam? Als een meester uit het Licht u de Goddelijke wetten verklaarde? Ziet ge, enkelen met mij hebben zich hiervoor geopend, zij zijn zover! Wij allen krijgen thans het woord, dat ons regelrecht vanuit de ruimte, de Hemelen toegezonden wordt! Zoudt gij hieraan willen twijfelen? En daarvoor is mijn leven gereed! Hiervoor maakte ik een reis! Hiervoor opende men mijn leven en ben ik thans in staat om u de wetten voor uw ziel, uw geest, uw stoffelijk bestaan voor deze wereld te verklaren en ál de bijkomstige wetten, ook die voor de ruimte, dit Universum. Want wij zijn vanuit de ruimte, door die planeten tot ons menselijke leven en bewustzijn gekomen!

Gij, mijn vriend, kunt thans uw fundamenten leggen. Bouw aan uw Universiteit, ik breng u de wetten! En na uw leven ontvangt die tempel het allerhoogste. Straks zal ik u wellicht mogen verklaren in welk verband gij tot elkaar zijt gekomen. Nu zijn wij nog niet zover!

Toen ik mij aan de Goddelijke wetten vergreep, voelde ik geen narigheid! Ik stond op datzelfde ogenblik voor de eeuwen van afwachting. Ook mij werd niets geschonken. Maar voor dit leven, voordat ik geboren zou worden,

was ik wakker en bewust. Voordat mijn geboorte plaatsvond, wist ik reeds wat ik wilde en waar ik geboren zou worden. Vergeet niet, eeuwenlang heb ik mijzelf ingezet om de wetten naar de Aarde te mogen brengen. Daarvoor beleefde ik vele levens in het Oosten. Ik ging van Tempel tot Tempel, in het oude Egypte kregen wij de eerste lessen. Tot kerk en godsdienst kwam mijn leven. Ik ken levens waarin ik de kerk diende. Breek dat niet af! Bedenk, hierdoor kwam het leven tot ontwaking. Ik ben nóg een kind van de kerk, maar vergeet niet, God kán niet verdoemen! Elke godsdienst bezit fouten! En die fouten zullen oplossen, daarvoor komen de wetten. Eerst dan leert het kind van staat en kerk de God van al het leven kennen. Zeker, bid, geloof, heb lief alles wat leeft. Maar vergeet niet, dat de ruimtelijke wetten u plaatsen voor het Albegrip, namelijk de Goddelijke rechtvaardigheid. Zeg ook niet weer, dat God een ploert is, het Oude Testament krijgt bewustwording. Ik heb die wetten mogen leren kennen, ik mocht ze zien! Dacht ge, dat wij niet allen voor priester of priesteres hebben gespeeld? Dit noemen wij spelen? Eraan doen, daarvoor moet ge naar het Oosten. Ook daar speelt men nog steeds met de Goddelijke wetten, ook daar denkt men God te dienen door aan kuisheid te doen! Ik zal hen die wetten verklaren. Men moet daar in de eerste plaats, het vader- en moederschap dienen!

Breek de kerk niet af, zij bracht eenheid onder de mensen! Door de kerk heeft de massa, deze mensheid een geloof, liefde, opgang, levenswijsheid, eenheid, gekregen. Dat bracht die massa tot God terug. Thans is de eeuw gekomen waardoor de wetten worden verklaard. Ik heb door vele levens mijn kerk gediend. Rome diende ik, mijn kardinaalschap zoudt ge kunnen volgen. Wie zal u echter aanvaarden? Doordat de ziel bij de geboorte haar vorig leven als stoffelijke wetten, lichamelijke zekerheid afsluit, lost voor uw leven die wereld op. Maar aan de verschijnselen kunt gij uw vorig leven vaststellen. Gij hebt een vriend gekend, mijn vriend Oteb, die door dronkenschap het priesterlijke bewustzijn kreeg. Gij vroeg u af hoe dat mogelijk kon zijn, de een zal (zich door) drank afstemmen op het seksuele, drift, afbraak, een ander kind wil heilige dingen doen. Dat is het vorige leven, mijn vriend, dat nu, doordat de ziel zich voor het dagbewuste denken en voelen afgesloten heeft, niet ontwaakt, maar het bewustzijn overneemt. De stoffelijke gedachten verwazen, die van uw onderbewustzijn dringen door en leven thans! Gij put bij de geboorte reeds uit uw vorig leven. Deed ik anders? Ik overheerste mijn moeder. Ik bracht haar niet tot de ellende, maar deze stuwung, heilige inspiratie is het, mijn gevoelskrachten waren het, brachten haar uit het eigen evenwicht. Nu beleefde zij een ander, maar dat is nog geen bezit van haar persoonlijkheid. Dit moet zij zich nog eigen maken. Bent u anders, wanneer ge voor een verhoogde gevoelsgraad staat en ge die wetten te leren hebt? Gij

had onmiddellijk kunnen vaststellen, dat dit natuurlijke werking moet zijn. Gij, mijn vader, mijn vriend, mijn broeder, hebt dit gezegd, maar gij wist het niet! Gij sloeg ernaar! Gij ging er ook niet op in, maar Oteb, uw Frederik, volgde deze wetten. En ik was het, die hem dwong om reeds in die tijd zijn aantekeningen te maken. Waardoor? Waarom? Omdat wij dit alles aan deze wereld zouden doorgeven. Wij allen doen één werk! Gij zoudt mij baren en de wetten ervoor beleven, gij zoudt mij scheppen. Frederik, Oteb, mijn leerling uit vorige levens, mijn meester in een ander, zou het vermogen bezitten om die aantekeningen vast te leggen. Daarvoor zouden wij elkaar ontmoeten! Hij schreef onder mijn wil! Gij dacht, dat ik door dit leven werd beïnvloed! Het is juist andersom. Ik had die eer, ik bezit die krachten en gij had ze maar te aanvaarden. Toen die eerste aantekeningen werden gemaakt, waren tevens de allereerste gedachten opgevangen vanuit mijn moeder! Toen ik tussen de derde en vierde maand leefde, kwam er even rust! Hebt gij die wetten niet leren kennen? Vanaf de eerste dagen van moederschap, ná de bevruchting, ontwaakte mijn vorig leven reeds. Kinderen die iets aan de wereld hebben te brengen, beleven die wetten. Hierdoor kregen Mozart en de vele anderen die scheppende zekerheid! Dit werkt onfeilbaar! Die wetten zijn onfeilbaar, omdat de ziel zich die bewustwording eigen maakte! Zij daalt ervoor naar de Aarde af! Hierdoor heeft de mensheid bewustwording gekregen. Al de kunst werd op die wijze naar de Aarde gebracht, al die oude meesters zijn voor hun taken geboren! Zij hebben zich daarvoor geschikt gemaakt, de een voor wijsheid, technische wonderen, anderen voor kunst. Socrates, Plato, al de groten der Aarde hebben hun wijsheid van tevoren beleefd en maakten er zich voor geschikt. Dat is voor de bewustwording van de mensheid! Hiervoor daalde Christus vanuit het Goddelijke Al, naar de Aarde af en bracht het Goddelijke Evangelie. Leeft de mens naar de geboden? Zijn Liefde? Zijn Leven? Zijn wetten? Waarom doet gij het niet en verwerft vreugde en rust voor u allen! Mozart en al de andere meesters, de groten van uw wereld, brachten ontwakings door kunst! Wij thans voor innerlijke ontwakings! Daarvoor maakte ik mij gereed, doch wij allen hebben met dit gebeuren uit te staan. Van dat ogenblik af, zei ik u zo-even, ontwaakte mijn leven reeds in de moeder. Heeft de meester in kunst het anders mogen beleven? Néé! Die wetten werken precies gelijk. Wat Galilei heeft gekund, daarvoor maakte zijn ziel zich gereed! Boeddha, Mohammed, Ramakrishna, Blavatsky; u hoort, dat ik al mijn zusters en broeders ken, ik heb er toch geen boeken over gelezen, hebben zich gereedgemaakt om de Universele wijsheid op aarde te brengen. Ik ga thans verder, dieper, omdat ik in een „Orde” met hen verbonden ben. En die „Orde”, mijn vrienden, bracht ons tezamen! Die Orde heet ... „Wil Dienen”! Breng ontwakings op Aarde! Steun het leven van God. Breng kunst

op Aarde, levensblijheid, geluk! Liefde! Licht! Ruimtelijk „Vader- en Moederschap”! Voordat ik tot uw leven aangetrokken werd, wist ik reeds waar ik geboren zou worden. Die waarheid en wijsheid werd me getoond. Dat deed mijn eigen leven, mijn bewustwording! Ik gaf me over, ik zonk terug tot het embryonale stadium en bezielde de vrucht! Op het ogenblik, dat de bevruchting geschieden zou, daalde ik vanuit de ruimte tot uw levens af. In uw leven groeide, ontwaakte mijn bewustzijn en dat gevoelsleven gaf ik aan mijn moeder door, doch bracht u, Oteb, tot het denken en voelen in mijn richting, het doel, de taak waarvoor wij thans leven! Maar hoe hebt gij gehandeld, mijn vader? Hoe waren uw gedachten omtrent al deze Goddelijke zaken? Gij hebt uzelf bezoedeld! Breek mij gerust af, gij breekt echter uzelf! Kraak mij, gij kraakt uzelf! Aanvaard dit niet en gij staat stil voor uw ontwaking! Ik was het en niet Frederik, maar wij hebben die hoogte bereikt. Denk niet, dat uw krankzinnigen ertoe in staat zijn. Dit is het hoogste, dit is de allerhoogste bewustwording voor uw leven, dit is eigen bezit! Dit behoort mij toe, maar mijn „Orde” helpt mij, steunt, bezielt mij. Nu staat ge voor de waarachtige inspiratie, ik ben in staat om de geestelijke inspiratie te beleven. Mozart, Beethoven, Bach en de anderen hebben dat gekund. De aarde bezit thans alles! Géén van uw kunstenaars komt door hun scheppen hieroverheen! Dát is niet mogelijk, omdat het hoogste is bereikt!

Dat ik mijzelf tot ontwaking bracht is dus eenvoudig, mijn ziel was ervoor geboren, ik ben het! Hierdoor ontwaakte mijn leven doch beleefde u onnatuurlijke verschijnselen, die niets met onnatuurlijkheid hebben uit te staan, ze waren reëel en wettelijk bepaald! Dat zijn de wetten voor uw eigen-ik, uw verkregen persoonlijkheid! Gij kunt bovendien aanvaarden, dat wij hierdoor thans een andere Universiteit zullen optrekken. Frederik kreeg die gevoelens van mij! Ik wil een Universiteit bouwen! Mij zijn die krachten geschonken! Ik heb me ervoor gereedgemaakt! Zijn persoonlijkheid stond echter open voor die wetten. Hij kon niet anders leven, hiervoor kreeg hij zijn nieuwe leven. U voelt, álles is van tevoren berekend en doordacht, doch voor eeuwen terug! Dit is nu het verbrijzelen van de maskers, die menselijke, geestelijke en kosmische realiteit bezitten en Goddelijk zijn! Alles wat gij dus door mijn bewustwording hebt moeten aanvaarden, mijn moeder, kwam tot u, doordat gij voor dat gevoelsleven niet gereed was. En toen kwamen er verschijnselen. Wij hebben met elkaar te maken, onze levens hebben afstemming op elkaar. Ik maak thans aan uw levens goed, wat ik u in vorige levens ontnam! Ik trek uw levens nu tot een hogere bewustwording op, wat ik in vorige levens brak! Ik maak aan uw levens goed, want dit is de wet waardoor wij elkander mochten leren kennen! Ik zál goedmaken, totdat ik mijn eigen wetten in harmonie heb gebracht. Indien u mij echter niet wilt, en hoe eenvoudig is dat niet,

dan gaan kinderen van ouders weg, ouderlijke en kinderlijke banden worden vernietigd! Maar dan ga ik! Het is aan uw leven om mij thans te aanvaarden! Ik zeg u, ik wil u dienen! Maar wil uw leven mij niet aanvaarden, dan lost die wet van oorzaak en gevolg volkomen op en kan ik gaan waarheen ik wil! Nu neem ik mijn eigen leven in handen! En niet alleen voor deze wetten, het vader- en moederschap, maar voor duizenden!

Ziet ge, indien mensen niet voor elkaar gereed zijn, de Goddelijke wetten vertrappen, zijn zij zelf schuld aan hun verdriet! Eens zult ge echter voor elkaar staan en hebt ge die disharmonie te aanvaarden, totdat ge zelf uw leven voor de ruimtelijke liefde hebt veranderd, mocht afstemmen!

Dit is mijn taak, mijn arbeid voor uw levens. Zijn een vader en moeder niet zover, dan scheuren Goddelijke banden uiteen. Maar wie heeft schuld? Hoe waren uw handelingen, hoe was in dit leven uw denken en voelen? Wat is nu geleerdheid? Dacht ge, dat ge klaarheid brengt door alles van God omver te werpen? Wij hebben gevochten en gestreden tegenover uw onkunde en onbewustzijn! Wij hadden uw onwetendheid te aanvaarden, maar hoe is uw leven veranderd? Zoudt ge nog in staat zijn om de geestelijke, ruimtelijke geschenken voor één gulden en veertig cent te verkopen? En zoudt ge de armen van uw wereld hierdoor willen steunen? Door het bloed van een ander! Voelt ge, dat wij aan uw levens goed hebben gemaakt? Dit hebben wij tot stand mogen brengen. Wat deed uw Frederik? Hij dacht briefjes te kunnen rondbrengen van God aan de mensen. Maar was dat God? Ik was het! Ik stuurde hem tot uw levens om aan onze taak te beginnen! Deze geschenken kreeg hij niet van zijn God, maar die gevoelens kwamen vanuit mijn leven tot het geopende gevoelscentrum van zijn eigen persoonlijkheid! God heeft met dit alles niets meer uit te staan! In uw leven leeft die Goddelijke afstemming, wij als mensen zijn geestelijk één! Dat legde God op het ogenblik van Zijn Openbaringen aan ons leven vast. Maar wij zouden ons Zijn ruimten, als ziel, geest en stof eigen maken! Doordat Frederik zich op de ijlheid van de ziel afstemde, zoog hij die levensaura in zich op en kwam nu tot het denken en voelen voor het innerlijke leven! Zo ontwaakte zijn leven, zijn persoonlijkheid. Ik vanuit mezelf! Die wetten van bewustwording waren gereed om tot stoffelijke werking over te gaan! Is het niet eenvoudig? Zie thans in al uw denken en voelen terug en ge kunt uzelf antwoord geven. Dit is de Universele bron waaruit gij hebt geput, de reine klaarte, die voor uw leven tot ontwaking is gekomen!

Geen astrale persoonlijkheid kon u daarbij helpen! Eerst zoudt ge zelf beginnen! Eerst zult ge uw stoffelijke denken en voelen moeten afstemmen op de wetten voor de ziel, uw innerlijk leven. En daarvoor leefde u! Hierdoor kwam uw leven tot afstemming en eenheid met mij! Wat de moeder onderging, kreeg u vanuit mijn leven toegezonden, omdat gij het hebt gewild! Of

het was niet mogelijk geweest. Zo ziet ge, dat elk wezen in staat is om Goddelijke wijsheid op te vangen. Maar maak uzelf eerst los van de stoffelijke afbraak. En u hebt gezien, hoe uw levens toch veranderen! Gij zijt onbewust tot het denken en voelen voor uw ziel gekomen. Al die verschijnselen brachten uw leven tot die gedachtenwereld. Hierdoor leert ge voor uw innerlijk leven denken! En toen ging dat trappen in sloten van Frederik op uzelf over! Nu ontwaakte uw leven? Nu kreeg de stoffelijke handeling afstemming op uw ziel, uw geestelijk bestaan. Ziet ge thans, dat gij in staat zijt om van uw levens alles te maken? U bent bezig om het Goddelijke in uw leven, tot stoffelijke openbaring te brengen. Elke handeling kan thans geestelijke ruimte bezitten. Nu wordt sterven verdergaan, geluk, het vaarwel tot straks! Nu is de dood uw vriend! Nu spreekt de dood met uw leven! Voordien was hij hard, onbereikbaar, onnatuurlijk, dóór uzelf! Thans is hij ruimte, bewustwording, liefde, éénheid, vader, moeder, zuster, broeder, uw levenswijsheid, uw gids om de levens voor uw ziel te openen! Blijf voor een dood staan en gij smooft u voor duizenden levens! De dood kan dat, uw ziel en persoonlijkheid staan op het dode punt! Nonsens? Afbakening is het van het begrensd; gij zijt voor alles onbegrensd! Als u wilt ontwaken!

Frederik kreeg dit door zijn voelen en denken, doordat hij het verlangen, de bewustwording bezit om tot die ontwaking te komen. Of ook hij had opnieuw zijn leven gesmoord! God lééft in u! Maak die Goddelijkheid in u wakker. Hoe zult gij daartoe kunnen komen? Elke gedachte verijlt, indien die gedachte de liefde vertegenwoordigt, die gij aan die gedachte schenkt! Is dit geen wijsgerige wet? Was Socrates er zo ver van weg? Voelt ge, dat ik die groten college kan schenken? Is dit niet het Goddelijke woord? Is dit niet het allerheiligste voor uw levens? Geef aan uw gedachten de ijle gevoeligheid van uw ziel! Zij bezit de Goddelijke afstemming, zij is het! Zij als de persoonlijkheid schept, baart telkens weer nieuwe gedachten en al die eigenschappen vertegenwoordigen haar leven. Dát is de persoonlijkheid! Die is miljoenen jaren oud! Doe dit elke seconde! Wat zullen de mensen van uw leven en persoonlijkheid zeggen? Kijk toch, wat is dat voor 'n mens? U trekt levens aan! Men voelt u! Liefde overwint alles! Hoe zijt ge als man en als vrouw, moeder? Dacht ge dat gij van elkaar liefde ontvangt? Als één eigenschap nog onbewust is voor die hogere liefde, mist uw persoonlijkheid het vereiste gevoel ervoor om die hogere, ijlere liefde, waardoor harten tot éénheid komen, te beleven! En thans honderden eigenschappen, die allen dát ruimtelijke, geestelijke gevoel missen? Wilt gij zeggen, dat ge liefde bezit? Dat gij elkaar beleefd hebt door de liefde? Wilt ge mij wijsmaken, dat ik door uw liefde geboren ben? Dacht ge al uw stoffelijke stelsels tot dat ruimtelijke gevoelsleven te kunnen optrekken, om dat machtige eenzijn te kunnen ondergaan, dat gij door uw

lichamen kunt en bezit? Voelt ge uw eigen onbewustzijn thans, nu deze wetten tot uw leven spreken? Wat gij beleeft is stoffelijke weldadigheid, uw ziel krijgt geen gevoel, beleeft niets op dat ogenblik, omdat het niet mogelijk is. Duizenden eigenschappen die deel uitmaken van uw menselijk karakter, weigeren dienst te doen om die liefde, die ruimtelijke eenheid te voeden, zij zijn er niet toe in staat. En toch wilt gij dat geluk in 'n ander zoeken, trachten te vinden en het daarin te kunnen beleven? Uw eigen zelf is er nog voor gesloten. Gij denkt stoffelijk, dierlijk. Wilt gij ruimtelijke liefde beleven, diep, oneindig in het andere hart afdalen, een geluk voelen, dat u nog niet kent, de Universele kus, schenk dan uw karaktereigenschappen geestelijke bezieling. Trek al uw eigenschappen op, beziel ze door de Goddelijke kern, waarop uw leven afstemming heeft en die u door de God des levens geschonken is!

Eerst nu kunt ge zeggen: ik heb geluk! Eerst thans weet ge, dat ge tijdens uw baren en scheppen de moederliefde ontvangt en staat uw leven open voor de ruimtelijke liefde! Kent gij die? Hebt gij die reeds beleefd? Ik werd door stoffelijk verlangen aangetrokken. Ik verzeker u echter, wanneer gij al deze wetten kent, u als moeder had reeds in die eerste dagen met mijn leven en gevoelsruimte kunnen spreken! U had die liefde kunnen beleven, maar gij hebt het niet gekund! Gij zijt erdoor geslagen? Is dat mijn schuld? Gaat ge al enigszins begrijpen wat u wacht? Wat gij van uw levens kunt maken? Dit is in u allen! God leeft in u!

Geef thans aan al uw eigenschappen ruimte en gij zult ruimte zijn! Geef liefde aan al uw gedachten en gij zult liefde betekenen! Geef die bewustwording die bovennatuurlijke kracht, zij als ziel staat ervoor open. Die krachten hebben Goddelijke betekenis, ze zijn door God aan uw leven geschonken! Eerst dan komt uw leven tot de reine ontwaking en heeft dit leven u het Goddelijke bestaan te schenken. Nu kunt ge aan kunst doen, aan liefde, het vader- en moederschap is het allerheiligste voor deze en uw ruimte. Weet het thans, de moeder is het hoogste bezit voor uw leven; gij als man staat naast de schepping, parasiteer niet langer op en door andere levens!

Heb lief! Geef liefde! Nu staat ge voor een oneindigheid! Is dit nu zo onbegrijpelijk? Frederik leefde door mij! Gij leefde door mij, mijn moeder, maar ge zijt erdoor ontwaakt! Straks bevinden wij ons in de wereld voor de ziel als een persoonlijkheid en gaan wij verder en hoger. Kan het anders? Wat heeft deze mensheid nog te leren? Hoe moet de maatschappij veranderen? Ik ben Rachi-Hadju, Vader en Moeder! Ik ben dat! Is dit vreemd? Gij hebt mijn artikelen gelezen en gij zijt erdoor veranderd? Ik ben uw leven en persoonlijkheden dankbaar! Het is een wonder voor u? Ik was dat gekke kind! Ik ben het nog, maar op bovennatuurlijke krachten en wetten! Die liefde zult gij leren kennen. Ik ben de schrijver van al dat schoons! Maar meerdere wonderen

zullen voor uw leven tot openbaring komen. Ik voer uw levens tot de bron terug! Ik schenk u mijn liefde, maar houd mij niet tegen! Ik b n niet tegen te houden! Geen van u heeft er het recht toe, straks zal deze wereld luisteren en aanvaarden wat ik door mijn bewustwording te schenken heb.

Wat wilt ge nog weten over mijn jeugd? In slechts enkele seconden zijn die verschijnselen verklaard. Mijn gevoelsleven verstoffelijkte zich door alles. Uit uw leven trok ik die stoffelijke woorden! Uit uw leven haalde ik die stoffelijke afbraak, want gij waart het, gij zijt het! Niet ik! Ik was in die dagen door uw levens aangeraakt. Andere krachten volgden mij, toch bleef ik overheersend. Heeft Marja het u niet verteld? Schrikt u? Bent u bang? Indien gij eens dit woord door 'n ander gevoelsleven hoort vertolkt en verstoffelijkt, weet dan, mijn moeder, dat dit het leven is dat tot mijn bewustzijn behoort! Zeker, ik zal huwen, maar niet haar, die niet voor mij is geschapen door uw wereld, maar ik z lf schiep haar voor mijn leven! Zij l eft! Kent gij de wetten van die morgen niet? Hebt u ze niet gehoord door mijn kinderlijk leven en bewustzijn? Toen reeds, mijn moeder, raakten onze levens elkaar aan. Zij zond mij haar eerste kus! Niets kan dit proces tegenhouden, wij hebben ons voor die wetten gereedgemaakt! Hoort u het woord „Marja”! Dat is mijn ziel! Wij gingen door vele levens, thans zullen wij tezamen de universele liefde beleven en ontvangen, eerst thans is dat mogelijk!

Marja, waar zijt ge?

Marja, waar leeft ge?

Marja, voelt ge mijn liefde?

Marja ..., ik ben gereed! Ik verwacht uw leven! Moeder, weet ge nog, dat ik de trappen opklom en in een ruimte keek? Toen was ik met mijn vorig leven een! Daar voor mij in de ruimte leefde Marja! Ook zij zocht, ook zij wil liefde geven en wil dienen! Maar aan mij en door onze eenheid aan deze mensheid! Gij kent deze gebeurtenissen nog niet, Vader? Dan zult gij ze thans leren kennen! Toen lachte u om alles! Toen haalde gij uw schouders op, thans staat uw leven open om ook die wetten te leren kennen. Marja ... kom!

Laat moeder u deze uren verklaren. U ziet echter, ik ben mij van alles bewust. Ik ging als kind uit, ik wandelde in een andere natuur. Is dat niet het leven voor de ziel? Dat is de geestelijke persoonlijkheid die in duizenden werelden tegelijk leven kan, omdat ook God in miljoenen levens en werelden tegelijk is! Ik weet het, ook daarin werd ik bewust. En daarin hebben wij elkaar ontmoet, Frederik, Oteb, daarin leerden wij dit stoffelijke bestaan kennen. Toen zei ik tot uw leven: ik haal uw leven wel in. Thans ben ik u ver vooruit. Maar is dit waarheid? Beleefde ik op vijfjarige leeftijd niet de opgang van mijn persoonlijkheid? En daarenboven hebt gij die liefde kunnen voelen en stond ik voor uw leven in deze slaap, die geen slaap, maar het loskomen

van de stoffelijke wetten wil zijn!

Aan uw levens worden de wetten verklaard. Weet nu, wanneer gij haar naam hoort uitspreken, dat zij door wetten tot mijn leven wordt gebracht. En die wetten willen uw leven zeggen: ziehier, eerst zullen wij goedmaken, goedmaken, wat wij andere levens hebben ontnomen, maar thans breng ik het tot uw levens terug. Ik schenk u thans profetieën! De wetten van ons leven! De wetten van God! Ook Marja leeft! Ik wacht! Maar zij zal komen! Maar wat doet elk mens? Waarom kunt gij niet wachten totdat de wetten voor uw liefde spreken? Die zijn het, die u tot uw eigen leven zenden. Weet nu, dat elk mens zijn eigen liefde ontvangt en dat gij toch die hogere liefde niet begrijpen zult, noch kunt beleven, omdat uw persoonlijkheid er niet voor is geopend. U zult die liefde krijgen, die uzelf tot ontwaking hebt gebracht, maar uw dierlijke verlangens verloochenen zich niet. Gij kunt dus uw verkregen bezit en mij niet ontlopen! Wat zoudt ge van deze wetten willen weten? Ik wacht, totdat mijn liefde in mijn hart wordt gebracht. Ik kan wachten, Moeder, Vader en vriend, omdat ik weet! Ik ontvang mijn liefde op de seconde, gij zoekt uw liefde! Ik niet! Ik krijg die liefde vanuit de ruimte toegestuurd en ben ik zeker van haar en mijn geluk! Gij niet, gij zoekt zélf naar liefde, gij wacht niet, gij kunt niet wachten, gij leeft als het dier dat kent en bezit, al het leven is voor u! Maar de wetten verklaren het anders! Hierdoor ben ik zeker van mijn liefde!

Marja komt, mijn moeder. Weet gij nog dat ik haar naam uitgesproken heb? Was dat niet een bovennatuurlijke wet voor uw leven? Marja komt! Marja is mijn ziel! Toen God ons alles gaf en wij mensen tot de splitsing kwamen voor ons bestaan, volgden wij de Goddelijke wetten op. In dat eerste stadium geschiedde dat op kosmische harmonie. Wij splitsten ons leven zoals God het voor het Oneindige heeft gekund. Hij legde die wetten in onze handen, wij waren wetten! Ons ganse denken en voelen en het leven dat wij kregen is een wet! Het is het leven! En dat leven is God! En zie, daar hebben wij ons voor het eerst gesplitst. Dat deel nu, van mezelf, dat uit mij geboren werd, dat deeltje, dat zieleleven, komt thans tot mijn leven terug. In vele levens waren wij een, maar later hebben wij ons vergeten en hadden wij te aanvaarden, ik en zij, gij eveneens, dat andere levens dat deel van uw ziel, dat tot uw leven behoort, opeisten, omdat een van ons of wij beiden ons aan dat leven vergrepen! Toen gingen onze levens uiteen! Dat hadden wij te aanvaarden, voor vele levens gingen wij een andere weg! Thans weet ik dat Marja leeft en ik haar zal ontmoeten. Moeder, Vader, zij zal zijn zoals ik ben! Zij zal zijn zoals gij het wilt zien! Wij leven voor u en gij leeft voor ons. Maar wij zullen u dragen en gij zult door ons leven en liefde ontvangen.

Marja leeft!

Marja zal mij herkennen!

Ik zal haar herkennen, wanneer de seconde voor die wetten, die nu ontwaaken voor ons leven en onze liefde als tweelingzielen spreekt! Die wetten dus, voeren mij tot haar en haar tot mijn leven? Die wetten werken zo onfeilbaar, dat geen mens die liefde kan tegenhouden, kan vernietigen, die liefde is voor mij! Die wetten brengen Marja tot mijn leven terug en mij tot haar! Gij zult dit beleven! Gij zult dit alles moeten aanvaarden, wanneer gij voor deze universele waarheid wordt gebracht. En dan is er niets meer dat ons hindert.

Jazeker, Moeder, Marja leeft. Marja is nog niet wakker, maar zij is bezig te ontwaaken. Elke gedachte, die haar verdriet doet, bijvoorbeeld leed en smart schenkt, wat niet altijd noodzakelijk is, voert haar tot de geestelijke ontwaaking, tot mij. Wij zullen een zijn in alles!

Marja komt!

Ik wacht af en ga thans aan mijn leven en dat van haar beginnen. Gij kunt nu uw geleerden roepen. Stel het uur vast. Ik ben voor hun wijsheid en universiteit klaar en bewust. Of dacht gij van niet? Zijn dit voldoende bewijzen voor uw leven? Morgen kunt gij mij opnieuw vragen stellen. Thans wens ik u allen goedenacht, rust en vrede toe. Uw Rachi-Hadju. Spreek hier niet over, of mijn geschrijf heeft geen waarde meer. Ik heb immers geen universiteitsontwikkeling gekend, ontvangen! Wil mijn woord betekenis krijgen, heb ik uw titel nodig. Maar had ik, dat ook mogelijk was, door uw universiteit geopend kunnen worden? Hadden uw groten daar mijn leven tot ontwaaking kunnen brengen? Dat alles had mijn ziel gesmoord! Voelt u dit? Ik was dan overladen geweest door uw weten. Mijn leven had zich niet kunnen openen, ik moest en ik zou leeg blijven. Maar onbesmet ontwaaken! Ik groet u!”

En hij verdwijnt meteen voor onze ogen. Karel is de eerste die zichzelf terugvindt. Hij zegt:

„Is dat 'n wonder, Frederik? René is 'n geestelijk wonder! Mijn God, Erica, waar hebben wij dat aan verdiend? Ik stik thans in die woorden. Hij is het! Wat willen wij? Niets! Wat kunnen wij? Niets! Wat zijn wij? Niets! Ik ben overwonnen, Frederik! Ik heb heilig ontzag gekregen voor René! Mijn God, hoe zal ik dit alles verwerken. Vooruit, hier drinken wij op, ik stik bijna.”

Karel schenkt een goed glas wijn in. Erica zit daar en is lamgeslagen. Heilige verering straalt er uit haar ogen. Wat is Erica mooi geworden. Maar dan vliegt ze op Karel af en kust hem. Karel schreit. Ik klink met Anna. Ook zij krijgt haar kus! Wij komen niet uitgepraat, niet uitgedacht. We willen niet gaan slapen, want we barsten bijna van geluk. „Mijn God”, hoor ik Karel telkens zeggen, „hoe is het mogelijk?! Hoe vond je hem, Erica? Is dit 'n bewustzijn? Wat weten wij mensen eigenlijk? O, wat zullen de geleerden kijken. Dit is niet meer te loochenen. Hiertegen is niets in te brengen of je

moet het bewust af willen maken. Maar ik sta naast hem! Rachi-Hadju! Mijn Frederik, wist je dat?”

„Ik wist alles, Karel.”

„En dat van die Marja?”

„Ook.”

„En weet je waar dat kind leeft?”

„Nee, dat weet ik niet. Maar zo tussen z'n vijfde en zesde jaar – is het niet, Erica? – sprak hij al over Marja. Ik zou het zo kunnen nakijken in het logboek.”

„Ligt het vast, Frederik?”

„Jazeker.”

„Dan wordt het 'n openbaring. Mijn hemel, wat zijn wij eigenlijk voor mensen? Wat zullen wij nog met hem beleven? Wonderen! Is het niet ontzagwekkend, Erica? Kerel, Frederik, geef Anna een zoen. Laat haar delen in dit geluk. Doe het!”

„Anna deelt al zolang, Karel!”

„Wat zeg je?”

„Dat Anna voor mij is wat die Marja voor René zal zijn!”

„Meen je het, Frederik?”

„Al zolang, Karel!”

„Dan schenk ik je mijn zegen, grote aap, dat had je je vader weleens mogen zeggen. Méén je het werkelijk?”

„Wél, Anna, geef die schreeuwlelijk z'n kus maar. Ik zal de mijne aan Erica schenken. We mogen nu wel aannemen, dat we door een ruimtelijke gelukzaligheid werden aangeraakt.”

Erica ontvangt haar kus en Karel ook. Karel zegt:

„Als ik alles goed begrijp, Frederik, ben jij hier gekomen om Anna te krijgen. Weet je van elkaar af?”

„René heeft er mij nog niet alles van verteld, maar ik kreeg ook die wijsheid tot me gestuurd. Anna is het! Zij was het altijd! Jammer, dat we geen vierhonderdenzeventig jaar oud kunnen worden, ik had het nog even willen overdoen, maar vanuit dit weten en denken! Deze bewuste liefde voor elkaar.”

„Hoelang weet je dit al, Frederik?”

„Kun jij je nog herinneren, dat wij samen René wegbrachten? Weet je nog, dat wij toen enkele borrels dronken en je mij voor deze wetten plaatste? Later kwam je er telkens op terug, Karel. Je vroeg het thuis ook, net als Erica, maar wij gingen op niets in! Toch was het toen reeds in kannen en kruiken. Ik heb Anna laten wachten en laat haar nog wachten. Wij zijn er nog niet, maar wij wisten het! Wij hebben ons opengesteld voor René! Ik had toen het gevoel

in mij, mijn leven niet te mogen splitsen! Ik heb daar goed aan gedaan, op die wijze kon ik René helpen en ik weet nu, dat dit is geschied. Morgen zullen wij hem deze vragen stellen en zul je het horen. Ik ben zo blij dat ik heb kunnen wachten, maar Anna volgde mij, zij stelde zich weer op mijn leven in en ontwaakte erdoor. Nu weten wij wat liefde is en wat wij moeten doen om deze heilige liefde te bewaren, te beleven! Ik ga nu slapen!”

„Dat zou je wel willen, hè? Nu blijf je nog even hier. Kom, Anna, ik drink op je eeuwigdurende liefde!”

Anna kreeg die avond haar zilverwitte sandaaltjes aan! De mijne stonden reeds voor het bed, ik droeg ze reeds lang zonder het eigenlijk te beseffen. Karel begint zijn sandaaltjes te weven. Erica ook. De mooie gewaden, schreef ik nog in het logboek, komen straks. Maar wij groeien naar de universele liefde en eenheid toe! En dat door onze gek! Ik durf het nu niet meer zeggen. Ook Karel niet, geen van ons! Voel je het hart van Anna bonzen? Voor mij is dat! Voor mij! Alléén voor mij, omdat ook ik haar heb mogen verdienen. En zij verdiende mij! Zo zien wij het thans, zo voelen wij het nu! En dat door René.

Om tien uur de volgende morgen kwamen er bloemen. Voor René, Anna, Erica en mij! Wij schonken ze René. Ze kwamen van Karel. Er waren tuiltjes viooltjes, margrietjes en vergeet-me-nietjes bij. Ik ben het huis uitgelopen om me in het bos uit te schreien, ik kon al die liefde niet eens verwerken! Mijn hemel, wat zijn mensen mooi, riep Karel. En toen had je hem moeten zien. Erica bezweek onder zijn liefde! Waarlijk, ze ging, waar wij bij waren, tegen de vloer. Karel beurde haar op en in zijn armen sloeg zij haar ogen op. De woorden, die toen over haar lippen kwamen, konden alléén „Karel” betekenen. „Karel! Karel, mijn Karel toch! Waar hebben wij dit aan verdiend? Blijf je nu altijd bij me? Ga je nooit van me weg? Zal ik je daar nu niet verliezen? Wij zullen het de meester vragen, Karel. Nooit wil ik je nu nog kwijt. Ik zou sterven, Karel. Geloof me, ik weet wat ik zeg, ik zou sterven. Je bent nu zo lief, zo goed geworden.”

Ik ging maar weg. Ook ik was vol en ik had Anna nog iets te zeggen en zij mij. Onze meester ging als gewoonlijk naar zijn les, schilderde, werkte, alsof hij ons niets geschonken had. Zo ging de dag voorbij. Om acht uur, Karel heeft alles zo geregeld, dat ze hem vanavond niet kunnen storen, zitten wij al op de meester te wachten. Tien minuten over acht komt René binnen. Hij zet zich neer, maar eerst krijgen wij zijn hand in de onze te voelen, krijgt Erica haar kus, Karel zijn knik, Anna en ik zijn groet. We zweven, we barsten van geluk, we kunnen het niet op. We zien hem een andere persoonlijkheid worden. En even later gaan die wonderbaarlijke lippen open en dan komt tot ons:

„Wat wil je weten, Vader?”

„Laat Moeder maar vragen.” Eerst horen we het vertrouwelĳk „je” en „jij”, het Vader en Moeder, maar wanneer zijn ziel de hogere bewustwording aantrekt en hij zich daarop afstemt, komt het hogere „gij” en „u” tot ons en spreekt het verleden tegen het nú! Rachi-Hadju tegen het Westen!

Erica vraagt direct:

„Weet je ook, of ik Karel zal moeten verliezen?”

„Hoe kunt ge hierover ’n vraag stellen.” Ik hoor al, dat wij onmiddellĳk met de meester te maken hebben, als volgt:

„Voelt u het gevaar niet van uw vraag? O, maak u niet ongerust, schrik niet, ik zal u die wetten verklaren. Op dit ogenblik zoudt gij uw liefde niet willen missen. En dat is begrijpelijk. Gij kunt u gelukkig achten, hij is het! Maar indien hij het niet zou zijn, wat dan? Dan hebt ge te aanvaarden, dat ge straks een ander toebehoort. Doch, daarvan weet ge niets af, het volgende leven plaatst u echter voor die wetten. Wanneer u voor uw geestelijke leven verdergaat, ook uw liefde, dan zult gij daar voor uw universele liefde komen te staan. En die liefde overheerst deze! Gij buigt u onmiddellĳk voor die liefde, voor die persoonlijkheid. Als u het licht ervoor in uw leven draagt, weet u het ook. Hebt u dat licht niet, dan bezit u ook die wijsheid niet! En dan leeft uw liefde ergens anders. Ge kunt in één wereld leven, of in verschillende werelden. Zijt gij dan gesplitst? Nee, gij moet dan aanvaarden, dat gij beiden een andere afstemming op de liefde bezit. En de wetten dwingen u dat leven te aanvaarden dat tot uw leven behoort. Dat is het deel van uw ziel? Nu gaat ge eeuwigdurend voort.

Hoort uw leven een andere ziel toe, dan is dat uw leven! Met dat leven zijt ge uw kosmische rondgang begonnen. En dat zieleleven komt tot u! Gij zult elkaar ontmoeten! Gij moet elkaar ontmoeten! Omdat gij beiden één leven zijt! Niemand is in staat uw leven te scheiden. Wat hier thans een ander toebehoort, dat kan uw leven zijn. Bent u dus thans terug in uw ruimtelĳke harmonie, dan krijgt gij uw ruimtelĳke liefde. Zij of hij, één van u. Nee, het is zó: gij beiden wandelt tot elkaar. Ge kunt elkaar in deze ruimte, in deze onmetelijkheid, niet ontlopen. Gij bent van planeet tot planeet gegaan, hier op aarde vond gij elkaar terug. Karel is het deel van uw leven, gij zijt het, die tot hem behoort. Was dit niet zo, dan had ik u moeten verklaren, dat gij en dat hij voor andere levens geboren zijt. U beleeft dus tijdens uw aardse bestaan het goedmaken, het terugkeren tot de Goddelĳke Harmonie waartoe gij behoort. Já, ik zie dat, gij zijt één. Uw karakters komen overeen, uw zielen hebben één graad te vertegenwoordigen. Dit leven is voor u reeds het eeuwigdurende. Het had ook kunnen zijn, dat gij anderen zoudt toebehoren. En door verschillende mogelijkheden beleven de mensen deze wetten.

Gij kunt dus uw liefde niet zoeken, die liefde is wettelijk door uzelf be-

paald. Zeker, gij kunt u uitleven, gij kunt tien, twintig mannen tot uw leven trekken, doch nu is het hartstocht en geweld. Dat is eigen afbraak! Ge zijt losgeslagen van de Goddelijke ankers. Dat behoort tot de opbouw? Tot de afbraak. Wie waarlijk liefde bezit maakt één leven af. Wie dat kan, staat voor de ruimere liefde, de hogere, de andere! En eerst dan komt u voor nieuwe wetten te staan. Bent u nu vrij van oorzaak en gevolg, is het mogelijk, dat zij wellicht tot u komt. Maar neemt u aan, dat ook zij oorzaak en gevolg beleven moet? Nu bezit uw liefde 'n ander leven. En dat leven houdt van uw liefde. Zo kunt ge buiten de wetten om een kameraad vinden die met u het leven deelt, toch gaan uw levens weer uiteen. Wat u gisteren en vanmorgen voelde, mijn moeder, is het door Oteb verworven bezit, het bezit van uw Frederik en mijn moeder uit het verleden, Anna!”

René wacht even. Wij denken. Erica zegt, maar haar tranen lopen over de wangen:

„Is het daarom, Anna, dat jij in ons midden bent gekomen en hem zo goed mocht begrijpen? Dat je die liefde bezit voor je leven van voorheen? Jij was zijn moeder?”

„En Oteb was mijn vader ... Wij waren eens in de tempel van Ré en Ra en later in die van Isis, één! In andere levens mochten wij elkaar leren kennen en gaven wij ons aan elkaar over. Voelt ge thans wat Universele liefde is? Niet deze, doch de andere, die thans in uw leven is ontwaakt. Frederik kwam tot uw leven. Anna kwam tot uw leven. Ook ik! Onfeilbaar werken de wetten voor uw levens en voor uw dood. Maar achter de dood leeft uw nieuwe en volgende leven! Uw liefde! Uw geluk! Maak u daarvoor gereed, dien dit leven, geef al uw liefde aan uw man, of aan uw vrouw, uw kinderen, maak voor u allen een weg, die u zal terugvoeren tot uw Vader!

Waardoor geschieden deze wonderen? Ik bracht ze tot uw leven! Vanuit mijn leven zijt gij tot elkaar gekomen. Omdat ál deze wetten déze bewustwording kregen, uw levens in harmonie zijn gekomen voor de geestelijke liefde, zijn wij zover. En dat beleven miljoenen zielen. Miljoenen zielen beleven deze openbaringen, maar zij kennen de wetten niet. Zoek niet naar uw liefde, zij zal vroeg of laat tot u komen en begin nu aan de waarachtige welwillendheid, uw persoonlijkheid te openen, maak u los van de stoffelijke wetten, heb lief, dien!

Dit leefde reeds in Anna, toen ik nog niet geboren was. Na mijn geboorte ontwaakte haar leven voor mij. Gij, Erica, hebt mij niet gevoeld, gij waart nog niet zover. Nu zijt ge in staat uw liefde voor mij te delen, eerst op eenentwintigjarige leeftijd openen zich die wetten voor u en voor mij. Maar ik wist reeds als kind dat Anna mijn moeder was geweest. Ook Frederik heb ik mogen herkennen, hierdoor waren wij één! Voelt gij u thans bedrogen? Is dat

nog mogelijk? Zijn wij niet tot eenheid gekomen? Zijn uw zielen niet één? Ik blijf uw kind, maar ik voer u allen tot de universele liefde. Heb al wat leeft lief en gij zult ervoor ontwaken!

Banden, die ruimtelijk bewustzijn genieten, zijn niet te verbreken. Ik zeg u echter, wacht af! Verbreek zelf geen banden! Maak u niet los van het leven, dat u eens heeft gediend! Met uw lichamelijke wetten zijt gij tot dit dienen in staat. De moeder geeft zichzelf, de vader schept, maar de moeder dient! De vader door de zorgen op zich te nemen. Zo maakt gij uw leven af. En dat voert u tot de alwetendheid voor deze ruimte. Karel behoort u toe! Uw levens zijn nu geopend. Niets is hieraan te veranderen. Doordat Frederik op mijn ontwikkeling heeft kunnen wachten, hij zich op mijn leven bleef instellen, bracht ik hem tot haar. Dit is mijn hulp, mijn dienen! Weet u het nu? Is dit zo onwaarschijnlijk? Gij hebt gewacht, Oteb, om uw leven te splitsen. Ik vroeg het aan uw leven. Voelt ge, niet voor uw liefde, maar voor uzelf. Gij waart nog niet zover, dat gij twee werelden van gelijke kracht uw volle honderd procent hebt kunnen schenken. Die gevoelsgraad aan kracht moest nog voor uw leven ontwaken!

Is u thans alles duidelijk? Weet ge nu, waarom u hebt gewacht? Omdat gij aan mijn leven hebt gedacht, hebt kunnen denken, opende zich het verleden aan uw bewustzijn. Uw vorig leven trok zichzelf hierdoor op. Had u haar volkomen tot uw leven opgetrokken, had u die verdeling nu reeds toegestaan, had de hartstocht ú tot haar leven en organisme gevoerd, dan had u mij niet gekregen. Dan had ik een andere weg moeten volgen en waren ook onze levens in heel andere banen geleid. Voelt gij dit? Nu had gij uzelf voor deze wetten afgesloten. Gij had een ander leven beleefd. Het leven voor uw stoffelijke gevoelens en persoonlijkheid. Is dit duidelijk? Maar nu gij uw leven aan het mijne hebt aangepast, hebt afgestemd, ging u verder en hoger. U noemt het, „in bloesem staan”, maar de innerlijke ruimte kwam tot ontwakning voor uw leven en persoonlijkheid.

En is er iets verloren gegaan? Néé! Integendeel! Maar voelt ge nu, dat uw leven zich had gesplitst? Doordat gij mij volgde, kwamen deze gedachten tot u. Doordat gij die aanvaardde, opende uw leven zich. Doordat gij die verwerkte voor mij en voor uw leven, het logboek, de taak die wij opgekregen hebben, moeten volbrengen, kreeg u steeds en steeds meer van mijn leven en bewustzijn en groeide uw innerlijk leven.

Maar dit is voor elkeen. Wanneer de ziel zich op het hogere afstemmen wil, ontwaakt haar leven. Indien gij u voor de hogere wetten opent en die blijft volgen, gestalte geeft door uw wil, ontwaakt uw Goddelijke afstemming. Thans ontwikkelt zich uw persoonlijkheid en beleeft ge de wetten voor uw ziel, ook uw geestelijk leven (leert ge) kennen. Stellig hebben de wet-

ten tot uw levens gesproken, maar ik zond u de gevoelens toe, wat door de universele telepathische werking mogelijk is. Dit heeft echter u allen voor de hartelijkheid en de liefde geplaatst. Doordat ge iets kunt offeren, krijgt u! Dit is echter geen offeren, dit zijn de wetten voor uw leven die u ertoe dwingen om zo te handelen. Wilt gij die wetten niet beleven, dan volgt ge een andere weg en waren wij uiteengegaan. Ik had uw levens niet aanvaard, ik wilde dit leven niet bezitten, die leegte had mij gestoord. Ik was dus vroeg of laat heengegaan. Maar dat zou niet gebeuren, gij zoudt zó handelen, dit gebeuren werd dus onfeilbaar berekend, doorvoeld, maar uw ziel is het, die de bezieling geeft aan de wet. Uw levensgraad, uw afstemming op dat leven is het, anders komen dergelijke belevenissen niet tot bewustwording.

Ik zeg u, heel veel mensen beleven deze wonderen, dat geen wonderen zijn, omdat gij voor uzelf de wetten ervoor tot werking bracht. Mijn leven en mijn bewustwording ziet gij terug in stoffelijke afstemming, dat al uw kunstenaars ondergaan, waarvoor zij leefden. Zoudt ge nog langer uw schouders ophalen voor de wetten van de ruimte? Dit heeft met uw leven te maken, maar duizenden wetten voerden u naar dit leven terug. Heeft God dit gewild? Já, maar anders dan wij als mens de wetten beleefden. Toch, zoals gij ziet, komen wij eens tot ontwaking en krijgt het leven betekenis voor ons geestelijke voortgaan.

Wat dan ook in het universum is geschied, leeft onder uw hart. De planeten dienden om ons tot God terug te voeren. Dit universum heeft die menselijke levenswetten geschapen. Op Aarde zien wij die wetten terug. Ze werden ziel, geest en stof! Door het vader- en moederschap worden ze beleefd en verkregen.

Wie ik ben? Een kind van God, ook gij. Verdoeming bestaat niet! God heeft geen ellende geschapen. Dat deden wij, wij mensen schiepen ellende. God is Liefde en is dat gebleven, wij mensen schiepen haat en afbraak. De ene moeder vermoordt haar liefde en de andere schreit zich er leeg voor. Maar de eerste schept disharmonie, de andere moeder komt vrij van haar karmische wetten van oorzaak en gevolg. Zij vervormde de stoffelijke stelsels door haar onbewust en disharmonische gevoelsleven. Wetten, geen door God uitgedachte straf, maar opgeroepen door de ziel die zich vergat. Op de volgende zittingen van ons samenzijn zult gij die wetten leren kennen. De geleerde zal ze wellicht niet aanvaarden. Toch zullen ze hun hoofden buigen voor het woord dat hen geschonken wordt. En door u, Oteb, ga ik tot de wetten. Zorg dat gij gereed zijt. Zijn er nog vragen?"

Erica vraagt: „Beleven spiritisten dit ook?"

„Nee, dan zoudt gij ervan hebben gehoord. Dergelijk contact is mogelijk, doch ook dan is de mens voor die taak geboren. En de meesters voor de

theosofie hebben hun hoogte reeds bepaald. De boeken, die ik te schrijven heb, mijn vader en moeder, vrienden, zullen de wetten verklaren. Eerst dan zal men mij kunnen aanvaarden. Geestelijk contact met hen die heengingen is mogelijk. De wetten daarvoor voeren u tot het oneindige van uw leven. Gij zult uzelf moeten verliezen, volkomen, of de berichten komen uit uw eigen denken en voelen voort. Gij moet in deze slaap zijn, wilt gij van hen die heengingen een antwoord ontvangen. Ik sta niemand toe tot mijn leven te spreken, of ook ik zou mijn contact splitsen. Voelt gij dit! Dit is geen ontvangst, dit is bezit! Indien ik u de wetten verklaar op ruimtelijke afstemming, ontvang ik! En dat woord komt vanuit de ruimte, van hen die daarvoor ontwaakten, tot mij. Ik geef het dan tot uw leven door. Dit is de Orde waarover ik sprak. Het zijn mijn meesters en de uwe!”

„Wat zullen wij voor u moeten doen?”

„Niets, mijn moeder, houd van mijn leven, ik schenk u mijn liefde! Tracht met alles voor uw en mijn leven in harmonie te zijn en wij bezitten ruimtelijk geluk. Meer niet. Wacht af, wat er zal geschieden.”

„Kan ik iets voor u doen?”

„Nee, mijn vader. Sta naast mij en vecht straks voor ons leven en geluk. Ga geen meter opzij voor uw collega's, zij hebben hun tronen nog niet verdiend.”

„Dan weten wij het.”

René keerde tot het eigen bewustzijn terug en Karel vroeg dadelijk:

„Ben je nu anders, René? Voel je je anders?”

„Nee, Karel. Ik voel me wel iets vervreemd van je leven als ik tot de wetten ga, want dan moet elke band verdwijnen. Je voelt wel, die zou me met het huidige, zoals ik nu ben, verbinden en dat stoort. Je kunt het inspiratie noemen. Is dit bewustzijn in me, wil dit spreken en handelen, dan ben ik ook weer met je leven verbonden en voel ik me dicht bij je. Maar mijn denken voert me van je levens weg. En toch ben ik met je een. Is het niet wonderlijk, vader Karel?”

„Jongen, ik heb er geen woorden voor. Ik zeg je eerlijk, ik buig me voor elk woord. Het is voor mij en je moeder een openbaring.”

„Dank je, Karel, dank je, Erica, je maakt me gelukkig.”

„Zal dit niet te veel van je lichamelijke krachten vragen?”

„Neem m'n pols maar op, Karel.”

Karel doet het, maar er is geen verhoging, integendeel, zegt hij, de pols is uiterst rustig. Wij bezitten een wonder, laat hij erop volgen. Een groot wonder, waarvoor wij God moeten danken. Ook al is het eigen bezit, je zou ervoor op je knieën vallen. Dit zegt Karel en Erica spreekt niet anders. We gaan slapen, doch ik leg in het dagboek vast:

„We leven thans in november van het jaar zoveel. De wonderen zijn tot ons

leven gekomen, wij weten! Wij mogen weten! De Hemelen spreken tot ons leven. De Engelen zijn het, wij allen gaan thans op zilverwitte sandaaltjes!”

Vier dagen later zitten we in de grote huiskamer met de geleerden bijeen. Hans en Elsje, Van Hoogten, Dr. Lent en Ten Hove. Dan hebben we Dr. Leuvens, een astronoom, dominee Dicksma, Dr. Stein, Karel, Erica, Anna en ik. René zal op een divan plaatsnemen, liggende, opdat, zoals hij zegt, het organisme niet storen kan. Ik moet hem onder hypnose brengen. Hij heeft met mij en Karel samen reeds proeven genomen en alles ging naar wens. Dan zegt hij tot de geleerden:

„Wanneer u vragen stelt, stelt u ze in de gewone gangbare taal, op universiteitsterminologie ga ik niet in. Ik wil, dat elkeen dit gebeuren begrijpt. Ik ga ook niet in op technische vragen. Ik zal alles behandelen wat de geestelijk-wetenschappelijke stellingen raakt, maar niets en niets anders. Doch dat merkt u wel. U kunt beginnen!”

In het midden van de kamer ligt Renétje, ons kind en onze meester, op de divan. Ik sta voor hem en dwing hem in te slapen. Spoedig vallen de ogen dicht en ik vraag hem, terwijl een stenografe alles beschrijft:

„Hooft u mij? Hooft u mij?”

Dan komt er: „Ik hoor u.”

„Weet u waar u bent?”

„Weet ik.”

„Wáár bent u dan?”

„Tussen leven en dood.”

„Wat is dat voor een wereld?”

„Het is de wereld voor de ziel.”

„Verklaar het, zo mogelijk?”

„Wanneer u als mens gaat slapen, daalt u in de diepte van uw slaap af. Die slaap bezit zeven diepten. De vierde diepte of graad voor de slaap is de grens van uw leven, dieper inslapen kunt u niet. Hieronder liggen de vijfde, zesde en zevende graden van slaap, doch deze drie diepten vertegenwoordigen uw onderbewustzijn. Ik bèn thans in slaap, maar ik ben tevens bewust. Ga ik door en stel ik mij op de fysische wetten in, dus die voor het organisme, dan beleeft ik een andere slaap, die voor het lichaam. Ik ben ook thans naar de epileptische slaap afgedaald, gij kunt dit zien aan de ogen. Neem dat waar.”

Karel ziet, dat de pupil omhooggeslagen is, de dokters overtuigen zich. Dit lichaam lijkt gestorven, maar leeft. Polsslag wordt opgenomen, lage pols, hartslag iets zwakker dan normaal, maar rustig. Ik ga verder:

„U ziet daarin?”

„Ja, wat wilt u van mij weten?”

„Wat ziet ge?”

„Ik kan in een andere wereld kijken. Ik ben echter met dit, mijn leven, verbonden en zal dat blijven. Ik kan mij echter verplaatsen en dan ga ik tot de wetten voor ziel en persoonlijkheid. Ik ben dus door de slaap heengegaan en blijf toch wakker.”

„Hoe is dat mogelijk?”

„Hiervan heb ik in vorige levens een studie gemaakt. Dit is de Oosterse wijze van uittreden. Grote ingewijden, zoals Ramakrishna, hebben het gekund. Ook ik ben zover. Hij echter heeft nimmer tijdens zijn uitgaan een woord gesproken. Ik doe dat en ben ertoe in staat. Hierdoor kunt gij mij vragen stellen. Ik leef als een persoonlijkheid voor het leven van de ziel.”

Hans vraagt nu:

„Bezit de ziel een persoonlijkheid na de dood?”

„Ik ging zojuist door de dood heen. Ik kan dus uw vraag met ja beantwoorden.”

„Heeft zij een ruimte, is zij bewust?”

„Ik ben in een ruimte en spreek ik niet tot uw leven?”

„Is dat zo, is dat waarachtig?”

„Ben ik in staat om in uw midden te zien?”

„Nee, uw ogen zijn gesloten.”

„Blinddoek mij als u wilt.”

„Hoeft niet ..., maar wat wilt u?”

„Wilt ge weten, hoe laat het is?”

„Vertel het!”

„Neem dan allen uw horloges. Dat van u staat op zeventien minuten over half negen, dus dertien minuten voor negen.”

„Klopt.”

„Dat van mijn vader wijst kwart voor negen aan. Dat van zijn vrouw achtien voor negen. Dat van Dr. Lent zeven voor negen. Dat van Ten Hove – van Leuvens staat het stil – staat op kwart over acht, néé, zéstien over acht. Het is achter.”

Ze zijn al geslagen. Het ijs is gebroken. Toch voelen de geleerden zich zoals wij ons zo vaak hebben gevoeld: beetgenomen. Ik vraag wie het woord wil hebben. Hans vraagt weer:

„De ziel is een persoonlijkheid, waaraan stelt gij die persoonlijkheid vast?”

„U bent het! Wanneer gij sterft, maakt dit wat nu tot mij spreekt zich los van het stoffelijke leven en betreedt dan een wereld. Die wereld is oneindig, ook eindig, maar dat is nu de levensruimte, die u als bewustzijn moet zien, want de ziel gaat hoger en hoger en keert tot God terug.”

Hans doet sarcastisch, doch hij ziet ertegenop vragen te stellen. Zijn leven voel je beven, toch komt er over zijn lippen:

„Hoe ziet dat leven eruit, wat is onderbewustzijn?”

„Het is het leven voor de ziel, zei ik u reeds. Onderbewustzijn is dat, waarin al uw levens zich bevinden en waardoor gij een ruimte vertegenwoordigt.”

„Kunt gij daarin afdalen?”

„Ik ben ermee verbonden.”

„Hoe ziet het er daar uit?”

„Hoe het er hier uitziet? Het leven, waarin ik nu ben, leeft aan de oppervlakte van deze wereld. Gij kunt deze vergelijking aanvoelen. Al mijn vorige levens, duizenden voor deze wereld, maken deel uit van dit bewustzijn. En gij noemt het onderbewustzijn; elke gedachte in al die levens verstoffelijkt, vind ik hierin terug. Vaderschap, moederschap, levenswetten voor het organische bestaan, die voor het lichaam, al de stoffelijke wetten, vanuit het oerwoud beleefd, ook die van de ruimte, zie ik, voel ik in dit onderbewustzijn terug en maakt deel uit van mijn dagbewuste voelen en denken. Duizenden levens heb ik beleefd, hierdoor bouwde ik aan mijn persoonlijkheid. Het leven van nú, sluit het onderbewustzijn voor de persoonlijkheid af. Bij geboorte begint het nieuwe leven zich los te maken van het vorige bestaan. Wanneer de ziel het stervensproces te aanvaarden heeft en zij naar deze wereld zal terugkeren, zinkt zij terug tot het embryonale bestaan en wordt thans door de ouders aangetrokken voor deze geboorte. Hetzij vader- of moederschap! Wanneer ik u zeg, dat wij in het oerwoud zijn begonnen, dan kunt gij dit aanvaarden. Gij ziet de volken als rassen, ik als lichamelijke levensgraden en wetten voor de ziel, omdat zij door die lichamen het hoogste voor deze planeet beleven kan en het blanke ras (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl) is! De ziel als mens, ook het dier beleeft deze wetten, komt hier op Aarde en begint daar in het oerwoud aan haar eerste lichamelijke bestaan.”

Dr. Leuvens vraagt: „Waar komt dan de ziel vandaan, wanneer zij in het oerwoud beginnen moet. Is dat het eerste leven voor deze wereld?”

„De ziel als mens en het dier, maar wij bepalen ons bij de menselijke wetten, komt vanuit de ruimte tot de Aarde.”

„Bedoelt u, dat zij van andere planeten komt?”

„Zeer goed gevoeld, zo is het.”

„Welke planeten zijn dat?”

„Kleine en grote lichamen. De Maan bijvoorbeeld heeft zoveel duizenden jaren geleden leven geschapen. Mars bezit nog leven en er zijn kleinere planeten die leven bezitten, die u als tussenstadia kunt beschouwen.”

„Bezit Mars nog leven?”

„Mars bezit nog leven, doch staat voor haar stervensproces.”

„Wat wil dat zeggen?”

„Dat zij haar enorme taak voor de ruimte heeft verricht, haar baringspro-

ces behoort reeds miljoenen jaren tot het verleden.”

„En op Venus?”

„Geen menselijk leven aanwezig!”

„Waarom niet?”

„Omdat de atmosfeer daar ten enenmale niet geschikt is voor menselijk bestaan.”

„En Jupiter?”

„Is een gasbol, een halfwakend bewustzijn voor de ruimte, dat tussen het vader- en moederschap leeft en hiervoor een eigen taak te verrichten heeft.”

„Geen leven dus?”

„Nee, want die lichamen hebben vader- noch moederschap gekend. U moet het Universum zien als „vader en moeder”, de overheersende wetten voor al het bestaan, waardoor wij als mensen het Heelal konden beleven.”

„Saturnus?”

„Een gasbol, heeft nimmer menselijk leven gekend. Zij bevinden zich in de ruimte en dienen zoals uw nieren uw organisme dienen. Meer was niet nodig. Zij kwamen door het vader- en moederschap tot werking. De uitgezonden levensaura, direct vanuit het moederschap tot bewustwording gebracht, schiep deze organen voor dat organisme. Ook het Universum is een lichaam.”

„Wie, of wat, is daarin het vaderschap?”

„De Zon!”

Dr. Leuvens denkt na. De dominee vraagt:

„Wat is God?”

„Gij ziet God en herkent Hem aan al Zijn levens.”

„Is Hij Vader en Moeder?”

„Ja!”

„Heeft God als mens gesproken?”

„Kunt u wat ruimte aanvaarden? Schrik dan niet, als ik zeg, dat God nimmer als mens gesproken heeft!”

„En de Bijbel?”

„Ik ken uw Bijbel. Ik heb heilig ontzag voor uw Bijbel. Ik zal alles doen om dat licht Universele betekenis te schenken, maar kunt gij het Oude Testament aanvaarden als waarheid? Begrijp goed, aan de verschijnselen komen wij niet. Die verschijnselen zijn opgetekend door mensen, die het gebeuren als hun taak hebben aanvaard. God heeft nimmer tot Mozes als mens gesproken. Mozes heeft, zoals ik thans, het eeuwige leven gekend.”

„Wie was het, die tot Mozes heeft gesproken?”

„Dat waren de meesters, Engelen, maar dat waren ook mensen, die duizenden eeuwen terug op Aarde leefden. Het waren de eersten, die deze mens-

heid tot ontwaking wilden brengen door het geloof! Hoe ziet gij God? Wilt gij van God een mens maken? God was nimmer mens, ook al moet gij uw eigen leven aanvaarden. God schiep ons als mens, maar Hij leeft achter en door ons menselijke bestaan. Toen Mozes aan zijn taak begon, leefde hij in het leven na de dood. Daar is aan zijn leven een Engel verschenen. Mozes verlangde om zijn weten naar de Aarde te brengen om zijn eigen familieleden te overtuigen dat hij leefde. En dat is geschied. Toen manifesteerde zich een Engel en keerde de ziel als Mozes naar de Aarde terug. God was dat niet, maar een kind van God, dat was ontwaakt voor het Universum. Hierdoor kunt gij het Oude Testament verklaren en is het ook te aanvaarden, dat er in die tijd zoveel bloed vergoten is. Of wilt gij God aanvaarden als een moordenaar? Is in u het gevoel, dat God oorlog heeft gevoerd, de kinderen van Mozes beschermde om het andere leven af te maken, af te slachten?! Indien gij dit (antwoord over wie tot Mozes heeft gesproken) aanvaarden kunt, krijgt uw leven verruiming en diepte. Straks zult gij het immers toch moeten aanvaarden, want na dit leven staat ge voor die wetten.”

„Maar dan valt alles!”

„Dan valt niets, mijn vriend, álles blijft! Gij hebt nu alles in handen. Kunt gij hiervoor uw hoofd niet buigen, dan bezit gij een God die onrechtvaardig is, een God die moordt, afslacht, liegt en bedriegt. Is dat uw God? De mijne is anders. Die van ons allen, van miljoenen zielen met ons, zielen die de hemelen bevolken en het Goddelijk Al bewonen, wij allen hebben ons een andere God eigen kunnen maken. Geloof u mij, wanneer ik u zeg, dat ik een van de zielen ben geweest, die in die tijd Mozes in zijn taak steunde? En wanneer ik u zeg, dat Mozes mij zijn woord kan schenken, gelooft u dat? Waar denkt ge dat Mozes, dat al die andere groten van ziel en geest zich thans bevinden? Hoe stelt gij u de verdeling van de Hemelen voor? Geloof u in brandende hellen?”

„Nee, dat niet.”

„Ik wens u geluk, anders zouden wij nimmer tot overeenstemming komen. Er zijn geen brandende hellen. Nogmaals, Mozes kreeg zijn inspiraties van Engelen! Het waren lichtende gestalten, zij waren het, die deze mensheid het geloof in God schonken. Zij waren het, die de strijd tegen het kwaad van deze wereld aanbonden. Maar houd God, een Vader van Liefde, erbuiten. Christus is Gods Zoon en heeft Christus een leven vernietigd? Zou God dat hebben gekund? U moet het aanvaarden en bedenk wel, mijn woord is wét! Dat wil zeggen, ik heb u met de heilige waarheid verbonden. Ik ben niet van plan om uw leven te beliegen en te bedriegen. U moet mij niet zien als 'n jongeman, ik ben eeuwen en eeuwen oud. Mijn bewustzijn is kosmisch diep!”

De dominee denkt na. Karel vraagt:

„Waarom is er dan al die ellende geschapen.”

„Ga met mij miljoenen jaren terug. Ik zou u een vraag willen stellen. Weet u, waardoor er ziekten zijn ontstaan?”

„Nee, dat weet ik niet.”

„Luister dan goed. Indien wij mensen, al het leven in deze ruimte ook, moeten aanvaarden, dat God liefde is, waarom schiep Hij dan ziekten en ellende? Heeft God die ellende geschapen? Néé, maar waar zijn dan al deze ziekten ontstaan? Ik vraag u weer: waardoor is het mogelijk, dat het menselijke lichaam, als God toch Almachtig is, tot dit verval is gekomen? Als God lichamen heeft geschapen naar Zijn beeld, naar Zijn krachten, Zijn Alwetendheid, waardoor dan al deze ellende? Weet gij dit?”

„Nee, we weten het niet.”

„God schiep levens door wat klei en levensadem? Dominee? Gelooft u dat?”

„Ik weet het niet, dan valt de Schrift!”

„Ik láát niets vallen, zeg ik u. Ik vraag u alleen, of God door wat klei en levensadem mensen heeft geschapen.”

„Ik verlies nu mijn studie, mijn God, mijn alles!”

„U verliest niets, mijn waarde vriend, want de God des Levens spreekt tot u!”

„Wát zegt u?”

„Dat de God des Levens tot uw bewustzijn spreekt. Zie mij als de Apostel Paulus, maar voor deze Eeuw. Ik spreek uit naam van de Goddelijke Drie-eenheid tot uw levens. Ik ga verder. Ik verbind uw vragen met de wetten der natuur. U weet niet, waar de ziekten zijn ontstaan en u weet ook niet, of God ziekten heeft geschapen. Maar hoeveel miljoenen zielen aanvaarden dit? Maar wat dan, wanneer God geen ziekten geschapen heeft en gij als geleerden niet weet waardoor die ziekten zijn geboren? Ga met mij terug tot het stadium, waar de ziekten zijn ontstaan. Ik ga echter eerst met u tot God terug. Ik moet u nog enige vragen stellen. Gij neemt aan, dat God alles heeft geschapen. Mensen die ziek zijn, dat is Gods werk. God slaat het ene leven met blindheid, ziekte, krankzinnigheid, God geeft het ene leven alles en het andere kind krijgt het oerwoudstadium te aanvaarden en leeft onder de grond, in ellende, armoede en gebrek. U kent de ellende van deze wereld, gij staat machteloos tegenover al die ellende.” Ik vraag aan mijn vriend astronoom:

„Denkt gij, dat God álles van Zijn leven, Zijn macht, Zijn kracht, Zijn universeel bewustzijn, Zijn Oerbron in ons en aan ons leven geschonken heeft?”

„Ik aanvaard dat!”

„En nu moeten wij aanvaarden, dat wij mensen niets dan ellende bezitten. God sloeg ons leven met ziekten. Wij bevinden ons in ontzagwekkende ellende. Maar wist u, dat gij niet nodig waart geweest, doktoren, indien gij uw eigen levensafstemming niet had bezoedeld? Ik voer u thans miljoenen jaren terug! Toen er nog geen steden waren, de mensen van uw universiteitswetten niets wisten, maar de wateren reeds hadden verlaten, of gelooft u dit ook niet, de stammen zich hadden gevormd, de bossen werden beleefd, zijn de ziekten ontstaan, geboren. Maar waardoor, vraag ik mijn geleerde vader en de heren medici? Gij moet mij uw antwoord schuldig blijven. U ziet thans nog die rassoorten (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl) op Aarde. Dit zijn verschillende volken. Elk volk was voor miljoenen jaren terug een stam. Die stam was een levensgraad, een graad van bewustzijn voor het menselijke organisme. Gij ziet, zei ik u al, rassoorten (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl). Ik en wij, de miljoenen zielen van God die de Hemelen vertegenwoordigen, zien alléén stammen, soorten van organismen, voor de ziel. De ziel beleeft de eerste en volgt hierdoor de ontwikkeling op Aarde. De Aarde schiep zeven stoffelijke levensgraden voor de ziel. Elke levensgraad bezit miljoenen mensen. Miljoenen mensen als mannen en vrouwen, vertegenwoordigen één levensgraad voor het menselijke organisme. De ziel bezit dus volgens haar eigen bewustzijn een lichaam en dat is de afstemming van een levensgraad, waartoe haar organisme behoort. Voelt gij dit, dan ga ik verder.”

Er komt wat gebrom. Wij roepen volmondig: já, wij begrijpen u. De anderen knikken. Alleen de astronoom zegt: „Mij duidelijk.”

René gaat verder en zegt: „Die soorten van mensen, zei ik u zo-even, bevinden zich nog op Aarde. Aan die verschillende rassoorten (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl) als graden voor het menselijke organisme, is niets veranderd. In die miljoenen jaren hebben zich de Goddelijke wetten voor stof en ziel niet kunnen veranderen, van het begin van de allereerste openbaringen voor ons als mens tot verstoffelijking gekomen, is dat zo geweest! Deze menselijke, lichamelijke levenswetten bevinden zich nóg op Aarde en zijn thans de vele rassoorten (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl) die gij als zodanig te aanvaarden hebt. Maar nu keren wij terug naar de allereerste mensen, de mens, die zich los heeft gemaakt van de wateren. Wij mensen zijn in de wateren geboren en gingen toen eerst het landelijke leven aanvaarden. In die bossen bevinden zich thans zeven verschillende soorten van mensen. Zeven verschillende rassoorten (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl). Die soorten vertegenwoordigen voor de ruimte en voor God de mogelijkheid, om van (de) laagste en eerste organische graad de hoogste, de zevende, te beleven en te betreden. U gelooft, dat die mensen baarden en schiepen? U gelooft, dat ook deze mensen het vader- en moeder-

schap hebben beleefd, hebben gekend?”

Er komt: „Ja” ... Hans zwijgt. Allen geven dit toe. René zegt:

„Wij bevinden ons thans in hun midden. We leven in dat oerwoud. Wij vertegenwoordigen de hoogste afstemming voor het menselijke organisme. Maar in onze omgeving leven ook de vijfde en zesde, ver en over de Aarde verspreid de vier andere levenswetten als mensen voort, die zich evolueren. Ik ben vader. En mijn vrouw, als dierlijke wezens zijn wij, leeft hier ook. Wij zijn in staat om kinderen te scheppen. En die kinderen worden als gij dat nu nog beleeft, op dezelfde wijze geboren. Waarvandaan de ziel in dat leven komt, hebben wij het nu niet over. Het gaat ons (erom), dat die mensen, wij, kinderen baren en kinderen scheppen. Vanuit ónze eigen verkregen levensgraad. Wij vertegenwoordigen als man en vrouw de hoogste bewustwording, omdat ons organisme die hoogte heeft bereikt. Ons innerlijk leven past zich aan die bewustwording aan en heeft te luisteren. Ook hierin is er geen verandering gekomen met uw eigen tijd van leven. Ook nu hebt gij het lichamelijke te aanvaarden, gij kunt de stoffelijke lichamelijke wetten niet ontlopen, gij kunt de natuurlijke weg volgen en zoals God het heeft gewild, scheppen en baren, waarvoor deze lichamen geschapen zijn. Ook zij hebben dat gekund!

Maar nu komt het! Die mannen zochten naar ander leven. Daar in dat oerwoud trokken zij verder en ontmoetten vele levens. De gevoelswijsheid, om uw eigen leven te verzorgen, die bewustwording droegen zij niet onder hun harten, zij leefden zich volkomen uit. De hoogste graad splitste zich met een lagere. Waar wij kwamen verwekten wij kinderen. Toen begon de mens aan zijn eigenlijke inteelt! Hij scheurde zijn oerkrachten vaneen en deelde die levenswet met 'n ander. De zevende en hoogste graad deelde zich met de vierde en derde graad. Uit die derde en vierde levensgraad werden er kinderen geboren. En die kinderen zetten dit proces voort. Wat zien wij: na miljoenen jaren is dit universele lichaam verzwakt. De eigenlijke oerbron is gesplitst. De Goddelijke universele zelfstandigheid, die tegen weer en warmte, koude en natuurwetten is berekend, verloor door de eigenlijke splitsing de natuurlijke kern, de universele afstemming, die God aan deze levens voor de eigen soort en levensgraad heeft vastgelegd. De mensen verloren hun weerstand! De mannen en vrouwen kunnen niet meer tegen die enorme wetten op en bezwijken. Er komen verzwakkingen tot stand, die oersterke lichamen kunnen niet meer tegen de natuurlijke wetten op en zoeken naar kleding. Voordat deze afbraak begon weerstond dit natuurlijke organisme elke natuurlijke verandering. Want het menselijke lichaam is als de wateren, is als de verdichte stof, in landelijk bestaan opgegroeid, maar heeft door de splitsing met de lagere levensgraden de eigen oerbron verloren en daardoor zien wij de eerste ziekten ontstaan!”

Geen woord wordt er gesproken. Het duurt even. Dan vraagt René aan Karel:

„Kunt gij dit aanvaarden?”

„Ik aanvaard het voor honderd procent.”

De anderen weten het nog niet. Ze bespreken dit geval, het eindresultaat is, dat het als mogelijk wordt aangemerkt. Dan zegt de jonge meester:

„Gij zijt hulpeloze wezens. Ziet ge dan niet, dat ge nu nog aan die inteelt sterft, dat het natuurlijke levensbloed oplost? En dat gij hierdoor uw eigenlijke krachten verliest, die verarming scheidt? Dit heeft ook de eerste mens tot stand gebracht. Gij, geestelijke, kunt nú dus aanvaarden, dat God ons niet door wat klei en levensadem geschapen heeft. Maar gij moet aanvaarden, toen de Bijbel geschreven werd, was de Goddelijke Schepping al miljoenen jaren oud! Hier wordt geen woord over gesproken. De Bijbelschrijvers waren zover nog niet. De verhandelingen, dat God mensen maakte door wat klei, kan door deze mensheid, deze ontwaakte persoonlijkheden niet meer en ook niet langer worden aanvaard. Wij als mensen waren toen reeds miljoenen eeuwen oud en hadden reeds miljoenen levens achter ons, wij kwamen van andere planeten naar de Aarde. Dit voor de Aarde, maar voordat wij de Aarde hadden bereikt, waren onze gevoelens reeds ontwaakt voor het scheppen en baren. Wij brachten die bewustwording mee.”

Leuvens vraagt: „Waren wij op die andere planeten niet aan inteelt begonnen? Is het daar niet geschied?”

„U bewijst, dat ge niet denken kunt. Immers, ook al zou dat op andere planeten zijn geschied, dan nog had dit geen betekenis.”

„Waarom niet, als ik vragen mag.”

„Omdat dit de ziel aangaat en niet het organisme.”

„Ik dank u!”

„Ik dank u, omdat u mij begrijpen wilt. Wat de ziel beleefde, op al die kosmische levensgraden en wetten als planeten gezien, bleef daar achter. De ziel maakte zich van die afgesloten ruimte los en ging verder, zij werd nu door de Aarde aangetrokken, toen zij de tussenplaneten had beleefd. Ook nu zien wij zeven opvolgende levenswetten als planeten, die de ziel het verhoogde stadium schenken, wil zij in harmonie blijven met de Goddelijke Schepping. Hierdoor is de menselijke ziel en het dier in staat de verhoogde levensgraad te beleven. Zij is voor die levensgraad gereed.”

„Welke planeten zijn dat?”

„Ik vraag u, indien gij even aanvaarden kunt, dat er bijplaneten zijn ontstaan, lichamen voor de ziel om verder te gaan, waar denkt gij die lichamen te zien? Waar bevinden zich de eerste overgangsstadia voor de ruimte? Ik sprak over vader- en moederschap voor de ruimte. Die planeten hebben even-

als wij mensen, eigen leven geschapen, opdat het leven zou evolueren. Waar bevinden zich die lichamen?”

„Weten wij niet!”

„Hebben ze een naam gekregen?”

„Niet als bewoonbare planeten.”

„Ziet gij, wij zien het universum alleen als vader- en moederschap. Al die miljoenen lichamen hebben slechts een doel en een taak te verrichten. De bijplaneten liggen door het universum verspreid. Waar leeft de eerste? En waar leeft de tweede levensgraad voor de ruimte? Gij moet de ruimte zien als een lichaam. Waar is het eerste leven geboren voor de ruimte? Dat moet u weten! Door het eerste bewuste leven kwam het tweede leven, de volgende levensgraad, tot stand. Geloof u, dat al het leven door God geschapen nieuw leven moet scheppen, dat al het leven op Aarde, ook voor de dierenwereld, nieuw leven moet scheppen?”

„Ik aanvaard dat!”

„Welnu, waar is het eerste leven voor de macrokosmos begonnen? Waar is de microkosmos ontstaan?”

„Weten wij niet!”

„Luister, de Maan is het! De Maan heeft thans haar taak voor het moederschap beëindigd. Zij was het echter, die zichzelf verdichtte en toen de Goddelijke Schepping voor het Moederschap vertegenwoordigde. De Maan is stervende. Zij heeft haar taak volbracht, maar de Schepping, het Heelal kwam tot stand. Welnu, doordat de Maan haar krachten uitzond, ontstond er ander leven. Doordat God zich door het Universum splitste, in geestelijke toestand, dus voordat de stoffelijke verdichting plaatsvond, geschiedde dit wonder, kwam de Maan aan haar eigen zelfstandigheid. Voelt gij dit?”

„Door de splitsing van het universum?”

„Juist! Voordat de macrokosmos aan de Goddelijke verdeling begon, was die ruimte één geheel! Neemt u dit?”

„Ja.”

„Ik dank u! Toen splitste God zich door het universum. Kunt gij ook dit aanvaarden?”

„Ja.”

„Op dat ogenblik waren er echter miljoenen jaren voorbijgegaan. Want uit het niets, dat is het ogenblik van voor de Goddelijke Openbaringen, was er alleen duisternis. Maar in die duisternis leefde God! Neemt u dit ook aan?”

„Het moet wel zo zijn.”

„Dank u, het is ook zo! God begon zich te manifesteren. Er komen nevelen tot stand. Nevelen als kracht, maar die nevelen zijn Goddelijke wetten. U moet die kracht zien als Goddelijke levensaura, Goddelijk Plasma.

Het Protoplasma direct uit God geboren, dat bezig is zich te verruimen en te verplaatsen, te verdichten. Hierdoor zien wij de ruimte, de onmetelijkheid waarin God leeft, maar vanuit de Albron, het Alleven, Alziel, Allicht, Almoeder- en Alvaderschap geboren. God ... waarover u struikelt, de vernaming van Zijn leven, wil dit alles vertegenwoordigen. Het woord God, dit GOD, is het woord voor dit alles. Gij ziet dit woord als de naam van de Schepper. Jazeker, maar gij wilt Hem niet anders zien. Ge kunt God nu zien als Licht, Leven, Vader- en Moederschap, Ziel, Geest, Persoonlijkheid, als Wetten, als Rechtvaardigheid. Nu nog voor zichzelf, want mens en dier zou uit deze openbaringen ontstaan. En in die ruimte, deze onmetelijkheid, daarin leeft nu uw God. Die ruimte dat is God, met ál de openbaringen voor stof, ziel en geest, de hiervoor genoemde manifestaties, als ziel en geest, ijle plasma. Maar in deze ruimte kwam er verdichting. Wij zien licht ontstaan. Dat duurde miljoenen jaren, maar dit licht is Goddelijke Levensaura, de Albron is het, die aan dit verschijnsel leven en krachten schonk, maar dat wil zijn Liefde! Dit is de onzichtbare macrokosmos! Die macrokosmos zou zich verdichten, dus verstoffelijken. En dat geschiedde! Totdat er een gouden licht ontstond, gelijk uw Zon is. Toen splitste dit leven zich. Als een strak gewaad ziet gij thans God! Zoals uw blauw aan de hemel en uw eigen Uitspansel is, was het Gouden licht voor het Universum en de ruimte. Dit is God in verschillende manifestaties! Doordat Hij zich manifesteerde, splitste, komt er een andere levensgraad tot stand.

Wat gebeurt er als u het licht verdeelt? Wat houdt u over, als u het kaarslicht miljoenvoudig verdeelt? Het licht verduistert! Maar er zijn vonken van licht ontstaan. In uw kleine ruimte niet meer waar te nemen. Ook voor het Goddelijke Heelal geschiedde dit verdelen van het Goddelijke levenslicht en kwam er duisternis. Maar in het hart van God, het midden van dit Universele lichaam, klopt het Albronstadium door. De Albron schept verder, zal baren. Die Albron klopt voor deze evolutie en schept, stuurt, stuwt voort, toch is er duisternis gekomen. God was op het ogenblik van bewustwording door het verdichte Universum als licht, Vader! Nu heeft de Goddelijke persoonlijkheid zich als Vader gesplitst. Miljoenen vonken zijn er ontstaan op kosmische, macrokosmische afstemming. Het planetenstelsel zal hierdoor geboren worden. En zulks geschiedde!

In het midden van deze ruimte klopt het Albronbewustzijn en die voedt het scheppende wezen voor de Goddelijke openbaring als Vader. Dat zal de Zon worden! De eerste levensfasen komen tot evolutie! De Maan, als macrokosmisch leven, is in de nabijheid van de kern en ontvangt die bezieling. Gij hebt die planeet Maan genoemd, maar gij weet niet waarom en waarvoor! Wij zien haar als de eerste kosmische levensgraad, de moeder voor

dit universum! En die moeder zal zich, als God dat voor Zijn levenswetten gedaan en gekund heeft, splitsen. Die krachten en levenswetten bevinden zich in die Goddelijke aura als geheel! Dat leven is immers uit God geboren. Dat leven is Licht, is Ziel en is Geest. Dat leven vertegenwoordigt God in alles! Het is niet anders! En nu kunt gij de ontwikkeling van de eerste kosmische levensgraad volgen. Er komen nevelen tot stand. Die nevelen verdichten zich. Er volgt uit, dat die nevelen zich afscheiden, splitsen zullen. Het eerste embryonale leven komt tot stoffelijke ontwakning. Uit het niets is nu reeds een stoffelijke kern geboren en is het leven voor mens en dier begonnen. De oppervlakte, de ziel Maan, het leven ... Maan ... dus, verdicht zich, krijgt stuw- ing en bezieling vanuit de ruimte, door de scheppende krachten, de Zon, die zich inmiddels heeft verdicht. De Maan werkt voort. Haar macrokosmische lichaam verstoffelijkt zich. Wij zien het stoffelijke embryo voor ons, wij zijn dat als mensen en uit ons leven, ná de eerste stoffelijke dood, als embryo, ontstaat er nieuw leven. Het dier!

De Maan komt tot algehele verdichting. De eerste kosmische graad voor leven en dood is tot stand gekomen. Maar intussen zond de Maan haar eigen krachten die ruimte in. Zij heeft aan een eigen ruimte gewerkt en vanuit die ruimte, door haar levensaura afgesloten, door u dampkring genoemd, stuurt zij haar reeds verkregen bewuste energie. Ik zeg u thans, geleerde, hierdoor kwamen de bijplaneten tot stand. Leeft nu de eerste bijplaneet in haar onmiddellijke ruimte, in de sfeer van de moeder? Kan het leven verdichten in haar sfeer?"

„Ja, dat is mogelijk, wij kennen deze wetten.”

„Dat is waar, maar wat gij voelt, behoort tot uw eigen wereld. Wij zien thans, dat de Maan verhoogd leven schiep. Kan een moeder van de Aarde reeds het kosmische organisme scheppen. Ik bedoel, een hoger organisme dan gij bezit?"

„Nee.”

„Dan dank ik u voor uw begrijpen, dat is niet mogelijk, want gij kunt niet buiten uw dampkring nieuw leven scheppen. Gij hebt de wetten te volgen, die u door de Aarde zijn geschonken. Maar dit wil dus zeggen?"

„Weet ik niet.”

„Dat de uitgezonden levensaura van de Maan eerst opgevangen kon worden door andere macrokosmische lichamen, energie dus, als deel van God gezien, buiten de levensbron voor de Maan. Of de menselijke ziel had nimmer een verhoogd organisme ontvangen. Die verruiming nu, opgevangen door een lichaam, dat ergens in die omgeving een plaats heeft gekregen, vangt de uitgezonden, maar reeds bewuste levensaura op en scheidt hierdoor aan een eigen bewustwording. Dat is nu de eerste bijplaneet voor de mense-

lijke ziel, maar waaraan Zon en Maan als het vader- en moederschap hebben gewerkt. Die eerste bijplaneet komt eerst dan tot werking wanneer de menselijke ziel het hoogste voor de eerste levensgraad, de Maan, heeft bereikt en nu gaat het leven verder?”

„Weten wij niet!”

„Maar het leven van God moet toch tot Zijn bron terugkeren?”

„Dat moeten wij aanvaarden.”

„Welnu, dan moet er een mogelijkheid zijn, door God geschapen, waardoor de ziel als mens deze ruimte kan overwinnen. En daarvoor is de eerste bijplaneet ontstaan. De ziel, die het visstadium heeft beleefd, gaat verder. De Maan schiep geen hoger bewustzijn, zij schiep de „Ziel” voor de mens, gaf aan dit leven stoffelijke vorm. Meer was er voor haar, voor het Goddelijke Plan niet te doen. Toen zij zichzelf voor God en voor de ruimte had verdicht, verstoffelijkt, gesplitst als stoffelijke cellen, kon zij aan haar stervensproces beginnen! De eerste bijplaneet kwam tot stand, een tweede, derde, vierde, vijfde, zesde, en nu komt de ziel als mens voor de tweede kosmische graad te staan. En dat is opnieuw een moederplaneet, die gereed is, door de bijplaneten verdicht tot het halfwakende bewustzijn, dus nog in geestelijke toestand, om de menselijke ziel te kunnen opvangen. En ook dat geschiedt!

Zes overgangsstadia zijn er ontstaan. Die bijplaneten hebben zich om en tussen het vader- en moederschap voor de ruimte, geschaard. Zij hebben een eigen dampkring geschapen en sloten hierdoor het eigen geschapen leven voor de vernietiging af. Die kleinere planeten hebben door uw wetenschap een naam ontvangen, de meeste zijn echter niet bekend! Ze bevinden zich in de omgeving van Mars, maar beleven het uiteindelijke levensstadium voor het moederlichaam, van de tweede of eerste kosmische graad, waardoor ze ontstonden en thans een taak voor verrichten. De ziel als mens gaat van planeet tot planeet verder. Hierdoor zijn die zeven menselijke levensgraden ook voor het aardse leven geboren, die overgangsstadia vinden wij in elke levenswet als stof en ziel terug!

Nu is de Goddelijke Schepping reeds miljoenen eeuwen oud, nog is de planeet Aarde niet verdicht, maar dat ogenblik nadert. De ziel nu als mens, kwam dus van andere planeten tot de Aarde en begon ook op Aarde aan een eigen evolutie. Ook de Aarde heeft haar beginstadium moeten aanvaarden, maar in de ruimte is het vader- en het moederschap reeds tot bewustwording gekomen. De Aarde begint, de menselijke ziel komt en voert de macrokosmische ziel als lichaam naar de verstoffelijking. De bijplaneten bevinden zich in het Universum verspreid. Maar aan dit ganse geheel ziet gij, als kosmische graden verdeeld, voor uw leven, de Goddelijke bewustwording voor dit Universum ontvangen. De ziel als mens heeft dus reeds een universele weg

moeten afleggen. Toch bevindt zij zich eerst op Aarde. Ik vraag u thans, dominee, zoudt gij denken, dat de ziel na dit leven reeds het Goddelijk Al betreden kan en als God is?”

„Weet ik niet.”

„Dank u. Kan de ziel als mens in een kort bestaan het goddelijke Al betreden? Nee! Wat gij na dit leven beleven zult en aanvaarden moet, is een wereld voor de ziel, maar dat is het goddelijke AL niet. Dat is een wereld voor haar bewustwording, doch zij gaat verder. Immers, al het leven dijt uit, schept, baart, totdat al dit leven het goddelijke stadium en bewustzijn heeft bereikt. Daar kan de ziel, kan het leven zeggen: Ik ben als God is!

En hierdoor zijn, luister nu goed, zeven zonnestelsels ontstaan. Deze ruimte vertegenwoordigt drie graden! Eén en twee door Maan en Mars vertegenwoordigd, de derde door de Aarde. Dan volgt de ziel als mens het volgende stadium en betreedt zij haar geestelijke wereld, het „Hiernamaals”, of zoals velen het noemen „Gene Zijde”! En dat is Gene Zijde ook! Dat is de wereld voor haar geest! De ziel als Geest! De ziel als leven, maar met de verkregen persoonlijkheid! En die persoonlijkheid heeft zij opgebouwd door miljoenen levens als vader en moeder! Nu gaat zij verder en de vierde kosmische levensgraad ontstond! Ook de vijfde en zesde, maar dan volgt de zevende kosmische levensgraad en heeft de ziel als mens en het door God geschapen leven het Goddelijk Al bereikt! Hierin is de ziel als God! Hierin is het leven bewust als God! Hierin bezit de ziel alles zoals God het heeft gewild en geschapen heeft! Dát is het Goddelijk Heelal! Elke vonk schiep, baarde nieuw leven! Ook de ruimte schiep nieuw leven! De Zon schiep nieuw leven en verijlde erdoor. Die aura voor de ruimte bouwde aan een ander zonnestelsel. Voor de menselijke ziel, het dieren- en plantenleven. En toen de ziel als mens die hoogte had bereikt, was ook dat Universum als de verhoogde levenswet gereed voor de ziel en kon zij daar als mensen aan een nieuw leven beginnen!

Afstand heeft dus geen betekenis. Alléén de wet heeft betekenis! Hoe ver de Zon van de Aarde verwijderd is, zegt niets, de vaderlijke krachten zijn er! En dat is voldoende. Maar kent gij nu het bewuste en onbewuste vaderschap voor de ruimte? Het bewuste en onbewuste moederschap? Door het vaderen moederschap kwamen al deze kosmische, makrokosmische stellingen tot stand! Jupiter nu, Saturnus, Venus en andere planeten, die geen baringsproces, noch vaderschap hebben gekend, vertegenwoordigen 't onbewuste baren en scheppen. Voelt gij dit?”

„Nee, begrijp ik niet!”

„Doet ge tevens aan astrologie?”

„Néé.”

„Gode gedankt, of ik neem u al die zekerheid af.”

„Waardoor?”

„Begrijpt ge dan niet, dat een onbewuste planeet u niet kan voorzien van scheppende of barendе bezielingen, inspiraties? Wilt gij aan de mens onbewuste krachten schenken en aan onbewuste planeten menselijk bewustzijn? Voelt ge, dat mijn leven kosmisch bewust is? Ik ontnem u niets, gij ontvangt, maar direct vanuit het Goddelijk Hart, omdat God wil, dat uw leven op Aarde zal ontwaken. De psychologie voor de ruimte leg ik aan uw voeten. God en Zijn ruimten spreekt nu tot uw levens! Wat is menselijke psychologie, indien gij uw geboren worden en uw evolutieprocessen niet kent? Wat heeft menselijke hartstocht te betekenen ten opzichte van de ruimtelijke diepte voor de ziel! Voelt ge, gij allen, ik verbind u met de Goddelijke waarachtigheid! Waar zijn de ziekten ontstaan? God schiep ze niet! Gij zijt zélf schuld aan uw ziekten. Gij hebt de natuurlijke, verkregen Goddelijke bron bezoe-deld! Gij als mensen splitste u niet alleen voor het vader- en moederschap, maar gij hebt de natuurlijke oerbron gesplitst en verzwakt. Nu kwamen er ziekten! Van toen af is die afbraak begonnen! En waren dit geen Goddelijke kinderen? Dacht ge waarlijk, dat ook zij niet het recht bezitten om tot God terug te keren? Zij zijn het thans, die het Goddelijk Al reeds hebben bereikt! Zij zijn niet aan de wetten voor het „laatste oordeel” gebonden? Hebben ál de Engelen in de Hemelen, die mensen zijn, die op Aarde hebben geleefd, die wetten niet te aanvaarden? Zijn al die Goddelijke rechtvaardigheidswetten niet voor hen geschapen? Het laatste oordeel zijt ge zelf! Gij staat elke seconde voor het laatste oordeel. Doe verkeerde dingen, breek af en gij staat voor uw zonden en fouten, voor uw afbraak!

Dat wil verklaren, dat de Bijbel de Goddelijke wetten nog niet beleefd, noch beschreven heeft. Doch dat komt! Dat wil u zeggen, geleerde, dat we niet uit wat aarde geboren zijn en wat levensadem, maar door een evolutie, die miljoenen jaren duurde, voordat wij de Aarde hadden bereikt. En de eerste mensen, die het Goddelijke Al hadden bereikt, zij keerden terug en brachten door Mozes, het Huis Israël, het geloof op Aarde. Kunt gij mijn wetten aanvaarden? Nee, dat kunt gij nog niet. Maar hadden dit de mensen van Mozes wél gekund? Hadden die onbewuste zielen het plan Gods begrepen? Hoe moesten de Engelen die zielen bereiken? Mozes daalde ervoor naar de Aarde af. Vanuit het geestelijke leven bezielde de Engelen Mozes. Door het geweld, omdat de mensheid nog niet voor hogere gedachten openstond. Kunnen dat thans de volken? Zijn de Volken der Aarde te bereiken door het gebed? Kunt gij die volken bereiken door de liefde? Door strijd en ellende naar de ontwikkeling! Deze mensheid is niet anders. Er zijn geloven, sekten en godsdiensten ontstaan. Die sekten maakten zich los en volgden een eigen weg. Die beleefden de wetten van God voor ziel en geest. Daarbij behoort

mijn leven! Dan, na Christus, komt het christelijke geloof, ontstaat de katholieke kerk. Wilt gij de kerk door mijn leven en wijsheid vernietigd zien? Ik ben een kind van de kerken! Ik ga door de kerk naar het hogere bewustzijn voor uw levens. Maar Christus zei: „Ik kom niet om u te leren, maar om u de wetten te verklaren. Ik haal de fouten uit de bestaande leer. Uw Bijbel!” En dat doen wij ook! Hierdoor bracht Christus het Goddelijke Evangelie. Daarvoor leef ik en sterf ik! Wilt gij echter blijven aanvaarden, dat de eerste Adam en Eva op de wijze geboren zijn zoals men het u heeft geleerd? Wilt gij uzelf geleerd noemen? Er is geen vernietiging door God toegepast om Zijn kinderen te straffen, God heeft nog nooit gestraft. Voelt gij het bewustzijn van uw mensheid! Dat is nog onbewust voor de ruimtelijke wetten. Ik zeg u, gij staat voor de „Universiteit van Christus”!

Door deze verklaringen moet gij een ander universum zien en uzelf leren kennen als mens. God heeft niet tegen Mozes gesproken, dat waren mensen, die het geestelijke hadden bereikt. Toen de eerste mens in het Goddelijke „Al” kwam, stond hij nogmaals voor zijn ongekende God, maar had hij het Goddelijke stadium beleefd, bereikt, overwonnen. Toen daalden de eersten naar de Aarde af om vanuit de Hemelen aan het menselijke geloof te beginnen. Alles van het Oude Testament mag u behouden, maar zie God niet als mens! Dat was het kind van God dat terugkeerde om aan de miljoenen van de Aarde een geloof, bewustwording, ontwaking voor ziel en stof te schenken. Die mensen zouden thans overtuigd worden van een God! Die massa kende God noch gebod! De toekomstige geestelijke dient de Goddelijke wetten te leren. Deze studie! Eerst dan kunt gij dat leven uw Bijbel verklaren en ontwaakt het leven van God! Wat doet thans het leven? Als het ontwaakt dan raakt u het kwijt! De ziel kan geen verdoeming aanvaarden! Dan loopt het kind uit uw kerk, omdat het een andere God wil zien!

Waarom spreekt de Bijbel niet over de ontwikkeling in het Universum? Omdat die wijsheid er nog niet was! Die mensen wisten van het eigen geboren zijn niets! Zij kenden het Universum niet en begonnen aan een beeld, dat voor eeuwenlang het menselijke wezen heeft kunnen voeden, doch dat thans niet meer mogelijk is, omdat de astronoom u verklaren kan, dat de Goddelijke Schepping voor dat stadium reeds miljoenen jaren oud was!

Heeft God ellende geschapen? Néé! Heeft God ziekten geschapen? Néé! Heeft God de mens van klei en adem geschapen? Néé en ja, maar dat heeft miljoenen jaren geduurd. Uit de Aarde zijn wij ontstaan, maar door het bezielende gevoelsleven van de Aarde als macrokosmisch leven! De aarde waarover de Bijbel spreekt is verdichte stof. Hoe is het menselijk lichaam? Kent gij de stoffen niet, waardoor het menselijke lichaam is ontstaan? Moet ik ze aan uw universiteit doorgeven?”

Ten Hove is er nu als de kippen bij en vraagt:

„Verklaart u die wetten ook?”

„Zeker, maar zie mij niet als een dokter, ook al kén ik die wetten. U moet mij zien als een geestelijk bewuste. Mijn bewustzijn is universeel! Schrijft u maar gerust, wil het hoogste wezen voor uw leven spreken. Of denkt ge, dat uw hersenen voor de ziel na de dood betekenis hebben? De waterstoffen kreeg het lichaam door de wateren. De verharding en verdichting door landelijk leven en waterlijk bewustzijn. Overgang naar verdichtende werkelijkheid. De individuele ziel kennen wij als een astrale, geestelijke persoonlijkheid. Spierweefsels en zenuwcentra hebben het organisme bewegelijkheid gegeven, doch die stelsels zien wij in het Universum terug, daardoor kregen ze bestaansmogelijkheid. Hart, nieren, klierstelsel bevinden zich in de ruimte als Zon, nevelen en onbewuste planeten, die voor de bloedsomloop van de ruimte zorg dragen. Hoeveel procent aan eiwitten bezit uw organisme! Welk dier is uit uw leven geboren? En raakt diezelfde zelfstandigheid? Voor elke cel als weefsel gezien is er voeding geboren. Heeft uw persoonlijkheid geen trek in een inktvisje? Waarom zijn er soorten van levens ontstaan voor uw menselijk organisme om het te voeden? Dat hebt gij zélf gekund! Uw mineralogische gesteldheid hebt gij vanuit de ruimte ontvangen, maar de planeten brachten het voedende proces, de ontwaking, de geboorte. Ruimte en tijd vindt gij in uw organische leven terug. Wat de ruimte tot verdichting bracht, schonken u de wateren voor uw organisme. De elementaire wetten schiepen de zuurstoffen voor het stoffelijk gewaad, doch de verdichting vond plaats in de wateren. Of had ge van mij de verklaring verwacht voor uw vetgehalte aan leven en bewustzijn? Moet ik voor uw universiteit het zoutbevattende deel volgens de ruimtewetten geboren ontleden? Dat is mijn taak niet! De minerale zouten voor uw lichaam ontstaan, kregen kleur en verdichting door de wateren. Omdat die verdichting het Universele en ruimtelijke geboren worden in zich draagt. Wat gij dus in uw lichaam ziet en vindt, lééft in de ruimte! Maar ook nu staat ge voor de ruimtelijke bewustzijnsgraad als elementale wet en die voor het dierlijke wezen, waartoe gij als mens behoort. Uit elk weefsel is voor uw lichaam een diersoort geboren. De wateren verbinden u met die wetten en ziet gij uw eigen schepping. Maar hoe diep is uw schepping? Kunt gij door uw stoffelijk bewustzijn reeds de innerlijke diepte vaststellen. Hoe diep is de Goddelijke Schepping! Hoe zult gij uw leven verfraaien? Tot hoever kunt gij gaan, wilt gij het uiteindelijke beleven, dat voor u het Goddelijke halt is? Hiervoor hebt gij miljoenen levenswetten als ruimte te aanvaarden en gaat ge evoluerend verder.”

Hans vraagt: „Waaruit put u dit alles?”

„Uit het door mij verkregen bewustzijn!”

Dr. Leuvens vraagt: „Waarom is de Maan gestorven?”

„Omdat zij haar taak heeft volbracht!”

„Er is daar geen leven meer?”

„De Maan-atmosfeer is thans van dien aard, dat gij stikt! De eerste dampkring voor haar leven is opgelost.”

„Wat wil dat zeggen?”

„Dat zij hierdoor aan haar stervensproces begonnen is!”

„Is er nog een dampkring?”

„Ja, die is er, die is echter halfstoffelijk.”

„Waarom?”

„De Maan zou haar evenwicht verliezen en hierdoor een chaos scheppen voor de ruimte. Zij zou uit haar baan worden gerukt. Voelt gij dit aan?”

„Weet u ook, waarom de Maan van de Aarde af maar aan een kant waar te nemen is?”

„Ook dat antwoord kan ik u schenken. De Maan kent niet de omwenteling zoals de Aarde. Daardoor ziet gij haar aan één kant!”

„Waarom niet? Ik bedoel, waarom heeft de Maan de wetten van Moeder Aarde niet ontvangen?”

„Interesseert dit antwoord u?”

„Jazeker!”

„En u weet het niet?”

„Nee, wij weten het niet.”

„Wel, geleerde vriend, toen de Maan aan haar verdichting begon, had haar leven het embryonale bestaan bereikt. Wat zou er zijn geschied, indien de Maan in dit stadium van ontwikkeling zich van de Zon verwijderd had?”

„Dan was er afkoeling opgetreden.”

„Zeer juist, dan was een afkoeling opgetreden en was het eerste leven op de Maan bevroren, gedood! Dan had de Maan haar leven niet voor God kunnen splitsen, doch dan hadden wij en al het leven met ons een onherroepelijk halt moeten aanvaarden. En wat wil dit zeggen, mijn vader?”

„Stoornis.”

„Maar er zijn geen stoornissen in de Goddelijke ruimte, nergens te beleven. Dat zou het Goddelijke halt zijn geweest. Maar dat was er niet! De Maan bezat op dat uur voor de ontwaking nog geen vitaliteit. Zij bleef hierdoor haar leven verwarmen. Zij zoog die warmte vanuit de ruimte tot haar gezonden voor zichzelf en haar leven op. Hierdoor ging het leven verder en kwam er evolutie. Duidelijk?”

„Duidelijk ...” komt aarzelend uit één mond. René gaat verder en zegt:

„Maar thans de Aarde. Indien wij de Aarde in het Maanstadium hadden moeten aanvaarden, wat zou er nu zijn geschied voor het beginstadium, voor

ons menselijke ontwakingsproces?

Niemand weet het? U kunt nu geen toevalligheden vaststellen, de wetten zijn door God berekend! Wat was er geschied? Weet gij het nog niet? Dan waren wij als menselijke embryonale wezens levend verbrand. Toen had de Zon als de scheppende kracht een sterkte bereikt. Die sterkte aan licht en warmte had het jonge leven niet kunnen verwerken. De Aarde maakte dus nacht en ontstond er afkoeling. Nu komen wij voor uw Bijbel te staan. Maak u gereed, mijn vriend. Ik verbind het één met het andere door God geschapen wonder! Is de natuurkundige tevreden?"

„Ik kom erop terug.”

„Dank u! Maar wat wil dit zeggen, mijn vriend de theoloog? Weet gij het niet? Moet ik u helpen? Kent gij uw Bijbel niet! Daarin staat beschreven hoe God twee lichten maakte, een groot licht tot heerschappij van de dag en een klein tot heerschappij van de nacht, evenals de sterren!

Maar bent u hiermee verantwoord? God schiep nacht en dag. God schiep een licht voor de dag en een licht voor de nacht. Is dat zo, geestelijke?"

„Ja, dit is waarheid.”

„Ziet gij, uw collega de astronoom kan u thans verklaren, dat er in het universum nóóit nacht is! Nooit geweest ook, nadat de Zon haar eigen verdichting kreeg, doch van dat ogenblik af was de Zon Vader! De Bijbelschrijvers hebben het over een licht voor de nacht. En dat licht heeft God geschapen. Maar wist u niet, dat de Aarde nacht maakt? Dat de Aarde het nachtelijk duister geschapen heeft? Heeft God zich hierin vergist? God niet, maar uw Bijbelschrijvers hebben zich vergist, zij kenden de Goddelijke schepping niet. In het Universum is nooit nacht! Nóóit! De Maan ontvangt het licht van de Zon! Is dit niet waar? Buiten de lichamelijke wetten van de Aarde is er licht. En dat is de Zon en zo blijft het. Zo is het reeds miljoenen jaren. Heeft God zijn eigen scheppingen niet gekend? Is dit een vergissing? Niet door God, want God heeft zich niet vergist! Maar de mens heeft u een verkeerd beeld van uw en mijn God gegeven. Dát is het! Nu staat ge voor het woord van een mens. De Goddelijke Schepping is anders geboren, ook de mens kreeg een andere geboorte en is van andere stof ontstaan! De Maan is uit eigen bron géén lichtuitstralend leven. Is dit juist, Dr. Leuvens?"

„Zeer juist.”

„Welnu, dominee, dat klopt niet met de werkelijkheid! Alles is anders ontstaan. Ik neem u uw geloof niet af, maar door de geestelijke rechtvaardigheidswetten leert gij God kennen. De Maan heeft een heel andere betekenis beleefd voor ons leven en bewustzijn, dan de Bijbelschrijvers ervan maakten. Ze hebben het leven van de Maan niet aangeraakt. Zij kenden dit machtige gebeuren ook niet, ook uw astronomen zijn nog niet zover. Gij allen staat

eerst aan het begin van uw eigen faculteit. En verder? De Maan ontvangt licht van de Zon, maar de Aarde maakt nacht. Voelt gij, hoe onwaarschijnlijk dit alles is? Toen wisten de mensen niet meer! Ook nu staat nóg de mens naar de Maan te kijken en weet niet, dat God zich ten opzichte van ZIJN eigen Scheppingen tegenspreekt! Waarvoor hebt gij uw studie mogen afmaken? Is dit het einde van uw studie? Kent gij hierdoor uw God? God gaf aan de Maan licht, door de Zon, de Aarde schiep nacht en staat ge voor onkunde! Wilt gij dit van God zeggen? God is Almachtig! Doch wat hebben de Bijbelschrijvers van uw en mijn God gemaakt? Het begin van ál de Goddelijke Scheppingen is niet aangeraakt. Voelt gij dit! Deze Heilige Schrift is door Christus geheiligd! Godsdienst en geloof komen tot geestelijk wetenschappelijke waarheid! En die wordt u straks geschonken! Bedenk dit alles. Ik neem u niets af, ik zet de neergeslagen Goddelijke wetten voor uw leven als Universele fundamenten voor uw voeten! Aan mijn leven zijn die openbaringen geschonken. Ik dien Christus!

En wat voert u tot de menselijke psychologie? De ruimte! Vanuit de ruimte kreeg de ziel haar leven en bewustzijn. Door de lichamelijke wetten kreeg zij een persoonlijkheid. Door miljoenen levenswetten kreeg zij het ruimtelijke ik in handen, doch de planeten schiepen er lichamen voor. Dit alles bijeen kunt gij aanvaarden als inleiding, als bestaande fundamenten om uw vragen te stellen. Is er nog iets?”

Ten Hove vraagt:

„Is deze wetgevende macht bereid te antwoorden op menselijk weten?”

„Is dit alles niet menselijk? Zweeft uw leven niet in een ruimte? Is de Aarde geen Universeel lichaam? Ook al verliest gij uzelf, maakt gij uw leven los van de Aardse wetten en aanvaardt gij uw ruimtelijke ik, de ruimte is voor uw leven geboren en gij zijt door die ruimte ontstaan. Stel mij uw menselijke vragen, u krijgt het Universele antwoord!”

„Als wij hier sterven, wat zal er dan geschieden?”

„Gij zult als astrale persoonlijkheid leven of gij keert terug naar de Aarde om een nieuw leven te beginnen.”

„En daarvan zijn wij ons niet bewust?”

„Veel ervan leeft in het dagbewustzijn. Bij het ontwaken in stoffelijke toestand, dus na de geboorte, het ogenblik dat de ogen zich openen, begint het nieuwe bewustzijn. Vanuit het vorige en uit dat wat gij thans zijt, begint ge aan het nieuwe leven.”

„En wanneer ik in het leven van de ziel verderga?”

„Hebt gij uw verkregen persoonlijkheid als een sfeer, een hemel of een hel en duisternis te aanvaarden. U zult die wereld zien zoals uw innerlijk leven is.”

„Dank u.”

„Ik dank u voor uw moeiten.”

Van Hoogten vraagt nu: „Is het kind bij de geboorte dus een zelfstandigheid geworden?”

„Dat was zij reeds miljoenen eeuwen terug!”

„De psychologie voor het kind gaat dus niet op?”

„Gij moet het kind zien volgens de stoffelijke wet. Langzaam ontwaakt het leven, doch het heeft die stoffelijke groei te aanvaarden! In het volgende bestaan lost het kindzijn volkomen op. Voor de ruimte is (er) alleen oudheid. Het kind dat sterft, te vroeg dit leven verlaat, door moord het leven verliest, krijgt nieuw leven! Het kind, dat de stoffelijke evolutie heeft volbracht, gaat verder voor het zieleleven en ontwaakt daar, groeit op, doch dat duurt slechts kort, omdat de ziel niet gestoord is door haar stoffelijke evolutie. Deze psychologie plaatst u voor de oneindigheid.”

Hans vraagt niets. De doktoren zijn denkende. Er is enorme spanning, ze weten het niet meer. René zegt, dat dit het einde is. Hij komt terug en slaat na korte tijd zijn ogen open. Hij drinkt een kop thee en verdwijnt. Karel zegt:

„En, wat denken jullie ervan?”

Ze moeten toegeven, dat hier een enorm bewustzijn aanwezig is. Of alles aanvaard kan worden, is natuurlijk een andere kwestie. De astronoom is het schikkelijkst. De dominee voelt zich belabberd. Hij is zijn God kwijt. Karel zegt:

„Wanneer de wetenschap je kan overtuigen, dat de Schepping miljoenen jaren oud is, moeten wij dan de Bijbel aanvaarden en in klei en wat adem gaan geloven?”

Leuvens zegt: „De verklaring voor het Universum is juist! Indien de Maan een omwenteling bezit zoals de Aarde, dan waren we, indien we daar hebben geleefd, volgens onze begrippen gedood! Ik moet zeggen, het heeft mij overrompeld. Ik had niet gedacht, deze antwoorden te ontvangen, alles is nieuw voor mij. Hier spreekt een bewust leven.”

We komen zover, dat we over een week tezamen zullen komen om het vragen stellen voort te zetten. De heren vertrekken, Hans blijft nog even, maar van hem krijgen wij geen woord. Hans blijft sarcastisch en ik geloof, dat hij het hocus pocus vindt! Elsje en Erica zijn in de wolken. Wij allen hebben neergezeten aan de voeten van een meester. De juffrouw heeft alles opgeschreven en zal het uitwerken. René wil de opgenomen tekst bezitten. Ik leg het mijne in het logboek vast. Een wonderbaarlijke avond mochten we beleven! Dr. Lent geniet. Hij heeft geen vragen gesteld, maar aanvaardt alles. Hij staat open voor de leer van de ruimte. De kwikstaart voelt zich als 'n professor. Tippy wilde er ook bij, doch Erica wilde haar niet zien, ze vond

er haar te leeg voor. Gelijk heeft ze, dat leven zou ons eenzijn maar bederven. Ik schreef neer:

„Indien de mensen dit kunnen aanvaarden – wij geloven onherroepelijk alles – staan we voor een andere mensheid. Mijn gedachten van vroeger waren goed. Ik weet nu, dat ik alles kreeg toegezonden. Het is heel natuurlijk, wanneer de mens zich ergens op instelt, de natuur kan je bezielen. Ook de mensen. Nu wordt het inspiratie door de telepathische ontvangst. Eenvoudiger kan het al niet. Maar wij staan met beide benen op de grond! En dat is een eerste vereiste. Ik heb nu niets meer te schrijven, ik wil alleen denken. Ik zal René enkele vragen stellen.”

De jongen heeft intussen een tentoonstellinkje gekregen van zijn mooiste stukken. Landschappen en enige portretten, ook enkele symbolieken en ook daarover kan hij tevreden zijn. Men ziet in hem een groot talent. De artikelen gaan door, hij bouwt waarachtig nu reeds aan een eigen wereld. De schets, die hij van Elsje maakte, is wonderlijk goed geslaagd. Hij wacht af, maar hij zal toch proberen om van dit reeds een olieverfschilderij te maken. Dat van Erica is heel mooi en lijkt wonderlijk goed. Al die talenten komen tot bewustzijn. Hij werkt er hard voor en hij begrijpt alles zo goed, in niets lig je met zijn leven overhoop. In alles vangt dit leven je op, van elke gedachte maakt hij ruimte en schenkt het aan je leven. Het is een openbaring voor mij en voor ons allen. Karel staat naast hem en vecht voor zijn leven. De avond hierna zitten we allen in de kamer. Karel praat met René en vraagt:

„Vertel me, René, waardoor krijg je die wetten eigenlijk verklaard. Je bent toch niet op de Maan geweest?”

„Kijk ...,” komt het antwoord, „Vader, in de Egyptische tempels hebben wij een hoogte mogen bereiken, doch die was nog niets vergeleken met het peil van wat we nu weten.”

„Wie zijn die „we”!”

„Ik heb je gezegd, dat ik aan een Orde verbonden ben. Dat is de Orde van meesters. Die Orde zorgt voor het wel en wee van deze mensheid. Die Orde heeft gezorgd, dat er kunst en wijsheid op Aarde kwam. Als je daarvoor wilt gaan dienen, Karel, kun je nu reeds beginnen. Later kwam er kunst. Toen de eerste mensen de Aarde hadden beleefd, stonden die zielen voor duisternis.”

„Maar weet je dan alles wat je gesproken hebt?”

„Alles, mij ontgaat niets. Maar je haalt mij uit hetgeen ik beleven ga. Het is alles zo waar, Karel. Die eerste mensen leefden in holen en krotten. In de bossen. Daar leefden zich die mensen uit. Wat hadden die mensen? Niets. Maar het vader- en moederschap ging voort. Steeds werden nieuwe levens geboren. Toen zij eindelijk het hoogste voor deze wereld, deze Aarde, hadden beleefd, moesten zij verder! Want de ziel als mens en het dier zal tot God

terugkeren. Nadat zij het hoogste hadden beleefd, het menselijke organisme, hadden die mensen niets meer op Aarde te zoeken en konden ook niets meer ontvangen. Toen kwam de laatste dood. Als geestelijke mensen stonden zij voor hun eigen bewustwording. Duisternis, want er was nog geen licht. Nu volgden zij het leven op Aarde. Al zoekende werden zij door hun eigen levensgraad naar de Aarde teruggetrokken. Die geestelijke wereld leeft hier. Waar je ook bent, Karel, daar is ook het leven voor de ziel en die ruimte. We zijn als God is, maar wij moeten de Goddelijke wetten bewust maken voor ons leven. En daaraan zijn die mensen begonnen, waardoor ze licht ontvingen en bewustzijn. Toen dat eenmaal zover was, begrepen ze, dat de stoffelijke mens die wetten niet kende. Zij begrepen dat ze het stoffelijk leven hadden verlaten, en dat ze voortleefden. Je voelt wel, die mensen leefden zich eerst door het stoffelijke wezen volkomen uit. En dat, Frederik, werd de astrale bezetenheid. Elk mens in die tijd was bezeten door de geestelijke mens. Later begonnen er miljoenen mensen aan een ander leven, ze begrepen, dat ze zo niet verder kwamen. Maar het leven op Aarde ging voort.

Je weet, Karel, hoe de eerste mensen hebben geleefd. Steden waren er nog niet. Langzaam komen er kleine vindingen tot stand. Het vuur zien we, de mensen gaan werken, cultuur komt er. Het land wordt beploegd, er is maatschappelijk bewustzijn op komst. Dat gaat miljoenen jaren door. In de andere wereld zien we de ziel vorderingen maken. Doordat zij zich van het stoffelijke leven bevrijdt, stijgt die mens hoger en hoger en ontstaan er werelden van licht. Zo klimt de ziel als mens tot God op en keert tot Zijn leven terug. Intussen komen er profeten. Die mensen aan de overkant weten nu, dat God leven is, gevoel, en wetten. Door het vader- en moederschap komt de ziel aan hogere lichamen, hoger denken. In die andere wereld worden de wetten voor ziel en stof, geest en menselijk weten aanvaard. Zij staan voor de werkelijkheid. Mozes komt. Maar dat is een ziel, die ziet dat ze leeft. Toen dat tot dit leven doordrong, Karel, wilde het terug naar de Aarde om het aan de familieleden te vertellen. En dat wil je straks ook! De meesters, die reeds hun kosmische afstemming hadden bereikt, die de sterren en planeten hadden leren kennen, die de Maan en de Zon zagen als vader en moeder voor de ruimte, die tot in het beginstadium voor de Goddelijke openbaringen konden terugkeren en wet na wet konden volgen, wisten nu, hoe God was! Zij hadden God leren kennen. Maar intussen bouwden die miljoenen aan een groot plan.

De eerste mensen, met één meester, één mentor in hun midden, hebben het Goddelijke Al, het einde voor de mens, bereikt. Wat zou je doen als je daarin leefde? Er zijn zeven kosmische stelsels ontstaan. Ik kan je wetten verklaren, waarvan je nog nimmer hebt gehoord, Karel.”

„En zie je die wetten?”

„Straks zal ik je vragen beantwoorden, vind goed, dat ik je dit beeld schenk.”

Maar er wordt gebeld. Erica gaat kijken, René zegt, Elsje is het. Elsje komt even langs. Hans is dol. Ze begrijpt hem niet meer. We vragen wat hij uitspookt. Hans zoekt het ergens en nergens. Maar Elsje is ontzettend sterk. Hans is bezig met vrienden en drinkt veel. Te helpen is hij niet en dit alles is hocus pocus. Maar hij zegt het niet. Ik zal mij er wel doorslaan. René gaat verder, ook Elsje luistert aandachtig en het is steun voor haar leven.

„Aldus, mijn lieverds, die eerste mensen hebben het Goddelijke Al bereikt. Zeven Zonnestelsels zijn ontstaan, Karel. Je hoorde me reeds zeggen, en ik krijg in álles later gelijk, geloof dat maar. Deze ruimte vertegenwoordigt drie kosmische graden. De Maan, Mars en de Aarde, de andere planeten zijn krachten, die deze ruimte van levensadem voorzien. Is het niet wonderbaarlijk? Ik geef een astroloog met één slag zijn God in handen. Ik zal er een boek over schrijven, je zult wonderen beleven. Trouwens, ik ben er al aan begonnen.”

„Waarom?” vraagt Erica.

„Mijn lieve moeder, aan het boek over astrologie.”

„Meen je dat?”

„Natuurlijk, Moeder. Ik zal je op een avond het begin ervan voorlezen. Néé, ik doe het anders, ik zal je onmiddellijk met de wetten verbinden. Zoals ik nu doe, maar later.”

„Heb je voor mij niets te doen, René?” vraagt Elsje.

„Voor jou, lieverd? Jazeker. Luister goed, Elsje. Jij moet zorgen dat je goed je eigen taal kent. Jij leert stenograferen. Jij zorgt, dat je goed je taal kent, dan kan ik je later werk geven. Ook Moeder, wij allen moeten goed begrijpen wat God in onze handen heeft neergelegd. Doe je het?”

„Ik ben er al een tijd mee bezig.”

„Dan had ik het je niet eens behoeven te zeggen. Maar het is in orde. Ik ga verder.

Ik verklaar in dat boek, misschien worden het drie boeken, moeder, al de wetten van de ruimte ten opzichte van de astrologie. En die wetten voer ik tot deze mensheid terug. Daarmee wil ik bereiken, wat mij opgedragen is, namelijk dat de mensen niet langer door die apekool bedrogen worden. Ik zie immers, dat alles anders is! Maar nu luisteren, lieverds. Ik was in het Al. Ja, Karel, daar ga ik zo naartoe! En dat is geen kletspraat van me, ik meen het. Ik hou jullie en mezelf niet voor de gek, ik weet wat ik doe en wat ik kan! Ik zie het Al, Karel, voor me, zoals ik jou zie! Is dat niet om te schreien? Die tussenplaneten, waarover ik sprak, hebben alleen de verbinding gelegd om de

eigenlijke kosmische graad te kunnen behalen. Nu zie je zeker, hoe eenvoudig dit alles door God geschapen is. Je gaat van trap tot trap en dat zag ik al toen ik kind was. Ik ging hoger en hoger! Die kosmische graden, Karel en Frederik ... Het is nu voor mezelf al een wonder, dat ik zo scherp denken kan, ik zou niet eens meer onder je hypnose hoeven te gaan, Frederik. Maar wij zullen geen stukken overslaan. Die kosmische graden dus hebben alle aan het menselijke lichaam gewerkt. En naarmate de groei van het lichaam vorderde, kreeg ook de volgende planeet haar plaats aangewezen die noodzakelijk was voor de groei en de verdichting van het menselijke wezen en lichaam. Het is dus heel geen toeval, dat de Aarde, tussen Zon en Maan in, een plaats voor deze evolutie gekregen heeft. Dat Mars wild en woest is, weten we. Maar dat Mars aan het menselijk lichaam zou werken, van dit alles weet de wetenschap nog niets. Nu, in onze tijd, Karel, is Mars aan het eind gekomen van haar taak. Straks, dat duurt natuurlijk nog enkele jaren, zal de mensheid zien, dat ik gelijk heb. Deze drie graden dus vertegenwoordigen deze ruimte. Maar elk lichaam schiep opnieuw. Die kern ligt aan dat leven vast. Zij is Goddelijke substantie en bezit de Goddelijke hoedanigheden, die ik je reeds op een van deze zittingen heb genoemd. Licht, Leven, Ziel, Geest, Vader- en Moederschap. Die planeten werkten door. Die uitstraling beïnvloedde een andere wereld. Die maakte in deze ruimte een onzichtbare ruimte. Dit hemelse gewaad, dat je als het uitspansel leerde kennen en waarin wij dus leven, rondvliegen, schiep een nieuwe ruimte. De Zon en de Maan zonden hun krachten uit. Dat werd een nieuw Zonnestelsel. Dat is de vierde kosmische graad als ruimte en als een volgende trap voor het leven van God.

Maar die ruimte is nu anders. Immers, in het leven na de dood is ook de ziel als mens al anders en leeft geestelijk rein, volgens de wetten die door God werden geschapen. Ook het Universum is dus straks anders. Nu zien we, dat deze drie Universele graden een ruimte bezitten. Daar is het planetenstelsel vereenvoudigd. Nu heb je daar zeven planeten bijeen. Je gelooft niet, Karel, jullie allen dan, hoe daar het leven is. Je wordt bijvoorbeeld op de eerste planeet zo'n driehonderd jaar oud. Op de Moederplaneet, dat is de hoogste graad, ongeveer zeventuizend jaar oud als mens. Immers, je gaat tot God terug. Daar is geen slaap meer en daar zijn geen ziekten meer, Karel. De mens zal eens wakker blijven! Deze slaap is noodzakelijk voor ons, omdat wij nog het dierlijke bewustzijn bezitten en het lichaam die geestelijke verijling nog niet bezit. Maar God is in alles werking. Het spreekt vanzelf, dat ook wij eens werking zullen zijn, slaap hebben we dan niet meer nodig. Omdat er daar geen moord, geen geweld meer is, de mensen hun lichamen niet hebben bezoedeld, zijn al die wetten voor de afbraak volkomen opgelost. Daar heb je rechtvaardigheid! Politie als hier is niet nodig! De mens heeft zich een hogere

liefde eigen gemaakt. Je voelt zeker, over duizend jaar zullen de mensen dat ook op deze Aarde bezitten, doch dan zijn wij in de sferen van licht en maken wij ons gereed om de vierde kosmische levensgraad te betreden. Want wij gaan tot ons Goddelijke stadium terug! En niet één ziel wordt uitgesloten! Daarom is het zo jammer, dat de kerk niet wil inzien, dat God niet verdoemen kan! Nu zouden de mensen veel en veel meer aan een preek hebben en ze zouden verlangen dat er geen einde aan kwam. Zo schoon wordt nu het leven.

Maar over die zaken spreken wij later nog! Zo ontstonden zeven kosmische ruimten. De eerste drie hier, waarin wij leven, dan volgt het leven na de dood, dat niet meer is dan een wereld van voorbereiding. Je voelt het zeker, de ziel klimt op en is eens als God!

En van daaruit, Karel, kwamen de mensen terug naar de Aarde. Die Goddelijke mensen stelden zich in verbinding met de Zesde, Vijfde, Vierde en Derde Kosmische graad. Met de mensen, de meesters in de sferen van licht; de „Hemelen” genoemd. De hoogste Mentor sprak: „Ga zo spoedig aan dit plan beginnen, wij blijven met u in verbinding. De Aarde moet bewustzijn ontvangen.” En toen zocht men naar een ziel, een mens. En die mens vond men. Die mens leefde reeds daar en wilde de stoffelijke mens overtuigen dat er geen dood was. Maar die mens wist niet hoe. Hij sprak op Aarde tot de stoffelijke mens, maar die hoorde hem niet. Die mens was te grof. Dat moet je geestelijk kunnen horen, door je ziel. Het lukte niet. Dat was dus door inspiratie mogelijk geweest, indien er van die mensen op Aarde hadden geleefd. Maar die mensen moesten nog geboren worden.

Toen daalden die hogere Engelen naar de lagere sferen af en vonden zij die ze nodig hadden. Een mens, die verlangend is om het leven op Aarde te vertellen dat er geen dood is, dat zij elkaar straks zouden terugzien. Nu begint de menselijke geschiedenis, Karel. Abraham, Isaak, Jakob, je kent de geschiedenis. Mozes komt, het Huis Israël begint. Dat is allemaal waar, ook al vinden we daar onechte verhalen bij, de kern is waarlijk gebeurd. Het Huis Israël krijgt betekenis. Je voelt zeker ook, dat de Engelen die wilde massa niet anders konden bereiken. Zij wisten, dat die mensen nog niet openstonden voor liefde. De mensheid op Aarde is als een wilde bende, de heersers leven zich uit. Als je niets bezit, ben je een slaaf en wordt je leven gemarteld. Mozes vecht. Maar Mozes is een geïncarneerde ziel. Mozes heeft reeds voordien het leven na de dood leren kennen. Hij weet niets van zijn vorig leven af, die wetten heeft Mozes van de Aarde af nog niet geleerd. En die moet je van deze wereld uit je eigen maken. Ook die problemen zal ik je later wel verklaren. Mozes echter heeft het gevoel ervoor in zich tot ontwakning gebracht. Ben je niet vrij van de karmische wetten of oorzaak en gevolg, je voelt dit zeker al,

dan storen je die gedachten en kom je nimmer tot de geestelijke openbaring van je eigen leven en bewustzijn. Dan ben je voor iets anders op de Aarde teruggekomen en niet voor geestelijke taken. Hiervoor moet je volkomen vrij zijn van elke stoffelijke stoornis of je ziel als persoonlijkheid krijgt geen ruimte te voelen, noch te zien. Je kunt vergelijkingen maken voor jezelf en dan weet je het!

Mozes is vrij! Voordat Mozes met de Engelen in verbinding kwam, probeerde hij op eigen houtje naar de Aarde terug te keren. Hij daalde in de moeder af en beleefde met haar de bevruchting. Mozes moet echter aanvaarden, dat dit leven een andere persoonlijkheid toebehoort. Als het leven naar de drie maanden komt, drukt het Mozes uit dat contact, het eenzijn met de moeder. Nu moet hij aanvaarden, dat hij buiten die Tempel leefde. De deuren van het moederei waren gesloten. Voel je dit! Hoe machtig is het! Mozes schreit. Hij moet aanvaarden, dat hij geen stoffelijk leven krijgt. Hij wil met zijn weten de mensen overtuigen van hetgeen hij in zijn geestelijke leven zag. Maar hij weet nog niet, dat de geboorte het vorig leven verdringt. Immers, de ziel ontwaakt en neemt dat op wat om dat leven aanwezig is. Zo zinkt al dat vorige in het onderbewustzijn weg en kan alleen bewust worden gemaakt, luister nu goed, als je buiten al die honderdduizenden stoffelijke wetten óm toch je zieleven als vorig bewustzijn beleven kunt, wat ik thans bezit, maar waarvoor ik honderden levens heb moeten geven voordat ik dit bezat. Ik ben door krankzinnigheid gegaan, door zelfmoord, door elke stoffelijke wet, om me de geestelijke wetten eigen te maken. Jullie komen allemaal tot dit verlangen en dan eerst ben je bezig om van jezelf iets te maken. Ik wilde het hier bezitten, nét als Mozes het heeft gewild en miljoenen anderen met ons. Wij willen de stoffelijke mensen helpen en tot de geestelijke ontwaking voeren! En je ziet het, wij zijn al bezig!

Zo staat Mozes buiten die moeder en heeft te aanvaarden, dat hij het stoffelijke leven niet krijgt, maar dat het een ander is die deze geboorte volgens de kosmische wetten gaat beleven. Mozes heeft zijn aardse levens volmaakt beëindigd, hij kan alleen door zijn verlangen een nieuw leven ontvangen. Is dat verlangen op honderd procent gekomen, je moet nu eens goed luisteren, Karel, hoe eenvoudig alles is, als je in harmonie bent met de Goddelijke wetten, dan worden we als die wet. Dan zijn we wet! En nu beleven wij Goddelijke openbaringen. Mozes zwerft rond. Hij heeft natuurlijk zijn eigen naam nog. Hij heet nog geen Mozes, maar die naam zal hij later krijgen, want hij zal bij zijn eigen familie, waarvoor eerst Abraham, Isaak en Jakob geboren zullen worden, komen! Maar we vergeten Noach nog. Die is eigenlijk begonnen, om de eerste fundamenten te leggen voor het Huis Israël. Mozes zwerft als geestelijk mens in deze stoffelijke en geestelijke ruimte rond. Hij kijkt

naar de sterren en planeten, want wanneer hij zich daarop instelt, kan hij die planeten zien. In dat leven is maar één verlangen: terug naar de Aarde om de stoffelijke mensen van de waarachtige God te vertellen. Maar de naam God kent hij nog niet. Hij kent alleen zichzelf en weet, dat er geen dood is. Niemand op Aarde kent God! God als woord is nog over geen lip gekomen, van al die werkelijkheden kent men geen wet. Zo zwerft deze ziel dus door de ruimte. Hij als mens is op Aarde en volgt de mensen. Hij ziet hoe de mensen zich uitleven. Hij weet ook, hoe ze voor zichzelf iets kunnen doen en wat zij tijdens hun stoffelijke leven kunnen bereiken. Maar er komt geen verandering. Wel in zijn leven! Hij barst van verlangen. Hij stikt van verlangen om naar de Aarde te mogen terugkeren. Heeft hij dit leven beleefd, Frederik?"

„Wat ik zelf heb mogen beleven, René, staat al in bloei!"

„Zo is het. Ook door jouw zoek, je denken, je verlangen om voor de domme massa te denken, de domme massa te mogen helpen, ontwaakte je innerlijke leven. Je ging niet alleen hoger en hoger, maar elke wet sprak al tot je wezen. Je ging je openen. Wat jij de reine klaarte noemt, was voor Mozes niets en niets anders! Jij ging van de Aarde weg in gevoel, je gaf aan je stoffelijk denken innerlijke verruiming. Mozes deed dat vanuit de geestelijke wereld en bereikte eindelijk die hoogte. Nu staan wij voor een Goddelijke wet, Karel, en kun je het wonder van God in je beleven. Frederik verijlde. Ook Mozes. Maar wat hier gebeurt, is daar precies hetzelfde. Wat Frederik kreeg, krijgt Mozes in handen. Frederik lost voor je ogen op, hij verandert, hij wordt fijner en ijler, hij gaat de dingen voelen en krijgt van tijd tot tijd die gedachten al toegezonden. Wat doet Frederik? Hij maakt zijn innerlijk leven wakker. Hij werkt aan zijn zielewereld! En dat is een ruimte! Hij staat in de bloesem, jazeker, de lieflijkheid van zijn zieleven openbaart zich aan zijn innerlijke persoonlijkheid. Hij blijft volhouden en komt zover. Mij kun je bij alles volgen. Ik leef met hem, omdat zijn leven zich voor mij opent. Was dit niet zo, dan hadden wij, had Frederik andere verschijnselen beleefd.

Mozes deed niet anders. Hij klimt op in gevoel. Hij verijlt, hij wordt door zijn verlangen geboorte! Hij kan niets anders meer beleven, hij is tot niets anders in staat. Mozes plant zichzelf! Hij krijgt vol bewustzijn en hij stuurt zichzelf naar die wet toe. Niemand kan hem helpen, zelfs geen Engel, dat moet het leven zelf willen. Alles kunnen wij van God krijgen, als je zélf wilt en aan die verhoogde bewustwording beginnen wilt. Mozes wordt verhoogde werking. Hij wordt wet, de wet voor de geboorte, hij is en hij wil niets anders! Hij keert duizendmaal naar de Aarde terug, hij ziet hoe die vreselijke massa leeft. Hij ziet ook, dat de enkeling zich uitleeft ten koste van die massa en dat zijn de heersers van de Aarde. De rest speelt voor slaaf en wordt gemarteld en gekastijd! Langzaam maar zeker verandert zijn leven en wezen. Hij komt

tot de verijling van zijn persoonlijkheid en keert naar de astrale wereld terug. Daar wandelt hij in een mistachtige wereld rond. Je voelt, een Engel van het licht, doet niet meer aan ruw geweld mee. Een Engel uit de eerste Hemel kan geen hardheden meer doen. Er is een mens voor nodig, die die hoogte nog niet heeft bereikt. Mozes is het! Hij leeft weer in de astrale wereld en is droevig. Hij kan de mensen daar niet meer uitstaan. Ze voeren niets uit. De meesten weten nog niet, dat ze op Aarde gestorven zijn en daar vragen die onbewusten niet naar, het heeft voor hen nog niets te betekenen. Zo hebben wij er miljoenen op deze wereld, ze zijn niet slecht, niet goed, het demonische hebben ze afgelegd, maar licht is er nog niet! Beste, brave mensen zijn het, maar gevoel, om voor anderen geestelijk iets te doen, is er nog niet.

Mozes zondert zich af. Hij loopt daar in die oneindigheid rond en denkt. Hoe kom ik terug op Aarde. Wie kan mij een nieuw lichaam schenken? Hij smeekt om verruiming, om te mogen dienen. En nu, Karel, komt een Engel op hem toe. Mozes voelt, dat hij niet meer alleen is. Dat hebben veel mensen hier reeds op Aarde. Mozes denkt. Hij vraagt zich af wat het is. Hij voelt zich verijlt en is rustig. En dan hoort hij ineens tot zich zeggen:

„Hooft gij mij?”

„Wie bent u?” vraagt hij. En dan volgt een gesprek. Mozes krijgt antwoord op al zijn vragen. De Engel als meester van het licht zegt, dat hij uit God is en God zal zijn. En dat is waar. Vanuit het Al komt er bericht, dat men daar alles wat geschapen is door een woord moet verbinden. Dat ene woord moet het leven van de ruimten volkomen uitdrukken. Toen kwam het woord God, de Heer, tot stand. Mozes hoort nu reeds over de Heer spreken. En de Engel zegt hem, dat hij moet terugkeren naar de Aarde om de mensen daar te volgen, hij daar hulp zal ontvangen door gedachten. Mozes gaat tot de Aarde. Maar de meesters zijn reeds aan het plan begonnen. Het Huis Israël is reeds tot stand gekomen, door Mozes zal dat Huis bewustzijn krijgen. Mozes slentert weer op Aarde. Je voelt zeker, dat hij er nog niet is. Hij moet meer en meer verijlen en naar de wet voor de wedergeboorte leven, eerst dan trekt die wet zijn leven op. Er gaan volgens onze eigen berekening nog twintig jaar voorbij, doch dan keert dit leven naar de sferen terug en voelt zich gereed. Nu verschijnt de Engel aan zijn leven en spreekt tot hem. De Engel volgt Mozes, totdat dit leven de wedergeboorte krijgt. Dit zieleleven lost op. De meester zegt, dat Mozes op Aarde de Goddelijke stem zal beluisteren. En nu zinkt Mozes terug tot het embryonale bestaan. Hij lost voor de ogen van de meester op, hij wordt kleiner en kleiner, totdat hij weer vonk is. Embryo! En na een tijd, de ziel als persoonlijkheid is nu in slaap, als vonk kan het niet denken of het zou de vrucht vernietigen, ontwaakt dit zieleleven in de moeder. Mozes wordt door het stoffelijke vader- en moederschap aangetrok-

ken. En hij komt juist op de plaats aan waar hij wezen moet. Het Huis Israël vangt dit leven op. Nu heet deze ziel ... Mozes! En het kind ontwaakt. De ziel bezit intuïtie! Dit gevoel is open en bewust. Er is slechts één doel, één verlangen in dit leven: te dienen voor deze mensheid. Deze mensheid moet een geloof ontvangen. Mozes krijgt zijn gegevens om die massa tot eenheid te brengen. Je voelt zeker, al die kinderen, mannen en vrouwen zijn levend dood. Nu komt er geloof, de Heer zal spreken! En dat geschiedt ook! Maar de Heer wordt vertegenwoordigd door de engelen! Nu is er reeds verbinding gekomen met het Goddelijke Al. Het Goddelijke Al volgt dit alles. Mozes' leven kennen wij! Andere profeten volgen! Al die profeten, die voor hun taak als Mozes geboren zijn, spreken over de Messias. De een na de ander komt op Aarde. Mozes heeft zich sterk gemaakt. Ja, hij moet oorlog voeren om zichzelf en zijn kinderen te beschermen. Hij kan dat! Maar heeft dit met God, de God van al dat leven uit te staan? Zeker! Maar God zélf is het niet. Dat zijn de meesters, de mensen, die als Mozes ál de stoffelijke wetten moesten beleven. Maar al de ruimten van God zijn bewoond! Vanuit het Goddelijke Al krijgen de meesters de berichten toegezonden, ze weten hoe ze moeten handelen, al de werelden zijn tot eenheid gekomen. De Aarde is reeds in handen van het Goddelijke Al, de mens, die zijn Universele kringloop heeft mogen volbrengen.

Zo gaan de eeuwen voorbij. Men spreekt over een Goddelijk wonder. Gods Zoon zal naar de Aarde komen. En dat is Christus! Zeker, vanuit het Goddelijke Al zal Christus de mensheid het Goddelijke Evangelie brengen. Er vallen natuurlijk ontzettend veel slachtoffers! Wie zich voor die ontwikkeling inzet, gaat de marteling tegemoet. Het wordt het gevecht tegen het boze in de mens, haat tegen liefde! Hartstocht tegen goedheid. Duisternis tegen licht, dat nu op Aarde wordt gebracht. Dan nadert de Eeuw van Christus. De Bijbelse geschiedenis is allang geschreven. Wat die mensen hebben geschreven, is alles goed voor de mensen in die eigen tijd, maar niet meer voor deze eeuw. Alles is goed, wat zij zelf kunnen volgen, maar gaat het over de Goddelijke wetten, dan weten zij het natuurlijk niet. Zo komt het, dat zij een begin hebben moeten maken. En ik vraag je, Karel, weet het leven van onze maatschappij antwoord te geven op kosmische vragen? Nee! Dat is nog niet mogelijk, omdat de wetenschap zover nog niet is. Dat de mens uit klei en levensadem geboren, ontstaan is, wordt nog door miljoenen mensen aanvaard! Omdat men de mensen zegt, dat Gods woord heilig is, geloven het de mensen en zijn ze angstig dat er iets met hun levens geschieden zal.

Volg nu zo'n studie van een theoloog! Neem nu de studie van een godgeleerde. Wat weten die mensen van de Goddelijke schepping af? Is de astro-noom zover, dat hij het beginstadium van de Goddelijke Schepping kent?

Neen, zover zijn wij nog niet. Maar men lacht en men haalt schouders op. Op deze wijze kreeg de mensheid ontwikkeling. Toen begonnen de meesters aan wijsheid, aan kunst en aan technische wonderen. Je voelt wel, miljoenen zielen werken aan deze bewustwording. Ze stellen vast, waardoor de ziekten zijn ontstaan. De medische faculteit ontstaat. Muziek komt er, het menselijke leven heeft die verijling van gevoelens en verklanking nodig! Alles is berekend! Géén ziel kan op eigen houtje aan die ontwikkeling werken, daarvoor moet je geboren worden en je eigen leven voor in harmonie hebben gebracht. Zo komt er éénheid. Wat vroeger, voor eeuwen terug stammen waren, zijn nu volken geworden. Door de oorlogen ontwaakt die wilde massa. Die massa gaat voelen en begrijpen, dat het toch ook zo niet moet. En daarvoor staan we eerst nu! Nu gaan de volken begrijpen, dat je door die afslachtingen niet verder komt. Maar de wetten van God zijn in niets veranderd. Ziekten zijn er nog! Krankzinnigheid ook. Die wetten, hoe hoger de ziel komt, gaat ze leren kennen en zal zij zich de geestelijke bron van eigen maken! Wat vroeger hutten waren in het oerwoud, zijn thans steden. We kregen licht, we kregen kunst, we hebben ons wijsheid eigen gemaakt, maar het Universum, waarin wij leven kent men nog niet. Dat moet nog komen en dat is op komst.

Nu ga ik je vertellen, waardoor ik dit alles weet. Ik heb, zoals ik al zei, honderden levens gegeven voor wijsheid. Ik ging door magie en door de wetten voor de yogi! Ik heb me wetten eigen gemaakt, waardoor ik me wekenlang kon laten begraven. Ik kon niet sterven! Die mensen zijn er nog, maar dat zijn de fysische occulte wetten. Ik ging verder! Ik bracht het zover, dat ik loskwam van al de stoffelijke stelsels. Ik trad dus bewust uit mijn lichaam en vertoefde toen in het leven voor mijn ziel. Toen ik daar eenmaal was, stond er een meester me op te wachten, die zei:

„Rachi-Hadju, eerst nu zijn we zover. Ik ben uw meester! Gij moogt me thans leren kennen.”

Ik lig daar in slaap. Vele levens terug, kroop een ander in mijn lichaam en omdat ik de wetten nog niet beheerste had ik de krankzinnigheid te aanvaarden. Die persoonlijkheid leefde zich in mijn lichaam uit. Omdat ik van deze stoffelijke wereld wegging, kwam ik tot hem en hij tot mij. Ik heb ook die wetten moeten aanvaarden. In de eerste keren tot aan mijn stoffelijke dood en scheurden wij uiteen. Die slechte begon aan een nieuw leven te zoeken, en leefde zich opnieuw uit. Dat is nu geestelijke bezetenheid, Frederik! Duizenden levensgraden kun je hierin zien. Want elk mens is natuurlijk weer anders. Je hebt hiervoor de bewuste en onbewuste krankzinnigheid. De ziekelijke dus en de gezonde. Mensen bijvoorbeeld, die zich uitleven door een gezond mens, waar Hans op het moment afstemming op heeft. Daaraan kun je niets veranderen, Elsje, omdat hij zelf niet wil! Omdat hij nog niet kan, want voor

elke gedachtekracht moeten wij onze ganse persoonlijkheid inzetten, om die karaktereigenschappen te vergeestelijken; dan zijn wij door duistere ego's niet meer te bereiken.

De meester zei me toen, dat hij wilde beginnen om het Westen met het Oosten te verbinden! Je weet nu dat ik hier ben en waar ik al die wijsheid vandaan heb. Ik ben met een Orde verbonden, Karel, en die Orde trekt thans het Westen op naar de geestelijke hoogte van het oude Egypte. Het is hiervoor, dat wij die reis moesten gaan maken."

„Het is een openbaring voor me, Frederik."

„Zoals voor ieder die zich openen wil", laat Erica erop volgen.

Karel vraagt René:

„Moeheid ken je niet?"

„Nee, Karel, dit bezielt je immers in alles?"

„En wanneer je in slaap bent? Wat beleef je dan?"

„Dan stap ik eruit, Karel. En nu ga ik terug naar mijn meester. Hij is het, die me de wetten verklaart voor de kosmos. En hij is een Engel van het licht. Deze band, dit éénzijn, is onfeilbaar. Hierin kunnen geen stoornissen meer komen! Dit is áf! Nu worden je al die wetten verklaard. Alleen gaan wij niet op technische wonderen in, je voelt wel, dat is weer heel iets anders. Ook moet je niet denken dat ik voor dokter ga spelen, ook al is dat mogelijk, want ik kijk thans door de ziekten heen. Maar dat doen wij niet, omdat hierdoor het eigenlijke doel splitst en dat is de bedoeling niet meer. Dat hebben wij vroeger gedaan! Al die wetten hebben we beleefd."

„Jammer, dat Hans er niet bij was, Elsje!" laat Erica erop volgen, „maar dat komt nog wel. Moed houden, kind, wij krijgen niets cadeau! Nu zien wij reeds hoe wonderbaarlijk het leven kan zijn. Voor geen goud van deze wereld zou ik dit willen verliezen. Ook jammer, dat Lent niet hier is, ze kunnen allemaal college krijgen. Waarlijk, ik buig mijn hoofd voor je kunnen, René!"

Erica brengt Elsje weg, wij praten nog wat. Je kunt hem alles vragen. Karel begrijpt nu, waarom die oude meesters zo hebben kunnen schilderen en waardoor Mozart zo vroeg naar zijn piano kroop en duizenden dingen meer krijgen voor hem bewustzijn. René gaat nu naar boven. Hij is zich van alles bewust. Karel zegt:

„Heb jij dit altijd geweten, Frederik? Dat hij déze hoogte zou bereiken wist je toch zeker niet."

„Heb ik je niet altijd gezegd, dat René een geestelijk wonderkind is? En heb ik gelijk gekregen? Ik moet zeggen, die gedachten werden mij gegeven. Ik weet nu ook, waardoor mijn hand bestuurd werd. Door René en zijn meester. Ik weet nu ook, waardoor ik het verlangen kreeg om me in de inrichting van Hans te laten opsluiten. Ik weet nu alles en kan mezelf antwoord geven op al

de vragen. Hoe waren wij toen dit leven geboren werd? Ik weet het, hij zal het niet makkelijk hebben, maar wat er uit dit leven komt is hoger bewust zijn voor elkeen! Ik zie de boeken al! Stel je voor, Karel, hij neemt het nu reeds op tegen de astrologen van deze wereld. Ongelooflijk is het, maar je beleeft de wonderen.”

Erica komt terug. „Hans is een dolleman, Karel. Wat moeten wij voor onze arme Elsie doen? Niets. Heb jij René al eens gevraagd, Frederik, hoe hij hierover denkt?”

„Vraag het hem zelf, ik geloof, dat hij naar beneden komt, Erica?”

En jawel, hij keert nog even terug. Karel vraagt:

„Hans is als een dolleman, René, kun je hem nu niet genezen? Wat moeten wij voor Hans doen?”

Direct komt er: „Vader, geloof je in mij?”

„Voor honderd procent, mijn jongen!”

„Dan zeg ik je, dat je hiertegen niets kunt doen. Hans moet zélf proberen eronder vandaan te komen.”

„Kan dat?”

„Natuurlijk is dat mogelijk. Maar het is niet zo eenvoudig! Hij moet alles op alles zetten voor zijn normale leven of hij bezwijkt. Hij zit thans onder een vreselijke invloed. Hij neemt dat niet! Je moet het hem maar eens vertellen, hij lacht je uit. Dat is zijn persoonlijkheid. Kun je nu nog langer wetten omzeilen? Néé! Dat zou ook onrechtvaardig zijn, dan kocht zich elk mens wat gevoel. Je kon thans het menselijke bewustzijn kopen, maar dat is niet mogelijk, daarvoor moet je alles van jezelf inzetten. Hierdoor kun je Hans niet bereiken! Hij is teruggezongen in zijn eigen verleden. Hans leefde onder de wetten van liefde die zijn moeder bezat. Maar eindelijk zie je de eigenlijke persoonlijkheid. Die persoonlijkheid moet vroeg of laat bewust worden. Er zijn mensen die er hun hele leven onder zitten. Zo kan een moeder haar kind voor het leven beïnvloeden. Voor sterke persoonlijkheden duurt dat slechts enkele jaren. De zwakken van geest, je hebt dat door mij en moeder gezien, komen onder die invloed niet vandaan. Eerst dan, wanneer de dood komt; nu gaan deze verschillende werelden uiteen. Hans is niet te helpen, omdat hij aan karmische wetten vastzit. Hij wordt thans door die wetten geleefd! Hij moet er zich vrij van willen maken, doch dat is een gevecht op leven en dood en soms nog erger dan de natuurlijke werking, die hij thans te aanvaarden heeft. Zo zie je miljoenen mensen lopen en al die mensen beleven nu eerst de problemen uit vorige levens. Hans staat voor een nieuw bewustzijn, maar andere wetten verwijzen hem naar iets, waarvan hij de geboorte reeds voelt.”

„Wat is het, René?”

„Ik ga er niet op in, Vader. Later zal ik je die wetten verklaren. Eerst dan

ga ik eraan denken, nu ben ik er niet toe in staat.”

„Waarom wil je, dat Elsje de taal leert?”

„Omdat ik in Elsje gaven zie. Elsje kan schrijven! Ook dat zullen jullie tot ontwakings zien komen. Dan staat ze sterker in dit leven.”

„Waarom kijk jij niet naar een meisje uit, René?”

„Die krijg ik, Vader! Maar op tijd! Mijn meester zegt: wacht af! Ik zal afwachten. Eén ding zeg ik je, ik zal gelukkig worden in dit leven. Maak je geen zorgen om mij! Denk allen in mijn richting, meer heb ik niet van je nodig, de rest laat je aan mij over. Ik ben thans vijfenzeventig!”

Karel lacht. Hij klopt René op de schouders en zegt:

„Jongen, mijn dank voor alles. Ik buig mijn hoofd en ik hoop, dat ik je eens zal mogen helpen.”

„Kijk goed naar uw zieken, Vader. Praat tot deze zielen en schenk ze alles van je leven.”

Maar we weten reeds, Karel heeft hulp nodig, zo hard loopt zijn praktijk. De mensen willen hem niet meer kwijt. Zijn karakter wordt zacht. Hij draagt zijn zieken thans. De mensen schreeuwen om zijn persoonlijkheid. De armen dragen hem. Hij heeft reeds de bijnaam gekregen, de dokter van de armen te zijn. Karel is er trots op. De bloemen die hij van zijn zieken krijgt, gaan naar René. Erica staat achter hem als een lichtbaken! Je moet Erica nu eens zien. Je zou haar omhelzen! Erica is een krachtige persoonlijkheid geworden. Wij zijn van de reis thuisgekomen en wij genieten van al die weelde. De slangenbeten zijn geheeld! Bruine beren brommen niet meer voor ons. Hyena's kennen we niet, de boot is geen wrak geworden, maar een zeekasteel. Wij zijn in staat alle zeeën te bevaren. Hans is nog steeds de enige ballast. Hij zit aan de boot vast als teer op ijzer. Wat moeten wij doen? Een wit strikje geven helpt niet. Hijzelf wil niet als witte geglansde verf dienen. Zo staan de zaken er thans voor. Waarheen dit gaat, ik weet het niet. Toch weet ik eigenlijk alles. Ik wil er alleen niet aan denken. Het stormt op je leven af. René begrijp ik ook! Hij is bewust, maar o zo voorzichtig.

In mijn kamer leg ik al deze dingen nog even vast. De wetten, die verklaard worden, komen in het logboek. Ik kan alles bijhouden, ik heb al de tijd. Niets van al dit schoons gaat verloren! Niets, maar elke dag komen er nieuwe verschijnselen bij, die alle verklaard worden. Ik verlang alweer naar de eigenlijke zittingen met de geleerden. Wonderlijk scherp worden je de problemen voor deze mensheid verklaard! Aan niets is wanhoop te zien. In niets blijft hij ons het antwoord schuldig, wat hij niet kan is voor hem ook het onherroepelijke halt. Machtig veel mochten we reeds ontvangen. Hij werkt aan zijn kunst en aan zijn leven, ook aan deze zo afschuwelijke maatschappij. En dat leven moet nog vierentwintig jaar worden! Mijn God, wie had dit

kunnen geloven? En moeten wij zeggen, bestaat niet? Kunnen wij nog langer een God van wraak aanvaarden? Arme mensheid, waarom ga je niet verder en hoger. Hoe zal deze maatschappij eruitzien als er licht is? Dan kunnen er geen godsdienstwaaninnigen meer geboren worden. Lent zal hem straks wel vragen stellen. Die mooie mens luistert liever. Leuvens is een gevoelsmens. Hij zegt eerlijk, dat we het nog niet weten! Maar hij zegt ook, dat dit waarachtig de oplossing zou kunnen zijn. Het is voor hem bovennatuurlijk, maar voor God is alles mogelijk. Leuvens geeft zich zoals men het van een geleerd mens verwacht. Je hiertegen verzetten helpt toch niets. Leuvens zegt: Ik ben nog niet zover! Indien alles wetenschappelijk bewezen wordt, belevén wij in deze uren het grootste genie van deze eeuw! Dat heeft Erica in haar oren geknoopt! Karel ook, hij vond het een reëel woord? Ook hij zegt, dat René een genie is en wij hebben Karel gekend! Ten Hove komt niet voor de dag, daarvoor is dat leven te onbeholpen. Ik begreep niet, dat Karel hem erbij haalde. Toen ik het hem vroeg zei hij: dat breekt wat! Je moet niet allemaal van die scherpe denkers erbij hebben. Laat die sukkel, hij kan nu een ander mens worden, kwaad is hij niet.

Nu Hans nog! En dan waren wij er allen! Ik wacht af, spoedig gaan we verder. Goddelijke aanrakingen mochten wij belevén! Is dit niet wonderbaarlijk? O, wat ben ik gelukkig!

Frederik, de Paulus van deze eeuw leeft in ons midden!

De dagen gaan voorbij in vreugde en geluk, uren van ongelooflijke schoonheid, te midden van geliefden, een éénheid die niet meer van deze wereld is. We kunnen het bijna niet meer op, zo machtig wordt dit geluk. Wij zien elkander volkomen anders. Onze levens staan voor alles open en wij genieten van elke handeling. We gaan samen uit: schouwburg en andere kunst genieten we meer van dan vroeger. Een goed concert spreekt tot je ganse leven. Je kunt nu schreien van geluk en toch ben je in niets kinderachtig. De mensen zien het aan je, ze zoeken iets in je en ze weten niet wat het is. Gaat je hart open en vertolk je even je gedachten, dan weten ze het meestal. Nu staan ze voor een mens met sandaaltjes aan. Já, wat ik daar ontmoette, dat zie je niet elke dag. Ik heb een mens ontmoet! Je liefde voor al het leven stormt het andere leven tegemoet. Wat zou deze wereld mooi zijn als miljoenen mensen eraan zouden beginnen. Eerst nu is het leven waard om beleefd te worden. Wij hebben dat geluk in eigen handen gekregen en wel door onze gek! We durven dat woord niet meer uit te spreken. De mensen die René hebben gekend, geloven zichzelf niet meer. Wat toen en met hem geboren werd, gezond was, hem als het ware stukken en jaren vooruit scheen te zijn, is nu geen bewustzijn meer. René loopt ze allemaal hard voorbij en de meisjes zoeken hem al op, maar hij neemt er niet een. Zo'n jong talent wil wel iets zeggen. Erica heeft het er nog weleens over. Dan hoor je: „Zou daar nu die Marja niet bij kunnen wezen, Frederik? Voor dat wonder zou ik willen sterven. Ik zou er alles voor over hebben om dat kind te mogen leren kennen. Ik verzeker je, Frederik, dat ik mijn ogen open zal zetten. Hij moet geen kat in de zak kopen. Maar waarom maak ik me nu zo druk? Het komt toch wel in orde, hij wacht immers?”

En de jongen wacht! Hij wacht niet tevergeefs, als je het mij zou vragen, het is er al zolang. Ik ben rustiger geworden. Ik kan alles wonderlijk goed verwerken en ook Karel zuigt het in zich op. Anna is thans een groot wonder, ze lijkt dertig! Zo werkt die hogere bezieling op je leven in. Het huwelijk wordt een openbaring. Karel en Erica zijn als jong verliefden en elke dag wordt het mooier voor die twee. Erica is een schoonheid geworden. Moet je dat lieflijke gelaat zien. Ze lijkt nu nog iets groter dan voorheen, zo stijgt ze boven zichzelf uit. Je moet haar nu eens zien hoe ze haar kleren draagt. Je moet Karel eens zien. Karel, die achter zichzelf aanliep, het boerse niet kwijt kon raken, is nu een aristocraat geworden. Op en top een gentleman, een heer ten voeten uit. Een waarachtig dokter! Een goed mens, een dokter met

verfijnde gevoelens. En ikzelf ken me. Ook mij heeft dit geen schade gedaan. Ik ga nu op zilverwitte sandaaltjes! Ik denk nu niet meer aan spoken; het heeft voor ons allen de laatste maanden niet meer gespookt. De Hemelen zijn tot ons leven afgedaald, en dat hebben alle mensen zelf in handen. Is het niet machtig?

Karel heeft nu geen lust meer om met paarden om te springen. Hij zegt, dat hij dan zijn zieken tekortdoet. Zie je, dat is Karel! Dit is Karel, de boer. Wat we hebben verwacht is gekomen! Wij bevinden ons in een zevende hemel. Het menselijke wezen is wonderbaarlijk mooi. Moet je nu zo'n kus van Karel en Erica eens volgen. Moet je eens zien, wanneer hij thans vertrekt. Ze tilt hem op en kust hem. Zie je, dacht ik, dat is het. En dat alles door hun eigen kind, onze gekke René! Dit kwam tot stand door de leer van Bartjes (Bartjes is een vormvariant van Bartjens (1569 - 1638), uit wiens boekje 'Cijferinge' Nederlandse kinderen twee eeuwen lang rekenen hebben geleerd). Je hoort het, we verwazen nog niet. Wij blijven mensen van vlees en bloed. Voor halfgaar doen voelen we niets. Dan tikt René ons wel op de vingers. Witte lakens, zegt hij, hebben geen betekenis. Men moet reëel blijven of men ziet ze vliegen! Blijf met je benen op de grond, verlies jezelf niet, daar zijn al genoeg mensen malende door geworden! En zo hoort het!

Die dagen vlogen voorbij. Ik had hem nu niets meer te vragen, ik krijg thans alles direct van Rachi-Hadju en ook de anderen beleven het. De mensen hebben al bloemen gestuurd voor Rachi-Hadju, de artikelen zijn overdonderend. Ook Karel geniet ervan. Ze weten niet wie het is, maar de bloemen komen thuis. Men denkt, dat ik het ben. Maar ik ben het niet en zal het ook in dit leven niet worden. Ik weet wel, hier komen wij niet meer terug, wij gaan daarginds verder. O, mijn dood, wat een makker ben je van ons geworden. Wat een fijne kerel ben je toch! Wat maken de mensen je af. Wat schelden ze op je machtig mooie wezen. Wat een loos verdriet hebben al die mensen toch. Nu is het al belachelijk. Als je die zwarte karossen voorbij ziet trekken moet je je adem inhouden, een slot op je mond leggen om te verhinderen dat je in lachen uitbarst. Moet je de mensen nu eens volgen op de kerkhoven. Ik zag me de eer gunnen, dat ik er al zo'n stuk of tien van die kerkhoven afgejaagd heb. Die mensen zetten hun bloemetjes thuis bij hun geliefden neer. Dat allerzielengedoe zie ik nu anders. Ik zeg niets van de kerken, ik vind dat machtig mooi, maar ik ben onlangs eens gaan kijken naar wat de spiritisten ervan terechtbrengen.

Vroeger begreep ik die mensen niet, toen werden we door die zieners flink bedrogen. Ik moet er nog niet aan denken. Ik dacht zo: ik ga nu eens kijken wat die ervan te vertellen hebben. Ik weet nu, dat dit contact mogelijk is. Maar wat die zielen, die mannen en vrouwen ervan maken, dan is dit,

wat wij hebben, het eigenlijke contact, Goddelijk. Die mannen en vrouwen verkwansen geestelijke gaven, waarvoor je duizend levens inzetten moet. Geef mij dan de theosofie maar. Wat is die sekte een eind op weg. Ik kan thans elke sekte beoordelen, ik ben een echte kenner geworden van bovennatuurlijke zaken en wetten. De theosofie staat volgens mij nu op een dood punt. René heeft me verteld, dat hij straks zal trachten om hen de wetten te verklaren. Zij verwachten een nieuwe meester. Maar die is er nog niet. Met Blavatsky ging hun laatste leraar weg. René zegt, dat hij het is! Of ze hem willen aanvaarden? Maar dat komt nog! We beleven dus wonderen. Ik heb hem hierover nog tal van vragen te stellen en doe dat zo spoedig mogelijk.

De spiritisten beleven een massa sensatie. Dat heb ik vastgesteld en dat kan ieder die iets van deze wetten af weet. Het is prachtig om met je familieleden contact te hebben, maar dit wordt gesol met heengeganen. Als deze mensen het in handen hebben, dan zetten ze het leven voor de ziel volkomen stop! Het leven in die andere wereld had dan niets meer te zeggen. Nu leven ze weer bij elkaar, maar volgens hun eigen gedachten. Als je daarop ingaat blijft er van die andere, toch zo machtige wereld niet veel meer over. Eén feit hebben wij te aanvaarden, contact is mogelijk. René zegt, dat hij ook voor die mensen de boeken zal schrijven, maar dan neemt hij velen hun denkbeeldige gaven af, die mensen bezitten niets. Ze willen het bezitten en eigenen zich die gave maar toe. Alsof het zomaar kan!

Ik stelde vast, dat die zielen deze heilige zaak niet dienen, maar afbreken. Ze maken er een onderonsje van. Als je die kletspraat volgt, de onzin voelt, loop je aanstonds weg. Ik zeg niets van enkele goeden, maar vraag je hun om een antwoord, dan krijg je het evenmin. René zegt, dat alles de eigen gedachten is. Die mensen klampen zich natuurlijk aan hun liefde vast, maar nu staat het geestelijk wezen volkomen stil. Dag en nacht lopen ze die stofelijke wezens achterna. Die komen op deze wijze geen stap verder. Kan dat? Nee, dat kan niet! Dat is niet mogelijk! Dit is dan ook lariekoek! Ik zeg niets van de goeden. Maar indien die mensen er zelf niet voor waken, zweer ik ze, blijft er van hun contact niets meer over, een grote ellendige chaos wordt het! René wil niet meer dat ik erheen ga. Het bezoedelt je ziel, zegt hij. En dat is waar. De mensen die 'n houvast hadden gekregen, zagen het door tal van die lieden volkomen in de modder getrapt. Door leugen en bedrog, ze trappen er zelf straks in. Gevaarlijke lieden zijn het!

Maar we leven door! Dit staat als een paal boven water. Hieraan behoeven wij niet meer te twijfelen. Ik weet thans wat de theosofen ervan weten. Ik kan de mentaliteit van al die sekten volgen. Toen ik er met onze meester over sprak, antwoordde hij:

„Ja, Frederik, dat heb je goed aangevoeld. Alles staat op een dood punt!

Alles! De kerken ook! Jammer is dat! Wanneer straks mijn Universiteit er is, dan komen wij weer voor duizenden eeuwen verder. Dit is het allerhoogste wat de mensheid ontvangen zal. Natuurlijk, straks komen de meesters zelf naar de Aarde. Ze hebben dan instrumenten, technische wonderen, waardoor ze kunnen spreken. En dan eerst wordt de mensheid met de bronnen des levens verbonden! Dan krijgen alle faculteiten direct vanuit de hemelen onderricht.

Op Aarde staat alles op een dood punt. Meesters zijn er niet. Ga zelf maar na. Het Oosten moet naar het Westen komen om het Westen uit die ellende te trekken. Ik ga thans verder, omdat mijn contact verbonden is met het Goddelijk Heela! Ik ga verder dan Boeddha, Blavatsky, Mohammed, Krishna en Rama, verder en dieper dan Ramakrishna, je kent hem en vele anderen. En dat ben ik zélf niet, Frederik, dat is de Orde waarvoor wij allen leven en werken. Enfin, dat hoor je nog wel op de zittingen.” En zo is het, hij dringt overal doorheen. Hij bezit het hoogste meesterschap, dat ná Christus heeft geleefd. Wij zullen dat straks wel moeten aanvaarden. Voor René liggen de wetten open.

En zo kwamen wij weer voor onze avond te staan. René is al beneden, de doktoren zijn er. Ze praten wat, doch dan geeft René mij het sein dat we kunnen beginnen. De juffrouw schrijft alles op. Hij gaat liggen en valt in slaap. Ik vraag weer:

„Hooft u mij?”

Na enkele ogenblikken komt er: „Ik hoor u. Ik ben gereed.”

„Wilt u luisteren? Daal eens vijftien jaren in uw eigen leven af.”

Er komt: „Ik ben er al. Kent u dat leven?”

Hij noemt verschijnselen die hij op die leeftijd heeft beleefd, in welke maand we leven, hoe Erica is, Anna, we weten het maar al te goed. Ik vraag:

„Wilt u terugkeren naar uw geboorte. Maar blijf bewust.”

We horen: „Ik ben thans enkele uren oud.” En wij zien dat, het lichaam schrompelt als het ware voor onze ogen in elkaar. Dat ziet iedereen. Zelfs Hans kijkt belangstellend. Dit is het organisme van een kind. Hoe is het mogelijk, het gelaat is vijftien jaar jonger. Ik vraag:

„Kunt gij in de moeder terugkeren?”

„Ik ga terug.” Even later komt er:

„Ik ben in de moeder!”

„Ga dan terug tot het ogenblik, dat de schepping een aanvang neemt. U weet wat ik bedoel?”

„Ik weet het. Wat u daar ziet is het terugkeren van mijn ziel, het terugtrekken van de persoonlijkheid naar deze wereld. Heb geen angst, ik ga in de epileptische slaap.”

Wij zien dat geschieden. Het lichaam is als 'n lijk zo wit. Karel maakt zich bezorgd, we nemen de pols op. Rustig is de hartslag, maar zwak. Doch die zwakte is geen abnormaal verschijnsel, zegt Karel, je voelt het andere, dit, deze wet, dit loskomen ook. Wonderbaarlijk is het. Nu komt er:

„Vroeger liet ik mij in deze toestand begraven. Die occulte wetten heb ik me eigen gemaakt, thans stel ik mij op wijsheid in. Ik ben één met dit leven. Ik kan u thans vertellen hoe de ziel in het moederlijke lichaam afdaalt. Hierdoor stellen wij vast, dat de ziel voordat zij geboren wordt een geestelijke persoonlijkheid is. Ik ben mezelf, ik kan denken, ik behoud voor zoveel procent mijn bewustzijn. Ik leef in de moeder. Ik kan alles duidelijk zien. Ik zou nu in vorige levens kunnen kijken. Door het bewustzijn van het leven, waarin ik nu leef, ken ik de wetten. Was ik ergens geweest, dan zou dat leven zich thans aan mij openbaren. Kunnen de heren dit aanvaarden? Het is dus niet mogelijk om het stoffichaam tot het niets terug te brengen. Maar gij ziet die verandering, dieper gaan kan niet, dan treden stoffelijke stoornissen naar voren en dat mag niet! Ik let dus op mijzelf, maar raak mijn lichaam niet aan. Hebben de heren vragen te stellen. Begrijp goed, indien ik dieper in het stoffelijke zou terugkeren, wat mogelijk is, zou ik niet meer in staat zijn één woord te spreken en weigeren de stembanden. Ik zelf bezit niet meer de kracht om tot de stof door te dringen.”

Wij begrijpen het. Lent vraagt:

„Kunt gij u op de psychopathie instellen?”

„Ik ben ermee verbonden.”

„Wat voelt u?”

„Ik ben in harmonie met het stoffelijke leven. Ik heb mijn eigen bewustzijn. Maar daal ik in het geweld van deze wereld af, vervormt mijn persoonlijkheid de stof. Ik ben één met vele wetten. Ik kan u verzekeren, dat er stoffelijke erfelijkheid is. Niet echter voor de ziel!”

„Wat wil dat zeggen?”

„Dat de ziel geen gedachten of gevoelskracht geschonken krijgt voor haar leven op Aarde. Het organisme bezit erfelijkheidsleer. Ziekten kunnen beleeft worden voor alle graden. Gij weet wat ik bedoel?”

„Wij begrijpen het, ga verder.”

„Dat wil dus zeggen, dat de organische stelsels door onze voorvaders ziekelijk zijn besmet. Hierdoor ontwaakt de kanker in derde graad en staat de volgende generatie voor ziekten. Die besmetting is mogelijk, niet echter voor de ziel. Dat wil zeggen, dat de ziel zich haar talenten in de reeds beleefde levens eigen heeft moeten maken. Krankzinnigheid is dus onbewustzijn. Die ziel is nog niet zover. Zij heeft de Goddelijke wetten overschreden!”

„Hoe is dat mogelijk?”

„Door een dierlijk leven te beleven. Hartstochten en gewelddadige belevenissen voeren u naar die wetten. Nu ziet ge, dat de ziel de harmonische wetten overschreden heeft. Elke verkeerde gedachte tekent zich op het gelaat af. Hoe dieper de ziel het onbewuste, het overheersende, afbrekende leven voor de Goddelijke wetten, voor harmonie verwaarloost, des te vaker zal zij beleven dat een nieuw stoffelijk leven begint. Hierdoor ziet gij al die vreselijke maskers. Is de ziel in harmonie dan straalt het wezen die harmonie uit en ziet gij dat op het gelaat. Thans echter, luister nu goed, kan de stof de ziel overheersen. Dit wil zeggen, schone ouders kunnen een mooi kind baren. Nu overheerst het stoffelijk weefsel de ziel. Voelt gij dit?”

„Het is duidelijk.”

„Zie ik goed, bent u aan het woord, Dr. Lent?”

„Inderdaad, meester.”

„Wel, dokter, al uw jongens hebben zich in vorige levens zelf vernietigd. Thans zijn ze onbewust. Wanneer de ziel eens voor haar bewust stoffelijk leven komt te staan, tekent zij haar stoffelijk huis, het lichaam volkomen naar de kracht van haar persoonlijkheid uit. Dat zijn uw jongens ook! Dit is echter reeds vooruitgang. Nu komt het vader- en moederschap, en gij ziet duizenden gedachten als kosmische wetten, waarvoor de ziel staat en te aanvaarden heeft. Immers, zij gaat vanuit het vaderlijke gevoelsleven naar het moederlijke. Dan betreden wij de homoseksualiteit! Hierachter worden die levens door de astrale duistere werelden aangevallen. Vanzelfsprekend is, dat die wezens vol bewustzijn zoeken, mensen die voor laagheden openstaan. U ziet uw jongens als lagere en hogere bewustzijnsgraden? U móet hen zo zien. Naar het bewustzijn ziet gij uw zieken. Vader- en moederschap overheersen thans. De ziel is in drie graden moeder, noch vader. Natuurlijke wetten zijn dit! Hieraan kunt gij niets veranderen. Duizenden mogelijkheden voeren u naar deze bewuste vervorming van de stoffelijke stelsels. Dit is afbraak, dokter, onbewustzijn, onwetendheid, God heeft met die ellende niets uitstaande. Toen de Goddelijke schepping begon kregen wij de Goddelijke wetten in handen. Door al die levens hebben wij ons ik bezoedeld. Dít, mijn hulp en mijn leven, is de persoonlijkheid van deze mensheid.”

Leuvens vraagt: „Zijn er planeten waarop leven aanwezig is en wij als mens die disharmonische wetten mochten overwinnen?”

„Achter dit Universum bevindt zich een ander en hoger bewustzijn als ruimte. De ziel als mens, die de sferen van licht heeft bereikt, is vrij van zonden en fouten. Eerst dan kan zij het „Koninkrijk Gods” waar zoveel over gesproken en geschreven is, betreden. Dan gaat zij verder! Maar in het Koninkrijk Gods, de eerste Hemel voor de ziel als wereld, waarin zij leeft en zich voor het volgende stoffelijke bestaan gereedmaakt, voelt zij geen aardse

stoornissen meer. Het planetenstelsel is dus voor ruimtelijk en menselijk, dierlijk leven, zo ook de natuur, tot het verhoogde bewustzijn gekomen. Gij hebt daar geen stoffelijke wetten meer, wij keren immers tot God terug.”

„Gij kent daarvan de wetten?”

„Ze worden mij geschonken en ik beleef ze!”

Lent gaat verder en vraagt: „Hebt gij middelen om iets voor de zieken te doen?”

„Gij kunt verschillende graden van bewustzijn optrekken door de hypnose. Kan het dagbewustzijn niet bereikt worden, u voelt het zeker, dan hebt gij uw machteloosheid te aanvaarden. Enkele graden zijn er te bereiken. De lagere hebben vele levens nodig om die hoogte te kunnen behalen. Dit voor uw psychopathische zieken. De volwassen mens beleeft andere wetten. Naarmate het leven bewust is, beleeft het de organische wetten, waardoor de persoonlijkheid ontwikkelt.”

„Hoe is die persoonlijkheid ontstaan?”

„Heel eenvoudig, dokter. Immers, door de miljoenen levens vormden zich de karaktereigenschappen en die vertegenwoordigen de persoonlijkheid. Op de Maan zijn wij aan de opbouw van ons leven begonnen. Hiervoor moesten wij een kosmische weg afleggen. Door dit ruimtelijke bewustzijn kreeg de ziel haar wezen te zien.”

„Bezit de ziel een eigen wil?”

„De eigen wil, dokter, is de persoonlijkheid. Wil en persoonlijkheid zijn synoniem! En dat is het leven! Dat leven is bewust dóór de persoonlijkheid. Wanneer u dit begrijpt weet u, dat de ziel álles van God heeft gekregen. Wat zij doet is haar wereld verstoffelijken. Zij verdicht haar Goddelijke afstemming als mens. Dat geldt voor al het leven in deze ruimte en voor de werelden hierna.”

„Ook voor het dier?”

„Jazeker!”

„Waar is het dier geboren?”

„Kunt gij mij aanvaarden, als ik zeg, op de Maan? De Maan is aldus de Moeder voor deze ruimte! Indien gij haar kent, ligt de Goddelijke schepping voor uw eigen leven open!”

Leuvens vraagt: „Wat wil dit zeggen?”

„Mijn vriend, toen wij aan ons eerste leven op de Maan begonnen, wij vanuit het embryonale stadium het stoffelijke licht ontvingen, wij voor de eerste dood als stoffelijke wet stonden, ontstond daaruit het dier!”

„Is de theosofie zover?”

„Nee, wel de meesters die deze universele leer hebben opgebouwd, waartoe ook ik behoor; nu gaan de meesters, die deze Orde in handen hebben verder.

Zij dringen door tot de allereerste stadia en dan volgt de Goddelijke verklaring. Toen wij als embryo het vader- en moederschap op de Maan beleefden, onze zielen zich losmaakten om zich gereed te maken voor de volgende geboorte, stierf dit eerste embryo. En nu staat ge voor de Goddelijke Alwetendheid! Ik vraag u iets, om te zien of gij dit alles begrijpt. Geloofst u, dat gij door één kort leven hier het Goddelijk Al betreden kunt?”

„Nee.”

„Geloofst u, dat wij als mensen de Goddelijke diepte in één leven, als ruimte, als vader- en moederschap, licht, leven, liefde, ziel, geest, kunnen beleven?”

„Nee!”

„Welnu, ook de dood bezit diepte! Die eerste stoffelijke cel onderging levenswetten dóór de dood. Voelt gij dit?”

„Ik begrijp u.”

„Dank u. Het is niet mogelijk, nee! Door één leven bereikt u geen Goddelijk Al! In één cel ligt echter de Goddelijke Alwetendheid! Geloofst u dit?”

„Ook dat.”

„Geloofst u ook, dat diezelfde menselijke cel Goddelijke diepte bezit?”

„Ook dat is mij duidelijk.”

„U voelt dit?”

„Ik tracht het te begrijpen.”

„U volgt mij dus in deze ontleding?”

„Jazeker.”

„Welnu, mijn vriend, deze cel, nietig gelijk een druppel water, maar nog miljoenvoudig ijler, bezit alles wat God is! Duidelijk?”

„Ja, ik begrijp u.”

„Ik voer u niet naar nonsens; geef mij uw openhartige persoonlijkheid, val mij gerust aan, dokter, maar zeg niet ja, indien gij het niet aanvaarden kunt. Dit zijn Goddelijke zaken en hier wordt niet mee gespot. Deze cel is dus miljoenvoudig ijler. Mag ik even een vergelijking maken met het huidige stadium als afstemming op God, voelt u en weet u, dat het menselijke sperma miljoenvoudig is verdicht en voor de Goddelijke openbaringswetten, vaderen moederschap, een ongekend bewustzijn bezit. Ook duidelijk?”

„Ik begrijp u.”

„Dan ben ik gereed. Deze stoffelijke cel als mens, had daar de eerste ruimtelijke dood te aanvaarden. Nadat de splitsing was volbracht, ook wij mensen zouden splitsen, nietwaar, ging de ziel van dit leven uit het stoffelijk embryo en liet vanzelfsprekend het stoffelijke deel achter. Nu vraag ik u weer: Denkt u, dat dit leven uitgeleefd is, indien gij uw eigen schepping, voor mens, dier en natuur volgt?”

„Nee, dat is niet mogelijk.”

„Ik dank u voor uw goed denken en voelen. Inderdaad is dat niet zo, want God is oneindig diep. Hieruit kwam een rottingsproces voort. En uit dit rottingsproces kwam nieuw leven. Nieuw leven dus uit de allereerste levensbron, levensgraad, evolutie. Duidelijk?”

„Ga verder.”

„Dat werd de dierenwereld, mijn vriend. Uit dat rottingsproces kwam nieuw leven. Gij kent nog die wetten, maar thans door het bestaande, het huidige, het uiteindelijke, de schepping is af! Dat wil dus zeggen, dat de uiteindelijke levensfase beleefd werd. Door al de stoffelijke levenswetten als lichamen voor mens en dier en de natuur gezien. De diepte van het Goddelijk leven verstoffelijkte zich als levensbronnen, totdat het einde ervoor was beleefd. U weet waar dat einde leeft voor uw wereld?”

Het duurt even. Ook ik weet het niet. René vraagt mij: „En gij, Frederik? Weet mijn vader het ook niet? Denk even na, denk door, het antwoord leeft in uw hart, u staat er bovenop, u kunt het zien en beleven. Ik wil niet zeggen, dat gij eronder zit, daarvoor zijt ge menselijk bewust en menselijk zuiver geworden, u doet aan schoonheid. Ik zal het u zeggen. De allerlaagste en diepste levensgraad, die echter nu al niet meer tot eigenlijke schepping behoort, wat wij náscheppingen noemen, ziet u door uw luis en ander leven vertolkt. Ga nu terug. Zie naar de miljoenen graden van dierlijk leven en gij komt terug op de Maan, waar uit ons eerste stoffelijke cellenbestaan nieuw leven, het dierlijke, ontstond. Voelt ge, hoe dicht Darwin bij zijn geboorte stond? Voelt ge tevens, hoe arm zijn vergelijking is? De aap, mijn vriend, dat dierlijke wezen, was het eerste leven dat uit de menselijke stoffelijke schil tevoorschijn trad. Hierdoor heeft het dier zoveel van de mens! Is het niet wonderbaarlijk? Uit die eerste stoffelijke cel kwam nieuw en wel dierlijk leven voort. Toen de schepping begon, had de ziel diepten, ruimten, persoonlijkheden te beleven en die te verstoffelijken. En nu het volgende.

Toen God Zichzelf of als Albron manifesteerde, geschiedde dat niet ineens. Geloof u dat?”

„Ik aanvaard het!”

„Dank u, dokter Leuvens. Daarvoor waren Goddelijke Openbaringen nodig als stoffelijke verdichtingswetten gezien. Immers, vanuit dat „niets”, waarin de oerbron was, kwam de eerste werking tevoorschijn. En die kracht, als protoplasma gezien, verdichtte zich, wat miljoenen eeuwen heeft geduurd. Als u dat volgt, geleerden, dan ziet ge overgangsstadia. Ook God had die te aanvaarden. Het Universum was niet ineens, in enkele seconden, verdicht. Duidelijk?”

„Ga verder.”

„Die voorstadia hebben wij leren kennen als levensgraden en levenswetten voor de verdichtingstijdperken. En die zien wij in al het leven terug. Voor mens, dier en plant zijn deze verdichtingswetten precies gelijk. Dat wil dus zeggen, dokter, dat uit de eerste menselijke lichamelijke dood, wat daaruit ook tevoorschijn zou komen, de Goddelijke, uiteindelijke graad niet beleefd kon worden. De aap lijkt op ons menselijk wezen, omdat de eerste stoffelijke schil die gelijkenis nog bezat. De aap is als het ware het schaduwbeeld van de mens! Hierdoor dacht Darwin, dat wij mensen apen waren geweest. Maar hij kende de eerste verschijnselen voor de Goddelijke openbaringen niet. Hij leefde er niet in, want die wetten zijn van de Aarde af niet vast te stellen. Ook de aap heeft dus een Universele weg moeten afleggen. Al het leven! En nu volgt de tweede stoffelijke dood. Hoe dieper wij dus komen, des te onmenselijker wordt het dierlijke leven als wezen. Zeven graden voor de dierlijke wereld zijn er ontstaan. Al die dierlijke werelden als zelfstandigheden gezien, elke graad kreeg een eigen zelfstandigheid, ook uw luis bezit die wereld, schiep nieuw leven en verdeelde zich. Maar in dat eerste stadium zette elke graad de verdichting en splitsing voort. Wij als mensen bleven onszelf, ook de aap. Hoe lager wij nu komen, des te ruimtelijker wordt deze splitsing. Uit elke graad komen thans vele lichamelijke levens tot stand. Miljoenen vervormingen komen er tot stoffelijke ontwikkeling. Totdat de eerste menselijke stoffelijke cel uitgeteeld, uitgelééfd is en er geen bezieling meer was. Dat leven, dokter, is op de Maan tot die eigen zelfstandigheid gekomen. En dat leven zou met ons tot God terugkeren. En dat was mogelijk, maar waardoor?, vraag ik aan mijn vader. Waardoor?”

„Ik weet het niet.”

„Luister dan goed. Ik vertelde u, dat wij als mens verdergingen en dat er tussenplaneten waren ontstaan. In ons leeft Goddelijke diepte. Het allerhoogste dat wij op de Maan hebben kunnen beleven, is het menselijke visstadium. Nog is uw kieuwbewustzijn in uw menselijk hoofd vast te stellen. Wij gaan verder, ook het dier kon dat! Ook het dier werd door die volgende geestelijke, astrale planeet aangetrokken. Het dier volgde die eigen evolutie op! Het dier zuigt zich aan die hogere mentaliteit vast. Ook het planten- en bloemenleven kan verder, omdat de Maan haar krachten de ruimte ingestuurd heeft. Zij schiep voor zichzelf, haar leven dus, nieuw verdergaan.

De dierlijke ziel wordt op het volgende macrokosmische lichaam geboren, zoals ook wij mensen dat leven ontvingen. De ziel daalt in het eerste rottingsproces af. Als wij mensen aan een nieuw leven beginnen, komen wij voor het embryonale leven te staan. Nog leeft dat in de moeder, nietwaar, gij bezit nog die Goddelijke wetten, het kind kan niet anders geboren worden, heel de natuur en het dierenleven wijzen u de weg daarheen, er is geen andere

mogelijkheid om nieuw leven te ontvangen en zo bleef ook voor het dier de Goddelijke wet, ook al beleefde de ziel het volgende stadium. Dat wil nu zeggen, dat de Maan voor al het leven de ziel heeft geschapen. Vanuit het Goddelijke Al zou men het aantal menselijke zielen, door God geboren, kunnen berekenen. Is dit ongelooflijk? En toch, denk u het moederlichaam – de Maan – eens in. Zij verdeelde zich voor God! Zij had niet anders te doen! Dat is en dat wás haar taak. De menselijke ziel en het dier, ook de natuur, hebben door het moederlijk lichaam van de *Maan* de eigen zelfstandigheid gekregen. De Maan is dus voor deze ruimte de „Moeder”! De Zon „Vader”! Nu kijkt ge al door de Goddelijke schepping heen. Maar van dit alles wist Boeddha niets! Ook Blavatsky, Mohammed, Rama, Krishna, Ramakrishna, uw Oosterse Heilige, die ik persoonlijk ken, omdat hij thans in mijn omgeving leeft en ik zijn wijsheid zal moeten voortzetten, zijn leven moet vertegenwoordigen, ook zij hebben die hoogte en diepte niet bereikt. Noem mij niet verwaand of ijdel. Ik geef die bewijzen, wij allen zijn één! Wij doen één werk! Eén taak hebben wij te verrichten. Zij zeggen mij, dat ik de Paulus ben voor deze eeuw! Zij willen, dat ik u dit zeg. Zij willen, dat gij voelt, dat anderen ons werk voortzetten! Dat andere zielen zich gereedmaken om het werk van de meesters tot bewustzijn te brengen!

Gij kijkt wellicht op tegen een figuur als Boeddha? Ik ook! Maar ik moet verder! Ik geef zijn leven persoonlijkheid en gestalte. Ik verbeeld me niets, ook gij kunt deze wetten beleven. Ook gij kunt u gereedmaken voor deze heilige taak! Weet u, dokter, dat ik uw school doorlopen heb? Dat ik in Frankrijk astronomie heb gestudeerd? Zo ook de astrologische wetten mocht leren kennen? En wist u, dat ik mijn nederlaag heb moeten aanvaarden?

Wij gaan door godsdiensten, geloof, studie, wetenschap tot God terug. Had ik een studie kunnen beleven, dan had mij diezelfde studie vermoord. Voelt gij dit?”

„Nee. De wetenschap had u nodig.”

„Dat zegt u. Immers, mijn leven moest ontwaken. Ik werd al gestoord door het stoffelijke licht, door eten en drinken, slapen. Praten en alles, wat wij als mensen door ons stoffelijke bestaan en leven in ons opnemen, stoorde mij. Ik kreeg dus stoffelijk bewustzijn en ik zou volkomen léég blijven!”

„Ik begrijp het.”

„Dank u. Men zegt immers, natuurlijk talent maakt men door studie kapot. Welnu, men had mijn leven stoffelijk bewustzijn geschonken en hierdoor voor het innerlijke afgesloten. Maar ik zorgde er zelf voor en werd opstandig? Néé, ik voerde het gevecht tussen mezelf en het stoffelijke bewustzijn. Mijn leven wilde bewustzijn ontvangen, het behoorde tot dit leven en mijn ziel sloot zichzelf voor dit stoffelijke bewustzijn af. Hoe meer ik mijzelf voor de

stoffelijke wereld afsloot, des te sneller kwam mijn vorig leven en bewustzijn tot werking. Die wetten heeft mijn moeder beleefd tijdens haar één-zijn met mij. Maar daar hebben wij het nu niet over. Ik wilde u duidelijk maken, dat Darwin dicht in de omgeving was van de Goddelijke werkelijkheid, maar er toch de wetten niet van heeft kunnen beleven, omdat hij zich niet van deze ruimte, de Aarde, heeft kunnen losmaken. Darwin dacht niet aan de Maan. Hij dacht het raadsel vanuit zijn eigen bewustzijn te kunnen oplossen, doch dat is niet mogelijk. Gij moet afscheid nemen van de Aarde, uw bewustzijn, een ruimte willen aanvaarden, die het eerste leven is en die door de Maan tot bezieling en evolutie werd gebracht.

Darwin liep zich dan ook te pletter. En vele geleerden met hem. Komen wij tot de dimensionale wetten, dan voer ik u vanuit uw stoffelijke bestaan tot de wereld voor de ziel en verliest gij uw eigen ik, dat nu nog niets te betekenen heeft!

Het dier, mijn vriend, is op de Maan geboren, doch kreeg telkens, omdat het hoger ging, nieuwe lichamen, die het zelf geschapen heeft. Ik zet u allen thans voor een Goddelijke wet. Gij hebt minderwaardige gevoelens in u. Ik zal u aantonen dat gij Goden zijt! Wat denkt ge, heeft God dit Universum voor ons geschapen?"

„Jazeker.”

„Dat is juist. Maar wie heeft de planeten geschapen?"

„God!"

„Ik vraag het aan u allen. Karel?"

„God!"

„Frederik?"

„God!"

„Dr. Lent?"

„God!"

„Ten Hove?"

„God!"

„Professor Groevers?"

„Ik weet het niet.”

„Erica?"

„God!"

„Anna?"

„God!"

„Dr. Stein?"

„God!"

„Dr. Van Hoogten?"

„God!"

„En gij, dominee?”

„God!”

„Ziet ge, dit is nu menselijk denken. Gij weet het niet! Gij zijt verarmd. Gij weet niet wat God u geschonken heeft. Luister naar het Goddelijk antwoord. Gij, wij zijn het! Wij hebben de volgende planeten tot bezieling gebracht. Wij als mens brachten evolutie, anders had de eerste bijplaneet nimmer nieuw menselijk leven ontvangen. Toén stonden wij eindelijk voor de planeet Aarde. Hoe is het vaderschap in de ruimte? Een zwak, violetachtig licht bezit de Zon, méér licht is er nog niet. Dit was het ogenblik, dat de Aarde aan haar taak zou beginnen. Toen hadden wij als mensen de sfeer van de Aarde, haar plaats voor Zon en Maan, bereikt. Mars en de Aarde, zijn de kinderen van Zon en Maan! Wij komen tot die planeet en krijgen bewustzijn. Wat gebeurt er in de moeder als er geen bezieling aanwezig is? Gij kent die wetten niet. Gij denkt dan ook, dat de ziel voor het eerst op Aarde is. Maar de ziel heeft miljoenen jaren geleefd. Nu komt die ziel niet in het moederlijke „ei” om door de scheppende bevruchting aan een nieuw leven te beginnen. Wat geschiedt er thans? Géén bevruchting? Gij kunt doen wat gij wilt, bevruchting is niet mogelijk, die moeder heeft zich door disharmonische levens uit het moederschap verbannen. Een andere wet en mogelijkheid is er niet! Wat had de astrale Aarde, het deel dus van God, dat door de Goddelijke splitsing in de ruimte zweefde, op eigen kracht moeten beginnen? Was daar evolutie mogelijk? Néé, dat was niet mogelijk! Omdat zij haar taak te beleven kreeg door ons mensen. Wij brachten bewustzijn, hierdoor werd het macrokosmische lichaam tot het baren en stuwen gedwongen. Wij schiepen de Aarde en niet de Aarde óns! Wij schiepen de planeten, wij als bezielend leven gaven de planeten bewustzijn! Wij en hierdoor kregen wij de ruimte in handen en zijn wij straks Goddelijk bewust.”

„Maar de Maan dan?”

„Voelt gij mij nog niet, Karel? Begrijpt ge niet, dat de Maan direct Goddelijke arbeid verrichtte en dat door haar het volgende leven geschapen werd? Daarom kreeg de Zon het halfwakend-stoffelijk bewustzijn. De Maan is direct Goddelijk moederschap toebedacht. Wat uit haar geboren zou worden, is menselijk en dierlijk! De Maan verdeelde zichzelf! Zij had niets anders te doen en kon niets anders beleven, doch de volgende planeten kregen werking door het leven van de Maan! Dat waren wij, het dier, dat is Moeder Natuur. Het dier kreeg hierdoor verhoogd bewustzijn. Hadden wij die hoogte niet gekend, niet gekregen, dan had de Aarde dit verhoogde bewustzijn ook niet kunnen scheppen. Dan hadden wij het visstadium kunnen beleven! Voelt gij dit? Het stadium van de Aarde, wij hebben er reeds over gesproken? Maar ga nu eens even dieper!

Indien de Aarde haar lichaam niet van de Zon af had kunnen wentelen, waren wij levend verbrand. Wanneer nu de Aarde aan haar verdichting was begonnen en ook zij had haar lichaam als de Maan beleefde, moeten splitsen – wat tóch geschiedde, maar voor haar eigen persoonlijkheid; wij bezaten een eigen zelfstandigheid – waren wij niet berekend op die krachten en had de Zon ons bewustzijn gesmoord. Voelt gij dit? Nee, dit gaat u te ver, toch is dit de heilige waarheid!

Maar de Aarde kreeg bewustzijn doordat wij van de Maan af de ruimte konden beleven. Graad met graad krijgt verbinding. Toen de ziel als mens, het dier en de natuur de vierde kosmische graad bereikt hadden, kon de Maan zeggen: „Ik ben bijna opgelost, gereed!” En dat is geschied! Maar de Aarde hebben wij tot werking en evolutie gevoerd. Wij namen zoveel macrokosmische levensinhoud op, dat dit voldoende bleek te zijn voor ons eerste bestaan op Aarde. De Aarde beleefde dus de eigen splitsing! Maar wij hebben ons zieleleven óp de Maan, dóór de Maan gekregen! Dit is het Goddelijke antwoord, maar waardoor wij Zijn werelden in bezit kregen. Hierdoor kregen wij ruimtelijk bewustzijn! Gij voelt u armoedig, maar armoede in de ruimte is er niet! Onbewust leven is er niet! Al het leven is bewust! Al het leven is Goddelijk en bezit de Goddelijke zelfstandigheid! Ook het dier! Ook een bloem, een boom, een plant, zelfs een luis. Voelt ge, waar de Goddelijke grens beleefd wordt? Wanneer staat ge nu voor de bestaande schepping en wanneer hebt u rottingsprocessen te aanvaarden die zullen uitsterven? Weet ge niet! En gij kunt het ook niet weten, omdat gij het kosmische verband niet kent, niet bezit! Elk dier nu, insect, dat de náscheppingen heeft moeten aanvaarden, ook al ziet ge uw prachtige vlindertjes, dat leven sterft uit! Dat leven heeft geen Goddelijke afstemming, omdat het uit het nietbestaande geboren is. Uw muis krijgt geen hemelbewustzijn, uw rat ook niet. Waar leeft nu uw leeuw, tijgerkat? In hemelen? Wat is de bewustwording van uw slang? Dacht gij, dat dit leven Goddelijke afstemming bezit? Alles wat tot de naschepping behoort en het leven kreeg, behoort tot de Aarde en zal dit als de eigen levensruimte bezitten, maar heeft niets uit te staan met de Goddelijke geboorte van dit verkregen ik, dat slechts tijdelijk is!

Wanneer ik u vraag, waar de eerste mensen van deze wereld leven, weet ge dat niet. Waar bevinden zich de prehistorische mensen? Weet ge niet! En als ik u zeg, dat gij het zijt? Gelooft ge mij dan? Als ik u zeg, dat uw tijger eens het nachtegaalbestaan zal doorleven? Gelooft u mij, als ik zeg, dat al dat leven in andere stoffelijke lichamen evolueert? Wat moeten wij met deze dieren in het eeuwige leven beginnen? Ook het dier gaat verder, doch alleen de hoogste soort, de gevleugelde, gaat tot God terug! De rest lost op en krijgt het hoogste organisme. Dat zou de planeet Aarde tot verdichting en evolutie

brengen. Ik vraag u:

Kunt gij buiten uw eigen lichaam om hogere bezieling beleven? Já! Dat kunt gij. Maar uw eigen bewustzijn ineens onttrekken naar het allerhoogste voor deze wereld, dat kunt gij niet? Waarom doet dit het oerwoudkind dan niet? Kunt gij u losmaken van uw eigen bewustzijn? Néé! Gij hebt daarvoor wetten te beleven. Gij zult hiervoor evolueren! Ge hebt levens nodig om die hoogte te bereiken. Ziet ge, dat is de verkregen zelfstandigheid. Gij gaat langzaam hoger en verder. En eens bezit gij het blanke ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl). Dat is het hoogste voor u en betreedt ge het leven na de dood, die geen dood is! Ge gaat verder.

Wat beleeft het dier? Daal in uw diersoorten af en gij ziet waar de Goddelijke Schepping eindigt! En ook uit dat leven kwam nieuw leven, doch het is het ongedierte! Ook al vliegt het, ook al bezit dat diertje de Universele en Goddelijke rijkdom aan kleur, het blijft hier en sterft uit. Al het andere leven gaat verder en zal tot God terugkeren. Moet ge een luis Goddelijk bewustzijn schenken? Uit vervuiling is dat leven tevoorschijn getreden. Maar volgt die bewuste levensgraad eens even? Wat is het bewustzijn van een luis? Hieraan kunt ge vaststellen, dat uw uitstraling een persoonlijkheid bezit. Uw menselijke uitstraling gaf aan dit leven bezieling! Door die vervuiling ontstond een nieuw embryonaal bestaan, met bezieling en bewustzijn. Gij zijt het! Gij hebt de luis haar gestalte gegeven. Gij hebt dat leven bezielde! Het is nu een deel van uzelf! En wat heeft de Maan nu gekund? Hoe waren haar krachten, toen zij haar verkregen levensenergie de ruimte inzond? Die was scheppend! En hierdoor kregen de bijplaneten nieuwe bezieling. Voelt ge de diepte van uw eigen leven? Hebt gij nog een minderwaardigheidscomplex? Dan neem ik u die af! Waar ge ook leeft, ook al behoort het wezen tot de lagere rassen (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl), de ziel heeft afstemming op God en is als God! En zoudt gij thans dit leven willen verdoemen! Dominee, onderzoek uzelf! Wat wilt gij? Wat zoudt ge willen beginnen? Kunt gij nog langer aanvaarden, dat God als Mens tot Mozes gesproken heeft? Alles is anders, maar véél en véél machtiger dan gij denkt! God schonk aan ons leven alles van Zichzelf!

Al het leven evolueert! De prehistorische mens leeft reeds in het Goddelijke Al. Maar die diepte in dat prehistorische tijdperk. Neem het blanke ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl), uzelf. Hoeveel mensen bevinden zich in uw graad! Zie thans naar uw eigen graad. Hoeveel miljoenen moeten die hoogste graad nog beleven? Miljoenen mensen zijn het! En al die miljoenen zielen moeten uw levensgraad bereiken en beleven. Eerst dan heeft de ziel het hoogste voor het lichaam én het innerlijke leven beleefd. Die miljoenen moeten dus naar uw bewustzijn komen. De een leeft in karmische

wetten, uw eskimo moet uw levensgraad als lichaam nog beleven. Nu staat ge voor de diepte van uw eigen organisme. En ook dat lichaam bezit zeven diepten, zeven graden voor ontwikkeling, eerst dan heeft de ziel zichzelf en het organisme in harmonie voor het verdergaan gebracht. Nietwaar? Ook de dierenwereld heeft het. Uw tijger en uw huisdier de kat bezitten één levensgraad. U gaat van huis af of u komt vanuit het oerwoud tot uw huisdier terug. Ziet ge, ook uw menselijk lichaam bezit voor de eigen graad, de eigen soort, zeven diepten als levenswetten, die stoffelijk en geestelijk zijn. Die vinden wij in alle stoffelijke lichamen en innerlijke afstemming, bewustzijnsgraden terug! Gij kunt ze overal vaststellen! Beleven! Overzien!

Waarom bent u verder dan het andere leven? Omdat u eerder geboren werd. Wellicht een tiende of miljoenste seconde op de Maan eerder uw graad van het leven kreeg. Nu gij op Aarde zijt, zijn die seconden door levens veranderd. Gij zijt die levens enige levens voor. Meer is er niet. Met u bevinden er zich miljoenen mensen in één graad. Dat is uw levensgraad als eigen menselijke zelfstandigheid! Dat is tevens uw afstemming voor deze maatschappij! Waarom kunt gij studeren en kan het andere leven dat niet? Dat leven is nog niet zover! Maar dat leven kómt zover! Dat leven zál uw hoogte moeten bereiken, wil het tot God terugkeren en dan de Aarde verlaten!

In uw eigen graad bevinden zich zeven overgangswetten, als persoonlijkheden te zien. Waarom zijn er genieën? Waarom kunt gij geen beroemdheid zijn? Omdat gij niet voldoende sentiment bezit. Maar uw eigen graad bezit dat genieschap? Zo ziet ge, dat elke karaktertrek, elke faculteit het hoogste schept als mens. En dat kan alleen de mens, die ziel, die zich voor de eigen graad het hoogste heeft geschapen. Gij hebt nu weer voor uw studie graden te aanvaarden. Zo gaat ge verder. Ik zeg u, elke graad, ook al wordt die menselijk. Ik kén die ruimten. Ik ken u allen! Ik weet wie gij zijt, ja, aan uw vraag stel ik uw bewustzijn vast! Gij zijt voor mij volkomen verloren, indien gij uw vraag stelt! Voelt ge, als gij het kosmische bewustzijn bezit, stellen wij de lagere bewustzijnsgraden vast! En nu staat u naakt voor mij! Zo heeft God het gewild! Ik vertegenwoordig het allerhoogste voor de persoonlijkheid! Gij kunt mij niet meer voorbijkomen, dit is het allerhoogste!

En die graden ziet ge in alle eigenschappen terug. Volg nu uw oude meesters. Zijn al die schilders Rembrandts? Van Dycks? Rubensen? Néé! Zij echter vertegenwoordigen de hoogste graad voor hun kunst. Muziek, wijsheid, studie, daarin bevinden zich de menselijke graden voor de persoonlijkheid. Hoogten en laagten. Beethoven, Mozart, ze behoren tot de hoogste graad. Uw professoren bevinden zich niet allen in de hoogste graad, de genieën lopen niet op straat, er leven maar enkele van deze zielen op Aarde. Ziet ge uw eigen graad voor u? Het menselijk organisme vertegenwoordigt dus

tevens laagten en diepten. In alles ziet gij dat terug! Uw eigen graad zorgt nu voor uitsterving! De ene moeder wil geen kinderen bezitten en vermoordt ze, het andere leven van uw eigen graad krijgt ze niet! Gods werk? Eigen onbewustzijn is het! Maar wanneer de ene moeder niet voor de andere, de onbewuste zorgde, dan zoudt gij moeten aanvaarden, dat uw eigen graad zou uitsterven. Maar dit wordt nu voorkomen. Wat doet nu een heilig mens? Wat doet de kerk? Dank God, dominee, dat ge geen geestelijke zijt geworden. Die zielen parasiteren! Zij willen terug naar de Aarde? Ja, zij móeten terug! Nu scheppen zij niet alleen disharmonie voor zichzelf, maar voor de eigen levensgraad. De mens scheidt kinderen om tot de Aarde terug te keren. Doet gij dat niet, dan zijt ge in opstand. Dan beleeft ge disharmonie! Ge schakelt u zelf voor de Goddelijke schepping uit! Gij scheidt disevolutie, gij leeft door de wetten en krachten van 'n ander! Gij hebt volgens de harmonische wetten voor de geboorte, voor uzélf én voor uw moeder, één leven te scheppen. Die levens, voelt ge het, zetten uw leven voort. Méerdere levens waren niet nodig. Dat is de Goddelijke wet voor de geboorte. Maar wat doet ge? Gij slacht die levens af! Gij voert oorlog! Mensen hebben geen betekenis! Maar hoe moet uw eigen levensgraad verder, wanneer ge die uitmoordt? Voelt gij het? God heeft niets met heiligheid te maken die menselijke betekenis kreeg. Gij zijt eerst dan in harmonie met Zijn wetten, als ge voor uzelf en deze Goddelijke evolutie kinderen verwekt, baart, scheidt. Nu moet een andere moeder, moet een andere vader scheppen en baren voor u! En hij lacht! En gij noemt dat varkens? Kijk nu naar uw disharmonisch leven. Wie als moeder op Aarde leeft en geen kinderen kan baren, lééft of in een disharmonische wet of zij zal hierdoor haar einde beleven op deze wereld. Maar klamp u daaraan niet vast. Eén mens, één moeder onder miljoenen beleeft de uiteindelijke weg tot God terug en kan zeggen: ik keer niet meer naar de Aarde terug. Die andere miljoenen moeten terug, omdat zij zich de wetten van Moeder Aarde en de eigen levensgraad nog niet eigen hebben gemaakt!

Zijn moeders varkens, als zij vijftien kinderen baren? Stom gepraat is het! Die moeders houden de schepping, houden uw leven in stand. Zij scheppen en baren voor u! U vermoordt het leven, zij verzorgen de Goddelijke harmonie voor uw graad van bewustzijn! Voelt ge hoe eenvoudig alles wordt, maar ook hoe rechtvaardig alles is? Begrijpt ge thans, wanneer gij een leven doodt, gij dat zieleven een nieuw lichaam zult schenken? Dokters, gij staat voor misgeboorten! Gij hebt dat te aanvaarden! Maar weet ge, dat elke moord aanstonds een misgeboorte is! Ik sla u allen neer, omdat de Goddelijke wetten tot mijn leven spreken! Gij kunt dit aanvaarden, de Paulus van deze eeuw heeft tot u gesproken!

Gij kijkt tot Boeddha op, en op tot de anderen! Ik zeg u, dat ik verder en

dieper ga! Dit alles is voor uw eeuw, voor uw bewustzijn! En wat thans te zeggen van uw zieken? Van uw krankzinnigen? Voelt ge uw eigen onbeholpenheid nog niet? Waarvoor heeft men u het hoogste geschonken? Wat is hoog voor uw bewustzijn? Wat bent ge, als ge professor zijt geworden? Gij kijkt naar de ruimte en kent de ruimte niet! Gij kijkt naar uw krankzinnigen en kent die levensgraden niet! Gij staat voor zieken en gij staat machteloos, omdat ge die levensafstemming zelf hebt gesmoord! Gij praat over een God van Liefde en verdoemt zijn leven. Gij allen staat voor onbewustzijn en kent uzelf niet. Wat wilt ge? Wat wilt ge weten? Ik kan u de wetten van God verklaren! Wij als mensen hebben de Aarde verdichting geschonken, werking, evolutie! Hierdoor kregen wij de ruimte, háár ruimte, in handen. Maar wij gaan verder!

Buig uw hoofden voor de Goddelijke Almacht, maar weet tevens dat gij die Almacht in handen zult krijgen en haar als menselijk bezit onder uw hart zult dragen! En al dat leven is Liefde! Het hoogste voor God! Hoe handelt gij thans naar uw liefde? Haal hier uw rechtswetenschappelijk bewustzijn bij en ik kraak het voor uw voeten. Wilt gij rechtspreken en het leven van God verdoemen? Wilt gij voor deze eeuw het leven van God eeuwigdurend laten branden? Geloofte ge nog langer dat God verdoemt? Geloofte ge nog langer dat wij uit klei en wat adem zijn ontstaan? Geloofte ge aan Adam en Eva? Geloofte gij dat als mens van de twintigste eeuw? Schaam u toch!

En gij, mijn vriend en broeder, dokter Leuvens ... ga verder! Ik zal u al de kosmische wetten verklaren. Indien ge wilt! Ik voer u tot God terug door de universele stelsels. De dominee door de hellen en de hemelen, van de eerste mensen tot de laatste, het ogenblik, dat ook de Aarde haar dood beleven zal. Of gelooft ge, dat Jehova gelijk heeft? Geloofte ge aan de waanzin, dat elk ogenblik de Aarde met haar kinderen zal vergaan? Er is sinds de geboorte van de allereerste stoffelijke cel niet één cel verloren gegaan en zoude ge dat mogelijk achten, nu gij als mensen uw rechtvaardigheidswetten hebt ontvangen, beleven kunt, in handen hebt? Gij zijt geen ratten, gij zijt mensen. Gij hebt geen luizeninstinct, maar Goddelijke afstemming!

Wees gelukkig, dominee, gij schiep met uw ziel drie kinderen. Eén kind hebt ge verloren. Waardoor? Ik zie dat in uw levensaura! O, niemand heeft mij iets verteld, ik zou me voor God schamen. Ik wil niets weten dankzij 'n ander, ik heb die school nimmer gevolgd! Ik ging van mijn gevoel uit. Gij zijt als God is en gij zult daardoor ontwaken! Volg de wetten. Ik heb die wetten gevolgd, ik ging van het ene leven naar het andere. Ik zie dat in uw aura. Uw Marietje leeft nog! Ge schreit u leeg, maar dat is niet nodig! Gij zult uw Marietje terugzien en gij zult haar herkennen. Zij kan naar de Aarde terugkeren, doch dan behoort zij andere ouders toe! Wij staan dan voor de universele

liefde, onze Goddelijke éénheid! Maar uw Marietje is bewust! Ik zie haar! Ik leef in haar! Zij toont mij – ik ga hier even op in, doch ik doe dat niet meer – uw kruisje! Blauw is het! Blauw, het kruisje van haar overgrootmoeder! Gij schreit? Gij beeft! Gij verliest nu reeds uw persoonlijkheid?

Ik ben een alwetende in deze ruimte, dominee. Uw kind leeft. Maar zij is thans geen kind meer. Zij is achttien jaar oud. Zij zegt: ik ben geboren op de dag, dat héél deze wereld bidt, neerknielt, het menselijke hart opent! Héél deze wereld. Zij toont mij een één en een zeven. Dat is bij elkaar, zeven minuten over één! Haar geboorte, op Kerstmis! Zij groet u en zij groet haar moeder en haar zusters en broeders. Moet ik u tevens het volgende verklaren? Groet haar moeder ook van mij! Zij zegt, het was mijn einde voor de Aarde! Ik moest verder! Geloof de meester! Geloof deze mens, hij is door God verlicht! Door God naar uw leven gestuurd! Vader, moeder, zuster, broeder, ik lééf! Ik ben in een hemel! Ik zweer u, zó is het!

Maar ik zeg u, ik doe dit niet meer. Ik speel geen contact voor uw leven, doe het zelf. Zoek, open u, gij leert nu, anders staat ge stil! Indien ge zelf dit contact beleven kunt, heeft die ziel geluk! Nu beleeft zij armoede! Daarom staan al uw spiritisten stil! Ze leven niet. Ze beleven niets. Ze zoeken, ze zoeken en staren zich blind op dit contact. Wijsheid begeren ze niet! Is daarom theosofie volmaakt? Nee, er zijn franjes aan, de zuivere vorm is vervaagd. Jammer? Ik ben gekomen om die leer te zuiveren! Ik ben hier in uw midden om u allen met de ruimte en uw waarachtige leven te verbinden. Ik bèn het!”

De dominee vraagt: „Geeft u college?”

„Straks, mijn vriend. Gij kunt dan uw college van de „Universiteit van Christus” krijgen!”

„Ik kom naar u toe!”

„Weet u dat zeker?”

„Heel zeker.”

„Denk er goed over na. Ik gaf u enkele bewijzen. U kunt ook nu weer zeggen: telepathie! Ik zoog het uit uw leven weg. Prachtig, ga dan maar verder. Weet echter, duizenden wezens hebben dit alles vanuit hun werelden gevolgd, ook uw kind! Maar ik ga een Universiteit bouwen. Gij kunt hiervan het hoogste beleven. Ruimtelijk bewustzijn. En dan, dominee, door de Bijbel heen! Dan volgen wij de schepping! Wanneer wij bij het leven van Mozes komen, verklaren wij die wetten. Nu kan de ziel van God ze aanvaarden. Thans krijgen ál die beleefde tijdperken betekenis. Nu staan wij niet machteloos meer en voelt ge, dat ge Goden zijt! Ik dank u, gij zijt mijn eerste adept. Er zullen er meer volgen. Deze leer komt uit het hart van Christus! Gij leert echter een andere wereld kennen! Ik zal al de geestelijke faculteiten van uw universiteit bewustwording schenken. Gij staat stil! Ik heb een boodschap

voor deze mensheid. En gij kunt mij niet tegenhouden. Ik ben door God gezegend en door de ruimte van Zijn werelden aangeraakt! Geloof u het?"

„Ik geloof u, ik aanvaard u!"

„Dan kunt gij spoedig huiswaarts keren en uw en mijn geluk aan de moeder van Marietje haar sferengeluk schenken. De tijd is kort, maar ik krijg hulp. Nog iets te vragen?"

Niemand weet nog iets. Hans is in slaap gevallen. Elsje ergert zich groen, maar haar liefde kan alles vergeven. René komt terug! Hij buigt diep voor de mensen, buigt nogmaals en verdwijnt. Erica zegt:

„Frederik, de Paulus van deze eeuw leeft in ons midden."

Er is er niet een die dit betwijfelt. Dr. Leuvens zegt:

„Een openbaring is het voor mij." Hans trekt zijn jas aan en vertrekt, hij stikt bijna. Elsje moet mee. Ten Hove kwikstaart maar, hij weet het niet. Dr. Lent is gelukkig. Van Hoogten en Stein weten het ook niet. Ze zeggen mooie woorden zonder gevoel. Wij voelen dat die er nooit komen. Die willen hun onbeholpenheid behouden. Die willen dik doen! Die willen groot zijn of ze zijn niets! Hier spreekt een bovennatuurlijk bewustzijn tot ons mensen. Karel valt hen aan. Hij zegt:

„Wil je een raad van mij hebben? Kom hier dan nooit weer! Ik wil jullie doden niet meer zien. Praten kun je wel, als je voor varkens staat. Maar wij kunnen onze koppen buigen! Kun je dat niet en heb je niets van je eigen ik dat ertoe in staat is, kom hier dan nooit meer! Gá, ik wil je niet meer zien!"

De heren trekken hun jas aan en zeggen, dat ze het zo niet bedoelen. Karel zegt nog:

„Dat is prachtig, maar die sloomheid duld ik hier niet langer. Of je gaat mee en luistert, of je gaat weg. Wat weet je er nog van? Niets! Jullie slapen?"

„En Groevers dan?"

„Die man is ziek. Wil je Hans bewust noemen? Die man is ziek, maar jullie zijn levend dood. Eén woord buiten en ik praat nog met je. Als ik hoor, dat dit een universiteitspraatje wordt, mijne heren, reken ik met jullie één voor één af. Je kunt hier zeggen wat je wilt, niet buiten mijn huis. Ik sta voor het leven van mijn kind in. Ook voor datgene wat er over die lippen komt."

Ze vertrekken. Leuvens blijft nog even. Lent ook. Zij vinden het een openbaring. Ongelooflijk is het. Nooit aan geloofd, nu leeft het hier! Machtig is het. Ook al kunnen wij de wetten nog niet bewijzen, ik buig mijn hoofd voor dit bewustzijn. Leuvens is dat, Lent is dat! Die zielen gaan verder! Lent, Leuvens en de dominee krijgen hun verrassing, want René komt terug. Hij zegt:

„Voelt u, dat die mensen storen? Ik kan mij daarop instellen, voor afsluiten, maar het is zo vermoeiend, mijn lichaam zuigt die onbeholpenheid op en ik moet het na 't contact maar weer verwerken. Je vecht tegen een weerstre-

vende mentaliteit, een muur, afbraak! Waarom zou ik het doen? Wij hebben mannen nodig die waarachtig gevoel bezitten. Mensen, die begrijpen wat wij hier in Europa missen en waardoor deze mensheid zo geslagen wordt. Die mannen hadden een andere taak moeten vervullen. Dat zijn geen doctoren. De toekomst vraagt zielekennis!

Dr. Leuvens, en gij, dominee, begrijp mij goed, ik ben niet van plan om uw wijsheid stuk te slaan, ik sta als een leek voor uw wijsheid. Maar gij kunt toch de wetten van het oude Egypte niet verdoezelen. Luister, volg het, gij bezit nu het contact, dat deze mensheid eeuwen vooruit is. Geloof mij, ik ben met Ramakrishna en de anderen in verbinding. Ik ben het, die hun werk en leer moet voortzetten en na mij komen er weer anderen, indien dat noodzakelijk is. Wanneer u hoort, dat ik een alwetende ben, schrikt u. Voor deze ruimte kunt gij voor uzelf die wetten eigen maken. Begrijpt ge dan niet hoe mooi nu het leven wordt, indien de mensen dit alles weten? Wanneer gij de ruimte kent, ligt het universum voor uw leven open. Ik ben geen dweper, geen fantast, ik weet wat ik zeg en ik ken mijn leven en dit contact. U kunt alles wat ik zeg controleren met dat, wat de mensheid reeds door die mannen heeft ontvangen. Ramakrishna, een van de bekenden, kwam niet verder dan de geestelijke wereld. En daarin zag en beleefde hij de „Moeder"! Kent u het boek, Dr. Lent?"

„Ik heb het gelezen. Ik weet, dat u verdergaat.”

„Laat dat „u”, als ik er ben, we komen dan dicht bij elkaar. Wanneer de wetten spreken eisen ze van mij dat ik mij van uw levens verwijder. Ramakrishna leeft thans onder mijn hart, Boeddha ook. Boeddha heeft zich voor enkele spiritualisten gemanifesteerd en speelt nu zo'n beetje controle over die zielen. Geloof u dat? Wilt ge aanvaarden, dat wij, wanneer we hier heengaan, weer in de eerste klas neerzitten voor onze ontwikkeling? Dacht ge waarlijk, dat die zielen achter een mens stonden waar ze niets mee kunnen beginnen? Hiermee wil ik duidelijk maken ... u voelt, de wetten spreken weer, thans vanuit het bewustzijn, want ook dat is mogelijk en is het hoogste dat ik voor mezelf bereiken kan ... dat al dat geknoei moet verdwijnen. Dergelijke genieën bezoedelt men hierdoor. De mensheid krijgt geen ontwaking. Ramakrishna moest voor mij die fundamenteen leggen. Ik speel niet voor heilige, maar ik heb een andere ontwikkeling gekregen. Ook hij gaat verder! En met hem al die groten. Pythagoras ken ik, en Rudolf Steiner, Socrates, Plato en Aristoteles! Wanneer wij de wetten gaan behandelen, staan zij naast mij. U kunt mij dus vragen wat u wenst, die „Orde” is het, die door mij spreekt.

Dit is geen bluff, geen leeg gepraat, bewijzen zal ik het! Wij staan nu voor openbaringen! Geloof het! Aanvaard het!”

„Mag ik nog enkele vragen stellen? Bent u daartoe in staat?”

„Ik ben gereed, Dr. Leuvens.”

„Waardoor kreeg Saturnus haar ring? Kunt u dat verklaren?”

René stelt zich op de wetten in. Na enkele seconden komt er:

„Nu denkt u, dat gij hiervoor het antwoord niet zult ontvangen. Ik vraag u: Is er iemand van u die het geboren worden van Saturnus kent?”

„Niemand.”

„Welnu, ik ga terug, miljoenen jaren terug. De plaats in deze ruimte is het, die Saturnus haar ring geschonken heeft. U weet, elk kosmisch lichaam beleeft een kringloop, beschrijft een baan. Bij de verdichting voor de eerste stadia van het Universum, de moederplaneet haar verdichting onderging, hadden vele duizenden lichamen die uitwerking, uitstraling te aanvaarden. Al het leven zond de verkregen krachten uit. De planeten, die voor het moederschap een taak zouden vervullen, zuigen de bewuste levensaura van Zon en Maan in zich op en ontvangen hierdoor de halfwakende bewustwording. Halfwakend bewustzijn wil zeggen, een graad van gevoel beleven, die tussen het vader- en moederschap leeft. Dat zijn de tussenplaneten. Dat is Saturnus, Jupiter, Venus, Uranus en vele andere. Die planeten bevinden zich om en in het vader- en moederschap. Dan volgt de verdichting van het universum. Nu zuigen die planeten die uitgezonden levensaura in zich op en komen tot het beschrijven van hun levensbaan om de Zon. De baan nu, die Saturnus in die tijd beschrijft, is niet dieper dan het vertrek waarin wij leven. Die verruiming nadert echter. Duizenden eeuwen beschrijft Saturnus een kringloop en die werking verdicht, maar blijft halfbewuste stof. De kringloop, de baan die dit lichaam beschrijft, zuigt zich aan het innerlijk leven vast. Naarmate de Zon en de Maan meer en meer bewustzijn en verdichting genieten, vervolmaken de ademhalingsorganen voor de levens, die die planeten hebben te vertegenwoordigen. Saturnus verdicht dus haar eigen baan. Door haar plaats in deze ruimte was dat mogelijk. Andere planeten, Jupiter bijvoorbeeld, beleefden een andere ontwikkeling en verdichting, omdat zij, door de middelpuntvliedende krachten en wetten beïnvloed, een eigen verdichting en bewustzijn konden beginnen. Door de ligging van die planeten hebben zij voor het vader- en moederschap een eigen leven opgebouwd. Zij doen dienst en hebben een taak te vervullen, gelijk aan die van het groen in uw aquarium. Die planeten zijn dus de levensorganen voor dit stelsel, dit lichaam, zoals ook wij onze nier- en klierstelsels mochten opbouwen. Meer is er niet!”

„Ik dank u. Het is wonderlijk eenvoudig.”

„Alles in het universum is eenvoudig en natuurlijk, wanneer u het ontstaan kent. God heeft geen ingewikkelde zaken geschapen. Elke levenswet als graad van leven en bewustzijn ligt voor ons open en is te ontleden. Komen wij hierdoor tot de astrologie, dan voelt u zeker, er blijft niets van die zeker-

heid over. Ook al zijn de Egyptenaren eraan begonnen, ook al is de dierenriem geboren, dat kunt gij tevens halen uit een spel kaarten. Zij allen kenden de scheppingen niet! Zij kijken vanaf de Aarde tot de Ruimte en weten niet, dat de Aarde het hoogste bewustzijn voor het Universum heeft ontvangen. Indien gij dit aanvaarden kunt, weet ge, dat wij als zielen deze ruimte moeten overwinnen. En dat heeft God gewild. Van het ontstaan af, Dr. Leuvens, kan ik u de wetten verklaren en dat wat in de ruimte een verdichting kreeg, een graad van leven vertegenwoordigt, zien wij in ons eigen lichaam terug. Ik kan u verklaren, waarom wij twee ogen hebben gekregen. Was er geen vader- en moederschap in de ruimte tot stand gekomen, hadden wij als mensen één oog gekregen. Ik kan u verklaren, waarom wij als scheppers bas, bariton en tenor bezitten, de moeder de sopraan, mezzo en alt. Het zijn wetten. Die splitsingen zijn te zien en te beleven, de meesters kennen deze wetten. Zij verbinden mij met hun weten en geven het aan deze wereld door.

Waar werden wij vader en waar werden wij voor het eerst moeder? Hoe hebben wij onze eerste dood en het eerste beleven voor de wedergeboorte ontvangen? Waar is de persoonlijkheid, de ziel, de geest, ontstaan? Waar werden wij bewust van onze eerste aanraking met God? Die wetten kan ik u verklaren! De hele schepping ligt voor mij open!

Hoe zijn de andere, de volgende stelsels op Universele afstemming? Wat weten de theosofen van de vierde, vijfde, zesde en zevende kosmische graden, van het Albestaan af? Niets! Ik kan hen met de volgende ontwikkelingsstadia verbinden! Ik ben hun leermeester! Maar zullen zij mij aanvaarden? Is uw leven in staat hier college te ontvangen? Willen die mensen hun witte paarden afstaan aan mij? Zouden zij, die nu voor meesters spelen, in staat zijn hun hoofden te buigen? Ik kan het hun bewijzen, maar wat komt er over die lippen? Ik ben een kind van ons volk, maar ik had een Oosterling moeten zijn. Had ik van daaruit deze mentaliteit kunnen bereiken? Ik zeg u, eens zullen zij mij moeten aanvaarden! Ik ben het! En ik voer hen allen tot een hoger weten.

Ik ken deze ruimte.”

„Waardoor, als u die vraag kunt beantwoorden, bezit de Maan al haar trechters?”

„Kent u die geboorte niet? Ik heb nooit een boek over die wetten in handen gehad. Mijn ontwikkeling verbood mij te lezen wat anderen zouden brengen, omdat het mij zou beïnvloeden. Ik geef u dus thans een antwoord vanuit de universele bron. De trechters van Moeder Maan, mijn vriend, waren haar laatste ademhalingsmogelijkheden alvorens zij stierf. Gij ziet hieraan haar dood, de terugkeer tot God. In haar laatste uren dus, toen zij zich gereedmaakte voor de dood, borrelde vanuit haar die modder, die verrotting

omhoog. De Maan was in die tijd één rottingsproces. Toen haar taak voorbij was, kon zij sterven. Die modder verdichtte, verhardde. Die natuurlijke brij kookte. Toen de dampkring oploste, verdichtte zich die massa. Voelt u, dat zij hierdoor haar stervensproces kon beginnen? Toen er nog werking in haar aanwezig was, hield dat de dampkring in stand. Toen zij haar laatste vonkje van levensfluïde had verstoffelijkt, haar kinderen waren heengegaan, was dit het einde voor de Maan. Toen verijlde de dampkring en verhardde zich haar leven, die stof als aarde en mineralen, waardoor zij is ontstaan. De laatste ogenblikken van haar leven borrelden omhoog. Er volgde een terugzuiging, haar levende hart zoog die verdichte stof tot het innerlijke bewustzijn terug en de bergen en dalen kwamen tot stand.”

„Is de hele planeet zoals wij haar van de Aarde af zien?”

„Ja, de Maan immers krijgt haar licht van zonnen. Wat gij vanaf de Aarde waarneemt is als het andere gedeelte stoffelijk verdicht. De Maan heeft de omwenteling van de Aarde niet kunnen beleven, anders zouden wij bevroren zijn. Die kringloop heeft zich verdicht en verstoffelijkt en is niet meer te veranderen, net zomin als de ring van Saturnus. Deze behoudt die ring, omdat hij de verijling niet meer beleven kan. Dat is zijn geboorte. Ook de Maan heeft haar eigen wetten te aanvaarden, gelijk ál het door God geschapen leven. Elk leven bezit thans een stoffelijk lichaam, waardoor het dient en een plaats in dit ganse geheel gekregen heeft. Het kleinste insect kan het u aantonen. De Maan heeft zich verdicht, maar wat gij ziet is één zijde van haar omvang. Doch ook die andere zijde heeft zich kunnen ontwikkelen. Naarmate de Zon aan kracht won, kregen de planeten hun verdichting. En nu volgt u de ligging van die planeten. Daardoor kunt gij de eigen verkregen mentaliteit vaststellen. Wij zien die planeten als onbewuste levenswetten. De astrologie maakt er bewuste wetten van en schenkt thans aan onbewuste planeten menselijk gevoel! Kan dat? Astrologie wordt dan ook nimmer wetenschap! Nóóit! Het kan niet. Ik neem die lieden alles af, zij hebben de mensen lang genoeg bedrogen! Dat zevende huis van deze mensen heeft voor de ziel betekenis, maar anders dan zij denken en er nu van maken. Ik zal er een Trilogie over schrijven en dan volgen wij het ontstaan van het menselijke wezen tot de sferen van licht. Eerst dan leren die mensen hun hellen kennen. Duidelijk?”

„Ik dank u.”

„Hoe zijn die hellen ontstaan, mag ik dat weten?”

„Zeker, mijn vriend. Toen God zich openbaarde, heb ik u verteld, ontstond er werking in de ruimte. Na de splitsing begon het stoffelijke leven. Achter dat leven leeft nu de astrale, maar onbewuste wereld, ruimte! Die ruimte bevindt zich dus tussen het stoffelijke leven voor de ruimte en het

Goddelijke. Voelt u dit?”

„Ik begrijp het.”

„Dank u. De mens gaat nu de stoffelijke wereld vertegenwoordigen. Als nu de ziel zich losmaakt van de stof en het stervensproces beleeft, treedt zij in die wereld om zich gereed te maken voor de nieuwe geboorte. Daarachter leeft dus de Goddelijke wereld. Het universum verdichtte zich, de wereld voor de ziel was reeds gereed. Dat is de wereld voor het inslapen en de wedergeboorte. Maar nu gaan wij miljoenen jaren verder en komen op Aarde. Toen de eerste mensen de kringloop der Aarde hadden volbracht, betraden zij een bewuste wereld. Een wereld voor hun persoonlijkheid. Die wereld was hun afstemming. Die wereld was een ruimte, maar er heerste duisternis. Die mensen moesten nog aan een hoger leven beginnen. Liefde kenden ze niet. De hartstochten waren nog niet van die aard, dat wij reeds de demonen kennen, want deze mensheid, het huidige stadium, waartoe wij behoren, doet meer kwaad dan die mensen hebben kunnen doen. Zij konden een mens vermoorden, maar meer ook niet. Dat is natuurlijk al afschuwelijk en hun zielen keerden ervoor naar de Aarde terug. Begrepen heeft het niet één ziel, omdat zij de stoffelijke wetten niet kende en het vorig bewustzijn volkomen oploste. Dat zijn nu de hellen! Er is daar geen vuur, alleen het gevoel van hartstocht en geweld is er, waardoor die zielen een onderwereld, een duisternis hebben te aanvaarden. Door het goede te doen en voor het stoffelijke wezen te zorgen, kregen zij hoger bewustzijn.

Er ontstonden daar zeven hellen. Zeven verschillende werelden. U ziet het. Wat in de ruimte als stoffelijke werelden is ontstaan, zien wij nu ook voor het zieleleven terug. Die zeven hellen vertegenwoordigen overgangswerelden. U gaat van de ene wereld in de andere, maar u brengt die wereld door uw liefdevol leven tot openbaring. U ziet het, wij kregen die werelden in handen, maar moesten ons de wetten ervoor eigen maken. Zeven hellen zijn geboren in één ruimte. De afstemming van zo'n wereld houdt u gevangen. Daarin leefden miljoenen mensen, mensen, die hun stoffelijke levens hadden volbracht. Maar in die ruimte bevindt zich dus ook de wereld die ónbewust is. De wereld voor de ziel, die wedergeboren wordt. De Aarde houdt de ziel vast! Hebt u uw hoogste lichamelijke bestaan hier nog niet bereikt, dan trekt die stoffelijke, dus menselijke levensgraad uw ziel naar de Aarde terug. De mensen uit het oerwoud, eskimo's en andere volken van lager bewustzijn (zie artikel 'Mens of ziel' op rulof.nl), moeten allen eerst tot de hoogste graad evolueren, daarna eerst beginnen die zielen aan het goedmaken. U voelt zeker, in die stoffelijke levens doen die onbewusten verkeerde dingen. Ze weten niet dat ze verkeerd doen, maar de harmonische wetten van God dwingen hen ertoe straks aan het hogere leven te beginnen, omdat de ziel als Godde-

lijke persoonlijkheid tot Hem moet terugkeren. Voelt u thans hoe eenvoudig alles is? Die hellen hebben dus een heel andere betekenis dan ons de Bijbel verklaren kan. Al dat gestraf door de Bijbel, dat vernietigen van het menselijk zieleven is noodzakelijk geweest. Hierdoor begonnen de stoffelijke mensen een ander en beter leven. Dat was de Goddelijke zweep! Maar dat is geen Goddelijke wijsheid! Geen Goddelijke rechtvaardigheid. Deze eeuw kan dat niet langer aanvaarden en u ziet ook dat de mensen er niet langer in geloven.

Dit zijn de hellen. Hoe hoger die mensen kwamen, des te meer liefde straalden zij uit en dat verlichtte hun leven en hun omgeving. Eindelijk heeft de menselijke ziel zichzelf van de duisternis bevrijd en ontstonden de zeven hemelen. Wéér overgangswetten als werelden, nu echter om verder te gaan en een andere ruimte te betreden, die weer stoffelijk is en uit dit universum is ontstaan. Het ogenblik, waarop de eerste zielen als mens, dus de Engelen, de meesters, de zevende sfeer hebben bereikt, stonden zij voor de mentale gebieden. Dat zijn de ruimten die de ziel aantrekken om in de vierde kosmische graad te treden en nu als stofmens een geestelijk leven in te gaan. Vrij van elke stoornis. Begrijpt u dit?”

„Zijn er Engelen, die nog nimmer de stoffelijke wereld hebben beleefd?”

„Nee, dat is immers niet mogelijk! God hééft die levens niet geschapen! Dat zijn verzinsels! Kan God onrechtvaardig zijn? Heeft God hemelen geschapen voor menselijke Engelen, buiten ons leven om? Het zou indrukwekkend zijn, doch het is niet wáár! God heeft geen andere werelden kunnen scheppen! Omdat Hij rechtvaardig is. Al Zijn leven heeft eenzelfde weg moeten afleggen. Dat hebben de Bijbelschrijvers ervan gemaakt. Ze hebben zoveel fouten gemaakt, maar zij wisten niet anders. Zij hebben de zwaarste taak gehad die wij mensen konden opkrijgen. Zij kenden zichzelf niet. En met hen miljoenen mensen. Langzaam gaat deze mensheid vooruit. Had men dit alles duizenden eeuwen geleden kunnen aanvaarden? Wanneer de meesters zelf spreken – dat geschiedt dan door technische instrumenten, direct vanuit de astrale hemelen tot de Aarde – lossen al die fouten op en wordt het Oude Testament opnieuw geschreven! Het leven van Christus is niet aan te tasten, wij allen vechten voor Christus! Maar het Oude Testament, dat is het, hierdoor verliezen de mensen hun reine gevoelens. De mens moet niet meer bang worden gemaakt met brandende hellen en eeuwige verdoeming, de ziel als mens kan haar mislukte levens goedmaken, zij kan de gemaakte fouten herstellen. God heeft niets te vergeven. God gaf alles van zichzelf! Zo ziet u, de Goddelijke wetten spreken tot uw levens! Gij gaat verder. Vader- en moederschap, machtig is het; maar de universele Liefde, door Christus tot de mensheid gebracht, staat hoger. Vandaag ben ik uw kind, over eeuwen wordt u mijn kind. Kinderschap voor onze ruimte is er niet. De ziel is miljoenen

jaren oud!

Vertel dus aan uw mensen, uw gelovigen, dominee, dat zij geen brandende hellen hoeven te vrezen, doch dat een verkeerde daad veel erger straft dan een brandende hel! Elke verkeerde daad stemt uw leven op duisternis in. Dat is het verlies van uw harmonisch leven voor God. Nu wordt het ellende! En die ellende scheidt ge zelf!”

„En Christus? Hoe ziet u de Goddelijke Drie-eenheid?”

„Mijn vriend, ik kan u die wetten verklaren. Doch eerst dan, wanneer gij mijn volgeling zijt. Vergeet niet, dat ik uw hart niet bezwaren wil. Ik wil nu nog niet, dat gij uw eigen houvast zult verliezen. Maar aanvaard dit. De Goddelijke Drie-eenheid is zoals gij die hebt gekregen. God als Vader, God als Zoon en God als Heilige Geest. Wij, de meesters, de Engelen, zeggen: dat ook gij Gods Zoon zijt! Wij allen bereiken eens het leven van Christus. Wij zullen eens het Goddelijke Al betreden en zijn gelijk Christus! Christus kwam vanuit het Goddelijke Al naar de Aarde. Hij is als God en kan zeggen: Ik ben als Mijn Vader! Maar dat zijt gij ook! Om u die wetten te verklaren, moeten wij terugkeren naar het ogenblik, toen God nog aan zijn openbaringen zou beginnen. Nu gij moet ervaren, dat God als woord en als mens geen betekenis heeft voor ons leven, kunt gij aanvoelen wie Christus is. En waarom Christus naar de Aarde is gekomen om het Goddelijke Evangelie te brengen. Doch daarin leeft de werkelijkheid! Die ontvangt u, doch straks! Eerst dan bent u voor dat stadium van uw ontwikkeling gereed!”

„Zijn er gevallen Engelen?”

„Néé! De mens, die eenmaal de sferen van licht betreden had, viel niet terug naar de hellen. Wij als mensen zullen duizenden malen vallen voordat wij de sferen van licht betreden. Eenmaal daar aangekomen, houden wij ons leven staande. Ik vraag u, zou u in staat kunnen zijn om nog een medemens te kunnen doden?”

„Ik zou zeggen: nee. Maar ik weet immers niet tot welke verzoeken ik komen kan?”

„Ziet u, u bent nog een moordenaar! Wij hebben die wetten, die onzekerheden reeds lang overwonnen. Wij weten, dat wij niet meer kunnen moorden. Wij doden liever onszelf! Maar dat weten de zielen van de hemelen ook! Zij kunnen niet vallen om aan duivelse levens te beginnen, die levens zijn afgelegd. Ook dat is onwaarheid, is onkunde! Die fouten lossen straks volkomen op. Gevallen engelen zijn er niet, omdat de ziel dáár haar stadium door miljoenen levens heeft bereikt. Ze weet nu wat ze wil.”

„Weet u ook hoe wij daar als engelen zullen leven?”

„Wij trachten daarin het andere leven van God, onze zusters en broeders, tot ontwakning te brengen. Hierdoor gaan wij zelf hoger en verder! In de

hemelen, vergeet dat niet, is álles geboren. Van daaruit brachten de Engelen de leer als wijsheid naar de Aarde. Al de wetenschappen zijn door geestelijke bezieling én door wedergeboorte ontstaan. Elk hoger denken kwam vanuit die wereld naar de Aarde. Alle kunst, alle wetenschappen! Voelt u dit ééNZijn aan? Maar ik moet ophouden, straks gaan wij verder. Ik groet u!”

Hij gaat weer naar boven. Wij spreken nog niet, we stikken bijna van geluk. Onze gasten nemen afscheid. Karel denkt, wij allen denken. Wonderen zijn het! Openbaringen voor ons leven. Die anderen moeten hier niet meer komen. Hier moet gezorgd worden voor open zielen, hier kan alléén het grote kind leren. En dat kind van God krijgt alles! Waarlijk, de anderen gaan eruit! Met die mensen is niets te beginnen. Ze storen! Ze breken af! Ook Hans moet wegblijven. Karel zal het hem zeggen. Het wordt heilige ernst!

Wanneer we alleen zijn, keert René tot ons terug. Hij zegt:

„Wilt ge die andere geleerden zeggen, Karel, dat ze hier niet meer mogen verschijnen?”

„Ik ben van dezelfde gevoelens, mijn jongen. Ik zal ervoor zorgen.”

„Die mensen storen, vader. Waarom zouden wij dat goedvinden. De wereld heeft al genoeg geleden door deze twijfelaars. Geloven doen ze niets, ook al staan ze boven hun eigen geestelijk lijk. Ik wil die mensen niet meer zien. Maar vertel eens vader, hoe was het?”

„Ik ben open, René. Ik kan je alleen maar danken. Ik zal je bewijzen, dat ik in de jaren heb geleerd. Ik zal andere geleerden wakker schudden, ze mogen luisteren.”

„Nog even geduld, vader. Ik zal eerst deze gereedmaken. Dan gaan we een nieuwe groep samenstellen. Of ik zou telkens moeten herhalen. Daarbij komt, dat ik eerst moet bewijzen wat ik kan. Je praat er nog niet over. Ik zal je waarschuwen. Ik moet eerst enige boeken schrijven. Ik ga deze zittingen beschrijven en die boeken geef ik uit. Dan pas kunnen wij anderen overtuigen. Zo goed, vader?”

„Prachtig, René!”

Karel kust zijn jongen. Erica ook. Dan gaan we naar boven en ik teken alles op. Wonderbaarlijk is het. Openbaringen zijn het. Dit leven dringt overal doorheen. Ik geloof, dat hij het Goddelijke kan ontvangen en beleven. Ik schrijf neer:

„René is dieper dan Boeddha, dieper dan Ramakrishna. Ik ken dat leven. Ik heb het boek van zijn leven gelezen. René zei over deze mens: „Wat die heilige man beleefde tijdens zijn extase, is voor mij levensbewustzijn. Wat hij door zijn uittredingen onderging, was slechts het contact met het leven na de dood. Ik kan de héle ruimte beleven. Ik kan het Goddelijke antwoord ontvangen! Ik kan al de wetten verklaren; hij wist van de wetten niets!”

René zet die levens voort! Hij vertegenwoordigt een universele Orde! En het is hierdoor, dat wij ruimtelijk bewustzijn genieten. Ik vind hem een „Paulus”! Hij is het! Hij gaat over al die mensen heen en behoudt zijn eenvoud! Hij is niets meer, maar ook niets minder! Hij vecht als een bewuste leeuw voor „Christus”! Kan dit slecht zijn! Hij gaat dieper dan de theosofie! Dieper dan enige sekte ook, hij is een geboren meester. Ons landje kan zich gelukkig achten met dit kind, dit leven, deze ziel!

Ik heb hier niets meer aan toe te voegen. Wat er vanavond gekomen is, krijg ik volgende week om het in het logboek vast te leggen. Hans is gevaarlijk ziek! Ik ben bang voor hem! Arme Elsie!

Van Stein, Van Hoogten en de kwikstaart zijn onbeholpen zielen. Je kunt er toch niets door verliezen. Maar ze zijn stekelig. En dat hindert. René heeft hen volkomen ontkleed! En dat nemen ze niet! Zo sta je dan voor de persoonlijkheid die zich niet buigen kan. En dat voor alle wetten, is de eigen dood, de eigen ondergang. Ik heb begrepen en dat al zolang, wie zijn hoofd kan buigen, krijgt steeds nieuw leven te zien. Wie dat niet kan, loopt zich te pletter en zal er toch eens aan moeten beginnen.

Wij zijn gelukkige mensen. Ik had niet gedacht, dat het deze hoogte zou krijgen. Nooit had ik dat kunnen dromen. Nooit! Wat ik nu beleven mag, is een groot wonder, een geluk voor deze mensheid. Een openbaring is het, een nieuwe geboorte! Gelukzaligheid is het! Bovennatuurlijke liefde. Mijn God, wat bent U goed voor ons, kinderen!

Karel is een kei geworden. Je moet hem zien wil je het geloven. Hij is thans een man! Erica is een wonder op zichzelf en Elsie straalt als nooit tevoren. Anna zegt niets, maar die is aan het Tempels bouwen. Ik geloof, dat ze bezig is om de gouden sandaaltjes te dragen. Welke liefde kan Anna je schenken? Hemels wordt ze! Ik ken mezelf niet, maar ik vraag me af waaraan ik dit heb verdiend!”

Ik ga slapen! De spanning in de zaal is enorm! De mensen hadden niet gedacht, dat dit uit alles geboren zou worden. Maskers vielen en maskers worden verklaard! Ze zijn stil van ontroering, ook al tref je daar mensen, die Van Stein, Van Hoogten en Ten Hove heten. Armoede troef! Als je op de bühne staat voel je de menselijke golfslag tot je komen. Ik ben zover, dat ze mij niet meer kunnen storen. Ik sta al zolang op het toneel, maar de eersten? Onze leerlingen? Het regende vanavond geestelijke bloemen! René slaapt thans op ’n bed van viooltjes, madeliefjes en vergeet-me-nietjes! En wij gunnen het hem van harte!

Is dit alles niet wondervol? Wat is dit woord nu nietig, hè? Ook dat stofelijke masker is gevallen. We gaan regelrecht naar ons naakt-zijn toe! Ik ben het al zolang en toch, zie je mijn machtig mooi gewaadje niet? Voor God ben

je altijd gekleed. Buig je maar en je bent er!

O, Frederik, is het niet afschuwelijk, Hans heeft zelfmoord gepleegd!

We zitten tot aan ons hoofd in de ellende. Hans heeft zelfmoord gepleegd, met gif maakte hij een einde aan zijn leven. De droom van Anna is woordelijk uitgekomen en vele andere zaken hebben hun maskers geopenbaard. René wist alles! Hij heeft niets voor Hans kunnen doen, er was geen ontkomen aan. En nu is ineens die nare invloed weg, waarvan ik schreef! Je staat erbovenop, je trapt het onder je voeten kapot, even later zit het in een boom en lacht je uit. Ik heb altijd gevoeld, maar ik was er machteloos tegen. We geloven het nog niet, maar er staat een kruis op z'n graf en hijzelf ligt onder de aarde. We zijn hem kwijt. Ik moet er niet aan denken. René heeft ons de wetten verklaard, en kunnen we weer verder, of ik had het niet meer geweten.

Twee avonden nadat wij de laatste zitting hadden gehouden, vroeg Erica aan Karel:

„Wat zou je ervan denken, Karel, als we Hans en Elsje eens een paar wekenlang bij ons vroegen? Jij kunt dan wellicht nog iets bereiken. En wij doen het onze.”

Karel vindt het goed en een heel goed idee. Zo zitten we dan aan tafel, spreken over koetjes en kalfjes, maar Hans gaat nergens op in. Hij is stil en eigenlijk ruw, hij valt alles aan en breekt het voor je ogen aan stukken. Er is niets met hem te beginnen. Geen ogenblik kun je fatsoenlijk met hem praten. Dit is een onbeholpen mens geworden. Hij is eigenlijk versteend, een andere weg is er met hem niet te bewandelen. Erica had dan ook al spoedig te aanvaarden, dat hij niet te helpen is. Karel probeerde alles, Erica en Elsje gaven een prachtig concert, doch ook dat stoorde mijnheer. Tegen elf uur kreeg hij het pas goed te pakken. Maar toen ineens stonden wij voor een openbaring!

Het gebeuren sloeg ons zo onverwachts, dat wij er geel, rood en groen van werden, onze harten bonkten in de kelen, géén van ons kon zich beheersen. Indien Elsje had gevoeld waar het eigenlijk om ging, was het kind bezweten. Maar ze wist het niet en dacht, dat wij om Hans zo waren geschrokken.

Hans wilde weg, maar Erica en Elsje willen een lied van hun geliefde Schubert afmaken. Hij wordt kwaad en buldert als een wilde leeuw. Plotse-ling gooit hij eruit:

„Marja, ik gá!”

Hij loopt weg, zoekt jas en hoed bij elkaar en smeert 'm. Elsje is al bij hem, in slechts enkele seconden is het drama voorbij. Wij zitten hier en kunnen geen woord spreken. Karel is de eerste die zichzelf terugvond en zegt:

„Géén woord hierover, alsjeblijft. Indien de wetten voor ons spreken, moeten die wetten maar uitmaken hoe wij mensen moeten handelen.”

Een goed en duidelijk antwoord. We spreken af, dat géén van ons er met René over praat. De jongen was er net niet bij, alweer iets, alsof het zo zijn moet, dacht ik, en legde ik later in het logboek vast. Erica zegt nog:

„Is het niet afschuwelijk, dat je niets tegen die dingen kunt doen? Onfeilbaar werken onze levens tegen elkaar in. Mijn God, ik ga slapen. Ik wil erover nadenken.”

We zitten niet lang meer bijeen, ook ik zoek mijn kamer op en zet me voor het logboek neer. Uit mijn pen komt er nu:

„Reeds op vijfjarige leeftijd, hij was geloof ik iets ouder, maar dat doet er niet toe, sprak René over Marja. Ik zie hem op de trap zitten, het kind gaat hoger en hoger. Een machtig beeld was het. Erica keek op dat ogenblik in Engelenogen. En nu staan we voor Marja. Marja komt al een tijdlang over de vloer, ze eet en drinkt bij ons, ze is een engel, een vanuit een hemel gestuurd wezen. Ik durf bijna niet te denken, want ik weet niet waar ik het eerst aan beginnen moet. Marja! Marja. Ik sla het logboek open! Alles ligt vast, dit liegt niet! Ik heb mijn hoofd te buigen voor deze wetten! Ik kan er niet aan ontkomen, ik ben geslagen! Mij valt plotseling in, toen Hans zei:

„Misschien ben ik nog ergens anders goed voor op deze wereld.”

Foei, ik moet er niet aan denken, Hans. Ik draag je in mijn hart, ik wil er niet van weten, niet van horen, ik verban al die vreemde gedachten. Maar jij zelf brengt haar tot ons leven? Tot hem? Tot zijn hart? Want wat weten wij niet? O, Hans, als je deze maskers eens kende. Wij kijken erachter, wij staan er nu bovenop, wij beleven deze wetten en jij, nu het erop aankomt, slaapt! Je bent levend dood! Je bent geen mens meer. Een ongelooflijk ongelukkig mensenkind!

Marja is er! Ik geloof, dat dit Elsjes tweede naam is. We hebben nooit gehoord dat Hans die naam uitsprak. Nu is die verstoffelijkt, als een voetstuk opgetrokken voor één leven, maar waarmee wij allen te maken hebben. René! Ik ga slapen, ik ben er kapot van! En toch is er ook iets anders tot mijn leven gekomen. Die vreselijke invloed mindert. Doordat deze naam uitgesproken is, is er een scheuring gekomen in die ongekende krachten. Het is net, alsof die nu beleefd willen worden, geboren worden is duidelijker. Maar ik schei ermee uit. Ik wil zorgen, dat ik morgen fit ben. Ik wil mezelf nu niet verliezen. René kwam zo-even bij me en toonde me zijn nieuwe pastel. Een wonder is het! De Egyptische „Lotus” heeft hij uitgebeeld. Zoiets schoons heb ik nog niet van hem gezien. Zijn hart en zijn bloed liggen eraan vast. Hij zegt zomaar:

„Ze is ontwaakt, Frederik, zie je dat? Ze spreekt, ze leeft, ze schenkt me

iets!”

Ik liet m'n tranen rollen, toen hij weg was. Ik schreide als een kind, zoals ik in lang weer niet had gekund, zo aandoenlijk, ontroerend is de jongen als hij nu tot je leven praat. En hij moest eens weten. Ik keek in zijn gelaat, in zijn ogen. En daarin leefde iets anders. Daarin volgde ik iets, daarin fonkelde het nu niet, daarin lag een ongekennde diepte. Een weten is het! Een geluk is het! Een diepte van ongekennde schoonheid, maar de persoonlijkheid is ver weg, weg van deze wereld. Je ziet een meester en een kind tegelijk. Zo is een mens eerst mooi. Hij weet het?

Die volgende dag zijn wij stil. Niemand zegt er iets. En nog gaat er een dag voorbij, geen woord komt er over onze lippen. We voelen elkaar aan en we kunnen niet praten. Het is, alsof er iets boven ons hoofd hangt. René werkt hard, wij lopen elkaar voorbij als stenen beelden, die toch zo onnoemlijk veel te zeggen hebben. Ik vlieg het bos in, maar ik vind ook daar geen rust. Wanneer ik terugkom, is Elsje thuis. Hans is aan het zwerven geslagen. Hij drinkt veel en komt in de nacht thuis. Elsje heeft een andere kamer moeten nemen. Hij dwong haar dat te doen, hij slaat en schreeuwt als een wildeman. Ze wilde niet, ze wilde hem helpen, in alles steunen, maar hij sloeg haar de kamer uit. Hij doet als een wilde, als een zuiplap. Elsje zegt echter, dat zij geen hulp nodig heeft, zij zal alles verwerken en zij zal naast hem staan. We kunnen niets doen. Toch heeft Karel wéér alles geprobeerd. Ook de andere doktoren zien dat het mis gaat en hebben met hem gepraat. Hans heeft hen de deur uit geslagen. Wat nu?

De volgende morgen zegt Erica tegen Anna:

„Ga eens naar Elsje en vraag hoe het daar is.”

Anna weg. Ik was de deur uitgegaan en had iets te doen. De redactie kreeg nieuwe artikelen. Toen ik terugkwam, vloog Erica op me af en zegt:

„O, Frederik, is het niet afschuwelijk, Hans heeft zelfmoord gepleegd.”

Wat? Wat?! Ik plof in een stoel neer. Anna kwam bij Elsje. Elsje zegt, ik zal eens gaan kijken hoe het met Hans is, hij kwam laat thuis. Dan vliegt Elsje naar beneden in de armen van Anna. Elsje komt met Anna naar huis. Karel wordt geroepen. Karel met Elsje naar Hans. Karel constateert dood door vergiftiging, maar hij maakt er hartverlamming van. De rest spreekt voor zichzelf. Hans wordt begraven, de universiteit liep leeg. En nu zitten wij bij elkaar, aanstonds gaan Erica en Elsje op reis. Even moet Elsje weg. Erica gaat met haar mee. Ze zullen het Zuiden bezoeken. Hans heeft al zijn bezit aan Elsje vermaakt. Elsje is schatrijk, maar het zegt haar niets. We bepraten de reis, we handelen. Over het probleem Marja spreken we niet. Dan komt het uur, dat Erica en Elsje vertrekken. We gaan naar de trein. Duizenden dingen zijn er gebeurd in slechts enkele uren, waarvan je van tevoren er niet één had

kunnen bedenken. Zo vliegt het leven door onze zielen. De trein vertrekt, Karel en ik nemen afscheid. René wilde niet mee, Karel vond dat voor ons allen het beste. Hij zegt, die jongen weet precies hoe het moet, ik ben trots op hem. Dan gaan wij huiswaarts. In de avond komt René bij Karel en mij en zegt:

„Wetten, vader. Niets dan wetten! Ken je thans Marja?”

Karel schrikt zich weer een beroerte. Ik ben ijskoud, ik wist, dat hij alles onderging, want dat kon niet anders. Hij gaat verder:

„Zie je, Karel, daarom kon je Hans niet helpen. Maak je geen zorgen, ik weet wat ik doe, ik wacht wel. Ik beïnvloed geen mens. Ik weet precies wat je denkt, Karel. Ik zal je de wetten verklaren, dan kun je weer vooruit. Luister!

We gaan enige eeuwen terug. We leven in het oude Egypte. Ik leefde daar, evenals Hans, Elsjje, Frederik en Anna. Jullie heb ik in latere levens ontmoet. Ik was daar bezig me de wetten eigen te maken en zette daarvoor mijn leven in. Ik leerde een lief leven kennen. Dit kind werd door Hans verkracht. Ik heb opgesloten gezeten, maar werd later door vrienden bevrijd. Hans was hogepriester. Zijn ganse wezen en persoonlijkheid getuigden er nog van. Maar Hans diende het kwaad, ik het goede reeds. Hij heeft mij niet alleen m'n bezit ontnomen, ook mijn liefde. Met geweld heeft hij deze Marja, die ook daar Marja heette, uit mijn leven weggerukt. Wat doe je als je machteloos staat tegenover het hoogste van een Tempel. Hans leefde zich uit door de priesteressen. Mijn ouders stonden mij af aan de Tempel, later kwamen wij weer bijeen. Dat is Frederik, Oteb, ook hij is mijn leven gevolgd en heeft veel voor mij gedaan om alles maar te verzachten. Ik ben die Satan van toen ontlopen. Dat leven is ellende geweest, dat leven heeft mij zo afschuwelijk geslagen. Ik was het kind van Anna en Frederik. Zij hebben geleden en gestreden en alles gedaan om aan mijn en hun eigen leven kleur en gestalte te schenken. Wij hebben alles gedragen. Ik wist, dat ik eens weer tegenover Hans zou staan en dat hij goed zou maken wat hij me daar ontnomen en gestolen had. Dit zijn dan de korte trekken. Ik zette mijn leven voort, bereikte het hoogste voor daar, maar volgde in andere levens dezelfde wetten. Ik ging naar Ra en Ré, van Isis naar Indië, Tibet! Totdat ik me gereed had gemaakt om te mogen dienen. De God van al het leven wist, dat ik mijn ellende had aanvaard. Had ik iets tegen Hans ingezet, had ik hem met kwaad bestreden, had dit nimmer geopenbaard geworden, want dan vernietigen wij die rechtvaardige wet. Omdat ik niets deed ten opzichte van Hans, zijn naam daar was Rohna-Goe, opperpriester voor de „occulte” wetten, had ik nooit dit geluk kunnen beleven, omdat wij nu voor de afbraak staan en de rechtvaardigheid geen zegevierend einde beleven kan. Elke karaktereigenschap krijgt hierdoor Goddelijke betekenis. Iedere verkeerde daad moet goedge maakt worden; in-

dien de ziel aanvaarden kan, krijgt zij haar eigen bezit onherroepelijk terug. Marja had echter door een vorig leven aan Hans goed te maken. Daarvoor heeft zij thans haar eigen leven ingezet, zij heeft dat moeten doen met haar lichaam! De moeder zet hierdoor alles van zichzelf in! Zij betaalt haar schulden, bedrog wordt goedge maakt, zij komt hierdoor weer in evenwicht met haar ruimtelijke wetten.

Zo staan thans de zaken ervoor. Wie als mens bedrogen wordt, Karel, en dat bedrog op dezelfde wijze, dus door bedrog, herstellen wil, krijgt nimmer de Goddelijke wet in handen. Nimmer spreekt het Universum tot je leven, want je wilt kwaad met kwaad vergelden. Ik heb in die tijd reeds begrepen, omdat wij de astrale wetten beleefden. Oteb was rijk! Ik was als mijn ouders van Oosterse adel. Maar dat zegt niets. Oteb en Anna zijn tweelingzielen. Ik en Marja ook, anders hadden wij elkaar niet ontmoet. Marja is het deel van mijn hart, dat uit mij op de Maan is ontstaan, geboren. Wij beiden vormen één leven. Ik uit haar leven en zij uit het mijne. Toen wij aan onze eigen splitsing begonnen, Karel – ik zal later deze wetten verklaren, dan sta je sterker op je benen – schiepen wij door ons leven twee nieuwe levens en konden wij naar de Aarde terugkeren. Voor daar de Maan! Totdat wij de Aarde hadden bereikt, bleven wij in harmonie. De lichamelijke wetten eisten dat wij ze zouden beleven. Maar toen wij mensen werden en de stoffelijke, dus lichamelijke wetten hadden beleefd, stonden wij voor ons oorzaak en gevolg. Hiervóór hebben wij, om vanuit het oerwoud naar het blanke ras (zie artikel ‘Er bestaan geen rassen’ op rulof.nl) te komen, duizenden levens gehad. Het vader- en moederschap dwingt ons die wetten te aanvaarden. Hierdoor kom je verder. Langzaam kom je echter weer in harmonie. Als je nu weet, dat je in elk leven zonde en fouten begaat en elke gedachte je uit de Goddelijke Harmonie slingert, voel je, wat hiervoor nodig is, wil je weer in harmonie komen met de Goddelijke schepping. Wij hebben die wetten beleefd. Elkeen beleeft ze. Je kunt er niet aan ontkomen. In die levens maakten we goed. Langzaam maar zeker begonnen we het goede te volgen. Ons werd dat in de Tempels geleerd. Doe goed, doe alles volgens de natuurlijke wetten en gij krijgt uzelf in handen. Maak u nooit kwaad, ook al kost het uw leven. Buig u voor alles! En dat, Karel, hebben ik, Oteb, Marja en Anna ons eigen gemaakt!

Wij leefden toen reeds om deze mensheid geluk te schenken door de Goddelijke wetten. Die levens brachten ons tot groei en bloei. Wat eenmaal volkomen overwonnen is, kan je niet meer tot het hartstochtelijke voeren. Je roept die gevoelens een halt toe. Marja heeft haar leven daarginds vergooid. Hans leefde zich uit, maar daarvoor waren we reeds met elkaar in verbinding gekomen. Zo zien we, dat we duizenden levens ontvangen. En al die levens

zijn nodig, wil je uit dat vreselijke oorzaak en gevolg komen. Karmische wetten voeren je naar de Aarde terug om aan zielen een nieuw lichaam te schenken. Hans zat vast aan die wetten. Hij kon er niet onder vandaan komen, het verleden openbaarde zich aan zijn leven. Je hebt het gevoel, de kracht niet om de dagelijkse dingen te begrijpen en je staat er ook niet voor open. Nu krijgen wij alles terug!

Of Marja nu bezoedeld is? Néé. Hans heeft geen gram gevoel van haar ziel kunnen beleven. Toch bracht hij Marja tot mijn leven terug. Marja wist innerlijk, dat, wanneer zij die man tot zich trok, zij haar geluk zou beleven. Als kind, je zult dat later van haar horen, wist zij dat al. Zo goed (als) bij mij het vorige ontwaakte, keerde in haar leven die wetenschap terug. Elk leven eist de vorige bewustwording op. Wanneer je dus geboren wordt komt dát verleden boven. Niets kun je eraan veranderen, die gevoelskrachten dwingen je ze te aanvaarden. Je bent niet anders, je handelt niet anders. Dit is ons ongelooflijk onderbewustzijn. Dit is het, waarover de geleerden zich zo druk maken en waarop zij nooit een afdoende antwoord kunnen vinden, omdat zij de wedergeboorte niet aanvaarden.

Het is dus duidelijk, dat wanneer de ziel ontwaakt, je reeds in je verleden, het vorige leven, leeft. Dát is niet te omzeilen, Karel! Al die gevoelens van één leven, zoveel gevoel is het van je onmetelijke onderbewustzijn, vormen nu de persoonlijkheid. Voor velen ligt er kunst in, mensen met goede koppen, talent voor iets, maar in het volgende leven zinkt dat weer in de diepte van die ruimte terug en dan ben je een zwakzinnige. Hans is nu bezweken door zijn verleden. Na zijn veertigste jaar is het begonnen en tot ontwaking gekomen. Zijn Hansi maakte het wakker. Hans had een stil leven kunnen beleven als hij niet aan psychologie gedaan had, maar zijn onderbewustzijn dreef hem ertoe. Maar ik zeg je, je kunt er niet aan ontkomen. Had ik, hadden jullie hem kunnen helpen? Néé! Had Hans iets anders kunnen doen? Néé! Waarom werd Hans zo rijk bedeed? Waarom hadden zijn ouders zoveel bezit? Die levens komen allen tot ons leven terug. Je voelt wel, met duizenden mensen kun je in één leven te maken hebben. En al die levens doen iets, ze leven zich uit of je wordt door die levens bestolen. Meestal gaat het om de liefde, om de man of de vrouw! En dat is eenvoudig, omdat deze levens de Universele wetten beleven, geld en bezit hangt eraan vast, doet mee, maar het gaat om je leven, dat moet worden ingezet!

Onfeilbaar komen deze wetten tot je bewustzijn. En soms twee of drie levens tegelijk. Van al die levens zuigt de persoonlijkheid gevoel in zich op. Er zijn levens beleefd, die niets te betekenen hebben. Miljoenen mensen beleven die eigenschappen. Miljoenen mensen beleven niets, omdat ze nog moeten ontwaken. Bruisende belevissen dringen tot het dagbewustzijn door. Die

willen beleefd worden. Die zijn ook niet tegen te houden, de ziel als de persoonlijkheid maakt ze zelf wakker. Hierdoor begint het leven. Als kind ga je zien, wat er eigenlijk in de ziel leeft. Het karakter heeft te luisteren, de persoonlijkheid zit eraan vast. Kunst, wijsheid, mystiek, hartstochten en geweld, vader- en moederschap, al die duizenden wetten treden thans op de voorgrond. En dat is de persoonlijkheid, dat leeft in het organisme en staat voor goed en kwaad, voor oorzaak en gevolg, voor karmische wetten. Zeg nu nog eens dat je niets met andere levens te maken hebt. Ik zeg je, er is niet één mens in deze maatschappij, niet in het oerwoud, Karel, want je kunt die wetten niet beleven, dat zijn vanzelf andere levensgraden als organismen gezien, of je hebt met die levens uit te staan. Ben je los van die zielen, heb je oorzaak en gevolg goedgemaakt, dan gaan die levens uit je aura weg. Dat werkt onfeilbaar! Je eigen levensgraad is het ergst beziel. Je kunt nu vier levensgraden terug het menselijk organisme, de baringswetten beleven. Dat wil zeggen, dat je kinderen kunt verwekken, kunt aantrekken door die lagere graden. Je kunt bij een eskimo kinderen verwekken, maar dat is je eigen levensgraad niet. Nu sta je voor een natuurlijke wet, je stemt je reeds af op een andere levensgraad en bent in disharmonie met je eigen levensgraad. Of dacht je, dat dit voor de kosmische wetten geen gevolgen had? Je kunt tientallen levens verdergaan, eens zal je aan dat leven goed moeten maken, de natuurlijke wet voor het vader- en moederschap roept je terug. Zo verslingert de ziel zichzelf en brengt zij splitsing, niet alleen voor het lichamelijke, ook voor haar persoonlijkheid. De kosmische wet vraagt je de graad van leven te aanvaarden, die tot je eigen leven behoort. Als je hier geboren bent moet je het niet bij een ander volk zoeken. Deze graad dwingt je te scheppen en te baren en ben je altijd zeker. Over enkele eeuwen leert men deze wetten kennen. Je blijft dan bloed van je bloed en kind van je eigen volk, zegt men dan, maar je bent in harmonie met je graad van leven. Nu kun je met vele volken tot éénheid komen, dat zegt niets, hierdoor komt er ander bloed in ons lichaam. De wetten kunnen je dus al met het leven van andere volken verbinden, toch is dit de hoogste wet die tot ons leven spreekt. Zo komt één levensgraad tot het allerhoogste voor het menselijke organisme. Vergeet ook niet, dat de rassen (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl) van de Aarde er zelf naar streven. Elke rassoort (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl) scheidt een eigen kern! Iedere levensgraad zoekt net zolang totdat het leven gevonden wordt, dat tot het andere behoort. Nu leeft je ziel in andere streken van de Aarde. Je zult haar daar halen of zij komt tot je leven terug. Je voelt wel, duizenden mogelijkheden komen er op je af en je kent er niet één.

Toch gaat de natuur verder. De zeven lichamelijke levensgraden voor het organisme eisen van ons de wetten te beleven en te aanvaarden. Je zit levens

achtereen aan mensen vast en komt eerst dan los, wanneer je goed hebt gemaakt. Nu is het waar, onze eigen levensgraad heeft zich over de Aarde verspreid. Was dat niet het geval, dan zou je zien, dat géén Hollander een kind van het ander volk zou kunnen huwen, omdat de ziel het doodeenvoudig zelf niet wil. Dit gezoek van mensen onder andere volken om de waarachtige liefde te vinden, drijft de ziel reeds tot het andere volk. Maar zijn die karmische wetten beleefd, dan houden die op te bestaan en komt het innerlijk leven niet meer vrij van de eigen levensgraad. Je kunt er dan niet meer aan ontkomen, je komt niet weg, iets in je zegt: tot hier en niet verder! Net als bij Hans nu, hij kon niet anders!

Dit zijn dus wetten. Niet alleen voor de eigen levensgraad, maar duizenden andere wetten beslissen thans over je leven. En dat is een mens! Dat is een vrouw en is een man. Heb je moorden gedaan, dan moet je moeder worden om het leven weer in harmonie te brengen door je eigen bezit. Wat is dat voor een bezit? Je lichaam. Maar nu hebben mannen elkaar uit de weg geruimd. Eén van ons heeft het kwaad bedreven. In een ander leven ben je moeder en sta je voor elkaar. Herken je deze ziel? Kan je van je kind aanvaarden, dat het je in vorige levens vermoord heeft! Waarom ben ik tot je teruggekeerd, Karel? Omdat ik je in een van mijn levens iets ontnomen heb. En dat heeft juist met het kindzijn uit te staan. Ik maak thans goed! Ik breng je naar het bewustzijn terug, dat ik je vroeger ontnomen heb. Het gevaarlijkste wat wij mensen kunnen doen is, een medemens het geloof ontnemen. Mensen van het hoogste afhouden is de allergrootste misdaad die wij kunnen begaan. Indien dit de ontwikkeling voor de ziel tegenhoudt, val je erdoor! Dat zijn nu kosmische wetten. Die zijn veel en veel bewuster, dan enig ander kwaad. Je hebt thans direct de Goddelijke evolutie in handen. Je staat thans tegenover de Goddelijke wet. Wie mij thans afmaakt en hierdoor mensen geestelijk bezoedelt, dus dooddrukt, van mijn leer en de Goddelijke wetten (weg)houdt, bezoedeling scheidt, is nog niet jarig. Niet alleen de lichamelijke fouten zal je moeten oplossen, je staat thans voor een mens die je alles zou willen geven, maar wellicht niet wordt aanvaard. Waarom niet? Waarom wil die ziel niet aanvaarden? Waarom krijg je dit leven niet tot andere gedachten? Omdat jij zélf dat leven hebt verwoest! Zie nu maar dat je het weer wakker krijgt. En je kunt in het leven na de dood geen stap verzetten, als je die kinderen van God niet geopend hebt voor Zijn wetten. Duizenden mogelijkheden houden je gevangen. Je komt er niet van los, je hebt ze te beleven en weer tot de Goddelijke harmonische wetten, die voor de rechtvaardigheid en Goddelijke evolutie, terug te voeren, maar waar je leven ná leven mee bezig bent!

Breek mij gerust af, straks sta je voor je eigen afbraak. Wee je leven, als ik de waarheid breng. Verkoop ik kletspraat, dan is alles anders en heb je het

recht om het af te maken. Maar ben ik bezig de Goddelijke harmonische wetten tot je leven en dat van anderen te brengen, Karel, dan moet je mij maar bezoedelen, levens heb je ervoor nodig om dat gif uit die zielen te verwijderen. Weet je nu waarom zoveel mensen zich uitsloven om het andere leven van God tot ontwaking te brengen? Weet je nu, waarom er in mij zo'n enorme wil is dit alles te volbrengen? Ik laat mij ervoor aan stukken hakken. Ik sterf ervoor! Ik wil leegbloeden voor deze taak, omdat ook ik ál die wetten heb beleefd.

Spreek eens verkeerdt over een wezen, een mens, maak dat leven eens af, vroeg of laat sta je voor je eigen ellende. En als het je vrouw is? Dacht je, dat al die mislukte huwelijken geen betekenis hadden? Dacht je, dat die mensen zo uit eigen verlangen en door eigen wil tot elkaar waren gekomen? Je kunt even tekeergaan, je scheidt er nieuw karma door, maar zij of hij die tot je leven behoort staat vroeg of laat voor je. Nietwaar? Waarom komt de ziel niet tot handelen? Wat weigert er in je persoonlijkheid? Waarom kom je niet tot een besluit? Waarom is het juist die ander? Het is juist de verkeerde. Ja, dat zou je wel willen, Karel. Dat wat bewust in je is, handelt nu! Dit, wat het dagbewustzijn vertegenwoordigen moet, beslist thans over je leven. En nu begrijp je elkaar niet. Dat is natuurlijk, je krijgt thans je taak te zien. Je kunt nu beginnen om die ziel weer tot de reine klaarte van Frederik terug te voeren. Ik wachtte af. Omdat ik weet, dat ik niets hoeft te doen, komt het leven tot me! Ik zál haar ontmoeten. Had ik een van de meisjes genomen die me wilden bezitten, dan had ik me zélf voor de ruimtelijke wet afgesloten. Je voelt wel, je kunt gerust meerdere meisjes tot je leven trekken en daarmee het éénzijdig ondergaan, straks heb je dat leven toch te ontmoeten, omdat jij je met die ziel door de machtigste wetten, het vader- en moederschap, hebt verbonden. Beperk je tot het speels vertier, tot de menselijke kus, of trouw je dat leven en komen er kinderen, het is je ziel niet! Je eigen ziel, die tot je leven behoort en waardoor je dit universum en het Goddelijke Al vertegenwoordigen moet; met haar ben je sterk, met haar kun je alles aan, zij draagt je, zij bezielt je, zij stuwt je omhoog, wat machtig is en slechts enkelen op deze wereld beleven. Die andere zuigt je leeg en je houdt je eigen geluk tegen, je bezoedelt je geluk op kosmische afstemming.

Indien je alleen blijft, al barst je van verlangen, maar je voelt dat je moet wachten, en dit leven gaat voorbij, dan ben je in harmonie gebleven met je eigen leven en dat van je tweelingziel. Honderdduizenden mogelijkheden stormen er op je leven af. De vrouw voor je is onbewust. Of je bent het zelf. Je behoort elkaar niet voor eeuwig toe, want dat is niet mogelijk. Maak je dat leven niet af, dan sta je er toch weer voor straks en kan je opnieuw beginnen. Ik wist dat alles. Ik handelde dus uit vroeger opgedane kennis. Ik heb me die

wetten eigen gemaakt. Marja had nog iets te beleven, goed te maken. Maar zij wist, dat zul je straks horen, door die ziel krijg ik het andere. En dat is geen bedrog. Je hebt zelf kunnen zien hoe zij haar plichten heeft gedaan. Zij heeft het leven van Hans gedragen. Indien ik had gezien – ik ken haar reeds lang – dat zij Hans had verwaarloosd, dan had ik geweten, dat zij nog niet voor mijn leven gereed is. Ik had haar dan ook niet kunnen ontmoeten, ik had haar wellicht, en dat staat beschreven in onze harten, in het leven na de dood ontmoet. Eerst in de hemelen! Nu zullen wij dit wonderbaarlijke leven ontvangen. Zij is voor mij gereed, ik voor haar! Zij zal mij helpen en ik haar! Daarom zei ik, leer je taal. Zij maakt af wat ik scheppen zal. Zo dienen wij thans, maar ik zal het de wetten laten doen, zij zélf moet het weten! Ik ga er eerst dan op in en ben ik zeker van mezelf! Ik wil geen karma scheppen! Als kind zag ik haar reeds, zij werd me gezonden, geschonken? Niets van aan, wij waren in harmonie gekomen met de ruimte! Dát is het!

Jij en Erica hebben elkaar gevonden en gekregen. Jullie behoren elkaar toe. Maar voel je het verschil, Karel, met ons? Jullie gevoelsleven is stoffelijk, het onze ruimtelijk, je kunt reeds geestelijk die afstemming beleven en ook dan is het een wonderbaarlijk geluk. Jullie kunnen het hoogste voor deze wereld beleven, Karel, omdat jij en Erica er telkens voor geboren zijn. Je hebt die andere Karel tienmaal gedood. Erica zichzelf ook. Maar wat doen andere mensen? Ze kunnen het niet, omdat de één voor die andere leegte staat. Je kunt die ziel niet veranderen in een leven, wél is dat mogelijk, wanneer die krachten in het dagbewustzijn leven. Anders sta je voor onbewustzijn en trekken je beiden naar je eigen kant, als twee ezels op een plaatje! Onwaarheid? Nonsens? Kletspraat?

Kijk eens naar Frederik? Hoe heeft hij gehandeld? Had hij zich gesplitst. Had hij slechts enige jaren te vroeg Anna aanvaard, dan was al deze wijsheid hem ontgaan. Nu krijgt hij universele liefde in handen. Wat was het geworden indien hij het stoffelijke leven had aanvaard? Niets. Dat ken je spoedig genoeg, dat heeft geen betekenis voor je ontwaking. Toch zoekt dat de mens, hij leeft er zich door uit, maar je ontkomt toch niet aan je eigen wetten. Zij roepen je voor duizenden dingen het ruimtelijke halt toe.

Het vader- en moederschap, de schepping dwingt je het andere leven te aanvaarden. Ben je als moeder op weg en ontwaakt je moederschap, komt er geen schepper, wat doe je? Het is mogelijk, dat de eerste ziel tot je leven behoort. Wie kent zichzelf voor zijn liefde? Wie voelt, dat het leven, hoe onbewust en ellendig ook, afgemaakt moet worden? Hoeveel echtscheidingen beleven wij niet? Ik zeg je, je kunt er toch niet aan ontkomen, eens zál je die ziel volkomen alles van je eigen leven moeten schenken. Doch dan is dat leven 'n hel! Maar daar heeft God niet mee te maken, dat is je zélf!

Elke gedachte eist van je leven en persoonlijkheid in harmonie te beleven. Zie nu eens naar jezelf. Hoe leef je? Hoe leefde je voor jaren terug? Wat heb je Erica geschonken? Kun je, als je niet open bent, onbewust bent, alles van jezelf aan je vrouw, je liefde schenken? Dacht je, dat al die mensen door hun zoek om een ander leven ontwaakten? Juist door de ellende ontwaakt je leven. Die ellende doet je denken. Als je er nu aan begint om dat leven tot ontwaking, tot beter en bewuster te voeren, is dat je eigen ontwikkeling en sta je straks voor hogere liefde. Als dat tot je komt, beleef je de Goddelijke wet voor je liefde en je eigen geluk, als man en vrouw, als twee zielen van één wil, één gevoel, één liefde en één begrip! Voel je dit bewustzijn en die liefde aan? Daar sterf je dan voor en hierdoor schreef men zoveel boeken! Leer je erdoor? Als je eraan begint, maar dat doen de mensen niet!

„Wat weet een psycholoog van de ziel af, Karel?”

„Geen klap!”

„Zo is het. Denk je, dat ik een universitaire graad zou behalen, indien ik college geef?”

„Ze moeten je in alles aanvaarden.”

„Denk je eens in, dat ze wisten, dat ik gelijk had, hoe zouden al die groten moeten handelen? Thans ben ik een halve gek. Je zult het horen. Ik ben een gek, een fantast. Maar wat willen die mensen? Steeds wordt het hoogste, dat niet begrepen wordt, afgemaakt. Die mens moet worden opgeruimd. Je zult het zien. Ook al kunnen ze dat nu niet meer, ik ben er nog niet in dit nuchtere Westen, maar wij zélf kunnen er een massa voor doen. Ik weet tenminste wat mij te wachten staat en ik ben er niet bang voor, ik daag ze straks één voor één uit! Ik zal hen dwingen om naar me te luisteren, mijn boeken zullen door duizenden mensen worden aanvaard! Ik heb iets te brengen. Ik breng nu een boodschap tot het Wilde Westen, het nuchtere ik van Onze Lieve Heer!”

„Wat doe je met Marja?”

„Dat zal je straks zélf zien en beleven, Karel. Moeder zal ons roepen. Dan vieren wij daarginds onze verloving, aan het strand, in het machtige Zuiden. Doch eerst gaan wij met ons allen naar Gizeh, Isis, Ra, Re, de Sfinx! Dát weet ik reeds. Dit is dan het machtige bezit voor je levens. Oteb, wij sturen dit zielenbericht tot Mohammed. Wil je een ander wonder beleven, Karel?”

„Gaarne. Wat is het?”

„Ik wil je de genade laten beleven, hoe het kind van God één is. Dat ben ik met Marja ook. Mohammed ontvangt op dit ogenblik mijn bericht. Ik stuur tot hem: wij komen straks. Ga tot Marja en zegen haar met uw leven en uw liefde. Ik wed, Mohammed gaat! Ik stuur moeder naar de Sfinx. Zij moet, dat kunt ook u doen, naar Egypte. Daar zullen wij tezamen zijn. Lijkt

het je, Karel?”

„Dit is ongelooflijk. Ik ga mee, eindelijk dan. En wat denk je nu van Hans?”

„Hans heeft een einde gemaakt aan zijn leven. Dat is het allerergste wat de ziel kan doen. Nu, je voelt dat zeker, heeft zij leven, noch dood. Zij slingert zich te vroeg uit het leven en heeft haar leven niet beëindigd. Wat hierop volgt is het volgende proces. Het is ín- en índroevig, maar daar is niets aan te veranderen. Eén ding kan ik je zeggen, Hans had hoogstens nog drie jaar te leven gehad. Korter eigenlijk nog, omdat ik zijn normale dood reeds in zijn aura waarnam.”

„Is dat te zien?”

„In de menselijke aura leeft alles, Karel. Hans zit nu onder de grond aan zijn eigen lichaam vast.”

„Wat zeg je?”

„Hans beleeft bewust de verrotting van zijn lichaam. Hij is als ziel en persoonlijkheid immers niet los, niet uitgeleefd? De wet, die zijn leven beheerst, die tijd en alles bepalen zal, die het uur van de geboorte en het uur van sterven vaststelt, die wet houdt hem als geestelijke persoonlijkheid aan het lichaam gevangen. Hans beleeft die verrotting bewust en is uit de stof, uit de geest geslagen! Niets kan hem helpen, ik kan alleen mijn meesters vragen, zo nu en dan tot hem te gaan, en zijn leven door hun verschijnen te verzachten. Ik zal hun zeggen: Verzacht zijn smarten, verklaar hem de wetten en zeg, dat wij aan zijn leven blijven denken.”

„Hoelang duurt die ellende?”

„Zolang, tot er geen vezel meer aan zijn botten zit, eerst nu scheuren de menselijke aura's van de lichamelijke los en kan hij gaan waarheen hij wil. Maar nu? Moet hij terug naar de Aarde, dan heeft hij daarin, in die wereld, waar leven noch dood te zien is, te leven. Léég is die wereld, het is de afstemming voor de zelfmoordenaars. Maar daar ziet hij er niet één van! Er zijn er miljoenen met hem die zich het leven hebben ontnomen, hij ziet hen niet! Hij is alléén totdat het uur van sterven op Aarde komt. En nu ondergaat Hans zijn stoffelijke dood. Is het niet wonderbaarlijk? Zo herstelt de ziel zichzelf! Op deze wijze keert zij tot de harmonische wetten van God terug, voor ziel, geest, stof! En dan? Als Hans aan een nieuw leven moet beginnen, trekt de wereld voor de geboorte zijn leven aan en lost hij op. Dan wordt hij embryo. Maar ik heb nóg een wonder voor je en kun je blij zijn, Hans komt niet terug. Hans heeft zijn stoffelijke kringloop beleefd en hij bezit geen karmische wetten meer. Hans was goed, Hans was een best mens, hij deed alles voor zijn zieken, maar zat aan zijn eigen leven vast. Hans gaat dus naar de astrale wereld. Was dit niet het geval geweest, dan had je hem in geen duizenden eeuwen teruggezien. Maar dat zegt dan niets meer! Je ziet hierdoor,

dat alleen de ziel, het leven, betekenis heeft voor God, niet Hans als mens van deze wereld. Wij kennen miljoenen zielen en al die zielen maken deel uit van ons eigen leven. Maar als mens en als je vader of je moeder, je zuster of je broeder, zie je en voel je die mensen niet meer. Het leven is het! En dát leven leeft voor je, jij leeft voor die ziel als leven. Dat is de universele afstemming voor ons eigen ik, waar Christus voor gestorven is.

Wij zullen Hans dus straks herkennen. De eerste van ons die overgaat, ziet hem! De jaren, die hij thans beleeft, jaren van ongekende ellende, smart, pijnen, het is niet te beschrijven, want je beleeft dat proces, je beleeft, dat de wormen je hart stukvreten. Je schreeuwt, maar niemand hoort je, je zit aan jezelf vast! Dat duurt voor Hans ongeveer drie jaren. Dan is het lichaam al een eind op weg tot de vertering en scheurt hij als de Goddelijke vonk los van die ellende. Had hij hier nog tien of vijftien jaar moeten beleven, dan zou hij die jaren aan dat graf en dat lichaam vastzitten. Je kunt je niet verwijderen en je weet niet waardoor het is. Je trekt aan dat koord, maar het breekt niet. Ik ken al die wetten, omdat ik mezelf om het leven bracht om ze te leren kennen!”

„Wat zeg je?”

„Ik pleegde zelfmoord met vele anderen, we waren met ons zevenen, de hoogste priesters, Karel, die de dood en het eeuwige leven wilden leren kennen! Of dacht je, dat ik dit weten zomaar gekregen had? Wij gingen de dóód in, wij zochten de dood óp! En toen hadden wij bewust die wetten te aanvaarden en te beleven. Wij leerden erdoor, omdat wij bewust stonden ingesteld op de dood. Een ander heeft dat niet, die doet het door onbewustzijn. Het is precies hetzelfde als wanneer jij een goede sigaar rookt. Ook die je nu in je handen hebt is verrookt, maar je weet niet dat je gerookt hebt. Nu is dat niets! Je geniet er niet van, je blaast alleen maar. Roken is kunst! Die door ellende de dood ingaan, beleven niets. Alleen voelen ze later wat angst, wanneer ze weer voor de zelfmoord staan, doch meer is er niet in die zielen veranderd. Wij gingen er bewust in! Wij werden door de anderen heerlijk in onze graven gelegd. En toen gingen wij nog verder. Wij lieten ons balsemen. Nóg liggen er van ons in het oude Egypte onder de grond, die zich lieten doden en balsemen, maar die roken een vreselijke pijp. Dat sigaartje brandt eeuwigdurend door. Al die balsemingen scheppen eeuwigdurende invloed. Je voelt wel, die lichamen kunnen niet oplossen, de ziel zit eraan vast en komt niet los. Toch krijgt zo'n ziel een ander leven. Maar hoe is dan het bewustzijn? Dit zijn je allerslimste gekken? Néé, de ergste psychopaten die er zijn. Die zielen hebben hun vol bewustzijn niet. Daarom kennen wij bewuste en onbewuste psychopathie. Dat zijn zielen, die te ver gingen. Dat gebalsem van al die lijken houdt de ontwikkeling van de ziel tegen. De ziel legt zichzelf

aan die lijken vast. Zij komt in geen eeuwen tot bewustwording, omdat zij eeuwigdurend iets achter zich aansleept! Ook de verbranding van het lijk is weer in strijd met de Goddelijke wetten. Het lijkt allemaal zo prachtig, maar dit leven kent de Goddelijke wetten niet voor lichaam, ziel en geest! Maar hoofdzakelijk voor de geest, omdat die in het volgende leven de persoonlijkheid is voor de ziel. Dat is je Goddelijke afstemming en zet je om als stof en geestesleven! Is het niet eenvoudig?”

„Wat beleefde je in die grafkelders, René?”

„Wel, Karel, de verrotting van onze lijken. Wij beleefden dat bewust, maar al de priesters volgden ons.”

„En toen?”

„Na eeuwen, de een na de ander, keerden wij tot onze Tempels terug. Toen werd ons verleden wakker gemaakt. En daar was het, dat deze wetten tevoorschijn traden. Het oude Egypte heeft ze nooit gekend, zij waren nog niet zover. En jij weet beter dan ik, dat daar gebalsemd is als nergens anders is geschied. Ik zeg je, er liggen er nog duizenden in prachtige ingegraven kerkers te wachten op verlossing. Ik zal er als het mogelijk is veel aan doen, aan kunnen veranderen. Maar wat zegt zo'n huidige farao tot mij? Maak dat je wegkomt! Als ik hem zeg, ik ben die en die, ik leefde hier als hogepriester, zet hij mij achter zijn tralies. Mohammed heeft er alles voor gedaan, doch deze koning wil er niet aan geloven, dat is schennis van een cultuur die hem heilig is. En daar sta je thans, Karel! Wil je die zielen helpen, dan moet je dat hele gedoe verbranden. Die gebalsemde lichamen, ook wij hier hebben er genoeg, vreten aan het bewustzijn van de ziel. Die lichamen houden iets in stand dat sterven, oplossen moet. Wil je vrij zijn, verder kunnen gaan om je levens af te maken, dan kan dat alléén als je geen ballast mee te dragen hebt. Nu kom je in een leven terug, je mist iets, je weet niet wat het is, dokters willen je een spuitje geven en maken je nog onbewuster. Je voelt het en je draagt het met je mee. Je ontkomt er niet aan, maar je bent onder de levenden. Iets trekt je als je bewust bent geworden naar ergens. Maar waar ligt, waar leeft het? En nu al de duizenden problemen nog waarvoor je leeft! Voel je, dat de menselijke ziel van zichzelf een chaos heeft gemaakt? Zij heeft de natuurlijke wetten verkracht. Zij heeft geen normaal bestaan meer, het is 'n lijdensgeschiedenis. Méér nog in het onzichtbare als in dat wat je kent als ziekten of andere ellendige zaken. De onzichtbare wetten, zoals Hans die thans te aanvaarden heeft, leren je wel het hoofd buigen! En dan gaat je eigenwijze persoonlijkheid ook naar beneden, want de wormen brengen je daarheen! Dat balsemen is het onnatuurlijkste wat je doen kunt voor jezelf. Crematie daarentegen gaat te snel. Je voelt het zeker al; zielen zitten vast aan het menselijke lichaam en verbranden. Die schok is ontzettend! Ze zijn los, natuurlijk, het verbran-

dingsproces scheurt ziel en lichaam vaneen. Maar de ziel is niet bewust. Ze voelt stoffelijk, aards. Ze loopt dus met die schok rond, waarheen ze ook gaat, ze komt eerst dan los van die toestand als zij een ander leven bezit of zo'n geestelijke hoogte bezit, dat zij zichzelf overwonnen heeft. Miljoenen mensen, Karel, lijden dat ze het uitschreeuwen door de astrale wetten!"

„Het is enorm, René, ik geloof en aanvaard alles.”

„Ga nu eens na, wat je met je leven van de Aarde kunt doen. Je zult zeggen: Elsje is geradbraakt! Had ik een ander leven moeten bezitten? Had ik een kuis kind, rein kind, moeten trouwen? Dat is goed voor onbewusten. Zeker, je ziet het, ook ik heb nog goed te maken. Maar Hans heeft door zijn gevoelsleven geen gram gevoel van haar leven kunnen beleven! Niettegenstaande dat, moet ik mijn hoofd buigen voor deze wetten. Ik ben God dankbaar, dat nu ons eeuwigdurende leven beginnen kan. Elke gedachte is voor ons thans een universum! Jullie hebben je ziel gekregen? Jullie kregen elkaar, maar miljoenen mensen ook, die zagen daarna eerst dat ze doodgeslagen werden door één gedachte. En dat is duizendmaal erger.

Née, Karel, geef mij Marja en hou jij de koninginnen van deze wereld. Trouwens, heb je niet gezien, dat zij een koningin is? Dat is mijn bezit! Dat is haar bewustzijn en dat lost in het mijne op. Wij zullen leven! Wij zullen liefhebben, maar wij allen gaan straks op reis. En door die reis zullen wij Hans helpen en steunen.”

„Wie nu, of straks dus, hier sterft, zal Hans zien?”

„Ja, Karel, Hans zal je daar opwachten.”

„Weet je wie van ons het eerst gaat?”

„Ik weet het! En omdat ik het weet, zeg ik niets. Niettemin zal ik je het bewijs geven. Straks zie je het zelf. Ik zal de betrokkene van tevoren waarschuwen door gedachten. En die ziel ziet het eerst Hans, zoals hij is geweest.”

„Herken je hem dan dadelijk?”

„Je bent daar niets veranderd, Karel.”

„In alles ben je daar als hier?”

„In alles! Je zult je tanden en kiezen daar bezitten. Wij mochten in het oude Egypte de materialisaties reeds beleven. In onze tijden zweefden halve tempels in de ruimte, doch beleefden wij zwarte magie. Ik zocht toen naar de witte, de heilige wet voor het leven, en leerde die kennen. Hans is daar zo hij hier was. De geestelijke persoonlijkheid leeft voort. Je kunt met die zielen contact beleven, maar dan moet je alles van je lichaam overwinnen. En dat is niet zo eenvoudig. Daarom hebben die spiritisten zo'n hoop bedrog. Niettemin volgen zij de wetten van het oude Egypte. Andere sekten willen er niet van weten, maar die sluiten zich thans voor het directe contact volkomen af. Hans zie je zoals je jezelf zult zien en beleven. Maar goed, wie de eerste is

geniet opnieuw zijn persoonlijkheid. Dat is een andere, een liefdevol wezen. Je begrijpt, dat wat hij thans beleven moet, een afschuwelijk gevecht is! Hij wordt door de wetten van zijn organisme geslagen. Ook hierover schrijf ik een boek. We moeten nog heel veel doen, Karel, maar ik weet nu reeds, dat ik bereiken zal wat ik bereiken moet.”

„Ligt leeftijd dus van tevoren vast?”

„Ja, Karel. De wetten voor de ziel bepalen haar leeftijd.”

„Hoe vind jij het, Frederik? Dit wist je toch ook niet?”

„Néé, Karel, ik ben er gelukkig door, machtig is het!”

„Weet jij dan hoe oud je wordt, René?”

„Ik weet dat, Karel. De geboorte schenkt je een nieuw leven en dat eindigt eerst, wanneer de levensaura beleefd is. Plotseling weigert dan het klokje te tikken en gaat de ziel terug om haar volgende leven in te gaan. Op de seconde eindigen die levens. Ben je aan een orde verbonden, dan zal die orde de andere ziel je werk laten voortzetten. Toen Galilei ging, werd Newton geboren. Zo zie je, dat elke ziel die wetten beleven kan. En dat heb je zelf in handen! Daarvoor maak je je gereed. En met jou is de moeder er, als je ziel.”

„Weet je dan ook, of je man blijft?”

„Ik ben dat, Karel. Ook straks, in het volgende leven. Maar het kan ook zijn, dat je daarvoor naar de Aarde terug moet.”

„Wat wil dat zeggen?”

„Stel je voor, dat ik de moeder ben voor mijn eigen deel. Laat ik erbij zeggen, dat wij voor de ruimte beiden zijn, vader én moeder. Als ik die afstemming bezit, zou ik er voor naar de Aarde moeten terugkeren. Ik word dan spoedig aangetrokken en keer dan als kind nog, ook weer spoedig terug. Mijn moeder schreit zich alweer leeg, maar ik ben het leven van 'n ander. En die andere wacht mij in de sferen van licht op. Het spreekt vanzelf, als je in duisternis leeft, ben je nog ver van die wetten verwijderd. Je moet reeds je geestelijke afstemming hebben bereikt, of het is niet mogelijk. Wij zijn thans in harmonie. De ziel richt zich volkomen in en stemt zich op die wetten af. Het vorige leven regelt zich reeds volgens die wetten. Zeven levens kun je als vader en moeder beleven, voordat je de eigenlijke afstemming kunt betreden. Zeven levens zijn er om je weer voor je eigen ziel in harmonie te brengen! Dat is wonderlijk mooi en ontzagwekkend diep, maar ook heel natuurlijk, omdat God ons die harmonische wetten geschonken heeft. Langzaam kom je omhoog en groei je naar je eigen leven terug. Eens sta je voor elkaar als man en vrouw. Op de vierde kosmische graad wissel je weer vanzelf, elk volgend leven is anders. Door het moederschap ontwaken wij. In het Goddelijke Al ben je vader en moeder en ook daar zie je jezelf als mens, maar je bent thans Goddelijk bewust!”

„Het is wonderbaarlijk, waar haal je alles vandaan?”

„Je kunt mij vragen wat je wilt, Karel, nimmer blijf ik je het antwoord schuldig! Er zijn hierover duizenden boeken te schrijven en niet één boek vertelt je dan hetzelfde. Door één gedachte komen wij door ruimten, totdat we voor God staan! En hoeveel werelden heb je thans te beleven? Miljoenen! Die éne gedachte moet je vergoddelijken! En daarna de miljoenen die je bezit en die deel van je persoonlijkheid uitmaken. Hoe diep is de menselijke ziel? Wat is het huwelijk? Wat begrijpen de mensen van het huwelijk? O, Karel, voel je wat dit zeggen wil? Voel eens aan, één te zijn met een leven dat tot in het merg één met je is? Voel je niet, wat je dan aan elkaar te schenken hebt? Begrijp je, waarom ik zo'n juffertje niet moet? Leegte, armoede, je hoort het immers dadelijk? Zeg mij wat je wilt en ik ken je. Maar dat is nog niet eens nodig, ik zie het in je ogen, je vorm, je gelaat, je gang, je stem, je bouw, alles, één kleinigheid en je bent nu voor me weg, ook al ben je nog zo mooi voor jezelf! Ik moet je niet!

Wat ziet de man in de vrouw? Schoonheid trekt, maar wat zegt uiterlijke schoonheid? Elsje is een koningin. En zij is mijn jeugd, mijn leven, mijn ziel. Voel je wat ons wacht? Wij zien tezamen deze mensheid! Dát is het hoogste voor Hans, hij heeft ons het gestolen goed terugbezorgd. Ik heb in Wenen het kruisje reeds voor Marja gekocht.”

„Meen je niet!”

„Wacht even, ik zal het je laten zien, Karel.”

René gaat naar boven en keert even later terug.

„Hier, kijk maar, dit is voor Marja!”

„Hoe is het mogelijk.”

„Het is waarheid, Karel.”

„Wist je dit allemaal?”

„Frederik heeft alles in het logboek vastgelegd. Marja heb ik altijd gezien, ze is steeds bij mij geweest. Maar beleven dit niet miljoenen mensen? De mens kent de wetten nog niet, Karel, ik verzeker je echter, dat elke ziel ze voor geest en stof, voor vader- en moederschap en ruimtelijke rechtvaardigheid beleeft. Marja leefde bewust in deze wetten. Maar voor óns! Als je weet, Karel, waarvoor je leeft, is het leven een heilig wonder. Maak je er narigheid van, dan is het een hel. En hiervoor stond Hans!

Hans wilde niet dat ik Elsje schilderde, nietwaar? Ik vroeg het, Frederik, wat hij ervan dacht. Maar kijk er eens achter! Zie dit masker eens, hoe waarachtig het is. Hans voelde onbewust wie ik was. Hans haatte me! Hans mocht mij niet. En ben ik niet altijd vriendelijk voor hem geweest? Heb ik hem aanleiding gegeven mij te haten? Hans had mij wel kunnen vermoorden. Maar waarom, waardoor, Karel?”

„Nu je het zegt is me alles duidelijk.”

„Zie je, zo werken de vorige levens! Zo zijn de wetten die je niet kent. Je haat iemand en je weet niet waarom. Toch draag je dat gevoel. Hebben die zielen met je leven te maken? Je moet zorgen dat je al het leven liefhebt. Maar dit? Zijn onderbewustzijn is het! Maar jullie zoeken immers naar het onderbewustzijn en weten niet wat het is en waar het leeft. Tóch ben je erdoor beziel. Je kunt het niet ontlopen, langzaam maar zeker komt het om je dagbewustzijn te vernietigen en moet je als persoonlijkheid bewijzen wat je wilt! Hans beleefde zijn verleden! Hoe meer hij ging haten, des te dichter stonden wij voor dit einde, het nieuwe masker! Onfeilbaar dringt het tot je gedachtenwereld door. Wáárheid, Karel! Heilige waarheid! Nu leer je het onderbewustzijn van de mens kennen. Hans moest me niet, Hans had me kunnen doden! Daarom bleef ik uit zijn omgeving. Ik wilde hem in niets prikkelen, tóch wilde ik jullie de bewijzen geven voor het logboek! Ook hij heeft zijn passages gekregen. Toen Hans trouwde, wij allen bij hem waren, Frederik, volgde jij me. Ik nam je gedachten in me op. Ik wist toen reeds wie Elsje was. Jij hebt dat in het logboek vastgelegd. Ik zag je schrijven vanuit mijn leven, ik dwong je ertoe!”

„Ligt dat vast, Frederik?”

„Alles, Karel!”

„Maar dat is enorm. Het wordt een film, een toneelstuk. Wonderlijke boeken zijn het. En toen René?”

„Ik hoorde door Elsje haar tweede naam. Ik hoorde Marja tot me praten. Innerlijk kreeg ik haar gedachten tot me gezonden.”

„En wist Elsje dat ook?”

„Elsje wist alles! Elsje wist, dat zij door Hans mij zou ontmoeten. Iets dreef haar in die richting en Hans heeft haar tot ons gebracht. Wétten! En Elsje kon alles verwerken. Dacht je dat zij niet zou zijn bezweken? Zij wist, dáár leeft haar ziel!”

„En heb je nooit met haar gesproken?”

„Ik zweer het je, Karel, nooit! Wij mochten dat niet doen en wij hadden dat ook niet nodig. Ik heb Frederik gezegd, dat ik geen liefde wenste, die een ander toebehoorde. Ik ben zover! Ik wéét dat mijn leeftijd niets te betekenen heeft!”

„En ook dat ligt vast, Frederik?”

„Ja, Karel, alles. Elke gedachte is beschreven!”

„Wanneer zijn die boeken af?”

„Dat duurt nog even. René zal het je kunnen vertellen. Ik niet!”

„Wanneer mogen wij alles lezen, René?”

„Ook dat is een masker, Karel. Ik zou het je kunnen vertellen, maar dan

maak ik te veel open. Ik heb er niet met Frederik over gesproken. Maar ik weet, dat hij op de seconde kan zeggen, wanneer het logboek af is. Is het niet, Frederik? Maar ik weet er iets anders op. Ik schrijf of leg vast, Karel, wanneer jij het logboek lezen zult. Frederik weet het, maar hij zal dat verzwijgen. Ik weet het ook en ook dat komt vanuit de ruimte tot ons leven. Jij krijgt vanavond nog een gesloten brief van mij, Karel. Ik ga er aanstonds aan beginnen. Pas wanneer ik het zeg, open je die brief. Eerder mag je er geen blik in slaan. Beloof je het?"

„Natuurlijk.”

„Die brief zegt je dan, waarom Frederik je dit niet kan vertellen, althans nu niet. Afgesproken?"

Karel drukt René de hand, dan de mijne. Ik weet wat hij bedoelt, ik wéét het! De jongen gaat verder en zegt:

„Zo staan de zaken, Karel, je krijgt je eigen leven te zien zoals je het nog niet hebt gekend.”

„Maar nu nog eens wat, René. Had Elsje nu niet naar jou kunnen komen, voordat zij Hans ontmoette?"

„Zie je, het dringt toch nog niet tot je door. Zei ik je niet, dat wij aan Hans goed te maken hebben? Elsje heeft dat door haar lichamelijke wetten gedaan! Dit is het hoogste wat een ziel in te zetten heeft. Geld, bezit heeft geen betekenis. Jezélf inzetten overbrugt elke wet en je kunt er niet aan ontkomen. Dat zie je thans! Elsje kon Hans niet omzeilen! Zij moest zichzelf voor zijn leven openen. Je ontkomt er toch niet aan. Maar ik zeg je, dat Hans geen gram van haar ziel beleefd heeft. Dat was niet mogelijk. Hans raakte alleen de stoffelijke wetten aan. Wat de één in een ziel voor ijskoud ziet en voelt, is voor de andere persoonlijkheid, die op dat leven afstemming bezit, bovennatuurlijke liefde! Dacht je, dat de mensen elkaar konden beleven? Dacht je, dat zij elkaars liefde kenden, ondergingen? Wanneer je zelf niet open bent, hoe wil je dan de duizenden karaktereigenschappen voor je liefde kunnen inzetten als die nog onbewust aan je persoonlijkheid kleven? Voel je dit? Hans raakte haar leven niet aan, dat kon hij niet! Daartoe was hij niet in staat. Hoe heb je zelf geleefd, Karel? Zijn jullie twee niet enkele malen voor elkaar gestorven? Hebben jullie je niet telkens weer innerlijk gedood? Elke eigenschap moet je willen doden, moet het stervensproces voor je persoonlijkheid ondergaan, wil je al je eigenschappen tot de liefde opvoeren. Jullie hebben iets moois van jezelf kunnen maken. Jullie hebben voor afbraak en ellende gestaan, omdat Erica niet verder is dan je zelf bent op deze weg. Jullie stemmen overeen, maar indien je andere graden had beleefd en zij een ander toebehoorde, had je deze hoogte niet bereikt, daarvoor is het stoffelijk leven te kort. Je kunt enorme hoogten beleven, maar is het leven ertoe in staat? Wil

de mens van zichzelf iets maken? Je struikelt al over één gedachte. Maar die gedachte is een deel van het eigenlijke karakter! En dat is zo, dat het je ganse persoonlijkheid kapot kan slaan. Jullie stonden op! Jij hebt bijvoorbeeld het machtige gevoel in je om je voor de waarheid te buigen. Had jij dat niet gekund, Karel, dan was er van jullie huwelijk niets terechtgekomen! Niets! Maar dit is het hoogste wat jij hebt. Doordat je wat gevoel, wat liefde kreeg, je geleerde kop buigen kunt, werd je persoonlijkheid anders. De mens buigt zich niet. De mens denkt dat hij iets is, maar hij is niets als hij gelijk wil hebben en toch verkeerd is! Nooit kun je eraan ontkomen, Karel, je slaat jezelf, je blijft voor die wetten staan, totdat je het hoofd buigt! Eéns, in het andere leven, sta je wéér voor die wetten. Zolang, totdat je neergeslagen wilt worden en eerst dan begin je aan je eigen leven.

Erica stond voor je open! Hoeveel liefde heb je in die jaren gekregen? Is het geen wonder voor je? Is het geen vrouw uit honderdduizenden? Zou je voor haar een koningin willen bezitten! Wat schenkt Erica je? Wat krijg je. Je kende haar niet! Ook zij had je niets te geven, ze was levend dood! Daarom zei ik als kind al: Die onmenselijke afwassingen zijn des duivels! Voel je het nog niet? Laat Frederik het logboek maar openslaan, Karel, en je kent jezelf beter!

Ik wil me innerlijk gereedmaken, jullie deden dat stoffelijk? Wat heeft stof te betekenen, wat zegt een lichaam? Niets! En toch is dat het machtigste wat de ziel bezit! Hierdoor schenkt de moeder aan de vader het Universum! Hebben jullie er een Universum door beleefd? Wat had je haar en wat zij jou te schenken? Niets, Karel! Je was er te leeg en te dood voor! Zo zie je, je bent vele malen gestorven. Je huwelijk is thans een heilig wonder geworden, je zult nooit oud zijn, nooit, want dat kán niet meer! Je hebt elke gedachte levensbewustzijn geschonken, Karel! Nu ben je nieuw voor elkaar! Je ontwaakt, je gooide masker na masker af!

Daardoor is het, dat Hans Elsje niet beleven kon. Ik krijg haar vanuit een hemel! Wat had mij zo'n tierlantijn moeten schenken? Dacht je, dat een ziel zuiver is, ook al is zij voor deze wereld niet aangeraakt! Hel en duivel komen tot bewustzijn! Néé, dat is het niet, althans voor ons niet, elk leven heeft de eigen wetten, maar elke wet is te analyseren! Meisjes drongen zich aan mijn leven op! Indien ik het had gewild, had ik op mijn reis naar Italië reeds ongelukken kunnen scheppen. Hoe spoedig vlieg je daar niet in en is dat wonderbaarlijk? Maar wat is het einde? Dat je wacht! Dat je uitkijkt! Je zult onherroepelijk weten, dat zij het is die tot je komt! En als het verkeerd is, heet het: „Ik heb een kat in de zak gekocht!” Mis, Karel! Je moet háár hebben, want je hebt aan dat leven goed te maken! Wat is onderbewustzijn? Het leeft aan de oppervlakte van je dagelijkse ik. Hans leed eronder en hij deed er niets voor, hij gaf er zich aan over. Maar hij had nog drie jaar kunnen leven!

Ga nu eens op een ander leven in? Wat doe je thans? Nieuw karma scheppen! Je komt voor wetten te staan, je scheidt nieuwe wetten, die je aan andere levens verbinden. Je kunt je gerust op deze wereld uitleven, er zijn genoeg mannen en vrouwen, die open-zijn voor wat gekke liefde, Frederik, maar als het eens de verkeerde is? Indien je liefde wilt beleven, de moeder kan zeggen haar verlangens door het baren van een kind te hebben omgezet en daardoor gelukkig te zijn, hebben jullie levens iets voor deze mensheid te openbaren, is het een zegen. Wéé je ziel en je persoonlijkheid als het narigheid wordt! Maar wat doen miljoenen mensen? Ze denken: Ik neem dat en ik neem dit. Maak er thans eens ellendige zaken van? Daarvoor sta je eens en dan heb je die onbewuste ellende te aanvaarden! Vanzelfsprekend is, dat je nieuw leed scheidt en nieuwe ellende. Al deze wetten, Karel, kun je volgens de Goddelijke openbaringen volgen en analyseren. Maar als je wacht, heb je te aanvaarden hoe je liefde is, het contact verbreken brengt je eeuwen tot stilstand.”

„Beschrijf je deze wetten, René?”

„Ja, Karel, ik zal een dertigtal boeken schrijven. Boeken voor ziel en geest, voor de stoffelijke wetten, waardoor de ziel zichzelf leert kennen. Over elke wet kun je een boek schrijven. Maar ik ga spoedig beginnen. Het schilderen was voor mij maar bijzaak, ook al zal ik er veel mee bereiken, want door de kunst ontwaakte mijn innerlijk leven en kreeg het persoonlijkheid! Ik zélf brak die maskers af! Ik schrijf boeken voor deze mensheid, Karel, dat is mijn taak! Elsie zal me helpen! Wij en jullie tezamen en hen die ons willen volgen! Eerst al die boeken, er is al narigheid genoeg geschreven, hier hebben de mensen meer aan! Nu worden de wetten verklaard! Ik schrijf ook boeken over krankzinnigheid! Wij bouwen aan een universele psychologie! Een universiteit wordt het, Frederik is er al aan begonnen! Zijn boeken vormen de fundamenteën, zijn de eigenlijke stelsels, waarop de „Universiteit van Christus” staat! Dat is mijn en is je eigen leven! Dit is het geschenk voor ieder, die ontwaken wil. Voor Christus behoort hij tot Zijn leven. Wij breken niets af, wij bouwen op! Straks zal elke verstandige ziel mij gelijk moeten geven, want de wetenschap gaat verder. Ik krijg van veel geleerden gelijk, omdat zij straks tot het embryonale leven zullen doordringen! Ook van vele geestelijken, en van de astronomen, omdat zij het moeten aanvaarden, er is géén andere weg te bewandelen!

Ik weet wat ik doe en wat ik wil, Karel. Ik ben niet van plan de mensen hun God te ontnemen, maar verdoeming bestaat niet! De kerk is noodzakelijker dan brood! Indien er geen kerken waren, was deze mensheid verloren. Ik leef voor katholieken en protestanten, voor alle sekten van de Aarde. Ik ben een lichtbrenger en geen vernietiger! Ik krijg mijn wijsheid van de engelen, de meesters, en niet één ziel houdt mij tegen! Ik heb me voorbereid.

Straks kun je er zelf aan beginnen, ééns moet je er toch je ziel en zaligheid voor geven! Buig je thans, je gaat eerst dan tot de volmaakte liefde waar je per slot voor leeft! Waar of niet?”

„Ik néém alles, René. Maar iets anders, – hoe denk je over de verschillende ziekten? Krijgen wij van de meesters hulp voor de kanker en tbc?”

„Weet jij niet wat kanker is, Karel?”

„We weten het niet. We doen alles, maar waar leeft de bron?”

„Kanker is innerlijke afbraak, Karel. Klierstelsels die de eigen natuurlijke bron hebben verloren. Met wat je nu weet bereik je niets mee. Ik ken die afbraak en ik weet waar de kern leeft. Maar ga je met mij miljoenen jaren terug? Dáár leven de wetten, dáár kun je de opbouw van deze ziekten (zien), waarvoor je machteloos staat. Kanker is verzwakking en daarna volgt de verrotting. Alléén de reine natuurlijke levensaura kan die verzwakking oplossen, opdat de klierstelsels weer hun werk kunnen verrichten! Ook daarover zullen wij het nog wel eens hebben. Vader, dan kun je college van ons krijgen!”

„Graag, René.”

„Dank je, Karel, ik zal je bewijzen, dat je niet met een gek hebt te doen! Ik ga echter nu naar boven. Ik maak je brief klaar. Nogmaals, je blijft er met je vingers af, het wordt een stuk testament.”

Hij vertrekt. Karel zegt:

„Is dat leven geen wonder, Frederik? Maar wat praat ik toch. Wat kan 'n mens gekke dingen doen! Ik moet er niet meer aan denken. Wonderbaarlijk is het wat hij weet! En zó is het! Je kunt er niet aan ontkomen! Machtige boeken worden het. Ik zal me beheersen. Ik vind het bovennatuurlijk. Ik ga nu eerst leven. In alles heeft hij gelijk! Hoe waren wij? Hoe leefden wij? En wat is het thans? Ook al wist ik, dat ik Erica zou moeten afstaan, wat een kracht krijg je hierdoor. Ik zou me dan gereedmaken voor het andere. Je zou snakken om jezelf in te zetten voor ál het leven van de wereld. Maar hij heeft gelijk, we zijn er niet gereed voor. Ik vind alles heilig, Frederik! Geloof je me?”

„Ik geloof je, Karel.”

Ook wij gaan naar boven en daar teken ik aan:

„Wat wil je, mensen van deze wereld? Lachen? Schouders ophalen? Geleerd doen? Afbreken maar, omdat je het weer beter weet? Stijf staan van gif en het leven vernietigen? Wij weten beter! Wij aanvaarden en wij hebben het goed! Ook Hans komt weer uit zijn ellende! Ik weet het nu al! Ik zal niets zeggen! Maar ik weet het. Ik weet precies wanneer de boeken uitkomen! Ik heb het trouwens al gezegd! Ze kunnen het weten! Maar alles gaat goed! Alles! Het kon niet beter! Ik heb niets meer te zeggen, ik leg zijn wijsheid morgen vast. Ik heb nu al de tijd! Maar ik beef van geluk, van onsterfelijkheid, geloof ik! Hoe is het mogelijk, Karel? Dit wist ik al toen hij nog niet geboren was! Ik

geef toe, dat ik de maskers niet kende. Maar hij stuurde het al tot onze levens vanuit Erica! Wereld, mensheid, aanvaard dit toch, geloof het toch, héb lief en je bouwt aan je eeuwige liefde! Kijk nu eens naar je vrouwtje, schepper! Vrouw, moeder, kijk nu eens naar je man! Ken je hem al? Kende je hem zó? Néé, hè, zó nog niet! Dit wordt zijn en wordt háár Universum. Proef thans de kus van zijn ziel en je bent er. Volgens mij? Ja, maar je moet ook dat voor jezelf uitmaken! Mijn God, wat bent U altijd goed voor ons geweest! Ik schreeuw het uit vanavond ... Wereld, hoor je het? Er is géén *verdoeming!!!* De God des Levens heeft ons lief! Méér zeg ik er nu niet van! Ik ga slapen!”

Frederik, o, Frederik, wat 'n dag!

Dominee Dicksma heeft zo-even het huwelijk van Elsje en René ingezegend. Orgelklanken van de hemelse Bach gaven aan deze twee zielen hemels geluk, vleugelen, opdat zij een enorm leven zouden beginnen. Deze zielen zijn voor eeuwig verbonden; René's leerling volbracht zijn taak op een wijze, waarvan de mens leren kan. Deze vrije gemeente kreeg er bezieling door, hun voorganger voert de menselijke ziel langzaamaan tot een Vader van Liefde. Gezegende uren zijn het die men thans door deze mens beleven kan. Je moet nu zijn preken eens beluisteren.

Ze liggen daarginds neergeknield, deze beide bovennatuurlijke kinderen van Onze Lieve Heer. Wat niet noodzakelijk was, hebben ze toch gedaan; ze willen zich niet van deze maatschappij losmaken, ze willen een voorbeeld geven hoe het moet en wat het zal worden! Daarom zegende dominee Dicksma dit huwelijk in; ze willen door de kerk naar het licht ... door hetgeen de Apostelen van Christus hebben ontvangen naar de ruimte, het Universum van twee zielen van één kleur, als bloemen zo lief voor elkaar!

We gaan naar huis. Alles is voorbij, vandaag hebben we feest. Erica fluistert me in het oor:

„Frederik, o, Frederik, wat 'n dag, hè!”

„Wát 'n dag, lieverd!”

Ze heeft mijn arm, Anna wandelt naast Karel. We stappen in de rijtuigen en gaan naar het kasteel van Hans, waar onze kinderen wonen. Heeft Elsje het zo gewild? Hans wilde het zo beleven. Hans zélf!

Vier jaren hebben we gewacht, gewacht op een antwoord, dat ons door de hemelen zou worden geschonken. En toen het kwam stond Hans in ons midden. Toen zei Hans wat hij wilde en ging hij weg, voor lange tijd van ons heen, zoals hij zei, om aan zichzelf te beginnen! Die boodschap kreeg René van zijn meesters. Zijn meesters, zijn Orde, die hij dient. Hans ging weg, maar legde al zijn bezit in handen van René en Elsje. Er kwam nog:

„Op die dag zal ik aan je denken. Maar ik zal werken, ik beloof het je!”

Dat was voor ons het ogenblik, dat wij konden aanvaarden, dat Hans vrij was van zijn ellende. Hij heeft die afschrikwekkende marteling achter de rug. Hij liet ons door René weten, dat hij later zou terugkeren, opdat René ook zijn gegevens zou beschrijven. Ook al wist René het beter dan hij, tóch zou de mens van de Aarde moeten weten wat hem te wachten stond indien hij zichzelf van het leven beroofde en er een vervroegd einde aan maakte. Het zou een apart boek worden.

Toen jubelden wij het uit. Toen kusten wij elkaar van geluk, om ónze

Hans! Wij hebben voor enkele honderden guldens bloemen voor Hans gekocht, neergezet voor zijn portret, maar er gingen vijfduizend gulden naar de armen en meer nog. Een duizend mensen zullen het geluk met ons delen, ter ere van 'n ziel die overwonnen heeft! Wat dit voor Hans is geweest, voert je naar de kilte van 'n graf, dat eigenlijk geen graf meer is. Het is nu een martelkamer voor de ziel als mens! Toen stelden René en Elsje hun huwelijk vast. Vier jaren van afwachten, vier jaren van groots geluk. Al onze gedachten gingen naar Hans en wij weten nu, dat hij ons heeft gevoeld, dáár in die vreselijke eenzaamheid, zijn afschuwelijke ellende. Doch voordien hebben wij machtige dingen beleefd. De zittingen gingen opnieuw door. Twee maanden liet René voorbijgaan, toen kwamen de geleerden terug en zijn hun de wetten verklaard. Erica en Elsje waren nog steeds op reis. Op een avond zegt René tegen Karel:

„Wanneer kun je weg, Karel?”

„Weg? Waarheen?”

„Wij gaan Erica en Elsje achterna.”

Tien dagen later zaten we al in de trein. Anna, Karel en ik. We zouden de dames in Caïro ontmoeten. En dat geschiedde! Mohammed had zich intussen bij de dames aangemeld. Karel kreeg weer een bovennatuurlijk bewijs, dat niet alleen op losse schroeven stond maar in alle details berekend, doorvoeld en beleefd werd, althans de dingen die zouden komen, het contact van René met hem en andere zielen van deze wereld. Toen leefden we met ons allen onder de Piramide en de Sfinx. Hier in het oude Egypte is Marja voor haar liefde ontwaakt. Onderweg kreeg zij de neiging door te reizen naar Egypte. Erica vond dat een openbaring. René stuurde de telegrammen weg, dat hij en wij straks zouden volgen. Elsje had intussen haar leven voor Erica opengelegd. Ze zei woordelijk:

„Ik wist, als ik Hans trouwde, dat ik René zou zien. Ik wist, dat ik aan Hans goed te maken had, daarom vroeg ik om dat pak slaag en ik kreeg het. Ik moest nog even geslagen worden. Maar nu is het een zegen! Ik wilde, dat Hans ons nog zo'n pak slaag kon geven, dan hadden wij hem nog bij ons. Nú is alles anders! Ik ben van René, Erica. Wist je dat niet? Mijn naam gaf ik mezelf. Die kwam zomaar in me op, ik heb Maria volkomen voor Marja verwisseld. Ik wist niet, dat het uit het verleden tot me kwam, maar ik was er zo zeker van. En toen ik René voor het eerst zag, wist ik, dat hij het was. Toen heb ik me ingezet voor Hans, want ik wilde geen fouten meer maken. Ik maakte die kleding voor René en voor Hans. De éne om hem te laten zien dat ik er was en de andere om hem voor het mooie in de moeder te openen. Hans heeft dat niet gezien en niet gevoeld, maar ik had er mijn voldoening van, ik zag hém immers?”

„Wist je dat allemaal?” vroeg Erica.

„Vraag het René maar, die wist het ook. Ik heb hem trouwens altijd gezien. Als meisje van zeven jaar heb ik hem al uitgetekend. Ik zocht naar hem en vond hem niet. Ik wist echter dat hij er was. Toen ik Hans ontmoette, was het, alsof er een stem vanbinnen tot me zei: neem hem, smeeek hem je te nemen en zet je volkomen voor dit leven in, hij voert je naar de andere, die voor je is geboren. En Hans wilde niet! Hans struikelde! Hans had me lief als een kind van hem. Maar ik was zijn alles en doordat ik alles voor hem was, openbaarde zich zijn vroegere leven. Toen René met de zittingen begon, heb ik het einde al gezien. Ik deed alles, ik praatte met Hans, maar hij was niet te helpen en wij hebben ons niets te verwijten!”

We wandelden met ons allen langs de Nijl. René en Elsje, Erica en Karel, Anna en ik. Wat die uren voor ons te betekenen hebben gehad, behoef ik niet te vertellen en ga ik ook niet op in ook. Ze zijn mij té heilig. Wij zagen, dat Elsje en René zich gingen voorbereiden om hun kosmische inzegening te ontvangen. Toen René voelde, dat ze gereed waren, vertrokken we naar het paleis van Mohammed. Daar zouden ze hun tempelinzegening ontvangen. Vele priesters kwamen tot ons! En dan beleefden wij hoe twee zielen voor de ruimte werden ingezegend. Het geschiedde op de manier zoals het de tempels van Ra, Ré en Isis, hebben gekend. Deze kinderen ontvingen daar het hoogste wat een mens kan beleven. In het oude Egypte, vertelde Mohammed, toen beiden lagen neergeknield aan de voeten van de Godin, was dit het allerhoogste, dat twee zielen van God konden ontvangen. Dit geschiedde alleen voor de „Groot Gevleugelde”! Dat was de hoogste priester niet, maar dat was voor de tempel het Goddelijke contact! Dat was de ziel die tussen leven en dood de wijsheid ontving en als een God werd aanvaard!

Was zo'n ziel, zo'n Gevleugelde gestorven, en was de Tempel niet meer in het bezit van dit contact, dan zouden er maanden en maanden van voorbereiding voorbijgegaan zijn. Aan dit geestelijke wonder werd dan de ziel toegevoegd, een priesteres, waardoor zij een nieuw leven zouden ontvangen. Nu was het afwachten. Wie van de priesters zou het zijn, die zich zou inzetten voor deze nieuwe geboorte? Dat wist niemand! Dat zou door de Godin, als visionaire beelden aan zeven hogepriesters geschonken worden. Zo ontvingen dan de hogepriesters visionaire beelden en plakten die aan elkaar tot een geheel. Hierin konden geen fouten worden gemaakt. Was één beeld niet reëel, deugde de ontvangst niet. De één ontving bijvoorbeeld iets van het karakter van de priester, die als schepper, voor het heilige éénzijn, geroepen werd. Een ander kreeg iets over de jeugd van de priester te zien, weer anderen iets uit het verleden, waardoor aangetoond moest worden, wie gereed was om de Universele plicht te volbrengen, en waardoor de Tempel een nieuw leven

zou aantrekken en de „Groot Gevleugelde” zou ontvangen. Dan was er feest en heilige voorbereiding, die soms maanden en maanden, maar ook jaren kon duren, omdat geen priester gereed was. Op deze wijze werd nu een reine ziel aangetrokken, opdat de tempel wijsheid zou ontvangen. Wat dit voor die zielen was, is niet te bedenken, geen andere man en vrouw op Aarde hebben zo'n voorbereiding voor hun huwelijk beleefd, kúnnen beleven, daarvoor was geen ziel geopend! Ook al ben je nog zo kuis en heilig, daarvan weet de ziel niets af. Dat was alleen in zo'n Tempel mogelijk! En die wetten werden René en Marja zomaar in handen gelegd! Mohammed zorgde voor de heilige afwerking. Van wijd en zijd kwamen de priesters en priesteressen tot deze levens. René en Elsje leefden afzonderlijk; wij kregen hen in geen vier maanden te zien. Ze stonden dag en nacht onder controle, over hun levens werd gewaakt! Marja zou geboren worden. Elsje moest in die maanden sterven! En ze stierf ook! Nu kreeg René als de „Groot Gevleugelde” een nieuw leven in handen! Mohammed zag de wetten, hij keerde op een avond tot ons eigen leven terug en vertelde mij zuiver, hetgeen ik reeds en Karel en Erica wisten, hoe onze levens waren geweest. Karel kon thans controleren zoveel hij wilde, er was geen speld tussen te krijgen.

Eindelijk was Elsje gestorven! Toen beleefden wij een tempelinzegening. Mijn God, dacht ik, wat is alles bij ons arm als je dat Oosterse gebeuren ziet en vergelijkingen maakt. De gewaden, die ze droegen, waren van ongekende schoonheid! Elsje was dood en begraven. René zal er alles over beschrijven, ik blijf daar met mijn vingers af, ik kan zijn gevoelens en die van Marja toch niet uitbeelden. Mohammed dankte mij ervoor en zei: Laat dat Rachi-Hadju maar zélf doen, Frederik? En hij had gelijk, ik was eronder bezweken.

Toen de priesters, éénentwintig in getal, wisten, zagen, vanuit het Universum de berichten hadden gekregen, dat Elsje gestorven was, trad Marja naar voren en zagen wij haar voor het eerst terug. Karel was een openbaring in die dagen. Tot mij zegt hij:

„Frederik, ik ga sterven. Ik wil het nog 'n keer overdoen. Ik sluit me ook op! Het is zoiets geweldigs wat ik hier beleef, dat ik op mijn knieën kan vallen om je voor alles en nog wat wéér vergiffenis te vragen. Man, wat moet je geleden hebben, toen wij je de deur uitjoegen en naar de boerderij zonden om je leven te beteren. Kun je me werkelijk vergeven?”

Dan zagen we Marja, zei ik al. Schoner dan ooit. Wat hadden ze met dat leven uitgespookt? Als een Engel was ze! Ik kon mijn ogen niet geloven. Erica en Anna schreiden zich leeg! Ik niet minder! Karel ook! We vielen voor haar neer! Ook de priesters! Met ons groot getal lagen we aan de voeten van René en Marja. Het licht, zegt Mohammed, voor het Westen. Marja is 'n ander wezen! Elsje kennen wij niet meer, die is dood! Een groot wonder is het.

En nu de inzegening. Hemel en Aarde krijgen éénheid. Kosmische liefde en Hemelse wijsheid openbaren zich. Daar zitten ze, op een troon van geluk, honderdvierendertig mannen en vrouwen liggen aan hun voeten! Mohammed leest oude formules. De Godin van Isis leeft in ons midden, zij zegent deze levens! Deze zielen zijn op Aarde om wijsheid aan de mensen te schenken, zij zijn het contact met vele werelden, waarvan wij de wetten reeds mochten ontvangen. Heerlijke kruidenlucht ademen wij in, die ons menselijk reukorgaan strelen. Hun worden de wetten voorgelezen van de ruimte. Zij moeten hier niet alleen ja en amen zeggen, maar ook bewijzen wat zij kunnen. René moet de vragen kunnen beantwoorden, die universeel zijn, anders is hij geen „Gevleugelde"! Wij weten wat hij kan en hoe diep zijn leven is. Dan volgen de geschenken. Van Mohammed een volbloedschimmel, ook Marja zo'n prachtig diertje als geschenk. Paarlen en diamanten, zoek maar uit, voor deze levens openen zich de hemelen. En dat zomaar voor niets! René zal dit alles echter met zijn bloed moeten betalen. Hiervoor zullen deze twee zich moeten inzetten! Het is een film! Ons diner was 'n ontzaglijk wonder, je zou er honderd pagina's voor nodig hebben om alles erover te zeggen. Dan de reizen die we maakten. Nu kennen ze mijn Sultan! Ook de haremdames. Karel zei duizendmaal, dat hij een kasteel gaf als Hans dit nog had mogen beleven. Maar dan struikelde hij bij Elsje, die nu Marja heet en aan een nieuw leven is begonnen.

Daar zijn we drie en een halve maand gebleven om uit te rusten. Hoeveel hoogwaardigheidsbekleders wij leerden kennen en onze vrienden zijn geworden, is alleen al een schat voor dit leven. En al die mensen willen deze mensheid steunen. Dit zijn geen Maharadja's die oorlog willen voeren, dit zijn priesters van oude stam! Zij vertegenwoordigen het tempelleven van de Godin van Isis. Natuurlijk werden hun de wetten verklaard. René trad naar voren als Rachi-Hadju en hem werd alle eer geschonken. Wéér bereidsen wij het Heelal door onze jonge en toch zo oude meester. Nu genoot Mohammed. Hij stelde hem vragen, die nog nimmer waren gesteld. Hij zegt woordelijk: „Ik geef een miljoen pond voor dit leven. Ik wil héél mijn leven aan zijn voeten liggen. Kon ik dat maar kopen", zucht hij, „want dit is hemels brood!" En ik maakte een vergelijking met ons nuchtere Westen. Toen ik hem vroeg: „Maar kan dat niet van hieruit?" antwoordde hij:

„Wij kunnen die wetten niet veranderen, Oteb. Wij moeten ons buigen voor de Godin! Zij is het, die wil, dat het Westen ontwaakt!"

Wat Mohammed bedoelde is voor hemzelf. Daar hebben wij mensen ontmoet, die hun vermogens gaarne willen geven voor wat wijsheid. Maar zij stellen je vragen. En zij weten in één seconde of je het bent ook.

Dit leven werd aanvaard. Marja kreeg de ster van het Oosten op haar lin-

kerborst gespeld en daarna de „Wings”, de Grote Vleugelen!

Tien avonden van Goddelijke schoonheid heeft René hun geschonken. Het vuur dat men hem schonk, de vragen die werden gesteld, streelden ook zijn gevoelsleven. Niet één seconde behoefde hij te twifelen. Direct is dat leven gereed om te antwoorden. Mohammed zei me:

„Is het geen wonder, Oteb? Is het geen Goddelijke genade om dit te mogen beluisteren? En dacht je, Oteb, dat wij niet wisten, of hij de wetten kent? In slechts vijf minuten, door één vraag, weten wij al wat de ziel beleven kan voor ons bewustzijn. Hoeveel waren er hier en zijn bezweken? Wij hebben die lieden een pak slaag gegeven, gebrandstapeld door onze vragen en ze toen wat brood gegeven en iets te drinken geschonken om naar huis terug te keren. Dit is het! Dit is een „Gevleugelde”, zoals wij het nog niet hebben beleefd, maar wij wisten dat hij tot ons zou terugkeren.”

Dat moet je zelf kunnen beleven om de macht en het Goddelijke ervan te kunnen beleven, dat is toch niet om na te vertellen, je gelooft het niet.

Tot in de morgen zaten wij bijeen op onze zittingen. René keerde terug tot zijn Tempel. Marja heeft hij op de ruïnes de wetten verklaard. Hij heeft ons de plaats aangetoond waar wij hadden geleefd. Oude talen vloeiden zomaar over zijn lippen. Karel werd er wit onder! De liefde die wij voor hem voelen en bezitten, is onbegrensd. Wat wij voor deze twee kinderen bezitten en door God hebben gekregen, grenst aan het ongelooflijke! Karel en Erica zijn daar veranderd zoals ze nimmer hadden gedacht. Ook zij kregen hun cijfer voor het goed gedrag. Toen beleefde ik het hoogtepunt van mijn leven. Anna en mij werden geschenken aangeboden, maar de volgende dag werden ook wij voor de eeuwigheid aan één gesmeed! Nu eerst kregen Karel en Erica hun wens vervuld. Ik kan er geen woord over schrijven, mijn pen weigert nu! Dat moeten de anderen maar doen na mijn dood! Wellicht kom ik dan zélf nog even terug! Ook dat, weten wij, is mogelijk!

Het allerheiligste bewaren wij toch voor onszélf! Als je er alles voor doet, kun je die heiligheid ook in het Westen beleven en ontvangen, je moet er alléén zo'n vijftigmaal voor willen sterven, of het krijgt nimmer een contact met je menselijk hart. Wij zijn ervoor gestorven! Tientallen malen! We willen er elke dag voor sterven! We zullen onze hoofden buigen voor alles! Dat bracht ons tot ontwaking, tot het afdalen in 'n ander leven en daarvoor het goede te voelen. We zijn niet sentimenteel, wij weten wat we doen, het is bovennatuurlijk geluk!

En dan kwam het einde van deze reis. Karel en Erica wilden eerst nog terug naar de Sfinx. Wij hebben een woestijnrit gemaakt met ons allen, Mohammed als gids, om nooit te vergeten. Wij hebben aan de voeten van de Sfinx neergelegd en het antwoord gehoord, waarvoor Karel bezweken is.

Wij stonden in de torenkamer, wij waren in het verleden en in het nu, in hemelen op Aarde! En wij gunden dat alle mensen, elkeen!

Thuisgekomen begonnen wij aan ons werk. De zittingen keerden terug, René is al begonnen aan zijn boeken. Marja is natuurlijk dag en nacht in ons midden, wij willen haar geen seconde missen. Ik voelde me doodmoe! Ik moet het eerlijk bekennen, het heeft mij gewaarschuwd, dat ik niet meer ben die ik voor enkele jaren was. Toen wij thuiskwamen nam ik rust, men dwong me om rust te nemen. Ze hebben mij gevolgd. René kwam tot me en zei:

„Kijk eens, Frederik, wij hoeven elkaar niets te vertellen, maar heb je je waarschuwing gevoeld? Weet je, hoelang wij je hier nog mogen bezitten? Rust wat, ook al werk je dag en nacht, rust onder je werk, je kunt het.”

Ik wist toen, dat hij mij in alles volgde. Ik ben intussen aan de boeken begonnen. Ik weet hoeveel tijd ik nog heb, die wetenschap kreeg ik niet alleen van René, doch ook van Mohammed, die het in mijn aura kon zien. Ik zal gereed zijn om dit mooie leven te verlaten; voor mij was dit bestaan een paradijs! Ik kan zeggen, dat met wat ik leerde de mensen zich gelukkig kunnen maken, ook mij schonk het alles! Ik weet wel, dat ik heel anders had kunnen handelen, maar ik kan tevreden zijn. En voor het logboek is dat hetzelfde.

Ik heb de dingen laten staan zoals ze tot mij hebben gesproken. Ik had zeer zeker woorden kunnen veranderen, die wat hard klonken, maar ik wist – en dat heb ik beleefd ook – dat de stof zichzelf uitbeeldt. Daaraan hoeven wij mensen niets te veranderen, omdat het je tot de inspiratie voert. Het gaat vanzelf! Als je tenminste je kunt openen, dan beleef je die heiligheid en heeft het leven je bewustzijn iets te zeggen. Indien de woorden u hinderen, kijk dan goed waarom het gaat. Het is een masker, dat ons wil laten zien, hoe je moet handelen. En soms was dit een vals masker, dat wil zeggen, er had een ander woord moeten staan. Ik laat het zo, omdat ik ook dat wil leren en me daarvan de wetten eigen hoop te mogen maken.

Ik heb hard gewerkt in deze vier jaren. Het eerste en tweede deel is af en ik ben al een heel stuk met het derde gereed. Ik ben dag en nacht bezig geweest; ik had niets anders te doen. Wij allen hadden het heel druk. Karel heeft intussen een eigen inrichting gekregen. Een eigen ziekenhuis, onder hem staan er velen die gaarne met hem werken. Een geschenk van Mohammed voor Karel! Hoe vind je het? Je had hem moeten zien, onze Karel. René heeft het ganze gebouw ingedeeld zoals vader Karel het wilde hebben en er toch niets van wist. Zo gaan hier de gevoelens van mens tot mens. En toen hebben wij Karel verrast. Een eigen ziekenhuis? Stel je voor, de wens van zijn leven. Er kunnen ongeveer driehonderd zieken worden opgenomen. Nog geen tien dagen stond het leeg, van heinde en ver kwamen de mensen. De zieken willen niet meer bij hem weg, die sukkelende zijn willen niet vertrekken en dat is

thans mogelijk, ze mogen blijven zolang ze willen. Karel heeft hulp gekregen en kan doen en laten wat hij wil. René en Marja stopten hun vader ook nog iets in zijn handen, als verjaardagscadeau viel er een paleis van 'n ziekenhuisje voor Karel af. Er stond aan de ingang geschreven: „Voor Karel, van Onze Lieve Heer!” Je had hem moeten zien!

Mohammed was er trots op om hem dat te schenken. Een grote eer voor die ziel. Karel schreide, we konden het dan ook niet op, we stikten waarlijk in ons geluk!

René werkt hard! Zittingen met astrologen, psychologen en medici, ze hebben hem niet leeg kunnen maken. En hij heeft het goede en éne woord gekregen als erkenning. Hij is een geestelijk wonder, moesten allen aanvaarden. Maar René en wij weten maar al te goed, dat wij hun faculteiten niet ondersteboven kunnen gooien, dat komt later! Maar wat zij ervan zeggen, is winst! Hier kunnen zij niet tegenop. Natuurlijk moet hij de wetenschap bewijzen dat hij gelijk heeft. Niettegenstaande dat zeiden al de geleerden: We weten het niet ... Dit is ongelooflijk, dit is bovennatuurlijk, voor al die stelsels moet men hem het dokterschap geven! Ze hebben hem zo scherp aangepakt, dat ik dacht: man, vertel nu eens wat je weet. Maar hij ging met de geleerden van graad tot graad, niet alleen door de ruimte tot in het Al, maar keerde van daaruit tot het menselijke wezen terug en verklaarde voor het geestelijke en stoffelijke leven de wetten! Hij zal al die zittingen zélf beschrijven, ik hoef dat niet te doen, ik zou het geweld ervan maar verminderen. Wat zij hem hebben geschonken is reeds voldoende, want elke zitting spreekt voor zichzelf.

Ook een tentoonstelling van zijn kunst schonk hem voldoening. Hij kreeg mooie kritiek! Hij heeft een Christus geschilderd. Nu kun je niet meer zeggen, dat hij zich vergrepen heeft, thans is het een kunststuk, dat in hun huis hangt, waar zij rusten en de ernst voor de ruimte ondergaan! Ook heeft hij Christus al wandelende met zijn Apostelen uitgebeeld en Marja's portret is 'n wonder geworden. Het kruisje hangt thans op haar borst. We weten wat dit voor hun beiden te betekenen heeft. Ik leg die dingen niet meer vast, want het is niet meer nodig! De wet spreekt voor zichzelf! En daarbij komt, dat ik in deze vier jaren tijd gehad heb om na te denken. Ik schreef voor elk iets in het dagboek neer. Met Karel ben ik begonnen, opdat ze iets van mij voor straks, als ik er niet meer ben, zullen bezitten. Er staat:

„Ja, Karel, ook al praten wij elke dag met elkaar, nooit heb ik je verteld hoe ik je vind, ook al zul je veel in het logboek vinden. Daarin staat veel dat je toebehoort. Heb ik fouten gemaakt, vergeef het me, ik ben geen meester. Ik deed mijn best, omdat ik voelde, dat anderen erdoor zouden kunnen leren, méér gaf ik niet. Ik bracht eerder de fouten naar voren dan de goede dingen, want door het eerste leren we, het andere bouwt een nietszeggend voetstuk,

dat je nu toch niet moet!

Als ik terugdenk aan ons reisje naar de fjorden, moet ik glimlachen. Je vond me leuk, ik jou een echte opschepper. Erica trok me aan en waarom, dat weten we thans! Jij was het niet, want dat bewustzijn was er nog niet. Ik draai er geen doekjes om, je kent je thans, je weet wat het is en tot je leven kwam. Jij was een druktemaker, niet veel anders dan de kwikstaart die we later leerden kennen, ook al had je andere eigenschappen, die het mogelijk maakten om in je af te dalen of ik was verdwenen. Een mooie tijd was het toch en er is daar zoveel van te zeggen, maar ik ga er niet op in. Ik heb de feiten laten spreken, het bovennatuurlijke. Er zijn al zoveel romans geschreven, dit moet géén roman worden en toch heeft je leven voor elkeen gesproken.

Straks, Karel, kent iedereen je. Toch heb ik je huisnummer niet genoemd, ik weet het zelf niet eens. Maar alles is goed! Best is het, het kan niet beter. Ik heb eigenlijk niets meer, ik vind het leven zo mooi, ik heb het zo goed gehad, je was ondanks alles zo'n goed vriend voor me! Wat heb ik mogen leren, Karel. Juist aan de dingen en door je slootjes, leerde ik zo'n hoop. Ik zag je veranderen. Eén ding, vertel aan elkeen die het maar horen wil, dat, wanneer de persoonlijkheid zich buigt, gans dit machtige Universum voor je openstaat. Je kunt dan steeds verder. Door onze jongen hebben wij die wetten leren kennen. Hoofd buigen voor het recht, dát voert je tot God terug. Je kunt er nooit aan ontkomen! En wij hebben gezien, is het niet, Karel, dát het zo is. Kerel, wat ben je mooi geworden! Wat 'n prachtleven ben je nu! Hoe hou ik van je, Karel! En dan te mogen weten dat wij straks hand in hand zullen gaan om met de meesters het Universum te leren kennen? Geloof je, dat ik al verlang om te mogen gaan? Egoïstisch? Heus, ik zie me al in de ruimte. Naar de Maan, de planeten, overal ben ik nu thuis. En wij weten alweer dat dit geen kletspraat is. Het eerste wat ik daar doe, is natuurlijk Hans opzoeken, maar wellicht komt hij óns wel halen. Ik zou je thans al kunnen zeggen wie van ons het eerste gaat, Karel! Wil je het weten? Ik ben het! Ik voel nu eigenlijk al, dat ik bezig ben om me los te maken van deze wereld. Ik kus elke voetstap, waar ik gelopen heb. Straks ga ik afscheid nemen van alles. Je zult het niet merken, maar ik doe het, want ik kom hier als stofmens niet meer terug. Weet je, Karel, wat in René's brief staat? Dat je de boeken zult lezen als ik weg ben, want ook dit moet er nog in. En je gaat geen ongeborn kind een fluwelen jasje aantrekken, ook al is het er een van het hoogste ras (zie artikel 'Er bestaan geen rassen' op rulof.nl), daarmee wacht je tot alles voorbij is. Waar of niet! Ik ben de éérste, Karel!

De rest straks, hoor je het? De rest straks als ik weg ben!

Erica, je bent een schat voor me geweest. Ik houd van je leven! Ik houd van je! Ik heb je zo liefgekregen! Méér is er niet! Alles lijkt zo nietig als ik nu

nog iets zeggen wil. Ik ga alles na, alles. Maar ik weiger te schrijven. Ik kan geen hand verplaatsen, een teken dat het goed is. Laat het zo! Jij weet het wel. Ik ben in je hart gegroeid. Ik lééf in je hart! Je bent niet alleen mijn moeder, maar ook mijn zuster. Ik ben alles voor je en jij voor mij! Nog meer dan dat! Ruimtelijk is het! Ik zie je daarginds terug. Ik geloof, dat wij ook daar tezamen zullen wonen. Wat altijd verkeerd ging onder de mensen als ze tezamen gingen wonen, werd voor ons een paradijs. En dat nu voor de wereld? Erica, het was zo wonderbaarlijk! Ik heb je al die tijd niet gezien, niet gevoeld en toch waren wij dicht bij elkaar. Soms zag ik je in geen maanden, maar je zat met mij aan tafel en wij zaten tegenover elkaar. Is het niet universeel! De mensen weten nog niet hoe het moet. Ze trekken elkaars leven open en scheuren het zo aan flarden. Wij hielden het in fatsoen, kreukels waren er niet. Is dat niet wondervol geweest? Zó hoort het! Als je gevoel voor elkaar hebt en je wat liefde geeft, is een ander mens het hoogste wat je op deze wereld beleven kunt. Hoe machtig is vriendschap? En dan al die mooie liefde die je ervan krijgt? Maar let op de puntjes! Eén verkeerde gedachte reeds smijt je uit dat andere leven en dan sta je voor de kruimels van je nietszeggend karakter.

Dit wordt de hele mensheid! Zó zal het worden! Zó zal het dan zijn! Geloof je het? Dus toch had ik nog iets te zeggen. Straks al het andere.

Anna? Nu eerst kan ik je zeggen wat je voor mij bent geweest. Maar ik schrijf nog een ander briefje voor jou alleen. Hier volgen slechts een paar gedachten. Wéét je het nu? Wéét je het? Ik zie je zitten aan de vliet ..., het stukje water dat wij zo liefhebben, waar wij de wittebroodsweken voor hierna hebben gevierd! Ik zie je wandelen, ik zie je gaan, ik zie en ik hoor je denken. Jij bent het! Jij bent mijn Goddelijk einde! Alles! Zonder jou ben ik vleugellam! O, hoe zullen wij straks reizen en trekken. Miljoenen wetten worden ons daarginds verklaard. Maar ik ben de eerste die vertrekken mag. Ik zorg dat ons huis daar in orde is. Jij hebt nog enkele jaren om je gereed te maken voor je grote reis. Jaren van voorbereiding, mijn Egyptische schoonheid! Maar je komt er! Je weet wat je wilt. En wij maken ons daar samen gereed om naar de vierde kosmische ruimte te gaan, waar we moeder en vader zijn om beurt. Is het niet wonderbaarlijk?

Dan zal ik je ontvangen zoals je nog niet ontvangen bent. En dat weten wij dan bewust, want wij gaan steeds ruimer worden, daar is geen slaap, geen ziekten, geen angst meer. René heeft ons die wetten verklaard. Wij zweven daar in de ruimte als stoffelijke mensen. Wat hier op Aarde een priester kan, kunnen daar Engelen beter en volmaakter. De Tibetanen leviteren zich nu al. Ik heb dat met eigen ogen gezien. Ik zou je van mijn eigen leven nog zoveel kunnen vertellen. Ik leerde in het Oosten zoveel. Ik heb meegemaakt,

Anna, dat een priester zich in slechts één uur duizenden mijlen verplaatste. Nonsens? Jij weet heel goed, dat ik met onze heilige zaken niet spot! Ik heb dat met mijn eigen vrienden kunnen controleren. Ik gaf die man duizend dollar om het te weten. Het was eigenlijk een weddenschap, maar ik verloor het. En dan te bedenken, dat wij ééns mensen zijn in ijlere stof, hoe zullen we dan zijn? Hoe zullen we dan leven en liefhebben? Ik moet er niet aan denken, want je scheurt open van geluk. Doch dat wacht ons, en ieder die eraan begint.

Wat hebben de laatste zittingen ons geleerd? Vleugelen krijgen we, Goddelijk bewustzijn. We vliegen van de ene planeet naar de andere. We kunnen terugkeren naar het allereerste begin van de goddelijke scheppingen. En dat als mensen? Já! Voel toch, Anna, mijn koningin van deze Ruimte, wat ons wacht!

In de sferen van licht maken wij ons gereed om die bewuste graad te behalen. Met ál de wetten van de ruimte zullen wij één zijn. Wij weten hoe wij ontwaken en hoe wij al het leven beleven kunnen. Is het niet zo, Anna? Wij dringen tot alle levensgraden door, niets houdt ons tegen, niets, want wij zijn Goden! Al de ellende van de stoffelijke wereld hebben wij overwonnen. Wij leven zonder onderscheid voor de vonk Gods! Dit is het waarvoor Christus naar de Aarde kwam. Zie jij „Hem” niet wandelen, Anna? Ik zie Hem elke seconde! Hij wijst mij elke seconde de weg, God zélf komt tot me en zegt: Frederik, hier zijn nog wat brieven, bestel ze even voor me? Geloven dit de mensen? Ééns staan ze erbovenop. Nu vertrappen ze Hem nog, straks leren ze Hem kennen, maar dan zit Hij niet in een boom om hen uit te lachen, Hij lééft in het Universum, ook in het kleinste insectje ..., in álles, als je maar achter dat masker kijkt!

Wij gaan naar hogere regionen, werelden voor het goede, omdat wij het verkeerde mochten overwinnen! Zie je ons kasteel daarginds, Anna? Zie je de viooltjes, de margrietjes en de lelietjes-van-dalen? Al die prachtige bloemen van je hart? Voel je, dat wij van hart tot hart één zijn! Voel je ook, hoe diep het leven is?

Je hebt het recht, dat je alles van mij weet. Ik was eens gehuwd, Anna ..., maar ik werd vreselijk bedrogen. Ik heb dus mijn zorgen en mijn klappen ontvangen. Die vrouw schonk mij drie kinderen, Anna. Maar de cholera nam dat leven van me weg. En later hoorde ik, dat ook zij haar leergeld heeft gekregen, maar dat ze haar hoofd gebogen heeft. Toen zag zij het als een straf! Ik weet wel beter. De kinderen hebben haar de ogen geopend. Toen had zij op haar blote knieën tot me willen terugkeren, maar in mijn leven was zij, waaraan ik goed te maken had, gestorven. Regelrecht vanuit het hart en dan is zo'n dood Universeel! De allerlaatste gedachten sterven af! Ik had twee

meisjes en 'n jongen. Je had ze moeten zien. Maar ik sluit de portretjes in de brief die ik voor je achterlaat. Ook haar zal je leren kennen. En dan nog iets.

Karel mag nu weten, dat ik dokter was. Ik was kinderarts, Anna. Mij interesseerde alles van kinderen, maar opeens kreeg ik er genoeg van, omdat ik die onrechtvaardigheid niet meer kon verwerken. Ik heb echter mijn studie in Wenen voltooid. Ik was heus geen beunhaas in mijn vak. Ik deed ook aan psychologie, Anna. Ik heb ook daarin mijn universitaire graad behaald. Ik heb al die geleerdheid overboord gegooid. Ik wilde zelfs geen geleerd woord meer horen. Ik werd er naar van. Ik ben boers gaan praten, zodoende leerde ik tal van dialecten. Maar ik heb al die jaren kat en muis gespeeld met Karel. Jij kunt het hem vertellen! Dat is dan een apart cadeautje voor zijn leven en persoonlijkheid. Vind je het vreemd, dat ik dat steeds voor me hield? Nu bezat ik ál de kracht, Anna. Je hebt het gezien. Ik kon het thans tegen tien geleerden opnemen. Wie denkt dat hij iets is, is zijn krachten al kwijt. Als je denkt dat je iets weet, weet je niets! Zo behandelde ik al die heren. Toen Erica haar eerste verschijnselen kreeg, dacht ik: Frederik, nu zul je het hebben! Ik dankte God, dat ik op haar weg ben gestuurd, waarvan wij al de wetten mochten leren kennen.

Zie je, Anna, in het oerwoud heb ik duizenden zwartjes het levenslicht mogen schenken. Ik had medelijden met al die moedertjes daar. Toen mocht ik God leren kennen, ook al begreep ik de wetten niet. Al deze jaren speelde ik voor domme man, maar nú leerde ik. Ik ben kind gebleven, grote mensen slaan alles aan stukken en brokken, zoals je zelf mocht zien. Ik was dus enigszins voorbereid! Ik heb al die leerstellingen in me opgenomen, beleefd, voleindigd ook. Toen ik zag, waarheen het mij zou brengen, ik al dat bedrog had te aanvaarden, ook van mijn vrouw, bezweek ik. Jaren heb ik erover gedaan om mezelf terug te vinden. Toen speelde ik voor koerier, Anna, en verzorgde de kindertjes van velen zo onderweg. Waar mijn hulp nodig was, gaf ik alles van mezelf, ik wilde er geen geld meer voor hebben. Ik heb nooit één vraag onbeantwoord gelaten, nooit heeft een mens tevergeefs op me gewacht, maar ik liet me niet meer bedriegen! Dát leerde ik! En toen ik zag, wat ik nog kon doen voor velen, begon ik voor die massa te denken! Nu weet ik, weet jij, dat het zó moest! Ons leven is het!

Twintig jaar heb ik gereisd. Ik heb eigenlijk alle volken beleefd. Ik ben bij elke nationaliteit op de thee gevraagd. Ik was een vriend van vorsten en van armen, dat weet je trouwens al zo lang. Ik zag, dat er voldoende geleerden op deze wereld waren, mij ging het om hoog bezit! Je vindt mij toch niet zwak, dat ik mijn baantje erdoor neergooide, want ik weet immers, dat het zo moest? Ik mocht duizenden mensen helpen, Anna, links en rechts kwamen ze op mijn leven af. En steeds maakte ik van alles iets moois, dat me dan

verder bracht op deze weg. Ik zag, dat het goed was wat ik deed.

Ik heb leven en dood reeds als jongen leren kennen, doch toen zei de dood me, dat hij het leven was. Ik verstond hem toen nog niet, doch van dat ogenblik af ben ik hem tegemoet gelopen. Eerst nu, voor enkele jaren, voelde ik, dat zijn masker zou vallen! En hoe is zijn masker gevallen? Ook al was ik geen genie in mijn vak, toch heb ik het leven geboren zien worden zoals God dat heeft geschapen. Karel zal wel opkijken, maar ik was er sterk door, ik wist!

Die slagen waren raak! Ik kon hen immers altijd opvangen. Mij ging het om hun persoonlijkheidjes te zien. Eenvoud leerde ik, in álles! Wellicht was ik té eenvoudig, maar dan had ik die harten niet kunnen openen. Indien Karel had geweten, dat ik dokter was, had ik hem nooit gekregen, nooit kunnen openen. Voel je het nu ook zo? En jij, Karel? Had ik je bereikt, als je geweten had, wat ik wist en in me leefde? Wij hadden elkaar het leven zuur gemaakt. Ik boog me voor je! Ik ging voor je uit de weg, ik zei altijd: Aan u de eer! Jij was steeds de eerste, maar ik slofte achter je aan! Ik ging je echter in alles voor. Wetenschap is macht, maar als je jezelf erdoor verliest, ben je armer dan een rat onder de grond. Is het niet zo?

Onze levens hebben beslist, de karmische wetten dwongen mij het oerwoud te verlaten. Nu heb ik méér bereikt, oneindig veel meer, want ik leerde denken. Ik leerde hoe het níet moet! Nu weet je eigenlijk alles van mij. Waar jij vandaan gekomen bent, weet ik. Hoe jij je klappen beleefde, weet ik ook, ook al moet ik het eerste woord er nog van horen, ik weet het! Je ziet het, ook hierin zijn wij precies hetzelfde, wij zwijgen, wij bewaren iets voor het ogenblik dat het geboren kan worden. Nú is het macht, bezit, vroeger was het door onze hoofden gevlogen, het éne oor in en het andere weer uit, zonder dat we erover hadden nagedacht. Thans is het voor Karel een slag; had ik mezelf uitgespeeld, dan was ik een verlopen sujet geweest en had hij zijn voetjes aan me afgeveegd. Had ik hem er alles van verteld, dan had hij mij nimmer aanvaard. Nú is het een bron geworden waaruit wij allen putten. Nu is wetenschap ruimte, liefde, geluk, ik deed er iets mee voor anderen, maar op het goede ogenblik.

Ik nam mij voor die wijsheid te begraven en dat is me volkomen gelukt. Zie je, hierdoor begreep ik René. Toen ik léég was, niets meer was, kwamen de Universele waarheden op mij afstormen en maakten mij wakker. Ik verliet mijn troon en daalde tot het niets af, maar kreeg er schatten voor terug! Ik wil niet zeggen, dat elkeen zo moet handelen, je voelt wel, dat zou onzin zijn. Elk leven is anders. Eéns echter geef je die eer aan anderen en ga je bergafwaarts, terug tot de lagere landen, maar waar God en Zijn Scheppingen tot je leven spreken!

En toen kreeg ik het ene geluk na het andere in handen. Stoffelijk was ik

rijk bedeed, want ik had alles; vader en moeder lieten me een groot bezit na, waar ik raad mee wist. Als ik weg ben, zul je weten hoe je met dat bezit moet handelen. In de eerste plaats laat je duizenden boeken drukken van „Maskers en Mensen” en die deel je aan de mensen uit. Een stukje nieuw leven is het. En wie helpen wil, kan ze als wij uitdelen, de mensen leren erdoor denken, zich buigen, ze krijgen liefde en gevoel door onze levens. Dit is mijn geschenk voor miljoenen zielen van deze wereld. Dat weet René, die éér kreeg ik. Ben je nu niet gelukkig, Anna, dat ik geen kermistent van je leven maakte? Hoe makkelijk hadden wij ons geluk niet kunnen versnipperen? Je weet immers alles? Leefde ik niet onder en in je hart? Zo zien we, de hemelen zijn in ons leven ontwaakt. Maak je daar een stoffelijke van, sta je ook in de stof en heb je die gevoelens te aanvaarden. Ik was toch heus geen kwezel, geen heilige, en toch kreeg ik zoveel! Ik wil nooit, dat je mij als een goed man gaat zien, want ik heb fouten! Ik heb nog veel aan mezelf te veranderen, Anna! En ik zal mijn uiterste best doen om je dat te schenken! Ik wérk aan mezelf!

Ik dank je voor de openbaringen die je mij schonk uit de grond van mijn hart! Ik zag je en kende je onmiddellijk! Nú is alles goed! Géén verkeerde gedachte hebben wij een ruimte gegund en zó hoort het! Ik leef in je! Ik leef onder je hart en blijf er! De rest volgt nog!”

Toen ik al die zaken zo’n beetje geregeld had, kon ik me volkomen geven aan het logboek en beleefde ik deze jaren in ongekend geluk. Totdat de tijd kwam en René me vertelde, dat Hans vrij was en zij aan hun huwelijk konden denken. Dat hij zichzelf voor Dicksma openstelde, is, omdat hij zijn leven met het aardse geluk wil verenigen, opdat ook de mensen later zullen zien, dat je niet álles overboord moet gooien wat door God en de Engelen op Aarde is gebracht. Dicksma begreep hem heel goed en vond dit huwelijk de éérste waarachtige band, die hij ingezegend heeft. Deze twee zielen weten wat hun te wachten staat. En René wist, dat Elsje geen kinderen kon baren door het andere leven. Maar wanneer er vijf of tien kinderen waren geweest, dan nóg had Marja zich voor zijn leven geopenbaard, want de universele wetten droegen deze levens naar het wereldse altaar! En ook nu was er begripen en was er geluk!

Zo zien we, wat niet meer kan is niet meer mogelijk ook! En tóch weet René, dat hij zielen zal aantrekken! Ook Marja weet het! Is het geen wonder! Die eer krijgen zij! Die wetten kunnen zij beleven! Hans niet, die was er niet toe in staat! Die had andere wetten te beleven, éérst zichzelf! Wat die twee zullen aantrekken, is vrij van duisternis. De levens die door deze zielen geboren zullen worden bevinden zich in Goddelijke rijkdom, zullen een taak te aanvaarden krijgen, die vanzelfsprekend op deze ontwikkeling is afgestemd! En zo gaat die Orde verder! Die Orde brengt bewustwording, ook het Huis

Israël is eraan begonnen! Dit is een nieuwe eeuw! De hogere bewustwording voor ál de kinderen van deze wereld! Het begin van het koninkrijk Gods! Dát is het!

René wilde, dat zij hun levens met dat van anderen zouden verbinden. En nu hebben wij het grote geluk al beleefd, dat tal van dominees openstaan voor de wetten en openlijk zeggen, dat de Bijbel opnieuw geschreven moet worden. Zij weten al, dat het Oude Testament met een leugen begint, onzin vertelt. Zij weten ook, dat die Bijbelschrijvers voor een ongelooflijke taak stonden en niet meer van dit Zonnestelsel konden weten dan hun neuzen lang waren. Je moet niet gaan schelden op die mensen, ook al zullen zij net als wij hun fouten moeten aanvaarden. Zij zullen ééns terugkeren om die fouten te herstellen! En eerst dan krijgen wij nieuw en bewust leven op Aarde. Je ziet het zelf, als de mensen álles van de kerk weten, lopen ze eruit. Ze geloven niet in een God die haat, die oorlog voert, die onrechtvaardig is! Dat kán niet! En zo sukkelt de wetenschap voort! Komt nooit tot werkelijke macht over de mensheid, omdat er gaten zijn die niemand kan dichten. En tóch moet het geschieden! René krijgt nu al hulp van al die dominees en dat is enorm, allen staan voor hem open. Ze komen er reeds voor uit, ze draaien er niet langer omheen. Ze kunnen geen woord meer spelenderwijs over hun lippen laten komen, ze stikken erin, omdat ze weten, dat het geen waarheid is! Ze weten, dat ze hierdoor hun God verkleinen en bezoedelen! Zie je, die dominees zijn er al! En tot hen behoort Dicksma! Een prachtkerel is het!

Hij krijgt het kwaad, hij heeft nu reeds zijn gevechten te leveren, maar zijn gevoel zegt, zó is het! En is het niet verheugend? Dr. Lent geeft reeds lezingen over de universele wetten. Hij kijkt achter de krankzinnigheid! En tal van geleerden vragen zich af waar die kerel het lawaai vandaan haalt, het weten gekregen heeft, zo duidelijk is alles. Door Freud en anderen komen nu de sluiers van de ruimte te vallen. De maskers hebben geen betekenis meer, zij kijken erachter! Is dat even mooi? Zó krijgen wij nieuw bewustzijn. Een nieuw leven is begonnen, deze „Eeuw” brengt ontwakings voor elke ziel!

En nu zit ik hier, denkende. Het feest is ontzagwekkend. Karel heeft tal van geleerden uitgenodigd om die heiligheid te ondergaan. Allen praten over Hans en hebben hem lief gekregen. Een ander éénzijn dan voor jaren terug. De Ten Hove's zijn er ook! Van Stein is er ook, ook al moesten hij en Van Hoogten, ook Ten Hove afscheid nemen van de zittingen. Karel gunt ze het leven! Ik heb zélf gezien en geleerd, zegt Karel, hoe moeilijk het is, voordat je jezelf begrijpt. Ze kunnen er niets aan doen, wij zullen ze nóg een mogelijkheid geven om mens te worden! Tippy is anders! Ik zie haar daar met Erica praten. Marja komt zojuist aangelopen en luistert naar de vrouwen. Een mooi stel is het. Tippy ziet er anders uit, omdat in haar ogen wat ouder-

dom gekomen is. En hij, de dikzak, is wat gemoedelijker geworden, hij bluft niet zo. Ik geloof, dat ik nu anders over die zielen ga denken. Waarachtig, daar komt Ten Hove op me af.

„En, Frederik? Ben je gelukkig?”

„Dat ben ik, mijn vriend. Jij?”

„Ja, Frederik, ik ga het worden. Ik ben bezig kleiner te zijn, wat kinderlijker, je begrijpt me wel. Ik was zover weg, hè?”

„Gefeliciteerd, Joke ...! Geluk, ik meen het! Ook de groeten aan Tippy.”

„Heeft Karel je het al verteld?”

„Wat?”

„Ik kom in zijn huis. Ik ga me verbinden met zijn huis, wij spalpen alles aaneen, bij elkaar. Ik geloof, dat dit het is! Nú kun je heel wat meer opvangen! We moeten één zijn, moeten alles voor de zieken doen, met ons allen ben je zo sterk als wat! Is het niet waar, Frederik?”

„Gefeliciteerd, Joke. Waarlijk, Karel weet het.”

„Kun je mijn drukte vergeven, Frederik?”

„Gefeliciteerd, Joke. Waarlijk, je bent 'n ander mens geworden. Verlang je nóg naar avondkleding? Huppel je gaarne op de dansvloer, Joke?”

„Kerel, schei uit. Ik ben bezig om dat mirakel te doden. Ik trapte op mijn zieken. Nog enkele weken en ik had naar een fabriek kunnen gaan. Ik geloof, Frederik, dat het de hoogste tijd is. Is Karel geen kei?”

„Ik moet je in alles feliciteren, Joke. Kijk, daar heb je Tippy. Dag lieverd?”

„Dag, Frederik? Mag ik je danken voor alles? Wil je mijn dank aanvaarden?”

„Ik begrijp je, lieverd. Ik ben zo gelukkig. Kijk, daar heb je Van Stein ook nog.”

„Dag, Frederik!”

„Gedag, beste kerel. Hoe is het?”

„Wel, Frederik, heb je het gehoord? Ook ik ben van de partij. Wij gáán één grote gemeente, één stad optrekken, alléén voor onze zieken. Kerel, wat zullen ze het goed krijgen. Ik hoop, Frederik, dat je dit nog beleven zult. Ik ben zo gelukkig, wat voor 'n eend was ik toch. Karel is 'n wonder!”

En daar heb je Van Hoogten ook nog. „Zo, Evert ... geluk, ik heb het al gehoord. Mijn hemel, wat een vooruitgang. Eénheid onder de geleerden. Alles bijeen, vanuit één hand naar de volmaking. Hoe zal God jullie danken! Wat een zegen toch voor de zieken en deze mensheid! Jongens, tien flessen champagne voor mijn rekening.”

We drinken en goed ook! Ik heb nog nooit zo meegedaan. Na het machtige diner zitten wij bij elkaar en de vrouwen om ons heen. Karel legt zijn plannen bloot. Geld is er genoeg. Miljoenen zijn er! Heren, jongens, wij gaan

aan een ander leven beginnen. Wij gaan dienen! Wij gaan nú de waarheid beleven. Wij waren bandieten, de goeden uitgeschakeld. Ik was een bandiet, ik was een dierarts voor mensen! Ik schaam me nog! Wanneer deze maatschappij het niet kan, omdat er altijd ruzie is, dóén wij het! Al die machtige ideeën liepen te pletter door eigenbelangen. Eerst ik, dat is voorbij! Eerst de zieken. Ik weet wel, zo gaat Karel verder, er zijn instellingen voldoende op deze wereld die ons voor zijn, maar hier is het nog niet! Eén in alles, maar levend bewust voor de zieken. Vier psychologen, drie psychiaters, zeven internisten, drie chirurgen, zeven vrouwenartsen zijn er al! Zegt het je niets? De inrichting van Hans nemen wij in ons op. Hans zal plezier hebben van zijn werk. Jongens, op de gezondheid van álle toekomstige zieken! Leve de liefde! Het gaat prachtig zo, mooier kon het niet!

Dit zijn mensen, dacht ik, toen alles alweer tot het verleden behoorde, en wij die twee gelukzaligen alleen lieten. Een huwelijksreis behoefden zij niet te maken, wij weten, dat zij uit hun lichamen treden en thans de ruimte kiezen. René zei tegen me:

„Wij gaan samen naar de Maan, Frederik! Zover heb ik het mogen brengen. Hoe vind je het? En daar vieren wij ons éénzijn, één met de wetten van God, we bezitten de „Grote Vleugelen”!

Toen ik in slaap viel, nog even me instelde op die levens, zag ik, dat ze vertrokken. Regelrecht gaan ze tot God terug! Ik zie die gewaden. René draagt sandaaltjes waarin je het Universum ziet. Die van Marja zijn hemelsblauw! Hand in hand gaan ze, onze kinderen. Nu lossen ze voor mij op. Ik ben nog niet zover, dat ik hen thans zou kunnen volgen, maar dat komt nog. Maar in de slaap gekomen kreeg ook ik het verlangen om even verder te kijken dan er aan krachten en gevoel in mij is. Ik rekende zo'n klein beetje op wat ... „genade”! Hiervoor ben je mens, altijd is dat verlangen in ons leven aanwezig. Wie zegt, dat het niet zo is, liegt bewust en staan we alweer voor een grofstoffelijk masker, waarmee ik niets meer te maken wil hebben. Ik riep tot de anderen:

„Anna? Zullen ook wij een uitstapje ontvangen? Waarachtig, ik zie, dat ook Karel en Erica zich gereedmaken om het Goddelijke Toneel te betreden, „ZIJN” uitspannel te kussen en het verkregen ... menselijke bezit aan „ZIJN” voeten neer te leggen. Ik geloof echter, dat dit ongekende ons door René geschonken wordt. Oh, mijn goedheid ... ik ben eruit! Anna, ik ben eruit, ik sta buiten mijn kasteel en leef, denk, zie thans bewust in de „reine klaarte”! Zie je me schitteren?”

Anna slaat haar ogen open, ze vraagt:

„Waar zijn we nu, Frederik? Mijn Oteb, waar zijn we?”

„Wij zijn in het „licht” van ál de Lichten, mijn lieverd. We gaan nu tot de weide van Onze Lieve Heer, maar we moeten voorzichtig zijn. Kijk, daar heb

je Karel ook. Zie, Erica maakt zich los! Zie je je mooie sandaaltjes? Zie je hoe machtig je gewaad is, mijn engel! Ook hier dragen wij de natuur waarin wij leven, onze voeten zijn geestelijk verzorgd. Dit zijn onze sandaaltjes! Déze! Hoe wonderbaarlijk ben je, Anna. Oh ... hoe zullen wij dit machtige kunnen verwerken. Toch moet het!

Karel, Erica, kóm, ik ga je voor naar de Goddelijke weide, je zult je levensboom zien. Nu sta je in de bloesem ... ál je karaktertrekken bloeien, mijn kinderen. Wij gaan tot daar waar ik René het eerst mocht zien."

Hand in hand, we zweven, wij verlaten ons stoffelijke kasteel. We weten dat we leven, wij zijn bewust! Aanéengeklonken zijn wij. Vier handen inéén, als kinderen zo gelukkig, wetenschap is er niet! En toch? Is dit niet het uiteindelijke voor ál „ZIJN” leven? Het grote verlangen? Vier mensen zijn het, echt, van vlees en bloed ... kinderen van één Vader! We weten! We weten ook waar René met zijn Universeel wonder is. Hij spreekt tot onze levens en zegt:

„Zo is het goed, Karel, Erica, Anna en Frederik! Dit is het geschenk van Onze Lieve Heer. Gá verder, wij blijven waken!”

We zijn op de „weide”! De plaats is het, waar de menselijke ziel zich voorbereidt om de sferen van licht te betreden, maar waar je je eigen „levensboom” ziet zoals je zélf bent, hier sta je voor het Goddelijke Altaar! Nu zien we miljoenen bomen, mensen zijn het ... kinderen van Hem, die over ons waakt. Hij ziet aan de bloemen hoever je bent en hoe of wij mensen „Zijn” leven liefhebben! Hoe kan het ook anders! Wij wandelen in een paradijs, maar er zijn er nog meer, waarvan wij ons de wetten én de liefde eigen zullen maken. Wij weten waarvoor wij staan! We zijn thans álwetend in deze ruimte, die van ons is, we leefden ervoor, droegen, begrepen, wij zijn het geworden! Zó heeft, zien wij thans ... God het gewild! Dit heeft Hij voor ons mensen geschapen! Hier krijg ik mijn eerste geestelijke kus. Karel en Erica ook. Anna leeft in mijn hart! Wij zijn nu eeuwigdurende éénheden geworden, lichtend zijn wij en ons geluk is ontzagwekkend! En dat door onze René? Já, ja ... een openbaring is het!

Wij leven hier, wij wandelen in ons eigen verkregen geluk, héél deze ruimte is reine liefde en wij zuigen ons volkomen vol. We leven in een eigen levensafstemming, het is verdiend, weten wij, omdat wij onze menselijke hoofden voor „ZIJN” wetten bogen! Nu hebben wij geen maskers meer, al ons denken en voelen volgens de stoffelijke wetten is bewust, wij begrijpen álles! De dood lacht ... hij bezit een machtig schoon gewaad ... hij zegt: ... „Ik strooide vergeet-me-nietjes, lelietjes-van-dalen en margrietjes ... omdat je menselijke karaktertrekken een hemelse vertegenwoordigheid willen bezitten. Nú is álles goed ... wij zijn nu eeuwigdurend één. Juist ... en dat door mij? Nú kun je denken! Ik bén gevoel, licht, leven ... maar voor álles ... „liefde”! Liefde!

Liefde!”

Zo'n dood toch! Ik ben thans drieëntwintig jaar oud en de anderen zijn tóch nog iets ouder dan ik ben ... alleen Anna heeft mijn jeugd bereikt ...! Karel lijkt zesendertig, Erica 'n ietsje ouder, ik geloof enkele minuten maar, doch je ziet het aan haar gestalte; door haar ongelooflijk mooie uitstraling stel je dit beslist en zeker vast.

Wij weten het al, de „menselijke ziel” blijft jong en is eeuwigdurend, en naarmate er bloesems de ruimte vertegenwoordigen, sta je thans bewust in de Goddelijke Lente voor jezelf en hen die je toebehoren. Voel je zo'n kus op je lippen branden? Zeg nu eens, dat je deze gekke liefde niet wilt beleven? Ik geloof het niet! Elk mensenkind verwacht ééns de „reine klaarte” te beleven en daarvan álles te mogen leren kennen!

Wij kennen elkaar en we weten waar we voor dit bewustzijn hebben geleefd. Voel je nu, ouderdom is er niet in deze wereld, jong-zijn is álles bezitten! Wij behoren elkaar toe of de een na de ander had moeten aanvaarden, dat déze genade niet voor het leven van thans is weggelegd. Wij waren dan niet zover. En elke moeder, elke man – kinderen zijn er niet in de Goddelijke Schepping, de ziel is, zien wij thans, miljoenen jaren oud – kán dit ontzagwekkende geluk ontvangen!!! Wij buigen ons voor álles!

Toen kwamen er vier duiven aangevlogen met vrede-stakjes in hun bekjes, die dit Goddelijke teken in onze handen legden en knielden wij neer. Wij werden door de God van al het leven aangeraakt! Een kus is het! Ik liefkoosde Zijn boodschap, dankte, én ik schreide als 'n gelukkig kind. Karel ook! Erica ook! Ook Anna! Dit waren wij zélf! Nog nooit waren wij zo dicht bij „ZIJN” leven. Wij voelden Zijn ademhaling, Zijn hartklop in ons komen. Onze Goddelijke vonk rijpte, stond voor dit bewustzijn in 'n Goddelijke bloesem. Maar er zijn nog duizenden werelden die wij moeten overwinnen, wisten wij op deze seconde meteen en is het volgende waarvoor wij zullen dienen.

Wij gaan hoger en bewust verder. Steeds hoger, totdat wij zijn als Hij is!

Miljoenen soorten van bloemen verwelkomden ons en vroegen aan ons menselijke hart om liefde. Wij daalden in deze levens af en werden één met deze gelukzaligheid. Wij begrepen!

Er waren bloemen die in de wolken oplostten, een teken, dat zij reeds met die andere werelden één waren en daarin hun voelhorens uitzonden, de levenssappen in zich opzogen, waardoor zij hiér al een vergeestelijking ontvingen en ondergingen. En dát is ook voor de mens van de Aarde. Oh, moeder ... wat weten uw kinderen weinig van uw leven en hartelijkheden af ...! Al dit leven gaat tot God terug.

Miljoenen vogels zien we, ze komen tot ons. Ze zetten zich op je uitgesto-

ken hand neer en spreken een taal, die je verstaat. Nu schrei je, je kunt niet anders doen ... en je tranen hebben thans betekenis ... geluk is het! Wij weten nu, dat ál dit leven „ZIJN” wetten heeft moeten aanvaarden. Leeuwen en tijgers zien wij niet ... deze wonderschone vogel leefde eens in een oerwoud en was wild ... behoorde tot een ander diersoort ... wij zien en hebben te aanvaarden, dat ál het leven evolueert, verandert ... wat vroeger in prehistorische tijdperken leefde, bloeit hier als eeuwigdurende rust en vrede, is thans „liefde” geworden! Wij hebben dit te aanvaarden!!! Al dit leven gaat tot God terug!

We behoeven hier geen woord te spreken, want onze harten zijn één, wij spreken van gevoel tot gevoel. Ik dacht ... mijn God, hoe komen wij terug. Hoe moeten wij straks daar ons leven voortzetten? Toch moet het ... wij zijn nog met ons kasteeltje één en verbonden.

Ik zie mijn eigen gewaad – ik kan het niet vertolken, ik bezit die macht niet ... of ik zou boekdelen moeten vullen, doch ik geloof, dat ik daar geen tijd meer voor bezit. Ik ben „licht” ... leven, liefde ... mijn gewaad en dat van de anderen, is ontstaan door mijn wil ... de liefde en het begrijpen zijn het, die mij omstralen als een dicht waas van stof. Zó ongeveer is mijn gewaad, het straalt, het leeft, elke karaktereigenschap, die deel uitmaakt van mijn persoonlijkheid, zie je erin, leeft erin, maar ik zélf ben het die je nu toelacht, mijn liefde geeft, in alles! Wat is thans aards bezit, stoffelijke schoonheid? Mijn gewaad en dat van de anderen, is ruimte! En je ziet die ruimte in mijn ogen ... ook in die van Erica, Anna en Karel. Mijn God ... oh, als Uw kinderen dit eens wisten?

Wij staan bewust op het Goddelijke toneel ... dit is het! Ruimte en geluk is het, waarvoor God Zijn kinderen heeft geschapen!

Kijk ik nu terug naar het menselijke toneel dan zie ik al die mensen schreiende. Hebben zij dit einde verwacht? Néé, maar het is er! De mannen drukken de vrouwen, hun liefde, aan hun harten, deze moeders stralen ineens als engelen, zo wondervol is deze openbaring voor de mens. Ook die levens losten volkomen op en ook wij weten thans waarheen zij zullen gaan en waarvoor zij leven. Het menselijke toneel én het Goddelijke is één leven; waar het leven zich ook bevindt, daar speelt het, leeft het, kan het iets geven van zichzelf aan het andere ... achter dit álles leeft „HIJ”! Hij volgt ons spel ... hoort, luistert goed. Hij zit in ons midden en wij zien en voelen Hem niet eens! Maar zag je dát? Papa ... zág je dát? Ik zág het, mijn kind ... ik heb het al zo lang gezien. Gelukkig is het, dat je nu reeds in staat bent om het te zien! Dát is verheugend nieuws, zegt een vader tegen zijn eigen kind, roept de moeder haar geluk op Aarde toe en fluistert een lieflijk jongmens zijn meisje in de oren ... En achter dit gebeuren staat het geloof, de kerk voor je leven

... als zij er niet was had je geen geluk ... zij is het tóch, ondanks alles, die je de eerste sandaaltjes schonk! Dag, pater! Straks krijg ik gelijk ... ik, maar als je beslist gelijk wilt hebben, zie je je eigen bloesem niet ... nu ben je een onbewuste! Dag, mijn beste ... vele malen zál je moeten terugkeren ... omdat je mij en anderen liet verduisteren.

Ik zie geestelijken van de Aarde in de zaal, zij willen het toneel beklimmen om de spelers te danken, doch zij glijden als glibberige stof van de planken af en terug in hun eigen bestaan. Help deze mensen, geef ze 'n handje, Karel, trek ze in je mooie leven op, jij kunt het! Ik zeg je ... mannen en vrouwen schreien, ik hoor hun „kus"! Maar God zegt, dat álles goed is! Nú beginnen wij aan een nieuw leven, állen ...!

De laatste verschijnselen hebben een verpletterende voldoening gebracht of een afschrikwekkende gewaarwording, een „weten" is het; het licht hiér én in de zaal verduistert. Het licht waarin wij leven, lost op, deze Goddelijke genade is beleefd, het einde is er! En daarvoor hebben wij alweer ons hoofd te buigen. De mensen kijken nog, gebroken, maar verlangend, open en bewust, stralend zijn de gezichten, deze menselijke ruimtetjes ... van kindzijn af gekend ... nu ze het stralende, gezegende levenslicht van hun God hebben mogen aanschouwen, nu zij weten, dat achter dit alles ... onze goeie Aarde, het leven voortgaat alsof er niets is veranderd. Integendeel, mooier, lieflijker, zaliger is het hier waarin wij leven en met ons ál de miljoenen die voor ons door hun kist verdergingen.

De mensen van de Aarde gaan huiswaarts, allen proberen thans te zweven ... mannen en vrouwen liggen neergeknield en bidden, danken, ook zij werden aangeraakt, werden geopend, zijn aan een nieuw leven begonnen en leerden „denken"! Ook zij zien straks hun bloemen, hun eigen levensboom in bloei ...! Ook hun maskers vielen af! Maar zij willen duizendmaal dit spelen beleven, al spelenderwijs voelden zich deze kinderen veranderen, beter worden, en géén van hen voelde 'n schok ... zó lief is Onze Vader in „ZIJN" hemelen! Zág je dat? Ik zág het! Wij állen weten!

Wij keren naar onze kasteeltjes terug en zullen ons stoffelijke leven moeten beëindigen. Een macht van bloemen was er toen wij terugkeerden. Onze harten zijn geopend, Moeder Aarde gaat verder, totdat ál haar kinderen dít Goddelijke contact beleven, zij weet dan, dat er alléén „goed" ... „geluk" ... „liefde" op haar lichaam is ... dat nu het laatste restje van haar leven te aanvaarden en te bewonderen heeft ... doch dan is haar tijd dichterbij het „eeuwigduurende" genaderd ...! Voel je dit? Dán lost ook zij op, staat ook zij voor haar kist, nét als het ook haar moeder heeft beleefd, die stervende tóch ál haar weten aan de „Aarde" zal doorgeven. Moeder Maan ... ik ben leven van uw leven, ziel van uw ziel, geest van uw geest ... doch boven ons leven zien

wij het „AL”!

De mensen hebben hun Goddelijke „ik” gezien!

Oh, mijn Christus, nú willen wij voor U sterven én leven. Nú kan het! Vergeef ons onze fouten ... wij zullen goedmaken! Dienen! En wel door het stoffelijke bezit van ál Uw werelden!

* *

*

Het logboek is gereed, het einde is er, ook het mijne voor deze wereld. Mijn taak heb ik volbracht, ik sta thans voor mijn kist. Ik zie, dat Karel, Erica, Anna, Marja en René aan mijn bed staan; ik was zo-even ver van hun levens weg, ik toefde reeds op de „weide”. Toch keerde ik terug, omdat ik me voor het bewuste einde gereed moet maken. Ik geef nu mijn gedachten aan René door ... hij is in staat om die te kunnen opvangen en hij zal ze na mijn heengaan verstoffelijken. Voel je dit, dan zijn wij zeker van deze twee werelden en kan je leven ook die genade aanvaarden. René laat mij weten dat alles goed is, hij tekent aan ...!

Karel gaf mij zo-even z'n spuitje, omdat hij wil, dat ik tot het allerlaatste ogenblik bewust blijf. En ik zond hem door René toe, dat ik het goedvond.

Geen zenuw is op kracht, ik heb ál mijn stoffelijke krachten verbruikt, de wormen hebben aan mijn lichaam niets ... en zó hoort het, zie ik thans, wij mensen moeten ons zélf leegschudden, eerst dan beleven we iets en komen we tot groei. Elke gedachte gaf ik leven, licht en liefde!

Mijn bewustzijn verzwakt al. Handen behoef ik niet meer te schudden, dat hebben wij al gedaan, doch toen was ik nog kerngezond. Ik moet je zeggen, ik was nooit ziek. Ik beleef ook nu een natuurlijk heengaan, langzaam maar zeker maakt mijn „ik” zich van het kasteeltje los en ben ik vrij van álle stoffelijke belemmeringen. Zó hoort het!

Ik krijg thans mijn ruimtelijke vleugelen ... René, stuur ik tot zijn leven! ... Heb je alles opgetekend? Ik krijg, já, mijn lieve Oteb ... já. Ga gerust verder! Ik zond tot hem ... dan wil mijn leven je danken ...! Dank u!

Dan ... ineens kwam het tot mij en hoort men daar over mijn lippen komen ...

„Kinderen, Hans is er ... Hans” ... en allen schreiden van geluk.

„Hans komt mij halen! Hans is er!”

René vertelt mijn boodschap aan de anderen. Hans is er! Hans leeft! Hans is 'n ander mens geworden, ook al moet hij zichzelf nog verruimen, doch ik zie, wat mij zo gelukkig maakt, dat hij er al aan begonnen is. Oh, mijn Hans, wat ben ik gelukkig! Ik houd Hans zijn hand vast, druk mij aan zijn hart en

we zijn wéér volkomen één! Hans helpt mij om het loskomen te ondergaan. Zie je, stuur ik tot hem ... dit is ónze „reine klaarte”, die van jou begint al te bloeien! Oh, mijn God, wat bent U lief voor ons!

Karel staat daar met het logboek aan zijn hart, zo-even schonk ik het hem en allen, die hun levens willen inzetten voor het „absolute”, het geopende. Het logboek is áf, Karel!

Onze ogen blijven één, ik neem afscheid van Karel! We hebben elkaar niets meer te zeggen. Dag, mijn Karel? Ik hoor ...

„Dag, mijn Frederik!”

„Dank je ... Ik ga tot Erica ... „Dag, mijn lieverd.”

„Dag, Frederik ...!” Ik ga tot Anna ... onze levens zijn één. Ik geef haar ... „Tot straks ... zo meteen dan, als je het weten wilt” ... ook dat is reeds tot mij gekomen ...! Anna fluistert: „Dag, Oteb.” Er volgt nog: „Dag, Frederik, mijn alles!”

Ik ga tot Marja, enkele seconden slechts, wij weten. „Dag, mijn kind?”

„Dag, mijn lieverd” ... komt er tot mijn verwijderende-ik en nu zie ik, dat het allerlaatste ogenblikje nadert. Ik kom tot René, wij kennen elkaar nu al zolang. Ik stuur tot hem:

„Heb je álles?”

„Ik heb álles, Oteb ... ik geef het aan deze mensheid door. Zeg maar, dat ik mijn best zal blijven doen. Dag ... dag ... Frederik!”

„Tot straks, mijn geliefden! Tot straks ...!”

Ik hoor engelen zingen. Stoffelijke maskers zijn er niet meer! Ik ben lós en kan gaan waarheen ik wil. Hans laat me weten, dat wij een universele reis zullen maken. En tezamen! Tezamen, Hans en ik tezamen op weg, omdat wij hoger gaan en willen weten!

Wat daar achterblijft is „dood”, maar een dood is er niet! Ik zie mijn sandaaltjes, de echte geestelijke, ik ben omhuld door 'n prachtig gewaad. Uit mijn ogen komt er licht, en mijn hart staat open voor álles. Ik zag zo-even God en „ZIJN” Zoon tot me komen! Al de heiligen lachen mij toe, ze leven en waren eens als ik was, mens! En boven dit alles zie ik de „Goddelijke Lotus” ... Ik zie mijzelf, met Anna, ó zo klein nog, maar uit dit leven stijgen wij omhoog, dóór „ZIJN” wil, omdat wij zijn zoals „HIJ” is, leven, licht, maar in álles „liefde”! Dát kreeg ik, deze kleine Frederik! René was het!

Dag, mijn kinderen, tot straks! Ik werd daar zevenennegentig jaar oud ... hoe is het mogelijk! En nu eventjes in de twintig ... dat ook voor je eigen leven geschapen werd! Ik kom volkomen vrij, ik zie in mijn wereld en de uwe! Ik ben daar, waar ál uw geliefden leven, indien ook zij het goede hebben gewild. Bouw, breek niet meer af waarvoor zoveel Goddelijk bloed stroomde ... heb lief!

Ik zeg ... en ik lig neergeknield, met Hans naast mij ...

„In de Naam des Vaders én des Zoons én des Heilige Geestes ...” ook nu komt het „amen” nog niet over mijn lippen ... want ik ben er nog niet! Eerst later, zie ik, weet ik nu, komt hét! Ik zal ook dat „woord” moeten verdienen!

Doch dan zweven wij hoger en hoger, Moeder Aarde lost voor ons op ... wij zijn één met „HEM” en „ZIJN” ruimten voor ons geschapen. Vader ... Moeder ... wij komen!

Rust komt er in mij ... nóg zweven wij verder, met Hans, hand in hand! Als ál de stof sandaaltjes krijgt, de gewaden tintelen van geluk én liefde, weet ik, dat ik voor eeuwigdurend los ben van de Aarde en haar wetten ... Ik zie thans, dit was mijn laatste leven daar, maar ik kom straks terug om haar, mijn Moeder Aarde, mijn hartebloemen te schenken. Foei toch ... doe haar geen pijn meer, bulder niet meer zó, dat haar moederlijke hart breekt, zij is léven! Zij bezit bloedstroming ...! Wéét het!

Een nieuw, ontzagwekkend schoon leven is begonnen!

Ik heb ál mijn stenen zélf aangedragen, ik zie nu, dat niet één ziel je kan helpen of het heeft hier geen betekenis. En ik zag tevens, dat René mij in alles volgde, zódat ook deze waarheid zuiver vanuit de „reine klaarte” tot je komt! Ik maak mij nu los, mijn vrienden, mijn zuster en mijn broeder ... ik gá, en ook voor uw leven het ... „tot straks”! Uw kleine Frederik! Vergeet Hans niet! Aan u allen daar een zegenrijk leven ... Tot hier!”

EINDE

